

DBΞEDE DEE-

Wè Northern: DBΞEDE DEE- New Testament+

**DBEED E DEE-
Wè Northern: DBEED E DEE- New Testament+**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wè Northern)

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
420bcc8e-229d-5a3a-91bf-a91cc86b40db

Contents

Matie	1
Maku	42
Luiku	68
San	113
Nvudi	144
Rome	184
1 Korentu	203
2 Korentu	223
Galasi	236
Efest	244
Filipu	251
Kolosu	256
1 Tesaloniku	261
2 Tesaloniku	265
1 Timote	268
2 Timote	274
Titu	278
Filemō	281
Eble	283
Saku	299
1 Piēi	304
2 Piēi	310
1 San	314
2 San	319
3 San	320
Suidi	321
Du'kwla-sawlu	323

-Pɔia" -ti Matie 'tmua

Sesi 'a 'ji (Luiki 3.23-38)

1 Ka Sesi Klisti -nia Dafidi 'a "ju, ɔ nia Ablaam 'a "ju 'a "ji 'a nɪsɔn 'ka ka :

2 Ablaam 'wɛɪ Isaakti, Isaakti 'wɛɪ Sakɔbɔ -wɛɪ Sakɔbɔ 'wɛɪ Suida ke ɔɔ' "dei -wi" ke-.

3 Suida ke ɔɔ' 'nyɔ Tama 'wɛɪ Faresi ke Sera ke-. Faresi 'wɛɪ Esirɔm, -wɛɪ Esirɔm 'wɛɪ Aram.

4 Aram 'wɛɪ Aminadabɔ -wɛɪ Aminadabɔ 'wɛɪ Naason. Naason 'wɛɪ Salma,

5 -wɛɪ Salma ke Raabɔ 'wɛɪ Boast. Boast 'wɛɪ Obedi, Ruiti -ni -mɔ de.

6 Obedi mɔ -wɛɪ Isai -wɛɪ Isai 'wɛɪ Dafidi. ɔmɔ -kpa 'beɔ.

'Beɔ Dafidi -nɔ -due" Uri 'a 'nyɔ 'ɔn 'de ɔ ke v 'wɛɪ Salomɔ.

7 Salomɔ 'wɛɪ Roboam -wɛɪ Roboam 'wɛɪ Abia. Abia 'wɛɪ Asafɔ

8 -wɛɪ Asafɔ 'wɛɪ Sosafa. Sosafa 'wɛɪ Soram -wɛɪ Soram 'wɛɪ Osiast.

9 Osiast 'wɛɪ Soatam -wɛɪ Soatam 'wɛɪ Akast. Akast 'wɛɪ Esekiasɪ,

10 -wɛɪ Esekiasɪ 'wɛɪ Manase. Manase 'wɛɪ Amɔ -wɛɪ Amɔ 'wɛɪ Sosiasɪ.

11 Sosiasɪ 'wɛɪ Sekoniasɪ ke ɔɔ' de'di -wi" ke- 'de ɛɛ' nɔ" tu 'di mɛ Suifɔ-wi" muu kɔɔnkɔwla' 'de Babilɔni -blɔa "kpei.

12 Uɔ 'wɛɪ kɔɔnkɔwla' 'sasa la -wɛɪ Sekoniasɪ 'wɛɪ Salatiel. Salatiel 'wɛɪ Sorobabe

13 -wɛɪ Sorobabe 'wɛɪ Abiudɪ. Abiudɪ 'wɛɪ Eliakim -wɛɪ Eliakim 'wɛɪ Asɔɔ.

14 Asɔɔ 'wɛɪ Sadɔki -wɛɪ Sadɔki 'wɛɪ Asim. Asim 'wɛɪ Eliudɪ

15 -wɛɪ Eliudɪ 'wɛɪ Eleasa. Eleasa 'wɛɪ Matan -wɛɪ Matan 'wɛɪ Sakɔbɔ

16 -wɛɪ Sakɔbɔ 'wɛɪ Soseɔ, Madi 'a kɔan. Madi -nɔ, ɔmɔ -ni Sesi nyɔ a 'daa Klisti de.

17 De -wɛɪ Ablaam "kpei -wɛɪ -ɛ -jɛɛa Dafidi ɛ, nyɔ a -sroɛ' nyɔ ɔ 'ji 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ. De -wɛɪ Dafidi "kpei -wɛɪ -ɛ -jɛɛa Suifɔ-wi" 'a kɔɔnkɔwla' mua' 'de Babilɔni ɛ, ɛ nɪɛ nyɔ ɔ "ji 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ -ke. De -tba' 'o -mɔ -ɛ -jɛɛa Klisti 'a 'wɛɪ a, ɛ nɪɛ nyɔ ɔ "ji 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ -ke.

Sesi 'a 'wɛɪ -po (Luiki 2.1-7)

18 Ka Sesi nɔa 'wɛɪsɔn 'ka ka : Madi -nia ɔ de ɛ, v -teɛ Soseɔ 'a 'nyɔ 'ɔn. 'Kaa vɔ se sɛɛ' due' "kpei -te ke 'sɔ Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' je ɛ -nɔ v 'je "kwɛɪ 'ble.

19 'De Soseɔ -nia va' -pɔn' i ɛ, ɔ nɪɛ nyɔ 'dɔɛ -o. ɔ se ɛ "inɔ ɔ 'je va' 'nyɔ dooa-, ɛmɛ -ti ɔɔ -pɔn ɔ 'je v "i "tai wɔɔ-.

20 ɔ siɛ ɛɛ' tɔ' i naa' 'sɔ, ɔ 'jɛɛ Tu"bo Kea 'a "soai due' 'de jajri 'ɔn, -ɔ -wɛɪ -ɔ -pee ka, -ɔ -na : Soseɔ, Dafidi 'a "ju, -ɔn -bo tɔ' i pleɛɛ 'de Madi 'a -ti' 'ɔn, de-nɔɛ' "ju -ɔɔ "kwɛɪ va 'tɔan i ɛ, Kea 'a -Suu mɛ -ji" 'e v 'ɔn -wɛɪ v 'ble ɛɛ' "kwɛɪ tu.

21 Ua muɛ "junmɔuju 'wɛɪ -wɛɪ -ɔn -je ɔ Sesi nyɔ -tuu"-, ɛ 'de mɛ -ni Nyɔ 'pɔvi, de-nɔɛ' ɔmɔ -ɔɔ mu ɔɔ' 'ɛɛ-wi" 'pɔva' 'de de-saɔn 'kwa.

22 Ia' di tu nɔɔɛ' -wɛɪ wɛɪ Tu"bo Kea 'a wɛɪ 'kwajaai- 'tmua tein" 'je 'o nyɔni.

23 ɔ wɛɪ 'ka 'de-, ɔ 'na : 'Nyɔ -tɔɔ a muɛ "kwɛɪ 'blea' -wɛɪ v 'je "junmɔuju 'wɛɪ 'de nyɔ 'je ɔ Emanie 'daa-. ɛɛ' 'nyɔ tu 'de mɛ -ni Kea ke -a -na'.

24 Soseɔ sɔan "nyɔ 'sɔ ka Tu"bo 'a "soai 'da, 'kamɔ ɔ nɔ, -wɛɪ ɔ "duo ɔɔ' 'nyɔ Madi 'ɔn.

25 'Kaa ɔ ke v se ba 'a ku "i bla mamau 'sɔ va' "ju -nɔ je 'wɛɪ, -wɛɪ Soseɔ -tuu" ɔ Sesi nyɔni-.

2

De "ijuvɔn -wɛɪ 'e 'jɛv kwea fɔɔ ɛ

1 Sesi 'wɛɪ 'bo Betelem 'de Suida 'de 'beɔ Erodɪ 'a nɔ" 'di. Sesi 'wɛɪ 'sɔ ɛ, de "ijuvɔn jɛv" -sɔa -ɔan 'ɔv-sɔn 'a -pɔn" -ti ɛ, vɔ 'wɛɪ 'e 'jɛv kwea fɔɔ -wɛɪ vɔ ji 'o Selisalem.

2 'Sɔ vɔ -teɛɛ' nyɔ i, vɔ 'na : Suifɔ-wi" 'a 'beɔ -ɔ -wɛɪ 'de 'wɛɪ -ni 'di 'ee -ta ka ɔ nɪ ɛ- ? -A jɛɛ ɔ "juɔi -gbɛɛa', de-nɔɛ' -a -je ɔɔ' 'ɔv-sɔn 'mɛ 'de 'jɛv kwea fɔɔ.

3 'Beɔ Erodɪ 'wɔan wɛɪ -nɛ ɛ, ɛ jɛɛ ɔ miia, tai" maa ɔ ke Selisalem -kwɔ -wee' 'mɛ.

4 'Sɔ ɔ 'kɔɛn 'sraa -saɔn klae" ke ke' wɔ-saɔn "jɛv -wɛɪ ɔ -tee' vɔvɔ i 'de -ta ka Klisti, Kea 'a 'o -tei 'je 'wɛɪ 'de ɛ-.

5 Uɔ 'na : 'Bo Betelem 'de Suide 'bo ɔ 'je 'wɛɪ-. 'De de Kea 'a wɛɪ 'kwajaai' ɔɔa 'de ɛɛ' -ti' 'ɔn, ɛ ka :

6 -Mɔ Betelɛm -kwɔlɔ, ɛ se -mɔ se dɛwɔn nɪ 'de Suda 'a -kwɛ -wee' "klu ko-. 'Kaa 'bo -ma -kwɔlɔ tu 'di 'bomɔ 'beɔ -jea 'ma 'cɛ Israɛ-kɔvɔn -je o po 'je 'wɔvɔ-.

7 'Sv Erodt 'da dɛ "ijuvɔvɔn -nv 'mɛ wɔɔ-, -wee ɔ -tee' vɔvɔv i 'pepe, ɔ 'na : Dɛɛ nɔ" ɛɛ' 'cɔv-sɪn -tu 'kpa 'e "jei ɛ- ? Vɔv "sɪɛ ɛɛ" nɔ" ɔ 'nynɪ.

8 'Sv ɔ 'na : Ao mu Betelɛm -wee ao 'je "ju -saan" -nɔ ɔ -pɔvɔn" -tɪ i -tee' 'pepe. -Bo ao 'je ɔ 'ja a, -mɛ ao ji 'vɔn 'tmvɔ-, 'de 'ɪn 'je ɔ "juɔi -gbɛɛɛ' mu -ke.

9 Vɔv -kɔa' ɔɔ' wlu doin" o poa' 'sv ɛ, vɔv 'kpa -jei". 'Sv 'cɔv-sɪn vɔv 'jeea 'jriɛ- 'de 'jrv 'a kwea fɔ o 'de ɛ, ɛ kɔv vɔvɔv "juɔi. ɛ nynɪa -ta "ju -saan" nɪa 'sv ɛ nyna i.

10 Vɔv 'jeea 'cɔv-sɪn -nɛ "jriɛ- 'sv, 'mva-klaa" 'ji vɔvɔv 'vɔn 'ɛ.

11 Vɔv pa 'e -gbu" 'di, vɔv jɛɛ "jupliɛ ke ɔ de Madi 'mɛ 'sv vɔv "siɪɛ 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi, -wee vɔv -gbɛɛ' ɔ. 'De vɔvɔv kain vɔv 'bleedɪ 'i -wee vɔv nɔ ɔ -paan" 'jrii. Vɔv "nyɪ ɔ 'sani ke -dai'kɔ ke tu 'a "ni jre" -ɛɛ 'nɔ nmɔɔa 'e nyv 'mlai ɛ, ɛɛ' 'nynɪ -nɪ 'mii-.

12 'Sv Kea -saa vɔvɔv fɛn' 'de jajri 'di -wee vɔv 'bo 'e 'beɔ Erodt o de muuɛ, 'sv vɔv "due -je jre" 'vɔn -wee vɔv mu vɔvɔv "bli de.

Kea 'a "soai -saa Sosev fen' -wee ɔ 'je Esipv mu

13 Dɛ "ijuvɔvɔn -nv mua de 'sv ɛ, Sosev 'jee Kea 'a "soa 'a due' 'de "nyɪɔ' o, ɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : -In -sɔvɔn 'vɔn, -ɪn -je "ju -saan" ke ɔ de 'vɔn "duo- vɔv ke -ɪn -je 'e Esipv-blva "kpei mu. 'Demɔ ao 'je i -te mamaɔv -bo 'ɪn 'na -ɪn ji deɛ 'de -ɪn -je de ji, dɛ-nvɛ' Erodt a -pɔvɔn "ju -saan" 'a 'dba -kɔ i.

14 Sosev sɔan 'vɔn 'sv ɛ, ɔ "duo "ju -saan" ke ɔ de 'vɔn 'ɛ "mav" -wee ɔ ke vɔv mu 'e Esipv.

15 'De mɔ ɔ -te i mamaɔv 'sv Erodt je 'mɛ. 'la' dɪ tu nɔvɛ' -wee dɪ Kea 'a wlu 'kwajaai 'tmva tɛɪn" ɛ, 'de ɪ 'je 'o nynɪ. ɛɛ' wlu tu 'na : 'ɪn 'da 'ma "ju 'mɛ, -wee ɔ 'wɔv 'e Esipv-blva "kpei.

Erodt 'dba "nynunmainynu mu"

16 Ka dɛ "ijuvɔvɔn sea 'de ɔ o de muu -wee vɔv kpa -jebɔv jre' Erodt 'jea kan' 'sv, ɔ 'kpa 'cɛn -wee ɔ dɔv nyv 'de Betelɛm ke -kwɛ -jiɛ' 'de woi 'dii, 'de vɔv 'je "nynunmainynu

mu" -blea -sɪn 'sɔvɔn ke "nynuu pliɛ 'dba dɛ-nvɛ', nɔ" -ɛ 'di 'cɔv-sɪn 'kpaɛ 'de "jei -wee dɛ "ijuvɔvɔn "sia ɛɛ' 'nynɪ 'de ɔ -pee, ɛmɛ -nao.

17 'Sv dɪ "klein Kea 'a wlu 'kwajaai Selemi 'tmva 'de ɛ, ɪ nynɪ 'o 'ɛ.

18 ɔ wlu' ka 'de-, ɔ 'na : Nyv a 'wɔvɔn -too" "i powlu 'bo Rama. Rasɛɪ -a -fɪn", -va kple vɔv "nynuu-dɛ-nvɛ', v se -tɪ' -kwɪɪ' i -tu" -tɪ 'wɔvɔn 'de vɔv "nynuu -mɛa 'a -tɪ' 'vɔn.

Sosev muɛ Israɛ-blva "kpei de

19 Erodt 'mɛ -wee Sosev 'je Kea 'a "soai 'nyɪɔ' o 'de Esipv.

20 'De ɛ wlu Sosev -pee ka, ɛ 'na : -In -sɔvɔn 'vɔn, -ɪn -duo" "ju -saan" ke ɔ de 'vɔn ao 'je 'e Israɛ-blva "kpei de mu, dɛ-nvɛ' nyv -vɔv -pɔan "ju -saan" 'a 'dba -kɔ i 'de ɛ, vɔv 'mɛɛ -wɛ-.

21 Sosev sɔan 'vɔn 'sv, ɔ "duo "ju -saan" ke ɔ de 'vɔn 'ɛ, -wee ɔ 'kpa 'de Israɛ-blva "kpei -jei".

22 'Kaa ka Asilaisi "sia 'bo ɔ "bo Erodt -kɔ o, ɔ 'wɔvɔn 'sv 'bo 'a mua' 'bleɛ ɔɔ' faun-, -wee Kea 'tmvɔv ɔ 'de jajri 'di 'de ɔ mu 'e Galile.

23 ɔ "tiɛ 'o -kwɔlɔ due' -ɛɛ 'nynɪ nɪa Nasarɛtɪ 'di. ɔ nɔv ɛɛ' dɛ tu 'mɛ -wee wlu Kea 'a wlu 'kwajaavɔn 'tmva tɛɪn" ɛ, ɛ 'je 'o nynɪ. ɛɛ' wlu tu 'naa :

Nyv a mu ɔ Nasarɛtɪ -i 'daa'.

3

Wlu San Batisɪ 'tmva (Makɪ 1.1-8 ; Luikɪ 3.1-18 ; San 1.19-28)

1 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, San Batisɪ nɪɛ 'e -pɪvɔvɔn" blva "kpei 'de Suide -wee -ɔɔ -tmv Kea 'a -tɪ'.

2 ɔɔ wlu' ka ɔ 'na : Ao juo aoa' dɛsavɔn "i, ao "biɛ- 'e Kea o dɛ-nvɛ', Kea 'a nyv 'blesɔvɔn -tɛɛ "jri "kpae' po-tɪ.

3 San mɔ -ɔɔ -tɪ' Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmv 'de- -wee ɔ 'na : "Ju -nɪa 'e -pɪvɔvɔn" blva "kpei ɔɔ' weewlu ka : Ao -sa 'beɔ 'ɔ -jebɔv, ao tɛɛn ɔɔ' -jebɔv -wee' -kwɔv.

4 San 'a 'vɔnpaadɪ ɔ 'blea a, -sɛn "kpei soo" 'a ku mɛ -nvɪ', -wee ɔ bla nmikuwɔv 'di. 'De ɔɔ di 'plavɔn-too' ke dɔv 'a 'cna ke-.

5 Nyv -nɪa Selisalem o, nyv -nɪa Suide blva -wee' "kpei i o, ɛ ke nyv -nɪa 'blva-

-jia' Suden -gbuu -kwlt' i 'dii ε, υυ -wee' a jie 'de o o.

6 Uba 'wɔɔn- υυυυ 'a dɪsain "i 'bo nyu -wee' "juɔi, -wee San a po υυυυ "ni "jru 'de Suden -gbuu wɔn.

7 -Ta San a -gbuan 'emu 'su -mε Fariseen-wi" o, Sadiseen-wi" a jie 'de o o, -wee o 'je υυυυ "ni "jru po. 'Su o wlu' 'de υυ -pee ka, o 'na : Ao jɔe 'a "nynuu-, ao 'bo tɔ' inaa ka -bo ao pooε "ni "jru 'su Kea 'a 'cɛn -εε jia 'wlv aopu "kpei 'mε.

8 -Bo aoa' 'kmυ poo fai" -mε ao to εε' sɔn, nyu 'je ε 'je !

9 Ao 'bo wluε foo" 'un ka : -A "bo -nɪ Ablaam. Tɔ' -tɪ 'ma 'tmυυ aopu-, Kea 'beε' ε 'je ao nya -fuun -wee ε 'je "soikpi -nɪ Ablaam 'a "nynuu- 'un nυ.

10 -Gbo" -pa 'pen i -wε- 'bo tu 'a 'sɪn "kpei sese. Tu "o tu -sea' "buo 'dɔe po ε, εε muε dbaa' -wee ε 'je "jri pooε-.

11 'Mɔ San, "ni mε 'ma po aopu "jru -wee ao 'je 'kmυ fai" poo. 'Kaa "ju -o jia 'bo 'un 'de ε, o kmai" o je 'un -sii. 'In se oɔ' "kwlaibɪ mɪ 'a 'de o bu' -sa -ka nɪ-, -wee ɪa' kwa 'ble-tɪ. o mɔ -je ao Kea 'a -Suu ke nε o jaa.

12 O 'bleε oɔ' 'daa- kwa 'de o 'je oɔ' ko 'un -fun'. Oɔ muε oɔ' ko bla -ta iwuaa' 'pepe 'de o 'je oɔ' ko 'a 'jɔ -cɛɪn' 'bo "jei -tu" -wee o 'je ɪa' flɪ "jri po 'de nε -sea' 'mυ-ta 'ble 'un.

Sesi pooε "ni "jru (Makɪ 1.9-11 ; Luikɪ 3.21-22)

13 'Su Sesi 'wlvε 'e Galile -wee o ji 'e San o 'bo Suden -gbuu -kwlt" 'de San 'je o "ni "jru po.

14 'Kaa San 'na o se 'wɔn "i-saa nɔ". O wlu' 'de Sesi -pee o 'na : 'Mɔ -mɔ' -mɔ -je "ni "jru po 'ee, ke nυ 'su -mɔ ji 'nɔ 'mɔ o ε- ?

15 'Su Sesi 'na : -In -bo ε wlu 'de tbaa, dɪ "klein Kea "sia nynɪ, -a -jɪ nυ o -wee ɪ 'je 'o nyni. 'Su San 'wɔɔn- 'o 'ε.

16 Sesi 'a -nεε -kɔ' "ni "jru poa, -εε 'wlv 'e "niɔ- 'su jaun kaien wɔn -wee oɔ 'je Kea 'a -Suu i, -εε "si i 'bo o "kpei ka -gbεε' nɪa.

17 'Su wlu due' -wlv 'e jaun 'di -ε -na : "Ju -nɔ nɪε 'ma -tɪ' kmaju -o. 'De o 'un 'bo 'ma -kwlvɪtɪ -wee' poo kɪn.

4

-Sion' -tɪen' Sesi i (Makɪ 1.12-13 ; Luikɪ 4.1-13)

1 ε 'wlv a 'o mu 'su Kea 'a -Suu kpa Sesi 'de -puɔn" blva "kpei -wee -sion' 'je o dεsavn nva' i -tɪn'.

2 Sesi 'bo wɔn 'de 'jrv-gbaowɪ 'a kwla -nyiiε ke "mau'wɪ 'a kwla -nyiiε 'di. 'Su 'mɪε- ε nυɔ'.

3 'Bomɔ nyu dεsavn 'dipoi 'kpɔɔ -puɔn" -wee o wlu o -pee o 'na : -Bo -ɪn -nɪ Kea 'a "Ju ε, -mε -ɪn -wlv "soikpi -nɪ -pee ɪ 'je -di'pen 'un-snεε.

4 'Su Sesi wlv' ka 'de -sion' -pee o 'na : Wlv -crɪa' 'de Kea 'a 'sbε 'di ke 'da ka, ε 'naa : Diidε 'ε 'su se ε 'bεε- -wee ε 'je nyiɔ 'kmɔnɪa' "nyɪ, 'kaa wlv "klein -wlv a 'e Kea 'wɔn ε, ɪa "nyɪ nyiɔ 'kmɔnɪa' 'mε -ke.

5 'Bomɔ -sion' kpa Sesi 'e Selisalem -kwlv 'di la 'de o 'jɔɔ 'e Kea -gbu klaa" "jru.

6 -Wee o wlv o -pee o 'na : -Bo -ɪn -nɪ Kea 'a "Ju ε, -mε -ɪn -fi" e -ma -cε" 'de -sɔn. 'Kaa ε 'crɪε' ka -ke : Kea a muε εε' "soa-wi" 'tmva' 'de -ma -tɪ' 'un -wee υυ 'je -un 'sa 'de -ma bɪε se -tiie' i 'de "soukpo "jri.

7 'Su Sesi wlv o -pee o 'na : Wlv -crɪa' 'de 'fɔ jrε' o ε 'naa : -In -bo "jrii 'jeedɪ nυε, -ɪn -bo -ma Tv"bo Kea i -tɪen'.

8 'Su -sion' kpɔ 'e crv -tean ja "kpei ke'wle -wee o to o 'blva- 'di 'a -pεe ke εε' tv"bodɪ -wee' "klein "i.

9 'De o wlv Sesi -pee o 'na : -Bo -ɪn -sii" 'kɔu- i 'bo 'un "juɔi -wee -ɪn -je 'un "juɔi -gbεε' ε, 'ma muε -un dɪ -nɪ -wee' "klein "nyɪa'.

10 'Su Sesi wlv o -pee o 'na : -In -criiε 'un kɪn -sion' ! 'Kaa wlv -crɪa' ε 'naa : -Ma Kea 'a 'su mε -nɪ Tv"bo, εmε nyu 'je "juɔi -gbεε'-, εε' 'su mε nyu 'je "juɔi nυυ-.

11 ε 'wlv a 'o mu 'su -sion' teen Sesi o. 'Su Kea 'a "soa-wi" 'kpa Sesi -puɔn" -wee ɪa "nyɪ o diidε.

Sesi -tee oɔ' dbo 'mε 'de Galile (Makɪ 1.14-15 ; Luikɪ 4.14-15)

12 Sesi 'wɔan San Batisɪ 'a -kaso 'dimunynɪ 'su, o muε 'e Galile.

13 O 'wlv 'o Nasaretɪ 'mε, -wee o mu Kapenaum "tia', 'bo 'tɔniε -kwlv" 'de Sabilɔn blva ke Nεfutali blva "kpei.

14 ε nυ kan' 'mε -wee dε Kea 'a wlv 'kwajaai Esai 'tmva tein" 'je 'o nyni.

15 O wlv' ka 'de- o 'naa :

Sabilonblva ke Nefotaliblva -u -bocaa' 'e 'tonie -kwlu' 'de nyv -sea' Suifv nu 'a -nu Galileblva 'a 'fo o 'de Suden -gbuu 'de !

16 Ia' 'blv- tu -nra 'e kwie 'di e, umu -jee' -son' klaa" "jrie-, e -sun' 'de nyv -uva pleea 'mea' "kpei.

17 Ee' no" tu 'di me Sesi -tee Kea 'a -tu' 'tmva' -pun". O 'na : Ao juo aoa' dtsain "i, ao "biie- 'e Kea o de-nue', javn 'di 'a 'bode -tee "jri "kpaee po-ti.

Sesi 'da 'saipovn -nyie'.
(Maki 1.16-20 ; Luiki 5.1-11)

18 -Ta o nra 'tonie- -nra 'e Galile -kwlu' i plea' 'su e, o 'jee de 'dinyuu 'soon, Simo uva 'daa Piei ke oo' "dei Ancre, -me uv nre 'sai- poa' 'de 'tonie won, de-nue' uv nre 'saipovn -o see.

19 'Su o 'da uvuv 'me o 'na : Ao ji 'un kun, -wee ka aoa -sa' -smii' e, ao 'je kan' nyiovu- -sa, ao 'je 'un ja-.

20 'Bo e "sri, uv je uva' 'sai- 'bo, uv je 'o Sesi 'de bla.

21 O 'kuan 'o nya ka krun- 'su o jee de 'dinyuu 'soon jru', Saki ke oo' de 'di San ke-, uv nre Sebede 'a "nyuu -o. Uv ke uv "bo Sebede nre uva' 'sai "paa' 'de -kwee" 'di 'su Sesi 'da uvuv 'me.

22 'Bo e "sri, uv je -kwee" ke uv "bo sie, uv ke Sesi je mu.

Sesi too nyv de -wee o 'bo nyv 'a 'we-

23 Sesi a mue Galileblva -wee' "klein "kpei- -wee oo too nyv Kea 'a -tu' 'de Suifv-wi" 'a "jrui 'kun-gbi 'dii. 'De ee' 'blva 'a 'fo tu o oo 'tmue Kea 'a -poia' -ti -wee 'wenuvn -nra 'e uvuv "klu e, oo 'bo- uv -wee' "klein 'a 'we-.

24 Nyv a 'won Sesi 'a 'nyu 'me 'de Siriblva -wee' "kpei- -wee uva' jo nyv -uva -jea 'kle 'de 'we- 'e kpe -tuu"-tuu 'kwa, e ke nyv -siisain nra 'e 'un o, nyv -klooa o, nyv susu a nra o, -wee oo 'bo- uvuv 'a 'we-.

25 Nyv -tuu"-tuu -kaan Sesi 'de, uva' jru' 'wlv 'e Galile, jru' 'wlv -kwle -puue -i -nra 'e "ni woin" 'dii, jru' 'wlv Selisalem, jru' 'wlv 'e Suide, jru' 'wlv 'e 'blva- -jia' Suden -gbuu 'a 'fo jre' woin "kpei-.

5

Wlu Sesi 'tmva 'de cru "kpei e

1 -Ta Sesi 'jeea nyv -tuu"-tuu -nu "jrie- 'su e, o 'ja 'o cru "kpei -wee o -te i. 'Su oo' klai" nynuu 'kpo -pun"

2 -wee o -te nyv de tooa' -pun" 'de o wlu ka, o 'na :

'Mva nva' -cenen'-
(Luiki 6.20-23)

3 Nyv ka -uv sea dewon nu 'bo Kea "juoi -uv -jea kan' uvuv nu 'mva-, de-nue' 'beode -nra 'e javn 'di nre uvuv 'a de -o.

4 Nyv -uva -fin" a, uvuv nu 'mva-, de-nue' Kea a mue uvuv -ti' -kwlu' i -tu" a'.

5 Nyv -nra kupee' nyv uvuv nu 'mva-, de-nue' uvuv a mue 'blva- -ne 'blea'.

6 Nyv -uva -wla "isrea 'a -fli i, uvuv nu 'mva-, de-nue' de uva -poan uva mue 'jea'.

7 Nyv -uva -jea nyv 'a wee, uvuv nu 'mva-, de-nue' Kea a mue uv 'a wee 'jea' -ke.

8 Nyv -nra 'pepe 'de pee o uvuv nu 'mva-, de-nue' uva mue Kea "jrie- 'jeea'.

9 Nyv -uva -poan' pee 'a blua' i 'bo uv ke uv -ponyio 'nyu nu 'mva-, de-nue' Kea a mue uv ee' "nyuu- 'daa'.

10 Nyv nyv a -tua" 'kle 'de "isre-ti 'un, uvuv nu 'mva-, de-nue' 'beode -nra 'e javn 'di nre uvuv 'a de -o.

11 -Bo nyv a sea aovu -cree" -wee nyv a sea aovu 'kle -tu", 'de nyv a sea aovu -ti' "kpei bla foo" 'un 'de 'ma 'nyu 'a -ti' 'un e, ao nu 'mva-.

12 Ao nu 'mva-, ao 'di nmo won, de-nue' aoa' -kei" a mue "i 'beea' 'de javn 'di. 'Kamo nyv -tu" Kea 'a wlu 'kwajaaun -nra tein" 'kle -ke.

'Ton ke -son' ke
(Maki 9.50 ; Luiki 14.34-35)

13 Aovu -nu 'blva 'a 'ton. 'Kaa -bo 'ton -kwe- won 'ee de nyv 'je nu -wee e 'je won nu e- ? E se nuvbo 'ble, -me de -sia 'o mu me -nu nyv 'je e 'de "kpaee' 'wla -wee nyiovu- 'je e "kpei- na-.

14 Aovu -nu 'blva 'a -son'. Cru "jru-kwlv se e 'bee- e 'je 'kwla pa.

15 Nyv 'o tba nebi 'de oo' -crii" e de "jrui, 'kaa nyv a -tee' -ta -tean ja -wee ee wan 'de nyv "klein -nra 'e -gbu" 'di -wee' a 'je i.

16 'Kamo aoa' -son' 'je -sun' 'de nyv -wee' "klein "juoi -wee uv 'je aoa' kpln 'doe 'je

'de ub 'je ao "Bo -nta 'e jaun 'di 'a 'nyni "i 'bεε-.

De Sesi 'tmva 'de ke' ε -ti' 'vn ε

17 'De Sesi 'na : Ao 'bo tɔ' inaa ka 'in ji' -wee 'in 'je Moisi 'a ke' ke di Kea 'a wlu 'kwajaaun tɔɔa nyɔ i-sa. ε se kan' -mɔ ni-, 'kaa 'in se de i-saa' ji, 'in jie de nua'.

18 'Ma 'tmɔɔε aopu tɔ' -ti, -ta 'blva- ke jaun sea -sii ke ε, Kea 'a ke' se de-saan" ka "kpei 'wlvɪ. Nyɔ se ke 'ε 'sbejri 'a de-saan" ka 'bo -sai mamaɔ 'sɔ de ε "sia 'nyni ε 'je 'o nyni.

19 Emε -ti nyɔ -ɔɔ mua ke' 'ε de-saan" ka i-saa' -wee -ɔɔ -kɔ nyɔ a mua 'o 'de blaa', -mε ɔ se deɔwɔn nɪ 'de jaun 'di 'a 'beɔde 'vn. 'Kaa nyɔ -ɔɔ mua ke' wɔn 'jea' -wee -ɔɔ -kɔ nyɔ -wee' 'jea 'o 'de bla ɔɔ muε deɔwɔn nɪa' 'de jaun 'di 'a 'beɔde 'vn.

20 'Ma 'tmɔɔ aopu- 'mε, -bo aɔa' "isrεa' se ke wɔ -saun ke Fariseen-wi" 'a -nɪ "jru 'ja a, -mε ao se 'e Kea 'a kεεma' -kwɔ 'di pai 'de jaun 'di.

De Sesi 'tmva 'de 'cεn' ε -ti' 'vn ε

21 De -tmɔɔa' 'de ao "bo -wi" -pee tein" -wee ao 'wɔan ε 'na : -In -bo "ku 'dbaa. Nyɔ -dba "ku ε, nyɔ a mu ɔɔ' 'pee 'jea'.

22 'Kaa 'mɔ ε, 'ma -a -tmɔɔ' aopu- 'mε, nyɔ "o nyɔ -ɔ -kpa 'cεn 'de ɔɔ' de 'di -pee, -mε nyɔ 'je ɔɔ' 'pee 'je -o. 'De nyɔ -ɔ -wlu a 'de ɔɔ' de 'di -pee -wee -ɔ -na : -Mɔ kpeεn' nyɔ -nɔ ! -Mε -mɔ 'ɔ jei tu 'a 'pee nɪε 'je ka-. 'De nyɔ -jea ɔɔ' de 'di suan 'vn ε, -mε -mɔ nɪε 'e nε-gbauo'- -sea' 'mɔ -ta 'ble 'vn mu ka-.

23 -Bo -ma sea -ma 'sraa -sade 'bo Kea "juɔi kpa -wee ka -ma de 'di 'bleea -vn 'dii 'de -in -je ε -kwɔ ɔ po ε,

24 -mε -in -te' -ma 'sraa -sade i 'bo 'sraa-sa'in, -in -je de mu -in -ke -ma de 'di 'je -ti' "kpei- seea kpɪn- -wee -in -je de ji 'de -in -je -ma 'sraa- -sa.

25 -Bo nyɔ poo -vn "kuan 'de kpan-ti 'vn -wee ɔ ke -in -je bu' inaa- 'de ao 'je -gba jeun "juɔi mu ε, -mε ɔ ke -in -bεε' wlu 'vn 'bo -jei" -wee ɔ je -vn 'de 'pee 'jei 'kwa -tu", 'de 'pee 'jei je -vn -kasogbu ifuoi kwa 'bɔɔ-, 'de -mɔ je -vn -kaso 'di po.

26 'Ma 'tmɔɔε -vn tɔ' -ti -in se 'e εε' -kaso -tu 'di 'wlvɪ mamaɔ 'sɔ -in -je ɔɔ' 'wei -nɪa -vn "kpei -wee' 'de to-. Ia' -suujɔ due' koun -gbai' se 'de -vn "kpei siei.

De Sesi 'tmva 'de 'nyni de ke -kooa' de 'ε -ti' 'vn ε

27 ε 'wlv a 'o -mɔ ε, Sesi wlu' ke'wle, ɔ 'na : De ao 'wɔan tein" 'de ε, emε -nɪ : -In -bo jei" 'jeeε.

28 'Kaa 'ma 'tmɔɔ aopu 'mε : nyɔ "o nyɔ -gbuan ɔ "dei 'a 'nynɔ jei" jri ja -wee ɔ pooa pεε "i ε, -mε ɔ -kɔ' va' jei" nɪa' 'mε 'de ɔ pεε o.

29 -Bo -ma dian o jriε nɪε "i ε 'je -vn 'de deɔaun 'di po ε, -mε -in -sa εε' "jriε- tu 'de -vn 'kɔn -in -je ε 'kwla po. -Ma "jriε- due' "i nɪa' "paa', ε je -ma nyiɔjɔ -wee' -gbai" -wee -in mu 'e nε 'vn -sii.

30 -Bo -ma diansun nɪε "i ε 'je -vn 'de deɔaun 'di po ε, -mε -in -cεn εε' sun tu 'bo -vn -pɔn" -in -je ε 'kwla po. -Ma sun due' "i nɪa' "paa', ε je -in -ble sun 'sɔɔn 'de -ma nyiɔjɔ -wee' -gbai" 'de ε mu 'e nε 'vn -sii.

De Sesi 'tmva 'de 'nynɔ 'kwla -satɪ 'vn ε (Matie 19.9 ; Maki 10.11-12 ; Luiki 16.18)

31 Sesi 'na, de -tmɔa' 'de ε, emε -nɪ : -Bo nyɔ -sa 'nynɔ 'kwla -mε ɔ "nyɪ ɔ 'kwla -sasbε.

32 'Kaa 'ma 'tmɔɔ aopu 'mε, nyɔ "o nyɔ -ɔɔ 'nynɔ sea jei" 'je -wee -ɔ -sɔ 'kwla -mε ɔmɔ -pu' 'de jei" 'jedεsaun 'di. 'De nyɔ "o nyɔ -dua' 'nynɔkpao' -saa 'kwla 'vn -wee ɔ "tia "bli ε, -mε -mɔ 'jeε jei" -ke.

De Sesi 'tmva 'de -srεenti 'vn ε

33 De -tmɔɔa' 'de ao "bo -wi" -pee ke'wle ao 'wɔan, emε -nɪ : -Bo -in -srεen, -mε -in -bo wlu fai" pooε, de -εε -srεean' -in -srεean 'bo Tu"bo "juɔi ε, -mε -in nɔ ε.

34 'Kaa 'mɔ 'na : ao 'bo -srεen mɔ -wee', ao 'bo jaun 'vn -srεen, ε nɪε Kea 'a -tein -o.

35 Ao 'bo 'blva- 'vn -srεen, ε nɪε Kea 'a "kpeinaade -o. Ao 'bo Selisalem -kwɔ 'vn -srεen, ε nɪε 'beɔ klaa" 'a -kwɔ -o.

36 -In -bo -ma "jru 'vn -srεen, de-nɔε' -in se ε 'bεε- -ma -cε" 'kpa 'je -ma "mɪujɔ due' koun -gbai" 'pluu- 'de -in -je ε kpee-.

37 Aoa' kɪn nɪ kɪn ! Aoa' "ɪn- nɪ "ɪn- ! De nyɔ a poa 'o ε "kpei -mε 'wlvε 'e -sion' 'vn.

De Sesi 'tmva 'de nyɔ de 'nyɪ-ti 'vn ε

38 ɔ 'na : Wlu ao 'wɔan tein" ε 'naa : -Bo nyɔ wa nyɔ "jriε- "i ε, -mε nyɔ wɔ "jriε- "i

-ke. 'De -bo nyɔ -sa nyɔ 'nyɔnɔ 'wɔn ε, -mε nyɔ -sɔ 'nyɔnɔ 'wɔn -ke.

³⁹ 'Kaa 'mɔ 'na -bo nyɔ nu ao dεsaun "jrii ε, ao 'bo εε' kpan -saa. -Bo nyɔ po -ma dian o doun" 'kpa 'ɔn ε, -ɔn -to 'e kvan o doun" ɔ 'je 'o 'kpa po.

⁴⁰ -Bo nyɔ bla -ɔn -ti' "kpei -wεε ɔ 'je -ma "bai 'ɔn "duo ε, -ɔn -bo ɔ -je de kaan 'de -ma tae' 'a 'ɔn "duo -ti 'ɔn -ke.

⁴¹ -Bo nyɔ -te' -ɔn -klaan" "kpei, 'de ɔ -te' -ɔn -gbε "jru -wεε ɔ ke -ɔn -je -je 'a -to due' 'ɔn na -mε -ɔn -kuu di i ɔ ke -ɔn -je -je 'a -to 'sɔɔn 'ɔn na-.

⁴² Nyɔ ɔ -tee' -ɔn dε i -mε -ɔn -nyɔ" ɔ. 'de nyɔ ɔ -pɔan' -ɔn dε 'kwa kɔvan 'a -kɔ i ε, -ɔn -bo ɔ -jriε" i-saa.

De Sesi 'tmva 'de tɔnyɔ 'a -ti' kma -ti 'ɔn ε (Luiki 6.27-28, 32-36)

⁴³ ɔ 'na- : Wlu ao 'wɔan ε 'na : -ɔn -kma -ma -ponyio ɔ -ti' 'de -ɔn -je -ma tɔnyɔ 'ɔn 'nyε.

⁴⁴ 'Kaa 'mɔ 'naa : Ao kma aoa' tɔnyɔ ɔ -ti', ao po nyɔ -ɔva pɔoa aɔpɔ -soo' o "diwan. Ao nu nyɔ -nyεa aɔpɔ 'ɔn dε 'dɔe "jrii. Ao bae nyɔ -ɔva -tua" aɔpɔ 'kle 'a Kea.

⁴⁵ -Wεε ao 'je ao "Bo -nɔa 'e jaun 'di 'a "nyɔnu- nɔ-, dε-nɔε' εε faan εε' 'jru 'mε 'de 'diwɔnyɔnɔn ke 'diwɔnmɔun "kpei. εε dbaa "ni 'mε 'de nyɔ -ɔva nua dεsaun o, nyɔ -ɔva nua dε 'dɔe -wee' "klein "kpei.

⁴⁶ Nyɔ -kma aoa' -ti' -bo ao kma -wi" -mɔ 'a 'sɔ 'a -ti' 'ee, -mε dε -εε -kei" Kea 'je ao -saa ? 'Kamɔ 'wei-sanyɔ a nu -ke o !

⁴⁷ 'De -bo aoa sea aoa' de'di -wi" 'a 'sɔ 'jewlu o po 'ee, -mε dε -pɔoa fai" ε 'de ε- ? 'Mɔ 'na 'kamɔ nyɔ -sea' Kea juo a nu -ke o !

⁴⁸ Ao nɔ 'pepe ka ao "Bo -nɔa 'e jaun 'di nɔa 'pepe ε.

6

De 'dɔe nu-ti

¹ Ao 'bo aoa' di 'dɔe nua' tooe 'bo nyɔ 'juoɔ -wεε nyɔ je ɔa' 'kpa po. -Bo aoa sɔ nu -wεε nyɔ 'je ao -ti' o pɔε -mε ao "Bo -nɔa 'e jaun 'di se ao -kei" -sai 'bode.

² -Bo -ma sea nyɔ dε 'dɔe "jrii nu ε, -ɔn -bo εε' ke' i 'jreeε ka "jridepɔun a nua 'de Suifɔ-wi" 'a "jrui 'kɔn-gbi 'dii ke -je woi ε.

ɔva nu kan' 'mε, -wεε nyɔ 'je ɔpɔ -ti' o po. 'Ma 'tmɔε aɔpɔ tɔ' -ti, ɔva' -nɔ -kei" mε ɔva 'jea 'o 'mva-.

³ 'Kaa -bo -ma sea nyɔ dε 'dɔe "jrii nu ε, -mε dε -ma diansun a nua, -ma kvansun 'bo ε juue.

⁴ 'De ka dε ε -tua" 'kwla, ε 'je kan' nɔ-, -wεε -ɔn "Bo -bo dε nɔ 'e "sran -ε -juo ε, 'de ε 'je -ɔn -kei" -sa.

De Sesi 'tmva 'de Kea bae-ti 'ɔn ε (Luiki 11.2-4)

⁵ ɔ 'naa : -Bo aoa sea Kea bae ε, ka "jridepɔun nɔa, ao 'bo kan' nɔε. ɔva -pɔn ɔv 'je inyna Kea bae-gbi 'dii ke -je woi ke -wεε nyɔ -wee' "klein 'je ɔpɔ 'je. 'Ma 'tmɔ- aɔpɔ 'mε, ɔva' -nɔ -kei" mε ɔva 'jea 'o 'mva-.

⁶ 'Kaa -mɔ ε, -bo -ɔn -je Kea bae ε, -mε -ɔn pa 'e -ɔn o -gbu" 'di -ɔn kan 'o -gbɛin" -wεε -ɔn -je -ɔn "Bo 'mvaε- -ɔn -nɔa -ε -nɔa 'o bae-. -Wεε -ɔn "Bo -bo dε nɔ 'e "sran -εε -je ε i, ε 'je -ɔn εε' -kei" -sa.

⁷ -Bo aoa sea Kea bae ε, ao 'bo wlu -tuu" 'tmɔε, ka nyɔ -sea' Kea juo a nua. ɔvmɔ a naa tɔ' i ɔv 'na -bo ɔv po baewlu -tuu"-tuu ε, -wεε Kea 'je ɔva' baewlu kɔn.

⁸ Ao 'bo ɔpɔ sraan, dε-nɔε' di "klein aoa -pɔan i ε, ao sɔ ao "Bo i-tee' 'sɔ ε ju juo- sese.

⁹ Ka ao 'jea bae sun nu 'ka ka, ao nu : -A "Bo -nɔa 'e jaun 'di ε, εε' 'nyɔnɔ -tee kɔi" -wεε nyɔ 'je εε' ni' -te'.

¹⁰ εε' 'beɔdε po "jri "kpaε' -wεε εε' -kwluɔ 'je nɔε- 'nɔ 'blva- "kpei ka ɔa nɔva 'de jaun 'di ε.

¹¹ ε "nyɔ -aun -aa -sɔn 'di diidε 'de -sɔnɔwɔ 'di.

¹² ε 'wlv -aa dɔsɔn 'a -kɔ "kpei ka -aa -wlvɔ nyɔ -nua -a dɔsɔn "jrii 'a -nɔ "kpei ε.

¹³ ε bo -a "i "taie -wεε -sion' 'bo -a i -tɛn' 'de dεsaun nua' 'ɔn. 'Kaa ε seie -aun 'de nyɔsaun 'kwa. Dε-nɔε' 'beɔdε ke 'nyɔnɔ 'wlvɔ' ke "ikmaa' nɔε εε' dε jeejee, 'kamɔ ε nɔ-.

¹⁴ -Bo ao 'wlv nyɔ 'a dεsaun "kpei ε, ao "Bo -nɔa 'e jaun 'di a muε aoa' dεsaun "kpei 'wlvɔ' -ke.

¹⁵ 'Kaa -bo ao se nyɔ 'a dεsaun "kpei 'wlv ε, ao "Bo -nɔa 'e jaun 'di se aoa' dεsaun "kpei 'wlvɔ' -ke.

De Sesi 'tmva 'de wɔn 'bɔ-ti 'vn ε

16 ɔ 'naa : -Bo ao 'bɔ wɔn ε, ao 'bo "jrii-
"kɪkɪ nɪε, ka "jridepooʊn a nʊa. ʊʊ poos
"jua- fai" -wɛε ka ʊʊ 'bɔa wɔn 'de nyʊ
-wee' 'je ε juo-. 'Ma 'tmʊʊ ao tɔ' -ti, ʊʊa'
-ni -kei" mɛ ʊʊa 'jea 'o 'mʊa-.

17 'Kaa -bo -mɔ -bɔ wɔn ε, -mɛ -ʊn -gbai'
"jua-, -ʊn -nmɔ -ma -cɛ" 'kwa.

18 -In -bo -ma -cɛ" ipooε -wɛε ka -ʊn -bɔa
wɔn, nyʊ -wee' je ε juo-. -In "Bo -ta -ʊn
-nɪa -ε -nɪa 'o ε, εε' 'sʊ juuε'. 'De dɪ -ma
nʊa 'de "sran -ʊn "bo -ε -juʊ ε, εε mʊε -ʊn
-kei" -saa'.

*Javn 'di 'a "wliiε 'ε -ti'
(Luiki 12.33-34)*

19 'De Sesi wlu' ke'wle ɔ 'na : Ao 'bo aoa'
"wlii- "jrui 'kɪtɛn 'nɔ 'blʊa- "kpei, kpain"
ke 'kɪn nɪa ɪa dooa dɪ, -wɛε "jrɪʊn nɪa 'de
-wi" -mʊ a wa klu ʊʊa "jria.

20 Ao 'kɪn- aoa' "wlii- "jrui 'de javn 'di
'demɔ wɔn ke 'kɪn se ε 'bɛε- ɪ 'je dɛ dooa-,
'demɔ "jrɪʊn se ε 'bɛε- ʊʊ 'je klu wa -wɛε
ʊʊ 'je "jri.

21 Dɛε-tɪ 'ʊn 'da kan' a, εmɛ -nɪ -ta -ma
"wliiε- nɪa, 'bo -ma tɔ' -wee' "klein "biie-
-ke.

*"Jriε -nɪ ku 'a -sɔn'
(Luiki 11.34-36)*

22 "Jriε- mɛ -nɪ nyɔ ɔ -tau. -Bo -ma
"jriε- nɪ ka -cɔɔn' ka a, -mɛ -ma kui -sɔn i
nɪε -pe' saa.

23 'Kaa -bo -maa' 'jei ε, -mɛ -ma nyɔɔɔ
-wee' nɪε 'e kwie 'ʊn. 'De -bo -sɔn' -nɪa 'de
-ʊn 'ʊn -srɛɛn kwie 'ʊn ε, -mɛ "bɛε- kwie
-ʊn -nɪ 'e 'ʊn -mɛ tai' "maa -ʊn -ε 'bode.

*Kea -kwɪ" -te' -ti
(Luiki 12.22-31; 16.13)*

24 'Bo -mɛ 'de ε, ɔ 'na : Nyɔ due' se ε 'bɛε-
ɔ 'je nyʊ 'sɔɔn "juɔi nʊʊ-, ɔɔ mʊε due' 'ʊn
'nyɛa' see -wɛε ɔ 'je due' 'a -ti' kma, ɔɔ mʊε
due' -flɛɛan' see 'de ɔ 'je due' 'o -si'. Ao se
ε 'bɛε- ao 'je Kea 'a 'tʊn nʊ-tɪ nʊ -wɛε ao
'je 'e 'wei 'a "dia 'jea' 'blee-.

25 εmɛ -tɪ 'ma wlu ao -pee ka, 'ʊn 'naa
: ao 'bo -fli i 'wlaa- 'de 'bleedi 'a -ti' 'ʊn,
dɛ ao 'jea di o, dɛ ao 'jea 'na o, dɛ ao
'jea 'ʊnpaa o, dɛ-nʊε' Kea mɛ -ε -nyɪ" ao
'kmʊnɪa', 'de 'kmʊnɪa' "paa', ε je diide -sii.
Ku nɪε dɛwɔn ε je 'ʊnpaade -sii. -Aee' ε se
kan' nɪ- ?

26 Ao -gbʊn nʊʊ -ɪa -wan" ja kea' ! ɪa'
nʊ dʊo, ɪa' -tu", ɪa' -sa. ɪ se -gbu" 'ble -wɛε
diide "jei -tu" -tɪ, 'kaa ao "Bo -nɪa 'e javn
'di a -gbaaɪn'. 'De aomɔ nɪε dɛwɔn kpe
-puue ao je nʊʊ -sii-.

27 Nyɔ wɛ- nɪ 'e aopʊ "klu -wɛε 'de -ɔɔ
-fli i'wlaa' 'ʊn -ɔ -beεε' -ɔ -je ɔɔ' 'wɪ -pe
'mlai" po ε- ?

28 'De dɛε-tɪ aoa 'wla 'ʊnpaadɪ 'a -fli i ε-
? Ao -gbʊn sii" -nɪa 'e 'kwla 'di 'a -fan' sʊn
ja, ɪa' nʊ dʊo, ɪa' 'cra jee".

29 'Kaa 'ma 'tmʊʊ aopʊ 'mɛ, -ta 'beo
Salomɔ nɪa ɔɔ' 'beɔdɛ 'ʊn, ɔ se -pɛε -pʊn"
-tu", ɔ se ɪa' due' koun -gbai' -sii.

30 Sii" -nɪa 'e 'kwla 'di -sɪan, -klae" 'sʊ -ɪ
-mɛa -wɛε nyʊ a poa "jri ε, -bo Kea a sea
-mɪ dɛ -pʊn" -tu" kan' -mɔ 'ee, -mɛ aopʊ
mɔ 'e ! ε seε 'bɛε ε 'je aopʊ- mɔ dɪ 'ʊn paa
kan' -kee ? Ao -gbʊn ka aoa' Kea -kwɪ"
-tea' sea 'i 'bɛ ε !

31 Ao 'bo "jrui "kaεε -wɛε ao 'bo wluε ka
: Dɛ -a -je di ε-, 'de dɛ -a -je 'na a-, 'de dɛ
-a -je -pʊn" -tu" ε- ?

32 Nyʊ -sea' Kea juo -a nʊ kan' -mɔ. 'Kaa
aopʊ mɔ dɛ -εε -tɪ' kma aopʊ "bli ε, ao "Bo
-nɪa 'e javn 'di juε'.

33 Dɛ ao 'jea i -pɔn "i-saa nɔ" ε, εmɛ -nɪ
ao 'wɔɔn- Kea 'a -kwɪʊtɪ ke "isrɛa' ke, -wɛε
dɪ "klein -sia 'o mu 'de ε 'je ao -mɪ "nyɪ 'bo
-mɛ 'de.

34 εmɛ -tɪ ao 'bo -sɔɔn -tu" ε 'de -klae"
wɪ 'a -tɪ' 'ʊn, dɛ-nʊε' -klae" wɪ 'a 'sʊ -ble
εε' -cɛ" 'ε -tɪ'. Dɛ -sɔn' toa 'o, εmɛ ao 'je.

7

*Nyɔ 'bo nyʊ jrv' 'a 'pee 'jee
(Luiki 6.37-38, 41-42)*

1 Ao 'bo nyʊ 'a 'pee 'jee -wɛε Kea je aoa'
'pee 'je.

2 Dɛε-tɪ 'ʊn 'da kan' a, εmɛ -nɪ ka aoa
nʊa nyʊ 'a 'pee 'jesʊn ε, 'kamɔ Kea 'je aoa'
'pee 'jesʊn nʊ -ke. -Ta ao dbaa -wɛε ao
'nyɪa nyʊ ε, 'bomɔ nyʊ 'je dbaa -wɛε nyʊ
'je ao "nyɪ -ke.

3 Dɛε-tɪ -ma -je tu 'a -fii" -saan" i 'de -ʊn
-podɛi" "jri -wɛε tutie -nɪa 'e -ʊn "jri -maa'
'je mɛ i ε- ?

4 'De ka -ʊn -beεε' -ʊn -je nyɔ -pee wlu
-ʊn -je nʊ : 'Ma de'di, -ʊn -bɔ ke, 'ʊn 'je -ʊn
dɛ-saan" -nɛ "jri -sa, 'de -mɛ 'kamɔ tutie
nɪ 'e -ma -nɛ 'di ε- !

5 "Jridepooi, -in -sa -ma -ce" tutie "jri ke tein" -wee -in -je -ma de'di tu 'a -fi" "jri -sa ka 'je.

6 Di -teea kpɔi" 'de Kea 'a -ti' 'ɔn ε, ao 'bo ɪ -gbe' "nyɪε -wee ɪ je 'de aopɔ o "biie-, 'de ɪ je aopɔ i'fae-. Ao 'bo aoa' -pɛε ipɔε 'bo be" "juɔi -wee ɪ ju "kpei- na-.

Ao -tee' de i, ao -pɔn de i, ao bla klu (Luiki 11.9-13)

7 Ao -tee' de i, nyɔ a muε ao "nyɪa'. Ao -pɔn de i, aoa muε 'jea'. Ao bla klu, nyɔ a muε ao "wɔin kaian'.

8 De-nuε' nyɔ "o nyɔ -teea' de i ε ɔɔ 'jeeε. Nyɔ "o nyɔ -pɔan' de i ε, ɔɔ 'jeeε'. Nyɔ "o nyɔ -bla' klu ε, nyɔ a kaian ɔ "wɔin.

9 'De nyɔ -ni 'e aopɔ "klu -bo -ɔɔ "ju -tee' ɔ -di'pɛn i, 'sɔ -ɔɔ -nyɪ" ɔ "soukpo ε- ?

10 'De -bo ɔ -tee' ɔ -smii' i 'sɔ -ɔɔ "nyɪ ɔ sɛn ε- ?

11 Aopɔ -jɔ -nyɪnia 'di wɔn ε, -bo ao juo aoa' "nyɪnu- di 'dɔε 'a "nyɪ ka 'ee, -mε ao "Bo -ni'a 'e jaɔn 'di se ε 'bεε- ε 'je ao di 'dɔε "nyɪ, ε 'je 'o -mɔ -sii ? Nyɔ -ɔɔa -teeε' de i ε, εε mu ɔɔpɔ "nyɪa' se.

12 Di aoa -pɔan' nyɔ 'jea aopɔ "jrii nu ε, umi ao 'je nu 'de nyɔ -pee. 'Kamɔ Moist 'a ke' ke Kea 'a wlu 'kwajaɔn 'da.

-Jebɔ -saan"- ke -jebɔ klaa" ke- (Luiki 13.24)

13 Ao paa 'bo -gbɛin" -je -saan" "i, de-nuε' -je mua 'e "ma-kwɔ 'di 'bε "kpei, εε' kpa'a' "kuan "jrii. Nyɔ -ɔɔa kpa εε' -je -tu ε, ɔɔ -tiεi".

14 'Kaa -je mua 'e 'pɔ-kwɔ 'di ε, ε -srɛi" -wee ε 'piie "i, ε se 'wɔn i 'bε, εε' kpa'a' niε 'kle. Nyɔ -ɔɔa kpa εε' -je -tu se "i -tie.

Tu ke εε' 'jɔ ke (Luiki 6.43-44)

15 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de nyɔ -ɔɔa -daa' ɔɔa' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaɔn 'a -ti' 'ɔn. -Bo ɔɔa sea aopɔ -pee ji ε, ka -ci' a paa 'blaaku 'ɔn, 'kamɔ ɔɔ ni-.

16 Aoa muε ɔɔpɔ "ijua' 'de ɔɔa' nuɔkplɪn 'ɔn. Nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je 'mawlobuo ke -fokabuo -sa 'bo "wi-gbau'o ja.

17 Tu 'dɔε a croε "buo 'dɔε -wee tu saɔn a cro "buo saɔn.

18 Tu 'dɔε se ε 'bεε- ε 'je "buo saɔn cro-, 'de tu saɔn se ε 'bεε- ε 'je "buo 'dɔε cro-.

19 Tu "o tu -sea' "buo 'dɔε cro ε, εε muε dbaa' -wee ε 'je 'o "jri poεε-.

20 -Bo ε ni kan' 'ja a, -mε 'de ɔɔpɔ 'a nuɔdi 'ɔn mɔ ao 'je ɔɔa' "kpei- -seea' ka juo-.

Wlu 'tmɔa' ke εε' nɔa' ke (Luiki 13.25-27)

21 Sesi 'naa : Nyɔ -ɔɔa -daa' 'ɔn : Tu"bo, Tu"bo, ɔɔ -wee' se kan' 'de Kea 'a kεεma' -kwɔ 'di mui, 'kaa nyɔ -ɔɔ nɔa 'in "Bo -ni'a 'e jaɔn 'di 'a -kwɔɔtɪ ε, ɔɔ' 'sɔ mɔ -je 'emu.

22 'De εε' wɪ tu 'di ε, nyɔ -tuu"-tuu a muε 'ɔn -pee wlu'a ka : Tu"bo, Tu"bo, -apɔ -ɔ -tmɔa -ma -ti' -tmɔɔ' -tmɔɔ"-, -a ko -taa ? -Apɔ Kea jaa wlu 'kwa, -ɔ -tmɔa -mi, -apɔ -nɔa' -siisaɪn i 'de -ma 'nyɪn 'ɔn, -a ko -taa ? -Apɔ -nɔa jrii' -tuu"-tuu 'de -ma 'nyɪn 'ɔn, -a ko -taa ?

23 'Bo 'ma mu wlu'a ka 'de ɔɔ -pee, 'in se ao juo due'. Ao tɛɛn 'ɔn kɪn, ao de-saɔn nu nyɔ.

-Gbɪ" 'sɔɔn "ipoo-tɪ (Luiki 6.47-49)

24 Kamɔ wlu 'ma 'wɔa 'tmɔa' -ta nyɔ "o nyɔ -ɔ poa ɪ doin" o -wee kɪ "sia 'nyɪn -ɔ nɔa kan' a, -mε ɔ -kɔ' tɔ'di ni i -ɔ poa ɔɔ' -gbu" 'bo 'soa- "kpei ε.

25 "Ni klaa" -dba', "ni-gbii "jii', -piie klaa" ji' -wee ɪ bla -gbu" -nε "jri -bla -bla, 'kaa ε se blu, de-nuε' εε' -gban -teeε' 'bo 'soa- "kpei.

26 'Kaa nyɔ "o nyɔ -ɔɔ poa wlu -ni doin" o 'de kɪ "sia 'nyɪn -ɔɔ' nɔa kan' -mε ɔ -kɔ' "ju -ɔ sea tɔ'di ni -wee -ɔ poa -gbu" 'bo -pɪɔn" "kpei ε.

27 "Ni klaa" dba', "ni-gbii "jii', -piie klaa" ji', -wee ε bla -gbu" -nε wɔn -bla -bla, 'sɔ -gbu" -nε blu' piepie.

Sesi 'a nyɔ detɔɔsɔn

28 -Ta Sesi -kɔa' wlu -nε 'ε 'tmɔa' 'sɔ ε, ɔɔ' nyɔ detɔɔsɔn "maa nyɔ -kwea de tai',

29 de-nuε' ɔɔ' nyɔ detɔɔsɔn ke ke' wɔ-saɔn 'a -nε -seea' "kpei. ɔɔ' wlu a "siε nyɔ "i ka -ɔɔn' ka.

1 Sesi -crea' cru 'su ε, nyu -tuu"-tuu -kaan o 'de.

2 'Su 'jrɔwε-nui due' 'kpa o -pɔn" -wεe o "sii- 'kɔi- i 'bo o "juɔi 'de o 'na : 'Ma 'blei, -bo -ɪn -nɪε "i ε, -ɪn -beεε' -ɪn -je 'ma 'wε- 'bɔɔ-, 'ɪn 'je 'pepe nɪ-.

3 'Su Sesi sroε sɔn, o blɔ "i 'de o 'na : 'In -nɪεi" 'mε, -ɪn -nɪ 'pepe. 'Bo ε "sri 'jrɔwε- je "ju -nɪa 'mɔa- -pɔn" 'wɔ, o je 'pepe nɪ-.

4 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : -In po doin" i, dε -nɔɔa -ta -ɪn -bo ε nyɔ jrɔ' -pee 'tmɔε. 'Kaa -ɪn mu -ɪn -je -ma nɪsɔn to 'de Kea 'a 'sraa -sai o -wεe -ɪn -je 'sraadε ja- ka Moisi 'a kε' 'da, 'de ka -ma 'wε- 'bɔa nyu -wee' "klein 'je ε juo-.

Sesi 'pɔɔε "soa-wi" 'a "jrɔo-tei 'a dɔnɔvi due' (Luiki 7.1-10)

5 -Ta Sesi a paa 'o Kapenaɔm 'su ε, "soa-wi" 'a "jrɔo -tei due' 'kɔɔ -pɔn" -wεe o -tee' Sesi i o 'je o sɔn o po.

6 O 'na : 'Ma 'blei, 'ma dɔnɔvi 'pɛn i 'de -gbεin", oɔ' dɪ -wee' 'mεε, oɔ' -suua' i -wεe oɔ 'je oɔ' -cε" wɔn kpleiin.

7 'Su Sesi 'na : 'Ma muε mua', 'ɪn 'je oɔ' 'wε- 'bɔɔ-.

8 'Su jra' jei -nɔ 'na : 'Ma 'blei, 'ɪn se εε' ka nɪ -wεe -ɪn -je 'de 'ɔn o -gbu" 'di pa, 'kaa -bo -ɪn -tmɔ wlu due' kɔɔn -gbai' ε, 'ma dɔnɔvi a muε 'pɔɔa'.

9 'Mɔ -nɔ, 'ɪn 'bleε "jrɔ kɔɔ' i -teɔn -wεe 'ɪn 'ble "soa jrɔ' -ke 'bo 'ɔn -sɔn. -Bo 'ɪn wlu 'e due' -pee, -bo 'ɪn 'na : -In -mu', 'su -mɔɔ' mu'. -Bo 'ɪn wlu jrɔ' -pee, -bo 'ɪn 'na : -In -ji, 'su -mɔɔ ji'. 'De -bo 'ɪn wlu 'de 'ma dɔnɔvi -pee, -bo 'ɪn 'na : -In nɔ -je, 'su oɔ nɔε'.

10 Sesi 'wɔan wlu -nε 'su ε, oɔ 'jraa "ju -nɔ 'mε, -wεe o wlu 'e nyu -ke oɔ na -pee, o 'na : tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔɔ aɔpɔ 'ɪn se Kea -kwɔlɪ" -tea' -je -bεa ka -mε 'je due' 'de Israε-bɔɔa 'a -cε" 'kpa "kpei.

11 'Ma 'tmɔɔ aɔpɔ- 'mε, nyu -tuu"-tuu a mu 'e 'jrɔ kwea ke 'jrɔ -sɔɪn 'wɔɔa' -wεe sɔ 'je o Ablaam ke, Isaaki ke, Sakɔɔɔ -pɔn" mu 'de sɔ 'je sɔn -tadue po 'de Kea 'a kεεma' -kwɔlɔ 'di.

12 'Kaa nyu -tea 'beɔdε -nε 'ε -tea' 'de ε, -wi" -mɔ a muε 'e "kpaε' -fi" 'a -ta -fi" 'a ke 'nyɪ "idiia' nɪa 'de kwie 'di.

13 'Su Sesi wlu' 'de jra' jei -pee o 'na : -In mu, ka -ɪn -tea' 'ɔn -kwɔlɪ" ε, ε nɔɔε kan'. 'Bo ε "sri oɔ' dɔnɔvi 'a 'wε- 'je 'bɔ.

Sesi 'bɔɔ- Piεi 'a "bianynɔ ke nyu -tuu"-tuu 'a 'wε- (Maki 1.29-34 ; Luiki 4.38-41)

14 Sesi muε 'e Piεi o -gbu" o jεε Piεi 'a "bianynɔ -mε sɔ 'pɛn i, sɔa' "jrɔ -a -bai'.

15 O bla sɔa' sɔn "i 'su sɔa' "jrɔ 'bɔɔ -wεe sɔ sɔn 'ɔn 'de sɔ pi sɔpɔ -pee.

16 -Kwie" ka a, sɔ ja Sesi nyu -tuu"-tuu -siisaɪn nɪa 'e 'ɔn ε. Sesi nɔε oɔ' wlu 'a 'su o je -siisaɪn i nɔ, -wεe o je nyu -wee' "klein 'a 'wε- 'bɔɔ -ke.

17 O nɔ εε' dε tu 'mε -wεe wlu Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmɔa tεin" sese 'de- 'je 'o nɪni. εε' wlu tu 'na : o "duo -aa 'kle -wee' 'ɔn 'ε, -wεe o -sa -aɔn -aa dεsaɔn 'a 'wε- 'ε -gbε "jrɔ.

Ka nyu ke Sesi 'jea nasɔn nɔ ε (Luiki 9.57-62)

18 Sesi -gbɔan nyu -gbae' o 'dei ja 'su, o 'na : -A -muu 'e 'kɔɔɔ 'de.

19 'Su kε' wɔ-sai due' 'kpa o -pɔn" -wεe o wlu o -pee ka, o 'na : Nyu dεtɔɔi, -ta "o -ta -ma mua -ɪn -ke 'ma muε 'o mua'.

20 Sesi 'na : Too'wε- 'bleε "bie, nɔɔɔ 'bleε 'jrɔ. 'Kaa nyiɔ 'o "Ju se "jrɔ 'wlaa -ta 'ble.

21 'Su deejrɔ' -wɔ 'de oɔ' klai" nɪnuu "klu, -o -na : Tu"bo, -ɪn -nyɪ" 'ɔn nɔ" 'ɪn 'je 'ɔn "bo i -tea' mu ke kɔɔn-.

22 'Kaa Sesi 'na : -In bla 'bo 'ɔn 'de. -In -tai" 'mεɔn 'i, sɔ 'je sɔa' 'mεɔn inmae-.

Sesi jaa -piεe ja (Maki 4.35-41 ; Luiki 8.22-25)

23 'Bo -mε 'de 'su ε, Sesi 'ja 'e -kwεε" 'di -wεe oɔ' klai" nɪnuu bla 'bo o 'de.

24 -Ta sɔa mua 'su -piεe cεn "jei 'bo "ni "kpei, "ni 'a 'plɪ a 'wla 'e -kwεε" 'di, 'kaa Sesi a 'mɔɔ.

25 Oɔ' klai" nɪnuu 'kɔɔ -pɔn" -wεe sɔ -sɔ "nyɪɔ' 'de sɔ 'na : Tu"bo, -ɪn -pɔɔ' -aɔn 'de, -aa -mεε' !

26 'Su o sɔn "nyɪɔ' -wεe o wlu 'de sɔ o, o 'na : Dεε-tɪ faun a nɔ aɔpɔ ε- ? Ka aɔa' dε -kwɔlɪ" -tea' nɪ tɔi- kan' a- ! 'Su o sɔn 'ɔn 'ε -wεe o "wɔɔ- -piεe ke 'ni 'a 'plɪ "jrui, 'de -ta -wee' nɔε -snii'.

27 'Su tai" 'maa sɔ -wee' "klein 'mε. sɔ 'na : Dεε -nyɔ -nɪ ka -mɔ -wεe -piεe ke 'ni a 'je o wɔn ε- ?

*Sesi -seie nyv 'sɔɔn 'de -siisain 'kwa
(Maki 5.1-20 ; Luiki 8.26-39)*

28 -Ta Sesi nynia 'e "ni 'de ε, 'de Gadare nyv "bli ε 'su nyv 'sɔɔn -wlv 'e -gbain' 'di -vɔ -jɔɔ' "i. -Siisain -ni 'e vɔvɔ 'vɔn, vɔ nɪε wɔn -sansan, -ta vɔ nɪa, nyɔ jrɔ' ɔ -sii 'o.

29 'Sv vɔ "wɔɔ' vɔ 'na : Kea 'a "Ju, dε -ni 'o -vɔ -ke -a 'nyni ε- ? Nɔ" se nyni 'sv -vɔ -je -a 'kle "kpei ja a- ?

30 -Ta ε nɪa kan' a, -mε be" 'a -gbvɔn jrε' -tεεn vɔvɔ o, -wεε -εε dii.

31 'Sv -siisain baεε Sesi i v 'na : -Bo -vɔ nɔ -a i ε, -mε -vɔ po -avɔn 'de be" 'a -gbvɔn -nε 'vɔn.

32 Sesi wlv v -pee ɔ 'na : I mu ! I 'wlv 'e nyv 'sɔɔn -nɔ 'vɔn 'sv v pa 'e be" 'vɔn. 'Sv be" 'a -gbvɔn -nε -sa plea' 'de crv 'a -peenai", 'sv v 'wlv 'o "niɔ-. 'De v blv "ni -tun, -wεε v 'mε.

33 Nyv -tea be" 'dei 'jeea dε -nɔvɔ nyv 'sɔɔn -siisain 'wlv 'e 'vɔn jrɪε- 'sv vɔ ple' vɔ muε -kwlv -wεε vɔ po v 'a' "kuan.

34 'Sv -kwlvɔvɔn -wεε' "klein -kwε- 'e -kwlv i, vɔ 'jaa- Sesi 'i, -wεε vɔ -tee ɔv' ibaea' -pvn" 'de ɔ 'je 'de vɔvɔ 'blv- "kpei 'wlv.

9

*Sesi 'pvvε klɔɔi due'
(Maki 2.1-12 ; Luiki 5.17-26)*

1 Sesi 'ja 'e -kwεε" 'di ɔ cεan "ni 'sv ɔ muε 'de ɔ o -kwlv.

2 'Sv vɔ jɔ klɔɔi due' -ɔ -pvn i 'de 'sai- 'di. Sesi 'jeea nyv -nɔ 'a ɔv' -kwlv" -tea' 'sv ε, ɔ wlv' 'de klɔɔi -pee ɔ 'na : 'Ma "ju, -vɔ -duo" 'kpv 'vɔn, -ma dɪsain -kwε' 'bode.

3 'Bomɔ kε' wɔ-savɔn jrɔ' -tee 'mii wlv- 'pvn" vɔ 'na : "Ju -nɔ -mɔ ɔ to Kea wɔn o kan' -mɔ ε- !

4 Sesi jua tɔ' vɔvɔ a naa i 'sv ɔ 'na : Dεε-ti aoa' tɔ' nyni "jrɪi kan' 'de aovɔ 'vɔn ε- ?

5 Dε -je -kmai" ε- ? -vɔn -na -ma dɪsain -kwε' -ae, -aεε' -vɔn -na -vɔn -sɔn 'vɔn -vɔn -je na a- ? Dε aoa naa tɔ' i ε- ?

6 'vɔn nɪε "i ao 'je ε juo- ka 'mɔ nyɔ ɔ "Ju 'vɔn 'blea 'ikmaa' 'de 'blv- "kpei 'vɔn 'jea nyv 'a dɪsain -kwε' ε. 'Bomɔ ɔ wlv 'de klɔɔi -pee ɔ 'na : -vɔn -sɔn 'vɔn -vɔn -je -ma "kpei 'pεnde 'vɔn "duo-, -vɔn -je 'de -vɔn wɔin" mu.

7 "Ju -nɔ sɔn 'vɔn 'ε kan' -cεεn'-, 'sv ɔ kpvεn -gbεin" -je i.

8 Favɔn a nɔ nyv "klein -jea dε -nɪa 'mva 'a -ta 'mε, 'sv vɔvɔ poε Kea 'sε- dε ε "nyvɔ nyvɔ "ikmaa' -nε.

*Sesi 'da Matie
(Maki 2.13-17 ; Luiki 5.27-32)*

9 Sesi 'wlv 'mva- ɔ muε 'e nya, ɔ 'jee "ju due' nyv a 'daa Matie "jrɪε -ɔ -tee i 'de 'wei-sagbu 'di. Sesi wlv ɔ -pee ɔ 'na : -vɔn bla 'bo 'vɔn 'de. Matie sɔan 'vɔn 'sv ɔ bla 'o Sesi 'de.

10 ε 'wlv 'o mu ε, Sesi a dɪε dε 'de Matie o -gbv" 'sv 'wei-savɔn o, nyvɔvɔ- -savɔn ji' -wεε vɔ ke Sesi ke ɔv' klai" nynuu bee o 'de vɔvɔ dii -tadue.

11 Fariseεn-wi" 'jeea dε -nɪa 'mva- "jrɪε- 'sv ε, vɔ wlv' 'de ɔv' klai" nynuu -pee vɔ 'na : Dεε-ti aoa' dεtɔvɔ ke 'wei-savɔn ke nyvɔvɔ -savɔn a dii -tadue ε- ?

12 Sesi 'wɔan vɔvɔ' wlv -nε 'sv ɔ 'na : Nyv -vɔvɔ kui -sɔn flɔan i ε, vɔvɔ' -pɔn -dɔ'crɔi, ε nɪ nyv 'wε- ε nɔvɔ vɔvɔ -a -pɔn -dɔ'crɔ i.

13 Dε wlv -crvɔa' 'tmva, ao mu ao 'je ε 'cɪan. ε 'naa :

Nyv 'a wεε 'jea' mε -εε "dia 'ma 'je, ε -sii 'sraa- -saa'.

'vɔn se "isrenyv 'a -tɪ' ji, dɪsainvɔvɔn 'a -tɪ' mε -tɪ 'vɔn ji.

*Nyv -teeε' Sesi i 'de wɔn 'bɔ-ti 'vɔn
(Maki 2.18-22 ; Luiki 5.33-39)*

14 San Batisi 'a klai" nynuu jrɪε 'de Sesi o 'sv vɔ 'na : Dεε-ti -a -ke Fariseεn-wi" a 'bɔ wɔn 'de -ma -nɪ klai" nynuu 'a 'bɔ wɔn ε- ?

15 'Bomɔ Sesi wlv vɔvɔ -pee ɔ 'na : Nyv nyv 'da 'de ba "blitia 'a -kɔ' -sɔn 'ee, vɔ 'beeε' vɔ 'je "jrɪi "kae-, 'de -mε 'kamɔ vɔ ke 'nynɔjei -te ii ? "vɔn-, ε se kan' nɪ-, 'wɪ jrε' -εε mu nynia' -wεε 'nynɔjei 'je 'de vɔvɔ "klu 'wlv. 'De -mε 'ε 'wɪ tu 'di ε, vɔvɔ muε wɔn 'bɔa'.

16 Nyv se ε 'bεε- ɔ 'je "wliiεfɔ dee 'vɔn "duo-, -wεε ɔ 'je ε 'o "bai -gbau" 'a 'fae -kɔi" "paa-. -Bo ε nɪ kan' a, "wliiεfɔ -dee a poε "bai soa 'a 'fae -kɔ de sɔɔn- sɔɔn-.

17 Nyv se ε 'bεε- ɔ 'je nmɔ dee 'de bi -gbai" 'di po -wεε ɔ 'je ε "wɔin "sun. -Bo ε nɪ kan' a, bi -gbau" a muε waa' -wεε nmɔ 'je i 'wlv, 'de nmɔ ke bi 'je dooa-. 'Kaa nyv ɔ poε nmɔ dee 'de bi dee 'di, -mε nmɔ ke bi se idooai.

Sairisi 'a "junynokpao' ke 'nynokpao' due' ke

(Maki 5.21-43 ; Luiki 8.40-56)

18 -Ta Sesi nua uba' wlu -pee 'tmua' 'su Suifu-wi' 'a klaa' due' -ji'. O "siie 'koi- i 'bo Sesi "juoi -wae o 'na : 'Ma "junynokpao' 'mea, e se 'un -kwle ke, -in ji -in -ju kwa "jru -te' -wae u 'je 'kmu de ji.

19 Sesi soan 'un 'su o ke oo' klai" nynuu bla 'o o 'de.

20 'De ee' no" tu 'di, 'bomoo 'nynokpao' due' nmi-kwliwe- nua 'de -sin 'a -puue 'jo 'soon 'di e, u 'kpa Sesi -pun" 'de o 'de fo o -wae u bla oo' 'bai 'a won 'i,

21 de-nue' u wlu' 'de ua' -ce" 'un ka u 'na : -Bo 'in bla oo' 'bai mo 'o -cei" 'de 'e, 'ma 'we- e mu e 'boa'.

22 Sesi "biia de 'su o 'jev -wae o 'na : A "duo 'kpi 'un 'ma "ju, aa' 'ma -kwli" -tea' 'puu- avn 'e. 'Bo e "sri 'nynokpao' -nu 'a 'we- je 'bo.

23 -Ta Sesi a nynia 'de "ju -no woin" e, -me -kweenblavn ke nyu -tuu"-tuu 'a -fin" -cruen" e 'kpa'.

24 'Su o 'na : Ao -saa kun ke, "ju -saan" se 'me, ua 'muu. O 'da kan' 'su uba wloo'.

25 Uu poa nyu -wee' "kpa' 'su Sesi pa 'e "ju -saan" 'a 'pen 'in -wae o kpon ua' sun 'su u son 'un 'e.

26 De -nuba 'mua- ee' 'nynu "siie 'blua- -wee' "klein 'i.

Sesi 'puue "do un-

27 Sesi 'wba 'mua- e o -si' 'e -tajro, 'su "do un- 'soon -bla' 'bo o 'de -uba -wo". Uu 'na Dafidi 'a "Ju, -in -je -aa wee- 'de.

28 Sesi nynia -gbein" 'su, "jri 'a wavn -nu 'kpo -pun" -wae o -tee' uupu i, o 'na : Ao 'je e to' 'un 'ee, 'in 'bees' 'in 'je ee' de tu nuu ? 'Su u 'na : Iun, Tu"bo.

29 -Wae Sesi bla uupu 'a "jri 'i 'de o 'na : Ka ao -tea' 'un -kwli" e, 'ka e 'je aopu "jrii nuu e.

30 'Su uba' "jri 'bai', -wae Sesi -te' uupu ke' 'i 'de o 'na : De -nuba -ta, ao 'bo e 'tmue 'de nyu jro' -pee, ao 'bo 'ma 'nyu "siie.

31 'Kaa u mua, u -tee Sesi 'a 'nyu 'blua- ja -koa' -pun".

Sesi 'puue "muu- due'

32 -Ta u nua mua' 'su e, u ja Sesi "muu- due' -suusavn ni 'e 'un.

33 Sesi nua -suusavn -ne i 'su "ju -no -tee wlua' -pun". Nyu -jea ee' -ta tai' "maa uupu 'me, 'su u 'na : -A se de -ne -me 'e de tu 'je due' 'de Israe-blua "kpei.

34 'Kaa Fariseen-wi" -mu 'na -siisavn 'a klaa" me -nyl" o "ikmaa' -wae oo nu -siisavn i kan'.

Sesi 'jee nyu -tuu"-tuu 'a wee-

35 Sesi a ple e -kwle klae" ke -kwle mu" 'dii, -wae oo too nyu de 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbi 'dii. 'De oo 'tmu Kea 'a 'beode 'e -poia" -ti -wae oo 'booo- 'we- 'e kpe -wee' "klein.

36 O 'jeea nyu -tuu"-tuu -nu "jrie- 'su uba' wee a nuu', de-nue' uba sea, uba' di a cen' ka 'blae -sea' 'dei -tei 'ble nia, 'kamoo uupu ni-

37 'Su o wlu' 'de oo' klai" nynuu o, o 'na : Kea 'a dbo -ko' ko-kle klaa" -flu" 'a -wee -e sea cen nyu 'ble e.

38 Ao bae -kle' jei -wae oo' -ce" 'je dbonavn 'de o o -kle' ja-.

10

Sesi dboe oo' klai" nynuu 'a -puue 'jo 'soon

(Maki 3.13-19; 6.7-13 ; Luiki 6.12-16; 9.1-6)

1 Sesi 'da oo' klai" nynuu -nia -puue 'jo 'soon 'me, -wae o "nyl uupu 'ikmaa' 'de u 'je -siisavn inu, u 'je 'we- 'e kpe -wee' "klein 'booo-.

2 Dboun -nia -puue 'jo 'soon -nu uba' 'nyu ka : "i-saa -no -ni Simo -oo "kpei -tenynu nia Piei ke oo' de'di Ancre ke, Sebede 'a "nynuu- Sakt ke oo' de 'di San ke.

3 Filipu ke Batelemi ke Toma ke Matie -o -nia 'wei-sai ke Alife 'a "ju Sakt ke Tade ke.

4 Simo -oo "kpei -tenynu nia Seloti ke Suida Isikario -o -toa 'e Sesi -wae u 'dbo o.

5 Nyu 'a -puue 'jo 'soon Sesi dboa u -nao. O -tue" uupu wlu o 'na : Ao 'bo 'e nyu 'sru 'a 'blua- 'kpei mu e, ao 'bo 'e Samadi mu e.

6 Nyu -ma" 'de Israe-nyu "klu ka 'blae -sea' 'dei -tei 'ble nia, uupu ao 'je i -pon'.

7 Ao mu, ao 'tmu Kea 'a -ti', ao 'na : Kea 'a nyu 'blesun -tee "jri "kpa' po-ti.

8 Ao 'boɔ- nyu 'a 'we-, ao -sa 'meun -klu', ao 'puɔ- 'jruwe-jeun, ao nu -siisatn i. De ao 'jea foo" 'un ε, ao 'nyie nyu foo" 'un -ke.

9 Ao 'bo 'sani o, 'wei o, 'wei 'dipowlu 'bleε.

10 Ao 'bo 'duɔa' kpa -ke 'bleε, ao 'bo "bai 'soɔn 'un "duε, ao 'bo "kwlai- bu' -tu" ε, ao 'bo itbatu 'bleε, de-nuε' -kei" -nia dbonvi 'a 'je ka, me o 'je.

11 -Kwlo "o -kwlo aoa mua 'o 'di mua' a, -me ao -pon nyu o -nia aoa' sin 'soɔn kpuun ka i -wee ao 'je 'de o o -gbu" koo-mamau de -jeεa aoa' 'bo εε' -kwlo tu 'di 'wlu' a.

12 -Bo aoa sea 'e εε' -gbu" tu 'di pa, -me ao po uɔu 'jewlu o. Ao po uɔu "diwan.

13 -Bo uɔ kpuun ao sin 'soɔn, -me aoa' "diwan -te 'de ε 'di i. 'De -bo uɔ se aopu sin 'soɔn kpuun ε, -me aoa' "diwan ji ao 'kwa de.

14 -Bo nyu se aopu sin 'soɔn kpuun, -bo nyu se aoa' wlu doin" o po ε, -me ao 'wlu 'o εε' -gbu" tu ke- εε' -kwlo tu 'di -wee ao 'je εε' "puue' bi i-gbao'-, εme -ni εε' -kwlo tu 'a pin "ipoa'.

15 'Ma 'tmuεe aopu to' -ti, -soɔnti Kea a mua nyu 'a 'pee 'jea' a, εε' -kwlo tu 'a 'pee a muε "ikmaa', ε 'je Sodom-kwlo ke Gomoo-kwlo -sii.

'Kle -a mua jia' 'de nya a (Maki 13.9-13 ; Luiki 21.12-17)

16 Ao po doin" i 'ma dbo aopu 'me ka nyu o dboa 'blae 'de -ci' "klu ε. Ao 'ble 'sre ka sen nia, ao 'je kupeeε' nyu ni- ka -gbεε' nia.

17 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', nyuɔpu a muε ao 'pee 'jeun "juoi kpa" -wee uɔ 'je ao klae 'un kpa 'de "jrui 'kɔn-gbi 'dii.

18 Uɔa muε aopu 'blɔajeun ke 'beo-wi" "juoi kpa" 'de 'ma -ti' 'un, -wee ka ao 'jea 'ma -ti' to' 'un ao 'je ε to 'de 'blɔa 'dinyu "juoi.

19 'Kaa -bo nyu a sea aopu 'de 'pee 'jeun "juoi kpa a, ao 'bo -soɔn -tu" ε 'de ka ao 'jea 'da o, de ao 'jea 'tmu 'a -ti' 'un. Wlu ao 'jea 'tmu εε muε 'bo ao -kwli" 'kpa" 'de εε' no" tu 'di,

20 de-nuε' ε se aopu 'a -ce" 'kpa -je wlu ni-, ao "Bo 'a -Suu me -je wlu 'de aopu 'un.

21 De'di a muε oɔ' de 'di 'de toa' nyu 'jeo 'dba. "Bo a muε oɔ' "ju 'de toa' nyu 'jeo

'dba. "Nynuu- a muε uɔ "bo -wi" won o toa' -wee uɔ 'je uɔ 'dba.

22 Nyu -wee' "klein a muε ao -fleεan' 'de 'ma 'nynu 'a -ti' 'un. 'Kaa nyu oɔ' mua 'ma -ti' 'a nai" 'blea' mamau 'su o -jea nyu ni ε, omo oɔ' mu 'puɔa'.

23 -Bo uɔa sea ao 'kle -tu" 'bo -kwlo due' 'di ε, -me ao mu 'o jre' 'di. 'Ma 'tmuεe aopu to' -ti, ao se Israe 'a -kwle -wee' "i "sii- i 'su nyu o 'o "Ju 'e de ji.

24 Klai" ju se dewon ni, o se oɔ' detooi -sii. 'De nyu "juoinuɔi se dewon ni, o se oɔ' 'blei -sii.

25 Ka nyu nua klai" ju 'a detooi -bo nyu nu omo kan' -ke ε, -me ε -kwe- ja. 'De ka nyu nua nyu 'blei -bo nyu nu kan' oɔ' dbonvi -ke ε, -me ε -kwe- ja. -Bo uɔ 'daa-gbu" jei -siisatn 'a klaa" Beεebuili ε, uɔa mu oɔ' -gbu" -son nyu -wee' kan' 'daa' see.

Nyu nyu 'je pleε ε- ?

26 Ao 'bo nyuɔpu pleεε. Di "klein -pa' 'kwla a, ia muε "kpaε' 'peεan'. -Wee -ju -nia 'e "sran nyu 'ji 'won.

27 Di "klein 'un 'tmuɔa aopu 'de kwie' ε, ao 'tmu i 'de -son' 'un, di "klein 'un paa aopu "sian a, ao po ia' wee 'bo nyu -kwea.

28 Ao 'bo nyu -uɔa -dba aoa' 'bluku 'a 'su 'de -uɔ see 'beε- -uɔ -jea aoa' -suu 'dba pleεε. Kea -je -beεa' -ε -jea aoa' 'bluku 'dba 'de -ε -jea aoa' -suu 'de ne 'un po ε, εme ao 'je pleε ka-.

29 "Jaejo 'soɔn ni nyu a sea -suujo due' 'un pleε- ? -Aee' ε se kan' ni- ? 'De -me 'kamoo ia' due' koun -gbai' se ε 'beε- ε 'je i -ka -bo ε se ao 'Bo 'a -kwluɔi ni ε.

30 'De aopu mo ε, aoa' "mu- -nia 'bo aopu "jru ε, i -wee' -srooε'.

31 εme -ti faun 'bo aopu nuε, ao nuε dewon ao je "jae -tuu"-tuu -sii.

Sesi 'a 'nyu "sia' ke oɔ' won -saa' ke (Luiki 12.8-9)

32 εme -ti nyu "o nyu oɔ' mua 'ma 'nyu "sia' 'bo nyu "juoi, 'ma muε oɔ' 'nyu "sia' 'bo 'un "Bo -nia 'e javn 'di "juoi -ke.

33 'Kaa nyu "o nyu oɔ' mua nua' -o se 'un juo- 'bo nyu "juoi ε, 'ma muε nua' 'un seo juo -ke 'bo 'un "Bo -nia 'e javn 'di "juoi.

Sesi ja nyu i -seea' 'no 'kmv "kpei (Luiki 12.51-53; 14.26-27)

34 Ao 'bo tɔ' inaa ka, pɛe 'a blua' mɛ 'ɪn ja 'nɔ 'kmɔ 'kpei. 'In se pɛe 'a blua' ja-, tɔ mɛ 'ɪn ja-,

35 dɛ-nʊɛ' 'ɪn ji' -wɛe "ju ke "bo 'je i -seea', 'nynɔkpao' ju ke ʊ de 'je i -seea', "ju 'a 'nynɔ ke kvande 'je i -seea',

36 -wɛe nyiɔ 'ɔ -cɛ" 'kpa 'a -gbu" -sɔn nyɔ 'je ɔɔ' tɔnyɔ nɪ-.

37 Nyɔ -kma ɔ "bo ke de 'a -tɪ' ɛ -sia 'ɪn ɛ, -mɛ ɔ ke 'ma se na ka nɪ-, 'de nyɔ -kma ɔɔ' "junynɔkpao' ke ɔɔ' "junmɔu 'a -tɪ' -wɛe ɛ -sia 'mɔ ɛ, -mɛ ɔ ke 'ma- se na ka nɪ-.

38 'De nyɔ -sea' 'kle 'je -tɪ ke 'mɛ -tɪ 'wɔɔn- -wɛe ɔ -sea' 'bo 'ɪn 'de bla, -mɛ ɔ se 'ma klai" ju nɪ ka nɪ-.

39 Nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' 'kmɔ 'kpei- 'tɔan' a, ɛɛ mu ɛ ɔ kwa "maa'. 'Kaa nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' 'kmɔ 'de toa' 'de 'ma -tɪ' 'ɪn ɛ, ɔmɔ -ɔɔ mu ɛ 'jea' de 'bɔɔ- nɔ".

Nyɔ -kei" -sadi (Maki 9.41)

40 Nyɔ -kpuɔan ao sɪn 'sɔɔn -mɛ 'mɔ ɔ kpuɔn sɪn 'sɔɔn. 'De nyɔ -kpuɔan 'mɔ sɪn 'sɔɔn -mɛ "ju -dɔoa' 'ɪn mɔ ɔ kpuɔan 'o sɪn 'sɔɔn 'mɔa-.

41 Nyɔ -jea Kea 'a wlu 'kwajaai -wɛe ɔ -kpuɔn ɔ sɪn 'sɔɔn 'de -mɛ 'ɛ -tɪ' 'ɪn ɛ, -mɛ Kea 'a wlu 'kwajaabun 'a -kei" mɛ nyɔ 'je ɔ -sa -ke. 'De nyɔ -kpuɔan "isrei sɪn 'sɔɔn 'de ɔɔ' "isrea 'a -tɪ' 'ɪn ɛ, -mɛ "isreɔn 'a -kei" mɛ nyɔ 'je ɔ -sa -ke.

42 'Ma klai" nynuu nyɔ sea de 'ɪn 'je nyɔ 'o nyɔ -nyɪa" ʊʊa' due' "ni dee' -kaun" 'a 'sɔ mɔ 'de ɛ, 'ma 'tmɔʊɛ aopɔ tɔ' -tɪ ɔɔ muɛ ɛɛ' -kei" 'jea' see, ɛ se ɔ kwa "maai.

11

1 Sesi -kɔa ɔɔ' klai" nynuu -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn wlu -pee 'tmɔa' 'sɔ ɛ, ɔ muɛ -kwɛɛ jrɪ' 'dii -wɛe ɔɔ tɔɔ nyɔ de, 'de ɔɔ 'tmɔ Kea 'a -tɪ'.

Dɛ San Batisɪ -teea' Sesi i ɛ (Luiki 7.18-35)

2 -Ta San Batisɪ nɪa 'e -kaso 'di 'sɔ ɛ, ɔɔ 'wɔɔn Sesi 'a nɔʊdɪ 'a 'nynɪ, 'sɔ ɔ dɔɔɛ ɔɔ' -nɪ klai" nynuu 'a jrɔ' Sesi i -teea'.

3 ʊʊ 'na : -Mɔ -nɪ "ju -jea ji ɛ, -aee' -a -je jrɔ' fuo -oo ?

4 Sesi 'na : Dɪ ao 'wɔɔn, dɪ ao 'jea, ao mu ao 'jɪ San 'tmɔʊ-.

5 "Jri 'a waɔn a 'jeɛ i, klɔɔʊn a na', 'jrɔwɛjeʊn a nɪɛ 'pepe, doin" 'a waɔn a 'wɔn i, 'mɛʊn a jiɛ 'kmɔ de, -pɔɪa" -tɪ a 'tmɔʊɛ' 'de nɪa" nyɔ -pee.

6 Nyɔ -ɔɔ "maa 'mɔ sea nɪ ɛ, -mɛ -mɔ nɔ 'mɔa-.

7 -Ta San 'a klai" nynuu mua de ɛ, 'bomɔ Sesi -tee San 'a -tɪ' 'tmɔa 'a -pɔn" 'de nyɔ -gbae ɔ 'dei -pee, ɔ 'na : Dɛ ao mu i 'jea' 'de -pɪɔɔn" blɔa "kpei 'de ɛ- ? -Aee' -gblokpau pɔɔ' ɔ -suua' i ɛ ?

8 'De -mɛ de ao mu i 'jea' 'ja a- ? -Aee' "ju due' -ɔ -paa dɪ 'dɔe 'ɪn ɛɛ ? "ɪn-, nyɔ -tua" dɪ 'dɔe -pɔn" -wi" -mɔ nɪɛ 'e 'beɔ-wi" ɔ -gbu" 'di.

9 Dɛ ao mu i 'jea' -gbo' ɛ- ? -Aee' Kea 'a wlu 'kwajaai ? ɪn, 'ma 'tmɔʊ aopɔ 'mɛ, ɔ -sii Kea 'a wlu 'kwajaai' -mɔ 'mɛ,

10 dɛ-nʊɛ' ɔmɔ -ɔɔ -tɪ' 'ɪn dɛ -crɪa' 'na : 'Ma dɔɔɛ nyɔ 'de -ɔn "juɔi -wɛe ɔ 'je -ma -jebɔ nmae-.

11 'Ma 'tmɔʊ aopɔ tɔ' -tɪ 'de 'nynɔkpae' 'a "nynuu- "klu ɛ, nyɔ se de wɔn nɪ ɔ se San Batisɪ -sii. 'Kaa nyɔ -piia' "i 'de Kea 'a kɛɛma' -kwɔɔ 'di ɛ, ɔ nɪɛ dɛwɔn ɔ je San -sii.

12 Dɛ -wɔɔa 'e San Batisɪ 'a nɔ" 'di -wɛe -ɛ -jɛɛa -stanwɪ ɛ, nyiɔpɔ a -pɔn ʊʊ 'je 'e Kea 'a kɛɛma' -kwɔɔ 'di pa 'de 'kwa i kua' 'ɪn.

13 'De -mɛ 'kamɔ Kea 'a wlu 'kwa jaabun ke ɛɛ' kɛ' 'tmɔ ɛɛ' de tu 'a -tɪ' mamab 'sɔ ɛ jɛɛ San 'a nɔ".

14 'De -bo ao nɪɛ "i ao 'je ɛ 'mii 'wɔn 'pepe ɛ, -mɛ ɔmɔ -nɪ Eli -ɔ -je ji 'de-.

15 Nyɔ doin" nɪa 'o "jrɔ ɛ, -mɛ ɔ 'wɔn -tɪ' 'ɪn 'tmɔa 'mii.

16 'Sɔ Sesi 'na : Nyɔ 'ɪn 'je -stan nyɔ "ipoo ɛ- ? ʊʊ -kɔ' "nynumɪ" -tea i 'bo -kwɔɔ -kwea -wɛe -ʊʊa wlu ba -pee ka :

17 -A bla "kwi-kweɪn 'mɛ -bla -bla ao se dee-, -a ble 'kwɛdɔ 'mɛ -ble -ble ao se kplee-.

18 -Ta San jia -wɛe ɔɔ' dia de 'de ɔɔ' 'na nmɔ ɛ, ao 'na -suusaɔn -nɪ 'de ɔ 'ɪn.

19 Nyiɔ 'ɔ "Ju jia ɔɔ di', ɔɔ 'naa 'sɔ ʊʊ 'naa, ɔ -kau', ɔ kpa de dia' ke nmɔ 'naa 'a 'sɔ, ɔ ke 'wei-sanyɔ ke nyiɔpɔ- 'a 'kwli saun 'a 'sɔ -a na. 'Kaa Kea 'a -nɛ tɔ' 'dinɪa' pɔɛ "jri "kpae' 'de ɛɛ' nɔʊdɪ 'ɪn.

*Sesi -ce' -kwle 'sɔɔn "bli
(Luiki 10.13-15)*

²⁰ 'Su Sesi -tee -kwle -i 'dii ɔ nva' nyu 'pɔɔjrii' -tuu"-tuu 'a "bli -cea' -pɔn", dɛ-nvɛ' nyu -nɪa 'o ɪa' -kwle -tu 'di se 'kmu fai" poo-ti 'wɔɔn-.

²¹ ɔ 'na : ε nɪɛ "nmia-ti -o 'de -ma -ti' 'ɔn Korasin-kwlo, ε nɪɛ "nmia-ti -o 'de -ma -ti' 'ɔn Besaida-kwlo, dɛ-nvɛ' nyu 'pɔɔjrii' -nɔɔa 'bo ɪ 'di -bo ɪ nɔɔɛ 'bo Tii ke Sidɔn-kwle 'di 'de ε, -mɛ nyu -nɪa 'o ɪa' -kwle -tu 'di paa blo 'ɔn, ɔɔ 'wla biun' "jru sese ɔɔ je ɔɔa' dɪsɪn "ijuo 'de-.

²² ɛmɛ -ti 'ma 'tmɔɔ aopɔ, 'pee 'a 'wɪ o ε, Tii ke Sidɔn 'ɔ 'pee se "ikmai, ε se aoa' -nɪ -sii i.

²³ 'De ɛmɛ Kapenaɔm-kwlo, ε 'e mu -o mamaɔ 'sɔ ε je jaɔn tbaa ? "ɪn- ε se kan' nɪ-, ɛɛ muɛ -sɔn jia' mamaɔ 'sɔ ε 'je "ni -tun blu ε 'je 'e 'mɛɔn o -kwlo -taan', dɛ-nvɛ' nyu 'pɔɔjrii' -nɔɔa 'bo ɛɛ' -kwlo -tu 'di -bo ɪ nɔɔɛ 'bo Sodɔm-kwlo 'di 'de ε, -mɛ ε se ɪsɔɪn 'de-.

²⁴ ɛmɛ -ti 'ma 'tmɔɔ aopɔ, 'pee 'jewɪ o ε, ɛɛ' 'pee a muɛ "ikmaa' ε 'je Sodɔm-kwlo 'ɔ -nɛ -sii.

*'Mɔa nɔ Sesi 'mɛ 'de nyu -ɔɔa jaa ɔɔa' -ce" ja 'a -ti' 'ɔn
(Luiki 10.21-22)*

²⁵ 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di Sesi "due wlu 'ɔn -wɛɛ ɔ 'na : 'ɪn "Bo, ɛmɛ -nɪa 'blɔa- ke jaɔn 'a 'beɔ ɔ, 'ma pɔɛ ε 'sɛ-, dɛ-nvɛ' ε -tuɛ" dɪ -nɪ 'kwla 'de nyu -ɔɔa -daa' ɔɔa' -ce" tɔ' 'dɪnɪɔn ke dɛ "ijuoɔn -pee -wɛɛ ε -sɪ 'kwla 'de nyu -ɔɔa jaa ɔɔa' -ce" ja -pee.

²⁶ 'ɪn, 'ɪn "Bo, -kai" 'mate dɛ ɛɛ' -ce" 'wɔɔan ɛɛ' dɛ tu ε.

²⁷ -Wɛɛ ɔ wlu ɔ 'na : 'ɪn "Bo "nyɪ 'ɔn dɪ -wee' "klein 'mɛ. Nyɔ jɔɔ' se "Ju juo -bo ε se "Bo nɪ ε, nyɔ jɔɔ' se "Bo juo -bo ε se "Ju nɪ ε. ε ke nyu "Ju nɪa "i ɔ 'jea ɔ "Bo tɔɔ -ke ε.

Sesi 'a -gbɛ se kwaku

²⁸ Aopɔ kwaku-gbɛ ε pa 'de -ɔ sea, ao ji 'nɔ 'ɔn o -wɛɛ 'ɪn 'je ε aopɔ "jru -sa 'de ao 'je fɔn-.

²⁹ Ao "duo 'ma -nɛ -gbɛ 'ɔn, ao ke 'ma -a -je na -wɛɛ ao 'je 'ma nɔɔkplɪn 'ɔɪn, 'ɪn nɪɛ kupeeɛ' nyɔ -wɛɛ 'ɪn nmɔ 'di wɔn. -Bo ao nɔ kan' a, -wɛɛ aoa' pee 'je blu,

³⁰ dɛ-nvɛ' 'ma -nɛ ke' se 'kle nɪ-, 'ma -nɛ -gbɛ "fee kwa.

12

*Sesi ke -kwlewɪ ke
(Maki 2.23-28 ; Luiki 6.1-5)*

¹ Nɔ" jɛɛ' -sia 'o mu 'sɔ ε, Sesi a cɛn 'o -kle' due' 'di -tie" 'bo Suifɔ-wi" 'a -kwlewɪ "kpei. 'Muɛ- ε nɔa ɔɔ' klai" nynuu 'sɔ ɔɔ -tee diidɛ cɛan' -pɔn" -je woi 'de ɔɔa di.

² Fariseɛn-wi" 'jea -mɛ 'sɔ ɔɔ wluɛ Sesi -pee ɔɔ 'na : -ɪn -gbɔn 'nɔ, dɛɛ-tɪ -ma klai" nynuu a nɔ dɪ -sea' nɔ ka nɪ 'bo -kwlewɪ "kpei ε- ?

³ Sesi wluɛ ɔɔ -pee ɔ 'na : -Ta 'muɛ- nɔa Dafidɪ ke ɔɔ' 'cɛ-wi" tɛɪn" dɛ ɔɔ nɔa 'de 'wɪ jɛɛ' 'di, ao se ε juoo- ?

⁴ Ka ɔ pa 'e Kea -gbu klaa" 'di -wɛɛ ɔ ke ɔɔ' 'cɛ -ke ɔ na dia -di'pɛn -nɪa 'o Kea "juɔɪ ε ? 'De -mɛ 'kamɔ -aa ke' 'na : 'Sraa -savn 'a 'sɔ -je ɛɛ' -di'pɛn tu di, nyɔ jɔɔ' se ε 'bɛɛ- ɔ 'je ε di.

⁵ 'De ao se ε 'dii nɔ 'de Moisi 'a ke' 'di ka -bo -kwlewɪ "kpei 'sraa -savn -ɔɔa nɔa dɔo 'de Kea -gbu klaa" 'di ɔɔa -saa Kea 'a ke', 'de 'pee a kpɔn ɔɔpɔ ɛɛ ?

⁶ 'Ma 'tmɔɔ aopɔ 'mɛ nyɔ jɔɔ' -nɪ -ta -ɔ -nɪ dɛwɔn -ɔ -sii Kea -gbu klaa".

⁷ Wlu -ε -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di -ε 'naa : 'Diwɔnmɔa' mɛ 'ma -pɔn, ε -sii nmi srae-saa'.

-Bo ao 'wɔn 'e ɛɛ' wlu tu 'dei 'de ε, -mɛ nyu -sea' -kɔ -pɔn" nɪ ε ao se ε 'bɛɛ- ao 'je ɔɔpɔ 'pee kpɔɔn-.

⁸ 'Kaa 'mɔ nyɔɔ 'ɔ "Ju, 'ɪn nɪɛ -kwlewɪ 'a jei -o.

*Sesi 'pɔɔɛ "ju -ɔɔ kwa jea 'sɔɛ
(Maki 3.1-6 ; Luiki 6.6-11)*

⁹ Sesi 'wɔɔa 'mɔa- a, ɔ muɛ 'e "jrui 'kɪn-gbi 'a due' 'di.

¹⁰ 'Su ɔ jɛɛ 'e "ju due' -ɔɔ kwa jea 'sɔɛ. Nyu -nɪa 'o mu, ɔɔa -pɔn Sesi 'a -ti' "kpei -tuua" 'a -kɔ i, ɛmɛ -ti ɔɔ -tee' ɔ i ka ɔɔ 'na : -Aa ke' 'na nyu 'bee' ɔ 'je 'wɛ- 'bɔɔ- 'bo -kwlewɪ "kpeii ?

¹¹ 'De Sesi -tee' ɔɔpɔ i ka ɔ 'na : Nyɔ wɛ- -nɪ 'de ao "klu -wɛɛ -ɔɔ 'blaa dɛ ɔ -tea' -kwɪ" 'kpa 'e "ni bie 'di 'bo -kwlewɪ "kpei -wɛɛ -ɔ seɛ 'e -sa i ε- ?

12 Nyio nte dæwɔn kpe -puue, ɔ je 'blaa -sii. 'Mɔ 'na : Nyɔ 'beee' ɔ 'je de 'dɔe nu -kwlewɪ "kpei.

13 -Wɛe ɔ wlu 'e "ju -ɔɔ kwa jɛa 'sɔɛ -pee ɔ 'na : -In sro sɔn ! ɔ sroɛ' 'sɔ ɛ nte 'pepe ka jrɛ' -sia 'o nta.

14 Fariseɛn-wi" "sia "kpaɛ' 'sɔ sɔ poɔɔ Sesi 'a 'kmɔ -satɪ.

Dbonvi Kea -teea kpɔi" ɛ

15 'Kaa Sesi 'jea kan' 'sɔ ɛ, ɔ 'wlv 'o ɛɛ' -ta -tu 'mɛ. Nyɔ -tuu"-tuu bla 'bo ɔ 'de -wɛe ɔ 'pɔɔ- nyɔ "klein 'wɛ- nta -pɔn" ɛ.

16 'De ɔ -te' sɔpɔ ke' "i ka ɔ 'na : Ao 'bo 'ma nynɪ "sɪɛ- 'de nyɔ jrɔ' -pee.

17 -Wɛe de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmɔa, 'de ɛ 'je 'o nyni.

18 ɔ wlu' ka 'de- ɔ 'na : Kea 'naa : 'Ma dbonvi 'in -teea kpɔi", ɔ ka. 'Ma -ti' kmai" -ɔ 'bɔn 'ma 'mɔa-tɪ -wee' nta, 'ma mu ɔ 'ma -Suu 'bɔn "jia -wɛe ɔ 'je 'ma 'isrɛ-tɪ 'tmɔ 'de nyɔ -pee.

19 ɔ ke nyɔ se wɔn -siie' i, ɔ se "wɔi, nyɔ se ɔɔ' 'bɔn -sacruɛn" 'wɔin -je woi.

20 -Bo ɔ "si -gblokpau -sɔɛ "kpei ɛ, ɔ se ɛ -crai, ɔ se nɛbi 'a "jriɛ de -ɛɛ wan mɪ"mɪ" 'mɔvi. 'Kamɔ ɔɔ mu nɔa' mamav 'sɔ 'isrɛ-tɪ 'a 'sɔ 'je tɔ 'a "jrɔ kpa 'de 'kmɔ "kpei.

21 -Wɛe 'blva- -wee' "klein 'je ɔ -kwɪl" -te'.

Sesi 'a "ikmaa' wlvɛ 'de Kea 'bɔn (Makɪ 3.22-30 ; Luikɪ 11.14-23)

22 'Sɔ sɔ jɔ "jri wai" due' -ɔ -nta "muu- -wɛe -suusaɔn -nta 'de 'bɔn ɛ. Sesi 'pɔɔ' 'sɔ ɔɔ wlu', ɔɔ 'jɛɛ i.

23 ɛ "maa nyɔ -wee' "klein tai', 'sɔ sɔ 'na : Dafidɪ 'a "ju -nɔ ko -taa ?

24 Fariseɛn-wi" 'wɔan wlu -nɛ 'sɔ ɛ, sɔ 'na : Dɛɛ-tɪ "ju -nɔ ɔ nɔa -siisaɪn i ɛ, ɛmɛ -nɪ Bɛsɛbuɪlɪ -nta -siisaɪn 'a kɪaa" -nyio" "ikmaa'.

25 'Kaa Sesi jua sɔa' tɔ' 'sɔ ɔ wlu' 'de sɔ -pee ɔ 'na : 'Blva- -ɛɛ nyɔ 'a 'sɔ -seea'bɔn ɛ, ɛɛ' 'wlv de 'bɔn. -Kwɪɔ "o -kwɪɔ ke -gbu" "o -gbu" -ta 'bleenyɔ -seea'bɔn 'bo sɔa' 'sɔ 'nynɪ ɛ, ɪ se de 'bɔn 'wlvɪ.

26 -Bo -sion' ɔ sea -sion' o -fɔn' 'ee, -mɛ ɔɔ sea ɔɔ' -cɛ" 'kpa o -fɔn' 'mɔa- ? 'De -mɛ ka ɔɔ' tɔ"bɔde 'je de 'bɔn 'wlvɔsɔn nu 'ja a- ?

27 'De -bo 'ma sea -siisaɪn inɔ 'de Bɛsɛbuɪlɪ 'a 'nynɪ 'bɔn 'ee, aɔa' "nynuu- -mɔ

'ee, nyɔ ɔɔ 'nynɪ 'bɔn sɔa nu -siisaɪn i ɛ- ? Aɔa 'jee, ɛ mɛɛ -tɪ, sɔa muɛ aɔ 'pee kpɔan'.

28 'Kaa -bo ɛ nɪ 'de Kea 'a -Suu 'bɔn mɔ 'ma nɔsɔ -siisaɪn i 'ja a, -mɛ aɔ 'wɔɛn 'mii ka Kea 'a "ikmaa' mɛ ji 'de aɔpɔ "klu ɛ.

29 Nyɔ "o nyɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je 'de "ikmai o -gbu" 'di pa -wɛe ɔ 'je ɔɔ' dɪ 'bɔn "duo -bo ɔ se "ju -kmai" -nɔ san ke kpɪn- ɛ. 'Kaa -bo ɔ sɔn ɔ, -mɛ ɔ 'beee' ɔ 'je dɪ "klein -nta 'de ɔ o -gbu" "jri.

30 Nyɔ -ke 'ma -a sea na -mɛ ɔ 'bleeɛ 'bɔn 'dii, 'de nyɔ -sea' nyɔ 'de 'bɔn o ja -mɛ ɔɔ -gba' dɪ ja.

31 'Ma 'tmɔsɛ aɔpɔ tɔ' -tɪ, nyioɔpɔ 'a dɪsaɪn ke, sɔa' Kea wɔn o toa' 'beee' ɪ 'je -kwɛ-. 'Kaa nyɔ -ɔɔ mua Kea 'a -Suu wɔn o toa' a, ɔɔ' dɛsaɔn se -kwɛi.

32 Nyɔ -tmɔa wlu saɔn 'de nyio 'ɔ "Ju -pee ɛ, ɔɔ' dɛsaɔn 'beee' ɛ 'je -kwɛ-, 'kaa nyɔ -ɔɔ mua Kea 'a -Suu wɔn o toa' a, ɔɔ' dɛsaɔn se -kwɛi 'de kaanwɪ ke nɔ" -ɔɔ mua jia' 'de nya 'di.

Tu ke ɛɛ' jɔ ke (Luikɪ 6.43-45)

33 Ka nyɔ ɔ nɔa tu 'dɔe juosɔn 'ka ka : Ao 'bo dɪ "jri ibeeɛ, -bo tu nɪ tu 'dɔe ɛ, ɛɛ poɛ "bi 'dɔe, 'de -bo tu nɪ tu saɔn ɛ, ɛɛ poɛ "bi saɪn. Nyɔ juo tu "o tu 'mɛ 'de ɛɛ' jɔ 'bɔn.

34 Ao sɛn 'ɛ "nynuu-, aɔ nynia 'di wɔn mɔ kan' a, ka aɔ 'je dɪ 'dɔe 'a 'tmɔsɔn nu mɔ 'de ɛ- ? Dɛ-nɔɛ' dɪ -jia" 'e nyio pɛe o mɪ -ta jii 'de ɔ 'wɔn.

35 Nyɔ 'dɔe a -sa' -tɪ' 'dɔe 'de ɔɔ' pɛe 'dɔe o -wɛe ɔɔ po ɪ -sɔn. 'De nyɔ saɔn a -sa' -tɪ' saɪn 'de ɔɔ' pɛe saɔn o -wɛe ɔɔ po ɪ -sɔn.

36 'Ma 'tmɔsɛ aɔpɔ 'mɛ, 'peewɪ o ɛ, wlu "klein -ɪ -sea' 'tmɔ ka nɪ -wɛe nyio 'tmɔa, ɔɔ muɛ ɪa' "kuan poa',

37 dɛ-nɔɛ' 'bo -ma -cɛ" 'ɛ wlu "kpei 'bomɔ 'pee 'je -bɔn kpɔsɔn- 'de 'bomɔ 'pee 'je -bɔn -seea.

Ke' wɔ-saɔn ke Fariseɛn-wi" -teeɛ' Sesi jrii' i

(Makɪ 8.11-12 ; Luikɪ 11.29-32)

38 'Sɔ ke' wɔ-saɔn ke, Fariseɛn-wi" 'a jrɔ' wlu' 'de Sesi -pee sɔ 'na : Nyɔ dɛtɔɔi, -a -nɪɛi" -ɪn -je jrii' nu, -a -je -bɔn -je.

39 -Wɛe Sesi wlu ka 'de sɔ -pee ɔ 'na : 'Diwɔnyniɔn ke nyɔ 'srɛipooɔn sɔa -tee'

'bn jrii' i. 'Kaa jrii' jre' se nuba, -bo e se -je -nuba 'de Kea 'a wlu 'kwa jaa i Sonasi 'a -ti' 'bn ni e.

40 Ka Sonasi nba 'jru-gbaowi taan ke "mau'wi taan 'de -smiie' klaa" 'di e, 'kamo nyio 'o "Ju 'je 'jru-gbaowi taan ke "mau'wi taan nu 'de -klu'.

41 Nyu -wlu Ninifu a muε 'unsoan' 'pee 'wlu o -wee u 'je nyu -na -stanwi 'di 'pee kpuu-, de-nue' -ta Sonasi 'tmuua uuu Kea 'a -ti' -pee e, u puoe 'kmu fai'. 'De ao -gbun 'no, -jo -na -ta -mo 'bei' o je Sonasi -sii.

42 Ke'wle e, tu"bo nynokpao' -wlu 'e 'jru' 'a -gbunfo o 'de Sebabu "kpei a muε 'unsoan' 'pee 'wlu o -wee u 'je nyu -na -stanwi 'di 'pee kpuu-, de-nue' u 'wlu 'e 'blu- -toon' -toon "kpei -wee u ji 'beo Salomo 'o to' wlu doin" o poa'. 'De ao -gbun 'no, -jo -na -ta, -mo 'bei' o je Salomo -sii.

-Suusavn 'a deji-ti (Luiki 11.24-26)

43 -Bo -suusavn 'wlu 'de nyo 'bn e, e muε -ta nyo jro' sea ni 'de ee -pon -tein i.

44 'Kaa -bo e se -tein 'je 'su e, e 'na : 'Ma jje 'de 'ma -gbu' 'di 'un 'wlu de mua'. Ee mua 'e de e, -me -gbu' 'dii wuuε i 'pepe, di -wee' "klein -teeε kpo", 'kaa nyo se 'de e 'di ni-.

45 'Su e muε de -wee e "duo -siisain -me" 'son -kmai" -i -sii emε 'bn, i ji -wee i bee o i kpuu -tein 'de o 'bn, -me oo' "ju tu 'a de 'bo- kpln a muε 'jrii nynia', i 'je oo' tein" kpln -sii. 'Kamo ee mu nia' 'de 'diwonyon -na -stanwi 'di 'a -ti' 'bn.

Sesi de ke oo' "dei-wi" ke (Maki 3.31-35 ; Luiki 8.19-21)

46 Sesi siie nyu -pee wlu' kan' 'su o de ke oo' "dei-wi" je ji 'e "kpaε" -wee uua -pon u ke o 'je wlu-.

47 'Su "ju due' -wlu 'e Sesi -pee, o 'na : -In -gbun 'no ke, -in de ke -ma "dei-wi" ji', u nte 'e "kpaε", uua -pon u 'je -bn 'tmu-.

48 'Kaa "ju 'tmu de -ne, Sesi wlu' o 'na : 'In de ke 'ma "dei-wi" 'de e- ?

49 'Bomo o too oo' klai" nynuu sun "kpe i 'de o 'na : 'In de ke 'ma "dei-wi" ka.

50 Deε-ti 'un 'da kan' a, emε -ni nyo -oo nba 'un "Bo -na 'e javn 'di 'a -kwluti

e, omo -ni 'ma "deinmu, omo -ni 'ma "deinynokpao', omo -ni 'un de.

13

Kodbonvi 'a "ipoo-ti (Maki 4.1-9 ; Luiki 8.4-8)

1 'De 'wi due' -na 'mua- 'di 'bomo Sesi 'wlu 'e -gbu' 'di -wee o mu 'o "ni -kwl" 'de o -te i.

2 Nyu -tuu"-tuu -gbae' o 'dei, 'su o 'ja 'e -kweε" due' 'di -wee o -te i 'de u -wee' "klein -gbae' "ni woin.

3 -Wee o poo -ti' -tuu"-tuu "i o 'tmu uuu o 'na :

"Ju due' mo -mu' ko -gbaa' 'de -kle.

4 -Ta oo -gbaa' ko 'su e, ia' 'jo jru' blu' 'bo -je kpaε", 'su nuu ji' i di -mi 'me.

5 Ko 'a 'jo jru' blu' 'bo "soi 'bn, -ta 'blu -tuu" sea ni e. 'Blu -na 'o se 'bn to 'su i -too" e 'mea'.

6 'Jru -tea faan' -pun" 'su i -wee' "joo' -wee i je, de-nue' ia' 'sin se -ta -toon nyini.

7 Ko 'a 'jo jru' blu' 'de "wi 'bn, i ke "wi me" -tadue -wee "wi san i i.

8 'Kaa ko 'a 'jo jru' -kpa 'o 'blu 'dce 'bn e, -mi 'wlu de 'bn, ia' jru' croε 'jo 'o kme' 'due, jru' croε 'jo 'o kwla -meεo"-, -wee jru' cro 'jo 'o kwla taan.

9 'Su Sesi 'na : Nyo doin" na 'o "jru -me o 'won -ti' 'un 'tmu 'mii.

Deε-ti Sesi a poo -ti' "i e- ? (Maki 4.10-12 ; Luiki 8.9-10)

10 Klai" nynuu 'kpa Sesi -pun" -wee u -tee' o i u 'na : Deε-ti -bo -in -je uuu de -pee 'tmu -wee -ma poo -ti' "i e- ?

11 'Su o 'na : Aomo 'jee 'saavn -wee aoa 'won 'e Kea 'a 'beoε 'e -ti' -wee' 'dei. 'Kaa uuu mo se e 'je.

12 Deε-ti 'un 'da kan' a, emε -ni nyo -oo poa Kea 'a wlu doin" o jeeje e, o -ko' nyo -blea de. oo muε deε jre' 'jea' ke'wle -wee i 'je "kpei 'kpa i 'je o isiie. 'Kaa nyo -sea' Kea 'a wlu doin" o po-ti 'won e, o -ko' nyo -jo sea' de 'ble e. De-saan" -je o 'blea a, nyu a mu o -me 'kwa -saa'.

13 Emε -ti 'ma poo -ti' "i 'de u -pee, de-nue' uua -gbun' i 'me, 'kaa uua' 'jei. Uua po de doin" o 'me, 'kaa uua' 'won 'e de 'dei.

14 'Kamo e ni -wee di "klein Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmu tein" 'je 'o nyini. O wlu' ka 'de- o 'na : Kea 'na :

Aoa muε δε doin" o poa' 'pepe, 'kaa ao se ε 'mii 'wɔn. Aoa muε δε ja -gbwan' 'pepe, 'kaa ao se ε "jriε- 'jeei.

15 Δεε-τι 'in 'da kan' a, εμε -ni nyv -nv vva' ppe pa tu, vɔ "sun doin" 'mε -wεε vɔ je i 'wɔn, vɔ "mu 'jri 'mε -wεε vɔ je i 'je -wεε vva' -tɔ' je δε 'mii 'wɔn. 'Kamɔ vva nv 'de vɔ je 'nɔ 'vɔn o "biie- -wεε 'in je vɔpv 'pυv.

16 'Kaa 'mva- nv aopv mɔ, δε-nυε' aoa' "jri a 'jee i -wεε aoa' doin" a 'wɔn i.

17 'Ma 'tmυε aopv tɔ' -ti : Kea 'a wlv 'kwajaaun -tuu"-tuu ke "isrenyv -tuu"-tuu -nιei" dι aoa 'jea "jriε- -ta vɔ 'ji 'je 'de-, 'kaa vɔ sι 'je. Dι aoa 'wɔan vɔ 'je ι 'wɔn 'de-, 'kaa vɔ sι 'wɔn.

Sesi -sa kodbonvi 'a "ipoo-ti wɔ (Makι 4.13-20 ; Luikι 8.11-15)

18 Ao po doin" i la, δε kodbonvi 'a -ti' -sa wɔ, ε ka :

19 -Bo nyv po Kea 'a tv"bode 'ε -ti' doin" o -wεε vɔ' 'wɔen 'mii ε, 'sv -sion' ji' vɔ -sa wlv -nε 'de vɔ ppe o. -Mε ka kojv -blua' o -je kpae" nιa, 'kamɔ -mɔ 'vɔ jei tu nι-.

20 Kojv -blua' o "soi "klu ε, ε -kɔ' nyv -ta vɔ "sria -wεε vɔ -sa 'o Kea 'a wlv, 'bomɔ vɔ "sri vɔ 'je ε tɔ' 'vɔn 'de 'mva- 'vɔn.

21 'Kaa εε' po 'sɔn 'de vɔ 'vɔn, vɔ nvε εε' -jaja vɔ' 'kpa 'de nyna. -Bo 'kle ji vɔ "kpei 'de wlv vɔ 'wɔan 'a -ti' 'vɔn, 'sv vɔ poε vɔ' Kea -kwli" -te' -ti tɔ' i.

22 Kojv -blua' 'de "wi 'vɔn ε, -mε -kɔ' nyv -vɔ -wɔan Kea 'a wlv kpυn-, -wεε -vɔ' "tai- ε "i, εε' croa 'jv 'de vɔ 'vɔn ε, ka ε "sia 'nynι vɔ' nv kan', δε-nυε' 'kmv 'a dι ke "wliε- 'blea' -ιa pooa nyv 'srε i, υmι -ιa feeε' vɔ 'wla i 'de 'wι -wee' 'di.

23 Kojv -kpa 'o 'blva- 'dɔε 'vɔn, -mε -kɔ' nyv -vɔ -wɔan Kea 'a wlv -wεε -vɔ -wɔen 'mii ε. Wlv vɔ 'wɔan, vɔ -tee i 'de vɔ 'vɔn -wεε ka ε "sia 'nynι vɔ' nv kan', vɔ -kɔ' ko -εε 'jv jre' ε croa 'jv vɔ kmε' 'due, jre' croa kwla -mεεo"- -wεε jre' croa kwla taan.

Sesi poε sii" 'a -ti' 'i

24 Sesi poε -ti' jri' "i ke'wle 'de vɔpv -pee vɔ 'na : Δε -ε -ke 'beɔδε -nιa 'e javn 'di -kɔɔa' "i ε, ε ka : "Ju due' mɔ -vɔ po ko 'a "kwli 'dɔε 'de vɔ o -kle.

25 -Ta nyv -wee' "klein a 'mυva "mav 'sv ε, vɔ' tonyv pa 'de vɔ o -kle, vɔ -gba' sii" sain 'a 'jv 'demu 'sv vɔ mu'.

26 -Ta ko a mεa -wεε ιa waa 'sv sii" sain -nι mε' -ke.

27 'Sv "ju -nv 'vɔ dbonvυn ji' vɔ 'na : -Aa 'blei, -a se ko 'a 'sv po 'de -kle -sɔo 'de-, -ta sii" sain -mι 'a -ti' 'wlv ε- ?

28 'De vɔ 'na : 'Ma tonyv -nv' δε -nε. 'De vɔ' dbonvυn 'na : -In -nιei" -a -je sii" sain -nι "cnuan' mu 'jaa ?

29 vɔ 'na : "In-, ι sie kan', -bo aoa sea sii" sain "crun ao je 'ma ko "crun -ke.

30 Ao "tai- ko ke sii" "i, ι 'je 'boa -tadue mamaυ 'sv kocen nɔ' 'je nyni. 'De εε' nɔ' tu 'di, 'ma muε wlv' 'de kocenyv -pee ka : Ao cen sii" sain ke tein", ao sɔn i -wεε ao 'ji 'o "jri po. 'De ao 'je 'ma ko -ceen' "sro -tu" 'bo "jei.

Sii" jv -saan" 'a "ipoo-ti (Makι 4.30-32 ; Luikι 13.18-19)

31 Sesi poε -ti' "i 'de vɔpv -pee ke'wle vɔ 'na : Kea 'a 'beɔδε -nιa 'e javn 'di, ε -kɔ' sii" jv "ju due' vɔ "dua 'vɔn -wεε vɔ -tua" 'de vɔ o -kle' ε.

32 εε' sii" tu 'a 'jv 'piie "i 'de sii" -wee' "klu. 'Kaa -bo ε mε, εε 'boa εε 'kpa tu klaa" 'de nvυ ι ji ιa' 'jro poa' 'de ε ja.

-Di'pen -puun" δε 'ε "ipoo-ti (Luikι 13.20-21)

33 Sesi wlv' ke'wle vɔ 'na : Kea 'a 'beɔδε -nιa 'e javn 'di, ε -kɔ' -di'pen -puun" δε 'nynɔkpaο' due' "dua 'vɔn -wεε vɔ poa 'de fai' pv 'a 'keinke taan o. ε nvε' mamaυ 'sv fai' pv -nε 'ε 'pvv je -pun", ε je δε 'ji.

Δεε-τι Sesi a poo-ti' "i ε- ? (Makι 4.33-34)

34 Dι "klein Sesi a 'tmva 'de nyv -pee ε, vɔ 'tmv ι 'de -ti' "ipooa' 'vɔn.

35 -Wεε δε Kea 'a wlv 'kwajaa i 'tmva sese ε, ε je 'o nyni. εε' wlv tu 'naa : 'Ma muε nyv -pee wlv' 'de -ti' "ipooa' 'vɔn. Dι -tba' 'e 'kmv 'a nvυa' o -wεε -ι -pa' 'kwla sese 'ma mu ι vɔpv 'tmva'.

Sesi -sa sii" sain 'a -ti' wɔ

36 'Bo -mε 'de ε, Sesi "tai nyv -gbae vɔ 'dei "i -wεε vɔ pa -gbu". vɔ' klai" nynυu 'kpv -pvυn" 'sv ε, vɔ 'na : -In -sa sii" sain -nιa 'e -kle' 'a "ipoo-ti wɔ 'de -a -pee ke.

37 'Su Sesi -se "kpei o 'na : Nyoo -o poa ko "kwli 'dœ 'de -kle e, omo -ni nyio 'o "Ju.

38 -Kle' me -ni 'kmu, ko "kwli 'dœ me -ni nyoo -oo -tea tu"bode 'e -tea' a. 'De sii' sain mi -ni nyoo -oo -tea -sion' 'o -tea' a.

39 Tunnyoo -jo -doa sii" sain e, omo -ni -sion'. 'De ko cean' me -ni 'blua 'a -kwe- no". Kocœun mu -ni Kea 'a dboun.

40 Ka nyoo o -sa' sii" sain 'de ko "klu -wee oo po i "jri e, 'kamoo ee mu nua' 'blua 'a -kwe- no".

41 Nyio 'o "Ju a mue oo' "soa-wi" dboa' -wee oo 'je nyoo -bluua uua' -ponyio 'de desoun 'di ke nyoo -uua nua desoun 'ten,

42 -wee oo 'je uupu 'de ne 'un po, -ta -fin" 'a ke 'nyu "idiia' nua.

43 'Kaa nyoo -uua -jea Kea won e, uua mue faan' 'de oo "Bo 'a tu"bo-kwlo 'di ka 'jru a fan. Nyoo iwoun doin" nua 'o "jru, -me o 'won i.

"Wliie- -pa' kwla a

44 De -ke jaun 'di 'a 'beode -kooa' "i ke'wle, e ka : e -ko' 'sani kpo -pa' kwla 'de -kle' due' 'di. "Ju due' 'jee 'su, o -tue" 'kwla 'de nyoo -pee. 'Mba nuoo' 'su o je oo' 'bleedi -wee' "klein ple -wee o -tin' ee' -kle' tu-.

-Srojo 'o "ipoo-ti

45 De -ke jaun 'di 'a 'beode -kooa' "i ke'wle e, e ka : e -ko' 'doooi due' -oo -poan' -srojo 'dœ 'a -tian' i e.

46 O 'jea ee' -je -ee soon' kma 'su e, o mue de -wee o ple oo' di -wee' "klein 'de o -tien'.

'Sai 'a "ipoo-ti

47 Jaun 'di 'a 'beode -ko' 'sai nyoo poa 'de 'tonie won -wee -e -sa -smii'a "kwli -wee' e,

48 e "jia 'su "nibliun -crie', -wee oo je 'o 'kpoo' "kpei. 'De oo -te i -wee uua 'cra -smii' -'mii. Uua po ia' -ji -nmoo "jrii toe" 'dii, -wee uua po ia' -ji -nyunia "jrii 'kwla.

49 'Kamoo ee mu nua' 'blua 'a -kwe- no". Kea 'a "soa-wi" a mue jia', oo 'je nyoo sain ke nyoo 'dœ i -seea'.

50 -Wee oo 'je nyoo sain 'de ne 'un po, 'bomo -fan" ke 'nyu "idiia' ni-.

Nyoo -woan Kea 'a wlu 'mii e o -ko' "wliiejei

51 -Wee Sesi -tee' uupu i, o 'na : Di "klein 'un 'tmua -ni ao 'won i 'mii 'mee ? Uu 'na : Kun.

52 'De o 'na : -Bo e ni kan' a, -me e -ko' -na nyoo -nua ke' woo-sai -coon' -wee -o -woan de 'mii 'de -o -kpa tu"bode -nua 'e jaun 'di 'a klai" ju e, o -ko' -gbu" jei -oo -sa 'e oo' -gbu" 'di "wliie- dee ke "wliie- soa ke e.

Nasareti-nyoo se Sesi 'a -ti' to' 'un 'je (Maki 6.1-6 ; Luiki 4.16-30)

53 Sesi -kooa' -ti' "ipooa' kan' 'su e, o 'wlu 'mua- 'me

54 -wee o mu 'e -kwlo -e 'di o 'beea 'i e. O pa 'e "jru 'kun-gbu 'di, 'su o -tee nyoo de tooa' -pun". Nyoo "klein -jea oo' nyoo detoo-ta a, tai' "maa uupu 'me, oo 'na : -Taka o -sa to' -je -me 'de oo nu jrii' e- ?

55 -O -no se -gbu" koi 'a "ju ni -taa ? Madi se o de nu- ? Saki o, Soseo o, Simo ke Suidi se oo' "dei-wi" nu- ?

56 'De oo' "deinynokpae' se 'de -a "klu ni -taa ? 'De -me -ta we- -o -sa "ikmaa' -je -me 'ja a- ?

57 To' uua naa i 'su ee' 'won uua' 'je oo' -ti' to' 'un. 'Bomo Sesi wluu ka o 'na : Nyoo a 'jee Kea 'a wlu 'kwajaai de 'un -ta "o -ta, 'kaa oo' 'blua 'dinyoo ke, oo' -gbu" -soon nyoo 'a 'jeo deun'.

58 'De ee' -ti' 'un uua' "jrukua' a nu'e' 'su o se "ikmadi -tuu"-tuu nu 'bo 'a -ta -tu.

14

San Batisi 'a 'me-ti (Maki 6.14-29 ; Luiki 9.7-9)

1 'De ee' no" tu 'di e, Erodi -nua Galile 'a 'beo 'woan Sesi 'a 'nyu.

2 'Su o 'tmue oo' dboun, o 'na : San Batisi -o. O jie 'kmu de, eme -ti oo nu jrii' -ni.

3-4 'De ka San Batisi -mo nua 'mesun' ka ka : Erodi -sa oo' "dei Filipu 'nyoo 'kwa. Ua' 'nyu -ni Erodiadi. 'Wi jre' o San wlu' o -pee, o 'na : E se "jrii nmo -wee -un -je -ma "dei 'nyoo 'kwa -sa 'de u 'je -un "bli "ti. Eme -ti Erodi kpun San, o soon -wee o po o -kaso 'di 'de Erodiadi 'a -ti' 'un.

5 Oo -pon o 'je San 'dba, 'kaa oo plee nyoo 'me, de-nue' nyoo -wee' a 'daa San Kea 'a wlu 'kwajaai.

6 'Su no' -e 'di Erodi -tuu" a oo' 'wlu-ko e, 'bomo Erodiadi 'a "junynokpao' dee 'bo nyoo o 'da -ko' -soon "juoi.

7 Ua' deebu -so pæe 'di 'su o cen wlu -tie" o 'na : De "o de a -teea' 'mii e, 'ma muε avn "nyta'.

8 'Su v tu de "jrui 'de v de -tuu" wlu won, -wæe v mu 'de Erodı o de 'su v 'na : -In -te' San Batisı 'a "jru 'de 'kwlan 'di kaan -ta, -in -je e 'bn "nyı.

9 'Su 'beo Erodı "kaee "jrıı. 'Kaa de o cean wlu -tie" 'bo nyv o 'da -ko' -son "juoi e, e kpvn 'o, 'su o cen 'o wlu o 'na : Ao "nyv de v -teea' i e.

10 -Wæe o dbo nyv 'e -kaso 'di v -sa San Batisı "jru "i.

11 Uv -tee' 'e 'kwlan 'di 'de v "nyı e "junynokpao' -wæe -mv kpe v de.

12 San 'a klai" nynuu jia, v "duo o" "ku 'bn -wæe v -te' o i. -Wæe v mu v po Sesi dı -nva 'a "kuan.

13 Sesi 'wcan -ti' -ni 'su, o 'kpa 'e -kwæe" 'di -wæe o mu -ta nyv jro' sea nı e. 'Kaa nyıv 'je kan' 'mε 'su v 'wlvε -kwle 'dii -wæe v naa 'blvı 'de v mu Sesi kın.

Sesi "nyıe nyıv -di'pen ke -smii' ke (Makı 6.30-44 ; Luıki 9.10-17 ; San 6.1-14)

14 -Ta Sesi a 'wlv a 'e -kwæe" 'di -wæe o "sia i, -mε nyıv -kooa' i -ta -wee'. O 'jea v v 'su v v wæe a nvı, 'su o -tee nyv 'a 'we- 'booa' -pvn".

15 -Ta kwie a kpvan 'su e, o klai" nynuu 'kpo -pvn" -wæe v 'na : Nv -si' -we-, de jre' se -ta nı-, -in po nyv -nı -jei" v 'je -kwle 'dii mu -wæe v 'je v v diide i -pvn.

16 'Su Sesi 'tmv v v 'mε o 'na : v se mui kan'. Aoa' -ce" 'kpa "nyı v v diide.

17 'Kaa v 'na : -Di'pen kplı -mm" ke -smii' jo 'soon -gbai' mı -a -ble -ta.

18 'De Sesi 'na : Ao jı 'bn 'nv.

19 -Wæe o wlu nyv -gbaea' o 'de woi -pee o 'na : Ao -te i 'bo sii" "kpei. -Wæe o "duo -di'pen kplı -mm" ke -smii' jo 'soon -nı 'bn, 'de o kpa "jri "jeı, o po ta' Kea 'se- 'de o cın tii- -wæe o "nyı o klai" nynuu 'de v 'jı nyv "jrıı -gble'.

20 Uv -wee" "klein di' v je dbo. Ia' tıo -sia 'o mu "jıe toe" 'a -puue 'jo 'soon.

21 Nyv -dia' diie 'mva- 'beε- "nynunmai 'a "wlu -mm" 'mε, nyv se 'nynokpae' ke "nynumı" -sro'.

Sesi na' 'bo 'ni "kpei (Makı 6.45-52 ; San 6.15-21)

22 Uv -koi" 'su e, 'bomv Sesi "sri o je o klai" nynuu -kwæe" 'di po -wæe o 'na : Ao mu nya 'de "ni 'de 'ma ji'. -Mε omv ke nyıv a poe wlu.

23 O -koi" nyv 'a -jeı" poa' 'su, o muε 'e cv "kpei -ta nyv jro' sea nıe, -wæe o 'je Kea bae-. 'De -ta kwie a kpvan 'su e, o 'su -nı 'o mu.

24 -Mε o klai" nynuu 'a -kwæe" nıe 'e "ni -kwea la 'bode, -mε pov o ji, eε bla v v -kwæe" "ni 'a 'plı "jri, de-nve' 'nv v v muua 'demv pov o 'wlv.

25 "I-saa svn" 'a -sro' nv" 'su Sesi -tee naa' -pvn" 'bo "ni "kpei -wæe o mu 'e o klai" nynuu o fo o.

26 -Ta v 'jee o -wæe o na 'bo "ni "kpei 'su de waa v v 'dii, v v 'na "kwle-sri" -o 'de-. 'Su v v "wv".

27 'Bo e "sri Sesi wlu v v -pee, o 'na : Ao -te -tadv i, 'mv -o, favn 'bo av nve !

28 'Su Pıei "dve wlu 'bn, o 'na : Tv "bo, -bo e nı -mv e, -mε -in cen 'o wlu -wæe 'ın 'je 'de -bn o ji 'bo "ni "kpei.

29 Sesi 'na : -In ji ! Pıei 'wlv a 'e -kwæe" 'di 'su o na' 'o "ni "kpei -wæe o mu 'e Sesi o.

30 'Kaa o kpa povv jısvn "jriε- i, e kmai", 'su favn a nvı. o pa "ni -son 'su o "wv" o 'na : Tv "bo, -in -pıv 'bn 'de !

31 'Bo e "sri Sesi je svn sro. o kpvn o 'sasa -wæe o wlu o -pee o 'na : Ka -ma 'ma -kvlı" -tea' 'piie" i kan' a- ! Dεε-tı -ın -plee to' i e- ?

32 Uv 'ja 'e -kwæe" 'di 'su pov 'bo ji -tı 'mε.

33 'Su klai" nynuu -nıa 'e -kwæe" 'di "siie 'koi- i 'bo Sesi "juoi -wæe v 'na : -In -nıe Kea 'a "Ju -o -ceen'-.

Sesi 'bo- nyv 'a 'we 'de Senesareti (Makı 6.53-56)

34 Uv cen "ni 'su e, v nyıe 'e Senesareblva 'di.

35 Nyv -nıa 'e eε' 'blva- tu 'di juue Sesi "i, 'su v -kve o jınyı -ta -wee' ja, 'su v jo nyv "klein 'we- e nva.

36 -Wæe v v bae o i 'de v 'je o "bai 'a won 'o 'su 'ibla. Nyv "klein -v v blı "i e, v v 'we- e 'bo.

15

Suifu-wi" "bli kpln 'a -ti' (Maki 7.1-23)

1 'Su Fariseen ke ke' wo-saun -wlua Selisalem 'kpa Sesi -pun" -wee v -tee' o i ka,

2 v v 'na : Dεε-ti -ma klai" nynuu a -saa' tein"nyv 'a ke' ε- ? -Bo v v 'je de di ε, vva' jre kwa, ka -aa nva 'no -a "blikpln 'vn see ε, vva' n v kan'.

3 Sesi wlu vvv -pee o 'na : 'De aovv mō 'ee, dεε-ti aoa -saa' Kea 'a ke' 'de aoa' -ce" 'ε nyio'v' 'vn ε- ?

4 Kea 'naa : -In -je -vn "bo ke -vn de wōn, 'de nyo -vō mua o "bo ke de -soo' o poa' a, vō muε 'mεa'.

5 'Kaa aovv mō 'na : Nyō -vō mua wlua' 'de o "bo ke de -pee -wee -o -na : De 'vn 'blea 'de 'vn 'jea ao kwa wōi -te ε, ε -te ε kpoi', 'vn 'je ε Kea "nyv. -Mε -mō 'o "ju tu se o "bo ke de wōn 'je la 'bode.

6 'Kamō aovv a n v -wee aoa -sa' Kea 'a wlu i 'de aoa' nyv detōvōvn 'vn.

7 Ao "jridepōvn, de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmva 'de aoa' -ti' 'vn 'de ε, o 'blec -kvn. De o 'cra, ε ka :

8 Kea 'naa : Nyv -nv 'ma ni -tea' nε 'de v v 'wōn foo" 'vn 'kaa vva' pee teen 'vn o fiin.

9 Nyv -nv a -gbεε' 'vn "juoi foo" 'vn, de-nvε' nyio 'o ke' mε vva tōō nyv -wee vva 'daa- Kea 'a wlu.

10 'Bomō Sesi 'da nyv -wee' -wee o wlu 'de v v -pee o 'na : Ao -wee' "klein -te doin" 'de ao 'je de -nε 'mii 'wōn.

11 De -εε paa 'e nyio wōn 'di ε, εε' kpvōn nyio -flen", 'kaa dī -a -wlua 'de o 'wōn -ia -sia" "kpaε' v v -ia kpvōn nyio -flen".

12 'Sv Sesi 'a klai" nynuu 'kpo -pvōn", v v 'na : Ka wlu -vn -tmva -ta ε kpvōn Fariseen-wi" -kwlv, -vn -je kan' 'mεε ?

13 Sesi 'na : Tu "o tu 'vn "Bo -nva 'e javn 'di sea do ε, -mε ε muε cnun" 'a.

14 Ao "tai- vvv 'i. "Jri 'a wavn 'a 'sv -a po ba -je o. 'De -bo "jri 'a wai po "jri 'a wai -je o ε, v v -wee' a muε i -kaa' 'de "bie 'di see.

15 Piei "dua wlu 'vn o 'na : -In -sa "ipoo -ti -n v wō -vn -nyv" -avn.

16 'De Sesi 'na : Aomō ke'wlvεε, ao se tō'di 'kpa kee ?

17 Ka de "o de -εε pa 'e nyv 'wōn -mε εε mua 'e "kwli 'di -weε εε "sia -sōn 'de nyv a poε 'kwla, ao se ε juoo- ?

18 'Kaa de -jia' 'e nyv 'wōn -mε ε 'wlvε 'de o pee o, εmε -εε kpvōn nyv -flen",

19 de-nvε' 'de nyio pee o mō tō' saun a 'wlv. "Ku 'dbaa' o, de "itian' o, "jriia' o, nyv -ti' "kpei blaa' o, nyv cean' o,

20 dī -ia kpvōn nyio -flen" mī -nao. -In se kwa jre -weε -vn di de -mε 'ε kpvōn nyio -flen".

'Blva 'srv 'dinyvō -teε Sesi -kwlv" (Maki 7.24-30)

21 Sesi 'wlv 'mva- 'sv ε, o muε 'e Tii ke Sidōnblva "kpei fō o.

22 'Sv Kanaan 'nyvō due' -ji' 'de o o -weε -v -wō", -v -na : Tv"bo, Dafidī 'a "Ju, -vn -je 'ma weε- 'de ! 'Ma "junynōkpao' a 'jeε kui wōn 'de -suusaun 'kwa.

23 'Kaa Sesi se 'e va' wlu wlu jre' "kpei po mō "pī. vō' klai" nynuu m v -kpo -pvōn" -weε -v v -tmv o -v v -na : -In n v 'nynōkpao' -nv i ke, de-nvε' va "wōv' -a 'dei.

24 'De Sesi 'na : Nyv -v v -ma" 'de Israε-nyv "klu ka 'blae -sia kwla nva, vvv 'a 'sv 'a jia' 'vn ji.

25 'Kaa o 'da kan' 'sv 'nynōkpao' -nv ji' v "siie 'koi- i 'bo o "juoi 'de v 'na : Tv"bo -vn ji 'vn o 'de !

26 'Bomō Sesi wlvu o 'na : ε se ka -cōōn'-ka- n v -weε nyv 'je nyio 'o "nynuu 'a diidī 'vn "duo- 'de o 'jī -gbe' nynuu "nyv.

27 'Sv v 'na : tō' -ti -o -cεεn'- Tv"bo, 'kaa dī -ia blva ia' jevn -sōn i ε, v v -gbe' a 'ten -weε ia di.

28 'Sv Sesi 'na : 'Nynōkpao', ka aa' 'ma -kwlv" -tea' 'bei" ka- ! Ka a nva' ε, ε n v kan'. 'De εε' nō" -nε 'di 'bo va' "junynōkpao 'a 'wε- 'bōv-.

Sesi 'bōv- 'wε- -tuu"-tuu

29 Sesi 'wlv 'mva- 'mε -weε o mu 'o "ni klaa" -nva 'e Galile -kwlv" 'sv o 'ja 'o crv "kpei -weε o -te i.

30 'Sv nyv -tuu"-tuu -kpo -pvōn", v v jō klōvōn o, "jri 'a wavn o, nvaavn o, "muu- o, nyv 'wε- 'ε "kwli -wee' a nva o. V v kpvōv- 'bo Sesi b v wō -weε vō 'bōv- vva' 'wε-.

31 Nyv -kwea de 'jea "muu 'a wlu -ta a, v v 'jea nvaavn 'a 'pv -ta, v v 'jea klōvōn 'a na -ta, v v 'jea "jri 'a wavn 'a i 'je -ta 'sv tai'

"maa uupu 'me 'su ub -tee Israe 'a Kea 'a 'nynu "i 'bee- -pun".

Sesi "nyie nyioɔpu 'a "wlu -nyie diide- (Maki 8.1-10)

³² -Me 'wlu 'o -jei" 'su Sesi 'da oo' klai" nynu 'me -wee o 'na : Nyu -nu uba' wee a nu 'un 'e, de-nue' ub nue 'wi taan 'bo 'un -pun", 'kaa ub se de di. 'Mo se e "inu 'in 'je uupu -jei" po 'de 'muie- 'un, -wee -crigbaa je uupu -sa uba' de mu no" 'bo -jei".

³³ 'Su oo' klai" nynu 'na : -Ta -kwlo jre' sea nu -ta 'ee, -taka -a -je nyu -tia ka 'a diide -saa ?

³⁴ 'De Sesi -tee' uupu i o 'na : -Di'pen kpli -tiie'- ao 'ble e- ? ub 'na : -A -blee -di'pen kpli -me" 'son ke -smii' jo mu" jru' ke-.

³⁵ 'Su o 'tmue nyu -wee' "klein o 'na : Ao -te i.

³⁶ -Wee o "duo -di'pen kpli -me" 'son ke -smii' jo -nu 'un 'de o po ia' Kea 'se-, -wee o ceen i, o "nyu i oo' klai" nynu -wee ub -gbl' nyu "jrii.

³⁷ Nyu -wee' di' ub je dbo. Ia' toe -sia 'o, -wee ub 'tian i e, i "jie toe" -me" 'son.

³⁸ Nyu -ub dia de 'mba- nie "nynun- mai 'a "wlu -nyie, nyu se 'nynukpae' ke "nynumu" -sro'.

³⁹ Sesi -kwea nyu -nu wlu pooa' 'su e, o 'ja 'e -kwee" 'di -wee o mu 'e Makadanlba "kpei.

16

Fariseen ke Sadiseen-wi" -tee' Sesi jrii'

i (Maki 8.11-13 ; Luiki 12.54-56)

¹ Fariseen ke Sadiseen-wi" 'kpa Sesi -pun" -wee ub 'je o wlu 'a "kle -pee -gba. ub -tee' o i 'de o 'je jrii' -wlu 'e jaun 'di 'a due' nu, -wee ka o 'wlu 'de Kea o e, ub 'je e 'je.

² 'Kaa Sesi wlu' 'de ub -pee o 'na : -Bo 'jru a sea i 'pen -kwie" ka a -wee jaun 'je -sain' e, -me ao 'na no" 'dce -a mu nia' -klae"-.

³ 'De -bo -klae" peen e, ao 'na "ni 'a -sougba a mue dbaa' -sian, -pie a mue jia' de-nue', jaun 'a -sain' 'a kpee -son i, ao juo jaun 'a nusun 'a "kpei -seea' ka 'me, 'kaa ao se di -ia nuba -sian 'a "kpei -sua' ka juo-.

⁴ -Sianwi 'di nyu -ub -nyinia 'diwon, -uba pooa wlu fai" 'de Kea -pee, uupu -a

-tee' jrii' i, 'kaa jrii' jre' se nuvei -bo e se -je -nuba 'de Sonasi 'a -ti' 'un nu e. 'Su o 'wlu 'o uupu -pun" 'me, o mue -tajro.

Jrii' Sesi nba oo' klai" nynu 'a 'won i 'dei

⁵ -Ta klai" nynu a muua 'de "ni 'a 'fo jre' o e, ub "mae' ub se di 'pen 'un "duo.

⁶ -Wee Sesi wlu ub -pee o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' 'de Fariseen ke Sadiseen-wi" 'a -di'pen -puun"de 'e -ti' 'un.

⁷ 'Su klai" nynu -tee wlu' -pun" 'bo uba' 'su 'nyu, ub 'na : -A se -di'pen 'un "duo-, me -ti oo' 'tmu de -ne.

⁸ Ka ub 'tmua de -ne Sesi 'je kan' 'me 'su o -tee' uupu i o 'na : De-ti aoa naa aoa' -un se -di'pen 'pen 'un "duo -me 'e to' i e- ? Ao -gbun ka aoa' Kea -kwlu" -tea' 'piia 'i e !

⁹ Ao se to'di 'kpa kee ? Ao se -ti' -kwlu" po kee ? -Ta 'un ceen -di'pen kpli -mm" i 'de nyu 'a "wlu -mm" 'a -ti' 'un 'ee, ia' toe" -tiie' ao "duo 'un e- ?

¹⁰ 'De -di'pen kpli -me" 'son 'un ceen i 'de nyu 'a "wlu -nyie 'e -ti' 'un 'ee, ia' toe" -tiie' ao "duo 'un e- ?

¹¹ 'De -me ka 'un sea -di'pen -ti 'tmu, de-ti ao se e 'mii 'won e- ? 'In 'na ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' 'de Fariseen ke Sadiseen-wi" 'a -di'pen -puun"de 'e -ti' 'un.

¹² 'Su ka e sea 'de -di'pen -puun"de 'e -ti' 'un nu -wee e nia 'de Fariseen ke Sadiseen-wi" 'a nyu detoosun 'a -ti' 'un me o -saa uupu fen' ub 'won e 'mii.

Piei 'na Sesi nie Klisi, Kea 'a 'o-tei -o (Maki 8.27-30 ; Luiki 9.18-21)

¹³ Sesi nynia 'e Filipu o -kwlo 'de Sesare 'a 'blba 'a 'fo "kpei 'su e, o -tee' oo' klai" nynu i, o 'na : De nyu a 'tmu 'de 'mo nyio 'o "ju 'a -ti' 'un e- ?

¹⁴ 'Su ub 'na : Nyu jru' 'na -un -nie San Batist -o, jru' 'na -un -nie Eli -o, jru' 'na : -In -nie Selemi -o, -wee jru' 'na : -In -nie Kea 'a wlu 'kwajaavn -nia tein" 'a due' -o.

¹⁵ 'De Sesi 'na : 'De aopu mo 'e, nyo aoa 'daa- 'un e- ?

¹⁶ 'Bomo Piei wluu- o 'na : -In -nie Kea -nia 'kmu 'a "Ju Klisi -o.

¹⁷ Sesi "dua wlu 'un 'su o 'na : -In 'di nmo won Simo, Sonasi 'a "ju, de-nue' di -ma -wlu 'tmua' -ta, e se nyio mo -se 'kwla 'de -un -pee nu-, e 'un "Bo -nia 'e jaun 'di -o.

18 'De 'mɔ ε, 'ɪn 'naa -ma 'nynɪ -nɪ Pɪɪ, ε 'de mɛ -nɪ "sou, 'bo εε' "sou tu "kpei mɔ, 'ɪn 'je 'ma -gbu" poo-, -wɛɛ 'mɛa' se ε "wɔɪn 'bɛɛi.

19 'Ma muɛ -ɔn tɔ "bode -nɪa 'e jaɔn 'di 'a -da'kle "nyɪa' -wɛɛ dɪ "klein -ma mua isaan' 'de 'blɔa- "kpei ɪ 'je isaan 'de jaɔn 'di. 'De dɪ "klein -ma mua ikaian' 'de 'blɔa- "kpei ɪ 'je ikaian 'de jaɔn 'di.

20 'Sɔ ɔ -tuu" ε ɔɔ' klai" nynuu wɔn ɔ 'na ka ɔ nɪa Nyɔ'pɔvi Klɪsɪ ε, ɔɔ 'bo ε 'tmɔɛ 'de nyɔ jɔɔ' -pee.

Sesi 'tmɔɛ ɔɔ' 'mɛ -tɪ ke ɔɔ' "kunyɔɔ' sɔn-tɪ ke (Makɪ 8.31-9.1 ; Luikɪ 9.22-27)

21 Dɛ -wɔɔa 'mɔa- Sesi -tɛɛ wɔɔa' -pɔn" 'pepe 'de ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na ɔ 'je Selisalem mu -o, -wɛɛ ɔ 'je 'kle 'je 'de nyɔ-ɔɔn' o, 'sraa -saɔn 'a klae" o, kɛ' wɔ-saɔn 'kwa. ɔɔa muɛ ɔ 'dbaa' -wɛɛ ɔ 'je 'kmɔ de ji 'de 'wɪ 'a taan -nɛ 'di.

22 'Sɔ Pɪɪ 'dɔɔ -tajɔɔ -wɛɛ ɔ -ɛɛ' ɔ "bli, 'de ɔ 'na : Dɛ -nɪa 'mɔa- -pɛɛ 'de -ɔn -wɔn de ! Kea a muɛ -ɔn o sia', εε' dɛ tu se -ɔn "jrii nɔɔɛi 'nɔ 'kmɔ !

23 'Kaa Sesi "biie i 'de ɔ o, ɔ 'na : -Sɪɔn' -koa, -ɪn -tɛɛn 'ɔn kɪn, -ɪn -nɪɛ "i -ɪn -je 'ɔn 'de dɛsaɔn 'di pɔ, dɛ-nɔɛ' -ma tɔ' ke Kea 'a tɔ' se due' nɪ-, -ɪn -bleɛ nyɪɔɔ'.

Nyɔ -ke Sesi na -mɛ ɔ 'wɔɔn- 'kle 'je -tɪ

24 'Sɔ Sesi wɔɔ' 'de ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na : -Bo nyɔ -nɪɛi" ɔ ke 'ma -a -je na -mɛ ɔ 'bo ɔɔ' -ɛɛ" 'kpa 'a 'kmɔ "kpei 'tɔan, -mɛ ɔ 'wɔɔn- 'kle 'je -tɪ -wɛɛ ɔ 'je 'bo 'ɔn 'de bla,

25 dɛ-nɔɛ' nyɔ -nɪɛi" -ɔ -je ɔɔ' 'kmɔ "kpei 'tɔan- a, -mɛ εε mu ɔ kwa "maa', 'kaa nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' 'kmɔ 'bɔa 'de 'ma -tɪ' 'ɔn ε, -mɛ ɔmɔ -ɔɔ mu ɔɔ' 'kmɔ 'pɔɔa'.

26 -Bo nyɪɔ 'ble 'kmɔ -wee' "klein -wɛɛ ɔɔ' -suu "ma 'ee -mɛ dɛ ɔ 'je 'o mu ε- ? 'De dɛ nyɪɔ 'je ja -wɛɛ -ε -je ɔɔ' -suu -kɔ o "sii ε- ?

27 Aoa 'jee, nyɪɔ ɔ "Ju a muɛ jia' 'de ɔ 'Bo 'a 'nynɪ 'wɔɔa' 'ɔn, ɔ ke ɔɔ' "soa-wi" ke-, -wɛɛ ka nyɔ 'a dɔɔ nɪa 'de ɔ 'je nyɔ εε' -kei" -sa kan' due 'due.

28 'Ma 'tmɔɔ aɔpɔ tɔ' -tɪ nyɔ -nɪa 'kmɔ -ta ɔɔa' jɔɔ' se 'mɛi 'sɔ -ɔɔ -je nyɪɔ ɔ "ju 'a deji -nɛ "jriɛ- 'jee- 'de ɔɔ' 'beɔdɛ 'ɔn.

17

Sesi -saa "i 'de ɔɔ' klai" nynuu taan "jri 'de

(Makɪ 9.2-13 ; Luikɪ 9.28-36)

1 'Wɪ -mɛɛɔ" -sia' 'sɔ ε, Sesi "duɛ Pɪɪ ke Sakɪ ke ɔɔ' "dei San 'ɔn -wɛɛ ɔɔ ke ɔ -saa kɪn ɔɔ mu 'e ɔɔ klaa" due' "kpei.

2 'Sɔ ɔ -saa "i 'de ɔɔpɔ "jri 'de, ɔɔ' "jua- a fan' ka 'jɔɔ nɪa, ɔɔ' 'ɔnpaadɪ "pluu' 'puu' ka -sɔn' nɪa.

3 ɔɔa kɔan 'emu 'sɔ -mɛ Moɪsɪ ke Eli -taan' -wɛɛ ɔɔ ke Sesi a wɔɔ-.

4 'Sɔ Pɪɪ "duɛ wɔɔ 'ɔn ɔ 'na : Tɔ"bo, -aa -ta nɪa' nɔɔ "jrii. -Bo -ɪn -nɪɛi", 'ɪn 'je poe" taan "jei pɔ, -mɔ -je due' 'ble, Moɪsɪ 'je due' 'ble -wɛɛ Eli 'je due' 'ble.

5 Pɪɪ "sia wɔɔa' 'sɔ bue" -εε nɔa blɛblɛ -criɛ" ɔɔpɔ "jrii, -wɛɛ wɔɔ due' 'wɔɔ 'e bue" 'ɔn 'de ε 'na : "Ju -nɔ nɪɛ 'ma -tɪ' kmaju -o. 'De ɔ 'ɔn 'bomɔ 'ma nyɪɔ ɔ -tɪ' kmaa' -wee' nɪ-, aɔ pɔ ɔɔ' wɔɔ doin" o !

6 Klai" nynuu 'wɔɔan wɔɔ -nɛ 'sɔ ɔɔ -criɛ" "jrii 'bo 'blɔɔ, faɔn a nɔ ɔɔpɔ 'mɛ.

7 'Sɔ Sesi 'kpa ɔɔpɔ -pɔn", ɔ bla ɔɔpɔ "i 'de ɔ 'na : Aɔ sɔn 'ɔn, faɔn 'bo aɔ nɔɛ !

8 ɔɔ kpa "jri "jei 'sɔ ɔɔ se nyɔ jɔɔ' i 'je -bɔ ε se Sesi 'a 'sɔ nɪ ε.

9 -Ta ɔɔa 'wɔɔa 'de ɔɔ "kpei ɔɔa "sia i 'sɔ, Sesi -tɛɛ' ɔɔpɔ kɛ' "i ɔ 'na : Dɛ aɔ 'jea "jriɛ -ta aɔ 'bo ε 'tmɔɛ 'de nyɔ jɔɔ' -pee mamau 'sɔ nyɪɔ ɔ "Ju 'je "kunyɔɔ' sɔn-.

10 'Sɔ ɔɔ' klai" nynuu -tee' ɔ i ɔɔ 'na : Dɛɛ-tɪ -wɛɛ kɛ' wɔ-saɔn 'na : Eli a muɛ de jia' "i-saa' nɔ" ε- ?

11 'De ɔ 'na : Tɔ' -o, Eli a muɛ jia' -wɛɛ ɔ 'je dɪ -wee' kɔɔi" pɔ.

12 'Kaa 'ma 'tmɔɔ aɔpɔ 'mɛ Eli ji' -wɛ-sese, -wɛɛ ɔɔ se ɔ "i juo- ɔɔ nɔ ɔ ɔɔa' 'tɔn nɔ-tɪ "jrii. ɔ 'jee 'kle 'de ɔɔpɔ 'kwa, 'kamo nyɪɔ ɔ "Ju a mu 'kle 'jea' 'de ɔɔpɔ 'kwa -ke.

13 'Sɔ, ka ε nɪ San Batisɪ mɔ ɔɔ "si 'nynɪ klai" nynuu 'wɔn ε 'miɪ.

Sesi nɔɛ -suusaɔn i 'de "ju-saan"- due' 'ɔn

(Makɪ 9.14-29 ; Luikɪ 9.37-43)

14 -Ta ɔɔ jɛɛa nyɔ -tuu"-tuu -kɪan' "jrii ε, 'bomɔ "ju due' 'kpa Sesi -pɔn" -wɛɛ ɔ "sii- 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi,

15 'de ɔ wɔɔ ka : 'Ma 'blei, -ɪn -je 'ma "ju 'a wɛɛ- 'de ! Susuwɛ- -εε nɔ ɔ, εε criɔ'. -Bo εε' 'ɔɔ dee 'pɛn "kpaɛ' 'sɔ, εε 'wɔɔɛ "blo, 'sɔ

o-ka i. -Bo 'wɪ jɾɛ' o, ɛɛ blɔ i 'bo 'jri, 'wɪ jɾɛ' o, ɛɛ -fi" o 'bo "niɔ-.

16 'In jɔ -ma klai" nynuu 'mɛ, 'kaa vɔ se ɛɛ' 'wɛ- tu 'a 'bɔɔa' 'bɛɛ-.

17 'Sv Sesi wluɛ oɔ' klai" nynuu -pee o 'na : Ao 'jrukuɔn ke 'diwɔnɔnɔn 'a ti, 'de nɔ" -tiɛ' 'di ao ke 'ma -a -je i -te ke'wɛ ɛ- ? 'De kpɛ -tiɛ' 'un 'je ao 'ble ɛ- ? Ao ja 'un "ju -saan" 'nɔ !

18 -Wɛɛ o kmaa wlu "i, o "wɔɔ- -suusaun -nɛ 'jrui. 'Sv ɛ 'wɔv 'e "ju -saan" 'un 'ɛ, ɛ "siɛ "kpaɛ'. 'Bo ɛ "sri oɔ' 'wɛ- je 'bɔ.

19 ɛ nva kan' 'sv klai" nynuu 'kpa Sesi -pɔn" -wɛɛ vɔ -tee' o i vɔ 'na : Dɛɛ-tɪ -a se -suusaun -nɛ 'ɛɛ inva' 'bɛɛ ?

20 'De Sesi 'na : Aoa' Kea -kwɪ" -tea' se "i 'bɛ, ɛmɛ -tɪ -o. 'Ma 'tmvɔ aopv tɔ' -tɪ, -bo aoa' Kea -kwɪ" -tea' 'piie "i ka "ple 'jɔ 'bɛa, -bo ɛ 'bɛ kan', aoa muɛ crv -nɛ -pee wlu'a' ao 'je nɔ : ɛ 'wɔv -ta ! -Wɛɛ ɛ 'je ao wɔn 'je. Dɛ ao sea "wɔin 'bɛɛ i -mɛ se nɪ-.

21 ['Kaa ɛɛ' -suusaun -tu -bo ɛ 'je 'e nyv 'un 'wɔv ɛ, -mɛ 'de Kea bae' ke wɔn 'bɔa' 'un -o.]

Sesi 'tmvɛ oɔ' 'mɛ -tɪ ke oɔ' "kunyɔv' sɔn-tɪ ke'wɛ

(Makɪ 9.30-32 ; Luikɪ 9.43-45)

22 'Wɪ jɾɛ' o -ta vɔ nɪa Galileblva "kpei i plea' 'bomɔ Sesi wluu 'de oɔ' klai" nynuu -pee o 'na : Nyiɔ o "Ju 'je 'e tooɛ -o 'de nyiɔpɔ 'kwa

23 -wɛɛ vɔ 'je o 'dba. 'De o 'je "kunyɔv' sɔn 'de 'wɪ 'a taan -nɛ 'di. O 'da kan' 'sv klai" nynuu "kaɛɛ "jrii.

Kea -gbu klaa' 'a -dɛinpo' -sati.

24 Sesi ke oɔ' klai" nynuu nynia Kapɛnaum 'sv ɛ, -dɛinpo'- -saun 'kpa Piɛi -pɔn" -wɛɛ vɔ wlu ka : Aoa' dɛtɔɔi a -sa' Kea -gbu 'a -dɛinpo'- 'mɛɛ ?

25 Piɛi 'na : Kɪn, oɔ -sɛ' ! Piɛi pa -gbu" 'sv Sesi "duɛ wlu 'un tɛin", o 'na : Simɔ, ka -ma nɛɛ tɔ' "kpei ɛ- ? Nyɔ -je 'beɔ-wi" -nɪa 'e 'blva- -nɛ "kpei 'a -dɛinpo'- -sa a- ? Uva' -cɛ" 'ɛ 'bleenyv -ae, -aee' 'dɔv -i ?

26 'Sv Piɛi 'na : 'Dɔv -a -sɛ'. 'De Sesi 'na : -jɛ ɛ nɪa kan' -mɔ ɛ, -mɛ vva' 'bleenyv -mɔ se ɛ -sai.

27 'Kaa -a -bo ɛ nɔv -wɛɛ nyv -nɔ 'bo -a 'cɛn i 'kpa'a. -In mu kwɛn" po 'de 'tɔniɛ wɔn. "I-saa -smiie' -ɛɛ mua kwɛn" kpɔan' a, -un -criɛ' -un -je ɛɛ' wɔn 'ba 'de -un -je 'e

'weijɔ -sa -wɛɛ -un -je -un ke 'ma -a -saadɛ ja-.

18

-O -nɪ klaa" a- ?

(Makɪ 9.33-37 ; Luikɪ 9.46-48)

1 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, Sesi 'a klai" nynuu 'kpɔ -pɔn" -wɛɛ vɔ -tee' o i, vɔ 'na : -o -nɪ Kea 'a kɛɛma' -kwɔv -nɪa 'e javn 'di 'a klaa" a- ?

2 'Bomɔ Sesi 'daa- "ju -saan" due' -wɛɛ o nynɔv i 'bo vva' -kwea'-.

3 'De o 'na : 'Ma 'tmvɛ aopv tɔ' -tɪ, -bo ao se kplɪn fai" poo -wɛɛ ka "nynumu" nɪa ao se kan' nɪ ɛ, -mɛ ao se 'e Kea 'a kɛɛma' -kwɔv -nɪa 'e javn 'di 'di pai.

4 ɛmɛ -tɪ nyɔ -jaa oɔ' -cɛ" ja -wɛɛ ka "ju -saan" nɪa, -o -nɪa kan' a, oɔv -nɪ klaa".

5 'De nyɔ "o nyɔ -kpɔvvan "ju -saan" -nɪa ka sɪn 'sɔɔn 'de 'ma 'nynɪ 'un ɛ, -mɛ 'mɔ o kpɔv sɪn 'sɔɔn.

Dɛsavɪn 'a "ikmaa'

(Makɪ 9.42-48 ; Luikɪ 17.1-2)

6 'Kaa -bo nyɔ jɾɔ' o nɔvɔv bluuva 'ma -tɪ' tɔ' 'un 'jeun 'a -saan"- due' 'de dɛsavɪn 'di ɛ, -mɛ dɛ -jea "paa' 'de oɔ' -tɪ' 'un mɛ -nɪ nyv saan o "soukpo -plun -wɛɛ nyv -fiɪ" o 'de 'tɔniɛ wɔn.

7 ɛ nɪɛ "nmia-tɪ -o 'de nyv -wee" "klein 'a -tɪ' 'un, dɛ-nɔvɛ' dɪ -jea nyv 'de dɛsavɪn 'di bluuva a, ka "o ka-, ɪa' dɪ tu a muɛ jia' see, 'kaa ɛɛ muɛ weɛ -tɪ nɪa' 'de nyɔ ɪa mua 'un jii'a' 'a -tɪ' 'un.

8 -Bo -ma sɪn ke -ma bu a sea -un 'de dɛsavɪn 'dipo ɛ, -mɛ -un cɪn 'o -un -jɪ 'kwɪa po fiɪn. -In -ble sɪn due' ke bu due' -wɛɛ -un mu 'e 'kmɔ -cɛɛn' 'un "paa', ɛ je -un -ble sɪn 'sɔɔn ke bu 'sɔɔn -wɛɛ -un mu 'e nɛ -ɛ sea 'mɔ -ta 'ble 'un -sii.

9 'De -bo -ma "jriɛ- ɛ sea -un 'de dɛsavɪn 'dipo ɛ, -mɛ -un -sɛ 'de -un kɔn'. -Ma -nɪ "jriɛ- due' "i -wɛɛ -un mu 'e 'kmɔ -cɛɛn' 'un "paa', ɛ je -un -ble "jri 'sɔɔn -wɛɛ -un mu 'e nɛ 'un -sii.

'Blaa -wɔva 'kwɪa ɛɛ' "ipoo-tɪ

(Luikɪ 15.3-7)

10 Ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -tɪ', ao 'bo "nynumu" -nɔ 'a due' kɔv -gbai -flɪɛn, dɛ-nɔvɛ' vva' "soa-wi" -tea vɔpɔ 'a -tea' 'de javn 'di ɛ, vva 'jeeɛ 'un "Bo "jriɛ- 'de 'wɪ "oo 'wɪ -wee' 'di.

11 Δε-νυε' nyio 'o "Ju jie nyu -ma" 'puua'.

12 Ao po doin" i, -bo nyo due' 'ble 'blae 'a kmε' 'due -wεe ia' due' "ma, oo' sie ia' kwla -mε" nye 'jo -mε" nye 'bo cru -kwli" -wεe oo' mu due' -je -ma" i -paaan' ? -Aee' ε se kan' nu ? Ka aoa nεe to' "kpei- ε- ?

13 'Ma 'tmυεe ao to' -ti, -bo o -se 'kwla a, ε 'bleε oo' 'mυa-, ε je 'blae 'a kwla -mε"nye 'jo -mε"nye -ji -sea' "ma -sii.

14 'Kamoo ε nu -ke, ao "Bo -nia 'e jaun 'di se ε "inu nyoo -saan" due' kouu -gbai' 'je "ma.

-In -wlu -ma de'di 'a -ko "kpei

15 -Bo -ma de'di nu desauu ε, -mε -uη -kpo -puu" -wεe o ke -uη -je 'soou -nu 'de ao 'je wlu-. -Bo o po -ma wlu doin" o ε, -mε -uη -puu' -ma de'di 'mε.

16 'De -bo o se -ma wlu doin" o po ε, -mε -uη -da nyoo due', nyu 'soou, -wεe nyu 'soou ke taan 'je ia' -ti' 'tmυ-ta 'je.

17 'De -bo o 'na o se -wi" -mu 'a wlu doin" o poi 'jaa, -mε -uη -toε Kea -gbu 'i. -Bo o 'na o se Kea -gbu 'a wlu doin" o poi ε, -mε -uη -gbuu o ja ka nyoo -sea' Kea 'a -ti' to' 'uη 'je ke -deuipo' -sai nua.

18 'Ma 'tmυεe aopu to' -ti, dī "klein aoa mua isaan' 'no 'blua- "kpei ε, ia muε isaan' 'de jaun 'di, 'de dī "klein aoa mua ikaian' a, ia muε ikaian' 'de jaun 'di.

19 'De 'ma 'tmυεe aopu 'mε ke'wle, -bo nyu 'soou 'bεε- wlu 'uη 'de aopu "klu 'de 'blua- "kpei -wεe uη 'je de i -tee' ε, 'uη "Bo -nia 'e jaun 'di a muε ε uupu "nyia' see.

20 Δε-νυε' -ta nyu 'soou ke nyu taan 'kuaη "jrui 'de 'ma 'nyu 'uη ε, 'uη nu 'bo uupu 'a -kwea' 'mε.

Dbonvi -sea' wεe "jri 'de nε

21 'Su Piei 'kpa Sesi -puu" -wεe o 'na : -Bo 'ma de'di nu 'uη desauu "jrui 'ee, kpe -tiie' 'uη 'je ε o 'bo ε- ? 'In 'bo ε o mamau 'su ε 'je kpe -mε" 'soou nyu -aee ?

22 'De Sesi 'na : 'In se 'na -uη nu kpe -mε" 'soou, 'kaa -uη mu mamau 'su -uη -je kpe 'ε kwla -mε" 'soou 'o kpe -mε" 'soou nyu.

23 'Ma 'tmυ aopu 'mε : Kea -nia 'e jaun 'di 'a 'tuη nu-ti nua' -ko' 'beo due' -o -da oo' dbonuu 'de 'wei uη 'jea uη 'je ia' "kuan po.

24 -Ta o -teea 'wei -sroa' -puu" 'su, uη jo 'ju due' -o -ble oo' 'wei 'a -kwluτau".

25 -Ta "ju -no 'jea de -sa -wεe o 'je oo' 'blei 'a kpan -sa 'bo se nu-, 'su oo' 'blei 'na : Ao ple oo' -ce" ke oo' 'nyoo ke oo' "nyuu-ke oo' 'bleedu -wee' "klein ke -wεe o 'je 'ma kpan -sa.

26 'Su "ju -no "siie 'koi- i 'bo oo' 'blei "juoi -wεe o bae o i -bae -bae 'de o 'na : -In -kuu to' i 'de 'ma -ti' 'uη, 'ma muε -ma kpan -wee' -saa'.

27 Δε -nia 'mυa- kpuu oo' 'blei -kwlu 'su o 'jeε oo' wεe-, -wεe o 'na : -In mu, 'uη 'bo 'wei -nia -uη "kpei 'mε, -uη se 'ma kpan 'ble 'bode.

28 Dbonvi -no "sia "kpaε' 'su o ke oo' "dei due' -o -ke oo' nua dbo -tadue -wεe -o -blea oo' kpan de-saan" -gbuu'. 'Su o kpuu o -pliu', o 'na : -In -sa 'ma kpan !

29 Oo' "dei -no "siie 'koi- i 'bo 'bluo 'bo o bu wo -wεe o bae o i -bae -bae 'de o 'na : -In -kuu to' i 'de 'ma -ti' 'uη 'ma muε -ma kpan -saa'.

30 'Kaa "ju -no 'na o se 'wou, -wεe o mu 'de o po o "dei -kaso 'di, o 'na 'demo o 'je nu mamau 'su o 'je oo' kpan -sa.

31 Δε o nua 'mυa- oo' "dei-wi" 'je ε 'su uη "kaεε "jrui "kuku. Uu mu' -wεe dī "klein -nua uη po uua' 'blei ia' "kuan.

32 'Su o 'da dbonvi -no 'mε -wεe o wlu o -pee o 'na : Ka -ma dbonvi tu nyu 'di wou kan' a- ! 'Ma kpan -nia -uη "kpei -uη -baea 'mii ε, 'uη 'bo ε -wee' "klein 'mε.

33 -In se ε 'bεε- -kee, -uη -je -ma "dei 'a wεe 'je, ka 'uη 'jea -ma wεe εε ?

34 'Su oo' 'blei 'kpa 'cen, o 'na : Ao kpuu o, ao po o -kaso 'di, 'demo o 'je nu mamau 'su o 'je 'ma kpan -wee' "klein -sa.

35 -Wεe Sesi poε "kpei ka, o 'na : 'Kamoo 'uη "Bo -nia 'e jaun 'di a mu ao nua' due 'due -bo ao se aoa' de'di 'a desauu "kpei 'wlu 'de pεe -wee' "klein 'uη ε.

19

Sesi muε 'e Suide

1 Sesi -koa' -ti' 'tmυa' kan' 'su ε, o 'wlu 'e Galileblua "kpei 'mε -wεe o mu 'e Suideblua "kpei 'de Suden -gbuu 'a 'fo jre' o.

2 Nyu -tuu"-tuu mu o kuη, -wεe oo 'boo- uupu 'a 'we-.

'Nyoo 'kwla -sati ke kloo" sie-ti ke (Maki 10.1-12)

3 'Su Fariseen-wi" 'kpo -pon" -wεε υυ 'je
o wlu 'a "kle -pee -gba. υυ 'na : 'De -aa
ke' 'di 'dee, "junmou 'beee' o 'je oo' 'nyno
'kwla -sa 'de de "o de 'ε -ti 'υυn ?

4 Sesi 'na : "I-saa' no" Kea nυε "junmou
ke 'nynokpaο' ke,

5 -wεε ε 'naa "junmou a mu o "bo ke o
de -pon" 'wluα' -wεε o ke oo' 'nyno 'je "i
'sii- 'de υυ -nia 'soon υυ 'je nyio due' ma.
Ao nυε 'dii 'mε, -aee' ε se kan' ni- ?

6 -Bo ε ni kan' a, -mε υυ se 'soon ni-
'bode, 'kaa υυ ma nyio due'. De Kea -tuu"
a "i ε, nyio 'bo ε "i -seea'.

7 'Su υυ 'na : 'De -mε δεε-ti Moist -mo
'na -bo nyo -sa 'nyno 'kwla -mε o "nyi υ
'sbe -wεε o 'je υ -jei" po 'ja a- ?

8 Sesi 'na : 'De aοa' pεe 'a "ikmua' 'a -ti'
'υn -o, εmε -ti Moist 'da kan', 'kaa tein" 'de
ε, ε se kan' ni-.

9 'Ma 'tmυυ- aοpυ 'mε, nyo -oo 'nyno sea'
jei" 'je -wεε -o -su 'kwla 'de -o -dua" 'nyno
jro' 'υn -mε oo' jei tu 'kpa 'e jei" 'jea' 'di.

10 'Su oo' klai" nynuu 'na : -Bo ε 'je kan'
ni 'de "junmou ke oo' 'nyno 'o -ti' 'υn ε, -mε
-in se 'nyno 'ble -wεε -in -te i -mε "paa' 'de
!

11 'Bomο Sesi wlu 'de υυ -pee o 'na : De
-tmυα', nyo -tuu"-tuu 'a 'wοen 'mii see, -bo
ε se nyo -υυ -pee Kea -σεε 'kwla ni ε,

12 δε-nυε' di -tuu"-tuu -a kaan nyio pυ -je
de 'de 'nyno 'ble -ti 'υn. Deejrv' 'wluυ- εε'
de tu 'υn 'ε, nyo jrv' -ni 'e nyio pυ wa 'υn
-wεε -υυ se ε 'βεε- -υυ -je 'nyno 'ble 'de
nyo jrv' -ni 'emu ke'wle -υυα' 'ble 'nyno
'de tv"bode -nia 'e jaυn 'di 'a -ti' 'υn. Nyo
-βεεα' -o -jea εε' de tu 'mii 'wοn ε, -mε o
'wοen 'mii.

*Sesi baee "nynumu" 'a Kea
(Makt 10.13-16 ; Luikt 18.15-17)*

13 'Su υυ ja Sesi "nynumu" -wεε o 'je
υυpυ kwa "jru -te' 'de o 'je υυα' Kea bae-.
'Kaa oo' klai" nynuu a kaan υυpυ -je de.

14 -Wεε Sesi wlu ka o 'na : Ao "tai-
"nynumu" "i, υυ 'je 'no 'υn o ji, ao 'bo υυ
-je de kaan, δε-nυε' nyo ka υυ nia -υυ -nia
kan' a, υυpυ -je 'de 'kmυ dee- 'υn pa.

15 O -tea' υυpυ kwa "jru 'su o 'wlu 'mυα-
'mε.

*"Ju "wliie- 'blea kvon 'υn ε
(Makt 10.17-31 ; Luikt 18.18-30)*

16 "Ju due' 'kpa Sesi -pon" -wεε o -tee' o
i o 'na : Nyo detooi, δε 'dοe -je wε- 'in 'je
ny -wεε 'in 'je 'kmυnia' -sea' -kwε -ta 'ble
'je ε- ?

17 'Su Sesi 'na : Δεε-ti -ma -tee' 'mii 'de
δε 'dοe 'a -ti' 'υn ε- ? Nyo due' kouh -gbai'
mo ni nyo 'dοe. -Bo -in -nιε "i -in -je 'de
Kea 'a 'kmυnia' 'υn paa, -mε -in nυ εε' ke'.
'Su "ju -no 'na : Kea 'a ke' 'in 'jea nυ -mε
'de ε- ?

18 'Su Sesi -teeε ke' 'won itbaa' -pon" o
'na : -In -bo "ku 'dbaa, -in -bo jei" 'jeε, -in
-bo "jriie, -in -bo nyo si "kpei -tuu" ε,

19 -in -te' -in "bo ke de 'a ni', -wεε -in
-je -υn -ponyio 'o -ti' kma ka -in -kma -ma
-ce" 'kpa 'a -ti' ε.

20 'Su -kooai" -too -no 'na : 'In 'je ke' -ni
-wee' "klein won 'mε, δε jre' -wε -sie 'o 'in
'je nυ ke'wle ε- ?

21 Sesi 'na : -Bo -in -nιε "i -in -je 'pepe
nιε, -mε -in ple' -ma di -wee', -in -je ia'
'wei nua" nyo "nyi. 'De -in -je "wliie- 'ble
'de jaυn 'di. -Wεε -in -je ji 'de -in -ke 'ma
-a -je na-.

22 'Kaa "ju -no 'wοan wlu -nε ε, o mu'
'de "jrii "kaea' 'υn, δε-nυε' o nιε "wliiejei
klaa" -o.

23 'Bomο Sesi wluu 'de oo' klai" nynuu
-pee o 'na : to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmυυ aοpυ,
"wliiejei 'a Kea 'a 'kmυ dee- 'di paa' nιε
'kle.

24 'Ma 'tmυυ- aοpυ 'mε ke'wle, -sen" kpei
soo" 'a 'bo "mευn 'a -po" "ipaa" "kvan "jri
i, ε je "wliiejei 'a 'de Kea 'a 'kmυ dee 'di
paa' -mε -sii ke'wle.

25 Klai" nynuu 'wοan wlu -nε 'su ε, tai'
"maa' υυpυ 'mε, 'su υυ 'na : 'De -mε nyo
-je 'pυ 'ja a- ?

26 Sesi -gbυan υυpυ ja -gbυn -gbυn 'su o
'na : Di nyio pυ sea 'βεε- υυ 'jea nυ ε, Kea
'βεε- ia' nυα' 'mε.

27 Piei "dua wlu 'υn 'su o wlu' 'de Sesi
-pee, o 'na : -In -gbυn 'no, -apυ mo 'bo -aa
di -wee' "klein 'mε, -wεε -a bla 'bo -υn -de,
δε -a -e 'je ε- ?

28 Sesi 'na : 'Ma 'tmυυ ao to' -ti, -soht
Nyio 'o "Ju a mua i-tea' 'bo oo' tv"bokpa-te
"kpei 'de di -wee' 'a -gbodee "nipo no" ε,
aοpυ -o -ke 'ma -a -na' aοa mυε 'beokpa-te
'ε -puue 'jo 'soon "kpei -tea' -ke -wεε ao
'je Israe 'ε 'blυα 'a blo'wοn -nia -puue- 'jo
'soon 'o 'pee 'je.

29 Nyɔ "o nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' -gbi" o, ɔɔ' de'dinmai o, ɔɔ' de'dinyɔkpae' o, ɔ "bo ke ɔ de o, ɔɔ' 'nynɔ ke ɔɔ' "nynuu- o, ɔɔ' 'blua- 'bɔa' 'de 'ma 'nynɔ 'a -ti' 'ɔn ε, ɔɔ' muε ia' "kpei -tea' 'jea' kpe 'ε kme' 'due -wεe ɔ 'je 'kmv -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'bo -mε 'de.

30 'Kaa nyv -saa "i kaan, vva' jrv' a muε de 'bɔa' -wεe nyv -bɔa' de ε, vva' jrv' 'je nya kɔn-.

20

Dbonvɔn -saa "i ke dbonvɔn -bɔa' de 'a "ipoo-ti

1 Sesi 'na : Dε -ke Kea 'a nyv 'blesɔn -nɔa 'e javn 'di -kɔa', ε ka : ε -kɔ' -kle' jei due' -ɔ -sɔan 'ɔn -klae" pɛɛn -wεe -ɔ -dua" dbonvɔn 'ɔn 'de vɔ 'jea 'de ɔ o -kle mu ε.

2 ɔ ke vɔvɔ 'bεε- 'wεijɔ due 'a wlu 'ɔn 'de -sɔn' 'di, -wεe ɔ kpa vɔvɔ 'de ɔ o -kle.

3 -Klae" jrv-gbao o 'sv ɔ 'jεε nyv jrv' 'bo "kpae' -vɔ -te i foo" 'ɔn -vɔ se nɔvɔbo 'ble.

4 'Sv ɔ wlu' 'de vɔ -pee ɔ 'na : Ao mu dbo nv 'de 'ɔn o -kle, -wεe dε -ε -ke ao -kɔa' 'i ε, 'de 'ɔn 'je ε aovɔ "nyɔ.

5 'Sv -wi' -mv mu'. -Kle' jei "sia "kpae' 'jrv-gbao ke'wle, ε ke -kwie" jrv-gbao ke, ɔ 'jεε nyv jrv' -vɔ se dbo 'ble, 'sv -wi' -mv muε 'de ɔ o -kle -ke.

6 Dε -mua' -kwie" ka -pee ε, ɔ jεε nyv jrv' -vɔ se dbo 'ble, -wεe ɔ -tee' vɔvɔ i ɔ 'na : Dεε-ti ao -te i -ta -wεe ao se dε jre' nv -stan a- ?

7 vɔ 'na : Nyɔ -je -a dbo "nyɔ ɔ se nɔ-. -Wεe ɔ wlu 'de vɔ -pee ɔ 'na : Ao mu dbo nv -ke 'de 'ɔn o -kle.

8 Kwie kpɔvan 'sv ε, -kle' jei wlu' 'de ɔɔ' -gbu" 'dei -tei -pee ɔ 'na : -In -da dbonvɔn -nv -wεe -ɔn -je vɔvɔ -kei" -sa, -ɔn -tee 'de nyv -bɔa' de "kpei -wεe -ɔn -je nyv -kɔan nya jεε-.

9 'Sv nyv -teea dbo nva' -kwie" ka a ji' -wεe ɔ "nyɔ vɔvɔ 'wεijɔ due 'due do- do-.

10 Nyv -saa "i -vɔ mua dbo nva' jia, vɔvɔ mɔ 'na -mε vɔ 'je dε -tuu" 'je 'de-, 'kaa ɔ "nyɔ vɔvɔ 'wεijɔ due 'due -ke.

11 -Ta vva kpɔvan 'wεijɔ due 'due -nɔ ε, vva wluuε 'mii 'de -kle' jei -pee.

12 Vv 'na : Nyv -bɔa' de -nv, -vɔ sea 'bo dɔi" -kwle ε, vɔvɔ 'a -kei" ke -aa -kei"

'bεε-, 'de -mε 'kamɔ -apv mɔ sea -stan -sea -sea 'bo -tenjrv -nε 'ɔn.

13 'Sv -kle' jei wlu' 'de vva' due' -pee ɔ 'na : 'In ba, 'ɔn se -mii" 'fa o, -ɔn -wɔan dbo nva' mu-ti 'teɔ, -ɔn -ke 'ma -a se 'wεijɔ due 'a wlu 'ɔn 'bεε- 'de -sɔn' 'dii ?

14 Dε -ε -nɔa -ma -nε -kei" -ɔn -duε" 'ɔn, -ɔn -je -ta 'ɔn "juɔi -tie" cɛn. -Kei" 'ɔn -sa -vɔn -ta εmε 'ma mu nyv -bɔa' de -saa' -ke.

15 'Mɔ -ble 'ma 'wεi, dε 'ɔn nɔa "i, εmε 'ɔn nɔvε 'ɔn. -Aee' 'de 'ɔn nɔmɔa 'di wɔn 'de nyv -pee εmε -εε "jriε savn -ma -gbvɔn' 'ɔn jaa ?

16 -Wεe Sesi pɔε "kpei ɔ 'na : 'Kamɔ ε nɔ -ke, nyv -bɔa' de a muε nya kɔan', 'de nyv -kɔan nya 'je de 'bɔa-.

Kpe taan -nε mε Sesi 'tmv ɔɔ' 'mε -ti ke ɔɔ' "kunyɔv sɔn-ti ke

(Maki 10.32-34 ; Luiki 18.31-34)

17 -Ta Sesi nɔa Selisalem mua' a, 'bomɔ ɔ 'daa- ɔɔ' klai" nynuu -nɔa -puue 'jɔ 'sɔɔn 'ɔ 'sv, -mε vɔ nɔε nabv ja, -wεe ɔ wlu 'de vɔvɔ -pee,

18 ɔ 'na : Ao pɔ doin" i, -aa muε Selisalem, 'bomɔ nyɔ ɔ "Ju 'je 'e tooε- 'de 'sraa -savn 'a klae" o, ke' wɔ-savn 'kwa -wεe vɔ 'je ɔ 'mεpee' kpɔvɔn-.

19 -Wεe vɔ 'je ɔ nyv -sea' Kea juo "nyɔ, 'de -wi' -mv 'je ɔ wlaa-. Vv 'je ɔ klae 'ɔn kpa, 'de vɔ 'je ɔ 'o tu -kwɔ" kɔ, 'kaa ɔ 'je 'kmv de ji -o 'de 'wɔ 'a taan -nɔ 'di.

Nyv 'ble-ti ke nyv "juɔi nvv-ti ke

(Maki 10.35-45)

20 'Sv Sebede 'a "nynuu- ke vɔ de 'kpa Sesi -pɔn" -wεe vɔ de 'sii- 'kɔi- i 'bo ɔ "juɔi 'de v -tee' ɔ -paan' i.

21 Sesi 'na : Dε aa -pɔn ε- ? v 'na : -In cɛn εε' wlu -tie" 'de 'ɔn -pee -wεe 'ma "nynuu- 'sɔɔn -nv 'je i -te 'bo -vɔn -pɔn" 'de -ma 'beɔde 'ɔn, due' 'je 'e -ma dian o -te', due' 'je 'e -ma kvan o -te'.

22 'De Sesi 'na : Dε aɔa -teea i ao se ε juo-, "kaenmɔ ɔ "pe 'ɔn 'jea 'na, ao 'bεε- εε' 'naa' 'mεε ? 'Sv vɔ 'na : -A -beεε'.

23 Sesi 'na : Tɔ' -o, ao 'bεε- 'ma "kaenmɔ ɔ "pe 'naa' 'mε -cεεn'-, 'kaa dε -je -nɔa 'e 'ma kvan o ke dian o 'a -tea 'a -ti' -mε se 'de 'ɔn 'kwa nɔ-, ia' -teɔn tu -teeε nyv vva -ti' 'ɔn "Bo nv ɔ dε 'ε -tea'.

24 Klai" nynuu -puue -sia 'o 'wɔan wlu -nɛ 'sɔ ɛ, ʊʊ 'kpa 'cɛn, ʊʊ 'bleeɛ de'dinyɛnu 'sɔɔn -nɔ 'dii.

25 'Sɔ Sesi 'da ʊʊ -wee' "klein 'mɛ, -wee ɔ 'na : Ao 'jee, nyɔ -tea nyɔ "jru kpɔ' i ɛ, ʊʊa criɛ nyɔ ʊʊ -sɔn i -wee nyɔ klae" -wi" -mɔ a to ʊʊpɔ 'a "ikmaa' 'de nyɔ "kpei.

26 'Kaa ɛ 'bo kan' nɛ 'bo aopɔ "klu. -Bo aoa' due' nɛ "i ɔ 'je klaa" nɛ ɛ, -mɛ ɔ nɔ aopɔ "juɔi.

27 'De -bo aoa' due' nɛ "i ɔ 'je aoa' nya nɛ ɛ, -mɛ ɔ 'je ɔɔ' -cɛi' 'piie- -wee ɔ 'je aoa' kɔɔn nɛ.

28 'Kamɔ nyɔ ɔ "Ju nɔ jisɔn. ɔ se ji 'de nyɔ 'je ɔ "juɔi nɔʊ-, 'kaa ɔ ji' -wee ɔmɔ 'je nyɔ "juɔi nɔʊ 'de ɔ 'je ɔɔ' 'kmɔ 'e to -wee ɛ 'je nyɔ -tuu"-tuu seie-.

Sesi 'baie "dɔʊn 'a 'jri (Maki 10.46-52 ; Luiki 18.35-43)

29 -Ta ʊʊa 'wɔʊa 'o Seriko ɛ, nyɔ -tuu"-tuu -bla' 'bo Sesi 'de.

30 ʊʊa -gbɔan 'e mu 'sɔ ɛ, "jri 'a waɔn 'sɔɔn -te i 'bo je dɔʊn". Ka Sesi a -sia, ʊʊ 'wɔɔn 'sɔ ɛ, ʊʊ -tee "wɔɔa' -pɔn" ʊʊ 'na : -Aa 'blei, Dafidɔ 'a "Ju, -ɔn -je -aa wee- !

31 Nyɔ -tuu"-tuu a 'kaa- ʊʊpɔ 'ɔn 'ɛ, ʊʊ 'na : Ao "mu wɔn ! 'Kaa ʊʊa kpa wlu "jei ke'wɛ ʊʊa -tuɛ" "kpei ʊʊ 'na : -Aa 'blei, Dafidɔ 'a "Ju, -ɔn -je -aa wee- !

32 'Sɔ Sesi nyna i, ɔ 'da ʊʊpɔ 'mɛ -wee ɔ -tee' ʊʊpɔ i, ɔ 'na : De aoa -pɔn 'ɔn 'je ao "jrii nɔ ɛ- ?

33 ʊʊ 'na : -Aa 'blei, -ɔn nɛ -aa "jri 'je 'bai-

34 ʊʊa' wee- nɔ Sesi 'mɛ, 'sɔ ɔ 'tɔɛn ʊʊpɔ 'a "jri i. 'Bo ɛ "sri nyɔ -nɔ je i 'jea' -pɔn" -te, ʊʊ je 'o Sesi 'de bla.

21

Sesi pa 'o Selisalem (Maki 11.1-11 ; Luiki 19.28-40 ; San 12.12-19)

1 -Ta ʊʊa "kɔʊan Selisalem i 'sɔ ɛ, ʊʊ nyniɛ 'o Befase -kwɔ -pɔn", ɛ nɛ 'o olifi-cru "kpei. 'Sɔ Sesi dɔɔɛ ɔɔ' klai" nynuu 'a 'sɔɔn nya.

2 ɔ -tu" ʊʊpɔ wlu ɔ 'na : Ao mu 'o -kwɔ -nɛ 'de nya -ta 'di, aoa muɛ 'o soofae ju jɛɛa', ɛ ke ɛ de 'je -tadue -nɛ, ɛ 'je imɔɔɛ-. Ao kain ka ɛ nɛ 'sɔɔn i -wee ao 'jɛ 'ɔn ja-

3 -Bo nyɔ -tee' aopɔ de jre' i ɛ, -mɛ ao 'na : Tu"bo 'na -a kpi. 'Sɔ ɔɔ mu ɛ "i "taia', ɛ ke ao 'je ji kaan.

4 Ka wlu Kea 'a wlu 'kwajaai 'tmɔa tɛin" ɛ nɔa 'o nynisɔn, 'ka -nao :

5 ɔ wlu' ka 'de-, ɔ 'naa : Ao wlu 'de Selisalem-kwɔ -pee, ao 'na : -ɔn -gbɔn 'nɔ, -ma 'beɔ ɔ jɛ -ɔn -pee, 'diwɔnɔmɔa' mɛ -ji' 'de ɔ 'ɔn -wee ɔ 'ja 'o soofae'- "kpei, ɔ 'ja 'o soofae ju "kpei.

6 Klai" nynuu mu' -cɛɛn'-, ka Sesi "sia 'nynɔ 'ka ʊʊ nɔ.

7 ʊʊ ja soofae nyɔ ke 'ɛɛ "ju ke, -wee ʊʊ sro ʊʊa' 'ɔnpaadɔ 'bo ɛ "kpei -wee ʊʊ -te ɔ 'o mu.

8 Nyɔ -tuu"-tuu sroɛ ʊʊa' 'ɔnpaadɔ -je woi, jru' a cɛn -poa" wɔn -wee ʊʊa sro ɛ -je woi.

9 Nyɔ -kɔan 'e Sesi "juɔi ke nyɔ -kɔan 'de ɔ 'de ke ʊʊa wee ɔ o, ʊʊ 'na : -Kai" 'mate Dafidɔ 'a "Ju, "diwan kpɔn nyɔ -ɔ jia 'de Tu"bo 'a 'nynɔ 'ɔn ɛ, -kai" 'mate 'de jaɔn 'di !

10 -Ta Sesi paa 'o Selisalem ɛ, -kwɔ -wee' -suua i 'sɔ ʊʊa -teeɛ' ba i 'de ɔɔ' -ti' 'ɔn, ʊʊ 'na : "Ju -nɔ -mɔ ɔ 'nynɔ we- -sɔn ka a- ?

11 'Sɔ nyɔ -tuu"-tuu ke Sesi na ʊʊ 'na : Sesi -o, Kea 'a wlu 'kwajaai -wɔa Nasareti 'de Galile ɛ.

Sesi nɛ nɔ" dɔplevɔn i 'de Kea -gbu klaa" 'di (Maki 11.15-19 ; Luiki 19.45-48 ; San 2.13-22)

12 Sesi pa 'de Kea -gbu klaa" 'di -wee nyɔ "klein -ʊʊa plea 'sraadɔ ke nyɔ -ʊʊa -tɔan' dɔ ɔ nɔ ʊʊpɔ i. ɔ -gba' nyɔ -a pɔoa 'wei fai' 'a 'tabɔ ja -wee ɔ pɔo nyɔ -a plea "pai 'a "kpi-ti 'kwɛ i.

13 -Wee ɔ wlu ka 'de ʊʊ -pee ɔ 'na : Wlu -ɛ -crua' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ɛ 'naa : 'Ma -gbu" a muɛ Kea bae-gbu nɛa', 'kaa aomɔ nɛ "jri-gbu 'ɔn.

14 "Jri 'a waɔn o, 'toovɔn 'kpɔ -pɔn" -wee ɔ 'bɔɔ- ʊʊpɔ 'a 'we-.

15 'Kaa 'sraa -saɔn 'a klae" o ke' wɔ-saɔn 'kpa 'cɛn 'de nyɔ'pɔɔjrii' Sesi nɔa 'a -ti' 'ɔn. ʊʊ 'kpa 'cɛn ke'wɛ 'de "nynumɔ" -wɔa 'de Kea -gbu klaa" 'di -wee -ʊʊ -na : -Kai" 'mate Dafidɔ 'a "Ju.

16 -Wee ʊʊ wlu 'de Sesi -pee ʊʊ 'na : Dɔ ʊʊa 'tmɔa -ta -ma -wɔn' 'mɛɛ ? 'De Sesi 'na : ɔn, wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ɛ 'na

: -In -sa "nynupliie ke "nynumu" wlu 'di uua jea -ma 'nynu "i 'bεε-.

17 Sesi 'tmua wlu -ne 'su ε, o 'wlv 'o -kwlv 'me -wee o mu Betani 'pεεan'.

Sesi se "buo jεε- 'bo fiktutu ja (Maki 11.12-14, 20-24)

18 -Klae" pεεn -ta Sesi ke o' klai" nynuu a mua Selisalem de 'su, 'muε- εε nuo.

19 O 'jeε fiktutu 'bo -je doun", o 'kpe -pvn", 'kaa wvn 'a 'su mu o jεε 'de ε ja, -wee o wlu 'de ε -pee o 'na : 'Jo 'bo 'de ε ja nιε la 'bode ! 'Bom o ε "sri, fiktutu -ne je 'soε je.

20 Klai" nynuu 'je ε 'su tai' "maa uupu 'me, 'su uv 'na : Dεwe-, fiktutu -ne "sri 'o 'ε, ε je 'soε jεε ?

21 'Bom o Sesi wluu uupu -pee o 'na : 'Ma 'tmuve aopv to' -ti, -bo ao -te' 'vn -kwlv" -wee ao se to' iplee ε, -me ao se de nva fiktutu -ne "jrii 'a 'su nu ι, 'kaa ao 'beee' ao 'je cru -ne -pee wlu, ao 'je nu : ε 'wlv -ta, ε 'je 'e 'tonie wvn 'kpa ! -Wee εε' de tu 'je nuε.

22 De "o de aoa mua i -teea' 'de Kea -kwlv" -tea' ke baea' 'vn ε, aoa muε 'jea' see.

-Ta Sesi 'a "ikmaa' 'wlv ε- ? (Maki 11.27-33 ; Luiki 20.1-8)

23 Sesi pa 'e Kea -gbu klaa" 'di. -Ta o nta nyv de tooa' a, 'bom o 'sraa -saun 'a klae" ke nyv-covn" -wi" jii-, -wee uv -tee' o i, uv 'na : -Ta ka -vn -sa dι -ma nva 'a kpi -ε ? 'De nyv -tu" -vn wvn ε- ?

24 'Su Sesi -se "kpei 'de uupu -pee o 'na : 'Mo -ke ε, 'ma jie aopv -ti' due' koun -gbai' i -teea'. -Bo ao -se "kpei ε, -wee -ta 'ma "ikmaa' 'wlv 'de 'ma nva dι -nι ε, 'de 'vn 'je 'o 'a 'nyv "si.

25 Nyv -dbo' San nyv "ni "jru poa' a- ? ε Kea -ae, -aee' nyiovp- ? uv -tee wlv 'pvn" 'bo uua' 'su 'nyv, uv 'na : -Bo -a -na Kea -dbo' o ε, -me o muε -a i -teea' dεε-tι ao se o' -ti' to' 'vn 'je 'ja a- ?

26 'De -bo -a -na nyiovp -dbo o ε, -me uua muε -a 'cen i 'kpa', dε-nve' nyv -wee' "klein a naa to' i uv 'na : San nιε Kea 'a wlv 'kwajaai 'a -ce" 'kpa -o.

27 'Su uv wlv' 'e Sesi o, uv 'na : -A se ε juo-. 'Bom o omo wlv 'de uupu o -ke, o 'na : -εε, 'mo -ke ε, -ta 'ma "ikmaa' 'wlv -wee 'ma nva dι -nι ε, 'vn se 'o 'a 'nyv "si i.

"Nynuu- 'sovn o "ipoo-tι

28 Ao -gbvn 'no, ka aoa naa de -ne to' i ε- ? "Ju due' 'bleε "nynuu- 'sovn. O wlvε "i-saa' -no -pee o 'na : 'Ma "ju, -vn mu dbo nu -stan 'de 'vn o -kle.

29 'Su o 'na : 'In se 'wvn. 'Kaa o foan 'o -pai 'su o' pεe se ka 'je, o "dua dι 'vn 'su o muε 'e -kle.

30 'Bo -me 'de ε, de due' -ne me o 'tmv 'de "ju -sia 'o -pee. -Mo 'na : 'In 'wovn mu -ti 'me o, 'vn "bo ! 'Kaa o se mu.

31 Ka aoa naa to' i ε- ? 'Bo "nynuu- 'sovn -nv "klu 'ee, -o nu o "bo 'a 'tvn nu-tι ε- ? uv 'na : -Jo -saa "i -o. 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmuve aopv to' -ti, 'wei-sanyv ke -kwlv i -tenynokpae' a muε aopv "juoι -sia' 'de Kea 'a 'kmv dee- 'vn.

32 Dεε-tι 'vn 'da kan' a, εme -nι, San Batisι jia -wee o to o aopv "isre-je ε, ao se o' -ti' to' 'vn 'je, 'kaa -dεivpo' -saun o, -kwlv i -tenynokpae' 'je o' -ti' to' 'vn 'ε. Aom o 'jea -me "jriε- ke'wle ε, ao se o' wlv to' 'vn 'je ao se aoa' desavn "i juo-.

-Busan dinyv sain 'a "ipoo-tι (Maki 12.1-12 ; Luiki 20.9-19)

33 Sesi 'na : Ao po doin" i, 'ma jie "ipoo-tι jre' 'tmua' : "Ju due' mo -dba rεsen -kle, o poε -wee' "klein -pin 'dei, o "blu -ta nyv 'jea rεsen 'vn "nmuu ε, o po -gbei" -gbu due', -wee o sie -busan dinyv o, 'de o mu 'duba'.

34 Rεsen' -sa no" nynia 'su o dboε o' dbonvvn 'de -busan dinyv o -wee uv 'je o' -ne rεsen' "nyv.

35 'Kaa -busan dinyv kpvn o' dbonvvn -nv 'me, uv bla due' uv 'dba due' -wee uv tbaa taan -no "soi i.

36 -Kle' jei dboε o' dbonvvn -tuu"-tuu jrv' ke'wle, -wi" -mv -tiei" uv je -ju -nιa tein" -sii. 'Kaa de due' -ne me -busan dinyv nu uupu "jrii.

37 εε 'booa 'o mu ε, o dboε o' "ju 'de uupu o, o 'na uua muε 'ma "ju -mo 'o ni' -tea' dεwe-je.

38 'Kaa -busan dinyv 'jea o' "ju "jriε-, 'su uv 'tmuve ba, uv 'na : "Ju -o -jea -kle' -ne 'ε jei 'kpa 'de nya, o ka, ao ji -a -je o 'dba, -wee -kle' 'je -aa de nι-.

39 Uv kpvn, uv -so 'o -kle', -wee uv 'dbo.

40 ε nιa 'mva- la 'ee, -bo -kle' jei ji 'ee, ka o 'je -busan' dinyv -nv 'a -ti' nu ε- ? De aoa naa to' i ε- ?

41 ʁu 'na : ɔɔ muɛ 'diwɔnyɪuɪn -nu i-saa' -wɛɛ ɔ 'je ɔɔ' -kle' -busan dinyu jɾu' "nyɪ. -Wi" -mu a muɛ ɔɔ' -nɛ rɛsɛn "nyɪa' ɛɛ' -sa nɔ".

42 -Wɛɛ Sesi wlu 'de uɾu ɔ ɔ 'na : Wlu -cɾɪa 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ao se ɛ 'dii nu dueɛ' ? ɛɛ' wlu tu 'naa :

"Soukpo -gbu"pɔuɪn pɔoa sɪn i ɛ, ɛmɛ -snɛɛ "soukpo -cɛɛn' 'ɪn. Tu"bo mɔ -nu' ɛɛ' dɛ tu -wɛɛ -ɛ -nmɔ -a "jɾi 'dei.

43 'De Sesi pɔɛ "kpei ka ɔ 'na : ɛmɛ -tɪ 'ma 'tmɪu aɔpɪ, Kea 'a 'beɔdɛ ɛ muɛ aɔpɪ 'kwa 'wɪa' -wɛɛ nyu ka Kea "sia 'nyɪ -uɪa nuɪa kan' a, ɛ 'je ɛ uɾu "nyɪ.

44 [Nyɔ -ka i 'bo ɛɛ' "soukpo tu "kpei ɛ, ɔɔ muɛ i -craa', 'de nyɔ ɔ "kpei ɛ bluua a, ɛɛ muɛ ɔ iwaa'.]

45 'Sraa -saɪn 'a klɛ" ke Fariseɛn-wi' 'wɔan 'ipoo-tɪ -nɪ 'sɪ ɛ, uɾ 'je kan' 'mɛ ka Sesi a "sia uɾu 'a 'nyɪ ɛ.

46 'Su uɪa -pɔn Sesi 'a kɾuɪn -kɔ i, 'kaa uɪa plee nyu -uɪa -daa' Sesi Kea 'a wlu 'kwajaai 'mɛ.

22

-Tɪ' Sesi pɔoa "i 'de ba "blitii -kɔ 'ɔ -tɪ' uɪn ɛ (Luiki 14.15-24)

1 Sesi "dua wlu 'ɪn ke'wɪɛ ɛ, ɔ pɔɔɛ -tɪ' "i 'de nyu -a pɔa ɔɔ' wlu dɔuɪn" ɔ -pee, ɔ 'na :

2 Dɛ -ɛ -ke Kea 'a 'beɔdɛ -nɪa 'e jaɪn 'di -kɔɔa"i, ɛ ka : 'Beɔ due' mɔ -tu" ɔɔ' "ju 'a 'nyɔ 'ble -kɔ.

3 ɔ dboɛ ɔɔ' dbonɪuɪn nyu ɔ 'tmɪa see 'daa', 'kaa uɾ se ji -tɪ 'wɔɔn-.

4 ɔ dboɛ ɔɔ' dbonɪuɪn jɾu' ke'wɪɛ, -wɛɛ ɔ -tu" uɾu wlu 'kwa, ɔ 'na : Ao wlu 'e nyu 'ɪn 'da -pee, 'ɪn nmaɛ -kɔ' dɪ -wee' 'kleɪn 'mɛ, 'ɪn 'dba 'ma bli' ke 'ma 'ɪn waa -nɔ" dɪ -wee' 'mɛ, dɪ -wee' -kwei", ao ji -kɔ' -sɔn.

5 'Kaa nyu ɔ 'da 'mɪa- se ɔɔ' 'dawlu doɪn' ɔ pɔ. -Ta -nuɪa jɾɔ' 'tɪn 'bo ɔ mu. Jɾɔ' muɛ 'de ɔ ɔ -kle', jɾɔ' muɛ ɔɔ' 'dɔɔ pɔa'.

6 Jɾu' kɾuɪn ɔɔ' dbonɪuɪn -nu 'mɛ, -wɛɛ uɾ nu blati 'a 'sɪ, uɾ 'dba uɾu.

7 'Beɔ 'kpa 'cɛn 'sɪ ɔ dboɛ ɔɔ' "soa-wi" -wɛɛ uɾ 'dba "ku 'dbaɪn -nu 'de uɾ pɔ uɪa' -kwɪɔ "jɾi.

8 'Su ɔ 'tmɪɛ ɔɔ' dbonɪuɪn, ɔ 'na : 'Ma -kɔ' dɪ ji bae' -wɛ-, 'kaa nyu 'ɪn 'da 'de ɛ, uɾ se ɪa' dɪ ka nɪ-.

9 Ao mu -je woi nyu "kleɪn aɔa mua jɛɛa' a, ao 'da uɾu -wɛɛ uɾ 'je 'ma -kɔ' -sɔn ji.

10 ɔɔ' dbonɪuɪn mu -je woi 'mɛ -cɛɛn'-, -wɛɛ nyu "kleɪn uɾ jɛɛa uɾ 'kɪuɪn- uɾu "jɾui, 'diwɔnyɪuɪn ɔ, 'diwɔnmɔuɪn ɔ, 'sɪ nyɪɔ "ji -gbu" 'mɛ.

11 'Beɔ pa -gbu" ɔ -gbuɪan' nyu "kpei, 'sɪ ɔ 'jeɛ "ju due' -ɔ se -kɔ' bai" 'ɪnpaa-.

12 'Su ɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : 'ɪn ba, ka -mɔ nu -gbu" pasɪn -wɛɛ -ɪn se -kɔ' bai" 'ɪnpaa- ? 'Su "ju -nɔ 'ɔ wɔn "muu', dɛ ɔ 'jea 'tmɪ ɛ se nɪ-.

13 -Wɛɛ 'beɔ 'tmɪu ɔɔ' dbonɪuɪn, ɔ 'na : Ao san ɔɔ' bɪ ke sɪn ke- -wɛɛ ao 'je ɔ 'de "kpaɛ' -fiie"- 'de kwie 'ɪn 'nɔ 'nyɪ "idiia' ke -fin" 'a nɪa,

14 dɛ-nuɛ' nyu -tuu"-tuu 'daa', 'kaa nyu -jea 'o -saa se "i -tie.

'Blɔajɛi 'a 'wei -sati

(Maki 12.13-17 ; Luiki 20.20-26)

15 'Su Fariseɛn-wi" muɛ "sɪan -wɛɛ ka uɾ 'jea nu 'de uɾ 'jea Sesi wlu 'a "kleɪ bu 'dei -te' ɛ, -wɛɛ uɾ 'je ɛ pɔo-.

16 'Su uɾ dboɛ uɪa' klai" nyɪuu 'a jɾu' ke Erodi 'a -nɪ 'cɛ 'de Sesi ɔ -wɛɛ uɾ 'na : Nyu dɛtɔɔi, -a -je kan' 'mɛ, -ma -tmɪɛ tɔ' -tɪ 'a 'sɪ, -wɛɛ -ma tɔɔ nyu Kea 'a -jɛblɪ 'a -cɛ" 'kpa, nyu jɾɔ' 'ɔ faɪn 'a nu -ɪn, dɛ-nuɛ' -maa' -gbuɪn nyɪɔ 'ɔ 'besɪn ja.

17 Dɛ -ma naa tɔ' i 'de dɛ -nɛ 'ɛ -tɪ' 'ɪn ɛ, -ɪn -tmɪ ɛ 'de -a -pee. -A -bɛɛ' -a -je -dɛɪnpɔ' -sa -a -je Sesaa "nyu ? -Aɛɛ' -a -bo ɛ -saa ?

18 Ka -cruun" nɪa 'de uɾ pɛɛ ɔ Sesi 'jea kan' 'sɪ ɛ, ɔ 'na : Ao "jɾidepɔuɪn, dɛɛ-tɪ aɔa -te' 'ɪn wlu 'a "kleɪ bu 'dei ɛ- ?

19 Ao tɔ 'ɪn 'weiɔ due' "i kea', 'ɪn 'je ɛ 'je. 'Su uɾ tɔ ɔ 'weiɔ due' "i.

20 -Wɛɛ Sesi -tee' uɾu i, ɔ 'na : Nyɔ -ble "jɾu ke 'nyɪ -cɾɪa' -ta a- ?

21 ʁu 'na : ɛ Sesaa -o. 'Su ɔ wlu' 'de uɾu -pee ɔ 'na : Dɛ -nɪa 'blɔajɛi 'a dɛ ao "nyɪ ɛ 'blɔajɛi, -wɛɛ dɛ -nɪa Kea 'a dɛ ao 'je ɛ Kea "nyɪ.

22 ʁu 'wɔan wlu -nɛ 'sɪ tai' "maa uɾu 'mɛ, uɾ "tai- ɔ "i wɔɔ-, 'sɪ uɾ mu'.

'Mɛuɪn 'a "kunyɪɔ' sɔn-tɪ

(Maki 12.18-27 ; Luiki 20.27-40)

23 'De εε' 'wɪ tu 'di mɔ Sadiseen-wi" -υυ sea "kunyɔ' sɔn-tɪ tɔ' 'ɔn 'je 'kpa'a Sesi -pɔn". -Wεε υυ -tee' ɔ i ka

24 υυ 'na : Nyɔ dɛtɔɔi, dɛ Moɪstɪ 'a kɛ' 'crɪa, ε ka : -Bo "junmɔu 'ble 'nynɔ -wεε ɔ ke υυ se "ju 'wɪv 'sɔ ɔ 'mε ε, -mε ɔɔ' de'di "duo -tɔn" 'nynɔ -nυ 'ɔn -wεε ɔ ke υ 'je 'nynuu- 'wɪv 'de ɔɔ' -fɛɪn' -mεa 'a 'nynɪ 'ɔn.

25 'Kaa de'dinmai -mε" 'sɔn -nɪ 'e -a "klu, υυa' -jɔ -saa 'i 'blea 'nynɔ ɔ ke υ se "ju 'ble 'sɔ ɔ je 'mε. ɔɔ' -tɔn" 'nynɔ sɪε ɔɔ' de'di due' 'kwa.

26 Dε due' -nε mε -nυυε υυa' 'sɔɔn -nɔ ke taan -nɔ "jrɪi, 'sɔ ka υυ nɪa -mε" 'sɔn υυ -wee' -kwε- "jrɪi.

27 Uυ -wee' "klein 'mεa 'sɔ ε, 'nynɔkpaɔ' -nυ 'mεε -ke.

28 'Wɪ -ε 'di nyɔ -mεa a mua 'kmυ de jia' 'ee, nyɔ 'nynɔkpaɔ' -nυ 'je "bli "ti 'bo nyɔ -mε" 'sɔn -nυ 'klu -gblein' ε- ? Dε-nυε' υ jɪε υυ -wee' "klein 'kwai.

29 'Bomɔ Sesi wluu 'de υυ -pee, ɔ 'na : Aoa pɔɔε aɔa' -cε" 'srε i, dε-nυε' aɔa' 'wɔn dɪ -crɪa ke Kea 'a "ikmaa' 'mii.

30 -Sɔntɪ 'mευn a mua 'kmυ de jia' a, -mε "nynunmai ke 'nynɔkpaε'a ba "bli "tia' -kwε', ka Kea 'a "soa-wi" -nɪa 'de jaυn 'di nɪa, 'kamɔ υυa mu nɪa'.

31 Dε -je -tua" 'mευn 'a 'kmυ deji -tɪ ε, dε Kea 'tmυa 'de εε' -tɪ' 'ɔn ε, aɔ se ε 'dii nυυ ? ε 'naa :

32 'Mɔ -nɪ Ablaam 'a Kea, 'mɔ -nɪ Isaaki 'a Kea, 'mɔ -nɪ Sakɔbυ 'a Kea. -Bo ε 'da kan' a, -mε Kea nɪε nyɔ -nɪa 'kmυ 'a Kea -o, ε se 'mευn 'a Kea nɪ.

33 Tai' "maa nyɔ "klein -poa' wlu -nɪa 'mυa- doin" o 'mε 'de ɔɔ' nyɔ dɛtɔɔsɔn 'ɔn.

Kε'ε "jru o jɔ- (Makɪ 12.28-34 ; Luikɪ 10.25-28)

34 Fariseen-wi" 'wɔan ka Sesi "mua Sadiseen-wi" 'a wɔn 'sɔ ε, υυ 'kuɪεn "jrui.

35 'Sɔ kε' wɔ-sai due' -nɪa 'de υυυυ "klu -nɪεɪ' ɔ 'je Sesi wlu 'a "klε bu 'dei -te' ɔmɔ -tee' ɔ i ka,

36 -ɔ -na : Nyɔ dɛtɔɔi, Kea 'a kε'ε "jru o jɔ 'de ε- ?

37 Sesi 'na : -In -je -ma Tυ"bo Kea 'a -tɪ' kma 'de -ma pεe -wee' "klein 'ɔn, 'de ma nyɔ jɔ -wee' 'ɔn 'de -ma -tɔ' -wee' "klein 'ɔn.

38 Εmε -nɪ kε'ε "jru o jɔ -ε -kɔan -tɪ' ε.

39 'De -je -pɔɔε 'sɔɔn -mε ka : -In -je -ɔn -ponyɔ ɔ -tɪ' kma ka -ɪn -kma -ma -cε" 'kpa 'a -tɪ' ε.

40 'De kε' 'sɔɔn -nɪ "kpei 'bo kε' "klein Moɪstɪ bla o, dɪ "klein Kea 'a wlu 'kwajaavɔn 'tmυa 'bomɔ ɪ tba.

Nyɔ -ɔɔ "ju Klɪstɪ nɪ ε- ? (Makɪ 12.35-37 ; Luikɪ 20.41-44)

41 -Ta Fariseen-wi" 'kuɪan "jrui ε, 'bomɔ Sesi -tee' υυυυ i ka,

42 ɔ 'naa : Dε aɔa naa tɔ' i 'de Klɪstɪ 'a -tɪ' 'ɔn ε- ? Nyɔ -ɔɔ "ju ɔ nɪ ε- ? 'Sɔ υυ 'na : ɔ nɪε Dafɪdɪ 'a "ju -o.

43 Sesi 'na : 'De -mε ka Dafɪdɪ -mɔ nυ -wεε -ta Kea 'a -Suu pɔ ɔ -je o ɔ sɪε nɔ" nya -wεε ɔ 'dɔɔ- Tυ"bo ε- ? Dεε-tɪ 'ɪn 'da kan' a, εmε -nɪ Dafɪdɪ wlu' ka, ɔ 'na :

44 Tυ"bo wlu' 'de 'ma Tυ"bo -pee ε 'na : -In -te i 'de 'ma dianfɔ o mamav 'sɔ 'ɪn 'je -ma tɔnyυ 'de -ɔn bu -sɔn -tu".

45 -Bo Dafɪdɪ -mɔɔ sea ɔ Tυ"bo 'daa- 'ee, -mε ka ɔ nυ ɔɔ' "ju nɪsɔn 'ja a- ?

46 Dε ɔ -teea' i 'mυa- nyɔ -je ε "kpei -sa ɔ se nɪ-. Dε -wɪv 'o εε' 'wɪ tu 'di ε, nyɔ "o nyɔ jrɔ' se ɔ dε jrε'ε i -tee' 'bode.

23

Sesi kpυυεn kε' wɔ-savɔn 'pee (Makɪ 12.38-39 ; Luikɪ 11.43, 46; 20.45-46)

1 'Sɔ Sesi wlu' 'de nyɔ -gbae' ɔ 'dei ke ɔɔ' klai" nynuu -pee,

2 ɔ 'na : Kε' wɔ-savɔn o, Fariseen-wi" 'na υυ -tee Moɪstɪ 'a kε' wɔ-saa 'a -tea'.

3 Dɪ "klein υυa mua aɔ tɔɔa' aɔ nυ ɪ, 'kaa aɔ 'bo 'o υυa' nυυkplɪn 'de -sɪε, dε-nυε' dɪ υυυυ a 'tmυa, υυa' nυ ɪ.

4 Uυa san kwaku -gbε i keinkein -wεε υυa -tee' 'o nyɔɔpυ "jru, 'kaa υυa' -cɪεjɔ ɔ blε "i mɔ -wεε υυa' sɔn o pɔ-tɪ.

5 Uυa nυ υυa' dɪ -wee' 'mε 'bo nyɔ "juɔi -wεε nyɔ 'je υυυυ "jrɪε- 'jee-. 'De εε' -tɪ' 'ɔn ε, υυa 'crɪ Kea 'a wlu 'mε 'bo nmiku "kpei -wεε υυa blε "jru, 'de υυa pɔ jrε' sɔn'. υυa pɔε υυa' "bai 'a 'mla kpo "i -wεε ɪ -pee'-wεε nyɔ -wee' "klein 'a "jrɪε- 'je ε -pɔn" nɪ-.

6 -Teɪn 'dɔε 'dɔε -nɪa -kɔ' -sɔn i ke- "kpa-tɪ -tea 'e nya 'de "jrui 'kuɪn-gbi 'dii ɪa' 'sɔ mɪ υυa -pɔn "kpei -tea' i.

7 Uba -pon nyu 'je ubu 'jewlu o po -ta "o -ta, -wee nyu 'je "jru ja jaa 'de ubu -son, 'de nyu 'je ubu nyu detoun 'daa- jeejee.

8 'Kaa aoru mo e, ao 'bo 'won nyu 'bo ao nyu detoun 'daa-, de-nue' ao nie de'dinyu -o, nyu due' koun -gbai' mo -ni aoa' detoi.

9 Ao 'bo nyu "o nyu jro' "bo 'daa- 'de 'blua- "kpei, de-nue' nyu due' koun -gbai' -ni ao "Bo, omu -ni -jo -nia 'e joun 'di e.

10 Ao 'bo 'won nyu 'bo ao nyu 'bleun 'daa-, de-nue' nyu due' koun -gbai' mo -ni aoa' 'blei, omu -ni Klisu.

11 Aoa' klaa" mo -je aoa' dbonvi ni-.

12 Nyu "o nyu -kpa' oo' -ce" "jei a muu -son jia', -wee nyu "o nyu -jaa oo' -ce" ja 'je "jei mu.

Sesi 'tmue ke' wo-savn 'a "jridepoo-ti (Maki 12.40 ; Luiki 11.39-42, 44, 52; 20.47)

13 E nie "nmia-ti -o 'de aoru ke' wo-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un. Ao nie "jridepoun, de-nue' aoa' 'won nyu 'a pa 'de Kea 'a 'kmu dee- 'un. Aoa' -ce" 'kpa a 'won aoa' -kwee 'emu, 'de nyu -niai' -bu -jea 'e pa aoa kaan -wi" -mu -je de.

14 [E nie "nmia-ti -o 'de aoru ke' wo-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nie "jridepoun, de-nue' aoa -sa -tion"nyukpae' di 'kwai, 'kamoo aoa nu -mu 'a di tu -wee baewlu "ti 'de aoru 'won, -wee nyu 'je ao de 'doenun 'daa-. 'De ee' -ti' 'un e, aoa' 'pee a muu "ikmaa'.]

15 E nie "nmia-ti -o 'de aoru ke' wo-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nie "jridepoun, de-nue' aoa poe 'e 'blua- ke 'tonie 'me, -wee -bo ao 'je nyu due' e, aoa nu -mo aoa' klai" ju 'un. -Bo o 'kpe la 'sasa 'de o 'cian aoa' nuukplu e, -wee o 'di nyu won kpe 'soon, o -sii aoru 'a -ce", 'de o -te' ne -sea' 'mu-ta 'ble 'a -tea'.

16 E nie "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'un, ao -oo poa nyu -je o ka "jri 'a wavn nia, -wee -o -na -bo nyu -snee Kea -gbu klaa" 'un -me se de jre' ni-, 'kaa -bo nyu -snee 'sani -nia 'o Kea -gbu klaa" -pun" 'un e, -me de o "sia 'nyu e, o 'je e nu -o.

17 Ao -gbun ka ao sea to'di ni e, 'de aoa' 'jea i e ! -Je we- -ni dewon e- ? 'Sani -ae, -aee' Kea -gbu klaa" -je 'sani nia 'o -pun' ee ?

18 Ao wlu' ke'wle ao 'na, -bo nyu -snee -ta nyu a -saa 'sraa 'a 'nyu 'un e, -me se de jre' ni-, 'kaa -bo nyu -snee 'bo 'sraade -e -nia 'o e "kpei 'un e, -me de o "sia 'nyu o 'je e ja -o.

19 Ao -gbun ka aoa' 'jea i e ! -Je we- -be"i e- ? 'Sraade -ae, -aee' -ta nyu a -saa 'sraa- ? -Ta nyu a -saa 'sraa- me -ni dewon -e -sii 'sraade.

20 Nyu -snee -ta nyu a -saa 'sraa 'a 'nyu 'un e, -me -mo -snee 'sraade -nia 'bo e "kpei 'a 'nyu 'un -ke.

21 Nyu -snee Kea -gbu klaa" 'un e, -me nyu -tia" 'de e 'di mo o -snee 'un.

22 'De nyu -o -toa joun -cie "i e, -me Kea 'a 'beokpa-te me oo toa 'o -cie "i 'mua-, e ke Kea -tea i 'bo e "kpei ke-.

23 E nie "nmia-ti -o 'de aoru ke' wo-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nie "jridepoun, de-nue' di mu "mu" aoa plea aoa ja i -wee' 'a soon'o -puue -ne 'me, aoa jea Kea won -saa', 'kaa aoa nuue di -ji -koon -ti' 'plu 'un. Di -nia 'e Kea 'a ke' 'di ao 'bo i 'plu 'un nuue : "Israa' o nyu 'a wee 'jea' o wlu "kpei- kpuan' o ao sie 'o -mu 'me 'de -mu ao 'je nu 'de-, e se -ji -sia 'o ao 'je -mu 'plu 'un nu ko- 'kaa ao 'bo 'wei 'a -puue -ne -saa' o "mae -ke.

24 Ao -oo poa nyu -je o ka "jri 'a wavn nia, "ni ao 'jea 'na aoa 'kple e 'mii -wee aoa -sa 'e kpein "kpei, 'kaa aoa mla -sen" kpei soo" - 'me.

25 E nie "nmia-ti -o 'de aoru ke' wo-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao "jridepoun 'a ti, aoa woo 'bo -kaun" ke 'keinke ku -pun" 'a 'su -wee 'de i 'di "ji aoa" "jriidi ao -sa nyu 'kwa i e. Ka aoa' "jri 'a waa' ke aoa' de pee "ipoa' "jia ia' 'keinke tu e, ao se e juo-.

26 Fariseen -mo -oo' 'jea i e, -un -woo 'de -ma 'keinke 'dii ke tein" -wee -un -je 'o e ku -pun" woo- 'de i -wee' 'je 'pepe ni.

27 E nie "nmia-ti -o 'de aoru ke' wo-savn ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nie "jridepoun, de-nue' ao -ko' -gbaun' plu -ia 'no "kpa' nmo "jrii, -wee -i 'di, "ku 'a 'kpu ke ia' plae" 'a 'su ji" a.

28 Aomo -ke e, aoa' nyiojo -ko' "isrenyu 'de nyu "juoi, 'kaa "jridepooa' ke 'diwonynia' 'a 'su -ji" 'de aoru 'un e.

29 Ε νιε "nmia-ti -o 'de aopu ke' wɔ-saun ke Fariseen-wi" 'a -ti' 'un ! Ao nιe "jridepouun, δε-νυε' aoa ma Kea 'a wlu 'kwajaaun ke 'isreun 'a -gbain' 'de aoa 'wli 'ko "jru.

30 -Wεε ao 'na : -Bo -a -ni 'kmv 'de -a "bo -wi" 'a noi" 'de ε, -mε -a -ke υυ se obeeι, -a se Kea 'a wlu 'kwajaaun 'dbai.

31 Ka ao nιa nyv -dba Kea 'a wlu 'kwajaaun 'a "nynuu- ε, ιmι ao nιa 'o 'tmva' 'mva-.

32 Ε nmɔi", dbo ao "bo -wi" -teea ao kpe nya, ao 'je ε "i -kɔ'.

33 Ao sen -po -nyv, jɔe 'a "nynuu- aoa naa tɔ' i 'ee, ka ao 'je Kea 'a 'pee wɔin" 'pusun nu ε- ? "Iun-, ao se ε wɔin" 'pvi.

34 Εmε -ti 'ma mu aopu Kea 'a wlu 'kwajaaun o, δε "ijuoun o, ke' wɔ-saun -kpuan' 'sni 'idboa'. Aoa mue jrv' 'dbaa', aoa mue jrv' kɔa' 'bo tu -kwli", aoa mue jrv' klae 'un kpa'a' 'de aoa' "jrui 'kɔun-gbi 'dii, aoa mue υυpu 'kle -tua" -kwle 'dii,

35 -wεε "isrenyυ 'a nymɔ 'je i'wla. De -tba' 'o Abelι "isrei 'a 'mea' -wεε -ε -jεεa Barasi 'a "ju Sakali 'a 'dbaa' 'bo Kea -gbu klaa" ke 'sraa-sa'in 'nynι ε, "isrenyυ 'a nymɔ 'wla i 'mε 'de aopu Suifu 'kwa. Dι ao nva 'mva- ιa' -kao 'je aopu 'un -craa -o.

36 Tɔ' -ti 'ma 'tmv aopu, ι -wee' 'a -kao a mue nyv -nιa -stanwι 'di 'un -craa'.

Sesi "kaεε "jrui 'de Selisalem 'a -ti' 'un (Luiki 13.34-35)

37 Selisalem, Selisalem εmε -ε -dba Kea 'a wlu 'kwajaaun, -wεε -εε tbaa nyv Kea dboa 'de ε -pee "soi i ε, kpe -tiiε" 'ma -pɔen 'in 'je εε' "nynuu- "jrui 'kɔun- 'bo 'un -puun" ka -gbaunson" a 'kɔun εε' "nynuu- "jrui 'bo εε' nai -son ε, 'kaa ε 'na ε se 'wɔn.

38 Ao -gbun 'nɔ, εmε -ti aoa' Kea -gbu klaa" a mu wɔn floan'.

39 'Ma 'tmvυ- aopu 'mε, ao se 'un "jriε- 'jeei 'bode mamaυ 'sυ ε 'je nɔ" jre' jεε-. 'De εε' nɔ" tu 'di mε aoa mu wlua' ka : "Diwan kpuun "ju -ɔɔ jia 'de Tυ"bo 'a 'nynι 'un !

24

Sesi 'tmυε Kea -gbu klaa" 'a "jei -gba' -ti (Maki 13.1-2 ; Luiki 21.5-6)

1 -Ta Sesi 'wlvα 'e Kea -gbu klaa" 'di -wεε ɔɔ mua, 'bomɔ ɔɔ' klai" nynuu 'kpu -puun"

-wεε υυ 'jeε nu 'de ɔ 'je Kea -gbu klaa" 'a posun "jriε- o sie.

2 'Sυ Sesi "duε wlu 'un 'de υυ -pee, ɔ 'na : Aoa 'je dι "klein -nι 'mεε ? 'Ma 'tmvυε aopu tɔ' -ti, ι -wee' a mue -gbuea' ιa' "sou se 'o ε -posou" "kpei siei.

'kmv 'a -kwε-tι (Maki 13.3-13 ; Luiki 21.7-19)

3 Sesi 'da kan' 'sυ ɔ mue 'e olift-crυ "kpei, -wεε ɔ -te i. ɔɔ' klai" nynuu 'a 'sυ -kpu -puun" 'de -υυ -tee' ɔ i, υυ 'na : Dεε nɔ" -mι 'a dι tu 'je nυε ε- ? De -a -je "jriε- o sie -wεε ka -ma mua de jia' o, 'de ka 'blva 'a -kwε- nɔ" 'jea nynι -wεε -a -je ε juo ε ? -In -tmυ ε -aυn.

4 Sesi 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεε nyɔ je ao 'srε ipoo-,

5 δε-νυε' nyv -tuu"-tuu -a mu 'ma 'nynι "jru -tea' -υυ -e ji, 'de -υυ -je wlu ka : 'Mɔ -nι Klisι ! -Wεε -υυ -je nyv -tuu"-tuu 'srε ipoo-.

6 Aoa mue tv 'a nynι ke tv 'a 'kpa -cnυen" 'wɔan, -bo ε "kuban aopu i o, -bo ε teen aopu o, δε 'bo aopu 'dii waa, δε-νυε' ιa' dι tu 'je 'o nynι -o see, 'kaa -mε se 'blva 'a -kwea' nι ke.

7 Nyiɔ 'ɔ kpe jre' ε mue 'unsoan', ε 'je kpe jre' o -fɔn', 'blva 'a blo'wɔn due' a mue ε -poblva o -foan'. 'Mιε- ε mue jia', 'blva- a mue crea' dι 'mii-.

8 Ιa' dι tu a mue jia', ka "i-saa' -gbaan -di a kpuan' 'nynɔkpao' -kwlv ε, 'kamɔ ιa mu nyv -kwlv kpuan'.

9 Nyv a mue aopu 'kle "kpei jaa, υva mue ao 'dbaa' -wεε υυ -wee' "klein 'je aopu 'un 'nye 'de 'ma -ti' 'un.

10 'De ιa' 'wι tu 'di ε, nyv -tuu"-tuu a mue υva' Kea -kwli" -tea' o 'bɔa', υva mue ba 'srε ipooa' -wεε υυ 'je ba 'un 'nye.

11 Nyv -υva -daa' υva' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaaun a mue jia' -wεε υυ 'je nyv -tuu"-tuu 'srε ipoo-.

12 Desavn a mue isia', εmε -εε mue nva' -wεε nyv -tuu"-tuu 'a ba 'a -ti' kmaa' 'je "kpei cεn-.

13 'Kaa nyɔ -ɔ sea 'ma -ti' o 'bɔ -wεε -ɔ -blea nai" mamaυ ε, ɔɔ mue 'puva'.

14 -Pɔia" -ti -tmva Kea 'a 'kmv dee' a -ti' ε, nyv a mu ε 'tmva' 'de 'blva- -wee' -pee, -wεε nyv -wee' "klein 'je ε 'wɔn, -wεε 'blva 'a -kwε- nɔ" 'je nynι.

Nyɔ sɔɔn'- kɔvɔndɪ
(Makɪ 13.14-23 ; Luikɪ 21.20-24)

15 "Ju due' -ɔɔ -tɪ' Kea 'a wlu 'kwajaai Danie 'tmɔa 'de ε, aɔa mu ɔ 'jea', nyɔ a 'dɔɔ sɔɔn'-. -Ta -kwea i 'bo ɔɔ mu i -tea'. Nyɔ -ny ε 'dii -mε ɔ 'wɔn ε 'mii 'pepe.

16 -Mε nyɔ -a mua 'e Suideblɔa "kpei nɪa' a, ɔɔ ple ɔɔ 'je crɔɪ "kpeii mu.

17 Nyɔ -ɔɔ mua 'e -gbu" "kpei nɪa' ɔ 'bo i 'siε, ɔ 'bo ɔɔ' dɪ -nɪa 'e -gbu" 'di 'ɔn "duε.

18 'De nyɔ -ɔɔ mua 'e -kle nɪa' ɔ 'bo ɔɔ' 'bai 'ɔn "dua' de muε 'de -kwɔ.

19 εε muε "nmia-tɪ nɪa' 'de εε' 'wɪ tu 'di, 'de 'nynɔkpaε' -sea' "i -gba' ke 'nynɔkpaε' -blea "nynu- -kwɪ" 'a -tɪ' 'ɔn.

20 Aɔ bae Kea i -wεε ɪa' dɪ tu 'bo nɔɔε dee 'a ji nɔ" ke -kwɛwɪ "kpei ke-

21 -bo ε se ε nɪε, 'kle -a mua jia' 'de εε' nɔ" tu 'di a muε "ikmaa' ε 'e 'kle -wee' -sii. Dε -wɔɔa 'e 'blɔa 'a -gbɔɔ -tee nɔ" -wεε -ε -jεεa -sɪanwɪ 'de -εε mua nya mua' a, nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je εε' 'kle tu 'kle jrε' "ipoo-.

22 -Bo Kea se ɪa' 'wɪ tu "i "kɔɔan- 'de ε, -mε nyɔ -jea 'pɔ ɔ se nɪ-, 'kaa 'de nyɔ ε -sa 'o 'a -tɪ' 'ɔn ε, ε "kɔɔan- ɪa' 'wɪ tu "i.

23 -Bo nyɔ jrɔ' wlu aɔ -pee ka, ɔ 'na : Klist nɪε -ta, 'de ɔ nɪε 'nɔ ! Aɔ 'bo ε tɔ' 'ɔn 'jεε,

24 dε-nɔɔε' nyɔ -ɔɔa -daa' ɔɔa' -cε" Klist ke nyɔ -ɔɔa -daa' ɔɔa' -cε" Kea 'a wlu 'kwajaasɔn a muε jia'. ɔɔ 'je jrɪi' klae" klae" nɔ, -wεε -bo ε 'bεε- 'de ε, ɔɔ 'je nyɔ Kea -sa 'o 'srε ipoo-.

25 Aɔ po doin" i 'pepe, 'ɪn siε nɔ" nya -wεε 'ma 'tmɔɔ aɔpɔ kaan 'mɔ.

26 -Bo nyɔ 'na : Aɔ -gbɔn 'nɔ, ɔ nɪε 'e -pɪɔɔn" blɔa "kpei ! Aɔ 'bo 'e muε, 'de -bo nyɔ wlu aɔ -pee ɔɔ 'na : Aɔ -gbɔn 'nɔ, ɔ nɪε 'e -gbu" 'di -ta, aɔ 'bo ε tɔ' 'ɔn 'jεε.

27 'Kaa ka "ni a crεa "jrɪi 'de jaɔn 'di -wεε εε 'wɔɔa 'e 'jrɔ 'a 'wɔɔ 'ɪn 'de εε mua 'e 'jrɔ 'a iblu 'ɪn ε, 'ka nyɔ ɔ 'ju 'a dejisɔn a mu nɪa'.

28 -Mε -ta "ku nɪa 'bomɔ -tua a -kwεε' de.

Nyɔ ɔ 'ju 'a dejisɔn
(Makɪ 13.24-27 ; Luikɪ 21.25-28)

29 -Bo 'kle'jewɪ 'wɔɔ 'o -jei" ε, 'bo ε 'je 'srɪ 'sɔ 'jrɔ 'je 'jrɪ "mu, 'cɔ 'je fan -tɪ 'bɔ, 'cɔ-sɪn 'je 'de 'jei 'wɔɔ 'ɪ 'je blu, -wεε

"ikmadɪ -nɪa 'de jaɔn 'di, ɪ -wee' "klein 'je i -sua'-.

30 -Wεε dε -ε -jea nyɔ ɔ "Ju 'a deji" to ε, ε 'je -tan 'bo jaɔn -kwɔɔ. 'Blɔa -wee' "klein a muε kpleea' 'de ɪa' 'wɪ tu 'di, dε-nɔɔε' ɔɔa muε nyɔ ɔ "Ju 'jea', ɔ 'je 'bo bue" "kpei nɪ 'de ɔɔ' "ikmaa' klaa" ke ɔɔ' 'beɔdε 'ɔn.

31 Dɔɔ-klee klaa" a muε wɔɔa', -wεε ɔ 'je ɔɔ' "soa-wi" dɔɔ 'de 'blɔa 'a 'fɔ -nɪa -nyɪε ɔ, 'de ɔɔ 'je nyɔ Kea -sa 'o "jrui 'kɪn- dε -mua' -ε -jεεa 'blɔa- ke jaɔn 'a wɔn -klu' pɔɪn' ε.

Fikɪtu 'a "i poo-tɪ
(Makɪ 13.28-31 ; Luikɪ 21.29-33)

32 Dε fikɪtu 'a "i poo-tɪ a tɔɔa nyɔ ε, aɔ 'wɔn ε 'mii. -Bo εε' 'dae- a sea "ipeεε, -bo εε sea wɪn dee -tu" ε, -mε -kua" se ɔ tεεn-.

33 'Kamɔ -bo aɔa sea dɪ -nɪa 'mɔa- 'je ɪa sea nɔɔε, -mε nyɔ ɔ "Ju 'a deji nɔ" nɪni'. ɔ nɪε 'o -gbεin" -jei".

34 'Ma 'tmɔɔε aɔpɔ tɔ' -tɪ, nyɔ -nɪa 'kmɔ 'de kaanwɪ 'di ɔɔa' jrɔ' se 'mεi 'sɔ dɪ -nɪa 'mɔa- a jea 'o nɪni.

35 'Blɔa- ke jaɔn a muε isɔan', 'kaa 'ma wlu se isɔin 'nɔ 'kmɔ.

Kea 'a 'sɔ mε -juo 'blɔa 'a -kwε- nɔ"
(Makɪ 13.32-37 ; Luikɪ 17.26-30, 34-36)

36 Dε -jε -tua" 'ma ji wɪ ke εε' nɔ" ε, nyɔ jrɔ' se -mɪ juo-. Kea 'a "soa-wi" -nɪa 'e jaɔn 'di se ɪ juo-, "Ju se ɪ juo- -ke, "Bo 'a 'sɔ mɔ -juo ɪ.

37 -Sɔntɪ nyɔ ɔ "Ju a mua de jia' a, dɪ -nɔɔa Noe 'a nɔ" ε, ɪa muε nɔɔa' -ke.

38 -Ta "ni klaa" 'a dbawɪ sea nɪni ke ε, nyɔɔpɔ a dɪ', ɔɔa 'naa, ɔɔa pɔε 'nynɔkpaε' 'a "flu, ɔɔa -tuε" ɔɔa' "nynuunynɔkpaε' jrai mamav 'sɔ ε je 'wɪ Noe pa 'e -bato' 'di jεε-.

39 ɔɔ se ε tɔ' ɔ sie mamav 'sɔ "ni klaa" je ji, ε je ɔɔ -wee' "klein kpa, 'kamɔ εε mu nɪa' nyɔ ɔ "Ju 'a deji nɔ" -ke.

40 'De εε' nɔ" tu 'di, -bo nyɔ 'sɔɔn nɪ 'e -kle ε, due' 'je 'ɔn "duuε-, -wεε due' 'je 'o sie-.

41 -Bo 'nynɔkpaε' 'sɔɔn nɪ dε dua' 'bo -too "kpei ε, ɔɔa' due' 'je 'ɔn "duuε-, -wεε due' 'je 'o sie-.

42 Aɔ -te' "jrɪε- "i 'ja, dε-nɔɔε' aɔ se Tɔ"bo 'a deji-sɔn juo-.

43 Ao 'wɔn dɛ -nɛ 'mii 'pepe, -bo -gbu' jei juo "mau'wɪ -ɛ 'di 'jrii 'jea 'de ɔ o -gbu" paa 'de ɛ, -mɛ ɔɔ muɛ "jriɛ- 'i -tea' mamau 'sɔ ɔ se ɔ "i "tai- ɔ se ɔɔ' -gbu" wai.

44 ɛmɛ -tɪ aomɔ -ke ɛ, ao nmae dɪ 'de pɛɛ o, dɛ-nʉɛ' nɔ" -ɛ 'di ao se ɛ -kwɪ" -tee ɛ, ɛmɛ nyɔɔ 'ɔ "Ju a mu jia'.

Dbonvi 'dɔe -a fua ɔɔ' 'blei ɛ (Luiki 12.41-48)

45 Ka dbonvi -jɔ -nɪa tɔ'di nɪa ao nɪ kan' ! ɔɔ' 'wɪɔ wɪu "kpei, ɔmɔ ɔɔ' 'blei a -te' dbonvɔn jɪv' kwa, -wɛɛ ɔɔ "nyɪ vɔvɔ diide nɔ" 'dɔe 'di.

46 Dbonvi -ɔɔ mua kan' nʉa' mamau 'sɔ -ɔɔ 'blei 'je ɔ jɛɛ, 'mʉa- nʉ -mɔ.

47 'Ma 'tmʉɛ aopv tɔ' -tɪ, ɔɔ' 'blei a muɛ ɔ ɔɔ' dɪ -wee' "klein "jru kpɔ' i -tea'.

48 'Kaa -bo ɔɔ' dbonvi tu nyɪn 'di wɔn -wɛɛ ɔ 'je wɪu 'de ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'ʉn, ɔ 'e nʉ : 'Ma 'blei 'a ji nɔ" se i "kʉvʉn- ke.

49 -Wɛɛ ɔ 'je ɔɔ' "dɛi-wi" 'a blaa' -pʉn' -te, ɔ 'je dɛ dia 'a 'sɔ kpa, 'de ɔ ke nmɔ 'naʉn 'je nmɔ "jru pɔ-, vɔ 'je 'ʉn -sii'.

50 ɔɔ' 'blei a muɛ jia' 'de 'wɪ -ke nɔ" ɔ sea -kwɪ" -te 'di,

51 -wɛɛ ɔ 'je 'mlʉ cɛn. 'De 'pee -kpʉvʉn' "jridepovʉn ɛ, ɛ 'je ɔ kpʉn -ke, 'bomɔ ɔɔ mu -fɪn" 'a -wɛɛ ɔ 'je 'nyɪn "idii-.

25

'Nynɪamɪ" -puue 'a -tɪ'

1 Nyɔɔ 'ɔ "Ju 'a deji nɔ" ɛ, nyʉ -a fua Kea 'a 'kmʉ dee ɛ, vɔ -kɔ' 'nynɪamɪ" -puue -a fua 'nynɔjei ɛ. Vɔ "due vʉa' nɛbi 'ʉn -wɛɛ vɔ mu 'nynɔjei 'i 'jaa'.

2 Vʉa' -mm" se tɔ' 'ble, -wɛɛ -mm" -sia 'o nɪ tɔ'di.

3 -Mm" -sea' tɔ'di -nɪ -nʉ "duo vʉa' nɛbi 'ʉn 'ɛ kpɪn-, 'kaa vɔ se ɛ 'cna 'a tɔɔ 'dei -te'.

4 'De -mm" -nɪa tɔ'di -wi" -mʉ "duo vʉa' nɛbi 'ʉn 'ɛ -ke, 'kaa vɔ pɔɛ 'cna dɛ 'di -wɛɛ vɔ -tee ɛ 'dei.

5 'Nynɔjei vʉa fua se -too"- ɔ se ji, 'sɔ "nyɔɔ' kpʉn vɔ -wee' -a "jri 'mɛ 'sɔ vɔ -tee 'mʉa' -pʉn".

6 -Too' -kwea 'sɔ vɔ 'wɔn nyɔ due' 'a "wɔwɪu ɔ 'na : 'Nynɔjei ji' oo, ao 'jɔɔ "i oo !

7 'Nynɪamɪ" -puue -nʉ -gbʉɛ 'de "nyɔɔ' woi, 'sɔ vɔ -tee vʉa' nɛbi 'a nmaea' -pʉn".

8 Vʉa' -mm" -sea' tɔ'di nɪ wɪu 'de -mm" -nɪa tɔ'di -pee, vɔ 'na : Ao "nyɪ -avʉn aoa' 'cna 'a dɛ-saan" 'dee, -aa nɛbi -wee' a 'mʉv.

9 'Sɔ vɔ 'na : "ɪn-, -a se 'bɛɛ-, -aa 'cna se 'i -ti -wɛɛ ao ke -a -je ɛ 'ʉn -seea'-. Ao mu aoa' -nɪ -tɪn' 'de nyʉ -vʉa ple ɛ 'kwa.

10 Vʉ siie 'cna -tɪan' 'sɔ 'nynɔjei je ji. 'Nynɪamɪ" -nmaea dɪ -wɛɛ ɔ jɛɛa, vɔvɔ -ke ɔ pa 'e 'mʉavʉn-gbu 'di, -wɛɛ ɔ kan 'o -gbɛin" 'de vʉa -tu" ɔɔ' 'nynɔ 'ble -kɔ.

11 ɛ fɔan 'o -paii 'sɔ 'nynɪamɪ" -mm" -sea' tɔ'di nɪ -nʉ ji', 'sɔ vɔ -tee weea' -pʉn" vɔ 'na : Tv"bo, Tv"bo, -ɪn -kain -a "wɔin 'de !

12 'Kaa 'nynɔjei 'na : 'Ma 'tmʉv aopv tɔ' -tɪ 'ɪn se ao juo-.

13 -Wɛɛ Sesi pɔɛ "kpei ka ɔ 'na : -Bo ɛ nɪ kan' 'ja a, -mɛ ao -te "jriɛ- 'i, dɛ-nʉɛ' ao se 'wɪ ke nɔ" juo-.

Dbonvɔn taan -a fua vʉa' 'blei ɛ (Luiki 19.11-27)

14 Sesi pɔɛ -tɪ' "i ke'wɪɛ 'de ɔɔ' dejisʉn 'a -tɪ' 'ʉn, ɔ 'na : Ka "ju due' -ɔ -jea 'dʉvʉa' mu -wɛɛ -ɔ -da ɔɔ' dbonvɔn 'de -ɔ sia vɔvɔ ɔɔ' dɪ o nɪa, 'kamɔ ɛ mu nɪa'.

15 ɔ "nyɪ due' 'sanikpi -mm", ɔ "nyɪ due' 'sanikpi 'sɔɔn, -wɛɛ ɔ "nyɪ taan -nɔ 'sanikpo 'due, ka vɔvɔ 'je ɛ kwai 'bɛɛ- due 'due ɛ, 'sɔ ɔ mu'.

16 'Bo ɛ "sri -jɔ -jea 'sanikpi -mm" je ɔɔ' -nɪ 'dɔɔ 'ʉn pɔa' -pʉn" -te, 'sɔ ɔ 'jɛɛ 'sanikpi -mm" deejɪv'.

17 'Kamɔ -jɔ -jea 'sanikpi 'sɔɔn nʉ -ke 'sɔ -mɔ 'jɛɛ kpi 'a kmɛ' 'sɔɔn deejɪv'.

18 'Kaa -jɔ -jea kpo due' -mɔ mua ɔ "blʉɛ -kɪu' -wɛɛ ɔ pɔ 'e ɔɔ' 'blei 'a 'sani kpo.

19 ɛ nɪa 'o, ɛ nɪa 'o 'sɔ ɛ, dbonvɔn -nʉ 'a 'blei jɪɛ de -wɛɛ ɔ 'na : Ao ji, ao 'je dbo ao nʉa 'a "kuan pɔ.

20 'Sɔ -jɔ -jea -mm" 'kpa 'o 'ɛ, -wɛɛ ɔ to 'sanikpi -mm" jɪv' ɔ 'jea -nɪ, 'de ɔ 'na : 'Ma 'blei, -ɪn siɛ 'ʉn 'sanikpi -mm" o 'de-, 'kaa -ɪn -gbʉn 'nɔ, 'ɪn 'jɛɛ kpi -mm" jɪv' 'ɪn je 'o ɪ "kpei pɔ. -Ma dɪ ka.

21 ɔɔ' 'blei 'na : ɛ nmɔi", -ɪn -nɪɛ dbonvi -cɔɔn -o, -maa' 'wɪɔ wɪu "kpei, -ɪn -bɛɛ' dɪ mu" "wɔin, 'ma muɛ -ʉn dɪ -tuu" kwa -tea'. -ɪn ji 'de -ɪn -ke 'ma -a -je 'mʉa- nʉ.

22 -Jɔ -jea 'sanikpi 'sɔɔn -mɔ 'kpa 'o 'ɛ -ke, ɔ 'na : 'Ma 'blei, -ɪn siɛ 'ʉn 'sanikpi

'soon o 'de-, 'kaa -in -gbun 'no, 'in 'jee kpi 'soon deejru' 'de u "kpei, umu ka.

23 Oo' 'blei wlu o -pee o 'na : e nmoi', -in -nie dbonvi -soon' -o, -maa' 'wlu wlu "kpei 'de di -sea dewon nu 'a -ti' 'bn, 'ma muε -bn di -nia dewon kwa -tea'. -In ji 'de -in -ke 'ma -a -je 'mua- nu.

24 'Su -jo -jea 'sanikpo due' -mo 'kpa 'o 'ε, -wee o wlu 'de oo' 'blei -pee, o 'na : 'Ma 'blei, 'in 'je kan' 'me, -ma de nie 'kle, -ta -in sea de po, 'bomo -ma -sa' de.

25 εε' faun a nu 'bn 'ε, εμε -ti -ma 'sanikpo -in -nyia' 'bn ε, 'in "bluu -wee 'in poε -klu'. -In -gbun 'no, -in kpon -ma de.

26 Oo' 'blei 'na : -Mo dbonvi saun, -flande 'ε -flande- ! Ka -ta 'in sea de po 'ma -sa 'o de -in -jea kan' -mo 'dee,

27 -me -maa' kpa 'ma 'wei 'de 'wei i -tevn o, -wee -bo 'in ji de, 'de 'maa -se 'e mu, -me ε se 'o cron' po dewe-jeε ?

28 'De o 'na : 'Sanikpi -ni ao -so -mu 'kwa, ao 'ji "ju -blea 'sanikpi -puue "nyu,

29 de-nue' nyo -blea de -nyu a mu o jre' "nyia' ke'wle, -wee di 'je o isiie-. 'Kaa nyo sea' de 'ble, de-saan' -je o 'blea, nyu a muε -me o 'kwa -saa'.

30 'De dbonvi -flan' ao "duo -mo 'bn, ao 'je o 'e "kpaε' -fiε"- 'de kwie 'bn, 'demo o 'e -ftn"- -wee o 'e 'nyu "idii-.

De'booo pee' 'a -ti'

31 -Sonti nyio o "Ju ke oo' "soa-wi" a mua de jia' 'de oo' 'beode 'bn ε, oo muε i -tea' 'bo oo' "kpa-te "kpei, -wee o 'je nyu 'a 'pee 'je.

32 'De 'blua -wee' "klein 'je de -kwe- 'bo o "juoi, -wee o 'je nyu 'bn -seea' o 'je jru' 'de oo' dianfo o po, o 'je jru' 'de oo' kuanfo o po, ka no"di 'dei -tei a -seea' 'blae ke -gbae' 'bn ε.

33 O 'je 'blae 'de oo' dianfo o po 'de o 'je -gbae' 'de oo' kuanfo o po.

34 -Wee 'beo 'je wlu 'de nyu -nia 'e oo' dianfo o -pee ka : Ao ji, aopu 'in 'Bo 'a "diwan kpan, 'beode 'kmu 'kpa 'su -ε -teea 'de aoa' -ti' 'bn ε, ao "due 'bn,

35 de-nue' -ta 'muε- nuu 'bn, ao "nyie 'bn de, 'in je di. -Ta "ni 'natun a 'dbaa 'bn ε, ao "nyie 'bn "ni, 'in je 'na. -Ta 'in nua 'dbu- ε, ao kpuen 'bn sin 'soon.

36 -Ta 'in ceεan kui ε, ao paa 'bn de 'bn. -Ta 'we- ε nuu 'bn ε, ao -tue' 'ma -ti'. -Ta 'in nua -kaso 'di ε, ao jie 'mi "i -teea'.

37 'Bomo "isreun a mu wlua' ka : Tu"bo, -taka 'muε- nu -ma nuu' -wee -a -nyu" -bn de -in di ε- ? -Ta "ni 'natun nuu -bn -wee -a -nyu" -bn "ni, -in -na a- ?

38 -Taka -in -nu 'dbu- -wee -a -kpuen -bn sin 'soon ε- ? -Taka -in -ceεan kui -wee -a -paa -bn de 'bn ε- ?

39 -Taka 'we- nu -bn nuu' 'de -in -nu -kaso 'di -wee -a -tee' -mii" ε- ?

40 -Wee Tu"bo 'je nu -pee wlu ka : to' -ti 'ma 'tmuε aopu, de "o de ao nua "ju -saan" ka "jrii 'de 'ma de'di -wi" "klu ε, -me 'mo ao nu ε "jrii.

41 -Wee o 'e wlu ke'wle 'de nyu -nia 'e oo' kuanfo o -pee ka : Ao -saa 'bn kin. Aopu 'dau kpan, ao mu 'e ne 'bn. εε' ne tu -tbaa' sese 'de -sion' ke εε' 'ce-wi" 'a -ti' 'bn.

42 De-nue' -ta 'muε- nuu 'bn ε, ao se 'bn de "nyu 'in se di. -Ta "ni 'natun nuu 'bn ε, ao se 'bn "ni "nyu, 'in se 'na.

43 -Ta 'in nua 'dbu- ε, ao se 'bn sin 'soon kpuen-. -Ta 'in ceεan kui ε, ao se 'bn de 'unpaa-. -Ta 'ma de ε pooa ao se 'ma -ti' -tu". -Ta 'in nua -kaso 'di ao se 'mi "i -tee'-.

44 'Bomo nu 'je wluu ka -ke : Tu"bo, -taka 'muε- nu -ma nuu' 'de "ni 'natun a nuu -bn, 'de 'we- ε nuu -bn, 'de -in -ceεan kui, 'de -in -nu -kaso 'di -wee -a se -ma -ti' -tu" ε- ?

45 -Wee o 'je nu : 'Ma 'tmuε ao to' -ti, di "klein ao -sea "ju -saan" ka due' "jrii nu 'de 'ma de'di -wi" "klu ε, -me 'mo ao si "jrii nu.

46 -Wee nyu o 'tmua wlu -nia 'mua- -pee, -wi" -mu 'je 'e 'kle sea "ti -ta 'ble 'bn mu, 'de "isreun-wi" -mu 'je 'e 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'bn mu.

26

Nyu "jru o -tevn pa Sesi 'a jaa"

(Maki 14.1-2 ; Luiki 22.1-2 ; San 11.45-53)

1 Sesi -koa' di "klein -nu 'a -klian' 'su, o wlu' 'de oo' klai" nynuu -pee.

2 O 'na : Ao 'je kan' 'me kuonkwla' 'wlu-ko sie 'wu 'soon, 'de nyio o "Ju a muε 'e tooa' -wee nu 'je o 'o tu -kwlu" ko.

3 'De εε' nɔ" tu 'di 'sɔ, 'sraa -saɔn 'a klae" o, nyɔ-cɔɔn' -wi" 'kɛɛn 'jrui 'de ɔɔa' klaa" Kaifɔ o -gbein",

4 -wεε ka ɔɔ 'jea Sesi 'a kpɔnsɔn nɔ 'de 'srε 'ɔn -wεε ɔɔ 'je ɔ 'dba a, 'de ɔɔ 'bεε-εε' wlu 'ɔn.

5 'Sɔ ɔɔ 'na : ε 'bo -kɔ' wɪ o nɪε, -wεε nyɔ -wee' "klein je ε 'wɔn 'de -kli je 'kpa.

'Nynɔkpao' due' "cniie -dai'klɔni 'i 'de Sesi 'jru

(Makɪ 14.3-9 ; San 12.1-8)

6 -Ta Sesi nɪa Betani 'de Simɔ ɔ -sa 'jrɔwε- -pɔn" tɛɪn" o -gbu" 'di ε,

7 'bomɔ 'nynɔkpao' due' 'blee- -dai'klɔni 'a -sooε 'dɔε -εε 'nynɪ nɪa albatɪ ε, -wεε ɔ 'kpa Sesi -pɔn". εε' -dai'klɔ tu 'a sɔɔn' kma'. U "cniɪ ε 'i 'bo Sesi 'jru -mε ɔ nɪε dε dia'.

8 ɔɔ' klai" nynuu 'jeea dε -nɪa 'mɔa- 'jriε- 'sɔ ɔɔ 'kpa 'cɛn, ɔɔ 'na : Dε -ble -dai'klɔ -nε -mε 'ε dooa' kan' -mɔ ε- ?

9 Nyɔ 'beεε' ɔ 'je ε ple 'de-, ε 'je 'wεi -tuu"-tuu 'je 'de nyɔ 'je ɪ nɪa" nyɔ "nyɪ o.

10 Ka ɔɔ nɪa dε -nε 'ε 'tmɔa' Sesi 'jea kan' 'sɔ ε, ɔ wlu' 'de ɔɔpɔ o ka, ɔ 'na : Dεε-tɪ aoa wa 'nynɔkpao' -nɔ 'kpɪ 'i ε- ? U nɔε dε 'dɔε 'de 'ma -tɪ' 'ɔn.

11 Ao ke nɪa" nyɔ a muε i-tea' jeejee, 'kaa 'mɔ ke ao se i-tei jeejee.

12 -Dai'klɔ ɔ 'wla 'ɔn 'jru -ta, ɔ nɔ εε' dε tu 'mε 'de 'ma -gbain' 'di mua' 'a -tɪ' 'ɔn.

13 'Ma 'tmɔɔ aopɔ 'mε, -ta "o -ta nyɔ a mua -pɔia" -tɪ -nɪ 'tmɔa' 'de 'blɔa- "kpei ε, nyɔ a muε 'nynɔkpao' -nɔ 'a -tɪ' -kwɔɔ o poa', 'de dε ɔ nɔa nyɔ 'je ε 'tmɔ.

Suida pleε Sesi

(Makɪ 14.10-11 ; Luikɪ 22.3-6)

14 'Sɔ klai" nynuu -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn ɔ due' Suida Isikario muε 'e 'sraa -saɔn 'a klae" -wi" o.

15 -Wεε ɔ wlu 'de ɔɔpɔ o ka, ɔ 'na : -Bo 'ɔn nɔε -wεε Sesi 'je aopɔ 'kwa 'kpa 'ee, dε ao 'je 'ɔn "nyɪ ε- ? 'Sɔ ɔɔ -srɔε' 'weimɪ" 'a kwla taan ɔɔ je ɔ "nyɪ.

16 Dε -wɔa 'de εε' nɔ" tu 'di ε, Suida a -pɔn Sesi 'a kpɔn -kɔ i, -wεε ɔ 'je ɔ 'de ɔɔpɔ 'kwa -tu".

Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu die ɔɔ' de'boodiide

(Makɪ 14.12-21 ; Luikɪ 22.7-14, 21-23 ; San 13.21-30)

17 -Di'pɛn -sea -puun"dε o nɪ 'a -kɔ ɔ 'i-saa' -wɪ "kpei ε, Sesi 'a klai" nynuu 'kpɔ -pɔn" -wεε ɔɔ -teeε' ɔ i, ɔɔ 'na : -Ta -ɔn -nɪ" -a -je Pakɪ 'a diide pii ε- ?

18 'Sɔ ɔ 'na : Ao mu 'e -kwɔɔ, 'de "ju due' o, ao wlu ɔ -pee ao 'na : -Aa dεtɔɔi 'naa : ɔɔ' nɔ" nynɪ' -wε-, 'de -ɔn o -gbu" 'bomɔ ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu 'je Pakɪ 'a diide dii-.

19 Ka Sesi "sia 'nynɪ ε, 'ka ɔɔ' klai" nynuu nɔ, -wεε ɔɔ pi Pakɪ 'a diide.

20 -Fli 'wla 'sɔ ε, Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn muε dε dia'.

21 -Ta ɔɔ nɪa dε dia' a, 'bomɔ Sesi wluu ka ɔ 'na : tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔɔ aopɔ, nyɔ due' -a mu 'de aopɔ "klu 'wɔa' -ɔ -je 'ɔn ple.

22 ε pɔε klai" nynuu -wee' "si 'nynɪ o, 'sɔ ɔɔ -teeε ɔɔ' i -teea' -pɔn" due 'due, jrɔ' 'na : -In se 'mɔ 'da o, Tɔ"bo ?

23 'Sɔ ɔ 'na : Nyɔ -ɔ -ke 'ma sɔn plaan 'e -gblɔ 'di ε, ɔmɔ -ɔɔ mu 'ɔn plea'.

24 Nyɔ ɔ "Ju a muε 'mεa' ka ε 'crɪa 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn see ε, 'kaa εε muε 'nmia-tɪ nɪa' 'de nyɔ -ɔɔ mu ɔ plea 'a -tɪ' 'ɔn, ɔɔ' "ju tu 'a -ɔn se 'wɔ "paa'.

25 'Bomɔ Suida, -ɔ -je ɔɔ' plea' 'ɔn 'bɔɔ- 'duo wlu 'ɔn, ɔ 'na : ε 'mɔ -ma 'daa, Tɔ"bo ? 'Sɔ Sesi 'na : εε' wlu mε -nao 'de -ɔn -wɔn, -mɔ -o.

26 -Ta ɔɔ nɪa dε dia' a, Sesi "due -di'pɛn 'ɔn -wεε ɔ pɔ εε' Kea 'sε- 'de ɔ cɛɛn ε i, -wεε ɔ "nyɪ ε ɔɔ' klai" nynuu, 'de ɔ 'na : Ao "due 'ɔn ao di ε, ε 'ma ku -o.

27 -Wεε ɔ "duo nmɔ -saan 'a -fεε' 'ɔn, 'de ɔ pɔ εε' Kea 'sε-, -wεε ɔ "nyɪ ε ɔɔpɔ 'de ɔ 'na : Ao -wee' "klein 'nε-

28 dε-nɔε' ε 'ma nymɔ -o. εmε -si" ii nyɔ ke Kea 'i 'bo -kɔ' o de, ε 'wla i 'de nyɔ -tuu"-tuu 'a dɪsain 'a -kwε- -tɪ' 'ɔn.

29 'Ma 'tmɔɔε aopɔ 'mε, 'ɔn se nmɔ -nε 'nai 'bode mamaɔ 'sɔ ε 'e 'wɪ -ε 'di ao ke 'ma -a -jea nmɔ dee 'naa -tadue 'de 'ɔn 'Bo 'a kεεma' -kwɔɔ 'di jεε-.

30 -Mε 'wɔa 'o -jei" ε Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'bleε Pakɪ 'a -kɔ' dɔ- -wεε ɔɔ -si' 'de ɔɔ mu 'e olifi-crɔ "kpei.

Piεi -sa Sesi wɔn

(Makɪ 14.27-31 ; Luikɪ 22.31-34 ; San 13.36-38)

31 'Su Sesi wlu' 'de uu -pee o 'na : 'De "mau'wɪ -nɪ 'di ɛ, ao -wee' "klein a muɛ 'bɔn 'bɔa', dɛ-nʊɛ' dɛ -crɪa 'de 'ma -tɪ' 'bɔn, ɛ ka :

Kea 'na : 'Ma muɛ nɔ'dɪ 'dei -tei 'dbaa' -wɛɛ 'blae 'je 'kwɪɪ i -gbaa.

32 'Kaa -bo 'ɪn sɔn "kunyɔ' 'ja a, -mɛ 'ma muɛ ao "juɔɪ -sia' 'ɪn 'je 'e Galile mu.

33 'Su Piɛi "due wlu 'bɔn o 'na : -Bo nyɔ -wee' "klein 'bɔ -bɔn mɔ 'de ɛ, 'mɔ se -bɔn 'bɔɪ 'nɔ 'kmɔ.

34 Sesi 'na : 'Ma 'tmɔbɛ -bɔn tɔ' -tɪ -cɛɛn'-, 'de "mau'wɪ -nɪa -sɪan 'di ɛ, nɔ" -tɪ sɔn" 'e -sro' ɛ, -ma muɛ 'bɔn wɔn -saa' kpe taan, -ɪn -je nʊ -ɪn se 'bɔn juo-.

35 'Su Piɛi -sa wlu de o 'na : -Bo ɛ nɪ 'e 'mɛa' 'bɔn mɔ 'de ɛ, -ɪn -ke 'ma muɛ mua', ɛ se 'mɔ -je -bɔn wɔn -sa nɪ-. Dɛ due' -nɛ, ɛmɛ klai" nynu -wee' 'tmɔ.

Sesi bae Kea 'de Sesemane (Maki 14.32-42 ; Luiki 22.39-46)

36 'Bo -mɛ 'de ɛ, Sesi ke uu muɛ -tajro nyɔ a 'daa- Sesemane ɛ, -wɛɛ o 'tmɔbɔ uɔpɔ o 'na : Ao -te i -ta, 'ma muɛ 'e nya -ta 'ɪn 'je bae-.

37 -Wɛɛ o "duo Piɛi ke Sebede 'a "nynuu-nɪa 'sɔɔn 'bɔn, 'de uu ke o mu. 'Su dɛ -tee ɔɔ' 'dii waa' -pɔn", faʊn a nʊɔ', o "kaeɛ "jrii.

38 'Su o wlu' 'de uu -pee o 'na : 'Ma -suu "kaeɛ "jrii mamaʊ 'su 'ma jea 'mɛa' ji. Ao sie -ta 'de ao ke 'ma -a -je "jriɛ- "i -te.

39 -Wɛɛ o 'kpaɔ 'o nya dɛ-saan" ka, o tba "jua i 'bo 'blɔɔ, o bae Kea ka o 'na : 'ɪn "Bo, -bo ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je nʊɛ ɛ, -mɛ ɛ -tɛɛn 'bɔn "kaenmɔ 'o "pɛ -nɛ o, 'kaa 'ma 'tɔn nʊ-tɪ 'bo nʊɛ, ɛɛ' -nɪ 'tɔn nʊ-tɪ mɪ -je nʊɛ-.

40 'Su o jɪɛ ɔɔ' klai" nynu "i-tea'. -Ta ɔɔ jɪa -mɛ uʊa 'mʊb, -wɛɛ o wlu Piɛi -pee, o 'na : Ao ke 'ma -a se "jriɛ- "i -te mɔ kpe due' dɛwɛ-jɛɛ ?

41 Ao -te' "jriɛ- "i, ao 'je bae- -wɛɛ ao je 'e dɛsaʊn 'di 'kpa, dɛ-nʊɛ' tɔ' 'dɔɛ a ji 'e nyɔ 'bɔn 'ɛ -mɔ, 'kaa ɔɔ' 'blɔku se 'kɔɪ 'ble.

42 -Wɛɛ o tɛɛn o ke'wɛɛ, o mu bae', o 'na : 'ɪn "Bo, ɛ se 'bɛɛ- "kaenmɔ 'o "pɛ -nɛ 'je 'bɔn o tɛɛn -bo 'ɪn se ɛ naa, -mɛ ɛɛ' 'tɔn nʊ-tɪ mɪ je nʊɛ-.

43 -Ta ɔɔ jɪa de ke'wɛɛ ɛ, -mɛ o jɛɛ ɔɔ' klai" nynu "nyɔ', dɛ-nʊɛ' uʊa' "jri kɛɛ kwa.

44 'Su Sesi 'wɔb 'o uɔpɔ -pɔn", o tɛɛn kɪn 'de o bae kpe 'ɛ taan -nɛ, baewlu due' -nɛ 'ɛ 'su mɛ o -sa de.

45 'Su o muɛ 'de ɔɔ' klai" nynu o de -wɛɛ o wlu 'de uɔpɔ o, o 'na : Aoa 'mʊb laa, -wɛɛ ao -kwlee' ? Ao -gbɔn 'nɔ, nɔ" nyni' -wɛ-, nyɔ 'o "Ju pleɛɛ' 'de dɛsaʊnʊbɔn 'kwa.

46 Ao sɔn 'bɔn, -a -je mu ! Ao -gbɔn 'nɔ, "ju -plea' 'bɔn "kɔʊan- i.

Uu kpɔn Sesi 'mɛ

(Maki 14.43-50 ; Luiki 22.47-53 ; San 18.3-12)

47 Sesi "siɛ wɔa' 'su Suida -nɪa klai" nynu -nɪa -puue 'jo 'sɔɔn 'o due' je i "si, o ke nyɔ -tuu"-tuu -blea -cnɪ ke titii ji'. 'Sraa -saʊn 'a klae" ke nyɔ-cɔɔn' -wi" -dbɔ' uɔpɔ.

48 Suida -o plea Sesi tɔɔɛ nyɔ -ke o jɪa dɛ jɪɛ', o 'na : "Ju 'ma mua -kwɪɪ" -gblea' 'teɔ ɛ, -mɛ ɔmɔ -nao, ao kpɔn o.

49 'Bo ɛ "sri o 'kpaɔ 'o Sesi -pɔn" 'su o 'na : Tɔ'bo, 'mɔ -je -bɔn ! 'Su o -gbleɛɛ o -kwɪɪ".

50 'De Sesi 'na : 'ɪn ba, dɛ -ɪn jɪa nʊa' a, -ɪn -too"- -ɪn -je ɛ nʊ ! 'Su nyɔ -ke o jɪa 'wɪa 'e Sesi "kpeɪ -wɛɛ uu kpɔn o.

51 Nyɔ -ke Sesi nɪa 'mʊa- uʊa' due' -sa -cnɛ kpla' 'su o pɔo ɛ 'sraa -sai klaa' 'a dbɔnʊɪ, -wɛɛ o cɛn o doun" "jru.

52 'Su Sesi 'na : -ɪn -tu" -ma -cnɛ 'de ɛɛ' kpla 'di de, dɛ-nʊɛ' nyɔ "klein -a -dbaa' nyɔ -cnɛ 'bɔn ɛ, uʊa 'mɛɛ -cnɛ "i.

53 -Maa naa tɔ' i 'dee, 'ɪn se ɛ 'bɛɛ- 'ɪn 'je 'ɪn "Bo -too"- "ipo, o 'je 'bɔn ɔɔ' "soa-wi" -tuu"-tuu ja uu 'je 'bɔn sɔn o pɔo ?

54 'Kaa -bo 'ɪn nʊ kan' -mɔ 'ee, -mɛ ka dɪ -crɪa' 'de 'ma -tɪ' 'bɔn 'je 'o nynisɔn nʊ ɛ- ? ɛmɛ -tɪ 'mɔ 'na ka dɪ -crɪa 'da, 'kamɔ u nʊa 'o -ta.

55 -Wɛɛ Sesi wlu 'de nyɔ -ji' o kpɔan' -pee o 'na : Ao 'bleɛ -cnɪ ke titii -wɛɛ ao ji 'bɔn kpɔan'. ɛ -kɔ' -na 'ɪn nɪɛ "ku 'dbai -o. 'De 'wɪ -wee' "klein 'di 'ɪn ke ao nɪɛ -tadue, 'ma tɔɔ aopɔ dɛ 'de Kea -gbu klaa" 'di, 'kaa ao se 'bɔn sɔn -pɔn" -te' 'bomɔ.

56 'Kaa ɪa' dɪ tu nʊɛ' -wɛɛ dɪ Kea 'a wlu 'kwajaʊn 'tmʊa 'de ɛ, 'de ɪ 'je 'o nyni. 'Su ɔɔ' klai" nynu -wee' sɪo', uu 'kpa 'kwɪa.

Uu kpa Sesi 'de Kaifu "juɔi

(Maki 14.53-65 ; Luiki 22.54-55, 63-71 ; San 18.13-14, 19-24)

57 Nyu -kpuan' Sesi ε, υυ kpo 'e Kaifu -nia 'sraa -sai klaa" woin", 'demo ke' wō-savn o, nyu-coun' -wi" 'kūn- "jrui.

58 Piēi bla υυυυ bu -kō woi mamaυ 'su o ke υυ je 'e 'sraa -sai klaa" o -gbein" pa, 'de o -te i 'bo nyu "klu -wēe o 'je εε' ja -kwe -sun 'a -ta 'je.

59 'Sraa -savn 'a klae" o, 'pee 'jeυn klae" a -pon Sesi 'a si-ti "kpei 'nεε -kō i, -wēe υυ 'je o 'dba.

60 'Kaa υυ se de jrē' 'je, 'de -mε 'kamō si 'tmυn -tuu"-tuu -kwe- de. 'Su υυa' 'soon ji', υυ 'na :

61 "Ju -nō wlu' o 'na : 'In 'beeε' 'in 'je Kea -gbu klaa" 'jēi -gba' -wēe 'in 'je ε po 'de 'wī taan -gbai' 'di.

62 'Su 'sraa -sai klaa" sōn 'un 'ε, -wēe o wlu Sesi -pee o 'na : Dī nyu -nu a bla -un "kpei -ta a, -maa' -sa 'e wlu mō -wēe' - ?

63 'Kaa Sesi "mυε wōn, 'su 'sraa -sai klaa" 'na : 'De Kea -nia 'kmυ 'a 'nyu 'un 'ma -teeε -mii, -bo -in -nī Nyu'pυi Klisi, Kea 'a "Ju ε, -mε -in -tmυ ε 'de -a -pee.

64 'Su Sesi 'na : εmε -in -tmυa 'o. 'De 'ma 'tmυε aopy 'mε, aoa mυε nyiō o "Ju 'jea' la 'bode, o 'je i -te 'de 'ikma Kea 'a dianfō o, aoa mu o 'jea' ke'wle o 'e de ji 'bo javn-kwlu 'bo bue" "kpei.

65 'Su 'sraa -sai klaa" -nō 'kpa 'cēn, o 'faeε oō' -cε" 'kpa 'a 'unpaadi i, -wēe o wlu 'de nyu -kwēa de -pee o 'na : o doa Kea 'a 'nyu -wε-, de -ble -ti 'a -ta 'jeυn i -pōan' 'bode ε- ? Ka oō toa Kea wōn o ε, εmε -jia' 'o 'de oō' -cε" 'kpa 'wōn. Ka aoa 'da a- ?

66 Uυ -wēe' "klein 'na : o nūε 'mε ka-

67 'Bo -mε "kpei 'mυa- 'su υυ -tee oō' tōn "jri wlaan' ke blaā' -pυn", υυa tboō kpiin' i, -wēe υυa wloō 'de υυ 'na :

68 -Mō -na -o -nūε Nyu'pυi ε, -in -si' dī, nyō tba -un kpuan' -in -si" oō' 'nyu.

Piēi -sa Sesi wōn
(Maki 14.66-72 ; Luiki 22.56-62 ; San 18.15-18, 25-27)

69 -Ta εε nυa kan' a, -mε Piēi -tee i 'de "kpaε' 'bo nyu "klu. 'Sraa -sai klaa" 'a dbonynokpao' due' 'kpo -pυn" 'su υ 'na : -Mō -nō -in -ke Sesi -wlu Galile -nō na' -ke.

70 Piēi -so wōn 'bo nyu "juoi. O 'na : De a nūa 'i a 'jea 'tmυ -gblein' 'maa' wōn ε 'mii.

71 O sōn 'un 'ε 'su o mυε 'e -gbein" -jei" fō o. Dbonynokpao' jrυ' 'je o ke'wle 'su υ wlu' 'de nyu -υυ -ke υ nūa 'o -pee, υ 'na : "Ju -nō, o ke Sesi -wlu Nasaretī na' -ke.

72 Piēi -too' ke'wle o -tee -snεεa' -pυn" o 'na : Si -o. 'In se "ju -nō juo-.

73 Nō" jrē' -sia' -paii 'su nyu -ke o nūa 'mυa- 'kpo -pυn" -wēe υυ wlu o -pee, 'de υυ 'na : Tō' -o -cēn', -in -nūε nyu -nu 'a due' -o, de-nυε' -ma wlusun mε -sa -un 'kwla.

74 'Su Piēi "due wlu 'un o 'na : 'In se "ju -nō juo-, -bo 'in 'tmυ si ε, Kea nυ 'un de "jrui.

'Bomō ε "sri 'su sōn" due' -sro'.

75 'Su Piēi poε Sesi 'a wlu -kwlu o -ε -na : nō" -ti sun" 'e -sro' ε, -ma mυε wluā' kpe taan -in -je nυ -in se 'un juo-. 'Su o ke -fin" 'a "siε "kpaε'. o -fin" mamaυ 'su oō' wōn 'di je i "kae-.

27

Uυ -tuε" Sesi 'de Pilati 'kwa
(Maki 15.1 ; Luiki 23.1-2 ; San 18.28-32)

1 -Sōn' -stan' -klae" pēen 'su 'sraa -savn klae" ke nyu-coun' -wi" 'kūen "jrui -wēe υυ 'bεε- Sesi 'a 'mε -ti 'a wlu 'un.

2 -Wēe υυ sōn, υυ kpo 'de υυ "nyu o -gbua'na Pilati 'de o 'je 'o wlu cēn.

Suida 'dba oō' -cε" 'mε
(Nvudi 1.18-19)

3 -Ta Suida -toa 'e Sesi 'jea ka υυa kpo υυ 'je o 'dba 'su, oō kple' -wēe o kpa 'wēijo mū" 'a kwla taan -nī 'de 'sraa -savn 'a klae" ke nyu-coun' -wi" o de o 'na :

4 'Ma 'cε, 'in nūε desavn, de 'in toa 'e "ju -sea' 'mε ka nī -ta a. 'De υυ 'na : De -mε 'daa -apy mō ε-, -ma 'su 'a -ti' -nao.

5 Suida kpa 'wēijo -nī 'su o -fii" i 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wēe o mu 'de o po oō' -cε" 'dbu -plun, o 'mε.

6 'Sraa -savn 'a klae" -wi" 'tēn 'wēi -nī 'mε, -wēe υυ 'na : -Aa ke' 'na nyō o po 'wēi -nūa ka 'de Kea -gbu klaa" 'a 'wēi i -tedε 'di, de-nυε' i nūε nymō o sōn' -o.

7 Uυa' 'su 'bεεa iā' wlu 'un 'su ε, υυ -tūn' jaemai 'a -kle', -wēe υυ 'je ε 'dūi- 'a inmae-ta 'un nυ.

8 εmε -ti -kle' -nε, υυa 'daa- εε' -kle' tu nymō -kle mamaυ -stan.

9 'Su de Kea 'a wlu 'kwajaai Selemi 'tmυa 'de ε, ε nyu 'o 'ε, o 'naa :

ህህ "due 'weiጋ ጠሀ" 'a kwla taan 'bn, ጠሀ
Israe-nyu 'bεε- wlu "kpei 'de -ገ -ገ
ጋጋ' ምጋጋ',

10 -wεε ህህ "duo ገላ' 'wei tu 'bn 'de ህህ -ገገገ
jaemai 'a -kle', ka ጉጉ"bo 'ጠህ ε 'de ε.

Pilatı -teeε' Sesi i
(Maki 15.2-5 ; Luiki 23.3-5 ; San 18.33-38)

11 Sesi ጠገε 'o -gbua'na "juጋi -wεε ጋ -tee'
ጋ i ka ጋ 'na : -ገገ -ጠገε Suifu-wi" 'a 'beጋ -oo
? 'Su Sesi 'na : εጠገ -ገገ -ጠጠጠ 'o.

12 'Kaa ሀ-ገገ 'sraa -saጠጠ 'a klae" o,
nyu-cጋጠጠ -wi" a -ገገ ጋ "kpei ε, ጋ se -ጠጠ
wጋጠ "kpei po.

13 'De Pilatı 'na : ገገ -ጠጠ -ka ህህ -ጠጠ
-ጠጠ "kpei i -ጠጠ -maa' 'wጋጠጠ ?

14 'Kaa Sesi se ጋ ገገገ -pee 'ጠጠህ 'bode.
-ጠጠ "maa -gbua'na tai'.

Sesi 'a 'mε -ገገ 'a wlu 'bεε'
(Maki 15.6-15 ; Luiki 23.13-25 ; San 18.39-19.16)

15 Pakı 'a -kጋ' 'o -kጋ' -ጠጠ ε, -gbua'na a
'siie -kaso'dii due' i see, -ጋጋ nyu -kwea de
ጠጠ "i ε.

16 'De εε' ጠጠ" tu 'di ε, -kaso'dii due' -ጋጋ
'nyጠጠ ጠጠ Barabası. ጋጋ' 'nyጠጠ dooa' 'de ጋጋ'
'ku 'dba-ገገ 'bn.

17 'Su Pilatı -teeε' nyu -kuan' "jru i, ጋ
'na : Nyጋ ao ጠጠ "i 'ጠጠ 'je i "sii ε- ? Barabası
-ae, -ጠጠ" Sesi ህህ 'daa- Klist εε ?

18 ጋ 'je kan' 'mε, ka ህህ ህህ Sesi "cεi o
-wεε ህህ to ጋ 'e ε.

19 -ጠጠ Pilatı -ጠጠ i 'bo 'pee 'jeጠጠ' ε, 'bomጋ
ጋጋ' 'nyጠጠ dbo ጋ nyu "i, ህ 'na : ገገ-saan"
'bo 'o -ጠጠ -ke 'israei -ጠጠ 'nyጠጠ ጠገε, ገገ-ጠጠ' ጋ
-srεi", 'ጠጠ 'jeε 'kle -ጠጠ 'de ጋጋ' -ጠጠ' 'bn 'de
jajri 'di.

20 'Sraa -saጠጠ 'a klae" o, nyu-cጋጠጠ -wi"
paa nyu -kwea de ህህ -ጠጠ -wεε ህህ 'je
Barabası 'a i "sii -ጠጠ i -tee'-, 'de ህህ 'je Sesi
'dba.

21 -Wεε -gbua'na "duo wlu 'bn 'de ጋ -tee'
ህህህ i ke'wle ጋ 'na : Nyጋ ao ጠጠ "i 'ጠጠ 'je i
'sii ε- ? 'Su ህህ 'na : Barabası.

22 'De ጋ 'na : Ka 'ጠጠ 'je Sesi nyu a 'daa-
Klist -ጠጠ ጋ -ጠጠ' ጠጠ ε- ? ህህ -wee' "klein 'na
: -ገገ ጋ ጋ 'o tu -kwlı" .

23 'Su Pilatı -teeε' ህህህ i, ጋ 'na : ገገ-saan
-je wε- ጋ ጠጠ ε- ? 'Kaa ህህ "wጋጋ' ke'wle ε
je -je "kpei -ጠጠ" cεጠ, ህህ 'na : -ገገ ጋ ጋ 'o tu
-kwlı" !

24 ገገ Pilatı 'jea 'je 'de εε' ገገ tu 'a -kጋ' 'di
sea ጠጠ -wεε ህህ -cruen" ε 'kpaā "kpei 'su

ε, ጋ "due "ni 'bn -wεε ጋ jre kwa 'bo nyu
-wee' "klein "juጋi, 'de ጋ 'na : "Israei -ጠጠ ጋ
nyጠጠ se 'bn kwai ጠጠ. Aoa' 'su 'a -ጠጠ' -o.

25 'Bo ህህ -wee' "klein 'na : -Bo ε ጠጠ ገገ 'de
ε, ጋጋ' nyጠጠ ጋ -kao -craa -a -ke -aa "nyጠጠ-
'bn.

26 'Su Pilatı "siie- Barabası i. ጋጋ' "soa-wi"
kpa Sesi klae 'bn kጠጠጠ-, -wεε ጋ to ጋ 'e 'de
ጋ 'je 'o tu -kwlı" kጋጋε.

"Soa-wi" a wlaa Sesi 'mε
(Maki 15.16-20 ; San 19.2-3)

27 -Gbuā'na 'a "soa-wi" kpa Sesi 'de ጋ ጋ
-gbu" 'di, 'bo ጋጋ' -gbεin" 'a -kwea'-, -wεε
ህህ -gbae' ጋ 'dei.

28 ህህ -ጠጠ ገገ kui -wεε ህህ ጠጋጋ flae' -saan
'bn.

29 ህህ dba "wifan -wεε ህህ -ጠጠ" ጋ "jru. ህህ
-ጠጠ" ጋ -gblokpau 'kwa, -wεε -bo ህህ "sii-
'kጋi- i 'bo ጋ "juጋi ε, ህህ wጋጋ, ህህ ጠጠ : -A
'sጠጠ, -a 'sጠጠ Suifu-wi" 'a 'beጋ !

30 -Wεε ህህ wጋጠጠ ጠጠ "jri, -wεε -bo ህህ
-ጠጠ -gblokpau 'kwa a, ህህ blε 'bo ጋ "jru.

31 ህህ -kጋa' ጋጋ' wlaa' kan' 'su ε, ህህ -ጠጠ
flae' 'bn, ህህ ጠጋጋ ጋጋ' ገገ 'bn 'de ህህ kጠጠ 'o tu
-kwlı" kጋጋa'.

Sesi kጋጋε' 'bo tu -kwlı"
(Maki 15.21-32 ; Luiki 23.26-43 ; San 19.17-27)

32 -ጠጠ ህህ "sia "kpaε' ε, 'bomጋ ህህ ke
Sireጠጠ due' -gbuጠጠ', ጋጋ' 'nyጠጠ -ጠጠ Simጋ. 'Su
ህህ kጠጠጠ "klan -klan "klan -wεε ጋ 'e Sesi
'a 'metu 'ble.

33 ህህ nyጠጠ 'o -ጠጠ nyu a 'daa- Gogota, ε
'de ጠጠ -ጠጠ "jru 'a 'kpa 'a -ጠጠ.

34 'Su ህህ "nyጠጠ Sesi ጠጠ ህህ poa "kaede
o ε, 'kaa ጋ -ጠጠ ε wጋጠጠ 'su ጋ 'na ጋ se ε 'nai.

35 ህህ kጋ ጋ 'o tu -kwlı" la 'sasa -wεε ህህ
po soa' ህህ -seea ጋጋ' 'bnpaadi 'bn 'bo ህህ ህህ
'nyጠጠ.

36 'Su ህህ -ጠጠ i -wεε ህህ fuo ጋ i.

37 ህህ -ጠጠ" ህህ 'jea ገገ-ጠጠ ጋ 'mεā 'ጠጠ ε,
ገገ ህህ 'cጠጠ 'bo ጋ "jru kጠጠ', ε ka : "Ju -ጠጠ
Suifu-wi" 'a 'beጋ Sesi -o.

38 ጋ ke "ku 'dbaጠጠ' ጠጠ -kጋጋε 'bo tu
-kwlı", due' 'bጋጋ- 'de ጋጋ' dianfጋ o, -wεε
due' 'bጋጋ- 'de ጋጋ' kvaanfጋ o.

39 -Jesiጠጠ a -fuan"- "jru -wεε ህህ -cree"
ጋ.

40 ህህ 'na : -ጠጠ -jea Kea -gbu klāā" "jei
-gba 'de -ጋ -je ε po 'de 'wጠ taan 'di ε, -ጠጠ
-ጠጠ' -ma -cε" la 'e ! -Bo -ጠጠ -ጠጠ Kea 'a "Ju
ε, -ጠጠ -wጠ 'o tu -kwlı" -ጠጠ -je i "si !

41 'Sraa -saun 'a klæe" ke kɛ' wɔ-saun ke nyu-cɔun' -wi" a wloɔ' ka -ke, ʊʊ 'na :

42 ɔ 'pʊʊ- nyu jru' 'mɛ, 'kaa ɔ se ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'pʊʊa' 'bɛɛ- ! -Bo ɔ nɪ Israɛ-kɔun 'a 'beɔ ɛ, -mɛ ɔ 'wɪb 'o tu -kwɪ" ɔ 'je i "si -wɛɛ -a -je ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ʊn 'je.

43 ɔ -tɛɛ ɔɔ' -cɛ" Kea kwa, -bo Kea kma ɔɔ' -tɪ' ɛ, -mɛ ɛ -sei ɔ la -a -je ɛ 'je, dɛ-nʊɛ' ɔ 'na : 'In nɪɛ Kea 'a "Ju -o.

44 "Ku 'dbaun -ʊʊ -ke ɔ kɔɔa 'bo tu -kwɪ" ʊʊa -cree" ɔ kan' -ke.

Sesi 'a 'mɛa'

(Makɪ 15.33-41 ; Luikɪ 23.44-49 ; San 19.28-30)

45 'Jru-gbao 'sʊ kwie kpʊn' -plipli 'de 'blʊa -wee' "klein "kpei mamau 'sʊ ɛ je -kwie" jru-gbao jɛɛ-.

46 -Kwie" jru-gbao o 'sʊ Sesi kpa wlu "jei, ɔ "wɔɔ', ɔ 'na : Eli, Eli, lama sabatani ? ɛ 'de mɛ -nɪ : 'Ma Kea, 'ma Kea, dɛɛ -tɪ ɛ -sa 'ʊn "jriɛ- pʊn" ɛ- ?

47 Nyu -nɪa 'o a jru' 'wɔan ɔɔ' wlu 'sʊ ʊʊ 'na : Ao 'bɔ, ɔɔ 'da Eli.

48 'Bo ɛ "sri ʊʊa' due' je plea' kpa ɔ je fuu' 'de -koonmɔ o ibla ɔ je ɛ -gblokpau "icroo 'sʊ ɔ je Sesi "nyɪ 'de ɔ 'je ɛ 'na.

49 'Kaa ʊʊa' deejru' 'na : -In -tai" ɔ "i, 'bomɔ -aa -gbʊan 'o -bo Eli ji ɔ 'o -saa' kan' a.

50 Sesi "wɔa kpleiin ke'wɛ 'sʊ ɔ -kwɛ- "i.

51 ɛ nɪa kan' 'sʊ "wliiɛ fɔ klæa" -peea' 'de Kea -gbu klæa' 'di -sa 'faea' 'de "jei mamau 'sʊ ɛ je 'e -sɔn nyɪni, 'blʊa- cre', "soi klæe" sɔn 'fɔɛ.

52 -Gbɛin" kaiɛn wɔn, "isrɛʊn -mɛa 'a 'pla sɔn "kunyɔ'.

53 ʊʊ 'wɪb 'e -gbain' 'di 'mɛ, -wɛɛ -ta Sesi sɔan "kunyɔ' ɔ, ʊʊ pa 'o Selisalem. 'Bomɔ nyu -tuu"-tuu 'jee- ʊʊʊ "jriɛ-.

54 Rɔmɛ "soa 'a "jrukpo' i -tei due' -ɔ -ke ɔɔ' "soa-wi" a fua Sesi i ɛ, ʊʊ 'jeea 'blʊa 'a cresɔn ke dɪ "klein -nʊʊa "jriɛ- 'sʊ, dɛ waa ʊʊʊ 'dii, faʊn -tɛɛ ʊʊa' nʊa' -pʊn" 'sʊ ʊʊ 'na : tɔ' -tɪ -o, "ju -nɔ nɪɛ Kea 'a "ju 'a -cɛ" 'kpa -o -cɛɛn'-.

55 'Nynʊkpaɛ' jru' -nɪ 'o, -ʊʊ -tɛɛn o -wɛɛ -ʊʊa -gbʊn 'e. ʊʊa' 'nynʊkpaɛ' tu ke Sesi 'wɪbɛ 'e Galile -gbɔ, -wɛɛ ʊʊa -te' ɔ kwa wɔi.

56 'De ʊʊʊ "klu, 'bomɔ Madi -wɪbʊa Madala ke Sakɪ ke Sosɛʊ de Madi ke Sebede 'a "nyuu- de nɪ-.

ʊʊ -tɛɛ Sesi i

(Makɪ 15.42-47 ; Luikɪ 23.50-56 ; San 19.38-42)

57 -Kwie" ka 'sʊ ɛ, "wliiɛjei due' -wɪb Arimate -ɔ ji, ɔɔ' 'nynɪ -nɪ Sosɛʊ, ɔ nɪɛ Sesi 'a klai" nynuu 'a due' -o -ke.

58 ɔ muɛ 'e Pilatɪ o, -wɛɛ ɔ -tee' ɔ Sesi 'a "ku i. 'De Pilatɪ cɛn 'o wlu -wɛɛ ʊʊ 'je ɔ Sesi 'a "ku "nyɪ.

59 Sosɛʊ "duo Sesi 'a "ku 'ʊn 'ɛ, ɔ "fin ɔ tae' plu "jrui,

60 -wɛɛ ɔ -te ɛ i 'de ɔɔ' -gbain' dee -ɛ -blʊa" 'de 'soacrʊ 'di 'di, -wɛɛ ɔ klin o "soukpo klæa" due' i. ɔ kaan 'bo ɛ "wɔin -wɛɛ ɔ mu.

61 Madi -wɪbʊa Madala ke Madi jru' nɪ 'o 'wɛ-, ʊʊ -tɛɛ i -wɛɛ ʊʊa -gbʊn 'e -gbain' "jri.

"Soa-wi" -pien' Sesi 'a -gbain' 'de i

62 Dɪ nmaewɪ 'wɪbʊa 'bo -jei", ɛɛ' -sɔn' -sɪan' 'sʊ ɛ, 'sraa -saun 'a klæe" ke Fariseɛn-wi" muɛ 'e Pilatɪ o -tadue -wɛɛ ʊʊ 'na :

63 -Gbʊa'na, -ta sɪ 'tmʊi -nɔ nɪa 'kmʊ 'de ɛ, dɛ ɔ 'tmʊa ɛmɛ -a po -kwɪb o, ɔ 'na : -Bo 'ɪn 'mɛ ɛ, 'wɪ 'a taan -nɛ "kpei -mɛ 'ma muɛ 'ʊnsɔan'.

64 -In -tmʊʊ' nyu ʊʊ 'je ɔɔ' -gbain' ifuo mamau 'sʊ 'wɪ 'a taan -nɛ 'je nyɪni, -wɛɛ ɔɔ' klai" nynuu je ɔɔ' "ku "jri, 'de ʊʊ je wlu 'de nyu -pee ka ɔ sɔn "kunyɔ'. -Bo ɛ nɪ kan' a, -mɛ ɪa' sɪ tu a muɛ -jei" -sia', ɪ 'e -jɪ -nɪa tɛin" -sii.

65 'Sʊ Pilatɪ wɪbɛ ʊʊ -pee ɔ 'na : "Soa-wi" ka, ao mu, ao fuo ɔ i ka aopɪ -nɪɛi" ɛ.

66 ʊʊ mua, ʊʊ "suɛn "soukpo -kaan 'o -gbain' "wɔin 'dei -wɛɛ ʊʊ -piien' "soa-wi" ʊʊa fuo ɛ i.

28

Sesi sɔn "kunyɔ'

(Makɪ 16.1-10 ; Luikɪ 24.1-12 ; San 20.1-10)

1 -Kwlewɪ 'wɪbʊa 'o -jei" -ɛ -nɪa 'dɔɔ' ɔ "i-saawɪ o 'sʊ ɛ, Madi -wɪbʊa Madala ke Madi jru' -cnuɛn 'e -gbain' "kpei.

2 ʊʊa kɔan 'emu 'sʊ 'blʊa- a cre', dɛ-nʊɛ' Tʊ"bo 'a "soai due' -wɪb 'e jaʊn 'di -ɔ -si" i -wɛɛ -ɔ klin -o "soukpo -nɪa 'o -gbain' "wɔin -ɔ poɛ 'fɔ jre' o, -wɛɛ -ɔ -ja 'o ɛ "kpei -ɔ -te i.

3 Ɔ -taan' ka "ni a crea "jrii ε, ƆƆ' 'ɔnpaadi "pluu' "puu'- ka jee" -fua" nɪa.

4 De waa "soa-wi" 'dii ɔɔa' dɪ a cre' ka nyɔ Ɔ 'mɛa, 'kamɔ ɔɔpɔ nɪ-.

5 'Su Kea 'a "soai wlu' 'de 'nynɔkpaɛ' -pee Ɔ 'na : Aɔpɔ mɔ ε, faɔn 'bo aɔ nɔɛ, dɛ-nɔɛ' 'ɪn 'je kan' 'mɛ, Sesi ɔɔ kɔa 'bo tu -kwɪ" mɔ aɔa -pɔn i.

6 Ɔ se -ta nɪ-, Ɔ sɔn "kunyɔɔ' ka Ɔ 'da 'de ε. Aɔ ji 'je, -ta Ɔ 'pɛan i 'de ε, 'bo ka.

7 Ka Ɔ sɔan "kunyɔɔ', aɔ mu -too"- aɔ 'je ƆƆ' klai" nynuu 'tmɔɔ-. Ɔ muɛ aɔ "juɔi -sia' Ɔ 'je 'de Galile mu 'demɔ aɔ 'je Ɔ "jriɛ- 'jee-. Ka 'ma 'wɪ ε 'tmɔa' a, 'kamɔ ε 'je nɪ-.

8 Ɔɔ crea "kpei ɔɔ je 'o -gbain' -pɔn" 'wɪ, faɔn a nɔ ɔɔpɔ 'mɛ, 'de -mɛ 'kamɔ 'mɔa- klaa" nɪ 'de ɔɔa' pɛɛ o. 'Su ɔɔ kpa plea' -wɛɛ ɔɔ pɔ klai" nynuu "kuan.

9 Ɔɔa kɔan 'emu 'su Sesi 'jaa ɔɔpɔ 'i -wɛɛ Ɔ 'na : 'Mɔ -je aɔpɔ ! ɔɔ 'kpɔ -pɔn" 'su ɔɔ -gblee' Ɔ bɔ wɔ, -wɛɛ ɔɔ -gbɛɛ Ɔ "juɔi.

10 'Su Sesi 'na : Faɔn 'bo aɔpɔ nɔɛ, aɔ mu aɔ 'je 'ma de'di -wi" -kwɪ -seea', ɔɔ 'je 'e Galile mu 'demɔ ɔɔ 'je 'ɔn "jriɛ- 'jee-.

"Soa-wi" 'a "kuan pɔa'

11 Ɔɔ siɛ mua' 'bo -jei" 'su nyɔ -fua Sesi 'a -gbain' i ɔɔa' jɪv' je 'e -kwɪ nɪni -wɛɛ dɪ "klein -nɔɔa ɔɔ je ɪa' "kuan pɔ 'de 'sraa -saɔn 'a klae" -wi" o.

12 'Sraa -saɔn 'a klae" ke nyɔ-ɔɔn' -wi" 'kɪɪɛn "jɪvɪ -wɛɛ ɔɔ 'bɛɛ- wlu 'ɔn, 'de ɔɔ "nyɪ "soa-wi" 'wɛɪ -tuu"-tuu.

13 -Wɛɛ ɔɔ wlu 'de ɔɔ o, ɔɔ 'na : -Bo aɔ mu ε, -mɛ aɔ 'na : -ta -a -nɪa "nyɔɔ" 'maɔ' 'bomɔ ƆƆ' klai" nynuu jii -wɛɛ ɔɔ "jri ƆƆ" 'ku.

14 -Bo -gbɔa'na mɔ'ɔ -ɛɛ" 'kpa 'wɔn ɪ mɔ 'de ε, -aa mu Ɔ ja jaa', Ɔ se aɔpɔ dɛsaɔn "jrii nɪi.

15 "Soa-wi" "duo 'wɛɪ -nɪ 'ɔn 'ε, ɔɔ mua, wlu 'sraa -saɔn 'a klae" -wi" -tua" ɔɔ wɔn ε, ɪmɪ ɔɔ 'tmɔ. 'Kamɔ ɔɔ -kɔ' ɪa' -tɪ' tu Suifɔ-wi" 'a 'blɔa- ja mamaɔ 'su ε je 'e -stanwɪ 'di jɛɛ-.

Sesi jɛɛ ƆƆ' klai" nynuu -nɪa -puue 'jɔ due' ε

(Makɪ 16.14-18 ; Luikɪ 24.36-49 ; San 20.19-23 ; Nɔɔdɪ 1.6-8)

16 Klai" nynuu -sia -puue 'jɔ due' muɛ 'e Galile, 'de crɔ Sesi "sia 'nɪni "kpei.

17 Ɔɔ 'jeea Sesi "jriɛ- 'su ɔɔ -tee ƆƆ' "juɔi -gbɛɛa' -pɔn", 'kaa ɔɔa' jɪv' a pleɛ pɛɛ i.

18 -Wɛɛ Sesi 'kpa ɔɔpɔ -pɔn" 'de Ɔ wlu ka Ɔ 'na : "ikmaa' -nɪa 'e jaɔn 'di ke "ikmaa' -nɪa 'e 'blɔa- "kpei -wee" 'nyɪɛ 'ɔn 'ε.

19 εmɛ -tɪ aɔ 'je mu, aɔ 'je nyɔ 'a kpe -wee" "klein 'ma klai" nynuu 'ɔn nɔ, -wɛɛ aɔ 'je ɔɔpɔ "ni "jru pɔ 'de "Bo 'a 'nɪni 'ɔn, 'de "Ju 'a 'nɪni 'ɔn, 'de -Suu 'a 'nɪni 'ɔn.

20 -Wɛɛ dɪ "klein 'ɪn 'tmɔɔa aɔpɔ ε, aɔ 'je ɔɔpɔ ɪa' wɔn'je ka tɔɔ-. Aɔ -gbɔn 'nɔ, dɛ -mua' mamaɔ 'su -ε -jɛɛa 'blɔa 'a -kwe nɔ' ε, aɔ ke 'ma -a muɛ naa' 'wɪ "o 'wɪ -wee' 'di.

-Pɔia" -ti Maki 'tmua

San Batisi -sa Sesi 'a -jeblv

(Matie 3.1-12 ; Luiki 3.1-18 ; San 1.19-28)

1 -Pɔia" -ti -ε -tmua Kea 'a "ju Sesi Klisti 'a -ti' εε' -teesun.

2 De Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'crua 'de ɔɔ' 'sbe 'di, εme -ni, Kea wlu' 'de εε' "ju -pee ε 'na :

-In -gbun 'nɔ, 'ma dboε 'ma weepoi nya -wεε ɔ 'je -ma -jebli -sa.

3 Weepoi due' a muε 'e -puɔn" blva "kpei nta' -wεε ɔ -je wlu ka : Ao nmae Tv"bo 'a -je ! Ao tεen ɔɔ' -jebli -wee' -kwlv !

4 ɔɔ' weepoi tu -ni San Batisi. ɔ wlu' ka ɔ 'na : Ao juo aoa' dɔsain "i, ao "biie 'de Kea o, -wεε ao 'je "ni "jru pooε- 'de kea 'je aoa' dɔsain -kɔ'.

5 Suideblva -wee' o, nyv klein" -tia" 'o Selisalem o, vɔ -wee' a muε 'e San o -wεε vva 'tmv vva' dɔsain 'de ɔ -pee, -wεε ɔɔ po vɔvɔ "ni "jru 'bo suden -gbuu wɔn.

6 Di San paa 'vn ε, -sen "kpei soo" 'a "mu- mɔ -dbi' -wεε ɔ bla nmiku wlv 'di. 'Plain -too' ke dv 'a 'cna mɔ -ni ɔɔ' diide.

7 ɔ 'na : "Ju -a mua jia' 'de 'vn 'de ε ɔ kmai", ɔ nɛ dεwɔn ɔ je 'vn -sii. 'In se 'kɔi- i "sii- ka ni 'bo ɔ "juɔi -wεε ɔɔ' "kwlai- bi' -sa -ti.

8 Mɔ ε, "ni mε 'ma po aopv "jru, 'kaa ɔmɔ ε, Kea 'a -suu mε ɔ 'je nv -wεε ɔ 'je ao dɔsain 'a -flen" kui -sa.

Sesi 'a "ni "jru po -ti ke ɔɔ' -sion' ɔ i -tin' -ti ke

(Matie 3.13-4.11 ; Luiki 3.21-22; 4.1-13)

9 'De εε' nɔ" tu 'di ε, Sesi 'wlvε 'e Nasareti 'de Galile, -wεε San po ɔ "ni "jru 'de Suden -gbuu wɔn.

10 Sesi 'wlvε 'e "niɔ 'sv ɔ 'jeeε javn "jrie ε kaien wɔn -wεε Kea 'a -suu "si i 'bo ɔ "kpei ka -gbεε' ε "siai ε.

11 'Sv ɔ 'wɔn wlv due' 'bo javn -kwlv -ε -na : -In -nɛε 'ma -ti' kmaju -o dε-nvε' -ma nvε 'vn 'mvan "i.

12 Sesi 'a -nεε -wlv 'e "niɔ- 'sv Kea 'a -suu "tun ɔ 'de -puɔn" blva "kpei fɔ o.

13 'Demɔ ɔ nvv 'wɔ 'a kwla -nyiiε' -wεε -sion' -tin' ɔ i -wεε ɔɔ -pon Sesi 'je ɔ wɔn 'je. Sesi nɛε 'e 'kwla 'dinmi "klu -wεε Kea 'a "soa a nvv ɔ "juɔi.

Sesi 'a "i-saa klai" nynuu

(Matie 4.12-22 ; Luiki 4.14-15; 5.1-11)

14 -Ta San muua -kaso 'di mε Sesi mu 'e Galile -wεε ɔ 'tmv Kea 'a -pɔia" -ti.

15 'De ɔ 'naa : Nɔ" Kea -tua" ε nyini' -wε-, εε' tv"bodeε jεε aopv- 'mε. Ao poo kplvn fai" -wεε ao 'je -pɔia" -ti tɔ' 'vn 'je.

16 -Ta Sesi nta "ni wɔn i naa' 'de Galile ε, 'bomɔ ɔ jεε Simɔ ke ɔɔ' "dei Ancre 'sai- poa 'de "niɔ-.

17 'Sv Sesi wlvε vɔvɔ -pee ɔ 'na : Ao bla 'bo 'vn 'de -wεε ao 'je nyiɔvɔ -cri' ao 'je 'vn ja-.

18 'Bo ε "sri vɔ je vva' 'sai- 'bɔ, vɔ je 'bo ɔ 'de bla.

19 ɔ 'kpaα 'o nya dε-saan" 'sv ɔ 'jeeε Sebede 'a "nynuu- Saki ke ɔɔ' "dei San, -mε vɔ -teei 'de vva' -kwεε" 'di -wεε vva nmae vva' 'sai-.

20 'Sv Sesi nynai -wεε ɔ 'da vɔvɔ, vɔ sia vɔ 'bo Sebede ke ɔɔ' dbonvvn 'de -kwεε" 'di 'sv vɔ bla 'o Sesi 'de.

Sesi -sa "ju due' -suusavn 'vn

(Luiki 4.31-37)

21 Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu muε 'o Kapenaum. -Kwlewɔ o 'sv ε, Sesi pa 'e Suifv-wi" 'a "jrui 'kvn-gbu 'di -wεε ɔ -te nyv dε tɔɔa' -pon".

22 ɔɔ' nyv dεtɔɔsvn a "sie nyv -wee' "i ε kue 'e 'dei ε ke nyv -vva tɔɔa nyv ke'ε -ni se due' ni-.

23 ɔ sie nyv dε tɔɔa' 'sv "ju due' -suusavn nta 'e 'vn je "wɔ 'de nyv "kwlv, ɔ 'na :

24 Sesi -wlvε Nasareti ε, -ma dεε -ti -sie -aa -ti' 'vn ε- ? -Ae' -vn ji' -vn -je -aa -ma" i-saa ? Ka -vn -wlvε 'e Kea o -wεε -vn sea desavn 'a -kɔ -pon" ni ε, 'vn 'je kan' mε.

25 'Sv Sesi "wɔɔ -suusavn "jrui ɔ 'na : ε "mu wɔn, 'de ε 'wlv 'e "ju -nɔ 'vn !

26 'Sv -suusavn -suua' "ju -nta 'mva- i 'di wɔn nyini ka- -wεε ε 'wlv 'de ɔ 'vn 'de "wɔɔa' 'vn.

27 -Crima kpvn nyv "klein -nta 'o mu mε, 'sv vva -teeε' ba i due 'due vɔ 'na : Dε -ni ka -mɔ ε- ? Nyv dεtɔɔsvn dee -je -mε kmai". -Bo ɔ wlv -siisavn -pee -cεεn' -nε 'sv ta 'je ɔ wɔn !

28 'Su Sesi 'a 'nyntu "siie Galileblua -wee' "kpei "i.

Sesi 'pυve Simo o "bianyno ke nyv -tuu" ke.

(Matie 8.14-17 ; Luiki 4.38-41)

29 Uv 'wlvu 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kunt-gbu 'di uv "sia "kpaε' ε, Sesi ke Sakti ke San muε 'e Simo ke Ancre o -gbu" 'di.

30 -Ta vva muua, -mε Simo o "bianyno 'pen i, va' "jru -a -bai' vva' ku -sie' nε'. Sesi "sia i 'sv uv 'tmv va' -ti' 'mε 'de o o.

31 O 'kpa v -pυn", o kpyv va' svn -weε o kpy "jei 'sv va' "jru 'bov vva' ku peεε'. U pie dε v je vpyv "nyv.

32 'Jrv blua i, 'sv uv ja nyv "klein 'wε- ε nva ke nyv -siisavn nta 'vn 'de Sesi o.

33 -Kwlv -wee' "klein -kwε- de 'bo ov -gbu" wain".

34 Nyv "klein -jia' 'mva-, ka vva' 'wε- 'ε kpe -tia 'kamv Sesi 'bov i -wee'. O -sa nyv -siisavn -tuu" 'vn -ke. O se -siisavn "i "tai- i se wlv-, dε-nvε' dε o nta 'vn ε, i juε'.

Sesi 'tmvε Kea 'a -ti' 'de Galile (Luiki 4.42-44)

35 εε' -son' wain" -mε -son' kwie nte 'blvci ke, Sesi son 'vn 'ε, o "sie "kpaε', -weε o 'wlv 'o -kwlv, o mu Kea baea' -ta nyv jrv' sea nte.

36 Simo ke ov "dei-wi" -teε ov i -pvan -pυn".

37 Uv 'jev i 'sv, uv wlv o -pee uv 'na : Nyv -wee' a -pvn -mi i.

38 'De Sesi 'na : -A mu -tajrv ke, -a mu -kwε -nta -a 'dewei 'dii. 'In 'je Kea 'a -ti' 'tmv -o 'demu -ke, εmε -ti 'vn ji.

39 Ko nva o jea Galileblua -wee' "kpei- mu, ov jea Kea 'a -ti' 'tmv 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kunt-gbi 'dii, ov jea -siisavn inv 'ka -nao.

Sesi 'bov- "ju due' 'a 'jrvwε- (Matie 8.1-4 ; Luiki 5.12-16)

40 'Jrvwε nvi due' jie 'e Sesi o, -weε o cniie 'koi- 'bo o "juvci o bae o i o 'na : 'Ma 'blei -bo -vn -ntε "i ε, -vn -beeε' -vn -je 'ma 'wε- 'bov- 'vn 'je 'pepe n-. O 'da kan' 'sv,

41 ov wεε nv Sesi 'mε, -weε o kpa svn, o blv "i, o 'na : 'In nte "i 'mε, -ma 'wε- 'bo -vn -je 'pepe n-.

42 'Bo ε "sri 'jrvwε- je "ju -nta 'mva -pυn" 'wlv, o je 'pepe n-.

43 Sesi 'jea "ju -no -jei" poε o cri εε' -cιε 'de o -pee, o 'na : -Bo -vn mu ε,

44 -vn -bo dε jrvε' 'tmvε 'de nyv jrv' -pee. 'Kaa -vn -to -ma -cε" 'de Kea 'a 'sraa -sai o, -weε -vn -je 'sraa -sade ja-, ka Moisi bla εε' ke' ε, 'de ka -ma 'wε- 'bov uv 'je ε juv-.

45 'Kaa "ju -no mua, dε -nvva o "jrui ε, o 'jreeε εε' "kuan i -ta -wee' "klein. 'De εε' -ti' 'vn ε, Sesi se ε 'bεε- 'bode o 'je 'mii wa o 'je -kwlv jrvε' 'di i "si, ov muε dε 'mii -ta nyv sea' "i -ti ε, -weε nyv a 'wlv -ta "o -ta vva ji 'de o o.

2

Sesi 'pυve klvci due' (Matie 9.1-8 ; Luiki 5.17-26)

1 ε nva 'wv ε, Sesi jie de 'bo Kapenaum. Ka o nta 'de -gbu" jrvε' 'di ε, nyivpv- 'wvεn.

2 'Su uv -kwε de -kwε -kwε, ε nvε' 'sv -tein se 'o -gbu" "wain -covn" -no sie- 'de "kpaε' -weε Sesi a tov vpyv Kea 'a wlv.

3 'Su nyv -nyie jrv' -bleε' klvci due' 'sai 'di -sv -jv Sesi.

4 'Kaa 'de nyivpv- 'a "i -tia' 'vn ε, ka uv 'jea ov' Sesi "itosvn nv, 'ka se n-. 'Su uv 'ja 'de -gbu" "kpei. Uv -sa -po" 'bomv uv jaa klvci -no -weε uv "sii o i 'bo Sesi "juvci.

5 Sesi 'jea nyv -nta 'mva 'a dε tv' 'itbaa' 'sv, o wlvε klvci -pee o 'na : 'Ma "ju, -ma dīsav- -kwε'.

6 Ke' wv-savn jrv' -jea εε' -ta a, uv naa tv' i 'de vva' -cε" -kwlv" sv 'na :

7 Ka "ju -no -mav' 'tmv -ti nυ kan' -a ? Ov toε Kea wv n o. -O -bεε' dεsav -kva' -bo ε se Kea due' koun -gba' i nυ ε ?

8 'Su Sesi 'jev 'e vva' tv' 'dei, 'de o 'na : Dεε-ti aov tv' i naa sv nυ kan' a- ?

9 -Je wε- -kvan" "jrui ε- ? -In -wlv klvci -pee, -vn -na -ma dīsav -kwε' -ae, -ae' -vn -na -vn -son 'vn, -vn -duo" -ma "kpei 'pendε 'vn -vn -je na a- ?

10 Ka 'mav nyvci o "Ju 'bεεa 'de 'blva "kpei -ta, 'vn 'jea nyv 'a dīsav -kv' ε, ka av 'jea εε' juv sv nυ 'ka ka ? 'Su o wlv' 'de klvci -pee ka, o 'na :

11 'Mo -ov -tmv -vn, -vn -son 'vn, -vn -duo" -ma "kpei 'pendε 'vn -vn -je 'de -vn -wain" de mu !

12 'Bo ε "sri o je 'vn son 'bo nyv -wee' "jri "kpei, o je ov' dε 'vn "duo- o je mu. -Crima kpyv vpyv 'mε. Uva 'bεε- Kea 'a 'nyntu "i

-wεε υυ wlu ka : υυ 'na : -A se -jε -mεε' δε tu 'a -ta 'je due'.

Sesi 'da Lefi

(Matie 9.9-13 ; Luiki 5.27-32)

13 Ε 'wlba 'o muε, Sesi muε de 'bo "ni woin" ke'wλε. Nyioppυ -tuu" -a ji 'de o o -wεε o o too δε.

14 -Ta o o -sia', 'bo o 'jee Alfe 'a "ju Lefi -mε o -tee i 'bo 'wei-sagbu 'di. Sesi 'na : Lefi, -in -bla 'bo 'bn 'de, -in -ke 'ma -a -je na-. 'Su Lefi son 'bn ε, o bla 'bo o 'de.

15 -Ta Sesi nia δε dia' 'de Lefi o -gbu" ε, 'wei-sanyυ -tuu" o, nyioppυ 'a "kwli sain jrv' o, o o' klai" nynuu o, υυ -wee' beεε o υba diie -tadue, δε-nυε' nyυ -nia 'mυa-υba' -tuu" ke o o na'.

16 Ke' wο-savn -nia 'e Fariseen "klu 'jea Sesi o ke nyioppυ 'a "kwli sain ke 'wei-sanyυ a diia -tadue 'su ε, υυ wluε o o' klai" nynuu -pee υυ 'na : Δεε-ti Sesi ke 'wei-sanyυ ke nyioppυ -sain a dii -tadue ε-?

17 Sesi 'wοan υυυυ 'a wlu 'su o 'na : Nyυ -blea kui -son i floan' υba' -pon -dō'cro i, 'kaa nyυ -a δε ε pooa υυ -a -pon' -dō'croi i. 'In se "isrenyυ 'a -ti' ji, 'kaa dīsaunυn 'a -ti' mε -ti 'in ji, -wεε υυ 'je 'pυba' 'je.

Nyυ -teeε' Sesi i 'de wον 'bο-ti 'bn

(Matie 9.14-17 ; Luiki 5.33-39)

18 'Wι jre' o -ta San Batisι 'a klai" nynuu ke Fariseen-wi" 'bοa wον ε, 'bomο nyioppυ ji 'e Sesi o, -wεε υυ -tee' o i ka, υυ 'na : Δεε-ti San Batisι 'a klai" nynuu ke Fariseen-wi" 'a 'bο wον -wεε -maa -nι klai" nynuu 'a 'bο wον ε-?

19 'Bomο Sesi -σεε "kpei o 'na : Aoa naa to' i 'ee nyυ υυ 'da 'de ba "bliti -ko -son, υυ 'beε' υυ 'je wον 'bοo? 'In-, -ta 'nynοjei ke υυυυ -tea i ke ε, υυ se ε 'beε- υυ 'je wον 'bο.

20 'Kaa -sonti nyυ a mua 'nynοjei 'de υυυυ "klu -saa' a, 'bomο υυ 'je wον 'bοo-.

21 Nyο se ε 'beε- o 'je "wliiefο dee 'bo 'unpaade soa -pon" "paa-. -Bo "wliiefο dee "paa- 'bo 'unpaade soa 'a -koi" ε, -mε εε' 'faea' a 'kpa "kpei ke'wλε.

22 Nyο se ε 'beε- o 'je nmο dee 'de bi -gbai" 'di po. -Bo ε nι kan' a, -mε nmο o muε i'wlaa', -mε nmο ke bi a muε idooa'. -Bo ε 'je 'wον ε, -mε nyυ a poε nmο dee 'de bi dee 'di.

Sesi ke -kwlewι ke (Matie 12.1-8 ; Luiki 6.1-5)

23 'Wι jre' o 'bo Suifυ-wi" 'a -kwlewι "kpei Sesi ke o o' klai" nynuu a cen 'o -kle' jri' 'di -tie". 'Su di o o' klai" nynuu 'jea 'bo ι di ε, υυ -tee ιa' cen' -pon" -wεε υba di -je wei.

24 'Su Farisien-wi" -teeε' Sesi, υυ 'na : -Gbυn 'nο, δεε-ti -ma klai" nynuu a nυ δε -sea' nυ ka nι 'bo -kwlewι "kpei ε-?

25 Sesi wluε υυ -pee o 'na : -Ta 'mυε-nυa Dafidi ke o o' 'ce 'wι jre' o, -wεε υυ -pοan' diide ε, δε o nυa ao se ε 'dii -sroo' ?

26 O pa 'e Kea -gbυ klaa" 'di, -wεε o di -di'pen -εε mua 'o Kea "juoi ε. -Mε Abiataa -nι 'sraa -sai klaa" 'de εε' nο" tu 'di. 'De -mε -aa ke' 'na : 'Sraa -savn klae" 'a 'su mυ -beε' -υυ -je -di'pen -nia 'mυa- di. 'Kaa Dafidi "duo εε' jre' 'bn 'ε o je ε di, -wεε o "nyι εε' too- o o' 'ce -ke.

27 Sesi wluε υυυυ -pee ke'wλε o 'na : Kea nυ -kwlewι 'mε 'de nyiο 'o 'dοe 'a -ti' 'bn. Ε se nyiο mο -nυεε 'de -kwlewι 'a -ti' 'bn nι-.

28 'De 'mο nyiο 'o "Ju 'mο nιε -kwlewι 'a jei -o -ke.

3

Sesi 'pυυε "ju -o o kwa jea 'soε (Matie 12.9-14 ; Luiki 6.6-11)

1 Sesi pa 'e Suifυ-wi" 'a "jrui 'kιun-gbu 'di de ke'wλε. 'De "ju due' nι- 'o -o o kwa je 'soε.

2 'Su Fariseen-wi" a -gbυen Sesi ja -snii' -wεε -bo o 'beε- o 'je "ju -nia 'mυa- 'pυυ 'bo -kwlewι "kpei ε, υυ 'je kan' 'je 'de υυ 'je o -ti' "kpei -tuu"-.

3 Sesi wluε "ju -a kwa jea 'soε -pee o 'na : "Bo, -son 'bn 'bo nyυ -wee' "juoi -ta !

4 -Wεε Sesi -tee' υυυυ i, o 'na : Ka ke' 'da-? Nyο 'beεε' o 'je δε 'dοe nυ 'bo -kwlewι "kpei -ae, -aee' o 'je δε savn nυυ ? Nyο 'beεε' o 'je nyο 'pυυ- -ae, -aee' o 'je nyο 'dbaa ? 'Kaa δε o o' 'tmυa υυ se ε "kpei -sa.

5 Sesi pleεε υυυυ 'cenjrie "kpei, -wεε o "kae- "jrii 'de υba' pee 'a "ikmu-ti 'bn. 'Su o wluε "ju -nο -pee o 'na : -Sro' son ! O sroε' kan' -cen'- 'su o o' kwa jie 'o tai" de.

6 Fariseen-wi" 'wlv 'a "jrui 'kιen-gbu 'di ε, 'bo υυ ke Erodi 'a 'ce "sri υυ 'kιen "jrui,

-wεe ka υυ 'jea nu 'de υυ 'jea Sesi 'dba a υυ 'je ε poo-.

Nyυ -tuu" -ji' 'de Sesi o

7 Sesi ke ωω' klai" nynuu 'kpaα 'de "ni -kwlu" foo, 'su nyυ -tuu"-tuu -wlv Galile -υυ bla 'o ω 'de.

8 Uυ 'wlvε Suide ke Selisalem ke Edum blυ -nιa 'de Suden -gbuu 'de 'dii ke, ε ke Tii ke Sidon blυa 'a -kwle 'dii ke-. Dε-nυε' υυ 'wōn ωω' nυδυ 'a 'nynυ εμε -tι υυ ji 'de ω ω.

9 'De nyωυυ- 'a "i-tie -tι 'υn ε, Sesi 'tmυε ωω' klai" nynuu -wεe υυ 'je ω -kwεε" 'de i -tee ω 'jee 'di 'ja -bo ε nι kan' a -mε nyυ se ω i 'tυn i.

10 Dε-nυε' 'de ωω' nyυ -tuu" 'a 'wε- 'bωω-tι 'υn ε, nyυ "klein 'wε- ε kpuη a -kwlv ε, υυa -pōn υυ -wεe' 'je ω "i bla.

11 Nyυ -siisain nιa 'e 'υn 'je ω i 'su υυa "siie 'kōu- i 'bo ω "juωi, -wεe υυa "wō υυ 'na : -In -nιε Kea 'a "Ju -oo !

12 'Kaa Sesi -tee' υυυυ ke' "i ω 'na : dε 'ιn nιa 'υn ε, ε se aomō -jee 'tmυ nι- !

Sesi -sa 'o dboun 'a -puue 'jō 'sōōn (Matie 10.1-4 ; Luiki 6.12-16)

13 -Mε 'wlvα 'o -jei" ε, Sesi muε 'e cru "kpei -wεe ω 'da nyυ ω nιa "i, -υυ -ke ω 'jea dbo nυε.

14 -Wεe ω -sa 'o nyυ 'a -puue 'jō 'sōōn 'de υυυυ "kwlu ω 'daa- ωω' dboun υυ -ke ω 'je na-.

15 Uυυυ ω "nyυ 'ikmaa' -υυ -je Kea 'a -tι 'tmυ 'de -υυ -je -siisain i nυ.

16 Nyυ 'a -puue 'jō 'sōōn ω -sa 'o ε, υυa 'nynυ ka : Simō ωω 'daa Piei ke

17 Sebede 'a "nynuu- Sakt ke ωω' "dei San ω -tuua" Boanekesi -nynυ, ε 'de mε -nι "ni 'a 'piaan'.

18 Uυ ke Ancre o, Filipυ o, Batelemi o, Matie o, Toma o, Alfe 'a "ju Sakt o, Tade o, Simō 'kpi 'blei o. Ωω' Simō tu nyυ -υυ -nιε "i Suifu-wi" 'jea υυa' -ce" -pee -te ε, ω nιε υυυυ 'a due' -o,

19 υυ ke Suida Isikaio, -ωω mua Sesi plea' 'de ωω' tonyυ 'kwa ke-.

Sesi 'a 'ce nιε "i υυ 'je ω kpa

20 Sesi jιε -gbein" de, 'kaa nyυ -kuan' "jrui 'bomu υυa' "i -tisun se "cra, 'de εε' -tι 'υn ε, ka Sesi ke ωω' klai" nynuu 'jea dedisun nυ 'ka se nι-.

21 Ωω' 'ce 'wōan dι -nιa 'mυa a, υυ sōn 'υn 'ε 'su υυ mu ω kpuη 'a, dε-nυε' υυa naa tō' i υυ 'na -mε suan -kpo "jri.

Sesi 'a "ikmaa' 'wlvε 'de Kea 'υn (Matie 12.22-32 ; Luiki 11.14-23; 12.10)

22 Kε' wō-saυn -wlvα 'de Selisalem -υυ jia 'mυa-, dε υυ 'tmυa 'de ωω' -tι 'υn ε, ε ka : υυ 'na : Besebuilυ -ε -nιa -siisain 'a klaa" mε -nι 'de ω 'υn 'de -ε -nyυ' ω "ikmaa' -wεe ωω nυ -siisain i.

23 'Su Sesi 'da υυυυ 'mε -wεe ω poo -tι' "i, ω 'na : Ka -sion' 'bεε- ω 'je ωω' -ce" i nυ ε- ?

24 Aoa 'jee, -bo tυ"bo 'a 'bleenyυ 'a 'su a sea 'υn -sa' a, tυ"bo -kwlv -nιa 'mυa- se dε 'υn 'wlv i.

25 -Bo -gbυ" 'dinyυ 'a 'su a sea 'υn -sa a, εε' -gbυ" tu se dε 'υn 'wlv i.

26 -Bo -sion' a sea ωω' -ce" o -fōn' ε, -bo "cei nι 'de ωω' tυ"bo-kwlv 'di ε, ωω' "ikmaa' se -tajrō nynii, ε 'je "ti.

27 Nyō se ε 'bεε- ω 'je 'de "ikmai o -gbυ" 'di pa -wεe ω 'je ωω' dι "jri, -bo ω se "ju -kmai" -nō san kpuη- ε. 'Kaa -bo ω sōn, -mε ω 'bεε- ω 'je dι "klein -nιa 'de ω ω -gbυ" 'di "jri.

28 'Ma 'tmυε aopy tō' -tι 'a tō' -tι, nyiōpy- 'a dīsain o, υυa' Kea -soo' opoa' 'beeε' ι 'je -kwε-.

29 'Kaa nyō -ωω mua Kea 'a -Suu -kwεai -soo' o poa' a, ωω' desayn se -kwεi, εε muε ω "jrυ nιa' jeejee.

30 Sesi 'wōan υυ -pee wlv -tι kan' a, υυ wlv' ka, υυ 'na : -Suusaυn -nι 'de ω 'υn.

Sesi de ke ωω' "dei -wi" ke (Matie 12.46-50 ; Luiki 8.19-21)

31 Sesi de ke ωω' "dei -wi" -jio' 'jea a υυ nynai 'de "kpaε, -wεe υυ dbo nyō ω mu Sesi 'daa'.

32 -Ta ε nιa kan' -mε nyυ -tuu"-tuu -gbae' ω 'de woi 'de υυ wlv ω -pee υυ 'na -ιn de ke -ma "dei -wi" -nι 'e "kpaε. Uυa 'da -υn -ε.

33 'Su Sesi 'na : -ω -nι 'ιn de ke 'ma "dei -wi" ε- ?

34 -Wεe ω kpa "jri "jei 'de ω -gbυυn' nyυ -υυ -gbae' ω 'de woi "kpe i 'de ω 'na : nyυ -nυ υυυυ -nι 'ιn de ke 'ma "dei "wi.

35 'Kaa nyō -nυa' Kea 'a 'tυn nυ-tι ε, ωmō -nι 'ma de'dinmōυ, ωmō -nι 'ma de'dinynokpao', ωmō -nι 'ιn de.

4

*Kodbonvi 'a "ipoo-ti
(Matie 13.1-9 ; Luiki 8.4-8)*

1 'Wu jre' o Sesi -tee Kea 'a -ti' 'tmua' -pon" ke'wle 'bo "ni klaa" -nia 'e Galile -kwli". 'De nyioɔpɔ- 'a "i-tia' 'ɔn ε, 'bo ɔ 'jaa- 'de -kwεε" 'di 'bo "ni "kpei -wεε ɔ -te i. Nyɔ -wee' "klein -gbae' ε "ni wɔn i.

2 Sesi 'wɔan ɔɔpɔ de tɔɔ -ti ε, ɔ pooe -ti' -tuu"-tuu "i.

3 ɔ 'na : Ao po doin" i ! Nyɔ due' mue ko -gbaa'.

4 -Ta ɔɔ -gbaa' ko 'sɔ ε, ia' 'jɔ jri' blu' 'bo -jei". Nɔɔ ji' i di -mɔ 'mε.

5 Ia' 'jɔ jri' blu' 'de "soi 'ɔn -ta 'blɔ -tuu" sea nɔ ε. I -too" ε 'mεa'.

6 'Kaa -ta 'jru a -tea -gbao ε, ia' 'sɔn -wee' je 'soε, de-nɔε' ia' 'sɔn se -ta -tɔɔn' nyɔnɔ 'de 'blɔ -son.

7 Ia' 'jɔ jri' blu' 'de "wi 'ɔn. "Wi sɔn i, i se de 'ɔn 'wɔ.

8 'Kaa ia' 'jɔ jri' blu' 'de 'blɔa- 'dɔe 'ɔn, -mɔ mε'. I 'wɔε de 'ɔn, kpau due' croε 'jɔ 'ɔ kwla taan, due' croε kwla -mεεo"-, due' croε kmε' 'due.

9 -Wεε Sesi 'na : Nyɔ doun" nɔa 'o "jru ε, -mε ɔ 'wɔn i.

*Dεε-ti Sesi poo -ti' "i ε- ?
(Matie 13.10-17 ; Luiki 8.9-10)*

10 -Ta Sesi tεεan nyioɔpɔ kun ε, 'bomo nyɔ pla -sia 'o ke ɔɔ' klai" nyɔnuu -nia -puue 'jɔ 'sɔɔn -tee' ɔ i 'de "i poo-ti 'a -ti' 'ɔn.

11 'Sɔ Sesi 'na : Aopɔ- mɔ ε, Kea -sa εε' tu"bo -kwɔ ɔ -ti' 'kwla 'de ao -pee, 'kaa -bo ε -tu" "kpaenyɔ -wi" -mɔ ε, ɔɔa 'wɔɔn 'de "i poo-ti 'a 'sɔ 'ɔn.

12 'De ɔɔa -gbɔn i ja 'mε 'pepe, 'kaa ɔɔa' 'jee i "jriε-. ɔɔa' doin" a 'wɔɔn 'mε, 'kaa ɔɔa' 'wɔɔn 'dei, -bo ɔɔa sɔ 'dei 'wɔɔn 'de ε, -mε ɔɔa mue 'e Kea o "biia', 'de ε 'je ɔɔa' dɔsain -kɔ' 'de-.

*Sesi -sa "i poo-ti wɔ
(Matie 13.18-23 ; Luiki 8.11-15)*

13 'Sɔ Sesi -tee' ɔɔpɔ i ɔ 'na : Ao se "i poo -ti -nɔ 'mii 'wɔɔn ? 'De -mε ka ao 'je "i poo -ti jri' 'a 'mii 'wɔɔnsɔn nɔ ε- ?

14 Kodbonvi -ɔɔ -ti' 'ɔn 'tmua, ɔ -kɔ' nyɔ -tmua Kea 'a -ti'.

15 'De nyɔ jru' pɔe o ε, wlu -tmɔɔa' ε -kɔ' kojɔ -blua" 'bo -je -kpaε" ε. -Bo ɔɔ 'wɔn

wlu 'mɔa- kaan 'sɔ ε, -sion' ji' -wεε ɔɔ -sε 'de ɔɔ 'ɔn.

16 Nyɔ jru' 'a pɔe o ke'wle ε, wlu -tmɔɔa' -kɔ' kojɔ -blua 'de "soi "klu ε. -Ta ɔɔ "sria ɔɔ 'wɔan Kea 'a wlu 'bo ɔɔ -sεε 'o mu 'de 'mɔa- 'ɔn.

17 'Kaa ɔɔa' 'taie "i εε' "ti 'de ɔɔpɔ 'ɔn. ɔɔa' 'mɔa 'a nɔ" se "i tɔn-. -Bo "ikma -ti ke 'kle ji ɔɔpɔ "kpei 'de Kea 'a -ti' 'ɔn ε, 'sɔ ɔɔ 'bɔ Kea -kwli" -tea' -nia 'de ɔɔpɔ 'ɔn o.

18 Kea 'a wlu nyɔ deejru' a 'wɔan a, ka kojɔ -blua' 'de "wi 'ɔn nɔa, 'kamɔ ε nɔ 'de ɔɔpɔ 'ɔn. ɔɔa' nyɔ tu a 'wɔn Kea 'a wlu 'mε,

19 'kaa ɔɔa naa 'kmɔ "kpeidi' 'a tɔ' i 'wɔ "o 'wɔ. "Wlii 'a 'tɔn 'a nyɔ 'srε i poa', ε ke 'tɔn nɔdi jri' -nia 'de ɔɔpɔ 'ɔn a "fian wlu "jru i -wεε ia' 'wɔ de 'ɔn.

20 'De nyɔ jru' pɔe o ke'wle ε, wlu -tmɔɔa' -kɔ' kojɔ -blua' 'de 'blɔa- 'dɔe 'ɔn. Wlu ɔɔ 'wɔan, ɔɔa -tee' i 'de ɔɔpɔ 'ɔn, ɔɔa kpɔɔn ε sɔn 'sɔɔn, -wεε ka ε "sia' nyɔnɔ ɔɔa nɔ kan'. ɔɔa' nyɔ tu ε, ɔɔ -kɔ' ko -nmɔa -wεε -εε kpau due' croa 'jɔ 'ɔ kwla taan, due' croa kwla -mεεo"-, due' croa kmε' 'due ε.

*Nεbi 'a "ipoo-ti
(Luiki 8.16-18)*

21 Sesi pooe -ti' jri' "i ke'wle 'de Kea 'a wlu 'wɔnsɔn 'a -ti' 'ɔn, ɔ 'na : Nyɔ 'beeε' ɔ 'je nεbi tba -wεε ɔ 'je ε jae "jru i -crii"- 'de ε 'je i 'jee ? 'De nyɔ 'beeε' ɔ 'je ε 'e 'dii -son -tuu" ? Nyɔ a se ε ja -pee' -wεε εε sea i 'je -ta -wee' -pesaa' ?

22 Di "klein -pa' 'kwla a, ia mue "kpaε' 'pεεan'. Di "o di -tuu" a i ε, ia mue 'e -sɔn' 'ɔn jia'.

23 Nyɔ doun" nɔa 'o "jru ε, -mε ɔ 'wɔn i.

24 'Bo -mε 'de ε, ɔ 'na : Ao -tu" di aoa 'wɔan 'a -ti'. De aoa dbaa nyɔ 'ɔn ε, mε nyɔɔ mu ao dbaa' -ke, -wεε nyɔ 'je aoa' -nɔ "kpei -tu".

25 'Kaa nyɔ -blea de nyɔ a muo jre' nyɔa" ke'wle, 'de nyɔ -sea' de 'ble ε, de-saan" ɔ 'blea nyɔa muo ε 'kwa -saa'.

Kojɔ -sea' -klu' sie 'a "i poo-ti

26 Sesi wlu' ke'wle ɔ 'na : De -ke Kea 'a kεεma' -kwɔ ɔ -ti' -kɔɔa' "i ε, ε ka : ε -kɔ' nyɔ due' -po' ko 'de ɔ o -kle.

27 -Bo ɔ 'mʊ o, -bo ɔ -te 'jriɛ 'i 'maʊ' o, 'jru -gbao o, ka ko a nua mɛsʊn, ɪa nua 'boasʊn ɔɔ' ju.

28 'Blʊa 'a -cɛ" mɛ -ɛɛ mɛɛ dɪ. "I-saa nɔ" ko a bla "mɛɪ", -jɛ -tba' 'o ɛ, ɪa nʊɛ kpaɪ-, -wɛɛ de 'boɔ- nɔ" ɛ ɪa wa ɪa ku -tɪ.

29 -Bo ko -flu" 'sʊ ɛ, nyʊ "duɛ -cnɛ 'ʊn -wɛɛ nyʊ a cɪn, dɛ-nʊɛ' ɪa' cɛn nɔ" -nyɪnɪ'.

Tu jɔ -saan" 'a "i poo -ti (Matie 13.31-32, 34 ; Luiki 13.18-19)

30 Sesi wlu' ke'wɛɛ, ɔ 'na : Ka -a -je Kea 'a kɛɛma' -kwɔɔ 'ɔ "ipoo ɛ- ? Dɛ -ke ɛ -kooɔ' 'i -gblein' ɛ- ?

31 ɛ -kɔ' tu jɔ -saan" due' nyɔɔ do- 'de 'blʊ 'ʊn. ɛɛ' tu jɔ tu 'piie "i 'de tu jɔ -wee' "klu.

32 'Kaa -bo nyɔ do ɛ, -wɛɛ ɛ mɛ, ɛɛ 'booa ɛɛ jea doodɪ -wee' "klein -sii'. ɛɛ -sa' 'dae-ka nʊʊ 'bɛɛ ɪ 'jea 'jro po 'de ɛ ja.

33 "Ipoo-tɪ -nɪ, mɪ Sesi a nʊ -wɛɛ ɔɔ 'tmʊʊ ʊpʊ Kea 'a wlu ka ʊʊ 'je ɛ 'mii 'wɔn ɛ.

34 ɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ʊpʊ 'tmʊʊ- -bo ɔ se -tɪ' "i poo ɛ. 'Kaa -bo ɔ ke ɔɔ' klai" nynu 'a 'sʊ -te ɪ ɛ, ɔɔ -sa' dɪ -wee' "klein wɔ 'de ʊpʊ -pee.

Sesi jaa -piie ja (Matie 8.23-27 ; Luiki 8.22-25)

35 'Wɪ due' kʊn -nɛ ɛɛ' -kwie" ka a, Sesi 'tmʊʊɛ ɔɔ' klai" nynu ɔ 'na : -A mu 'e "ni 'de.

36 'Sʊ ʊʊ "taɪɛ nyɔɔ -pʊ "i -wɛɛ ʊʊ mu -gbɛɪn" woi. -Kwɛɛ" -ɛ 'di Sesi nɪa -wɛɛ ɔ 'tmʊa nyʊ ɛ, ɛmɛ -kpa' ɔ ke ɔɔ' klai" nynu. -Kwɛɛ" jru' -nɪ 'o mu -ke.

37 'Sʊ -piie -tee jia' -pʊn". "Ni 'a 'plɪ a 'wla 'de -kwɛɛ" 'di, ɛɛ jea -kwɛɛ" "ji sɔɔn-sɔɔn-.

38 Sesi 'pɛn ɪ 'de -kwɛɛ" 'ɛ -gbɔɔ o -wɛɛ ɔ po dɛ "jru "kpei 'de ɔɔ 'mʊ. ɔɔ' klai" nynu -sɔ "nyɔɔ" -wɛɛ ʊʊ 'na : Nyʊ dɛtɔɔɪ, ka -aa jia 'mɛa' a, ɛ se -ʊn ka jro' "i 'daa ?

39 Sesi sɔan -klu' ɛ, ɔ "wɔɔɛ -piie ke "ni "jru ɪ ɔ 'na : ɪ 'bɔ, ɪ ji ja ! 'Sʊ -piie 'bɔ ji -tɪ 'mɛ, -ta -wee' nɪɛ -snii'.

40 'Sʊ Sesi wlu' 'de klai" nynu -pee ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ faʊn a nʊ aopʊ- ɛ- ? Kea -kwɪ" -tea' se 'de aopʊ- 'ʊn nɪ kee ?

41 'Kaa dɛ waa ʊpʊ 'dii, -wɛɛ ʊʊ -te wlu' -pʊn" 'de ʊpʊ 'a 'sʊ 'nyɪn ʊʊ 'na : Ka mɛ -nɪ kan' a- ? ɛ dɛ- ? -Ta "ju -nɔ

-mɔ 'wɔ -wɛɛ -piie ke "ni -cɛɛn' -nɛ ɛ 'je ɔ wɔn ɛ- ?

5

Sesi -seie 'ju due' 'de -siisain 'kwa (Matie 8.28-34 ; Luiki 8.26-39)

1 Sesi ke ɔɔ' klai" nynu nɪnɪɛ 'de "ni 'de 'de Kelasa nyʊ "bli.

2 Sesi 'wɔa 'e -kwɛɛ" 'di ɔɔ "siaɪ 'sʊ "ju due' -suusaʊn nɪa 'e 'ʊn 'wɔɛ 'e -gbain' "klu -ɔɔ -jɔɔ "i.

3 'De -gbain' 'nyɪn mɔ ɔ "ti. Nyɔ jro' se ɔɔ' saan' 'bɛɛ- -bo ɛ nɪ -gbaacɪɛ' "dbu mɔ 'de ɛ, ɛ se ɔɔ' saan' 'bɛɛ-.

4 'De 'wɪ -tuu"-tuu 'di ʊʊ pɔɛ ɔ nɪ -gbii bu' -wɛɛ ʊʊ saan ɔɔ' sɪn -gbaacɪɛ' "dbu, 'kaa ɔɔ cɛn -gbaacɪɛ' "dbu 'mɛ, -wɛɛ ɔɔ wa nɪ -gbii. Nyɔ -jea "ikma -ɔ -je ɔ "wɔɪn 'bɛɛ- ɔ se nɪ-.

5 'Jru-gbao o, "maʊ" o, ɔ nɪɛ -gbain' 'nyɪn woi ke cruɪ "kpei- ke-. ɔɔ "wɔɔ-, ɔɔ nʊɛ "soi ɔɔ jea ɔɔ' -cɛ" pooa.

6 ɔ 'jeea Sesi nya 'sʊ, ɔ mu' ɔ "siiɛ 'kɔɪ- ɪ 'bo ɔ "juɔɪ.

7 -Wɛɛ ɔ "wɔ kpleiin, ɔ 'na : Sesi, Kea -nɪa 'e jaʊn 'di 'a "Ju, dɛ -nɪ -ɪn -ke 'ma -a 'nyɪn ɛ- ? 'Ma naa -ma -so" 'ma kwɛɛ- 'de Kea 'a 'nyɪn 'ʊn, -ɪn -bo 'ʊn 'kle "kpei jaa.

8 ɔ 'tmʊa wlu -nɪa 'mʊa- ɛ, Sesi wluɛ 'e -suusaʊn -pee ɔ 'na : ɛ 'wɔɔ 'e "ju -nɔ 'ʊn !

9 -Wɛɛ Sesi -tee' ɔ ɪ ɔ 'na : -Ma 'nyɪn wɛ- ? ɔ wlu' 'e Sesi -pee, ɔ 'na : 'Ma 'nyɪn mɪ -nɪ -pɔn -tun, 'kaa -a -tɪɛɪ".

10 'Sʊ ɔɔ bae Sesi 'mɛ ɔ 'na : -ɪn -bo -a 'blʊa- -nɛ o tɪɛn !

11 -Ta ɛ nɪa kan' -mɛ be" 'a -gbɔn' jɛɛ' mɛ -ɛɛ dii 'de cru -kwɪ" 'de ʊʊ -pʊn".

12 'Sʊ -siisain bae Sesi ɪ, ɪ 'na : -ɪn -tun" -aʊn 'de be" -nɪ o, -wɛɛ -a -je 'de ɪ 'ʊn pa.

13 Sesi cɛn 'o wlu 'mɛ. 'Sʊ -siisain 'wɔɛ 'e "ju -nɔ 'ʊn, ɪ "sɪɛ "kpaɛ', -wɛɛ ɪ mu 'e be" 'ʊn. Be" 'a -gbɔn' -nɛ -sa plea' 'de cru -kwɪ" ɪ 'wla 'e "niɔ-. ɪ 'bɛɛ- be" 'a "wlu 'sɔɔn 'mɛ ʊmɪ blu' "ni -tun.

14 Nyʊ -tea be" 'dei -wee' -gbuu", ʊʊ 'kpaɛ -kwɔɔ 'dii ke -gbei" wei, -wɛɛ dɛ -nʊʊa 'de ʊʊa po ɛɛ' "kuan. 'Sʊ nyɔɔpʊ- a -kwɛ- ɪ ʊʊa jɪɛ dɛ -nʊʊa 'jea.

15 ʊʊ nɪnɪa 'de Sesi -pʊn" 'sʊ "ju -siisain 'wɔa 'e 'ʊn -nɔ ʊʊ 'jee ɔ "jriɛ- mɛ ɔ -tee

i, o paa di 'un ka -coon' ka, o "jru 'di -tee 'tuun. 'Su de waa ub 'dii.

16 -Wee di "klein -nuba 'de "ju -siisain nia 'un 'a -ko 'di e, e ke di -nuba be" "jrii ke, nyu -jea ia' -ta a, ub po ubpu ia' "kuan.

17 'Su ub -tee Sesi 'a i baea' -pun", -wee o 'je 'de ubpu 'a 'blua- 'di 'wlu.

18 -Ta Sesi a 'jaa 'de -kwee" 'di 'su "ju -siisain nia 'un 'de e, o 'na : 'Ma bae -un -e 'un 'bae- 'un ke -un -je muu ?

19 Sesi se o ke oo' mu-ti 'woon-, 'kaa o wlu o -pee ka o 'na : -In mu 'de -un o -gbu" -son, -wee di 'doe Tu"bo nua -un "jrii ke ka e 'jea -ma wee -un -je e 'tmu 'de -ma 'ce-wi" -pee.

20 "Ju -no mu' -wee o 'tmu de Sesi nu o "jrii 'de 'blua- -ne 'e -kwle -i -nia -puue 'dii. 'Su nyu -woan ia' di tu e, tai' "maa ubpu 'me.

Sairisi 'a "junynokpao' ke 'nynokpao' due' ke

(Matie 9.18-26 ; Luiki 8.40-56)

21 Sesi 'ja 'e -kwee" 'di -wee ub mu 'e "ni 'de de. -Ta o nua 'o "ni -kwli" e, nyiopyu -tuu" -kuen" "jrui 'de o -pun".

22 Kea -gbu klaa" 'a -jeopoi due' -oo 'nynt nia Sairisi ji'. O 'jeea Sesi e, o -gblee o bu wo.

23 O -tee' oo' kwa 'di oo baeo', o 'na : 'Ma "junynokpao' -saan" a jie 'mea 'de. 'Ma bae -un -e, -un -ji" 'un o, -un -je u kwa "jru -te', -wee va' 'we- 'je 'bo 'de u 'je 'kmu nu-.

24 'Su Sesi ke o mu'. Nyiopyu -tuu"-tuu -kaan ubpu de, -wee uba "tuun o -ta -wee'.

25 'Nynokpao' due' -ni 'e nyu "klu -ba nymu o 'wlu 'e u 'un 'su. Ee' 'we- tu nu e -sin 'a -puue 'jo 'soon 'bo u -pun".

26 Ua 'jee va' -ce" won jeejee 'de -do'cro-wi" 'kwa, u -kwe- 'kwa i. 'Kaa u se kui -son i floan' 'ble, va' 'we- mee' -ce" e 'kpa "kpei soon- soon-.

27 U 'woan di -tmuba' 'de Sesi 'a -ti' 'un 'su u pa 'e nyiopyu "klu 'de Sesi 'de fo o, -wee u bla oo' 'unpaadi 'i,

28 de-nue' u wlu' 'de va' -ce" 'un u 'na, -bo 'un 'bae- 'un 'je oo' 'unpaadi mu 'a -ce' 'i bla mo 'de e, 'ma 'we- e mu e 'boa'.

29 'Bo e "sri va' nymu je 'i 'ka. 'Su ka va' 'we- 'boa 'de u kui' u ju'e'.

30 "Junynokpao' 'a -nee blo 'i 'su ka 'ikmaa' jre' 'wba 'e Sesi 'un e, o 'je kan'

'me. Wee o "biie i 'de nyiopyu 'a -kwea'-, o 'na : -O bla 'ma 'unpaadi 'i e- ?

31 Oo' klai" nynuu wlu o -pee, ub 'na : Ka nyiopyu- a "tuuan -un i -ta -wee' -un se kan' 'jee -wee -un -na -o bla 'mi 'i e- ?

32 'Kaa Sesi a -gbuen o 'de woi -wee nyo -nua' ee' de tu e o 'je o 'je.

33 De waa "junynokpao' 'dii va jea ce, de-nue' ka de jre' nu u "jrii u 'je kan' 'me. U ji' -wee u "sii- 'koi- i 'de o "juoi 'de u 'tmu o to' -ti -wee'.

34 Sesi wlu e u -pee, o 'na : 'Ma "ju, aa' 'ma -kwli" -tea' me -puu' avn. A mu 'de pee 'a blua' 'un -wee a kui -son 'je pee ni-.

35 -Ta Sesi nia wlua' a, nyu 'wlu e 'e Sairisi o -gbu" ub je ji, -wee ub wlu o -pee ub 'na : -In -bo nyu detooi seea 'bode. -Ma "ju 'me.

36 'Kaa Sesi se uba' wlu -ne -kwlo kpa o 'tmue Sairisi o 'na : Favu 'bo -un -nube, -te' 'un -kwli".

37 'Su o se nyu jro' oo' -jei" kpa-ti 'woon- -bo e se Pisi o, Saki ke oo' "dei San nu e.

38 -Ta Sesi ke ubpu a nynia 'de Sairisi o -gbu" -me -fun" -cruen" e 'kpa, nyiopyu a kple', uba bla uba' -ce" i.

39 O pa 'e -gbu" 'di, -wee o wlu ubpu -pee o 'na : De -ble -tiba -ti ka a, 'de de -ee -fun" aopy- e- ? "Ju-saan" se 'me, va 'muu.

40 'Su uba wloo'. -Wee o po nyu -wee' "kpa'. 'De o "duo "ju -saan" "bo ke u de ke oo' klai" nynuu -nia taan 'un, -wee ub pa 'e -gbu" 'a won 'di -ta "ju -saan" 'pean i e.

41 O kpon e "ju -saan" 'a sun -wee o wlu 'de u -pee 'de o "bliwlu 'di o 'na : Talita kum, e 'de me -ni : 'Nynokpao' ju 'ma 'tmu avn 'e, a son 'un !

42 'Bo e "sri, u je 'un son-, u je naa' -pun" -te'. "Junynokpao' -saan" -nu 'blee -sin -puue 'jo 'soon. -Ta ub 'jeea de -nuba 'mua- "jrie- 'su tai' "maa ubpu 'me, e je -je "kpei -tie" cen.

43 'Kaa Sesi cri e ee' -cie 'de ub -pee -wee nyu jro' je e juo-. -Wee o 'tmu ubpu o 'na : Ao "nyu "ju -saan" de u 'je di.

6

Nasareti-nyu se Sesi 'a -ti' to' 'un 'je (Matie 13.53-58 ; Luiki 4.16-30)

1 Sesi 'wɔba 'de Sairisi o -gbu" 'su o ke ɔɔ' klai" nynuu muɛ 'de o o -kwɔɔ.

2 ɔ -tee nyu de tɔɔa' -pɔn" 'bo -kwɔɔwɔ "kpei, 'de "jrui 'kɔn-gbu 'di. Nyiɔpɔ -tuu" -poa' ɔɔ' wlu doin" o tai" "maa uɔ -wee' 'mɛ, uɔ 'na : -Ta o -sa -mɛ ɛ- ? -ɔ -nyɔ" o ɛɛ' "ikmaa' tu ɔɔ jea jrui' -ji -mɔ nu ɛ- ?

3 ɛ se o mɔ -nɔ Madi 'a "ju -ɔɔ koa -gbu" nɔ -taa ? ɔɔ' "dei -wi" se Saki ke, Sosi ke, Suidi ke, Simɔ nu- ? ɔɔ' "deinynɔkpae' -wi" se 'de -a "klu nɔ -taa ? ɛ nuɛ' 'su uɔ se ɔɔ' -tɔ' tɔ' 'bɔn 'je.

4 'De Sesi wlu uɔ -pee o 'na : Nyɔ 'o -flɛɛn Kea 'a wlu 'kwajaai -bo ɛ se 'bo o o -kwɔɔ ke o o -gbɛin" ke o o -gbu" -sɔn nɔ ɛ.

5 'De ɛɛ' -tɔ' 'bɔn ɛ, o se "ikmadɔ jrɔ' nu 'mɔa- -bo ɛ se o -tee 'wɛnɔuɔn pla kwa "jrɔ -wɛɛ uɔa' 'wɛ- 'bɔ nɔ ɛ.

6 De Kea -kwɔɔ' -tea' sea 'de uɔpɔ 'bɔn nɔ ɛ, ɛ "maa Sesi tai', ɛmɛ -tɔ o mu -kwɔɔ jrɔ' -nɔa ɔɔ' -kwɔɔ 'de woi 'dii, 'de ɔɔ tɔɔ nyu Kea 'a wlu.

Sesi dɔɔɛ ɔɔ' klai" nynuu 'sɔn 'sɔn (Matie 10.5-15 ; Luiki 9.1-6)

7 ɔ 'da ɔɔ' klai" nynuu -nɔa -puue 'jo 'sɔɔn 'mɛ -wɛɛ o dɔɔ uɔpɔ 'sɔn 'sɔn. ɔ "nyɔ uɔpɔ "ikmaa' -wɛɛ uɔ 'je -siisaɔn wɔn -sii.

8 -Wɛɛ o bla ke' o "nyɔ uɔpɔ o 'na : Ao 'bo de "o de 'bɔn "due ɛ ke ao 'bo muɛ, -bo ɛ se itbatu 'a 'su nɔ ɛ. Ao 'bo -di'pɛn ke-kebou" 'bɔn "due 'de ao 'bo 'wei 'de aoa' wɔ 'di pɔɛ.

9 'Kaa ao paa "kwɔɔlɔi- bɔ', ao 'bo "bai 'sɔɔn 'bɔn paa-.

10 ɔ wlu uɔpɔ -pee ke'wɔɛ o 'na : -Bo ao nyni 'o -kwɔɔ due' 'di ɛ, -mɛ -gbu" -ɛ 'di nyu a mu ao sɔn 'sɔɔn kpɔuɔn 'a a, ao -te 'de ɛ 'di i mamaɔ 'su ao 'je 'o 'wɔɔ.

11 'De -bo ao nyni 'o -kwɔɔ jrɛ' 'di -wɛɛ nyu se aɔpɔ sɔn 'sɔɔn kpɔuɔn ɛ, 'de uɔ se aoa' wlu doin" o pɔ ɛ, ao 'wɔɔ 'o ɛɛ' -kwɔɔ -tu 'di. Ao -gbao' uɔa' -kwɔɔ 'o 'blɔ -ɛ kpɔn a aoa' bɔ ɛ. ɛmɛ -ɛ -je uɔpɔ fɛn' -saa ka 'pee a mua uɔpɔ kpɔn 'a a.

12 Klai" nynuu mu' 'su uɔ -tee nyiɔpɔ- 'a 'tmɔa' -pɔn" uɔ 'na : Ao juo aoa' deɔaɔn "i -wɛɛ ao 'je ɛ kwa -sɔn -saa.

13 Uɔa nuɛ -siisaɔn -tuu" i, -wɛɛ uɔa pɔ 'wɛnɔuɔn -tuu" 'cna "jrɔ -wɛɛ uɔa' 'wɛ- ɛ 'bɔ.

San Batisi 'a 'mɛ -tɔ (Matie 14.1-12 ; Luiki 9.7-9)

14 Sesi 'a 'nynɔ -gbaa -ta -wee' "klein i, i mu' i je 'beɔ Erodi jɛɛ -ke. Nyu jrɔ' wlu' ka uɔ 'na : "Ju -nɔ, ɛ San Batisi -ji" 'kmɔ de, ɛmɛ -tɔ o kmai", -wɛɛ ɔɔ nu jrui' ka.

15 Deejrɔ' 'na : ɛ Kea 'a wlu 'kwajaai Eli -o. Nyu jrɔ' wlu' ke'wɔɛ uɔ 'na : Kea 'a wlu 'kwajaauɔn -nɔa 'de ɛ, uɔa' due' -o.

16 -Ta Erodi 'wɔaɔn ɛɛ' de tu ɛ, o 'na : San Batisi -ɔɔ "jrɔ 'ɔn ɛɛn 'o ɛ, ɔmɔ -ji" 'kmɔ de.

17 See 'de ɛ, Erodi mɔɔ' -ɛɛ" dɔɔɛ nyu uɔ je San kpɔn uɔ je o san, uɔ je o -kaso 'di pɔ. Erodi nu ɛɛ' de tu 'mɛ 'de ɔɔ' "dei Filipu 'a 'nynɔ Erodiadi o -sɔ 'kwa 'a -tɔ' 'bɔn.

18 San Batisi -mɔ wluɛ Erodi -pee 'de-, o 'na : ɛ se ka -ɔɔn' ka nɔ -wɛɛ -ɔn -je -ma "dei 'nynɔ 'kwa -sa.

19 Erodiadi 'kpa' San 'ɛɛn i. U nɔɛ "i u 'je o 'dba.

20 'Kaa u se ɛ 'bɛɛ-, de-nuɛ' Erodi -mɔɔ pleɛ San 'mɛ. Deɛ -tɔ Erodi a pleɛa San a, ɛmɛ -nɔ o 'sɔɔɔ' o nɔɛ Kea 'a nyɔ -o, ɛmɛ -ɛɛ -tɔ' 'bɔn ɔɔ 'wɔɔ o o. -Bo Erodi a sea San 'a wlu doin" o pɔ ɛ, 'fɔ -je o 'jea 'o -sa ɔɔ' 'jɛɛ. 'Kaa ɔɔ' wlu 'a doin" o poa' a nu o 'tɔn.

21 'Wɔ 'dɔɛ jrɛ' 'kpa Erodiadi 'kwa. Uɔa -tu" ɛ Erodi 'a 'wɔwɔ 'a -kɔ'. ɔ 'da ɔɔ' nyu klaɛ" o, "soa-wi" 'a klaɛ" o, de "ijuouɔn -nɔa 'de Galile -kɔ' -sɔn.

22 Erodiadi 'a "junynɔkpao' pa -gbu" -wɛɛ u -te deɛa' -pɔn". Ua' deebu nuɛ Erodi ke ɔɔ' nyu o 'da 'tɔn. 'Demɔ o wlu u -pee o 'na : De a nɔa "i ɛ, a -teeɛ' 'mi i 'ɔn 'je ɛ auɔn "nyɔ.

23 -Wɛɛ o ɛɛn wlu -tie", o 'na : 'Ma -sɔɔɛ' de aa mua i -teea' a, 'ma muɛ auɔn "nyɔa', -bo ɛ nɔ 'ma 'blɔa 'a 'fɔ mɔ 'de ɛ.

24 'Su 'nynɔa -tɔɔ -nu "siɛ 'kpaɛ' -wɛɛ u to u de "jrɔ "i u 'na : De 'ɔn 'je i -tee' ɛ- ? U de 'na : A -tee' San Batisi 'a "jrɔ i.

25 'Su u jɛ de -tɔɔ"- 'de 'beɔ o -wɛɛ u 'na : 'In nɔɛ "i -ɔn -je San Batisi "jrɔ "i -sa -wɛɛ -ɔn -je ɛ 'seti 'di -te' -ɔn -je 'bɔn "nyɔ -ta kaan.

26 'Su 'beɔ 'kaɛɛ "jrui, 'kaa o se ɛ 'bɛɛ- o 'je u "nao- 'de wlu o ɛɛn -tie" 'de nyu o 'da "juoi 'a -tɔ' 'bɔn.

27 'Bo ε "sri ɔ je "soai due' dbo ɔ je San Batisi "jru "i cεan' mu. "Soai -nɔ muε 'e -kasogbu 'di, ɔ cεn 'o San 'a "jru 'mε.

28 -Wεε ɔ -teε' 'e 'seti 'di 'de ɔ "nyɪε 'nynɪa -tɔo -nɪ, -wεε ɔ mu "due 'ɪn ɔ "nyɪ ε ɔ de.

29 San 'a klai" nynuu 'wɔan ɔɔ' 'mε -ti ε, ɔ ɔ ji' ɔ ɔ je ɔɔ' "ku 'ɪn "duo-, ɔ ɔ je ɔ i -te'.

Sesi "nyɪε nyiɔpu -di'pen ke -smii' ke (Matie 14.13-21 ; Luikɪ 9.10-17 ; San 6.1-14)

30 Sesi 'a dboun jɪε 'de Sesi o de, -wεε dɪ ɔ ɔ nɪa o, dɪ ɔ ɔ tɔɔa nyɪ ɔ ɔ po ia' "kuan 'de ɔ -pee.

31 Nyiɔpu a nɪε -ɪn mu -ɪn ji. 'De ɔ ɔ ɔ 'i -tie -ti' 'ɪn ε, ka Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'jea dεdisɪn nɪ 'ka se nɪ-. ε mε -ti ɔ wlu ɔ ɔ -pee ɔ 'na : Ao ji -a -je -ta nyɔ jɔɔ' sea nɪ mu -wεε ao 'je 'o fɔn dε-saan"-.

32 -Wεε ɔ ɔ "duo -kwεε" 'ɪn 'de ɔ ɔ mu 'de -ta -nɪa pee ε,

33 'kaa nyiɔpu- -tuu" 'je ɔ ɔ pu ɔ 'a mu -ta 'mε. ɔ ɔ jua ɔ ɔ pu ɔ 'i 'sɪ ε, ɔ ɔ 'wɪε -kwɪε 'dii -ta -wee', ɔ ɔ pleε 'blɔɔi -wεε ɔ ɔ cεεn Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu nya i. 'Sɪ -ta ɔ ɔ muua, ɔ ɔ pu -nyɪnɪ' 'o mu tεin".

34 -Ta Sesi 'wɪa 'de -kwεε" 'di ε, ɔ 'jee nyiɔpu -tuu" 'jɪε-, ɔ ɔ pu ɔ 'a wεε a nɔɔ', dε-nɪε' ɔ ɔ -kɔ' 'blaε -sea' 'dei -tei 'ble ε. -Wεε ɔ -te ɔ ɔ pu ɔ 'a dɪ -tuu" tɔɔa' -puɪn".

35 -Ta -fli 'wɪa a 'sɪ ɔɔ' klai" nynuu 'kpu -puɪn", ɔ ɔ 'na : Nɔɔ' -wee' -si' 'de -ta nɪε 'kpa "kpei.

36 -In -tai"- ɔ ɔ pu ɔ 'i ɔ ɔ 'je -gbei" woi ke -kwɪε -kɔɔan" i 'dii mu, -wεε ɔ ɔ 'je diidε i -puɪn.

37 'Sɪ Sesi wɪε ɔ ɔ -pee ɔ 'na : Aoa' -cε" 'kpa "nyɪ ɔ ɔ diidε. 'Sɪ ɔ ɔ -tee' ɔ i ɔ ɔ 'na : -In -nɪε "i -a -je 'wei 'a kmε' 'sɔɔn 'ɪn "duo- -a -je ε -di'pen 'ɪn -tɪan' mu, -a -je ɔ ɔ pu ɔ "nyɪ ɔ ɔ 'je dii ?

38 Sesi -teeε' ɔ ɔ pu ɔ i ɔ 'na : -Di'pen -tiie' ao 'ble ε- ? Ao mu 'e -gbun. ɔ ɔ -teeε' ba i ɔ ɔ 'na : -A -bleε -di'pen kplɪ -mm" ke -smii' jɔ 'sɔɔn ke-.

39 'Sɪ ɔ 'na : Ao 'tmɔ ɔ ɔ pu ɔ ɔ 'je kpu cεn ɔ ɔ 'je i -te 'bo sii" "kpei.

40 'Sɪ ɔ ɔ pu ɔ cεn kpu kmε' 'due 'due, kwɪa -mm" -mm" ɔ ɔ je i -te.

41 -Wεε Sesi "duo -di'pen kplɪ -mm" -nɪ ke -smii' jɔ 'sɔɔn -nɪ 'ɪn -wεε ɔ ɔ kpa "jɪ 'jei

ɔ po Kea 'sε-. 'Sɪ ɔ ɔ cɪεn -di'pen i -wεε ɔ "nyɪ ɔɔ' klai" nynuu 'de ɔ ɔ 'je ɪ nyɪ "jɪi -gble'. ɔ -seea' -smii' jɔ 'sɔɔn -nɪa 'mɔa- 'ɪn -ke ɔ ɔ je nyɪ -wee' "klein "nyɪ.

42 ɔ ɔ -wee' "klein di", ɔ ɔ je dbo.

43 -Di'pen 'ε tii ke -smii' 'a -jɪ -sia 'e mu -wεε klai" nynuu 'tɪan i ε, ɪ "jɪε toe" 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn.

44 Nyɪ -dia' dɪ "nynunmai 'a "wlu -mm" -nɪ ɔ ɔ pu ɔ "klu.

Sesi na' 'bo "ni "kpei (Matie 14.22-33 ; San 6.15-21)

45 -Ta ɔ ɔ -kɔa' dε dia' -wεε Sesi a poa ɔ ɔ pu ɔ -jei" ε, 'bomɔ ɔ ɔ po ɔɔ' klai" nynuu -kwεε" 'di, -wεε ɔ 'na : Ao mu 'e "ni 'de, 'de Besaida fɔ o.

46 ɔ ɔ ke ɔ ɔ pu ɔ cεεan "i 'sɪ ε, ɔ ɔ muε Kea bae' 'de cru "kpei.

47 -Ta kwie a kpu a -mε -kwεε" nɪε 'e "ni puɪn klaa" a -kwea'- -Wεε Sesi sie due' 'de 'kpu "kpei.

48 Sesi 'je kan' 'mε ka ɔɔ' klai" nynuu a 'jea 'kle -kwεε" tbaa 'de poɔɔ' -ɔ sia' 'a -ti' 'ɪn ε. -Ta -sɔn' ɔ "kuan' i 'sɪ Sesi a na' 'bo "ni "kpei ɔ ɔ jea ɔ ɔ pu ɔ kɪn mu, ɔ ɔ nɪε "i ɔ 'je -kwεε" i naa-.

49 -Ta ɔ ɔ 'je ɔ i ɔ ɔ na 'o "ni "kpei ε, ɔ ɔ mu 'na -mε "kwɪε-sri" -o 'de-, 'sɪ ɔ ɔ 'wɔɔ',

50 dε-nɪε' ɔ ɔ -wee' -a -je ɔ i, faun a nɪ ɔ ɔ pu ɔ 'mε, ɔ ɔ dɪ a cre'. 'Sɪ Sesi wɪε ɔ ɔ -pee, ɔ 'na : ε 'mɔ -o, faun 'bo ao nɪε, ao "duo 'kpu 'ɪn !

51 'Sɪ Sesi 'ja ɔ ɔ pu ɔ kɪn 'de -kwεε" 'di 'sɪ poɔ' 'bo ji -ti 'mε. Tai' -maa"- klai" nynuu, ε -sie' -jei".

52 -Ta Sesi cεεan -di'pen i -wεε ɔ "nyɪ ε nyɪ ε, ɔ ɔ 'je εε' -ta 'mε, 'kaa ka ɔ kmɪ" ɔ 'bεεa ɔ 'jea jɪi' nɪ ε, ɔ ɔ se ε 'mii 'wɔn ke, dε-nɪε' ɔ ɔ 'mii 'wɔan' nɪε 'kle.

Sesi 'bɔɔ- nyɪ 'a 'wε- 'de Senesareti (Matie 14.34-36)

53 ɔ ɔ cεan "ni 'sɪ ɔ ɔ nɪnɪε 'e Senesareti 'bomɔ ɔ ɔ pu ɔ kpu "kpu.

54 ɔ ɔ 'wɪa 'e -kwεε" 'di 'sɪ nyiɔpu juε Sesi "i.

55 -Wεε ɔ ɔ ple 'blɔa- -wee' "kpei-, ɔ ɔ 'bleε 'wεnɔn 'sai- 'dii -wεε -ta ɔ ɔ 'wɔan Sesi 'a 'nyɪ ɔ ɔ kpa ɔ ɔ pu ɔ 'o mu.

56 -Ta "o -ta Sesi mua, -kwɪε mu" 'di o, -kwɪε klae" 'dii o, -gbei" woi o, nyɪ a ja

'wɛnɔvɔn 'bo "kpaɛ' -kwea -wɛɛ vɔa baɛ Sesi i 'de ɔ 'je vɔ 'i "tai-, vɔ 'je ɔɔ' "bai 'i bla. Nyɔ "klein -blɔ' 'i ɛ, vɔa' 'wɛ- 'bɔɔ.

7

Fariseɛn-wi" 'a 'tmɔv-ti (Matie 15.1-9)

1 Fariseɛn o, kɛ' wɔ-saɔn jɔv' -wɔba Selisalem 'kuɛn "jɔui 'bo Sesi -pɔn".

2 Vɔ 'jɛɛ ɔɔ' klai" nynuɔ jɔv' -vɔ se kwa jɛ -vɔa di dɛ.

3 -Bo Fariseɛn-wi" o, Suifu-wi" 'je dɛ di vɔa jɛɛ kwa ka vɔa' tɛin" nyɔ "sia 'nyɔn ɛ.

4 Vɔ 'bleɛ vɔa' "ni kwa posɔn jɛɛ' see 'de vɔvɔ "bli. -Bo vɔ 'wɔ "kpaɛ' woi -wɛɛ vɔ 'je dɛ di ɛ, ɛɛ' "ni kwa posɔn tu mɛ vɔa nɔ, -wɛɛ vɔ 'je 'pepe nɔ-. Vɔa' tɛin" nyɔ 'a kplɔn -tuu" -nɔ 'e mu vɔa nɔ ke'wɛɛ, ɛmɛ -nɔ -kaun"- o, "tiedɔ o nɔjɛɛ- wɔɔa' ke-.

5 Fariseɛn ke kɛ' wɔ-saɔn -teeɛ' Sesi i vɔ 'na : Dɛɛ-ti -ma klai" nynuɔ 'a 'je tɛin" nyɔ 'a kɛ' wɔn, -wɛɛ vɔa' pɔ "ni kwa 'sɔ vɔa di dɛ ɛ- ?

6 Sesi wɔwɛ vɔvɔ -pee ɔ 'na : Ao "jɔɛɔvɔvɔn ! Dɛ Esai 'tmɔa 'de aɔvɔ 'a -ti' 'vɔn, ɔ 'bleɛ -kɔn. ɔ 'naa :

Kea 'na : 'Ma ni' -tea' nɔɛ 'e nyɔ -nɔ wɔn 'di foo" 'vɔn, 'kaa vɔvɔ 'a pɛɛ tɛɛn 'vɔn o.

7 Vɔa -gbɛɛ' 'vɔn "juɔi foo" 'vɔn, nyɔ ɔ kɛ' mɛ vɔvɔ a 'daa- Kea 'a wɔ.

8 'De Sesi 'na : Ao 'bɔ Kea 'a kɛ' 'mɛ -wɛɛ aɔa 'je nyɔ ɔ -nɔ wɔn.

9 ɔ wɔ vɔvɔ -pee ke'wɛɛ ɔ 'na : Aoa' -blaa Kea 'a kɛ' wɔin -wɛɛ aɔ di aɔa' -cɛ" 'ɛ kplɔn wɔn 'jea -mɛ 'ɛ -kla.

10 Tɔ' -o -cɛɛn'-, Moisi' 'na -ɔn -je -ɔn "bɔ ke -ɔn de wɔn, 'de nyɔ -ɔɔ mua ɔ "bɔ ke de -soo' o pɔa' a, nyɔ a mu ɔ 'dbaa'.

11 'Kaa aɔvɔ mɔ ɛ, aɔ 'na -bɔ nyɔ wɔ ɔ "bɔ ke ɔ de -pee ɔ 'na : Dɛ 'ɔn 'blea -wɛɛ 'ɔn 'je -aɔn kwa wɔi -te' 'de ɛ, ɛ nɔɛ Kea 'a dɛ -o. Vɔa 'daa- ɛ Korban 'de Suifuwɔ 'di.

12 Aoa' 'wɔn ɔɔ' jɛi tu 'a -te' ɔ "bɔ ke ɔ de kwa wɔi mɔ "pɔ.

13 'Kamɔ aɔvɔ- a nɔ 'sɔ aɔa -sa' Kea 'a wɔ i 'de aɔa' nyɔ dɛtɔɔvɔn 'vɔn. Aoa nɔ dɔ -tuu"-tuu jɔi' ke'wɛɛ -ɔ -ke -mɔ -kɔɔ'.

Di -a kɔvɔn a nyɔ -flɛn" ɛ (Matie 15.10-20)

14 Sesi 'da nyɔ -wɛɛ' 'mɛ ke'wɛɛ ɔ 'na : Ao -wɛɛ' "klein pɔ doin" i, 'de aɔ 'je dɛ -nɛ 'mii' wɔn.

15 Dɛ -ɛɛ -wɔba 'e "kpaɛ' -wɛɛ -ɛɛ pa 'e nyɔ wɔn 'di ɛ, ɛɛ' kɔvɔn nyɔ -flɛn", 'kaa dɔ -ɔa -wɔba 'e nyɔ 'vɔn -ɔa -sia" "kpaɛ' ɛ, ɔmɔ -ɔa kɔvɔn ɔ -flɛn".

16 [-Bo aɔ nɔ i'wɔnnyɔ ɛ, -mɛ aɔ pɔ doin" i 'pepe, -wɛɛ aɔ 'je i'wɔn.]

17 -Ta Sesi 'wɔba 'e nyɔ "kɔ -wɛɛ ɔ pa 'e -gbu" jɛɛ' 'di ɛ, ɔɔ' klai" nynuɔ -teeɛ' "i pɔo -ti ɔ pɔoa "i 'dei.

18 'Sɔ ɔ 'na : Aɔvɔ mɔ -ke aɔ se ɛ 'bɛɛ- aɔ 'je ɛ 'mii' wɔɔn ? Aɔ se ɛ juɔ ka dɛ -ɛɛ -wɔba 'e "kpaɛ' -wɛɛ -ɛɛ pa 'e nyɔ wɔn 'di se ɛ 'bɛɛ- ɛ 'jea nyɔ -flɛn" kɔvɔn ɛ ?

19 ɛɛ' dɛ tu 'a pa 'e nyɔ pɛɛ o, 'kaa 'de ɔɔ' "kwɔi 'di 'bɔ ɛɛ pa, -wɛɛ ɛɛ 'wɔ ɔ 'vɔn ɛɛ "si "kpaɛ' 'de ɛɛ mu 'e 'kwɔa. -Bo Sesi a sea wɔ -nɛ 'tmɔ ɛ, -mɛ ɔ 'na : Nyɔ 'bɛɛ' ɔ 'je dɔ -wɛɛ' di.

20 Sesi wɔwɛ ke'wɛɛ ɔ 'na : Dɛ -wɔba 'e nyɔ 'vɔn ɛ, mɛ -ɛɛ kɔvɔn ɔ -flɛn".

21 'De nyɔ 'vɔn, 'de ɔ pɛɛ o, 'bɔ tɔ' saɔn a 'wɔ : Kao' blea o, "jɔiia" o, "ku'dbaa" o,

22 jɛi" 'jea' o, "wɔiɛ 'ɛ 'tɔn o, 'diwɔnyɔnia' o, nyɔ 'srɛ ipɔoa' o, dɛ "ni 'di -sia' o, dɛ 'ɛ pɛɛ "ipɔa' o, nyɔ -flɛɛn 'a o, -cɛi" 'bɛɛa' o, -ɔn se tɔ' 'ble o,

23 dɔ "klein -nɔa 'mɔa-, ɔa 'wɔwɛ 'e nyɔ 'vɔn ɔmɔ -ɔa kɔvɔn ɔ -flɛn".

'Blva 'srɔ 'dinynɔ -tɛɛ Sesi -kwɔi" (Matie 15.21-28)

24 Sesi 'wɔba 'mɔa- ɔ muɛ 'e Tii ke Sidɔn-blva "kpei. ɔ pa 'e -gbu" jɛɛ' 'di, ɔ se ɛ "i nɔ -wɛɛ kɔ nɔa 'o nyɔ 'je ɛ juɔ-, 'kaa ɛ se 'bɛɛ-, vɔ 'jeɔ'.

25 'Nynɔkpao' due' -vɔa "junynɔkpao' -su- usaɔn nɔa 'vɔn ɛ, v 'wɔn Sesi 'a 'nyɔn 'mɛ -ke. U jɔi' -wɛɛ v -gbleɛ ɔ bɔ wɔ.

26 'Nynɔkpao' -nɔ nɔɛ 'blva- 'srɔ 'di nyɔ -o. U 'wɔwɛ Fenisi 'de Siriblva "kpei. U baɛɛ Sesi i, ɔ 'je vɔa' "junynɔkpao' -suusaɔn 'vɔn -sa.

27 'Kaa Sesi wɔ v -pee ɔ 'na : A "tai- "nyɔn- "i vɔ 'je dɔo ke, nyɔ "duo "nyɔn 'a diidɛ 'vɔn -wɛɛ ɔ "nyɔ -gbe' nyɔn-, ɛ se "inmɔ-.

28 'Sɔ v 'na : tɔ' -ti -o -cɛɛn'-, 'ɔn "bɔ, 'kaa dɔ -jɔ -a blva "nyɔn- wɔi, -gbe' mɛ -ɛɛ di.

29 'Su Sesi wlu v -pee o 'na : De a 'tmua -ne, ee' -ti' 'un e, a mu ! -Suusaun 'wlv 'e aa' "ju 'un 'e.

30 -Ta va mua 'de v o -gbu" 'di kan' -ceen' e, -me va' "ju 'pen i 'de -gbao" "kpei, -suusaun 'wlv 'e v 'un 'e.

Sesi 'puve "muu- due'

31 Sesi 'wlv a 'o Tii-blva "kpei 'su e, o ceen 'de Sidon -wee o mu 'de 'blva- -blea -kwle -puue 'di, 'bo "ni peun klaa" -nia 'e Galile o fo o.

32 Uv jo "ju due' -oo' 'wcan i 'de -oo' wlv a, -wee o 'je o kwa "jru -te'.

33 -Wee Sesi ke o 'wlv 'e nyv "klu uv teen o kpun- ka, o pco -cie down" 'di, o blaa oo' muo ton.

34 -Wee o kpa "jri "jei, o 'wla fees' i, 'de o wlu o 'na : Efata ! e 'de me -ni : -In -bai' won !

35 'Bo e "sri "ju 'a doin" je -gbai'-, oo' muo je -gbai'-, o je wlv a -pun" -te' 'pepe.

36 'Bom o de -nva 'mva- nyv a 'tmv e -ta -wee', 'de -me 'kam o Sesi -tu" uv 'sni o 'na : Ao 'bo nyv jro' 'tmv e ! 'Kaa vva 'tmv e vva jea nya mu.

37 Tai' -maa" nyv -wee' "klein, e -sie' -jei", 'sv uv 'na oo' nuvdi -wee' nm o "jrii, oo' nve' mo -wee' 'sv nyv -uv -suan" a jea i 'won, "muu -tei" -wi" a jea wlv.

8

Sesi "nyie nyiovu -di'pen kpli ke -smii' ke (Matie 15.32-39)

1 'De ee' 'wv tu 'di, nyv -tuu"-tuu 'kuen "jrui ke'wle 'bo Sesi -pun" 'kaa de uv 'jea di e se ni. -Je de uv 'jea di sea ni 'sv e, Sesi wlv e oo' klai" nynuu -pee o 'na :

2 Nyv -nv 'a wee a nv 'un 'e, de-nve' nyv -nv 'a 'wv taan ka -sian 'bo 'un -pun", 'kaa uv se diide 'ble.

3 -Bo uv se de di -wee 'un 'je uvuv -jei" po e, -crigba a mue uvuv -saa' -je woi 'de -me 'kam o vva' jrv' 'wlv -ta -tcon'.

4 'Su klai" nynuu 'na : -Ta -a -nia -ta teen o, -kwlo jre' sea i "kuban- 'ee, -ta ka nyv 'je diide -sa, -wee nyv -tia ka 'je di 'de uv 'je dbo e- ?

5 -Wee Sesi -tee' uvuv i o 'na : -Di'pen kpli -tiie' ao 'ble e- ? Uv 'na : -Di'pen kpli -me" 'son.

6 'Su Sesi wlv e nyv -wee' "klein -pee o 'na : Ao -te i. 'Su o "due -di'pen kpli -me" 'son -ni 'un 'e, o poe Kea 'se-, o ceen i i, o "nyv oo' klai" nynuu -wee uv 'ju -gble'. 'Su uv -gbl' nyv "jrii.

7 Uv 'blee -smii' jo mu" jrv' ke'wle. Sesi poe ia' Kea 'se-, -wee o 'tmv oo' klai" nynuu, 'de uv 'ju -gble' -ke.

8 Uv dia de uv dboa a, ia' toe -sia 'o uv 'tlan i i "jie toe" -me" 'son.

9 Nyv -dia' de uv 'bee- "wlv -nyie 'me. Uv -ko "i 'sasa -wee Sesi po uv -jei".

10 'Bo -me 'de e, Sesi ke oo' klai" nynuu 'ja -kwee" 'di -wee uv mu 'e Dal-manutablv a "kpei.

Fariseen-wi" a -tees' jrii' i (Matie 16.1-4)

11 Fariseen-wi" ji' uv ke Sesi a jea -too', uv 'jeo i -tin' 'sv uv 'na -un nv jrii' -wlv a 'e javn 'di -a -jee 'je.

12 Sesi 'wla fees' i, -wee o 'na : Dee-ti nyio -nia 'e -sian wv 'di a -tee' jrii' i e- ? 'Ma 'tmv e aovu to' -ti, jrii' jre' se nve i ao se e 'jei.

13 'Su Sesi sie uvuv 'mva-, o 'ja 'e -kwee" 'di, -wee o mu 'e "ni 'a 'kpuv jre' "kpei.

Jrii' Sesi nva oo' klai" nynuu 'a 'won i 'dei (Matie 16.5-12)

14 Sesi 'a klai" nynuu "mae' uv se diide 'un "duo-, -bo e se -di'pen kpla due' -gbai' me -e -ke uvuv 'ja 'e -kwee" 'di ni e.

15 Sesi -tue" oo' klai" nynuu 'sni o 'na : Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' 'de Fariseen ke Erodi 'a -di'pen 'e -puun" di 'a -ti' 'un.

16 'Su klai" nynuu wlv ba -pee uv 'na : -A se -di'pen 'ble, eme -ti o 'da kan'.

17 Ka vva 'tmv a de -ne 'sv Sesi 'je kan' 'me 'su o -tee' uvuv i o 'na : Dee -ti ao 'na ao se -di'pen 'ble me -o e- ? Aoa' 'won e 'mii ? Ao se to' 'blee ? Aoa' pee kmueii' ?

18 Ao 'blee "jri aoa' 'je i, ao 'blee doin" aoa' 'won ii ? To' se aovu 'di 'kpa kee ?

19 -Ta 'un ceen -di'pen kpli -mm" i 'de nyv 'a "wlv -mm" 'a -ti' 'un e, ia' toe 'a toe" -tiie' ao -sa 'o e- ? Uv 'na : Toe" 'a -puue 'jo 'scon.

20 'De -ta 'un ceen -di'pen kpli -me" 'son i 'de nyv 'a "wlv -nyie 'nyv 'ee, toe" -tiie'

ta' tii- -sia 'o mu 'ji -wæe ao kpa -a ? Uv 'na : Toe" -mε" 'sɔn.

²¹ Wæe Sesi 'na : Ao se de 'mii 'wɔn kee ?

Sesi 'baie "doi due" 'a "jri 'de Besaida

²² Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu nynie 'e Besaida, 'bomɔ uv jɔɔ "doi due". Uv bae ɔ i -wæe ɔ 'je ɔ "i bla.

²³ Sesi kpɔn ε "doi -ciɛi", ɔ ke ɔ 'wlvε 'o -kwlv -kpaε", -wæe ɔ po ɔ tɔn "jri. ɔ -teɔ' sɔn "jru, 'de ɔ 'na : -Ma -je i 'mεε ?

²⁴ "Dɔi 'baie "jri, ɔ 'na : 'Ma 'jεε nyv i, vva na', 'kaa ε se 'pepe ni ke, ka ti nia 'ka uvvɔ ni- 'de 'ɔn "jri 'de.

²⁵ Sesi 'tven ɔɔ' "jri i ke'wlvε 'sv ɔɔ' "jri 'bai, ɔɔ 'jεε dɪ -wee' "kpe i 'pepe.

²⁶ Sesi 'na : -In mu 'de -ɪn o -gbu" 'di, -ɪn -bo 'e -kwlv -kpaε" muε.

Piei 'na Sesi niε Klisi, Kea 'a 'o-tei -o (Matie 16.13-20 ; Luiki 9.18-21)

²⁷ Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu a muε 'e Sesare Filipiblvε "kpei, -wæe ɔ -tee' uvvɔ i 'bo -jei", ɔ 'naa : Nyɔ nyv a 'daa- 'ɔn ε- ?

²⁸ ɔɔ' klai" nynuu 'na : Nyv jrv' a 'daa- -ɔn San Batis, jrv' a 'daa- -ɔn Eli, jrv' 'na -ɪn -niε Kea 'a weepoi due' -o.

²⁹ 'De Sesi 'na : 'In 'je -mε -wε- 'de nyɔ aovv mɔɔ 'daa- 'ɔn ε- ? 'Sv Piei 'na : -In -niε Klisi, Kea 'a 'o-tei -o.

³⁰ 'De Sesi cri εε' -ciε 'de uv -pee -wæe uv je de -nia 'mva- nyv jrv' -pee 'tmvɔ-.

Sesi 'tmvε ɔɔ' 'mε -ti ke ɔɔ' "kunylvɔ' sɔn-ti ke (Matie 16.21-28 ; Luiki 9.22-27)

³¹ 'Bo -mε 'de ε, Sesi -tee ɔɔ' klai" nynuu de tɔɔa' -pɔn", ɔ 'na : nyv ɔ "Ju a muε seaa' -gblein'. Nyv -cɔvɔn'-wi" o, 'sraa -saun klæ" o, ke' wɔ-saun a muε ɔ 'bɔa', vva muε ɔ 'dbaa', -wæe 'bo 'wɪ 'a taan -ne "kpei ɔ 'je "kunylvɔ' sɔn-.

³² Sesi 'tmvva uvvɔ de -nia 'mva-, ɔ se ε 'kwla -tu". 'Sv Piei 'dɔɔ 'de -tajrɔ, -wæe ɔɔ -cε' ɔ "bli, ɔ 'na : -In -bo dɪ -nia kan' 'tmvε.

³³ 'De Sesi "biie i, ɔ -gbvɔn ɔɔ' klai" nynuu ja, -wæe ɔ -cε' Piei "bli ɔ 'na : -In -tεɔn 'ɔn kɪn, -sion', -ɪn -bleε nyiɔtɔ', -ma 'a 'wɔn 'e Kea 'a tɔ' 'de i.

³⁴ Sesi 'da nyv -wee' "klein ke ɔɔ' klai" nynuu ke-, -wæe ɔ wlv uvvɔ -pee ɔ 'na :

-Bo nyɔ niε "i -wæe ɔ ke 'ma -a -je na a, -mε ɔ 'bo ɔɔ' -cε" 'ε 'tɔn nɔ-tɪ nɔε, ɔ 'wɔɔn-ɔɔ' -nε 'kle 'je -tɪ -wæe ɔ 'je 'ɔn 'de bla.

³⁵ Nyɔ -niε "i -ɔɔ -cε" 'kpa 'je ɔɔ' 'kmv "kpei- 'tvan 'ja a -mε, εε mu ɔ kwa "maa', 'kaa nyɔ -ɔɔ mua ɔɔ' 'kmv 'bɔa' 'de 'ma -tɪ 'ɔn ke Kea 'a wlv 'a -tɪ' 'ɔn ε, ɔɔ muε 'pɔvva'.

³⁶ 'De -bo nyv ɔ 'ble 'kmv -wee' "klein 'de ɔ 'je ɔɔ' -suu "maa 'dee, de ɔ -sa 'o ε- ?

³⁷ De nyv ɔ 'je ja -wæe ɔ 'je 'o ɔɔ' -suu -kɔ o pɔɔ ε- ?

³⁸ Nyv -vɔ sea Kea 'a -tɪ' kma -wæe -vva nva dɪsɪn 'de -stɪn wɪ 'di ε, nyɔ -nia 'de uvvɔ "klu -wæe -ɔ nva 'ma -tɪ' -tɪn' 'ɔn 'de -ɔɔ pleea 'ma wlv 'tmvva' 'de uvvɔ -pee ε, -sɔntɪ 'mɔ nyv ɔ "Ju a mua de jia' 'de 'ɪn "Bo 'a kεεma' 'ɔn, 'de Kea 'a "soa-wi" "klu ε, 'ma muε ɔɔ' -tɪ' -tɪn' 'ɔn nva' -ke.

9

¹ 'De ɔ wlvε uvvɔ -pee ke'wlvε ɔ 'na : 'Ma 'tmvεε aovv- tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ, nyv -nia -ta vva' jrv' se 'mεi uv 'je Kea 'a Tv"bode εε deji -ta 'je 'de "ikma' 'ɔn.

Sesi -saa "i 'de ɔɔ' klai" nynuu taan "jri 'de (Matie 17.1-13 ; Luiki 9.28-36)

² 'Wɪ -mεεo"- -sia', Sesi "due Piei ke Saki ke San 'ɔn -wæe ɔ ke uvvɔ mu 'de crv klæa' jre' "jru, -wæe vva' 'sv ke ɔ ni 'e. 'Sv ɔ -saa "i 'de uvvɔ "jri 'de.

³ ɔɔ' 'ɔn paadɪ a fan', -wæe ɪa' "plua -si' -jei" ɪa -flaan' nyv "jri. Nyɔ "o nyɔ jrv' se ε 'bεε- 'de 'kmv "kpei -ta ɔ 'je dɪ wɔɔ- -wæe ε 'je i-kwε- kan'.

⁴ -Wæe ɔɔ' klai" nynuu 'jee Eli ke Moisi "jriε- uv ke Sesi a 'tmvɔ.

⁵ 'Sv Piei wlvε Sesi -pee ɔ 'na : 'Ma detɔɔi, -bo -a -sie -ta a, ε nmɔ "jrii, -aa muε poe" taan poa', -mɔ -ble due', Moisi 'ble due', Eli 'ble due'.

⁶ De Piei 'tmvva 'mva- ɔɔ' -cε" 'kpa se ε 'mii 'wɔn, de-nvε' de waa ɔ ke ɔɔ' "dei-wi" 'dii.

⁷ 'Sv bue" ji', ε "muε uvvɔ "jru i, -wæe 'de bue" 'di -nɔ wlv 'wlv 'e, ε 'na : "Ju -nɔ, 'ma -tɪ' kmaju -o, ao po ɔɔ' wlv doun" o.

⁸ 'Bo ε "sri klai" nynuu je uv 'de woi -gbvɔn', 'kaa uv se nyɔ jrv' 'je -bo ε se Sesi 'a 'sv ni ε.

9 -Ta uba 'wuba 'e cru "kpei uba 'sia i ε, Sesi -tee' ubu ke' "i o 'na : De ao 'jeea "jrie- -ta, ao 'bo ε "i blaa 'de nyo jro' -pee mamau 'su nyio 'o "Ju 'je "kunyio' son-.

10 Klai" nynuu -tee' εε' wlu tu i 'de uba' 'su 'nyu -wee uba -tee' ba i ub 'na : "Kunyio' soan' -me 'de 'de ε- ?

11 -Wee ub -tee' Sesi i ub 'na : Dεε-ti ke' wo-sanyu a wlu ub 'na Eli mo -je "i-saa -o -je ji ε- ?

12 'Su o 'na : To' -o, Eli -je "i-saa o -je ji -ceen'- -wee -o -e di kpo "i po. 'De 'ma -tee' aopu- i -ke, dεε-ti Kea 'a wlu 'na nyio 'o "Ju 'je 'kle 'je -o -gblein' -wee nyu 'je o -fleen ε- ?

13 'Kaa 'mo 'na Eli mo ji' -we- sese, -wee nyio pu -tu' 'kle uba' -kwlu ka-, ka ε 'cia 'de o' -ti' 'un see ε.

Sesi -sa "ju-saan"- due' -suusavn 'un (Matie 17.14-21 ; Luiki 9.37-43)

14 -Ta ubu nynia 'e klai" nynuu jru' -sia' 'e mu -pon" ε, -me nyio pu -tuu" -gbae' ubu 'dei, -wee ub ke ke' wo-sanyu a -too'.

15 Ubu 'jea Sesi i 'su ub -kee' i, 'su uba 'jaa o "i ub 'je o -gblee.

16 Sesi -tee' klai" nynuu i o 'na : Dεε-ti ao ke uba -too' 'un ε- ?

17 'Su "ju due' -wlu 'e nyu "klu -o -na : 'Ma detoi, 'un ja -un 'ma "ju. -Suusavn -na 'e o 'un εε' 'won o' wlu-.

18 -Ta "o -ta ε kpu o 'su ε blo i 'bo 'blu, ton 'o fun' a ji o won i, o diie 'nyu "i, -wee o "sree- 'un. 'In -tee' -ma klai" nynuu i ub 'je o -suusavn 'un -sa, 'kaa ub se ε kwa i 'bee-.

19 Sesi wlu ubu -pee o 'na : Ao pee "i "ikmunyu, no" -tiiε' -sie 'o ao ke 'ma -a -je i -te ε- ? Kpe -tiiε' 'un 'je pee "wain 'bee- 'de aoa' -ti' 'un ε- ? -Wee o 'na : Ao ja 'un "ju-saan"- !

20 Ub jo'. -Suusavn 'jeea Sesi "jrie- 'su ε -suua' "ju -saan" i. O -ka i 'bo 'blu, o "muε i, ton fun' croo o wain.

21 Sesi -tee' "ju -saan" "bo i o 'na : O na kan' εε' 'wi -tiiε'- ? O "bo 'na : ε -so 'e -saan" 'un.

22 -Bo 'wi jre' o ε, -suusavn po o "jri, 'wi jre' o ε, ε po o "nio- -wee ε 'je o 'dba. 'Kaa -bo -un -bee' de jre' nua' a, -un -je -aa wee-, -un -te' -a kwa woi 'dee.

23 'De Sesi 'na : -Mo -na, -bo 'un 'bee de jre' nua' a- ? Nyu -tea' Kea -kwlu' ε, di -wee' a 'won o kwa.

24 'Bo ε "sri "ju -saan" "bo kpa wlu "jei, o 'na : 'In -tee -un -kwlu". -In ji 'un o, 'ma de to' 'un 'jea' nε 'kle.

25 Sesi 'jea nyu -uba -kwea de 'de ub 'de woi o kmaa wlu "i 'de -suusavn -pee o 'na : ε "si "kpaε' ! εμε -suusavn -a -suan" nyu 'a won -εε wa nyu 'a doin" ε, 'ma 'tmue', ε 'wlu 'e "ju -saan" -no 'un, ε 'bo 'de o 'un paa 'bode !

26 -Suusavn "wo', ε -suua' "ju -saan" i kplein, -wee ε "si "kpaε'. "Ju-saan" 'kpa "jroa jroa ka nyu o 'mea. Nyu -gbaea' uba' -tuu" 'na : O 'meε.

27 'Kaa Sesi kpuen o -ce" i, o kpo "jei 'su o nyna i.

28 -Ta Sesi paa 'de -gbu' 'di -wee o' klai" nynuu 'a 'su ke o na 'emu ε, 'bo ub -tee' o i ub 'na : Dεε-ti -a se -suusavn -ne 'ε inua' 'bee- ε- ?

29 'De Sesi 'na : -Suusavn ka -je -me na -ε -na kan' a, de jre' se ε 'bee- ε 'je ε 'e -sa, -bo ε se 'de Kea baea' 'un nε.

Sesi 'tmue o' 'me-ti ke o' "kunyio' son-ti ke'wle (Matie 17.22-23 ; Luiki 9.43-45)

30 Ub 'wuba 'mua- a, ub cen Galilelua 'un -tie". Sesi se ε "i ni -ta o na nyu 'je 'o juo-,

31 de-nue' o to o' klai" nynuu de. O 'tmu ubu 'me o 'na : Nyu a muε nyio 'o "Ju 'de nyio pu 'kwa -tu" 'a, ub 'je o 'dba, -wee 'de 'wi taan "kpei o 'je "kunyio' son-.

32 'Kaa klai" nynuu se de -na 'mua- 'dei 'won, 'de uba pleε o' i -tea' 'me.

-O -ni klaa" a- ? (Matie 18.1-5 ; Luiki 9.46-48)

33 Ub ke Sesi nyie 'o Kapenaum. -Ta ub pa 'e -gbu" due' 'di 'su ε, o -tee' o' klai" nynuu i o 'na : De aoa -too' 'un 'bo -jei" 'te' de ε- ?

34 'Kaa ub -wee' "muε won, de-nue' nyu -jea uba' klaa" ni mo -o -ti' uba -too' 'un -je woi ub 'na.

35 -Wee Sesi -te i, o 'da klai" nynuu -na -puue 'jo 'soon, 'de o 'na : Nyu -nε "i -o -jea "i-saa -me o 'bo- nyu -wee' "klein 'a de, o ni nyu -wee' "klein 'a "juo nu i.

36 'Su o "due "ju -saan" due' 'un, o nynaa o i 'bo uba' -kwia', -wee o "duo 'un 'de o 'na :

37 Nyoo -kpobun -a "nynumu" -nia ka sin 'soon o 'de 'ma 'nyu 'un, -me 'ma -ce" o kpobun sin 'son. 'De nyu -kpobun -a 'mo sin 'soon o, -me e se 'mo o kpobun sin 'soon ni-, 'ju -dboa' 'un mo o kpobun sin 'soon.

Nyoo -sea' -a -dii 'blee- e, -me o ke -a -na' (Luiki 9.49-50)

38 San wluε Sesi -pee o 'na : 'Ma detooi, -a -jeε "ju due" -oo nu -siisan i 'de -ma 'nyu 'un, 'kaa -a -kaan o -je de, de-nue' o ke -aa' na-

39 'De Sesi 'na : Ao 'bo o -je de kaan. Nyoo jro' se e 'beε- o 'je jrii' nu 'de 'ma 'nyu 'un, -wee o 'je 'o 'si 'de o 'je 'ma -ti' saun 'tmu.

40 'Kaa nyoo -sea' -a 'dii 'blee e, -me o ke -a kpa 'fo.

41 'De 'ma 'tmu aopu to' -ti de ao nia Klist 'a nyu, 'de εε' -ti' 'un e, nyoo "o nyoo -nyia" ao "ni -kaun e, oo muε εε' -kei" 'jea see.

Desavn 'a "ikmaa' (Matie 18.6-9 ; Luiki 17.1-2)

42 Nyu -jea 'ma -ti' to' 'un -bo nyoo po uba' -saan" due' 'de desavn 'di e, -me de -jea "paa' 'de oo' -ti' 'un me -ni nyu saan o "soukpo klaa" -plun -wee nyu -fii" o 'tonie won.

43 -Bo -ma sun a sea -un 'de desavn 'di bluua a, -in cien e 'o. -In -ble sun due' -wee -in -je 'kmunia' -ceen- "paa' e je -in -ble sin 'soon -wee -in mu 'e 'kle 'jein' 'de ne-gbauo klaa" -εε' 'mua 'un -sii.

44 [Ciaun" -in -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ia' 'me, 'de ne -ne 'e 'mu.]

45 -Bo -ma bu a sea -un 'de desavn 'di bluua a, -in cien e 'o. -In -too' bu due' "i -wee -in -pu "paa' e je -in -ble bu 'soon -wee -in mu 'e ne sea' 'mu-ta 'ble 'un -sii.

46 [Ciaun" -in -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ia' 'me, 'de ne -ne 'e 'mu.]

47 'De -bo -ma "jrie- e sea -un 'de desavn 'di bluua a, -in -se 'de -un kun', -in -ble "jriejo due' -wee -in pa 'de Kea 'a tu"bo -kwlo 'di, e "paa' e je -in -ble "jri 'soon -wee -in mu 'de ne sea' 'mu-ta 'ble 'un -sii.

48 [Ciaun" -in -a pa nyu 'bo 'a -ta tu- ia' 'me, 'de ne -ne 'e 'mu.]

49 Ne e muε nyu -wee' "kpei mua' ka nyoo o poa 'ton 'de 'sraade o e.

50 'Ton nre de 'dce -o. 'Kaa -bo 'ton -kwe-won 'dee, ka nyu 'je εε' -ti' nu -wee e 'je won ni e- ? Ao ni 'ton won. Pae 'a bluua' ni 'bo ao ke ao -ponyo 'nyu.

10

Sesi muε 'de Suideblua "kpei

1 Sesi 'wluε 'mua-, o muε 'e Suide 'de Suden -gbuu 'de fo o. Nyu -tuu" -gbae' o 'de woi ke'wle -wee o -te uba' de tooa' -pun" ka oo nua see e.

De Sesi tooa nyu 'de 'nyoo'kwla-sati 'un

ε *(Matie 19.1-12 ; Luiki 16.18)*

2 Fariseen-wi" 'kpo -pun" -wee ub 'je o i -tin', ub -tee' o i ub 'na : 'de -aa ke' -ne 'di 'ee, "junmou 'beε' 'me -ta o 'je oo' 'nyoo 'kwla -saa ?

3 'De Sesi 'na : Ka Moisu bla ke' o 'da 'de aopu -pee e- ?

4 Ub 'na : Moisu 'na "junmou 'cru 'kwla -sa 'sbe -wee o 'je oo' 'nyoo "nyu 'de o 'je u 'kwla -sa.

5 'De Sesi 'na : Aoa' pae "ikmua' me -nue' -wee Moisu je ke' -nia 'mua- 'cru 'de aoa' -ti' 'un.

6 'Kaa tein" 'de e, -ta Kea nua di -wee' e, e nre "junmou ke 'nynokpao' ke-.

7 Emε -ti "junmou a mu o "bo ke o de -pun" 'wluε, o ke oo' 'nyoo 'je "i "sii-

8 -wee ka ub nia 'soon, ub 'je nyoo due' ma. -Bo e ni kan' a, -me ub se 'soon ni-, ub ma de due'.

9 De Kea -tu" 'a "i e, nyoo 'bo e i -seea'.

10 -Ta ub nia 'e -gbu" 'di e, klai" nynuu -teeε' Sesi i ke'wle 'de -ti' -nia 'mua- "kpei.

11 'De Sesi 'na : -Bo "junmou -sa oo' 'nyoo 'kwla -wee o 'je 'nyoo jro' 'ble e, o 'kpa 'e jei" 'jea' 'di.

12 'Kamoo -bo 'nynokpao' 'wluε -gbu" -wee u "ti "junmou jro' "bli e, u 'kpa 'e jei" 'jea' 'di -ke.

Sesi poε "nynumu" "diwan (Matie 19.13-15 ; Luiki 18.15-17)

13 Nyu jro' ja "nynumu" 'de Sesi o, -wee o 'je ub "diwan po 'kaa klai" nynuu a -fuun e ubu nua.

14 De ub nua e se Sesi 'ton nu, -wee o 'tmu klai" nynuu o 'na : Ao "tai "nynumu" "i ub 'je 'no 'un o ji. Ao 'bo ub -je de kaan, de-nue' ka "nynumu" nia nyu -nia kan' a, ubu -ble Kea 'a keema' -kwlo.

15 'Ma 'tmvbe aopv to' -ti 'a to' -ti, nyo -sea' Kea 'a keema' -kwlo 'o -ti' 'woon ka "ju -saan" nua, o see 'bex o 'je 'o e 'di pa.

16 O 'tmva wlu -ne 'su e, o "duo "nynumu" 'un 'e 'de o -gblee uv -kwli". O -te' uv sun "jru due 'due, -wee o po uvpu "diwan.

"Ju "wliie- 'blea kvon 'un e (Matie 19.16-30 ; Luiki 18.18-30)

17 -Ta Sesi 'kpa -jei" e, "ju due' -ple' -o -ji', -o -sii" i 'koi- i 'de o "juoi, -wee -o -na : Nyv detooi 'dxe, de 'un 'je nu -wee 'un 'je 'kmu -sea' -kwe- -ta 'ble 'je e- ?

18 Sesi 'na : Dxe-ti -ma -daa' 'un nyo 'dxe e- ? Nyv jro' se 'dxe ni -bo e se Kea 'a 'su ni e.

19 -In -juo Kea 'a ke' 'me : e 'na : -un -bo "ku 'dbaa, -un -bo jei" 'jee, -un -bo "jriie, -un -bo nyv -pa "kpei blaa, -un -bo nyv 'sre i pooe, -wee -un -bo uv di 'kwa i-saa, -un -te' -un "bo ke -un de 'a ni'.

20 "Ju -no 'na : Nyv detooi, 'un -sa ke' -nua 'mva 'a won 'jea' -saan" 'un.

21 Sesi -gbun o -ti' kmajrie ja, o 'na : De due' -sie 'o -un -je nu : -un mu, -un ple -ma di -wee', -un -nyu" ia' 'wei nua" nyv, -wee -un -je "wliie- 'ble 'de javn 'di, -wee -un -je ji -un -ke 'ma -a -je na-.

22 'Kaa "ju -no 'woan wlu -nua 'mva- a, o 'kwlon "jua-, o "kae "jrii "kiki o jea mu, de-nue' o nre "wliiejei klaa" -o.

23 Sesi -gbuan o' klai" nynu -gbae' o 'de woi ja o 'na : Ka "wliiejei 'a Kea 'a tu"bode 'un 'kpa' ni 'kle kaa- !

24 Wlu -nua 'mva- "maa klai" nynu tai'. 'Kaa Sesi wlu uv -pee ke'wle o 'na : 'Ma "nynu-, ka 'de Kea 'a tu"bode 'un 'kpa' ni 'kle kaa- !

25 -Sen "kpei soo" 'a 'bo "meun 'a -po" "i paa' "fee won e je "wliiejei 'a 'de Kea 'a keema' -kwlo 'di paa' -sii.

26 De o 'tmva 'mva-, e "maa klai" nynu tai' ke'wle e je -jei" -si'. Uva -tee' ba i due 'due uv 'na : 'De -me nyo -bex' -o -je 'puva' 'je e- ?

27 Sesi -gbun uvpu ja o 'na : -Bo e -tu" nyiovu-wi" -mu e, -me e kmai" 'de uvpu "jri 'de, 'kaa e se "ikma 'de Kea -pee, de-nue' e 'bex- di -wee' "klein 'a nua' 'me.

28 'Su Piei 'na : -In -gbun 'no, -apu -jo -boa o' di -wee' "klein -wee -o bla 'bo -un 'de 'e ?

29 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmvbe ao to' -ti, nyo "o nyo -boa o' -gbu", -o -boa o' de'dinmai, o' de'dinynokpae', o de, o "bo, o' "nynu-, o' -kle' 'de 'ma -ti' 'un ke -poia" wlu 'a -ti' 'un e,

30 o mu e -gbi" o, de'dinmai o, de'dinynokpae' o, de-wi" o, "nynu- o, -kle' a kme' 'due 'jea', i ke -ce" won 'jea' 'de kaanwi 'di ke. -Wee 'de nya, o 'je 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'je -ke.

31 'Kaa nyv -saa "i kaan a, uva' -ta -tuu" a mu e de 'booa', -wee nyv -booa' de e, uva' -ta -tuu" 'je "i-saa.

Kpe taan -ne me Sesi 'tmv o' 'me -ti ke o' "kunyio' son-ti (Matie 20.17-19 ; Luiki 18.31-34)

32 -Ta uv nua Selisalem muua' a, Sesi -kon 'e uva' nya, 'su faun nu o' klai" nynu ke nyv "klein -bla' 'bo o 'de 'me -wee Sesi 'kuen o' klai" nynu -nua -puue 'jo 'soon "jrui, o' tai" "maa uvpu 'me. O' klai" nynu a -tue" o' -soon 'de o 'de. Sesi 'booa- de ke'wle o je o' klai" nynu -nua -puue 'jo 'soon "jrui 'kun- 'de di -i -jeo "jrii nuve o' 'tmv 'de uv -pee.

33 O 'na : Ao -gbun 'no, 'de Selisalem -aa mua, nyio o "Ju a mu e 'de 'sraa -saun klae" ke ke' wv-saun 'kwa 'kpa', uv 'je o' 'me -ti 'a wlu 'un 'bex-, -wee uv 'je o nyv 'sru kwa 'booa-.

34 'De -wi" -mu 'je o wlaa-, uv 'je o ton "jri wlan, uv 'je o klae 'un kpa, -wee uv 'je o 'dba. 'Kaa 'de 'wv taan "kpei e, o mu e "kunyio' soan'.

Nyv 'ble -ti ke nyv "juoi nuv-ti ke (Matie 20.20-28)

35 e 'wlv a 'mva- 'su Sebede 'a "nynu- Saki ke San 'kpa Sesi -pvn", uv 'na : -Aa detooi, -a -nre "i de -aa mua -mi i -teea' -un -je e nu.

36 Sesi -tee' uvpu i o 'na : De ao ni "i 'un 'je ao "nyu e- ?

37 'Su uv 'na : -Sontu -ma mua 'nyu 'wlv a' 'de -ma tu"bode 'un e, -un -won -a -je 'de -un -pvn" -te, due' 'je 'de -ma dian o -te -wee due' 'je 'de -ma kvan o -te.

38 'De Sesi 'na : De aoa -tee' a i ao se ε juo-. 'Nmia -πε 'ma mua 'naa', ao 'bεε- εε' 'naa' 'mεε ? 'De -ce" wɔn 'jea' 'ma mua 'bn cean', ao 'bεε- εε' 'bn ceεan 'mεε ?

39 'Su υυ 'na : -A -bεε' nε'. 'De Sesi 'na : Tɔ' -o -ceεn'-, 'πε 'ma mua 'naa' a, ao 'bεε- εε' 'naa' 'mε, 'de -ce" wɔn 'jea' 'ma mua 'bn cean', aoa mue ε 'bn cean'.

40 'Kaa 'de 'ma dian o ke 'ma kvan o -teti -mε ε, ia' -ti' se 'e 'ma -ce" 'kwa ni-. Ia' -tein -tu nyu -a -ti' Kea nmai ε, υυυυ -ji 'je.

41 Klai" nynuu -puue -sia 'o 'wɔan wlu -nia 'mva-, υυ 'kpaα Sakti ke San 'cen i.

42 'Su Sesi 'da υυ -wee' 'mε, -wεε ɔ 'na : Ao juε' nyu nyio ɔ -gɔbn -a ja ka "jrujevɔn nia 'de 'kmυ "kpei -ta υυυυ -a cri nyio bi -son i, 'de nyu -nia nyu klae" υυυυ -a kmaa nyu wɔn "kpei.

43 'Kaa ε 'bo kan' nιε 'de aopυ "klu. -Bo aoa' due' nιε "i ɔ 'je klaa" nι -mε ɔ nι aoa' "jɔi nυi.

44 'De -bo aoa' due' 'na ɔ 'je nya kɔn -mε ɔ nι ao -wee' 'a kɔn.

45 De-nυε' nyio ɔ "Ju se ji -wεε nyu 'je ɔ "juɔi nυυ, 'kaa ɔ ji' -wεε ɔmɔ 'je nyu "juɔi nυυ, -wεε ɔ 'je ɔɔ' 'kmυ 'e to 'de ε 'je nyu -tuu" seie-.

Sesi 'bɔɔ- "ɔɔi Batime 'a 'jri (Matie 20.29-34 ; Luiki 18.35-43)

46 Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu nynie 'o Seriko. -Ta υυα 'wlvα 'demu ε, nyio -kwε- de, 'bo mɔ Time 'a "ju Batime, -doa" a, ɔ -teε i 'bo -je doun" ɔɔ jea -srɔ.

47 Ka Sesi -wlvα Nasareti a -sia' ɔ 'wɔɔn 'su ɔɔ wee' ɔ o, ɔ 'na : Dafidi 'a "Ju Sesi, -in -je 'ma wεe- 'de !

48 Nyu 'a -ta -tuu" a 'wlvɔ wlu "jru -wεε ɔ 'e wɔn "mu. 'Kaa ɔɔ kpa wlu "jei ɔɔ jea "wɔ ke'wlvε ɔ 'na : Dafidi 'a "Ju, -in -je 'ma wεe- !

49 'Su Sesi nyna i, ɔ 'na : Ao 'ɔɔ ! 'Su υυ 'da "ɔɔi 'mε, υυ 'na : -In -duo" 'kpu 'bn -too"-, -in -je mu la ɔɔ 'da -bn -ε !

50 'Su ɔ -fii" ɔɔ' flae'- 'mε, ɔ -pliin" ɔ sɔn 'bn 'ε, ɔ jie 'e Sesi o.

51 Sesi "dua wlu 'bn ε, ɔ 'na : De -in -nιε "i 'in 'je -bn "jrii nυ ε- ? "ɔɔi 'na : 'In "bo, -in -nυε 'ma "jri 'je 'bai- 'in 'je i 'je.

52 'De Sesi 'na : -In mu, -ma dε -kwlv" -tea' 'pυυ -bn -ε. 'Bo ε "sri ɔɔ' "jri je 'bai-, ɔɔ jea i 'je -wεε ɔ bla 'o Sesi 'de.

11

Sesi pa 'bo Selisalem (Matie 21.1-11 ; Luiki 19.28-40 ; San 12.12-19)

1 -Ta υυα "kυυan Selisalem -kwlv i, 'de Befase ke Betani -pυn", 'de olifi-crυ "kpei ε, Sesi dboε ɔɔ' klai" nynuu 'sɔɔn, ɔ 'na :

2 Ao mu 'e -kwlv -nia 'e nya 'di. -Bo aoa sea -kwlv i "si ε, aoa mue soofaeju due' -mɔɔa i 'jea'. Nyu jrv' se ε "kpei -te due'. Ao kain ε, ao 'je ε 'bn ja -ta.

3 -Bo nyu -tee' aopυ i 'de ɔ 'na dεε-ti aoa nυ kan' a- ? -Mε ao wlu ao 'na Tv"bo -nιε "i. ɔɔ mu ε -jei" pɔoa', ε 'je 'nɔ ji kaan.

4 Uυ mua, υυ jεε soofae' ju 'mε 'de -gɔu" due' "wɔin, ε mɔɔε i 'de "kpaε' 'bo -je -wɔin". Uυ kain ε'.

5 Nyu -nia 'mva- 'a jrv' wlu υυυυ -pee υυ 'na : Dεε aoa nυ kan' a- ? 'De dεε -ti aoa kain soofae' ju i ε- ?

6 Ka Sesi "sia 'nyni, 'ka klai" nynuu 'da υυυυ -pee. 'Su υυ "taiε υυυυ "i, υυ je mu.

7 Uυ ja Sesi soofae' ju, υυ sroε υυα' 'bnpaadi "kpei, -wεε ɔ 'je "kpei, ɔ -tei.

8 Nyu -tuu" sroε υυα' 'bnpaadi -je woi, nyu jrv' cen -pɔa" wɔn -kle' "kpei- -wεε υυ po i -je woi.

9 Nyu -kɔan 'e Sesi "juɔi ke nyu -kɔan 'e ɔ 'de ke, υυα wee ɔ o, υυ 'na :

Osana ! ε 'de mε -nι : -Kai" 'mate ! "Diwan kpu nyo ɔɔ' jia 'de Tv"bo 'a 'nyni 'bn ε !

10 Tv"bode -εε jia, -a "bo Dafidi 'a tv"bode, Kea 'a "diwan kpu nyo ε ! -Kai" 'mate 'de javn 'di !

11 Sesi nynia 'bo Selisalem ε, ɔ pa 'e Kea -gɔu klaa" 'di, -wεε dι "klein -ia nυυα 'de mu, ɔ -gɔbn i -wee' ja. Kwie a kpu nyo a 'su ε, ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu a -puue 'jɔ 'sɔn mue 'e Betani.

Sesi se fikitu "buo ja jεε (Matie 21.18-19)

12 εε' -sɔn' -sian', -ta Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu a 'wlvα Betani ε, 'mυε- ε nυ Sesi 'mε.

13 ɔ tεεn o fikitu due' wɔn "jia ja, ɔ je ε i 'je. ɔ mua, ɔmɔ 'na ɔ 'jεε "buo ja 'je -o

'de-, 'kaa o 'kpa'a' 'bo e -son e, wun 'a 'su mi o jee-, de-nue' ee' "buo po no" se nyini.

14 'Su Sesi "due wlu 'un o 'na : Emε fikitu -ne, nyo jro' 'bo ee' "buo die 'bode ! De o 'tmua 'mua- o' klai" nynuu 'woen.

Sesi nue no" dipleon i 'de Kea -gbu klaa' 'di

(Matie 21.12-17 ; Luiki 19.45-48 ; San 2.13-22)

15 'Bo -me 'de e, u u nyinie Selisalem. Sesi pa 'e Kea -gbu klaa' 'di, 'su o -tee nyu -a plea di ke nyu -a -tuan' di 'de e 'di inua' -pon". 'Wei fai" poonyu ke "pai plenyu 'a "kpa -ti ke o -gbu' -wee' "jei-.

16 O' 'won nyo jro' 'o 'blee de "jru o' cen Kea -gbu klaa' 'di -tie".

17 -Wee o -te nyu de tooa' -pon" o 'na : Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e, e 'naa : 'Ma -gbu" a mue nyu -wee' 'a Keabae-gbu nua', 'kaa aopu mo nu e "jri-gbu 'un.

18 'Sraa -saun klae" ke ke' wo-saun 'woan de -nua 'mua- 'su ee' faun a nu uupu 'me. Uua -pon Sesi 'a 'dba -ko i, de-nue' wlu o 'tmua ke di o -sa wo ia "sie nyu -kwea de 'i.

19 -Fli bla 'su Sesi ke o' klai" nynuu 'wlu 'o -kwlo 'me.

Kea -kwli" -teti
(Matie 21.20-22)

20 -Son' -sian' -klae" pεen -ta uua -sia', klai" nynuu 'jee fikitu -ne "jrie-. 'Kaa e -sa jea' 'de "jei, e je 'de ee' 'sun o nyini.

21 Piei poe de -nua -kwlu o, 'su o wluε Sesi -pee o 'na : 'Ma detooi, -un -gbun fikitu -un -pooa -soo' o e, e -wee' je 'soe.

22 'Su Sesi "due wlu 'un, o 'tmue o' klai" nynuu o 'na : Ao -te' Kea -kwli" !

23 'Ma 'tmue aopu to' -ti, -bo ao -te' Kea -kwli" e, ao 'bee' ao 'je cru -ne -pee wlu, ao 'je nu : e 'wlu -ta, e 'je 'e 'tonie won 'kpa ! De ao -teea' i, 'ka ee mua nua' -bo ao se ee' pεe i pleε -wee ao 'je e -kwli" -te' e, aoa mue 'jea', e 'je 'o nyini.

24 Emε -ti 'ma 'tmuε aopu, di "klein ao baea Kea -wee ao -teea' i e, ka de ee 'kpa ao 'kwa, ao -te' e -kwli" aoa mue ee' de tu 'jea' see e 'e nue-.

25 'De -ta ao nua baea' -bo ao 'blee nyo jro' 'dii -me ao -ko' o' desau n -wee ao "Bo -nua 'e jaun 'di 'je aoa' disau n -ko' -ke.

26 ('Kaa -bo ao se nyu 'a desau n -ko' e, ao "Bo -nua 'e jaun 'di se aoa' disau n -ko' -ke.)

-Ta Sesi 'a "ikmaa' 'wlu e- ?
(Matie 21.23-27 ; Luiki 20.1-8)

27 U u 'bo- de u u je Selisalem mu ke'wle. -Ta Sesi a naa i 'de Kea -gbu klaa' 'di e, 'sraa -saun o, ke' wo-saun o, nyu -coun'-wi" 'kpa 'de o -pon".

28 U u -tee' o i u u 'na : -Ta -un -sa "ikmaa' -ma jea di -ni nu e- ?

29 Sesi wlu u u -pee o 'na : 'In nre "i 'un 'je aopu- de due' i -tee'-. -Bo ao -se "kpei e, -ta 'ma "ikmaa' 'wlu 'ma mue 'o 'a 'nyu "sia'.

30 Nyo -dbo' San Batist nyu 'ni "jru pooa 'a- ? Kea -ae, -aee' nyio- ? Ao -se "kpei.

31 Uua' 'su -tee ba o -tooa' -pon" u u 'na : -Bo -a -wlu -a -na Kea -dbo' o e, o mue nua' deε-ti ao se de o 'tmua to' 'un 'je e- ?

32 'De -bo -a -na nyio -dbo' o e- ? Uua pleε nyio pu 'me, de-nue' nyu -wee' a naa to' i u u 'na San nre Kea 'a weepoi 'a -ce" 'kpa -o.

33 'Su u u wluε Sesi -pee u u 'na : -A se e juo-. 'De Sesi 'na : 'Mo -ke e, -ta 'ma "ikmaa' a 'wlu -wee 'ma nua di -ni e, 'un se 'o 'a 'nyu "sii- -ke.

12

-Busan dinyu sain 'a "i poo-ti
(Matie 21.33-46 ; Luiki 20.9-19)

1 Sesi a cen 'e "ipoo-ti 'un -wee o 'tmuε uupu wlu -pee o 'na : "Ju due' mo -dba resen' -kle o ble -kleε 'de woi, -o -blu" -ta nyu 'jea resen 'un "nmuu e, -wee o po "mio-gbu due'. 'De o sie -busan dinyu o, -wee o mu 'duu'.

2 Resen' -sa no" nynie, o dboε o' dbonvi due' 'de -busan dinyu o, -wee u u 'je o' -ni resen' jo 'de -sa u u 'je o "nyu.

3 'Kaa u u kpu o' dbonvi -no 'me, u u blo' -wee u u nu o i, u u se o de jre' "nyu.

4 -Kle' jei dboε o' dbonvi jro' ke'wle. U u -sa -mo kpi "jrui -wee u u -cree" o.

5 -Kle' jei dboε taan -no, u u 'dba -mo 'me. 'Ka u u nu o' dbonnyu -tuu"-tuu, u u bla jru', u u 'dba jru'.

6 Nyo due' koun -gbai' -sia -kle' jei 'kwa a, emε -ni o' -ti kmaju. Om o dbo de

'boɔ- nɔ" 'de ʊpʊ o. ɔ naa tɔ' i ɔ 'na : ʊba muɛ 'ma "ju 'a ni' -tea' see.

7 'Kaa -busan dinyʊ -nʊ 'tmʊʊɛ ba ʊʊ 'na : "Ju -jea 'kɛn kpa 'de nya ɔ ka. Ao "nyɪ -a mu -a -je ɔ 'dba -wɛɛ -kle' 'je -a 'kwa sie-.

8 -Wɛɛ ʊʊ kpʊn ɔ -cɛɛn'-, ʊʊ 'dbɔ, 'de ʊʊ -sa ɔɔ' "ku 'bo -kle, ʊʊ po ɛ 'kwla.

9 'De Sesi 'na : Aoa naa tɔ' i 'ee, ka -kle' jei 'je nyʊ -nʊ 'a -ti' nʊ ɛ- ? ɔɔ muɛ jia', ɔ 'je -busan dinyʊ 'dba, -wɛɛ ɔ 'je ɔɔ' -kle' dbonʊnyʊ jrv' "nyɪ.

10 Wlu -crɪa' -ta, ao sɛɛ 'dii nʊʊ ? ɛ 'naa : "Soukpo -gbu" ponyʊ pɔoa sʊn i ɛ, ɛmɛ -snɛɛ "soukpo -cɛɛn'- 'ʊn.

11 Dɛ Tʊ"bo nʊa, ɛmɛ -nao. ɛ nmɔɔ -a 'di wɔn.

12 'Sʊ, Suifu-wi" 'a "jrujeʊn a -pɔn Sesi 'a kpʊn -kɔ i, dɛ-nʊɛ' ʊʊ 'je kan' 'mɛ -ti' ɔ pɔoa "i ɛ, ʊpʊ ɔɔ 'da. 'Kaa ʊʊa pleea nyʊ ɛ, ʊʊ siɛ ɔ 'mʊa- ʊʊ je mu.

'Bluajei 'a -dɛɪnpɔ' (Matie 22.15-22 ; Luiki 20.20-26)

13 ʊʊ dboɛ Fariseɛn jrv' ke Erodi 'a 'cɛ jrv' 'de Sesi o, -wɛɛ ʊʊ 'je ɔɔ' -cɛ" 'ɛ wlu 'a "kle -pee -gba' 'de ʊʊ 'je ɔ "kpei kpʊʊn-.

14 ʊʊ jia, ʊʊ 'na : Nyʊ dɛtɔɔi, -a -juo ka -ma -tmʊa tɔ' -ti 'a 'sʊ 'mɛ. Nyʊ jrv' ɔ faʊn 'a nʊ -ʊn, dɛ-nʊɛ' -maa' -gbʊn nyʊ 'a 'bɛsʊn ja, 'kaa -ma tɔɔɛ nyʊ Kea 'a -jɛblʊ 'a -cɛ" 'kpa. -Aa -teeɛ' -mi i nyʊ 'beɛɛ' nyʊ 'je -dɛɪnpɔ' -sa, nyʊ 'je ɛ 'blʊajei Sesaa "nyɪ ? -A -sɪ -ae, -aee' -a -bo ɪ -saa ?

15 'Kaa Sesi juo ka ʊʊ pɔoa "jri de 'mɛ, 'sʊ ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ aoa -gba' 'ʊn wlu 'a "kle -pee ɛ- ? Ao ja 'ʊn 'wɛijɔ due' kea' 'ɪn 'je ɛ 'je.

16 'Sʊ ʊʊ jɔ 'wɛijɔ due'. 'De Sesi -tee' ʊpʊ i ɔ 'na : Nyʊ -ble "jru kpa" -nɛ ke 'nyɪ -crɪa' -taa ? 'Sʊ ʊʊ 'na : 'Blʊajei Sesaa -o.

17 Sesi wlu ʊpʊ -pee ɔ 'na : Dɛ -nɪa Sesaa 'a dɛ, ao "nyɪ ɛ Sesaa, 'de dɛ -nɪa Kea 'a dɛ, ao "nyɪ ɛ Kea o. 'Sʊ dɛ ɔ 'tmʊa ɛɛ' tai' "maa ʊpʊ 'mɛ.

'Mɛʊn 'a "kunyɔɔ' sɔn -ti (Matie 22.23-33 ; Luiki 20.27-40)

18 Sadiseɛn jrv' jɛ 'de Sesi o. 'De see ɛ, Sadiseɛn-wi" 'na "kunyɔɔ' sɔn-tɪ se tɔ' nɪ. ʊʊ -teeɛ' Sesi i ka ʊʊ 'na :

19 Nyʊ dɛtɔɔi, Moisi 'crɪɛ kɛ' -nɛ ɔ je -a -nyɪ", ɛ 'naa : -Bo "junmɔu due' 'ble 'nyɔɔ -wɛɛ ɔ ke ʊ se "ju 'wlv 'de ɔ 'je 'mɛ ɛ, ɔɔ' "dei "duo -tɔn" 'nyɔɔ -sia 'ʊn, ɔ ke ʊ 'je "nyɪnuu- 'wlv 'de ɔɔ' -fɛɪn' -mɛa -pee.

20 'Kaa -a -jeɛ de'dinmai -mɛ" 'sɔn. -Jo -saa "i 'blea 'nyɔɔ, ɔ se "ju 'wlv, ɔ je 'mɛ.

21 ɔɔ' -tɔn" 'nyɔɔ -sia ɔɔ' "dei "duo ʊ 'ʊn 'ɛ. 'Kaa ɔ ke ʊ se "ju 'wlv -ke, ɔ je 'mɛ. Dɛ due' -nɛ mɛ -nʊʊɛ taan -nɔ "jrii -ke.

22 Nyʊ -nɪa -mɛ" 'sɔn ʊ jia 'kwa i ɛ, ʊʊa due' koun -gbai' ke ʊ se "ju 'wlv ʊʊ -wee' je 'mɛ. ʊʊ -wee' 'wlv 'kmʊ kpʊn-, -wɛɛ ʊʊ 'mɛ -ke.

23 -Sontɪ nyʊ a mua "kunyɔɔ' sɔan' a, -wɛɛ nyʊ -mɛa -wee' 'jea 'kmʊ de ji ɛ, nyʊ ʊ 'je "bli "ti -gbo' ɛ- ? Nyʊ -nɪa -mɛ" 'sɔn -wee' 'ble ʊ 'nyɔɔ 'ʊn.

24 'De Sesi 'na : Ka aoa "maa aoa' -cɛ" tai' ao se ɛ juo- ? Aoa' 'wɔn Kea 'a wlu -crɪa' 'mii, 'de aoa' 'wɔn Kea 'a "ikmaa' 'dei ?

25 'Kɛ -nɛ -cɛɛn'-, -bo nyʊ sɔn "kunyɔɔ', -mɛ "nynunmai ke 'nyɔɔkpae 'a ba "blitia' -kwɛ', 'kaa ka Kea 'a "soa-wi" nɪa 'de jaʊn 'di ɛ, 'ka ʊʊa mu nɪa'.

26 'De dɛ -nɪa -ɪn -mɛ -wɛɛ -ɪn -sɔn "kunyɔɔ' -ti' 'ʊn ɛ, dɛ -crɪa' 'de Moisi 'a 'sbɛ 'di 'de "wi-gbau'o 'a -ti' 'ʊn, ao se ɛ 'dii nʊ duee' ? Kea wluɛ Moisi -pee ɛ 'naa : 'In nɪɛ Ablaam 'a Kea, Isaaki 'a Kea, Sakɔbu 'a Kea.

27 -Bo ɛ nɪ kan' a, -mɛ Kea nɪɛ nyʊ -nɪa 'kmʊ 'a Kea -o, ɛ se 'mɛʊn 'a Kea nɪ-. Dɛ ao -sia' "i -gblein' -wɛɛ -ɛɛ tai' "maa aopʊ-, ɛmɛ -nao.

Kɛ'ɛ "jruojo (Matie 22.34-40 ; Luiki 10.25-28)

28 -Ta ʊʊa 'tmʊɛ ɛ, kɛ' wɔ-sai due' a pɔɛ doun" o. -Ta ɔ 'jea kan' ka Sesi -sa -ti' ʊpʊ -tee' ɔ i wɔ ka -cɔɔn' ka 'sʊ ɛ, ɔ 'kpa ɔ -pʊn" -wɛɛ ɔ -tee' ɔ i ɔ 'na : Kɛ' -wee' "klein 'a "jruojo 'de ɛ- ?

29 'De Sesi 'na : Kɛ'ɛ "jruojo ɔ "i-saa' -nɛ ka : -In -te' doun" Israɛ, -aa Tʊ"bo klaa" Kea 'a 'sʊ mɛ -nɪ Tʊ"bo.

30 -In -kma -ma Tʊ"bo Kea 'a -ti' 'de -ma pɛɛ -wee' o, 'de -ma -suu -wee' 'ʊn, 'de -ma tɔ' -wee' 'ʊn, 'de -ma 'kpɪ -wee' 'ʊn.

31 'De kɛ'ɛ 'sɔɔn -nɛ ka : -In -kma -ma -ponyɔɔ' ɔ -ti' ka -ɪn -kma -ma -cɛ" 'ɛ -ti' ɛ. Kɛ' -jea "i 'bɛ -ɛ -jea kɛ' 'sɔɔn -nɪa 'mʊa-sii ɛ, ɛ se nɪ-.

32 'Demɔ ke' wɔ-sai "duo wlu 'ɔn 'de Sesi -pee ɔ 'na : 'Ke ni -cɛɛn'-, nyɔ dɛtɔɔi, -ɪn -tmɔɛ tɔ' -tɪ Tɔ"bo klaa" 'a 'sɔ -nɪ Kea, -kea'- jrɛ' se 'e de nɪ-.

33 Nyɔ 'je Kea 'a -tɪ' kma -o 'de ɔɔ' pɛɛ -wee' "klein o, 'de ɔɔ' tɔ' -wee' "klein 'ɔn, 'de ɔɔ' 'kpi -wee' "klein 'ɔn, -wɛɛ ɔ 'je ɔ -ponyio ɔ -tɪ' kma ka ɔ kma ɔɔ' -cɛ" 'ɛ -tɪ' ɛ. ɛ "paa' ɛ je nmi "klein nyɔ a poa "jri ɔɔ "nyɪa Kea ke 'sraa- "klein nyɔ a -sa' ɔɔ "nyɪ ɛ -sii.

34 Sesi 'jea kan' ka ɔ poa -tɪ' wɔn o 'de tɔ' 'dɪnɪa' 'ɔn ɛ, ɔ 'na : -ɪn se Kea 'a tɔ"bo-kwlɔ o tɛɛn-.

ɛ 'wɔba 'o mu ɛ, nyɔ -wee' a plee ɔɔ' i -teea' 'mɛ 'bode.

Nyɔ -ɔɔ "Ju Klisi ni ɛ- ?

(Matie 22.41-46 ; Luiki 20.41-44)

35 -Ta Sesi a tɔɔa nyɔ dɛ 'de Kea -gbu klaa" 'di ɛ, 'bomɔ ɔ -tee' ɔɔpɔ dɛ due' i, ɔ 'na : Ke nɔ -wɛɛ ke' wɔ-saɔn a 'daa- Kea 'a 'o-tei Dafidi 'a "ju ɛ- ?

36 Dafidi mɔ ɔ -cɛ", Kea 'a -Suu po ɔ -je o ɛ, ɔ wlu' ka :

Tɔ"bo wluɛ 'ma Tɔ"bo -pee, ɛ 'naa : -ɪn -te i 'de 'ma dianfɔ o mamaɔ 'ɪn 'je -ma tɔnyɔ 'de -ɪn bɔ -sɔn -tu".

37 Dafidi mɔ ɔ -cɛ" ɛ 'daa- Kea 'a 'o-tei Tɔ"bo. Ka ɔ nɔ ɔɔ' "ju nɪsɔn 'ja a- ?

Sesi -saa nyɔ fɛn' 'de ke' wɔ-saɔn 'a -tɪ' 'ɔn

(Matie 23.1-36 ; Luiki 20.45-47)

Sesi 'a wlu doin" o poa' a nɛɛ nyɔ -tuu" -kwea de 'tɔn.

38 Nyɔ ɔɔ tɔɔa dɛ, ɔ wluɛ ɔɔpɔ -pee ɔ 'na : Ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -tɪ' 'de ke' wɔ-saɔn 'a -tɪ' 'ɔn. -ɪn -paa "bai -tɔɔn 'ɔn -wee -ɪn -na i 'de nyɔ -wee' po -ɔn 'jewlu o "kpae' woi ɛmɛ ɔɔa -pɔn.

39 "Kpa-tɪ klae" -nɪa Kea -gbi 'dii o, -tein 'dɔɛ -nɪa -kɔ' -sɔn i mɪ ɔɔpɔ a -pɔn i.

40 ɔɔa -sa' -tɪɔn" nɪnɔkpae' dɪ 'kwa i. 'Kaa ɔɔa 'jeɛ nyɔ 'srɛ i pooa' 'a "dia, baewlu "tiɛ ɔɔpɔ wɔn 'di foo" 'ɔn. 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, ɔɔa' 'pee a muɛ "ikmaa'.

-Tɪɔn" 'nɪnɔ ɔ nɪa" wɛi' jɔ-

(Luiki 21.1-4)

41 Sesi -kɔa' nyɔ dɛ tɔɔa' 'sɔ ɛ, ɔ -tɛɛ i 'bo 'wɛ- 'di podɛ -pɔn", -wɛɛ ka nyɔ a nɔa 'e 'wɛi pɔsɔn ɔɔ -gbɔn' ɛ ja. "Wliiɛjɛvɔn 'a -ta -tuu" a pɔɛ 'e 'wɛi -tuu".

42 'Bomɔ -tɪɔn" nɪnɔkpao' due' -sea' dɛ 'ble jii-, -wɛɛ ɔ po 'e 'wɛiɔ mɪ" 'sɔɔn, -bo ɪ bee o -wɛɛ ɪ nɔ -suujɔ ɔ tɔo 'a tɔo.

43 'Sɔ Sesi 'da ɔɔ' klai" nɪnuu ɔ 'na : 'Ma 'tmɔɛ aopɔ tɔ' -tɪ, -tɪɔn" nɪnɔkpao' nɪa" a 'dba -ta, dɛ ɔ poa 'e 'wɛi 'dipodɛ 'di ɛ, ɛ -tiɛi", ɛ je dɛ ɔɔ -wee' "klein poa 'e -sii,

44 dɛ-nɔɛ' 'wɛi -siia ɔɔpɔ i ɛ, ɪmɪ ɔɔ po 'e, 'kaa ɔmɔ se dɛ jrɛ' 'ble ɔa' nɪa" wɛi' jɔ- ɔ -tea' -kwɪ" ɛ, ɛmɛ ɔ to 'e.

13

Sesi 'tmɔɛ Kea -gbu klaa" 'a "jei -gba' -tɪ (Matie 24.1-2 ; Luiki 21.5-6)

1 -Ta Sesi a 'wɔba 'de Kea -gbu klaa" 'di ɔɔ "sia "kpae' ɛ, ɔɔ' klai" nɪnuu 'a due' wlu ɔ -pee, ɔ 'na : 'Ma dɛtɔɔi, -gbɔn 'nɔ, "soikpi -ɪ poa -gbu" klaa" -nɪ -ɪn -gbɔn 'a' "jriinmɔsɔn ja kea' !

2 'Sɔ Sesi 'na : -Ma -je -gbi" klae" -nɪ 'mɛɛ, ɪ -wee' a muɛ blua' 'a' "sou se "sou "kpei siei.

'kmɔ 'a -kwɛ-tɪ

(Matie 24.3-14 ; Luiki 21.7-19)

3 -Wɛɛ ɔ 'ja 'e olifie crɔ "kpei, ɔ -tei 'de ɔ to Kea -gbu klaa" "jua "i. 'Sɔ Pɛi o, Saki o, San o, Ancre, blɔ "jru -pɔn", -wɛɛ ɔɔ -tee' ɔ i, ɔɔ 'na :

4 -ɪn -tmɔɔ' -aɔn ke blaa nɔ" -mɪ 'a dɪ tu 'je nɔɔ ɛ-, dɛ -jeɛ -to ka 'a mua 'o nɪnɪa' a- ?

5 'Sɔ Sesi -tɛɛ ɔɔpɔ 'tmɔa' -pɔn", ɔ 'na : Ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -tɪ' nyɔ jrɔ' je ao 'srɛ ipoo-.

6 Nyɔ -tuu" a muɛ 'ma 'nɪnɪ "jru -tea' ɔɔ 'je ji, ɔɔa' jrɔ' 'e nɔ : 'Mɔ -nɪ Kea 'a 'o -tei, 'mɔ -nɪ Kea 'a 'o -tei. 'Kamɔ ɔɔa mu nɔa' 'sɔ ɔɔ 'je nyɔ -tuu" 'srɛ ipoo-.

7 -Bo aoa sea tɔ 'a 'nɪnɪ 'wɔn o, -bo aoa sea tɔ 'a -cruɛn" 'wɔn o, dɛ 'bo ao 'dii waa. ɛɛ' dɛ tu 'je nɔɔɛ- -o see. 'Kaa -mɛ se 'blua 'a -kwɛ- nɔ" nɪ ke.

8 nyɔ ɔ kpe jrɔ' a muɛ ɔɔ -ponyio o -foan', 'blua 'a blo' wɔn jrɛ' ɛ muɛ ɛ -pɔblua o -foan'. 'Blua- a muɛ crea' dɪ 'mii, 'muɛ- ɛ muɛ jia'. Ka "i-saa -gbaan -di a kpɔn a 'nɪnɔkpao' -kwɪ ɛ, 'ka 'a mu nyɔ -kwɪ kpɔn 'a.

9 'Kaa aopɔ mɔ ɛ, ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -tɪ'. Nyɔ a muɛ ao "kuan poa' 'de 'pee 'wɪ -gbi 'dii. Nyɔ a muɛ ao blaa' 'de 'jrui 'kɪn-gbi

'dii. De ao ke 'ma na 'de εε' -ti' 'bn ε, aoa mue 'blvajevn ke tv"bo -wi" "juoi mua' -wee ao 'je 'ma -ti' 'a -ta 'jevbn ni-.

10 'Kaa -pɔia" -ti 'je 'tmvve -o tein" 'de nyio 'o kpe -wee' -pee.

11 'De -bo nyɔ nynaa aopv- i -wee o 'je ao 'pee 'bn kpa a, ao 'bo de ao 'jea 'tmv 'a -soon -tu" ε. -Bo ao nyni 'e ε, -me de -εε mua aopv 'bn jia' a, ao 'tmvε. De aoa mua 'tmva' ε se 'de aoa' -ce" 'bn 'wlv, 'de Kea 'a -Suu 'bn 'de ε 'je 'wlv.

12 Nyv jrv' a mue vva' -ce" 'kpa 'a de'di 'de toa' -wee nyv 'je vsvv 'dba. 'Ka "nynuu- "bo -wi" a mu vva' "nynuu- nva' -ke. "Nynuu- jrv' a mue vsvv "bo -wi" o -foan' -ke, sv 'je vsvv 'dba.

13 De ao nia 'ma 'ce' 'de εε' -ti' 'bn ε, nyv -wee' "klein a mue aopv 'bn 'nyεa'. 'Kaa nyv -o sea "jru -jei" -saa mamav, -wee -o mua -o nynia, omo -je 'pv.

Nyv stavn'- kpvvndi
(Matie 24.15-28 ; Luiki 21.20-24)

14 -Bo ao 'je desavn 'a ma" -εε kpvvni a nyv stavn'-, -wee ε -te -ta ε sea "i kon ε, -me nyv -oo -sroa' 'e 'sbe 'dii 'wɔn ε 'mii-. 'Sv -me nyv -nia 'de Suide ple sv 'je cri 'dii mu.

15 Nyv -wlv a o -gbein" -wee -o mua "kpaε, -me o 'bo 'de jie o 'bo oo' 'bleedi 'bn "duo -ko i -pɔen'.

16 'De nyv -oo mua 'de -kle nia', o 'bo de "biie, o 'bo oo' 'bnpaadi 'bn "dua' mue.

17 'Nynvkaε' -a mua "kwli 'blea' ke -jv -vva mua "nynuu- -kwli" 'blea' 'de εε' no" tu 'di ε, -wi" -mv a mue vva' -ce" wɔn 'jea' !

18 Ao bae Kea -wee ia' di tu 'bo nvve dee' 'a ji no",

19 de-nve' 'kle -a mua jia' 'de εε' no" tu 'di ε, εε mue "ikmaa' ε 'je 'kle -wee' -sii. De -wlv 'de 'blva 'a -gbɔo -tee no" o, -ta Kea nva di -wee' "klein ε, -wee -ε -jεεa kaanw ε, nyv se εε' 'kle tu 'je ke due' 'de nyv se ε 'beε- o 'je ε 'kle jre' "i poo- 'de nya.

20 -Bo Tv"bo se ia' 'wv tu "i "kuvan- 'de ε, -me nyv jrv' se 'pvi. 'Kaa nyv ε 'da -wee -sv -jea εε' nyv ni ε, 'de vva' -ti' 'bn mo ε "kuvan- ia' 'wv tu "i.

21 -Bo nyv jrv' wlv 'de ao -pee ka o 'na : Ao -gbvn 'no, Kea 'a 'o -tei nte -ta, 'de o nte 'no, ao 'bo ε to' 'bn 'jeε,

22 de-nve' nyv -vva -daa' vva' -ce" Kea 'a 'o -tevn ke wlv 'kwajaaavn a mue jia'. Vva mue jrii' klae" klae nva' -i -beε' mo 'de- -i -je nyv -vva naa Kea 'a -jei" ka -cɔon' ka 'a "jru -jei" -saa.

23 Aopv- mo ε, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti'. 'In sie no" nya 'vn je ao di -nia 'mva 'a -ti' 'tmv-, -wee ao 'ji juo-.

nyio 'o "Ju 'a dejisvn
(Matie 24.29-31 ; Luiki 21.25-28)

24 εε' no" ε, -bo 'kle 'wlv 'o -jei" ε, 'jrv a mue "jri "mua', 'cv se fain 'bode.

25 Cv-svn a mue "jei 'wlv' i 'je blu, -wee "ikmadt -nia 'e javn 'di 'je i -suua' -wee i 'je -tevn 'wlv.

26 -Wee nyv 'je nyio 'o "Ju "jrie- 'jee-, o 'je ji 'bo bue" "kpei, o ke oo' "ikmaa' ke oo' 'nyni 'wlv' ke-.

27 Oo mue oo' "soa-wi" dboa' 'de 'blva 'a 'fo -nyiiε -wee' o, -wee sv 'je nyv Kea -sa 'o "jrui 'kvn-, de -mua' -ε -jεεa -ta 'blva- ke javn "tia a.

28 De ti a tooa nyv ε, ao sie "jrie- o : -Bo ti 'a 'dae a sea toε i 'je wvn dee -tuu" -ε -o. -Me ka -kua" sea o teen- ao juε.

29 'Kamo -bo aoa sea di -nia 'mva- i 'je ia sea nvve ε, -me ka nyio 'o "ju 'a ji no" "kuvan- i -wee o nia 'o -gbein" -jei" ε, ao 'ji juo -ke.

30 'Ma 'tmvve aopv to' -ti : Nyv -nia 'kmv kaan 'a jrv' se 'mei di -nia 'mva- 'je nyni.

31 Javn ke 'blva- a mue -sia', 'kaa 'ma wlv se -sii 'no 'kmv.

Kea due' kovn -gbai' me -juo 'blva 'a -kwe- no"
(Matie 24.36-44)

32 Nyv se εε' 'wv ke εε' no" juo, Kea 'a "soa-wi" -nia 'de javn 'di foo" 'sv se ε juo-, Kea 'a "Ju 'a -ce" 'kpa se ε juo-, Kea due' kovn -gbai' me -juo ε.

33 Ao 'bo i "maεεε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', de-nve' no" -ε 'di εε' de tu a mua nva' ao seε juo-.

34 Ka -gbu" jei 'a 'dva' mua' nia, 'ka εε mu nia'. O sie oo' -gbu" oo' dbonvnyv o, o -gble' ε vsvv dbo "jrii due 'due, -wee o 'tmv- -gbu" ifuoi o 'na : -In -te "jrie- "i.

35 Ao -te "jrie- "i 'ja, de-nve' no" -gbu" jei 'jea de ji ε, ao se ε juo-. ε 'beε' ε 'je -kwie"

ka ni-, e 'je -too' -kwea ni-, e 'je sun" 'a -sro' no" ni-, e 'je -klae" pɛɛn ni-.

³⁶ Ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti', ao je "nyɔ' ni -wee ɔɔ' dejia' je aopu "jru -tiie'-.

³⁷ De 'ma 'tmɔba aopu- -ta, 'ma 'tmɔɛ 'de nyu -wee' "klein -pee : Ao -te "jriɛ- "i !

14

"Jrujevn-wi" a pa Sesi 'a jaa"

(Matie 26.1-5 ; Luiki 22.1-2 ; San 11.45-53)

¹ Kɔɔnkɔwla' 'wɔ -ko ke -ko' jre' nyu a 'daa- -di'pen -sea' -pun" 'a -ko' ke ia' 'wɔ siɛ 'soɔn. 'Su 'sraa -saun 'a klae" ke ke' wɔ-saun a -pon Sesi 'a kpun -ko i 'sre 'ɔn, -wee ɔɔ 'je ɔ 'dba.

² Uɔ 'tmɔɛ ba ɔɔ 'na : -A -bo e nɔɛ 'bo -ko' -son -wee -kli je 'kpa.

"Nynɔkpao' due' "cniie -dai'kloni "i 'de Sesi "jru

(Matie 26.6-13 ; San 12.1-8)

³ Sesi niɛ 'o Betani, 'de -tee' dii Simo o -gbu". -Ta ɔ -teea i ɔ nɔɔ de dia' a, "junynɔkpao' due' pa -gbu". U 'blee kmaa -dai'kloni 'ɔ -sooɛ due'. Eɛ' -sooɛ tu e, "sou 'dɔe -nɔɛ' -eɛ 'nynɔ ni albatrɔ. -Dai'kloni -nɔɔ 'e e 'di e, eɛ' 'nynɔ -nɔ naadɔ. e ke de jre' se o bee-, eɛ' soɔn' kma'. U cɔɛn -cun" "wɔɔn, -wee ɔ "cniie e "i 'bo Sesi "jru.

⁴ Nyu -nɔɔ 'e -gbu" 'di 'a jru' 'kpa 'cɛn ɔɔ 'na : De -ble -dai'klo -ne -me 'e i dooa' kan' a- ?

⁵ 'De -me 'kamɔ nyu 'beeɛ' nyu 'je e ple 'wei 'a kwla mɛɛo"- . -Wee nyu 'je e nɔɔ" nyu "nyɔ. 'Su ɔɔa -ce' "junynɔkpao' -nɔ "bli.

⁶ 'Su Sesi wlu' ɔ 'na : Ao 'wɔ ɔ -pɔn". Deɛ -ti aoa kpun ɔ -kwɔ e- ? De ɔ nɔɔ 'de 'ma -ti' 'ɔn e, e nɔɔ "i, e niɛ 'ma "jrii nɔ ka-,

⁷ de-nɔɛ' ao ke nɔɔ" nyu -wi" a muɛ i -tea' 'wɔ -wee' 'di. -Sontɔ ao niɛ "i e, ao 'beeɛ' ao 'je ɔɔɔ 'dɔe "jrii nɔ, 'kaa 'mɔ ke ao se i -tei 'de 'wɔ -wee' 'di.

⁸ De ɔ 'bɛɛa kwa i eɛ ɔ nɔɔ 'o. U 'wla 'ɔn -dai'klo "jru -we-. U siɛ 'ma inmae nɔ" nya, ɔ je 'ɔn -pɛɛ.

⁹ 'Ma 'tmɔɛ aopu tɔ' -ti : -ta "o -ta nyu a mua -pɔia" wlu 'tmɔa' 'de 'blɔa- "kpei e, nyu a muɛ "junynɔkpao' -nɔ 'a -ti' -kwɔ o poa', de ɔ nɔɔ nyu 'je e 'tmɔ.

Suida -niɛ" ɔ 'je Sesi ple

(Matie 26.14-16 ; Luiki 22.3-6)

¹⁰ Suida Isikario, -ɔ -nɔɔ 'e klai" nynuu -nɔɔ -puue 'jo 'soɔn "klu, muɛ 'de 'sraa -saun 'a klae" -wi" o, ɔ 'na ɔ 'je Sesi ple 'de ɔɔɔ 'kwa.

¹¹ Uɔ 'wɔɔn wlu -ne 'de Suida 'wɔn e, e 'blee ɔɔɔ 'a 'mɔa-. Uɔ cɛn wlu -tie", ɔɔ 'na ɔ 'je ɔ 'wei "nyɔ. 'Su Suida a -pon Sesi 'a kpun -ko i -wee ɔ 'je ɔ 'de ɔɔɔ 'kwa -tu".

Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu die ɔɔ' de'boɔdiide

(Matie 26.17-25 ; Luiki 22.7-14, 21-23 ; San 13.21-30)

¹² -Di'pen -sea' -pun" eɛ' -ko'ɔ "i-saawɔ o e, ɔɔa a -saa' 'blae-tɔe -sraa -wee ɔɔa -tu" kɔɔnkɔwla' 'wɔ -ko. Eɛ' 'wɔ tu 'di e, Sesi 'a klai" nynuu -tee' ɔ i ɔɔ 'na : -Ta -ɔn -ni" -a -je -ma -ko' diide pii e- ?

¹³ 'Bomɔ Sesi dɔoo ɔɔa' 'soɔn, 'de ɔ 'na : Ao mu 'e -kwɔ. Ao ke "ju due' -a -mu -gbɔɔan' ɔ 'e "nibi "kpei po-. Ao bla 'bo ɔ 'de.

¹⁴ -Gbu" ɔɔ mua 'di paa' a, ao 'tmɔɔ eɛ' jei ao 'na : -Aa deɔɔɔ 'naa : -Gbu" 'a wɔn -jewɛ- -e 'di 'ɔn ke 'ma klai" nynuu 'je -ko' diide dii e- ?

¹⁵ 'Su ɔɔ muɛ ao -gbu" 'a wɔn klaa" due' -nɔɔ 'e "jei tɔɔa'. Di -wee' poe kpɔi" 'de e 'di sese. 'Demɔ ao 'je -aa diidɔ pii-.

¹⁶ Klai" nynuu mua 'de -kwɔ e, ɔɔ jɛɛ di -wee' 'mɛ ka Sesi "sia ia' 'nynɔ e, -wee ɔɔ pi -ko' ɔ diidɔ.

¹⁷ -Fli 'wlaa 'sɔ, Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu -nɔɔ -puue 'jo 'soɔn -wee' ji'.

¹⁸ -Ta ɔɔ nɔɔ de dia' a, Sesi 'na : 'Ma 'tmɔɛ aopu tɔ' -ti, aoa' due' -ɔ -ke 'ma poa sɔn -tadue -ta a, ɔɔ muɛ 'ɔn plea'.

¹⁹ Klai" nynuu -wee' "kaeɛ "jrii, ɔɔa -tee' ɔ i due 'due ɔɔ 'na : E se 'mɔ nɔ 'de ! -Aee' 'mɔ -o ?

²⁰ 'De Sesi 'na : Ao -nɔɔ -puue 'jo 'soɔn e, aoa' due' -ɔ -ke 'ɔn nɔɔ -di'pen 'smaa' -ta -due -ta -o.

²¹ Tɔ' -o, 'de -crɔa' 'de nyɔ ɔ "Ju 'a 'mɛ -ti 'ɔn 'je 'o nynia' -cɛɛn-', 'kaa nɔɔ -ɔɔ mua ɔ 'e toa' a, e niɛ "nmia-tɔ -o 'de ɔɔ' jei tu 'a -ti' 'ɔn ! ɔɔ' se 'kmɔ ji "paa' 'de-.

²² -Ta ɔɔ nɔɔ de dia' a, Sesi 'due -di'pen 'ɔn, ɔ poe eɛ' Kea 'sɛ- -wee ɔ cɔɛn e -tie" ɔ

"nyu ε ωω' klai" nynuu, 'de ω 'na : Ao "duo ε 'un, ao 'je ε di, ε nιε 'ma ku -o.

23 -Wεε ω "duo nmω -saan 'a "pe ε 'un, ω po Kea 'se-. 'De ω "nyu ε uupu, -wεε uυ -wee' "klein 'nεε.

24 'De Sesi wlu uupu -pee ω 'na : ε -nε nιε 'ma nymω -o, dbεεδε 'ε nymω -ε -wla i nyυ -tuu" 'a -ti' ε.

25 'Ma 'tmυυ aopυ tω' -ti, 'in se nmω -saan 'nai 'bode mamau 'su 'in 'je εε' dee' -nε 'na 'de Kea 'a kεema' -kwlw 'di.

26 ε 'wlvα 'mυα- a, uυ -kω' Kea 'a 'nyu 'i 'bεεdu blea' -wεε uυ mu 'de olift-cru 'kpei.

Sesi 'tmυε Pιei 'a ωω' wωn -sa -ti (Matie 26.31-35 ; Luiki 22.31-34 ; San 13.36-38)

27 Uυ nynia 'e cru "kpei 'su ε, Sesi wlu' 'de ωω' klai" nynuu -pee ω 'na : Ao -wee' "klein a mυε 'un 'bωa', 'kamω wlu -crua' 'de 'ma -ti' 'un 'da, ε 'na :

'Ma mυε nω' dι 'dei -tei 'dbaa', -wεε 'blae -wee' 'je dι 'mii -gbaa.

28 'De -bo 'in sōn "kunyιω' ε, 'ma mυε ao "juoi -sia' 'in 'je 'de Galile mu.

29 'Su Pιei 'na : -Bo nyυ -wee' 'bω -un mω 'de ε, 'mω se -un 'boi.

30 Sesi 'na : 'Ma 'tmυυε -un tω' -ti, 'de "maυ' 'wι 'di -stan a, nω" -ti sun" 'je -sro' kpe 'sōn ε, -ma mυε 'un wōn -sa 'a kpe taan.

31 'Kaa Pιei 'nyε ε "kpei ke'wλε ω 'na : -Bo -in -ke 'ma -a -je 'mε -tadue mω 'de ε, 'in se ε 'bεε- 'in 'je -un wōn -sa 'nō 'kmυ. 'Kamω klai" nynuu -sia 'o -wee' "klein 'da -ke.

Sesi baεε Kea 'de Sεsemane (Matie 26.36-46 ; Luiki 22.39-46)

32 Uυ 'wlvα 'mυα- uυ nynia -ta nyυ a 'daa- Sεsemane ε, Sesi 'tmυυ ωω' klai" nynuu ω 'na : Ao -te i -ta, 'ma mυε baea'.

33 -Wεε ω "duo Pιei ke San ke Saki 'un. -Wεε ω ke uυ 'kιun- 'o nya δε-saan"- 'su δε -tee ωω' 'dii waa' -pun", ωω' pεe cen mλεun".

34 'De ω wlu uupu -pee ω 'na : 'In "kaεε 'jrui "kiki. 'Ma pεe -sie' sro ε e 'mεεa' jεε-. Ao sie -ta ao 'je "jrue- 'i -te.

35 -Wεε ω 'kpaα' 'de nya δε-saan" ka, ω tba "jua- i 'bo 'bluω, ω bae Kea -bo ε se ε 'bεε- ε 'je ω kuiwōn 'je nō" -nε o tεen.

36 ω 'na : 'In "Bo, ε 'bεε- δε -wee' 'mε, ε tεen 'un 'kle 'je nō" -nε o. 'Kaa 'ma 'tun nu-ti 'bo nuυε, εε' -nι mε -je nuυε-.

37 ωω jia de -mε ω jεε klai" nynuu "nyuω'. 'Su ω 'na : Simω Pιei, -ma -mυυ' ? -In se ε 'bεε- -in -je "nyuω' mε i kpυun kpe due' -wee'- ?

38 Ao -te "jrue- 'i, ao bae Kea -wee ao je δεsauν 'di blu. Nyuωtō' -tee 'dōe nuα 'a kein"ke, 'kaa 'bluku se 'e 'de i ku-.

39 -Wεε ω tεen o ke'wλε, ω po bae wlu due' -nε.

40 -Ta ωω jia de -mε ω jεε ωω' klai" nynuu "nyuω' ke'wλε, δε-nυε' uυa' "jri kuε kwa. 'Su δε uυ 'je ω -pee 'tmυυ, ε se nι-.

41 ω jia de kpe taan -nε ε, ω 'na : Ao -tee i ke aoa jea 'mυυ ? ε sie kan' ! Nō" nyu' -weε-. Ao -gbun 'nō, nyuω 'o "Ju a jie 'de δεsauνuυn 'kwa -tuu" 'a.

42 Ao sōn 'un, -a -je mu ! "Ju plea' 'un, ω ka -ta !

Sesi kpυun 'ε

(Matie 26.47-56 ; Luiki 22.47-53 ; San 18.3-12)

43 Sesi sie wluα' 'su Suida -ω -tuu" a klai" nynuu -puue 'jō 'sōn je i 'si. ω ke nyυ -tuu" ji' -uυ -ble -cni ke tu tii ke. 'Sraa -sauν klae" ke ke' wō-sauν ke nyυ-cōin' -wi" -dbo' uupu -wεε uυ 'je Sesi kpυn.

44 Suida -ω plea Sesi ε, ω tōω nyυ -ke ω jia δε jre' -bo ω nu -wee uυ 'je Sesi "jrue o sie, ω 'na : "Ju 'ma mua -kwli" -gblea' 'teō ε, ωmω -nao. Ao kpυn ω -bo aoa se ω kpa 'ja a, -mε ao sie ω "jrue- o !

45 Suida nynia, ω 'kpa Sesi -pun" ω 'na : 'Ma detōōi ! 'Su ω blu ω "kpei ω -gblee ω -kwli".

46 Nyυ -sia 'o 'wla 'e Sesi "kpei, uυ kpυn 'o.

47 'Su ωω' klai" nynuu -nια 'mυα 'a due' -sa ωω' -cne kpla', ω pooe 'sraa -sai klaa" 'a dbonui, ω cen ω doun" "jrui.

48 Sesi "dua wlu 'un 'de nyυ -jiō' kpυan' -pee ω 'na : Ao 'bleε -cni ke tu tii -wee aoa ji 'un kpυan', ε -kō' -na 'in nιε "ku 'dbai -o.

49 'Wι -wee' "klein 'di 'in ke ao nιε -tadue, 'ma jea ao δε tōō 'de Kea -gbu klaa" 'di, ao se 'un kpυn 'bo -mō. 'Kaa ε nuε' kaan -wee Kea 'a wlu -crua' 'je 'o nyu.

50 ω 'da kan' 'su klai" nynuu -wee' 'wlv ω 'de 'mε, uυ -wee' 'kpuα 'kwli 'dii.

51 -Kooa" i -tōō due' -ω -wla tae' plu 'a 'su "kpei, mō -bla 'o Sesi 'de. Nyυ a ji ω kpυn 'a -ke 'su ε,

52 ω nyia tae' kui ωω' "kpaan 'kpa 'kwla.

Sesi 'de -gbajevn klae" "juoi

(Matie 26.57-68 ; Luiki 22.54-55, 63-71 ; San 18.13-14, 19-24)

53 Uv kpa Sesi 'de 'sraa -saun klae" "juoi. 'Bomɔ 'sraa -saun 'a klae" -wee' -ke nyv-cɔn' -wi" ke ke' wɔ-saun -wee' 'kɪɛn "jrui.

54 Piɛi a bla Sesi bu -kɔ o i mamaɔ 'su ɔ ke ɔ je 'e 'sraa -sai klaa" o -gbu" pa. 'Bomɔ ɔ -te i 'de "soa-wi" "klu, -wee ɔɔ 'wooa nɛ.

55 'Sraa -saun 'a "jruevn ke -gbajevn -wee' -kɪɛn' "jrui a -pɔn uv 'je Sesi -ti' "kpei bla -wee uv 'je ɔɔ' 'mɛ -ti wlu "kpei 'bɛɛ-. 'Kaa uv se dɛ jrɛ' 'je.

56 Nyv -tuu"-tuu a -tuu" ɛ Sesi sɪ -ti "kpei-, 'kaa uva' 'su 'a wlu 'a kpɔn ba.

57 'Bomɔ uva' jrv' sɔn 'ɔn, -wee uv 'nuɔ sɪ -ti -nɛ "kpei- uv 'na :

58 -A -wɔn ɔɔ' wlu 'mɛ. ɔ 'na : 'Ma muɛ Kea -gbu klaa" nyiɔ poa -ta "jɛi- gbaa', -wee 'de 'wɪ taan 'di ɛ, 'ɪn 'je ɛɛ' -jɛ nyiɔ 'ɔ sɔn sea "i bla po.

59 'Kaa 'bo -mɛ "kpei ke'wɛ ɛ, uvuv a' wlu 'a kpɔn ba.

60 'Bomɔ 'sraa -sai klaa" sɔn 'ɔn 'de nyv -wee' "klein "juoi, ɔ -tee' Sesi i, ɔ 'na : Dɪ -tia ka nyv -nɔ a bla -ɔn "kpei -ta -ɪn se ɛ 'bɛɛ- -ɪn -je dɛ jrɛ' "kpei -sa mɔ -wee' 'suɔ ?

61 'Kaa Sesi se dɛ jrɛ' 'tmv. 'Su 'sraa -sai klaa" -sa de ɔ -tee' ɔ i, ɔ 'na : -ɪn -nɪɛ Klist "diwan Kea 'a 'o -te ju -oo ?

62 'De Sesi 'na : Kɪn, ɛmɛ 'ɪn nɪ-. 'Bo -mɛ 'de ɛ, aɔa muɛ nyiɔ 'ɔ "Ju 'jea', ɔ 'je i -te 'de "ikma Kea 'a dianfɔ o. Aɔa muɛ ɔ "jrɪɛ- 'jeea' ke'wɛ ɔ 'e de ji 'de jaun -kwɔv 'bo bue" "kpei.

63 'Su 'sraa -sai klaa" 'faɛɛ ɔɔ' 'ɔnpaadɪ i, 'de ɔ 'na : Dɛ -ɛɛ -ti' 'a -ta 'jevɔn jrv' -aa -pɔn i ke'wɛ ɛ- ?

64 Ka ɔ toa Kea wɔn o aɔa' -cɛ" 'kpa 'jee ɛ -wɛ-, ka aɔa naa tɔ' i ɛ- ?

Uv -wee' "klein cɛn ɔ wɔn "kpei uv 'na : ɔ 'je 'mɛ -o !

65 Uva' jrv' -te ɔ tɔn "jri wlaan' -pɔn". Uv blɔ dɛ "jri, -wee uv tɔv kpiin', 'de uv 'na : -ɔ nɔ kan' a- ? -ɪn -si" ɔɔ' 'nynɪ ! -Wɛɛ "soa-wi" po ɔ 'kpi doin" i.

Piɛi -sa Sesi wɔn

(Matie 26.69-75 ; Luiki 22.56-62 ; San 18.15-18, 25-27)

66 -Ta Piɛi nɪa 'e -gbɛin" -sɔin ɛ, 'bomɔ 'sraa -sai klaa" 'a dbonɔnynɔkpao' due' ji.

67 U jɛɛ Piɛi nɛ 'wooa'. U -gbɔn ɔ ja 'pepe 'su v 'na : -Mɔ -nɔ, -ɪn -ke Sesi -wɔv Nasaretɪ -ta na' -ke.

68 'Kaa Piɛi- -too' ɔ 'na : 'ɪn se ɔ juo- 'de ! Dɛ aa 'tmva 'maa 'wɔɛn 'mii. ɔ 'da kan' 'su ɔ 'wɔv 'o -gbɛin" 'mɛ, ɔ "siɛ "kpaɛ' 'su "sɔn -sro'.

69 Dbonɔnynɔkpao' 'jee ɔ "jrɪɛ- ke'wɛ, v wɔv nyv -nɪa 'de v -pɔn" -pee, v 'na : "Ju -nɔ, uva' due' -o. 'Su Piɛi 'na : 'ɪn se ɔ juo-.

70 ɛ fɔan 'o mu -paii- ka 'su, nyv -nɪa 'mva- wɔv Piɛi -pee uv 'na : Tɔ' -o, -ɪn -nɪɛ nyv -nɔ 'a due' -o -cɛɛn'-, dɛ-nɔɛ' -ɪn -nɪɛ Galilei -o -ke.

71 'Su Piɛi -tɛɛ -snɛɛa' -pɔn", ɔɔ bla', ɔ 'na : -Bo 'ɪn 'tmv sɪ ɛ, Kea nɔ 'ɔn dɛ "jrɪi. "Ju aɔa "sia 'nynɪ 'mva-, 'ɪn se ɔ juo- -cɛɛn'-.

72 ɛ "si 'de ɔ 'wɔn mɛ 'su sɔn" 'a kpe' sɔn -nɛ je -sro'. 'Su Piɛi po ɛ dɛ Sesi 'tmva -kwɔv o, ɔ wlu' ka : nɔ" -ti sɔn" 'je -sro' kpe' sɔn ɛ, -ma muɛ wɔv kpe' taan -ɪn -je nɔ -ɪn se 'ɔn juo-. ɔ naa ɛ tɔ' "kpei 'su ɔ -tɛɛ -fin" 'a -pɔn".

15

Sesi 'de Pilatɪ "juoi

(Matie 27.1-2, 11-14 ; Luiki 23.1-5 ; San 18.28-38)

1 -Sɔn' -sɪan' -klae" pɛɛn, 'sraa -saun 'a klae" o, nyv-cɔn' -wi" o, ke' wɔ-saun o, -gbajevn 'kɪɛn "jrui -wee uv po wlu -tadue. Uv -koa' Sesi saan' 'su, uv kpɔ' -wee uv "nynɪ ɔ Pilatɪ.

2 Pilatɪ -tee' ɔ i ɔ 'na : -ɪn -nɪɛ Suifv-wi" 'a 'Beɔ -oo ? -wee Sesi 'na : ɛ mɛ -ɪn -tmva 'o.

3 'Sraa -saun 'a klae" -tu" ɔ sɪ -ti -tuu"-tuu "kpei-.

4 -Wee Pilatɪ -tee' ɔ i ke'wɛ ɔ 'na : -ɪn se 'bɛɛ- -ɪn -je wluu- ? -Maa' 'je dɪ "klein uva -tu" a -ɔn "kpei- -taa ?

5 'Kaa Sesi se dɛ jrɛ' 'tmv 'bode. -Mɛ ɛɛ' dɛ tu "maa Pilatɪ tai'.

Sesi 'a 'mɛ -ti 'a wlu 'bɛɛ'

(Matie 27.15-26 ; Luiki 23.13-25 ; San 18.39-19.16)

6 'De -kɔ' "o -kɔ' -sɔn ɛ, Pilatɪ a "siɛ -kaso 'dii due' i, -jɔ nyv -kwea de nɪai" ɛ.

7 'De "ju due' -nɪ -kaso 'di. ɔɔ 'nynɪ -nɪ Barabasi. ɔ ke ɔ "dei-wi" -toa 'blɔajei wɔn o -wɛɛ -vɔ -dba "ku -kli 'a 'kpa nɔ" ke-

8 Nyɔ -wee' 'kpa 'de Pilati -pɔn" -wɛɛ nyɔ -kwea de 'na : Dɛ -ma nɔa 'de -kɔ' -sɔn see ε, εmɛ -aa -tee' i -ɪn -je nɔ.

9 Pilati wlu vɔpɔ -pee ɔ 'na : Ao nɛ "i 'ɪn 'je Suifu-wi" 'a 'Beɔ i "sii- ?

10 'De ka 'sraa -savn 'a klæ" a nɔa Sesi "ɛi o ε, -wɛɛ vɔ to ɔ 'e 'de ɔ 'jea 'mɛ ε, ɔ 'je kan' 'mɛ 'pepe.

11 'Kaa 'sraa -savn 'a klæ" paa 'blɔa -wee' vɔ -sɔn -wɛɛ vɔ 'je Barabasi 'a i "sia' Pilati i -tee'.

12 Pilati -teeɛ' nyɔ -gbaea' i ke'wɛɛ ɔ 'na : Dɛ ao nɪ "i 'ɪn 'je "ju aoa 'daa Suifu-wi" 'a 'Beɔ "jrii nɔ 'jaa- ?

13 Vɔ -wee' "wɔɔ' -tadue, vɔ 'na : -In koo 'o tu -kwɪ" !

14 'De Pilati -tee' vɔpɔ i ɔ 'na : Dɛsavn -je wɛ- ɔ nɔ ε- ? 'Kaa vɔpɔ "wɔɔ- ke'wɛɛ ε je ε "kpei -tie" cɛn vɔ 'na : -In koo 'o tu -kwɪ" !

15 Pilati nɪa "i ɔ 'jea nyɔ -kwea de 'di wɔn nmɔɔ ε, ɔ "siie Barabasi i -wɛɛ ɔ 'tmɔv- "soa vɔ bla Sesi, -wɛɛ ɔ to ɔ 'e, 'de ɔ 'je 'o tu -kwɪ" kɔɔɛ-

"Soa-wi" a wlaa Sesi 'mɛ (Matie 27.27-31 ; San 19.2-3)

16 "Soa-wi" kpa Sesi 'de -gbein" 'a -kwea-, 'de 'blɔajei o -gbu" 'di -wɛɛ vɔ 'da 'soa -wee' "klein.

17 "Soa-wi" a wɔɔ' -wɛɛ vɔ pɔɔ 'beɔbai" -saan -tɔɔn' -tɔɔn 'vɔn, vɔ dba "wifan due' vɔ -tuɔ" 'jru.

18 -Wɛɛ vɔ -te ɔɔ' -gbleea' -pɔn" vɔa nɔ : -A 'snɛ ! Suifu-wi" 'a 'beɔ !

19 'Sv vɔ blɔ -gblokpau "jru, vɔa wɔn tɔn "jri, vɔa "siie 'kɔi- i, vɔa tba "jua- i 'de ɔ "juɔi.

20 Vɔ -kɔa' ɔɔ' wlaa' kan' 'sv vɔ -sɔ 'bai -saan -tɔɔn 'vɔn, vɔ pɔɔ ɔɔ' dɪ 'vɔn. -Wɛɛ vɔ kpɔ 'de tu -kwɪ" kɔa' 'de "kpae'.

Sesi kɔɔɛ' 'bo tu -kwɪ" (Matie 27.32-44 ; Luiki 23.26-43 ; San 19.17-27)

21 Sireni due' nyɔ a 'daa- Simɔ ε, Alesandri ke Rifisi 'bo, -ɔɔ -wɔa 'de -kle ε, ɔ cɛɛn 'mɔa- de. "Soa-wi" -te' ɔ -klaan" "kpei, vɔpɔ -tu" ɔ Sesi 'a 'metu "kpei.

22 -Wɛɛ vɔ kpa Sesi 'e -tajrɔ nyɔ a 'daa-Gogota a. ε 'de mɛ -nɪ "jru kpa" 'a -ta.

23 Vɔ beɛ nmɔ -saan ke sii" nyɔa 'daa 'mii- 'a "ni o, εmɛ vɔ "nyɔ 'na -tɪ, 'kaa ɔ se 'wɔn ɔ se ε 'na.

24 'Demɔ vɔ koo 'o tu -kwɪ". Vɔ -seea' ɔɔ' 'vɔnpaadɪ 'vɔn 'de vɔ po soa' "jei -wɛɛ dɛ jrɔ' 'jea kpa due 'due 'de vɔ 'je ε juo-.

25 -Klæ" jrv -gbao mɛ vɔ kɔ Sesi 'de tu -kwɪ".

26 Dɛ -ε -jea ɔɔ' 'mɛa a, ε 'crue' 'bo tufɔ -saan" "kpei. Dɛ -crua' ε ka : Suifu-wi" 'a Tv"bo.

27 Vɔ kɔ dɛsavnvɔn 'sɔɔn jrv' 'bo tu -kwɪ" -ke, due' 'a tu 'bɔɔ- 'de Sesi 'a dianfɔ o, due' 'a tu 'bɔɔ- 'de ɔɔ' kvaanfɔ o.

28 ['Kamɔ Kea 'a wlu 'da, ε 'naa : Nyɔ -sroo ɔ dɛsavnvɔn "i.]

29 -Je -sivɔn a -fun" a "jru vɔa -cree" ɔ, -wɛɛ vɔa wlu ɔ -pee vɔ 'na : -ɪn- ! -Mɔ -ɔ -na -ɔ -je Kea -gbu klæa" "jei- -gba', -wɛɛ -ɔ -je ε po 'de 'wɪ taan 'di ε,

30 -ɪn -pɔv' -ma -cɛ" la 'e, -ɪn -wɔv 'o tu -kwɪ", -ɪn -je i "si !

31 'Kamɔ 'sraa -savn 'a klæ" ke kɛ' wɔ-sanyɔ a wlaa Sesi -ke -wɛɛ vɔa wlu ba -pee ka : ɔ 'pɔv nyɔ jrv' -wɛɛ ɔ se ɔɔ' -cɛ" 'ε 'pɔva' 'bɛɛ- !

32 Kea 'a 'o -tei Israɛ 'ε Tv"bo, "sii la 'ja, ɔ 'je 'o tu -kwɪ" 'wɔv ! -Bo -a -jee' -mɛ "jriɛ- -wɛɛ -a -je ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'vɔn 'je. Nyɔ -kɔɔa 'o tu -kwɪ" 'bo Sesi -pɔn" ε, vɔa wɔɔ' -ke.

Sesi 'a 'mɛa' (Matie 27.45-56 ; Luiki 23.44-49 ; San 19.28-30)

33 'Jrv-gbao 'sv kwie kpɔn' 'de 'blɔa -wee' "klein "kpei mamav 'sv ε je -kwie" jrv-gbao nyɔni.

34 Dɛ -mua' -kwie" jrv-gbao o 'sv Sesi "wɔɔ' 'bo tu -kwɪ" ɔ 'na : Eloi, Eloi, lama sabatani ? ε 'de mɛ -nɪ : 'Ma Kea, 'ma Kea, dɛɛ-tɪ ε -sa 'vɔn "jriɛ- -pɔn" ε- ?

35 Nyɔ -nɪa 'mɔa 'a jrv' 'wɔan ɔɔ' wlu 'sv, vɔ 'na : Ao po doin" i, ɔɔ 'da Eli la !

36 -Wɛɛ vɔa' due' kpa plea', ɔ croɛ fuu' -gblokpau", ɔ blɛɛ 'e -koonmɔ o i ɔ "nyɛ Sesi ɔ 'je ε 'na. 'De ɔ 'na : Ao 'bɔ, -bo Eli 'bɛɛ- ɔɔ' tu -kwɪ" -saa' -wɛɛ ɔ 'je ɔ i "sii- ε, -aa mɛ 'o 'jea' kaan !

37 'Kaa Sesi "wɔa kpleiin 'sv ɔɔ' fees' blu 'e 'wɛ-.

38 "Wlifɔ klæa" -peea' 'de Kea -gbu klæa" 'di 'wɔv 'fɔ 'sɔɔn, ε je 'de "jei 'wɔv, ε je i "si 'de -sɔn.

39 Jra' jei due' -nyna i 'de Sesi 'juoi, o -gbuan oo' "wosun ke 'mesun ja 'su e, o 'na : "Ju -no, Kea 'a "Ju 'a -ce" 'kpa -o -ceen'-.

40 'Nynokpae' jrv' -ni 'e -ub -teen o -uba -gbun 'e -ke. 'De ub "klu 'demo Madi -wiba Madala ni-, 'demo Saki -saan"- ke Sosti de Madi ni-, 'demo Salome ni-.

41 -Ta Sesi nua Galile ub ke oo na' see, uba jea o sun o po. 'Nynokpae' -tuu"-tuu jrv' -ni 'o -ke, -wee ub -ke o ji Selisalem.

Uv -tee' Sesi i

(Matie 27.57-61 ; Luiki 23.50-56 ; San 19.38-42)

42 -Fli bla a, e nre dinmaewi -o, e 'de me -ni -kwlew i 'a -kwie".

43 'Su Sosev -wiba Arimate ji'. O nre -gbajeun 'a due' -o -ke. Nyv -wee' "klein a -tee' oo' ni'. Oo fue Kea 'a tv "bode -ke. O poe 'e pee- o je Sesi 'a "ku i -teea' mu 'de Pilati o.

44 Sesi 'a 'mea' -too"- 'maa Pilati tai'. O 'da jra' jei 'me o -tee' o i -wee -bo Sesi -too"- 'mea' a, 'de o 'ji juo-.

45 O 'woan jra' jei 'a wlu e, o 'na Sosev "duo Sesi 'a "ku 'bn.

46 Sosev -tien' tae' plu due' eme o "fian Sesi 'a "ku o -sa 'o tu -kwli" "jrui, -wee o -teo' i 'de 'soa 'a -kwlewon ub "blua 'di. O klin o "soukpo klaa" due', o kaan 'o -gbain' "woin.

47 Madi -wiba Madala ke Madi -nia Sosti de -gbuen -ta Sesi -teea i ja.

16

Sesi son "kunyio'

(Matie 28.1-8 ; Luiki 24.1-12 ; San 20.1-10)

1 -Kwlew i -sia' 'su, Madi -wiba Madala ke Saki de Madi ke Salome -tien' -dai'klocna, ub 'je e Sesi 'a "ku "jru 'wla.

2 'Doo o "i-saawi 'a -klae" pæen, 'jru 'a 'kwlawlɔ no" e, ub -cnuue 'de -gbain' "kpei.

3 Uba 'su a -tee' ba i, ub 'na : -O -je "soukpo 'bo -gbain' "woin -sa -o -je -a -nyi" e- ?

4 'Kaa -ta uba -gbuan 'e mu e, -me "sou klaa" -ne klin 'o, e je 'fo due' o -te.

5 Ub pa 'de -gbain' 'di, 'su ub jee -kooa" i -too due' -o -te i 'de dianfo o. O paa "baiplu "puu"- 'bn. 'Su faun 'kpa 'e ubub 'bn 'e.

6 'De o wlu ubub -pee o 'na : Faun 'bo ao nve ! 'In 'je kan' 'me Sesi -wiba Nasaretu -wee -o -kooa 'bo tu -kwli" mo aoa -pon i. 'Kaa o son "kunyio', o se -ta ni-. Ao -gbun 'no nyv po o 'de e.

7 Ao mu ao 'je oo' klai" nynuu ke Piei 'tmub-. Oo fuo aopu- 'me 'de Galile. 'Bomo ao 'je o "jrie- 'jee- ka o 'tmue 'de e.

8 Ub 'woan wlu -ni 'su e, ub -ka' won, tai' "maa ubub 'me, uba' di a cre'. Ub 'wiba 'e -gbain' 'di 'su, ub -gbu" e plea' uba jea mu, ub se nyv de jre' 'tmub- 'de faun -a nua ubub 'a -ti' 'bn.

Sesi toe oo' -ce" Madi -wiba Madala "i
(Matie 28.9-10 ; San 20.11-18)

9 Sesi soan "kunyio' 'doo o "i-saawi 'a -klae" pæen, Madi -wiba Madala o -sa -siisain -me" 'son 'bn ubub o to oo' -cei' tein".

10 Umv -mu' -u po oo' klai" nynuu "kuan. -Ta va mua, -me ub -wee' "kaee "jrui, oo' 'kwe- pa -ti' 'bn.

11 Ka Sesi soan -klu', o nua 'kmv -wee v 'je o, v 'tmv e. Ub -wee' 'won e, 'kaa ub se e to' 'bn 'je.

Sesi toe oo' -ce" klai" nynuu 'soon "i
(Luiki 24.13-35)

12 E 'wiba 'mua- a, Sesi to oo' -ce" 'me ka jro' ka 'de oo' klai" nynuu 'soon -uba mua -gbei" -pee.

13 Ub jia de ub 'tmuba nyv -sia 'o e, ub se e to' 'bn 'je -ke.

Sesi toe oo' -ce" klai" nynuu -nia -puue
'jo due' "i

(Matie 28.16-20 ; Luiki 24.36-49 ; San 20.19-23 ; Nvudi 1.6-8)

14 E 'wiba 'o mu e, Sesi toe oo' -ce" klai" nynuu -nia -puue 'jo due' "i, -me ub nre de diia'. -Wee o -ce' ubub "bli 'de uba' -maa' -te' de -kwli" ke uba' pee 'a "i "ikmuu -ti 'bn, de-nve' nyv -ub poa ubub oo' "kunyio' son -ti 'a "kuan a, ub se ubub 'a wlu to' 'bn 'je.

15 -Wee o 'na : Ao mu 'blva- -wee' "klein "kpei-, ao 'je 'ma -poia" -ti 'tmv 'de nyio -wee' "klein -pee.

16 Nyv -oo mu e to' 'bn 'jea', -wee -oo mua "ni "jru poa 'a, oo mu e 'puva'. 'Kaa nyv se e to' 'bn 'je e, 'pee a mu e o kpun 'a.

17 'De nyɔ -a mua ε tɔ' 'ɔn 'jea' a, ka Kea 'a "ikmaa' ke ɔɔ na dɪ -ɪa muε toa', ɪ ka : ɔɔa muε -siisaɪn i nɔa' 'de 'ma 'nyɪ 'ɔn, ɔɔa muε wlu dee poa'.

18 Ɔɔa muε sɛn 'kwa i kɔɔan', nyɔa muε diε dɛ o poa' ɔɔ 'je ɔɔɔɔ "nyɪ, 'kaa dɛ-saan" ka sɛ ɔɔɔɔ nɔ i. Ɔɔa muε 'wɛ-nɔɔ sɔn "jru -tea' ɔɔa' 'wɛ- 'je 'bɔ.

Sesi muε 'de Kea o de

(Luiki 24.50-53 ; Nɔɔdɪ 1.9-11)

19 Tɔ"bo Sesi -kɔa' ɔɔɔɔ 'a -tɪ' -pee 'tmɔa' kan' 'sɔ ε, ɔ sɔn 'ɔn 'ε, ɔ muε jaɔn 'di. -Wɛε ɔ -te i 'de Kea 'a dianfɔ o.

20 Klai" nyɪnuu muε Sesi 'a -pɔia" -tɪ 'tmɔa' -ta -wee' "klein. Tɔ"bo a siε ɔɔɔɔ o 'de dɔɔi". Ka wlu ɔɔa 'tmɔa nɪa tɔ' -tɪ ε, εε jea εε' sɔn to 'de nyɔ 'pɔɔjrii' ɔɔa nɔa 'ɔn.

-Pɔia" -ti Luiki 'tmua

-Ti' 'kpa "jri -sa -wlu

1 Nyv -tuu"-tuu -tin' di -nuba 'de -a 'kwlu -ta ia' 'cria' i,

2 de-nue' sv 'won i 'de nyv -uba -ce" 'kpa 'jee i 'jrie- sese -wee -sv -tea Kea 'a -pɔia" -ti 'tmua 'a -tea' won.

3 Emɛ-ti 'mɔ -ke ε, 'in -pon ia' -gbɔɔ -tea' i kpiun- -wee 'in -tee i wɔ 'ma po i 'de 'sbe 'di 'de -ma -ti' 'un Teofi ni' won ni i.

4 'Ma nv εε' de tu 'mɛ -wee ka di 'klein sv tɔɔa -un i nia tɔ' -ti ε, -in -je ε juo.

Sesi 'a 'wlv -ti ke ɔɔ' "ju -saan" -ne ke

5 Nɔ" -ε 'di Erodi nua Suide 'a 'beɔ ε, emɛ 'ju due' nyv a 'daa- Sakali ni Kea 'a 'sraa -sai. ɔ nɛ 'sraa -sai Abia 'a 'tma -o. ɔɔ' 'nynɔ 'wlvε 'e Aaron ɔ 'ji 'di, va' 'nyni -ni Elisabeti.

6 Nyv 'sɔɔn -nv, uba' kpln 'srei" 'bo Kea 'juɔi. Uba 'jee εε' ke' -wee' "klein won sv se -pɔɔn" -pon" ni-.

7 'Kaa sv se 'ju 'ble, de-nue' Elisabeti sie -sran. 'De ka sv nia 'sɔɔn, sv -wee' 'a -stin cen 'jri "kpei -tie" 'ju 'wlv -ti.

8 'Wɔ jre' o 'sv, Sakali nɛ ɔɔ' 'sraa -sadbo nua' 'bo Kea 'juɔi, de-nue' nyv -ke ɔ nia kpoi" ε, ɔmɔ -te' o.

9 Soa' 'sraa -saun a poa 'jei 'de svsv "klu see ε, -wee nyɔ -jea -dai'klo 'jri po 'de Kea -gbu klaa" 'di uba juɔ ε, emɛ sv po 'jei. 'Sv Sakali mɔ ε 'bɔɔ- "i.

10 -Dai'klo 'jri po nɔ" ɔ, nyiɔpv- -kwεa de 'de "kpaε ε, uba baεε Kea.

11 Sakali nua -dai'klo 'jri poa' 'sv ɔ 'jee Kea 'a "soai due' 'jrie- ɔ nyna i 'de -dai'klo 'jri poun' 'a dianfo o.

12 Sakali 'jee ɔ 'jrie- 'sv, de wɔɔ 'dii, faun a nɔɔ'.

13 'Kaa Kea 'a "soai wlv" 'de ɔ -pee, ɔ 'na : Sakali, faun 'bo -un -nue, de-nue' Kea kpon -ma baewlv 'mε. -Ma 'nynɔ Elisabeti a muε -un 'junmɔu ju -pee 'wlv a', -wee -in -je ɔ San 'daa-.

14 ɔɔ' 'wlv a muε -ma 'mua- -ti klaa" nia', -wee nyv -tuu"-tuu 'je ɔɔ' 'wlv -poi po 'de 'mua- 'un -ke.

15 ɔɔ muε dewon nia' 'de Kea 'jri 'de. ɔ se "kaenmɔ ke 'dunmɔ 'nai. ɔ muε 'de ɔ de 'a "kwli 'di sia 'sv Kea 'a -Suu 'je ɔ 'un 'ji.

16 ɔɔ muε Israε-kɔun -tuu"-tuu 'a 'jru 'e uba' Tv"bo Kea o "biia'.

17 ɔɔ muε Tv"bo 'a weepoi nia'. Ka Kea 'a "ikmaa' ke εε' -Suu nia 'e Eli 'un 'de ε, 'kamɔ ia mu 'de ɔ 'un nia' -ke, -wee ɔ 'je ε nv 'de "nynuu- ke sv "bo -wi" 'a wlv 'je due' ni, nyv -kua 'jru 'je tɔ'di 'kpa ka "i "isrenyv nia, 'de ɔ 'je Tv"bo 'a 'ce-wi" kpoi" -tee.

18 'Sv Sakali -teeε' Kea 'a "soai i ɔ 'na : Ka 'un 'je de -in -tmua 'mua 'a tɔ' 'un 'jesun nv ε- ? De-nue' 'mɔ 'kpa -kea", 'de 'ma 'nynɔ foo' 'sv -mv 'a 'ju 'wlv -sun -si'.

19 'Sv Kea 'a "soai -se "kpei ɔ 'na : 'Mɔ -ni Gabliε, 'in nɛ 'o Kea -pon" -wee 'ma nv ε 'juɔi, emɛ -dbo' 'un -wee 'in ji -un -pɔia" -ti -ni 'tmua'.

20 'Kaa de 'in 'tmua -in se ε tɔ' 'un 'je. 'De -mε 'kamɔ ia' wlv tu a mu 'o nynia' 'de nɔ" -ε -tu" 'a 'di, emɛ -ti -ma mu "muu nia" -in se wlv i mamaυ 'sv de -jeεa ia' 'jri "kpaε' poa' a.

21 -Ta εε nuba kan' a -mε tai' "maa' nyv -uba fua Sakali 'mε 'de "kpaε, de-nue' ɔ -kwle 'e -dai'klo 'jri po 'un 'mε.

22 'Kaa -ta ɔɔ 'sia "kpaε', ɔ se wlv 'ble, ɔɔ 'daa- svsv 'i, 'sv sv 'wɔen 'mii ka de nvsv "jrii 'de -dai'klo 'jri po 'un ε.

23 ɔɔ' -nε 'sraa -sadbo 'a nɔ" 'wlv a 'o -jei" 'sv ε, ɔ muε 'de ɔ o -kwlv de.

24 ε nua 'wɔ pla 'sv, ɔɔ' 'nynɔ Elisabeti a 'ten "kwli i. U 'jea kan' 'sv, v -tue" va' -ce" i 'de 'ci -mm" 'di -wee v wlv 'de va' -ce" 'un v 'na :

25 -Je -mε Tv"bo 'a nv -ti -o ! ε 'jee 'ma wee-, -wee ε po 'ma -ti' -kwlv o, 'de ε -sa 'un -tin' 'juɔi 'de nyv -wee' 'jri 'de.

Sesi 'a 'wlv-ti

26 Elisabeti 'a "kwli nua 'cvi -mεεo"- 'sv, Kea dbo εε' "soai Gabliε 'mε ke'wlvε 'de Galile 'a -kwlv due' nyv a 'daa- Nasareti 'di.

27 ε dbɔɔ' 'de 'nynia -tɔɔ due' -v -tea 'ju due' nyv a 'daa- Sosev 'a 'nyni 'un o. ɔ nɛ 'beɔ Dafidi 'a -gbu" -sɔn nyɔ -o. 'Nynia -tɔɔ -nv 'a 'nyni -ni Madi.

28 Kea 'a "soai pa 'de v o -gbu" 'di, -wεε o pu 'je wlu o o 'na : Madi, 'mo -je avn, amo -jea 'saavn ε, Tv"bo Kea ke a na'.

29 'Sv tai' "maa' Madi 'mε 'de 'jewlu -ne 'ε -ti' 'bn, va -tees' va' -ce" i v 'na : 'Jewlu -ne -mε 'de 'a 'nynu -we- -stan ka- ?

30 -Wεε Kea 'a "soai 'na : Madi, favn 'bo aa' nv -ti, de-nve' Kea nva vn 'saa 'bn "jri i.

31 A -gbvn 'no aa muε "kwli 'blea', -wεε a 'je "junmou 'wlv 'de a 'je o Sesi-nynu -tuu"-.

32 Oo muε nyo klaa" nia' -wεε nyv 'je o Kea -nia 'e javn 'di 'a "ju 'daa-. Tv"bo Kea a mu o 'beo 'bn nva' ka o 'mia Dafidi nia tein" 'de ε,

33 -wεε o 'je 'nyu 'wlv jeejee 'de Israe-nyv "jru o. Oo' 'nyu 'wlv se "ti -ta 'blei.

34 'Sv Madi wlu' 'de Kea 'a "soai -pee, v 'na : Ka -mε 'ε de tu 'je 'o nynisvn nv ε- ? De-nve' 'vn se "junmou juo due'.

35 'Sv Kea 'a "soai 'na : Kea 'a -Suu 'a 'ikmaa' a muε 'de a 'bn jia' 'de Kea -nia 'e javn 'a 'tee te "i 'a -fli 'je avn "kpei -cri", εmε -ti "ju -kweai 'pepe aa mua 'wlv a, nyv a mu o Kea 'a "Ju 'daa.

36 A -gbvn 'no, aa' de'di Elisabeti nyv a 'daa -sran -sie nynokpao' vmv -blea 'o vva' -kea" -kwli' εε' 'cvi -mεεo"- -ne ka.

37 De jre' se "ikma 'de Kea -pee.

38 'Sv Madi 'na : 'In nte Kea 'a "juoivunynokpao' -o. Ka -vn -daa', ε nve 'bn "jrii kan'. 'Sv Kea 'a "soai 'wlv 'o v -pvn" 'mε -wεε o mu.

Madi muε Elisabeti "i-tea'

39 'De no" due' -ne 'di ε, Madi creε "kpei- v je -jei" 'kpa. 'Kamo v nv -ja cvv -blu' cvv 'sv v je 'e Suide 'a -kwlv due' 'di mu' 'de cvv "kpei foo.

40 -Wεε v pa 'e Sakali o -gbu" 'di 'de v po Elisabeti 'jewlu o.

41 Elisabeti 'woan Madi 'a 'jewlu 'sv va' 'ju -suua' i 'de v 'bn. 'Bo ε "sri Kea 'a -Suu je 'e v 'bn "ji.

42 'Sv v kpa wlu "jei v 'na : Kea -sa avn 'de 'nynokpae' -wee' "klu, -wεε ε po avn "diwan, a ke aa' "ju ke-.

43 -Ta 'vn -sa 'saavn -je -mε ε-, -wεε 'ma Tv"bo de ji 'mi "i -teea' ?

44 A -gbvn 'no, aa' 'jewlu 'kpa 'bn doun' 'sv, "ju -nia 'de vn -suua' i 'de 'mva- 'bn.

45 Amo nv 'mva-, de-nve' di Tv"bo 'tmva 'de aa' -ti' 'bn ε, a 'je ia' 'o nyu -ti to' 'bn 'ε.

Madi 'bεε- Kea 'a 'nyu "i

46 'Sv Madi 'na : 'Ma 'kmv -wee' a -sa' Kea 'nyu.

47 -Wεε 'mva- "ji 'de 'bn pεe o 'mε -ke 'de Kea -nia 'ma 'Pvvi 'a -ti' 'bn.

48 De-nve', 'mo -nia εε' "juoivunynokpao' -o sea de jre' wvn ni ε, 'mo ε sie "jrie- o. De -tba' -ta -ε mua nya, nyv -vva mua 'wlv a, v -wee' a muε 'bn 'di 'a wvnvunynokpao' 'daa',

49 de-nve' Kea -kmai", ε nve di klae" 'de 'ma -ti' 'bn. εε' 'nyu -kwe' i 'pepe.

50 εε' 'di wvnvva' se -kwe -ta 'ble 'de nyv -vva pleεε -pee.

51 εε to εε' "ikmasvn 'mε 'de di "klein ε nva 'bn. εε -gba' -cei" 'bεεvn ja.

52 εε -saa' 'beo-wi" "kpa-ti -son, -wεε εε "nyv nyv -vva -piia' vva' -cei" -teiv.

53 εε "nyε nyv 'muε- ε nva diide, εε poε "wliεjevn -jei" 'de 'kwa ifloan' 'bn.

54-55 εε 'wlvε Israe-kvvn -vv -nia εε' "juoivun o. -Wεε εε to vvv εε' 'diwvnvva' "i. 'Kamo ε cen εε' wlv -tie" 'de -a "bo Ablaam ke o" "nynuu- -pee.

56 No" Madi nva 'o Elisabeti o -gbu" -son 'bεε- 'cvi taan 'mε -wεε v mu 'de v o -kwlv de.

San Batisi 'a 'wlv -ti

57 No" nynie 'o 'sv Elisabeti -gbaan', v 'wlvε "junmou ju-.

58 'Sv nyv -vv -ke vv "kvvan i ke va' 'ce-wi" 'woan ka Tv"bo 'a nyv 'a weε 'jea' 'bea "i 'de va' -ti' 'bn 'sv, vv ke vv -wee' a nveε ba 'mva i.

59 "Jupliε nva 'wv -mε" na 'sv vv jio 'klen kpa'. Vva 'doo- o "bo Sakali 'a 'nyu,

60 'kaa o de "dua wlv 'bn, v 'na : "vn-, San mε -je o" 'nyu -ni.

61 'Sv vv 'na : Nyv jro' se 'nyu -nia 'mva- 'ble 'de aa' -gbu" -son nyv "klu.

62 'Sv vva 'daa Sakali "i -wεε 'nyu -ju o nia "i o 'jea o" "ju 'daa- 'de vv 'ju juo-.

63 -Wεε Sakali -tee' tufv i 'de o 'cvi 'o ε "kpei ka : San mε -ni o" 'nyu. 'Sv tai' "maa vvv -wee' 'mε.

64 'Bo ε "sri o je wvn 'bai, o" muo je -gbai', o je wlv -pvn" -te 'de Kea 'a 'nyu "i 'bea' 'bn.

65 Nyv "klein -vυ -ke o "kuban i ε, εε' faun a nv vυvυ -wee' 'me. De -nvυa 'mυa-nyioyv a 'tmv ε "wain- 'de Suideblva 'a 'fo -nia cvvι 'dii -wee' "klein "kpei-

66 'Sv nyv "klein -vυ -wain vυ poε ι pεε o, -wee vυa nv tō' "kpei-, vυa -teeε' vυa' -ce" i vυ 'na : De "ju -saan" -no -mō 'je 'vn 'wlv 'de nya 'ja a- ? Tv"bo 'a 'saavn -ni o "kpei.

Sakali 'a 'dv

67 Kea 'a -Suu -kweai jia 'e "ju -saan" "bo Sakali 'vn 'sv, o -tee Kea 'a -ti' 'tmva' -pvn" o 'na :

68 "Diwan kvvn Tv"bo Israe 'ε Kea, δε-νεε' ε -teeε', εε' 'ce "i -wee ε -seie vυvυ.

69 ε νεε' -wee Nyv'pυvi -kmai" 'wlv 'de εε' dbonvi Dafidι 'a -gbu" 'di.

70 Ka εε' -ce" 'ε wlv 'kwajaavn -nia tein" 'tmv ε 'de ε, 'kamō ε ni-

71 Nyv'pυvi o -jea -a seie 'de -aa tynyv ke -aa 'vn 'nyevn -wee' "klein 'kwa omo -o jι.

72 'Kamō Kea nv εε' 'diwōnmōa' to svn 'de -a "bo -wi" -pee, -wee ε po εε' dbεεδε -nia 'pepe 'a -ti' -kwlv o,

73 ka ε cean εε' wlv -tie" 'de -a "bo Ablaam -pee see ε.

74 ε 'na ε 'je -a seie 'de -aa tynyv 'kwa, -wee -bo -aa se ε "juoi nvυ ε, faun je -a nv.

75 'De -a -je na 'de 'pepe nia' ke "isrea 'vn 'de -aa 'kmvnia' 'vn 'de 'wι -wee' klein" 'di.

76 Sakali wlv' ke'wlv o 'na : 'De -mō 'ma "ju, nyv a mυε -vn Kea -nia 'e javn 'di 'a wlv 'kwajaai 'daa', δε-νεε' -ma mυε naa' 'bo tv"bo "juoi -wee -vn -je εε' -jeblv nmaea'.

77 De -vn -jea 'tmv 'de εε' 'ce -pee ε ka Kea 'pυv aopy 'me. ε 'wlvε aoa' dīsaiv "kpei.

78 Kea kma -aa -ti' kpleiin, ε 'jeε -aa wee-, εμε -ti ε -svn -son' 'de -a "kpei ka -klae" jrv a 'wlv a 'kwla 'de javn 'di ε.

79 ε ji' -wee ε -svn' 'de nyv -tea i 'de kwie 'di ke nyv -tea 'mea 'a -tea' "kpei, 'de ε 'je -aa "juua 'de pεε 'a blu -jei" "biee-.

80 "Ju-saan" -no, ka oō 'boa, 'ka oō' tō' 'dinv a 'kpa "kpei. O "tis 'e -pυvōn" blva "kpei mamav 'sv ε je 'wι -ε 'di o toa oō' -ce" 'de Israe-kōvn -pee jεε-.

2

Sesi 'a 'wlv-tι (Matie 1.18-25)

1 εε' no" tu 'di με 'blvajei Sesaa Okisι bla ke' o 'na : Nyv -wee' "klein 'je vυa' 'nynι 'sbε 'di po -o 'de Rōme 'ε 'blee-blva -wee' "klein "kpei-

2 εμε -ni 'nynι 'sbε 'dipoa' 'a "i-saa -ne. 'De εε' no" tu 'di εμε Kirinisι 'blee Siriblv a.

3 Nyv -wee' "klein a mυε vυa' -kwlv 'dii due 'due, -wee vυ 'je 'nynι 'sbε 'di po.

4 Sosev foo" 'sv 'wlv 'o Nasaretι 'me 'de Galile -wee o mu 'o Betelem 'de Suide 'bo o 'mia Dafidι o -kwlv, δε-νεε' o 'wlvε 'e Dafidι 'a "ji 'di.

5 O ke Madi -v -tea oō' 'nynι 'vn mu' -ke, -wee vυ 'je vυa' 'nynι 'sbε 'di po. εε' no" tu 'di -me Madi 'bleε "kwli.

6 Vv nynia 'o Betelem 'sv ε, -gbaandi 'kpa Madi 'vn 'ε, 'sv v -gbaan'.

7 V 'wlv va' "i-saaju 'me -wee v "fin o tae'fō i, v 'pεεn o i 'de 'blae 'a 'didiide 'di, δε-νεε' vυ se -teiv 'je 'de 'dvi- 'a -si' -gbu" 'di.

"Nodi 'dei -tevn mus Betelem

8 'De εε' 'blva 'a 'fō tu o ε, "nodi 'dei -tevn jrv' -vυ -ni 'e -gbaa "kpei -wee -vυa fuo vυa' no"di 'dei 'mav".

9 Vva -gvvan' 'emu 'sv, Tv"bo Kea 'a "soai due' -jεε vυvυ. 'Sv Tv"bo 'a -son' -svn' 'de vυ 'de i -ta -wee'. εε' δε waa vυvυ 'dii, 'sv faun klaa" 'kpa 'de vυvυ 'vn 'ε.

10 Kea 'a "soai wlv' 'de vυvυ -pee o 'na : Faun 'bo aoa' nv-tι, δε-νεε' 'vn ja ao -pōia' -ti -ta mu nyv -wee' "klein 'a 'mva- klaa' 'blea' -ke.

11 ε ni aoa' 'pυvi mō -wlv -svn 'de Dafidι o -kwlv. Omo -ni Klisι, Tv"bo !

12 Ka ao 'jea oō' juosvn nv 'ka ka : aoa mυε "jupliie due' 'jea', o 'je 'e tae'fō 'di ni-, -wee o 'je i'pen 'de 'blae 'a 'didiide 'di.

13 Vva kvan 'emu 'sv Kea 'a "soa-wi" -tuu"-tuu ji' 'bo -jo -oō -tmva -ti' -pvn" -wee vυa 'bεε- Kea 'a 'nynι "i vυa nv :

14 Kea 'a 'nynι "bei 'de javn 'di -wee pεε 'a blva' 'je 'e 'blva "kpeinyv -vυa -ti' Kea kma "kpei ji.

15 Kea 'a "soa-wi" ke vυ ceεan "i vυ mua javn 'di de ε, no"di 'dei -tevn wlvε ba -pee vυ 'na : -A mu Betelem -wee δε -nvυa

'demu 'de Kea -sa 'kwla 'de -a -pee -ta, -a -je ε "jrie- 'jee-.

16 Uv mu' 'de "kpei- crea' 'bn -wεε υυ jεε Madi ke Sosev ke. Uv jεε "ju -saan" 'me -ceen'-, o je i'pen 'de 'blae 'a 'didiide 'di.

17 Uv -ko' "ju -saan" "jrie- 'jeea kpuun- -wεε υυ po di "klein υυ 'woan 'de oo' -ti' 'bn 'a "kwuan.

18 Nyv "klein -υυ -woan ia' di tu 'de no"di 'dei-tevn 'won ε, tai' "maa υυυυ 'me.

19 Madi a -teε' di "klein -nia 'mva- i 'de va' pεe o, -wεε va naa i to' "kpei i.

20 'Su 'blae 'dei -tevn -nv muε -ta υυ 'wlvā de. Uva ble', υva 'bεε- Kea 'a 'nyvni "i 'de di "klein υυ 'woan 'de υυ 'jeea "jrie 'ε -ti' 'bn, dε-nvε' ka Kea 'a "soai 'tmv i 'de υυ -pee ε, 'kamō i ni -ceen'-.

Sesi 'a 'nyvni -tuu" 'a

21 'Wl -mε" na -nε -ε 'di υυ 'jea "ju -saan" 'klen kpaā nyvniā a, 'bomō υυ -tuu" o Sesi-nyvni. 'Nyvni -nia 'mva- εmε Kea 'a "soai "si 'nyvni 'de o de -pee -mε υ se oo' "kwli i 'ten ke.

Uv toε Sesi 'a "pliie- Kea "i

22 'Wl -ε 'di υυ 'jea dε Moist 'a kε' "sia 'nyvni -nv 'de -gbaun 'a -ti' 'bn nyvniā 'o mu 'sv ε, Sosev ke Madi muε Selisalem -wεε υυ 'je "ju-saan"- Tv"bo "i to-.

23 Dε -crua' 'de Tv"bo Kea 'a kε' 'di ε 'naa : -Bo "junmōu 'wlv -wεε o 'je "i-saaju ni ε, -mε o 'je kpōi" -tee -o 'de Tv"bo 'a -ti' 'bn.

24 Uv -sa oo' 'sraa-, 'kamō ε 'cruε 'de Tv"bo Kea 'a kε' 'di, ε 'na : -In -ja 'soon, 'de -bo -gbεε se ni -tn -ja "pai nyvnuu 'soon.

Wlu Simeō ke Anī 'tmva 'de Sesi 'a -ti' 'bn ε

25 'De "ju due' -ni 'o Selisalem εε' nō" tu 'di, oo' 'nyvni -ni Simeō. Oo' "ju tu -srei", oo 'jεε Kea wōn, oo fue Israε 'ε 'Pvvi, -wεε Kea 'a -Suu ni 'de o 'bn.

26 Kea 'a -Suu 'tmvυ o sese ε 'naa : -In se 'mei ke, dε-nvε' -ma muε Nyv'pvvi, Tv"bo 'a 'o-tei "jrie- 'jeea'.

27 Kea 'a -Suu poε Simeō -je o, o muε 'e Kea -gbu klaa" 'di, 'demō Sosev ke Madi kpa "jupliie -wεε υυ 'je dε Kea 'a kε' "sia 'nyvni nv 'de oo' -ti' 'bn.

28 'Su Simeō kpvn "jupliie 'mε, o po o svn 'dii -wεε o po Kea 'se-. 'De o 'na :

29 Kaan ka la 'jaa- Tv"bo, ε "tai εε' dbonvi "i, o 'je mu 'de pεe 'a blua' 'bn, 'kaa dε ε 'tmva ε nyvni 'o 'ε

30 dε-nvε' 'tn 'jee- nyv 'pvvi ε ja "jrie- -wε-.

31 'Pvva' ε nmaea 'bo nyv -wee' "klein "juoi ε,

32 omō -ni -son' -ε -je nyv -wee' "klein i 'jee-, 'de -o -je εε' 'ce Israε-kōvn 'a -cian" ni-.

33 Di υva 'tmva 'de Sesi 'a -ti' 'bn ε ia poε o "bo ke o de 'mli 'mli pεe o.

34 'Su Simeō poε υυυυ "diwan -wεε o wlu 'de Sesi de Madi -pee o 'na : A -gbvn 'nō, Kea -te' 'o "ju -nō 'de Israε-kōvn "klu, nyv jrv' -a muō 'de blaa' 'kaa jrv' a muō o -foan'.

35 'De εε' -ti' 'bn ε to' saun -pa' 'kwla 'de nyiōpv- -tuu"-tuu 'bn ε ia muε "kpae 'pεean', amō -nia o de ε, εε muε avn pεε "i cian'.

36 Kea 'a wlu 'kwajaanynōkpao' due' -ni 'o mu -ke, va' 'nyvni -ni Anī. U niε Fanueli 'a "ju -o 'de Aseε 'ε "ji 'di, υ 'kpa -kea". U "tia jra ε nvε -svn -mε" 'son 'sv va' kvan 'mεε.

37 U siie -tion" 'nyvno dε 'bn mamav 'sv υ je -svn 'a kwla -mε" na 'jo -nyiiε 'ble. Ua' tεen Kea -gbu klaa" o, va nvυε Kea "juoi 'jrv-gbao o "mav' o 'de wōn 'boā' ke Kea baea' 'bn.

38 Umv -ji' -ke 'de εε' nō" tu 'di, -wεε -va po Kea 'se-. 'Su υ -tee "ju -saan" 'a -ti' 'tmva' -pvn" 'de nyv "klein -υva fua nō" Kea 'jea Selisalem seie- -pee.

Sesi ke o "bo e de muε Nasareti de

39 Sesi 'a "bo -wi" -kōa' di Kea 'a kε' "sia 'nyvni 'a nva' 'sv ε, υυ muε Nasareti de 'de Galile.

40 "Ju-saan" a 'boa oo kuue 'dii, oo' to' o 'kpa "kpei -wεε Kea 'a "diwan ni o "kpei.

Sesi 'bleε -svn 'a -puue 'jo 'soon -wεε o mu 'e Kea -gbu klaa" 'di

41 'De -svn "o -svn 'di ε, Sesi 'a 'ce-wi" a muε kvōnkwla' 'wlv -ko -son 'de Selisalem.

42 -Ta Sesi 'blea -svn 'a -puue 'jo 'soon ε, o ke υυ mu' -ke ka υva nva see ε.

43 -Kō' -kwēa ja 'sv, υva muε -kwlv de. 'Kaa ka Sesiju sia Selisalem, o "bo ke o de-wi" se ε "jrie- o sie.

44 -Bo υυυυ mōō sea 'je 'de ε, υυ 'na -mε o ke υva' "dei-wi" muε nya. 'Su υυ je na

'wɪ due', -wɛe ʊʊ -te ɔɔ i -pɔan' -pɔn" 'de ʊʊa' 'ɕɛ-wi" ke ʊʊa' "ijuonyʊ "klu.

45 'Kaa ʊʊ se ɔ 'je 'sʊ ε, ʊʊ muɛ Selisalem de, -wɛe ʊʊ 'je ɔ i-pɔn.

46 'De εɛ' 'wɪ taan -sɔn 'di ε, 'bomɔ ʊʊ 'jee ɔ 'de Kea -gbu klaa" 'di, -mɛ ɔ -teɛ i 'bo Kea 'a kɛ' wɔ-saʊn 'a -kwea', -wɛe ɔɔ po ʊʊpʊ 'a wlu doin" o 'de ɔɔ -tee' ʊʊpʊ i.

47 Nyʊ "klein -a poa ɔɔ' wlu doin" o ε, ʊʊ -ka' wɔn, ʊʊa je ɔ ja -gbʊn', dɛ-nʊɛ' ɔɔ' tɔ' 'dinɪa' ke ɔɔ' -tɪ' wɔn "kpei -sasʊn "sɪɛ ʊʊpʊ "i.

48 -Ta ɔɔ' 'ɕɛ-wi" 'jeea ɔ "jriɛ- ε, tai' "maa ʊʊpʊ 'mɛ, 'sʊ ɔ de wlu' ɔ -pee ʊ 'na : 'Ma "ju, dɛɛ -tɪ -ɪn nʊ -a kan' a- ? -ɪn -gbʊn 'nɔ, -ɪn "bo ke 'mɔ -ke -a -tuɛ" -kwɫʊ "jei 'de -ma -tɪ' 'ʊn -aa jea -mii' -pɔn.

49 'Sʊ Sesi wluɛ ʊʊpʊ -pee ɔ 'na : Dɛɛ-tɪ aoa -pɔn 'mi i ε- ? Ka 'ɪn 'jea 'ɪn "Bo 'a -kwɫʊ' -tɪ nʊ ao se ε juo- ?

50 'Kaa dɛ ɔ 'tmʊa 'mʊa-, ʊʊ se 'e ε 'dei 'wɔn.

51 'Sʊ Sesi sɔn 'ʊn 'ε, ɔ ke ʊʊ muɛ Nasaretɪ. Dɛ-nʊɛ' ɔɔ 'jee ʊʊpʊ wɔn. ɔ de -tee' dɪ "klein -nɪa 'mʊa- i 'de ʊa' pɛɛ o.

52 Sesi 'a 'boa jeejee, ɔɔ' tɔ' ɔ 'kpa "kpei jeejee. ɔɔ' kplɪn a nmɔɔ 'e Kea ke nyiɔpʊ- "jri 'de i.

3

San Batisɪ 'tmʊɛ Sesi 'a -tɪ' (Matie 3.1-12 ; Makɪ 1.1-8 ; San 1.19-28)

1 Nɔ" -ε 'di Tibɛɛ Sesaa -tea Rɔmɛ 'blʊa 'i ε, εɛ' -sɪn 'a -puue 'jɔ -mm" -nɪ 'di, -mɛ Pɔnsɪ Pilatɪ nɪ -gbʊa'na 'de Suide. Nɔ" -nɪa 'mʊa- 'di mɛ Erodtɪ nɪ Galile 'a -gbʊa'na -wɛe ɔɔ' -fɛɪn' Filipʊ nɪ Itire ke Trakonitɪ 'a -gbʊa'na 'de Lisaniastɪ nɪ -gbʊa'na 'de Abilɛntɪ -ke.

2 'De εɛ' -sʊn -tu 'di, mɔ Anɪ ke Kaifʊ nɪ Kea 'a 'sraa -saʊn klaɛ". 'Bomɔ Kea a jaa Sakali 'a "ju San wlu 'kwa 'de -pɪɔn" blʊa "kpei.

3 'Blʊa- "klein -jiia Sudɛn -gbuu wɔɪn ε, ɪmɪ San a ple 'dii 'de ɔɔ bla Kea 'a -po' 'de nyʊ -pee ɔ 'na : Ao poo aoa' tɔ' fai" ao "biie 'de Kea o 'de ε 'je aoa' dɪsaɪn -kɔ' -wɛe 'ɪn 'je aopʊ "ni "jru po.

4 Ka ε 'crɪa 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'a 'sbɛ 'di ε 'ka ka :

"Ju -nɪa 'e -pɪɔn" blʊa "kpei ɔɔ' weewlu ka : Ao nmaɛ Tʊ"bo 'a -jɛblʊ, ao tɛɛn ε -wee' -kwɫʊ !

5 Crʊɪ klaɛ" ke crʊɪ mɪ" a muɛ iwaa', -wɛe -kancuin" -wee' "klein 'je kluue-, dɪ -klɪan 'ʊn ɪ -wee' a muɛ "isrɛa', kbɔ kpi 'je iwaa- 'de -jɛblʊ -wee' "klein 'je -paii 'pɛn.

6 -Wɛe nyʊ -wee' "klein 'je Kea 'a -pɔia" sʊn "jriɛ- 'jee-.

7 Nyʊ -tuu" -a ji 'e San o -wɛe ɔ 'je ʊʊpʊ "ni "jru po. 'Kaa ɔɔ wlu' 'de ʊʊ -pee ka ɔ 'na : Aopʊ jɔɛ 'a "nynuu- -nʊ ! -ɔ -na 'kamɔ ao 'je Kea 'a 'pee -εɛ jia "juɔɪ ple ε- ?

8 Ka ao pooa kplɪn fai" ε, ao toɛ nyʊ 'jee 'je, ao 'bo aoa' -ɕɛ" pɛɛ 'dii -teɛ', ao 'bo nʊʊɛ -a -nɪɛ Ablaam 'a "nynuu- -o, dɛ-nʊɛ' 'ma 'tmʊʊ aopʊ 'mɛ Kea 'beɛɛ' ε 'je "soi -nɪ Ablaam 'a "nynuu- -cɔʊn' 'ʊn nʊ.

9 Ka tu -εɛ' poa "bi 'dɔɛ nɪa ao 'bo kan' nɪɛ, dɛ-nʊɛ' -gbo" -pa 'pɛn i -wɛ- 'bo εɛ' 'sɪn "kpei. Tu "o tu -sea' "bi 'dɔɛ poɛ -mɛ 'je dbaa -o, -wɛe ε 'je "jri pooɛ-.

10 Nyʊ "klein -kwea de a -teeɛ' San i ʊʊ 'na : 'De ka -a -je nʊ 'ja a- ?

11 'Bomɔ ɔ wlu ʊʊpʊ -pee ɔ 'na : Nyʊ -blea "bai 'sɔɔn ɔ "nyɪ εɛ' due' nyʊ -sea' dɛ 'ble ε, nyʊ -blea diidɛ ɔ ke nyʊ -sea' diidɛ 'ble -gble' ε 'ʊn.

12 'Bomɔ 'wei-sanyʊ jii -ke, -wɛe ʊʊ 'je "ni "jru pooɛ 'sʊ ʊʊ -teeɛ' San i ka ʊʊ 'na : -Aa dɛtɔɔɪ, dɛ -a -je nʊ ε- ?

13 ɔ wlu' 'de ʊʊ -pee ɔ 'na : 'Wei nyʊ cɪʊan 'wɔn, ɪmɪ ao 'je nyʊ i -tee', ao 'bo ε dɛ jɛɛ' "kpei pooɛ.

14 "Soa-wi" a -tee' ε San i -ke ʊʊ 'na : 'De -apʊ mɔ 'e dɛ -a -je nʊ ε- ? 'Sʊ ɔ 'na : Ao 'bo nyʊ "jrui dii ε, ao 'bo nyʊ -pa "kpei blaa, aoa' -kei" 'a 'sʊ mɛ -nɪ aoa' dɛ.

15 See ε, Israɛ-kɔʊn a fuɛ Nyʊ'pʊʊɪ, 'de ʊʊ wlu' 'e ba -pee ʊʊ 'na : San -nɔ se Klisɪ nɪ mɔ -taa ?

16 'Bomɔ San wlu 'de ʊʊ -wee' "klein -pee, ɔ 'na : "ni mɛ 'ma po aopʊ "jru, 'kaa "ju due' -ɔɔ mua jia' a, ɔ kmai" ɔ je 'ʊn -sii. 'ɪn se ɔɔ' -pɔn" 'kpa ka nɪ -wɛe ɔɔ' "kwɫai 'a "dbu -mɛɛ" "ikain -tɪ. ɔmɔ -ɔɔ mu aopʊ "ni "jru poa 'de Kea 'a -Suu ke 'de nɛ 'ʊn.

17 ɔ 'bleɛ ɔɔ' 'daa- kwa, -wɛe ɔ 'je ɔɔ' ko 'ʊn -fun'. 'De ɔ 'je ɪa' 'jɔ -ɕɛɛn- 'jei -tu",

-wεe ɔ 'je ɪa' flɪ "jri po 'de nε -ε sea 'mɔ-ta 'ble 'ɔn.

¹⁸ 'Kamɔ San a nɔ -wεe ɔɔ 'tmɔɔ nyɔ -pɔia"-tɪ, 'de ɔɔ kuu nyɔ 'a dɪ i.

¹⁹ 'Kaa ɔ -ce' -gbɔa'na Erodi "bli dε-nɔε', Erodiadi -nɪa ɔɔ' de 'di 'a 'nynɔ ε ɔmɔ ɔ "duo 'ɔn, foo' 'sɔ ε ɔ nɔε dɪsain -tuu"-tuu jri'.

²⁰ 'Bo -mε 'de ε, Erodi nɔε dεsaɔn jre' ke'wle, εmε -nɪ ɔ kpɔn San 'mε, -wεe ɔ po ɔ -kaso 'di.

Sesi pɔɔε "ni "jru

(Matie 3.13-17 ; Makɪ 1.9-11)

²¹ -Ta nyɔɔɔ -wee' nɪa "ni "jru pɔɔa 'bomɔ Sesi pɔɔε "ni "jru -ke, ɔ siiε Kea baea' 'sɔ jaɔn kaien wɔn -wεe Kea 'a -suu "si i 'bo ɔ "kpei ka -gbεε' nɪa,

²² -wεe Kea 'a -Suu "sii- 'bo ɔ "kpei, ka -gbεε nɪa, 'kamɔ ε nɪ-. 'Sɔ wlu due' -wɔ nyɔ 'wɔn 'de jaɔn 'di -ε na : -In -nɪε 'ma -tɪ' kmaju -o. 'De -ɪn 'ɔn 'bomɔ 'ma -kwɔɔ' -tɪ -wee' "klein pɔɔ kɪn.

Nyɔ Sesi 'a "ji tba "i ε

(Matie 1.1-17)

²³ -Ta Sesi -tea ɔɔ' dɔɔ -pɔn" ε, -mε ɔ 'bleε -sɪn 'a kwla taan. Dε nyɔ a naa tɔ' i 'de ε mε -nɪ ɔ nɪε Sosev 'a "ju, Eli 'a "ju.

²⁴ Matati 'a "ju, Matati nɪε Lefi 'a "ju, Lefi nɪε Melki 'a "ju, Melki nɪε Sanai 'a "ju, Sanai nɪε Sosev 'a "ju,

²⁵ Sosev nɪε Matatiasɪ 'a "ju, Matatiasɪ nɪε Amosɪ 'a "ju,

Amosɪ nɪε Naum 'a "ju, Naum nɪε Esli 'a "ju,

Esli nɪε Nagai 'a "ju,

²⁶ Nagai nɪε Mati 'a "ju, Mati nɪε Matatiasɪ 'a "ju,

Matatiasɪ nɪε Semei 'a "ju, Semei nɪε Sosekɪ 'a "ju,

Sosekɪ nɪε Soda 'a "ju,

²⁷ Soda nɪε Soana 'a "ju, Soana nɪε Resa 'a "ju,

Resa nɪε Sorobabe 'a "ju, Sorobabe nɪε Salatɪε 'a "ju,

Salatɪε nɪε Neri 'a "ju,

²⁸ Neri nɪε Melki 'a "ju, Melki nɪε Adi 'a "ju,

Adi nɪε Kosan 'a "ju, Kosan nɪε Elmadam 'a "ju,

Elmadam nɪε Eri 'a "ju,

²⁹ Eri nɪε Sose 'a "ju, Sose nɪε Eliesεε 'ε "ju,

Eliesεε nɪε Sorim 'a "ju, Sorim nɪε Matati 'a "ju,

Matati nɪε Lefi 'a "ju,

³⁰ Lefi nɪε Simeɔ 'ɔ "ju, Simeɔ nɪε Suida 'a "ju,

Suida nɪε Sosev 'a "ju, Sosev nɪε Sonam 'a "ju,

Sonam nɪε Eliakim 'a "ju,

³¹ Eliakim nɪε Melea 'a "ju, Melea nɪε Mena 'a "ju,

Mena nɪε Matata 'a "ju, Matata nɪε Natan 'a "ju,

Natan nɪε Dafidi 'a "ju,

³² Dafidi nɪε isai 'a "ju, Isai nɪε Sobedi 'a "ju,

Sobedi nɪε Boostɪ 'a "ju, Boostɪ nɪε Sala 'a "ju,

Sala nɪε Naason 'ɔ "ju,

³³ Naason nɪε Aminadabɔ 'a "ju, Aminadabɔ nɪε Adminɪ 'a "ju,

Adminɪ nɪε Aani 'a "ju, Aani nɪε Esrɔm 'ɔ "ju,

Esrɔm nɪε Faresɪ 'a "ju, Faresɪ nɪε Suida 'a "ju,

³⁴ Suida nɪε Sakɔbɔ 'a "ju, Sakɔbɔ nɪε Isaaki 'a "ju,

Isaaki nɪε Ablaam 'a "ju, Ablaam nɪε Tara 'a "ju,

Tara nɪε Nakɔ 'ɔ "ju,

³⁵ Nakɔ nɪε Serukɔ 'a "ju, Serukɔ nɪε Ragau 'a "ju,

Ragau nɪε Falɛkɪ 'a "ju, Falɛkɪ nɪε Ebεε 'ε "ju,

Ebεε nɪε Sala 'a "ju,

³⁶ Sala nɪε Kainam 'a "ju, Kainam nɪε Afasadi 'a "ju,

Afasadi nɪε Sem 'a "ju, Sem nɪε Noe 'a "ju,

Noe nɪε Lamɛkɪ 'a "ju,

³⁷ Lamɛkɪ nɪε Matusala 'a "ju, Matusala nɪε Enɔkɪ 'a "ju,

Enɔkɪ nɪε Saredɪ 'a "ju, Saredɪ nɪε Maleleεɪ 'a "ju,

Maleleε nɪε Kainan 'a "ju,

³⁸ Kainan nɪε Enɔsɪ 'a "ju, Enɔsɪ nɪε Setɪ 'a "ju,

Setɪ nɪε Adam 'a "ju, Adam nɪε Kea 'a "ju.

4

-Sion' -tɪɛn' Sesi i (Matie 4.1-11 ; Makɪ 1.12-13)

1 Kea 'a -Suu "ji'e Sesi 'ɔn 'ɛ. -Ta ɔɔ 'wɪba 'bo Sudɛn -gbuu wɔn ɛ, 'bomɔ -Suu -nɛ po ɔ -je o, 'sɔ ɔ muɛ 'e -pɪɔɔn" blva "kpei.

2 'Bomɔ -sion' -tɪn' ɔ dɛsaɔn nva' i 'de 'wɪ 'a kwla -nyiiɛ 'di. 'De ɪa' 'wɪ tu 'di ɛ, ɔ se dɛ di. I 'wɪba 'o -jei" 'sɔ 'mɪɛ- nɔ Sesi 'mɛ.

3 'Sɔ -sion' wlu' 'de Sesi -pee ɔ 'na : Ka -ɪn -nɪa Kea 'a "Ju -mɔ 'ja a, -mɛ -ɪn -wlu 'de "soukpo -nɛ -pee -wɛɛ ɛ 'je -di'pɛn 'ɔn-sɛɛ.

4 Sesi wlu' 'de ɛ -pee ɔ 'na : ɛ 'crɪɛ' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ka : -Di'pɛn 'ɛ 'sɔ se ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je nyɔ 'kmɔnɪa' "nyɪ.

5 'Sɔ -sion' kpɔ 'de crɪ "kpei -tajrɔ -wɛɛ 'de 'jriɛ -tɛ due' 'di 'sɔ ɛ to ɔ 'blva- 'di 'a 'beɔdɪ -wee' "klein "i,

6 -wɛɛ ɛ wlu 'de Sesi o ka ɛ 'na : 'Ma muɛ -ɔn ɪa' "ikmaa' -nɪa 'e 'kmɔ "kpei -ta ke 'blva- 'di 'a "wlii- 'nyɪa', dɛ-nɔɛ' ɪ "nyɪɛ 'ɔn 'ɛ, 'de nyɔ 'ɪn nɪa "i ɔmɔ 'ɪn "nyɪ.

7 -Bo -ɪn -sii" 'kɔi- i 'bo 'ɔn "juɔi 'de -ɪn -je 'ɔn -gbɛɛ', ɪ -wee' "klein a muɛ -ma dɛ nɪa'.

8 Sesi wlu' 'de -sion' -pee ɔ 'na : ɛ 'crɪɛ' ka : -Ma Tɔ"bo Kea 'a 'sɔ -ɪn -je "juɔi -gbɛɛ'-, ɛɛ' 'sɔ mɛ -ɪn -je "juɛi nɔɔ-

9 ɛ 'wɪba 'o mu ɛ, -sion' kpa Sesi 'de Selisalem -wɛɛ ɛ -tɛ' ɔ 'e Kea -gbu klaa" 'jru kpɔ', 'de ɛ 'na : -Bo -ɪn -nɪ Kea 'a "Ju ɛ, -mɛ -ɪn -fiie"- -ma -cɛ" 'de -sɔn, 'kaa ɛ 'crɪɛ ka :

10 Kea a muɛ ɛɛ' "soa-wi" 'tmɔa' -wɛɛ ɔ 'je -ɔn kwa -sɔn i -tɛ' 'de ɔɔ 'je -ɔn 'sa.

11 ɔɔ 'je -ɔn kwa 'ble -wɛɛ -ma bɪɛ se -tiie' i 'de "soukpo "jri.

12 'Sɔ Sesi 'na : Dɛ Kea 'a wlu 'tmɔa ɛ 'naa :

-ɪn -bo "jrii 'jeeɛ, -ɪn -bo -ma Tɔ"bo Kea i -tɪɛn'.

13 -Sion' -kɔa' Sesi 'a i -tɪan' 'de dɪ "klein -nɪa 'mɔa- 'ɔn 'sɔ ɔ tɛɛn ɛ o, -wɛɛ ɛɛ fuo nɔ" jɛɛ' ke'wɛɛ.

Sesi -teeɛ Kea 'a dɔo nva' 'de Galile (Matie 4.12-17 ; Makɪ 1.14-15)

14 -Ta Sesi a mua Galile de ɛ, -mɛ Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' "ji 'de ɔ 'ɔn 'ɛ. ɔɔa 'tmɔɛ ɔɔ' nyɪnɪ "wɔɪn- -ta -wee' "klein.

15 ɔɔ tɔɔ nyɔ dɛ 'de Suifɔ-wi" 'a "jruɪ 'kɪn-gbi 'dii, nyɔ -wee' "klein a po ɔ -tɪ' o.

Nasarɛtɪ-nyɔ se Sesi "ɪnɪ- (Matie 13.53-58 ; Makɪ 6.1-6)

16 Sesi muɛ Nasarɛtɪ ɔ 'bɛɛa "i de. -Kwɛɛɔ o 'sɔ ɔ pa 'e Suifɔ-wi" 'a "jruɪ 'kɪn-gbu 'di ka ɔɔ nva see ɛ. ɔ sɔn 'ɔn 'ɛ -wɛɛ ɔ 'je Kea 'a wlu 'dii nɔ.

17 'Sɔ ɔɔ "nyɪ ɔ Esai 'a 'sbɛ- -wɛɛ ɔ -gbai' ɛ 'mii, 'sɔ ɔ jɛɛ wlu -ɛ -crɪa' 'de -ɛ 'naa :

18 Tɔ"bo Kea 'a -Suu nɪɛ 'ɔn "kpei, dɛ-nɔɛ' ɛ poɛ 'ɔn 'cna "jru, ɛ -teeɛ 'ɔn kpɔi" -wɛɛ 'ɪn 'je -pɔia" -tɪ 'tmɔ 'de wɛɛ nyɔ -pee. ɛ dɔo 'ɔn 'ɛ 'de 'ɪn 'je nyɔ -nɪa kɔɔnkɔwla' -seie', -wɛɛ nyɔ -ɔɔa' 'jea i ɛ, ɔɔa' "jri 'je 'bai- 'de nyɔ -nɪa 'e 'kle 'di ɛ, ɔɔ 'je ɔɔa' -cɛ" -pee -tɛ,

19 -wɛɛ 'ɪn 'je nɔ" -ɛ 'di Kea 'jea nyɔ 'saɔn "jrii nɔ 'a -tɪ' 'tmɔ.

20 'Sɔ Sesi 'fea 'sbɛ i 'de ɔ "nyɪ ɛ "jruɪ 'kɪn-gbu 'a dɔnɔi -wɛɛ ɔ -tɛ i. Nyɔ "klein -nɪa 'e -gbu" 'di ɛ, ɔɔa -gbɔn' ɔ ja -snii'.

21 'De Sesi -tɛ ɔɔpɔ 'a -tɪ' -pee 'tmɔa' -pɔn" ɔ 'na : Dɛ -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di sese, -wɛɛ aɔa 'wɪba 'wɔan' -ta, ɛɛ' wlu tu nyɪnɪ 'o -wɛ- -sɪan.

22 Nyɔ -wee' "klein a poɛ Sesi -tɪ' o. Tai' "maa ɔɔpɔ 'mɛ, dɛ-nɔɛ' 'saɔnɔwlu "klein ɔɔ 'tmɔa ɪ nɔmɔɔ 'de ɔɔpɔ 'di wɔn. 'Sɔ ɔɔ 'na : ɛ se Soseɔ 'a "ju nɪ mɔ -taa ?

23 -Wɛɛ Sesi wlu 'de ɔɔ -pee ɔ 'na : Aoa muɛ 'ɔn "nɪa ipɔɔa' ka see, aɔ 'je nɔ : -Dɔ'crɔi, -ɪn -bɔɔ' -ma -cɛ" 'ɛ 'wɛ-. Aoa muɛ 'ɔn -pee wlu' ka aɔ 'je 'nɔ : dɪ "klein -ɪn nva 'de Kapɛnaɔm-kwɔ 'di -wɛɛ -a -wɔan -ɪn nɔ ɪa' jri' -ta -ma -cɛ" 'kpa o -kwɔ, -a -je -ɔn 'je.

24 'Sɔ ɔ wlu' ke'wɛɛ ɔ 'na : 'Ma 'tmɔ aɔpɔ tɔ' -tɪ, nyɔ se Kea 'a wlu 'kwajaai sɪn 'sɔɔn kpɔɔn due' 'bo ɔɔ' -cɛ" o -kwɔ.

25 Aɔ -gbɔn 'nɔ, tɔ' -tɪ mɪ 'ɪn nɪa 'o aɔ -pee 'tmɔa'. Dɛ -nɔɔa tɛin", 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Eli 'a nɔi" ɛ, ɛmɛ -nɪ -tɪɔn" 'nyɔkpae' -tuu"-tuu -nɪ 'e Israɛ-blva "kpei. -Ta "ni sea dɔaa 'de ɛ nva -sɪn taan 'cɔɪ -mɛɛo"- ɛ, -wɛɛ 'mɪɛ- klaa' jia 'de 'blva- -wee' "klein "kpei ɛ,

26 Kea se Eli 'de vva' due' koun ka o dbo, -bo ε se 'de -tion' 'nynɔ -nɪa 'o Saretɔ 'de Sidɔnblva "kpei nɪ ε.

27 'De ke'wle, 'de Kea 'a wlu 'kwajaai Elise 'a nɔ' 'di ε, 'jrɔwɛnɔn -tuu"-tuu -nɪ 'e Israe-blva "kpei, 'kaa vva' due' koun -gbai' 'a 'wε- se 'bɔ, -bo ε se Naaman Sirien i nɪ ε.

28 Nyv "klein -nɪa 'e "jrui 'kɪn-gbu 'di 'wɔan wlu Sesi 'tmva 'mva- 'sv 'cɛn -gbuu' ε vɔ wɔin-.

29 Vv sɔn 'vɔn 'ε jakaa-, -wεε vɔ nɔ Sesi i 'de vɔ -sɔ 'o -kwɔ. Dε vva' -kwɔ nɪa 'o crv "kpei ε, vɔ kpɔ 'e crv "jrui -wεε vɔ 'je ɔ -fiε"- 'de -pouo -sɔn.

30 'Kaa Sesi nmaa vɔvɔ 'nynɪ i, ɔ e mu.

Sesi -sa 'ju due' -suusavn 'vɔn (Makɪ 1.21-28)

31 Sesi muε Kapɛnaυm 'de Galileblva 'a -kwɔ due' 'di -wεε ɔɔ tɔɔ nyv dε -kwlewt 0.

32 Dɪ "klein ɔɔ 'tmva ɪa "sɪε nyv "i, dε-nvε' ɔɔ wlu' 'de 'kpt 'blea' 'vɔn.

33 'Sv "ju due' -sɔn' 'ɔ -suu nɪa 'e 'vɔn 'de nyv "klu 'de Suifv-wi" 'a "jrui 'kɪn-gbu 'di, ɔmɔ -kpa' wlu "jei ɔ -wɔ" kpleiin ɔ -na :

34 -Ee'-, Sesi -wlvɔ Nasaretɪ ε, dε -nɪ 'o -ɪn -ke -a 'nynɪ ε- ? -ɪn jɪε -aa -ma" i-saa' ? 'ɪn 'je kan' 'mε ka -ɪn -nɪa Kea 'a i -kwε-ju ε.

35 'Sv Sesi -cε' -suusavn "bli ɔ 'na : ε "mu wɔn, ε 'wlv 'e "ju -nɔ 'vɔn ! -Suusavn -tuε" "ju -nɔ 'blvɔ 'bo nyv -kwea 'mva- -wεε ε 'wlv 'de ɔ 'vɔn. 'Kaa ε se ɔ i -kuuan mɔ "pt.

36 Nyv "klein -jea εε' -ta a, -crima kpɔn vɔvɔ 'mε. 'Sv vva wlu' 'de ba -pee due 'due vɔ 'na : Wlu -jε -mε 'de 'a 'nynɪ wε- stan kaa- ? ɔɔ -teε' -siisavn -klan" "kpei -wεε ɪa "si "kpaε'.

37 ε 'wlvɔ 'o mu ε, Sesi 'a 'nynɪ "siie -ta -wee" "klein "i.

Sesi 'bɔɔ- Simɔ 'ɔ "bianynɔ ke nyv jrɔv' 'a 'wε- (Matie 8.14-17 ; Makɪ 1.29-34)

38 Sesi ke ɔɔ 'klai" nynuu 'wlvɔ 'e "jrui 'kɪn-gbu 'di ε, vɔ muε 'de Simɔ 0 -gbu". -Ta vva muua -mε ɔɔ' "bianynɔ 'pen i, va' "jrui -a -baia' ε kmai". -Wεε vɔ bae Sesi i 'de va' -tɪ' 'vɔn.

39 'Sv Sesi 'kpaε 'bo v -pɔn" -wεε ɔ wlu 'wε- -pee 'de "ikmaa' 'vɔn, 'sv ε 'bɔɔ. 'Bo ε "si v sɔn 'vɔn v pt dε, 'de v "nynɪ vɔvɔ.

40 'Jrv blva i -kwie" ka vɔ ja nyv 'wε- 'ε kpe -tuu"-tuu kpɔan 'de Sesi 0. -Wεε ɔ -te' vɔvɔ kwa "jrui due 'due, ɔ 'bɔɔ- vɔvɔ 'a 'wε-.

41 -Sɔn 'ɔ -sii -wlv 'e 'wε-nvɔ -tuu" 'vɔn -ke, ɪa "wɔɔ' ɪ 'na : -ɪn -nɪε Kea 'a "Ju -0. 'Kaa Sesi se ε "i nɪ ɪ 'je εε' dε tu 'tmv 'de nyv -pee, εmε -tɪ ɔ wlu -siisavn -pee 'de "ikmaa' 'vɔn ɔ 'na : I "mu wɔn ! ɔ -sɪ wlu "wɔin, dε-nvε' ɪ 'je kan' 'mε ka ɔ nɪa Klisɪ ε.

Sesi 'tmvε Kea 'a -tɪ' 'de Suideblva "kpei (Makɪ 1.35-39)

42 -Sɔn' wɔin" 'sv, Sesi 'wlv 'o -kwɔ 'mε, ɔ muε -ta nyv sea nɪ ε. 'sv nyv -tuu"-tuu -teε ɔɔ' i -pɔan' -pɔn", vɔ jεε ɔ vɔ se ε "ɪnɪ ɔ 'je vɔvɔ 0 tεεn-.

43 'Kaa Sesi wlvε vɔvɔ -pee ka ɔ 'na : Ka Kea nva nyv 'blesɔn ε, 'ɪn 'je εε' -pɔia" -tɪ 'tmv -0 'de -kwle jrɪ' 'dii -ke, εmε -tɪ Kea dbo 'vɔn.

44 -Wεε ɔɔ mu Suifv-wi" 'a "jrui 'kɪn-gbi 'dii 'de ɔɔ 'tmv Kea 'a -tɪ'.

5

Sesi 'da ɔɔ' 'i-saa' klai" nynuu (Matie 4.18-22 ; Makɪ 1.16-20)

1 'Wɪ jrε' 0 Sesi nɪε 'o Senesaretɪ -nɪ wɔin", 'bomɔ nyv -tuu"-tuu -gbae' ɔ 'de woi, 'de vva "tuun ba i, -wεε vva po Kea 'a wlu doin" 0.

2 ɔ 'jεε -kwεε" 'bo 'kpɔv -kwɪ", 'saipɔvɔn -wlv 'de ɪ 'di, -wεε -vva wɔɔ vva' 'sai-.

3 'Sv Sesi 'ja 'e ɪa' due' 'di, -mε nɪε Simɔ Pɪei 'a -nε -0, 'de ɔ 'na : -A -tεεn 'kpɔv kɪn ke dε-saan"- . -Wεε ɔ -te i 'de -kwεε" 'di, 'de ɔɔ tɔɔ nyv dε.

4 Sesi -kɔa' nyv dε tɔɔa' 'sv, ɔ wlvε Simɔ -pee ɔ 'na : -ɪn -kɪn' -kwεε" 'de "nibie" fɔ 0 -wεε aɔ 'je aɔa' 'sai- po.

5 'Sv Simɔ 'na : 'Ma dεtɔɔi, -a po 'sai- 'mε -ta 'de "mau'wɪ -wee" "klein 'di, -a se dε jrε' -sa, 'kaa 'de -ma wlvɪ" ε, 'ma jɪε 'sai-poa'.

6 Vv -fi" a 'sai- ε, ε kpɔvɛn -smii' -tuu"-tuu. 'Sv vva' 'sai 'a 'jɔ ɔ cɛn'.

7 'Sv vɔ 'daa- vva' "dɛi-wi" -nɪa 'e -kwεε" jrε' 'di "i -wεε vɔ 'je vɔvɔ sun 0 poa' jɪ. Vva' "dɛi-wi" -nɪ jia, vɔ "jɪε -kwεε" -nɪa 'sɔɔn -smii'-, 'sv ɪa pa "ni -sɔn.

8 Simɔ Pɪei -gbɔan dɪ -nvva 'mva- ja 'sv, ɔ "siie- 'kɔi- i 'bo Sesi 'juɔi -wεε ɔ 'na :

Tu"bo, -in -tæen 'un kin, dε-nuε' 'in nιε desavn nvi -o.

9 Dε-nuε' ε tai' "maa Pιei ke o'o' "dei-wi" 'mε 'de -smii' υυ -sa 'mva 'a -ti' 'un.

10 Dε due' -nε mε -nuυε Sebede 'a "nynuu- Sakι ke San "jrri, υυ ke Simo o nuε dbo due'. 'Su Sesi wlu' 'de Simo -pee o 'na : Favn 'bo -un nuε, 'bode ε, ka -ma -sa' -smii' ε, 'kamα -in 'je nyio -cri' 'de -in -je 'un ja.

11 Uυ kpa -kwεε" 'bo 'kpuυ -kwli" 'su, υυ sie υυa' dι -wee' "klein 'mε, -wee υυ bla 'o Sesi 'de.

Sesi 'bo'o- 'ju due' 'a 'jrυwe- (Matie 8.1-4 ; Makι 1.40-45)

12 Sesi nιε 'o -kwlo due' 'di, 'bomo 'jrυwe-nvi due' 'jee o. 'Su o tba "jua i 'bo 'blυo- -wee o bae Sesi i 'de o 'na : 'Ma 'blei, -bo -in -nιε "i ε, -in -beεε' -in -je 'ma 'wε- 'bo'o- 'in 'je 'pepe nι-.

13 'Su Sesi kpa sun, o blo "i 'de o 'na : 'In nιε "i 'mε, -in -nι 'pepe ! 'Bo ε "si o'o' 'jrυwe- je 'bo.

14 -Wεε Sesi cri εε' -ciε 'de o 'na : -In -bo ε 'tmυε 'de nyo jro' -pee. -In mu -in -je -ma -ce" to- 'de Kea 'a 'sraa -sai o, 'de -in -je 'sraa -sadε ja ka Moisi 'a ke' 'da, -wee ka -ma 'wε- 'bo'a nyu -wee' "klein 'je ε juo-.

15 'Kaa Sesi 'a 'nynι "siiε- -ta -wee' "klein "i, 'su nyu -tuu"-tuu a jιε o'o' wlu doin" o poa' 'de o 'je υυυυ 'a 'wε- 'bo'o- -ke.

16 'Su omo -saa kin 'de υυυυ -pu" o muε -ta nyo jro' sea nι -wee o'o bae Kea.

Sesi 'puυε klooi due' (Matie 9.1-8 ; Makι 2.1-12)

17 'Wι jre' o ε, Sesi a too nyu dε. Fariseen-wi" ke ke' wα-savn ji' υυ -tee i, υυ 'wluε Galile 'a -kwle ke, Suide 'a -kwle 'dii, ε ke 'o Selisalem ke-. Tu"bo 'a "ikmaa' a poε "jri "kpaε 'de Sesi 'a nyu 'a 'wε- 'bo'a 'un.

18 'Su nyu jrv' -blee' klooi due 'sai- 'di -υυ ji. Uυa -puυ υυ 'je o 'e -gbu" 'di paa-, -wee υυ 'je o i -te' 'bo Sesi "juoi.

19 'Kaa 'de nyioυυ 'a "i -tia' 'un ε, -ta υυ 'jea -sii- 'bo se nι-. 'Su υυ 'ja 'e -gbu" "kpei, -wee υυ -sa -po". 'Bomo υυ jaa klooi 'a 'sai-. 'De υυ "sii o i 'bo nyu -kwea 'bo Sesi "juoi.

20 Sesi 'jea nyu -na 'mva 'a dε to' "itbaa' 'su, o wlu' 'de klooi -pee o 'na : -Ma dιsavn -kwε'.

21 Ke' wα-savn ke Fariseen-wi" -tee 'mii wluα' -puυ" υυ 'na : "Ju -no -mo'o dooa Kea 'a 'nynι kan' -mo ε. Nyo -beεε' -o -je nyu 'a dιsavn -kwε' -bo ε se Kea 'a 'su nιε.

22 Ka υυ nιa to' -nε 'ε inaa' a, Sesi 'je kan' 'mε. 'Su o wlu' 'de υυυυ -pee o 'na : Dεε-tι aoa' to' nι kan' 'de ao pεe o ε- ?

23 -Je wε- -kαan" "jrri ε- ? -In -wlu -in -na -ma dιsavn -kwε' -ae, -aeε' -in -na -in son 'un -je naa- ?

24 'In nιε "i ao 'je ε juo- ka 'mo -nιa nyio 'o "Ju 'in 'blea "ikmaa' 'de 'blυa- "kpei -ta, 'in 'jea nyu 'a dιsavn -ko' ε, εmε -ti 'ma wlu 'de klooi -pee : -In son 'un, -in -duo" -ma "kpei 'pendε 'un, -in -je 'de -un -wαin" mu.

25 'Bo ε "si "ju -no je 'un son -ceεn'- 'bo nyu -wee' "klein "jri "kpei, o je o'o' "kpei 'pendε 'un "duo-, o je 'de o wαin" de mu 'de Kea 'a 'nynι "i 'bεε- 'un.

26 Tai' "maa nyu -wee' "klein 'mε 'su υυa 'bεε- Kea 'a 'nynι "i -ke. Favn "ji 'de υυυυ 'un 'ε, -wee υυa wlu υυ 'na : Dε -a -jeea' "jriε- -sian -ta -mε -sie' sun i o.

Sesi 'da Left (Matie 9.9-13 ; Makι 2.13-17)

27 -Mε 'wluα 'o -jei" ε, Sesi "sia "kpaε 'su o jεε 'wei-sai due' nyu a 'daa Left -o -te i 'de o'o' 'wei-sagbu 'di. Sesi wlu' 'de o -pee o 'na : Left, -in ji, -in -ke 'ma -a -je na- !

28 'Su Left son 'un 'ε, o sie o'o' dι -wee' "klein 'mε, -wee o bla 'o Sesi 'de.

29 ε 'wluα 'o mu ε, Left 'da Sesi dεdi -ti 'de o o -gbu". 'Wei -savn -tuu" ke nyu jrv' ke υυ nιε dε dia' -tadue.

30 Fariseen-wi" ke ke' wα-savn a wluε klai" nynuu 'de i, υυ wluε υυυυ -pee υυ 'na : Dεε-tι ao ke 'wei-sanyu ke nyioυυ -savn jrv' a dii -tadue, 'de aoa 'naa -kaun" due' 'di ε- ?

31 'Bomo Sesi "duo wlu 'un o 'na : Nyu -a -ta sea pooa υυa' -puυ -d'o'croi i, 'kaa nyu 'wε- ε nva υυυυ -a mu -d'o'cro' 'di.

32 'In se kplin fai" poo-tι 'tmva' ji 'de "i "isrenyu -pee, 'kaa 'in jιε desavnυun 'a -ti'.

Nyu -teeε' Sesi i 'de wαn 'bo-tι 'un (Matie 9.14-17 ; Makι 2.18-22)

33 Uv wlu' 'de Sesi o uv 'na : San 'a klai' nynuu ke Fariseen-wi" 'a klai" nynuu a 'bo won, uva baee Kea jeejee, 'kaa -ma -ni klai" nynuu 'a nu kan', uva di', uva 'naa.

34 Sesi wlu' 'de uvpu -pee o 'na : Nyv -jia' ba "blitia 'a -ko' -son e, ao 'baee- ao 'je uvpu won 'bo- ? 'De -me 'kamv 'nynojei ke uvpu -te ii ?

35 'Wl jri' a muv nynia' -wee 'nynojei 'je 'de uvpu "klu 'wlv. 'De -m' 'a 'wl tu 'di e, uva muv won 'bo'.

36 Sesi pooe -ti' "i ka ke'wle o 'na : Nyv se e 'baee- o 'je "bai dee 'fo -pvn" -sa, -wee o 'je e 'o "bai -gbau" -pvn" "paa-. -Bo e ni kan' a, -me o dooa "bai dee 'me, 'de ee' 'fo -je o "paa- 'o "bai -gbau" -pvn" e, -me ke e se ba kpvn i.

37 'De nyv se e 'baee- ke'wle, o 'je nmo dee 'de bi -gbai" 'di po. -Bo e ni kan' -mo e, -me nmo o muv bi -gbau" waa', e 'je i 'wla 'de bi -wee' 'je idooa-.

38 'Kaa 'de bi dee 'di 'bomv nyv 'je nmo dee po.

39 'De -bo nyv 'na nmo -kwlea 'e jae 'di 'bode e, -me vv' doin" se 'dunmo in-, de-nve' o 'na nmo -kwlea 'e jae 'di me -nmo'.

6

Sesi 'tmve -kwlewi 'a -ti' (Matie 12.1-8 ; Makl 2.23-28)

1 'Wl jre' o 'bo -kwlewi "kpei, uva 'daa "i-saa -ne 'e 'soon -ne, Sesi a cen kplaa -kle 'dii -tie" 'sv vv' klai" nynuu a cin' 'de uva svvn 'kwai -wee uva di.

2 'Sv Fariseen-wi" 'a jrv' wlu' ka uv 'na : Dee-ti aoa nu de -sea' nu ka ni 'bo -kwlewi "kpei e- ?

3 'Sv Sesi wlu uvpu -pee ka o 'na : -Ta 'muv- nva Dafid' ke vv' 'ce-wi" e, de o nva ao se e 'dii nu 'de Kea 'a 'sbe 'dii ?

4 Ka o pa 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee o "dua -di'pen -nia 'e 'vn o di e, 'de o "nyv ee' jre' vv' 'ce-wi" -ke vv' na ao see juuo-, 'de -me 'kamv nyv jrv' se e 'baee- o 'je ee' -di'pen tu di, -bo e se 'sraa -saun 'a 'sv ni e ?

5 -Wee o 'na : 'Mv nyv o "Ju, 'mv -ni -kwlewi me 'e -ce' 'kpa 'a jei-.

"Ju -vv kwa jea 'soe (Matie 12.9-14 ; Makl 3.1-6)

6 E nve', 'bo -kwlewi jre' "kpei Sesi paa 'e uva' Kea -gbu 'di -wee vv' vv' nyv Kea 'a -ti'. 'Demv "ju due' -vv' diansvn 'mea ni-.

7 Ke' wv-savn ke Fariseen sie Sesi "jrie- o -wee -bo o 'bo- nyv 'a 'we- 'bo -kwlewi "kpei, 'de uv 'je kan' 'je. Dee-ti uv nva kan' a, emv -ni uva -pvn Sesi 'a -ko i 'de uv 'je o -ti' "kpei 'ne-.

8 'Kaa Sesi juv uvpu 'a tv' 'me. O wlv "ju -vv svn jea 'soe -pee o 'na : -In svn 'vn, -vn -je 'o nyv -kwea jii -ta ! 'Sv o svn 'vn 'e -wee o jii 'o.

9 'Sv Sesi 'na 'ma -tee' aopv de due' i, ka Kea 'a ke 'daa- ? Nyv 'bae 'bo -kwle -wi "kpei 'ee o 'e de 'dve nsv -vn" desavn nyv 'bae' o 'e nyv 'pvs- -vn" o 'jev ja -gvvn o 'e mee ?

10 'Sv Sesi a pleee uvpu "jrie "kpei-, -wee o wlv 'de "ju -nv -pee o 'na -In sro svn. 'Kamv o nv -ceen-', 'sv vv' svn nve 'pepe.

11 'Kaa de Sesi nva 'mva- ee' 'cen -nia 'e uvpu 'vn e kmai". 'Sv uv -tee ba i -teea' -pvn" 'de de uv 'jea Sesi "jrii nu 'a -ti' 'vn.

Sesi -sa 'o dboun 'a -puue 'jo 'soon (Matie 10.1-4 ; Makl 3.13-19)

12 'De ee' nv" tu 'di, Sesi muv 'e cru "kpei, -wee o bae Kea 'de "mav' wl -wee' "klein 'di.

13 -Svn' -svn', o 'da vv' klai" nynuu -wee' 'me, -wee o -sa 'de uvpu "klu nyv 'a -puue 'jo 'soon, 'de vv' 'daa- -wi" -mv dboun.

14 nyv 'a -puue 'jo 'soon -nv uva' 'nyni ka : Simv -o -tuua" Pivi -nyni ke vv' "dei Ancre ke, Saki ke San ke, Filipv ke Batelemi ke,

15 Matie ke Toma ke, Alfe 'a "ju Saki ke Simv -vv' "kpei -tenyni nva Selvti ke,

16 Saki 'a "ju Suid' ke Suida Isikario -jo -kpa Sesi 'a 'de toi ke-.

Sesi vv' nyv Kea 'a -ti' -wee o 'bo- nyv -tuu" 'a 'we- (Matie 4.23-25)

17 Sesi ke vv' klai" nynuu 'wlv 'e cru "kpei uv "sie i, -wee uv nyna i -ta -nia pvepe, 'bomv o jee klai" nynuu jrv' -sia de ke nyv -tuu"-tuu ke-. Uva' nyv tu 'wlv 'o Selisalem ke Suideblva -wee' "kpei-, -wee jrv' 'wlv 'e Tii ke Sidvn -bo' 'e 'tonie -kvl" fo o e.

18 Uv jie vv' wlv doin" o poa' -wee o 'je uvpu 'a 'we- 'bo-. Nyv "klein -siisavn a

-tua" 'kle 'de ε, ο -seie' υρυυ 'με 'de ι 'kwa -ke.

19 Nyυ -wee" "klein a -pון Sesi 'a "iblaa 'a -kο i, δε-nyε' "ikmaa' jre' -εε -wly 'de ο 'υn -wee -εε -bοο' υυ -wee' "klein 'a 'we-.

Mva-ti ke "nmia-ti ke (Matie 5.1-12)

20 Sesi -gbυan οο' klai" nynuu "kpei ε ο 'na : Aomο -οο' 'daa- οο' -ce" δεwονυn, ao ny 'mva-, δε-nyε' Kea 'a 'beode nyε aοa' δε -o.

21 Aopy 'mυε- ε nva 'de kaanwι 'di ε, ao ny 'mva-, δε-nyε' aοa mυε dboa' 'de nya. Aopy -nyα 'e -ftn" 'a 'υn kaan, ao ny 'mva-, δε-nyε' aοa mυε 'keεa 'de nya.

22 -Bo nyυ 'nye aopy 'υn, -bo nyυ 'bo aopy, -bo nyυ a sea ao -cree"-, -bo υva sea aοa' 'nynι -fleεn', -wee υva sea ao kpeεn' nyυ 'daa- 'de 'mο nyio 'ο "Ju 'a -ti' 'υn ε, -me aopy ny 'mva- !

23 Ao 'di nmο wον 'de εε' 'wι tu 'di, -wee ao 'je dee 'de 'mva- 'υn, δε-nyε' aοa' 'dοe klaa" -te ao 'dei 'de jayn 'di. Dι υva nva aopy "jrιi ε, υυ "bo -wi" nyι' -ke 'de Kea 'a wly 'kwajaaυn -nyα tein" -pee.

24 'Kaa εε mυε "nmia-tι nyα' 'de aopy -nyα "wliεjeυn 'a -ti' 'υn, δε-nyε' ao 'je aοa' -ny 'dοe -we- 'de-.

25 εε mυε "nmia-tι nyα' 'de aopy dboa' dι -wee' 'υn 'de kaanwι 'di 'a -ti' 'υn, δε-nyε' 'mυε- ε mυε aopy nva'. εε mυε "nmia-tι nyα' 'de aopy -οο -keea' 'de kaanwι 'di 'a -ti' 'υn, δε-nyε' aοa mυε 'kwε- paa', -wee ao 'je "miini 'na.

26 ε nyε "nmia-tι 'de aοa' -ti' 'υn -bo nyυ -wee' "klein a sea aοa' 'nynι 'dοe "wοin- 'tmυ ε, δε-nyε' 'kamο υυ "bo -wi" ny 'de weepoun 'a -kewε-wι" -pee -ke.

De Sesi 'tmva 'de tnyυ 'a -ti' kma-tι 'υn ε (Matie 5.38-48; 7.12)

27 'Kaa 'ma 'tmυ aopy 'me, ao -οο poa 'ma wly doin" ο ε, ao kma aοa' tnyυ 'a -ti' ! Ao ny nyυ -υυ -nye aopy 'υn δε 'dοe "jrιi !

28 Ao po nyυ -υva pοoa aopy -soo' ο "diwan ! Ao bae nyυ -υva -tua" aopy 'kle 'a baea' !

29 -Bo nyο po -υn 'kpa doun" mο 'de ε, -yn -to 'e doun" 'a 'fo due' -sia 'o mu -ke -wee ο 'je 'o 'kpa po. -Bo nyο "duo -ma

"jrιi- 'υn ε, -yn -bo ο -je de kaan 'de -ma "bai 'a 'υn "duo -ti 'υn -ke.

30 Nyο "o nyο -teea' -υn δε i ε, -yn -nyι" ο. -Bo nyο "duo -ma δε 'υn, -yn -bo ε i -teeε' 'de ο ο.

31 Δε aοa -pοan nyυ 'jea aopy "jrιi ny ε, εme ao 'je ny 'de nyυ -pee.

32 Nyυ -kma aοa' -ti' ε, -bo ao kma υρυυ 'a 'sv 'a -ti' 'ee, -me δε jre' we- -pooε fai" ε-, -wee -εε se' Kea 'je aopy po ε- ? Nyυ -sea' Kea juo ε, 'kamο υva' ba 'a -ti' kmaa' ny -ke.

33 Nyυ -υva nva ao 'dοe "jrιi ε, -bo aοa sea υva' 'sv 'dοe "jrιi ny 'ee, -me δε jre' -we -pooε fai" ε-, -wee -εε 'se Kea 'je ao po ε- ? 'Kamο nyυ sea Kea juo a ny -ke.

34 'De -bo ao po nyυ ao 'jea δε -pυn" 'je 'a 'sv kpan' 'ee, -me δε 'dοe nva' -we -ny 'e -me 'ε -kο 'di ε- ? Nyυ -sea' Kea juo ε, υva' 'sv a poε ba kpan' -ke.

35 'Kaa aopy mο ε, ao kma aοa' tnyυ 'a -ti', ao ny δε 'dοe ! -Bo ao po nyυ kpan' a -me ao 'bo δε ο 'jee "kpei -te' 'a tο' i naa. -Bo ε ny kan' a, -me aοa' 'dοe a mυε 'i 'bea' -wee ao 'je Kea -nyα 'e jayn 'di 'a "nynuu- ny, δε-nyε' εε' Kea tu nmο 'di wον 'de -kwlυnynyon ke 'diwονnyon -pee.

36 'Di wον nmοa' "ji' 'de aopy 'υn ka ε "jia 'de ao "bo Kea 'υn ε.

Nyυ jrv' 'a 'pee 'je-tι (Matie 7.1-5)

37 Ao 'bo ba 'a 'pee 'jee, -wee Kea je aοa' 'pee 'je -ke, ao 'bo nyυ 'pee kpyυen, -wee Kea je ao 'pee kpyυn -ke. Ao -seea' ba 'a wly "kpei- -wee Kea 'je aοa' δεsavn -kο'.

38 Ao "nyι nyυ δε -wee Kea 'je ao δε "nyι. Dι Kea a mu ao "nyα' ιa mυε "kpei- dua' -wee ι 'je δε "ji, 'de ι 'je -son 'wla, -wee ι 'je aopy i siie-. 'Kaa -ta ao dbaa δε -wee ao "nyα nyυ ε, 'bomο Kea 'je δε dbaa- -wee ε 'je ao "nyι -ke.

39 'Bomο Sesi poo -ti' "i ka ο 'na : "doi 'beε' ο 'je ο -po -doi tu "juoi 'blee- ? "lyn- ε se 'beε ε. Δε-nyε' ka υυ nyα 'soon ε υva mυε "bie 'di blua' se.

40 Klai" ju se δεwον ny, ο se οο' detooi -sii, 'kaa klai" ju -kpyan' 'snι ε, -me ka οο' detooi nyα, 'kamο οο mu nyα'.

41 Δεε-tι -ma -je -υn -podei" δε "jrι, 'de -maa' 'je tu -je -nyα 'e -ma -ce" 'kpa "jrι ε- ?

42 'De -in -bees' -in -je wlu ka 'de -ma -podai' -pee, -in -je nu : 'Ma de'di, -in -tai' 'mi "i 'in 'je -un de "jri -sa. 'De -me 'kamɔ ε -te -gbes 'de -ma -ce" 'kpa "jri. "Jridepooi ! -In -sa -ma -ce" tu "jri ke, -wee -in -je i 'je 'pepe. 'De -in -je -ma -podai" de "jri -sa ka 'je.

*Tu ke ee' 'jo ke
(Matie 7.16-20; 12.33-35)*

43 Tu 'dœ se ε 'bes- ε 'je "buo saun po, 'de tu saun se ε 'bes- ε 'e "buo 'dœ po.

44 Nyu juo tu "o tu 'me 'de ee' "buo 'un, nyo se ε 'bes- o 'je 'mawlobuo ke -fokabuo -sa 'de "wi-gbauo ja.

45 Nyɔ 'dœ a -sa -ti' 'dœ 'de o' pœ 'dœ 'a "ke o, -wee o po i -son. 'Diwɔnyui a -sa -ti' saun 'de o' pœ saun 'a "ke o, -wee o po i -son, de-nue' de -jia" 'e nyo pœ o, eme o' wɔn o 'tmu.

*-Gbi" 'sɔn 'o -ti'
(Matie 7.24-27)*

46 Dεε-ti aoa 'daa- 'un Tu"bo, Tu"bo, 'de ka 'ma wlu "sia 'nyu aoa' nu kan' a- ?

47 Nyɔ "o nyo -jia' 'nɔ 'un o, 'de -o poa 'ma wlu doin" o, -wee ka 'ma wlu "sia 'nyu -o nua kan' a, nyo -ke o -kɔɔa' omo 'ma ji aopu tɔɔa'.

48 O -kɔ' "ju due' -o sia nɔ" nya 'de -o -blua" 'o 'soa- "kpei -blu -blu -wee -o poa 'o -gbu" ε. "Ni 'a -sɔugba dba', -wee -pie ji, 'de "ni-gbii -wee" "ji i bla -gbu" -ne "jri -bla -bla, i se ε bluaa-, de-nue' ε poos' ka -cɔɔn' ka.

49 'Kaa nyo -o poa 'ma wlu doin" o, 'de ka ε 'daa- -o' nua kan' a, o -kɔ' "ju due' -o poa -gbu" 'bo -puɔn" "kpei ε. O' -gbu" se -gban 'ble, "ni dba', ε -sie' -gbuu ε bla -gbu" -ne wɔn -bla -bla, 'bo ε "sri, ε -wee" "klein je blu piepie. Di -dɔɔa i -tiei".

7

*Sesi 'bɔɔ- Rɔme 'ε jra' jei 'a dbonvi 'a 'we
(Matie 8.5-13)*

1 Sesi -kɔa' de -ne 'ε 'tmua' 'de nyu -uba po o' wlu doin" o -pee 'su ε, o muε 'o Kapenaum.

2 Rɔme 'ε "soa-wi" 'a -jeopoi due' ni- 'o mu. Omo -o dbonvi 'we- kɔn 'me ka- 'De o kma o' dbonvi -nɔ 'o -ti' -gblein'.

3 O 'wɔan Sesi 'a 'nyu 'su ε, o dboε Suifu-wi" 'a nyu-cɔn' jru' u 'je Sesi ibae 'de o 'e ji, -wee o 'je o' dbonvi 'a 'we- 'bɔɔ-.

4 Uu nynia 'o Sesi -pun", 'su uba bae o i 'de nai" 'blea' 'un u 'na : "Ju -nɔ nɔe sun o po ka-,

5 de-nue' o kma -aa 'blua 'a -ti'. Omo -po' -aa "jrui 'kuen-gbu -ne.

6 -Ta Sesi ke u nɔ 'e mua' a, u se -gbu" uba mua 'e 'di o teen- 'su "soa-wi" 'a -jeopoi -nɔ dboε o' "dei-wi" 'de Sesi o, -wee o 'na : Tu"bo, -in -bo -ma -ce" seaa kan' 'de 'ma -ti' 'un, 'in se -ma -tein "nyu ka ni 'de 'ma -gbu" -son.

7 -Wee 'ma -ce" 'kpa se 'de -in o ji ka ni-, 'kaa -bo -in -tmu wlu due' koun -gbai' mo 'de ε, 'ma dbonvi 'a 'we- ε muε 'bɔa' se.

8 Dεε -ti 'in 'da kan' a, eme -ni 'mo -ke ε, 'in juo nyo wɔn -sii -ti 'me. 'Mo -o -blea klae" -wi", -wee -o jaa "jru ja 'de u pu -son ε, 'in 'bleε "soa-wi" -ke 'bo 'un -son, -wee -bo 'in 'na due' : -Mu' ! 'Su o mu'. -Bo 'in 'na deejro' : ji ! 'Su -mɔ ji'. -Bo 'in wlu 'e 'ma dbonvi -pee 'in 'na : -In nu de -ne ! 'Su o nue'.

9 Sesi 'wɔan "ju -nɔ 'o wlu 'su, o po o -ti' o, -wee o "biie- 'de nyu -gbaea' o 'de woi 'de o 'na : 'Ma 'tmu aopu 'me, 'de Israe-blua 'di -ta 'in se de -kwl" -tea' -bea ka -me 'je due' 'de nyo 'un.

10 -Ta nyu jra' jei dboa a mua -gbein" de ε, -me u jεε o' dbonvi 'me o 'puu.

Sesi -sa -tion" 'nyu 'o "ju "kunyio'

11 -Son' jre' -stan' 'su ε, Sesi muε 'e -kwlo -εε 'nyu nɔa Naini 'di, o ke o' klai" nynu ke nyu -tuu"-tuu a naa bi' i.

12 -Ta o "kuban -kwlo 'o paa 'in i 'su ε, u 'bleε "ju due 'a 'dai- uba kpa i -tea'. ε ni -tion" 'nyu 'o "junmɔju due' koun -gbai' -o, -kwlo -tuu"-tuu -kun' "jrui 'bomu.

13 Tu"bo 'jea -tion" 'nyu -nu "jrie- 'su uba' wee a nuɔ', 'su o 'na : A 'bo -fien"- !

14 'Su o 'kuen 'o 'dai- -pun", -wee o ble "i. 'Su nyu -u -bleε, u nyna i. O wlu' o 'na : -Kooai' -tɔ, 'ma 'tmu -un -ε, -in son 'un !

15 'Su "ju -nɔ son 'un 'ε, o -tee i -wee o -te wlua' -pun". 'De Sesi 'na : 'Nynɔkpao', aa' "ju -nao !

16 Nyu "klein -jea ee' -ta, faun a nu u pu 'me. Uba 'bes- Kea 'a 'nyu "i, u 'na : Kea

'a wlu 'kwajaai klaa" sɔn 'ɔn 'de -a "klu. ɛ Kea mɛ -ji" ɛɛ' 'bleenyɔ 'i -tea'.

17 Dɛ Sesi nɔa 'mɔa- nyɔ a 'tmɔɔɛ' 'de Suideblɔa ke 'blɔa- jri' -jiɛ' 'dei "kpei-.

Dɛ San Batisi -teea' Sesi i ɛ (Matie 11.2-19)

18 Dɪ "klein -nɔɔa 'mɔa- San 'a klai" nynyuu pɔ ɔ ia' "kuan. 'Sɔ ɔ 'da ɔɔa' 'sɔɔn 'mɛ,

19 -wɛɛ ɔ dbo ɔɔpɔ 'de Sesi ɔ, 'de ɔ 'na : -Bo ao mu ɛ, -mɛ ao -tee' ɔ i ka, ao 'na -ɪn -nɪɛ "ju ɔ -jea ji -o, -aee' -a -je deejrɔ' fuo ke'wlɛɛ ?

20 ʊɔ nynia 'bo Sesi -pɔn" 'sɔ, ʊɔ 'na : San Batisi -dbo' -aɔn 'nɔ -ɪn ɔ, -wɛɛ -a -je -mi i -tee'-. -In -nɪɛ "ju -aa fua -oo, -aee' -a -je deejrɔ' fuo -o ke'wlɛɛ ?

21 -Ta ɛɛ nɔɔa kan' a, -mɛ Sesi nɪɛ nyɔ -tuu"-tuu 'a 'wɛ- 'bɔɔa', ɔɔ 'pɔɔ- klɔɔɔn, ɔɔ nɔɛ -siisaɪn i 'de nyɔ 'ɔn, ɔɔ nɔɛ' -wɛɛ ɔɔ 'bai "dɔɔn 'a "jri.

22 'Sɔ ɔ wlu' 'de San 'a klai" nynyuu -pee ɔ 'na : -Bo ao mu ɛ, -mɛ dɪ "klein ao 'jea 'de ao 'wɔan ao 'tmɔ ɪ 'de ɔ -pee. "dɔɔn a 'jeɛi 'pepe, klɔɔɔn a na', 'jɔɔwɛnɔn 'a 'wɛ- ɛ 'bɔɔ, doin" 'a wɔn a 'wɔn i, 'mɛɔn a sɔn -klu', -pɔia" -tɪ a 'tmɔɔɛ' 'de wɛenyɔ -pee.

23 Nyɔ -ɔɔ "maa 'mɔ sea nɪ ɛ, -mɛ -mɔ nɔ 'mɔa-.

24 San 'a klai" nynyuu mua de 'sɔ, Sesi -tee ɔɔ' -tɪ' 'tmɔa' -pɔn" 'de nyɔ -gbae' ɔ 'dei -pee ɔ 'na : Dɛ ao mu i 'jea' 'de -pɪɔn" blɔa "kpei' 'de ɛ- ? -Aee' -gblokpau pɔɔ' ɔ -suua' i ɛ- ?

25 'De -mɛ nyɔ ao mu i 'jea' 'ja a- ? -Aee' "ju due' -ɔ -paa dɪ 'dɔɛ 'ɔn ɛ- ? Ao -gbɔn 'nɔ, nyɔ -paa dɪ 'dɔɛ 'ɔn ɛ, -wi" -mɔ a -tee' i 'de 'beɔ-wi" ɔ -gbu" 'di, -wɛɛ ʊɔ nɪ dɪ -wee' "klein 'a jeɔn.

26 'De nyɔ ao mu i 'jea' -gbo' ɛ- ? Kea 'a wlu 'kwajaai duee' ? Kɪn tɔ' -o. 'Ma 'tmɔ aopɔ 'mɛ, ɛ -sii Kea 'a wlu 'kwajaai -mɔ 'mɛ.

27 San nɪɛ "ju -ɔɔ -tɪ' 'ɔn Kea 'a wlu -crɪa' 'naa : -Gbɔn 'nɔ, 'ma dboɛ 'ma dboi 'de -ɔn "juɔi, -wɛɛ ɔ 'je -ma -jɛblɔ nmae-.

28 'Ma 'tmɔ aopɔ 'mɛ, dɛ klein" 'nynɔkpae' 'wɔa a, nyɔ se "i 'bɛ ɔ se San -sii. 'De -mɛ 'kamɔ nyɔ -piia' "i 'de Kea 'a kɛɛma' -kwɔ 'di, ɔ 'bɛi" ɔ -sii ɔ.

29 Nyɔ "klein -wɔan San 'a wlu ɛ, ʊɔ ke 'wei-sanyɔ cɛn -kɪn ʊɔ je Kea "nyɪ, -wɛɛ San pɔ ɔɔpɔ "ni "jru.

30 'Kaa Fariseɛn ɔ, kɛ' wɔ-saɔn se ɛ "ɪnɪ 'de San 'je ɔɔpɔ "ni "jru pɔ. 'Pɔɔa' Kea nɪai", ɛ 'jea ɔɔpɔ "nyɪ ka ʊɔ nɔa ɛɛ' nya-fuunsɔn, 'kamɔ -nao.

31 'Bomɔ Sesi 'na : Nyɔ 'ɪn 'je nyɔ -nɪa -sɪanwɪ 'di "ipoo ɛ- ? Nyɔ -ke ɔɔpɔ -koɔɔ ɔ- ?

32 ʊɔ -kɔ' "nynɔmɪ" -ʊɔ -tea i 'bo -kwɔɔ -kwea -wɛɛ -ɔɔa wɔa 'e ba -pee ka : -A bla aɔa' "kwi -kweɪn 'mɛ -bla -bla, ao se dee-. -A ble "nmia dɔ 'mɛ -ble -ble 'kaa wɛɛ se ao nɔ ao se -fɪn".

33 San Batisi jia -wɛɛ ɔɔ die -di'pɛn, 'de ɔɔ' 'na nmɔ, 'sɔ ao 'na -suusaɔn -nɪ 'de ɔ 'ɔn.

34 nyɔɔ 'ɔ "Ju jia, ɔɔ di', ɔɔ 'naa, 'sɔ ao 'na ɔ -kau', ɔ ke 'wei-saɔn ɔ, nyɔɔpɔ 'a "kwɔli saɪn dbɛɛ', -wɛɛ ɔɔa pɔ sɔn -tadue, 'de ɔɔa 'naa -kaun"- due' 'di.

35 'Kaa ka Kea 'a -tɪ' nɪa tɔ' ɛ, nyɔ -wɔɔn 'mii ɛ ʊɔ juɛ' ka ɛɛ nɔa nyɔ 'dɔɛ "jrii ɛ.

Sesi -kɔ' 'nynɔkpao' due' 'a desavɔn

36 Fariseɛn due' 'da Sesi dɛdi -tɪ. Sesi pa 'e ɔ ɔ -gbu", -wɛɛ ɔ -te i 'de ʊɔ -te dɛ dia' -pɔn".

37 'De 'bo -kwɔɔ -nɪa 'mɔa- 'di ɛ, -kwɔɔ i -te nynɔkpao' due' -nɪ 'o. Ka Sesi nɪa dɛ dia' 'de Fariseɛn ɔ -gbu" 'di ɛ, ʊ 'je kan' 'mɛ, 'sɔ ʊ kpa -dai'klɔ -sooɛ due' "sou nɔa -ɛɛ 'nynɪ nɪ albatɪ,

38 -wɛɛ ʊ jii 'de Sesi bɪ ɔ fɔ ɔ. 'Sɔ ʊa -fɪn", ʊa' "miini "pɛɛn- Sesi 'a bɪ 'mɛ. -Wɛɛ ʊa nɔ ʊa' "mɪ- 'de ʊa -sa Sesi 'a bɪ "miini kui. 'Sɔ ʊ -gbleɛɛ ɪ -kwɔɔ", -wɛɛ ʊa pɔ ɪ -dai'klɔ kui.

39 Fariseɛn -ɔ -dɔ dɛdi -tɪ 'jea dɛ -nɪa 'mɔa- "jriɛ- 'sɔ ɛ, ɔ wlu' 'de ɔɔ' -cɛ" 'ɔn ɔ 'na : -Bo "ju -nɔ nɪ Kea 'a wlu 'kwajaai 'de ɛ, -mɛ ka 'nynɔkpao' -ʊa blɔ "i 'mɔa- -nɪa desavɔn nɔ nynɔkpao' ɛ, ɔɔ mu ɛ jua' 'de-.

40 'Bomɔ Sesi "duo wlu 'ɔn ɔ 'na : Simɔ, 'ɪn 'bleɛ -tɪ' -saɪn"- 'ɪn 'je -mii' -tee'-. 'Sɔ Simɔ 'na : 'Ma dɛtɔɔi, -ɪn -wlu !

41 'Bomɔ Sesi pɔɔ -tɪ' "i ɔ 'na : "Ju due' mɔ -ɔɔ kpan nɪ nyɔ 'sɔɔn "kpei. Due' 'bleɛ ɔɔ' 'wei 'a kmɛ' due', -wɛɛ due' 'ble ɔɔ' 'wei 'a kwla mm".

42 Ka ʊɔ nɪa 'sɔɔn -ta ʊɔ 'jea dɛ -sa, 'bo se nɪ-. 'Sɔ "ju -nɔ 'bɔ 'wei -nɪa 'de ʊɔpɔ

"kpei 'mε. 'Bo nyv 'soon -nv "klu 'ee, nyo -je "ju -no 'o -ti' kma -gblein' ε- ?

43 Simo 'na : 'Mo naa to' i ε, "ju -jo o nva 'saavn "jrii -gblein' ε, omo -ni -jo o 'bosa 'wei -tuu" ε. 'Su Sesi 'na : to' -ti -o, -in -se "kpei 'mε ka -coon' ka.

44 -Wεε Sesi "biie 'de "junynokpao' -nv o 'sv o wluε Simo -pee o 'na : -ma -je "junynokpao' -nv 'mεε ? -Ta 'in paa 'no -in o -gbu" ε, 'in se 'vn "ni "nyv -in se bi woc-, 'kaa vuv ε, v nve va' "mii ni -wεε v woc 'vn bi i 'de v jaa i va' "mii- kui.

45 -In se 'vn -kwli" -gblee mo "pi, 'kaa de "nana 'in pa 'no -in o -gbu" 'di -stan 'de ε, v se 'ma bi 'a -kwli" -gbleeti 'bo ke.

46 -In se 'vn 'cna "jru po, 'kaa vuv ε, v 'wla 'vn -dai'klo bi i.

47 Emε -ti 'ma 'tmuv -vn ka : v kma nyio 'o -ti' 'pepe, emε -ti va' disain -tuu 'kpe -ni -kwe-. 'Kaa -bo nyo -oc disain -wee' sea -kwe- ε, -mε oc' nyio 'o -ti' kmaa' se "jri "kpaε' po ke -gblein'.

48 'Su Sesi wlu' 'de 'nynokpao' -pee o 'na : Aa' disain -kwe'.

49 Nyv -ke o nia de dia' -tadue ε, sv -tee wluα -pvn" 'de vva' -ce" 'vn, sv 'na : -Ta "ju -no -mo 'wlv -wεε oc -ko' nyv 'a disain -ke ε- ?

50 'Kaa Sesi wlu' 'de "junynokpao' -pee o 'na : Aa' 'ma -ti' to' 'vn 'jea' 'pvv avn 'ε. A mu 'de pee 'a blua' 'vn !

8

Nyv -ke Sesi a na

1 ε 'wlvα 'o mu ε, Sesi a muε -kwle klae" ke -kwle mu" 'dii, -wεε oc 'tmv Kea 'a 'kmv dee 'a -poia" -ti.

2 Oc' klai" nynuu -nia -puue 'jo 'soon ke 'nynokpae' jrv' o -sa 'wε- ke -siisan 'vn ε, vuv ke o mu' -ke. ε ni Madi -wlvα Madala -v 'vn -siisan -mε" 'son 'wlvα ke.

3 Erodv 'a dbonvi due' -oc 'nynv nia Kusa -mo 'o -ne 'nynv Sant ke Sisav o, 'nynokpae' jrv' ke oc na', -wεε -vva po o svn o 'de vva' 'bleedv 'vn.

Kodbonvi 'a "ipoo-ti

(Matie 13.1-9 ; Makv 4.1-9)

4 -Ta nyv -tuu" -wlvα -kwle 'dii jia 'de Sesi o, -wεε sv -gbae' o 'dei ε, 'bomv o pov -ti' 'i ka o 'na :

5 Nyv due' -mu' ko -gbaa'. -Ta oc -gbaa' ko ε, va' 'jo jrv' blu' 'bo -je -kpaε", -mii naa "kpei-, 'sv nvv ji' -wεε i di.

6 Va' 'jo jrv' blu' 'bo 'soa- "kpei, -mii mε' kpvn-, 'kaa i je 'soε, de-nve" "ni se 'de i -son ni-.

7 Va' 'jo jrv' blu' 'de "wi 'vn, -mii ke "wi mε' -tadue, 'kaa "wi svn i.

8 'Kaa va' 'jo jrv' blu' 'de 'blva- 'dve 'vn. -Mii mε', i 'wlvε de 'vn, va' kpau due' croε 'jo 'o kmε' 'due. Sesi 'tmva de -ne 'sv ε, o kpa wlv "jei -wεε o 'na : Nyv -blea doin" o 'wvn i !

Sesi -sa "ipoo-ti wv

(Matie 13.10-23 ; Makv 4.10-20)

9 'Su oc' klai" nynuu -tee' o i sv 'na : -In -sa "ipoo-ti -ne wv 'de -a -pee.

10 'Su o 'na : Aovv mo ε, Kea 'a 'kmv dee 'a -ti' -wee' "klein -saa wv 'de av -pee, 'kaa nyv jrv' a 'wvn va' -ti' tu 'mε 'de "ipoo-ti 'vn. 'De sv 'je ε ja -gvbn, -wεε sv se ε "jriε- 'jei 'pepe. 'De sv 'je ε doin" 'wocn-, -wεε sv se ε 'mii 'wvin 'pepe.

11 De "ipoo-ti -ne -sa wv, ε ka : ka ko -gbaa' nia, 'kamv Kea 'a wlv 'tmva' ni.

12 'De nyv jrv' pee o ε, wlv -tmvva' -ko' kojv -blua' 'o -je -kpaε" ε. -Bo sv 'wvn wlv 'mva- kaan 'sv -sion' ji', ε -se 'de vuv 'vn 'ε, de-nve' εε kaan vuv -je de, -wεε sv je ε to' 'vn 'je, 'de sv je 'pv.

13 'De nyv jrv' pee o ε, wlv -tmvva' -ko' kojv -blua" 'bo 'soa- "kpei ε, -wεε -va 'svn sea -ta -toon nyv ε. Vva' nyv tu-, -ta sv "sia, sv 'wvan Kea 'a wlv ε, 'bomv sv -sεε 'o mu 'de 'mva- 'vn. 'Kaa vva' 'mva- no" se "iten-. -Bo 'kle ji vuv "kpei, 'sv sv pov vva' de -kwli" -teto' i.

14 Nyv jrv' 'a 'wvn Kea 'a wlv 'mε ka kojv -kpa 'e "wi 'vn nia. Vva' nyv tu a 'wvn Kea 'a wlv 'mε kpvn-, 'kaa -bo vuv mu ε, vva' "tai- ε 'i, εε' pov vva' kpln fai", de-nve' vva 'wla 'kmv "kpeidv ke "wliε 'ε -fli i 'de 'wv -wee' "klein 'di.

15 Nyv jrv' 'a 'wvn Kea 'a wlv 'mε, ka kojv -kpa 'e 'blva- 'dve 'vn nia. Wlv sv 'wvan, sv -te' ε i 'de to' ikua' ke pee 'dve 'vn, -wεε ε "ti 'e vuv 'vn 'de vva nv Kea 'a -kwlvv.

Nebi 'a "ipoo-ti

(Makv 4.21-25)

16 Nyv se ε 'bεε- o 'je nebi tba -wεε o 'je ε jae "jri i-crii"- 'de o 'je ε 'e 'dii -son -te', 'kaa

nyo o -tee' -ta -tean ja, -wee nyu "klein -a pa 'e -gbu" 'je e i 'je.

17 'Kamo e 'e ni -ke, -ti' "klein -i pa 'kwla ia muε "kpaε' 'pεεan' -wee -ti' "klein nyu sea juo ε, nyu a muε i -wee' jua'.

18 -Bo ε ni kan' a, -mε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de aoa' de doin" oposun 'un, de-nue' nyo -blea de ε, nyu a mu o jre' "nyia' ke'wle, 'kaa nyo -jo sea de 'ble ε, de-saan" -je o 'blea mo 'de ε, nyu a mu ε o -mε 'kwa -saa'.

Sesi de ke oo' "dei-wi" ke (Matie 12.46-50 ; Maki 3.31-35)

19 Sesi de ke oo' "dei-wi" jie 'de o o, 'kaa ka uu 'jea o -pon' 'kpasun nu, 'ka se ni, de-nue' nyu -gbae' o 'dei uu -tiei'.

20 'Su nyu jru' wlu' 'de o -pee uu 'na : -In de ke -ma "dei-wi" nιε 'e "kpaε", uu nιε "i uu ke -in -je 'jee-.

21 'Kaa Sesi wlu' 'de uu -pee o 'na : Nyu -uua poa 'in 'Bo 'a wlu doin" o -wee ka ε 'da- -uua nua kan' a, uupu -ni 'in de ke 'ma "dei-wi".

Sesi jaa -pie ja (Matie 8.23-27 ; Maki 4.35-41)

22 'Wι jre' o Sesi ke oo' klai" nynu 'ja 'e -kwεε" due' 'di, -wee o wlu 'de uu -pee o 'na : -A mu 'e "ni 'de foo.

23 -Ta uu nua 'de 'a mua' a, -mε Sesi a 'muu. 'Su -pie klaa" -tee jia' -pon" 'bo "ni "kpei. "Ni a "ji 'e ε 'di 'mε. 'Su 'mea 'a faun -tee uua' nua' -pon".

24 'Su uu 'kpa Sesi -pon", -wee uu -so "nyio' 'de uu 'na : -Aa 'blei, -aa 'blei, -a -kwe', -aa jie 'mea' ! O soan 'un 'su ε, o "woo- -pie ke "ni "jrui -wee i ji ja, 'su -ta -wee' -tee 'tun.

25 -Wee o wlu 'de uu -pee o 'na : Aoa' 'ma -kwli" -tea' -mε 'de ε- ? 'Su faun ke tai' 'a "maa "ji 'de uupu 'un 'ε, -wee uua' 'su a wlu 'e ba -pee uu 'na : -Ta "ju -no -mo 'wlu 'ja a-, -wee -oo wlu poa' ke "ni -pee 'su ia 'je o won ε- ?

Sesi seis "ju due' 'de -siisain' kwa (Matie 8.28-34 ; Maki 5.1-20)

26 Uu kpven 'kpυu 'de Seraseneen-wi' 'a 'blua- 'di. εε' 'blua- tu ke Galileblua a -gbuen' 'e ba "jri.

27 -Ta Sesi 'wlu 'e -kwεε" 'di -wee o "sia i 'su ε, -kwloi due' -Siisain -tuu"-tuu nua 'e 'un -joo' 'i. De -wlu 'e sese o ε, oo' paa de

'un, oo' 'pen 'de -gbu" 'di, o "tie 'e -gbain' "klu.

28 O 'jea Sesi i 'su, o "siie- 'koi- i 'bo o "juoi -wee o "wo o 'na : Sesi, Kea -nua 'e jaun 'di 'a "ju, de -in -ke 'ma -a -piaan i ε- ? 'Ma bae -un -ε, -in -bo 'un 'kle -tu" ε !

29 Deε-ti o 'da kan' a, εmε -ni Sesi a wlu' 'de -suusaun -ne -pee, -wee ε 'je 'e "ju -no 'un 'wlu. De-nue' εmε -ni, εε' -suusaun tu -kwle oo' 'kle -tu" 'a 'mε. 'De εε' -ti' 'un uua po o -gbaaceε' "dbi bi', 'kaa oo cen -gbaaceε' "dbi -nua 'mua- 'mε, -wee -suusaun a po o -je o, 'de oo mu 'e 'kpa "kpei.

30 Sesi -tee' o i o 'na : -Ma 'nyu we- ? 'Su o 'na : 'Ma 'nyu -ni -pon' -tuun. Deε-ti o 'da kan' a, εmε -ni -siisain -nua 'de o 'un ε, i -tiei".

31 'Su ia bae Sesi 'mε i 'na : -In -bo -aun 'de "ni -tuun bluue !

32 -Ta ε nuua kan' a, -mε be" 'a -gbaapu -ni idia' 'bo cru -kwli", -wee -siisain bae Sesi i o 'e 'won 'de i 'je 'e be" -ni 'un pa. 'Su o 'woon- 'o 'ε.

33 -Siisain 'wlu 'e "ju -no 'un, i pa 'e be" 'un ε. 'Su be" 'a -gbaapu -nua 'mua- -sa plea' 'de cru 'a -peenai" i 'kpa 'o "ni won, 'de i -wee' blu "ni -tun.

34 Nyu -a fua be" i -gbuan εε' de tu ja 'su, uu 'kpa 'kwla, -wee uu kpa ia' -ti' tu, 'de uu 'tmu i -kwlo ke -gbei" 'dii.

35 Nyioapu jie de -nuua 'mua- "jrie- 'jeea' a. -Ta uua muua, -mε uu jεε "ju -siisain 'wlu' 'e 'un -no 'mε, o paa di 'un, -wee o -te i 'bo Sesi -pon" ka -coon' ka. 'Su tai' "maa uupu 'mε.

36 Nyu -jea di "klein -nuua 'mua 'a -ta ka "ju -siisain nua 'un -no nua 'pu sun ε, εmε -εε "kuan uu po 'de nyu -jia' -pee.

37 Nyu "klein -nua Senesareblua "kpei ε, uu baεε Sesi 'de o 'je uu kun teen-. De-nue', de uu 'jeea "jrie 'mua- εε' faun klaa" a nu uupu 'mε. Sesi 'ja 'e -kwεε" 'di 'su o muε de.

38 "Ju -suusaun 'wlu 'e 'un a baεε Sesi i -wee o ke o 'je mu. 'Kaa Sesi po o -jei" o 'na :

39 -In mu 'de -in o -gbu" -son de, -wee di "klein Kea nua -un "jrui ε, 'de -in -ji 'tmu. "Ju -no mua' -ceen-, di "klein Sesi nu o "jrui ε, oo' 'tmu i -kwlo "kpeii -ta -wee'.

Sairisi 'a "junynokpao' ke 'nynokpao' due' ke

(Matie 9.18-26 ; Makı 5.21-43)

40 -Ta Sesi a jii a de ε, nyv -tuu" -mu' o "i 'jaa' 'de 'mva- 'vn, δε-νυε' omo vυ -wee' "klein a fuo.

41 'Sv Suifu-wi" 'a Kea -gbu -jeopoi due' -ji", o'v 'nynv -nv Sairisi. O -gbleeε Sesi bu wv, o -teeε' o'v kwa 'di, -wee Sesi 'je 'de o o -gbein" mu,

42 δε-νυε' o'v "junynokpao' jo due' -v -blea -svn 'a -puue 'jo 'soon ε, vmv 'we-krvn 'me ka-

-Ta Sesi nva 'e mua' a, nyv a "tun o i -ta -wee'.

43 'Sv 'nynokpao' due' -nv 'e nyv "klu, nmi-kwliwε- nv -pvn" 'de -svn 'a -puue 'jo 'soon 'di. 'De εε' -tv 'vn ε, v ple va' dv -wee' "klein 'me 'de -d'c'rov-wi" 'kwa. 'Kaa nyo -jea v 'pυv- ε, o se nv-

44 Vmv -kpa Sesi -pvn" 'de o 'de f'v o, -wee -v bla o'v "bai 'a wvin". 'Bo ε "si va' nmi-kwliwε- je 'bo.

45 'Sv Sesi 'na : -O -bla' 'mi "i kan' a-? -Ta nyv -wee' "klein nva -toa' a, 'bomo Pivi ke nyv -ke o nva 'o 'na : 'Ma 'blei, nyv -tuu" a "tuan -mi i ka -ta -wee' 'sv ε, -vn -na nyo -bla' 'mi "i ε-?

46 'Kaa Sesi 'na : "vn-, nyo jrv' -bla' 'mi "i, δε-νυε' 'vn 'je kan' 'me ka 'ma "ikmaa' jre' 'wva 'de 'vn ε.

47 Ka 'nynokpao' -nv 'a nvvdı 'pεεan "kpaε, v 'je kan' 'me 'sv favn a nv', va' dv a cre'. U "siie 'koi- i 'bo Sesi "juvi, -wee de -εε -tv' 'vn v bla Sesi "i ke 'de ka v blo "i, 'sv va' 'we- "sria 'o, ε 'boε, v 'tmv ε 'bo nyv "klein -kwea de "juvi.

48 'Sv Sesi wlv' 'de v -pee o 'na : 'Ma "ju, aa' 'ma -kwlv" -tea' 'pυv- avn 'ε. A mu 'de pεε 'a blua' 'vn !

49 -Ta Sesi nva wlv' kan' a, 'sv "ju due' -wlv 'e Sairisi o -gbein" -o ji o 'tmva' -o 'na : -Ma "ju 'mεε. -vn -bo nyv detvı seaa 'bode.

50 Sesi 'wvan -tv' -νε ε, o wlv' 'de Sairisi -pee o 'na : Favn 'bo -vn nve, 'kaa -vn -te' 'vn -kwlv", -ma "ju a mve 'kmvna'.

51 Sesi nynia 'de Sairisi o -gbein" ε, o se 'wvn o ke nyo jrv' se 'e -gbu" 'di pa, -bo ε se Pivi o, San o, Saktı o, "ju -saan" "bo ke v de 'a 'sv nv ε.

52 Nyv -nva 'e -gbu" 'di vυ -wee' "klein a -fvn", vva kple' 'de "ju -saan" 'a -tv' 'vn. 'Sv Sesi 'na : Ao 'bo -fvn"- ! U se 'mε, 'kaa va 'mvv.

53 O 'da kan' 'sv ε, vva wlvv, δε-νυε' vυ 'je kan' 'me 'pepe ka v 'mea.

54 'Kaa Sesi kvven "ju -saan" 'a svn, -wee o kpa wlv "jei o 'na : 'ma "Ju, a svn 'vn !

55 'Bo ε "si, va' feeε' je 'de v 'vn de ji, 'sv v svn 'vn 'ε. -Wee Sesi 'na : Ao "nynv v δε, v 'je di.

56 Tai' "maa va' 'ce-wi" 'me, 'sv Sesi -tee' svvv ke' "i, o 'na : De -nvva -ta ao 'bo ε nyo jrv' -pee 'tmve !

9

Sesi dboε o'v klai" nynuu -nva -puue 'jo 'soon

(Matie 10.5-15 ; Makı 6.7-13)

1 Sesi 'kvvn o'v klai" nynuu -nva -puue 'jo 'soon "jrvı, -wee o "nynv svvv "ikmaa' ke de "wvin 'βεεa' ke 'de vυ 'je nyv -siisavn 'a "kwlv -wee' ke 'we- "kpei -sa.

2 O dboε svvv Kea 'a 'beoδε 'ε -tv' 'tmva', -wee vυ 'je nyv 'a 'we- 'bov- ke.

3 O wlvε vυ -pee 'de o 'na : -Bo aov sea mu ε, ao 'bo de jre' 'bleε. Ao 'bo itbatu o, -ke o, -di'pvn ke 'wei 'bleε. Ao 'bo "bai 'soon 'vn "dve.

4 -Gbu" -ε 'di ao pa, -me ao -te 'bo i mamav, 'de ε 'di 'bomo ao 'je 'wlv, -wee ao 'je mu.

5 -Ta "o -ta ao mua -wee nyv sea ao svn 'soon kvvvn ε, -me ao 'wlv 'o εε' -kwlv -tu 'di, ao -gbao' "puue' -nva aov' bv kui ε 'bo svvv "juvi, -wee ka vva' -ce" 'kpa 'jea vva' 'kmv 'a "kuan po, εme -εε mu svvv 'pee kvvan' 'de nya.

6 'Sv vυ mu', -wee vva mu -kwle 'dii due 'due 'de vva 'tmv -pvia" -tv, -wee vva 'bov- nyv 'a 'we- -ta "o -ta.

Erodı a -tue" -soon

(Matie 14.1-12 ; Makı 6.14-29)

7 -Gvva'na "na Erodı 'wvan dv "klein -nvva 'mva- 'sv ε, de o 'jea tv' "kpei- naa -gblein', o'v 'je ε, δε-νυε' nyv jrv' 'naa : San Batıv -ji" 'kmv de.

8 Jrv' 'naa : Eli -to o'v -ce". Jrv' 'naa : Kea 'a weepvvn -nva tein" 'a due' -ji" 'kmv de.

9 'Kaa Erodi 'na : 'In cen San -mo "jru "i o, "ju -jo -o nua di -ta 'nynu 'ma 'woan -ta 'ee, -ta ka -mo 'wlu -gbo' ε- ? 'Su Erodi a -pon o ke Sesi 'e 'jee-

Sesi "nyie nyiovu -di'pen ke -smii' ke (Matie 14.13-21 ; Makı 6.30-44 ; San 6.1-14)

10 Nyu Sesi dboa jia de ε, υυ poo di klein" υυ nua ia' "kuan, -wee o "duo υυυυ 'un, 'de o ke υυ mu 'e -kwlo -εε 'nyu nıa Besaida fo o.

11 Ka Sesi mua nyu -tuu" 'woun 'su, υυ mu o kun. Sesi kpuun υυυυ sun 'soon, -wee o bla Kea 'a 'beode ε -po. Nyu "klein -nıa "i o 'jea sun o po, o 'booo- υυυυ 'a 'we- 'me -ke.

12 -Ta 'jru a blua i 'su, Sesi 'a klai" nynu -nıa -puue 'jo 'soon 'kpo -pun" υυ 'na : -In po nyu -nu -jei", υυ 'je -kwle ke -gbei" -kuban" i 'dii mu, -wee υυ 'je 'peın' ke diide -pon, de-nue' de jre' se -ta nı-

13 Sesi 'na : Aoa' -ce" 'kpa "nyı υυυυ diide. 'Su klai" nynu 'na : -Bo -a se diide -tıan' mu 'de nyu -tuu"-tuu -nu 'a -tı' 'un ε, -me υυ se de dii, de-nue' -di'pen kplı -mm" ke -smii' jo 'soon -gbai' mı -a -ble.

14 'De nyu -nıa -ta 'beε "nynunmai 'a "wlu -mm" 'me. Sesi wluε klai" nynu -pee o 'na : Ao po υυυυ kpoi" kwla -mm" -mm" -wee υυ 'je i -te.

15 'Kamo klai" nynu nu -ceen'-, -wee υυ -wee' "klein -te i.

16 Sesi "dua -di'pen kplı -mm" ke -smii' jo 'soon -nı 'un o kpa "jri "jei -wee o po ia' Kea 'se-, 'de o cın tii tii- -wee o "nyı oo' klai" nynu 'de υυ 'ju nyu "jrii -gble'.

17 Uυ -wee' "klein di', υυ je dbo. 'Su ia' too -sia 'o mu ε, ι "jie tooe" 'a -puue 'jo 'soon.

Piei 'na Sesi nıe Klisi, Kea 'a 'o-tei -o (Matie 16.13-19 ; Makı 8.27-29)

18 'Wı jre' o, Sesi -saa nyiovu kun -wee o mu Kea baea' -tajro. 'Bomo oo' klai" nynu muu o kun, -wee o -tee' υυυυ i ka o 'na : Nyu nyiovu a 'daa- 'un -ta' a- ?

19 'Su υυ 'na : Nyu -nuυ' a 'daa- -un San Batisı, deejru' 'na -ın -nıe Eli -o, -wee jru' 'na Kea 'a wlu 'kwajaavn -nıa teın" 'a due' -ji" 'kmu de.

20 'De Sesi 'na : Aopu mo 'ee, nyu aoa 'daa- 'un -ke ε- ? Piei 'na : -In -nıe Nyu 'puı Klisi, "ju Kea -tea' 'o mu -o.

21 Sesi criε -cıε 'de υυ -pee o 'na : Ao 'bo ε 'tmue 'de nyu jro' -pee.

Sesi 'tmue oo' 'me -tı ke oo' "kunyıo' son-tı ke (Matie 16.20-28 ; Makı 8.30-9.1)

22 -Wee o wlu ke'wle o 'na : nyıo o "Ju 'je 'kle 'je -o kpleiin. Nyu -coun'-wi" o, 'sraa -saun 'a klae" o, ke' wo-saun a muε o 'boa', uua muε o 'dbaa', -wee 'de 'wı 'a taan -ne 'di o 'je "kunyıo' son-.

23 -Wee o wlu 'de υυ -wee' "klein -pee o 'na : -Bo nyu -nıei" o ke 'ma -a -je na -me o 'bo oo' -ce" 'ε 'tun nu-tı. O 'woun- 'kle 'je -tı 'de no" "o no" -wee' 'di, -wee o 'je 'un 'de bla.

24 De-nue' nyu -o -nıe "i -o -jea oo' 'kmu "kpei- 'toan a, -me εε mu o kwa "maa'. 'Kaa nyu -o -toa 'e oo' 'kmu 'de 'ma -tı' 'un ε, omo -oo mu 'puua'.

25 'De -bo nyıo 'ble di "klein -nıa -ta 'kmu -ne "kpei, -wee o "maa oo' -ce" 'de o ke Kea 'je i -seea' 'ee, -me de o 'je 'o ε- ?

26 Nyu -nuua 'ma wlu ke 'ma -ce" 'kpa 'a -tı' -tın' 'un ε, 'mo nyıo o "Ju 'ma mu oo' -tı' -tın' 'un nuua' -sontı 'ma mua de jia' -wee 'ın ke 'ın "Bo ke εε" "soa-wı" a muε 'nyu i 'wıua'.

27 Sesi 'na : 'Ma 'tmueε aopu to' -tı, nyu -nıa -ta uua' jru' se 'mei 'su uua jea Kea 'a "ikmaa' "jriε- 'jee-.

Sesi -saa "i 'de oo' klai" nynu taan "jri 'de (Matie 17.1-8 ; Makı 9.2-8)

28 Sesi -koa' wluε kan' a, ε nıe 'wı -me" na, 'su o "duo Piei ke San ke Saki 'un ε, -wee υυ ke o mu Kea baea' 'de cru "kpei.

29 -Ta oo baea 'su oo' "jua 'a nısun -saa "i. Oo' 'unpaadı foo" 'su "pluu' "puu', ia -flaan' 'e nyu "jri.

30 Uua koan 'emu 'su, o ke nyu 'soon -o wlu, ε nı Moısı ke Eli ke-.

31 Uυ -taan' 'de -son' 'un ka nyu o nıa 'e javn 'di 'a tu'bode 'un ε, -wee di -ıa mua Sesi "jrii nua' 'de Selisalem ε, -wee υυ ke oo 'tmu ι.

32 -Ta εε nua kan' a, -me "nyıo' kpuun Piei ke oo' 'dei-wı" 'a "jri 'me, 'kaa υυ "jri 'de

ceean i 'su ε, uba 'jee Sesi i 'de -son' 'un -me o ke nyu 'soon -nu nre wlua'.

33 -Ta nyu -nu ke Sesi nta "iceean' a, 'su Piei wlu o -pee o 'na : 'Ma 'blei, -aa -ta nta' nmoo "jrii, -a po poe" taan, -mo -ble due', Moisi 'ble due', Eli 'ble due'. De o nta 'tmua' 'mua- oo' -ce" 'ε 'won ε 'mii.

34 Piei sie wlua' 'su bue" je ubu "jru i "flan-. 'Su faun 'kpa 'de klai" nynuu 'un 'ε.

35 'Su wlu due' -wlu 'e bue" -ne 'di, 'de -ε -na : "Ju -no nre 'ma "ju 'in -tea' -o, ao po oo' wlu doin" o !

36 Wlu -ne -koa' wlua' 'su ε, Sesi nre due' o je inyna. Klai" nynuu "mue won. De -tba' 'o εε' no" tu 'di ε, di "klein ub 'jeea "jrie- 'mua- uba' 'tmu i 'de nyo jro' -pee.

Sesi -sa "ju-saan"- due' -suusavn 'un (Matie 17.14-18 ; Makı 9.14-27)

37 Sesi ke oo' klai" nynuu 'wlu 'e cru "kpei ub "siai εε' -son' -stan', nyu -tuu"-tuu -jaa' Sesi "i.

38 'De nyu -tuu" -nu "klu 'demo "ju due' "wooo- o 'na : 'Ma detooi, 'ma bae -un -ε, -in -gbun 'ma "ju -no ja, 'ma "ju jo due' -o.

39 -Bo -suusavn kpun o 'su ε, oo "wooo' "jei woi, εε du o "i, 'su tonfun' a ji o won i. -Bo ε 'je 'de o 'un 'wlu la a, -me o -wee' 'kpa de jre' 'un.

40 'In bae -ma klai" nynuu i 'me, -wee ub 'je ε 'de o 'un -sa, 'kaa ub se ε kwai 'bee-.

41 'Su Sesi wlu' ka 'de oo' klai "nynuu -pee o 'na : Ao "jrukuun ke 'diwon nyinun 'a ti, kpe -tiie' ao ke 'ma -a -je na-, -wee 'in 'je aoa' kplun "wain 'bee -ε ? -Wee o wlu 'de "ju -saan" 'a "bo -pee, o 'na : -In -ja 'un -ma "ju -no !

42 -Ta o nta oo' "ju 'de Sesi -pun" kpa' a, 'bomo -suusavn "tun "ju-saan"-, 'su o -ka i 'bo 'blu, -wee oo -creen i -gbala -gbala. 'Kaa Sesi "wooe -suusavn -ne "jrui -wee ε "si "kpa' de "ju-saan"- -no 'pu, -wee o "nyu o "bo.

43 Nyu -jea εε' -ta tai' "maa ub -wee' "klein 'me 'de Kea 'a "ikmasun ε toa 'mua 'a -ti' 'un.

Sesi 'tmu oo' 'me -ti ke oo' "kunyoo' son-ti 'me ke'wle (Matie 17.22-23 ; Makı 9.30-32)

-Ta ub nua di -nuba 'mua- 'jraa' 'bomo Sesi wluu 'de oo' klai" nynuu -pee o 'na :

44 Aopu mo po 'ma wlu -ne doin" o ! nyio 'o "Ju a mue 'e tooa' 'de nyio pu 'kwa.

45 'Kaa de Sesi 'tmua 'mua- oo' klai" nynuu se 'ε ε 'dei 'won, de-nue' ka de ε -tu" a 'kwla, 'kamoo ε ni 'de ub -pee, -wee ub je ε 'mii 'won. 'Kaa uba plee εε' Sesi 'a i -teea' 'me.

-o -ni klai" a- ? (Matie 18.1-5 ; Makı 9.33-37)

46 Klai" nynuu -tee -tooa' -pun" 'bo ubu 'a 'su 'nyu, -wee nyo -nta ubu 'a klai" a, 'de ub 'je o juo-.

47 Sesi juua to' -nta 'e ub pee o 'su, o "due "ju -saan" due' 'un, -wee o nynaa o i 'de o -pun",

48 -wee o wlu 'de ub -pee o 'na : Nyu -kpun a "nynumu" -nta ka sun 'soon' 'de 'ma 'nyu 'un ε, -me 'mo o kpun sun 'soon. 'De nyo -kpun a 'mo sun 'soon, -me "ju -dboa' 'un mo o kpun a 'o sun 'soon' 'mua-. 'Kaa nyo -o -nta -saan"- 'de aopu "klu ε, omo -ni aoa' klai".

Nyo -sea' ao 'dii 'blee ε, -me o ke ao na' (Makı 9.38-40)

49 'Su San "due wlu 'un o 'na : 'Ma detooi, -a -jee "ju due' -oo nu -siisan i 'de -ma 'nyu 'un, 'kaa -a -kaan o -je de, de-nue' o ke -aa' na-.

50 'Su Sesi wlu' 'de ub -pee o 'na : Ao 'bo o -je de kaan, de-nue' nyo -sea' ao o -fon' ε, -me o ke ao na'.

Samadinyu se Sesi "inu-

51 Sesi 'a 'kmu 'wlu no" "kuban- i 'su ε, o -tue" -kaan'jua -wee oo mu Selisalem.

52 'Su o dboe nyu jru' nya. Ub mua 'su ε, ub paa 'o Samadi 'a -kwlo due' 'di, -wee ub 'je -ta ub ke Sesi 'jea 'pen i-pun.

53 'Kaa nyo jro' se ubu sun 'soon kpun-, de-nue' eme -ni o toe "jru 'e Selisalem fo o.

54 Oo' klai" nynuu 'soon Saki ke San 'wcan de -ne 'su, ub 'na : Tu"bo, -in -nuei" 'me -a -je ne i -tee-', ε 'je 'e jawn 'di 'wlu, -wee ε 'je nyu -nu siin- ?

55 Sesi "biie i 'de ubu o fo o, -wee o -ce' ubu "bli o 'na : -Suu -εε -tua" ao de -ne won ao see juo- ? De-nue' nyio o "ju se ji o 'je nyu i -sa, 'kaa o ji' o 'je nyu 'puu-.

56 'Su ub mue 'o -kwlo jre' 'di.

*Nyɔ -nɛ "i -vɔ -ke Sesi 'jea naa-
(Matie 8.19-22)*

57 -Ta vɔ nɔa mua 'bo -jei" ε, 'bomɔ "ju due' wluu ka ɔ 'na : -Ta "o -ta -ma mua 'in ke -ma muε 'o mua'.

58 'Sɔ Sesi wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : Too'wε-mɔ "paa', ɪ je "bie 'ble. Nɔvɔ -mɔ "paa', ɪ je 'jro 'ble, 'kaa nyɔ ɔ "ju se -ta ɔ 'jea "jru 'wlaa- 'ble.

59 'Bo -mε 'de ε, Sesi wlu' 'e deejrɔ 'o ɔ 'na : -In bla 'bo 'vɔn 'de ! 'Sɔ -mɔ 'na : Tɔ'bo, -in -tai"- 'mi "i, 'in 'je 'ma "bo inmaea' mu ke.

60 'Kaa Sesi wlu' 'de ɔ -pee ka ɔ 'na : -In -tai"- 'mεvɔn "i, vɔ 'je vɔa' 'mεvɔn inmae-, -mɔ mu de 'de -in -je Kea 'a 'beɔde 'ε -tɪ' 'tmɔ.

61 'Sɔ "ju deejrɔ' wlu' 'de Sesi o ɔ 'na : 'In -nɛi", 'in ke -in -je mu, 'kaa -in -nyɪ" 'vɔn nɔ" de-saan" ke 'in 'je 'ma 'cε-wi" wlu poa' mu 'de -gbein".

62 Sesi wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : Nyɔ "o nyɔ -tea' kopokla sun -pɔn", -wεε -ɔɔ -gbɔan' de sɔu" sɔu" ε, -mε -mɔ se Kea 'a 'beɔ -kwɔ ɔ ka nɪ-.

10

Sesi dboε klai" nynuu 'a kwla -mε" 'sɔn 'jo 'sɔɔn jrv'

1 'Bo -mε 'de 'sɔ ε, Tɔ'bo 'cra nyɔ 'a kwla -mε" 'sɔn 'jo 'sɔɔn 'mii ke'wɛ 'de nyɔ -ke ɔɔ na "klu, -wεε ɔ dbo vɔvɔ nya 'sɔn 'sɔn -kwɛ ke -ta "klein ɔɔ' -cε" 'kpa 'jea 'mii mu 'de ε, 'de vɔ mu ɪ 'dii.

2 ɔ wlu ka 'de vɔ -pee ɔ 'na : Kea 'a dbo -kɔ' ko-kle klaa" -flu" 'a, -wεε -ε sea cεvɔn 'ble ε. Ao bae -kle' jei -wεε ɔ 'je dbonvɔn 'de ɔ o -kle' ja-.

3 Ao mu, 'ma dbo aɔpɔ 'mε, ka nyɔ ɔ dboa 'blae 'de -ci' "klu ε.

4 Ao 'bo 'wεi 'dipode 'vɔn "duε. Ao 'bo -ke 'bleε, ao 'bo "kwlai- bi' -tu" ε. Ao 'bo inynaa, -wεε ao 'bo nyɔ jrɔ' sun 'kwa pɔε 'bo -jei" !

5 -Bo ao pa 'e -gbu" jrε' 'di ε, -mε ao wlu ke tεin" ao 'na : 'Mɔ -je aɔpɔ, "diwan kpɔn aɔpɔ ! Ao 'je pεε 'a blua' !

6 -Bo nyɔ -nɔa pεε 'a blua' "i nɪ 'e εε' -gbu" tu 'di ε, -mε aɔa' pεε 'a blua' a muε -tein 'jea' 'de ɔ 'vɔn. 'De -bo ε se kan' nɪ 'ja a, -mε aɔa' pεε 'a blua' a muε 'de aɔpɔ 'vɔn de jia'.

7 Ao -te i 'de εε' -gbu" tu 'di mamaɔ 'sɔ, diide vɔa mua ao "nyɔa' ao di ε, "ni vɔa mua ao "nyɔa' ao 'nε-, de-nvε' de -ε -ke dbonvi -kɔɔa' "i ε, εmε ɔɔ 'je. Ao 'bo -gbi" 'dii 'jrεε-.

8 -Kwɔ -ε 'di ao mua -wεε vɔ kpɔvɔn a ao sɪn 'sɔɔn -mε de "o de vɔa mua ao "nyɔa' ao di ε.

9 Ao 'bɔɔ- nyɔ 'a 'wε- 'bo εε' -kwɔ tu 'di, -wεε ao 'je wlu ka 'de -kwɔvɔn -pee ao 'je nɔ : Kea 'a 'beɔde "kɔvɔn- aɔpɔ i -wε-.

10 'Kaa -bo ao mu 'o -kwɔ jrε' 'di -wεε vɔ se ao sɪn 'sɔɔn kpɔvɔn ε, -mε ao ple εε' -jebɪ o, -wεε ao 'je wlu ka :

11 Aoa' -kwɔ ɔ "puue' -kpɔvɔn' -aa bi mɔ ɔ -cε" ε, -aa -gbaɔε' 'de ao -pee, 'de -mε 'kamɔ -aa -tmɔv' aɔpɔ : Kea 'a 'beɔde mε -kpaa' aɔpɔ -pɔn" 'mɔa-, 'kaa ao se ε "jriε- o sie.

12 'Ma 'tmɔv aɔpɔ 'mε, 'de de 'bɔɔ -sɔn 'di ε, εε' -kwɔ tu 'a 'pee a muε "ikmaa' ε 'je Sɔdɔm -kwɔ ɔ -nε -sii.

*-Kwɛ -fuuan Sesi 'a -tɪ' nya
(Matie 11.20-24)*

13 ε nɛ "nmia-tɪ 'de aɔpɔ Korasenyɔ ke Besaidanyɔ 'a -tɪ' 'vɔn, de-nvε' jrɪi' -nɔvɔa 'bo aɔa' -kwea' -ta, -bo ɪ nɔvε 'de Tii ke Sidɔn -kwɛ -ɪ sea Suifɔ 'a -kwɛ nɪ 'de ε, -mε nyɔ -nɔa 'o ɪa' -kwɛ tu 'di ε, vɔ to vɔa' kplɪn fai" poosɔn -wε- sese 'de- 'de blɔ 'vɔn paa' ke biun' "jru 'wlaa' 'vɔn.

14 εmε -tɪ 'pee a 'wɪ o ε, Tii -nyɔ ke Sidɔn-nyɔ 'a 'pee se "ikmai, ε se aɔa' 'pee -sii i.

15 'De -mɔ ε Kapεnaɔm-kwɔ, -mɔ -na -in -je mu 'sɔ -in -je javɔn tbaa- ? ε se kan' nɪ-. -Ma muε -sɔn jia' mamaɔ 'sɔ -in -je 'e 'mεvɔn o -kwɔ -taan'-.

16 -Wεε ɔ wlu 'de ɔɔ' klai" nynuu o ɔ 'na : Nyɔ -pɔ' aɔa' wlu doin" o ε, -mε 'ma wlu mε ɔ pɔ doin" o. Nyɔ -fuuan aɔpɔ- nya a, -mε 'mɔ ɔ -fuun nya -ke.

Klai" nynuu -nɔa kwla -mε" 'sɔn 'jo 'sɔɔn 'ɔ deji -nε

17 -Ta klai" nynuu -nɔa kwla -mε" 'sɔn 'jo 'sɔɔn jia de ε, vɔ nɛ 'e 'mɔa- 'vɔn, -wεε vɔ wlu ka vɔ 'na : Tɔ'bo, -bo -a -wlu -siisaɪn -cεεn'- -nɪ -pee 'de -ma 'nyɔ 'vɔn ε, ɪa 'jεε -a wɔn ɪa ja 'de nyɔ 'vɔn 'wɔ !

18 'Sv Sesi wlu' 'de sv -pee o 'na : 'In 'jee -sion' i, oo jea 'e 'jei' wlv oo jea blu ka "suu se -vn -je a blva.

19 Ao -gbvn 'no, 'vn "nyt aopv "ikmaa' 'me, -wee ao 'je sen ke -kian" -kian' "kpei-na-, -wee ao 'je -aa tonyo 'o "ikmaa' -wee' "klein o 'kwa -sa. 'De i se aopv de jre' nsvi.

20 -Bo -siisavn a sea aopv wvn 'je e, ao 'bo 'mva- nve 'de ee' -ti' 'vn, 'kaa ka ao 'kpa Kea 'a nyv me -ee 'mva- ao 'je nv.

'Mva nv Sesi 'me 'de nyv -vva jaa vva' -ce" ja 'a -ti' 'vn

(Matie 11.25-27; 13.16-17)

21 'De ee' no" tu 'di e, Kea 'a -Suu "jii e Sesi 'mva- 'vn, -wee o -ciian' ku' i 'de o 'na : 'Oo, 'vn "Bo, eme -nia 'blva- ke javn 'a 'beo e, 'ma poe e 'se-, de-nve' e -tue" di -ni 'kwla 'de to' 'dinvn ke de "ijuovn -pee, -wee e -st 'kwla 'de nynumv" -pee. -Kai" 'mate, 'vn "Bo, de ee' -ce" 'kpa 'wvan ee' de tu e, 'ma poe e ee' 'se-.

22 'Sv o 'na : 'In "Bo "nyv 'vn di -wee' "klein 'me. Nyo jro' se "Ju juo-, -bo e se o "Bo ni e. Nyo jro' se "Bo juo-, -bo e se oo' "Ju ni e. E ke nyo "ju nve "i o 'jea o "Bo 'kwla -sa 'de -pee ni e.

23 O "biia i 'de oo' klai" nynuu o, o wlv 'de vva' 'sv -pee o 'na : Ao -jea ia' di tu 'a -ta, aopv mo nv 'mva-,

24 de ee -ti 'ma 'da kan', eme -ni Kea 'a wlv 'kwajaavn 'a -tuu"-tuu ke 'beo-wi" -nve" di ao 'jea sv 'ji 'je 'de-, 'kaa sv st 'je. Vv nve "i ke'wle di ao 'wvan sv 'ji 'wvn 'de-, 'kaa sv st 'wvn.

Sesi poe nyio 'o -ti' kma -ti "i

25 Ke' wv-sai due' -nve "i o -je Sesi wlv 'a "kle -pee -gba, omo -son 'vn 'de nyv "klu -wee o -teeo' i o -na : Nyv detooi de 'vn 'je nv -wee 'vn 'je 'kmvna' -sea' -kve -ta 'ble 'je e- ?

26 Sesi -tee' o i o 'na : De -we -crue' 'de Kea 'a ke' 'di e- ? -Bo -vn nv e 'dii 'ee, ka -ma -wvn e 'mii e- ?

27 "Ju -no 'na : -In -kma -ma Tv"bo Kea 'a -ti' 'de -ma pve -wee' "klein 'vn, 'de -ma 'kmvna' -wee' "klein 'vn, 'de -ma to' -wee' "klein 'vn, -ma 'kpi -wee' "klein 'vn, -wee -je -ma -ponyio 'o -ti' kma ka -vn -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' e !

28 'Bomv Sesi wlvu 'de o -pee o 'na : E nmvi", -vn -se "kpei 'me ka -cavn' ka. -Bo -vn nv kan' a, -ma mu e 'kmvna'.

29 'Kaa ke' wv-sai -no nva "i o 'jea oo' -ce" -kvn "nyv e, o wlv' ka 'de Sesi -pee o 'na : -O -ni 'ma -ponyio -gblein' e- ?

30 'Bomv Sesi "duo wlv 'vn 'de o poo -ti' "i o 'na : -Ta "ju due' a 'wlv Selisalem -wee oo muva Seriko e, 'bomv o 'kpa' e "jriavn 'a bo' 'di 'bo -jei". 'Sv sv kpvv o, sv blo' 'me ka, -wee sv "duo oo' di -wee' 'vn, 'de sv si o 'o -jei" 'mva-.

31 Kea 'a 'sraa -sai due' -kpa' ee' -je tu e, -mo 'jeo', 'kaa o se 'de o o "deee-, o cvn o "kpei -tie".

32 "Ju due' -wlv 'e Lefi 'a "ji 'di, -oo kpa ee' -je tu e, o 'je "ju -no 'me -ke, 'kaa o 'blaa o je -si'.

33 'Kaa Samadi i due' -nynia' o "ju -no -pvv" omo -nyna i, o -gbvn o ja, -wee oo' wee a nv.

34 Omo -kpo -pvv", 'de -o po oo' blati 'a -ko 'cna ke nmv "i, -wee o bli de "i. 'Sv o -te' o 'o oo' -ce" 'e soofae' "kpei -wee o kpo 'o 'dvi- 'a dedi-gbu -kvan" -je i 'di. 'Bomv oo -tuu"- oo' -ti'.

35 -Son' -svan' 'sv, o "nyve dedi-gbu 'a jei 'wei -wee o 'na : -In -tu" o "jrie-, di "klein -ma mua nva' 'bo -mi 'de e, -bo 'vn ji de e, -wee 'vn 'je ia' kpan -sa.

36 -Wee Sesi -tee' ke' wv-sai -no i o 'na : 'Bo nyv taan -nv "klu 'ee, nyo -ni "ju "jriavn bla -no 'o -ponyio o- ?

37 'Sv ke' wv-sai 'na : E ni "ju -o -je oo' wee -o. 'Sv Sesi 'na : -Bo -vn mu e, -me -vn nv kan' !

Matv ke Madi ke

38 -Ta Sesi ke oo' klai" nynuu nva 'o -jei" e, 'bomv sv nyvi 'o -kvlv due "di, -wee 'nynokpao' due' 'da svsv dedi -ti 'de v o -gbu" 'di. Va' 'nyv -ni Matv.

39 V 'blee "deinynokpao' due' -va 'nyv ni Madi, 'de -v -te i 'bo Tv"bo bi o, -wee va po oo' wlv doin" o.

40 'De Matv -mv a -sive' 'vn 'de depia' 'vn, 'sv v 'kpa Sesi -pvv" v 'na : Tv"bo, e se -vn de jre' nsv mo -wee', -wee 'ma "dei "tai-mi "i 'de 'vn ni due' 'ma -sii' 'vn kaa ? -In -tmv' v ke v 'je 'vn svv o po 'de !

41 'Bomɔ Tɔ"bo wluu 'de ɔ -pee ɔ 'na : Mati, Mati, aa -sii' 'ɔn 'ε, aa -tɔε" -sɔɔn aa 'wla dɪ -tuu"-tuu 'a -fli i -tadue.

42 De due' koun -gbai' -kɔan -tɪ' ε, εmε Madi -sa 'o, ε se ɔ 'kwa 'wɔbi 'nɔ 'kmɔ.

11

Sesi tɔɔ nyɔ Kea bae ka (Matie 6.9-13; 7.7-11)

1 'Wɪ jɾε' o Sesi nɪε Kea baea' 'de -tajɾɔ. ɔ -kɔa' baea' 'sɔ, ɔɔ' klai" nɪnuu 'a due' wlu' 'de ɔ -pee ɔ 'na : Tɔ"bo, -ɪn -tɔɔ -aɪn Kea bae ka-, ka San tɔɔa ε ɔɔ' klai" nɪnuu ε.

2 'Sɔ Sesi wlu' 'de ɔɔpɔ -pee ɔ 'na : -Bo aoa sea Kea bae ε, ao 'nɔ :

-A "Bo, εε' 'nɪnɪ -tee kɾɔi". ε nɔε -wεε εε' 'beɔde 'je 'jɾi "kpae po.

3 ε -nyɪ" -aa -sɔn' 'di diide.

4 ε 'wɔ -aa dɪsɪn "kpei ka -aa -wɔba nyɔ -nɔa' -aɪn dɪsɪn "jɾii 'a -nε "kpei ε. ε nɔε -wεε -sɪɔn' 'bo -aɪn 'de dεsɔn 'di poa' i -tɪɛn' ε.

5 -Wεε ɔ wlu 'de ɔɔ -pee ke'wɔε ɔ 'na : -Bo aoa' due' 'ble "dɛi, -wεε ɔ 'je ɔ jεε -too' -kwea, 'de ɔ 'je ɔ -pee wlu ka : 'In ba, -ɪn po 'ɔn -di'pɛn kɾɪ taan kpan' ke,

6 dε-nɔε' 'ma "dɛi-wi" 'a due' -wɔ 'doa' -ɔ ji 'de 'ɔn wɔin", 'kaa dε 'ɪn 'je ɔ "nyɪ ɔ 'jea di ε, ε se nɪ-.

7 -Bo -jɔ -mɔ nɪε 'e -gbu" 'de ɔ 'je nɔ : -In -bo 'ɔn seaa 'bo -gbɛin" kaan' ! 'ɪn ke 'ma "nɪnuu- kɾɔn 'pɛin -wε- 'bode. 'In se ε 'bεε- 'ɪn 'je 'ɔn sɔn-, -wεε 'ɪn 'je -ɔn -di'pɛn "nyɪ.

8 'Kaa ɔɔ' "dɛi -nɔ, ka ɔɔ bla kɾaa" 'ka ɔɔ ble. 'Ma 'tmɔɔ aopɔ 'mε, -bo "ju -pean i -nɔ se 'ɔn sɔn 'de ɔa' dɔεε dε 'ε -tɪ' 'ɔn ε, ɔɔ mɔε 'ɔn sɔan' 'de naɪ" 'blea 'ɔn -wεε ɔ 'je ɔ dε "o dε ɔɔ -pɔan "nyɪ.

9 'De 'mɔ 'naa : Ao -tee' dε i, nyɔ a mu ao "nyɪa', ao -pɔn dε i, aoa mu ε 'jea', ao bla kɪ, nyɔ a mu ao "wɔin kaian'.

10 De-nɔε' nyɔ "o nyɔ -teea' dε i ε, nyɔ a "nyɪɔ', nyɔ "o nyɔ -pɔan dε i ε, ɔɔ 'jee', nyɔ "o nyɔ -bla' kɪ ε, nyɔ a kain ɔ "wɔin.

11 Ao -nɪa "bo -wi" 'ee, nyɔ -wε -nɪ 'de aopɔ "kɪ, -bo -ɔɔ "ju -tee' ɔ -di'pɛn i -wεε -ɔɔ -nyɪɔ" "sou ε- ? 'De -bo ɔ -tee' -smii' i, -wεε ɔɔ -nyɪ" ɔ sɛn ε- ?

12 'De -bo -ɔɔ "ju -tee' ɔ sɔn" -kɪn i, 'sɔ -ɔɔ -nyɪ" ɔ -kɪan" -kɪan' a- ?

13 Aopɔ -jɔ -nɪa 'diwɔnyɪɔn ε, -bo ao juo aoa' "nɪnuu- dɪ 'dɔε "nyɪ ka 'ee, 'de -mε -a "Bo Kea -nmɔa 'di wɔn ε se ε 'bεε- ε 'je εε' -Suu nyɔ -ɔɔa -tee' i "nyɪ ? εε mu ε ɔɔpɔ "nyɪa'.

Sesi 'a "ikmaa' 'wɔε 'de Kea 'ɔn (Matie 12.22-30 ; Makɪ 3.22-27)

14 'Wɪ jɾε' o Sesi -sa "muu- due' -suusavn 'ɔn. -Ta ε 'wɔba 'de ɔ 'ɔn 'sɔ ε, ɔ -tee wɪua' -pɔn", 'sɔ ε sɪε nyɔ -wee' 'kaa' 'kwa.

15 'Kaa nyɔ jɾɪ' 'na : Bεsebuɪɪ -nɪa -siisɪn 'a klaa" a, εmε -nyɪ" ɔ "ikmaa' -wεε ɔɔ nɔ -siisɪn i.

16 Nyɔ jɾɪ' -nɪi" ɔ 'jea Sesi i -tɪɛn' ε, 'sɔ ɔ 'na : -In nɔ jɾii' -ε -je ε to ka -ma "ikmaa' 'wɔba 'e Kea 'ɔn ε.

17 'Kaa Sesi juo ɔɔpɔ 'a tɔ' 'mε, 'sɔ ɔ wlu' 'de ɔɔ -pee ɔ 'na : 'Blɔa- "o 'blɔa- -εε 'bleenyɔ 'a 'sɔ a -seea' 'ɔn ε, εε' -kwɔε ja -gba' -tɪ, -wεε εε' -gbi" 'a se 'wla.

18 -Bo -sɪɔn' ɔ sea ɔɔ' -cε" o -fɔn' 'ee, -mε ka ɔɔ' tɔ "bode 'e dε 'ɔn 'wɔsɔn nɔ ε- ? Ao 'na : Bεsebuɪɪ -nyɪ" 'ɔn "ikmaa' -wεε 'ma nɔ -sɪɔn' 'ɔ -sii i.

19 -Bo 'ma sea -sɪɔn' 'ɔ -sii inɔ kan' -mɔ 'ee, 'de -mε aoa' "nɪnuu- mɔ 'ee, nyɔ -ɔɔ 'nɪnɪ 'ɔn ɔɔa nɔɔ -sɪɔn' 'ɔ -sii i ε- ? εmε -tɪ -wεε ɔɔa' -cε" 'kpa a mu aoa' 'pee kɾɔnyɔ nɪa'.

20 'Kaa -bo ε nɪ Kea 'a sɔn mε -nε 'ɔn "kpei -wεε 'ma nɔ -sɪɔn' 'ɔ -sii i ε, -mε Kea 'a 'beɔde mε -jεεa 'o aopɔ 'mɔa-.

21 Aoa 'jee, nyɔ -kmai" 'de -ɔ -blea poodɪ ε, -bo ɔɔ sea ɔɔ' -gbu" ifuo ε, ɔɔ' 'bleedɪ -wee' "klein kɾɔɛn "i.

22 'Kaa -bo -jɔ -kmai" -ɔ -sii ɔ -mɔ ji ε, ɔ sɔn' -wεε ɔ -sɔ poodɪ -jɪ ɔ -tea' -kwɪɪ" 'kwa 'de ɔɔ -gble' "ju -nɔ 'ɔ 'bleedɪ nyɔ jɾɪ' "jɾii.

23 Nyɔ -ke 'mɔ sea na a -mɔ ɔ -fɔn' 'ɔn o, 'de nyɔ -ke 'ma -aa' 'kɪan nyɔ "jɾui -tadue ε, -mε ɔɔ tɛɛn 'ɔn nyɔ o.

-Suusavn 'a 'de -gbu" 'di de ji-tɪ (Matie 12.43-45)

24 'Sɔ Sesi pɔɔε -tɪ' 'i ɔ 'na : -Bo -suusavn 'wɔ 'de nyɔ 'ɔn ε, ka nyɔ ɔ 'wɔba 'e -gbu" 'di -wεε ɔɔ mua 'de "miiia "kpei, 'kamɔ ε nɪ-. εε -pɔn -teɪn i. -Bo ε se -teɪn 'je 'sɔ ε, ε 'na : 'Ma jɪε 'de 'ma -gbu" -ε 'di 'ɪn 'wɔba de mua'.

25 Ε mua de, εε jεεα εε' -gbu" ε, -με ε wuuε 'dii 'pepe, δι -wee' -teεε kpoi", -wεε ε ni foo".

26 'Su ε muε de -wεε ε "duo -siisain -me" 'son -ι -kmai" -ι -sia εμε 'bn 'de ι ke ε ji 'de -gbu" 'di de. 'Kamε ε ni 'de nyio -no 'o -ti' 'bn. -Bo Kea 'a -Suu se 'de o pεe o ni 'su -siisain kpuεn -tein 'de o 'bn, -wεε "ju -no 'o de 'boε -kpltn nyini "jrii, ι -sii -ji -nia tein" ε.

De Sesi a 'daa- "juoipeε-ti ε, ε ka

27 -Ta Sesi nua wlua' kan' a, 'su 'nynokpao' due' wlu o -pee 'de nyu "klu u 'na : 'Nynokpao' -u -wluα -un -wεε -ua nyuε -in -nya' -mu 'a 'nynokpao' tu peeε "juoi.

28 -Wεε Sesi wlu ka o 'na : Nyu -uα poa Kea 'a wlu doin" o 'de -uα -teε' i 'de uupu 'bn ε, -wεε ka ε "sia 'nyu -uα nuα kan' a, -wi" -mu -peeε "juoi ka-.

Sesi se jrii' nu-ti 'woon- (Matie 12.38-42)

29 -Ta nyiopu -tuu"-tuu -gbaea' Sesi 'dei ε, 'bomε o -te wlua' -pun" 'de u -pee o 'na : Nyu -nia -stan wι 'di -u 'di nyuia wεn ε, uupu -a -tee' 'bn jrii' -ε -toε ka 'in 'wluα 'de Kea o i. Jrii' jre' se nuβei 'bode, -bo ε se -je -nuα 'de Sonasi 'a -ti' 'bn ni ε.

30 Ka Kea nuα εε' -ce" tosun 'de Sonasi 'a 'kmu 'bn -wεε nyu -nia Ninifu 'jee ε "jriε-ε, 'kamε Kea a muε tooa' 'de nyio 'o "ju 'a -ti' 'bn -wεε nyu -nia -stanwι 'di 'je ε "jriε- 'jee- ke.

31 Tu"bo nynokpao' -wluα 'de 'jru' 'a -gbunfo o 'de Seabluα "kpei ε, uα muε 'bn soan' 'peewι o, -wεε u 'je nyu -nia -stanwι 'di 'pee kpuεn-, δε-νεε' u 'wluε 'de 'bluα-tεon "kpei -wεε u ji Salomε 'o tε' wlu doin" o poa'. Ao -gbun 'no, -jo -nia -ta -mε 'bei" o je Salomε -sii.

32 Nyu -wluα Ninifu u ke nyu -nia -stanwι 'di a muε -tadue plaan' 'peewι o, -wεε u 'je 'bn son 'de u 'je uupu 'pee kpuεn-, δε-νεε' -ta Sonasi 'tmuα Kea 'a -ti' 'de u -pee ε, u puoε tε' fai" 'bo εε' wluι". Uu "biie 'e Kea o, -wεε u cen uα 'disain 'a -kun u "nyu ε. Ao -gbun 'no, -jo -nia -ta -mε 'bei" o je Sonasi -sii.

-Son' -nia 'e nyio 'bn ε (Matie 5.15; 6.22-23)

33 Sesi puoε -ti' "i o 'na : Nyu se ε 'bεε- o 'je nabi tba -wεε o 'je ε i -tu" 'de jae -son, 'kaa nyu o -teε' -ta -tean ja -wεε nyu -wee' -a pa 'de -gbu" 'di ε, uα 'je ε i.

34 -Ma "jriε- me -ni -ma ku 'a -son'. -Bo -ma "jriε- se poa a, -me -ma ku -son i niε -faoo'.

35 -In -tu" -ma -ce" 'ε -ti' -wεε -son' -nia 'de -in 'bn ε, ε je kwie 'bn -sneε.

36 -Bo -ma 'kmu -wee' "klein ni 'e -son' 'bn ε, -wεε εε' 'fo jre' se 'de kwie 'bn ni ε, -me ε -wee' niε 'de -son' 'bn. Ka -dam'ba a wan 'bo -un "juoi -wεε -ma -jea i ε, 'kamε ε ni-.

Sesi -ce' Fariseen ke ke' wε-savn "bli (Matie 23.1-36 ; Maki 12.38-40)

37 -Ta Sesi nua wlua' kan', 'su Fariseen due' 'do dεdi -ti 'de o o -gbu". O mua 'e ε, o -teε dε dia' -pun".

38 Tai' "maa Fariseen 'me, δε-νεε' Sesi se kwa jre ka tein'nyu a nuα see ε, 'su o je dε dia' -pun" -te.

39 'Kaa Sesi wlu' 'de o -pee o 'na : Ao Fariseen-wi", ka ao nua 'ka ka : aoa wεo 'bo 'di 'naade ke "tiedι 'a ku -pun" 'a 'su, 'kaa "jriia' ke 'diwεnyunia' "ji 'de aoa' -ce" 'kpa 'bn ε.

40 Ao -gbun ka ao sea tε'di ni ε ! Kea -nuα' dε 'ε ku ε, εμε se 'e ε 'di nu -kee ?

41 Aoa' pee me ao 'je wεo ka- ! De ao 'jea nu ε, εμε -ni dε -nia 'de aoa' -kaun" ke aoa' "tiedι 'di ε, ao 'wεon- εε' nua" nyu "nyu-ti -wεε dι -wee' "klein 'je i-kwe- 'de aoa' -ti' 'bn.

42 Ε niε "nmia-tι -o 'de aoa' -ti' 'bn Fariseen-wi", δε-νεε' sii" mu" ka 'bεε- ke flu nua -ι -nia kan' a, ia' soon'o -puue -ne umi aoa "duo 'bn -wεε aoa -saa Kea wεn, 'kaa "isrea' ke Kea 'a -ti' kmaa' -mi aoa nuβ 'plu 'bn 'de -mi ao 'je nu ke tein" 'de-, -wεε dι mu" -ji -mi 'je de 'boε-.

43 Ε niε "nmia-tι -o 'de aoa' -ti' 'bn Fariseen-wi", δε-νεε' "kpa-tι klae" -nia 'e nya 'de "jrui 'kun-gbi 'dii ε, aoa 'jee ia' "kpei-tea' 'a "dia, -wεε aoa -pon 'de nyu 'je aopu- 'a ni' -te' 'bo nyu -kwea ka "jruebn nia.

44 Ε niε "nmia-tι -o 'de aoa' -ti' 'bn, δε-νεε' ao -ko' -gbain' -ι -nia 'o 'blu -son, nyu o na "kpei- 'su nyu 'o jua.

45 'Bomε ke' wε-sai due' "duo wlu 'bn 'de nyu "klu o 'na : Nyu dεtooi, -bo -ma

sea kan' -mɔ 'da 'ee, -mɛ -ma -cree" -apu mɔ 'mɛ -kee ?

46 'Sɔ Sesi wlu' ɔ 'na : ɛ niɛ "nmia-ti -o 'de aopu mɔ'ɔ -ti' 'ɔn -ke, kɛ' wɔ-saɔn, dɛ-nvɛ' aoa -teɛ' nyiɔpu -gbɪ -ia 'blea' niɛ 'kle "jru, -wɛɛ aoa' -cɛ" 'kpa 'a -ciɛɔ due' koun -gbai' 'a bli "i.

47 ɛ niɛ "nmia-ti -o 'de aoa' -ti' 'ɔn, dɛ-nvɛ' Kea 'a wlu 'kwajaaɔn ao "bo -wi" 'dba a, ɔpu 'a -gbain' mi aoa ma.

48 -Bo aoa sea ɔpu 'a -gbain' ma a, -mɛ di ao "bo -wi" nva imi aoa po -ti' o. ɔpu mɔ 'dba Kea 'a wlu 'kwajaaɔn, -wɛɛ aopu mɔɔ ma ɔva' -gbain' !

49 ɛmɛ -ti Kea -niɛ tɔ'di sie nɔ" nya sese ɛ 'tmvɛ ɛ 'na : 'Ma muɛ wlu 'kwajaaɔn ke dboun ɔpu "idboa", -wɛɛ ɔ 'je jru' 'dba 'de ɔ 'je jru' 'kle -tu".

50 Kea 'a wlu 'kwajaaɔn ɔ 'dba ɔva' nymɔ ɔ muɛ nyɔ -niɛ -sianwi 'di kpɔn 'a.

51 Dɛ -wlvɛ 'e 'kmu 'a -teea' a, -wɛɛ -ɛ tba 'e Abelɪ 'a 'mɛa' "kpei 'de -ɛ -jɛɛa Sakali ɔ 'dba 'bo 'sraa-sa'ɪn 'de Kea -gbu klaa" 'di tɛin" ɛ, 'ma 'tmvɔ aopu tɔ' -ti, Kea a muɛ ɔva' nmɔ nyɔ -niɛ -sianwi 'di i -teea'.

52 ɛ niɛ "nmia -ti -o 'de aoa' -ti' 'ɔn kɛ' wɔ-saɔn, dɛ-nvɛ' -ta tɔ' -ti niɛ ao juo 'o 'ɛ, 'kaa aoa' -cɛ" 'kpa 'a mu 'o. Ao -kɔ' nyɔ -blea -gbu" 'a 'nyɪn 'de -ɔva -cɛ" 'kpa 'a pa 'e ɛ 'di, 'de -ɔva kaan nyɔ -niɛi" -ɔ -jea 'de ɛ 'di pa -je de ɛ.

53 -Ta Sesi 'wlvɛa 'mva- 'sɔ ɛ, Fariseɛn ke kɛ' wɔ-saɔn 'kpa 'cɛn 'sɔ ɔ -te ɔɔ' "kpei -crɛɛa' -pɔn". ɔva -tee' ɔ 'wɔn i, -wɛɛ di -tuu"-tuu 'je 'de ɔ wɔn 'di ji.

54 ɔva -teɛ' Sesi "klɛ bu 'dei -wɛɛ -bo ɛ ni kan' a, 'de ɔ 'je ɔ "kpei kpɔn-.

12

"Jridepoo-ti (Matie 10.26-27)

1 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, nyiɔ -pu 'a "wlu 'a "wlu -kweade a na ba "kpei-. 'Sɔ Sesi -teɛ ɔɔ' klai" nyɪnuu -pee wlvɛa' -pɔn" ke kpɪn- ɔ 'na : Ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -ti' 'de Fariseɛn-wi" 'a -di'pɛn -puun" dɛ 'ɛ -ti' 'ɔn, ɛmɛ -ni "jridepooa'.

2 Dɛ -pa' 'kwla -wɛɛ -ɛ sea "kpaɛ' 'pɛɛn, ɛ se ni-. 'De dɛ -tua" 'kwla -wɛɛ nyɔ sea juoi ɛ, ɛ se ni-.

3 ɛmɛ -ti -wɛɛ di "klein aoa mua 'tmva' 'de kwie 'ɔn ɛ, i -wee' a muɛ "kpaɛ' 'pɛɛan' 'de -sɔn' 'ɔn. Dɛ ao "wuan 'ɔn 'de ba -pee -wɛɛ ao 'tmva 'de aoa' 'pɛn 'ɪn ɛ, nyɔ a mu i wee 'ɔn poa' 'bo nyɔ -kwea.

Nyɔ nyɔ 'je pleɛ ɛ- ? (Matie 10.28-31)

4 Ao -niɛ 'ma "dei-wi" ɛ, 'ma 'tmvɔ aopu 'mɛ : ao 'bo nyɔ -a -dba 'blvku pleɛɛ, ɔ se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je dɛ jɛɛ' nu 'bo -mɛ 'de.

5 "Ju ao 'jea pleɛ ɛ, ɔmɔ 'ma ji aopu tɔɔa'. Kea -bo -ɛ -sa nyɔ 'kmu, -wɛɛ -ɛ -beea' -ɛ -je ɔ 'de nɛ -sea' 'mɔ-ta 'ble 'ɔn po ɛ, ɛmɛ ao 'je pleɛ-. Kɪn, tɔ' -o, ɛmɛ ao 'je pleɛ-.

6 Aoa 'jee, -tiɪn" jɔ- -mm" mi nyɔ a sea 'weiɔ 'sɔɔn 'ɔn pleɛ ? 'De -mɛ 'kamɔ ia' due' koun -gbai' se "ma 'bo Kea "juoi.

7 aoa' "miɪ- -niɛ 'bo aopu mɔɔ' -cɛ" "jru -mi -wee' "klein -srooɛ", ɛmɛ -ti faɔn 'bo ao nvɛ, ao niɛ dɛwɔn, ao je "jae -tuu"-tuu -sii.

Sesi 'a -ti' 'wɔn 'jea ke ɔɔ' -ti' wɔn -saa' ke (Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Ma 'tmvɔ aopu 'mɛ, nyɔ "o nyɔ -wlvɛa 'o nyɔ "juoi -wɛɛ -ɔ -na ɔ niɛ 'ma nyɔ -o ɛ, 'mɔ nyiɔ 'ɔ "Ju, 'ma muɛ ɔɔ' 'nyɪn "sia' 'de 'ɪn "Bo 'a "soa-wi" "juoi -ke.

9 'Kaa nyɔ -ɔ -sa 'ɔn wɔn 'bo nyɔ "juoi ɛ, 'ma muɔ wɔn -saa' -ke 'bo 'ɪn 'Bo 'a "soa-wi" "juoi.

10 'De nyɔ -toa 'mɔ nyiɔ 'ɔ "Ju wɔn o ɛ, ɔɔ' dɛsaɔn 'bɛɛ- ɛ 'je -kwɛ-, 'kaa nyɔ -ɔɔ mua Kea 'a -Suu wɔn iblaa' a, ɔɔ' dɛsaɔn se -kwɛi.

11 -Bo nyɔ kpa aopu 'pee 'ɔn 'de Kea -gbi 'dii ɛ, ɛ ke 'de 'blvajeɔn-wi" ke -gbajeɔn -wi" "juoi ɛ, ao 'bo -flii 'wlvɛa 'de dɛ ao 'jea 'tmv -wɛɛ ao 'jea aoa' -cɛ" -ti' "kpei -sa 'a -ti' 'ɔn,

12 dɛ-nvɛ' dɛ ao 'jea 'tmv 'de nɔ" -niɛ 'mva- 'di ɛ, Kea 'a -Suu 'a -cɛ" 'kpa -a muɛ ɛ aopu tɔɔa'.

Se tɔ'di ni wliɛjei 'a "ipoo-ti

13 "Ju due' -wlv 'e nyɔ "klu -ɔ -wlv Sesi -pee -ɔ -na : Nyɔ dɛtɔɔi, -tmvɔ' 'ma dɛ'di -nɔ, -wɛɛ ɔ ke 'ma -a -je -aa 'kɛn 'ɔn -seea' -a.

14 'Sv Sesi wlu ɔ -pee ɔ 'na : 'Oo nyio- ! -ɔ -te 'bn 'bomu -wɛɛ 'in 'je aoa' 'pee 'je 'de 'in 'je aoa' 'kɛn 'bn -seea' -a ?

15 'Sv ɔ wlu' 'de sv -wee' "klein -pee ɔ 'na : Ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -ti' 'mɔ, 'kwa i 'nua' se "jrii nmɔ-, dɛ-nvɛ" -bo nyio nɪ "wliiɛjei mɔ 'de ɛ, ɔɔ' 'kmɔnɪa' -cɛɛn'- se 'e "wliiɛ-tuu"-tuu 'blea' 'bn nɪ-.

16 'Bomɔ Sesi poo -ti' -nɪ "i ka 'de sv -pee ɔ 'na : "Wliiɛjei due' mɔ -ɔ nɪ 'blv 'bn dbo-ɛ "nyɪ ɔ diidi -tuu"-.

17 ɔ naa tɔ' i 'de ɔɔ' -cɛ" 'bn 'sv, ɔ 'na : Ka 'in 'je diidi -nɪ -mɪ 'a -ti' nɪ la- ? -Ta 'in 'jɪ -tu" 'bo se nɪ-.

18 'Sv ɔ 'na : Ka 'in 'jea nɪ 'ka ka : 'ma jie 'ma -gbi" mɪ" -nɪ 'wlaa', -wɛɛ 'in 'je -gbi" klae" pɔ 'de 'in 'je 'ma diidi ke 'ma 'bleedi -wee' "klein "jrui 'kɪn- 'de ɪ 'di,

19 -wɛɛ 'in 'je wlu ka 'de 'ma -cɛ" 'bn : -mɔ ɛ, -in -bleɛ "wliiɛ- -tuu"-tuu, -in -bleɛ -sɪn -tuu"-tuu 'a diidi. -In -te i la, -in -je di, -in -je 'na, 'de -in -je 'mva- nɪ, dɛ-nvɛ' -ti' se ka nɪ-.

20 'Kaa Kea a muɛ ɔ -pee wlu' ka : -mɔ -kaan" nyɔ-, -gbun 'nɔ, 'De "mau'wɪ -nɛ 'di -stan, 'ma muɛ -ma feeɛ' 'de -bn 'bn -saa', -wɛɛ dɪ "klein -in -nmaea nyɔ -jɪ kpa -in -je ɔ 'je.

21 'Kamɔ ɛɛ mu nɪa' 'de nyɔ -pɔan' "wliiɛ- i 'de ɔɔ' -cɛ" 'ɛ 'sv 'a -ti' 'bn -wɛɛ -ɔɔ' -pɔn' ɛ i 'de Kea 'a -ti' 'bn -pee.

Kea -kwɪ" -tea' (Matie 6.25-34)

22 Sesi wlu' ke -nɛ 'de ɔɔ' klai" nynu -pee ɔ 'na : 'Ma 'tmvɔ aopv' 'mɛ ao 'bo aoa' 'kmv 'a -sɔɔn -tu" ɛ, 'de dɛ ao 'jea di ke dɛ ao 'jea 'bnpaa 'a -ti' 'bn,

23 dɛ-nvɛ' 'kmɔnɪa' "paa' ɛ je diide -sii, 'de ku 'a kɛ' kma' ɛ je 'bnpaade -sii.

24 Ao -gbun wan" -wi" -nɪ ja kea' : ɪa' nɪ dbo, ɪa' -tu", ɪa' -sa, ɪ se -gbu" 'ble, -wɛɛ diide "jei -tu" -ti. 'Kaa Kea a -gbaan' ɪ. 'De aomɔ se dɛwɔn nɪ kpɛ -puue, ao se nɪvɪ -sii ?

25 Nyɔ wɛ- -nɪ 'e aopv "klu -wɛɛ 'de -ɔɔ feeɛ' iwlaa' 'bn -ɔ -beeɛ' -ɔ -je ɔɔ' 'wɪ -pɛ 'mlai" pɔ ɛ- ?

26 'De -bo ao se dɪ mɪ" -jɪ -mɪ 'a nva' 'bɛɛ- 'ee, -mɛ dɛɛ-tɪ aoa -tu" -sɔɔn 'de dɪ -jɪ -sia 'o 'a -ti' 'bn 'ja a- ?

27 Ao -gbun sii" 'a -fan' svn ja 'de 'kwla 'di : ɪa' nɪ dbo, ɪa' dba dɪ, 'kaa 'ma 'tmvɔ aopv 'mɛ 'de Salomɔ 'ɔ 'beɔdɛ -wee' "klein 'bn ɛ, ɔ se -pɛɛ -pɔn" -tu", ɔ se ɪa' due' kɔvn -gbai' ka -sii.

28 Sii" -nɪa 'e 'kwla 'di -stan, -klae" 'sv -ɪ -mɛa -wɛɛ nyv a pɔa 'o "jrɪ ɛ, -bo Kea a sea -mɪ dɪ 'bnpaa kan' 'ee, -mɛ ɛ se ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je ɛɛ' dɛ tu nɪ 'de aoa' -ti' 'bn -kee ? -Gbn, ka aoa' Kea -kwɪ" -tea' sea "i 'bɛ ɛ !

29 Ao 'bo dɛ ao 'jea di ke dɛ ao 'jea 'na 'a -fli i 'wlaa jeejee !

30 'Kmv "kpei nyv, svpv -a -wla dɪ -nɪa 'mva 'a -fli i jeejee, 'kaa aopv mɔ ao 'bleɛ "Bo -ɔ -juo dɪ "klein aoa -pɔan i ɛ.

31 'Bo -mɛ 'de ɛ Kea 'a 'beɔdɛ mɛ -ɛɛ -fli ao 'je i 'wla ka-, -wɛɛ dɪ "klein -sia 'o -mɪ 'de, 'de Kea 'je ao -mɪ "nyɪ -ke.

Javn 'di 'a "wliiɛ -ti (Matie 6.19-21)

32 Faun 'bo ao nɪɛ, ao Tv"bo 'a 'blae 'a -gbun' -saan"-, 'kaa ao "bo -nɪa 'e javn 'di 'wɔɔn- 'beɔdɛ 'ɛ aoa' "nyɪ -ti 'mɛ.

33 Ao ple dɪ ao 'blea -wɛɛ ao 'je ɪa' 'wɛi nyv -sea' dɛ 'jea' 'bɛɛ- "nyɪ. Ao "pa 'wɛi 'dipo -ke -ɪa' dooa, -wɛɛ ao 'je aoa' "wliiɛ- "jrui 'kɪn- 'de javn 'di. 'Demɔ "jrɪi 'a bv se tɛɛn-, 'demɔ wɔn -ɪa dooa dɪ se nɪ-.

34 Dɛɛ-tɪ 'in 'da kan' a, ɛmɛ -nɪ -ta aoa' "wliiɛ- nɪa 'bomɔ aoa' tɔ' -wee' "klein nɪ -ke.

Dbonvbn -sva fua svv 'blei ɛ

35 Ao nmae dɪ, ao bla aoa' wlv 'di -kli ! Aoa' nɛbi wan jeejee !

36 Ao nɪ ka nyv -sva 'blei mua -kɔ' -sɔn, 'de -sva fu ɔ -wɛɛ -bo ɔ ji ɔ bla klu 'de -sv -je ɔ "wɔin kain nɪa.

37 Svva' dbonvbn tu -sva mua "jrɪɛ- "i -tea' 'sv -sva 'blei 'jea ji ɛ, sv nɪ 'mva- ! 'Ma 'tmvɔɛ aopv tɔ' -ti, -bo ɔ ji ɛ, ɔɔ' -cɛ" 'kpa a muɛ dɪ nmaea' 'de ɔ 'je svpv dɛdi -ti 'da, -wɛɛ ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'je svpv diide "jrɪi -gble'.

38 -Bo ɔ ji -too' -kwea o, -bo ɔ ji -sɔn' wɔin" o, ɔɔ' dbonvbn -a mua "jrɪɛ- "i -tea' ɔ 'jea jɛɛ, 'mva- a muɛ -wi" -mɪ nva' !

39 Ao 'wɔn ɛ 'mii ka -cɔɔn' ka ! -Bo -gbu" jei juo nɔ" -ɛ 'di "jrɪi 'jea ɔ o -gbu" pa 'de ɛ, -mɛ ɔ se ɛ 'bɛɛ- 'de ɔ 'je ɔɔ' -gbu" "i "tai-, -wɛɛ "jrɪi 'je ɛ wa.

40 Aopu mo -ke e, ao nmae aoa' ppe, de-nue' no" -e 'di ao se e -kwli" -tee e, eme nyio o "Ju a mu de jia'.

Dbonvun 'soon 'ipoo-ti (Matie 24.45-51)

41 'Su Piei 'na : Tu"bo, -in -pooe -ti' -ni 'i 'de -aa 'su 'a -ti' 'un, -aee' 'de nyu -wee' 'klein 'a -ti' 'un -oo ?

42 'Bomoo Tu"bo wluu o 'na : Dbonvi -jo -nia to'di 'de -oo' pood wlu fai" e, omo -oo 'blei 'jeo -gbu" kwa -te', -wee o -je dbonvun jru' diide "nyu 'de no" i.

43 Dbonvi -oo mua kan' nua' sia' 'su -oo 'blei 'je o jee e, -mo o 'jei tu a nue 'mua- !

44 'Ma 'tmuu ao to' -ti, oo' 'blei a mu o di -wee' "klein kwa -tea'.

45 'Kaa -bo oo' dbonvi tu naa to' i 'de oo' -ce" 'un -wee o 'na : 'Ma 'blei 'a jia' se i "kuban- ke, 'de o 'je dbonvun jru' 'a blaa' -pun" -te, -wee o 'je de dia' ke nmo "jru poa 'a 'su nu e,

46 oo' dbonvi tu 'a 'blei a mu e jia' 'de no" o sea -kwli" -te 'di, -wee o 'je o 'kle -tu" ka nyo o -tua" koonpu- 'kle e.

47 Dbonvi -jo -jua oo' 'blei 'a 'tun nu-ti, -wee o sea di nmae- 'de ia' no" tu 'di e, nyu a mu o klae 'a nya -tuu"-tuu blaa' !

48 'Kaa nyo -jo see juo-, -wee o nua bladi -ci'e" e, nyu se o klae 'a nya -tuu"-tuu blaai, de-nue' nyo nyu "nyia -tuu" e, omo nyu 'je -tuu" i -tee'-. 'De nyo nyu sia di -tuu" o e, omo nyu a -tee' di -tuu" i.

Sesi ja nyu i -seea' 'no' kmv "kpei (Matie 10.34-36)

49 Sesi wlu' ke'wle o 'naa : 'In jii' -wee 'in 'je ne 'de kmv "kpei po. -Bo ee' ne tu -te waan' -pun" 'ee, -me de 'in ni 'i 'bo e 'de e- ?

50 Ka nyo pood "ni "jru e, 'kamoo 'in 'je 'e 'kle 'un jii-. -Bo ee' de tu se nu e, -me 'ma ppe se i -tei.

51 Aomoo 'na : ppe 'a blua' me 'in ja 'no 'blua- "kpei ? "In-, e se kan' ni-, i -seea' me 'in ja.

52 'Bode e, nyu -mm" -nia 'e -gbu" due' 'di a mu e i -seea', taan a mu e 'soon 'dii 'blea', -wee 'soon 'je taan 'dii 'blee-.

53 'Bo a mu e "ju 'dii 'blea', "ju a mu e 'bo 'dii 'blea', de a mu e va' 'nynokpao' ju 'dii 'blea', -wee 'nynokpao' ju 'je u de 'dii

'blee-, kvande a mu e "ju 'a 'nyno 'un 'nyea', -wee "ju 'a 'nyno 'je kvande 'un 'nye.

No" 'jrie- o sie-ti (Matie 16.2-3)

54 -Wee Sesi wlu 'e nyu -gbaea' -pee o 'na : -Bo ao -gbun 'de jaun 'di -wee "ni a sea i jii 'de "jei 'de 'jru -soon i foo 'su ao 'na : "Ni a jie dbaa' -wee ee ni kan' -ceen'-.

55 'De -bo 'kao pood' sea 'e 'jru -gbun "kpei 'wlu ee sea ji e 'su ao 'na moo' o jie jia' -wee ee ni kan' -ceen'-.

56 Ao "jridepoodu, ao juo 'blua- ke jaun 'a nusun 'a "kpei- -seea' ka 'me, 'de -me dee-ti no" ao nia 'e 'di -stan aoa' 'won 'e -me 'dei -e ?

Wlu 'un 'beea' (Matie 5.25-26)

57 'De dee-ti aoa' -ce" 'kpa se "isredu 'a "kpei- -seea' ka juo e- ?

58 -Bo -in -ke nyo 'ble 'tmua' -wee o 'je -un "kuan poo 'de ao 'je 'pee 'un mua' ni e, -me o ke -in -seea' wlu "kpei 'bo -jei" ka ee' -ko sea 'un ten ke e, -bo e se -me nie, -me 'pee a mu e -un -kpon 'a -wee 'pee 'jei 'je -un "soa-wi" kwa 'booo- 'de -wi" -mu 'je -un -kaso 'di po.

59 'Ma 'tmuu -un -e, -in se 'e -kaso -ne 'di 'wlu mamau 'su -in -je oo' kpan -wee' "klein -sa. ee' 'jo due' se 'de siei.

13

Kplin fai" poo-ti

1 'De ee' no" tu 'di e, di Pilatu nua Galile koun "jrii ka o beea uba' nymo ke uba' 'sraa di 'a nymo "jrii e umu -ia "kuan nyu -jea ia' -ta po Sesi.

2 'Su Sesi wlu' ka 'de uu -pee o 'na : Nyu -wlu Galile -wee Pilatu 'dba 'mua- 'ee, de aoa naa to' i 'de Galile nyu -nu 'a -ti' 'un e- ? De uu 'jea 'kle kan', -me uu nue' desavunvun klae" la uu je Galilenyu -wee' -sii ?

3 "In-, e se kan' ni-, 'kaa 'ma 'tmuu aopu 'me, -bo ao se kplin fai" poo e, ka uu 'mea 'mua 'kamoo aoa mu 'mea' -ke.

4 'De nyu 'a -puue 'jo -me" na Siloe 'a blo' -toon' -toon bla, -wee -uu -mea, de aoa naa to' i 'de uba' -ti' 'un e- ? Aomoo 'naa -me uu nie desavunvun -o la, uu je Selisalem-nyu -wee' "klein -sii eme -ti uu 'me e ?

5 "In-, 'ma 'tmvυ aopυ 'mε, -bo ao se aoa' kpln fai" poo ε, ao -wee' a muε 'mea' ka υυ 'mea -ke ε.

Fikitu -εε' poa "buo ε

6 Sesi pooε -ti' "i ke'wle o 'na : "Ju due' mo -do fikitu 'bo o o -kle'. 'Wι jre' o 'su o muε εε' "buo du' -saa', 'kaa o se ε "buo ja jεε-.

7 'Su o 'tmvυε o' dbonvi o 'na : -Sιn taan ka -sian, -bo 'in ji fikitu -ne 'ε "buo -saa' a, 'maa 'jeeε de ja. -In -cien', dεε-ti ε kaan 'blua- 'yn "jei- ε- ?

8 'Bomο o' dbonvi 'na : 'Ma 'blei, -in -tai" ε "i ke 'de -sun -ne 'di, 'ma muε ε woi "blua', -wee 'in 'je ε 'blυ -jre 'dœ woi po.

9 "Ko 'de nya εε muε croa' a-. -Bo ε se cro ε, -wee -in -je ε cen.

Sesi 'puve 'nynokpao' due' 'bo -kwlewi "kpei

10 'Wι jre' -ε -nia -kwlewi ε, εμε Sesi a too nyυ de 'de Kea -gbu 'di.

11 'Su 'nynokpao' due' -ni 'e nyυ "klu. 'De -sιn 'a -puue 'jo -mε" na 'di ε, va' -srei", va' na-, de-nυε' -suusaυn -nia 'de υ 'yn ε, εμε -ε -tu" nιa 'we- -ne -pυn".

12 Sesi 'jeea υ "jrie- 'su ε, o wlu' ka 'de υ -pee : 'Nynokpao', a 'puυ -we- 'de aa' nιa 'we- -ne 'kwa.

13 -Wee o -te' υ kwa "jru. 'Bo ε "sri, υ je 'isre υ je Kea 'a 'nyni "i 'beεa' -pυn" -te.

14 'Kaa de Sesi 'booa nyυ 'a 'we- 'bo -kwlewi "kpei 'mυa-, ε nyaa Kea -gbu -jeopoi i, -wee o wlu 'de nyυ -gbaea' -pee o 'na : 'Wι -mεεo"- -ni 'e 'doo 'di, umi nyυ 'beε- υυ 'je dbo inυυ-. 'De ia' 'wι tu 'di mo ao 'je jii -wee o 'je aoa' 'we- 'boo-. Ao 'bo jie -kwlewi "kpei !

15 'Su Tυ"bo wlu' 'de o -pee o 'na : Ao 'jridepouυn 'a ti, 'mo 'naa : 'bo -kwlewi "kpei -ta aoa' kain aoa' bli' ke aoa' soofae'-due due' -wee aoa' kpa ι "ni "nyia' 'a ?

16 'De 'nynokpao' -ny, -υ -nia Ablaam 'a "naju -wee -sion' san 'de -sιn 'a -puue 'jo -mε" na 'di ε, υmυ nyo se seie i -kwlewi "kpei 'dee- ?

17 Wlu Sesi 'tmυa 'mυa-, ε 'dbaa o' tonyυ -tin' "i, 'kaa nyυ -gbaea' 'mυa- a nu -wi" -mυ 'mε 'de di 'dœ "klein oo nυa 'a -ti' 'yn.

Tu jo -saan" 'a "ipoo-ti jri' (Matie 13.31-32 ; Maki 4.30-32)

18 Sesi pooε -ti' "i ke'wle o 'na : De Kea 'a 'beoδε -ko', 'de de 'in 'jee "ipoo ε- ?

19 ε -ko' tu jo -ε -piia' "i, -wee "ju due' doa 'de o o -kle ε. ε meε 'su ε, ε 'kpa klaa", -wee nυυ poo ε 'jro ja.

20 Sesi wlu' ke'wle o 'na : De 'in 'je Kea 'a 'beoδε "ipoo ε- ?

21 ε ke -di'pen 'pen -puun"de -kooo'- . -Bo 'nynokpao' dbaa fai' pυ 'a 'keinke taan, -wee υ po 'e -di'pen -puun"de ε, 'su fai' pυ 'a 'poo -wee' "klein -puun"-.

-Gbein" -je -saan"- (Matie 7.13-14, 21-23)

22 -Ta Sesi a mua Selisalem ε, oo too nyυ Kea 'a -ti' 'de -kwle klae" ke -kwle mu" o cεεan 'dii 'di.

23 'Bomο "ju due' -tee' o i o 'na : 'Ma detooi, nyυ -a mua 'puυa' 'ee, υυ se "i -tieii ? 'Su Sesi wlu' 'de υυ -pee o 'na :

24 Ao kpυυn aoa' -ce" i -wee ao 'je 'o -gbein" -je -saan"- "i paa-. 'Ma 'tmvυ aopυ 'mε nyυ -tuu"-tuu -a mu 'bo 'a paa' i -pōan', 'kaa υυ se ε 'beεi.

25 -Bo -gbu" jei sōn 'yn 'de o 'je 'o -gbein" kan a, -wee ao 'je 'e "kpaε' sie-, 'de ao 'je klu blaa' -pυn" -te ε, 'de ao 'je wlu ka : Tυ"bo, Tυ"bo, -in -kain -a -wōin" ! Oo muε wlua' ka : -Ta ao 'wlvα 'in se 'o juo-.

26 'Bomο aoa mu wlua ka : -Apυ -o -ke -in -dia -tadue 'de -o -ke -in -naa -tadue, -wee -oo -kwlo 'dii -in -too nyυ de, -a ko -taa ?

27 Oo muε wlua' ka 'de ao -pee : -Ta ao 'wlvα 'in se 'o juo-, ao -wee' "klein teεn 'yn kun, ao desaυnυυn !

28 'Bomο -bo aoa sea ao "bo -wi" Ablaam ke Isaaki ke Sakobυ ke Kea 'a wlu 'kwa-jaaυn -wee' "klein i 'je 'de Kea 'a keεma' -kwlo 'di ε, -wee aopυ mo 'je 'e "kpaε' nι ε, 'bomο aoa muu -fin" 'a 'de ao 'je 'nyni "idii-.

29 Nyυ a muε 'e 'jru kwea ke 'jru -soin 'wlvα', -wee jrv' 'je 'de 'jrv 'a -gbinfo -nia 'soon o 'wlv 'de υυ 'je -tadue dii- 'de Kea 'a keεma' -kwlo 'di.

30 Ao -gbun 'no, nyυ -booa' de ε, υυa' jrv' a muε nya kōan' -wee nyυ -kōan nya 'a jrv' 'je de 'boo-.

Sesi nuε Selisalem mua' (Matie 23.37-39)

31 'De 'wɪ due' -nε 'di 'sɒ Fariseen-wi' jrv' -ji' Sesi 'tmɒa' ʊs 'na : -In -wlv' -ta, -in -mu', dε-nʊε' Erodt a -pɔn -ma 'dbaa 'a -kɔ i.

32 Sesi wlu' 'de ʊs -pee ɔ 'na : Ao mu ao 'je too' wε -ponyɔ -nɔ 'tmɒs- : 'In ka, 'ma nʊε -siisaun i, 'de 'ma 'bɔɔ- nyɒ 'a 'wε- stan o, -klae" o, 'de 'wɪ 'a taan -nε 'di, mɔ 'ma mu εε' dbo tu "i -kɔa'.

33 'Kaa 'in 'je na -o -stan o, -klae" o, 'wɪ -tba' 'o -ɪ mua nya 'di, dε-nʊε' ε se "inmɔ -wεε Kea 'a wlu 'kwajaai 'je 'kwla "kpei 'mεε, -bo ε se 'o Selisalem nɪ ε.

Sesi bla pεε 'de Selisalem 'a -ti' 'ʊn

34 'De Sesi wlu ɔ 'na : Selisalem, Selisalem -kwɔ, -mɔ -ɔɔ -dba Kea 'a wlu 'kwajaau, -wεε -ɔɔ tbaa nyɒ Kea dboa -ʊn "i "soi i ε, kpε -tiie' 'in nɪε "i -in 'je -ma "nynuu- "jrui 'kɪn- ka -gbaʊnsʊn" a 'kɪtan εε' "nynuu- "jrui 'bo εε' nai -sɔn ε, 'kaa ao seε 'wɔɔn.

35 Ao -gbʊn 'nɔ, Kea a muε aoa' -gbu" klaa" sʊn "kpei -saa'. 'Ma 'tmɒs aopɒ 'mε, ao se 'ʊn "jriε- 'jeei 'bode mamaʊ 'sɒ ε 'je 'wɪ jrε' jεε- -wεε ao 'je wlu ka : "Diwan kpɒn "Ju -ɔɔ jia 'de Tʊ"bo 'a 'nynɪ 'ʊn ε !

14

Sesi 'pʊsε "ju due' 'bo -kwlewɪ "kpei

1 'Wɪ jrε' o 'bo -kwlewɪ "kpei ε, Sesi muε 'de Fariseen-wi' 'a klaa" due' o -gbu" 'di -wεε ʊs 'je dε di. Nyɒ -nɪa 'o mu ε, ʊs sie Sesi "jriε- o.

2 'Sɒ "ju due' -pʊn" wε- ε nʊa ji', -wεε ɔ nyna i 'bo Sesi "juɔi.

3 -Wεε Sesi wlu 'e ke' wɔ-saʊn klae" ke Fariseen-wi" -pee ɔ 'na : Nyɔ 'beεε' ɔ 'je 'wε- 'bɔɔ- -kwlewɪ "kpei, -aεε' nyɔ se ε 'bεε- ?

4 'Kaa ʊs se 'e wlu -sa. 'Sɒ Sesi kpa sʊn ɔ bla "ju -nɔ "i, ɔ 'bɔɔ- ɔɔ' 'wε- 'sɒ ɔ 'na : -In mu -gbεin".

5 -Wεε ɔ wlu 'de ʊs -pee ka ɔ 'na : -Bo ε nɪ aoa' due' 'a "ju, 'de -bo ε nɪ ɔɔ' bli' -kpa "nibie 'di, 'bo -kwlewɪ "kpei 'ee, ɔ se 'o "sri i ɔ se ε 'e -sa ii ?

6 'Kaa dε ʊs 'jea 'tmɒ 'de εε' wlu tu 'a -ti' 'ʊn, ε se nɪ-.

-Cei" 'piia' ke -paan' nva' ke

7 Ka nyɒ ʊs 'da dɛdi -ti ʊs -pɔan -teɪn 'dɔε 'dɔε i ε, εmε Sesi sie "jriε- o, 'sɒ ɔ poεε -ti' "i ka, ɔ 'na :

8 -Bo nyɒ 'da -ʊn dɛdi -ti 'de ba "blitii -kɔ' -sɔn ε, -in -bo i -teε tein" 'bo -teɪn -nɪa 'e nya "kpei. "Ko nyɔ jrv' -nɪ dεwɔn -ɔ -sii -ʊn -wεε ʊs 'da dɛdi -ti 'de ε,

9 -wεε "ju -ɔ -da -ʊn dɛdi -ti ɔ je ji, ɔ je -ʊn -jεε ɔ je wlu ka 'de -ʊn -pee : -In sɔn 'ʊn, "ju -nɔ 'je i -te. -Bo -ma sea 'e de jii 'de -in -je i -te ε, εε muε -ʊn -tɪn' "i 'dbaa.

10 'Kaa -bo nyɔ 'da -ʊn dɛdi -ti ε, -mε -in kpɒn -teɪn 'de de fɔo. -Wεε -bo "ju -ɔ -da -ʊn dɛdi -ti ji ε, ɔ 'je wlu ka 'de -ʊn -pee : 'In ba, -in -jii 'e nya 'de -in -je i -te. -Bo ε nɪ kan' -mɔ ε, -mε ε 'bεε -mii" 'de nyɒ -ke -ma dia dε -tadue "jri 'de,

11 'Kamɔ nyɔ -ɔɔ -bεεa' ɔɔ' -cei" ε, Kea a mu ɔ ja jaa', 'de nyɔ -ɔɔ jaa ɔɔ' -ce" ja, Kea a mu ɔ "jei kpa'a.

12 -Wεε Sesi wlu -ke 'de "ju -ɔ -dɔ dɛdi -ti -pee ɔ 'na : -Bo -in -da nyɒ dɛdi -ti ε, -mε ε 'bo -ma "dɛi-wi" ke -ma 'ce-wi" ke "wliεjeʊn -ʊs -ke -in -kʊʊan" i nɪε, 'de ʊs je -ʊn dɛdi -ti 'da -ke.

13 'Kaa -bo -in -je nyɔ dɛdi -ti 'da a, -mε -in -da nɪa" nyɒ ke nɪaʊn ke nyɒ -a -kpa'a' -gbɔʊn" "kpei o, nyɒ -ʊs "jri wa o.

14 -Bo ε nɪ kan' a, -mε -ma muε 'e 'mʊa- 'ʊn nɪa', dε-nʊε' dε -in nʊa ʊsɒ "jrii ε, ʊs se εε' kpan -sai se. -Sɔntɪ "isrɛnyɒ a mua "kunyɔɔ' sɔan' 'bomɔ Kea a mu -ʊn 'dɔε "jrii nʊa'.

Sesi poεε-ti' "i 'de nyɒ ʊs 'da -kɔ' -sɔn'ɔ -ti' 'ʊn (Matie 22.1-10)

15 Nyɒ -nɪa dε dia' 'a due' 'wɔan wlu Sesi 'tmɒa 'sɒ ε, ɔ wlu' ka 'de ɔ -pee ɔ 'na : Nyɔ -ɔɔ mua dε dia' 'de Kea 'a kεεma' -kwɔɔ 'di ε, -mɔ nʊ 'mʊa-.

16 'Bomɔ Sesi poo -ti' "i ka 'de "ju -nɔ -pee ɔ 'na : "Ju due' mɔ -tu" -kɔ', -wεε -ɔ -da nyɒ -tuu"-tuu dɛdi -ti.

17 Dε di nɔ" nynia, ɔ dboε ɔɔ' dbonʊi due' nyɒ -nʊ 'daa'. ɔ 'na : 'Ma 'blei 'na ao ji, dɪ -wee' "klein -kwε- "i -wε-.

18 'Kaa ʊs -wee' klein" poε wlu -tadue ʊs -teε -kɪn i -pɔan' -pʊn" due 'due. -Jo ɔ mua 'e o tein" -mɔ 'na : 'Ma 'wlvε -kle' due' -tɪan', εε' -ti' kpɒn 'ʊn 'ε, εmε 'ma mu 'mi ipleea', 'ma bae -ʊn -ε, 'in se jia' 'bεε-.

19 'De jro' 'na : 'In -tien' kopo bli' -puue umu 'ma mu -tuan' -stan, 'ma bae -un -ε, 'in se 'o teen-.

20 'De jro' 'na : 'Ma 'wbe 'nynɔ pleea', εme -ti 'in se jia' 'bεε-.

21 'Bomɔ "ju -nɔ mu 'de ɔɔ' 'blei o de, -wεe wlu "klein υb 'tmva 'mva-, ɔ po i -wee' 'a "kuan. 'Su ɔɔ' 'blei 'kpa 'cen, ɔ 'na : -In mu "kpaε' wei ke -kwlo 'ɔ -jebly -wee' "kpei- -too"-, nyo "o nyo -ma mua 'jea', -bo ɔ ni nua" nyo o, -bo ɔ klo ɔ, -bo ɔɔ' "jri wa o, -bo ɔɔ sea 'too- o, -in -tmυυ' υυυυ υυ 'je ji.

22 Nɔ" jre' -sia 'o mu 'su ε, dbonvi -nɔ 'na : 'Ma 'blei, ka -in -sia" 'nynu 'in nu kan' -wε-, 'kaa -tein -tuu" -sie 'o mu ke.

23 'Bomɔ "ju -nɔ wluu 'de ɔɔ' dbonvi -pee ɔ 'na : -In kpa -jebly, -in ple -kle' wɔin, nyo -ma mua jeea', -in -te' υυυυ -klaan" "kpei υb 'je ji 'ma -gbu" 'je "ji.

24 'Ma 'tmυυ aopy 'mε, nyo 'in 'da tein' 'de ε, υba' due' koun -gbai' ka se 'ma diide won -tin' i.

*-ɔ -bεε' Sesi 'a klai" ju nua' a- ?
(Matie 10.37-38)*

25 Nyo -tuu"-tuu ke Sesi a naa bu' i, 'su ɔ "biie i 'de υυυυ o, -wεe ɔ wlu ka 'de υυ -pee ɔ 'na :

26 Nyo -jia' 'de 'un o -bo ɔ se 'ma -ti' kma ɔ se ɔ "bo ke ɔ de ke ɔɔ' 'nynɔ ke ɔɔ' "nynuu- ke ɔɔ' de'dinmai ke ɔɔ' de'dinynɔkpaε' ke ɔɔ' -ce" 'ε 'kmυ -sii ε, -mε ɔ se 'ma klai" ju nua' 'bεε-.

27 'De nyo -bla' 'bo 'un 'de -wεe -ɔ sea 'kle 'je -ti 'wɔɔn- ε, -mε ɔ se 'ma klai" ju nua' 'bεε-.

28 -Bo aoa' nyo due' -nɔi" ɔ 'je -gbu" klaa" po ε ɔɔ -tee i mɔ ke, -wεe ɔ naa εε' sɔɔn'ɔ -ti' tɔ' "kpei-, "ko dε ɔ 'blea a ε 'bεε ε 'je ɔɔ' -gbu" 'a dbo "i -kɔ' ε.

29 -Bo ɔ se kan' nu ε, 'de ɔ 'je εε' -gban -te' -wεe -gbu" se "i -kwε- ε, nyo "klein -υba mu ε "jriε- 'jeea' a, υba mu ɔ wlaa'.

30 Uba mue wlua' ka υb 'je nu : "Ju -nɔ -mɔ -tee -gbu" poa' 'mε kpiun-, -wεe ɔ se εε' "i -kɔa' 'bεε-.

31 'De -bo 'beɔ due' 'je ɔ -po -beɔ tu "bli kpa a, ɔɔ -tee i mɔ ke ɔ naa tɔ' i -bo ɔ 'bεε- ɔ 'je nyo 'a -kwly due' 'un "duo- -wεe ɔ 'je nyo 'a -kwly 'sɔɔn tu o -foan' mu ε.

32 -Bo ɔ se ε 'bεε- 'ja a, -mε -ta "ju ɔɔ kpa tu "bli tεεan o ke ε, ɔ 'je nyo "i dbo -wεe ɔ 'je -gben' cen, ɔ 'je ɔ "nyl.

33 Nyo "o nyo 'de aopy "klu, -bo ɔ se ɔɔ' 'kmυ kwa -sɔn -saa a, -mε ɔ se 'ma klai" ju nua' 'bεε-.

*'Tɔn -kwεa wɔn -ε sea dbo 'ble ε
(Matie 5.13 ; Makl 9.50)*

34 'Tɔn nɔε dε 'dɔe -o, 'kaa -bo 'tɔn -kwε- wɔn 'ee, -mε ka nyo 'e nu -wεe ε 'je wɔn nu ke'wle ε- ?

35 ε se nuυdbo 'ble, εme -ti nyo 'je ε i 'wla 'de "kpaε'. Nyo -blea i 'wɔn doin" ε, -mε ɔ 'wɔn i.

15

*'Blaa -ma" a -wεe -ε -jeea'
(Matie 18.12-14)*

1 'Wl jre' o, 'wei-sanyυ -wee' ke, nyiopy 'a "kwli saun 'kpa Sesi -pɔn" -wεe υb 'je ɔɔ' wlu doin" o po.

2 'Su Fariseen-wi" ke ke' wɔ-saun a "wuan- Sesi i υb 'na : "Ju -nɔ -mɔ ɔ kpuven nyo saun sin 'sɔɔn -wεe ɔ ke υυυυ a dii -tadue.

3 'Bomɔ Sesi poo -ti' "i ka 'de υυ -pee ɔ 'na :

4 -Bo nyo 'ble 'blae 'a kmε' 'due 'de aopy "klu, -wεe ia' due' 'je "ma 'ee, ka ɔɔ nu ε- ? ɔɔ sea ia' kwla -mε" nye 'jɔ -mε" nye -ni idia' sie, -wεe ɔɔ sea -je -ma" i -pɔan' mu mamaυ 'su ɔɔ seε 'kwla -saa ?

5 -Wεe -bo ɔ -se 'kwla 'su ɔ po ε -kle 'wɔn -gbai" 'de 'mva- 'un.

6 -Bo ɔ ji -gbein" la -wεe ɔɔ 'da ɔɔ' "dei -wi" ke nyo -ke ɔ "kuban i ke -wεe ɔɔ nu aoa' -poi'- 'ma 'blaa -ma" 'de ε, 'in 'je ε -wεε-.

7 'ma 'tmυυ aopy 'mε, 'kamɔ ε nɔ-, -bo desauv nu due' koun -gbai' poo kplɔn fai", -wεe ɔ 'je 'e Kea o "biie- ε, ε 'bleε 'mva- 'de jaun 'di, ε je "isrenyυ 'a kwla -mε" nye 'jɔ -mε" nye -υb sea kplɔn fai" poo -ti -pɔn' -sii.

'Weiɔ -ma" a -wεe -ε -jeea'

8 'De -bo 'nynɔkpaɔ' due' 'ble 'weiɔ -puue, -wεe ia' due' "ma a, va tba nebi -wεe υ wuuo 'e -gbu" 'dii 'de va -pɔn ε i 'de -kwli' i 'sroa' 'un mamaυ 'su va 'je ε.

9 -Bo υ 'je ε, va 'da va' "dei -wi" ke nyo -ke υ "kuban i 'mε, -wεe υba : Ao "nya

-a nu 'mva-, de-nue' 'ma 'weiɔ -ma" a, 'in 'jee'.

10 'Kamɔ ε nu 'ma 'tmv- aopv 'me, -bo desavn nvi due' koun poo kplɪn fai" 'de ɔ 'je 'e Kea o "biie- ε, ε nɪε 'mva-tɪ -o 'bo Kea 'a "soa-wi" "juɔi.

"Ju -ma" a -wɛε -ɔ -wlv a 'kwla a

11 Sesi wlu' ke'wle ɔ 'na : "Ju due' 'blee 'nynuu- 'soɔn.

12 'Sv -saan" -nɔ wlu' 'de ɔ "bo -pee ɔ 'na : 'In "bo, -in -nyɪ" 'vn 'ma -nɪ "wliie-. ɔ "bo se 'o wlu tba, 'sv ɔ -seea' "wliie- 'vn 'ε 'bo ɔ ke ɔɔ' -fein' 'nynɪ.

13 ε nva 'wɪ pla 'sv -saan" -nɔ 'ten ɔɔ' dɪ -wee' "klein 'me -wɛε ɔ mu 'e 'blva- -tɔɔn "kpei. 'Demɔ ɔ -te ɔɔ' "wliie -nɪ 'a dooa' -pvn" 'de -kooa' de nva' 'vn.

14 ɔ -kɔa' ɪ -wee' 'a dooa' 'sv ε, 'mɪε- -teeɪ jia' -pvn" 'de 'blva- -nɛ "kpei 'sv -tɪ' kpvn 'ɔ, -ta ɔ 'jea de -sa, 'bo se nɪ-.

15 'Sv ɔ muε dbo i -pɔan' 'de "ju due' 'kwa 'de 'blva -nɛ 'di, -wɛε -mɔ 'na : -In mu 'ma be" 'dei -te 'de -kle.

16 -Ta ɔɔ -teea' be" 'dei ε, ɔ -nɪεi" 'me ɔ 'je be" 'a diidɪ di 'de-, 'kaa nyɔ -ɔ -jɪ ɔ "nyɪ ɔ se nɪ-.

17 'Sv de ɔ nɪa 'vn 'mva-, ɔ -tee εε' tɔ' "kpei- naa' -pvn" ɔ 'na : Diidɪ siie 'in "bo 'a dbonvvn -wee' "klein i, -wɛε 'mɔ nɪ 'nɔ, 'de 'mɪε- ε 'dba 'vn.

18 'Ma jɪε 'vn soan' 'in 'je 'vn "bo o de mu, -wɛε 'in 'je wlu ka 'de ɔ -pee : 'In "bo, 'in nve -vn -ke Kea desavn "jrii.

19 -In -bo 'vn "jujriε ja -gbvvn 'bode. Ka -ma nva -ma dbonvvn ε, 'kamɔ -in -je 'vn nɪ.

20 ɔ soɔn 'vn 'sv ɔ muε ɔ "bo o de. -Ta ɔ teeɔn o ka kpvn- 'sv ε, ɔ "bo 'je ɔ i, wɛε a nɔɔ'. 'Sv ɔ 'jɔɔ "i, ɔ bluu ɔ "kpei -wɛε ɔ -gblee ɔ -kwɪ".

21 'Bo -ɔ wluu ɔ "bo -pee ɔ 'na : 'In "bo, 'in nve -vn -ke Kea desavn "jrii. -In -bo 'vn "jujriε ja -gbvvn 'bode.

22 'Kaa ɔ "bo wluε ɔɔ' dbonvvn -pee ɔ 'na : Ao -too"-, ao ja "bai 'dɔε, ao 'je ɔ 'vnppaa-. Ao po ɔ de -ciε, -wɛε ao 'je ɔ "kwɪlai- bɪ' -tu".

23 Ao ja 'vnwaabli' ao 'je ε 'dba 'de -a -je ɔ -kɔ' "i -tuu"-, -a -je 'mva nɪ

24 de-nue' 'ma "ju -nɔ -mɔ ka nyɔ ɔ 'mea, -wɛε ɔɔ jia 'kmv de ε, 'kamɔ ɔ nɪ-. ɔ "maa' -wɛε 'in 'je ɔ. 'Sv sv -tee 'mva- nva' -pvn".

25 -Ta εε nɪva kan' a -mε "ju -nɔ 'ɔ nyakɔnju nɪε 'e -kle. ɔɔ jɪia -kwɪɔ de, -wɛε ɔɔ "kvan- -gbu" i 'sv ɔɔ 'wɔn ble -cruen" ke dee -cruen" ke-.

26 'Sv ɔ 'da dbonvvn 'a due', -wɛε ɔ -tee' ɔ de -εε nɪva' 'a -pvn" -tɪ i.

27 Dbonvi -nɔ 'na : -Ma "dei -ji' de, -wɛε -in "bo 'dba 'vnwaabli', de-nue' ɔ 'jeɔ' 'de kui-soɔn ifloan' 'vn.

28 'Sv "i-saaju -nɔ 'kpa 'cɛn, ɔ 'na ɔ se 'e -gbu" pai. ɔ "bo 'siε "kpaε', -wɛε ɔ bae ɔ i 'de ɔ 'je -gbu" pa.

29 'Kaa ɔ wlu' 'de ɔ "bo -pee ɔ 'na : -In -gbvn 'nɔ, 'in nɪve -vn "juɔi -sɪan 'de -sɪn -tuu"-tuu 'di, 'in se -ma wlu wɔin blaε due', 'kaa -in se 'vn -gbaa' ju "nyɪ kpe due', 'in ke 'ma "dei-wi" se ba 'mva- inɪv-.

30 'Kaa -je -ma "ju jia, -jɔ -dua" -ma "wlii- 'vn, -ɔ -jɪ' "jei -wi" ε, 'de -mɔ 'ɔ -tɪ' 'vn mɔ -in -dba 'vnwaabli'

31 'Bomɔ ɔ "bo wluu ka 'de ɔ -pee ɔ 'na : 'Ma "ju, -mɔ e 'mɔ e-, -a -tee i jeejee. Dɪ "klein 'in 'blea, ɪ nɪε -ma dɪ -o -ke.

32 'Kaa -a -je 'mva-kɔ -tu" -o, de-nue' -ma "dei 'mεε 'de-, -wɛε ɔ ji 'kmv de. ɔ "maa' de-, -wɛε ɔ 'wlv 'kwla.

16

"Wliie- 'dei-tei -ɔ -blea 'srε ε

1 Sesi poεε -tɪ' "i 'de klai" nynuu -pee ke'wle ɔ 'na : "Wliiejei due' mɔ -ble de i -tei', 'sv ka ɔɔ' de i -tei' -nɔɔ' dooa ɔɔ' "wliε ε sv jɔ εε' "kvan.

2 'Sv ɔ 'dɔɔ -wɛε ɔ -tee' ɔ i ɔ 'na : De 'ma 'wɔn 'de -ma -tɪ' 'vn kan' ke ε- ? -In ji, -in -je 'ma dɪ 'in -tea' -vn kwa 'a "kvan po, de-nue' 'in se -vn 'ma dɪ kwa -tei' 'bode.

3 'Bomɔ "ju -nɔ naa tɔ' i 'de ɔɔ' -ce" 'vn ɔ 'na : 'Ma 'blei se 'mi "inɪ 'bode, de 'in 'je nɪ ε- ? 'In 'je dbo nɪ 'de 'blv 'vvn ? "In-, 'in se -mε 'ε 'kpv 'ble. 'In 'je nyv o -srɔɔ ? "In-, -mε 'bleε 'ma -tɪn'.

4 -In', de 'in 'jea nɪ -wɛε -bo 'ma 'blei po 'vn -jei" 'de nyv 'jea 'vn sɪn 'soɔn kpvvn svpv o -gbi" 'dii ε, 'in juue' -wε-.

5 'Sv nyv "klein -sv -blea ɔɔ' 'blei 'a kpan ɔ 'da svpv 'me due 'due, -wɛε ɔ wlu 'e -jɔ -saa "i -pee ɔ 'na : 'Ma 'blei 'a de -tiie' -nɪ -vn "kpei ε- ?

6 -Mɔ 'na : ɔɔ' 'cnabi 'a kmε' 'due -nɪ 'vn "kpei. 'Sv ɔ 'na : -In -duo" -ma kpvnsbe 'vn, -in -te i -too"-, -in -je kwla -mm" 'cru.

7 ɔ wlu' 'de jɔɔ' -pee ɔ 'na : De -tiie' -ni -mo "kpei ε- ? -Mo 'na : koblo 'o kmε' 'due. 'Su ɔ 'na : -In -duo" -ma kpansβε 'un, -in -cri kwla -mε" na.

8 Ta ɔɔ' 'blei 'jea 'sre ɔ nva 'mva- 'su ε, ɔ po ɔ -ti' o, de-nve' ɔ nre tɔ'di, -wee ɔ -te' 'de ɔɔ' 'kmu 'a nya. Aoa 'jee, 'blva -ne 'ε 'di nyv 'bleε tɔ' -wee vva -teε' 'e de 'ε nya 'de ba -pee, ε je Kea 'a "nynuu -vυ -nia 'e -son' 'un -sii.

9 Sesi 'na : 'Mo 'naa 'wliie- -nia 'e 'kmu "kpei ia poε nyv 'sre i, 'kaa ao "dui 'un -wee ao 'je nyv 'dɔe 'jrii nυ, 'de -sɔntɔ ia mua ao 'kwa -pɔan' a, 'de Kea 'je ao sɔn 'sɔɔn kpυun- 'de εε' -tein -sea' ison-ta 'ble "kpei.

Kea "juɔi nυv-ti (Matie 6.24)

10 Nyɔ -kpvān' wlu "kpei- 'de dɔ mɔ" mɔ' 'a -ti' 'un ε, ɔɔ muε wlu "kpei- kpvān 'de dɔ klae" 'a -ti' 'un -ke. Nyɔ -sea' "isre 'de dɔ mɔ" mɔ' 'a -ti' 'un ε, ɔ se "isrei 'de dɔ 'a klae" 'a -ti' 'un -ke.

11 -Bo ao sese wlv "kpei kpυn 'de 'blua-didi 'a -ti' 'un ε, -mε -ɔ -je aopv dɔ -ceen'-kwa -te' 'jaa- ?

12 'De -bo ao se wlv "kpei kpυn 'de nyɔ jɔɔ' 'o dɔ 'a -ti' 'un 'ee, -mε ka ao 'je wlu "kpei kpυn sɔn nυ 'de aoa' -ce" 'ε dɔ 'a -ti' 'un ε- ?

13 Nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je nyv 'sɔɔn "juɔi nυv -tadue, -bo ε nɔ kan' a ɔɔ muε due' 'un 'nyεa' -wee ɔ 'je due 'a -ti' kma. ɔɔ muε due' o -sia' 'de ɔ 'je due' -fleεn. Ao se ε 'bεε- ao 'je Kea 'a 'tun nυ-ti nυ -wee ao 'je 'e 'wei 'a "dia 'jea' 'blee-.

De -nia dεwɔn 'bo Kea "juɔi ε

14 Fariseen-wi" -nia 'kwa i a poε wlu Sesi 'tmva -ne doin" o -ke. -wee vva wlv, de-nve' vυ kma 'wei 'a -ti'.

15 'Su Sesi wlu' 'de vυ -pee ɔ 'na : Aopv mɔ ε, aoa 'daa aoa' -ce" "isreun 'bo nyɔ "juɔi, 'kaa de -εε 'kpa nyva poa 'bo nyv "juεi ε, -mε ε nyaa Kea i.

De Sesi 'tmva 'de ke'ε -ti' 'un ε (Matie 11.12-13; 5.17-19, 32 ; Maki 10.11-12)

16 'De Moist 'a ke' -sɔn ke Kea 'a wlu 'kwajaaun 'a nɔ' 'di mɔ nyv nɔ mamav 'su San Batisɔ 'je ji. De -tba' 'o -mɔ ε, Kea 'a 'kmu dee 'a -pɔia" -ti a 'tmvε 'de

nyv -wee' -pee. -Wee nyɔpυ a -pɔn vυ 'je "klaan- "klan nυ vυ 'je 'e Kea 'a keema' -kwlv 'di pa.

17 'Kaa -bo 'blva- ke jaun 'a -ni -si' mɔ 'de ε, ke' se 'sbejri -saan"- ka "kpei 'wlv.

18 Emε -ti nyɔ "o nyɔ -sa ɔɔ' 'nyɔ 'kwla -wee -ɔ -dua" deejrv' 'un, -mε ɔ 'jee jei". 'De nyɔ "o nyɔ -ɔ -dua" 'nyɔkpao' -va kvan -sv 'kwla 'un, -wee v "tia "bli ε, -mε ɔ 'jee jei" -ke.

"Wliiejei ke nɔ" jei Lasa ke

19 Sesi poε -ti' "i ke'wle ɔ 'na : "Ju due' -ni 'o mu, -ɔ -ni "wliiejei, ɔɔ paa dɔ 'dɔe 'dɔe 'a 'su 'un 'de ɔɔ' 'kmvnta' 'un, ɔɔ nve ɔɔ' -kwlv -ti, ɔɔ die dɔ 'dɔe 'dɔe 'a 'su wɔ 'o wɔ.

20 Nɔia" nyɔ due' -ɔɔ 'nynt nɔ Lasa, -wee -ɔɔ ku nɔ -ci' 'a 'su, ɔmɔ -pen i 'bo "wliiejei -nɔ o -gbu" wɔ.

21 ɔ nre ɔ 'je diidi -ia -wla "wliiejei 'a 'tablv -sɔn i di. 'De Ke'wleε -gbe' -sei" mɔ -ia ji -wee -ia be ɔɔ' -ci" 'jrii-.

22 Nɔia" nyɔ -nɔ 'mεa, Kea 'a "soa-wi" kpv 'bo Ablaam -pυn". "Wliiejei -nɔ 'mεε -ke, vυ nmae ɔ i.

23 'De 'mεun o -kwlv ɔ -taan'- a, ɔɔ' pεe a -sie' -sro 'de mu. ɔ kpa 'jri 'jei 'su ɔɔ 'jee Lasa i -ta -tɔɔn' 'bo Ablaam -pυn".

24 'Su ɔɔ 'daa ɔ 'na : 'In "bo Ablaam, -in -je 'ma wee 'de, -in dbo Lasa ɔ 'je ɔɔ' -ciε 'e "ni o tba ɔ 'je ε 'o 'ma muɔ "kpei "too-, de-nve' 'ma 'jee 'ma -ce" wɔn kpleiin 'nɔ nε 'un.

25 Ablaam 'na : 'Ma "ju, -in po -ti' -kwlv o, -ta -in -nɔia 'de 'kmu "kpei ε, -in -je -ma -ni 'dɔe -wee' 'mε, -mε Lasa -mɔ nre kui wɔn 'jea. 'Kaa kaan ka la, ɔɔ -tuu" ε -ti' -kwlv i, ɔ nre 'e 'mva 'un, -wee -mɔ -ni 'e 'kle 'di.

26 'Bo -mε 'de ε, -gble -bie -ni 'o -a -ke ao 'nynt, -wee -bo nyɔ -nre "i mɔ 'de- ɔ 'je 'nɔ -a o 'wlv 'de ɔ 'je 'de aopv o ji ε, ɔ se ε 'bεei. 'De nyɔ se ε 'bεε- ke'wle ε, ɔ 'je 'nɔia- 'wlv -wee ɔ 'je 'nɔ -a o ji.

27 'Su "wliiejei -nɔ 'na : -Bo ε nɔ kan' a, -mε 'ma bae -un -ε 'ja, 'in "bo Ablaam, -in dbo Lasa 'de 'in "bo o -gbu" -sɔn,

28 de-nve' 'in 'bleε de'dinmai -mm". 'De ɔ 'je vυpυ 'tmv-, -wee 'nɔ 'klejein' 'in nɔia -ta vυ je 'nɔ ji -ke.

29 'Su Ablaam 'na : -Ma de'dinmai-wi" ke Moist ke Kea 'a wlu 'kwajaavn -tee i, -Bo υυ nu δε 'de ε, υυ po υυρυ 'a wlu doin" o.

30 -Wεε "wliiejei -no 'na : "In-, 'in "bo Ablaam, ε se kan' ni-, 'kaa -bo nyo 'wlv 'no 'mevn o -wεε o 'je υυρυ jεε, -me υba mue to' fai" pooa' see.

31 'Kaa Ablaam 'na : -Bo υυ se Moist ke Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a wlu doin" o po ε, -me -bo nyo son "kunyio" o mo 'de ε υυ se o' wlu doin" o poi see.

17

Desavn "kpei 'wlv -ti (Matie 18.6-7, 21-22 ; Makl 9.42)

1 Sesi wlu' 'de o' klai" nynuu -pee : Di -ta -mua nyo 'de desavn 'di bluua' a, ia mue jia' ka "o ka-, 'kaa nyo -o 'bn ia mua jiaa' a -mo 'jeε "nmia -ti.

2 -Bo nyo son o "soukpo klaa" -plun, -wεε nyo -fii" o 'de 'tonie won, ε "paa' ε je o' nυdυ bluua "nynuu mu" -ny 'a due' 'de desavn 'di -sii.

3 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti'. -Bo -ma de'di nu -bn desavn "jrii ε, -me -in poε 'de o "jri, -in -tmυ o -pee ka -oon' ka. -Bo o 'woen 'mii ε, -me -in -ke o -seea' wlu 'kpei-.

4 'De -bo -ma de'di nu -bn desavn "jrii kpe -me" 'son 'de -son' 'di, -wεε o 'jeε "i jua' de ji kpe -me" 'son o, -me -in -wlv' o' desavn "kpei kpe -me" 'son -ke.

Kea -kwli" -tea'

5 'Su o' dboun wlu' 'de o -pee υυ 'na : Ty"bo, -in po -aa Kea -kwli" -teto' "kpei !

6 -Wεε Ty"bo wluu o 'na : -Bo aoa' Kea -kwli" -tea' 'piie"i ka sii" 'a 'jo nia mo 'de ε, aoa mue wlua' 'de tu klaa" -ne -pee : ε son -klu' -ta, -wεε ε 'je inyna 'de 'tonie won ! εε mue aopy won 'jea' see.

Dbonvi -a -jea o' 'blei won ε

7 Nyo -ni 'de ao "klu -bo -o -ble koon- -bo -mo 'wlv ko poa' ke no"di 'de i -tea' -wεε -oo wluo -pee ka : -In -kyn' -ta -too"- -in -je δε di ε- ?

8 Aoa sea wlu ka, -in pi 'ma -kwie" diide-, -poo 'onpaadi fai" -je 'ma diide ja mamav 'su 'in 'je dia' ke 'naa -ko' -wεε -mo -je δε di 'de -in -je 'na.

9 Aoa naa to' i 'ee, "ju -no 'je o' koon -no -ti' oyo -oo ? 'De o' dbo o 'jea nu see -ne εε -ti 'bn ?

10 Aopy mo -ke ε, -bo ao nu dbo -nia aoa' -ni nuodbο ε, ao 'na -a -nie koon -wi" -o, δε -a -jea nu see ε εμε -a nva 'o.

Sesi 'puue 'jrowenoun -puue-

11 Sesi a mue Selisalem -wεε o ceen 'o Samadi blva ke Galileblva 'nynυ.

12 -Ta o pa 'o -kwlo due' 'di 'su ε, 'jrowenoun -puue -joo' "i. Uυ teen o o kpyun- ka 'su υυ kpa wlu 'jei υυ 'na :

13 Sesi, nyo 'blei, -in -je -aa wεε 'de !

14 O 'jea υυρυ 'su, o wlu' 'de υυ -pee o 'na : Ao mu ao 'je aoa' -ce" Kea 'a 'sraa -savn "i to-.

-Ta υυ nua 'e mua' 'su, υba 'we- 'bo 'bo -jei".

15 Uba' due 'jea kan' ka o' 'we- 'bo 'su o jie -ta o 'wlua de, 'de Kea 'a 'nynυ "i 'beεa 'bn.

16 O tba "jua- i 'bo Sesi by wo, -wεε o po o 'se-. O' "ju tu nie Samadi i -o.

17 'Bomo Sesi "duo- wlu 'bn o 'na : Uυ se -puue ni υυ se 'pυυ ? 'De -me" nye -sia o -wi" -mu 'e ?

18 -In" δεε -ti 'dvi- -no -mo 'o 'su ji de o' 'beε- Kea 'a 'nynυ "i ε- ?

19 'Su Sesi wlu' 'de "ju -no -pee o 'na : -In son 'bn, -in -je mu, -ma Kea -kwli" -tea' 'pυυ -bn -ε.

Kea 'a 'beode 'ε ji -ti (Matie 24.23-28, 37-41)

20 Fariseen-wi" -tee' Sesi i υυ 'na : No" -je 'di Kea 'a 'beode 'je ji ε- ? 'Su o 'na : Kea 'a 'beode se ji i -wεε nyo se ε "jrie 'jee i -pee ka.

21 'De nyo se wlui ka o se nu i ao ji ε nie -ta 'de ε nie 'no, 'kaa ao sie "jrie o Kea 'a 'beode nie 'de ao "klu.

22 -Wεε o wlu 'de klai" nynuu -pee o 'na : No" jre' -εε mu nynia' 'de ao 'je nyio 'o "ju 'a 'wi 'a due' "jrie- 'jeea' i-pon, 'kaa ao seo 'je i mo 'o -ce" 'de 'wi due' koun -gbai' 'di.

23 Nyo a mue aopy -pee wlua' ka υυ 'je nu o nie -ta, o nie 'no. 'Kaa ao 'bo pleεε, ao 'bo 'e mue,

24 δε-nyε' ka "ni 'a "jrii- crea' nua 'de javn-kwlv ε, 'kamō nyio 'o "ju 'a deji -son o mu nua'.

25 'Kaa -bo -mε 'je nυε ε ao 'je 'kle 'je -o ke kpυn- 'de 'kmυ "kpei nyυ 'jeo nya -fuun.

26 Δε -nυba 'de Noe 'a nο" 'di 'de ε, εμε -εε mu nυba 'de nyio 'o "Ju 'a dejiwι o.

27 Nyioρυ a di', υba 'naa, υba 'blee 'nynυkpaε', υba -tue" υba' "nynu-unynυkpaε' jrai, υba ποε υba' "nynu-unma' 'a 'nynυkpaε' 'a "flu, mamaυ 'sυ, ε je Noe 'a 'de -bato' 'di paa' jεε-, -wεε "ni klaa" dba, 'de ε -sa υρυ i.

28 Ka ε nιa 'de Lotι 'a nο" 'di ε, 'kamο εε mu nιa'. Nyioρυ a di', υba 'naa, υba -tιen' dι, υba pleε dι, υba doε dι, υba ποε -gbi".

29 'Kaa 'wι -ε 'di Lotι 'wlyba 'o Sodοm ε, nε ke fuu" mι -wly 'e "jei -ι -wla 'o mu -wεε -ι -sa nyυ -wee' "klein i.

30 'Kamο εε' δε tu a mu nυba', -sontι nyio 'o "ju a mua de jia' a.

31 'De εε' 'wι tu 'di, nyο -nιa 'de ο ο -gbυ" wο 'de -οο dι sia 'e -gbυ" ο 'bo ι 'υn "dua muε, 'de -jο -nιa 'e -kle ε -mο 'bo -kwly de muε.

32 Ao po Lotι 'a 'nynο 'o -tι' -kwly ο.

33 Nyο -ο -nιει" -ο -jea οο' 'kmυ "kpei-tυan, οο muε "maa'. 'Kaa nyο -οο mua οο' 'kmυ 'bοa 'de 'ma -tι' 'υn ε, οο mu ε 'pυba'.

34 'Ma 'tmυυ- aopy 'mε, 'de εε' "maυ'wι tu 'di ε, -bo nyυ 'sοοn plaan- -tadue 'bo 'dii due' "kpei ε, due' a muε 'υn "duua', 'de due' 'je 'o sie-.

35 -Bo 'nynυkpaε' 'sοοn nι -tadue duua' 'bo -too "kpei ε, due' a muε 'υn "duua', 'de due' 'je 'o sie-.

36 Nyυ 'sοοn -nιa 'e -kle' "kpei ε, due' a muε 'υn "duua', -wεε due' 'je 'o sie-.

37 'Sυ οο' klai" nynuu -tee' ο ι υυ 'na : Ty"bo, -ta ka fο ο -mι 'a dι tu 'je nυυ ε- ? 'Sυ ο 'na : Aoa' "jrie- ε mu ε 'jeea'. -Ta "ku nιa, 'bomο -tua a 'kιn- "jrui.

18

Kea bae' 'a nai' 'blea

1 Ka nyο 'jea Kea bae jeejee -wεε 'kpi se ο "iwai ε, εμε Sesi nι "i ο 'je 'tmυ 'de υυ -pee, -wεε ο poo -tι' "i ka ο 'na :

2 'Bo -kwly klaa" jre' 'di, 'bomο "ju due' -οο -jea nyυ 'a 'pee nι-. Οο' "ju tu 'a pleε Kea, οο' -tι' se nyio 'o -tι' 'υn nι-.

3 -Tioη" 'nynο due' -nι 'o εε' -kwly tu 'di -ke, -υa ji 'e 'pee 'jei -nο ο 'wι "o 'wι, 'de

-υa nυ : 'In ji' -wεε -ιn -je nyυ -ke 'ma-blea -tι' 'a 'pee 'je.

4 'De 'wι -tuu"-tuu 'di ε, οο' po υa' wly doin" ο. 'Sυ ο naa tο' i 'de οο' -ce" 'υn ο 'na : -Bo 'maa pleε Kea mο 'de ε, -wεε 'ma -tι' se nyio 'o -tι' 'υn nι ε,

5 'ma jie -tioη" 'nynο -nυ 'a -tι' "i -seea', δε-nυε' υa tεen 'υn wοin. -Bo ε se ε nι ε, -mε υ se 'υn doin" "jrυ cen-tι 'boi.

6 -Wεε Ty"bo ποε "kpei ka ο 'na : Ao -gbυn, 'pee 'jei saυn- -nο 'o 'tmυυ -tι.

7 'De -mε Kea -mε 'e, nyυ ε -tea' 'o -wεε -υba baεε "maυ' ο 'jrυ -gbao ε se 'bεε- ε 'e -wi" -mυ "isre -tι "jrui nυυ ? εε muε imaa' ke 'de -wi" -mυ 'a -tι' 'υn ?

8 'Ma 'tmυυ- aopy 'mε, εε muε "isredι nυa' -too"- 'de υυ -pee. 'Kaa 'ma -teeε' aopy i -sontι nyio 'o "Ju a mua de jia' 'ee, οο muε οο' -kwly" -tea' jεεa' 'de nyυ 'υn 'nο 'blyba- "kpeii ?

Fariseen ke 'wei-sai ke

9 Sesi ποε -tι' "i ke'wle 'de nyυ -υba -daa' υba' -ce" "isrenyυ -wεε -υba -flean' nyυ jrυ' 'a -tι' 'υn.

10 Ο 'na : Nyυ 'sοοn -mu' baεa' 'de Kea -gbυ klaa' 'di, due' nιε Fariseen, -wεε due' nι 'wei-sai.

11 Fariseen -mο nyna "jei, -wεε οο baε Kea ka 'de ο pεε ο ο 'na : 'Oo Kea, 'ma ποε ε 'se-, δε-nυε' ka nyυ -sia 'o nιa "jrιυn ο, 'diwοnynιυn ο, jei" 'jeυn, 'ιn se kan' nι-. 'Ma ποε ε 'se- ke'wle, δε-nυε' ka 'wei-sai -nο nιa 'ιn se kan' nι-.

12 'Ma 'bo wοn kpe' 'sοοn 'de 'doo 'di. Dι "klein 'ma 'jea, 'ma ja ιa' -puue -nε 'mε, 'ma jea ε wοn -saa'.

13 'Kaa 'wei-sai -mο tεen ο, ο se "jri "jei kpa -wεε 'de jaυn 'di mο'ο -gbuntι, οο bla -pεε' -wεε ο 'na : 'Oo Kea, 'mο -ο -nιa δεsaυn nυi ε, ε 'wla 'cen 'de 'υn -pee !

14 'Bomο Sesi ποε "kpei ka ο 'na : 'Ma 'tmυυ- aopy 'mε, "ju -nο, -ta οο muua 'de ο ο -gbεin" de ε, ο ke Kea -kο', ε ke Fariseen -mο se -kο', δε-nυε' nyο "o nyο -οο kpa οο' -ce" "jei ε, οο muε -sοn jia', -wεε nyο -joo jaa οο' -ce" ja ε, -mο 'e "jei mu.

Sesi ποε "nynumu" "diwan (Matie 19.13-15 ; Maki 10.13-16)

15 Uv ja Sesi "nynumu" -wεe o 'je uvpu sun "kpei -te'. 'Kaa oo' klai" nynuu a -ce' nyv -uva ja "nynumu" "bli.

16 'Su Sesi 'da uvpu, 'de o 'na : Ao "tai- 'nynumu" "i uv 'je 'no 'un o ji, ao 'bo uvpu -je de kaan. Nyv ka uvpu nua, -uv -nua kan' a, uvpu a -tea' Kea 'a keema' -kwlo -te.

17 'Ma 'tmuv- ao to' -ti nyv "o nyv -sea' Kea 'a 'beode 'ε -ti' pεe "itba ka "ju -saan" a tba de pεe "i ε, o se 'e Kea 'a keema' -kwlo 'di pai.

"Wliijeji

(Matie 19.16-30 ; Maki 10.17-31)

18 Suifu-wi" 'a klaa" due' mo -tee' Sesi i o 'na : nyv detooi 'doe, de 'in 'je nu -wεe 'in 'je 'kmunta' -sea' -kwe -ta 'ble 'je ε- ?

19 Sesi 'na : Dεε-ti -ma -daa' 'un nyv 'doe ε- ? Nyv jro' se nyv 'doe nu-, -bo ε se Kea 'a 'su nu ε.

20 -In -juo Kea 'a ke' 'mε, ε 'na : -In -bo jei" 'jee, -in -bo "ku 'dbaa, -in -bo "jriie, -in -bo nyv si-ti "kpei -tuu" ε, -in -te' -in "bo ke -in de 'a ni' !

21 "Ju -no 'na : 'In -sa ke' -nua 'mva 'a won 'jea' 'de -saan"- 'un.

22 Sesi 'woan wlu -ne 'su o 'na : De due' -sie 'o ke, -in -je nu. -In ple -ma di -wee' "klein, -in -nyl" 'a 'wei nua" nyv, -wεe -in -je de jei nu 'de javn 'di. 'De -in -je ji, -in -je 'bo 'un 'de bla.

23 'Kaa "ju -no 'woan wlu -nua 'mva-, 'su o "kaeε "jrii "kiki, de-nue' o nε "wliijeji klaa" -o.

24 Sesi 'jea oo' "jrii "kaea' -ne 'su, o 'na : Ka "wliijejun 'a Kea 'a Keema' -kwlo 'di paa' nu 'kle ka- !

25 -Sen "kpei soo" 'a 'bo "pade 'ε -po" "icean' "koan "i ε je "wliijeji 'a Kea 'a keema' -kwlo 'di paa' -sii.

26 Nyv -woan oo' wlu -ne uv 'na : De nyv 'bεε o 'je nu 'ja a- ?

27 Sesi 'na : De nyvuv- sea 'bεε-, Kea 'bεε- εε' nua' mε.

28 'Su Piei 'na : -In -gbun 'no, -apu -o -boa -oo di -wee' "klein 'de -o bla 'bo -un 'de 'e ?

29 'Su Sesi wlu' o 'na : 'Ma 'tmuve aopu to' -ti, nyv -boa oo' -gbu", oo' 'nyno, oo' de'dinmai, o "bo ke o de, oo' 'nynuu-, 'de Kea 'a keema' -kwlo 'o -ti' 'un ε,

30 oo muε di -tuu"-tuu 'jea' 'de kaanwi 'di, -wεe 'de nya o 'je 'kmunta' -sea' -kwe -ta 'ble 'je -ke.

Sesi 'tmve oo' 'mε -ti ke oo' "kunyio' son -ti ke
(Matie 20.17-19 ; Maki 10.32-34)

31 Sesi 'da oo' dboun -nua -puue 'jo 'soon 'mε 'bo o -pun", -wεe o wlu 'de uv -pee o 'na : Ao -gbun 'no, -aa muε Selisalem -wεe di "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn 'cra 'de 'mo nyio 'o "ju 'a -ti' 'un 'de ε, i 'je 'o nyini.

32 Di uv 'cra imu -ni nyio 'o "Ju a muε 'e toa' 'de nyv sea' Kea juo 'kwa. Uv 'je o wlaa-, uv 'je o -cree"-, -wεe uv 'je o ton "jri wlan.

33 Uv 'je o klae 'un kpa, 'de uv 'je o 'dba, -wεe 'de 'wi 'a taan -ne 'di ε, o 'je "kunyio' son-.

34 'Kaa de Sesi 'tmva 'mva- uv seε 'dei 'won, de-nue' ka de ε -tua" a 'kwla, 'kamo εε' wlu tu nu 'de uvpu 'un.

Sesi 'baie Batime 'a 'jri.

(Matie 20.29-34 ; Maki 10.46-52)

35 -Ta Sesi 'a "kuvan Seriko -kwlo i ε, -mε "doi due' -tee i 'bo -je doun" -wεe oo -sro' nyv o.

36 O 'woan nyvuv 'a -ciin 'su ε, o -teeε' nyv i o 'na : De -ni 'emu kan' -a ?

37 Uv 'na : Sesi -wlvā Naretu mo -oo -si'.

38 'Su o "woo' o 'na : Sesi, Dafidu 'a "ju, -in -je 'ma wεe 'de !

39 Nyv -nua 'e nya uva -oo' wlu "wain, 'kaa omo "woo' ke'wle oo jea "jru o muu o 'na : Dafidu 'a "ju, -in -je 'ma wεe 'dee !

40 Sesi nyna i 'su o 'na : Ao jo 'un !

41 -Ta "doi 'kpa' 'bo o -pun" ε, Sesi -tee' o i o 'na : De -ma -pon 'un 'je -un "jrii nu ε- ? 'Su o 'na : 'Ma 'blei, -in nve -wεe 'un 'je i 'je ke'wle.

42 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : -Ma "jri 'bai-, -ma 'ma -kwlu" -tea' 'puv -un -ε.

43 'Bo ε "si oo' "jri je 'bai, 'su o bla 'o Sesi 'de, 'de Kea 'a 'nyu "i 'beεa' 'un. Nyv "klein -jeea' de -nuba 'mva- "jriε- ε, uva 'bεε- Kea 'a 'nyu "i -ke.

19

Sesi pa 'e Sase o -gbu"

1 Sesi pa 'o Seriko -kwlo 'di 'su ε, o cεn 'o -tie".

2 "Wliεjei due' -nι 'o mu, o cε 'nynι -nι Sase. O nιe 'wei-sanyo 'a klaa" -o. Omo -o -pεn "ju -nιa Sesi "jriε- 'jea i.

3 'Kaa 'de nyioε 'a "i -tia' 'un ε, -ta o 'jea cεen 'bo se nι-, 'de o "kvan i.

4 'Su o kpa plea' 'de -je 'a nya, -wεe o 'ja 'e sikomocotu ja, 'de o 'e Sesi "jriε- 'jee- ka 'o ka, dε-nuε' 'bomoc o mu -sia' see.

5 Sesi nynia 'o 'a -ta -tu 'su, o kpa "jri "jei -wεe o 'na : Sase, -un -si" i -too"-, dε-nuε' -un -bleε 'un 'dvi- 'un -stan.

6 'Su Sase crεε "kpei- o "sie i -wεe o kpa Sesi 'de o o -gbu" 'de 'mva- 'un.

7 Nyu "klein -jeea' dε -nιa 'mva- "jriε-, vva "wuan- Sesi 'dei, vυ 'na : Ao -gbun 'nε, omo -o mua 'o 'de desavn nvi o -gbu" 'di kooa' !

8 'Kaa Sase -mε ε, o nyna i 'bo Sesi "juεi, 'de o 'na : Tv'bo, -un -gbun 'nε, 'ma muε 'ma "wliε- 'un -seea', -wεe 'un 'je εε' tεo nua" nyu "nyι, 'de nyo 'un pooa 'srε i -wεe 'un -sa dε 'kwa 'ma muε "kpei -tea' kpe -nyiiε 'un 'jeo "nyι.

9 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : 'Pvva' pa 'no -gbu" -nε 'di 'mε -stan, dε-nuε' "ju -nε nιe Ablaam 'a "ju -o -ke.

10 'Mo nyio 'o "Ju 'un jie nyu -ma" i-pεan' 'de 'un 'je vυpυ 'pυv-.

'Sanikpi 'a "ipoo-ti (Matie 25.14-30)

11 Sesi wlu' ke'wle o pooε -ti' "i 'de nyu -vυ jia wlu -nι doin" o poa' -pee, dε-nuε' dε o "kuvan Selisalem-kwlo i ε, vva naa to' i ka vυ 'na -mε 'bomoc Kea 'a 'beode 'je "sri ε 'e "jri "kpaε' poo 'de-.

12 εmε -ti o wlu ka o 'na : "Ju due' -wlva 'e 'beo -gbεin", omo -mu' 'e 'blva- -tεon' -tεon "kpei, -wεe -bo vυ -teo' 'o, 'de -o -je de ji.

13 'Su o 'da o cε' dbonvun -puue, -wεe o "nyι vυpυ 'sanikpi due 'due, 'de o 'na : Ao poo ι 'dεo 'un mamav, 'su 'un 'je de ji.

14 'Kaa nyu -nιa 'e o cε' 'blva "kpei -nυ a -flεen 'o εmε -ti vυ dbo o nyu kν un vυ wlu ka : -A se ε "i nι "ju -nε 'je 'o -teeε-.

15 Vυ -teo' 'o, o 'kpa 'beo 'su, o jie 'e o cε' 'blva- 'di de, -wεe o 'da o cε' dbonvun o sia 'wei o -nυ, 'de dι vυ 'jea -wεe vυ 'je ιa' "kuan po.

16 -Jo -saa "i jia, o 'na : 'Ma 'blei, 'un 'jee 'sanikpi -puue 'un je kpo due' -un sia 'un o "kpei po.

17 'Su 'beo wlu' 'de o -pee o 'na : ε nmε "jrii, -un nuε dbo 'dεe, ka -un -bεεa' dε-saan" 'wεn "i ε, 'un -tee' -un -kwle -puue kwa, -wεe -un -je ιa' "jrukpo' i -tei nι-.

18 Vva' 'sεon -nε 'kpa 'o 'ε o 'na : 'Ma 'blei, 'un 'jee 'sanikpi -mm" 'un 'je due' -un sia 'un o "kpei po.

19 'Su 'beo wlu' 'de -mε -pee o 'na : -Mo -ke ε, 'un -tee' -un -kwle -mm" kwa, -wεe -un -je ιa' "jrukpo' i -tei nι-.

20 Dbonvi deejro' jia -mε 'na : 'Ma 'blei, -ma 'sanikpo -un sia 'un o, ε ka. 'In pooε tae' fo kpo "i -wεe -ta "ni 'a 'kpa a, 'un -te' ε 'o i.

21 'Ma pleε -un -ε, dε-nuε' -ma nyio tu kma wεn. Dε -un sea i -te' ε, εmε -ma -duo" 'un, -ta -un sea po, 'bomoc -ma -sa' dε.

22 'Bomoc o cε' 'blei -nε wluu 'de o -pee o 'na : -Mo dbonvi savn-, 'bo -ma -cε" 'kpa 'a wlu "kpei 'bomoc 'ma ji -ma 'pee 'jeea'. Ka 'un kma wεn -un -jea kan' -mε 'ee, -wεe dε 'un sea i -te' 'ma "due 'un, 'de -ta 'un sea dε po 'ma -sa 'o dε 'ee,

23 -mε dεε-tι -un se 'ma 'wei 'de 'wei i -te' -gbu 'di kpa a- ? -wεe -bo 'un ji de, -bo 'ma si 'e -sa' 'de ι se 'o crεn' po ε- ?

24 'Su o wlu' 'e nyu -jea εε' -ta -pee o 'na : Ao -sε 'sanikpo -nε 'kwa, -wεe ao 'je ε "ju -blea 'sanikpi -puue "nyι.

25 'De vυ wlu 'de o -pee vυ 'na : -Aa 'beo, "ju -nε -mε 'ble 'sanikpi -puue wε- 'de -o !

26 'Su o 'na : 'Ma 'tmυv aopυ 'mε, nyo o -blea dε ε, nyu a mu o jrε' "nyia' ke'wle, 'kaa nyo -jo sea dε 'ble ε, dε -je o 'blea mε nyu a muε -mε o 'kwa -saa'.

27 'De -je -sia 'o la εmε -nι ao ja 'un 'ma tvnyv -vυ seε "i nι- 'un 'jea vυpυ 'a 'beo nι ε -wεe ao 'je vυpυ 'dba -ta 'un "juoi.

Sesi pa 'o Selisalem-kwlo 'di (Matie 21.1-11 ; Makι 11.1-11 ; San 12.12-19)

28 Sesi -koa' wlua' kan' 'su ε, o kεn 'e nyu 'a nya -wεe vυ 'kpa Selisalem -jei".

29 -Ta vυ "kuvan Befase ke Betani i, 'bo olift-crυ -pυn", 'su Sesi dboε o cε' klai" nynuu 'sεon nya 'de o 'na :

30 Ao mu 'o -kwlo -nιa 'o -a "juoi 'mva- 'di, aoa muε soofaeju -ε -mυva i jεεa'. Nyu

jrɔ' se ε "kpei -te due'. Ao kain ε i, -wεε ao 'je ε -ta ja-.

31 -Bo nyv -tee' aorpv i -wεε ɔ 'e nv : Dεε-ti aoa kain ε i ε, -mε ao wlu ka 'de ɔ -pee ao 'na : Tv''bo -ni ε "i.

32 Nyv Sesi dboa mua, ka ɔ "sia dt 'a 'nyni ε, 'kamɔ vυ jεε ι -cεεn'-.

33 -Ta vυ nua soofaeju 'a i kaian' 'sv ε, εε' jεvn -wi" wlu' 'de vυ -pee vυ 'na : Dεε-ti aoa kain soofaeju i ε- ?

34 'Sv vυ 'na : Tv''bo -a -pɔn' ε.

35 -Wεε vυ kpa Sesi soofae' ju 'de vυ sro vva' 'vnpaadɪ 'bo ε "kpei, -wεε vυ 'jaa- 'o Sesi.

36 -Ta vυ nua naa' a, nyiɔpv a sroε vva' 'vnpaadɪ -je woi -ta -wee' "klein.

37 -Ta ɔɔ "kuvan Selisalem i 'sv ε, -wεε ɔɔ -crea' olift-crυ ε, 'mva- "ji 'e nyv "klein -vυ -ke ɔɔ na 'vυn 'ε, 'sv vυ -teε Kea 'a 'nyni "i 'bεεa' -pυn",

38 vυ 'na : Kea 'a "diwan kpyv 'beɔ -ɔɔ jia 'de εε' 'nyni 'vυn ε ! pεε 'a blua' ni 'e javn 'di ! Kea 'a 'nyni 'bei" -ta "o -ta !

39 Fariseen-wi" 'a jrv' -nua 'e nyv "klu ε, vυ wlu' 'de Sesi -pee ka vυ 'na : Nyv dεtɔɔi, -vυn -kaa' -ma klai" nynuu 'vυn ke vυ 'je wlu-ti 'bɔ.

40 'Sv Sesi wlu' 'de vυ ɔ ɔ 'na : -Bo 'ma klai" nynuu 'bɔ wlu-ti mɔ 'de ε, "soikpi a mυε wlua'.

Sesi -fin"- 'de Selisalem 'a -ti' 'vυn

41 -Ta vυ "kuvan Selisalem i, -wεε Sesi -gbυεn "kpei i 'sv ɔ -teε -fin" 'a -pυn" 'de εε' -ti' 'vυn 'de ɔ 'na :

42 Emε Selisalem-kwlɔ, dt -ι -tea εε' pεε 'a blua 'a -tea', -bo ε 'wɔvυn 'mii- 'de 'wι -ni 'di 'de ε, ε "paa', 'kaa kaan ka ιa' dt tu pa 'kwla 'de ε "jri 'de.

43 'Wι jri' -ιa mu nynia', 'de εε' tvnyv 'je ε -sa, -wεε vυ 'je 'ε -gblo" 'dei po -ta "o -ta.

44 Vva' mυε ε -ke εε 'bleenyv i-saa'. Vυ se εε' -gbi" a "soukpo 'bo ε -posou" "kpei siei, dε-nυε' nɔ" Kea -sa 'o, -wεε ε jia ε "i-tea', ε se εε' nɔ" tu "jriε- o sie.

Dɔɔ povn

(Matie 21.12-17 ; Makɪ 11.15-19 ; San 2.13-22)

45 -Wεε Sesi pa 'e Kea -gbu klaa" 'di, 'sv ɔ -teε nyv -vva poa 'dɔɔ 'demu 'a inva' -pυn".

46 'De ɔ wlu ka ɔ 'na : Dε -crυa 'de Kea 'a 'sbε 'di ε, ε 'naa : 'Ma -gbu" niε Kea bae-gbu. 'Kaa aorpv mɔ ε, ao nv ε "jriυn 'a "jrui 'kυn-gbu 'vυn.

47 ε 'wlvα 'o mu ε, Sesi a tɔɔ nyv Kea 'a -ti' 'de Kea -gbu klaa" 'di 'wι "o 'wι. 'Kaa 'sraa -savv 'a klae" o, kε' wɔ-savv o, nyv "jru kpy' i -tevn -nua 'e nyv "klu ke vva -pɔn Sesi 'a 'dba -kɔ i.

48 'Kaa ka vυ 'jea nv 'ka se ni-, dε-nυε' nyv -tuu"-tuu -a -jrɔ' ɔ -wεε -vva -je ɔɔ' wlu doin" o poa 'a "dia.

20

-Ta Sesi 'a 'ikmaa' 'wlv ε- ? (Matie 21.23-27 ; Makɪ 11.27-33)

1 'Wι jrε' o, -ta Sesi nua nyv dε tɔɔa' 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wεε ɔɔ 'tmva -pɔia" -ti 'de nyv -pee ε, 'bomɔ 'sraa -savv 'a klae" o, kε' wɔ-savv o, nyv-cɔvυn' -wi" jii-,

2 -vυn -tmvυ' -avv, dε -ma "ikmaa' -nε tba 'e "jri -ta -gbo" ε- ? 'De nyɔ -nyι' -vυn εε' "ikmaa' tu ε- ?

3 'Sv Sesi wlu' 'de vυ -pee ɔ 'na : 'Ma jie aorpv dε due' i -teea' -ke.

4 Nyɔ -dbo' San nyv "ni "jru pooa a- ? ε Kea -ae, -aee' nyiɔpv -oo ? Ao -se "kpei.

5 'Kaa vυ -teε εε' 'mii dia' -pυn" 'bo vva' 'sv 'nyni vυ 'na : -Bo -a -na Kea -dbo' ɔ ε, -mε ɔɔ mυε nva' dεε -ti ao se ɔɔ' wlu tɔ' 'vυn 'je ε- ?

6 'De -bo -a -na nyiɔpv -dbo' ɔ ε, -mε nyv -wee' "klein a mυε -avv "sei itbaa' 'de vυ 'je -a -dba, dε-nυε' vυ -wee' 'na : San niε Kea 'a weepoi -o.

7 'Sv vυ wlu' 'de Sesi -pee vυ 'na : Nyv -dboa' San nyv "ni "jru poo -a se ɔ juo-.

8 'Sv Sesi 'na : -εε, 'mɔ -ke ε, -ta 'vυn -sa "ikmaa' -wεε 'ma nva dt -ni ε, 'vυn se 'o 'a 'nyni "sii- -ke 'de ao -pee.

-Busan dinyv 'a "ipoo-ti (Matie 21.33-46 ; Makɪ 12.1-12)

9 'Bo -mε 'de ε, Sesi pooe -ti' "i 'de vυ -pee ɔ 'na : "Ju due' mɔ -dba rεsen -kle -wεε -ɔ sie -busan dinyv o, 'de -ɔ mu 'dvva' 'de 'blva- -tɔɔn "kpei.

10 -Ta rεsen -sa nɔ" nynia 'sv ε, ɔ dboε ɔɔ' dbonvi due' 'de -busan dinyv o -wεε vυ 'je ɔɔ' -nε rεsen jɔ 'o -sa, 'de vυ 'je ɔ "nyι. 'Kaa -busan dinyv kpyv 'ɔ, vυ blo', -wεε vυ po ɔ -jei", vυ se ɔ dε jrε' "nyι.

11 ɔ dboε ɔɔ' dbonvi jrɔ' ke'wle, 'kaa υυ bla -mɔ 'mε -ke. Υυ -cree" ɔ' -cree -cree"-, -wεε υυ pɔ ɔɔ' foo" -jei".

12 -Wεε ɔ dbo ɔɔ' dbonυυn 'a kpe taan -nɔ ke'wle, 'kaa υυ bla -mɔ 'mε, υυ je ɔ pɔɔa-, -wεε υυ nυ ɔ i.

13 'Sυ -kle' jei 'na : Ka 'tn 'je -je -mε 'ε de tu 'a sɔn nυ 'ja a- ? 'Ma jie 'ma -ti' kmaju dɔɔa', υυa muε -mɔ 'ɔ ni' -tea' dεwε-je.

14 'Kaa -busan dinyυ 'je ɔ i ε, υυ pɔɔε -ti' υυ 'na : Ao ji, "ju -kle' -nε 'jea 'kwa sie 'de nya, ɔ ka. -A -dɔɔ', -wεε -kle' -nε 'je -aa de nɪ 'bode.

15 'Sυ υυ bluu ɔ "kpei, -wεε υυ -sɔ 'o -kle' 'di 'de υυ 'dɔɔ.

'Sυ Sesi -teeε' υυυυ i ɔ 'na : -Bo -kle' jei -nɔ ji 'ee, ka ɔ 'je -busan dinyυ -nυ 'a -ti' nυ ε- ?

16 ɔɔ muε jia', ɔ 'je υυυυ 'dba, -wεε ɔ 'je ɔɔ' -kle' nyυ jrυ' kwa -te'. -Ta υυ 'wɔan wlu -nε, 'sυ υυ 'na : Kea 'bo -mε 'ε de tu nυε !

17 'Kaa Sesi -gbυεn υυυυ ja -gbυn -gbυn, 'sυ ɔ 'na : Wlu -crɪa' 'de Kea 'a 'sbε 'di -nε, -mε 'de 'deε- ?

"Soukpo -gbu"pɔυn pɔɔa sɔn i ε, εmε -kpa -gbu" pɔ "sou -cεεn"-, -wεε -ε -kɔ' -gbu" "i.

18 Nyɔ "o nyɔ -ka i 'bo ε "jri ε, ɔɔ muε i -craa', 'de -bo ε blu 'bo nyɔ "kpei ε, ɔɔ muε iwaa' see.

'Bluajei 'a 'wei -saa' (Matie 22.15-22 ; Maki 12.13-17)

19 Ke' wɔ-saυn o, 'sraa -saυn 'a klae' 'wɔan wlu -nε 'sυ ε, υυa -pɔn υυ 'je 'o "si υυ 'je Sesi kpyυn, dε-nυε' υυ 'je kan' 'mε ka Sesi pɔɔa -ti' -nε "i 'de υυυυ 'a -ti' 'υn ε. 'Kaa nyυ 'a faυn a nυ υυυυ 'mε.

20 'Sυ υυ -tee Sesi 'a "jriε- o sia' -pυn", -wεε υυ dbo nyυ jrυ' υυ 'pεn 'srei" -wεε -υυ -je Sesi kpyυn 'bo ɔɔ' -cε" 'ε wlu "kpei. Υυ nιε "i υυ 'je ɔ 'de -kwloyυnjeυn -wi" "juɔi ja-.

21 -Wεε υυυυ -tee' ɔ i ka υυ 'na : Nyυ dεtɔɔi, -a -je kan' 'mε dε -ma -tmυa ke dε -ma tɔɔa nyυ ι 'srei", nyɔ jrɔ' 'ɔ faυn 'a nυ -υn, 'kaa -ma tɔɔ nyυ Kea 'a -je 'de tɔ' -ti 'υn.

22 Εmε -ti -a -nɪi" -a -je -υn dε jrε' i -tee'-. -A -bεε' 'mεε -a -je 'wei -sa -a -je Sesaa "nyι ? -A -sɪ -aεε -ɪn" -a -bo ι -saa' ?

23 Ka υυa pɔɔa Sesi 'srε i ε, ɔ 'je kan' 'mε, 'sυ ɔ 'na : Ao to 'υn 'weiɔ due' "i kea', 'tn 'je ε 'je.

24 Nyɔ -ɔɔ 'nyɪ ke -ɔɔ "jrukpa" nɪ 'bo ε "kpei ε- ? Υυ 'na : Sesaa -o.

25 'Sυ Sesi 'na : Dε -nɪa Sesaa 'a dε, ao "nyι ε Sesaa, -wεε dε -nɪa Kea 'a dε, ao 'je ε Kea "nyι.

26 'Sυ dε υυ 'jea 'je 'de ɔɔ' wlu 'di, -wεε υυ 'je ɔ "kpei kpyυn ε se nɪ-. Tai' "maa υυυυ 'mε, 'sυ υυ "muε wɔn.

'Mευn 'a "kunyɔ' sɔn -ti (Matie 22.23-33 ; Maki 12.18-27)

27 Ε 'wlvα 'o -mɔ ε, Sadiseen-wi" -na "kunyɔ' sɔan' se nɪ ε υυa' jrυ' jie Sesi i -teea'.

28 Υυ 'na : Nyυ dεtɔɔi, dε Moισɪ 'a ke' 'cɪa 'de -aa -ti' 'υn ε, ε ka : -Bo -ma dε'dinmɔυ 'ble 'nyɔɔ -wεε ɔ ke υ se "ju 'wlv 'de ɔ 'je 'mε, -mε ɔɔ' "dei "duo 'nyɔɔ -nυ 'υn, 'de ɔ ke υ 'je "nyɪnuυ- 'wlv 'de ɔɔ' -fεin' -mεa 'a 'nyɪ 'υn.

29 'Kaa dε'dinmai -mε" 'sɔn -nɪ 'emυ, υυa' -jɔ -saa "i 'bleε 'nyɔɔ, ɔ ke υ se "ju 'wlv 'sυ ɔ 'mεε.

30 'Kamɔ υυa' 'sɔɔn -nɔ nυ -ke. 'Sυ υυa' taan -nɔ "duo -tɪɔn" 'nyɔɔ -nυ 'υn 'ε,

31 'kamɔ ε nυ 'de nyυ -mε" 'sɔn -nυ 'a -ti' 'υn. Υυ ke υ se "ju 'wlv mamaυ 'sυ υυ -wee' je 'mε.

32 'De εε' "jru 'a "ti 'tn 'sυ ε, 'nyɔɔkpaɔ' -nυ 'mεε -ke.

33 "Kunyɔ' sɔnwɪ o 'ee, nyɔ wε- 'nyɔɔkpaɔ' -nυ 'je "bli "ti -gblein' ε- ? Dε-nυε' υ jiiε "nyɪnυmai -nɪa -mε" 'sɔn -nυ -wee' kwai.

34 'Sυ Sesi 'na : "Nyɪnυmai -nɪa 'nɔ 'blυa- "kpei ε, υυa 'bleε 'nyɔɔ, -wεε 'nyɔɔkpaε' -nɪa 'nɔ 'blυa- "kpei ε, υυa "ti jra.

35 'Kaa nyυ -υυa mua "kunyɔ' sɔn ka nɪa' dε'ɔɔ- nɔ", 'de -υυ -jea 'kmυnɪa' -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'de jaυn 'di ε, υυ se 'nyɔɔkpaε' 'blei, 'de 'nyɔɔkpaε' se jra "tii.

36 'De ke'wle ε, υυ se 'mεi 'bode, ka Kea 'a "soa-wi" nɪa, 'kamɔ υυa mu nɪa', -wεε υυ 'je Kea 'a "nyɪnuυ- nɪ-, υυ -tee "kunyɔ' sɔan 'a -tea'.

37 "Kunyɔ' sɔan 'a -ti' mε Moισɪ 'tmυ 'de ɔɔ' 'sbε 'di tεin". -Ta -gbauo'- a waan nε

i -wεε ɔ 'jee ε 'jriε-, 'bomɔ ɔɔ 'daa- Kea Ablaam ke Isaaki ke Sakobu 'a Kea.

38 'De Kea se 'mεvɔn 'a Kea nɪ-, ε nɪε 'kmɔnɪvɔn 'a Kea -o, dε-nvε' nyv "klein -vva -mεa vɔ nɪε 'kmv 'bo ε 'juɔi.

39 'Sv kε' wɔ-savɔn jrv' wlu' ka vɔ 'na : Nyv dεtɔɔi, ka nyv ɔ 'tmva -ti', 'kamɔ -nao.

40 'Bo -mε 'de ε, nyv jrv' se ɔɔ' dε i -teea' 'bεε- la 'bode.

*Nyɔ -ɔɔ "ju Klisi ni ε- ?
(Matie 27.41-46 ; Makɪ 12.35-37)*

41 -Wεε Sesi wlu 'de vɔ -pee ɔ 'na : Ka nyv 'bεε- ɔ 'je Nyv 'pɔvi Kea -tea' 'o Dafidɪ 'a "ju 'daa- ?

42 'De Dafidɪ 'a -cε" 'kpa 'a 'sbε 'di ε, ɔ wlu' ka ɔ 'na :

Kea -nɪa Tv"bo ε, ε wlu' 'de 'ma Tv"bo -pee ε 'na : -In -te i 'de 'ma dianfɔ o mamav

43 'sv, 'in 'je -ma tvnyv -ma vɔ -sɔn ku 'vɔn nɪ.

44 -Bo Dafidɪ -mɔ 'dɔɔ Tv"bo 'ee, -mε ka ɔ nɪ Dafidɪ 'a "ju nɪsvɔn 'ja a- ?

*Sesi -saa nyv fεn' 'de kε'wɔ-sanyv 'a -ti' 'vɔn
(Matie 23.1-36 ; Makɪ 12.38-40)*

45 -Ta nyv -wee' "klein nɪa ɔɔ' wlu doin" o poa' a, 'bomɔ ɔ wluu 'de ɔɔ' klai" nɪnuu -pee ɔ 'na :

46 Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti', 'de kε' wɔ-savɔn 'a -ti' 'vɔn. Vv paa "bai -tɔɔn' -tɔɔn 'vɔn, -wεε vɔ nɪ ε "i 'de nyv 'je vɔvɔ 'jewlu o po -ta -wee', εmε -εε -teɪn 'dɔε 'dɔε vva -pɔn "kpei -tea' i 'de Kea -gbi 'dii ke -kɔ' -sɔn i ke-.

47 Vva -sa' -tɪɔn" nɪnvɔkpaε' dɪ 'kwai -gbi" 'dii, 'de -bo vva sea Kea bae ε, vva po baewlu -tɔɔn' -tɔɔn 'bo nyv "juɔi, -wεε nyv 'je vɔvɔ dε 'dɔεnvɔvɔn 'daa-. εmε -ti vva' -nε 'pee a mu "ikmaa'.

21

*-Tɪɔn" 'nɪnvɔ ɔ nɪa" wεi' jɔ-
(Makɪ 12.41-44)*

1 Sesi kpa "jri 'jei, -wεε ɔɔ -gbvɔvɔn' nyv "kpei- 'de Kea -gbu klaa" 'di 'sv, ɔ 'jee "wliεjevɔn, -vva nɪ Kea -paan' "jrii 'de -vva po 'wεi 'de 'wεi 'dipodε 'di.

2 'Bomɔ ɔ 'jee -tɪɔn" 'nɪnvɔ due' 'jriε- -ke, -vɔ po 'e vva' nɪa" wεi' jɔ "mɪ 'sɔɔn,

3 'sv ɔ 'na : 'Ma 'tmvɔ aovɔ tɔ' -ti, -tɪɔn" 'nɪnvɔ nɪa" a 'dba -ta a, vɔvɔ -po' 'de dε -tuu", -ε -sii "wliεjevɔn,

4 dε-nvε' 'wεi -i -sia vɔvɔ i ε, vɔvɔ vva nɪv -paan' 'vɔn. 'Kaa vɔvɔ ε, vva' nɪa" wεi' jɔ- v -tea' -kwlɪ" ε, εmε -wee' vɔ po 'demu.

*Sesi 'tmvε Kea -gbu klaa" 'a 'jei-gba' -ti
(Matie 24.1-2 ; Makɪ 13.1-2)*

5 "Soi 'dɔε ke -paan' dɪ -i -nɪa Kea -gbu klaa" 'a -pεε ε, -ta nyv jrv' nɪa ia' "wɔin 'tmva a 'bomɔ Sesi wluu ka ɔ 'na :

6 'Wɪ jri' -a mu nɪnɪa', -wεε dɪ "klein aoa 'jea i -ta, ia mu blua' 'de ia' "soukpo se 'bo ε -posou" "kpei siei.

*'Kmv 'a -kwε-tɪ
(Matie 24.3-14 ; Makɪ 13.3-13)*

7 'Sv vɔ -tee' ɔ i ka vɔ 'na : Nyv dεtɔɔi, nɔ" wε- 'di ia' dɪ tu i 'je nɪv ε- ? 'De -bo ia' dɪ tu 'a nɔ" ɔ se 'o nɪni 'ee, ka -a -je εε' juosvɔn nɪ ε- ?

8 'Sv Sesi 'na : Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti', -wεε nyv je aovɔ- 'srε ipoo-. Nyv -tuu"-tuu -a mu 'ma 'nɪni "jru -tea' 'sv -vɔ -je ji -wεε -vɔ -je wlu ka 'mɔ -nɪ Klisi, 'ma nɔ" nɪni', ao 'bo 'o vɔvɔ 'de blaa.

9 Aoa mɪε tv ke -kli 'a 'kpa -cruεn" 'wɔan' -ta "o -ta, -mε dε 'bo ao 'di iwaa, dε-nvε' ia' dɪ tu 'je nɪvε -o "i-saa' nɔ", 'kaa -mε se 'blva 'a -kwε- nɔ" nɪ ke.

10 -Wεε ɔ wlu vɔ -pee ke'wle ɔ 'na : nyv 'a kpe jrv' a mɪε vɔ -ponyɔ o -fɔan' 'blva 'a blo' wɔn jre' ε mɪε ε -poblva o -fɔan'.

11 'Blva- a mɪε cre'a' -ta "o -ta, 'mɪε- ε mɪε jia', 'wε- ε mɪε isia', "ikmadɪ a mɪε nva' 'de εε' nɔ" tu 'di, -wεε "jriε o siedɪ klae" klae" 'je nɪvε 'de javɔn 'di.

12 'Kaa nɔ" -ti -mɪ 'a dɪ tu 'je 'o nɪni ε, vva mɪε aovɔ svɔn -pɔn" kpa'a', -wεε vɔ 'je aovɔ 'kle -tu". Vva mɪε aovɔ kea -gbi 'di kpa'a', -wεε vɔ 'je aoa' 'pee 'je. Vva mɪε aovɔ -kaso 'di poa', vva mɪε aovɔ "kuan pooa' 'de 'beɔ-wi" ke 'blvajeɔn "juɔi 'de 'ma 'nɪ 'vɔn.

13 Ia' dɪ tu a mɪε ao "jri i nɪva' -wεε i 'je ao 'ma -ti' 'tmva' -je wɔn kain-.

14 Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti', ao kuu 'dii. Dε ao 'jea 'e "jru 'di 'blee ε, εmε -nɪ Ka ao 'jea aoa' -cε" 'ε o 'wlvsvɔn nɪ ε, ao 'bo εε' tɔ' i naa,

15 dε-nvε' 'ma -cε" 'kpa -a mu aovɔ tɔ' -kwlɪ" poa', 'ma mɪε ao wlu 'wɔn poa'

-wee ao 'je ε 'tmv 'de aoa' tonyv se ao 'wɔn 'i 'bɛɛi.

16 Ao "bo -wi" o, aoa' de'di -wi" o, aoa' 'wlvvavn o, aoa' "dɛi -wi" a muɛ ao wɔn "kpei ɛɛan' vɔ 'je nyv -tuu"-tuu 'dba 'de aopv "klu.

17 Nyv -wee' a muɛ aopv 'vɔn 'nyɛa' 'de 'ma 'nyni 'a -ti' 'vɔn.

18 'Kaa aoa' "mujɔ due' kouv -gbai ka se "mai 'bo aopv "jru.

19 Ao kpvɔn 'e nai" 'blea' 'jri -wee ao 'je 'kmvɔnɪa' -ɛɛɛn' 'je.

Sesi 'tmvɛ Selisalem-kwlvɔ 'ɔ 'jei-gba' -ti (Matie 24.15-21 ; Makɪ 13.14-19)

20 -Bo ao 'jee- aoa' tv o -fvɔn "jriɛ-, -wee vɔ 'je 'e Selisalem-kwlvɔ 'e po ε, -mɛ ao sie -kwlvɔ o ka ɛɛ' ja -gba' nɔ" nynia.

21 -Mɛ nyv -nɪa 'de Suide ple, vɔ 'je crvɪ "kpei- mu. Nyv -vɔvɔa mua 'o Selisalem nɪa' a, vɔ -too"- vɔ 'je ε o tɛɛn-. 'De nyv -vɔvɔa mua -gbei" woi nɪa' a, vɔ 'bo -kwlvɔ de muɛ,

22 dɛ-nvɛ' ɪa' 'wɪ tu a muɛ Kea 'a 'pee 'jewɪ nɪa', ɛmɛ -nɪ dɪ "klein -crvɪa' 'de Kea sbɛ 'di 'a 'o nyni wɪ-.

23 'De ɪa' 'wɪ tu 'di ε, ɛɛ muɛ "nmia -ti nɪa' 'de "kwlinynvɔkpaɛ' ke -gbaan vɔn 'a -ti' 'vɔn, dɛ-nvɛ' 'kle klaa" a muɛ nyv -wee' "kpei jia' 'de Suifv 'a 'blva- 'di -wee Kea 'a 'ɛɛn 'je "kpaɛ' 'pɛɛn- 'de Israɛ-nyv "kpei.

24 Vɔvɔa muɛ aoa' jrv' -cɛɛ 'i 'dbaa', vɔvɔa muɛ jrv' kvɔn 'vɔn kvɔan', -wee vɔ 'je vɔvɔvɔ 'blva 'a 'fv -wee' "klein "kpei- kpa. Nyv 'svɔ a muɛ Selisalem -kwlvɔ vɔ -sɔn i svɔan' mamav 'sv vɔvɔa' -nɛ nɔ" -tu" a ε 'je 'o -kwɛ.

Nyivɔ 'ɔ 'ju 'a dejisvɔn (Matie 24.29-31 ; Makɪ 13.24-27)

25 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ε, dɪ klae" -ɪa mua nɔvɔa' 'de 'jrv o, 'cv o, 'cv-svɔn 'a -ti' 'vɔn ε, ɪa muɛ nyv tai' "maa'. Nyv -wee' "klein a muɛ 'e favn 'vɔn nɪa' 'de 'tɔnɪɛ 'a -crvɛn" 'ɛ -ti' 'vɔn.

26 Favn 'a 'sv a muɛ nyivɔ 'dbaa' 'de dɪ -ɪa mua nɔvɔa' 'de 'kmv "kpei 'a -ti' 'vɔn, dɛ-nvɛ' "ikmadɪ -nɪa 'e javn 'di ε, ɪ -wee' "klein a muɛ i -suua'.

27 -Wee nyv 'je nyivɔ 'ɔ "Ju "jriɛ- 'jee-, 'de ɔ 'e ji 'bo bue" "kpei, ɔ ke ɔɔ' tv"bodɛ ke "ikmaa' ke-.

28 -Bo ɪa' dɪ tu a sea jia' -tee ε, -mɛ ao "duo 'kpv 'vɔn, ao kpa "jru "jei, dɛ-nvɛ' aoa' seie nɔ" "kvɔan- i.

Fikɪtu 'a "ipoo-tɪ (Matie 24.32-35 ; Makɪ 13.28-31)

29 'Bo -mɛ 'de 'sv ε, Sesi pooɛ -ti' "i ka 'de vɔ -pee ɔ 'na : Ao sie fikɪtu ke ti jrv' "jriɛ- o kea' !

30 -Bo aoa sea ɪ 'je -wee ɪa sea wɪn dee tbaa' -tee 'sv ka -kua" a "kvɔan i ε, ao 'je kan' 'mɛ.

31 'Kamɔ ɛɛ mu nɪa' -ke 'de nyivɔ 'ɔ "ju 'a deji nɔ" 'vɔn -ti' 'vɔn, -bo aoa sea dɪ -nɪ 'je -wee ɪa sea 'o nyni ε, -mɛ ao poɛ -kwlvɔ o ka Kea 'a 'beɔdɛ 'ɛ "jri "kpaɛpo nɔ" ɔ "kvɔan- i ε.

32 'Ma 'tmvɔvɔ aopv tɔ' -ti : Nyv -nɪa 'kmv 'de -svɔnwtɪ -nɪ 'di ε, vɔ -wee' "klein se 'mɛi, dɪ -nɪa 'mva- ɪ -wee' a jea 'o nyni.

33 'Blva ke javn a muɛ i svɔan', 'kaa 'ma wlv se isvɔn 'nɔ 'kmv.

Ao -te "jriɛ- "i

34 'De ɔ 'na : Ao -tu" aoa' -ɛɛ" 'ɛ -ti', ao 'bo aoa' -ɛɛi" "taɪɛ, -wee dɛ dia' ke nmo 'naa' ke 'kmv 'a dɪ ke 'wei 'a 'vɔn 'bo aopv kvɔn 'vɔn 'bleɛ, 'de ɪa' 'wɪ tu je aopv "jru -tiɛ'-,

35 dɛ-nvɛ' ka nyv ɔ poa 'sai 'de ɛɛ "fiian 'blva 'dinyv -wee' "jru i ε 'kamɔ ɛɛ mu nɪa'.

36 Ao 'bo 'mɛɛ, ao bae Kea jeejee, -wee ao 'je 'kpv 'ble 'de ao 'je dɪ -ɪa mua jia' 'mva- wɔin" 'pv, -wee aoa' dɪ je crɛ 'de nyivɔ 'ɔ "Ju "juɔi.

37 Ka -sɔn' ɔ -svɔn', 'kamɔ Sesi a tɔɔ nyv dɛ 'de Kea -gbu klaa' 'di, -wee -bo kwie kvɔn ε, 'de ɔɔ mu "mavwɪ -wee' nva' 'de olift-crɔv "kpei.

38 -Wee -bo -klae" pɛɛn "o -klae" pɛɛn ε, nyivɔvɔvɔ a ji ɔɔ' wlv doin" o poa' 'de Kea -gbu klaa" 'di.

22

"Jrujevɔn a pa Sesi 'a jaa" (Matie 26.1-5 ; Makɪ 14.1-2 ; San 11.45-53)

1 Kvɔnkwla' 'wlv -kɔ' -ɛɛ 'nyni nɪa pakɪ, -ɛ "kpei vɔvɔa diia -di'pɛn -sea' -puun" dɛ o mu a "kvɔan i.

2 'Sv 'Sraa -savɔn 'a klae" o, ke' wɔ-savɔn a -pvɔn Sesi 'a 'dba -kɔ i, 'kaa ka vɔ 'jea ɛɛ'

sɔn nu ε, 'ka se ni, dε-nuε' uva pleε nyu 'a "jriε- 'mε.

Suida 'wɔɔn- Sesi 'a 'de to -ti 'mε (Matie 26.14-16 ; Makı 14.10-11)

3 'Su -sion' paa 'e Suida -ɔɔ "kpei -tenynı nıa Isikario 'ɔn 'ε ɔ nıε klai" nynu -nıa -puue 'jɔ 'sɔɔn 'ɔ due' -o.

4 ɔmɔ -pooa a Sesi 'a dboun -puue 'jɔ 'sɔɔn 'de ε, ɔmɔ -mu' 'de -ɔ -ke 'sraa -saɔn 'a klae" ke Kea -gbu i fuɔɔn 'a "jru ɔ jɔ- 'je Sesi 'a 'de toɔn 'a wlu 'ɔn 'bεε-.

5 'Su uva nuε 'mva-, 'bomɔ 'wei uɔ 'jea Suida "nyı ε, uɔ 'bεε- ıa' wlu 'ɔn -ke.

6 Suida 'wɔɔn- 'wei "nyı-tı 'mε. Dε -tba' 'o mu ε, ka ɔ 'jea nu -wεε ɔ 'jea Sesi 'e to 'de nyu ti "i wɔɔ-, εmε ɔɔ -pɔn i.

Sesi ke ɔɔ' dboun nmaεε Pakı 'a -kɔ' -tu' dı- (Matie 26.17-25 ; Makı 14.12-21 ; San 13.21-30)

7 -Di'pen -sea' -puun" dε o mu 'a -kɔ' 'ɔ 'wı -ε 'di uva 'dbaa pakı 'a 'sraade nyı'. 'De εε' 'wı tu 'di mε Suıfu-wı" 'je 'blae -tɔɔ 'dba, -wεε uɔ 'je Pakı 'a diıde pi.

8 'Su Sesi dboε Piεi ke San ɔ 'na : Ao mu -wεε ao 'je -aa Pakı 'a diıde pi -a -je di.

9 -Wεε uɔpu -tee' ɔ i uɔ 'na : -Ta wε- -ın -nı "i -a -je ε pii ε- ?

10 'Su ɔ 'na : Ao po doın" i, -bo aoa sea -kwıo i "si ε, aoa muε "ju due' jεεa', ɔ 'je "nıde 'ble, -mε ao bla 'bo ɔ 'de, -wεε -gbu" -ε 'di ɔɔ mua paa' a, 'de ao ke ɔ 'je 'e pa -ke.

11 -Wεε ao 'je wlu ka 'de -gbu" jei -pee : -Aa 'blei 'naa -ta ka ɔ ke ɔɔ' klai" nynu 'je Pakı 'a diıde diı ε- ?

12 -Bo ao 'da kan' a, ɔɔ mu ao -gbu" 'a "jei wɔn klaa" due' tɔɔa' -ε 'di "kpei -tedı ke dı -wee' "klein 'je kpɔi" -tee ao 'je jεε-. 'bomɔ ao 'je Pakı 'a diıde pii-.

13 Uɔ mua, ka Sesi "sia dı 'a 'nyı ε, 'kamɔ uɔ jεε ı, -wεε uɔ pi Pakı 'a diıde.

Sesi 'a de'boɔdiıde (Matie 26.26-30 ; Makı 14.22-26 ; 1 Korıntı 11.23-25)

14 -Ta dıdı nɔ" nınia 'su ε, Sesi ke ɔɔ' dboun -tee dε dia' -pɔn".

15 'Su ɔ wlu' 'de uɔ -pee ɔ 'na : 'In nıε "i sese ao ke 'ın 'je Pakı 'a diıde -nε dı -tadue -wεε 'ın 'je 'ma -ce" wɔn 'jea' mu,

16 dε-nuε' 'ma 'tmuɔ aopu 'mε, 'ın se ε diı la 'bode mamaı 'su ε 'je εε' -ceen' -nε 'ε "i -kwεa' jεε- 'de Kea 'a kεεma' -kwıo 'di.

17 'Su Sesi "duε nmɔ -saan -dε 'ɔn, -wεε ɔ po εε' Kea 'se-, 'de ɔ 'na : Ao "duε 'ɔn -wεε ao 'je ε "wɔın -seea',

18 dε-nuε' 'ma 'tmuɔε aopu tɔ' -tı, dε -wıba -ta -ε mua nıa 'ın se rεsen 'jɔ 'ɔ nmɔ 'nai mamaı 'su, Kea 'a tu"bode 'je "jri "kpae po.

19 -Wεε ɔ "duo -di'pen 'ɔn, ɔ poε εε' Kea 'se-, ɔ ceen ε i ɔ "nyı ε uɔpu 'de ɔ 'na : -Di'pen -nε, ε nıε 'ma ku 'ın toa 'de aoa' -tı' 'ɔn -o. Ao nu εε' dε tu jeejee 'de ao 'je 'ma -tı' -kwıo ɔ po.

20 Uɔ -kɔa' -di'pen -nε dia' 'su ɔ "duo nmɔ -saan 'a dε 'ɔn ε -ke 'de ɔ 'na : Nmɔ -nε ε nıε 'ma nımɔ -ε -wıa i 'de aoa' -tı' 'ɔn -o, εmε -po' dbεε dε dee 'de ao -ke Kea 'nyı.

21 Ao -gbun 'nɔ "ju -ɔɔ mua 'ɔn 'e toa' 'a, ɔ ke 'ma -a -nıε sɔn -tadue poa' -ta.

22 Tɔ' -o, nyıo ɔ "ju a jıε 'mea' la, ka Kea cean εε' wlu -tie" see ε, 'kaa ε nıε "nııa-tı -o 'de "ju -ɔɔ mua ɔɔ' plei nıa 'a -tı' 'ɔn.

23 Uɔ 'wɔan wlu -nε 'su, uɔ -tee ba i -teea' -pɔn" due 'due uɔ 'na : Nyɔ wε- -bεε' -mε 'ε nıa' 'de -a "klu -ta a- ?

-ɔ -nı klaa" a- ? (Matie 18.1; 20.25-28 ; Makı 9.34; 10.42-45)

24 ε 'wıba 'o mu ε, dboun 'a 'su -tee ba o -toa' -pɔn" 'bo uɔpu 'a 'su 'nyı, -wεε nyɔ -nıa uva' klaa" 'de uɔpu "klu ε, uɔ 'je ɔ juo-.

25 'Su Sesi wıue uɔ -pee ɔ 'na : 'Beɔ-wı" -tea nyu "jru kpɔ' i 'nɔ 'blıa- "kpei ε, uɔ -siıε nyu uɔ 'blea wɔn, -wεε nyu uɔ -sia wɔn -nu, -wı" -mı uva 'daa- uɔpu uva' dε 'dɔε "jriı nuɔn.

26 'Kaa aomɔ 'bo kan' nuε, nyɔ -nıa klaa" 'de aopu "klu ε, ɔ nu ɔɔ' -ce" "ju -saan" 'ɔn, -wεε nyu 'blei 'je ɔɔ' -ce" nyu "juɔınuı 'ɔn nu.

27 'De nyıɔpu "klu ε, nyɔ wε- -nı klaa" a-, -jɔɔ diıa 'tabı "kpei -ae, -aee' -jɔɔ nuıa nyu "juɔı ε- ? ε se -jɔɔ diıa 'tabı "kpei nıı- ? 'De -mε 'kamɔ 'ın nı 'de aopu "klu -ta ka nyu "juɔınuı nıa.

28 Aopu mɔ ε, 'kle 'ın 'jea εmε ao 'je -ke 'de nai" 'blea' 'ɔn.

29 Εμε -tu 'in -tee aopu- 'beode 'dei ka 'in "Bo -tee ε 'un 'dei -ke ε,

30 'de ao ke 'ma -a -je -tadue dii, -a -je -tadue 'naa 'de 'ma keema' -kwlo 'di -wεe ao 'je tu "bokpae "kpei -te, -wεe ao 'je Israe-blva 'a blo'won -nia -puue 'jo 'soon 'o 'pee 'je.

Piei a mue Sesi won -saa'
(*Matie 26.31-35 ; Maki 14.27-31 ; San 13.36-38*)

31 'Su Tu"bo wlu' o 'na : Simo, Simo, -sion' -teεε' 'un aopu i, -wεe o 'je aopu 'un -gbao' ka nyo o -fuan' ko 'un ε.

32 'Kaa 'in bae -ma Kea 'me -wεe -ma 'ma -kwli" -tea' je -kwlin 'wlv. 'De -bo -in -biie" 'no 'un o ε, -wεe -in -je -ma de'di -wi" 'a di ikuu-.

33 'Su Piei 'na : Tu"bo, -ta vva mua -un -kaso 'di pooa' a, 'de -ta vva mua -un 'dbaa, 'bomo vυ 'je 'un -kaso 'di poo, 'de 'je 'un 'dbaa -ke.

34 'Su Sesi 'na : Piei, 'ma 'tmuv -un -ε, no" -ti sun" 'je -sro' -sian a, -ma mue wlua' kpe taan -in -je 'nv -in se 'un juo-.

Ka klai" nynuu 'jea nv 'bode ε
(*Luiki 9.2-3; 10.4*)

35 'Su Sesi wlu' 'de vυ -wee' -pee ke'wle o 'na : -Ta 'in dboa aopu -wεe ao sea 'wei 'dipode ke, -ke ke "kwlai- 'ble 'ee, de jre' -pon aopu 'kwa 'mεε ? 'Su vυ 'na : "In-, de jre' se -a 'kwa -pon.

36 'De o 'na : Kaan ka mo 'jaa nyo -blea o 'wei 'dipode, o "duo ε 'un. Nyo -blea -ke, o "duo ε 'un -ke, 'de nyo sea' -cne 'ble, -me o ple o 'unpaade 'de o 'je -cne due' -tin'.

37 'Ma 'tmv aopu 'me : wlu -crva' 'de 'ma -ti' 'un -ne, i 'je 'o nyini -o. εε' wlu tu 'naa : O -sroεε' 'bo 'diwonynion 'a -ton "i. De de -crva' 'de 'ma -ti' 'un -ne -tee 'o nyini -ti.

38 'Bomo klai" nynuu 'na : Tu"bo, -cni 'soon ka -ta. 'Su Sesi 'na : I -tiei".

Sesi bae Kea 'de olifi-crv "kpei
(*Matie 26.36-46 ; Maki 14.32-42*)

39 Sesi "sia "kpaε' 'sv, o mue 'e olifi-crv "kpei ka o nva see ε, 'sv o 'klai" nynuu bla 'o o 'de.

40 O nynia 'bo 'a -ta -tu 'sv, o wluε o 'klai" nynuu -pee o 'na : Ao bae Kea -wεe ao 'je 'e desavn 'di 'kpa.

41 'De omo teen vυvυ kun de-saan" ka, ka nyo o -fii" a "soukpo ε, 'kamo 'bo ten-, -wεe o tba 'koi- i 'de o bae Kea ka o 'na :

42 'In "Bo, -bo ε -nie "i ε 'je 'un 'kle -ne o teen 'de ε, 'Kaa ka "o ka ε 'je ε ni ε, 'ma -ni 'tun nv-ti 'bo nvεε, εε' -ni 'tun nv-ti nvεε-.

43 ['Su Kea 'a "soai due' 'wluε 'e javn 'di o jie o 'di i kua'.

44 -Ta 'mea 'a favn 'kpa 'de o 'un 'sv o 'Kea baewlu a cen nyv 'un 'ε, o 'su' -a -toa" 'bo 'blvo ε -ko' nymo kvn-.]

45 O -koa' baea' 'sv, o son 'un 'ε, -wεe o mu 'de o 'klai" nynuu o de. -Ta o mua -me vυ -wee' nie 'mva' 'de "jrii "kaea' 'un.

46 'Su o wlu' 'de vυ -pee o 'na : Deε-ti aoa 'mv ε- ? Ao son 'un, ao 'je Kea bae -wεe -sion' je aopu i -tin'.

Sesi kvvven'

(*Matie 26.47-56 ; Maki 14.43-50 ; San 18.3-11*)

47 O siie wlua' 'sv, nyv -tuu"-tuu je i "si. Suida -pooa o 'dboun -puue 'jo 'soon mo -kon 'e vυvυ 'mla. O 'kpa Sesi -pon" -wεe o -gblee o -kwli".

48 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : Suida, 'de -kwli" -gbleea' 'un mo -ma cen -wεe -ma poo nyio o "Ju 'srε i ?

49 Nyv -ke Sesi na 'jea de -εε jia nvva' nya i 'sv vυ 'na : Tu"bo, -a po -cni ?

50 ε "sie 'de vυvυ 'won 'sv vva' due' poε 'sraa -sai klaa" 'a dbonvi -cne, -wεe o cen o dian o doun" "jru.

51 'De Sesi "duo wlu 'un o 'na : "In- 'de, ε sie kan', ao 'bo -cne poε ! -Wεe o bla "ju -no 'o doun" "i 'sv ε jie 'bo -ko o de.

52 -Wεe Sesi wlu 'de 'sraa -savn klae" ke Kea -gbu ifvoun 'a "jru kvv' i -tevn ke nyv-coun' -wi" -ji' o kvpan' -pee o 'na : Ao 'blee -cni ke titii -wεe ao ji 'un kvpan', ε -ko' -na 'in nie "ku 'dbai -oo ?

53 'De 'wv -wee' "klein 'di ε, ao ke 'ma -a -nie -tadue 'de Kea -gbu klaa" 'di, ao se 'un sun -pon" -te'. 'Kaa aoa' no" nyini' -wε- la, -je' me la -sion' o "ikmaa' 'je "kpaε' pεen-.

Piei -sa Sesi won

(*Matie 26.57-58, 69-75 ; Maki 14.53-54, 66-72 ; San 18.12-18, 25-27*)

54 Vυ -koa' Sesi kvpan' 'sv ε, vυ kvv 'e 'sraa -sai klaa" o -gbein". Piei a bla vυvυ vυ -ko woi.

55 Uv -tba' ne-gban 'bo -gbein' 'a -kwea', -wee uv -gbaeo' 'de woi, 'su Piei jii' 'bo uvuv "klu -wee o -te i.

56 'Su dbonunynokpao' due' -je -o, -me o -tee i 'bo ne woin". 'Su v "si o "jrie- v 'na : 'Ju -no ke o na' -ke.

57 'Kaa Piei -too' o 'na : 'Nynokpao', 'in se o juo-.

58 No" -sia 'o mu de-saan" ka 'su, "ju jro' 'je o, -mo 'na : -In -nie nyv -nu 'a due' -o. 'Su Piei 'na : "In-, 'in se vva' due' ni-.

59 E 'wlv'a 'o -mo 'su, due' ji' ke'wle -mo 'ne ee' wlu "kpei -wee' o 'na : to' -ti -o, "ju -no nie nyv -nu 'a due' -o, de-nve' o -nie Galilei -o.

60 'Kaa Piei wlu' 'de o -pee o 'na : "Bo, de -in -niat" -in -jea 'tmv 'in se e juo-. 'De ee' no" tu 'di, o "sise wlv'a' 'su sun" -sro'.

61 Tv"bo "biia i, 'su o -gbven Piei ja. 'Su wlu Tv"bo 'tmva 'de o -pee 'de e, o po e -kwlv o. Tv"bo wlu' ka 'de-, o 'na : No" -ti sun" 'je -sro' -stan -ma mue 'bn won -saa' kpe taan -in -je nu -in se 'bn juo-.

62 Piei "sia "kpa' 'su o -tee -fin" 'a -pun". O -fun" mama' 'su o' won 'di je i "kae-.

Uv bla Sesi -wee uv -cree' o (Matie 26.67-68 ; Makı 14.65)

63 Nyv -vva fua Sesi i e, vva wlv'o' -wee vva bl'o.

64 -Bo uv bl'o defo "jri e, 'de vva bl'o -wee uv 'na : -In -si' di, -o bla -bn e- ?

65 'De vva cen -cree" i -tuu"-tuu vva -teo' kwa.

Sesi mue 'o -gbajevn "juoi (Matie 26.59-66 ; Makı 14.55-64 ; San 18.19-24)

66 -Son' -suan' 'su e, nyv-coun' -wee'- ke 'sraa -savn 'a klae" ke ke' wv-savn 'kuen "jrui, -wee uv kpa Sesi 'bo vva' -gbajevn "juoi,

67 -wee uv -tee' o i ka uv 'na : -Bo -in -ni Klist e, -me -in -tmv e 'de -a -pee. 'Bomv Sesi -see "kpei o 'na : -Bo 'in 'tmv e 'de ao -pee e, ao se e to' 'bn 'jei see.

68 'De -bo 'in -tee' aopv i e, ao se 'e wlu -sai see.

69 'Kaa de -wlv'a -ta la -e mua nya, nyio 'o "Ju a mue i -tea' 'de "ikma Kea 'a dianfo o.

70 'Su uv -wee' "klein 'na : -In -nie Kea 'a "Ju -o 'jaa ? 'De Sesi 'na : Em'e aoa' -ce" 'kpa 'tmva 'o, 'in ni 'e -ceen'-.

71 'Su uv 'na : E jii 'de o' -ce" 'kpa 'won -we-, -me de -ee i -teea' -a -je nyv i -tee' 'bode e- ?

23

Sesi mue 'o Pilatı "juoi

(Matie 27.1-2, 11-14 ; Makı 15.1-5 ; San 18.28-38)

1 'Su nyv -kwea de -wee' "klein son 'bn 'e, -wee uv kpa Sesi 'bo Pilatı "juoi.

2 'Bomv uv -tee o' -ti "kpei- -tu" 'a -pun" uv 'na : -A -nynaa "ju -no i, de-nve' o' paa nyv bi -son o' dooa vva' "jru o 'na uv 'bo Sesaa 'a 'wei -saa, -wee o' daa- o' -ce" Klist, 'beo.

3 Pilatı -tee' Sesi i o 'na : -In -nie Suifv-wi" 'a 'beo -oo ? 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : Em'e -jia' 'o 'de -ma -ce" 'won.

4 -Wee Pilatı wlu 'de 'sraa -savn 'a klae" ke, nyv -kvn' a "jrui -pee o 'na : De -e -jea "ju -no 'pee kpvn e, 'in see 'je.

5 'Kaa uv -tve" "kpei ke'wle uv 'na 'de o' nyv detovsun 'bn e, o -tee nyv 'a "jru dooa' 'de Galile mama' 'su o e Suide blva -wee' "i "sii- o e -ta nyini.

Sesi mue 'o Erodi "juoi

(Matie 27.28 ; Makı 15.17 ; San 19.2)

6 Pilatı 'woan Galile 'a 'nyni 'su, o -tee' nyv i -bo Sesi ni Galile i e.

7 O 'woan ka Sesi 'wlv'a 'de Erodi 'a 'blee 'blva- "kpei 'su o kpo 'de o o. -Me Erodi nie 'o Selisalem 'de ee' 'wı tu 'di.

8 Erodi 'jeea Sesi "jrie- 'su 'mva- a nv'o, de-nve' o -kwle Sesi 'a 'nyni 'woan' 'me, o -ni'e' o ke o 'je 'jee-, -wee Sesi 'je jrui' nu o 'je e "jrie- 'jee-.

9 'Su Erodi -tee' o di -tuu"-tuu i, 'kaa Sesi se 'e wlu -sa.

10 -Ta e nıta kan' -me 'Sraa -savn 'a klae" ke, ke' wv-savn -wee' -nıa 'o vva -tuu"- e Sesi -ti' "kpei- sovn- sovn-.

11 'Su Erodi ke o' "soa-wi" a wlv'a Sesi 'me, vva -fleen 'o, v paa o "bai -ee nva bleble 'bn, 'de uv kpo 'de Pilatı o de.

12 'De ee' 'wı tu 'di e, Pilatı ke Erodi -uv -kvan tv tein" 'de e, uv 'kpa dbevn.

Sesi 'a 'me -ti 'a wlv' b'e'

(Matie 27.15-26 ; Makı 15.6-15 ; San 18.39-19.16)

13 Pilatı 'kuen 'sraa -savn 'a klae" ke nyv-coun' ke nyv -wee' "klein "jrui, -wee o wlv' uvuv -pee o 'na :

14 "Ju ao ja 'bn -ta -wæe ao 'na o doo nyu 'a "jru ε, 'in -tee' o 'wɔn i -wæ- 'bo ao -wee' "klein "juoi. 'Kaa dɪsɔn "klein aoa -tuu" o "kpei- ε, dε 'in 'jea tɔ' 'bn 'je ε, ε se nɪ-.

15 Erodɪ foo" 'sɔ se o dɛsɔn jrɛ' -pɔn" 'je -ke, εmε -tɪ o jɔ 'nɔ -a o de. Aoa 'jee, "ju -nɔ, dε "o dε jrɛ' -ε -jea oɔ' 'mɛa' 'je, o se ε nɔ.

16 'Kaa 'ma mu o klae- 'bn kpa'a -wæe 'in 'je o i "sii-.

17 [De 'bo -kɔ' "o -kɔ' -sɔn see ε, Pilatɪ a "siie- -kaso 'dii ɔɔ nɪa "i i.]

18 'Sɔ ɔɔ -wee' -saa -cruɛn" -tadue, ɔɔ 'na : -In -dba "ju -nɔ -wæe -in -je Barabaɪ i "sii-.

19 'De Barabaɪ nɪε -kaso 'di, dε-nɔε' nyu -toa 'blɔajei wɔn o -wæe -ɔɔ -dba "ku -kwɔ -gbai -fɔn' nɔ" ε, o nɪε 'e ɔɔpɔ "klu.

20 Pilatɪ nɪε "i o 'jea Sesi i "sii- ε, o wlu' 'de nyu -kwea de -pee ke'wɛ.

21 'Kaa ɔɔ -wee' "klein -saa -cruɛn" ɔɔ 'na : -In kɔ o 'bo tu -kwɔ", -in kɔ o 'bo tu -kwɔ" !

22 Pilatɪ "due wlu 'bn ke'wɛ kpe 'ε taan -nε o 'na : Dεε-tɪ ε-, dɛsɔn -je wε- o nɔ ε- ? Dε o nɔa, -wæe o 'jea 'mε 'in se ε 'je 'de o 'bn. 'Ma mu o klae- 'bn kpa'a' 'de 'in 'je o i "sii-.

23 'Kaa ɔɔ 'nε Sesi 'a 'bo tu -kwɔ" kɔ -tɪ 'a wlu "kpei mamaɔ 'sɔ ɔɔa' "wɔ -cruɛn" je 'o "kpei 'bɔɔ-.

24 'Sɔ Pilatɪ cɛn 'o wlu o 'na : Dε ao -teea' i a muε nɔɔa'.

25 "Ju -nɪa -kaso 'di 'de 'blɔajei wɔn o toa' ke "ku 'dbaa 'a -tɪ' 'bn 'de -oɔ i "sii- -tɪ ɔɔ -teea' i -tee -tee"- ε, o mɔ Pilatɪ "sii- i. 'Sɔ o 'bɔɔ- ɔɔpɔ Sesi kwa, -wæe dε ɔɔ nɪa 'i, ɔɔ 'je o "jrii nɔ.

Sesi kɔɔε' 'bo tu -kwɔ"
(Matie 27.32-44 ; Makɪ 15.21-32 ; San 19.17-27)

26 -Ta ɔɔa kpa'a Sesi 'dbaa' a, 'bomɔ ɔɔ ke Sirentɪ i due' nyu a 'daa- Simɔ -gbɔɔn' 'bo -jei", -mε oɔ 'wɔɔε -gbei". 'Sɔ ɔɔ nɔnɔɔ i -wæe ɔɔ -tu" o Sesi 'a 'mɛtu "kpei 'de o 'je ε 'ble 'bo o 'de.

27 Nyu -tuu"-tuu 'wla ɔɔpɔ 'dei. 'Nynɔkpae' a -fɪn", ɔɔa bla pɛε- 'de oɔ -tɪ' 'bn.

28 'Sɔ Sesi "biie i 'de ɔɔpɔ o fɔ o -wæe o 'na : Selisalem-nynɔkpae', ao 'bo 'bn

-fɪn"-, ao -fɪn" aoa' -cε" ke aoa' "nynuu ke-.

29 dε-nɔε' 'wɪ jrɪ' -a mu nɔnɪa' -wæe nyu 'je wlu ka : 'Mɔa nɔ -sran -sie nynɔkpae', 'mɔa- nɔ "kwɔli -sea" 'ju 'wɔɔ due' ε, ε ke nyuε "ju sea' 'nya due' ke-.

30 'De εε' nɔ" tu 'di ε, nyu a muε wlu' ka : Cruɪ klae" ɪ 'wla 'de -a "kpei, cruɔko" ɪ kaan -a "jrii-.

31 'Kaa -bo ɔɔa sea dɪ -nɪ tu jao "jrii nɔ 'ee 'de -mε tu sɔε -mε 'e ?

32 -Ta ɔɔa kpa'a Sesi ε, ɔɔ kpa 'diwɔnɔnɪɔn 'sɔɔn -ke 'de ɔɔ ke Sesi 'e -tadue 'mεε.

33 ɔɔ nɔnɪa 'o -ta nyu a 'daa- "jru kpa" a, 'bo ɔɔ kɔɔ Sesi tu -kwɔ". ɔɔ kɔ 'diwɔnɔnɪɔn 'sɔɔn -nɔ 'mε 'bo tu -kwɔ" -ke. Due' kɔɔε 'o Sesi 'a dianfɔ o, -wæe due' -nɔ kɔɔε 'o oɔ' kvanfɔ o.

34 'Sɔ Sesi wlu' ka o 'na : 'In "Bo, dɪ ɔɔa nɔa -ta ε 'bo ɪ -sɔε' 'bo ɔɔpɔ "jru, dε-nɔε' ɔɔ se 'e ɪ 'de juo-.

ε 'wɔɔa 'o mu ε, "soa-wi" pɔε oɔ 'bnpaadɪ soa', -wæe ɔɔ -gbɔli' 'bn 'bo ɔɔ 'a 'sɔ 'nɔnɪ.

35 -Ta ɔɔ kɔɔa Sesi 'bo tu -kwɔ" ε, nyu -tuu"-tuu -gbae'-, -wæe -ɔɔa -jraa' ɔɔpɔ. 'pee jeɔn -wi" a wlaa Sesi 'mε, ɔɔ 'na : O mɔ -o -pɔɔa' nyu jrɪ' ε, o 'pɔɔ- oɔ' -cε" la -a -je o 'je 'de ! -Bo o nɪ Klisɪ, "ju Kea 'cra i 'de nyu "klu ε, -mε o "sii- la 'e !

36 "Soa-wi" a wlaa Sesi 'mε -ke, ɔɔ 'kpa'a' 'bo o -pɔn", -wæe ɔɔ "nyɪ o -koonmɔ.

37 'De ɔɔ 'na : -Bo -in -nɪ Suifɔ-wi" 'a 'beo ε, -mε -in -pɔɔ' -ma -cε" la 'e !

38 Dε -crua' 'de Sesi "jru kɔɔ' fɔ o ε, ε 'naa : "Ju -nɔ nɪε Suifɔ-wi" 'a 'beo -o.

39 'Diwɔnɔnɪɔn -ɔɔ -kɔɔa 'bo tu -kwɔ" ε, ɔɔa' due' a -cree"- Sesi 'mε o 'na : -In se Klisɪ nɪ -nε ε- ? -In -pɔɔ' -ma -cε", -wæe -in -je -a 'pɔɔ- -ke.

40 O 'tmɔa dε -nε 'sɔ due' -sia 'o -tee oɔ' "bli -cεa' -pɔn" o 'na : Kea 'a faɔn 'a nɔ -ɔɔn ? 'Pee kɔɔn -mɔ -ke ε, dε -nε mε -ma -tmɔɔ ?

41 -Mɔ -ke 'mɔ ke- -a -nɪε kui wɔn 'je ka-, dε-nɔε' -aa kɔɔn saɔn, 'a -kei" mε -aa -je, 'kaa "ju -nɔ -mɔ se dɛsɔn jrɛ' nɔ.

42 'Sɔ o wlu' 'de Sesi -pee o 'na : -Bo -ma sea 'de -ma 'beo dε 'bn de ji ε, -mε -in pɔ 'ma -tɪ' -kwɔ o.

43 'Su Sesi wlu' 'de o -pee o 'na : To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmu -bn, 'de -stanw 'di e, -in -ke -aa muε 'de Kea 'a keema' -kwlo 'di mua'.

Sesi 'a 'mea'
(Matie 27.45-56 ; Maki 15.33-41 ; San 19.28-30)

44 'De εε' no" tu 'di -mε 'jrv -tee -gbao, 'kaa ε "muε 'jri. 'Su kwie kpon' 'de 'blua- -wee' "klein "kpei mamau 'su, ε je -kwie" jrv -gbao jεε-.

45 'De εε' no" tu 'di ε, tae' fo -nia Kea -gbu klaa' 'di ε, ε son 'fo 'o 'bo -kwea'-.

46 'Su Sesi "wo o 'na : 'In "Bo, 'in -tee' ε 'ma 'kmu kwa. O 'da kan' 'su, oo' feeε' blue i-.

47 "Soa -wi" 'a -jeopoi 'jeea de -nuva 'mua- "jriε- 'su o 'bεε- Kea 'a 'nyu "i o 'na : To' -ti -o, "ju -no nte 'pepe -ceen'-.

48 Nyu "klein -kwea de 'jeea de -nuva 'mua- "jriε- 'su, u muε -gbein" woi 'de kplea' 'bn.

49 Sesi 'a "dei-wi" ke, 'nynukpae' -wlua Galile 'de -u -ke o jia poε kun -ta -toon, -weε uva -gbun' de -εε nuva ja.

Uv -tee' Sesi i
(Matie 27.57-61 ; Maki 15.42-47 ; San 19.38-42)

50-51 -Gbajei due' -oo 'nyu nia Soseu, o 'wluε 'o Arimate 'de Suide, oo fue Kea 'a 'beo de-. Ta -gbajeun a pooa Sesi 'a 'mε -ti ε, o ke u se ε 'bn ni-, de-nue' o "srei, oo pleε Kea.

52 Omoo -o mu Sesi 'a "ku i -teea' 'de Pilatu o.

53 'Su o -sa oo' "ku 'bo tu -kwli", o "fin o tae' plu "jrui -weε o -te' o i 'de -gbain' 'di. εε' -gbain' tu "bluue' 'de 'soa- 'di, u se nyu i -te 'de ε 'di due'.

54 ε nte di nmaewi -o, Suifu-wi" 'a -kwlewi 'a -kwie".

55 'Nynukpae' -wlua Galile -u -ke Sesi a na, u se Soseu mu' -weε u sie Sesi 'a i -tesun ke oo' -gbain' "jriε- o. Uv 'jea Sesi 'a "ku 'de -gbain' 'di po-ta 'su ε,

56 u 'wlua 'e -gbain' "kpei u muε -kwlo de, -weε u nmae 'cna ke -dai'klo ke- 'su u -kwle', de-nue' ε nte -kwle -wi -o 'kamoo ke' 'da.

24

Sesi 'a "kunyio' soan'
(Matie 28.1-10 ; Maki 16.1-8 ; San 20.1-10)

1 Suifu-wi" 'a -kwlewi 'wlua 'o -jei" εε' -son' woin" 'su, 'nynukpae' -nu -cnuun' 'de -gbain' "kpei, u kpa 'e -dai'klo u nmaea.

2 -Ta uva mua -mε "soukpo -ε -kaan 'bo -gbain' "woin' wlu 'o 'we-.

3 'Su u pa 'de -gbain' 'di, 'kaa u se Tu"bo Sesi 'a "ku jεε-.

4 -Ta u nte to' "kpei naa' a, 'su nyu 'soon jrv' -uva 'bnpaadi a fan -taan' uupv "kpei.

5 'Su de waa uupv 'dii, u bla "jru -kwli". 'Su nyu 'soon -nu wluε u -pee u 'na : Deε-ti aoa -pon "ju -nia 'kmu i 'de 'meun "klu ε- ?

6 'Kaa o se -ta ni-, o son "kunyio'. -Ta o ke ao nua 'e Galile 'de ε, de o 'tmua ao po ε -kwlu o, o wlu' ka 'de- o 'na :

7 nyio 'o "Ju 'je 'de tooe -o 'de desauunbn 'kwa, 'de o 'je kooε- 'bo tu -kwli", -weε o 'je 'kmu de ji 'de 'wi 'a taan -ne 'di.

8 'Su wlu Sesi 'tmua 'de ε, 'nynukpae' -nu po ε -kwlu o.

9 Uv 'wlua 'de -gbain' "kpei ε, di "klein u 'jeea 'jriε-, u 'tmu i 'de dboun -nia -puue 'jo due' ke nyu jrv' -pee.

10 ε ni Madi -wlua Madala ke Saanu ke Saku de Madi ke 'nynukpae' jrv' -ke u nia 'o ke, uupv -tmu de -ne 'de Sesi 'a dboun -pee.

11 De 'nynukpae' -nu 'tmua 'mua- u se ε to' 'bn 'je, de-nue' uva 'won ε 'mii ka ja jaa' nia.

12 'Kaa Piei soan 'bn 'su o kpa plea' 'de -gbain' "kpei o -gbun 'de ε 'di, 'kaa tae' plu 'a 'su mε o 'jee "jriε-. De o 'jea 'mua- ε "moo- tai' 'su o muε -gbein" de.

'Bo Emaisi -jei'
(Maki 16.12-13)

13 'De εε' 'wi tu 'di ε, klai" nynu 'soon -uva mu 'de -kwlo due' -εε 'nyu nia Emmaisi 'di. -Jebli 'a -toe 'a -puue 'jo due' -ni 'o εε' -kwlo -tu ke Selisalem 'nyu.

14 'Su di "klein -nuva 'de Selisalem ε, uva 'tmu i "woin.

15 -Ta u nua wlua' 'de ba o -tooa' 'bn 'su Sesi 'kpa' 'bo uupv -pun", -weε o ke uupv a naa bi' i.

16 'Kaa uva' "jri kue kwa u se o 'i juo-.

17 -Wee o wlu 'de uo -pee o 'na : De aoa di 'mii 'de ao -wee' je "jrii "kiki ni kan' a- ?

18 'Su uua' due' -oo 'nyni nia Kleopasi e, o wlu' 'de Sesi -pee o 'na : -Ta -mo -wlu 'de Selisalem-nyu "klu, -wee di "klein -nuua 'de 'wi -ni 'di -wee -in si juo e- ?

19 'De Sesi 'na : -Mi 'a di tu 'de e- ? 'Su uo 'na : Di -i -nuua Sesi -wlu Nasareti -o -nia Kea 'a wlu 'kwajaa "jrii e, imi -aa -tmu. Sesi -no oo' "ikmaa' poe "jri "kpa'e 'de oo' nuudi ke oo' wluuon 'un 'bo Kea ke nyu -wee' "juoi.

20 Ka -aa 'sraa -saun 'a klae" ke nyu-oon' -wi" to o 'emu -wee uo 'jea oo' 'pee, 'de uo kuoo o 'bo tu -kwlu" e, -in si 'woon ?

21 -Apu moo naa to' i 'de e, -a -na omo -je israe-nyu seie- 'de uua' tonyu 'kwa 'de-, 'kaa ia' di tu nuua -sian ee' 'wi taan -ne ka.

22 To' -o, 'nynokpa'e jru' -wlu 'e -a "klu -uo -ma" a -a tai', uo mua 'de -gbain' "kpei -son' wain" e.

23 Uo se oo' "ku jee-, uo jia de 'su uo 'na : Kea 'a "soa-wi" -wlu 'de uo -pee -uo -na : O son 'un 'e, o nre 'kmu.

24 -Wee nyu jru' 'wlu 'e -a "klu 'de uo mu 'e -gbain' "kpei -wee di "klein 'nynokpa'e' 'sia 'nyni uo jee i kan' -ceen-, 'kaa uo se omo o -ce' 'kpa 'je.

25 'Su Sesi wlu' 'de uo -pee o 'na : 'Oo nyioo a se -me 'e to'di ni kan' a- ? Di "klein Kea 'a wlu 'kwajaaun 'tmua 'de e, aoa' ia' to 'un nre 'kle !

26 Klist se 'kle -ne 'un ceen i 'dee- -wee oo' 'beode se 'de o 'kwa 'kpai ?

27 -Wee di "klein Moisi ke Kea 'a weepoon 'tmua 'de oo' -ti' 'un 'de uua' 'sbe 'di tein" e, o -tee ia' wo -saa 'de uo -pee.

28 -Ta uua nynia 'o -kwlo uua mua 'di -pon' 'su, ka nyoo o -sia' -wee oo mua nyaa 'kamoo Sesi a -pon o 'je nu 'de-.

29 'Kaa uo kpuun o i uo 'na : -In -ji' -in -ke -a -je -ta 'pen, -kwlu' a -ko' 'su Sesi ke uo paa 'o -kwlo.

30 -Ta o ke uo nia de dia' 'bo 'tablu "kpei 'su e, o 'due -di'pen 'un o -ko ee' Kea 'se poa' -wee o cten e i 'de o "nyi e uo.

31 'Su uua' "jri 'bai' uo juo o "i, 'kaa o "maa uo "jrii.

32 'Su uua wlu ba -pee, uo 'na : -A -blu" -aa, omo -o 'teo 'dee-, eme -ti -ta oo -saa'

Kea 'a wlu wo 'de -a -pee 'su -a 'di cen 'cna "kpei 'dee-.

33 'Bo e "sri uo je Selisalem de mu, uo je dboun -nia -puue 'jo due' ke nyu -ke uo 'kuan "jrui jee-.

34 'Su -wi" -mu 'na : Tu'bo jie 'kmu de -ceen-, o ke Simo 'jee.

35 -Wee de -nuua uo "jrii 'bo -jei" ke 'de ka Sesi ke uo nia 'o 'tablu "kpei -wee o ceen -di'pen i 'bo uo "juoi e, 'de uo po uo ia' "kuan.

Sesi toe oo' -ce" klai" nynu -nia -puue 'jo due' "i

(Matie 28.16-20 ; Maki 16.14-18 ; San 20.19-23 ; Nuudi 1.6-8)

36 Uo siie wlu' kan' 'su, Sesi 'a -ce' 'kpa -taan' 'bo uua' -kwea-, 'su o 'na : Ao 'je pee 'a blua' !

37 'Su dee waa uo 'di i, faun a nu uo 'me, uo 'na -me uo 'jeee -suu jre' "jrie- 'de-.

38 'Kaa Sesi wlu' 'de uo -pee o 'na : De -ee tai' "maa aoo e- ? Dee-ti aoa naa to' -nia kan' i 'de ao pee o e- ?

39 Ao -gbun 'ma kwa ke 'ma bi ja, e 'ma -ce' 'kpa -o ! Ao 'tun 'mi i, ao 'je 'un 'je, de-nue' -suu se -suen' ke 'kpa 'ble ka 'mo nia.

40 -Ta oo 'tmua wlu -ne -me, oo toe uo oo' kwa ke oo' bi 'i.

41 Uua nu 'mua- 'me -mo, 'kaa uo se e to' 'un 'je ke 'pepe. Ka uo nia 'de tai' 'a "maa' 'un Sesi 'jea kan' 'su, o -tee' uo o 'na : Ao 'ble diide jre' 'me -taa ?

42 'Su uo to o daa-smii 'a tie "i, 'su o "duo e 'un 'e,

43 -wee o -te ia' dia' -pon' 'bo uo "juoi.

44 'Su o wlu' 'de uo -pee ke'wle o 'na : -Ta ao ke 'ma -a -teea i 'de e, de 'un 'tmua, e ka, 'un wlu' ka 'un 'naa : Di "klein Moisi o, Kea 'a wlu 'kwajaaun o, Dafidi 'cua 'de 'ma -ti' 'un e, i 'je 'o nyni -o se.

45 'Su o kaien uo 'a to' won -wee uo 'je Kea 'a wlu -e -cua' 'dei 'won.

46 'Su o 'na : De -cua' 'de 'ma -ti' 'un, e ka : Klist a mu' 'kle 'jea' mamau 'su e 'je oo' 'mea' jee-, -wee o 'je "kunyoo' son 'de 'wi 'a taan -ne 'di.

47 -Bo e ni kan' a, -me 'kmu fai" poo -ti ke desaun 'a -kwe-ti a mu' 'tmua' 'de oo' 'nyni 'un 'de 'bluadi -wee' "klein -pee. 'Kaa 'bo Selisalem mo ee' 'tmua' 'je -tee.

⁴⁸ Aopu -ni ia' di tu 'a -ta 'jevni.

⁴⁹ 'De ao -gbun 'no -suu -εε wlu 'in "Bo cean -tie" ε, 'ma mu ε jaa' 'de aopu 'un. 'Kaa ao -te i 'bo Selisalem mamaυ 'su εε' "ikmaa' -wluva 'e javn 'di 'je aopu "kpei ji.

Sesi muε javn 'di

(Maki 16.19-20 ; Nuvdi 1.9-11)

⁵⁰ Ε 'wluva 'o muε, Sesi ke uupu muε 'de Betani fo o, 'bomɔ ɔ kpa sun "jei ɔ poo uupu "diwan.

⁵¹ ɔ "siε uupu 'a "diwan poa' 'su ɔ je 'unson 'bo uupu "klu, ɔ je javn 'di mu.

⁵² Uupu mo -koa' ɔɔ' "juoi -gbεεa' 'su uupu muε Selisalem de 'de 'mva- 'un.

⁵³ Uva 'kuen "jrui jeejee 'de Kea -gbu klaa" 'di -wεε uva ble uva 'bεε- Kea 'a 'nyu "i.

-Pɔia" -tɪ San 'tmɔa

Kea 'a wlu -snɛɛ nyɔ 'ɔn

1 -Ta 'kmɔ a -teea a, -mɛ wlu nɪ' sese, wlu nɪɛ 'de Kea 'ɔn -wɛɛ wlu nɪ Kea.

2 Wlu ke Kea 'kpaɔ tɛɪn" sese.

3 Kea cɛɛn 'de wlu 'ɔn -wɛɛ ɛ po dɪ -wee' "klein 'kmɔ. Dɛ "o dɛ -ɛ -nɪa 'kmɔ -wɛɛ wlu sea nɔ, -mɛ se nɪ-.

4 'Dɛ ɛ 'ɔn mɔ 'kmɔnɪa' -cɛɛn'- 'wɔ. ɛɛ' 'kmɔ tu mɛ -nɪ nyɔ -wee' 'a -sɔn'.

5 -Sɔn' -nɪa 'mɔa- ɛ -sɪn' 'de kwie 'ɔn, 'kaa kwie se -sɔn' i "fian-.

6 Kea dɔɔɛ nyɔ due', ɔɔ' 'nynɪ -nɪ San.

7 ɔ ji' -wɛɛ ɔ 'e -sɔn' ɔ -tɪ' 'tmɔ, 'de nyɔ -wee' 'je ɛɛ' -tɪ' tɔ' 'ɔn 'je 'bo ɔɔ' wluɪ".

8 ɔmɔ se -sɔn' nɪ-, 'kaa ɔ ji' -wɛɛ ɔ 'je -sɔn' ɔ -tɪ' 'tmɔ.

9 ɛɛ' -sɔn' tu mɛ -nɪ -sɔn' -cɛɛn'- -ɛ ji 'kmɔ 'de -ɛ -sɪn' 'de nyɔ -wee' "klein "kpei.

10 Sesi mɔ -nɪ Kea 'a wlu ɔ -nɪ 'kmɔ sese, ɔmɔ Kea cɛɛn 'ɔn -wɛɛ ɛ nɔ 'kmɔ 'kaa 'kmɔ "kpei nyɔ se ɔɔ' -tɪ' 'wɔɔn-.

11 ɔ jɪɛ 'e ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'a 'blɔa- "kpei, 'kaa ɔɔ' 'cɛ-wɪ" se ɔ sɪn 'sɔɔn kɔɔn-.

12 'Kaa nyɔ klein" -kɔɔn ɔ sɪn 'sɔɔn -wɛɛ -ɔɔ -je ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ɔn, ɔ nɔɛ' 'sɔ -wɪ" -mɔ 'bɛɛ' ɔɔ 'je Kea 'a "nynuu- 'kpa.

13 ɔɔ 'jea Kea 'a "nynuu- 'kpa a, ɛ se 'e nyɔ ɔ nymɔ ke, ɔɔ' tɔ' 'ɔn 'wɔ, ɛ 'wɔɔɛ 'e Kea 'ɔn.

14 Kea 'a wlu -nɛ mɛ -srɛɛn nyɔ 'ɔn. ɔ "tɪɛ 'de -a "klu. ɔmɔ "diwan ke tɔ' -tɪ "ji 'ɔn. -A -jraa' ɔɔ' "ikmaa' 'mɛ, ka "juɔ due' koun -gbai' 'blea ɔ "bo 'a "ikmaa' -wee' "klein.

15 San -nɪa ɔɔ' -tɪ' 'a -ta 'jei ɔmɔ -na : "Ju -ɔɔ -tɪ' 'ɔn 'tmɔa 'de ɛ -wɛɛ 'ɔn 'na : ɔɔ mɛ jia' 'de 'ɔn 'de ɛ, ɔ nɪɛ dɛwɔn ɔ je 'ɔn -sii, dɛ-nɔɛ' ɔ ke 'kmɔ 'kpaɔ 'bo 'ɔn "juɔɪ.

16 Dɪ -wee' "klein pɔɔɛ 'de ɔ 'ɔn kɪn, ɛmɛ -tɪ ɔ "jii -aɔn "diwan 'a "kwli -wee' wɔn.

17 Tɔ' -o, Kea jaa Moɪsɪ kɛ' 'kwa -wɛɛ ɛ "nyɪ -aɔn, 'kaa ɛ cɛɛn 'de Sesi 'ɔn -wɛɛ ɛ "nyɪ -aɔn 'saa 'ɔn ke tɔ' -tɪ.

18 Nyɔ "o nyɔ se Kea "jɪɛ 'jee due', 'kaa "Ju ɔɔ due' -nɪa 'o "Bo -pɔn" ɛ mɔ -sɛ 'kwla 'de -a -pee.

San Batisɪ 'a wlu

(Matie 3.1-12 ; Makɪ 1.1-8 ; Luikɪ 3.1-18)

19 Ka San nɔa Sesi 'a -tɪ' 'tmɔ sɔn 'ka ka : Suɪfɔ-wɪ" 'a "jru kɔɔ' i -tɛɔn -nɪa Selisalem dɔɔɛ 'sraa -sɔɔn jɪv' ke Kea -gbu sɔn opɔɔn ke 'de San o -wɛɛ -ɔɔ mu ɔ i-teea', ɔɔ 'na : -Mɔ 'ee, -ɪn -nɪɛ nyɔɔ -o ɛ ?

20 San wa 'wɔn i ɔ je wlu-, ɔ se dɛ jɪɛ' -sie"-, ɔ 'na : 'ɪn se Klɪsɪ nɪ-.

21 'De ɔɔ -tee' ɔ i ke'wɛɛ ɔɔ 'na : Nyɔ -ɪn -nɪ 'ja a- ? -ɪn -nɪɛ Eli -o ? San 'na : "ɪn-, 'ɪn se ɔ nɪ-. 'De ɔɔ 'na : -ɪn -nɪɛ Kea 'a wlu 'kwajaai -nɔ -oo ? San 'na : "ɪn-, 'ɪn se ɔ nɪ-.

22 'Sɔ ɔɔ 'na : 'De -mɛ -ma 'nynɪ wɛ- 'ja a- ? -Aa -teeɛ' -mii -wɛɛ nyɔ -dɔɔa' -aɔn -a -je ɔɔɔɔ "kuan kpa. Dɛ -ma -daa' -ma -cɛ" -gbo' ɛ- ?

23 'Bomɔ San wluu-, ɔ 'na : 'ɪn nɪɛ "ju -nɪa 'e -pɪɔn" blɔa "kpei 'a wee po wlu -o, ɔ 'naa : Ao nmae Tɔ'bo 'a -je !

Ka Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmɔ ɛ 'de ɔɔ' 'sbɛ 'di ɛ, 'kamɔ mɔ nɪ-.

24 'De nyɔ ɔɔ dɔɔa 'e San o 'mɔa- "klu ɛ, Fariseɛn-wɪ" -nɪ 'e mu,

25 ɔɔ -tee' ɔ i ka, ɔɔ 'na : -ɪn sea Klɪsɪ nɪ-, -ɪn sea Eli nɪ-, -ɪn sea Kea 'a wlu 'kwajaai nɪ 'ee, -mɛ dɛɛ -tɪ -ma po nyɔ "ni "jru ɛ- ?

26 'Sɔ San 'na : "ni mɛ 'ma po nyɔ "jru, 'kaa 'de aopɔ "klu ɛ, "ju due' -nɪ 'e 'mɔ 'de aɔ se juo-,

27 'kaa 'ɪn se ɔɔ' "kwlaɪ 'a "dbi "ikain ka nɪ-.

28 Dɪ -nɪ -wee' nɔɔɛ' 'bo Betani 'de Sudɛn juɔɔ 'de, -ta San a pɔɔa nyɔ "ni "jru ɛ.

San 'daa Sesi Kea 'a 'sraa -sablaa'

29 ɛɛ' -sɔn' jɪɛ' -sɪan', Sesi jɪɛ 'de San o. 'sɔ ɔ 'na : Kea 'a blaɔ ju -ɛɛ -kɔa' nyɔ -wee' 'a dɛsɔn, ɛ ka !

30 ɔmɔ -nɪ "ju -ɔɔ -tɪ' 'ɔn 'tmɔa -wɛɛ 'ɔn 'na "ju -ɔɔ jia 'bo 'ɔn 'de ɔ 'bɛɪ" ɔ je 'ɔn -sii, dɛ-nɔɛ' ɔ nɪɛ 'kmɔ sese 'bo 'ɔn "juɔɪ.

31 'ɪn se ɔ juo- -ke 'de-, 'kaa 'ma pɔɛ nyɔ "ni "jru -wɛɛ Israɛ-kɔɔn 'je ɔɔ' -tɪ' juo-.

32 San wlu' ke'wɛɛ ɔ 'na : -Ta Kea 'a -Suu 'wɔa 'e jaɔn 'di, -wɛɛ ɛ "sia i 'bo ɔ "jru ɛ,

'in 'je eε' -ta 'mε. Ka -gbεε' nua, 'kamo ε nι-.

33 'De -mε 'mo st o juo ke -wee' 'de-, 'kaa Kea -dboa' 'un nyu "ni "jru poa', εmε -wlu 'un -pee ka, ε 'na : -Ma muε 'ma -Suu i 'jea', ε 'je i "si 'bo "ju due' "kpei. Oo' "ju tu mo -oo mu 'ma -Suu nyu "jru poa.

34 -wεε 'in 'je eε' -ta, 'de ka o nua Kea 'a "Ju, 'in 'je kan' -wεε 'in 'tmυ ε 'de ao -pee.

Sesi 'a "i-saa' klai" nynuu

35 Eε' -son' jre' -sian', -ta San nua 'bo o ni- ke'wle, o ke oo' klai" nynuu 'soon ke.

36 O 'jea Sesi oo -sia' 'su o 'na : Kea 'a 'blaa ju -nao.

37 San 'a klai" nynuu 'soon -nu 'woan wlu o 'tmυa -ne 'su, υυ bla 'o Sesi 'de.

38 Sesi -gbuan de 'su ka υυa ji o kin o 'je kan' 'mε, 'de o -tee' υυυ i, o 'na : De aoa -pon i ε- ? Uυ 'na : Rabbi, (ε 'de mε -ni nyu detooi) -ta ka -in -koo ε- ?

39 'Su o wlu' 'de υυ -pee o 'na : Ao ji 'je ! Uυ mu' -cεen'-, υυ je -ta o kooa 'je. 'Bomo υυ ke o ni 'de 'wι -nua 'mυa- 'di. 'De -ta εε nυυa kan' -mε -kwie" jru -tee -gbao.

40 Nyu 'soon -woan San 'a wlu -wεε -υυ bla 'o Sesi 'de ε, υυa' due' 'a 'nynι -ni Ancre, o nιε Simo Piei 'a de'di -o.

41 Omoo -saa "i -o -jεε oo' de'di Simo 'de o 'na : -A -jee' Mesi "jrie- -wε- ! (ε 'de mε -ni Klist, Nyu'pυvi Kea -tea' 'o ε.)

42 -Wεε o kpa Simo 'de Sesi o. Sesi -gbuan Simo ja 'su o 'na : -In -nιε Sonast 'a "ju Simo -o, 'bode ε, -ma 'nynι -ni Sefast (ε 'de mε -ni Piei, "sou).

Sesi 'da Filipυ ke Natanaε ke

43 Eε' -son' jre' -sian' Sesi -nιei" o 'je 'e Galile mu 'su o ke Filipυ -gbυon', o wlu o -pee o 'na : -In bla 'bo 'un 'de.

44 Filipυ -mo 'wlyε 'o Besaida 'bo Ancre ke Piei o -kwlo.

45 Filipυ ke Natanaε 'jea 'su o wlu o -pee o 'na : Natanaε, "ju -oo -ti' Moist 'cria 'de ke'ε 'sbε 'di, -wεε -oo -ti' Kea 'a wlu 'kwajaavon 'tmυa -a -jeo' -wε-. ε Sosev 'a "ju Sesi -o -wlyε Nasaretι -o.

46 'Bomo Natanaε wluu o 'na : De 'dœ 'beε' ε 'je 'o Nasaretι -mo 'wlyυ ? Filipυ 'na : -Mo ji 'je 'su.

47 Sesi 'jea Natanaε oo jia 'de o o 'su, o wlu' 'de oo' -ti' 'un, o 'na : Israε i 'a -cε" 'kpa -mo ka, st -ti se 'de o 'un ni-.

48 'De Natanaε -tee' o i, o 'na : -Ta -in juo 'un ε- ? Sesi 'na : -Ta -in -nua 'bo fikitu -son' 'bo 'in 'jee -un, -mε Filipυ se -un 'daa-ji ke.

49 'Su Natanaε 'na : Nyu detooi, -in -nιε Kea 'a "Ju -wεε -in -ni Israε 'a 'beo.

50 'De Sesi wlu o -pee o 'na : De 'in 'na 'in 'je -un -wε- 'bo fikitu -son, εmε -ti -in -je 'ma -ti' to' 'un ? -Ma muε di klae" klae" "jrie- 'jeea', ε 'je -ju -mυ -sii.

51 -Wεε o wlu ke'wle o 'na : 'Ma 'tmυεε aopy to' -ti, aoa muε javn 'jea' ε 'je won kain-, 'de Kea 'a "soa-wi" 'je -ja -blu' nu 'bo nyio o "Ju "jru kpo'.

2

Sesi 'a "i-saajrii' 'bo ba "blii "ti -ko "kpei 'bo Kana

1 ε nυε 'wι taan 'su, ba "blitii -ko -tuu" ε 'bo Kana 'de Galile. Sesi de ni 'o ε.

2 Uυ 'da Sesi ke oo' klai" nynuu -ko' -son -ke.

3 Nmoo -kwεa 'su, Sesi de wlu' 'de o -pee υ 'na : Uυ se nmoo 'ble 'bode -o.

4 'Su Sesi 'na : "Ju 'nynoo, aa' to' ke 'ma to' se due' ni-. 'Ma -ne no" se 'o nyni ke.

5 'Su υ wlu' 'de nyudiide "jrii -gbleun' -pee, υ 'na : De "klein oo mua ao -pee 'tmυa' a, ao nu ε.

6 -Ta εε nua kan' -mε "soijae -mεεo"- -ni 'o, Suifu-wi" a po "ni 'di -wεε υυa -sa -flen" kui ka υυa nua 'de υυυυ "bli see ε. Ia' jae tu ε, "ni -svι 'a kwla -mε" na a "ji jri' -wεε kmε' 'due kwla 'soon -o -ji" jri'.

7 'Su Sesi wlu' 'de nyudiide "jrii -gbleun' -pee o 'na : Ao "jii- jae -ni "ni ! -Wεε υυ po ι "ni 'di 'sv ι "ji.

8 'Su Sesi 'na : Ao "plien la, ao 'je "ju -o -tea' diide "jru o i kpa. υυ "plien 'su υυ kpe'.

9 Diidι "jruo -tei -no -tian' "ni -ε -snεεa nmoo 'un -ne won 'su -ta εε' nmoo tu 'wlyε o se 'o juo-, 'kaa diide -gbleun -cria' "ni ε, -wi" -mυ juo 'o ε 'pepe. 'Su o 'da 'nynojei 'mε,

10 -wεε o wlu o -pee o 'na : Nyoo 'nyte nyu nmoo 'dœ ke kpiun-, -wεε -jε -sea won

nmɔ ɔ 'bɔɔ de, -mɛ nyɔ -wee' "jii la. 'Kaa -mɔ -tee' nmɔ 'dɔe i mamau 'su ti je ka ni-.

11 Ka Sesi nua ɔɔ' "i-saa' jrii' nu sun, 'bo Kana 'de Galile 'kamɔ -nao. ɔɔ' "ikmaa' 'pɛɛn- "kpaɛ' 'bomu -wee ɔɔ' klai" nynuu 'je ɔɔ' -ti' tɔ' 'ɔn.

12 'Bo -mɛ 'de ε, Sesi ke ɔ de o, ɔɔ' "dei -wi" o, ɔɔ' klai" nynuu muɛ Kapɛnaʊm. 'Kaa ʊb se 'o 'wɪ -tuu" nu.

Sesi nuɛ 'dɔɔ poun i 'de Kea -gbu klaa' 'di

(Matie 21.12-13 ; Makɪ 11.15-17 ; Luikɪ 19.45-46)

13 Suifu-wi" 'a kuɔnkɔwla' 'wɪb -kɔ nyɔ a 'daa- Pakɪ "kuɔban i 'su, Sesi muɛ Selisalem.

14 ɔ paa 'e Kea -gbu klaa" 'di 'su, ɔ jɛɛ 'e bli' pleʊn o, 'blae pleʊn o, 'pai pleʊn o, ε ke 'wei fai" poun ke, -mɛ ʊb -tee' i 'de ʊpɔ 'a klukpa 'de.

15 'Su ɔ "duɛ "dbu 'ɔn 'de ɔ nuɛ klaejɔ 'ɔn -wee ɔɔ nu ʊpɔ i, ε ke ʊba' bli' ke 'blae ke. ɔ -gba' 'wei fai" poun 'a 'wei mu" ja, ɔ -gba' ʊba' klukpɪ -wee' ja.

16 -Wee ɔ wɪu 'e "pai pleʊn -pee ɔ 'na : Ao -sa dɪ -nɪ -ta. Ao 'bo 'ɔn "Bo 'a -gbu" 'dɔɔpo-gbu 'ɔn nuɛ.

17 'Su wɪu -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ɔɔ' klai" nynuu po ε -kwɪb o. ɛɛ' wɪu tu 'naa : 'Oo Kea, ɛɛ' -gbu" 'a 'tɔn a 'dba 'ɔn 'ɛ.

18 Suifu-wi" 'a "jru kpɔ i -teʊn "dua wɪu 'ɔn 'su ʊb 'na : jrii' wɛ- -ɪn nu kaan -a -jee' "jriɛ 'su -ma nu dɪ -nɪ ε- ?

19 'De Sesi 'na : Ao -gba' Kea -gbu klaa" -nɛ "jɛi-, 'ma muɛ poa' 'de 'wɪ taan 'di.

20 'Su Suifu-wi" wɪu ɔ -pee ʊb 'na : -Ja" ! Kea -gbu klaa" -nɛ nyɔ poa 'de -sɪn 'a kwla -nyiiɛ 'jɔ -mɛɛo"- 'di ε, ɛmɛ -mɔ -na -ɪn -je po 'de 'wɪ taan -gbai' 'dii ?

21 'Kaa Kea -gbu -jɛ Sesi a "sia 'nynɪ ε, ɛmɛ -nɪ ɔɔ' nyiɔjɔ.

22 ɛmɛ -tɪ -ta Sesi sɔan "kunyɪɔ' 'su ɔɔ' klai" nynuu po ɛɛ' wɪu tu 'a -tɪ' -kwɪb o. 'Su dɪ "klein -crɪa' ke wɪu Sesi 'tmɔa 'de ε ʊb 'je ɪ tɔ' 'ɔn.

Dɛ -nɪa 'e nyiɔ 'ɔn ε, Sesi juɛ'

23 -Ta Sesi nua 'o Selisalem, Pakɪ 'a -kɔ' nɔ" ɔ, nyɔ -tuu"-tuu -je jrii' -wi" ɔ nua -wee -ʊb -je ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ɔn.

24 'Kaa Sesi se ʊpɔ -kwɪ" -te', dɛ-nuɛ' ɔ juo ʊb -wee' "klein 'mɛ.

25 Dɪ "klein -nɪa 'e nyiɔ pɛɛ o ε, ɔ juo ɪ -wee' 'mɛ. ɛmɛ -tɪ nyɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je nyiɔ 'ɔ -po' bla 'de ɔ -pee.

3

Sesi ke Nikodɛmɔ ke

1 'Kaa "ju due' -nɪ 'e Fariseɛn-wi" "klu, ɔɔ' 'nynɪ -nɪ Nikodɛmɔ, ɔ nɛ Suifu-wi" 'a "jru kpɔ' i -tei 'a due' -o.

2 ɔmɔ -ji' 'de Sesi o "mau', -wee -ɔ -wɪu ɔ -pee ka -ɔ 'na : Nyɔ dɛtɔɔi, ka -ɪn -wɪba 'e Kea o -wee -ɪn -je -a dɛ tɔɔ ε, -a -je kan' 'mɛ, dɛ-nuɛ' jrii' -wi" -ma nua nyɔ jɔɔ' se ε 'bɛɛ- ɔ 'jɪ nu -bo Kea se ɔ o sie ε.

3 Sesi wɪu ɔ -pee, ɔ 'na : 'Ma 'tmɔʊɛ -ʊn tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ, nyɔ -sea' 'wɪba' dee 'wɪb ε, ɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je Kea 'a 'bɪɔ dɛ 'je.

4 'Su Nikodɛmɔ -tee' ɔ i, ɔ 'na : Ka nyɔ -kpa -kea" -mɔ 'je 'wɪba' dee 'wɪbʊsɔn nu ε- ? ɔ 'je 'de ɔ de 'di de mu -o -wee ɔ 'e 'wɪb ke'wɪɛɛ ?

5 Sesi 'na : tɔ' -tɪ 'ma 'tmɔʊ -ʊn, -bo nyɔ se 'wɪb 'de "ni ke -suu 'ɔn ɔ se 'bɛɛ- ɔ 'je 'e Kea 'a Tɔ"bo -kwɪɔ 'di pa.

6 Dɛ -wɪba 'e nyiɔ 'ɔn -mɛ nɛ nyiɔ -o, -wee dɛ -wɪba 'e Kea 'a -Suu 'ɔn -mɛ nɛ Kea 'a dɛ -o.

7 -Bo 'ɪn 'na ao 'je 'wɪba' dee 'wɪb ε, tai' 'bo -ʊn -maa"-.

8 -Ma -jee', -ta poɔ' nɪai" 'bo ɛɛ muu, 'de -ma -wɔn ɛɛ' -si' wɪu 'mɛ, 'kaa -ta ɛɛ 'wɪba, -ta ɛɛ mua, -ɪn se 'o juo-. 'Kamɔ ε nɪ -ke 'de nyɔ -ɔ -wɪba 'de Kea 'a -Suu 'ɔn 'a -tɪ' 'ɔn.

9 'Su Nikodɛmɔ 'na : Ka -mɛ 'ɛ dɛ tu 'je nuɔɛ 'emu ε- ?

10 'De Sesi 'na : -Mɔ -nɪa Israɛ-nyɔ 'a dɛtɔɔi klaa" a, -ɪn se dɪ -nɪ -mɪ juoo- ?

11 'Ma 'tmɔʊɛ -ʊn tɔ' -tɪ, dɛ -a -juua, ɛmɛ -aa -tmɔ 'de dɛ "o dɛ -a -jea a ɛmɛ -ɛɛ -po' -aa bla, 'kaa -po' -aa bla a aoa' -tuɛ" doin".

12 -Bo 'ma sea 'blɔa- "kpei dɪ 'a -tɪ' 'tmɔ, -wee aoa' 'je -mɪ tɔ' 'ɔn 'ee, -mɛ -bo 'ma sea jaʊn 'di dɪ 'a -tɪ' 'tmɔ 'ee, ka ao 'je ɪa' tɔ' 'ɔn 'jesɔn nu ε- ?

13 Nyɔ "o nyɔ jɔɔ' se 'e jaʊn 'di mu due', -bo ε se nyiɔ 'ɔ "Ju -ɔ -wɪba 'e jaʊn 'di nɪ ε.

14 'De ka Moisi crooa -tɪɛn-sɛn tu "i 'de -pɪɔn" blɔa "kpei ε, 'kamɔ nyiɔ 'ɔ "Ju 'je 'o tu -kwɪ" kɔɔɛ -ke, -wee ʊb 'je ɔ inyna-.

15 'De nyo "o nyo -je oo' -ti' to' 'bn e, o 'e 'kmunia' -sea' "ti -ta 'ble 'je.

16 DE-nue' Kea 'a nyio 'o -ti' kmaa' -sie' sun' i. EmE -ti e -tu" -wee e to 'e ee' "Ju jo due' koun -gbai' 'de nyo "o nyo -jea oo' -ti' to' 'bn je -tuon blu 'kaa oo mue 'kmunia' -sea' -kwe- -ta 'ble 'jea.

17 Kea me 'de e, e se ee' "Ju 'no 'kmu "kpei dbo 'de o 'e nyio 'pee kpuun-, 'kaa e dboo' -wee nyio 'je 'puva' 'je 'de o 'bn.

18 Nyo -jea oo' -ti' to' 'bn e, 'pee se o kpuun i, 'kaa nyo -sea' oo' -ti' to' 'bn 'je e, 'pee kpuun -mo' 'me sese, de-nue' o se Kea 'a "Ju jo due' koun -gbai' 'a -ti' to' 'bn 'je.

19 'De ee' 'pee tu me -ni : -son' -jia' 'no 'kmu "kpei e, nyio'pu se e "inu-, 'kaa kwie me uva -pon, de-nue' uva' nuudu nyie "jrii.

20 Nyo "o nyo -oo nuukplun nynia "jrii e, o 'nye -son' 'bn 'e, -son' o faun a nuo', de-nue' oo plee oo' kplun 'a "kpa' 'peean' 'me 'de -son' 'bn.

21 'Kaa nyo -oo nva toi" di e, omo -oo ji 'e -son' 'bn -wee ka oo 'jea Kea won e, nyu a 'je e i 'pepe 'de oo' nuudu 'bn.

Sesi ke San Batisi ke

22 'Bo -me 'de e, Sesi ke oo' klai" nynuu mue 'e Suideblva "kpei. 'Bomo o ke uo nu 'wi pla-, -wee oo po nyu "ni "jru.

23 San foo' 'su a poe nyu "ni "jru -ke 'bo Enon, e ke Salimu "kuban- i. 'Bomo "ni -tuu" ni-, -wee nyio'pu a mu 'de o o, 'de oo po uo "ni "jru.

24 -Me San se -kaso 'di mu ke.

25 'Su San 'a klai" nynuu 'a jru' ke Suifui due' -tee ba o -tooa' -puun" 'de di nyu 'jea 'a nu -wee uo 'jea 'e Kea "jri 'dei nmoo 'o -ti' 'bn.

26 Uo jje 'e San o, 'de uo 'na : -Aa detooi, "ju -o -ke -in -nia 'e Sudan -gbuu 'de 'de, -wee -oo -ti' -in -tmua 'de -a -pee e, -in -gbun 'no, omo -oo poa nyu "ni "jru 'nia-ke, nyu -tuu"-tuu a muo o !

27 'De San wlu ka o 'na : Nyo "o nyo se e 'bee- o 'e de 'ble -bo Kea 'a -ce" 'kpa se o "nyu e.

28 -Ta 'in wluua -wee 'in 'na 'in se Klisi ni e aoa' -ce" 'kpa 'je ee' -ta 'me. 'kaa 'in 'na 'in nte oo' "juoi nai -o.

29 Nyo -blea 'nyno e, omo -ni 'nynojei. 'Kaa 'nynojei 'a "dei -mo nte 'bo o -puun"

-wee oo po oo' wlu doin" o, -wee di oo 'tmu, i 'ble oo' 'mua-. EmE -ti 'ma -ne 'mua- 'ma nva ni 'pepe.

30 Omo 'o 'nyu 'je "jei mu -o, -wee 'ma -ne 'nyu 'e -son ji.

Sesi mo -wlv 'e javn 'di

31 Nyo -o -wlv 'e javn 'di, o nte 'o nyo -wee' "klein "jru kpo', 'de nyo -o -nia 'no 'blva- "kpei e, -mo nte 'blva 'a nyo -o, -wee oo 'tmu 'bluadidi 'a 'su 'a -ti', 'de nyo -wlv 'e javn 'di, -mo nte 'o di -wee' "klein "jru kpo'.

32 Di o 'jea 'de o 'woan, umi oo 'tmu, 'kaa nyo -o -jea oo' -ti' 'woon-, o se ni-.

33 Nyo -jo -woon' oo' -ti' e, -mo 'na Kea nte to' -o.

34 Nyo Kea dboa, oo 'tmue Kea 'a wlu, de-nue' Kea -kwe- ee' -Suu "kpei- e je o "nyu, e se e dbaa-.

35 "Bo kma "ju 'a -ti', emE -ti e -te' o di -wee' kwa.

36 Nyo -jea Kea 'a "ju 'a -ti' to' 'bn e, o 'jee 'kmunia' -sea' -kwe- -ta 'ble e, 'kaa nyo -sea' Kea 'a "ju 'a -ti' to' 'bn 'je e, o se 'kmunia' 'je i, -me Kea 'a 'cen -ni o "kpei.

4

Sesi ke Samadi 'nyno ke

1 Fariseen-wi" 'won e ka Sesi a 'da nyo -tuu"-tuu -wee oo' klai" nynuu a 'kpa "kpei 'de oo po nyu "ni "jru e -sii San.

2 'De to' -ti 'bn e, Sesi 'a -ce" 'kpa 'a po nyu "ni "jru -bo e se oo' klai" nynuu nte.

3 Sesi 'woan de uva 'tmua -ne 'su, o 'wlv 'e Suide 'me -wee o mu 'e Galile de.

4 -Bo o 'je 'emu e, o 'je Samadiblv 'bn -tie" cen -o se.

5 'Su o nyie 'o Samadi 'a -kwlo due' nyu a 'daa- Sikaa -puun". Ee' -kwlo tu ke -kle' Sakobu "nyia oo' "ju Soseu tein" "kuban- i.

6 'Bomo Sakobu 'a "nibie ni-. Sesi na o sea 'su e, o -tee i 'bo "nibie woin", -me 'jru -tee -gbao.

7 'Su Samadi 'nyno due' -jia' "nio- mu Sesi wlu -pee o 'na : A "nyu 'bn "ni 'in 'je 'na.

8 -Ta ee nta kan' -me oo' klai" nynuu mue diide -tian' 'de -kwlo.

9 'Su Samadi 'nyno -nu wlu' 'de Sesi -pee, u 'na : E de-, -mo -nia Suifui e, -mo -oo -dbaa' mo -nia Samari 'nyno "ni ? 'De see

ε, Suifu-wi" ke Samadi koun 'nyue 'un 'ε, uua' poo won o.

10 'Bomō Sesi 'na : bo a juo δε Kea a "nyia nyu foo" 'un 'de ε, 'de "ju -jō -ōō -dbaa' avn "ni -bo a juo -mō -ke 'de ε, -mε omō a 'je -ō "ni 'dbaa 'de-, -wεε -ō -je avn "ni -ε sea ma -ta 'ble "nyu.

11 'Nynokpao' -nu 'na : "Bo, -mō -sea" 'ni -cri' -de 'ble, 'de "nibie tēan 'di 'ee, -ta -mō -je 'kmv nū ni -mε -sa -wεε -un -je ε 'mō "nyu ε- ?

12 -Mō -bε"i -un -je -a 'mia Sakōbu -nyu" -a "nibie -nε -sii ? Ōō' -cε" 'kpa ke ōō' "nynuu- ke ōō' nō" dī 'na εε' "ni tu 'mε.

13 'Sū Sesi 'na : Nyō "o nyō -na "ni -je -mε ε, "ni 'natun a mu ō nua' ke'wle.

14 'Kaa nyō -na "ni 'ma mu ō "nyia', "ni 'natun se ō nūi 'bode. 'De "ni 'ma mu ō "nyia' εε muε 'kmvnti ni 'a "jru nūa' 'de ō 'un 'bomō 'kmv -sea' -kwe -ta 'ble 'je 'wlv -wεε ε 'je i -si'.

15 'Sū 'nynokpao' -nu 'na : Tu"bo -un -nyu" 'un εε' "ni tu 'de "ni 'natun je 'un nū -wεε 'un je "ni -cria' ji -ta 'bode.

16 'Sū Sesi 'na : A mu a 'da aa' kvan -mε a ji de -ta.

17 "Ju nynokpao' -nu -se "kpei v 'na : 'In se kvan 'ble. Sesi 'na : A -sa tō' a je wlv ka : 'In se kvan 'ble,

18 de-nue' a 'ble kvan -wi" -mm" -we- 'de-, 'de -jō a nūa 'e 'kwa kaan -mō se aa' kvan nū -ke. 'De -mε 'un ε, a 'tmue tō' -ti.

19 'Sū v 'na : Tu"bo, δε 'ma 'jea i 'de -un 'un ε, εmε -nū -un -nūε Kea 'a wlv 'kwajaai -o.

20 -A "bo -wi" -gbεε Kea "juoi 'bo cru -ne "kpei, 'de aopv mō ε, ao 'na -ta nyu 'jea Kea "juoi -gbεε' 'bo -nū Selisalem.

21 'De Sesi 'na : 'Nynokpao', a -gbvun 'nō, nō" jre' -εε mu nynia' -wεε ao se Kea -nūa "Bo "juoi -gbεε i 'bo Selisalem ke cru -ne "kpei.

22 Aomō se δε aoa -gbεεa' juo-, 'kaa -apv mō ε, δε -aa -gbεε' a -a -juue', δε-nue' 'pva' cεen 'e -a o Suifu 'un.

23 'Mō -tmv' avn, nō" jre' -εε mu nynia', 'de ε nyūi' -we- mō. 'Bomō -gbεεvun -cōvun' 'je "Bo -gbεε' -ta "o -ta 'de -Suu ke tō' -ti 'un. Δε-nue' -gbεεvun "Bo a -pōn a i vū -nao.

24 Kea nūε -Suu -o, εmε -ti nyu -a -gbεε' ε "juoi ε, vū 'je ε "juoi -gbεε' -o 'de εε' -Suu ke tō' -ti 'un.

25 'Sū 'nynokpao' -nu 'na : 'In 'je kan' 'mε, Mesi, nyu a 'daa- Klist ε, ōō muε jia'. -Bo ō ji -wεε ō 'je dī -wεε' "klein wō -sa 'de -a -pee.

26 'Sū Sesi 'na : Ε nū 'mō -ō -nūa avn -pee wlv -ta.

27 Vū sie wlv' Sesi 'a klai" nynuu je de ji, 'sv δε ō ke 'nynokpao' -nu a wlv εε' tai' "maa vūpv 'mε, 'kaa vūa' due' se nū : Δε -ma -tee' v i ε- ? 'De δεε-ti v ke -ma -tmv ε- ?

28 'Nynokpao' -nu sie va' "nijae 'mva-, 'sv v muε nyu 'tmva' 'de -kwlv.

29 V 'na : Ao ji "ju -nō 'je, dī "klein 'un nūa imi ō "si 'nyū, ō se Klist nū -taa mōō ?

30 Vū 'wōan wlv -nε 'sv vū -wεε' -kwe 'e -kwlv i -wεε vū mu Sesi "jrie 'jeea.

31 -Ta εε nūva kan' 'sv klai" nynuu a cρεε Sesi "kpei dēdi -ti, vū 'na : -Aa dētōōi, -un dī δε ke 'de !

32 'Sū ō wlv' 'de vūpv -pee ō 'na : 'In 'bleε diide jre', ao se juo-.

33 'Sū klai" nynuu a -teeε' ba i due 'due, vū 'na : Nyō jro' -jō diide -aee' ?

34 'Sū Sesi -se "kpei ō 'na : 'Ma diide mε -nū "ju -ō dboa 'un 'a -kwlvuti nūa', ke dbo ō "nyia 'un 'a "i -koa' -ke.

35 Aoa wlv' kaan ao 'na 'cvi -nyiiε' -sie 'o -wεε nyu 'e ko cen, 'kaa 'mō 'na ao kpa "jri "jei, ao -gbvun' -kle' "kpei, ko -fluu" -wεε v -tee cen-ti.

36 Nyō -ōō cεan ko ε, -mō 'je ōō' -kei" 'mε see, -wεε ōō 'kūn- ia' 'jō "jrui 'de 'kmvniā' -sea' -kwe -ta 'ble 'a -ti' 'un. -Bo ε nū kan' -mε nyō -poa' ko ke nyō cεan ko ke vū -wεε' a muε 'mva- nūa' -tadue.

37 'De εε' -ti' 'un ε, δε nyu a 'tmva nūε tō' -o, nyu 'na : Nyō due' po ko -wεε deejro' 'je ε cen.

38 -Kle' -εε dbo ao sea nū ε, εmε -ε 'dī 'un dbo ao ko cεan'. Nyū jrv' -nū' εε' dbo -wεε aopv mō paa 'bo vūpv 'a dbo "kpei.

39 'De 'nynokpao' -nu 'na : ō 'tmv dī "klein 'un nūa 'mε 'de 'un -pee, εmε -nue' -wεε Samadi kōvun -tuu"-tuu 'je Sesi 'a -ti' tō' 'un 'bo εε' -kwlv -tu 'di.

40 Εmε -ti -ta Samaditen nyu jia 'de ō o vū bae ō i 'de ō ke vū 'je i -te. 'Sū ō nūε 'wū 'sōōn 'mva-.

41 Nyv -tuu"-tuu -je ɔɔ' -ti' tɔ' 'ɔn ke'wɛ, dɛ-nvɛ' ɔɔ' 'wɔn ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'a wlu.

42 -Wɛɛ ɔɔ' wlu' 'e 'nynɔkpao' -pee, ɔɔ' 'na : Kaan ka -a -je ɔɔ' -ti' tɔ' 'ɔn 'ɛ, ɛ se dɛ a 'tmva 'de -a -pee -mɛɛ' 'sɔ' 'a -ti' ni-, 'kaa -aa' -cɛ" 'kpa 'wɔn ɔɔ' wlu 'mɛ, ɛmɛ -ti -a -je kan' -cɛɛn'- ka ɔ nɪa 'blva -wee' "klein 'a 'pɔvi ɛ.

Sesi 'pɔvɛ "jrujei due 'a "ju

43 'Wɪ 'sɔɔn -ni -sia' 'sɔ' 'wɔv 'mva-mɛ, -wɛɛ ɔ mu 'e Galile,

44 dɛ-nvɛ' ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'tmvɛɛ' : Nyɔ 'ɔ -te' Kea 'a wlu 'kwajaai 'a ni' 'de ɔɔ' -cɛ" 'ɛ 'blva- 'di see.

45 -Ta ɔ nɪnia 'de Galile ɛ, ɔɔ' kɔvɔv ɔ sɪn 'sɔɔn ka -cɔɔn' ka, dɛ-nvɛ' ɔɔ' 'wɔvɛ Pakɪ 'a -kɔ' -sɔn 'de Selisalem -ke, 'bomɔ ɔɔ' 'jee- dɪ "klein ɔ nva 'o -kɔ' -sɔn "jriɛ-.

46 'Sɔ' ɔ muɛ Kana de -ta ɔ nɔva "ni nɔmɔ 'ɔn 'de ɛ, 'bomɔ "jrujei klaa" due' ni- ɔɔ' nɔ 'beɔ' ɔ dɔ. ɔmɔ -ɔɔ' "ju 'a dɛ ɛ pɔɔa 'bo Kapenaum.

47 Ka Sesi 'wɔva 'e Suide ɔ jia 'e Galile ɔ 'wɔvɔn 'sɔ ɛ, ɔ muɛ 'de ɔ o, -wɛɛ ɔ bae ɔ i 'de ɔ 'je Kapenaum mu, ɔ 'je ɔɔ' "ju -ɔɔ' jia 'mɛa' 'pɔvɔ-.

48 'Sɔ' Sesi 'na : -Bo aɔ se jrii' ke dɪ klae' "jriɛ- 'jee- ɛ, -mɛ aɔa' 'je 'ma -ti' tɔ' 'ɔn.

49 "Jrujei -nɔ 'na : 'Ma 'blei, -ta 'ma "ju sea 'mɛɛ ke ɛ, -ɪn -nya" -a mu -too"-.

50 'De Sesi 'na : -ɪn mu, -ma "ju 'pɔvɔ. Dɛ Sesi 'tmva 'mva-, "ju -nɔ 'je ɛ tɔ' 'ɔn 'ɛ, 'sɔ' ɔ muɛ -kwɔ.

51 -Ta ɔɔ' mua de ɛ, 'bomɔ ɔɔ' dbonvɔv -a 'jɔɔ' "i ke ɔ -gbvɔv", -wɛɛ ɔɔ' wlu ɔ -pee ka, ɔɔ' 'na : -Ma "ju 'pɔvɔ.

52 ɔ -teeɛ' ɔvɔv i, ɔ 'na : Blaa nɔ" ɔ nɪ nma" ka a- ? 'Sɔ' ɔɔ' 'na : -Saan' 'a -kwie' jrv -gbao o mɛ ɔɔ' 'wɛ- 'bɔ.

53 'Sɔ' ka ɛ nɪa 'e nɔ" -nɪa 'mva- 'di mɛ Sesi 'na : -ɪn mu, -ma "ju 'pɔvɔ, 'sɔ' "ju -saan" "bo pɔ ɛ -ti' -kwɔv o, 'sɔ' ɔ ke ɔɔ' -gbu" -sɔn nyv -wee' 'jɛɛ Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn.

54 -Ta Sesi 'wɔva Suide -wɛɛ ɔ mua 'e Galile ɛ, jrii' ɔ nva ɪa' kɛ 'sɔɔn -nɛ -nao.

5

Sesi 'pɔvɛ klɔɔi due' 'bo "ni -kwɪ"

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, Suifv-wi" a -tuɛ" -kɔ' jɛɛ' ɛmɛ Sesi mu 'ɔn 'bo Selisalem.

2 'De Selisalem blaa blo' 'dei -wɛɛ ɛɛ' blo' 'ble wɔn -tuu". ɛɛ' wɔn due' 'a 'nɪnɪ -nɪ 'blae 'a -gbɛin" -je. -Pue" wlo' due' -nɪ 'o, ɛɛ' 'nɪnɪ -nɪ Betesida 'de Suifv-wlu 'di. 'Bomɔ ɔɔ' pɔɔ faa -mm".

3 ɪmɪ 'Wɛnvɔv 'pɛn -sɔn i blibli. "dɔvɔn o, nyv -vva -kpa" -gbvɔv" "kpei o, klɔvɔv ke. ɔɔ' -wee' a fuɛ "ni 'a i-suua',

4 dɛ-nvɛ' Tv"bo 'a "soai due' -a ji kɛɛ due 'due 'de -ɔɔ -suua' "ni i, -wɛɛ -bo 'wɛ-nvi -jɔ -saa "i -ɔ -kpa 'o "nɔv- 'sɔ ɛ, ka "o ka mɔ'ɔ' 'wɛ- 'je ɛ nɪ ɛ, ɛ 'bɔɔ.

5 'Bomɔ "Ju due' -nɪ -ɔ nɔ 'o 'wɛ blɔɔ -sɪn 'a kwla taan 'jɔ -mɛ" na.

6 Ka 'wɛ- -kwɛ ɔ -pɔv" -wɛɛ ɔ 'pɛan i Sesi 'jea kan' 'sɔ ɔ -tee' ɔ i, ɔ 'na : -ɪn -nɪɛi" 'mɛ -ɪn -je 'pɔv ?

7 'Sɔ' 'wɛ- nvi -nɔ 'na : Tv"bo nyɔ -bo "ni -suua' i -wɛɛ ɔ 'je 'ɔn 'bo "nɔv- pɔ ɛ, 'ɪn se ɔ 'ble. Nɔ" -ti 'ɪn 'jea 'ɔn sɔn -mɛ nyɔ jɔɔ' "sɪɛ i 'bo 'ɔn "juɔi sese.

8 'Sɔ' Sesi 'na : -ɪn sɔn 'ɔn, -ɪn -duo" -ma srɛ' 'ɔn, -ɪn -je na-.

9 'Bo ɛ "sri "ju -nɔ je 'pɔ. ɔ "dua ɔɔ' srɛ' 'ɔn 'sɔ ɔ -tee naa' -pɔv".

Dɛ -nɔva 'mva- ɛ nɪ 'bo -kwɛwɪ "kpei -o,

10 ɛmɛ -ti Suifv-wi" wlu 'de "ju -nɔ -pee ɔɔ' 'na : -Kwɛwɪ -nɪ -sɪan, -ɪn se ɛ 'bɛɛ-ɪn -je -ma srɛ' 'ble.

11 'Sɔ' ɔ 'na : "Ju -pɔva' 'ɔn mɔ -na -ɪn -duo" -ma srɛ' 'ɔn, -ɪn -je na-.

12 'De ɔɔ' 'na : "Ju -na -ɪn -duo" -ma srɛ' 'ɔn -ɪn -je na -mɔ' ɔ 'nɪnɪ wɛ- ?

13 'Kaa "ju -a 'wɛ- 'bɔa se nyɔ ɛ nɪa juo-, dɛ-nvɛ' Sesi "maa' 'de nyv "klu.

14 ɛ 'wɔva 'o mu ɛ, Sesi jɛɛ "ju -ɔ -pva -nɔ 'mɛ 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wɛɛ ɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : -ɪn -pɔv' -wɛ- la, 'kaa -ɪn -bɔ dɛsɔv nɔ-tɪ 'bode, -wɛɛ -jɛ -ɛɛ mua -ɔn "jrii nɔva' de'bɔɔ- nɔ" je -je "kpei -tie" cɛn.

15 'Sɔ' "ju -nɔ mu', -wɛɛ ka Sesi 'pɔvɔ- ɔ, ɔ 'tmv ɛ 'de Suifv-wi" -pee.

16 ɛmɛ -ti Suifv-wi" a -pɔn Sesi 'a -kɔ i, dɛ-nvɛ', ɔ 'pɔvɛ nyɔ 'bo -kwɛwɪ "kpei.

17 'Kaa Sesi wlu' 'de ɔɔ' -pee ɔ 'na : 'ɪn "Bo a nɛɛ dɔv 'wɪ "o 'wɪ -wee' 'di 'de 'ma nɛɛ dɔv -ke.

Kea 'a "ju 'a "ikmaa'

18 'De wlu -nia 'mua- "kpei ε, Suifu-wi" 'a "jru kpo' i -teun 'a -pon Sesi 'a 'dbaa' -ko i ke'wle, δε-νυε' ε se o' 'je -kwlewı woon' 'su nı-, 'kaa o' 'daa- Kea o' "Bo 'a -ce" 'kpa -wεe o' 'poo o' -ce" Kea "i ?

19 'Bomō Sesi "duo wlu 'un ke'wle o' 'na : 'Ma 'tmuεe aopu to' -ti 'a to' -ti, "Ju se ε 'bεε- o' 'je 'e o' -ce" 'kpa 'un 'wlv -wεe o' 'e de jre' nu, dı o' "Bo nva o' 'jea umı o' nu. 'De dı "klein "Bo a nva, umı "Ju a nu -ke,

20 δε-νυε' "Bo kma "Ju 'a -ti' -wεe εε to' o' dı "klein εε' -ce" 'kpa a nva. εε mu o' dı klae" klae" to' ke'wle o' 'jı nu, -wεe i 'je ao tai' "maa.

21 Ka "Bo a -sa' 'meun -klu' -wεe εε "nyıa uupu 'kmunia' a, 'kamō "Ju a "nyı nyu o' nıai" 'kmunia' -ke.

22 "Bo 'a 'je nyō "o nyō o' 'pee, δε-νυε' ε -tee' "Ju 'pee -wee' "klein kwa,

23 -wεe nyu -wee' "klein 'je "ju 'a ni' -te', ka uva -tea' 'Bo 'a ni' ε. Nyō -sea' "Ju 'a ni' -te' ε, -mε o' se "Bo -dboo' o' ni' -te' -ke.

24 'Ma 'tmuεe aopu to' -ti 'a to' -ti, nyō -poa' 'ma wlu doin" o, -wεe o' -jea "ju -dboa' 'un 'a -ti' to' 'un ε, -mε o' 'jee 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble ε, -mε 'pee se o' kpuı i, 'kaa o' ceen 'e 'mea' 'un, -wεe o' -taan' 'e 'kmunia' 'un.

25 'Ma 'tmuε aopu to' -ti 'a to' -ti, nō" jre' -εε mu nynia', 'de ε nyıı' -we- mō, -wεe 'meun 'je Kea 'a "ju 'a wlu 'won, -wεe nyu -uva mu ε 'wan' u 'je 'kmı nı-,

26 Ka 'kmunia' nıa 'e "Bo 'un ε, 'kamō ε nı 'e "ju 'un -ke.

27 ε -tee' "Ju nyu 'a 'pee kwa, δε-νυε' o' nıε nyıo' o' "Ju -o.

28 -Mε 'ε Tai' 'bo aopu "maa, nō" jre' -εε mu nynia' -wεe 'meun -nıa 'e -gbain' 'di 'je o' wlu 'won 'de u 'je 'e -gbain' 'di 'wlv.

29 Nyu -nva de 'dōe ε, -wi" -mu a muε 'unsoan' -wεe u 'je 'kmunia' 'je, 'kaa nyu -nva deıavn ε, -wi" -mu a muε 'unsoan' -wεe u 'je 'e 'pee 'un mu.

30 Sesi 'na : 'Ma -ce" 'kpa se ε 'bεε- 'un 'je de jre' nu, ka Kea 'tmu ε 'de 'un -pee ε, 'kamō 'ma 'je nyu 'a 'pee. 'De 'ma nyu 'a 'pee 'jesun -srıi", δε-νυε' 'maa -pon 'ma -ce" 'ε -kwlvı nva' i, 'kaa "ju -dboa' 'un mō -o' -kwlvı 'ma -pon i.

Sesi 'a -ti' 'a -ta 'jevn

31 -Bo 'ma 'su a sea 'ma -ce" 'ε "kpei -tı 'tmu ε, -mε dı 'ma 'tmua, se to' -tı nı-.

32 'Kaa nyō jro' mō -o' -tmu 'ma "kpei -tı 'de 'un 'je kan' 'mε, de o' 'tmua ε nıε to' -o.

33 Ao dboε nyu 'e San o, -wεe o' 'tmuε- uupu to' -tı 'a -tı'.

34 'Mō ε, ε se nyıo mō -je 'ma "kpei -tı 'tmu nı, 'kaa 'ma 'da kan' mε -wεe ao 'je 'pu.

35 Ka -tau a wan -wεe εε 'jea i ε, 'kamō San nı-, 'de aoa' -ce" 'kpa mō 'woon- 'mua- nu-tı 'mε 'de o' -son' 'un, 'de nō" jre' 'di.

36 'De 'mō ε, 'ma -nı "kpei -tı -ıa -tmua', 'bei' i je San 'a -nı -sıı, δε-νυε' dı "Bo 'nyıa 'un 'un 'jea nu -wεe 'ma nva, i toε' ka "Bo dboa 'un ε.

37 'De "Bo -dboa' 'un ε, εmε -tmu 'ma "kpei -tı -ke. Aomō se εε' wlu 'won due', ao se εε' "jua- 'je due'.

38 Aoa' -te' εε' wlu i 'de aopu 'un, δε-νυε' "ju -jo ε dboa, ao se o' -tı' to' 'un 'je.

39 Aoa "jreε- dı -ı -crııa' 'de Kea 'a 'sbe' 'di 'mε, δε-νυε' ao 'na 'demō ao 'je 'kmunia' -sea' "ti -ta 'ble 'jee-. 'De dı -crııa' 'mua- mı -tmu 'ma -tı'.

40 'De -mε 'kamō ao 'na ao se 'nō 'un o' jıı, ao se 'kmunia' -ceen' 'jeı.

41 'In se nyıo' 'a 'ma -tı' o' poa' i -pon.

42 'Kaa 'un juoε' 'pepe, Kea 'a -tı' kmaa' se 'de aopu 'un nı-.

43 'In jı' 'de 'un "Bo 'a 'nyıı 'un -wεe ao 'na ao se 'un sın 'soon kpuıen i, 'kaa -bo nyō jro' -te o' -ce" 'ε 'nyıı "jru o' jı 'su ε, aoa kpuıen o' -mō sın 'soon.

44 Ka ao 'je de to' 'un 'je sun nu mō 'de ε- ? Aopu -o' -poan deıwon nıa' i 'de ba 'nyıı i -wεe -o' -poan -je -wlvı 'e Kea 'a 'su o' i ε.

45 'Kaa ao 'bo to' inaa ka 'mō -je aopu -tı' "bli kpa 'bo 'un "Bo "juoı, ε Moııı ao tba to' "i ε, omō -je aopu -tı' "bli kpa.

46 -Bo ao 'je Moııı 'a -tı' to' 'un 'de ε, -mε ao 'bεε- ao 'je 'ma -tı' to' 'un 'je -ke, δε-νυε' o' 'crı 'ma -puıı" -tı' mε.

47 'Kaa de o' 'crıa ao sea -mε to' 'un 'je 'ee, ka ao 'je 'ma wlu to' 'un 'jesun nu ε- ?

6

Sesi "nyıε nyıo'pu -tuu" dııde (Matıe 14.13-21 ; Makı 6.30-44 ; Luıkı 9.10-17)

1 'Bo -mε 'de ε, Sesi muε 'e "ni 'a 'fɔ jɾε' o, εε' "ni tu nɪε 'e Tiberiadɪ 'de Galileblva "kpei.

2 'Sv nyv -tuu"-tuu bla 'o ɔ 'de, dε-nvε' jrii' ɔɔ nva -wεε ɔɔ 'bɔɔa nyv 'a 'wε- mɪ vva 'jei.

3 Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu 'ja 'o crv due' "kpei, -wεε vɔ -te i.

4 -Mε Pakɪ -nɪa Suifv-wi" 'a kvɔnkwlɑ' 'wlv -kɔ' klaa" "kvvan- i keke-.

5 Sesi kpa "jriε "jei ɔ 'jea nyv -tuu"-tuu -vva jia 'de ɔ o 'sv ɔ wlv' 'de Filipv -pee ɔ 'na : Filipv, -ta -a -je diide -tɪn -wεε nyv -tia ka 'je di ε- ?

6 ɔɔ 'da kan' 'mε -wεε ɔ 'je Filipv i-tɪn', dε-nvε' dε ɔ 'jea nv ε, ɔɔ' -cε" 'kpa juε'.

7 'De Filipv 'na : -Bo ε nɪ 'wei 'a -kvlv due' 'a -di'pɛn -tɪn -ε 'mɔ 'de ε, ε se vɔpv "wɔin 'bεεi -wεε nyv due' 'a tie due' di -tɪ.

8 'Sv ɔɔ' klai" nynuu 'a due' Ancre -ɔ -nɪa Simɔ Pɪεi 'a de'di wlv ɔ -pee, ɔ 'na :

9 "Ju-saan" due' -nɪ 'e -a "klu -ta, ɔ -ble -di'pɛn kplɪ -mm" ke -smii' jɔ 'sɔɔn ke, 'kaa dε -mε nɪ 'vɪn 'de nyv -tia ka -wi" -mɔ 'a -tɪ' vɪn ε- ?

10 'Sv Sesi 'na : Ao 'tmvɔ vɔpv vɔ 'je i -te. 'De 'bo 'a -ta -tu ε, sii" -tuu" -nɪ 'o. Vv -wee' beea o ε, vɔ 'bεε- "nynunmai 'a "wlv -mm" 'mε.

11 'Bomɔ Sesi "duo -di'pɛn -nɪa 'mva- 'vɪn -wεε ɔ po ɪa' Kea 'sε- 'de ɔ -gblɪ' nyv -tea i -wee' "klein 'jrii, ɪ ke -smii' ke. Vv -wee' di' vva' -kvlv ka- 'sv vɔ je dbo.

12 -Ta vɔ -wee' dboa la, 'bomɔ Sesi wlvu ɔɔ' klai" nynuu -pee ɔ 'na : Ao 'ten ɪa' tii -sia 'o ε, -wεε ɪa' due' kvɔn -gbai' je "ma.

13 Vv -kɔa' -di'pɛn kplɪ -mm" -nɪ 'a dia' a, ɪa' tii -ɪ -sia 'omu -wεε klai" nynuu 'tɪan a, ɪ "jiε toe" 'a -puue 'jɔ 'sɔɔn.

14 Nyv "klein -jeea' jrii' Sesi nva 'mva- "jriε- ε, vɔ 'na : "Ju -nɔ nɪε Kea 'a wlv 'kwajaai -jea 'nɔ 'kmv "kpei ji -o -cεɛn'-.

15 Ka vva jia Sesi klan" -klan klan" kvɔan' -wεε vɔ 'je ɔ 'beɔ 'vɪn nv ɔ 'jea kan' 'sv ɔ 'wlv 'o vɔpv "klu 'mε wɔɔ-, -wεε ɔɔ' 'sv mu 'e crv "kpei de.

Sesi na' 'bo "ni "kpei (Matie 14.22-33 ; Makɪ 6.45-52)

16 -Ta kvie a kvɔan 'sv ε, ɔɔ' klai" nynuu 'sie i -wεε vɔ mu 'o "ni -kvlɪ".

17 Vv 'ja 'e -kwεε" 'di 'sv vɔ -tee "ni cεan' -pɔn" -wεε vva mu 'e Kapεnavm fɔ o. Kvie a kvɔn' -mε Sesi se vɔpv jεε ke.

18 'Sv pɔɔ' klaa" -tee jia' -pɔn", "ni a 'fea svɪ -gboe.

19 Dε vva' -kwεε" na 'vɪn 'bo "ni "kpei ε 'bεε- -je 'a -to -mm" ke -mεεo"- 'mε. 'Sv vva 'jεε Sesi i ɔɔ na' 'o "ni "kpei ɔɔ jiε 'de -kwεε" o fɔ o, 'sv favn a nv vɔpv 'mε.

20 'Kaa Sesi 'na : 'Mɔ -o, favn 'bo aɔpv-nvε !

21 Vv nɪε "i ɔ 'je 'e -kwεε" 'di 'ja, 'sv -kwεε" kvɔvɛn 'kvɔv -ta vva mua fɔ o.

Sesi -nɪ 'kmvɪ diide

22 Ka -kwεε" due' -gbai' 'a 'sv nɪa 'o mu -wεε Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu sea 'e ε 'di 'ja -tadue, 'de vva' 'sv mua nyv -tuu"-tuu -sia 'e "ni 'de ɔ 'je kan' 'mε.

23 εε' -sɔn' dee -sɪan' a, 'sv -kwεε" jrɪ' 'wlvε 'e Tiberiadɪ -wεε -ɪ ji -ta Sesi pɔoa -di'pɛn kplɪ 'a Kea 'sε- 'de vɔ di ε.

24 Ka Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu sea 'mva- nɪ vɔ 'jea kan' 'sv ε, vɔ -wee' 'ja 'e -kwεε" -nɪ 'di -wεε vɔ mu ɔ i -pɔan' 'de Kapεnavm.

25 Vv jεεɔ' 'de "ni klaa" 'de 'sv vɔ 'na : Nyv dεtɔɔi, blaɔ nɔ" -vɪn ji 'nɔ ε- ?

26 'Sv Sesi wlv' 'de vɔ -pee ɔ 'na : 'Ma 'tmvɔ aɔpv- tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ, dεε -tɪ aɔa -pɔan' 'mɪ i ε, εmε -nɪ aɔ die -di'pɛn aɔ je dbo, aɔ se 'mɪ i -pɔn' 'de jrii' 'vɪn nva aɔ 'jeea "jriε 'ε -tɪ' 'vɪn.

27 Diide -je -εε' -kwlea dooa -tɪ ε, aɔ 'bo -mε i -pɔvɛn, 'kaa diide -jεε -kwlea 'vɪn 'de -εε -nyɪa" nyv 'kmvɪa' -sea' -kwε -ta 'ble ε, εmε aɔ 'je i -pɔn. nyɔɔ 'ɔ "Ju mɔ -je aɔpv-εε' diide tu "nyɪ, dε-nvε' ɔmɔ "Bo Kea -tu" "i juo 'vɪn

28 'Sv vɔ -tee' ɔ i vɔ 'na : Ka -a -je nv -wεε dɪ "klein Kea nɪa "i -a -je ɪa' 'sv nv ε- ?

29 -Wεε Sesi 'na : Dbo Kea nɪa "i aɔ 'jea nv ε, εmε -nɪ aɔ 'je "ju ε dboa 'a -tɪ' tɔ' 'vɪn 'je.

30 'Sv vɔ 'na : Jrii' -je wε- -vɪn -je nv -bo -a -je 'de -a -je -ma -tɪ' tɔ' 'vɪn 'je ε- ? 'De dbo -je wε- -ma nv -gblein' ε- ?

31 -A "bo -wi" die 'maanɪ- 'de -pvɔn" blva "kpei ka ε 'crɪa 'de Kea 'a 'sbε 'di ε : ε "nyɪε vɔpv javn 'di diide vɔ je di

Ε "nyte vupu diide -wba 'e javn 'di vυ je di.

32 'Sυ Sesi 'na : Tō' -ti 'a tō' -ti 'ma 'tmυ 'de ao -pee, ε se Moisi mō -nyl" ao diide -wba 'e javn 'di ni, 'kaa 'in "Bo με -εε -nyl" aopυ- diide -cεen' -wba 'e javn 'di ε.

33 Δε-nyε' ε, diide -je Kea "nyta nyυ ε, εμε -ni "ju -jō -wba 'e javn 'di -wεε -ōō -nyta" nyυ 'kmυtia' a.

34 'Sυ vυ 'na : Tυ'bo, -in -nyl" -avn εε' diide tu jeejee.

35 'Sυ Sesi 'na : 'Mō -ni diide -εε -nyta" nyυ 'kmυtia' a. Nyō -jia' 'nō 'mō o ε, 'mυε- se -mō nυ i 'bode, 'de nyō -jea 'ma -ti' tō' 'vn ε, "ni 'natvn se o nυ i 'bode.

36 'In 'tmυβε 'de aopυ- -pee sese, 'kaa ao 'na ao se 'ma -ti' tō' 'vn 'jei 'de -με 'kamō ao 'jee 'vn "jriε- 'pepe.

37 Nyυ "klein "Bo "nyta 'vn ε, vυa mυε 'nō 'vn o jia' se, 'de nyō -jia' 'nō 'mō 'o ε, 'in se o "kpaε' poi,

38 δε-nyε' 'in 'wbaε 'e javn 'di, 'in je ji -wεε 'in 'je "ju -dboa' 'vn 'a -kwlvti nυ. 'In se 'ma -cε" 'ε -kwlvti nva' ji.

39 'De "ju -dboa' 'vn 'a -kwlυ -ti με -ni nyυ "klein o "nyta 'vn ε, 'in 'bo vυa' due' koun -gbai' "maa, 'kaa 'in 'je vυ -wee' "klein "kunyιō' -sa 'de de 'bōō- nō" 'di,

40 'In "Bo 'a -kwlvti εμε -ni nyō "o nyō -ō -jeea' "Ju "jriε- -wεε -ō -jea oō' -ti' tō' 'vn ε, -με -mō 'jee 'kmυtia' -sea' -kwε -ta 'ble. 'De 'in 'je o "kunyιō' -sa de 'bōō- nō" 'di.

41 'Sυ Suifv-wi" a wluε Sesi 'dei, δε-nyε' o 'na : 'Mō -ni diide -wba 'e javn 'di ε.

42 'De vυa wlu ka vυ 'na : Sosev 'a "ju Sesi ko -taa ? -A -juo o "bo ke o de 'me o, -με κε nυ -wεε o 'na o 'wbaε 'e javn 'di o je i "si ε- ?

43 'Sυ Sesi 'na : Ao 'bo 'mii wluε.

44 Nyō se ε 'bεε- o 'je 'de 'vn o ji -bo "Bo -dboa' 'vn se oō' "jua- 'de 'vn o "biie- ε. 'De nyō -jia' 'de 'mō o ε, 'ma mυε o "kunyιō' -saa' 'blva 'a -kwε- nō".

45 'De εε' -ti' 'vn ε, δε Kea 'a wlu 'kwajaaυn 'cria 'de vυa' 'sbe 'di, ε ka : 'De Kea 'vn mō nyυ -wee' "klein 'je tō' -ti juo-.

-Bo ε ni kan' a, -με nyō "o nyō -ō -wōan 'Bo 'a wlu -wεε -ō -kpυυn ε sυn 'soōn ε, oō' nyō tu a mυε 'de 'vn o jia' se.

46 Ε se -με nyō jrō' mō -jee' "Bo "jriε- ni-, -bo ε se 'mō -ō -wba 'e Kea o 'ma 'sv -jee' 'in "Bo "jriε- ni ε.

47 Tō' -ti 'a tō' -ti 'ma 'tmυ 'de ao -pee nyō -jea 'ma -ti' tō' 'vn -με o 'jee 'kmυtia' -sea' -kwε -ta 'ble ε.

48 'Mō -ni 'kmυni diide.

49 Ao "bo -wi" diε 'maanι- 'de -pυιον" blva "kpei, 'kaa vυ 'mεε.

50 Diide -wba 'e javn 'di, ε ka, nyō -diε -με -mō se 'mei 'bode.

51 'Mō -ni 'kmυni diide -wba 'e javn 'di ε. -Bo nyō di εε' diide tu ε, oō mυε 'kmυtia' jeejee. 'De diide 'ma mua toa' a, εμε -ni 'ma ku. 'Ma to 'e 'ma ku 'me 'de nyυ -wee' "klein 'a 'pυ-ti 'vn.

52 'Bo wlu -nιa 'mυa- "kpei ε 'sv Suifv-wi" -teε 'vn -saa' -pυn" vυ 'na : Ka "ju -nō mō 'je 'e oō' ku 'e tosυn nυ -wεε -a -je ε di ε- ?

53 'Sυ Sesi poεε -ti' "i o 'na : tō' -ti 'a tō' -ti 'ma 'tmυυ aopυ, -bo ao se nyιō o "ju 'a ku di -wεε ao se oō' nmo 'na a, -με 'kmυtia' -sea' -kwε -ta 'ble se aopυ- 'a δε ni-.

54 Nyō -dia' 'ma ku 'de nyō -na 'ma nmo -με o 'jee 'kmυtia' -sea' -kwε -ta 'ble ε, 'de 'in 'je o "kunyιō' -sa de 'bōō- nō".

55 Δε-nyε' 'ma ku nιε diide -cεen' -o, 'de 'ma nmo nιε 'naade -cεen' -o.

56 Nyō -dia' 'ma ku 'de -ō -na 'ma nymo -με -mō 'tiε 'de 'mō 'vn -wεε 'mō "ti 'de o 'vn.

57 Ka "Bo -nιa 'kmυ dboa 'vn -wεε 'in nιa 'kmυ 'de o 'vn ε, 'kamō nyō -dia' 'ma ku a mu 'kmυtia' 'de 'vn -ke.

58 'Ma ku με -ni 'kmυ ni diide -wba 'e javn 'di, ε ke maanι ao "bo -wi" dia -wεε vυ 'mea se -kooō'-, 'kaa nyō -ō dia' 'ma ku, oō mυε 'kmυtia' jeejee.

59 Sesi 'tmυ wlu "klein -nιa 'mυa- 'me 'de Kea -gbυ -nιa 'o Kapεnavm 'di.

'Kμvni wlu

60 Sesi 'a klai" nynuu 'wōan wlu -νε 'sv, vυa' -tuu" 'na : -ō -bεε' wlu -kmai" kan' -mι 'a doin" o poa' a- ?

61 Sesi 'jea kan' 'de oō' -cε" 'vn ka oō' klai" nynuu a "wuan 'bo vυa' 'sv 'nynι 'sv o 'na : Wlu 'in 'tmυa εμε -kpυn ao -kwlυυ ?

62 'De -με -bo aoa sea nyιō o "Ju i 'je oō sea -ta o nιa tein" de mu 'e -με ka o 'je nυ ε- ?

63 Kea 'a -Suu me -εε -nyl" nyv 'kmvnia', 'bluku -me se de jre' 'βεε-. Wlu "klein 'in 'tmva 'de ao -pee ε, umi -ia ja Kea 'a -Suu, -εε -nyia" nyv 'kmvnia'.

64 'Kaa nyv jrv' -ni 'de aopv- "klu -ta -vva' 'je de to' 'vn. Dεε -ti o 'da kan' a, εme -ni ε -teea -wee' 'sv Sesi juo nyv -vv sea de to' 'vn 'jei ke "ju -jea o 'e to 'me.

65 εme -ti o -tue" "kpei o 'na : 'In wlu 'de ao -pee 'de 'in 'na nyv see 'βεε- o 'je 'no 'vn o ji -bo ε se 'de "Bo 'vn 'wlv ε.

66 De -tba' 'o εε' no" tu 'di ε, o' klai" nynuu 'a -tuu" 'wlv 'o o 'de 'me -wee vv ke o 'bo na -ti.

67 'Sv Sesi wlu' 'de nyv 'a -puue 'jo 'soon o -sa 'o -pee, o 'na : Aopv- mo 'ee, ao se ε 'i ni ao 'je mu -kee ?

68 'Bomv Simv Piei wlu o -pee o 'na : Tv"bo, nyv we- -a -je 'e o mu ε- ? -Mo mo -ble wlu -ia -nyia" nyv 'kmvnia' -sea' -kwe -ta 'ble 'dee.

69 Imit -a -mo -je to' 'vn, 'de ka -in -nia "Ju Kea -teea kpo "i ε, -a -je kan' 'me.

70 'Sv Sesi wlu' 'de vv -wee' -pee, o 'na : Aopv- -nia -puue 'jo 'soon ε, 'mo -se' aopv 'e nyv "klu -saa ? 'De -me 'kamv aoa' due' ni -suusavn 'a nyv.

71 -Me Simv 'o "ju Suida Isikario mo o 'da, de-nve' omo -oo mu Sesi 'e toa', 'de -me 'kamv o ni klai" nynuu -nia -puue 'jo 'soon 'o due'.

7

Sesi 'a "dei-wi" se o' -ti' to' 'vn 'je

1 'Bo -me 'de ε, Sesi a pleε Galilelva "kpei-, o se ε "inu o 'je Suide -te, de-nve' Suifv-wi" 'a "jru kpo' i -tevn a -pon o' 'dba -ko i.

2 -Ko' Suifv-wi" a -tu" 'a -wee vva poa stavn'- "jei "kuvan- i.

3 'Sv Sesi 'a "dei-wi" wlu' 'de o -pee, vv 'na : -In -wlv -ta, -in mu 'e Suide, -wee nyv -nia 'nia 'je -ma nvvdi "jriε- 'jee- -ke.

4 Nyv "o nyv -n'ai" nyv 'jea juo ε, -mo' nvvdi 'a pa 'kwla. Ka -ma nva di -ji -mi kaan 'ja a, -me -in -to -ma -ce" -wee nyv -wee' "klein 'je -vn 'je.

5 Sesi 'a "dei-wi" foo" 'sv se o' -ti' to' 'vn 'je -ke.

6 Sesi wlu' 'de vvvv -pee, o 'na : 'Ma -ne no" se 'o nyvni ke, 'kaa aomv ε, no" -wee' "klein nmvi" 'de aoa' -ti' 'vn.

7 'Blva 'dinyv se aopv 'vn 'nye, 'kaa vv 'nye 'mo 'vn 'ε, de-nve' ka vva' nvvdi nynia "jrii ε, umi 'ma 'tmv.

8 Aopv mo mu -ko' -son, 'mo se εε' -ko' tu 'vn mui, de-nve' 'ma -ne no" se 'o nyvni ke.

9 O 'tmva wlu -ni 'de vv -pee 'sv o sie 'e Galile.

Sesi muε -ko' -son

10 -Ta Sesi 'a "dei-wi" mua -ko' -son ε, Sesi mu' -ke, 'kaa nyv jrv' se ε juuo, o mu' woo-.

11 -Ko' o 'wi o 'sv Suifv-wi" a -pon o i, vva -tee' nyv i, vv 'na : -Ta o ni ε- ?

12 'De nyv "klu ε, -tuu"-tuu a jaa wlu ja -wee vva 'tmv o' -ti'. Jrv' 'na : O nve nyv 'dve -o. Jrv' 'na : O se nyv 'dve ni-, o -saa nyv 'a "jru -jei".

13 'Kaa nyv jrv' 'o wa' wvn' i, o' 'tmv o' -pon" -ti, de-nve' vva pleε vva' "jru kpo' i -tevn 'me.

14 -Ta ε nynia 'o -ko' o -kwea' 'sv, Sesi muε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee o -te nyv Kea 'a wlu to'aa' -pon".

15 'Sv tai' "maa Suifv-wi" 'me, vv 'na : "Ju -no -mo sea 'sbe jre' 'cyan 'ee, ke nv 'sv o juo di -tia ka -mi ε- ?

16 'Bomv Sesi wluu- vv -pee, o 'na : De 'ma to'aa nyv -ta, ε se 'de 'ma -ce" 'vn 'wlv, 'kaa "ju -o dboa 'vn ε, 'de o 'vn 'demv ε 'wlv.

17 Nyv -nve "i -o -jea Kea 'a -kwlvti nv ε, -bo 'ma nyv detovsvn 'wlv 'e Kea 'vn o, -bo ε 'wlv 'e 'ma -ce" 'kpa 'vn o, omo -je ε juo-.

18 Nyv -oo -tmva o' 'blei 'a -ti' -mo' -pon o' -ce" 'ε 'nyvni 'wlv a i. 'Kaa nyv -oo -pon o' 'dboi 'a 'nyvni 'wlv a i ε, -mo o' 'tmve to' -ti. 'Kooa' de-saan" ka se 'de -mo 'vn ni-

19 Moist se aopv Kea 'a ke "nyv ? 'Kaa aoa' due' kovn -gbai' ka 'a 'je ke' -ne wvn. Dεε-ti aoa -pon 'ma 'dbaa' i ε- ?

20 'Sv vv -wee' 'na : -Suusavn -ni 'de -in 'vn, nyv -oo -pon -ma 'dba -ko i ε- ?

21 'De Sesi 'na : De 'ε kpe due' 'in nva, εme -maa" ao -wee' "klein tai'.

22 Moist mo -bla' 'klen mu-ti 'a ke' -o -nyv" aopv. 'De ε se 'e Moist mo 'vn 'wlv,

ε 'wλβε 'e ao "bo -wi" 'bn sese. -Wεε aoa kpa nyv 'klen 'bo -kwlewι "kpei.

23 -Bo nyv 'klen kpa 'bo -kwlewι "kpei -mε 'ε -saa Moist 'a κε' 'ee ? -Mε δεε-τι -bo 'mω 'pυv- nyv 'bo -kwlewι "kpei -wεε aoa 'kpa 'cen ε- ?

24 Ka aoa' "jriε- ε 'jea δε, ao 'bω εε' 'pee 'je -ti kan', 'kaa ao -srει" 'de aoa' nyv 'a 'pee 'jesvn 'bn.

Sesi -ni Nyv 'pυvi -v -jea ji ε

25 Nyv -nia 'o Selisalem vva' jrv' 'na : "Ju vva -pcan i vυ 'jea 'dba, v ko -taa ?

26 Ao -gbvn 'e, v wlv' 'bo nyv -wee' "juvi -o, 'kaa nyv -je v δε -pee 'tmv, v se nι-. -Aee' ka v nia Nyv'pυvi ε, -aa klae"-wi" 'je ε tω' 'bn -wε- -cεen'- ?

27 'De -mε 'kamv Nyv 'pυvi -v mua jia' a, -ta v mua 'wlv' -a se 'o juvi, 'kaa -jv -mω ε, -ta v 'wlv' -a -juv 'o 'ε.

28 -Ta εε nva kan' -mε Sesi nιε nyv Kea 'a wlv tωa' 'de Kea -gbv 'di. 'Sv v kpa wlv "jei v 'naa : Ao 'na ao juv 'bn 'ε, -wεε -ta 'vn 'wlv' ao juv 'o -mω ? 'De -mε 'kamv 'vn se ji 'de 'ma -ce" 'ε 'nynv 'bn, 'kaa "ju -jv -dboa' 'bn v 'nynv 'bn mε 'vn jii-. v mω -nι tω' -ti 'a -ce" 'kpa, 'kaa ao se -mω juv-.

29 'Mω juv', δε-nυε' 'bo v -pvn" mω 'vn 'wlv, 'de v mω -dbo' 'bn.

30 'Sv vva -pvn vυ 'je v inynaa, 'kaa nyv jrv' se v svn -pvn" -te', δε-nυε' v -ne nω" se 'o nyni ke.

31 'De -mε 'kamv nyv -tuu"-tuu nι 'e nyv "klu vυ 'je v -ti' tω' 'bn -wεε vva wlv ka, vυ 'na : -Sontι Klist -mω v mua jia' 'ee, v mua jrii' -tuu"-tuu nva' v 'je "ju -jv mω -sii -taa ?

Sesi 'tmvε v' 'mε -ti

32 Δε nyv a "wuan 'bn 'de Sesi 'a -ti' 'bn 'de nyv "klu ε, εmε Fariseen-wi" 'wvn, 'sv 'sraa -savn 'a klae"-wi" ke Fariseen-wi" dboε nyv -wεε vυ 'je v inynaa-.

33 'Sv Sesi 'na : 'In ke ao nι -ta 'mε δε-saan" ke, -wεε 'vn 'je 'e "ju -dboa' 'bn o de mu.

34 Aoa mυε 'mi i -pcan', 'kaa ao se 'bn 'jei, δε-nυε' -ta 'ma mua ao se 'bo 'a mua' 'bεε-.

35 'Sv Suifv-wi" a -teeε' ba i due 'due vυ 'na : -Ta v 'e paa -wεε -a se v 'jei ε- ? -Aee' v 'je 'e Suifv-wi" -gbaa' Kλεκι-blva "kpei kvn mu -wεε v 'je Gλεκι-wi" δε tω- ?

36 Wlv v 'tmva -ne, -mε 'de 'deε -gblein' ε- ? Δε -nι aoa mυε 'mi i -pcan', 'kaa ao se 'bn 'jei, δε-nυε' -ta 'ma mua nia' ao se 'bo 'a jia' 'bεεi ε-.

Kmυv ni 'a -gbuu

37 'Bo -kω'v de 'bωv -kvan -ti' "kpei ε, Sesi nyna i 'bo nyv -kwea -wεε v kpa wlv "jei, 'de v 'na : -Bo "ni 'natvn a sea nyv nυ ε, -mε v ji 'nω 'bn v -wεε v 'je 'na.

38 Nyv -jea 'ma -ti' tω' 'bn ε, 'kmυ nι ni 'a "jrv mι -εε mυ 'de v 'bn wlv' -wεε -ε -je -gbuu -si'. 'Kamv ε 'crυε 'de Kea 'a 'sbe 'di.

39 Kea 'a -Suu nyv -jea Sesi 'a -ti' tω' 'bn a mua 'jea' a, εmε -εε -ti' v 'tmva 'o 'mva-. εε' nω" tu 'di -mε nyv se Kea 'a -Suu 'ble ke, δε-nυε' -mε Sesi se 'e Kea 'a κεεma'de 'bn mu ke.

Nyv -seea' 'bn 'ε 'de Sesi 'a -ti' 'bn

40 Nyv jrv' -nia 'e nyv "klu 'wvan v wlv -nι 'sv, vυ 'na : "Ju -nω, v nιε Kea 'a wlv 'kwajaai -o -cεen'-.

41 Jrv' 'na : v nιε Nyv'pυvi -o. 'Kaa deejrv' 'na : Ao mω v naa tω' i 'ee, 'de Galileblva "kpei mω Nyv'pυvi 'je 'wlvυ ?

42 Wlv -ε -crυa' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε se ka 'da 'dee- ? ε se 'na 'de Dafidι 'a "ji 'di 'bo Betelem Dafidι v -kwlv 'bomv Klist 'je 'wlvυ- ?

43 'Sv 'de Sesi 'a -ti' 'bn ε, vva' 'sv -seea' 'bn 'ε.

44 Nyv jrv' -nia 'de vυvυ "klu -nιei" vυ 'e Sesi inynaa-, 'kaa nyv jrv' se v svn -pvn" -te'.

Suifv 'a klae"-wi" kvε "jrv

45 ε nva kan' 'sv nyv Fariseen ke 'sraa -savn dboa -nv mυε 'e vυvυ v de, -wεε -wi" -mυ 'na : Δεε-τι ao se v ja a- ?

46 'Sv dboun -nv 'na : Ka "ju -nω v wlv' -a se nyv jrv' 'je, v se kan' wlv due'.

47 'Bomv Fariseen-wi" wlvυ ka, vυ 'na : -ε, ao mω "tai- aoa' -cei" -wε-, "ju -nω je ao 'srε ipoo -kee ?

48 'De -aa klae" ke Fariseen-wi" "klu ε, nyv due' kovn -gbai' se v -ti' tω' 'bn 'je.

49 Nyv -vυ sea Moist 'a κε' juv, vυ nιε 'davn nyv -o !

50 'Bomv vva' due', Nikodemυ -v mua 'e Sesi v "mau" wlvυ, v 'na :

51 -Bo -a se nyio 'o wlu 'won, 'de de o nua -bo -a se ε juo 'e -a -bεε' -a -je o 'pee kpuun- ?

52 'Su ub 'na : -Mo 'ee, -in -nie Galile i -o -kee ? -Me -in -gbun 'e 'sbi 'di kea' ka Kea 'a wlu 'kwajaai due' koun -gbai' ka sea 'e Galileblua "kpei 'wlv due' -ma mue kan' 'jea' !

53 Ub -koa' kan' 'daa' 'su ub mue -gbein' woi due due'.

8

Jei" 'jenynokpao' due' 'a -ti'

1 'Su Sesi mue 'e olift-crv "kpei.

2 -Son' 'o -nee -sian' -klae" pεen 'su, Sesi -cruuen 'de Kea -gbu klaa" 'di ke'wle -wεe nyv -wee' "klein a mu 'de o o. 'Su o -tee i, -wεe o o ubv de.

3 'Su 'nynokpao' due' ub kpuun a jei" "kpei ε, umv ke' wv-savn o, Fariseen-wi" 'ble too' -too too" 'su ub ja 'o nyv -wee' "juoi.

4 'De ub wlu 'e Sesi -pee, ub 'na : Nyv detooi, 'nynokpao' -nv, nyv kpuun jei" "kpei.

5 Moisu 'a ke' 'na uba' 'nynokpae' tu ε, nyv tbaa ubv "soi i 'su ub 'e 'me. 'De -mo 'ee, ka -ma -da a- ?

6 Uba 'tmv εε' wlu tu 'me -wεe ub 'je o wlu 'a "kle bu 'dei -te' 'de ub 'je o -ti' "kpei bla. 'Kaa Sesi -criε" "jri i -wεe o o nv -cie, o 'crv 'o 'blv.

7 Ka ubv a -tee' o i sou" sou", 'kamv uba -tee' o i. 'Su Sesi kpa "jru "jei, o 'na : Nyv -nia 'de aovv "klu -wεe -o sea desavn nv due' ε, -me -mo -saa "i o 'e "sou po.

8 'Su o -criε" "jrii ke'wle -wεe o o 'crv 'o 'blv.

9 -Ta ub 'wvan wlu -nia 'mba- 'su uba' pεe a -ce' ubv "bli. 'Su de -tba' 'e uba' klae" o -wεe -ε -jua uba' mu" ub -wee' a mu' due 'due, 'su Sesi ke 'nynokpao' -nyna i 'bo o "juoi -nv 'a 'su sie 'o.

10 'Su Sesi kpa "jri "jei -wεe o wlu 'de v -pee, o 'na : 'Nynokpao', -ta nyv -uba -nua'avn -ti' "kpei -wee' mu ε- ? Nyv jrv' seavn 'pee kpuun- ?

11 U 'na : In Tv"bo, nyv jrv' se 'vn 'pee kpuun -o. 'Su Sesi 'na : 'Mo seavn 'pee kpuun i -ke. A mu, 'kaa a 'bo desavn nve 'bode.

Fariseen-wi" a -saa Sesi 'a wlu -gbee' wo

12 Sesi wlvε ub -pee ke'wle, o 'na : 'Mo -nv 'kmv 'a -son'. Nyv -bla' 'bo 'vn 'de ε, -me o se 'e kwie 'di naai 'bode, 'kaa o nve 'e -son' -εε -nyia" nyv 'kmvnia' 'vn.

13 'Bo -me "kpei 'sv Fariseen-wi" wlv' 'de o -pee, ub 'na : -Ti' -ma -tmva i se to' -ti nv-, de-nve' -ma poε -ma -ce" 'kpa -ti' o.

14 'Bomv Sesi 'na : -Bo 'ma sea 'ma -ce" -ti' o po mo 'de ε, de 'ma 'tmva ε nve to' -o, de-nve' -ta 'vn 'wlv 'vn juo 'o 'ε, -ta 'ma mua 'vn juo 'o 'ε, 'kaa aovv- mo se -ta 'vn 'wlv ke, -ta 'ma mua juo-.

15 'De nyio' 'vn mo aovv 'jee nyv 'a 'pee, 'kaa 'maa 'je nyv "o nyv 'o 'pee.

16 'De -bo 'ma sea nyv 'a 'pee 'je mo 'de ε, 'ma nyv 'a 'pee 'jesvn nve to', de-nve' 'vn se due' nv, 'vn "Bo -dboa' 'vn ke 'ma -a -na'.

17 ε 'crvε mo 'de aovv ke' 'di, ε 'na : -Bo nyv 'soon 'je de 'ε -ta, -wεe ub 'tmv de due' ε, -me de ub 'tmva ε nve to' -o.

18 'Ma poε 'ma -ce" 'kpa -ti' o -wεe 'vn "Bo -dboa' 'vn -mo o po 'vn -ti' o -ke.

19 'Su ub -tee' o i, ub 'na : -Ta -vn "Bo mo nv ε- ? 'Su Sesi 'na : Aovv se 'mo juo-, aovv se 'vn "Bo juo-. -Bo aovv 'vn 'de ε, -me aovv 'bεε- aovv 'je 'vn "Bo juo -ke 'de-.

20 -Ta Sesi a 'tmva wlv -nia 'mba- -me o nve nyv de toovv 'de Kea -gbu klaa" 'di, -ta 'wei 'dipode nva fv o ε. Nyv jrv' se o svn -pvn" -te', de-nve' o o kpuun no" se 'o nyvi ke.

Sesi 'tmvε o' 'me -ti

21 Sesi wlv' ke'wle, o 'na : 'Ma mue mua' -wεe aovv 'je 'mi i -pvn, 'kaa aovv mue 'mea' 'de aovv desavn 'di, de-nve' -ta 'ma mua aovv se 'o 'a jia' 'bεε- i.

22 'Bo εε' wlv tu "kpei 'sv Suifv-wi" 'na : o 'je o o' -ce" 'dba -ae, -aee' deε-ti o 'na -ta 'ma mua aovv se 'o 'a jia' 'bεεi ε- ?

23 'Su Sesi 'na : Aomv 'wlvε 'no 'blva- "kpei, 'kaa 'mo 'wlvε 'e javn 'di, aovv nve 'kmv -ne 'ε nyv -o, 'kaa 'mo se 'kmv -ne 'ε nyv nv-.

24 εme -ti 'vn 'na : Aovv mue 'mea' 'de aovv disavn 'di. De 'vn nva 'vn -bo aovv se ε to' 'vn 'je ε, aovv mue 'mea' 'de aovv disavn 'di.

25 'Su ub -tee' o i, ub 'na : Nyv -vn -nv mo 'de ε- ? Sesi 'na : De 'vn 'tmva aovv -pee sese εme 'vn nv 'vn.

26 'In 'blee di -tuu"-tuu 'in 'je 'tmu 'de 'in 'je -ti' -pon" tba 'de aopu- 'un 'de-, 'kaa "ju -dboa' 'un a 'tmue to' -ti. Di 'in 'wcan 'de o 'won e, ia' 'su 'ma 'tmu 'de 'blua 'dinyu -pee.

27 'Kaa ka oo 'tmua "Bo 'a -ti' 'de uu -pee e, uu si 'mii 'won.

28 'Su Sesi 'na : -Sontu aoa mua nyio o "Ju tu -kwli" kaa' a -wee uu 'jeo i nyna a, 'bomoo de 'in nia 'un ao 'je e juo-. 'Maa -sa 'o 'ma -ce" -kwli" 'maa nu de. De 'in "Bo tooa 'un eme 'ma nu.

29 "Ju -dboa' 'un ke 'ma -a -na', o se 'ma 'su "i 'tai-, de-nue' oo' -kwltu mi 'ma nu jeejee.

30 -Ta Sesi a wlua kan', 'su nyu -tuu"-tuu -a -je oo' -ti' to' 'un.

-Ce" -peetevn ke kuvonv- ke

31 'Su Sesi wlu' 'de Suifu-wi" -jea oo' -ti' to' 'un -pee, o 'na : Wlu 'ma tooa aopu- -bo ao kpon e i -sisi' e, -me ao nte 'ma klai' nynuu -ccon' -o.

32 -Me aoa mue to' -ti jua', -wee to' -ti 'je ao seie.

33 'Su uu 'na : -A -mo -nte Ablaam 'a "nynuu- -o, -a se nyo jro' o kuvon ni due', de e -ti -in -na aoa mue aoa' -ce" -pee -tea' a- ?

34 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmue aopu- to' -ti, nyo "o nyo -oo nua desavn e, -me o nte desavn 'a kuvon -o.

35 'De kuvon -mo e, -gbu" -e 'di oo nuba nyu "juoi e, o se 'o "ikon-, 'kaa "ju mo -kon 'o "i, o nte o "bo 'a "ju jeejee.

36 'De -bo Kea 'a "Ju -mo seie aopu- e, -me ao -tee aoa' -ce" -pee -ceen' -cen -ceen'.

37 Ka ao 'wlua' 'e Ablaam 'a "ji 'di e, 'in juoe', 'kaa aoa -pon 'ma 'dbaa' i, de-nue' 'ma wlu 'a pa 'de aopu 'un.

38 De 'in 'jea 'de 'un "Bo o e, eme 'ma 'tmu, 'kaa aomo e, de ao "bo -tua" ao won e, eme aoa nu.

39 'Su uu 'na : -A "bo -ni Ablaam. 'Bomoo Sesi 'na : -Bo ao ni Ablaam 'a "nynuu 'de e, -me ao 'beee' ao 'je oo' kpln nu 'de-.

40 'Kaa kaan ka 'mo -oo -tmua aopu to' -ti 'in 'wcan 'de Kea 'won e, aoa -pon 'ma 'dbaa' -ko i. Ablaam -mo se -me nu o.

41 Aoa nue ao "bo 'a kpln. 'Su uu 'na : -A se -poe' nynuu ni-, Kea due' koun -gbai' me -ni -a "Bo.

42 'De Sesi 'na : -Bo Kea ni ao "Bo 'de e, -me ao 'beee' ao 'je 'ma -ti' kma-, de-nue' 'de Kea o 'demo 'in 'wlu -wee 'in ji 'no 'blua- "kpei. 'In se ji 'de 'ma -ce" 'kpa 'a 'nyni 'un, 'kaa eme -dbo' 'un.

43 De e -ti aoa' 'won 'ma wlu 'mii e ? Eme -ni ao se e 'bee- ao 'je 'ma wlu doin" o po see.

44 Ao "bo -ni -sion', eme -ti ao nte" ao 'je ao "bo 'a -kwltu nu. -Sion' nte "ku 'dbai -o sese. Oo' nu toi" -ti 'no 'kmu, de-nue' to' -ti se 'de o 'un ni-. -Bo oo sea si 'tmu e, -me oo -sa' 'bo oo' -ce" -kwli" oo jea 'tmu, ka o jua e 'mii see e, de-nue' o nte si 'tmu i, omo -ni si "bo.

45 'Kaa 'mo e, 'ma 'tmue to' -ti, eme -ti aoa' 'je 'ma -ti' to' 'un.

46 Nyo we- -je 'ma desavn -cie "kpei -te' kaan- 'de ao "klu e- ? 'De -bo 'ma sea to' -ti 'tmu 'ee, -me de e -ti aoa' 'je 'ma -ti' to' 'un e- ?

47 Nyo -wlua 'e Kea 'un -mo o poe Kea 'a wlu doin" o, 'kaa aomo se 'e Kea 'un 'wlu, eme -ti aoa' po ee' wlu doin" o.

Sesi ke Ablaam ke

48 'Su Suifu-wi" wlu o -pee, uu 'na : -A -sa to' -aa -jea -un Samadikon 'daa-, -sion' 'o -suu -ni 'de -in 'un -ceen' - !

49 'Su Sesi wlu' ka, o 'na : -Sion' 'o -suu se 'de 'un ni-, 'kaa 'ma 'bee- 'un 'Bo 'a 'nyni "i, 'de aopu mo o -fleen' 'un e.

50 'In se 'ma -ce" 'e 'nyni 'wlua i-pon, "ju due' -ni 'o -oo -pon 'ma 'nyni 'wlua' i, omo -ni 'pee 'jei.

51 'Ma 'tmue to' -ti 'a to' -ti, nyo -oo -jea 'ma wlu won e, o se 'mei 'no 'kmu.

52 'Su Suifu-wi" 'na : 'Aa ! "Bo, ka -sion' 'o -suu nia 'de -in 'un e, -a -je kan' -we- la, Ablaam ke Kea 'a wlu 'kwajaavn -wee' 'mee, -wee -mo -naa' nyo -jea 'ma wlu won e, -mo se 'mei "pi.

53 Ablaam -nia -a "bo -mo 'mee, -maa naa to' i -in -be"i -in je o -sii ? 'De Kea 'a wlu 'kwajaavn-wi" -mu -wee' 'mee -ke, de -ma -daa' -ma -ce" e- ?

54 'Su Sesi 'na : -Bo 'ma sea 'ma -cei" 'bee' 'de e, -me 'ma 'nyni se dewon ni-, 'kaa 'in "Bo aoa 'daa- aoa' Kea a, eme -ee -bee' 'mi "i.

55 'Kaa ao se e juo-, 'mo juue' 'me. -Bo 'in 'na 'in se e juo e, -me ka ao nia si 'tmuun, 'kamo 'ma mu nia'. 'Kaa 'in juue' -wee 'ma 'je ee' wlu won.

56 Ablaam -jɔ -nɪa aopɔ 'bo ɛ, 'ma jia' 'bleɛ -mɔɔ' 'mɔa-, -sontɪ ɔ 'jee ɛ 'jriɛ-, ɔ 'di nmɔ wɔn.

57 'Su Suifu-wi" 'na : -Mɔ -sea' -sɪn 'a kwla -mm" 'ble ke ɛ, -mɔ -jee' Ablaam 'jriɛ- !

58 'De Sesi 'na : 'Ma 'tmɔ aopɔ tɔ' -tɪ 'a tɔ' -tɪ -ta Ablaam a 'wɪɔɔa, -mɛ 'ɪn nɪ sese.

59 ɔ 'tmɔa wɪɔ -nɛ 'sɔ sɔ 'tɪɛn "sei kwa -wɛɛ sɔ 'je ɔ itbaa-. 'Su ɔ "maa sɔsɔ 'jrii wɔɔ-, -wɛɛ ɔ 'wɪɔ 'e Kea -gbu klaa" 'di.

9

Sesi 'pɔvɛ "ɔɪ due'

1 -Ta Sesi a -sia' 'sɔ ɛ, ɔ 'jee "ju due' -ɔ 'wɪɔɔ- "jri 'a waa' 'ɪn.

2 'Su Sesi 'a klai" nɪnuu -tee' ɔ i, sɔ 'na : Nyɔ dɛtɔɔɪ, -ɔ nɔ dɛsɔɪn -wɛɛ "ju -nɔ ɔ 'jei ɛ- ? ɔɔ' -cɛ" 'kpa -aee' -ɪn" ɔ "bo ke de kee- ?

3 'Su Sesi -sɛ "kpei ɔ 'na : ɛ se ɔmɔ o, nyɔ -wɪɔ ɔ -nɔ' dɛsɔɪn ko-, 'kaa ɛ nɪ kan' 'mɛ -wɛɛ Kea 'a nɔɔ dɪ 'je "jri "kpaɛ po 'de ɔ 'ɪn.

4 -Ta -sɔn' nɪa 'e ke ɛ, 'ɪn 'je "ju -ɔ dɔɔa 'ɪn 'a dɔɔ nɔ -o, dɛ-nɔɛ' kwie -ɛ 'ɪn nyɔ sea 'bɛɛ- ɔ 'jea dɔɔ jɛɛ' nɔɔ ɛ, ɛɛ kɔn'.

5 -Ta 'ɪn nɪa 'nɔ 'blɔa- "kpei ke ɛ, 'ɪn nɛ 'kmɔ 'a -sɔn' -o.

6 Sesi -kɔa' dɛ -nɛ 'ɛ 'tmɔa' 'sɔ, ɔ pɔɛ tɔn 'o 'blɔɔ -wɛɛ ɔ crii ɛɛ' 'pɔɔ -cɪɛi", 'de ɔ cɛɛn "ɔɪ -nɔ 'pɔɔ "jri,

7 -wɛɛ ɔ wɪɔ ɔ -pee, ɔ 'na : -ɪn mu 'e "nɪɔ 'bo Siloe wɔn -wɛɛ -ɪn -je "jri i 'sɪn. (Siloe -nɛ, ɛ 'de mɛ -nɪ -tadboi.) "ɔɪ mu 'e 'mɛ kan' -cɛɛn'-, -wɛɛ ɔ 'sɪn "jri i. -Ta ɔɔ jɪia de -mɛ ɔɔ 'jee i 'pepe.

8 'Su nyɔ -sɔ -ke ɔ "kɔɔɪn i ke nyɔ -sɔ -juɔ -ta ɔɔ -sɪɔɔa nyɔ o tɛɪn" -ke, sɔ 'na : "Ju -ɔɔ -tea i -wɛɛ -ɔɔ -sɪɔa' nyɔ o 'de ɛ, ɔ ko -taa ?

9 Nyɔ jɪv' 'na : ɔmɔ -o. Jɪv' 'na : "ɪn-ɔ ko-, 'kaa ɔɔ' -kooɔ' i -o. 'Su ɔmɔ ɔ -cɛ" 'kpa 'na : 'Mɔ -o.

10 'Su sɔ -tee' ɔ i, sɔ 'na : Ka -ma "jri nɔ 'baisɔn ɛ- ?

11 ɔ -sɛ "kpei ɔ 'na : "Ju nyɔ a 'daa- Sesi ɛ, ɔmɔ -cɛn' 'ɪn 'pɔɔ "jri -wɛɛ -ɔ -na -ɪn mu "jrii 'sɪn 'de Siloe wɔn. 'Demɔ 'ɪn mu kan' -cɛɛn'- -wɛɛ 'ɪn 'sɪn "jrii 'sɔ 'ma "jri 'bai-.

12 -Wɛɛ sɔ -tee' ɔ i, sɔ 'na : -Taka ɔɔ' "ju tu nɪ ɛ- ? 'Su ɔ 'na : 'ɪn se 'o juo-.

"ɔɪ -ɔɔ "jri 'baia' ɔmɔ Fariseɛn-wi" a -tee' i

13 'Su sɔ kpa "ɔɪ -ɔɔ "jri ɔ 'baia' -nɔ 'e Fariseɛn-wi" "juɔi.

14 'De 'wɪ -ɛ 'di Sesi nɔa 'pɔɔ -wɛɛ 'baia' "ju -nɔ ɔ "jri 'mɔa- ɛ nɛ -kwɛɪ -o.

15 'Su Fariseɛn-wi" a -tee' ɔ i ke'wɛɛ, 'de dɛ -nɔɔa ɔ "jrii -wɛɛ ka ɔ nɔa i 'jesɔn 'a -pɔ' bla. 'Bomɔ ɔ pɔɔ sɔsɔ "kuan, ɔ 'na : ɔ cɛn 'ɪn 'pɔɔ "jri -wɛɛ 'ɪn 'sɪn "jri i 'de 'ma 'je i 'pepe.

16 Fariseɛn jɪv' 'na : "Ju -nɔa dɛ -nɛ ɛ, ɔ se 'e Kea 'ɪn 'wɪɔ, dɛ-nɔɛ' ɔɔ' 'je -kwɛɪ 'a ke' wɔn. 'Kaa deejɪv' 'na : Dɛsɔɪn nɔi 'beɛɛ' ɔ 'je jrii' -nɪa kan' nɔɔ ? 'Su sɔ -seea' 'ɪn 'ɛ 'bo sɔa' 'sɔ 'nɪnɪ.

17 'Su Fariseɛn-wi" -teeɛ' "ɔɪ -nɔ i ke'wɛɛ, sɔ 'na : "Ju -baia' -ma "jri 'ee, ka -ma naa tɔ' i 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɪn ɛ- ? 'Su ɔ 'na : ɔ nɛ Kea 'a wɪɔ 'kwajaai due' -o.

18 Ka "ju -nɔ 'wɪɔa 'sɔ ɔɔ' 'jea i ɛ, -wɛɛ ɔɔ 'jea i kaan ka a Suifu-wi" se ɛ "ɪnɪ sɔ 'je ɛ tɔ' 'ɪn 'je. ɔɔ nɔɛ' mamaɔ 'sɔ sɔ je ɔ "bo -wi" 'da.

19 -Wɛɛ sɔ -tee' sɔsɔ i, sɔ 'na : "Ju -nɔ aɔ 'na aɔa' "ju -ɔ -wɪɔɔa' "jri 'a waa 'ɪn -oo ? 'De ke nɔ kaan ka -wɛɛ ɔɔ 'je i ɛ- ?

20 'Su ɔ "bo -wi" 'na : ɪn -aa "ju -o, ɔ 'wɪɔɔɛ "jri 'a waa 'ɪn -cɛɛn'-.

21 'Kaa ka -jɔ ɛ nɔa -wɛɛ ɔɔ 'jea i ke, 'de nyɔ -baia' ɔɔ' "jri ɛ -a se -mɪ juo-. Aɔ -tee' ɔɔ' -cɛ" 'kpa i, ka "junmɔu a 'bea -wɛɛ ɔɔ 'tmɔa ɔɔ' -cɛ" 'ɛ "kpei -tɪ ɛ, 'kamɔ ɔ 'bea 'o.

22 Dɛɛ-tɪ -wɛɛ ɔ "bo -wi" wɪɔa dɛ -nɛ 'ɪn ɛ, ɛmɛ -nɪ faɪn -a nɔ sɔsɔ, dɛ-nɔɛ' Suifu-wi" 'beɛ- wɪɔ 'ɪn 'ɛ sese, sɔ 'na nyɔ "o nyɔ -ɔɔ mua Sesi Nyɔ 'pɔi Klisɪ 'daa' a, sɔa muɔ 'de sɔa' Kea -gbu klaa" 'di -saa'.

23 ɛmɛ -tɪ -wɛɛ ɔ "bo -wi" 'na : ɔ -kwɛɛ-ɛ "junmɔu 'mɛ, sɔ -tee' ɔɔ' -cɛ" 'kpa i.

24 'Su Fariseɛn-wi" 'da "ju -ɔɔ "jri 'baia' -nɔ 'mɛ ke'wɛɛ, -mɛ ɔɔ' 'daa kɛɛ 'sɔɔn -nɪ -nao -wɛɛ sɔ 'na : -ɪn -tmɔ tɔ' -tɪ 'bo Kea "juɔi. -Apɔ mɔ juuɛ', "ju -nɔ nɛ dɛsɔɪn nɔi -o.

25 'Su ɔ 'na : -Bo ɔ nɪ dɛsɔɪn nɔi ɛ, 'mɔ se -mɛ juo-. De due' kɔɔn -gbai' mɛ 'mɔ juo o, 'mɔ -dɔa' 'de ɛ, 'ma 'jee i kaan ka.

26 -Wεε υυ -tee' o i ka υυ 'na : Δε o nu -υn "jri i ε- ? Ka o nu -ma "jri 'a 'baisun ε- ?

27 'Su o 'na : 'In 'tmυε -wε- 'de ao -pee 'de- -wεε ao 'na ao se ε doin" -tu" i, δεε-ti aoa -tee' ε 'mi i ke'wλε ε- ? -Aee' ao nιε "i ao 'je o' klai" nynuu nu- ?

28 Wlu -nε seo 'woin -kwε 'su υυ -tee' o' -cree" 'a -pon" υυ 'na : -Mo -nι "ju -no' o klai "ju, -apυ mo nιε Moισt 'a klai" nynuu -o.

29 -A -je kan' 'mε, Kea wlu' 'de Moισt -pee, 'kaa -ta "ju -no -mo' wλba -a se 'o juo- mo "pi.

30 'Su "ju -no 'na : -Jε -maa" a nyυ tai' -mε -nao, εmε -nι ao 'na -ta o' wλba ao se 'o juo-, 'de -mε 'kam o' 'bai- 'ma "jri.

31 'Su o 'na : -A -je kan' 'mε Kea 'a kpon δεsaυnυυn 'a baewlu-, 'kaa nyo -oo -je ε wον -wεε -oo nυa εε' -kwλoτι ε, omo -oo baewlu εε kpon.

32 Nyο -wλba -o sea i 'je due', nyο se o' "jri 'bai ke -a se -mε 'wον kpe due'.

33 -Bo "ju -no se 'e Kea 'υn 'wλb 'de ε, o se ε 'bεε- o 'e jrii' jre' nu.

34 'Su υυ 'na : -Mo -oo nyiojo -wee' 'wλba 'de δεsaυn 'di ε, -mo -oo to o -apυ mo δε ! 'Su υυ nu o i.

Pεε 'a "jri 'a wa -ti

35 Ka υυ nu o i Sesi 'woin. O ke o 'jeea 'de o wlu o -pee o 'na : -In -je nyio' o "Ju 'a -ti' to' 'υn 'εε ?

36 'Su o 'na : Nyυ δεtooi, nyο -o wε- ? -In -too o 'υn, -wεε 'υn 'e o' -ti' to' 'υn 'je.

37 'Bom o Sesi wluu o -pee ka, o 'na : O' "ju tu -ιn -jee o "jriε- -wε-, omo -o -ke -ma wλba 'o -ta.

38 'Su o 'na : 'In 'je ε to' 'υn 'ε, 'ma 'blei ! -Wεε o "sii- 'koi- i 'bo Sesi "juoi.

39 'Bom o Sesi 'na : 'In jιε 'pee 'je -ti 'de 'bλba- -nε "kpei, -wεε nyυ -υba' 'jea i υυ 'je i 'je, 'de nyυ -υba -jea i υυ 'je "do.

40 Fariseen jrv' -nιa 'omu 'woin wlu -nι 'su ε, υυ -tee' o i, υυ 'na : -Apυ mo nιε "doυn -o -kee ?

41 Sesi 'na : -Bo ε nι aoa' "jri 'a 'su mι -wa 'de ε, -mε ao se 'e δεsaυn 'di nι. 'Kaa aoa 'daa- aoa' -ce" i 'jevυn, εmε -ti aoa' δεsaυn a mu ao "kpei nιa' jeejee.

10

'Blaejei -coon'-

1 Sesi pooε -ti' "i o 'na : 'Ma 'tmυ aopy' to' -ti, nyο -sea' 'o 'blae 'a -kleε 'a pawon "i cεεn-, -wεε -o -jiia -kleε "jru -tajro o, -mε -mo' o' jei tu nιε "jrii -o, o nιε "ku 'dbai.

2 'Kaa nyο -jo -cεεan 'bo -kleε wον "i -wεε -o pa 'e 'blae o ε, omo -nι 'blae 'a jei.

3 Omo 'blae ifuoi a kain "woin -wεε -oo pa 'e o' 'blae o. 'De o' 'da o' -nι 'a 'nynι due 'due -wεε ιa bla 'o o' 'de, δε-nυε' ι juo o' wlu 'mε -wεε o' kpi 'e "kpaε'.

4 -Bo o po ι -wee' "klein "kpaε' ε, -wεε o' na 'bo ι "juoi 'de o' 'blae nι 'bo o' 'de, δε-nυε' ι juo o' wlu 'mε.

5 Ιa' bla 'o nyο 'srυ 'de, -bo ιa se o' 'je -mε ιa tεεn o kin ιa 'kpa 'kwla, δε-nυε' ι se nyο 'srυ 'a wlu juo-.

6 Sesi poo -ti' -nιa 'mυa- "i 'mε 'de υυ -pee, 'kaa δε o 'tmυa, nyυ -nιa 'o υυ se 'e ε 'dei 'wον.

Sesi -nι -gbein" -je

7 Emε -ti Sesi wluu ke'wλε, o 'na : To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmυυ aopy, 'mo -nι 'blae 'a -kleε 'a -gbein" -je.

8 Nyυ "klein 'mo sea ji ke -wεε -υυ jia tεin" ε, υυ nιε "jriυn ke "ku 'dbaυn -o. 'Kaa 'blae se υυυ 'a wlu doin" o po.

9 'Mo -nι -gbein" -je, nyο -o -cεεan 'o 'mo "i ε, o' mυε 'pυba'. O 'bεε- o' 'je "kpaε' "si 'de o' 'je de ji 'de 'fleυn, o' mυε diide 'jea' o' 'je di.

10 "Jrii -mo o jιε "jriia' ke "ku 'dbaa' ke dι dooa 'a 'su 'a jia', 'kaa 'mo ji' -wεε 'blae 'je 'kmονιa' 'je 'de 'kmονιa' 'je i siie-.

Sesi -nι 'blae 'a jei

11 'Mo -nι 'blaejei -coon'-. 'Blaejei -coon'- -mo, o to 'e o' 'kmυ 'mε 'de o' 'blae 'a -ti' 'υn.

12 Nyο -oo -tea' 'blae 'dei -wεε nyυ 'jea -kei" -sa' a, -mo se 'blae 'a jei -coon' nι-. 'Blae se -mo' o' δε nι-, εmε -ti -bo -ci' a sea 'blae kpon' ji, -bo o' 'je ε i 'su ε, -tbu ! 'Su o' 'kpa 'kwla, -wεε -ci' a kpon ι 'de εε -gbι' ja.

13 O' 'kpa 'kwla, δε-nυε' o' nυε 'wei' a 'su 'a dbo, o' -tu' 'blae 'a -coon.

14 'Mo nι 'blaejei -coon'- -o, 'υn juo 'ma 'blae 'mε -wεε 'ma 'blae juo 'υn.

15 Ka 'in "Bo jua 'bn 'kamɔ 'in juo 'in "Bo, -wɛɛ 'in to 'e 'ma 'kmɔ 'de 'ma 'blae 'a -tɪ' 'bn.

16 'Blae jri' 'in 'ble -ɪ se 'nɔ 'blae-gbɔn 'di pa ke, 'in 'je -mɪ 'nɔ paa -o -ke, ɪ -wee' a muɛ 'ma wlu doin" o poa', -wɛɛ ɪ 'je 'blae 'a -gbɔn due' nɪ- 'de ɪa' jei 'je due' koun -gbai nɪ-.

17 'In "Bo kma 'ma -tɪ', dɛ-nɔɛ' 'in to 'e 'ma 'kmɔ 'mɛ, -wɛɛ 'in 'je ɛ 'bn "duo-ke'wɛɛ.

18 Nyɔ jɾɔ' se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je 'bn 'ma 'kmɔ 'kwa -sa. 'Ma -cɛ" 'kpa -toɛ 'e mu 'de 'ma -cɛ" 'ɛ -kwɔɔtɪ 'bn. 'In 'beɛɛ' 'in 'je ɛ 'e to-, 'in 'beɛɛ' 'in 'je ɛ 'e -cri', dɛ -ɛɛ wlu 'in "Bo -tua" 'bn, -wɛɛ 'in 'jea nɔ, ɛmɛ -nao.

19 Suifw-wi" 'bɔɔ- de ke'wɛɛ ɔ 'je 'bn -seea' 'bo ɔɔ' wlu -nɪ "kpei.

20 Aoa' -tuu"-tuu 'na : -Sion 'ɔ -suu -nɪ 'de ɔ 'bn, suan -a nɔ ɔ, dɛɛ -tɪ aoa po ɔɔ' wlu doin" o -gblein' ɛ- ?

21 Deejɾɔ' 'na : Nyɔ -sion 'ɔ -suu nɪa 'e 'bn ɛ, -mɔ 'ɔ wlu kan'. 'De -suusaɔn mɛ 'bɛɛ-, ɛ 'e "dɔɔn 'a "jri 'bai- ?

Suifw-wi" a -fuɛn Sesi nya

22 ɔɔ nɪɛ "i -kwɛ- -kɔ -tua" 'bo Selisalem, dee' 'a ji nɔ".

23 'Sɔ Sesi a na i 'de Kea -gbu 'di -wɛɛ ɔɔ mu 'e ɛɛ' -gbu" wɔ ɔɔ -tuu" a Salomɔ 'ɔ 'nynɪ o fɔ o.

24 'Sɔ Suifw-wi" poɔɔ 'o -kwea'-, -wɛɛ ɔɔ 'na : -Aa pleɛɛ tɔ' i 'de -ma -tɪ' 'bn 'sɔɔ ? -Bo -ɪn -nɪ Klisɪ ɛ, -mɛ -ɪn -tmɔ ɛ 'pepe ke 'de -a -pee !

25 'Bomɔ ɔ 'na : 'In 'tmɔɔɛ aopɔ' -wɛ- 'de-, 'kaa ao 'na ao se ɛ tɔ' 'bn 'jei. Dɪ "klein 'ma nɔa 'de 'in 'Bo 'a 'nynɪ 'bn ɛ, ɪmɪ -ɪa -tmɔ 'ma "kpei -tɪ.

26 'Kaa ao 'na ao se ɛ tɔ' 'bn 'jei, dɛ-nɔɛ' ao se 'o 'ma 'blae 'a -tɔin" nɪ-.

27 'Ma 'blae a poɛ 'ma wlu doin" o, 'in juo 'ma 'blae 'mɛ, dɛ-nɔɛ' ɪa na 'bn o,

28 'Ma "nyɪ ɪ 'kmɔnɪa' -ɛ sea -kwɛ -ta 'ble ɛ, ɪ se i sɔn i 'nɔ 'kmɔ 'de nyɔ -ɔ -jɪ 'de 'bn 'kwa "fla, -mɔ se nɪ-.

29 'In "Bo -ɛ -nyɪ" 'bn ɛ, ɛ 'bei" ɛ je dɪ -wee' -sii, 'de nyɔ "o nyɔ jɾɔ' se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'jɪ 'de 'in "Bo 'kwa "fla.

30 'In ke 'in "Bo nɪɛ dɛ due'.

31 ɔ 'da kan' 'sɔ Suifw-wi" 'tɛn "soi ke'wɛɛ ɔɔ 'je ɔ itbaa-.

32 -Wɛɛ Sesi wlu ka, ɔ 'na : Dɪ 'dɔɛ -ɪ -wɔɔa 'de 'in "Bo o ɛ, 'in nɔɪ' ao jɪ 'je, ɪa' -jɛ -ɛɛ -tɪ' 'bn ao 'je 'bn "soi itbaa -gbo' ɛ- ?

33 'Sɔ ɔɔ 'na : ɛ se 'de dɛ 'dɔɛ -ma nɔa 'a -tɪ' 'bn mɔ -a -na -a -je -bn "soi itbaa nɪ-, 'kaa -ma toɛ Kea wɔn o, -mɔ -ɔ -nɪa nyɔɔ ɛ, -mɔ -ɔɔ nɔ ɔɔ' -cɛ" Kea 'bn.

34 'De Sesi 'na : ɛ se 'crɪɛ ka 'de aoa' ke' 'di, 'in 'na : Ao nɪɛ -kɪɪ' -oo ?

35 Dɛ ke' 'tmɔa, nyɔ jɾɔ' se ɛ 'bɛɛ- ɔ 'je ɛ i-sa. 'De -bo ke' mɛ 'daa- nyɔ "klein Kea 'a wlu 'tmɔɔa -pee -kɪɪ' 'ee, -mɛ dɛ jɾɛ' wɛ- aoa 'tmɔ ke'wɛɛ ?

36 'Mɔ Kea -sa -pɔn" -wɛɛ ɛ dɔɔa 'nɔ 'blɔa- "kpei ɛ, -bo 'mɔ 'na : 'in nɪɛ Kea 'a "ju -o ɛ ao 'na 'ma toɛ Kea wɔn o ?

37 -Bo 'maa nɔ dɪ 'in "Bo "sia 'nynɪ ɛ, -mɛ ao 'bo 'ma -tɪ' tɔ' 'bn 'jeɛ.

38 'De -bo 'ma sea dɪ 'in "Bo "sia 'nynɪ nɔ ɛ, -mɛ -bo aoa' 'je 'ma wlu tɔ' 'bn mɔ 'de ɛ, ao 'je ɛɛ' nɔɔdɪ -mɪ tɔ' 'bn dɛwɛ-jɛ. -Bo ao nɔ kan' a, -mɛ ka 'in "Bo nɪa 'de 'bn -wɛɛ 'in nɪa 'de 'in "Bo 'bn ɛ, 'de ao 'je ɛ tɔ' 'bn 'je la.

39 ɔ 'da kan' 'sɔ ɔɔa -pɔn ɔɔ' kɾɔn -kɔ i ke'wɛɛ, 'kaa ɔ wan ɔɔpɔ 'kwa.

40 ɛ 'wɔɔa 'o mu ɛ, Sesi cɛn Sudɛn -gbuu, ɔ muɛ 'e ɛ 'de. ɛɛ' -ta San pooa nyɔ "nɪ "jru tɛin" 'de ɛ, -wɛɛ ɔ -te 'bo i.

41 'De nyɔ -tuu"-tuu a ji 'de ɔ o, -wɛɛ ɔɔa wlu ka, ɔɔ 'na : San se jrii' jɾɛ' nɔ -mɔ, 'kaa dɪ "klein ɔ 'tmɔa 'de "ju -nɔ 'ɔ -tɪ' 'bn ɛ, ɪ nɪɛ tɔ' -o.

42 'Sɔ nyɔ -tuu"-tuu -je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'bn 'bo 'a -ta -tu.

11

Lasa 'a 'kmɔ deji -tɪ

1 "Ju due' -ɔɔ 'nynɪ -nɪa Lasa, ɔmɔ 'wɛ- kɾɔn. ɔɔ' "ju tu "tɪɛ 'o Betani. 'Bo ɛɛ' -kwɔɔ -tu 'di mɔ ɔɔ' de 'dinynɔkpae' Madi ke ɔa' jɾɔ' Mati nɪ-.

2 Madi -nɔ ɔmɔ -wɔa Tu"bo 'a bɪ -dai'kɔɔ "jru -wɛɛ -ɔ -jaa ɪ ɔa' "mɪɪ- kui, ɔmɔ -ɔa de 'di nmɔu Lasa 'a dɛ ɛ pooa.

3 De'dinynɔkpae' -nɔ ɔɔ dɔɔɛ nyɔ Sesi "i, -ɔɔ 'na : Tu"bo, ju -ɔɔ -tɪ' -ɪn -kma ɔɔ' de -ɛɛ pooa.

4 Sesi 'wɔan dɛ -nɛ 'sɔ ɔ 'na : ɛɛ' 'wɛ- tu se ɔ 'dbai, ɛ kɾɔn' -wɛɛ ɛ 'je Kea 'a 'nynɪ "i 'bɛɛ-, 'de ɛ 'e Kea 'a "ju -cian" "kpei -tu".

5 'De Sesi kma Matu ke uba' de'di nynokpao' ke uba' 'dei Lasa 'a -ti'.

6 O w'wan Lasa 'a de 'e pooanynti e, -ta o nta, o nbe 'o 'w' 's'oon dee-,

7 -w'ee o wlu 'de oo' klai" nynuu -pee, o 'na : -A mu 'e Suide de.

8 'Su oo' klai" nynuu 'na : Nyu detooi, -in -na de- ? 'De Suide Suifu-wi" a -p'wan -ma "soi kpi "i 'dbaa' -ko i e, e sea 'bn -kwle ke e, 'demoo -in -na -a mu de ke'wle e ?

9 'Bomoo Sesi wluu 'de ub -pee o 'na : De -e -w'ba 'e -son'oo -stan' -w'ee -e -j'ee kwie 'a k'wan' a, e se 'jru 'a bi 'a -puue 'jo 's'oon ni- ? -Bo -son' -sin' -w'ee nyoo 'e na a, oo' bi e -tiie-', de-nbe' oo 'j'ee 'kmu 'a -son' i.

10 'Kaa -bo kwie k'pon -w'ee nyoo 'e na a, oo' bi e -tiie', de-nbe' o se 'de -son' 'bn ni-.

11 Sesi 'tmua wlu -ni 'de ub -pee 'su, o poe "kpei o 'na : -Aa "dei Lasa a 'kpa "nyoo', 'kaa 'ma mu' 'in 'je o "nyoo' -sa.

12 'Su oo' klai" nynuu 'na : Tu"bo, -bo oo sea 'mu e, -me oo mu e 'p'ba'.

13 -Jaa' -me Lasa 'a 'me -ti mi Sesi a 'tmua 'o, 'kaa "nyoo' -ceen' 'kpa-ti me klai" nynuu a 'won 'mii.

14 'Su Sesi wa won 'mi i, o 'tmue 'pepe 'de ub -pee, o 'na : Lasa 'mee.

15 'Kaa -je 'in sea 'o ni -w'ee o 'mea, e 'blee 'ma 'mba ee mu e nba' -w'ee aoa' Kea -kwli" -tea' 'je iku. 'Kaa -a mu 'de o o.

16 'Su Toma nyu a 'daa -gbaju wlu' 'de klai" nynuu -sia o -pee, o 'na : Ao "nyu -a mu -ke, -w'ee -a -ke o 'e 'me -tadue.

Sesi -ni "kunyoo' soan' ke 'kmunia' ke

17 -Ta Sesi a nynia 'o Betani -me Lasa nbe 'e -gbain' 'di 'w' -nyie sese.

18 'De Betani se Selisalem o teen-, -je 'a -toe taan -ni 'o i 'nyu,

19 eme -ti Suifu -tuu" ji Matu ke Madi -ti' -kwli' i -tu" 'a 'de uba' de'di 'a 'me -ti 'bn.

20 Matu 'wan Sesi 'a jinynti 'su e, u 'joo "i, -me Madi -mu -tee i 'de -gbu" 'di.

21 'Su Matu wlu' 'e Sesi -pee, u 'na : Tu"bo, -bo -in -ni -ta 'de e, -me 'ma de'di se 'mei 'de oo.

22 'De kaan ka mo 'de e, 'in ju e' de "klein -ma mua Kea i -teea' a, ee mu e nba' see.

23 'Su Sesi wlu e 'de u -pee o 'na : Aa' de'di a mu e 'kmu de jia'.

24 'Bomoo Matu wluu ka u 'na : 'In 'je kan' 'me, -sontu 'meun -w'ee' a mua 'kmu de jia' a, oo mu e 'unsoan' 'e.

25 'De Sesi 'na : 'Mo -ni "kunyoo' soan', 'mo -ni 'kmunia', nyoo -oo -jea 'ma -ti' to' 'bn e, -bo o 'me mo 'de e, oo mu e 'kmunia'.

26 'De ka nyoo -nia 'kmu -w'ee -oo -jea 'ma -ti' to' 'bn -mo sea 'mei 'bode, a 'je -me to' 'bn 'ee ?

27 'Su u 'na : In Tu"bo, ka -in -nia Klisti, Kea 'a "Ju, 'de -ma 'no 'blua- "kpei ji -ti 'tmua sese e, 'in 'ji to' 'bn 'e.

Sesi -fin"

28 Matu -koa' kan' 'daa 'su u mu e ba' "dei Madi 'daa' -w'ee u paa u "stan u 'na : -Aa detooi ji' -we-, o 'na a mu.

29 Madi 'wan wlu -ne 'su u wan 'o 'bluo -fai -w'ee u mu 'e Sesi o.

30 -Ta ee nba kan' -me Sesi se -kwlo i "si ke, -ta Matu 'joo "i -w'ee u ke o -gbuan' 'bo o ni-.

31 -Ta Suifu-wi" -a -tua" Madi -ti' -kwli' i a koan 'e mu 'su e, u "sie "kpa' -wii", 'su ub bla 'bo u 'de, uumu a naa to' i, ub 'na -me ba mu e -fin" 'a 'de -gbain' "kpei 'de-.

32 Madi nynia -ta Sesi nta -w'ee u 'jee o "jrie- 'su, u -gblee o bi wo, 'de u 'na : Tu"bo, -bo -in -ni -ta 'de e, -me 'ma de'di se 'mei 'de oo -ba.

33 Sesi a koan 'e 'su ba -fin", Suifu-wi" -ke u jia uba -fin" -ke. 'Su o -cician' kui', de-nbe' e cen o pee "i.

34 'De o 'na : -Ta ao -tee o i e- ? 'Su ub 'na : Tu"bo, -in -ji" 'je.

35 'Su Sesi -fin".

36 Suifu-wi" -jee o "jrie 'na : Ao -gbun de o kma oo' -ti' e.

37 'Su nyu jru' wlu' ka 'de ubu "klu, ub 'na : Omo -baia' "doi 'a "jri e, o se e 'be- o 'je e nu -w'ee Lasa se 'mei 'de o ?

Sesi ja Lasa 'kmu de

38 'Su Sesi -cician' ku' i ke'wle, -w'ee o mu 'e -gbain' "kpei. -Jaa' -me ub -tee' Lasa i 'de 'soa 'a -kwlewon 'di -w'ee ub nu "soukpo ub kaan 'o mu.

39 Sesi 'na : Ao -sa 'o "soukpo -ne ! 'Su "ju -oo -mea 'a de'di Matu 'na : Tu"bo, o nbe 'e -gbain' 'di 'w' -nyie, oo' 'nu a ji' la o.

40 Sesi 'na : 'In se 'na -bo a -te' 'bn -kwli' e, aa mu e Kea 'a 'nynti 'w'ubun "jrie- 'jeeaa' ?

41 Uv -sa 'o "sou 'mε, -wεε Sesi kpa "jri "jei, 'de o 'na : 'In "Bo, 'ma poε ε 'sε- dε ε kpon a 'ma baewlu ε.

42 Ka εε kpon a 'ma bae wlu jeejee ε, 'in 'je kan' 'mε, 'kaa 'in 'da kan' 'mε 'de nyv -gbaea' 'un 'dei -ta 'a -ti' 'un, -wεε ka ε dboa 'un uv 'je ε to' 'un 'je.

43 O 'da kan' 'su o kpa wlu "jei kpleiin, o 'na : Lasa, -in -si" "kpaε' !

44 'Su "ju -mεa -no son 'un 'ε. Ka oo' bi ke sin -piian' difo i ε, 'kamoo uv nu oo' "jru -ke, 'su o nyna i. 'De Sesi wlu, o 'na : Ao -so difo kui, -wεε o 'je naa' 'bεε- !

Nyo due' -je 'mε 'bo nyv -tuu" 'a -koi" (Matie 26.1-5 ; Maki 14.1-2 ; Luiki 22.1-2)

45 Suifu -tuu" -jia' Madi -ti' -kwl' i -tu" 'a a, uba' jrv' 'jeea dε Sesi nva "jriε- 'su uv 'je oo' -ti' to' 'un 'ε.

46 'Kaa uba' jrv' mu' -wεε uv po εε' "kuan Fariseen-wi".

47 'Su Fariseen-wi" ke 'sraa -saun 'a klae" 'kuen -gbajeun "jrui -wεε uv 'na : Dε -a -je nu 'ja a- ? "Ju -no, oo nve jrui' -tuu"-tuu.

48 -Bo -a -tai" o "i -wεε o 'ju nya kpa 'ja a, -mε nyv -wee' "klein a muε oo' -ti' to' 'un 'jea', -mε Romε-wi" -blea 'blva- -ne uba muε jia' -wεε uv 'je -aa -kwlo mo o -aa 'blva- ma" i -sa.

49 'Bomoo uba' due' Kaifu, -o -nua 'sraa -sai klaa" 'de εε' -son -tu 'di wluu-, o 'na : Aoa' 'won dε jre' 'mii 'de oo' -ko 'di.

50 -Bo nyo due' kovn -gbai 'mε 'bo nyv -tuu" 'a -koi" ε "paa' 'de aoa' -ti' 'un, ε je 'blva- -wee' 'a iscan' -sii. Aoa' 'won -mε 'mii -ta kee ?

51 Dε o 'tmva 'mva- ε se 'e oo' -ce" 'kpa 'un 'wlv. 'Kaa o nua Kea 'a 'sraa -sai klaa" 'de εε' -son -tu 'di ε, emε -ti ka Sesi 'jea 'mε 'de Suifu-wi" 'a -ti' 'un ε, Kea joo εε' wlu tu 'kwa, -wεε oo 'tmv ε.

52 'De ε se 'e Suifu-wi" 'a 'su 'a -ti' 'un ni-, 'kaa o 'je 'mε -o -wεε o 'je Kea 'a "nynuu- gbaa d' mii "jrui 'kuen-, 'de uv 'je kooa due 'a -cu ma.

53 Dε -tba' 'o εε' 'w' tu 'di ε, Suifu 'a klae" 'bεε- Sesi 'a 'mε -ti' 'a wlu 'un 'ε.

54 Emε -ti 'de εε' no" tu 'di ε, ka Sesi a nva -mu' -ji" 'de Suifu-wi" "klu 'de ε, o 'bo -mε o 'kaa o muε 'e 'blva- jre' -ke -puon" blva "kvan i 'di -wεε o ke oo' klai" nynuu -te i 'bo -kwlo due' -εε 'nynu nua Eflaim 'di.

55 'Su Suifu-wi" 'a kuvnkwa' 'wlv-ko "kvan- i. 'De εε' -ti' 'un ε, nyv -tuu" a muε Selisalem -wεε dε uba nva see 'de 'pepeni -ti' 'un ε, uv 'je ε nu.

56 'Su uba -pon Sesi i 'de Kea -gbu klaa" 'di, -wεε uba -tee' ba i due 'due uv 'na : Ka aoa naa to' i ε- ? O se -ko' -son jii -ae ?

57 'Sraa -saun 'a klae" ke Fariseen-wi" 'tmvε nyv, uv 'na : -Ta o nua nyo -o -jea 'o ε, -mε o ji -a 'tmv- -wεε -a -je o kpon.

12

Madi poε Sesi 'a bi -dai'kloni kui (Matie 26.6-13 ; Maki 14.3-9)

1 Kuvnkwa' 'wlv-ko sia 'w' -mεεo" 'su, Sesi muε Betani 'bo Lasa o ja 'kmv de o -kwlo.

2 'Bomoo uv pii o -pee, -wεε Mati a -gble' diidε. Lasa nε 'e nyv -uv -ke Sesi a diia -tadue "klu.

3 'Su Madi "due -dai'klo -sooε nyv a 'daa 'naa -εε soon kma 'a 'un ? ε ke dε jre' se o beεε-. Emε v 'wla Sesi 'a bi "jru 'de v jaa i va" "mu- kui. 'Su -dai'kloni 'a 'nu "jie -gbu".

4 'Su Sesi 'a klai" ju due' Suida Isikario, Simo o "ju -oo mua Sesi 'e toa' o wlu ka, o 'na :

5 Dεε -ti nyv se -dai'kloni -nε ple ε se 'wei -tuu" 'je 'de nyv se ε nua" nyv "nyi ε- ?

6 Dε oo 'tmva 'mva-, ε se nua" nyv mu -uba -ti' "si o "i ni-, kaa o nεε "jrui -o. -Ke uba' 'wei nua 'di ε, omo -oo -tee' i 'kaa oo -sa 'e 'ε mi"mi".

7 'Bomoo Sesi wluu- o 'na : -In -wlv 'o "junynokpao' -nu o 'tun, dε v 'jea 'ma "ku "jrui nu 'de ε, emε va nva 'o -ta.

8 Ao ke nua" nyv a muε i -tea' jeejee, 'kaa 'mo ke ao se i -tei jeejee.

Uv 'bleε Lasa 'a -ti' 'dii

9 Ka Sesi nua 'o Betani, Suifu-wi" 'won ε 'su, uba' -tuu"-tuu mu 'o 'ε. 'Kaa ε se Sesi 'a "jriε- 'jee-ti' 'a 'su mε uv mu ni-, uv mu' -wεε uv 'e Lasa o -sa "kunyoo' 'je -ke.

10 'Su 'sraa -saun klae" -wi" poεε -ti' -wεε uv 'e Lasa 'dba -ke,

11 dε-nvε' 'de oo' -ti' 'un ε, Suifu -tuu"-tuu -uba -wlv 'e uvuv "klu -wεε -uba -je Sesi 'a -ti' to' 'un.

Sesi pa 'o Selisalem

(Matie 21.1-11 ; Maki 11.1-11 ; Luiki 19.28-40)

12 -Son' jre' -sian' 'su ε, nyv -tuu"-tuu -υv jia -ko' -son' wɔn Sesi 'a 'bo Selisalem ji -ti 'me.

13 'Su υv cen -gben' -wεe υv 'jɔɔ "i 'de υva kpa wlu "jei υva nu : -Kai" 'mate oo ! "Ju -ɔɔ jia 'de Tu"bo 'a 'nyv 'un ε, "diwan kpɔn ɔ oo ! Kea po Israe-kɔv 'a 'beo "diwan oo !

14 Sesi 'jee soofae' ju due' me ɔ -te "kpei, ka wlu -crɔa' 'de Kea 'a 'sbe 'di 'da.

15 ε 'na : Selisalem-kɔv, faɔn 'bo ao nυe, ao -gɔv 'nɔ, aoa' 'beo ɔ ji', ɔ -tee soofae' ju "kpei.

16 Di -nɔa 'mva- ɔɔ' klai" nynuυ sɪ 'mii 'wɔn "i-saa' nɔ". 'Kaa Sesi mu jaɔn 'di la kpɔn- -wεe ka di -crɔa' 'de ɔɔ' -ti' 'un 'de- i nɔnia 'o ε, 'de υv po i -kwlv o.

17 -Ta Sesi 'daa- Lasa -wεe ɔ 'wlv 'e -gbain' 'di 'de ɔ jia 'kmv de ε, nyv "klein -jea εε' -ta a, υva 'tmv i jeejee 'de nyv -pee.

18 εme -ti nyv -tuu"-tuu mu ɔ "i 'jaa', de-nυe' jrii' ɔ nva 'mva- εme -εε 'nyv υvυv 'wɔn.

19 'Su Fariseen-wi" a wlv' 'bo υva' 'su 'nyv, υv 'na : Aoa 'jee, nyv -wee' "klein bla 'o ɔ 'de -wε-. Ao se ε 'bεε- ao 'je de jre' nυ 'bode.

Nyv -sea' Suifv ni -pɔn Sesi i

20 Nyv -υv -jia' -gbεεa' 'bo Selisalem -ko 'ɔ 'wɪ o ε, Klekt nyv jrv' -nɪ 'e υvυv "klu.

21 υv -kpa Filipv -wlv 'o Besaida 'de Galile -pɔn", υv 'na : "Bo, -aa -pɔn -a -ke Sesi 'e 'jee-.

22 Filipv mua 'su -mɔ 'tmυv ε Ancre, -wεe ka υv nɔa 'sɔɔn υv muε Sesi -pee 'tmva'.

23 'Bomɔ Sesi "duo- wlv 'un ɔ 'na : Nɔ" -ε 'di nyv ɔ "Ju 'jea 'nyv 'wlv ε, ε nyv 'wε- la.

24 'Ma 'tmυvε aopv tɔ' -ti, kojɔ nyv poa 'e -klu' -bo ε se 'me 'ja a, -me εε muε due' sia' mamav 'su, 'kaa -bo ε 'me 'de 'blv 'un ε, εε' kpau a muε 'jɔ -tuu" croa'.

25 Nyv -ɔɔ -tυvan' ɔɔ' -ce" 'ε 'kmv "kpei- ε, εε muɔ kwa "maa', 'de nyv -bɔa ɔɔ' -ce" 'ε 'kmv 'de 'blva- -ne "kpei ε, ɔmɔ εε mu 'kwa sia', -wεe -ɔ -je 'kmv -sea' "ti -ta 'ble 'je.

26 -Bo nyv -nυi" ɔ 'je 'un "juvɔ nυv ε, -me ɔ bla 'bo 'un 'de, -wεe -ta 'un nɔa, 'ma "juvɔnυvɔ 'je 'o nɪ -ke. Nyv -ɔɔ nυva 'un "juvɔ a muε dewɔn nɔa' 'de 'un "Bo "jri 'de.

Sesi 'tmυε ɔɔ' 'me -ti

27 'Su ɔ 'na : Kaan ka 'ma pee nyna soo. -Wεe ka 'un 'je 'da la ? 'un nυ 'un "Bo, ε seie 'un 'de 'kle -ne 'kwaa ? ε 'bo kan' nυe, de-nυe' 'un ji' -wεe 'un 'je 'e 'kle 'je nɔ" -ne 'un cεεn-.

28 εme -ti 'un 'na 'un "Bo, ε 'bεε' εε' 'nyv "i. 'Su wlv jre' -wlv 'e jaɔn 'di -ε -na : 'un 'bεε- ε "i 'me sese, 'de 'ma muε i "i 'bεε- ke'wlv.

29 Nyv -nɔa 'o -wεe -υv -wɔan wlv -ne, υv 'na : ε -ten -plan". Jrv' 'na : "Un-, ε Kea 'a "soai -wlv ɔ -pee.

30 'Bomɔ Sesi 'na : ε se 'de 'ma -ti' 'un mɔ wlv -ne wlv nɪ-, 'kaa 'de aoa' -ti' 'un -o.

31 Kaan ka la 'kmv "kpeinyv 'a 'pee 'jee' -wε-. -je me la υva' "jrv kpɔ' i -tei -sɔn' ɔ jiε "kpae poa'.

32 'De 'mɔ ε, -sɔntɪ nyv a mua 'un tu -kwlv" koa' -wεe υv 'je ε "jei kpa a, 'ma muε nyv -wee' "klein 'a "jua- 'de 'un o "biia'.

33 -Bo ɔ 'tmv wlv -ne ε, -me ka ɔɔ' 'mesɔn 'jea nɪ ε, εme ɔɔ 'tmva 'o 'mva-.

34 'Bomɔ nyv -kwea de wlv ka, υv 'na : De -a -jea 'de -aa ke'ε 'sbe 'di ε, εme -nɪ Klisɪ a muε 'kmvɔnɔa' jeejee. -Me deε-tɪ -un -na, υva muε nyv ɔ "Ju tu -kwlv" kɔa' -wεe υv 'je ε "jei kpa a- ? -Ta -mɔ ɔ nyv ɔ "ju tu nɪ 'ja a- ?

35 'Su Sesi wlv' 'de υv -pee, ɔ 'na : 'kmv 'a -son' nɪ 'de aopv "klu 'me ke 'de 'wɪ pla 'di. -Ta -son' nɔa 'e ke ε ao na 'de ε 'un -wεe "bεε-kwie je aopv "jrv -tiie'-. Nyv -ɔɔ na 'de kwie 'di ε, -ta ɔɔ mua ɔ se 'o juo-.

36 -Ta -son' nɔa 'de aopv "klu ke ε, ao 'je εε' -ti' tɔ' 'un, -wεe ao 'je -son'ɔ nyv 'kpa.

Sesi -kɔa' wlv -nɔa 'mva- 'tmva' 'su, ɔ 'wlv 'de υvυv "klu 'me -wεe ɔ "maa υvυv "jrii.

Suifv-wi" se Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'je

37 'Kamɔ ɔ nυ jrii' -tuu"-tuu -nɪ 'bo Suifv-wi" "juvɔ, 'kaa υv se ɔɔ' -ti' tɔ' 'un 'je.

38 -Wee de Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'tmua tein" 'de ε, ε 'je 'o nyini. O wlu' ka 'de-, o 'naa :

Tu"bo, -a -tmua -ma -ti' -tmu -tmu 'dee, -o -je -aa wlu to' 'un ε- ? 'De nyo -je Tu"bo 'a "ikma sun i 'de ε 'di ε- ?

39 Uu se ε to' 'un 'jea 'bεε-, εμε Esai 'jee nya i -wee o wlu ka ke'wle o 'na :

40 Kea "sun uupu 'a "jri 'me -bo ε ni kan' -wee uua' "jri 'je i 'je -ti 'bo, uua' pae 'je i 'won -ti 'bo 'de uu je 'no 'un o "biie-, 'de 'un je uupu 'a 'we- 'boo-.

41 Wlu -na 'mua- a, Esai 'jee Sesi 'a 'nyu 'wlu sun nya, εμε -ti o 'tmu u.

42 'De -me 'kam Suifu-wi" 'a klai" jru' 'je Sesi 'a -ti' to' 'un, 'kaa uu se "inyua 'de Fariseen-wi" je uupu inu 'de uua' "jrui 'kun-gbu 'di.

43 Uua' nyu tu ε, uu se Kea 'a nyu -ti' o poa' i-pon, nyu o -ne nyu -ti' o poa' me uua -pon -gbein'.

De -kpuvan nyu 'pee ε

44 'Bom Sesi kpa wlu "jei, o 'na : Nyu -jea 'ma -ti' to' 'un ε, -me ε se 'mo -oo -ti' o 'je to' 'un ni-, -me "ju -dboa' 'un mo -oo -ti' o 'je to' 'un.

45 'De nyo -jeea' 'un "jrie-, -me o 'jee "ju -o dboa 'un "jrie- 'me -ke.

46 'Mo jie 'e 'blua- "kpei -ta, ka -son' na, -wee nyo "o nyo -jea 'ma -ti' to' 'un ε, o 'bo 'e kwie 'di "ti ε.

47 -Bo nyo 'won 'ma wlu -wee o se ε won 'je ε, -me ε se 'mo -je o 'pee kpuun ni-, de-nue' 'un ji' -wee 'un 'je nyu 'puu-, 'un se ji -wee 'un 'je nyu 'pee kpuun-.

48 Nyu -saa 'ma wlu sun -son, -wee -o -na -o se ε won 'jei ε, -me de -jea o 'pee kpuun, ε -nao, -me wlu 'un 'tmua umu -ta mu o 'pee kpuun 'a de'boowu o.

49 De-nue' 'un se 'o 'ma -ce" -kwli" 'wlu -wee 'un se wlu-, 'kaa di "klein 'un 'tmua 'un 'Bo 'a -ce" 'kpa -tuu" 'un won -wee 'ma too i nyu.

50 'De 'un 'je kan' 'me, wlu ee -tua" 'un won ε, ia poe 'kmu -sea' "ti -ta 'ble "jru "kpei-. Di 'ma 'tmua 'ja a, 'un "Bo mo -da kan' -wee 'ma 'tmu u.

13

Sesi woo oo' klai" nynuu bi i

1 Kuonkwla' 'wlu -ko o "kuban i 'su, ka Sesi 'a 'no 'blua- "kpei 'wlu no" nynia -wee o 'jea 'de o "Bo o mu, o 'je kan' 'me. Nyu -na oo' dbεεun 'no 'blua- "kpei, o kma uupu 'a -ti' 'me mamau 'su o je mu o je nyu.

2 -Ta Sesi ke oo' klai" nynuu nua -kwie" de dia' a, -me -sion' po oo' ple to' 'bo Simo 'o "ju Suida Isikario -kwli" -we- sese.

3 Ka Sesi 'wlu 'e Kea 'un 'de oo mua 'e Kea o de ε, 'de ka o "Bo -te' o di -wee' "klein kwa a, o ju'.

4 O son 'un 'ε 'su o -sa di o paa 'un 'bo "kpei kui 'de o "duo -pua" 'un o cen ε -sewei'.

5 -Wee o po "ni de 'di, 'su o -tee oo' klai" nynuu bi iwooa' -pun", 'de oo cri u -puua"- o cen -sewei' kui.

6 Kam o nu -wee o jee Simo Piei, 'su Piei 'na : "Un- 'de, Tu"bo, -mo -mo' -je 'mo bi iwoo- ?

7 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : De 'ma nua -ta -un se ee' bu juoi kaan ke, 'kaa -ma mue 'dei i'woan' 'de nya.

8 'De Piei 'na : ε se 'bεε-, Tu"bo, -un se 'un bi iwooi. 'De Sesi 'na : -Bo 'un se -un bi iwoo 'ja a, -me -un se 'un de 'kwa 'jei.

9 'Su Simo Piei 'na : "Aa Tu"bo, -bo ε ni kan' a, -me ε 'bo 'ma bi 'a 'su nte, 'kaa -un -jre 'un kwa -un -woo 'ma "jru 'un -ke.

10 'De Sesi 'na : Nyu -jrea 'bode ε, -mo se ε 'bεε- o 'e jre ke'wle -wee o 'je 'pepe ni- -bo ε se oo' bi 'a 'su iwooa' nte. 'De ao nte 'pepe -mo, 'kaa ε se ao -wee' "klein ni-.

11 Deε-ti o 'da kan' a, εme -ni o juo "ju -o -jea o 'e to 'me 'de uupu "klu, εme -ti o 'na ao -wee' "klein se 'pepe ni-.

12 Sesi -koa' uua' bi iwooa' 'su, o paa oo' di 'un 'ε, -wee o -te i 'de o wlu uupu -pee o 'na : De 'un nua -ta ao 'won 'e ε 'dei 'meε ?

13 Aoa 'daa- 'un Nyu detooi ke Tu"bo ke, 'de ao -sa to', de-nue' umu 'un ni -cen'.

14 'Mo -jo -na Tu"bo -wee -o -na Nyu detooi ε, -bo 'mo woo aopu bi i ε, -me ao 'je ba bi iwoo -o due 'due -ke.

15 -Ko ao 'jea 'o 'de bla a, εme 'un too aopu 'mua-, -wee ka 'un nua a, 'de ao 'je kan' nu 'e ba -pee.

16 to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmu- aopu, nyo -oo nua nyu "juoi ε, o se "i 'be o se -jo oo nua "juoi -sii, 'de nyo nyu dboa o se "i 'be o se -jo -dbo' o -sii.

17 Kaan ka la, di ao 'jea nu ε, ao ju' -we-. -Bo ka ι "sia 'nynti ao nu kan' a, -me "diwan a muε aorpυ kpuan'.

18 Ε se 'de ao -wee' "klein 'a -ti' 'bn mo 'ma 'tmυυ εε' wlu tu ni-. Nyυ 'in -sa 'o ε, 'in juo υυυυ 'mε, 'kaa wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε, ε 'je 'o nynti -o. Εε' wlu tu 'naa : Ty -ke 'ma di, "ju -o -ke 'ma poa sun -ta -due ε, omo -tba' 'bn bu -pυn".

19 Εε' δε tu se 'o nynti 'su 'in je no" nya sie 'in je ε 'tmυ 'de ao -pee, -wee -bo ε nynti 'o ε, 'de "ju 'in "sia 'nynti, ka ε nta 'ma -ce" 'kpa a, 'de ao 'je ε to' 'bn 'je.

20 To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmυυ aorpυ, nyo 'in dboa nyo -kpuan o sϋn 'soon o, -me ka nyo o kpuan 'mo sϋn 'soon o, 'kamε ε ni-. 'De nyo -kpuan 'bn sϋn 'soon o, -me ka nyo o kpuan "ju -dboa' 'bn sϋn 'soon, 'kamε ε ni -ke.

Sesi 'tmυε o 'e to -ti (Matie 26.20-25 ; Makι 14.17-21 ; Luikι 22.21-23)

21 Sesi -koa' wlu -ni 'a 'tmυa' 'su, o pεe o "kaεε 'jrii 'su o wa won 'mii 'pepe o 'na : To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmυυ aorpυ, aoa' due' -a mu 'bn 'e toa'.

22 'Su ε "maa o' klai" nynuu tai', υba -gbυen' ba ja due 'due, de-nυe' nyo Sesi a 'da 'de υυυυ "klu υυ se o juo-.

23 'De klai" ju due' -jo -nta Sesi 'a -ti' kmaklai" ju -mo 'peon jai.

24 'Su Simo Piei 'wlo' "jri ja -wee o 'je Sesi i -tee' 'de nyo o 'daa 'a -ti' 'bn.

25 -Wee klai" ju -tu 'pean Sesi jai -no, -tee' o i o 'na : Ty"bo, ε nyo -o ε- ?

26 'Su Sesi 'na : Nyo 'ma mua -di'pen tie 'e 'sma o tbaa' -wee 'in 'je ε "nyι ε, -me omo -nao. O tbe 'de 'sma o 'su o "nyι ε Simo o "ju Suida Isikario.

27 Suida 'a -nεε kpuo -di'pen tie 'su Satan pa 'e o 'bn 'ε. 'Su Sesi wlu o -pee o 'na : De -in -ntai" -in -jea nu ε, -in nu ε -too'-.

28 Wlu Sesi 'tmυa 'mυa-, nyo "klein -ke o nta de dia' se 'e ε 'dei 'won.

29 De Suida nta 'wei i -tei ε, εme υba' jrv' a naa to' i, υυ 'na -me Sesi a wlu o -pee 'de o 'je -ko' diide -tian' mu. 'De -bo υυυυ a sea 'je ke'wle ε, υυ 'na : -Me Sesi a 'tmυυ-Suida 'me -wee o 'je weenyυ de "nyι.

30 Suida -mo kpuan -di'pen tie 'su o creε "kpei-, o je "kpaε" 'si, -me kwie kpuo'.

31 Suida "sia "kpaε' 'su Sesi 'na : Kaan ka la nyio o "ju 'a 'nynti 'wlu' po "jri "kpaε' -we-, -wee Kea 'a 'nynti 'wlu' 'je "kpaε' 'pεen- 'de o 'bn.

32 'De -bo Kea 'a 'nynti 'wlu' po "jri "kpaε' 'de o 'bn ε, Kea a mu o keεma' 'bn nva' 'de εε' -ce" 'kpa 'bn. 'De ε -te εε' nu-ti -weε.

33 'Ma "nynuu-, ao ke 'ma -a -teε i 'de no" δεwe- 'di ke. Aoa muε 'mi i -pouan' 'de de 'in 'tmυa 'de Suifu-wi" -pee 'de ε, εme 'ma 'tmυ la 'de ao -pee -ke. 'In 'naa, -ta 'ma mua ao se 'o 'a mua' 'beε i.

34 'Ma "nyι aorpυ ke' dee-, ao kma ba 'a -ti' due 'due, ka 'in kma aorpυ 'a -ti' ε, 'kamε ao 'je ba 'a -ti' kma due 'due -ke.

35 -Bo aorpυ kma ba 'a -ti' due 'due ε, 'bomo ka ao nta 'ma klai" nynuu ε, nyo -wee' "klein 'je ε juo-.

Piei 'a Sesi won -sa -ti (Matie 26.31-35 ; Makι 14.27-31 ; Luikι 22.31-34)

36 'Su Simo Piei -tee' o i o 'na : Ty"bo, -ta -ma mu ε- ? 'De Sesi 'na : -Ta 'ma mua a, -in se 'o -mo o 'jia' 'beε- kaan ka ke, 'kaa -ma muε 'bo 'bn 'de blaa' 'de nya.

37 'Su Piei 'na : Ty"bo, δεε-ti 'in se ε 'beε- 'in 'je -bn 'de bla kaan ka a- ? 'In -teε 'ma 'kmυ 'e toa' 'a kein"ke 'de -ma -ti' 'bn.

38 'Su Sesi 'na : -in -teε' -ma 'kmυ 'e toa' 'a kein"ke 'de 'ma -ti' 'bn -ceεn'- ? 'Kaa to' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmυ -bn, no" -ti sun" 'jea -sro' -sian a, -ma muε wlu' kpe taan -in -je nu, -in se 'bn juo-.

14

Sesi -ni -jeblv nyo o kpa 'e Kea o ε

1 Ao 'bo -soon -tu" ε 'de ao pεe o, ao -te Kea -kwli" 'de ao 'je 'mo -kwli" -te' -ke.

2 -Tein -tuu"-tuu -ni 'e 'in "Bo o -gbu" -son. -Bo ε se kan' ni 'de ε, -me 'in 'tmυ -we- 'de ao -pee 'de, 'kaa 'ma muε aoa' -tein nmaea'.

3 'De -bo 'in mu -wee 'in -ko' aoa' -tein nmaea' a, -me 'ma jie de -wee 'in 'je aorpυ 'bn "duo- 'de -ta 'in nta -wee ao 'je 'o ni -ke.

4 -Ta 'ma mua ao juo 'o 'ε, ao juo 'bo 'a -je 'me.

5 'Su Toma 'na : Ty"bo, -ta -ma mua -a sea 'o juo 'ee, ka -a -je 'o 'a -jeblv 'a juosun nu ε- ?

6 -Wee Sesi wlu o -pee o 'na : 'Mo -ni -jebɔ, 'mo -ni to' -ti, 'mo -ni 'kmɔnɔa'. Nyo "o nyo -jea 'de 'in "Bo o ji -wee -o sea 'de 'bn o cɛɛn, -mɔ se ni-.

7 -Bo ao juuo 'bn 'de ε, -mε aoa muε 'in "Bo juua' -ke, 'kaa dε -tba' -ta -sɔn a, ao juuo', 'de ao 'jee o "jriε- -wε-.

8 'Su Filipu 'na : Tu'bo, -in -toɔ -avn -in "Bo -wee -aa pee 'je i -te.

9 'De Sesi 'na : Filipu, 'no ao ke 'ma -a -sa naa' 'de tɛan kan' 'su εε, -in se 'bn juuo kee ? Nyo -jea 'bn, -mε o 'je 'in "Bo 'mε, -mε dεε-ti -in -na -in -toɔ -avn -in "Bo ε- ?

10 Ka 'in nɔa 'de "Bo 'bn -wee "Bo nɔa 'de 'bn ε, -in se ε to' 'bn 'jee ? Wlu "klein 'ma 'tmɔa ia' 'wɔɔ 'o 'ma -cε" 'kpa -kwɔ'. 'In "Bo -tia" 'de 'bn ε, εmε -εε nɔ εε' -cε" 'ε nɔɔɔ.

11 Ka 'in nɔa 'de 'in "Bo 'bn -wee 'in "Bo nɔa 'de 'bn ε, ao 'je ε to' 'bn 'de -bo ε se -mε ni ε ao 'je nɔɔ di -ni -mɔ to' 'bn dεwε-jε.

12 To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmɔ 'de ao -pee : Nyo -jea 'ma -ti' to' 'bn ε, di 'ma nɔa oɔ mu i nɔa' -ke, oɔ muε ia' klae" -ni mɔ nɔa', ε 'je -ji 'mɔ nɔa -sii, dε-nɔε' 'ma muε 'e 'in "Bo -pɔn".

13 'De dε "klein aoa mua i -teea' 'de 'ma 'nynɔ 'bn ε, 'ma mu ε nɔa', -wee 'in "Bo 'a 'nynɔ 'je "i 'bε 'de "ju 'bn.

14 -Bo ao -tee' dε "o dε i 'de 'ma 'nynɔ 'bn ε, 'ma mu ε nɔa'.

Kea 'a -Suu 'a ji -ti

15 -Bo ao kma 'ma -ti', -mε ao -te' 'ma kε' i 'de aopɔ 'bn.

16 -Wee 'mɔ 'je 'in "Bo ibae 'de ε 'je aopɔ -ti' -kwɔ' i -tu" i deejɔ' ja -wee -mɔ ke aopɔ 'je i -te 'de 'wɔ -wee' 'di.

17 Oɔ -ni Kea 'a -Suu -εε -tmɔa to' -ti ε. 'Blɔa 'di nɔɔ -sea' Kea 'a -ti' to' 'bn 'je ε, ɔɔ se ε 'bεε- ɔɔ 'e εε' -Suu -tu 'je, dε-nɔε' ɔɔa' juo εε' nɔɔɔ "i, ɔɔ se ε juuo-. 'Kaa aopɔ mɔ ε, ao juue', dε-nɔε' ε ke aopɔ "ti -wee εε mu 'de aopɔ 'bn nɔa'.

18 'In se aopɔ "kwie sie, 'ma muε aopɔ o jia'.

19 'De nɔ" pla 'di ε, 'blɔa 'di nɔɔ se 'bn "jriε- 'jeei 'bode. 'Kaa aopɔ mɔ ε, aoa muε 'bn "jriε- 'jeea', dε-nɔε' 'in nɔε 'kmɔ, 'de aoa muε 'kmɔnɔa' -ke.

20 'De εε' 'wɔ tu 'di ε, ka 'in nɔa 'e "Bo 'bn -wee aomɔ nɔa 'de 'mɔ 'bn, 'de 'mɔ nɔa 'e aopɔ 'bn ε, aoa muε jua'.

21 Nyo -o kɔn a 'ma kε' i -wee -oɔ -je ε wɔn ε, -mε oɔ -kma 'ma -ti'. 'De nyo -kma 'ma -ti' ε, 'in "Bo a muε oɔ' -ti' kmaa', 'ma muε oɔ' -ti' kmaa' -wee 'in 'je 'ma -cε" 'kwɔa -sa 'de o -pee.

22 'Su Suidɔ wlu o -pee, ε se Suida Isikario -mɔ ni-, o 'na : Tu'bo, dεε-ti -in -je -ma -cε" 'kwɔa -sa 'de -amɔ -pee, -wee -in se -ma -cε" toi 'de 'blɔa 'dinyɔ -pee ε- ?

23 'Bomɔ Sesi wluu o -pee o 'na : -Bo nyo kma 'ma -ti' ε, oɔ muε 'ma wlu i -tea' 'de o 'bn se -wee 'in "Bo 'je oɔ' -ti' kma-, 'de 'in ke 'in "Bo ke -a -je 'de o 'bn ji 'de -a ke o 'je i -te.

24 Nyo -sea' 'ma -ti' kma -mɔ 'o -te' 'ma wlu i 'de o 'bn. 'De -mε 'kamɔ wlu aoa 'wɔan -ta, ε se 'e 'ma -cε" 'bn 'wɔɔ, ε 'wɔɔε 'e 'in "Bo dboa 'bn 'bn.

25 -Ta ao ke 'ma -a -teea i ke ε, 'bomɔ 'ma 'tmɔɔ- ia' di tu 'de ao -pee.

26 'Kaa aoa' -ti' -kwɔ' i -tu" i -Suu -kwεai 'in "Bo a mua jaa' 'de 'ma 'nynɔ 'bn ε, εmε -εε mu ao di -wee' toɔa', -wee ε 'je ao di "klein 'in 'tmɔa -kwɔɔ o poo-.

27 'In sie aopɔ 'de pee 'a blɔa' 'bn 'in "nyɔ aopɔ 'ma pee 'a blɔa'. Ka 'blɔa 'dinyɔ a "nyɔa nɔɔ dε ε, 'in se ao pee 'a blɔa' "nyɔ kan'. Ao 'bo -soɔn -tu" ε, aoa' bo pee i pleεε.

28 Dε 'in 'tmɔa ao 'wɔn ε, 'in 'na : 'Ma mu', 'kaa 'ma muε aopɔ o de jia'. -Bo ao kma 'ma -ti' 'de ε, -mε dε 'ma mua 'de 'in "Bo o ε, εε' muε aoa' 'mɔa 'blea 'de-, dε-nɔε' 'in "Bo 'bei" flifli ε je 'bn -sii.

29 'De kaan ka la, 'in sie nɔ" nya 'in je ao di -ni 'tmɔɔ-, -wee -soɔnɔ ia mua 'o nɔnɔa' 'de ao 'ji to' 'bn 'je.

30 'In ke ao se dε -tuu" 'tmɔi, dε-nɔε' "ju -nɔa 'e nɔɔ -sea' Kea juo 'de ε, oɔ ji'. 'De o ke 'ma- se dε i plaan-,

31 'kaa ka 'in kma 'in "Bo 'a -ti', -wee 'ma nɔa di -wee' 'bo 'in "Bo 'a wlu "i ε, 'blɔa 'dinyɔ 'ji juo -o. Ao soɔn 'bn, -a -wɔɔ -ta.

15

Tu ke εε' 'dao 'a "ipoo-ti

1 'Mɔ -ni Fiinyε tu -cɛɛn-', 'in "Bo -ni εε' je.

2 'Dao -tba' 'bo 'un -pun" -wεε -εε' croa a, -mε tujei a 'kpaεε. 'De 'dao -jε -εε croa o nmω -mε 'kwa -wεε εε' croa' 'je "kpei 'kpa.

3 Wlu 'in 'tmva ao -pee 'de εε' -ti' 'un ε, ao nιε 'pepe 'bode.

4 Ao "ti 'de 'in 'un -wεε 'in 'je 'de aorpυ 'un "ti. Ka -bo tudao se 'o εε' -gboo -pun" "si, -mε ε sea croa' 'bεε-, 'kamω -bo ao ke 'ma -a se "i "sii- ε, -mε ao se ε 'bεε- ao 'je dε 'jre nu.

5 'Mω -nι Fiinyε tu -wεε aomω nι εε' 'dae-. Nyω -tia" 'de 'mω 'un -wεε -o 'un 'mω "tia, -mε ωω 'bleε 'jω -tuu". 'De -bo 'mω se 'e aorpυ 'un nι ε, ao se ε 'bεε- ao 'je dε 'jre nu.

6 -Bo nyω -ke 'ma -a se "i "sii- ε, -mε ka tudao -εε' croa 'jω nιa, 'kamω o nι-. εε' tudao tu ε, tujei a -σε' 'o εε' -gboo -pun" 'mε -wεε ωω po ε i, -wεε nyυ a po tudae soε "jri 'de ia wan.

7 -Bo ao "ti 'de 'un -wεε 'ma wlu 'je 'e aorpυ 'un "ti ε, -mε dε ao nιai" ao -tee' ε i, aoa mu ε 'jea' see.

8 -Bo ao cro 'jω -tuu" ε εmε -εε muε nva' -wεε 'in "Bo 'a 'nynt 'je "i 'bε -wεε aorpυ 'je 'ma klai" nyuu nι-.

9 Ka "Bo kma 'ma -ti' ε, 'kamω 'in kma aorpυ 'a -ti' -ke. Ao -te' 'e 'ma nyυ 'a -ti' kmaa' 'di i.

10 -Bo ao 'je 'ma wlu wωn ε, -mε aoa muε 'e 'ma nyυ 'a -ti' kmaa' 'un "tia, ka 'in 'jea 'in "Bo 'a wlu wωn -wεε 'in "tia 'de ωω' nyυ 'a -ti' kmaa' 'un ε.

11 'In 'tmυ ia' dι tu 'mε 'de ao -pee -wεε 'ma 'mva- 'je 'e aorpυ 'un nι-, 'de aoa' 'mva- 'je 'pepe nι-.

12 'Ma kε' ka : Ao kma ba 'a -ti' due 'due ka 'in kma aorpυ 'a -ti' ε.

13 Nyυ 'a -ti' kmaa' -jε -jea "i 'bε -ε -jea -in -to 'e -ma 'kmυ 'de -ma "dεi-wi" 'a -ti' 'un -sii, -mε se nι-.

14 Dε 'in 'tmva 'de ao -pee -bo ao nu ε, -mε aorpυ nιε 'ma "dεi-wi" -o.

15 'In se aorpυ "juωinυυn 'daa- 'bode, dε-nυε' nyω -nιa nyυ "juωinυυi ε, dε ωω' 'blei a nva o se ε juo-, 'kaa 'ma 'daa- aorpυ "dεi-wi", dε-nυε' dι "klein 'in 'cian 'bo "Bo -pun" ε, 'in -sι 'kwla 'de ao -pee.

16 ε se aorpυ -sa 'un 'bomu nι-, ε 'mω -kpa 'e nyυ "klu sυn -o -cra aorpυ i -wεε ao 'je mu, ao 'je 'jω cro 'de aoa' 'jω 'je sie 'kpa nu

-wεε dι aoa mua "Bo i -teea' 'de 'ma 'nynt 'un ε, ε 'je ι aorpυ "nyι.

17 Dε -εε -cιε 'ma cria 'de ao -pee -gblein', εmε -nι ao kma ba 'a -ti' due 'due.

Nyυ -sea' Kea juo ε

18 Ao si ε -kwlv o -bo 'kmυ "kpei nyυ 'nyε aorpυ 'un ε, -mε 'mω mω υυ 'nyε 'un tεin".

19 -Bo ao nι 'blva "kpei nyυ 'de ε, -mε 'kmυ a muε aoa' -ti' kmaa' 'de-, ka εε' -ce" 'ε 'bleedι nιa. 'Kaa dε ao sea εε' nyυ nι-, -wεε 'mω -sa aorpυ 'e 'kmυ "kpei nyυ "klu ε, εmε -ti υυ 'nyε aorpυ 'un.

20 Wlu 'in 'tmυva aorpυ ε, ao po ε -kwlv o, nyυ "juωinυυi se "i 'bε o se ωω' 'blei -sii. -Bo υυ -tu" 'un 'kle ε, υva muε aorpυ 'kle -tu" 'a -ke. -Bo υυ -te' 'ma wlu i ε, -mε υva muε aoa' -nε wlu i -tea' -ke.

21 'Kaa υva muε aorpυ dι -nι -wee' "klein "jrii nva' 'de 'ma -ti' 'un, dε-nυε' υυ se "ju -dboa' 'un juo-.

22 -Bo 'in se ji -wεε 'in se υυ 'tmυυ 'de ε, -mε υυ se dεsaυnυυn nι 'de-, 'kaa kaan ka υυ se -too' -ta 'ble 'de υva' dιsaυn 'a -ti' 'un 'bode.

23 Nyω -nyεa 'mω 'un ε, -mε o 'nyε 'in "Bo 'un 'ε -ke.

24 Dι nyω jro' sea nu due', -bo 'in sι nu 'de υυpy "klu 'de ε, -mε υva' dιsaυn se -srooε -i 'bo υυ "jru 'de-, 'kaa kaan ka υυ 'jee- 'ma nυυdι "jriε- 'mε 'pepe, -wεε υυ 'nyε 'mω ke 'in "Bo 'un.

25 'Kaa εε' dε tu nυυε' -wεε wlu -cυia' 'de υva' kε' 'di nynti 'o. εε' wlu tu 'naa : υυ 'nyε 'un 'ε foo" 'un.

26 "Ju -jea aorpυ -ti' -kwlv i -tu", ωω muε jia', εmε -nε Kea 'a -Suu -εε -tmva tω' -ti, -ε -wlvva 'de 'in "Bo o ε. 'Ma muε ε aorpυ -jei" pooa' 'de 'in "Bo 'a 'nynt 'un, -wεε -bo ε ji ε, 'de ε 'je 'ma -pun" -ti 'tmυ.

27 'De aorpυ mω ε, ao 'je 'ma -po' bla -o -ke, dε-nυε' 'nω ao ke 'ma -a -sa naa' 'bo tεn'.

16

1 'In 'tmυ ia' dι tu 'mε 'de ao -pee, -wεε ao je 'ma -kwlv" -tea' o 'bω.

2 υva' muε aorpυ i nva' 'de "jrui 'kυn-gbi 'dii. Nω" jre' -εε mu 'o nyntia' -mω -wεε -bo υva sea aorpυ 'dba a, υυ 'je -mε Kea 'a -kwlvti nva' 'daa-.

3 'Kamɔ ʊʊa mu nʊa', dɛ-nʊɛ' ʊʊ se 'ɪn ke 'ɪn "Bo juo-.

4 'In 'tmʊ ɪa' wlu tu 'mɛ 'de ao -pee -wɛɛ -bo ɪa' nɔ" nɪni ɛ, 'de ka 'ɪn sia nɔ" nya -wɛɛ 'ɪn -saa aopʊ fɛn' ɛ, ao 'je ɛ -kwɪʊ o po. 'In se "i-saa' 'ɪn sɪ 'tmʊ, dɛ-nʊɛ' ɛmɛ -nɪ ao ke 'ma -a -tɛɛ i.

5 'Kaa kaan ka la 'ma muɛ 'o "ju -dboa' 'ʊn -pʊn", 'de aoa' due' koun -gbai' ka se 'mi i -tee' ɔ se 'na : -Ta -ma mu ɛ- ?

6 'Kaa dɛ 'ɪn 'tmʊa 'de ao -pee ɛ, -mɛ "kaɛɛ aoa' pɛɛ "jrii.

7 'De -mɛ 'kamɔ dɛ 'ma 'tmʊa aopʊ nɪɛ tɔ' -tɪ, 'ma mua' "paa' 'de aoa' -tɪ' 'ʊn, ɛ je 'ma i -tea' -sii, dɛ-nʊɛ' -bo 'ɪn se mu 'ja a, -mɛ aoa' -tɪ' kwɪ' i -tu" i se jii. 'Kaa -bo 'ɪn mu -wɛɛ 'ɪn 'je ɔ ao -jei" poo-.

Kea 'a -Suu 'a di 'kwla-sadbo

8 'De -bo -tɪ' kwɪ' i -tu" i ji ɛ, ɔɔ muɛ kmʊ -nɛ 'ɛ "jri -gbaia' 'de dɛsaʊn o, -tɪ' "i -klɛɛa' o, 'pee 'a -tɪ' 'ʊn.

9 ɔɔ muɛ 'kmʊ -nɛ 'ɛ "jri -gbaia' 'de dɛsaʊn 'a -tɪ' 'ʊn ɛ, dɛ-nʊɛ' 'kmʊ "kpei nyʊ 'a 'je 'ma -tɪ' tɔ' 'ʊn.

10 ɔɔ muɛ 'kmʊ -nɛ 'ɛ "jri -gbaia' 'de "i -klɛɛ -tɪ' 'ʊn ɛ, dɛ-nʊɛ' 'ma muɛ 'ɪn "Bo o, 'de ao se 'ʊn "jriɛ- 'jeei 'bode.

11 ɔɔ muɛ 'kmʊ -nɛ 'ɛ "jri -gbaia' 'de 'pee 'a -tɪ' 'ʊn, dɛ-nʊɛ' 'blʊa -nɛ 'ɛ kɛɛma' 'a 'pee 'jeeɛ -wɛɛ.

12 'In 'bleɛ dɪ -tuu"-tuu ke'wɛɛ 'ɪn 'je ao 'tmʊʊ-, 'kaa ao sɪ "wɔɪn 'bɛɛi kaan ka ke.

13 -Bo aoa' -tɪ' -kwɪ' i -tu" i ji ɛ, -wɛɛ ɛ 'je aopʊ tɔ' -tɪ -wɛɛ' tɔɔ-, dɛ-nʊɛ' ɔmɔ -nɪ tɔ' -Suu. Dɪ ɛ 'wɔan 'de "Bo 'wɔn ɪmɪ -ɛɛ mu 'tmʊa', ɛ se -tɪ' 'bo ɛɛ' -cɛ" -kwɪ' -sai 'sʊ ɛ sɪ 'tmʊi. -Wɛɛ dɪ -ɪa mua nʊʊa' 'de nya a, ɛ 'je -mɪ 'kwla -sa -ke 'de ao -pee.

14 ɛɛ muɛ 'ma 'nɪnɪ "i 'bɛɛ-, dɛ-nʊɛ' dɪ -nɪa 'de 'ʊn ɛ, ɪmɪ ɛ 'je 'ʊn "duo- -wɛɛ ɛ 'je wɔ -sa 'de ao -pee.

15 Dɪ "klein 'ɪn "Bo 'blea ɪ nɪɛ 'ma dɛ -o -ke, ɛmɛ -tɪ' 'ɪn 'na dɪ -nɪa 'de 'ʊn ɛ, ɪmɪ ɛ 'je 'ʊn "duo- -wɛɛ ɛ 'je wɔ -sa 'de ao -pee,

Nyʊ -tɪ' -kwɪ' i -tu" wlu

16 'Sʊ Sesi 'na : Ao se 'ʊn "jriɛ- "kpei poi 'de 'wɪ pla 'di, -wɛɛ -bo nɔ" jɾɛ' -sii 'o 'de ao 'je 'ʊn "jriɛ- 'jee- ke'wɛɛ.

17 'Bo wlu -nɪa 'mʊa- "kpei 'sʊ ɔɔ' klai" nɪnuu jɾʊ' -tɛɛ wlu' -pʊn" 'bo ʊʊa' 'sʊ 'nɪnɪ, ʊʊ 'na : Dɛ ɔɔ 'tmʊa 'de -a -pee -ta

'ee, -mɛ 'de 'a 'nɪnɪ wɛ- ? -Jɛ -nɪ ao se 'ʊn "jriɛ- "kpei poi 'de 'wɪ pla 'di -wɛɛ -bo nɔ" jɾɛ' -sii 'o 'de ao 'je 'ʊn "jriɛ- 'jee ɛ- ? 'De -je -nɪ 'ma muɛ 'de 'ɪn "Bo o ɛ- ?

18 Nɔ" -ɛɛ -tɪ' ɔɔ 'tmʊa 'mʊa- -mɛ 'de 'a 'nɪnɪ wɛ- ? Dɛ ɔ nɪai" ɔ 'jea 'tmʊ, -a se ɛ juo-.

19 Ka ʊʊa -pɔan Sesi 'a i -tee' -kɔ i ɔ 'jea kan' 'sʊ, ɔ wlu 'de ʊʊ -pee ɔ 'na : Dɛ 'ɪn 'na ao se 'ʊn "jriɛ- "kpei poi 'de nɔ" jɾɛ' 'di, -wɛɛ -bo nɔ" jɾɛ' -sɪ' 'de ao 'je 'ʊn "jriɛ- 'jee ɛ, ɛmɛ -ɛɛ ba aoa -tee' ii ?

20 Tɔ' -tɪ' 'a tɔ' -tɪ' 'ma 'tmʊʊ aopʊ, aoa muɛ -fɪn" 'a, aoa muɛ kpleea', 'kaa 'blʊa 'dɪnyʊ a muɛ 'mʊa- nʊa'. Aoa muɛ "jrii "kaea', 'kaa aoa' "jrii "kaea' a muɛ 'mʊa- 'ʊn -snɛɛa'.

21 -Bo 'nɪnɔkpao' a sea -gbaan ʊa "kaɛɛ "jrii "kɪkɪ, dɛ-nʊɛ' ʊa' -nɛ 'kle 'je nɔ" mɛ -nɪnɪ' 'o. 'Kaa -bo ʊa' "ju 'wɪʊ 'sʊ ʊ "mae ʊa' 'kle o -wɛɛ ʊ nɪ 'e 'mʊa- 'ʊn 'de nyɔju -jia' 'kmʊ 'a -tɪ' 'ʊn.

22 Aomɔ -ke 'ja a, ao nɪɛ 'e "jrii "kaea' 'ʊn kaan, 'kaa ao ke 'ma muɛ 'jeea' -wɛɛ aoa' pɛɛ 'je 'e 'mʊa- 'ʊn nɪ- 'de nyɔ jɾɔ' se ɛɛ' 'mʊa- tu 'de aopʊ 'ʊn -sai.

23 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di ɛ, ao se 'mi i -tee' i 'bode 'de dɛ jɾɛ'ɛ -tɪ' 'ʊn. tɔ' -tɪ' 'a tɔ' -tɪ' 'ma 'tmʊʊ aopʊ, dɛ "o dɛ aoa mua 'ɪn "Bo i -teea' 'de 'ma 'nɪnɪ 'ʊn ɛ, ɛɛ mu ɛ aopʊ "nyɪa'.

24 Dɛ "nana -nɪa 'de ɛ, ao se dɛ jɾɛ' i -tee' ke 'de 'ma 'nɪnɪ 'ʊn. Ao -tee' dɛ i aoa mu ɛ 'jea', -wɛɛ aoa' 'mʊa- 'je 'pepe nɪ-.

Sesi kpa tv 'a "jru 'mɛ 'bo 'blʊa 'dɪnyʊ "kpei

25 'Kaa nɔ" jɾɛ' -ɛɛ mu nɪnɪa' -wɛɛ 'ɪn se aopʊ -pee wluɪ 'de -tɪ' "ɪpooa' 'ʊn, 'ma muɛ wɔn' iwaa' 'ɪn 'je 'ɪn "Bo 'a -tɪ' 'tmʊ 'de ao -pee.

26 -Bo ɛɛ' nɔ" tu nɪnɪ 'o ɛ, aoa' -cɛ" 'kpa a muɛ dɛ i -teea' 'de 'ma 'nɪnɪ 'ʊn. 'In se 'na 'ma muɛ 'ɪn "Bo baea' 'de aoa' -tɪ' 'ʊn.

27 'ɪn "Bo 'a -cɛ" 'kpa -kma aoa' -tɪ', dɛ-nʊɛ' ao kma 'ma -tɪ' -wɛɛ ka 'ɪn 'wɪʊa 'e Kea 'ʊn ao 'je ɛ tɔ' 'ʊn.

28 'In 'wɪʊɛ 'de "Bo 'ʊn -wɛɛ 'ɪn ji 'nɔ' 'kmʊ "kpei. Kaan ka a, 'ma 'wɪʊ 'nɔ' 'kmʊ "kpei 'mɛ la -wɛɛ 'ma mu 'o 'ɪn "Bo -pʊn" de.

29 'Sv ɔɔ' klai" nynuu 'na : kaan ka -ma wa won' i -ma jea -a -tmv', ε se 'e -ti' "ipooa' 'vn ni-.

30 Ka -in -jua di -wee' "klein -wee di nyo 'jea -mi i -tee' -in -jua -mi -ke ε, -a -je kan' -we- la. εme -ti ka -in -wlv'a 'e Kea 'vn -a -je ε tɔ' 'vn.

31 'Sv Sesi 'na : Aovv 'je ε tɔ' 'vn -we- laa ?

32 Ao -gbvn 'nɔ, nɔ" jre' -εε mu nynia', 'de ε nyini 'o -we- mɔ'ɔ -ce", 'de εε' nɔ" tu 'di ε, aoa muε ja -gbaa', jrv' 'je ɔɔ' -ne ka 'kpa', jrv' 'je ɔɔ' -ne ka 'kpa', -wee ao 'je 'ma 'sv sie-, 'kaa 'in se due' ni-, 'in "Bo ke 'ma -a -na'.

33 'In 'tmv ia' di tu 'me 'de ao -pee -wee aoa' ppe 'je blu 'de ao ke 'ma "i "siia 'vn. Aoa muε 'kle 'jea' 'de 'kmv "kpei, 'kaa ao kuu di i, 'in du 'kmv 'a tv 'me.

17

Sesi baεε ɔɔ' klai" nynuu 'a bae'

1 Sesi -koa' wlvua' kan' 'sv, ɔ kpa "jri "jei 'de ɔ -gbvn 'e javn-kwlv, 'de ɔ 'na : 'In "Bo, nɔ" nyini' -we-, ε 'beε εε' "ju "i -weε εε' "ju 'je ε "i 'beε- -ke,

2 'De ɔ 'je nyo "klein ε -tea' ɔ kwa 'kmvnia' -sea' -kwe -ta 'ble "ny, de-nve' ε -ny" 'vn "ikmaa' 'bo nyo -wee' "jru kɔɔ'.

3 'Kmvnia' -sea' -kwe -ta ble -ne, εε' 'jea' me -ni εme Kea -ceen'- εε' juua', ε ke Sesi Klist ε dboa 'a juua' ke-.

4 'In 'beε- εε' 'nyini "i 'me 'de 'blva- "kpei, dbo ε -nyia" 'vn 'in -kɔ' εε' nva' -we-.

5 Kaan la 'ja a, 'in "Bo, 'ma tv"bode 'in nia 'vn 'bo ε -pvn" 'de ε, -me 'kmv sea nve ke ε, ε -nyie" 'vn.

6 Nyv ε -sa 'e 'blva 'dinyv "klu -weε ε -nyia" 'vn ε, 'in tɔɔ svv εε' 'nyini -we-, sv nve εε' nyv -o 'de-, -weε ε -te' svv 'vn kwa, 'de sv 'jee εε' wlv won.

7 Ka di "klein ε -nyia" 'vn i 'wlv'a 'de ε 'vn ε, sv 'je kan' -we- la,

8 de-nve' wlv ε -tua" 'vn ε, imi 'in 'tmv svv, sv kpvni svn 'sɔɔn. Ka 'in 'wlv'a 'de ε 'vn ε, sv 'je kan' 'me -ceen'-, -weε ka ε -dboa' 'vn sv 'je ε tɔ' 'vn.

9 Svsv a baea' 'ma bae, 'in se ε -bae 'de 'kmv "kpei nyv 'a -ti' 'vn, 'kaa nyv ε -tea' 'vn kwa svsv a baea' 'ma bae, de-nve' sv nve εε' nyv -o.

10 'De de "klein 'in 'blea ε nve εε' de -o, 'de de "klein ε -blea ε nve 'ma de -o -weε 'ma 'nyini 'beε "i 'de svsv 'vn.

11 'Mɔ se 'e 'blva- "kpei ni 'bode, 'kaa svsv sie 'nɔ 'blva- "kpei, 'de 'ma jie 'de ε o. 'In "Bo -nia 'pepe nyv ε -nyia" 'vn, ε -tu" va' -ti', -weε sv 'je due' ni ka ε -ke 'ma -a -nia 'due ε.

12 -Ta sv ke 'ma -a -nia 'de 'blva- "kpei 'de ε, 'ma -tue" svsv 'a -ti' 'de εε' 'nyini 'vn. Nyv ε -tea' 'vn kwa svva' due' kovn -gbai' ka se "ma, -bo ε se -jɔ -jea "ma see ni ε, -me 'ε de tu nve' -weε wlv -criva' ε je 'o nyini.

13 'Kaa kaan ka la, 'ma jie 'de ε o, -weε 'ma 'tmv wlv -ni 'nɔ 'blva- "kpei 'de 'mva- -ceen'- -nia 'de 'in 'vn ε, ε 'je 'e svsv 'vn ni -ke.

14 'In "nyv svsv εε' wlv 'me -weε 'blva dinyv 'nye svsv 'vn, de-nve' sv se 'blva 'di nyv ni- ka 'mɔ sea 'blva 'dinyv ni -ke ε.

15 'In se ε -bae -weε ε -je svsv 'de 'blva- "kpei -sa, 'kaa 'ma bae ε -weε ε 'je svsv 'a -ti' -tu" 'de nyvsv 'a -ti' 'vn.

16 Sv se 'blva 'dinyv ni-, ka 'mɔ sea 'blva 'dinyv ni -ke ε.

17 ε nve εε' wlv ε 'je svsv kpoi" -tee, εε' wlv nve tɔ' -ti o.

18 Ka ε dboa 'vn 'de 'kmv "kpei ε, 'kamɔ 'in dbo svsv 'de 'blva 'dinyv "klu -ke.

19 'In "nyv ε 'ma -ce" 'me 'de svsv 'a -ti' 'vn, -weε svsv -ke ε, sv 'je εε' -tea' -te -ceen'- -cen -ceen'-.

20 'In se ε -bae 'de svsv 'a 'sv 'a -ti' 'vn, 'kaa nyv -sva mua 'ma -ti' tɔ' 'vn 'jea' 'de nya 'bo svva' wlv "i ε, 'ma bae 'ε -ke 'de -wi" -mv 'a -ti' 'vn,

21 -weε sv 'je due' ni- ka εme -nia 'in "Bo ε nia 'de 'mɔ 'vn 'de 'mɔ nia 'e εme 'vn ε. 'De svsv 'je due' ni 'de -a' 'vn, -weε ka ε dboa 'vn 'blva 'dinyv 'je ε tɔ' 'vn 'je.

22 Tv"bode ε -nyia" 'vn ε, 'in "nyv ε svsv 'me, -weε sv 'je due' ni- ka ε ke 'ma -a -nia due' ε :

23 'Mɔ ni 'e svsv 'vn -weε εme -ni 'e 'mɔ 'vn, 'de svsv 'je due' ni 'pepe, -weε 'blva 'dinyv 'je ε juo- ka εme -dboa' 'vn ε, ε kma svva' -ti 'ka ε kma 'ma -ti' ε.

24 'In "Bo, 'ma -pvn -ta 'in nia, nyv ε nyia" 'vn 'je 'o ni -ke, -weε sv 'je 'ma

tu"bodε "jriε- 'jee-, tu"bodε ε nyta" 'bn 'de 'ma -ti' kmaa' 'bn -mε 'kmu sea nuβε ke ε.

²⁵ 'In "Bo ε -srεi", 'blba 'dinyu se ε juo-, 'kaa 'mo juo ε, 'de ka ε dboa 'bn ε, nyu -ju -nu -wi" -mu ju'.

²⁶ 'In tɔɔ uɔpu εε' 'nynti 'mε, 'de 'in 'je εε' 'nynti uɔpu tɔɔ -o ke'wλε, -wεε 'ma -ti' kmaa' -ε -nta 'de ε 'bn ε, ε 'je 'e uɔpu 'bn nt-, 'de 'mo 'je 'e uɔpu 'bn nt-.

18

Suida 'a Sesi ple-ti

(Matie 26.47-56 ; Makı 14.43-50 ; Luiki 22.47-53)

¹ Sesi -koa' wlua' kan' 'su ε, ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu muε 'e "niju -εε 'nynti nta Sedron 'de. 'Bomɔ -kle' jrε' ntı -wεε ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu paa 'bo ε 'di.

² Suida -jɔɔ to ɔ 'e ε, -mo juo 'bo 'a -ta -tu 'mε see, dε-nuε' Sesi ke ɔɔ' klai" nynuu -kwλε "jrui 'kuan' 'mε 'bomu.

³ Suida -no kɔn 'e "soa-wi" o, 'sraa -saun 'a klae" ke Fariseen dboa 'mla -wεε uɔ 'ble -tai ke -dam'ba ke poodı ke 'de ɔ ke uɔ mu 'o -kle' -nε 'di.

⁴ Sesi jua dı -ıa ji ɔ "jrui nuba" 'su ε, ɔ 'jaa nyu -uɔa ji ɔ kpuan' 'i, 'de ɔ 'na : Nyɔ aɔa -pon i ε- ?

⁵ Uɔ 'na : -Aa -pon Sesi -wluɔ Nasareti i. 'Su ɔ 'na : 'In ka. 'De Suida -ɔɔ to ɔ 'e ε, -mo ke uɔ -wεε' ntı 'muɔ- 'mε.

⁶ -Ta Sesi wluua 'de uɔ -pee -wεε ɔ 'na 'in ka 'su, uɔ -saa kın -wεε uɔ -wεε' 'wla 'blae 'bo 'blɔɔ.

⁷ Sesi -tee' uɔpu i ke'wλε, ɔ 'na : Nyɔ aɔa -pon i ε- ? 'Su uɔ 'na : Sesi -wluɔ Nasareti ε, ɔmo -aa -pon i.

⁸ 'De Sesi 'na : 'In wlu aɔ -pee 'mε 'teɔ sese 'in 'naa : 'In ka. -Bo ε ntı 'mo aɔa -pon i ε, -mε aɔ "tai- 'ma 'ce -ju -mu "i, uɔ 'je mu.

⁹ ɔ 'da kan' 'mε -wεε wlu -crıa' 'je 'o nynti, εε' wlu tu 'naa : Nyu ε "nyta 'bn 'in se uɔa' due' "maa.

¹⁰ 'Su Simɔ Piεi -sa -cne kpla' ɔ poε' 'su ɔ cen 'o 'sraa -sai klaa" 'a dbonvi 'a dian o doun" 'mε. ɔɔ' dbonvi tu 'a 'nynti -ntı Malkıstı.

¹¹ 'Su Sesi wlu' 'de Piεi -pee, ɔ 'na : -In -tu" -ma -cne 'e kpla 'di de. -Kaun"- "Bo tba 'bn wɔn 'in seε 'na i 'dee- ?

Uɔ kpa Sesi 'de Anı "juı

¹² 'Su "soa-wi" ke uɔa' klaa" ke nyu Suifu 'a klae" dboa kpuɔn Sesi 'mε -wεε uɔ sɔn.

¹³ 'De uɔ kpu 'e Anı "juı ke tein", Kaifu -nta 'sraa -sai klaa" 'de εε' -sɔn -tu 'di, Anı ntıε ɔɔ' "bia- -o.

¹⁴ 'De Kaifu mo -tu" Suifu-wi" 'a klae" 'sntı ka 'de-, -ɔ -na : ε "paa' -wεε nyɔ due' koun -gbai' 'je nyu -wεε' 'a 'mea' 'mε.

Piεi -sa Sesi wɔn

(Matie 26.69-70 ; Makı 14.66-68 ; Luiki 22.55-57)

¹⁵ Simɔ Piεi ke klai" ju jrɔ' bla Sesi bu -kɔ o i. ɔɔ' klai" ju tu ε, 'sraa -sai klaa" juuɔ' see, 'su ɔ ke Sesi pa 'o 'sraa -sai klaa" o -gbein".

¹⁶ 'Kaa Piεi sıε 'e "kpaε' 'bo -gbein" -jei". Klai" ju -jo 'sraa -sai klaa" juua -no jıε de, 'de ɔ 'tmuɔ 'nynɔkpao' -a fua -gbein" -je i ε, -wεε ɔ paa Piεi 'bo -gbein".

¹⁷ 'Su dbonynynɔkpao' -a fua -gbein" -je i -teeε' Piεi i, u 'na : -Mo -no, -ın -ntıε "ju -no ɔ klai" ju due' -o -kee ? 'Su ɔ 'na : "In-, 'in se ɔɔ' klai" ju ntı- !

¹⁸ -Gbein" ifuɔun o, 'sraa -sai 'a dbonuɔn -tba' nε -wεε uɔa 'wooa, dε-nuε' dee' -a ji. 'Su Piεi jııε 'bo uɔpu "klu -wεε ɔɔ' 'wooa -ke.

Anı -teeε' Sesi i

(Matie 26.59-66 ; Makı 14.55-64 ; Luiki 22.66-71)

¹⁹ 'Sraa -sai klaa" Anı -teeε' Sesi i 'de ɔɔ' klai" nynuu ke ɔɔ' nyu dεtɔɔsun 'a -ti' 'bn.

²⁰ 'Bomɔ Sesi wluu 'de ɔ -pee, ɔ 'na : Dε 'in 'tmuɔa, 'in 'tmuε 'bo nyu -kwea, 'in tɔɔ nyu Kea 'a -ti' 'mε 'de "jrui 'kın-gbi ke Kea -gbu klaa" 'di, ımı -ntı Suifu-wi" 'a "jrui 'kın-ta, 'in se dε jrε' 'kwla -tu".

²¹ Dεε-tı -ma -tee' 'mi i ε- ? Nyu -uɔ -wɔan 'ma wlu ε, -ın -tee' uɔpu i ka-, dı 'in 'tmuɔa 'de uɔ -pee ε, uɔ ju' 'pepe.

²² 'Bo εε' wlu tu "kpei 'su Kea -gbu ifuoi due' -nta 'o mu poε Sesi 'kpa doun", 'de ɔ 'na : 'Kamɔ -ma wlu 'sraa -sai klaa" -pee ?

²³ 'Su Sesi wlu ɔ -pee, ɔ 'na : Dε 'in 'tmuɔa -ε -nynııa "jrui -ın -si" εε' 'nynti, 'de -bo dε 'in 'tmuɔa nmɔ "jrui 'ee, -mε dε -εε bla' -ma bla 'bn ε- ?

²⁴ ε 'wluɔ 'o mu ε, 'kamɔ Sesi ntı 'e "dbi 'di 'su Anı kpu 'e 'sraa -sai klaa" Kaifu o.

Piei -sa Sesi wɔn ke'wle
(*Matie 26.71-75 ; Makɪ 14.69-72 ; Luikɪ 22.58-62*)

25 'De nɔ" -nɪa 'mɔa- 'di -mɛ Simɔ Piei nɪɛ nɛ 'wooa' ke, 'sɔ sɔ -tee' ɔ i, sɔ 'na : -Mɔ -nɔ, -ɪn se "ju -nɔ 'ɔ klai" nynuu 'a due' nɪ -taa ? 'Kaa Piei 'na : 'ɪn se ɔɔ' klai" ju 'a due' nɪ- 'de !

26 'Sɔ 'sraa -sai klaa" 'a dɔnɔvi due', -ɔ -nɪa "ju Piei ɛɛan doun" "jru 'a de'di ɛ, ɔmɔ -wlu, ɔ -na : -Mɔ -nɔ, 'ɪn se -ɔn -ke ɔ 'je 'de -kle' 'di 'teɔɔ ?

27 'Kaa Piei -too' ɛ 'ɔn 'ɛ ke'wle, ɔ 'na : 'ɪn kɔ-. 'Bomɔ ɛ "si 'sɔ sɔn" -sro'.

Uv kpa Sesi 'bo Pilatɪ "juɔi
(*Matie 27.1-2, 11-14 ; Makɪ 15.1-5 ; Luikɪ 23.1-5*)

28 -Wɛɛ sɔ -sa Sesi 'o Kaifɔ "juɔi 'de sɔ kɔ 'e Pilatɪ o -gbein", -mɛ -sɔn' -sɪn', sɔa' -ɛɛ" 'kpa 'na sɔ se 'o -gbein" pai sɔ je mla' -pɔn" nɪ- -wɛɛ Pakɪ 'a diide di -tɪ je sɔpɔ kɔn.

29 ɛmɛ -tɪ Pilatɪ "si 'e "kpaɛ' 'de sɔpɔ o. 'De ɔ -tee' sɔpɔ i, ɔ 'na : -Aa 'wɔn 'e, dɛɛ-tɪ ao ke "ju -nɔ 'ble ɛ- ?

30 'Sɔ sɔ 'na : -Bo ɔ se dɛsɔn nɔvi nɪ 'de ɛ, -mɛ -a se ɔ 'bo -ɔn "juɔi ja i.

31 'De Pilatɪ 'na : -Mɛ aɔa' -ɛɛ" 'kpa "duɔ 'ɔn -wɛɛ ka aɔa' kɛ" "sia 'nɪnɪ ɛ, ao 'je ɔɔ' 'pee 'je kan' 'ja. 'Sɔ sɔa' klae" 'na : -A -mɔ se ɛ 'bɛɛ- -a -je nɔɔ 'dba.

32 'Kamɔ ɛ nɪ-, -wɛɛ wlu Sesi 'tmɔa 'de ka ɔɔ' 'mɛsɔn 'jea nɪ 'a -tɪ' 'ɔn ɛ, -wɛɛ ɛ 'je 'o nɪni.

33 'Sɔ Pilatɪ pa 'o -gbu" de, -wɛɛ ɔ 'da Sesi 'de ɔ -tee' ɔ i ɔ 'na : -ɪn -nɪɛ Suifɔ-wi" 'a 'beɔ -oo ?

34 'Sɔ Sesi 'na : ɛ 'bo -ma -ɛɛ" -kwɪ" mɔ wlu -jɛ -mɛ 'wɪb -wɛɛ -ɪn -tmɔ ɛɛ, -aɛɛ' nɔv jru' -tmɔ ɛ 'de -ɔn -pee 'de 'ma -tɪ' 'ɔn ?

35 'De Pilatɪ 'na : 'Mɔ nɪɛ Suifɔi -oo ? -Ma 'ɛɛ-wi" ke -ma 'sraa -sɔn 'a klae" -to 'e -ɔn 'de 'ɔn 'kwa. Ka -ɪn nɔ -gbo' ɛ- ?

36 'Sɔ Sesi 'na : 'Ma tɔ "bɔdɛ se 'e 'blɔa- "kpei nɪ -ta. -Bo 'ma tɔ "bɔdɛ nɪ 'e 'blɔa- "kpei 'de ɛ, -mɛ 'ma dɔnɔsɔn a mɛ 'ma tɔ -fɔan' 'de-, -wɛɛ Suifɔ-wi" 'a klae" se 'ɔn 'de toi, 'kaa 'ma tɔ "bɔdɛ se 'e 'blɔa- "kpei nɪ -ta.

37 'Bomɔ Pilatɪ wluu ɔ -pee, ɔ 'na : -ɪn -nɪɛ 'beɔ -o 'jaa ? 'Sɔ Sesi 'na : -ɪn -sa tɔ' -ɪn je kan' 'da, 'ɪn nɪɛ 'beɔ -o. 'ɪn 'wɪbɔ

-wɛɛ 'ɪn ji 'nɔ 'kmɔ "kpei 'de 'ɪn 'je tɔ' -tɪ 'tmɔ -wɛɛ nɔɔ "o nɔɔ -jea tɔ' -tɪ 'a "dia a, dɛ 'ma 'tmɔa ɔ 'je ɛ doin" o pɔ.

38 'Sɔ Pilatɪ -tee' ɔ i, ɔ 'na : Dɛ -nɪ tɔ' -tɪ ɛ- ? Pilatɪ -kɔa' wlu -nɪ 'a 'tmɔa' 'sɔ ɛ, ɔ "siɛ 'e Suifɔ o "kpaɛ' de, 'de ɔ 'na : -Ta 'ɪn 'jea tɔa -wɛɛ 'ɪn 'jea "ju -nɔ 'pee kɔpɔn 'ɪn se 'o 'je.

Sesi 'a 'mɛ -tɪ 'a wlu 'bɛɛ'
(*Matie 27.15-31 ; Makɪ 15.6-20 ; Luikɪ 23.13-25*)

39 'Kaa ka ɛɛ nɔva see 'de aɔpɔ "klu, -wɛɛ -bo Pakɪ 'a -kɔ'ɔ 'wɪ o 'de 'ma "sia -kaso 'dii due' i ɛ, ao -nɪɪ" 'mɛɛ 'ɪn 'je Suifɔ-wi" 'a 'beɔ i "sii- ?

40 'Sɔ sɔ -wɛɛ' -saa -cruɛn", sɔ 'na : "ɪn-, ɛ 'bo ɔmɔ nɪɛ, 'kaa Barabastɪ mɔ -ɪn -je i "sii-. 'De Barabastɪ nɪɛ "ku 'dbai -o.

19

1 'Sɔ Pilatɪ 'tmɔsɛ "soa-wi" -wɛɛ sɔ kpa Sesi klae 'ɔn -kpa -kpa.

2 "Soa-wi" dba "wifan-, 'de sɔ -tuɛ" Sesi "jru, -wɛɛ sɔ pɔɔ 'beɔ flae' -saan 'ɔn 'de sɔa wɔɔ.

3 -Wɛɛ -bo sɔ 'kɪn- 'bo ɔ -pɔn", 'de sɔa -gblee' ɔ, sɔa nɔ : -A 'sɛɛ, Suifɔ 'a 'beɔ ! -Wɛɛ sɔa pɔɔ 'kɔi doin" i.

4 -Wɛɛ Pilatɪ "si "kpaɛ' 'de Suifɔ-wi" 'a klae" o de ke'wle, 'de ɔ 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, 'ma ji ɔ 'nɔ aɔpɔ o "kpaɛ' jaa' -wɛɛ ao 'je ɛ juo ka 'ɪn sɛa dɛsɔn jɛɛ' 'je 'de ɔ 'ɔn ɛ.

5 'Sɔ "wifan nɪɛ 'o Sesi "jru, 'beɔ "bai -saan nɪɛ 'de ɔ 'ɔn, 'sɔ ɔ je "kpaɛ" 'si, -wɛɛ Pilatɪ wlu 'de sɔ -pee, ɔ 'na : "Ju aɔa -pɔan, ɔ ka !

6 -Ta 'sraa -sɔn klae" o, Kea -gbu 'dei -teɔn 'jea Sesi "jɪɛ- 'sɔ, sɔ -saa -cruɛn" sɔ 'na : -ɪn kɔɔ 'bo tu -kwɪ", -ɪn kɔɔ 'bo tu -kwɪ" ! 'De Pilatɪ 'na : Aɔa' -ɛɛ" 'kpa "duo ɔ 'ɔn ao 'jeɔ 'bo tu -kwɪ" kɔ, dɛ-nɔɛ' 'mɔ se dɛsɔn jɛɛ' 'je 'de ɔ 'ɔn.

7 'Sɔ Suifɔ-wi" 'na : -A bleɛ kɛ', 'de -bo ɛ nɪ 'de -aa kɛ' 'di ɛ, -mɛ ɔ 'je 'mɛ -o, dɛ-nɔɛ' ɔɔ nɔɛ ɔɔ' -ɛɛ" Kea 'a "ju 'ɔn.

8 Pilatɪ 'wɔan wlu -nɛ 'sɔ ɔɔ' faɔn 'kpa "kpei.

9 'Sɔ ɔ ke Sesi pa 'o -gbu" 'di de, -wɛɛ ɔ -tee' ɔ i, ɔ 'na : -Ta -ɪn -wɪb ɛ- ? 'Kaa Sesi se 'e wlu -sa.

10 'Sɔ Pilatɪ 'na : 'Mɔ -ɔɔ -tee' -mi i -wɛɛ -maa' wluu- ? -ɪn se ɛ juo ka 'ɪn 'bɛɛa 'ɪn

'jea -mi i "sii- 'de 'in 'bɛɛa 'in 'jea -un kɔ 'bo tu -kwɫɪ" ɛ ?

11 'De Sesi 'na : -In se de jɾɛ' 'bɛɛ- 'bo 'mɔ "kpei -bo ɛ se -je Kea "nyia -un nɪ ɛ, ɛmɛ -tɪ "ju -tua" 'un 'de -un 'kwa a, ɔ nʉɛ dɛsaʉn klaa", ɔ je -un -sii.

12 ɛ 'wɫʉa 'o mu ɛ, Pilatɪ a -pɔn Sesi 'a i "sii- -kɔ i, 'kaa Suifʉ-wi" a "wɔɔ-, ʉʉ 'na : -Bo -un -sii" "ju -nɔ i 'ja a, -mɛ -un se Sesaa 'a dbɛɛ i nɪ-, dɛ-nʉɛ' nyo "o nyo -ɔɔ nʉa ɔɔ' -cɛ" 'beɔ 'un ɛ, -mɛ ɔ nɪɛ Sesaa 'a tʉnyɔ -o.

13 Pilatɪ 'wɔan wlu -nɪ 'sʉ ɔ pɔɛ Sesi 'kpaɛ', -wɛɛ ɔ jii 'bo ɔɔ' nyo 'a 'pee 'je 'in 'de ɔ -te i 'bo "sou 'kpei, ʉʉa 'daa 'bo 'a -ta -tu Gabata 'de Eble wlu 'di.

14 ɛ nɪɛ kʉɔnkʉwɫa 'wɫɔ -kɔ'ɔ -kwie" -o -mɛ 'jɾʉ a "kʉʉan- -gbao -tea' i. 'Sʉ Pilatɪ wlu 'de Suifʉ-wi" -pee, ɔ 'na : 'In, aɔa' 'beɔ -nao !

15 'Kaa ʉʉ -teɛ "wɔɔa' -pʉn" ke'wɫɛ, ʉʉ 'na : -In -dbɔ', -un -dbɔ', -un kɔɔ 'bo tu -kwɫɪ" ! 'De Pilatɪ 'na : Aɔa' 'beɔ mɔ 'in 'je kɔ 'bo tu -kwɫɪ" ? 'Sʉ 'sraa -saʉn 'a klae" -wi" 'na : -A se 'beɔ jɾɔ' 'ble -bo ɛ se Sesaa nɪ ɛ.

16 'Sʉ Pilatɪ 'bɔɔ- Sesi ʉʉpʉ kwa, -wɛɛ ʉʉ 'je ɔ 'o tu -kwɫɪ" kɔ 'sʉ ʉʉ "duɔ 'un 'ɛ -wɛɛ ʉʉ kpɔ.

Sesi kɔɔɛ' 'bo tu -kwɫɪ"
(*Matie 27.32-44 ; Makɪ 15.21-32 ; Luikɪ 23.26-43*)

17 -Ta Sesi a 'wɫʉa 'o -kwɫɔ -mɛ ɔɔ' -cɛ" -ble ɔɔ' 'daɪntu, -wɛɛ ʉʉ kpɔ 'o -ta nyo a 'daa- "jɾu "kpa 'a -ta, ɛmɛ -nɪ Gogota 'de Eblewlu 'di.

18 'Bomɔ ʉʉ kɔɔ Sesi ke nyo 'sɔɔn jɾʉ 'bo tu -kwɫɪ", jɾɔ' nɪ 'nɔ, jɾɔ' nɪ 'nɔ, -wɛɛ Sesi nɪ 'o -kwea'-.

19 Pilatɪ 'crɪɛ wlu jɾɛ' ɛmɛ ɔ -tu" 'o Sesi 'a 'daɪntu -kwɫɪ". Wlu ɔ 'crɪa, ɛ ka : Sesi Suifʉ 'a 'beɔ -wɫʉa Nasaretɪ ɛ.

20 De -crɪa' 'mʉa- Suifʉ -tuu" a nʉ ɛ 'dii, dɛ-nʉɛ' -ta ʉʉ kɔɔa Sesi ɛ, 'bo nɪɛ 'o -kwɫɔ wɔɪn", 'de de -crɪa' ɛ 'crɪɛ 'de Eblewlu ke Latɛnwlu ke Klɛkɪwlu 'di.

21 'Sʉ Suifʉ 'a klae" wluɛ Pilatɪ -pee, ʉʉ 'na : -In -bo Suifʉ-wi" 'a 'beɔ 'crɪɛ, 'kaa -in -crɪ, "ju -nɔ 'na ɔ nɪɛ Suifʉ-wi" 'a 'beɔ -o.

22 'De Pilatɪ 'na : De 'mɔ 'crɪa, 'in 'crɪɛ' 'bode.

23 "Soa-wi" -kɔa' Sesi 'a 'bo tu -kwɫɪ" kɔɔa' 'sʉ, ʉʉ -seea' ɔɔ' 'unpaadɪ 'un 'ɛ kpɛ -nyiiɛ', -wɛɛ "soai due" 'ble ɔɔ' -nɛ, due'

'ble ɔɔ' -nɛ, 'de ʉʉ "duɔ- ɔɔ" 'bai -tɔɔn -ɛ -wɫʉa 'e "jei -ɛ tba i -wɛɛ -ɛ sea "pajri 'ble -nɛ 'un,

24 'de ʉʉ 'na : -A -bo ɛ i'faeɛ, 'kaa -a -pɔɔɛ soa' -wɛɛ nyo -je ɛ kpa 'de -a -je ɔ 'je. Ka ɛ nʉa -wɛɛ wlu -crɪa' see, ɛ jea 'o nɪni, 'ka -nao. ɛɛ' wlu tu 'naa :

ʉʉ -gble' 'ma 'unpaadɪ 'un 'ɛ, -wɛɛ ʉʉ pɔɔ 'ma "bai -tɔɔn soa'.

De "soa-wi" nʉa ɛ -nao.

25 'Bo Sesi 'a 'daɪntu -pʉn" ɛ, 'bomɔ ɔ de ke ʉa' de'dinynɔkpao' nɪ-, 'bomɔ Kɫopa 'a 'nynɔ Madi nɪ-, 'bomɔ Madi -wɫʉa Madala nɪ -ke.

26 Sesi 'jea ɔ de 'bo ɔɔ' -tɪ' -kma klai" ju -pʉn" 'sʉ ɛ, ɔ wlu ʉ -pee, ɔ 'na : "ju 'nynɔ, aa" 'ju -nao.

27 'De ɔ wlu 'e klai" ju -nɔ -pee, ɔ 'na : -In de -nao. De -tba' 'o ɛ, klai" ju -nɔ "duɔ Madi 'un 'mɛ 'de ɔ wɔɪn".

Sesi 'a 'mɛ-tɪ
(*Matie 27.45-56 ; Makɪ 15.33-41 ; Luikɪ 23.44-49*)

28 'Bo -mɛ 'de ɛ, ka dɪ -wee' "klein -jea ɔ "jrii nʉʉ ɪ nɪnia 'o la, Sesi 'je kan' 'mɛ 'sʉ ɔ 'na : "Ni 'natʉn -a nʉ 'un. ɔ 'da kan' 'mɛ -wɛɛ dɪ -crɪa' 'je 'o nɪni.

29 'De jae due' -nɪ 'o -ɛ -ji" -koonmɔ, 'sʉ "soa-wi" bla ɛ de o i -wɛɛ ʉʉ crooɛ tu "i 'de ʉʉ kpɛ 'o Sesi "wɔɪn.

30 Sesi -tɪɛn' wɔn, 'sʉ ɔ 'na : Dɪ -wee' kɔn "jɾu -wɛ-. ɔ bla "jɾu -kwɫɪ", 'sʉ ɔ 'mɛɛ.

"Soai 'fiɛ 'bo Sesi -gbɪn

31 'De 'wɪ -ɛ 'di Sesi 'mɛa -nɛ ɛ nɪɛ -kwlewɪ 'a -kwie" -o. 'De Suifʉ-wi" se ɛ "i nɪ "ku 'je 'o tu -kwɫɪ" nɪ -kwlewɪ 'e nɪni, dɛ-nʉɛ' -kwlewɪ -nɛ kɔn -tɪ'. ɛmɛ -tɪ ʉʉ mu 'e Pilatɪ o -wɛɛ ʉʉ 'tmʉ ɔ 'de "soa-wi" 'je nyo -ʉʉ -kɔɔa 'bo tu -kwɫɪ" 'a bɪ i-craa- 'a mu, -wɛɛ ʉʉ 'je ʉʉa "ku 'bo tu -kwɫɪ" -sa.

32 'Sʉ "soa-wi" jia ʉʉ -craa' nyo -ʉʉ -ke Sesi kɔɔa 'o tu -kwɫɪ" 'a bɪ i.

33 -Ta ʉʉa jɛɛa Sesi -mɔ ɛ, -mɛ ɔ 'mɛɛ sese, ɛmɛ -tɪ ʉʉ se ɔɔ' bɪ i-craa-.

34 'Kaa "soai due" nʉɛ "di -wɛɛ ɔ "fiie 'bo Sesi -gbɪn 'sʉ nymɔ ke "ni mɪ -a jii 'bomu.

35 "Ju -ɔ -jea dɪ -nɪ 'a -ta ɔmɔ -ɔɔ -tmʉ ɪ, dɪ ɔ 'tmʉa ɪ nɪɛ tɔ'. ɔ 'je kan' 'mɛ dɪ ɔɔ 'tmʉa ɪ nɪɛ tɔ' -tɪ. -Wɛɛ aɔ 'jɪ tɔ' 'un 'je -ke.

36 [a' dɪ tu nʉʉɛ' -wɛɛ wlu -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di see ɛ, 'de ɛ je 'o nɪni. ɛɛ' wlu tu 'naa :

ƆƆ 'kpa due' koun -gbai' ka se -crai.
 37 -Wɛɛ ɛ 'crɛɛ ka 'de 'fɔ jɛɛ' o 'wɛɛ, ɛ 'naa
 ;
 "Ju ɔ -gbɛn o ɔɔ "fiia ɔɔa muɛ ɔ "jɛɛ-
 'jeea'.

*Sosɛv ke Nikodɛmv nmaɛɛ Sesi i
 (Matie 27.57-61 ; Makɪ 15.42-47 ; Luikɪ
 23.50-56)*

38 -Mɛ 'wɛɛ 'o -jei" ɛ, Sosɛv -wɛɛ 'o
 Arimate-teeɛ' Pilatɪ Sesi 'a "ku i. ƆƆ' Sosɛv
 -tu ɛ, ɔ nɛ Sesi 'a klai" ju -o see, 'kaa ɔ se
 ɛ 'tmɔ due', dɛ-nvɛ' ɔɔ pleɛ Suifv-wi" 'mɛ.
 'Sv dɛ ɔ -teea' i Pilatɪ 'wɔɔn- 'ɛ, -wɛɛ ɔ mu
 'de ɔ "duo- Sesi 'a "ku 'ɔn.

39 Nikodɛmv -ɔ mua 'e Sesi o "mav' 'de
 ɛ, -mɔ ji' -ke. Ɔ ja -dai'klɔni 'a kpe' 'sɔɔn,
 mii- o, aloɛ o, ɪ 'beɛɛ' ɪ 'je 'cilo 'a kwla taan
 nɪ-.

40 -Wɛɛ ka ɔɔ nɪa 'sɔɔn, ɔɔ "duo- Sesi
 'a "ku 'ɔn 'de ɔɔ po ɔ -dai'klɔni kui. -Bo
 Suifv-wi" 'je nɔɔ i -te' ɛ, 'kamɔ ɔɔa nɔ see.
 Uɔ -piian' ɔ tae' plu i.

41 -Ta ɔɔ kɔɔa Sesi 'bo tu -kwɛɪ" ɛ, -kle'
 jɛɛ' -nɪ 'o ɛ -pɔn". 'Bo -kle' -nɛ 'di -gbain'
 dee due' -nɪ 'o -ɛ 'di nɔɔ jɔɔ' se i -teeɛ due'.

42 'Bomɔ ɔɔ -te' Sesi 'a "ku i, dɛ-nvɛ'
 -gbain' -nɛ -kɔɔan"- i, 'de -kwɛɪwɛɪ 'a
 -kwie" -nɪ.

20

*Sesi sɔn "kunyɔɔ"
 (Matie 28.1-8 ; Makɪ 16.1-8 ; Luikɪ 24.1-
 12)*

1 'Ɔɔɔ "i-saawɪ 'a -klae" pɛɛn 'sv Madi
 -wɛɛ Madala -cruuɛn 'de -gbain' "kpei,
 -mɛ -sɔn' kwie nɛ 'blɔɔi ke. -Ta ɔɔa mua,
 -mɛ "soukpo -nɪa 'o -gbain' "wɔɔin 'wɛɪ 'o
 'ɛ.

2 'Sv ɔ kpa plea' 'de Simɔ Pɛi ke klai" ju
 jɔɔ' -ɔɔ -tɪ' Sesi kma o, -wɛɛ ɔ 'tmɔ ɔɔpɔ,
 ɔ 'na : Uɔ -sa Tɔ"bo 'a "ku 'de -gbain' 'di
 'mɛ, -ta ɔɔ -tu" ɔ -a se 'o juo-.

3 Pɛi ke klai" ju jɔɔ' -nɔ "siɛ "kpaɛ' -wɛɛ
 ɔɔ mu 'e -gbain' "kpei.

4 Ka ɔɔ nɪa 'sɔɔn ɔɔ -wee' a ple' -tadue.
 'Kaa klai" ju -nɔ -mɔ ple' ɔ siɛ Pɛi bɪ' i,
 -wɛɛ ɔ nɪnɪ 'e -gbain' "wɔɔin tɛin".

5 Ɔ bla "jri 'de ɔ -gbuɛn 'di, -wɛɛ ɔ 'jee
 tae' fɔ plu -pɛan 'blɔɔi 'a 'sv "jɛɛ-, 'kaa ɔ
 se 'e ɛ 'di pa.

6 Simɔ Pɛi -kɔan 'bo ɔ 'de ɛ, ɔmɔ -ji'
 -wɛɛ ɔ pa 'e -gbain' 'di. Ɔ 'jeeɛ tae' fɔ plu
 -pɛan 'blɔɔi "jɛɛ-.

7 Tae' fɔ -piian' Sesi 'a "jɛɛ ke tae' -nɪa
 ɔ kui se -tadue nɪ-, ɛ pɔɔɛ ɔn -wɛɛ -ɛ -nɪ
 -ta -jɔɔ.

8 'Sv klai" ju -jɔ -saa "i -ɔ nɪnɪa 'e -gbain'
 "kpei tɛin" ɛ, -mɔ pa 'e -gbain' 'di -ke, -wɛɛ
 ɔ 'jee dɪ -nɪa 'mɔa- "jɛɛ- 'sv ka Sesi sɔan
 "kunyɔɔ' ɔ 'je ɛ tɔ' 'ɔn 'ɛ.

9 Dɛ-nvɛ' -mɛ wɛɪ -crɛɪa' -wɛɛ -ɛ -tmɔa
 Sesi 'a "kunyɔɔ' sɔn-tɪ ɛ, ɔɔ' klai" nɪnuu se
 'e ɛ 'dei 'wɔɔn ke 'de-.

10 Sesi 'a klai" nɪnuu muɛ -ta ɔɔ 'wɛɛ
 de.

*Sesi tɔɛ ɔɔ' -cɛ" Madi -wɛɛ Madala "i
 (Matie 28.9-10 ; Makɪ 16.9-11)*

11 'Kaa Madi -mɔ siɛ 'o -gbain' -pɔn" 'nɔ
 "kpaɛ' -wɛɛ ɔa -fɪn". -Ta ɔ nɪa -fɪn" 'a 'sv
 ɔ jɛ ja -wɛɛ ɔ -soo' "jɛɛ 'de -gbain' 'di.

12 'Sv ɔ 'jeeɛ Kea 'a "sv 'sɔɔn "jɛɛ- ɔɔ
 -paa dɪplu 'ɔn -ɔɔ -te i, -ta Sesi 'a "ku 'pɛan
 i 'de ɛ, due' nɪ 'e ɔɔ' "jɛɛ o, due' nɪ 'e ɔɔ'
 bɪ o.

13 'Sv ɔɔ 'na : 'Nɔɔkpao', dɛɛ-tɪ aa -fɪn"
 ɛ- ? 'Sv ɔ 'na : Uɔ "duo- 'ma Tɔ"bo 'ɔn 'ɛ,
 -ta ɔɔ po ɔ 'ɪn se 'o 'je.

14 -Ta ɔ nɪa wɛɪ -nɛ 'ɛ 'tmɔa' a, ɔ "biia
 i 'sv ɔ 'je Sesi 'mɛ, ɔ nɪnɪa i, 'kaa ka ɛ nɪa
 Sesi la ɔ see juo-.

15 'Sv Sesi -teeɛ' ɔ i, ɔ 'na : 'Nɔɔkpao',
 dɛɛ-tɪ aa -fɪn" ɛ- ? 'De nɔɔ aa -pɔn i ɛ- ?
 -Bo ɔmɔ a sea 'je 'de ɛ, ɔmɔ 'na -mɛ -kle'
 -nɛ 'ɛ ifuoi -o 'de-, 'sv ɔ 'na : 'Ma -fɛin',
 -bo ɛ nɪ -mɔ -duo" ɔɔ' "ku 'ɔn ɛ, -mɛ -ta
 -ɪn po ɔ -ɪn -tɔɔ 'ɔn 'bomɔ -wɛɛ 'ɪn 'je ɔ
 'ɔn "duo-.

16 'Sv Sesi 'na : Madi ! U "biia i 'sv ɔ
 wɛɪ ɔ -pee 'de Eblewɛɪ 'di, ɔ 'na : -Wee' !
 Rabuni ! (ɛ 'de mɛ -nɪ 'ma dɛtɔɔi).

17 'De Sesi 'na : A 'bo 'mi "iblaa ke,
 dɛ-nvɛ' 'ɪn se 'de 'ɔn "Bo o de mu ke. 'Kaa
 a mu a 'je 'ma de 'di -wi" 'tmɔɔ-, ka 'ɪn "Bo
 -ɔ -nɪa aoa' "Bo -ke ɛ, 'de ɔ o 'demɔ 'ma
 mu de, 'ma Kea -ɛ -nɪa aoa' Kea -ke ɛ, 'de
 ɛ o 'bo 'ma mu de.

18 'Sv Madi -wɛɛ Madala mu' -wɛɛ ɔ
 'tmɔɔ- klai" nɪnuu, ɔ 'na : 'ɪn 'jee Tɔ"bo
 "jɛɛ mɛ ! -Wɛɛ dɪ "klein ɔ 'tmɔa 'de ɔ
 -pee ɛ, ɔ po ɪa' "kuan.

Sesi toε ɔɔ' -cε" ɔɔ' klai" nynuu "i
(Matie 28.16-20 ; Maki 16.14-18 ; Luiki
24.36-49)

19 'De 'dɔɔ 'i-saawɪ -nɪa 'mɪvɑ 'a -kwie" ka a, klai" nynuu nɪε 'e -gbu" due' 'di -wεε υɔ kan 'o -gbein", dε-nυε' υvɑ plees Suifɔ-wi" 'a klæe". 'Sυ Sesi -taan' 'bo υɔɔpυ 'a -kwea'-, 'de ɔ wlu υɔ -pee ɔ 'na : Ao 'je pεε 'a blua' !

20 'Sυ ɔ toε υɔɔpυ ɔɔ' kwa 'sɔɔn "i ε ke 'bo ɔ -gbɪn ke-. 'Sυ dε klai" nynuu 'jeea Tυ"bo 'jriε- εε' 'mɪvɑ- nυ υɔɔpυ 'mε.

21 -Wεε Sesi wlu υɔ -pee ke'wle ɔ 'na : Ao 'je pεε 'a blua' ! Ka 'ɪn "Bo dɔvɑ 'ɪn ε, 'kamɔ 'ma dɔvɑ aɔpυ -ke.

22 Wlu -nɪ -kwε-a 'de ɔ 'wɔn i 'sυ ɔ pɔε υɔɔpυ pɔɔ' -wεε ɔ 'na : Ao 'je Kea 'a -Suu -kweai ε.

23 Nyɔ -υvɑ dɪsɑɪn ao 'wlvɑ "kpei ε, -mε υvɑ' dɪsɑɪn a muε -kwεɑ, 'de nyɔ -υvɑ dɪsɑɪn ao sea "kpei 'wlv ε, -mε υvɑ' dɪsɑɪn se -kweɪ.

Sesi toε 'pɔnte 'a -kɔ ke "di 'a -kɔ Toma
"i

24 'De -ta Sesi a jia, -mε Toma nyɔ a 'daa -gbaju ε, -wεε -ɔ -nɪɑ klai" nynuu -nɪɑ -puue 'jɔ 'sɔɔn 'ɔ due' se 'e υɔɔpυ "klu nɪ-.

25 Emε -tɪ klai" nynuu pɔ Toma "kvan, υɔ 'na : -A -je Tυ"bo 'mε ! 'Kaa Toma 'na : -Bo 'ɪn se 'pɔnte 'a -kɔ "jriε 'jee 'de ɔ 'kwa, -bo 'ɪn se 'o 'ma -cɪε tba, 'de -bo 'ɪn se 'o ɔ -gbɪn 'ma kwa -te' ε, -mε 'ɪn se ε tɔ' 'ɪn 'jei.

26 'Wɪ -mε" na -sia' 'sυ Sesi 'a klai" nynuu 'kɪɪn "jrui 'de -gbu" 'di ke'wle, -mε Toma nɪε 'e υɔɔpυ "klu, 'Sυ Sesi -taan' 'bo υɔɔpυ 'a -kwea'-, 'de 'bo -gbein" kaan'. 'De ɔ 'na : Ao 'je pεε 'a blua' !

27 'Sυ ɔ wlu' 'de Toma -pee ɔ 'na : Toma, -ɪn -kpaɑ' -ma -cɪε -ta, -ɪn -gbɪn 'ma kwa ja, -ɪn -kpaɑ' sɪn -ta -ɪn -tee 'bo 'ɪn -gbɪn. -ɪn -bo pεε 'ikmuue -ɪn -je dε tɔ' 'ɪn !

28 'Sυ Toma 'na : 'Ma Tυ"bo, 'ma Kea !

29 'De Sesi 'na : Dε -ɪn -jeea' 'ɪn "jriε-, emε -tɪ -ɪn -je 'ma -tɪ' tɔ' 'ɪn ? Nyɔ -sea' 'ɪn "jriε- 'jee- 'sυ -υɔ -jea 'ma -tɪ' tɔ' 'ɪn ε, υɔ nυ 'mɪvɑ-.

'Sbe -nε 'ε 'cɪɪ bυ-

30 Sesi nυε jrɪi' -tuu"-tuu jrɪ' ke'wle 'bo ɔɔ' klai" nynuu "juɔɪ, -wεε -ɪ se 'cɪɪε 'de 'sbe -nε 'di.

31 'Kaa dɪ -jɪ -mɪ 'cɪɪε -wεε ka Sesi nɪɑ Klɪɪ Kea 'a "Ju ε, ao 'je ε tɔ' 'ɪn 'je -wεε ao 'je 'kmɔnɪɑ' -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'de ɔɔ' 'nynɪ 'ɪn.

21

Sesi toε ɔɔ' -cε" 'de klai" nynuu -mε"
'sɔn -pee

1 -Mε 'wlvɑ 'o mu ε, Sesi to ɔɔ' -cε" 'mε ke'wle 'de ɔɔ' klai" nynuu -pee 'bo Tiberiadt -ni -kwɪɪ". 'De ka ɔ nυɑ ɔɔ' -cε" toɔn, 'ka ka :

2 Simɔ Pɪei ke, Toma υvɑ 'daa- -gbaju ke, Natanaε -wlvɑ Kana 'de Galile ke, Sebede 'a "nynuu- ke, klai" nynuu 'sɔɔn jrɪ' ke, υɔɔpυ -nɪ -tadue.

3 'Sυ Simɔ Pɪei wlu' 'de υɔ -pee ɔ 'na : 'Ma muε 'sai- poa'. 'De υɔ -wee' 'na : -A -ke -ma mu -ke. 'Sυ υɔ mu', -wεε υɔ 'ja 'e -kwεε" 'di 'de υɔ -te 'sai- poa' -pɔn", 'kaa υɔ se dε jrε' -sa 'de εε' "mau'wɪ tu 'di.

4 -Ta -sɔɔn' -sɪɑn' 'sυ ε, Sesi -taan' 'de 'kpɔv "kpei, 'kaa ke nɪɑ ɔmɔ ε, klai" nynuu se ε juo-.

5 'Sυ Sesi 'da υɔɔpυ 'mε ɔ 'na : "Nynuu-, ao 'je dε 'mεε ? 'Sυ υɔ 'na : "ɪn-.

6 'De ɔ 'na : Ao pɔ 'sai- 'bo -kwεε" 'ε dianfɔ o kea', aoɑ muε dε 'jea'. Uɔ poɑ 'sai- kan' -cεen- 'sυ, 'kaa υɔ se εε' -criɑ' 'bεε- de'boɔ- nɔ" 'de -smii' 'a "i -tietɪ 'ɪn.

7 'Sυ Sesi 'a -tɪ' -kma klai" ju wlvε Pɪei -pee ɔ 'na : ε Tυ"bo -o ! Simɔ Pɪei 'wɔɑn ε Tυ"bo -o 'sυ ɔmɔ -cεɑn' kui 'de ε, ɔ paa ɔɔ' dɪ 'ɪn 'ε, 'sυ ɔ 'kpa "nɪɔ- -pluu-.

8 Klai" nynuu -jɔ -sia 'o -mɪ nɪε 'e -kwεε" 'di -wεε υvɑ mu ɔ kɪn, ka υvɑ mua, 'kamɔ υvɑ -cri' 'sai- -smii' "jia 'di ε. Dε-nυε' -ta υɔ pɔɑ 'sai- ε, 'bo ke 'kpɔv 'nynɪ 'a tensɔn 'beε ε 'e dɪ" 'a kmε' 'sɔɔn nɪ-.

9 Uvɑ 'wlvɑ 'de -kwεε" 'di υvɑ "sia i ε, -mε υɔ jεε nε -ε -tbaɑ' -wεε -smii' nɪ 'o "jri, 'de -di'pɛn nɪ 'o.

10 -Wεε Sesi wlu υɔ -pee ɔ 'na : Ao ja -smii' ao -sa 'a jrɪ'.

11 'Sυ Simɔ Pɪei 'ja 'e -kwεε" 'di de -wεε ɔɔ -cri' 'sai- 'nɔ 'kpɔv "kpei. -Smii' klæe" 'a kmε' 'due kwla -mm" 'jɔ taan (153) -nɪ 'e ε 'di. 'Kaa -smii' -jia" 'e 'sai- -nε 'di ε, ɪ se εε' 'jɔ cɛn.

12 'Sυ Sesi wlu' 'de υɔ -pee ɔ 'na : Ao ji dε di ! Nyɔ -je ɔ i -tee' 'de klai" nynuu "klu ɔ

-jea nu : -Ma 'nyni we- ? ɔ se ni-, de-nue' ka e nta Tu"bo e, uu -wee' 'je kan' 'me.

13 Sesi 'kuan 'o 'su ɔ "duo -di'pen 'un 'e, -wee ɔ "nyi e uupu, 'de ɔ "nyi uupu -smii' -ke.

14 Sesi soan "kunyɔ' e, ɔ ke ɔɔ' klai" nynuu 'a 'jeea 'a kpe taan -ne -nao.

Sesi sie Piei wlu o

15 Uu -koa' de dia' 'su, Sesi -tee' e Simo Piei ɔ 'na : Sonasi 'a "ju Simo, -un -kma 'ma -ti' 'me -ta, e je nyu -nu -sii ? 'Su Piei 'na : Kun Tu"bo, ka 'un kma -ma -ti', -un -jue'. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nyuu 'a -ti'.

16 ɔ -tee' ɔ i kpe 'soon -ne ke'wle, ɔ 'na : Sonasi 'a "ju Simo, -un -kma 'ma -ti' 'me -taa ? 'Su ɔ 'na : Kun, Tu"bo, ka 'un kma -ma -ti' e, -un -jue' 'pepe. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nyuu 'a -ti'.

17 -Wee Sesi -sa wlu de kpe taan ke'wle, ɔ -tee' ɔ i 'de ɔ 'na : Sonasi 'a "ju Simo, -un kma 'ma -ti' 'me -ceen'- ? 'Su de Sesi -tee' ɔ i kpe taan -wee ɔ 'na -un kma 'ma -ti' 'me -ceen', -e kpun ɔ -kwlu 'su e "kaee ɔ "jrii, 'de ɔ 'na : Tu"bo, -un -juo di -wee' "klein 'me, ka 'un kma 'ma -ti', -un -jue'. 'De Sesi 'na : -In -tu" 'ma 'blae nyuu 'a -ti'.

18 To' -ti 'a to' -ti 'ma 'tmuu- -un, -ta -un -nuu -kooai" -saan" a, -me -ma -ce" -e paa -ma di 'un, -wee -ta -un -nai" -ma mu 'o, 'kaa -sonti -ma mua -kea" 'kpaa' a, -ma mue sin sroa', -wee nyɔ jro' 'je -un de 'un paa- 'de -ta -un sea "inu e, ɔ 'je -un 'bo kpa.

19 Ka Piei 'a 'mesun 'jea Kea 'a 'nyni "i 'bee- 'de nya a, eme ɔ 'tmua 'o 'mua- 'de wlu -ne 'un. Sesi -koa' ia' 'tmua' kan' 'su ɔ 'na : -In bla 'bo 'un de.

Sesi ke ɔɔ' -ti' -kmaklai" ju ke

20 Piei "biia de 'su ɔ 'je Sesi 'a -ti' kmaklai" ju 'me, -me ɔ jie uupu kun omo -pen Sesi jai dedi no", -wee -ɔ -tee' ɔ i ka : Tu"bo, nyɔ we- -je -un 'de to e- ?

21 Piei 'je ɔ i 'su ɔ -tee' e Sesi i ɔ 'na : 'De -jo -mo 'e ? De -je ɔ "jrii nuue- ?

22 'Bomo Sesi wluu ɔ 'na : -Bo 'un nre "i ɔ 'e 'kmv nu mamau 'su 'un 'je de ji 'ee, -ma -ti' we- -sie 'o -mo e- ? -Mo bla 'bo 'un 'de 'su.

23 'Bo wlu -ne "kpei la, uu 'jree- ee' ke' i 'de ɔɔ' "dei-wi" "klu, uu 'na klai "ju -no se 'mei. 'De Sesi se kan' -mo 'da, 'kaa ɔ 'naa :

-Bo 'un nre "i ɔ 'e 'kmv nu- mamau 'su 'un 'je de ji 'ee, -ma -ti' we- -sie 'o -mo e- ?

24 Klai" ju -no, omo -ɔɔ po di -ni 'a "kuan -wee -ɔ -cru'. 'De -a -je kan' 'me di ɔ 'tmua i nre to' -ti -o -ceen'-.

Wlu "jru -cra'in

25 Sesi nre di -tuu"-tuu jru' ke'wle. -Bo nyu 'cru -wee' dodo- 'de e, 'ma naa to' i, 'sbu nyu a mua 'crua' se 'no 'kmv -ne "kpei 'bee.

Sesi 'a dboun 'a Nuudi

Kea 'a -Suu -εε -ti' 'tmvva 'de Sesi 'a dboun -pee ε

1-2 Teofi, di "klein Sesi nva o, -ji o tōōa nyv de -wlvā 'e sese o -wēε -ε jia mamau 'sv -ε -jεεa o' jaun 'di mua' a, umi 'in 'tmv 'de 'ma "i-saasbe 'di. Nō" -ε 'di o 'jea jaun 'di mu ε, 'bomō o jii 'de Kea 'a -Suu 'vn -wēε o sie o' dboun o -sa 'o wlu o.

3 O' 'klejewi 'wlvā 'o -jei" ε, o to o' -ce" 'mε 'de vū -pee, ka o nīa 'kmv ε, o to εε' sūn 'mε kpe -tuu"-tuu 'vn 'de 'wī 'a kwla -nyiiε 'di, -wēε o 'tmv Kea 'a tv"bode 'ε -ti' 'de vū -pee.

De'boowlu Sesi 'tmva 'de o' dboun -pee ε

4 -Ta o ke vū -teea i 'wī jre' o ε, 'bomō o -tuu" vūpv wlu, o 'na : Ao 'bo Selisalem o tuen, 'kaa ao fuo de "Bo "sia 'nyv -wēε -εε -ti' 'in 'tmva 'de ao -pee 'de ε.

5 De-nve' San nve "ni -wēε o po nyiōpv- 'ni "jru, 'kaa aopv- mō ε, 'de 'wī pla 'di ε, Kea a muε εε' -Suu nva' -wēε ε 'je aopv- 'ni "jru po.

6 'Sv dboun -kuan' "jrui -tee' o i, vū 'na : Tv"bo, 'de εε' nō" tu 'di mō -in -jea Israe 'a 'beode 'ε -gbōō -dee "ni po ?

7 'Bomō Sesi wluu 'de vū -pee o 'na : De "Bo -tea' -wēε ε 'jea nv 'de εε' 'sv 'a -kwlvti 'vn ε, ε se emε -εε 'wī ke -εε nō" aopv- mō 'je juo nī-.

8 'Kaa aoa muε "ikmaa' 'jeea', Kea 'a -Suu a muε 'e aopv- 'vn jia', -wēε ao 'je 'ma -ti' 'a -ta 'jevn nī- 'bo Selisalem, 'de Suideblva ke Samadiblvā "kpei, 'de ao 'je mu mamau 'sv ao 'je 'e 'blva 'a "ti 'in nyvni.

Sesi muε javn 'di

9 Sesi -koa' wlv -nī 'a 'tmva' 'sv o sūn 'vn 'ε, -wēε o mu "jei 'de o mu jaun 'di. Vū sie o' ja -gbvan' 'sv o je vūpv "jrui "maa 'de bue" 'vn.

10 'Bo jaun -kwlv Sesi soan 'vn ε, vūa -gbun' 'o 'ε jojo, -mε o nīε mua'. Vū sie 'e -gbvan' 'sv nyv 'soōn -paa dī plu 'vn -vū -taan' vūpv "kpei,

11 Vū -na : Galilenyv, deε-ti ao nyna i -ta, -wēε aoa -gbun 'e jaun-kwlv ε- ? Sesi -nō -soan 'vn 'bo aoa' -kwea', -wēε -o mua jaun 'di -ta, ka o' jaun 'di musūn nīa, 'kamō o' dejisūn a mu nīa'.

Suida 'a -kō o pooi

12 'Sv vū 'wlv 'e crv -εε 'nyv nīa olifie crv "kpei 'mε -wēε vū mu Selisalem de. De -wlvā 'o -wēε -ε mua de ε, ε 'bεε- -je 'a -to due' 'mε.

13 -Ta vū nyvniā 'sv ε, vū 'ja 'e "jei -gbu 'a wōn due' 'di -ta vūa -tea i see ε. ε nī Pīei o, San o, Sakti o, Ancre o, Filipv o, Toma o, Batelemi o, Matie o, Alfe 'a "ju Sakti o, Simō -o -pōan -o' 'blva- 'jea εε' -ce" -pee -te ke Sakti 'a "ju Suidi ke-.

14 Vū -wee' 'bεε- wlv 'vn, -wēε vūa bae Kea 'de nai" 'blea' 'vn. Vū ke 'nyvukpae' ke-, Sesi de Madi ke o' "dei -wi" ke-.

15 'De ia' 'wī tu 'di 'sv Pīei sūn 'vn 'ε 'bo o' de 'di-wi" 'a -kwea', nyv -vū -kuan' "jrui 'de εε' nō" tu 'di ε, vū 'bεε- kmε' 'due kwla 'soōn 'mε, -wēε o 'na :

16 'Ma de 'di-wi", de Kea 'a -Suu 'tmva sese, 'de -ε -jiia 'e Dafidī 'wōn -wēε -ε -crūa' 'de Suida -o -kōan Sesi 'a kpvūn "juoī 'a -ti' 'vn ε, ε 'je 'o nyvni -o see.

17 'De -mε 'kamō o -srooε 'de -a "klu 'de-, -wēε o ke -a -gble' dbo 'vn.

18 O' "ju tu 'wei vū "nyv o 'de o' "ku 'dba -ti' 'vn ε, umi o -tūn -kle'. -Ta o -kaa' i ε, o cen -tie" 'bo -kwea', -wēε o' 'mī -wee'- -gbaa dī 'mii.

19 Nyv "klein -nīa 'o Selisalem ε, vū -wee' juo ia' dī tu 'mε, emε -ti vūa 'daa- -kle' -nε Akedama 'de vū "bliwlu 'di, ε 'de mε -nī nmō 'o -kle'.

20 'De de -crūa' 'e Dafidī 'a 'dv 'di, ε ka : O' -gbu" do', nyv "o nyv 'bo 'e ε 'di 'tiε. 'De nyv jro' "duo o' dbo 'vn.

21-22 Emε -ti nyv due' 'je 'e -a "klu 'kpa, -wēε o 'je Tv"bo Sesi 'a "kunyio' sūn-ti 'a -ta 'jei nī-. O' "ju tu 'je nyv -vū -ke -a mua dī 'mii mamau de -wlvā 'e San 'a Sesi 'a "ni "jru poa', -wēε -ε -jεεa 'wī -i 'di Sesi 'wlvā 'de -a "klu -wēε o mua jaun 'di ε, 'de vūpv "klu 'de o 'e 'wlv.

23 'Sv vū nyna nyv 'soōn i : Sosev, nyv a 'daa- Basabasi 'de -o' "kpei -tenyv nīa Suistisi ke Matiasī ke.

24 -Wɛɛ ʊʊ bae Kea ka ʊʊ 'na : Tɔ'bo, ɛmɛ -juua nyɔ -wee' "klein 'a pɛɛ ɛ, nyɔ ɛ -sa 'o 'bo nyɔ 'sɔɔn -nɔ "klu ɛ, ɛ -to ɔ -ɔɛ, 25 'de ɔ 'je -teɪn ke dɔ Suida 'bɔa o -wɛɛ ɔ 'mɛa 'ɔn "duo-. 26 ʊʊ poa soa' "jɛi 'sɔ ɛ -sa 'o Matiasi -wɛɛ ɔ nɪnia dboun -nɪa -puue 'jɔ due' 'i.

2

Kea 'a -Suu 'a ji nɔ"

1 Pantekɔti 'a 'wɪ o ɛ, ʊʊ -wee' "klein 'kɪɪɛn "jrui -tadue. 2 ʊʊa -gbɔan 'e mu kaan 'sɔ -cruɛn" -wɔ 'e jaɔn 'di, ka -pie klaa" a jia, 'kamɔ ɛ nɪ-, 'sɔ ɛ "ji 'e -gbu" 'di ʊʊ -tea i 'mɛ. 3 'Sɔ ʊʊ 'jɛɛ mɪɔ -tuu"-tuu "jrɪɛ-, ka nɛmɪɔ nɪa -ɪ -nɪ kan', -ɪa -seea' 'ɔn 'de -ɪa -te' ʊʊpɔ "jrui due 'due. 4 'Sɔ Kea 'a -Suu "ji 'de ʊʊ -wee' "klein 'ɔn 'ɛ, 'sɔ ʊʊ -teɛ wɔ 'srɔ 'a poa' -pɔn", ka Kea 'a -Suu -tuɛ" 'de ʊʊpɔ -kwɪ" ɛ. 5 'De ɛɛ' 'wɪ tu 'di ɛ, Suifu -a naa Kea 'a -jei" -wɔa 'blɔ -wee' 'dii 'kɪɪɛn "jrui 'bo Selisalem. 6 ʊʊ 'wɔan -cruɛn" -nɛ 'sɔ, ʊʊ -wee' 'bleɛ plea' ʊʊ je 'o ji, tai' "maa ʊʊpɔ 'mɛ, dɛ-nɔɛ' ʊʊa a 'wɔn ʊʊ "bliwɔ 'mɛ due due' 'de ʊʊpɔ 'wɔn. 7 Tai' a "maa' "ji 'de ʊʊpɔ 'ɔn 'ɛ ʊʊ -ga' wɔn -wɛɛ ʊʊa 'jraa dɪ -ɪa nɔɔa, 'sɔ ʊʊa wɔɛ ba -pee ka, ʊʊ 'na : Nyɔ -nɔ ʊʊ -wee' "klein se Galile 'wɔ 'dee- ? 8 -Aee' kɛ nɔ 'sɔ -wɛɛ -aa -wɔn -a "bli wɔ due 'due 'de ʊʊpɔ 'wɔn ɛ- ? 9 -A -wɔɛ Patɪ-blɔa o, Mɛdɪblɔa o, Elamɪ-blɔa o, Mesopotamɪblɔa o, Suideblɔa ke Kapadɔst-blɔa, Pɔn ke Asɪblɔa o, 10 Friki ke Pamfilɪblɔa o, Esɪpɔ-blɔa o, Libi 'a 'blɔa -ɛ -ke Sɪrɛnɪ-kwɔɔ "kɔɔan i 'dii o, ɛ ke nyɔ -ʊʊ -wɔa Rɔmɔ ke-. 11 Nyɔ -nɪa Suifu-wɪ" 'a -ɔɛ" 'kpa o, nyɔ -ʊʊ -sa Suifu-wɪ" 'a kplɪn "kpei, Kletoa ke Rabɔ o, kɛ nɔ 'sɔ -aa -wɔn ʊʊpɔ 'a wɔ 'mii due 'due 'de -a "bliwɔ 'di -wɛɛ ʊʊa 'tɔm dɪ 'dɔɛ 'dɔɛ Kea nɔa 'a -tɪ' ɛ- ? 12 Tai' "maa ʊʊ -wee' "klein 'mɛ dɛ ʊʊ 'jea tɔ' "kpei- naa -gblein', ʊʊa' 'je ɛ, 'sɔ ʊʊa wɔ 'e ba -pee ʊʊ 'na : 'De dɛ -nɛ -mɛ 'de 'a 'nɪnɪ wɛ- -sɪan ka a- ? 13 'Kaa nyɔ jrɔ' a wɔa ʊʊpɔ 'mɛ, ʊʊa wɔ ka, ʊʊ 'na : nɔɔ -si' ʊʊpɔ 'i.

Wlu Piɛi 'tmɔa

14 'Bomɔ Piɛi sɔn 'ɔn ɔ ke dboun -nɪa -puue 'jɔ due' ke-, -wɛɛ ɔ kpa wɔ "jɛi 'de ʊʊ -pee ka, ɔ 'na : Ao Suifu ke nyɔ "klein -kɔa' -ta Selisalem, ao sie dɛ -nɛ tɔ' o, -wɛɛ dɛ 'ma jia 'tmɔa' ao 'je ɛ doin" o po. 15 Nyɔ aɔa 'jea i -ta, ʊʊ se nɔɔ 'na, ka aɔa nɛɛ tɔ' "kpei ɛ, dɛ-nɔɛ' -ta -sɔn' -sɪan' 'bo se 'ɔn -kwɛ ke, -klaɛ" jrɔ nɛɛ -gbao. 16 'Kaa dɛ Kea 'a wɔ 'kwajaai Soɛɪ 'tmɔa 'de ɛ, ɛɛ' 'o nɪnɪsɔn ka. 17 Kea wɔ 'ka, ɛ 'na : 'De de 'bɔɔwɪ 'di ɛ, 'ma muɛ 'ma -Suu 'de nyɔ -wee' 'ɔn poa', -wɛɛ aɔa' "nɪnɪnɪmai nɪnuu ke aɔa' "nɪnuunɪnɔkpae' 'je 'ma -tɪ' 'tmɔ, aɔa' -kɔɪ" mɪ" a muɛ dɪ Kea a tɔɔa ʊʊpɔ 'jea', aɔa' nyɔ -ɔɔn'-wɪ" a muɛ jɪ jaa'. 18 Kɪɪn, "nɪnɪnɪmai ke 'nɪnɔkpae' -ʊʊ -nɪa 'ma dbonɔn ɛ, 'ma muɛ 'ma -Suu 'de ʊʊpɔ- 'ɔn jaa' -wɛɛ ʊʊ 'je 'ma -tɪ' 'tmɔ 'de ɪa' 'wɪ tu 'di. 19 'Ma muɛ dɪ klaɛ" klaɛ" nɔa' 'de jaɔn 'di, -wɛɛ 'ɪn 'je jrɪi' -tuu"-tuu nɔ 'nɔ 'blɔa- "kpei. Nɪmɔ ke, nɛ ke dao' -gblɔn a muɛ 'e nɪa' -ke. 20 'Jrɔ a muɛ fai" pɔa', ɛ 'e kwɛ 'ɔn -sɛɛ, -wɛɛ 'ɔɔ 'e -sain' ka nɪmɔ nɪa -wɛɛ Tɔ'bo 'a 'wɪ 'je 'o nɪnɪ. ɛɛ' 'wɪ tu nɛɛ ɔɔ' 'nɪnɪ 'wɔwɪ klaa" -o. 21 -Mɛ Nyɔ "o nyɔ -ɔɔ mua Tɔ'bo 'a 'nɪnɪ -too"- "i poa' a, ɔɔ muɛ 'pɔa'. 22 Israɛ-kɔɔn, ao po wɔ -nɪ doin" o ! Sɛi -wɔa Nasarɛtɪ ka Kea "nyɔ ɔ "ikmaa' ɛɛ' -ɔɛ" 'kpa tɔ ɛ 'bo ao -wee' "juɔi 'de jrɪi' ke dɪ "klein ɔ nɔa 'bo aɔa' -kwea' 'ɔn ɛ, aɔa' -ɔɛ" 'kpa juɪ' 'pepe. 23 ɔɔ' "ju tu tɔɔɛ 'e 'mɛ 'de Kea 'a -ɔɛ" 'ɛ -kwɔɔtɪ 'ɔn, dɛ-nɔɛ' Kea -te' ɛɛ' dɛ tu 'mɛ sɛɛ. ɔmɔ ao kɔ 'bo tu -kwɔɔ" ao 'bɔɔ dɛsɔnɔnɔn kwa -wɛɛ ʊʊ 'dba. 24 'Kaa Kea jɔ 'kmɔ de, ɛ ɔɛn ɔ 'mɛɛa' 'a "dbi kui, dɛ-nɔɛ' 'mɛa' sɛɛ 'bɛɛ- ɛ 'je ɔ bu wɔ kpɔn. 25 ɛmɛ -nɔɛ' -wɛɛ Dafɪdɪ wɔ 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn, ɔ 'na : 'Ma 'jɛɛ 'ma Tɔ'bo i jɛɛjɛ 'bo 'ɔn "juɔi, dɛ-nɔɛ' ɛɛ pɔɛ 'ɔn sɔn o -wɛɛ 'ma dɪ je ɔɛ. 26 ɛmɛ -tɪ' 'mɔa 'a 'sɔ 'ji 'ɔn pɛɛ o, -wɛɛ -pɔia" wɔ 'a 'sɔ a ji 'de 'ɔn 'wɔn. -Bo 'mɛa'

-sa 'ma 'bluku -je 'kwa mo 'de ε, -ta 'in 'jea to' tba 'in 'ble 'o 'ε 'bode,

27 de-nvɛ' 'ma Tv"bo, ε se 'ma -suu 'boi 'de 'mɛvɔ o -kwɔ. Nyɔ -nɔ εε' nyɔ ε, ε se ε 'bɛε- ε 'je o "i "tai- o 'je 'e -soan' 'vɔn cɛɛn-.

28 ε -toɔ 'vɔn 'kɔmɔvɔ -jɛblɔ 'mɛ. 'De -soɔti 'in ke εε mua "jua- "i -tea' a, εε muε 'vɔn 'mva- 'vɔn "jiia'.

29 'Ma de 'di-wi", 'in 'bɛε 'in 'je wlu 'flɛvɔn 'de ao -pee 'de -a 'mɔa Dafidɔ 'a -ti' 'vɔn. O 'mɛa o nmaεε i, oɔ' -gbain' nɛ 'de -a "klu 'de -sɔanwɔ 'di -ke.

30 'Kaa ka o nɔa Kea 'a wlu 'kwajaai ε, -wɛε o juε 'pepe ka Kea cɛan wlu -tie" 'de o -pee, ε 'na : -Ma "ju due' -a mu 'beo nɔa' 'bo -ma -koi".

31 De Dafidɔ 'jea sese -wɛε o 'tmva, ε nɛ Kea 'a 'o-tei Klistɔ 'a "kunyɔvɔ' soɔn-ti 'vɔn -o. -Bo o wlu ka o 'na : ε se o 'bo 'de 'mɛvɔn o -kwɔ o, -wɛε oɔ' ku se 'e -soan' 'vɔn cɛɛn ε,

32 -mɛ oɔ' Sesi tu mo Kea -sa "kunyɔvɔ', omo oɔ -ti' 'ma 'tmv 'de ao -pee. -A -wee' "klein nɛ εε' -ta 'jevɔn -o.

33 O muε 'e Kea 'a dianfo o, -wɛε o 'je -Suu -εε -ti' 'tmva sese 'de o "Bo 'kwa ja. εmɛ o "jii -a 'vɔn -wɛε -εε nvudɔ aoa 'jea 'de aoa 'wɔan -ta.

34 Dafidɔ mo se 'e javɔn 'di mu kpɛ due', 'kaa oɔ' -cɛ" wlu' wɔ jɛrɛ' o ka, o 'na :

Tv"bo wlu' 'de 'ma Tv"bo -pee, ε 'na -in -te i 'de 'ma dianfo o,

35 mamaɔ 'sɔ 'in 'je -ma tvnyvɔ -ma "kpeinaade 'vɔn nɔ.

36 Israε-kɔvɔn -wee' "klein juo 'ε 'pepe, Sesi ao kɔa 'o tu -kwɔ" -nɔ, omo Kea nɔ Tv"bo ke εε' 'o -tei 'vɔn.

37 Uvɔ 'wɔɔan wlu -nɛ 'sɔ, ε -suua' vɔvɔ 'a pɛε i, -wɛε vɔ wlu ka 'de Pɛi ke dboun -sia 'e -pee vɔ 'na : -Aa de'di -wi", ka -a -je nɔ 'ja a- ?

38 'Sɔ Pɛi wluε vɔ -pee o 'na : Ao juo aoa' desavɔn "i, ao 'je 'e Kea o "biie- -wɛε ao 'je "ni "jru pɔɔε due 'due 'de Sesi Klistɔ 'a 'nynɔ 'vɔn -wɛε aoa' dɔsain 'je -kwɛ-. 'De ao 'je Kea 'a -Suu 'je, εmɛ Kea ja -wɛε ε nɔ -a -paan' "jrii,

39 Kea cɛn εε' wlu -tie" sese 'de ao ke aoa' "nynuu 'a -ti' 'vɔn, ε ke nyvɔ "klein -vɔ -tɛεan o ke -vva -tuu" -aa Tv"bo Kea a mua 'daa' 'de nɔa ke-.

40 Pɛi 'tmvε wlu -tuu"-tuu jri' ke'wɛε 'de vɔ -pee -wɛε o 'je vɔvɔ 'a dɔ i kuu, 'de o 'na : Ao 'wɔɔn- 'pɔ-ti, ao ke "manyvɔ -nɔ 'je i -seea'.

41 'De vɔ "klu ε, nyvɔ -tuu"-tuu -je wlu Pɛi 'tmva to' 'vɔn, -wɛε -vɔ -poo "ni "jru. 'De εε' 'wɔ tu 'di ε, nyvɔ -vɔ -kpa 'o klai" nynuu "kpei vɔ 'bɛε- vɔ 'je nyiɔvɔ 'a "wlu taan nɔ-.

Ka Kea -gbu -ε -saa "i 'a 'kɔmɔvɔa

42 Uvɔ -tɛε 'tɔvɔn -wɛε vva po Kea 'a wlu doin" o 'de dboun 'wɔn jeejee, vɔ -wee' a pɔε de'diwlɔvva-, vva cɔvɛn -di'pɛn i jeeje vɔ jɛε di -wɛε vva bae Kea 'de nai' 'blea' 'vɔn.

43 Favɔn "ji 'de vɔvɔvɔ 'vɔn 'ε due 'due, de-nvɛ' nyvɔ 'pɔvɔ jrii' ke dɔ klɛε" -tuu"-tuu -a nɔvɛ 'bo dboun 'a wlu".

44 Nyvɔ "klein -vɔ -jea Sesi 'a -ti' to' 'vɔn ε, vɔ -wee' 'kɔvɛn "jru -tadue, -wɛε vɔ po vva' 'bleedɔ -wee' "klein -tadue.

45 Uva ple vva' 'bleedɔ -wee' "klein ke vva' "wlii- -wee' 'mɛ -wɛε vva -gble' ɔa' 'wɛi 'vɔn due 'due ka jɔvɔ' nɔa "i o 'jea 'je ε, 'kamɔ vva "nyɔ o.

46 Uva' to' nɛ due', vva 'kɔvɛn "jru 'de Kea -gbu klaa" 'di 'wɔ "o 'wɔ. -Wɛε vva di Tv"bo 'a diide 'de vɔvɔ o -gbi" 'dii. Uva di vva' diide 'mɛ 'de 'mva- ke pɛε 'a "kpei-flɔan' 'vɔn.

47 Uva 'bɛε- Kea 'a 'nynɔ "i, vɔ nɔmɔɔ 'e nyvɔ -wee' "klein "jri 'dei, -wɛε Tv"bo a nɛε 'de 'pɔnyvɔ a 'kpa 'de vɔvɔ "klu 'wɔ "o 'wɔ.

3

Pɛi ke San 'pɔvɛ klɔɔi

1 Pɛi ke San a muε 'e Kea -gbu klaa" 'di -tadue Kea bae nɔ", -kwie" jrv -gbao.

2 'Bo Kea -gbu klaa" 'a -gbɛin" -je vva 'daa- "jriinmo-tua" -pɔn" ε, 'bomɔ vva ja "ju due' -o -wɔvɔ 'sɔ -oɔ bɔ 'mɛa, vva -te' o i jeejee, 'de oɔ -sɔvɔ 'wɛi 'de nyvɔ -a pa 'e Kea -gbu klaa" 'di o.

3 "ju -nɔ 'jeea Pɛi ke San vva jia 'e Kea -gbu klaa" 'di paa' "jriε 'sɔ o -sɔvɔ vɔ -pɔ o.

4 Pɛi ke San "sii o "jriε-, 'sɔ Pɛi 'na : -In -gbɔn -a ja kea' !

5 'Sɔ oɔ -gbɔvɛn vɔvɔ ja jojo, omo 'na -mɛ o 'je vɔvɔ de 'kwa 'je 'de-.

6 'Bomɔ Piɛi wlu ɔ -pee ka, ɔ 'na : 'In se 'wei ke 'sani 'ble, 'kaa de 'in 'blea emɛ 'ma ji -bn 'nyta'. 'De Sesi Klisti -wba Nasareti 'a 'nyni 'bn ε, -in -sɔn 'bn -in -je na- !

7 Piɛi kpɔɛn ɔɔ' diansɔn 'sɔ, ɔ kpɔ "jei. 'Bo ε "sri "ju -nɔ 'ɔ bi ke ɔɔ' klosɔ" je 'o "si.

8 -Fai 'sɔ ɔ sɔn 'bn 'ε, ɔ nyna bi "kpei, -wɛɛ ɔ -te naa' -pɔn". 'De ɔ ke Piɛi e San pa 'e Kea -gbu klaa" 'di, ɔɔ na', ɔɔ -pliin" ε "jei- -wɛɛ ɔɔ 'bɛɛ- Kea 'a 'nyni "i.

9 Nyɔ -wee' "klein 'jeeɔ', ɔɔ na', ɔɔ 'bɛɛ- Kea 'a 'nyni "i.

10 Uɔ juuɔ "i 'pepe ka ε nɪa "ju -ɔɔ -tea i 'bo Kea -gbu klaa" 'a wɔn nyɔ a 'daa- "jriinmɔ-tua" -pɔn" -wɛɛ -ɔɔ -srɔa', 'sɔ εε jiiε ɔɔ mian', tai' "maa' ɔɔpɔ 'mɛ 'de de -nɔɔa "ju -nɔ "jrii 'a -ti' 'bn.

-Po' Piɛi bla

11 Ka "ju -nɔ 'nɪa Piɛi ke San -pɔn", nyɔ -wee' 'jea kan' 'sɔ εε' tai' "maa ɔɔpɔ 'mɛ 'sɔ ɔɔa ple', ɔɔa muɛ 'de ɔɔpɔ o 'de Kea -gbu klaa" 'a 'fɔ ɔɔa 'daa Salomɔ -nyni ε.

12 Piɛi 'jea kan' 'sɔ ɔ wlu' 'de nyɔ -gbaea' -pee ɔ 'na : Israɛ-kɔɔn, dɛɛ -ti de -nɛ 'ε tai' a "maa aɔpɔ- ε- ? 'De dɛɛ-ti aɔa -gbɔn -apɔ mɔ ja jojo ε- ? Nyɔ -na -apɔ mɔ 'ɔ "ikmaa' ke -aa Kea 'a -jei" naa' mɪ -nɔɛ' -wɛɛ "ju -nɔ naa- ?

13 Kea -nɪa Ablaam Ke, Isaaki Ke, Sakɔɔ 'a Kea -wɛɛ -ε -nɪa -a "bo -wi" 'a Kea a, emɛ -bɛɛ' εε' dɔnɔvi Sesi "i. ɔɔ' Sesi tu ε, ɔmɔ aɔ to 'e -wɛɛ aɔ cɛn wlu "kpei 'bo Pilati -ɔ -nɪɛi" -ɔ -je ɔ i "sii- "juɔi.

14 "Ju -ɔ -kweai -wɛɛ -ɔ -srɛai" ε, aɔ 'bo -mɔ 'mɛ -wɛɛ aɔ -tee' Pilati i 'de ɔ 'e "ku 'dbai 'saɔn "jrii nɔ.

15 Aɔ 'dba "ju -ɔ -nɪa 'kmɔnɪa' 'a jei 'mɛ, kaa Kea -sɔ 'e 'mɛa' 'bn, -wɛɛ ε jɔ 'kmɔ de. -A -wee' "klein -nɪ -mɛɛ' -ta 'jeɔn.

16 "Ju -nɔ aɔ juua 'pepe 'de aɔa 'jea i -ta ɔ 'pɔɔ 'de Sesi 'a 'nyni 'bn. 'De ɔɔ' 'nyni -kwɪ" -tea' mɛ -nɔɛ' -wɛɛ ɔ 'ble 'kpi 'de ɔ nyna i -ta. Sesi -kwɪ" -tea' mɛ -nyɪ" ɔ 'pɔɔa' -cɛɛn'- 'bo aɔ -wee' "klein "juɔi.

17 'De kaan ka la 'jaa-, 'ma de'di -wi", 'in 'je kan' 'mɛ dɪ "klein aɔ ke aɔa' klae" -wi" nɔa tɛin" ε, aɔ sɪ "i juo-.

18 'Kaa Kea nɔ ta' dɪ tu 'mɛ -wɛɛ dɪ "klein εε' wlu 'kwajaaɔn 'tmɔa sese 'de Nyɔ'pɔvi 'a 'kle 'je -ti' 'bn 'je 'o nyni.

19 -Je ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ aɔ juo aɔa' dɪsain "i, aɔ "biie- 'de Kea o, -wɛɛ ε 'je aɔa' dɪsain -kɔ'.

20 -Wɛɛ aɔa' kupeeε' 'bn -tea' 'je 'e Tu"bo o fɔ o 'wɔ, 'de ε 'je Nyɔ 'pɔvi Sesi -ɔɔ -ti' 'tmɔa sese dɔo 'de aɔ -pee.

21 ɔmɔ -je 'e jaɔn 'di i -te mamaɔ 'sɔ ε 'e dɪ -wee' "klein 'a 'o nynia' jɛɛ- ka Kea 'a -cɛ" 'kpa 'tmɔɛ sese 'de εε' wlu 'kwajaaɔn 'wɔn ε.

22 Moist wlu' ka 'de- ɔ 'na : Aɔa' Kea Tu"bo a muɛ nɔa' -wɛɛ 'de aɔa' de 'di-wi" "klu ε, εε' wlu 'kwajaaɪ due' 'je 'e 'wɔ -wɛɛ ka 'mɔ nɪa ɔ 'je kan' nɪ-. Dɪ "klein ɔɔ mua 'tmɔa' a, aɔ pɔ i doin" o.

23 'De nyɔ "o nyɔ -sea' wlu Kea jɔɔ 'kwa doin" o pɔ ε, -mɛ Kea a mu ɔ i-saa', -wɛɛ ɔ 'je 'o εε' 'cɛ 'ε -kwea' 'wɔ.

24 Kea 'a wlu 'kwajaaɔn -wee' "klein -ɔɔ -wɔa de -tba' 'e Samiɛl "kpei ε, ɔɔ -wee' 'tmɔ 'wɪ -nɪ 'a -ti' 'mɛ -ke.

25 Aɔ nɪɛ Kea 'a wlu 'kwajaaɔn 'a 'nynuu -o. Dɔɛɛɛ Kea ke -a "bo -wi" -tua" 'emu tɛin" 'de εε' -ti' 'bn ε, ε wlu' ka 'de Ablaam -pee, ε 'na :

'De -ma "nynuu- 'bn ε, 'demɔ 'in 'je jii -wɛɛ 'in 'je 'kmɔ -wee' "klein "diwan pɔ.

26 'Kamɔ Kea nɔ -wɛɛ ε ja εε' dɔnɔvi 'de aɔ "klu tɛin", ε dɔɔ' -wɛɛ ɔ 'je aɔ "diwan pɔ, 'de ɔ 'je aɔa' "jua- 'de dɪsain "kpei -sa due 'due.

4

Piɛi ke San muɛ 'bo Suifɔ-wi" 'a -gba jeun "juɔi

1 -Ta Piɛi ke San nɪa nyɔ -pee wɔa' 'sɔ 'sraa -saɔn o, Kea -gbu 'dei -tei 'a klae" o, Sadiseɛn-wi" ji'.

2 De Piɛi ke San a tɔɔa nyɔ Sesi 'a -ti', -wɛɛ ɔɔa 'tmɔa "kunyɔ" sɔn -ti 'de ɔɔ' 'nyni 'bn ε, ε se ɔɔpɔ 'tɔn nɔ.

3 'Sɔ ɔɔ kpɔ ɔɔpɔ sɔn -pɔn" ɔɔ pɔ ɔɔpɔ -kaso 'di mamaɔ 'sɔ -sɔn' je -sɪn', dɛ-nɔɛ' -ta ɔɔa kpɔɔn a ɔɔpɔ ε, -mɛ kwie kpɔn'.

4 'Kaa wlu -tmɔa' nyɔ -ɔɔ -wɔɛn ε, ɔɔa' -tuu"-tuu -je ε tɔ' 'bn, ɔɔ 'kpa "kpei ɔɔ 'bɛɛ- nyɔ 'a "wlu -mm" 'mɛ.

5 -Sɔn' -sɪan', Suifɔ-wi" 'a klae" o, nyɔ -cɔɔn'-wi" o, kɛ' wɔ -saɔn 'kɪɛn "jrui 'bo Selisalem.

6 Ɔv ke Anɪ, -ɔ -nɪa 'sraa -sai klaa" ke, Kaɪfɔ ke, San ke Alesandri ke, ε ke nyɔ "klein -vɔ -wɪva 'e 'sraa -saɔn klae" 'a "ji 'di ke.

7 Ɔv kpa Pɪei ke San 'bo vɔa' -kwea'-, 'de vɔ -tee' vɔvɔ i, vɔ 'na : -Ta ao -sa "ikmaa', 'de nyɔ -ɔɔ 'nynɪ 'vɔn ao nɔ εε' de tu ε- ?

8 'Bomɔ Pɪei Kea 'a -Suu "jia 'e 'vɔn wlu 'de vɔ -pee ɔ 'na : Aopv- Suɪfɔ 'a -jeopovɔn ke vɔa' nyɔ -cɔvɔn-'wɪ" ke-,

9 ka aɔa -teea' -a i 'de -sɪanwɪ 'di 'de 'dɔe -nɔvɔa klɔɔɪ -nɔ "jrii 'a -tɪ' 'vɔn -wee ka ɔ nɔa 'pɔsvɔn -a -je ε 'tmɔ 'de ao -pee.

10 Ao -wee' "klein 'wɔvɔn 'mii -wee Israe-kɔvɔn 'je ε juo-, 'de Sesi Klist -ɔ -wɪva Nasaretɪ, ao kɔa 'o tu -kwɪ" -wee Kea -sa "kunyɔɔ' ε, 'de ɔɔ' 'nynɪ 'vɔn mɔ "ju -nɔ nyna i 'bo aopv- "juɔɪ -ta, 'de kui -sɔn i flɔan' 'vɔn.

11 Wlu -crɪta' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di tɛɪn" 'naa :

"Soukpo, ao -ɔɔ poa -gbu" poa i ε, -wee ao 'na ε se nɔvɔɔbo 'ble ε, εmɛ -snɛɛ "soukpo -cɛɛn' 'vɔn.

12 'Pɔvɔa' se 'e nyɔ "o nyɔ jɔɔ' 'vɔn nɪ-, -bo ε se Sesi 'a 'sv 'vɔn nɪ ε, de-nvɛ', Kea se nyɔ deejɔɔ' to- 'nɔ 'kmɔ "kpei -ɔɔ 'nynɪ 'vɔn nyɔ 'e 'pɔvɔa' 'jee-.

13 Ɔv 'jea Pɪei ke San 'a wlu 'a ikusɔn 'bo -gbajeɔvɔn -nɔ "jɔɪ tai" "maa vɔvɔ 'mɛ, de-nvɛ' vɔa 'dɔvɔvɔ nyɔ -sea' de "i juo-wee -vɔa 'nynɪ nyɔ sea juo ε, 'de ka vɔ ke Sesi na tɛɪn" ε, vɔ 'je kan' -mɔ 'mɛ.

14 'Kaa vɔa 'jeε "ju -ɔ -pɔva i 'bo Pɪei ke San -pɔn", de vɔ 'jea 'tmɔ, ε se nɪ-.

15 'Sv vɔ wlu ε vɔ -pee vɔ 'na : Ao 'wɪv 'nɔ -a "klu ao "si "kpae'. 'De vɔa' 'sv die 'mii 'bo vɔa' 'sv 'nynɪ vɔ 'na :

16 Ka -a -je nyɔ -nɔ 'a -tɪ' nɔ -gbo' ε- ? Nyɔ 'pɔvɔjrii' vɔ nɔa, ε se 'vɔn -too' -ta 'ble Selisalem -nyɔ -wee' juε', -a se ε 'bɛɛ- -a -je ε 'kwla -tu".

17 'Kaa ta' -tɪ' tu 'bo 'blva- ja -kɔε, -bo ε nɪ kan' a, -mɛ -a -kmaa wlu "i 'de vɔ -pee, -wee -a -je vɔvɔ kɛ' "i -te' vɔ 'bo Sesi 'a 'nynɪ "si ke'wɪε 'de nyɔ jɔɔ' -pee.

18 'Sv vɔ 'da Pɪei ke San 'mɛ ke'wɪε, -wee vɔ -te' vɔvɔ kɛ' "i 'de vɔ 'na : Nyɔ 'bo Sesi 'a 'nynɪ 'wɔvɔn 'de aopv 'wɔvɔn, 'de ao 'bo ɔɔ' 'nynɪ "siε 'de nyɔ jɔɔ' -pee 'bode.

19 'Bomɔ Pɪei ke San wlu ka vɔ 'na : Aoa -gbɔn ε ja 'ee, ε -srɛi" 'mɛ 'bo Kea "juɔɪ -wee nyɔ 'e aomɔ wɔvɔn 'je, ε 'e Kea -sii ?

20 -Apv mɔ ε, de -a -wɔan 'de -a -jeea' "jriε- ε, -a se ε 'bɛɛ- -a -jɪ wɔvɔn "muu-.

21 'Sv vɔ -tee vɔvɔ kɛ' "i ke'wɪε -wee vɔ "tai- vɔvɔ "i 'de nyɔ -kwea de "juɔɪ, de-nvɛ' ka vɔ 'jea Pɪei ke San 'a 'pee kpɔvɔsvɔn nɔ -gblein', 'ka se nɪ-. 'De dɪ -nɔvɔa 'mɔa 'a -tɪ' 'vɔn nyɔ -wee' a 'bɛɛ- Kea 'a 'nynɪ "i.

22 'De "ju -jɔ -pɔva 'de jrii' 'vɔn 'mɔa-, -mɔ cɛn -sɪn 'a kwla -nyiiε "kpei -tie".

Kea 'a -jei" naavn 'a baewlu

23 Pɪei ke San "sia i 'sv, vɔ mu ε 'e vɔa' "dɛi-wɪ" o, -wee dɪ "klein 'sraa -saɔn 'a klae" ke nyɔ-cɔvɔn' 'tmɔa vɔvɔ -pee ε, vɔ po ta' "kuan.

24 Ɔv 'wɔan "kuan -nɛ vɔ -wee' pɔε wlu -tadue -wee vɔ bae Kea, vɔ 'na : Tv"bo, εmɛ -nɔa' 'blva- ke javɔn ε, -wee -ε nɔa 'toniε ke dɪ "klein -nɪa 'nɔ 'kmɔ ε,

25 εmɛ -ε -nyɪ" εε' -Suu -a 'mɪa Dafidɪ -nɪa εε' dɔvɔvɪ, 'de ε -na :

Deε-tɪ -wee 'blva- ke -blva nyna ja -wee tɔ' saɪn inaa 'a 'sv "ji 'de vɔvɔ 'vɔn ε- ?

26 'Beɔ-wi" -nɪa 'e 'blva- "kpei vɔ -wee' nyna ja -wee kɛɛma' -wee' po kɪvɔn -ta -due 'de Tv"bo ke εε' "ju -teea kpɔɪ" 'a o -fɔn' -tɪ' 'vɔn.

27 'Kamɔ ɪ nɪ 'de εε' dɔvɔvɪ Sesi -ɔ -teea kpɔɪ" 'a -tɪ' 'vɔn. Eroɔɔ ke Ponsɪ Pilatɪ pɔε kɪvɔn -ta -kwɔ -nɛ 'di -wee vɔ ke nyɔ 'srɔ ke Israe-blva blo' wɔvɔn 'bɛɛ- wlu 'vɔn.

28 De εε' -cɛ" 'kpa -tea' sese ε jea nɔ 'de εε' -kwɔvɔtɪ 'vɔn ε, εmɛ vɔa nynia 'o mu.

29 kaan ka la 'jaa Tv"bo, ε -gbɔn 'kle vɔa -tua" εε' "nynuu- ja, 'de -apv -ɔ -nɪa εε' dɔvɔvɔvɔn ε, ε je -a 'kpɪ "nyɪ -wee -a -je εε' -tɪ' 'tmɔ 'de -kwɪ" tbaa' 'vɔn.

30 εε' "ikmasɔn nɪ -a "kpei -wee -a -je nyɔ 'pɔvɔ- 'de -a -je jrii' nɔ 'de Sesi -ɔ -nɪa εε' dɔvɔvɪ ε -teea kpɔɪ" 'a 'nynɪ 'vɔn.

31 Ɔv -kɔa' bae' 'sv ε, -ta vɔ 'kɪvɔn "jrui -suua' i 'sv Kea 'a -Suu "ji 'de vɔ -wee' "klein 'vɔn 'ε, -wee vɔ -te Kea 'a wlu 'tmɔa' -pɔn" 'de -kwɪ" tbaa' ke pɛε i kua' 'vɔn.

Kea -jei" naavn a pɔε vɔa' 'bleɔɔ -tadue

32 Nyɔ "klein -vɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'vɔn ε, vɔ -wee' "siε "i -wee vɔa' tɔ' nɪ due'. De due' 'blea, -mɛ vɔ -wee' -ble ε, nyɔ 'ɔ wlu

'de vuvu "klu ov nu 'ma de. Uva' di -wee' nre due'.

33 Tu"bo 'a dboun a 'tmv ov "kunyov son-ti 'me 'de 'kpi 'blea' ke 'diikua' 'bn, -wee Kea 'a 'saavn klaa" ni uv -wee' "klein "kpei.

34 Nyv -jea 'de vuvu "klu ni -wee de 'jea 'kwa -pon ov se ni-, de-nve' nyv -uv -blea -kle' o, nyv -uv -blea -gbi" o, uv pli -wee' 'me. -Wee uv ja ia' sovn', 'de uv po i -tadue.

35 'De vva ji Sesi 'a dboun, -wee vva -gbli' nyv "jrii due 'due ka jrov' nra 'i e, ov 'jea 'je e, 'kamv vva "nyv ov.

36 'Kamv "ju due' -wlvv Siprv nu -ke. Ov "ju tu 'a 'nyv ni Sosev -wee Sesi 'a dboun blo 'nyv "kpei 'de vva 'dov Banabav, e 'de me -ni nyv 'kpi "nyv. Ov 'wlvv 'e Lefi 'a "ji 'di.

37 Ov ple -kle' ov 'blea 'me -wee ov ja ee' 'wei 'de ov "nyv Sesi 'a dboun.

5

Ananias ke Safira 'a -ti'

1 'Kaa "ju due' -ov ov 'nyv nra Ananias e, ov ke ov 'nyv Safira plev vva' -kle'.

2 'Sv ov -tue' ee' 'jeewe' 'a tov i, -wee ov kpa ia' tov 'de Sesi 'a dboun o, ov 'nyv ju' 'pepe.

3 'Sv Pivi wlvv ov -pee, ov 'na : Ananias, de-ti -in -tai" nyovavn "i -wee ov "duo -ma pve -wee' 'bn kan', 'de -ma dii Kea 'a -Suu sv wvn ? 'De -in -te' -ma -kle' 'a 'jeewe' 'a tov i e- ?

4 -Bo -in se -ma -kle' me ple 'de e, e se -ma de ni- ? 'De -bo -in plev mv 'dee, ee' 'wei se -ma -tea' -tee ? Ka to' savn -ne -me nu 'e -ma pev o 'kpasvn e- ? E se nyv mv -in -dii sv wvn ni-, 'kaa Kea me -in -dii sv wvn.

5 Ananias 'wavn wlvv -ni 'sv e, ov -ka i 'bo 'blvov 'sv ov 'mee. Nyv "klein -jea ee' -ta, favn klaa" 'kpa 'de uv 'bn 'e.

6 -Kwv " mu' pla sovn vn 'sv uv "fin ov de "jrui -wee uv kvv i nmaea'.

7 Nv " ov "jri taan -sia' 'o mu 'sv e, ov 'nyv pa -gbu", de -e -nvva v se ee' jre' 'wvn.

8 Pivi -tee' v i, ov 'na : Aoa' -kle' ao plea 'ee, ee' sovn' -wee' kaa ? A 'tmv e 'de 'bn -pee. 'Sv v 'na : Kvvn, ee' sovn' -wee' -nao.

9 'Sv Pivi wlvv 'de v -pee, ov 'na : Ka ao nu -mee' wlvv 'bn 'beesvn -wee aov -tin' Tu"bo 'a -Suu i e- ? A -gvvn 'nv, nyv -vva -wlvv aa' kvvn i nmaea', uv ka 'bo -gbein" -jei". Uva ji avn kpaav' -ke.

10 'Bo e "sri, v je i -ka' 'bo Sesi 'a dboun bi o, v je 'me. -Ta -kvv " mu' -nu a paa -gbu", -me uv jee va' "ku. 'Sv uv kvv' -wee uv nmae v i 'bo va' kvvn -pvn".

11 De -nvva 'mva- ee' favn -kpa 'e Kea -gbu ke nyv "klein -uv -wavn e 'bn e, e 'bei".

Sesi 'a dboun nve jrii' -tuu"

12 Sesi 'a dboun a nve jrii' -tuu"-tuu 'bo nyv 'a -kvea-', nyv -uv -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn e, uv nre -tadue 'de Kea -gbu klaa' 'a -gbu" wv uv -tuu" a Salomv nyv 'di.

13 Nyv -sea' Sesi 'a -ti' to' 'bn 'je e, -mav 'kpa 'de vuvu "klu, 'kaa nyv a 'jee vuvv 'a "dia, vva pov vuvv -ti' o kpleiin.

14 Nyv -vva -jea Tu"bo 'a -ti' to' 'bn a 'kpa "kpei sovn- sovn- 'de 'nyvkvav' ke "nyvnmai 'bn.

15 -Wee vva ja 'wenvv -tuu"-tuu -je woi vva -te' jrv' i 'bo vva' "kpei 'pende "kpei, 'de vva 'pevn- jrv' i 'bo sre' "kpei, -wee -bo Pivi a sea -si' e, 'de ov -fli 'je nyv "kpei crii- 'de vuvv "klu.

16 Nyvovv a -kve' -kvlv 'dii vva jea ji -gbli -gbli 'bo Selisalem vva ja vva' nyv -vva di a pava, e ke nyv -siisavn nra 'e 'bn ke, -wee uv -wee' "klein a 'pv.

Uva -tue" Sesi 'a dboun 'kle

17 'Sraa -sai klaa" ke Sadisevn-wi" -uv -ke ov nra kvv" e, -kvlv "ji 'de vuvv 'bn 'e 'sv uv 'be- wlvv 'bn 'e -wee uv 'e Sesi 'a dboun svvn -pvn" kpa.

18 Vv nyvaa vuvv i, -wee uv po vuvv 'de nyv -wee' "klein 'a -kasogbu 'di.

19 'Kaa Tu"bo 'a "soai due' -ji" "mav", -wee ov kain -kasogbu "wavn 'de -ov -sii" vuvv "kpaev' -wee -ov -wlvv 'de uv -pee -ov -na :

20 Ao mu 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee ao 'je 'kmv dee nra 'a -ti' -wee' 'tmv 'de nyv -pee.

21 Sesi 'a dboun 'jee wlvv -ne wvn. -Ta -sovn' -svvn' -me uv muv 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee vva tov nyv Kea 'a wlvv.

'Sraa -sai klaa" ke nyv -uv -ke ov na, uv 'kvvn Israe 'a nyv-ovvn' "jrui -wee uv 'je

-ti' poo-. 'Su ub dbox nyu -wee ub mu Sesi 'a dboun 'booa' 'de -kasogbu 'di.

22 'Kaa nyu ub dboa nynia 'bo -kasogbu 'di ε, ub se ubpu jεε-. 'Su ub muε de -wee ub po "kuan.

23 Ub 'na : -Ta -aa mua -mε -kasogbu 'a kpaε" -wee' kaan "woin, nyu -uba fua -kasogbu i ε, -a -jεε ub -wee' 'mε, 'kaa -a -kaian 'o -gbein" -a se nyo jro' 'je 'de ε 'di.

24 Kea -gbu 'dei -tei 'a klaa" o, 'sraa -saun 'a klae" 'wcan wlu -ni ε, de ub 'jea to' "kpei- naa -gblein" 'de Sesi 'a dboun 'a -ti' 'un, 'de -ta ub 'jee -tu" ε, uba' 'je ε.

25 Ub si ε wlua' 'su "ju due' ji' o 'na : Ao -gbun 'no, nyo ao poa -kaso 'di ε, ub nιε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee uba too nyu Kea 'a wlu.

26 'Su Kea -gbu 'dei -tei 'a klaa" ke oo' 'ce-wi" mu' -wee ub 'da Sesi 'a dboun woo. 'Kaa ub se ubpu sun -pun" kpa, de-nue' faun a nu ubpu 'mε, uba pleee' nyu je ub "soi itbaa-.

27 Ub ke ub mua, ub kpa ubpu 'e -gbajevn "juoi -wee 'sraa -sai klaa" a -tee' ubpu 'won i ka,

28 o 'na : -A se aopu ke' "i -te' 'de- ? -A se 'na ao 'bo "ju -no' o 'nynu "siie 'de nyo "o nyo jro' -pee ? 'De dεε -ti aoa nu kan', -wee ao -ko' Selisalem-kwlo ja 'de aoa' nyudetooa' 'un ε- ? -Aee' aoa -pon -wee "ju -no' o nymo 'je 'o -a "jru 'kpa ?

29 Piεi ke oo' "dei-wi" 'na : Kea mε -a -je won 'je, ε 'je nyioapu -sii-.

30 Sesi ao 'dba 'bo tu -kwli" ε, -a "bo -wi" 'a Kea jo 'kmu de.

31 Kea kpo "jei 'de εε' dianfo o, ε nuε εε' keema' ju ke Nyu 'puvi 'un -wee o 'e Israe-nyu no" "nyu 'de ub 'e 'kmu fai" poo- 'de uba' disain 'je -kwe-.

32 -A -wee' nιε di -nia 'mba 'a -ta 'jeun -o, ε ke Kea 'a -Suu ε "nyia nyu -uba -jee won ke.

'Sni Gamalie -tua" -gbajevn-wi" ε

33 -Gbjevn-wi" 'wcan wlu -ni 'su ub 'kpa 'cen, 'su uba -pon ub 'je Sesi 'a dboun 'kmu -sa.

34 'Kaa Fariseen due' -oo 'nyu nia Gamalie, o nιε ke' wo -sai -o, nyu -wee' -te' o 'e 'we, omo -son 'un 'bo -gbajevn 'a

-kwea'-, o 'na : Ao "sii- ubpu "kpaε' ke de -saan". Ub "sia ubpu "kpaε' 'su,

35 o wlu' 'de nyu -gbaea' -pee, o 'na : Israe-koun, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'de de ao 'jea nyu -nu "jrii nu 'a -ti' 'un.

36 De-nue' "ju due' uba 'daa- Tedast -oo -daa' oo' -ce" dewonu -wee nyioapu 'a kmε' -nyiiε bla 'o 'de ε, -ta o jiia 'bo se 'un-kwle ke, 'kaa ub 'dbō -kwloi. Nyu "klein -bla' 'bo o 'de ε, de ub 'wlu 'un -a se ε juo- -sian, 'no 'kmu ti je ka ni-.

37 'Bo -mo 'de ε, "ju due' uba 'daa- Suida -o -wlu Galile ε, -mo 'wluε "blo ke'wle 'nyu 'sbe 'dipo no", -mo -criε' nyu -tuu"-tuu 'bo o 'de. O 'mea -ke ε, nyu "klein -bla' 'bo o 'de ε, ub -wee' cien 'i 'paun.

38 Kaan ka 'ja a, 'ma 'tmub aopu 'mε, ao -saa nyu -nu 'a -ti' kwa -son, ao "tai- ubpu "i ub 'je mu. Uba' dbo uba nua -ta -bo ε 'wlu 'e nyioapu 'un ε, εε muε i soan' 'de εε' -ce" -pee.

39 'Kaa -bo ε 'wlu 'e Kea 'un -ceen'-, -mε ao se ε 'beε- ao 'je ε i -sa. Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee ao je Kea 'a tu o -foun' un 'kpa.

40 De Gamalie 'tmua ub -wee' 'wcon- 'o 'ε. 'Su ub 'da Sesi 'a dboun 'mε, ub kpa ubpu klae 'un -kpa -kpa, -wee ub -te' ubpu ke' "i, ub 'na : Nyu 'bo aopu Sesi 'a 'nyu 'won 'wcon 'bode ! 'Su ub "taie ubpu "i.

41 -Ta Sesi 'a dboun 'wlu 'bo ubpu "juoi ε, ub nιε 'e 'mba- 'un, de-nue' Kea 'a -ce" 'kpa 'wcon- ε, -wee ub ni 'e 'kle 'di 'de nyu a -fleεn ubpu 'de Sesi 'a 'nyu 'a -ti' 'un.

42 'De 'wι "o 'wι 'di ε, uba' 'bo nyu de tooa' ke Sesi Klisti 'a -poia" -ti 'a 'tmu -ti 'de Kea -gbu klaa" ke -gbi" 'dii.

6

Nyu -mε" 'son ub 'cra i 'a -ti'

1 'De εε' no" tu 'di ε, klai" nyuu a 'kpa "kpei soon- soon-. 'De ubpu "klu ε, Suifu-wi" -a poa Klekiwlu a wluε Suifu-wi" -blea 'blua- 'dei, de-nue' ub 'na : -Bo diidi -gble' no" ε, uba blaa uba' -ne -tion" nynokpaε' 'bluo.

2 'Su dboun -nia -puue 'jo 'soon 'kuen klai" nyuu -wee' "klein "jrui, -wee ub wlu ubpu -pee ka, ub 'na : ε se "isre -wee -a -je Kea 'a wlu 'tmu -ti 'i "tai- 'de -a -je dedi -sae 'a 'su -si'.

7

3 Emε -tu ε, -aa de'di -wi", ao -gbun 'e aopv "klu ao 'je nyv -mε" 'son 'e -sa, -vv -blea kpln 'dœ, Kea 'a -Suu "jia 'e 'vn -vv -nia tō'di, -wεe -a -je vvvv εε' dbo tu kwa -te'.

4 'De -apv mō 'je Kea baea' ke Kea 'a wlv 'tmva' nya kpa.

5 De -tmva' 'mva-, ε nve nyv -kwea de -wee' 'tvn. 'Sv vv -sa 'o Etiein. Sesi -kwl' -tea' ke Kea 'a -Suu "jia 'e 'vn 'ε. -Wεe vv -sa 'o Filipv o, Plokōv o, Nikanōv o, Timōv o, Pamenasi o, Nikola ke, -mō 'wlvε Antioi -wεe v n v v -ce" Suifvi 'vn tein".

6 Vv to vvvv Sesi 'a dboun "i, 'de vv bae vvvv 'a Kea -wεe vv -te' vvvv kwa "jru.

7 Kea 'a wlv 'tmva' a 'kpa "kpei sōvn-sōvn-, nyv -tuu"-tuu -a -je Sesi 'a -ti' tō' 'vn, -wεe -vva -kpa 'o klai" nynuu "kpei 'bo Selisalem. 'Sraa -savv -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' tō' 'vn -ke.

Etiein 'a kpvnsvn

8 Etiein Kea 'a "diwan ke "ikmaa" 'jia 'vn ε, v nve jrii' klav klav "de nyv "klu.

9 Nyv jrv' -wlv 'e Suifv-wi" 'a "jrui 'kvn-gbv vva 'daa- kvōkwla' 'wlvvn 'a -gbv" 'di ε, vv ke Etiein a -toos' ba o. 'De εε' "jrui 'kvn-gbv -tu 'di ε, nyv -nia 'e vv ka : Suifv-wi" -wlv Sirev ke, Suifv-wi" -wlv Alesandri ke, jrv' -wlv 'e Silisiblv "kpei ke Asi 'a 'blee-blv 'a 'fō -wee' "kpei-ke.

10 'Kaa vv se v v wōn 'bεε-, dε-nvε' v wlv 'de tō' 'dinva' ke Kea 'a -Suu 'vn.

11 'Sv vv paa nyv -svn vv 'na : -A -wōn Etiein 'a wlv 'mε, v v jea Moiv ke Kea wōn i -flεn.

12 'Kamō vv sv 'sv vv -sa 'blv -wee' o, nyv-cōvn' o, ke' wō-savv "blo -wεe vv 'wla 'e Etiein "kpei, vv kvvn v -wεe vv kvō 'e -gbajevv "juoi.

13 Vv nve sv 'tmvvn -ti' 'a -ta 'jevvn 'vn -wεe vv 'na : "Ju -nō, v v -flεn -ta -kweai ke Moiv 'a ke' wōn i jeejee.

14 Dε-nvε' dε -a -wōan 'de v wōn, emε ka Sesi -wlv Nasareti ε, Kea 'a ke' ε jaa Moiv 'kwa -wεe ε "nyv -avn, v mō -je ε fai' poo-, 'de v -je Kea -gbv 'wla.

15 'Sv -gbajevv -wee' "klein "siie Etiein "jriε-, 'kaa v v "jua a fan' 'de vvvv "jri 'de, ka Kea 'a "soai 'a "jua- nva.

Etiein bla -po'

1 'Sraa -sai klav -tee' v i v 'na : 'Kamō v n v -cεn' - ?

2 'Bomō Etiein "duo wlv 'vn v 'na : Ao -nia 'ma de 'di-wi", -v -nia 'vn "bo -wi", ao po 'ma wlv doin" o ! Tein" sese, -aa Kea -εε 'nyv 'bεa "i ε, ε to εε" -ce" 'mε 'de -a "bo Ablaam -pee 'de Mesopotamiblv "kpei, -wεe v v jea 'e Karan "tia' ji. ε wlv v -pee ε 'na :

3 -In -wlv 'nō -ma "bliblv 'di -vn "bli -gbv -svn, -wεe -vn -je 'e 'blv -'ma mua -vn tōva' 'di mu.

4 'Sv v 'wlv 'e Kalde-kōvn 'a 'blv -"kpei 'mε, -wεe v mu 'de v "ti 'o Karan. 'Bomō v "bo 'mεε, -wεe Kea jō 'nō 'blv -ε 'di -a -tia" -ta -stan "kpei.

5 ε se v -teiv dε-saan" ka "nyv 'nō 'blv -nε "kpei, -wεe -ta v 'jea "jru 'wlaa- mō'v -ti'. 'kaa ε cen wlv -tie", ε 'na : 'blv -nε, ε nve v ke v v "nynuu 'a dε -o, 'de -mε 'kamō v se "ju 'ble ke 'de εε' nō" tu 'di.

6 Kea wlv v -pee ka, ε 'na : -Ma "nynuu- a mve kvōkwla' muua' 'de 'blv -'sv "kpei, vva mve kvōkv- nva' -wεe nyv 'e vvvv 'kwa nynii- 'de -svn 'a kmε' -nyiiε 'di.

7 'Kaa Kea 'na nyv -vv -jea vvvv kvōn 'vn 'ble ε, εε' 'pee a mve vvvv kvōn 'a. -Bo -mε 'wlv 'o -jei" ε, vva mve 'e εε' 'blv -tu "kpei 'wlv -wεe vv 'je 'e 'blv -nε "kpei ji 'de vv 'je ε -gbεε'-.

8 'Sv Kea ke Ablaam -tu" 'e dbεεdε. εε' dbεεdε tu 'a juo 'vn -n v 'klen mua'. 'Kamō ε n v -wεe Ablaam 'wlv Isaakt 'de v kvō 'klen 'bo 'wv -mε" na -n v "kpei. 'De Isaakt 'wlv Sakōbv 'de v kvō 'klen, -wεe Sakōbv 'wlv "nynuu 'a -puue 'jō 'svōn, vvvv -n v -a "bo -wi".

9 -A "bo -wi" nva Sosev -kwlvn o ε, vv pleō' -wεe v mu 'de Esipv-blv "kpei.

10 'Kaa Kea ke v na' -wεe ε seie v 'de 'kle ke -ce" wōn 'jea' "klein 'kwa, ε "nyv v tō' -wεe ε nve 'de v nmōv Esipv-blv 'a 'bv Faraōn "jri 'dei. -Mōv 'beō tu -tee v v 'blv -ke v v -gbv" Sosev kwa -wεe v v po v -je o.

11 'Sv 'mve- -tee jia' -pvvn" 'de Esipv-blv ke Kananblv -wee' "klein "kpei. εε' 'kle klav jie nyv -wee' "kpei, -wεe -ta -a "bo -wi" 'jea dε -sa vv 'jea di, 'bo se n v.

12 Sakobu 'woan diide 'e 'nyu 'de Esipu-blua "kpei 'su ε, o dbo 'e -a "bo -wi" 'me "i-saa no".

13 'De εε' kpe 'soon -ne "kpei ε, Sosev 'a de'di -wi" juu o "i, -wee Faraon juu Sosev 'a -gbu" -son nyu.

14 'Su Sosev dboε nyu -wee υυ mu o "bo Sakobu -jei", ε ke o' -gbu" -son nyu -υυ -na kwla -me" 'son 'jo -mm" ke.

15 Sakobu mua 'e Esipu ε, 'demo o 'mee, 'demo -a "bo -wi" -wee' 'mee -ke.

16 Uυ "duo- υυυυ 'a 'kpi 'un 'ε -wee υυ kpa υυυυ 'bo Sisem -wee υυ nmae υυυυ i 'de -gba 'un Ablaam ja 'wei -wee o -tlan' 'de Emoo o "nynuu- 'kwa 'bo Sisem 'di.

17 -Ta di Kea "sia 'nyu 'de Ablaam -pee ta' 'o nyu no" o "kuban i ε, -me -a "bo -wi" 'a "i -tiesun a 'kpa "kpei soon- soon- 'de Esipu-blua "kpei.

18 'Su Esipu-blua 'a 'buo dee -kpao' se Sosev juo-.

19 Oo' 'beo tu toe -a "bo -wi" de "i -to -to, o pooe υυυυ 'sre i, oo kpuυ υυυυ klaan" -klan klaan" -wee υυ 'je υυa' "nynupliie i po 'de υυ 'je 'me.

20 'De εε' no" tu 'di 'bomo Moist 'wluυ-. Oo' "jupliie -ne nmoo 'e Kea "jri 'dei. O "bo ke de-wi" -gboon' 'de 'cu taan 'di.

21 -Ta υυ poo o i ε, 'bomo Faraon 'a "junynokpao' "duo 'un -wee υ -gboon' ka ua' 'ju na.

22 Moist 'cian Esipu-koun 'a to' ke υυa' kplun -wee' "klein 'me, o ji juo-. O kmai" 'de o' wlu ke o' nuudt 'un.

23 -Ta o 'blea -sun 'a kwla -nyiiε 'su, Moist 'a de 'di-wi" Israe-koun 'a "i -teea' 'kpa 'bo o -kwli".

24 -Ta oo mua, -me Esipui due' nre oo' de'di -wi" 'a due' blaa' 'su o 'wluε oo' de'di o, -wee o 'dba Esipui.

25 O naa to' i 'de ε, omo 'na -me oo' de'di -wi" 'je ε 'mii 'won 'de- ka Kea na "i ε 'jea υυυυ seie 'de oo' sun 'un ε, 'kaa υυ se ε 'mii 'won.

26 -Son' jre' -stan' 'su ε, nyu 'soon -ce' 'de Israe-koun "klu, -wee oo -tu" υυυυ 'sni -wee υυ 'je -ce' -ti 'bo. O 'na : 'Ma de 'di-wi", deε -ti aoa' 'su a -ce' ε- ? Ao nre de 'di-wi" 'a 'su -o.

27 'Kaa -jo -oo -bla oo' de'di -no -fuuen Moist nya, o 'na : -O po -un 'bomu -wee -ma -je -aa 'pee ε- ?

28 -Aee' -un -nre" -un -je 'un 'dba, ka -un -dba Esipui -kwie"- εε ?

29 O 'tmba wlu -ne 'su Moist 'kpa 'kwla, o muε 'e Madian-wi" 'a 'blua- 'di, 'demo o 'wluυ- "nynuu- 'soon.

30 O nre 'e -sun 'a kwla -nyiiε. -Ta o mua 'e Sinai cru -kwli" 'de -puon" blua "kpei ε, 'bomo Kea 'a "soai due' n' 'e -gbauo -εε wan 'di.

31 Moist 'jea εε' de tu 'su ε, ε "maa o tai', 'su oo' 'kpa 'bo ε -puυ" -wee o 'je ε ja -gbun, 'su o 'won Kea 'a wlu -ε -na :

32 'In nre -un "bo -wi" 'a Kea -o, Ablaam ke Isaaki ke Sakobu 'a Kea -o. 'Su Moist 'a di a cre', o se -un kpa "jua- "jei -wee -gbun 'o 'beε-.

33 'Su Tu"bo wlu o -pee ε 'na : -In -sa -ma "kwlai- bu', de-nre' 'blua- -un -nyu "kpei εε' 'blua- tu -kwe- i 'pepe.

34 'Kle 'ma 'ce-wi" a 'jea 'de Esipu-blua "kpei ε, 'un 'jeeε', 'un 'won υυυυ 'a -fin" wlu 'me, -wee 'un "sii 'de 'un 'je υυυυ seie-. -In ji la -wee 'un 'je -un dbo 'de Esipu.

35 Moist υυ -fleεan 'de ε, -wee υυ 'na -o -te' 'o -un 'de -un -je -aa 'ble i ke -aa 'pee 'jei n' ε- ? Omo Kea dbo -wee -o -je υυa' -jeopoi ke υυa' -seiei n-. Kea 'a "soai -o -wlu Moist -pee 'de ne-gbauo 'di ε, omo -je o sun o po.

36 Moist -no mo -sa Israe-koun kounkwla' 'de Esipu, -wee -o nu jrii' ke di -tuu"-tuu 'de εε' 'blua- tu 'di, o nu jri' 'bo 'tonie -saan won, ε ke 'de -puon" blua "kpei ke 'de -sun 'a kwla -nyiiε 'di ke-.

37 Moist due' -no -wlu' 'de Israe-koun -pee -wee -o -na : Kea a muε nua' εε' wlu 'kwajaai due' 'je 'wlu ka 'un na o 'je kan n' 'de ε 'jeo dbo.

38 Moist -no mo -n' 'o Israe-koun -puυ" 'de -puon" blua "kpei, o ke -a "bo -wi" a na -wee Kea 'a "soai a joo wlu 'kwa 'de Sinaicru "kpei, omo -oo -won Kea 'a 'kmun wlu -wee -oo -tmυ ι 'de -a -pee.

39 -A "bo -wi" se oo' won 'je -ti 'woon-, υυ -fuun o nya -wee υυ "biie- υυa' pee 'de Esipu-blua "kpei de, -wee υυ wlu 'de Aaron -pee υυ 'na :

40 -In ma -aa -ku' -jri' -a -ji 'jriε- 'jee-, -wee nyu 'ji 'ble 'bo -a "juoi, de-nre' Moist -o -sa -aun 'de Esipu-blua "kpei -ta, de o -sneεa 'un, -a se ε juo-.

41 'Su 'de ee' 'wu tu 'di e, uv nve bli' -kea'-
vva -sa' 'sraa- -pee, 'de vva nu 'mva- 'bo
vva' -ce" 'kpa 'a sun 'a nvudi "juoi.

42 'Su Kea -sa uvpu "jrie- -pun", -wee e
"tai- uvpu "i, 'de uv -te di -nia 'e jaun 'di
'a "juoi -gbēē' -pun". Ka e 'crua 'de Kea
'a wlu 'kwajaavn 'a 'sbe 'di e, e 'na :
Israe-koun, e 'mo ao -saa nmi 'sraa- 'un
ao "nyl 'de -sun 'a kwla -nyiiē 'di 'de
-puon" blva "kpeii ?

43 E se koun -ee 'nynti nia Molokt, emē -ee
-tan 'tanfo ao se "jei po -wee aoa sea blee,
e ke 'cu-sun 'a -koun Refan ao se ma aoa
sea -ku' a 'daa, -wee aoa sea "juoi -gbēē'
? Emē -ti 'ma mu ao kuvnkwa' kpa' 'de
Babilon-kwlo 'de.

44 -A "bo -wi" 'blee -tan 'tanfo -ee -poo
ke' -gbau "jrui 'bo -puon" blva "kpei, 'de e
-ni Kea -gbu klaa" 'a -sii, ee nve ka Kea
'sia 'nynti 'de Moist -pee e. E wlu 'de Moist
-pee ka 'de-, e 'na : Ka -je -in -jeea "jrie-
nia, 'kamō -in -je e nu.

45 Ee' -tan 'tanfo tu jiiē -a "bo -wi" 'kwai
mava 'su e je Sosue jee-. Omō -paa e
'de nyv jrv' Kea nva i 'de uvpu "juoi 'a
'blva- 'di, -wee e -te i 'demu mava 'su
e jee Dafidi 'a nō".

46 Dafidi nmōē 'e Kea "jri 'dei, o -tee' e
i 'de o 'je Sakobv 'a Kea 'a -gbu" po.

47 'Kaa o' "ju Salomō mō -po' ee' -gbu".

48 'De -mē 'kamō Kea -nia 'e jaun 'di ee'
'ti 'de nyio 'o poo-gbu 'di, ka e 'tmvva 'de
Kea 'a wlu 'kwajaai 'a 'sbe 'di e :

49 Tv"bo 'na : Jaun mē -ni 'ma 'beokpa-te,
-wee 'blva- ni 'ma bi "kpei -te -de.
-Mē -gbu" -jewe- ao 'je po -wee ao
'je 'un "nyl e- ? 'De -tawē- aomō 'je
'un "nyl -wee 'in 'je "jru 'wlaa a- ?

50 'Ma sun mē -se' di -nia 'mva- -wee'
"klein nu ?

51 'Oo, ao "jrkuun 'a ti, -o pē kmuai"
-wee -o doin" "suan 'de Kea 'a -Suu 'a wlu
'a 'wōn -ti 'un e, aoa -fōn' Kea 'a -Suu o
jeejee. De ao "bo -wi" nia 'un 'de e, emē
aopv ni 'un -ke.

52 Kea 'a wlu 'kwajaai -jōwē- ao "bo -wi"
se 'kle -tu" e- ? Nyv -uv -tmva "ju -o -srēai"
'a ji -ti e, uv 'dba uvpu 'mē, o' "ju tu mō
aopv- to 'e -wee -o' 'dbaun ao 'kpa.

53 Aopv- Kea' jaa ee' "svi kē' 'kwa e
'nyia, -wee -o sea -mēē' kē' tu wōn 'je e,
aopv-.

Uv tbaa Etiein "soi i

54 Uv 'wōan wlu -nē 'su uv 'kpa 'cēn, vva
diiē 'nynti "i 'de Etiein -pee.

55 'kaa Etiein -mō e Kea 'a -Suu "jiō 'un 'e,
-wee o' -gbun 'e jaun -kwlv jojo, 'su o' 'jee
Kea 'a tv"bode i, -wee Sesi nyna i 'de Kea
'a dianfo o.

56 'Su o' 'na : Ao -gbun 'nō, jaun 'ma 'jea i
e, i kaien wōn, -wee nyio 'o "Ju nyna i 'de
Kea 'a dianfo o.

57 'Su uv -saa "wō -cruen", uv "suen -cu
doun" -wee uv -wee' "klein bluu o' "kpei
-tadue.

58 'De uv 'klo i, uv -so 'o -kwlv, -wee
vva tōō "soi i. Nyv -jea ee' -ta -tee' vva'
'unpaadi i 'bo -kooai" -saan" due' -o' 'nynti
nia Sōo -pun".

59 -Ta vva tbaa Etiein "soi i e, -mē o'
bae', o' 'na : Tv"bo Sesi, -in -kpūn 'ma
-suu sin 'sōōn.

60 'Su o' poē 'koi- -klu' -wee o' "wō kpleiin,
o' 'na : Tv"bo, de uv nva -ta -in -bo e -sroē'
'bo uvpu "jru. O' 'tmva wlu -ni 'su e, o' 'mēē.

8

Soo -tuē" Kea -gbu 'kle

1 Sōo poē Etiein 'a 'dbaun -ti' o. 'De ee'
'wu tu 'di mō 'kle klaa' -jia' Kea -gbu "kpei
'bo Selisalem -tee -wee nyv -jea Sesi 'a -ti'
tō' 'un -wee' -gba' ja 'de uv mu Suideblva
o, Samadiblvā "kpei. Sesi 'a dboun 'a 'sv
sie 'o Selisalem.

2 Kea 'a -jei" naavn mu -ji' -wee -uv
-nmae Etiein i, -uv pa o' 'kwe- 'de -uv
-fin" o' kplein.

3 Sōo -mō e, o' -sa' Kea -gbu i, 'su o'
jea 'un -sii'. O' pa -gbi" 'dii -wee o' kpūn
'nyvokpae' ke "nyvunmai 'de o' po uvpu
-kaso 'di.

Filipv 'tmvē Sesi 'a -pōia" -ti 'bo Samadi

4 Nyv -uv -gbaa di 'mii e, vva muē -ta "o
-ta -wee vva 'tmv -pōia" -ti.

5 Filipv muē 'e Samadi blva 'a -kwlv due'
'di, -wee o' 'tmv Klisti 'a -ti' 'bomu.

6 Nyv -tuu"-tuu -kuan' "jrui e, vva poē
de Filipv a 'tmva doin" o -snii', -wee vva
'jee jrii' o' nva "jrie- -ke.

7 De-nvē' -siisan -wlv 'e 'wēnv
-tuu"-tuu 'un 'de "wōōa' 'un, -wee klōōn
-tuu"-tuu ke 'tooun a' pv.

8 'Su 'mva-cruen" klaa" 'kpa'a 'bo εε' -kwlo tu 'di.

Jrii' poi Simo 'o -ti'

9 'De "ju due' -ni 'bo εε' -kwlo -tu 'di see, uva 'doo Simo, oo 'daa oo' -ce" dεwont i. 'De oo' jrii' oo nva 'a -ti' 'un ε, oo "maa nyu -nia 'o Samadi -wee' tai'.

10 Mu" ke klae" -wee' a poe oo' wlu doin" o -snii' see -wee uva wlu ka : "Ju -no -mo 'blee Kea 'a "ikmaa' nyu a 'daa "ikmaa' klaa" a.

11 Uv -wee' a po oo' wlu doin" o -snii', dε-nue' o -kwle uva' tai' "maa' 'me 'de oo' jrii' 'un.

12 'Kaa uv 'woan Filipu 'a wlu oo 'tmva Kea 'a tu"bode ke -poia" -ti -nia 'de Sesi Klisi 'a 'nyu 'un 'a -ti' 'su ε, uv 'je oo' wlu to' 'un 'ε, -wee 'nynokpae' ke nmai -wee' a poo "ni "jru.

13 Simo mo 'o -ce" 'jee Sesi 'a -ti' to' 'un -ke. O -koa' "ni "jru pooa' 'su oo' teen Filipu o, dε-nue' nyu 'puv jrii' ke di klae" -ia nva i "moo- tai'.

14 Ka Kea 'a wlu pa 'e Samadiblua "kpei ε, umi Sesi 'a dboun -nia Selisalem 'won, 'su uv dbo 'e Piei ke San 'me.

15 -Wi" -mu nynia 'e Samadi ε, uv bae nyu -uv -jea Sesi 'a -ti' to' 'un 'a bae', -wee uv 'e Kea 'a -Suu 'je,

16 dε-nue' -me Kea 'a -Suu se 'e uvpu 'a due' koun -gbai' 'un "ti ke. Uv pooe "ni "jru 'de Sesi 'a 'su 'a 'nyu 'un.

17 'Su Piei ke San -tee uvpu kwa "jru, -wee uv 'je Kea 'a -Suu.

18 Simo 'jea Sesi 'a dboun -tea nyu kwa "jru -wee Kea 'a -Suu jia 'de uvpu 'un 'su ε, o "nyie uvpu 'wei,

19 'De o 'na : Ao "nyu 'un "ikmaa' -ne -ke, -wee nyu "o nyu 'un -te' kwa "jru o 'e Kea 'a -Suu 'je.

20 'Kaa Piei wlu o -pee o 'na : -In -ke -ma 'wei cen 'e -klu' -tie", dε-nue' -ma naa to' i -mo -na nyu 'bee' o 'je 'wei ja- -wee o 'je Kea 'a -paan' -tin' !

21 De -εε nva -ta -ma dε "o dε jre' se ε 'di ni-, dε-nue' -ma pee se "isre 'bo Kea "juoi.

22 To' saun -ma naa i -ne -in -bo ε o. 'De -in -je Tu"bo -bae -wee ε 'je -un εε' to' tu 'un -sa, -bo ε 'bee- ε 'je nve 'de, Kea 'je -ma desavn -ko'.

23 De 'ma 'jea i 'de -un 'un ε, me -ni -in 'di nynie won -wee desavn 'ble -un koun 'un ke.

24 'Su Simo 'na : Aoa' -ce" 'kpa bae 'ma Kea, -wee di ao "sia 'nyu ia' di tu je 'un "jrii nve-.

25 Piei ke San -koa' -po blaa' 'de nyu -pee 'su uv muε Selisalem de. Ka uva mua, 'kamoo uva 'tmv -poia" -ti 'de Samadikoun 'a -kwle 'dii.

Filipu ke "jrujei klaa" Etiopien i ke

26 Tu"bo 'a "soai due' wluε 'de Filipu -pee, ε 'na : -In -son 'un -in mu 'e 'jru 'a kvaanfo o, 'de -jeblv -ε -wlv Selisalem -wee -ε mua Gasa "i, 'de -puon" blva "kpei.

27 Filipu soan 'un 'su o 'kpa 'o 'ε. Oo -gbuan 'e mu 'su "ju due' mo -ni 'bo oo' "kpeinaade 'di -oo -si'. Oo' "ju tu 'wlv Etiopi, o nve "jrujei klaa" -o. Oo' nyio tu wa 'un 'ε, -wee oo -te' Kandasu -v -nia 'beonynokpao' 'de Etiopiblua "kpei 'a "wlie- -wee' "jru o. Omo -o ji Kea "juoi -gbεεa' 'de Selisalem,

28 -Wee -oo mu 'de o "bli de, 'su o -tee i 'de oo' "kpeinaade 'di -wee oo -sro' 'e Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'a 'sbe 'dii.

29 'Su Kea 'a -Suu wlu' 'de Filipu -pee, ε 'na : -In mu, -in -kpa' 'bo oo' "kpeinaade -pun".

30 Filipu 'kpa plea' 'su, oo 'won Etiopi i -no 'o wlu, -me oo nve 'e Kea 'a wlu 'kwajaai Esai 'a 'sbe 'dii, 'su Filipu wlu o -pee o 'na : De -ma -sroa' 'ee, -ma -won ε 'mii 'mεε ?

31 'Su o 'na -bo nyu se 'un -je o po 'ee, ka 'un 'je εε' 'mii 'wonsun nu ε- ? -Wee o 'da Filipu o -te' i 'bo 'un -pun". 'Su Filipu 'jaa -wee o -te i 'bo o -pun".

32 Kea 'a wlu o nva -sroa', ε ka : Uv kpoo' ka nyu o kpa 'sraa -sa 'blaanyoo -wee o 'je ε 'dba, 'de ka 'blaaju sea wlu 'ble 'bo nyu -uva cen ε "mu- kui "juoi nva o ni kan', o se won 'bai- mo "pi.

33 'De oo' -ce" 'ε ja jaa' 'un, 'pee 'wlv 'bo o "jru 'me. -O -je oo' "ji 'a 'nyu "si 'bode ε- ? De-nue' oo' -ne 'kmunia' "tii -we- 'de 'blva- "kpei.

34 'Su "jrujei -no -tee' Filipu i, o 'na : 'Ma bae -un -ε, nyu -oo -ti' Kea 'a wlu 'kwajaai

a 'tmɔ kan' -ta a- ? Ɛ ɔɔ' -cɛ" 'kpa -ae, -ɪn" ɔɔ 'da nyo jɾɔ' ?

35 'Sɔ Filipɔ 'duɛ wlu 'ɔn, -wɛɛ ɔ tba 'o wlu -ɛ -crɪa' -nɛ "kpei, 'de ɔ -te Sesi 'a -pɔia" -tɪ 'tmɔa' -pɔn" 'de "ju -nɔ -pee.

36 -Ta ɔɔ nɪa naa' 'sɔ ɛ, ɔɔ jɛɛ "nɪ -gbuu, 'sɔ "jɾu jei -nɔ 'na : "Ni ka, dɛ -nɪ 'e la -wɛɛ 'ɪn se "nɪ "jɾu pɔɔ i ɛ- ?

37 'Sɔ Filipɔ 'na : -Bo -ɪn -je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'de -ma pɛɛ -wee' "klein 'ɔn ɛ, -ɪn -bɛɛ' -ɪn -je "nɪ "jɾu pɔɔɛ-. 'Sɔ "ju -nɔ 'na : Ka Sesi Klist nɪa Kea 'a "Ju ɛ, 'ɪn 'je ɛ tɔ' 'ɔn 'ɛ.

38 'Sɔ ɔ nyna dɛ ɔɔ -tea 'di i, -wɛɛ Filipɔ ke "jɾujei "sii- 'bo "nɔɔ- ka ɔɔ nɪa 'sɔɔn ɛ, 'de Filipɔ pɔɔ "nɪ "jɾu.

39 ɔɔ 'wɔɔa 'o "nɔɔ- 'sɔ, Tɔ"bo 'a -Suu "fla Filipɔ 'mɛ. 'Sɔ "jɾujei se ɔ "jɾiɛ- 'jee 'bode, 'kaa ɔɔɔ -tuɛ" ɔɔ' -je "jɾiɛ- ɔɔ jea mu 'de 'mɔa- 'ɔn.

40 'De Filipɔ -mɔ -taan' 'e Asɔtɪ 'bo ɔ 'wɔɔ, -wɛɛ ɔ mu mamaɔ 'sɔ ɔ nɪnɪ Sesare. ɔ cɛɛn -kwɛ -wee' "klein 'dii ɔɔ 'tmɔɛ Sesi 'a -pɔia" -tɪ.

9

Sɔɔ 'a 'de Kea o "biiesɔn-

1 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di -mɛ Sɔɔ nɪɛ 'cɛn 'mla "i 'de Tɔ"bo 'a klai" nɪnuu 'a -kwɔɔ kɾɔan' ke ɔɔa' 'dbaa -tɪ' 'ɔn. ɔ muɛ 'e 'sraa -sai klaa" o,

2 -wɛɛ ɔ -tee' ɔ 'sɔɪ i 'de ɔ 'je 'e Suifɔ-wi" 'a "jɾui 'kɪn-gbi -ɪ -nɪa 'e Damast 'dii mu -wɛɛ -bo -ɔɔa Tɔ"bo 'a -jei" naa nɪnɪ 'e mu, 'de ɔ 'je 'nɪnɔkɾae' ke nmai kɾɔn, ɔ 'je ɔɔɔɔ san 'de ɔ 'je ɔɔɔɔ Selisalem ja-.

3 -Ta ɔɔ "kɔɔan Damast i, 'sɔ -nɪain -sɔn' klaa" -wɔɔa 'e jaɔn 'di cɾɛ "jɾii 'bo -jei", ɔ 'dewei -wee' nɪɛ "puu'-.

4 'Sɔ ɔ -ka i 'bo 'blɔɔ, -wɛɛ ɔ 'wɔɔn wlu due' -ɛ -wlu 'de ɔ -pee -ɛ -na : Sɔɔ ! Sɔɔ ! Dɛɛ-tɪ -ma -fɔn' 'ɔn tɔ o ɛ- ?

5 'Sɔ ɔ 'na : -Mɔ nyo -o ɛ-, Tɔ"bo ? -Wɛɛ wlu -nɛ 'na : ɛ 'mɔ Sesi -ma -fɔan' tɔ o -o.

6 'Kaa -ɪn -sɔn 'ɔn -ɪn mu 'o -kwɔɔ, -wɛɛ dɛ -ɪn -jea nɔ ɔɔ 'je ɛ -ɔn tɔɔ-.

7 Nyɔ -ɔɔa kpa Sɔɔ ɛ, -cni'ma kɾɔ ɔɔɔ 'mɛ, dɛ ɔɔ 'jea 'tmɔ, ɛ se nɪ-. ɔɔ 'wɔɔn wlu -nɛ 'mɛ -ke, 'kaa ɔɔ se nyo "jɾiɛ- 'jee-.

8 Sɔɔ sɔan 'ɔn 'bo 'blɔɔ, ɔɔ -pɔn "jɾi 'baia 'a -kɔ i, 'kaa ɔɔ' 'je dɛ jɾɛ' i. ɔɔ kɾɔn ɔ -cɪɛi" -wɛɛ ɔɔ kɾɔ Damast.

9 'De 'wɪ taan 'di ɛ, ɔ se i 'je, ɔ se diide wɔɔn -tɪn', ɔ se "nɪ 'na.

10 'De 'bo Damast -mɔ ɛ, klai" ju due' -nɪ 'o -ɔɔ 'nɪnɪ nɪ Ananiast, ɔmɔ Tɔ"bo jɛɛ 'de jajri 'ɔn, -wɛɛ ɛ wlu 'de ɔ -pee ɛ 'na : Ananiast ! 'Sɔ ɔ 'wɔɔn ɔ 'na : Tɔ"bo ! 'ɪn ka.

11 'De Tɔ"bo 'na : -ɪn -sɔn 'ɔn, -ɪn mu 'e -jɛɔɔ nyo a 'daa- "isɾɛ -jei" -wɛɛ -ɪn -je 'e Suida o -gbu" pa 'de -ɪn -je "ju -ɔɔ 'nɪnɪ nɪa Sɔɔ i -pɔn, ɔ 'wɔɔɛ Tast.

12 ɔ nɪɛ Kea bae', 'sɔ ɔ 'jeeɛ "ju due' -ɔɔ 'nɪnɪ nɪ Ananiast "jɾiɛ-, -wɛɛ -ɔ pɔ o 'de -ɔ -te ɔ kwa "jɾu, -wɛɛ ɔ 'je i 'je ke'wɛɛ.

13 'Sɔ Ananiast 'na : Tɔ"bo nyo -tuu"-tuu -kwɛɛ "ju -nɔ 'ɔ -tɪ' 'tmɔa' 'mɛ, ɔɔ 'na ɔɔ -tuɛ" -ma nyo -ɪn -teea kɾɔi" 'bo Selisalem 'kle.

14 -Wɛɛ 'sraa -saɔn 'a klai" -wi" "nɪnɪ ɔ 'sɛɛ 'de ɔ ji 'nɔ, -wɛɛ ɔ 'je nyo "klein -ɔɔa -sia" -ma 'nɪnɪ kɾɔn 'de ɔ 'je ɔɔɔɔ san.

15 'Kaa Tɔ"bo wlu 'e Ananiast -pee, ɛ 'na : -ɪn mu 'sɔ, dɛ-nɔɛ" "ju -nɪa 'mɔa- 'ɪn -tee ɔ kɾɔi", -wɛɛ 'ɪn 'je ɔ dɔɔ 'ɔn nɔɔ- 'de ɔ 'je 'ma 'nɪnɪ 'e 'blɔa- jɾi' o, 'beɔ-wi" "juɔi o, Isɾaɛ-blɔa "kpei kpa.

16 Ka ɔɔ mua 'kle 'jea' 'de 'ma 'nɪnɪ 'a -tɪ' 'ɔn 'ma -cɛ" 'kpa a muɛ 'tmɔa' 'de ɔ -pee.

17 Ananiast "sia "kɾae" 'sɔ ɔ 'kpa 'o ɛ. ɔ nɪnɪa 'de -gbu" 'di 'sɔ, ɔ -tɛɛ Sɔɔ kwa "jɾu 'de ɔ 'na : Sɔɔ, 'ma de'di, Tɔ"bo Sesi -ɔ -ke -ɪn -jeea' -ta -ma jɪia 'bo -jei" ɛ, ɔmɔ dɔɔ 'ɔn -wɛɛ -ma "jɾi 'e 'bai- 'de Kea 'a -Suu 'je 'e -ɪn 'ɔn 'ji.

18 'Bo ɛ "sɾi dɪ jɾi' ka -smii' flɪ nɪa, -ɪ -nɪa kan', ɪ je 'e ɔ "jɾi 'wɔɔ. 'Sɔ ɔɔ' "jɾi -gbai', ɔ sɔn 'ɔn 'ɛ, -wɛɛ ɔ pɔɔɛ "nɪ "jɾu.

19 ɔ -koa' dɛ dia' 'sɔ ɔɔ 'bleɛ jɪɛ 'de ɔ 'ɔn de. Sɔɔ ke klai" nɪnuu nɔɛ 'o Damast 'wɪ pla-.

Sɔɔ 'tmɔɛ Sesi 'a -tɪ' 'bo Damast

20 'Bo ɛ "sɾi ka Sesi nɪa Kea 'a "Ju ɛ, ɔ je ɛɛ' 'tmɔa' -pɔn" -te 'de Suifɔ-wi" 'a "jɾui 'kɪn-gbi 'dii.

21 Nyɔ "klein -ɔɔa -wɔan ɔɔ' wlu ɛ, tai' "maa ɔɔ 'mɛ, ɔɔ 'na : ɛ se "ju -ɔɔ -tua" nyo -ɔɔa -sia" Sesi 'a 'nɪnɪ 'kle 'de Selisalem, ɔ ko -taa ? 'De ɔ se -ta ji -wɛɛ ɔ 'je Kletien-wi" kɾɔn 'de ɔ 'je ɔɔɔɔ sɔn "wɔɔn saan 'de ɔ 'je ɔɔɔɔ 'sraa -saɔn klai" "juɔi kɾaa ?

22 'Kaa Soo "due 'kpi 'bn, -wee oo 'tmu Kea 'a -ti' oo mu nya. 'Su Suifu-wi" -tia" 'o Damasi -wee' 'kpa "koun koun-. Ka Sesi nta Klisi e, umi oo 'tmu oo kpa nya.

23 'W1 jru' -sia' 'o 'su e, Suifu-wi" pooe oo 'dba -ti.

24 'Kaa nyu jru' -saa Soo fen'. Nyu -pooa -ti' -nu, uua fue -kwlo 'o kpa" i 'de "mau'w1 o, 'jru-gbaow1 'di -wee uu 'je o 'dba.

25 'Su klai" nynuu "duo- Soo 'bn 'e "mau", uu -te' o 'e too" 'di -wee uu joo blo' "jru, 'de uu "sii o i.

Soo muε Selisalem

26 -Ta o nynia Selisalem e, o -tien' Sesi 'a klai" nynuu 'a -pun" 'kpa -ko i, 'kaa faun a nu uu -wee' "klein 'me, de-nue' ka o 'jea Sesi 'a klai" ju 'kpa, uu se e to' 'bn 'je.

27 'Su Banabasi "duo- Soo 'bn 'e, -wee o ke o kpo 'e Sesi 'a dboun o, -wee ka Soo ke Tu"bo 'jea 'bo -jei", 'de ka o 'tmua Kea 'a -ti' 'de Sesi 'a 'nynu 'bn ka -oon' ka 'de Damasi e, o po uupu ia' "kuan.

28 De -tba' 'o ee' no" tu 'di e, Soo nte 'bo uu -pun", -wee o ke uua nu -mu' -ji' 'bo Selisalem. Oo wa' i -wee oo 'tmu Kea 'a -ti' 'de Tu"bo 'a 'nynu 'bn.

29 Oo wlu' -ke 'de Suifu-wi" -a -poa' Klekiwlu -pee 'de o ke uupu a -too' ba o, 'kaa -wi" -mu a -pon oo 'dba -ko i.

30 Oo' de'di -wi" 'woun 'su e, uu kpo Sesare, -wee o 'wlu 'e -mo 'de o mu Tasi.

31 'De ee' no" tu 'di e, Kea -gbu -tee 'fleun 'de Suide o, Galile o, Samadiblu "kpei. Nyu -wee' 'blee 'kpi -wee Tu"bo 'a won 'jea' ke oo 'pleea' nu 'de uupu 'bn. Kea 'a -Suu a nue 'de nyu -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn a 'kpa "kpei.

Ene 'puu

32 -Ta Piei a -teea' nyu -uu -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn "i -kwle 'dii e, o mu Lida, Kea 'a -jei" naavn -nta -ke e.

33 Oo jee "ju due' 'bo -kwlo -ne 'di, oo 'nynu -ni Ene, -o nu 'o 'we bluo -sun -me" na, de-nue' oo 'dae- 'mee.

34 'Su Piei wlu o -pee o 'na : Ene, Sesi Klisi 'boc- -ma 'we- 'me, -un -son 'bn -un -je -ma "kpei 'pende nmae-. 'Bo e "sri o son 'bn.

35 Nyu "klein -nta 'o Lida ke, nyu -nta 'e Saron 'jea di -nuua 'mua- "jrie- 'su e, uu -wee' "biie 'e Kea o.

Dokasi son "kunyio'

36 'De klai" nynuu "klu 'bo Sope e, 'nynokpao' due' -ni 'o, -ua 'nyu -ni Tabita. 'De Klekiwlu 'di ua' 'nyu -ni Dokasi, e 'de me -ni "wle meun-. Ua nue dbo 'doo -tuu"-tuu, -wee ua -te' wenyu kwa woi.

37 Umu 'we- kpon 'de ee' no" tu 'di -wee -u -me. Uu -koa' ua' "ku jrea' 'su e, uu kpu 'e "jei-gbu 'a won due' 'di, -wee uu 'peen u i.

38 'Su klai" nynuu -nta 'o Sope 'won Piei 'a 'nyu 'bo Lida, -wee uu dbo nyu 'soon "i, 'de uu 'je o i bae- -wee o 'e -too" o 'e ji, de-nue' Lida ke Sope se ba o teen-.

39 Piei soon 'bn 'su o ke nyu -nu 'kpa 'o 'e. -Ta uu nynia 'bo Sope 'su e, uu kpa Piei 'de "jei-gbu 'a won 'di. -Tion" nynokpae' -wee' "klein -gbaee' o 'dei, 'de uua -fin", -wee -ta Dokasi ke uu -teea i 'de e, "bai ke di "klein u nua uua to i Piei "i.

40 'Su Piei poe nyu -wee' "klein "kpa', -wee o po 'koi- -klu' o bae Kea, -wee o "biie- 'de ua' "ku o 'de o 'na : Tabita, a son 'bn. 'Su u 'baie "jri. U 'jea Piei 'su u son 'bn 'e, -wee u -te i.

41 Oo kpa sun, o kpu "jei, 'de u nyna i. -Wee o 'da Sesi 'a -ti' to' 'bn 'jeun ke -tion" nynokpae' 'de o to ua' 'kmu de ji -ne uupu "i.

42 Nyu "klein -nta 'o Sope -wee' 'won ee' de tu 'me, 'su nyu -tuu"-tuu -je Tu"bo 'a -ti' to' 'bn.

43 Piei nue 'o Sope 'w1 pla, 'de Simo -oo -pa" nmikui o -gbu".

10

Piei ke Konei ke

1 "Ju due' -ni 'o Sesare, oo' 'nynu -ni Konei, o -tee Romu 'a "soa-wi" 'a kpo jre' "jru o i. Uua 'daa uupu Italiblu 'a -ne "su.

2 Oo' "ju tu 'sre", o ke oo' -gbu" -son nyu -wee' "klein a pleε Kea, oo poe Suifu 'a nua" nyu sun o, -wee oo bae Kea jeejee.

3 -Kwie" jru-gbao jre' o 'su o 'jee Kea 'a "soai due' i 'pepe 'de jajri 'bn, -o pa 'e o o -gbu", 'de -o -wlu o -pee -o -na : Konei !

4 Konei "sii- o "jrie- -seen', 'su faun a nuo', o 'na : De -ni kan' a- Tu"bo ? 'su

Kea 'a "soai 'na : -Ma baewlu ke -ma di 'dɔe -ma nua ji', ɪ je Kea jɛɛ-, 'de ε po ɪa' -ti' -kwɫɔ o.

5 -In dbo nyɔ 'de Sope, -ɪn -je Simɔ -ɔɔ "kpei -tenynɪ nɪa Pɪɪi 'da.

6 ɔ kooɛ 'de "ju due' nyɔ a 'daa- Simɔ nmiku "pa i o -gbu". ɔɔ' -gbu" nɪɛ 'e 'tɔniɛ -kwɫɪ" fɔ o.

7 Kea 'a "soai -ɔ -wlu ɔ -pee 'a -nɪ -ɛ mua 'sɔ Kɔnɛi 'da ɔɔ' dbonɔɔn 'sɔɔn 'mɛ, ε ke ɔɔ' "sɔ 'a due' -kma ɔɔ' -ti' -wɛɛ -ɔɔ pleea Kea ke-.

8 -Wɛɛ di "klein ɔ 'jea jajri -nɪ, ɔ po ɔɔɔɔ ɪa' "kuan, -wɛɛ ɔ dbo ɔɔɔɔ 'de Sope.

9 ɛɛ' -sɔn' -stan', -ta ɔɔ nɪa 'o -jei' -wɛɛ ɔɔa "kɔɔan- Sope i ε, -mɛ Pɪɪi 'ja 'e -gbu" 'jru -nɪa pɛɛpɛɛ 'jru-gbao, -wɛɛ ɔɔ bae Kea.

10 'Sɔ 'muɛ- ε nɔɔ', ɔ nɪɛ "i ɔ 'je dɛ di. -Ta ɔɔ siia dɛ pia' a 'sɔ ɔ blu' 'de ja jri 'ɔn.

11 ɔɔ 'jeɛ jaɔn i, ε kaiɛn wɔn, -wɛɛ dɛ jre' ka tae'fɔ nɪa -ɛ -nɪa kan' -wɫɔ 'e jaɔn 'di -ɛɛ -si' i 'bo 'blɔɔ, ɛɛ' 'fɔ -nɪa -nyiiɛ -wee' 'sriɛ "dbu.

12 ɔɔ 'jeɛ nmi 'a "kwɫi -wee' i 'de ε 'di : -Jɪ -a naa bɪ -nyiiɛ "i o, -jɪ -a cnia -pɛɛ' o, ɪ ke nɔɔɪ 'a "kwɫi -wee' ke-.

13 'Sɔ ɔ 'wɔn wlu jre' -ɛ -na : Pɪɪi, -ɪn -sɔn 'ɔn -ɪn -dba, -ɪn di.

14 'Kaa Pɪɪi 'na : "ɪn- 'de, Tɔ"bo, ɪa' dɪ tu se 'ma wɔn "i bla due' ɪ se i -kwɛ-, ɪ kpɔɔn -flen".

15 'Sɔ wlu -nɛ 'ε kpe 'sɔɔn -nɛ wlu' ke'wɫɛ ε 'na : Dɪ Kea 'na ɪ nmɔ "jrii ε -ɪn -bo nɔɛ ɪ kpɔn ε -flen".

16 ɛɛ' dɛ tu nɔɛ' kpe taan -wɛɛ tae'fɔ -nɛ "sri 'o, ε mu jaɔn 'di de.

17 -Ta Pɪɪi nɪa ɔɔ' -ce" i-teea' 'de dɛ ɔ 'jeea "jriɛ -nɛ 'ε -ti' 'ɔn ε, -mɛ nyɔ Kɔnɛi dɔa -nɔ -teeɛ' nyɔ i mamaɔ 'sɔ ɔɔ je Simɔ 'ɔ -gbu" 'je, -wɛɛ ɔɔ nyɪa i 'bo ε "wɔin.

18 ɔɔ kpa wlu "jei -wɛɛ ɔɔ -tee' nyɔ i ɔɔ 'na : -Ta mɔ Simɔ -ɔɔ "kpei -tenynɪ nɪa Pɪɪi koo- ε- ?

19 Dɛ Pɪɪi 'jeea "jriɛ 'mɔa- ɔ nɪɛ tɔ' "kpei naa', 'sɔ Kea 'a -Suu wlu' 'de ɔ -pee ε 'na : -In -gbɔn 'nɔ, nyɔ taan -a -pɔn' -mii.

20 -In -sɔn 'ɔn, -ɪn -si' i, -ɪn -ke ɔɔɔɔ 'e mu. -In -bo tɔ' i pleɛɛ, dɛ-nɔɛ' 'mɔ -dbo' ɔɔɔɔ.

21 'Sɔ Pɪɪi "siɛ i -wɛɛ ɔ wlu 'e nyɔ -nɔ -pee ɔ 'na : 'Mɔ aɔa -pɔan i 'ɪn ka, dɛɛ-tɪ aɔ ji ε- ?

22 ɔɔ 'na : Kɔnɛi -ɔ -nɪa "sɔ 'a jra' jei klaa" mɔ -dbo' -aɔn. ɔɔ' "ju tu 'srei", ɔɔ pleɛɛ Kea. Suifɔ -wee' "klein a po ɔ ɛɛ' -ti' o. Kea 'a "soai due' mɔ -tmɔɔ' ɔ -ɔ -na : -In -je 'de ɔ o -gbu" mu 'de ɔ 'je -ma wlu doin" o po.

23 Pɪɪi paa ɔɔɔɔ -gbu" -wɛɛ ɔ "nyɪ ɔɔɔɔ 'pɛn 'ɪn. -Sɔn' -stan' ɔ sɔn 'ɔn 'ε, -wɛɛ ɔ ke ɔɔ mu. ɔɔ' de'di -wi" -nɪa Sope 'a jru' kɔɔ'.

24 -Sɔn' dee -stan', ɛmɛ ɔɔ nyɪi Sesare. Kɔnɛi 'da ɔɔ' 'ce-wi" o, ɔɔ' "dɛi-wi" -ɔɔa "dia ɔɔ 'jea 'mɛ, -wɛɛ ɔɔa fuo ɔɔɔɔ.

25 Pɪɪi 'a -nɛɛ pa -gbu" 'sɔ Kɔnɛi 'jɔɔ "i ɔ -gbleɛɛ bɪ wɔ, 'de ɔ tba 'kɔu i 'bo ɔ "juɔi.

26 'Kaa Pɪɪi kɔɔ "jei ɔ 'na : -In -sɔn 'ɔn, 'mɔ nɪɛ nyɔɔ -o -ke.

27 ɔ ke Kɔnɛi nɪɛ 'tmɔwlu 'wɔn "i 'sɔ ɔɔ je 'e -gbu" pa. Pɪɪi jɛɛ 'e nyɔ -tuu"-tuu -ɔɔ -kɔɔn' "jruɪ.

28 'Sɔ ɔ wlu' 'de ɔɔ -pee ɔ 'na : Aɔ -wee' juɛ', -aɔɔ Suifɔ-wi" ε, -a -ke nyɔ -sea' Suifɔ nɪ 'a dɔɛɛ-, -wɛɛ 'de ɔɔ o -gbu" 'di mɔ'ɔ pa -ti, 'kaa dɛ Kea -sa 'kwɫa 'de 'ɔn -pee ε, ε ka, ε 'na : -In -bo nyɔ "o nyɔ ja -gbɔn -ɛ ka -flen" nyɔ nɪa.

29 ɛmɛ -tɪ aɔ 'da 'ɔn -wɛɛ 'ɪn se 'o wlu tba 'sɔ 'ɪn ji. -A -wɔn 'e ? Dɛɛ -tɪ aɔ dbo nyɔ "i ε- ?

30 'Bomɔ Kɔnɛi 'na : ɛɛ' dɛ tu nɔɔa 'ɔn "jrii ε, ɛɛ' 'wɪ -nyiiɛ, ka tɪ nɪa -ta kaan 'kamɔ ε nɪ-. 'Ma baɛɛ Kea 'de 'ɪn o -gbu" 'di -kwie" jru -gbao o. 'Ma -gbɔan 'e mu 'sɔ "ju due' -jɛɛ 'ɔn. ɔɔ' 'a 'ɔnpaadi a nɔɛ -ble -ble.

31 'Sɔ ɔ wluɛ 'ɔn -pee ɔ 'na : Kɔnɛi, Kea 'wɔn -ma baewlu 'mɛ, -ma dɪ 'dɔe "klein -ma nua nɪa" nyɔ "jrii ε, ε poɛ ɪa' -ti' -kwɫɔ o.

32 'Kaa -ɪn dbo nyɔ 'e Sope -wɛɛ ɔɔ 'je Simɔ -ɔɔ "kpei -tenynɪ nɪa Pɪɪi 'da, ɔ kooɛ 'de Simɔ nmiku o -gbu" 'di, 'de 'tɔniɛ -kwɫɪ" fɔ o.

33 'Bo ε "si 'ɪn je -ɔn nyɔ "i dbo, dɛ -ɪn jia -mɛ nmɔ "jrii. Kaan ka la 'ja a, -a -wee' ka -ta Kea "juɔi -wɛɛ dɪ "klein Tɔ"bo -tua" -ɔn -wɔn ε, -ɪn -jɪ 'tmɔ 'de -a -pee -wɛɛ -a -jɪ 'wɔn.

Wlu Piei 'tmva 'de Konei o -gbu" ε

34 'Su Piei "due wlu 'bn o 'na : to' -ti, ka Kea 'a 'cra nyu 'mii ε, 'in 'woun 'mii -we-la -ceen'-.

35 'Kaa -bo ka nyu 'je o ni, -ta "o -ta o 'wlu -wee o 'je Kea plee 'de o 'je "i "sredu nu ε, omo -oo "dia εε 'je.

36 ε ja εε' wlu 'de Israe-koun o -wee o 'tmuv- uupu pae 'a blu -ti 'de Sesi Klist -o -nia nyu -wee' "klein 'a Tu"bo 'bn.

37 De -ε -nuba 'de Suideblva -wee' "kpei ε, ao 'woun, εε' de tu -tee' 'de Galile, de -tba' 'e "ni "jru poa' -εε -ti' San 'tmva "kpei ε.

38 Ao juε' ka Kea "nyia Sesi -wiba Nasaretu εε' -Suu ke 'kpi ke, -wee oo mua -ta "o -ta oo nva di 'doe, oo 'boba nyu 'a 'we- -wee oo -seia nyu "klein -uu -nia 'e -sion' 'kwa, de-nue' Kea 'a -ce" 'kpa -ke o na-.

39 Di "klein o nva 'de Suifu-wi" 'a 'blva- "kpei o, di o nva 'de Selisalem, 'de ka uu 'dbo 'bo tu -kwl" ε, -a -wee' "klein ni εε' -ta 'jeun -o.

40 'Kaa Kea jo 'kmu de 'de 'w' 'a taan -ne 'di, -wee o to oo' -ce'.

41 ε se 'de nyu -wee' -pee ni-, 'kaa ε ni 'de -apu Kea -sa 'o sese, -wee -o -nia εε' -ta 'jeun -pee o. -Ta o jia 'kmu de ε, o ke -aa -dii -tadue 'de -a -naa -tadue.

42 -Wee o 'na -a -tmv oo' -ti' 'de nyu -pee, 'de ka Kea -te' o 'o -wee o nva 'kmuunon ke 'meun 'a 'pee 'jei ε, 'de -a -je ε "kpei- 'nye 'de uu -pee.

43 Kea 'a wlu 'kwajaauv -wee' "klein 'tmv oo' -ti' 'me, uu 'na nyu "o nyu -jea oo' -ti' to' 'bn -moo' disain -kwe' 'de oo' 'nyu 'bn.

Nyu -sea' Suifu ni ε, uupu -je Kea 'a -Suu

44 Piei nte wlu -ni 'a 'tmva' 'su Kea 'a -Suu 'sie i 'de nyu "klein -uva poa oo' wlu doin" o "kpei.

45 De Kea "nyia nyu -sea' Suifu ni εε' -Suu "maa Suifu-wi" -uu -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn -wee -uu -ke Piei jia tai'.

46 De "maa uupu tai' ε, εme -ni nyu -nu a poe wlu dee- -wee uva 'bεε- Kea 'a 'nyu "i.

47 'Su Piei 'na : Nyu -jea Kea 'a -Suu -ke ka -apu mo nia 'ee, nyu 'bεε- nyu 'e uupu 'a "ni "jru poaa' 'bn "nao -o ?

48 'Su o 'na : Ao po uupu "ni "jru 'de Sesi Klist 'a 'nyu 'bn. -Wee Konei ke oo' 'ce-wi" bae Piei i, 'de o 'e 'w' pla nu 'bo uu -pun".

11

"Kuan Piei poa 'bo Selisalem Kea -gbu "juo ε

1 Ka nyu -sea' Suifu ni 'woun Kea 'a wlu -wee uu kpuun ε sun 'soon ε, umu -tadbuun- ke oo' -ti' to' 'bn 'jeun -nia 'e Suide 'woun.

2 Piei jia Selisalem de 'su, Suifu-wi" -tee oo' "bli -cea' -pun".

3 Uu 'na : Piei, -in pa 'e nyu -sea' Suifu ni o, -wee uu ke -in dii -tadue !

4 'Su di "klein -nuba Piei bla i -wee' 'a -po' do- do-, o se de 'o sie.

5 O 'na : -Ta 'in nua 'o Sope ε, -wee 'ma baea Kea a, 'bomo 'in ja ja, de 'in 'jea -εε -wiba 'e javn 'di 'de -εε jia 'mi "i ε, ε -ko' "jie klaa". εε' 'fo -nia -nyie -wee' "srie "dbu, -wee ε ji mamau 'su ε "si i 'bo 'bn -pun".

6 'Ma -gbun 'e ε 'di 'me 'tuu, 'su 'in 'jeε 'kwla 'dinmi -blea bi -nyie' ke, cnie -pεε' ke nuu 'demu.

7 'Su 'in 'woun wlu due' -ε -na : Piei, -in -son 'bn, -in -dba -in -je di.

8 'Kaa 'in 'na : "In- 'de, Tu"bo, di -ni, i nte -apu Suifu-wi" 'a -gban -o, i se 'ma woun "i bla due'.

9 'Su wlu -nia 'mva- 'wlv 'e "jei, ε je wlu ke'wle, ε 'na : Di Kea 'na i nte 'pepe nyu 'bεε- o 'ji di ε, -in -bo nte i se 'ma di ka ni.

10 εε' de tu nuuε 'bn "jrii kpe taan, 'su ε muε 'e javn 'di de.

11 'De εε' no" tu 'di 'su nyu taan -sri" 'o -uu ji 'e -gbu" -ε 'di 'in kooa "woun, uu 'wlvε Sesare -wee uu dbo uupu 'mi "i.

12 'Su Kea 'a -Suu wlu' 'de 'bn -pee ε 'na : Uu ke -in mu, -in -bo to' i pleeε ! -Aa de'di -wi" -mεεo"- -nu uupu -kpa' 'bn 'bo Konei o -gbu".

13 'De ka o nva Kea baea' 'de o o -gbu" 'di, -wee o 'jea Kea 'a "soai "jrie-, 'de -mo wlu o -pee o 'na : -In dbo nyu 'e Sope -wee uu 'e Simo nyu a 'daa- Piei 'da,

14 -wee wlu -bo -in -ke -ma -gbu" -son nyu 'woun 'de ao 'jea 'pu ε, -wee o 'ji 'tmv 'de ao -pee. Di -ni umu -ia "kuan o po -avn.

15 'In -tea wluwa' -pun" 'su, Kea 'a -Suu 'sie i 'bo uo "kpei, ka e nua 'de -aa -ti' 'un tein" -ke e.

16 'Su Tu"bo 'a wlu -tmua' 'de e 'un poe -kwlu o, -e -na San nu e "ni me o po nyu 'jru, 'kaa aopu mo e, aoa mu e "ni "jru poa' 'de Kea 'a -Suu 'un.

17 -Ta -a -jea Tu"bo Sesi Klist 'a -ti' to' 'un e, -paan' Kea nua -a "jrui e, eme e nu uupu 'jrui -ke, 'mo 'bees' 'su 'un 'je Kea o -foon' ?

18 Uo 'woan wlu -ne 'su uo -crai", -wee uua po Kea 'se-, 'de uo 'na : Kea 'woon nyu -sea' Suifu nu -kun kwa -wee uua poo kpln fai" -ke 'de uo 'je 'pu.

Antioxi Kea -gbu

19 De -tba' 'o Etiein 'a 'mea', 'kle -jia' Kea -gbu "kpei e, e nu e' Sesi 'a -ti' to' 'un 'jeun -wee' "klein je ja -gba' 'bo Selisalem, uua' jru' mu' mamau 'su uo je 'e Fenisi o, Sipru-blua o, Antioxi nyu, 'kaa 'de Suifu-wi" 'a 'su -pee mo uua 'tmuu Sesi 'a -ti'.

20 'De uo "klu e, nyu jru' -ni 'e -uo -wlu Sipru ke Sireni ke -wee -uo ji Antioxi 'de -uo -wlu 'e Gleki-wi" -pee -ke, 'de uo -tmuu' uupu Tu"bo Sesi 'a -poia" -ti.

21 Tu"bo 'a sun nre uupu "kpei, -wee nyu -tuu"-tuu a 'je uua' wlu to' 'un 'de uua "biie 'e Tu"bo o.

22 Imu nyu -nia 'e Kea -gbu 'di 'e Selisalem 'won 'su uo dboe Banabasi 'de Antioxi.

23 -Ta o nynia 'demu -wee o 'jea ka Kea nua uupu 'saau "jri 'su e 'blee oo' 'mua-, -wee o kuu uo -wee' "klein 'a di i 'de uo 'je Tu"bo 'a -ti' kpuu -kli 'de uo pee o.

24 Oo' Banabasi -tu e, o nre 'diwonmoo -o, -wee Kea 'a -Suu "ji 'de o 'un, 'de oo' Sesi -kwlu" -tea' ku e 'e 'dei. 'De ee' no" tu 'di nyu -tuu"-tuu -sa 'o Sesi 'a -ti'.

25 'Bomoo Banabasi ceen o je Soo -jei" mu 'de Tasi. Banabasi jee o 'su, o ke o jee Antioxi de.

26 'De -sun due' -ne 'di e, uo ke Kea -gbu bees o -wee uua 'kuen nyiupu -tuu"-tuu "jrui 'de uua too uupu Kea 'a wlu. 'Bo Antioxi mo uo 'daa- Sesi 'a dboun Kletien "i-saa no".

27 'De ee' no" tu 'di e, Kea 'a wlu 'kwajaaun jru' 'wlu e 'o Selisalem -wee uo mu Antioxi.

28 Uua' due' 'a 'nyu -ni Akabisi. Omo Kea 'a -Suu po -je o, 'de ka 'mu e- klaa' 'jea ji 'de 'blua- -wee' "klein "kpei e, -o -tmu i. Ee' 'mu e- tu ji' kan' -ceen-', Klodi 'a 'bluajei nu no".

29 Klai" nyuu -wee' poe wlu -tadue, -wee de jro' 'blea o 'je e ja-, 'de uo 'je uua' de 'di-wi" -nia 'e Suide kwa woi -te'.

30 Eme uo nu -wee uo dbo Banabasi ke Soo, 'de uo kpa -paan' -nia 'mua- Kea -gbu -jeopoun -nia 'e Suide e.

12

Saki 'a 'me -ti ke Piei 'a -kaso 'di mu -ti ke

1 'De no" due' -ne 'di e, 'beo Erodi -tee Kea -gbu 'kle -tua" -pun".

2 O 'dbaa San 'a de'di Saki -cne "i.

3-4 O 'jea kan' ka di oo nua nmoo 'e Suifu-wi" 'di won e, o kpuu Piei 'me 'bo -di'pen -sea' -puun"- de o mu 'a -ko' o 'wu o, o po o -kaso 'di, 'de o -tee' o "su -nyie 'e kpe -nyie 'dei -uua fuo o i, -wee -bo Paki 'a -ko' 'wlu 'o -jei" e, 'de o 'je o 'e nyu "juoi kpa.

5 Uo -tee Piei 'dei 'de -kaso 'di, 'kaa Kea -gbu a 'kuen "jrui -wee uua bae oo' Kea 'de nai" 'blea' 'un.

Piei 'wlu e -kaso 'di

6 "Mawu -bo -e -wlu 'o -jei" -wee Erodi 'jea Piei 'de nyu "juoi kpa a, Piei a 'muu 'bo "su 'soon 'nyu. Uo soon -gbaacie' "dbi 'soon i, -wee -kasogbu i fuoun-wi" -mu a fuo kpa" i 'bo -kasogbu "wain.

7 Uua -gbuan 'emu 'su Kea 'a "soai due' -taan' 'su -ta -wee' nre "puu 'de -kasogbu 'a won 'di. Kea 'a "soai bla Piei -pun" -wee o -so "nyu" 'de o 'na : -In -son 'un -too"- ! Piei soon 'un 'su -gbaacie' "dbi 'wlaa.

8 'Su Kea 'a "soai wlu o -pee o 'na : -In bla -ma wlu 'di. -In -paa -ma "kwilai bu'. 'Su 'kamoo Piei nu, -wee Kea 'a "soai 'na : -In -wla -ma tae' "kpei- 'de -un -je 'bo 'un 'de bla.

9 Piei "sia "kpae' 'su o bla 'o Kea 'a "soai 'de, 'kaa di "klein Kea 'a "soai nua 'mua-, oo' 'won 'e i 'dei 'mii, ka nyu o jaa ja 'ka i nu 'de o 'un.

10 -Ta uo -sia' nyu -uua fuo i 'a "i-saa -no ke uua' soon -no i, -wee uo jee -kasogbu 'a nu ekpaa" -me 'su ee' -ce" -kain 'bo

-gbɛin" -wɛɛ vɔ "si 'o -jei". 'Bo ɛ "sri Kea 'a "soai je 'o Pɛi 'de 'wlu.

11 Pɛi "jri 'de cɛɛan i 'sɔ, ɔ 'na : 'In 'je kan' -wɛ- la -cɛɛn' ka Tɔ"bo dɔɔa ɛɛ' "soai 'de ɔ seie 'ɔn 'de Erodi ke di "klein nyiɔpɔ a "plian vɔ 'jea 'ɔn "jrii nɔ 'kwa.

12 ɔ naa tɔ' i -paii 'sɔ, ɔ kpɔɛn 'e San vɔɔa 'daa Maki de Madi o -gbɛin" -je i. Nyɔ -tuu"-tuu -kɛɛn' "jru i 'demu -wɛɛ -vɔɔa bae Kea.

13 Pɛi nɔɔia 'o -gbɛin" -jei" 'sɔ ɔ -tee klu blaa' -pɔn". Dɔnɔ nɔɔkpao' due' -vɔ 'nɔɔ nɔɔ Rodi 'kpaɔ' 'o klu -pɔn" -wɛɛ vɔ doin" i.

14 U jua Pɛi 'a wlu 'i 'sɔ 'mɔɔa- "ji v 'ɔn 'ɛ 'kaa v 'je 'o -gbɛin" kain ɛ v se -mɛ nɔ, v kpa plea' v je nyɔ -nɔɔ 'e -gbu" 'di 'tmɔɔa' mu v 'na : Pɛi -a bla klu-.

15 'Sɔ vɔ saa vɔ wɔn ja vɔ 'na : Sɔɔan -a nɔ aɔn ! 'Kaa vɔ 'nyɛ "kpei v 'na : Tɔ' -o -cɛɛn'-. 'Sɔ vɔ 'na : -Mɛ ɔɔ' Kea 'a "soai -o.

16 'De -mɛ 'kamɔ Pɛi nɔ klu blaa' sɔɔn-sɔɔn-. Uɔ kaian 'o -gbɛin", vɔ 'je ɔ 'sɔ tai' "maa vɔpɔ 'mɛ.

17 ɔ -kaa' vɔpɔ kwai" 'de vɔ 'e wlu-ti 'bɔ, -wɛɛ ka Tɔ"bo nɔɔ ɔ -kaso 'di -sa -sɔn ɔ pɔ vɔpɔ ɛɛ' "kuan, -wɛɛ ɔ 'na : -Bo aɔ mu ɛ, -mɛ aɔ pɔ Saki ke -aa de'di -wi" "kuan. ɔ "sia "kpaɛ' 'sɔ ɔ muɛ -tajɔ.

18 -Sɔn' -sɔan' 'sɔ, "sɔ a -sii 'ɔn 'ɛ crii-, -wɛɛ de Pɛi -sɔɛɛɛ 'ɔn vɔ 'je ɛ juo-.

19 Erodi foo" 'sɔ -tee ɔɔ' i -pɔan' -pɔn", 'kaa ɔ se ɔ 'je, 'sɔ ɔ -teeɛ' -kasogbu ifuɔvɔn i, -wɛɛ ɔ cɛn vɔpɔ wlu "kpei 'de vɔ 'e 'mɛ. -Mɛ 'wluɔ 'o -jei" ɛ, 'sɔ ɔ 'wlu 'e Suide 'mɛ -wɛɛ ɔ mu 'e Sesare, 'de ɔ nɔv 'e 'wɔ pla-.

Erodi 'a 'mɛ sɔn

20 Erodi 'kpaɔ Tii -nyɔ ke Sidɔn nyɔ 'cɛn i. 'Kaa -wi" -mɔ jia vɔ ke Blatisɔ -ɔɔ fua Erodi 'a -gbu" 'a wɔn i 'bɛɛ- wlu 'ɔn, -wɛɛ vɔ ji -gbɔn' cɔan' vɔ 'jeɔ "nyɔ, de-nɔvɛ' diidi -wee' a 'wluɛ 'e ɔɔ' 'blɔa- 'di.

21 'Wɔ jɛɛ' -ɛ -tuu" 'a 'di ɛ, Erodi paa ɔɔ' 'beɔdi 'ɔn -wɛɛ ɔ -te i 'bo ɔɔ' 'beɔkpa-te "kpei, 'de ɔɔ' 'tmɔv vɔpɔ wlu -pee 'bo nyɔ 'juɔi.

22 'Sɔ nyɔ -wee' -saa -cruɛn" vɔ 'na : -Jɛ -mɛ Kea -wlu, ɛ se nyiɔ nɔ-.

23 'Kaa 'bo ɛ "sri Tɔ"bo 'a "soai je Erodi bla, de-nɔvɛ' ɔ se Kea 'a ni' -te'. cɔan"- 'a 'sɔ -paa ɔ 'jei ɔ je 'mɛ.

24 'De -mɛ 'kamɔ Kea 'a wlu a 'tmɔvɛ, ɛɛ -kɔ' 'blɔa- ja -wɛɛ klai" nɔɔnuu a 'kpaɔ "kpei sɔɔn- sɔɔn- vɔɔa -tii".

25 Banabasɔ ke Sɔɔ -kɔɔ' de -ɛɛ -ti' vɔ mua "i 'de Selisalem 'sɔ ɛ, vɔ muɛ Antioɔi de, vɔ ke San Maki ke-.

13

Antioɔi Kea -gbu dɔɔe Banabasɔ ke Sɔɔ

ke

1 'De Antioɔi Kea -gbu 'di ɛ, Kea 'a wlu 'kwajaavɔn ke nyɔ Kea 'a wlu tɔɔvɔn -nɔ 'emu, Banabasɔ o Simeɔ vɔɔa 'daa- nyiɔ -jɛɔ o, Lisɔi ɔ -wluɔ Sireni o, Manaiɔn ɔ -ke -gbuɔ'na Erodi -sa "nɔɔnue" -tadue o Sɔɔ ke-.

2 'Wɔ jɛɛ' o, -ta vɔ nɔɔ Kea baeɔ' -wɛɛ vɔ 'bɔɔa wɔn ɛ, Kea 'a -Suu wlu 'de vɔ -pee ɛ 'na : Aɔ -tee Banabasɔ ke Sɔɔ kpɔi" -wɛɛ dɔɔ -ɛɛ 'daa' 'ɔn 'dɔvɔpɔ ɛ, vɔ 'je ɛ nɔ.

3 Uɔ -kɔɔ' wɔn 'bɔɔ' ke baeɔ' 'sɔ vɔ -tee Banabasɔ ke Sɔɔ kwa "jru 'de vɔ 'tai- vɔpɔ 'i -wɛɛ vɔ mu.

Banabasɔ ke Sɔɔ muɛ Sipɔv

4 Banabasɔ ke Sɔɔ Kea 'a -Suu dɔɔa, vɔ muɛ 'o Selesi, 'bomɔ vɔ "duo- -bato' 'ɔn -wɛɛ vɔ mu 'e Sipɔv. -ɛ -nɔɔ 'e 'toniɛ 'a -kwea'-.

5 Uɔ nɔɔia 'o Salamini -kwluɔ 'di 'sɔ ɛ, vɔ 'tmɔv Kea 'a -ti' 'de Suifɔ-wi" 'a "jru i 'kɔn-gbi 'di i. San Maki mɔ -ɔɔ -te' vɔpɔ kwa wɔi.

6 Uɔ -gbɛɛ' ɛɛ' 'blɔa- tu 'mɛ vɔ je ɛ 'ɔn -tie" cɛn, -wɛɛ vɔ mu mamaɔ 'sɔ vɔ nɔɔni Pafɔsɔ, 'bo vɔ jɛɛ jrii' poi due', -ɔɔ 'nɔɔnɔ -nɔ Baasesi. ɔ nɔɔ Suifɔi -o, -wɛɛ ɔɔ 'daa-ɔɔ' -cɛ" Kea 'a wlu 'kwajaai.

7 'Bo Sesɔsɔ Polɔi ɔ -nɔɔ 'blɔa -nɛ 'ɛ jei -pɔn" 'bo ɔ -te i. -Mɔɔ' 'blɔajei tu nɔɔ tɔ'di, ɔ 'da Banabasɔ ke Sɔɔ 'mɛ, -wɛɛ ɔ 'na : Kea 'a wlu doin" o poa 'a 'tɔn a nɔ 'ɔn 'ɛ.

8 'Kaa Baasesi -ɔɔ poa jrii' -nɔ (ɔɔ' 'nɔɔnɔ -nɔ Elimasɔ 'de Klekɔwlu 'ɔn) ɔɔ' 'wɔn vɔɔa' po wlu i, de-nɔvɛ' ɔɔ -pɔn ɔ 'e 'blɔajei 'a "jru -jei" -saa 'de Kea -kwlu" -tetɔ 'ɔn.

9 'Sɔ Sɔɔ -ɔɔ 'nɔɔnɔ nɔɔ Pɔɔ -ke ɛ, -wɛɛ Kea 'a -Suu "jia 'ɔn ɛ, ɔ "siɛ jrii' poi -nɔ "jriɛ-

10 'De ɔ 'na : -In -gbɔn ka -ma nyiɔ 'o "kwli tu 'blea 'srɛ -wɛɛ -ɔn -nɔɔniia 'di wɔn ɛ, -mɔ -sɔn' ɔ "ju ɔ -nɔɔ de 'dɔɛ 'a tɔ o

-fɔin ε, Tɔ"bo 'a -je -srɛai" -ɪn se εε' 'ɔn -klɛɛntɪ 'boi -wee' - ?

11 Kaan ka la Tɔ"bo a jɪε -ɔn sɔn -pɔn" kpa'a, -ma muε "dɔa" -weε -ɪn se 'jɔv i 'jei 'de nɔ" pla 'di. 'Bo ε "sri kwiekpan je 'e Elimasɪ "jri 'de kaan-, -weε ɔɔ bli i, ɔɔ -pɔn nyɔ ɔ -jea ɔ -ciɛi" kɔn i.

12 'Blɔvajei -nɔ 'jea dɛ -nɔvɔa 'mɔvɔa - 'sɔ ɔ 'jeε Tɔ"bo 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn, dɛ-nɔvɛ' wlu ɔ 'wɔan a, ε -si" ɔ 'i.

Pɔɔ ke Banabasɪ muε Antɔɔsɪ 'de Pɪsɪdɪ

13 Pɔɔ ke ɔɔ' "dɛi-wi" 'kpa -bato' 'di 'bo Pafɔsɪ -weε ɔv mu Pɛɛsɛ 'de Pamfili. 'Bomɔ San Makɪ ke ɔv -seea' i -weε -mɔ mu Selisalem de.

14 'Bo Pɛɛsɛ -nɔ 'bomɔ ɔv 'wlv -weε ɔv mu Antɔɔsɪ jɔv' -ε -nɪa 'e Pɪsɪdɪblɔa "kpei ε, 'de ɔv pa 'e Suifɔ-wi" 'a "jɔvɪ 'kɪn-gbɔ 'di -kwlewɪ ɔ, -weε ɔv -tei.

15 ɔv -kɔa' Kea 'a kɛ' ke dɪ Kea 'a wlu 'kwajaavɔn 'tmɔvɔa 'a -sɔvɔa' 'sɔ "jɔvɪ 'kɪn-gbɔ 'a -jeopɔvɔn dɔvɔε Pɔɔ ke Banabasɪ nyɔ 'i -weε ɔv 'na : -Bo ao 'ble wlu ao 'jea 'tmɔ 'de -a -pee -weε -ε -jea -aa dɪ 'o "sɪi ε, -mɛ ao 'bɛε- ao 'je wlu la.

16 'Bomɔ Pɔɔ sɔɔn 'ɔn -weε ɔ -kaa' nyɔ kwai" 'de ɔ wlu ka : Israε-kɔvɔn, 'de ao nyɔ ɔɔ pleea Kea ke ao -wee' pɔ doin" i.

17 Kea -ε -nɪa Israε-nyɔ 'a Kea a, ε -sa 'o -a "bo -wi" 'mɛ -ta ɔv nɪa 'de 'blɔvɔ -'sɔv nyɔ a 'daa- Esɪpɔ 'di ε, εmɛ -nɔvɛ' -weε ɔv -gbɛn' 'de ɔv -tɪi". εmɛ -sa ɔvɔv 'emɔ 'de εε' "ikmasɔn 'ɔn.

18 -Weε ε -gbaan ɔvɔv mamav 'sɔ 'de -sɪn 'a kwla -nyɪiε 'di 'bo -pɪɔn" blɔvɔ "kpei.

19 'De ε -sa 'blɔvɔ 'a blɔ' wɔn -mɛ" 'sɔn i 'de Kananblɔvɔ "kpei -weε ε "nyɪ εε' 'blɔvɔ -tu -a "bo -wi" 'de ε nɪ ɔvɔv 'a dɛ.

20 -Mɛ 'wlvɔa 'o -jei" ε, ε 'bɛε- -sɪn 'a kmɛ' -nyɪiε kwla -mm" -weε ε -te' ɔvɔv 'pee 'jeɔn "jɔv kɔv' i mamav 'sɔ ε je Kea 'a wlu 'kwajaai Samiɛl jɛε-.

21 'Bo -mɛ 'de ε, ɔv -teeε 'beɔ i -weε Kea "nyɪ ɔvɔv Kɪsɪ 'a "ju Sauɪlɪ ɔ -wlvɔa 'e Bensamɛ 'ε "ji 'di ε, -weε -mɔ 'ble ɔvɔv mamav 'de -sɪn 'a kwla -nyɪiε 'di.

22 'Sɔ Kea pɔε Sauɪlɪ i -weε ε "nyɪ ɔvɔv Dafɪdɪ 'de -mɔ nɪ ɔvɔv 'beɔ. 'De Dafɪdɪ 'a -tɪ' 'ɔn ε wlu' ka ε 'na : 'ɪn 'je isai 'a "ju Dafɪdɪ -we-, ɔɔ' nyɔv tu nmɔɔ 'de 'ɔn

"jri 'dei. ɔmɔ ɔɔ mu 'ma 'tɔn nɔ-tɪ -wee' "klein nɔvɔa'.

23 'De Dafɪdɪ 'a "ji 'di mɔ Sesi 'wlvɔ-, -weε Kea -te' ɔ 'o, 'de ka εε' -cɛ" 'kpa cɛn a εε' wlvɔ -tie" sese 'de ɔ nɪ Israε nyɔ 'a 'pɔv i.

24 -Ta Sesi sea 'wlvɔ ke ε, San Batɪsɪ wlvɔ' ka 'de Israε-kɔvɔn -wee' "klein -pee ɔ 'na : Ao juɔ aɔa' dɪsɔn "i, ao "biia 'e Kea o, 'de aɔa' "nɪ "jɔv pɔvɛ-.

25 -Ta San 'a 'kmɔ 'wlvɔ nɔ" ɔ "kɔvɔn i ε, ɔ wlvɔ' ka ɔ 'na : 'ɪn se "ju aɔa naa tɔ' "kpei aɔa fua nɪ-, 'kaa ao -gbɔn 'nɔ, ɔɔ ji' 'de 'ɔn 'de. ɔɔ' "ju tu ε, 'ɪn se ɔɔ' "kwlaɪ 'a "dbɔ -pɔn' i ka nɪ-.

26 'Ma de'di -wi", ao -nɪa Ablaam 'a "nyɔvɔv -ε, 'de aɔvɔv ɔɔ pleea Kea ke ε, aɔvɔv Kea ja 'pɔvɔv -nɛ.

27 'Kaa dɛ Sesi nɪa 'ɔn ε, nyɔ -nɪa Selisalem ke ɔvɔv 'klɛ" -wi" se ε 'mɪi 'wɔn, -weε ɔv se wlvɔ "klein Kea 'a wlvɔ 'kwajaavɔn 'tmɔvɔa 'de -ɪa nɔvɔa 'dɪi -kwlewɪ "o -kwlewɪ "kpei ε, ɔv sɪ 'mɪi 'wɔn -ke, 'kaa ɔv nyɪa 'o ɪa' wlvɔ tu 'mɛ 'de Sesi 'a 'dbaa' 'ɔn.

28 ɔv -teeε' Pilatɪ i -weε -mɔ 'je ɔ 'dba, 'de -mɛ 'kamɔ dɛ -jea ɔɔ' 'mɛa' 'je, ε se 'nyɪv kɔn-.

29 Dɪ "klein -ɪ -cɪvɔa' 'de ɔɔ' -tɪ' 'ɔn ɔv -kɔa' ɪa' 'bo nyɪa' 'sɔ ε, ɔv -sɔ 'o tu -kwɪɪ' 'mɛ, -weε ɔv -teɔ' i 'de -gbɔvɔn' 'di.

30 'Kaa Kea -sɔ 'de 'mɛvɔn "klu -weε ε jɔ 'kmɔ de.

31 'De 'wɪ -tuu" 'di ε, Sesi tɔ ɔɔ' -cɛ" 'mɛ 'de nyɔ -ɔv -ke ɔ -sa naa' 'de Galɪle mamav -weε -ɔv nyɪa Selisalem -pee. ɔvɔv nyɔ tu ε, ɔvɔv -nɪ ɔɔ' -tɪ' 'a -ta 'jeɔv kaan -weε -ɔvɔv -tmɔvɔ 'de Israε-nyɔ -pee.

32-33 -Pɔɪa" -tɪ -a jɪa ao 'tmɔvɔa', ε ka : Dɛ Kea 'tmɔvɔa 'de -a "bo -wi" -pee ε, -apɔv ɔ -nɪa ɔvɔv "nyɔvɔv -ε, -apɔv -je εε' 'o nyɪv -ta. Kea -nɛ mɛ -ja Sesi 'kmɔ de, ka ε 'cɪvɔa 'de Dafɪdɪ 'a 'dɔv 'a 'sɔɔn -nɛ 'di. εε' wlvɔ tu 'na : -ɪn -nɪε 'ma "ju -o, 'ɪn 'wlvɔ -ɔn -ε -we- -stan.

34 Ka Kea 'je ɔ "kɪnyɔvɔ" -sa -weε ɔɔ' "ku sea -sɔan" 'i blai ε 'tmɔvɛ sese, ε 'na : 'Ma "diwan -cɛɛn"- 'ɪn "sia 'nyɪv 'de Dafɪdɪ -pee 'de ε, 'ma muε aɔvɔv -ε "nyɪa' see.

35 εmɛ -tɪ ε 'nyɪε "kpei- ka 'de Dafɪdɪ 'a 'dɔv jɔv' 'di ε 'na :

"Ju -o -nia εε' nyo ε, ε se o' -son' -ti 'wocin.

36 'De Dafidi -mo ε, o nyo Kea "juoi 'me 'de o' -ne no" 'di, 'su o 'mεε, -wee nyo nmae o i 'bo o "bo -wi" -pon", 'de o -son'.

37 'Kaa "ju -jo Kea ja 'kmo de, -mo se -soan.

38 Emε -ti 'ma de'di -wi", de ao 'jea juo emε -ni 'de Sesi 'on mo desavn 'a -kwe-ti a 'tmue 'de ao -pee.

39 'De nyo "o nyo -jea o' -ti' to' 'on ε, -me disavn -i 'kwa Moisi 'a ke' sea nyo -seia' 'beε-, o seie nyo 'me 'de i 'kwa.

40 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' di Kea 'a wlu 'kwajaavn 'tmua, i je 'o nyni 'de aoa' -ti' 'on. Uv 'naa :

41 Ao -gbon 'no, ao nyo -fleean" 'jia 'e 'on ε, tai' "maa aopy, ao "maa 'kwli i, de-nue' de 'ma mua nua' 'de aoa' no" 'di ε, -bo nyo 'tmu εε' de tu 'de ao -pee 'de ε, ao se ε to' 'on 'jei.

42 Poo ke Banabasi -koa' wlua' -wee uv 'sia "kpaε' ε, uva bae uvuv i uv 'je 'de ji -kwlewι -εε mua nynia" 'kpei, 'de uv 'je di due' -ne 'tmu ke'wle.

43 'Jrui 'kuan' 'wluva 'o -jei" ε, Suifu 'a -tuu"-tuu -ke nyo -uv -kpa uvuv o ε uv bla 'o Poo ke Banabasi 'de, -wee -wi" -mu a kuu uvuv 'a di i, 'de uv 'je Kea 'a 'saavn 'a -ti' -kli kpon.

44 -Kwlewι -tba' 'o ε, -kwlo -wee' -kwe-de, -wee uv ji Kea 'a wlu doin" o poa'.

45 Suifu-wi" 'jea nyo -nu 'a "i-tison kaan 'su "cei nua" 'ji 'de uvuv 'on 'ε. 'Su de Poo a 'tmua uva -tue" -ti' -ko' o i, -wee uva -cree" o.

46 'Bomo Poo ke Banabasi "duo- 'kpi 'on -wee uv wlu ka uv 'na : 'De aopy -pee mo Kea 'a wlu 'je 'tmue tein" 'de-, 'kaa ka aomo o -fuun ε nya -wee ao 'na ao se 'kmo dee 'a -ti' 'wocin 'ja a, -me ao se εε' ka ni, -me -apy mo muε 'e nyo sea' Suifu ni o,

47 'kamoo Tu"bo 'tmue 'de -a -pee, ε 'naa :

'In -te 'o -on -ε, 'de -in -je 'blva 'a -son' ni, -wee -in -je 'puva' 'a -ti' 'de 'blva 'a "ti 'in kpa.

48 Nyo -sea' Suifu ni 'wcan wlu -ne 'su uva nve 'mua-, uva poε Kea 'a wlu -ti' o. Nyo 'klein -uv -nuba 'de 'kmonia' -sea' -kwe -ta 'ble 'a -ti' 'on ε, uv -wee' 'jeε Sesi 'a -ti' to' 'on.

49 Kea 'a wlu -ko' Pisidiblua -wee' "klein ja.

50 'Kaa dewonynokpae' -uva ni' nyo -wee' a -tea' -wee -uva -gbεεa' Kea ke nyo -nia nyo "jrukpo' i -teun 'bo Antioxi ε, uvuv Suifu-wi" paa uv bi -son, -wee -uv -te' Poo ke Banabasi 'a 'kle -tu" 'a -pon", 'de uv uv uvuv i 'de uva' 'blva- 'di.

51 Poo ke Banabasi -gbao' ε uva' -kwlo 'o "puue' -nia uv uv i ε, -wee uv mu Ikoni.

52 'Kaa nyo -jea Sesi 'a -ti' to' 'on ε, Kea 'a -Suu -ni 'de uvuv 'on -wee 'mua- a uv uvuv.

14

Poo ke Banabasi nε 'o Ikoni

1 'Bo Ikoni ε, Poo ke Banabasi muε 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di -ke, -wee uv 'tmu Kea 'a -ti', 'su Suifu o, Gleki-wi" 'a ni 'a -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' 'on.

2 'Kaa Suifu jrv' -uv -nao" 'a Sesi 'a -ti' to' 'on 'je -ti ε, uv paa nyo -sea' Suifu ni bi -son 'de Poo ke Banabasi 'a -ti' 'on -wee uv 'je uvuv desavn "jrui uv.

3 'Kaa Poo ke Banabasi -kwle 'o Ikoni 'me kpun-, uv -tee' Tu"bo -kwli" -sisi' -wee uv 'pen 'e Tu"bo jai 'de uva wlu. Ka 'saavn 'a -ti' uva 'tmua i nia to' ε, Tu"bo 'a -ce" 'kpa a to εε' sun 'me 'de jrui' ke di klae" klae" uva nua 'on.

4 εε' de tu nve' nyioopy -nia 'o Ikoni uv je 'on -seea', jrv' nε 'e Suifu-wi" 'a 'fo o, -wee jrv' ni 'e Sesi 'a dboun 'a 'fo o.

5 'Su Suifu ke nyo -sea' Suifu ni 'a klae" -wi" poε wlu -tadue -wee uva nmae di 'de uv 'je Poo ke Banabasi 'kwa nynii -wee uv 'je uvuv "soi i tbaa-.

6 I 'kpa 'e Poo ke Banabasi doun" 'su uv muε 'e Likaoniblua 'a -kwle -ta 'nyni nia Litri ke Deebu ke ε -kwle jrv' -jia' i 'dei 'dii.

7 -Wee uv -te -poia" -ti 'tmua' -pon" 'de ta' -kwle tu 'dii.

Poo ke Banabasi nε 'o Litri

8 'Bo Litri ε, "ju due" -ni 'o -o -te 'blvci -croon', de-nue' o' bi 'mεε, o kloo' de -tba' 'e o' 'wlv no" o, o se na due'.

9 De Poo a 'tmua o' po ε doin" o, -wee Poo "si o "jrue- 'su ka o -tea Kea -kwli" -wee ε 'beεa ε 'jea o' 'we- 'booo- o 'jeε 'de o 'on. 'Su o kpa wlu "jei 'de o -pee o 'na :

10 -In -son 'un, -un -srei", -un -je -ma bi "kpei nyna ! 'Su "ju -no -pliin" ε ωω' bi "kpei kpleiin -wεe ω -te naa' -pon".

11 -Ta nyv -kaan vvvv 'de 'jeea de Poo nva "jrie- 'su, vv -saa -cruen" 'de Likaoniwlu 'di vv 'na : Nyv -ju -mv -ku' -snee nyio 'un -wεe -i -si" i 'de -i ji -a "i -teea', -mε se nyiovv n-.

12 Vv 'daa- Banabast Sipiteε -kea, -wεe vv 'daa- Poo Mεekii -kea, de-nvε' Poo mo ωω -sa wlu' i.

13 'Su vva' koun -εε -gbu" nta 'o -kwlo -son vva 'daa- Sipiteε εε' 'sraa -sai "due bli' 'un -wεe ω bli -gbun' 'di. 'Su ω kpi 'e -kwlo 'o kpaε" "wain, ω ke nyiovv a -pon vv 'ju 'sraa- -sa vv 'e Banabast ke Poo "nyl.

14 Imi Sesi 'a dboun Banabast ke Poo 'won 'su vv 'faε vva' 'unpaadi i -wεe vv kpa plea' 'de nyv -kwea 'de "wωa" 'un vv 'na :

15 'Oo nyiovv, deε-ti aoa nv kan' -mω' ε ? -Amo se Kea n-, -a -nιε nyio -o -ke ka ao nta, -wεe -a -ja aovv -poia" -ti. -Aa -da aovv 'mε -wεe ao 'je di -gbai" -ni kwa -son -saa-, 'de ao 'je 'e 'kmouni Kea o "biie-. Emε -nv' 'blva- ke javn ke, 'tonie ke di "klein -nta 'e ε -son ke-.

16 εε' Kea tu tein" ε, ε "taiε 'blva- -wee' 'i, vva jea vva' -ne 'vvnv -je kpa.

17 'Kaa εε to εε' -ce" 'mε jeejee 'de di 'dεe εε nva nyv "jrii 'un. εε dbaa "ni 'mε 'de ao "kpei, -wεe aoa nv -tion 'de εε 'wlv de 'un. εε "nyl ao diide 'mε, -wεe de "o de jre' 'ε -pon aovv 'kwa, 'de εε "jii 'mva- 'de ao pεe o.

18 Wlu Sesi 'a dboun 'tmva 'mva-, -wεe vv 'jea nyiovv -nv -je de kaan 'de vva' 'sraa-sati 'un ε, vv 'jeeε 'kle i.

19 'Su Suifu-wi" -wlv Antioστ ke Ikoun -ji', -vv -paa nyiovv bi -son, -wεe vv tbaa Poo "soi 'de vv "klō i -wεe vv -so 'o -kwlo. -Bo vvvv mo ω sea 'je ε, vv 'na -mε ω 'mεε 'de-.

20 'Kaa Sesi 'a -ti' to' 'un 'jevn -gbae' ω 'dei 'su ω son 'un 'ε, -wεe ω mu 'o -kwlo -ne 'di de. εε' -son' jre' -sun' ω ke Banabast muε Deεbv.

Poo ke Banabast muε Antioστ de 'de Siriblv "kpei

21 'Su vv 'tmvε Kea 'a -poia" -ti 'bo Deεbv, vv 'je 'o klai" nnyuu -tuu"-tuu,

-wεe vv mu Litri ke Ikoun de, 'de vva jea Antioστ de mu.

22 Vv -tue" nyv -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -ti' -kwli' i, -wεe vv kuu vvvv 'a di i 'de vv 'je nai" 'ble 'de Kea -kwli" -tea' 'un, vv 'na : 'De 'kle -tuu"-tuu 'un mo -a -je ceen- -wεe -a -je Kea 'a to"bo -kwlo 'di mu.

23 -Kwlo "o -kwlo vva mua 'dii ε, vva -tee' nyvsoa -wi" Kea -gbu "jru kpo' i due 'due, vv ke vva bae Kea, vva 'bo won -tadue, -wεe -bo vv -kwe- -mε "i ε, vva -tee' vvvv Tv"bo -εε -ti' vv 'jea to' 'un kwa.

24 'Su vv 'kpa -jei" -wεe vv cen Pisidiblv 'un -tie" 'de vv nyni 'e Pamfiliblv "kpei.

25 Vv 'tmvε Kea 'a -ti' 'bo Pεεε -wεe vv cen 'o -mω -tie" 'de vv mu Atali.

26 'Bomō vv 'jaa -bato' -wεe vv mu Antioστ vv 'wlv de. 'Bo εε' -kwlo -tu 'di mo vv -tee vv Kea 'a 'saavn kwa 'de dbo vva 'wlv nva' 'a -ti' 'un.

27 -Ta vv nynia, vv 'da Kea -gbu -wee' 'mε, -wεe di "klein Kea nva vv po ia' "kuan vv 'na : Kea kaien εε' to' 'un 'je -je won 'de nyv -sea' Suifu ni -pee -wεe -wi" -mv 'je Sesi 'a -ti' to' 'un 'je -ke.

28 ε 'wlv 'o ε, vv ke nyv -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -tee i 'de no" -tuu"-tuu 'di 'bo Antioστ.

15

"Jru 'kuan' klaa" -nvva 'bo Selisalem

1 Nyv jrv' -wlv 'e Suide -wεe -vv mu 'e Antioστ 'de -vv -te Kletien-wi" -nta 'e de toaa' -pon" vv 'na : -Bo ao se 'klen mu ε, -mε ao se 'pvi, 'kamō Moist 'a ke' 'da.

2 Poo ke Banabast ke vv -sie' 'wain, ε nvε' vva jea ba o -too'. 'De εε' -ti' 'un Kletien-wi" -nta 'o Antioστ 'bεε- wlv 'un -wεe Poo ke Banabast ke nyv jrv' 'je 'e vv "klu 'wlv 'de vv 'je Sesi 'a dboun ke nyv-coun' -wi" muε 'e Selisalem, -wεe vv 'je -ti' -ni "kpei- -seea'.

3 Vv -koa' -ti' pooa' 'sv Kea -gbu dboc vvvv Selisalem -wεe vv mu. Vv cen Fenisi ke Samadi 'un, -wεe ka nyv 'srv "biia 'de Kea o ε, vva 'tmv i 'de Kletien-wi" -pee. 'Su ia' -ti' tu "jiiε vvvv 'mva- 'un.

4 Vv nynia Selisalem ε, Kea -gbu ke Sesi 'a dboun ke nyv-coun' kpvvn ε vv sn 'soon, -wεe di "klein vv ke Kea nva 'de vv po ia' "kuan.

5 'Sv Fariseen-wi" 'a jrv' -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn sɔn 'vn 'e, -wɛɛ vɔ wlu -ke vɔ 'na : Nyv -sea' Suifv nɪ ε, -wɛɛ -vɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn ε, vɔ 'je 'klen mu -o, -wɛɛ vɔ 'e Moist 'a kɛ' wɔn 'je -ke.

6 -Wɛɛ Sesi 'a dboun ke nyv-cɔn' 'kɪn- 'jrui 'de vɔ 'je 'a' -ti' tu 'mii bla 'pepe.

7 Vɔ 'tmvɛ -tmv -tmv 'sv ε, Piɛi sɔn 'vn 'e, 'de vɔ 'na : 'Ma de'di -wi", ka Kea kpa 'de ao 'klu sɔn sese -wɛɛ ε -sa 'e 'vn ε, -wɛɛ nyv -sea' Suifv nɪ 'je -pɔia" wlu 'wɔn 'de 'vn 'wɔn -wɛɛ vɔ 'je ε tɔ' 'vn 'je, ao 'je kan' 'mɛ.

8 Kea -ε -jua nyv -wee' 'a pɛɛ ka ε kɔvɔn a vɔvɔ sɪn 'sɔɔn ε, εɛ to εɛ' sɔn 'mɛ. ɛmɛ -ti ε "nyv vɔvɔ εɛ' -Suu ka ε nva 'de -aa -ti' 'vn -ke ε.

9 ɛ se vɔ ke -a "kpei -seea', ε wɔɔ vva' pɛɛ 'mɛ, dɛ-nvɛ' vɔ 'jɛɛ Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn.

10 Kaan la 'ja 'ee, dɛɛ-ti aoa -tɪn' Kea i, -wɛɛ -gbɛ -a -ke -a "bo -wi" sea 'blea 'bɛɛ-, 'de aoa -teɛ' 'o nyv 'srv -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn "jru ε- ?

11 'Kaa 'de Tv"bo Sesi 'a 'saavn mɔ -a -je vɔ' -ti' tɔ' 'vn, -wɛɛ -a -je 'pɔva', 'kamɔ vɔvɔ mv nɔ 'pɔva' 'jesɔn -ke.

12 'Bo vɔ' wlu "kpei 'sv 'cɛ -kwea de -wee' nvɛ -tun" a -wɛɛ vva po 'e Banabast ke Pɔɔ 'wɔn doin" i, 'de jrui' ke dɪ "klein Kea cɛɛan 'de vɔvɔ 'vn -wɛɛ ε nva 'de nyv sea' Suifv nɪ "klu ε, 'de vva po 'a' "kuan.

13 Vɔ -kɔa' wlu' 'sv Sakɪ "duɛ wlu 'vn vɔ 'na : 'Ma de'di -wi", ao po 'ma wlu doin" o.

14 Ka Kea kpa 'de 'blva 'dinyv "klu sɔn -wɛɛ ε -teea nyv kɔi" 'de vɔ 'jea εɛ' nyv nɪ ε, umɪ Simɔ Piɛi 'tmv.

15 ɛɛ' dɛ tu ε, ε ke wlu Kea 'a wlu 'kwajaaun 'tmva sese ε, umɪ -kooɔ'-. Ia' wlu tu 'naa :

16 'Bo -mɛ 'de ε, 'ma muɛ jia' -wɛɛ 'ɪn 'je Dafidɪ 'a -gbu" blva -klu' -sa, -wɛɛ 'ɪn 'je εɛ' 'ka -gbɪn nmae, 'de 'ɪn 'je ε "jɛi" i kpa.

17 -Bo ε nɪ kan' -wɛɛ nyv "klein -sia 'o 'je Tv"bo i -pɔn ε ke 'blva 'a blo' wɔn -wee' -sia" 'ma 'nynɪ "kpei ke-.

18 Tv"bo -ε -sa dɪ -nɪ 'kwla a, dɛ ε 'tmva tɛin" sese, ɛmɛ -nao.

19 ɛmɛ -ti 'mɔ 'naa nyv -sea' Suifv nɪ -wɛɛ -vɔ 'biia 'e Kea o ε, -a -bo vɔvɔ 'kle "kpei jaa.

20 'Kaa -a -cɪt 'sbɛ- -a -je vɔvɔ kpa, -wɛɛ vɔ 'je nmi vɔ -saa 'sraa 'vn vɔ "nyta kɔin 'a di -ti 'bɔ, vɔ 'je 'nynɪ -san nɔ-tɪ 'bɔ, vɔ 'je nmi -ε -mɛa fuan "fun di -ti 'bɔ, ε ke nmi 'a nmo ke-.

21 Dɛ-nvɛ' dɛ -wlvɔ 'e sese o ε, nyv -te -kwlvɔ 'dii dodo- -wɛɛ -vva nɔ Moist 'a kɛ' 'dii -kwlvɔ 'o -kwlvɔ "kpei 'de Suifv-wi" 'a "jrui 'kɪn-gbi 'dii jeejee.

'Sbɛ -ε mua 'e nyv -sea' Suifv nɪ o ε

22 'Sv Sesi 'a dboun o, nyv-cɔn' o, Kea -gbu -wee' 'bɛɛ- wlu 'vn 'e -wɛɛ vɔ 'je 'o nyv jrv' 'de vɔvɔ "klu -sa 'de vɔ 'je vɔvɔ ke Pɔɔ ke Banabast Antioɔtɪ dbo. 'Sv vɔ -sa 'o Suidɪ -vva 'daa Basabast ke Silast ke, ka vɔ nɪa 'sɔɔn vɔ, vɔ nɪɛ dɛwɔn 'de vva' de'di -wi" "klu.

23 Vɔvɔ vɔ -tu" 'sbɛ -nɛ kwa -vɔ -je ε kpa. Dɛ -cɪta' 'de ε 'di ε ka : Sesi 'a dboun ke nyv -cɔn' ke aoa' de'di -wi" -nɪa 'nɔ Selisalem, -apv -vɔ ja aopv nyv -vɔ sea Suifv nɪ 'jewlu. Ao -nɪa 'o Antioɔtɪ o, -vɔ -nɪa 'e Siri ke Silisi -vɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'vn ε, ao nɪɛ -aa de'di -wi" -o.

24 Ka nyv 'wlvɔ 'nɔ -a o -wɛɛ vɔ -tua" ao tɔ' i pleea' -pɔn", 'de wlu vɔ 'tmva ao -pee -wɛɛ aoa' pɛɛ a -sian. Vva' nyv tu ε, -a se vɔvɔ wlu -tu".

25 'De ɛɛ' -ti' 'vn ε, -a -wee' 'kɪn- 'jrui -wɛɛ -a -sa nyv -pɔn" 'de -aa dbo vɔvɔ 'de ao o, -wɛɛ vva mu Banabast ke Pɔɔ -vɔ -nɪa -aa -ti' kmaun -jei" jaa'.

26 nyv 'sɔɔn -nɔ to 'e vva' -cɛ" 'ε 'kmv 'mɛ 'de Sesi Klist 'a 'nynɪ 'a -ti' 'vn.

27 -Aa dbo Suidɪ ke Silast 'mɛ, -wɛɛ dɛ -a -cɪta 'nɔ ε, vva' -cɛ" 'kpa 'je ε 'e 'wɔn jaa- 'de vɔ 'je ε 'tmv 'de ao -pee.

28 Dɛ-nvɛ' Kea 'a -Suu ke -a pɔɛ wlu -tadue -wɛɛ -a -bo aopv -gbɛ jrɛ' "jru -teɛ', -bo ε se dɪ -kɔan -ti' mɪ -a -tmv 'de ao -pee nɪ ε.

29 Ia' dɪ tu ka : ao 'bo nmi vɔ -saa 'sraa- -wɛɛ vɔ "nyta kɔin diiɛ, ao 'bo nmi -ε -mɛa fuan "fun 'vn diiɛ, ao 'bo nmi 'a nymɔ diiɛ, ao 'bo 'nynɪ -san o -ke. -Bo aoa sea aoa' -cɛ" 'ε -ti' -tu" 'de 'a' -ti' 'vn ε, -mɛ ε nmo "jrui. Kea sie aopv o !

30 Vɔvɔ mɔ poa Kea -gbu wlu 'sv vɔ 'kpao 'wɛ vɔ muɛ Antioɔtɪ. -Wɛɛ vɔ 'kɪɛn Kletien-wi" "jrui 'de vɔ "nyv vɔvɔ 'sbɛ -nɛ.

31 Ʋɔ -kɔa' ɛ 'dii nɔa' 'sɔ ɛɛ' wlu "sii ɔɔɔ 'a dɪ 'e 'wɛ.

32 Suidɪ ke Silasɪ -nɪa Kea 'a wlu 'kwa-jaaɔn ɛ, -wi" -mɔ 'tmɔɛ ɪ -tuu"-tuu -wɛɛ ɔɔ kuu Kletien-wi" 'a dɪ i 'de ɔɔ "nyɪ ɔɔɔɔ 'kɔɪ.

33 Ʋɔ nɔa 'o Antioɔɪ 'wɪ pla -wɛɛ ɔɔa' de'di -wi" pɔ ɔɔɔɔ "diwan -wɛɛ ɔɔ "tai ɔɔɔɔ "i 'de 'flɛ 'ɔn 'de ɔɔ 'je nyɔ -dbɔɔ' -pɔ' o de mu.

34 'Kaa Silasɪ 'na ɔɔ' 'mɔa- sia' nɔɔ 'tɔn.

35 Pɔɔ ke Banabasɪ -teɛ i 'bo Antioɔɪ -wɛɛ ɔɔ ke nyɔ jɔɔ' a tɔɔ nyɔ Tɔ"bo 'a -pɔia" wlu-.

Pɔɔ ke Banabasɪ -seea' i

36 Nɔ" jɔɛ' -sia' 'o 'sɔ Pɔɔ wluɛ Banabasɪ -pee ɔ 'na : -A mu -kwɛɛ "klein -a -jɪia 'dii 'de -a -tmɔa Tɔ"bo 'a wlu ɛ, -aa de'di -wi" -nɪa ɪ 'dii ɛ, -a -je ɔɔɔɔ "i -tee' -wɛɛ -a -je ɔɔa' Kea 'a -jei" naasɔn- 'je.

37 'Sɔ Banabasɪ nɪɛ "i ɔɔ ke San Makɪ 'je mu.

38 'Kaa ɔɔ' mu -tɪ se Pɔɔ 'tɔn nɔ, de-nɔɛ' ɔ siɛ ɔɔɔɔ 'de Panfili, ɔ se ɔɔɔɔ kpa dbɔ ɔɔa nɔa ɔɔ' 'je ɛɛ' -ta.

39 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, ɔɔ se ba 'a wlu 'mii 'wɔn 'sɔ ɔɔ je i -seea'. Banabasɪ "dua Makɪ 'ɔn ɛ, ɔ ke ɔ muɛ 'e Sipɪɪ 'bo 'tɔnɪɛ 'ɛ bɪ 'nɪnɪ.

40 Pɔɔ -mɔ -sa 'o Silasɪ, ɔɔa' de'di -wi" -te' ɔɔ Tɔ"bo 'a 'saɔn kwa 'sasa, -wɛɛ ɔɔ 'kpa -jei".

41 Ʋɔ pleɛ Siriblɔa ke Silisiblɔa "kpei-, -wɛɛ ɔɔ kuu Kea -gbi 'a dɪ i.

16

Timote kpa Pɔɔ ke Silasɪ ke

1 'Bo ɔ nɪnɪ 'o Dɛɛbɔ -wɛɛ ɔ mu Litɪ, 'bomɔ "ju due' nɪ, ɔ 'je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn, ɔɔ' 'nɪnɪ -nɪ Timote. ɔ de nɪɛ Suifɔ 'nɪnɔ -wɛɛ ɔ 'je Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn -sisi', 'kaa ɔ "bo nɪɛ Klekɪ -o.

2 Kletien-wi" -nɪa 'o Litɪ ke Ikɔnɪ ɛ, ɔɔa pɔɛ ɔɔ' Kea 'a -jei" naa 'a 'kpa.

3 Pɔɔ nɪɛ "i ɔ ke Timote 'je mu. 'Sɔ ɔ "duo- ɔ 'ɔn 'ɛ, -wɛɛ ɔ kɔɔ 'klen 'de Suifɔ-wi" -ɔɔ -nɪa 'e ɛɛ' 'blɔa 'a 'fɔ tu o 'a -tɪ' 'ɔn, de-nɔɛ' ɔɔ -wee' "klein juɛ' ka ɔ "bo nɪa Klekɪ ɛ.

4 -Kwɔɔ "o -kwɔɔ ɔɔ jɪia 'dii ɛ, dɪ "klein Sesi 'a dbɔɔn ke nyɔ -cɔɔn'-wi" 'bɛɛa wlu 'ɔn 'bo Selisalem ɛ, umɪ ɔɔ 'tmɔ 'de nyɔ

-ɔɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn -pee -wee ɔɔ 'ju wɔn 'je.

5 Kea -gbi a 'bleɛ 'kɔɪ 'de Kea -kwɔɔ" -tea' 'ɔn -wɛɛ ɪa 'kpa "kpei 'wɪ "o 'wɪ.

6 Pɔɔ-wi" mua Kea 'a -tɪ' 'tmɔa' 'de Asi 'a 'blee-blɔɪ "kpei ɛ, Tɔ"bo 'a -Suu kaan ɔɔɔɔ -je de. 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ɛ, ɔɔ -gbee' Frisiblɔa ke Galasiblɔa 'mɛ, ɔɔ ju 'ɔn -tie" cɛn.

7 -Ta ɔɔ nɪnɪa 'o Misiblɔa -pɔn" ɛ, ɔɔ nɪɛ "i ɔɔ 'je 'e Bitini mu 'de-, 'kaa Sesi 'a -Suu se ɔɔ ɛɛ' -je "nyɪ.

8 'Sɔ ɔɔ cɛn Misiblɔa 'ɔn -tie" -wɛɛ ɔɔ mu 'o -kwɔɔ -ɛɛ 'nɪnɪ nɪa Troasɪ. 'Bo ɔɔa' -bato' kɔɔɔn 'kɔɔɔ.

9 "Mau' 'sɔ ɛ Pɔɔ 'jeɛ Masedoanɪ i due' 'de jajri 'ɔn -ɔɔ bae ɔ i, 'de -ɔ -na : -In ji 'nɔ -a o 'de Masedoanɪ -wɛɛ -ɪn -je -a sɔn o pɔ.

Luiki ke ɔɔ mu'

10 Pɔɔ -kɔa' ja -nɛ 'ɛ jaa' 'sɔ ɛ, 'bomɔ -a -sri" -aa -pɔn 'e Masedoanɪ-blɔa "kpei mu -kɔ i, de-nɔɛ' -a -je kan' 'mɛ Kea 'a -cɛ" -da -aɔn 'de ɛɛ' 'blɔa- tu "kpei -wɛɛ -a -je -pɔia" -tɪ 'tmɔ 'de nyɔ -nɪa 'emu -pee.

Lidi 'jeɛ Tɔ"bo 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'bo Filipu

11 -A -kpa -bato' 'di 'bo Troasɪ -a muɛ Samotrasɪ -wɛɛ -sɔn' -sɪn' 'de -a mu Neapoli.

12 'Bomɔ -a -wɔɔ 'de -a mu 'o Filipu. ɛmɛ -nɪ Masedoanɪ -blɔa 'a "i-saa -kwɔɔ Rɔmɔ 'a "sɔ -wi" 'blea. -A nɔɛ 'o 'wɪ pla.

13 -Kwɛwɔ ɔ ɛ, -a -wɔɔ 'o -kwɔɔ 'mɛ, -wɛɛ -a mu 'e "ni -kwɔɔ". -Amɔ -ɔɔ naa tɔ' i 'de ɛ, -a -na 'bomɔ Suifɔ-wi" 'a Kea bae 'ɪn nɪ-. -A -teɛ i 'bomu -wɛɛ -aa -wlu 'nɪnɔkpaɛ' -ɔɔ -kɪan' "jɔɪ -pee.

14 Ʋɔa' due 'a 'nɪnɪ -nɪ Lidi. Ʋ 'wɔɔɛ 'o -kwɔɔ Tiatii 'di -wɛɛ ɔa ple "wlii-, ɪa' "jɔɪ -sain 'a. Ʋɔa' 'nɪnɔkpaɔ' tu ɛ, ɔa pleɛ Kea -wɛɛ ɔa pɔ -aa wlu doin" o. 'Sɔ Tɔ"bo kaiɛn ɔa' pɛɛ wɔn -wɛɛ de Pɔɔ a 'tmɔa ɔa pɔɛ doun" o -snii'.

15 Ʋ ke ɔa' -gbu" -sɔn nyɔ -wee' pɔɔa "ni "jɔɪ 'sɔ ɛ, ɔ 'da -aɔn 'ɛ 'de ɔ 'na : Ka 'ɪn 'jea Tɔ"bo 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn -cɛɛn-, -bo ao 'je kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao ji 'de 'ɔn wɔɔn" koo-. -Wɛɛ ɔ 'nɛ -a "mlai mamaɔ 'sɔ -a -wɔɔn' 'o.

Pɔɔ ke Silasɪ 'de Filipu -kasogbu 'di

16 'Wɪ jɾɛ' o, -ta -aa mua 'e Kea bae 'ɪn ɛ, dɒnɒnɒkpao' due' -jaa' -a "i. sɛn 'ɛ -suu -nɪ 'de v 'ɒn ɛmɛ -ɛɛ nʊɛ 'de vɑ -sɪ' dɪ -wɛɛ vɑ 'jɛ 'wɛɪ -tuu" 'de vɑ "nɪvɑ vɑ' jɛvɒn -wɪ".

17 'Sv v -teɛ -a -ke Pɔo 'a 'de naa' -pɒn", -wɛɛ vɑ "wɔ v 'na : Nɪv -nʊ, sv nɪɛ Kea -nɪɑ 'e jɑvɒn 'dɪ 'a dɒnɒvɒn -o, 'pʊ -je mɛ -ɛɛ -tɪ' vɑɑ 'tmv 'de ao -pee.

18 V nʊ ɛɛ' dɛ tu 'mɛ 'de 'wɪ plɑ 'dɪ. Pɔo sea 'de ɛɛ' -tɪ' 'ɒn 'sv ɔ "bɪɪɛ i 'de v o, -wɛɛ ɔ wlu -suusavɒn -pee ɔ 'na : 'Ma 'tmv ɛ 'de Sesi Klɪsɪ 'a 'nɪvɪ 'ɒn, ɛ 'wlv 'e "junɒnɒkpao' -nʊ 'ɒn ! 'Bo ɛ "sɪ, ɛ je 'de v 'ɒn 'wlv.

19 Nɪv -blea dɒnɒnɒkpao' -nʊ 'jea kan' ka vɑɑ' crɒn' ɔ -jɛblvɑ a jɪɑ "i cɛɑn' 'sv, sv kɪvɒn Pɔo ke Silasɪ 'mɛ, -wɛɛ sv kpa vɒvɒ 'bo -kwlvɒnɛvɒn "juɔɪ.

20 'De sv kpa vɒvɒ 'e Rɔmʊ -kɔvɒn 'a 'pee 'jɛvɒn o, -wɛɛ sv 'na : Nɪv -vɑɑ dooɑ -aa -kwlv, sv ka.

21 Vɒ nɪɛ Suɪfv -wɪ" -o, kplɪn -aa kɛ' 'na nɪv 'bo nʊɛ, ɪmɪ vɑɑ tɔɔ -apv -ɔ -nɪɑ Rɔmʊ -kɔvɒn -wɛɛ -a -je 'wɔɔn' 'de -a -je nʊ.

22 'Sv nɪv -wee' "kleɪn nɪvɑ jɑ, -wɛɛ -kwlvɒnɛvɒn -sa Pɔo ke Silasɪ dɪ kɪvɪ, 'de sv cɛn 'o wlu -wɛɛ sv kpa vɒvɒ klɑɛ 'ɒn.

23 Vɒ -kɔɑ' vɒvɒ 'a blɑɑ' 'sv sv pɔ vɒvɒ -kaso 'dɪ, -wɛɛ sv 'tmv -kasogbu i fuoɪ 'de ɔ 'je vɒvɒ i fuo ka -cɔɔn' ka.

24 -Kasogbu i fuoɪ -mɔ 'wɔɑn -mɛ 'sv ɛ, ɔ kpa vɒvɒ 'de -kasogbu 'a wɔn -nɪɑ 'e de 'dɪ -wee' ɔ pɔ vɒvɒ -gbɪɪ -bv'.

25 -Too' -kweɑ 'sv Pɔo ke Silasɪ -teɛ bɑɛɑ' ke blea' -pɒn" -wɛɛ vɑɑ 'bɛɛ -Kea 'a 'nɪvɪ "i. Nɪv -nɪɑ 'e -kaso 'dɪ -wee' a 'wɔn vɒvɒ 'a wlu 'mɛ.

26 Vɑɑ -gbvɑn 'emv 'sv 'blvɑ -crɛ', 'sv -kasogbu 'a -gbɑn -wee' a -suuɑ' i. 'Bomɔ -kasogbu 'a kpaɛ" -wee' "sɪ ɪ kɑɪn "wɔɪn, -gbɑɑcɪɛ' dɪ -sɪɑ" -kaso 'dɪvɒn -wee' cɛn'.

27 -Ta -kasogbu i fuoɪ a sɔɑn "nɪvɔ' 'sv ɛ, -mɛ -kasogbu 'a kpaɛ" -wee' flɒn wɔn, 'sv ɔ -sa ɔɔ' -cɪɛ kplɑ', ɔ 'e ɔɔ' -cɛ" 'dbɑɑ', ɔ nɑɑ tɔ' i ɔ 'na -mɛ nɪv -nɪɑ -kaso 'dɪ -wee' 'kpa 'kwla 'de.

28 'Kaa Pɔo blɑ -ke, ɔ 'na : -ɪn -bo -mɑ -cɛ" dɛsɑvɒn "jɪɪ nʊɛ, -a -wee' "kleɪn nɪ -ta 'mɛ.

29 'Sv -kasogbu ifuoɪ -teeɛ' nɛ i, -wɛɛ ɔ 'wlaɑ 'e -kasogbu 'dɪ 'de "kpeɪ crɛɛɑ' 'ɒn.

ɔɔ' dɪ a crɛ', fɑvɒn a nʊɔ'. 'Sv ɔ "sɪɪɛ 'kɔɪ -i 'bo Pɔo ke Silasɪ "juɔɪ.

30 ɔ "sɪɪɛ vɒvɒ "kpaɛ", -wɛɛ ɔ 'na : Tv "bo -wɪ", dɛ 'ɪn 'je nʊ 'de 'ɪn 'je 'pʊ ɛ - ?

31 'Sv Pɔo ke Silasɪ 'na : -ɪn -je Tv "bo Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɒn -wɛɛ -ɪn -je 'pʊ, -mɔ e -mɑ -gbu" -sɒn nɪv e.

32 -Wɛɛ sv -te Tv "bo 'a wlv 'tmvɑ' -pɒn" 'de ɔ ke ɔɔ' -gbu" -sɒnɪv -pee.

33 'De ɛɛ' "mɑv'wɪ tu 'dɪ ɛ, ɔ "duo- vɒvɒ 'ɒn 'ɛ -wɛɛ sv mu 'de ɔ wɔɪn" 'de ɔ jɾɛ vɒvɒ 'a -cɪ". 'Bo ɛ "sɪ ɔ ke ɔɔ' -gbu" -sɒn nɪv je "nɪ "jɾv pɔɔɛ-

34 'De ɔ "nɪv vɒvɒ dɪɪdɛ, 'sv ɔ ke ɔɔ' -gbu" -sɒnɪv a nʊɛ 'mvɑ-, dɛ -nʊɛ' sv 'jɛɛ Kea 'a -tɪ' tɔ' 'ɒn.

35 -Sɒn' -sɪɑn' 'sv -kwlvɒnɛvɒn dɒɔɛ nɪv 'de -kasogbu ifuoɪ o -wɛɛ sv 'na : -ɪn -sɪɪ" nɪv -nʊ i.

36 -Wɛɛ -kasogbu ifuoɪ 'tmv ɪ 'de Pɔo ke Silasɪ -pee ɔ 'na : Rɔmʊ 'a -kwlvɒnɛvɒn dɒɔɛ nɪv sv 'naɑ 'ɪn "sɪ aɔvɒ i, ao 'bɛɛ -ao 'je "kpaɛ" 'sɪ lɑ -wɛɛ ao 'je mu 'de 'flɛ 'ɒn.

37 'Kaa Pɔo wlv' 'de nɪv sv dɒɑ -pee ɔ 'na : Vɒ blɑ -avɒn ɛ 'bo nɪv -kweɑ, 'de sv se -aa 'pee 'je 'sv sv pɔ -a -kaso 'dɪ, -jɛ kɑɑn 'sv vɑɑ dɒɔɛ nɪv -wɛɛ sv 'je -a i "sɪ wɔɔ-. 'De -mɛ 'kɑmɔ -a -nɪ Rɔmɛ kɔvɒn 'a -cɛ" 'kpa, ɛ se 'bɛɛ-. -Bo ao mu ɛ, vɑɑ' -cɛ" 'kpa jɪ -wɛɛ sv 'je -a i "sɪɪ-

38 Nɪv sv dɒɑ kpa wlv -nɛ -wɛɛ sv 'tmv ɛ 'de -kwlvɒnɛvɒn -pee 'sv kɑ Pɔo ke Silasɪ nɪɑ Rɔmʊ -kɔvɒn ɛɛ' dɛ wɑɑ vɒvɒ 'dɪɪ.

39 'Sv vɑɑ' -cɛ" 'kpa jɪ' -wɛɛ sv jɑɑ Pɔo ke Silasɪ 'a pɛɛ jɑ 'de sv -sv -kaso 'dɪ, -wɛɛ sv bɑɛ vɒvɒ i 'de sv 'je 'o -kwlv 'wlv.

40 Pɔo -wɪ" 'wlvɑ -kaso 'dɪ ɛ, sv muɛ 'e Lɪdɪ o -gbɛɪn", sv ke vɑɑ' dɛ'dɪ -wɪ" 'jɛɑ 'sv ɛ, sv kuuɛ vɒvɒ 'a dɪ i -wɛɛ sv 'kpa -jɛɪ".

17

Pɔo ke Silasɪ muɛ Tesalonɪkɪ

1 Pɔo ke Silasɪ cɛɛn Anfɪpɔlɪ ke Apɔlɔnɪ -wɛɛ sv nɪvɪ Tesalonɪkɪ. 'Bomɔ Suɪfv -wɪ" 'a "jɾvɪ 'kɪvɒn -gbu due' nɪ-

2 Pɔo pɑ 'e ɛ 'dɪ, kɑ ɔɔ nʊɑ sɛɛ ɛ. 'De -kwlewɪ tɑɑn 'dɪ ɛ, ɔ ke vɑɑ -too' ɛ bɑ o 'de Kea 'a wlv -ɛ -crɪɑ' 'a -tɪ' 'ɒn.

3 Ka Sesi 'jea 'kle 'je 'de o 'jea "kunyio' son e, oo -se' wo 'pepe 'de uu -pee, o 'na : Sesi -oo -ti' 'ma 'tmua 'de ao -pee -ta, omo -ni Klist.

4 Suifu jrv' 'je oo' wlu to' 'un 'e, -wee uu ke Poo ke Silasi po kun -tadue. 'Kamo Glek-wi' 'a -tuu"-tuu -uba pleea Kea nu -ke, e ke dewonunynukpae' -tuu"-tuu ke-.

5 'Kaa "cai nua' 'ji 'e Suifu jrv' 'un 'e, 'su uu 'kuten 'diwonynion -gbai" 'jrui -kun -kun"-, -wee uu -sa -tiba -klu' 'bo -kwlo. 'Su uu mu e 'e Sason o -gbu' 'de uu 'je Poo ke Silasi kpon -wee uu 'je uupu 'bo nyu "juoi ja-.

6 Uu sea Poo ke Silasi 'je 'su e, uu kpon Sason ke Kea 'a -jei" naavn jrv' 'me, -wee uu kpa uupu 'de -kwlonjeun "juoi, -wee uu -te -cruen" -saa' -pun" uu 'na : Nyu -nu, -uu -gbaoa' 'kmu -wee', uupu -ji" -ta -kwlo -ke -wee Sason po -gbu".

7 Uba' nyu tu e, uu -wee' "klein a blaa 'blvajei Sesaa 'a ke' won, de-nue' uu 'na : 'Beo deejro' -ni 'kmu -oo 'nyu ni Sesi.

8 Wlu -nia 'mua- 'sise -kwlonjeun ke nyu -kwea de "i.

9 'De ee' -ti' 'un e, Sason ke oo' "dei-wi" -tee' 'o de i -wee uu "tai- uupu "i.

Poo ke Silasi mu Bere

10 'Bomo Kea 'a -jei" naavn "sri "mau' uu kpa Poo ke Silasi -jei" 'de Bere. Uu nynia 'o Bere e, uu mu e 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di.

11 Suifu-wi" -nia 'o -mo e, uu ju e nyio -ti, e je -ju -nia Tesaloniki -sii-. Uu kpuven Tu"bo 'a wlu sun 'soon. Uba 'cian de 'de 'wi "o 'wi -wee' 'di. Uba "jree- e jeejee, -wee wlu Poo a 'tmua -bo e ni to', 'de uu 'e kan' 'je.

12 Ua' -tuu"-tuu -je Sesi 'a -ti' to' 'un 'bomu. Glek-wi" 'a dewon nynynukpae' -tuu" ke "nynunmainynu -tuu" -jee to' 'un -ke.

13 'Kaa -ta Suifu-wi" -nia Tesaloniki 'woan ka Poo nia Kea 'a wlu 'tmua' 'bo Bere -ke e, uu ji 'o 'e, -wee uu paa nyio pu -son.

14 'Bomo Kletien-wi" "sri uu po Poo -je o, -wee o mu 'e 'tonie -kwli" fo o, 'kaa Silasi ke Timote sie 'o Bere 'me.

15 Nyu -uu kpa Poo -jei" e, uu kpo' mamau 'su uu je Aten nyni. -Ta uba jia

de e, 'bomo o -tu" uupu wlu 'de Silasi ke Timote 'je o jee -too"-.

Poo ni 'o Aten

16 -Ta Poo a fua Silasi ke Timote 'bo Aten e, oo' -suu "kaee "jrui 'de o 'un, de-nue' 'bo ee' -kwlo -tu 'di e, "juoi -gbee' koin 'a 'su -ji" 'o.

17 'De ee' -ti' 'un e, o ke Suifu-wi" o, nyu jrv' -uba pleea Kea 'tmue Kea "juoi -gbee' -ti 'de Suifu-wi" 'a "jrui 'kun-gbu 'di, -wee o ke nyu jrv' oo jee 'bo -kwlo -kwea a wlu jeejee.

18 Glek-wi" 'a de "ijuoun klae", uupu -ke o -te wlua' -pun", uba' jrv' 'na : De "ju -no -mo o 'tmu -ta oo jea -soo wlu e- ? 'De jrv' 'na : E -ko' -na oo 'tmue 'dvi -kea' jre'e -ti'. De -ti uba 'da kan' a, eme -ni Poo a 'tmue Sesi 'a -ti' ke "kunyio' son-ti 'de uu -pee.

19 'Su uu kpa Poo 'de uba' 'sra klaa" -son. 'Bo 'a -ta tu 'a 'nyu -ni Areopasi. 'De uu 'na : -Ma de dee -e jia i -wee -ee -ti' -ma -tmua a, -a -bee' -a -je ee' "kpei -ti 'woon ?

20 Di -a sea 'won due' umi -ma -tmu 'de -a -pee, -a -nie "i -a -je 'e i 'de i 'won.

21 'De Aten-koun -wee' "klein ke 'dvi -uu -tia" 'o Aten ke uu -wee' a nu uba' no' -wee' 'me 'de 'tmua' ke -ti' dee 'a doin" o poa' 'un.

22 'Su Poo nyna i 'bo 'sra 'a -kwea' -wee o 'na : Ao Aten-koun, de 'un sia "jrie- o e, eme -ni aoa' nyu tu e, ao nie -gbee' un -o 'pepe -ceen'-.

23 -Ta 'ma plea aoa' -kwlo e, -wee 'ma -sia' di aoa -gbee' "jrie- o e, 'bomo 'un 'jee 'kwlan due' -e -kwli" ao 'cru : kea 'srp. E nmo "i, Kea ao sea juo -wee aoa -gbee' "juoi e, eme -ee -ti' 'ma 'tmu 'de ao -pee.

24 Kea -e nua 'kmu ke di "klein -nia 'e 'kmu "kpei -wee -e -nia 'blva- ke javn 'a Tu"bo, ee' "ti 'e -gbi" nyio 'o sun poa 'di.

25 E se e -pon 'de nyio pu 'je e de "o de "nyu, de-nue' eme -ee -nyu" nyio pu 'kmu nifeee' ke di -wee' "klein ke-.

26 Nyu "klein -uu -jia" 'kmu e, uu 'wlu e 'nyo due' -gbai e nua 'un, -wee e -te' uupu 'blva- 'dii dodo- 'de e "nyu uupu no" -wee 'blva- uu 'jea 'di "ti e, e -gble' e 'un.

27 E nu ee' de tu 'me -wee nyu 'je e i -pon, -wee -bo nyu a se e dbeede 'kwa i -pon e, 'de uu 'je e 'je. 'De -me 'kamo Kea se nyu "o nyo o teen-.

28 -Je ε nta kan' a, -me -aa nyiojo 'bles 'kmvnta' ke i -suua' ke, εme aoa' de "ijuobn jrv' 'tmv -ke vυ 'na : -A -nιe εε' -kooj' i -o.

29 Ka -a -nιa εε' "nynuu -mω 'ja a, -me -a se ε 'bεε- -a -je tō' i naa 'de -a -je 'kmvnt Kea 'sani ke 'wei ke "sou "i poo-. -Mι 'a dι tu ε, ι nιe nyio 'ō -paadt -o.

30 Dι "klein nyio sea "i juo- 'de o nva tein" -nv -nv -wεe -ε -jεεa 'de -stanwt 'di ε, Kea se -mι kιn 'kpa, 'kaa εε 'da nyv -vυ -nιa dι -wee' "klein 'mii 'mε la, -wεe vυ 'je vba' dιsain "i juo 'de vυ 'je 'e ε o "biie-.

31 Ε -tuε" nō" -wεe "ju ε -tea' 'o ε, o 'e 'kmv -wee' "klein 'a 'pee 'je 'de "isrea' 'vν. Ε to εε' svn 'mε 'bo nyv -wee' "juoi, 'de oō' "ju tu 'a "kunyio' soan' 'vν.

32 Vυ 'wōan "kunyio' sōn-tι 'de Poo 'wōn 'sv vba' jrv' -tee oō' wlaa' -pvn", jrv' 'na : -In -bō, -aa mue -ma wlu doin" o poa' 'wt jre' 'de ia' dι tu 'a -tι' 'vν.

33 'Kamō vυ nv -wεe Poo 'wlv 'o vba' -kwea'-.

34 'Kaa vba' jrv' -wlv 'e vυpv "klu -vυ -jea Kea 'a -tι' tō' 'vν. Vba' due' -nι Deinsι, -mō nιe -gbajeι -o 'de vba' 'sra klaa" -ne -sōn, ε ke 'nynōkpao' due' -va 'nynι nι Damarisι ke nyv jrv' ke-.

18

Poo mue Korenti

1 Ε 'wlvα 'o mu ε, Poo 'wlv 'o Atentι 'mε -wεe o mu Korentι.

2 'Bomō o jεε Suifvi due' oō' 'nynι -nι Akilasι. O 'wlvv 'de Pōnblva "kpei. O ke oō' 'nynō Plisilι a 'wlvε 'e Itali dε-nvε' Klodι -o -nιa 'blvajeι 'demu ε, o nvε Suifv -wee' "klein i vυ 'je 'o Romv 'wlv. 'Sv Poo mu' o ke vυ 'e 'jee- -wεe o 'ne 'e vυpv -pvn".

3 'De see ε, Poo 'a dbo oō nva mε -nι oō dba -tan 'tanfō. 'De dbo due' -ne mε Akilasι a nv -ke. O ke vυ "tii- -wεe o ke vba nv dbo -tadue.

4 -Kwlewι "o -kwlewι o ε, Poo a mue 'e Suifv-wi" 'a "jrui 'kvn-gbu 'di -wεe oō tōō nyv Sesi 'a -tι', dε-nvε' oō nιeι" Suifv ke Glεkt-wi" 'je Sesi 'a -tι' tō' 'vν 'je.

5 'Kaa Silasι ke Timote 'wlvα 'e Mase-doantι -wεe vυ jia 'bomō Poo a "duo oō' nō" -wee' 'vν 'de oō 'tmv Sesi 'a -tι' -wεe

ka Sesi nιa Klisι, 'de oō 'nyιe "kpei 'de Suifv-wi" -pee.

6 'Kaa Suifv-wi" 'a 'wōn vba' po oō' wlu doin" o, vba -cree" 'ō. 'Sv Poo bla oō' 'vnpaadι 'mii 'de vυ -pee, ka nyv o -gbaoa' kwa i 'de nyv 'ō -tι' 'vν oō nva : 'In se -ma -tι' 'vν nι 'bode, 'kamō ε nι-. 'De o wlu ka o 'na : -Bo ao "ma a, -mε aoa' -ce" 'kpa "jru -o, ε se 'ma -tι' nι, aoa' nymō se 'bo 'vν "jru nι-. Dε -tba' -ta kaan la 'ma mue 'e nyv -sea' Suifv nι o "biia'.

7 'Sv Poo "sie "kpae' -wεe o mu 'e "ju due' -oō 'nynι nιa Titisι Sitisι wōin". Oō' "ju tu a pleεε Kea. Oō' -gbu" ke Suifv-wi" 'a "jrui 'kvn-gbu tbaa ba "i.

8 'De "jrui 'kvn-gbu -ne, "ju -nιa εε' -jeopoi oō' 'nynι nιa Krisipuisι -mō 'jεε Tv"bo 'a -tι' tō' 'vν, o ke oō' -gbu" -sōn nyv ke. Korentι nyv -tuu"-tuu -poa' Poo 'a wlu doin" ε, vυ -wee' 'jεε Sesi 'a -tι' tō' 'vν -wεe vυ nv vυ poo "nι "jru.

9 'De "mau'wt due' -ne 'di 'sv Poo ja ja. 'De εε' ja tu 'vν Tv"bo wlu o -pee ε 'na : Faun 'bo -vν nvε ! -In kpa 'ma -tι' 'tmva' nya, -vν -bo wōn "mue,

10 dε-nvε' 'vν ke -vν -na', nyv jrv' se -vν svn -pvn" kpai -wεe -ma dεsavn "jrui nv-tι. 'Kaa nyv -vυ -nιa 'ma nyv ε, vυ -tiei" 'bo -kwlv -ne 'di.

11 'Sv Poo nvε 'o Korentι -svn due' 'cvι -mεεo"- -wεe o tōō nyv Kea 'a wlu.

12 Nō" -ε 'di Galion nιa 'blvajeι 'de Akaiblvα "kpei ε, 'bomō Suifv-wi" poo wlu -tadue 'de Poo 'a 'dii 'blea 'a -tι' 'vν -wεe vυ kpō 'e 'pee 'jei "juoi.

13 'De vυ wlu ka vυ 'na : "Ju -nō oō -pvn o 'je nyiovpv 'a "jru -jei" -saa 'de vυ se Kea -gbεε' i ka Moisι 'a ke' "sia 'nynι ε.

14 Poo a jie wlvα -pvn" -tea' 'sv Galion wlu 'e Suifv-wi" -pee o 'na : 'Oo Suifv, -bo ε nι nyv 'srε i poo -tι ke "ikma -tι jrι' kaan 'de ε, -mε 'vν 'beεε' 'vν 'je 'ma nō" 'vν "duo- -wεe 'vν 'je aoa' wlu doin" o po.

15 'Kaa -bo ε nι ba o -too' -tι 'de 'nynι jrι' ke aoa' -ce" 'kpa 'a ke'ε -tι' 'vν ε, -mε aoa' 'sv 'a -tι' -nao, 'vν se dι -nιa 'mva 'a 'pee 'jei.

16 -Wεe o nv vυpv i 'de vυ 'wlv 'e 'pee 'je -gbu 'di.

17 'Sv vυ -wee' 'wlv 'e Sostentι -nιa Suifv-wi" 'a "jrui 'kvn-gbu 'a -jeopoi "kpei

υυ -te ɔɔ' blaa' -pυn" 'bo 'pee 'je -gbu "juɔi 'mυa-, 'kaa ε se Galion ka "i da mɔ "pi.

ka Sesi nta Nyυ 'puυi ε. 'De εε' -ti' 'υn ε, δε υυ 'jea 'tmυ, ε se nι 'bode.

Pɔo mus Antioxi de

18 Pɔo -kwle 'o Korentu 'me kpuun-ke'wle, -wεe ɔ ke ɔɔ' de'di -wi" poo wlu 'su ɔ 'ja 'e -bato' 'di -wεe ɔ ke Prisili ke Akilasi mu 'e Siri. Uυ 'wɔan 'e -bato' 'di 'kpa-ti 'bo Sankre ε, Pɔo 'wla "jru i, δε-nυε' ɔ cεn εε' wlu -tie" 'bo Kea "juɔi 'de-.

19 Uυ nynia 'o Efεsi ε, 'bomɔ Pɔo sie ɔ "dei -wi" 'su ɔ pa 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kuun-gbu 'di -wεe ɔ ke Suifu-wi" a wlu.

20 'Su υυa baεɔ' 'de ɔ 'je 'o υυpu o 'wι nu, 'kaa ɔ st 'wɔɔn-,

21 -wεe ɔ ke υυ cυen "i 'de ɔ 'na : 'In 'je -kɔ' -ɔ jia nynia' -sɔn mu -o mamav 'de Selisalem. 'Ma muε 'nɔ aopυ o de jia' -bo Kea -nɔi" ε. 'Su ɔ 'wlu 'o Efεsi 'me.

22 ɔ 'wlu 'de -bato' 'di ɔ "sie i 'bo Sesare 'su ε, ɔ muε Selisalem de. ɔ ke Kea -gbu -koa' 'jeea 'su ɔ muε Antioxi.

23 ɔ nυa 'bo Antioxi 'wι pla 'su ε, ɔ 'kpa -jei" -wεe ɔɔ jii Galasiblu a ke Frisiblu a "kpei i 'de ɔɔ kuu nyυ "klein -υυ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'υn 'a dι i.

Apolosi nte 'o Efesi

24 Suifvi due' -ɔɔ 'nynι nι Apolosi, ɔ 'wluυ 'de Alesandri ɔmɔ -ji' 'o Efεsi. ɔɔ' "ju tu cεn wɔn i. Kea 'a wlu -crυa' ɔ juo εε' wɔ -sa ka 'me 'pepe.

25 ɔ -tuu" ε 'sni 'bo Tu"bo 'a -jei" -wεe ɔ nι nε "kpei. Ka Sesi 'a "kpei -ti nta "klein, 'kamɔ ɔɔ -sε' wɔ 'de nyυ -pee, ɔɔ' sie 'o de jre', 'kaa San 'a nyυ "ni "jru po -ti 'a 'su me ɔ juo-.

26 ɔ -tee wlu a' -pυn" 'de 'fle 'υn 'de "jrui 'kuun-gbu 'di. Prisili ke Akilasi 'wɔan ɔɔ' wlu 'su, υυ "duo ɔ 'υn 'ε, 'de υυ ke ɔ mu 'e υυ wɔin", -wεe ka Kea 'a -jei" naa -ti 'pean 'de υυ -sε' wɔ 'pepe 'de ɔ -pee.

27 ε 'wlu a' 'o ε, Apolosi nte "i ɔ 'je 'e Akai mu. 'De εε' -ti' 'υn Kletien-wi" kuue ɔɔ' dι i 'su υυ 'crite 'sbε- -wεe υυ "nyι ɔ, 'de nyυ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'υn 'de εε' 'blυa 'a 'fɔ tu o 'je ɔ sɔn 'sɔɔn kpuυn-. ɔ nynia 'e mu ε, nyυ Kea nυa 'saavυn "jrui, -wεe -υυ -jea εε' -ti' tɔ' 'υn ε, ɔ poε υυpu sυn o.

28 ɔ tba Kea 'a wlu -ε -crυa' -gbɔo "jri -sisi' -wεe ɔɔ toε 'bo nyυ -wee' "klein "juɔi

19

Pɔo nte 'o Efesi

1 -Ta Apolosi nta Korentu ε, 'bo Pɔo plee Asiblu a 'a crυi "kpei- -wεe ɔ nyni 'o Efεsi. ɔ jεε 'o Kea 'a -jei" naavυn jrv' -wεe ɔ -tee' υυpu i, ɔ 'na :

2 -Ta ao -teea Kea -kwli" 'dee, ao 'je εε' -Suu 'mεε ? 'Su υυ wlu' 'de ɔ o ka, υυ 'na : Ka Kea 'a -Suu mε nta 'kmυ -a se ε juo.

3 'Su Pɔo -teeε' υυpu i ɔ 'na : batise -jεwε- υυ nυ aopυ ε- ? Uυ 'na : ε San 'a nyυ batise nυsυn mε υυ nυ -avυn.

4 'Su Pɔo 'na : Nyυ -υυ -wɔɔan' δεsavυn 'a "i juo -ti, υυpu San po "ni "jru -wεe ɔ wlu 'e -pee 'de υυ 'je "ju -ɔɔ jia 'e de 'a -ti' tɔ' 'υn 'je, ɔmɔ -nι Sesi.

5 Uυ 'wɔan εε' wlu tu 'su υυ poεε "ni "jru 'de Tu"bo Sesi 'a 'nynι 'υn.

6 Pɔo -tea' υυpu kwa "jru 'su Kea 'a -Suu "ji 'de υυpu 'υn 'ε, -wεe υυ -te wlu dee poa' -pυn" 'de Kea a jaa υυpu wlu 'kwa.

7 Uυ beea o ε, υυ 'bεε- "nynunmai 'a -puue 'jo 'sɔɔn 'mε.

8 'Bo -mε 'de ε, Pɔo muε 'e Suifu-wi" 'a "jrui 'kuun-gbu 'di -wεe ɔ wai ɔɔ tɔɔ nyυ δε. 'De 'cυi taan 'di, ɔɔ -pɔn nyυ -υυa poa ɔɔ' wlu doin" o ε, υυ 'je Kea 'a tu "bode 'ε -ti' tɔ' 'υn 'je.

9 'Kaa Suifu-wi" 'a jrv' kuε "jru, υυ kmuue pεε "i -wεe υυa -fleεn Tu"bo 'a -je 'bo nyυ -kwea de "juɔi. 'Su Pɔo ke υυpu cυen "i -wεe ɔ ke Kletien-wi" 'wlu 'de υυa' "jrui 'kuun-gbu 'di, 'de υυ mu 'de Tiranisi 'a klai" -gbu 'di. 'Bomɔ ɔɔ tɔɔ nyυ δε 'wι "o 'wι.

10 'Kamɔ Pɔo nυ mamav 'de -sɔn 'sɔɔn 'di. 'Su Suifu ke Gleki-wi" -nιa 'e Asi -wee' 'wɔn Tu"bo 'a wlu 'mε.

Sefa 'a "nynuu 'a -ti'

11 Kea a nυε jrui' klae" klae" 'bo Pɔo -cɔi'.

12 ε nυε 'su tae'fɔ ke -misrɔ -ι bla Pɔo 'a ku "i ε, υmι nyυ a -te 'o 'wε-nυυ "kpei -wεe υυa' 'wε- ε 'bɔ, 'de -siisavυn a 'wlu 'e υυpu 'υn.

13 'Su Suifu jrv' -υυa plea dι 'mii -wεe -υυa nυa -siisavυn, υ -pv' -a -pɔn -υυ -je -siisavυn i nυ 'de Sesi 'a 'nynι 'υn -ke. Uυpu

-wlu ka 'de -siisatn -pee v̄v̄ 'na : 'Ma wluε ι -pee ι "si "kpaε' 'de Sesi -v̄v̄ -ti' P̄v̄o a 'tm̄va 'a 'nyn̄t̄ 'v̄n.

14 Nyv̄ -v̄va n̄va dε -n̄t̄a 'm̄va- Suifv̄-wi" 'a 'sraa -sai klaa" Sefa 'a "nynunmai -n̄t̄a -mε" 's̄v̄n, -o.

15 'Sv̄ -suusav̄n due' wluε v̄v̄v̄ -pee, ε 'na : 'In juo Sesi 'mε, -wεε dε P̄v̄o n̄t̄a 'v̄n ε, 'in juo -mε, 'kaa aov̄v̄ m̄v̄ 'ee, aov̄a 'nyn̄t̄ wε- ?

16 'Sv̄ "ju -suusav̄n n̄t̄a 'e 'v̄n -tεε v̄v̄v̄ blaā' -p̄v̄n", 'kam̄v̄ v̄ bla v̄v̄v̄ mamav̄ 'sv̄ v̄v̄ 'kpa 'kwla -wεε v̄v̄ 'wlv̄ 'o v̄ "juoi. -Ta v̄v̄ muua v̄v̄ c̄en kui, v̄v̄ n̄t̄ε -k̄v̄v̄ 'sv̄ -ta -wεε'.

17 Dε -nv̄va 'm̄va- Suifv̄ o, Glεk̄t̄-wi" -n̄t̄a 'o Efεst̄ ε, v̄v̄ -wεε' "klein 'w̄v̄en, 'de εε' -ti' 'v̄n ε, fabn "ji 'e nyv̄ -wεε' "klein 'v̄n 'ε, 'sv̄ v̄va -tεε' Tv̄"bo Sesi 'a 'nyn̄t̄ 'a ni'.

18 Nyv̄ -v̄v̄ -jea Sesi 'a -ti' t̄v̄ 'v̄n ε, v̄va' -tuu"-tuu ji' -wεε d̄t̄ s̄atn v̄v̄ n̄va v̄va 'tm̄v̄ ι 'bo nyv̄ -kwea-.

19 'De v̄v̄v̄ "klu ε, nyv̄ -tuu"-tuu -n̄t̄ 'e -v̄v̄ po nyv̄ 'srε i po jrii' t̄ein" -poo -poo"- . V̄va' jrv̄' ja v̄va' jrii' pos̄v̄t̄ 'mε -wεε v̄v̄ po ι "jri 'bo nyv̄ -wεε' "juoi. Nyv̄ a naa t̄v̄' i ta' sb̄t̄ tu 'a s̄v̄v̄n n̄t̄ε 'wεi 'a -kwlv̄ due'.

20 'Kam̄v̄ Tv̄"bo 'a wlu a 'kpa "kpei, εε kmaa' "i, εε "nȳt̄ nyv̄v̄v̄- 'kpv̄t̄.

Nyv̄ paa nyv̄ v̄v̄ -s̄v̄n 'bo Efεst̄

21 Ia' d̄t̄ tu 'wlv̄a 'o -jei" ε, P̄v̄o n̄t̄ε "i v̄ 'je Masedoan̄t̄ ke Akai 'v̄n -tie" c̄en -wεε v̄v̄ 'je Selisalem mu, 'de v̄v̄ wlu ka v̄v̄ 'na : -Bo 'v̄n nyn̄t̄ 'e ε, -mε 'v̄n 'je Rom̄v̄ 'je -o -ke.

22 'Sv̄ v̄v̄ d̄boε nyv̄ -v̄va po v̄v̄ s̄v̄n o 'a 's̄v̄v̄n nya 'de Masedoan̄t̄. Timote ke Eras̄t̄ kem̄v̄ v̄v̄ d̄bo, -wεε v̄v̄ m̄v̄v̄ -cε" 'kpa n̄v̄ 'e Asi n̄v̄" pla ke'wle.

23 'De εε' n̄v̄" tu 'di nyv̄ tai' "maa' d̄t̄ klae" nv̄v̄ε' 'de Tv̄"bo 'a -jei" naa -ti 'v̄n.

24 "Ju due' nyv̄ a 'daa- Demetr̄st̄ v̄v̄ n̄t̄ε n̄v̄blai -o, v̄v̄ nv̄ε 'wεi -wεε v̄v̄ bla -gbi" nyn̄v̄v̄ m̄t̄" -ι -ke v̄va' k̄v̄v̄n- kea Dian̄t̄ 'a -gbu" -kooa', tm̄t̄ v̄v̄ ple -wεε v̄v̄ ke v̄v̄ d̄bonv̄v̄n a 'je "wliiε-.

25 v̄v̄ 'k̄v̄v̄n v̄v̄ d̄bonv̄v̄n ke nyv̄ -v̄v̄ -ke v̄v̄ 'blea d̄bo due' "jrui, 'de v̄v̄ wlu v̄v̄v̄ -pee ka v̄v̄ 'na : 'Ma 'cε, ao 'je kan' 'mε 'de d̄bo -nε 'v̄n ε, 'bom̄v̄ -aa dε 'v̄n 'wlv̄a' -wεε' n̄t̄-.

26 'Kaa d̄t̄ "klein P̄v̄o 'tm̄va aov̄a 'w̄v̄n, ε se -ta Efεst̄ 'a 'sv̄ n̄t̄- . V̄v̄ 'tm̄v̄ εε' dε tu 'mε

'de Asi 'a -kwle -tuu"-tuu 'dii v̄v̄ 'na : -K̄v̄t̄' -jt̄ nȳv̄v̄ v̄v̄ s̄v̄n n̄va -m̄t̄ se Kea n̄t̄- . εε' wlu tu ε, ε dooa -aa d̄bo 'mε.

27 ε se -aa d̄bo 'a 'sv̄ εε dooa n̄t̄-, 'kaa εε dooa Dian̄t̄ -ε -n̄t̄a -aa kea 'a -gbu" 'a 'nyn̄t̄. -Wεε Dian̄t̄ -kea'- Asiblv̄a ke 'km̄v̄ -wεε' a -gbεεa' 'je "ku "kpei 'wlv̄ 'de v̄v̄ s̄εε dε 'daa i.

28 V̄v̄ 'w̄v̄an wlu -n̄t̄a 'm̄va- 'sv̄ v̄v̄ 'kpa 'c̄en, v̄v̄ -tεε -cruen" -saa' -p̄v̄n" v̄v̄ 'na : Dian̄t̄ -ε -n̄t̄a Efεst̄-k̄v̄v̄n 'a -kea ε 'bei" !

29 'Sv̄ v̄v̄ -tεε -kli poa' -p̄v̄n" 'bo -kwlv̄ -wεε v̄v̄ -wεε' 'k̄v̄v̄n "jrui 'bo -kwlv̄ -kwea. Kais̄t̄ ke Aritakt̄ -v̄v̄ -n̄t̄a Masedoan̄t̄ -nyv̄ -wεε v̄v̄ -ke P̄v̄o a na v̄v̄ k̄v̄v̄n v̄v̄v̄ 'mε -wεε v̄v̄ kpa v̄v̄v̄ 'e -kwlv̄ -kwea.

30 P̄v̄o n̄t̄ε "i v̄v̄ -cε" 'kpa 'je dε 'wlv̄v̄- 'bo nyv̄ -kwea dε "juoi, 'kaa Klet̄ien-wi" kaan v̄v̄ -je dε.

31 Dε "ijuov̄n jrv̄' -v̄v̄ -n̄t̄a 'e Asi -v̄v̄ -ke P̄v̄o d̄bεεa v̄v̄ d̄boε nyv̄ 'de P̄v̄o o -wεε v̄v̄ 'je v̄v̄ 'tm̄v̄v̄- 'de v̄v̄ je 'e -kwlv̄ -kwea mu.

32 Nyv̄ -v̄v̄ -k̄v̄v̄n "jrui 'de εε' n̄v̄" tu 'di 'de -kli poa 'a 'v̄n ε, dε jrv̄' a 'tm̄va jrv̄' 'a 'w̄v̄n ε 'mii, nyv̄ jrv̄' -n̄t̄a 'de v̄v̄ 'klu ε, dε -εε "jrui v̄v̄ 'k̄v̄v̄n -gblein' ε, v̄v̄ se ε juo-.

33 'Sv̄ v̄v̄ -sa Alesandr̄t̄ 'de nyv̄ "klu, v̄v̄v̄ Suifv̄-wi" a poo 'e nya -wεε v̄v̄ -kaa' nyv̄ kwai" 'de v̄v̄ n̄t̄ε "i v̄v̄ 'je v̄v̄ -pee wlu-.

34 'Kaa ka v̄v̄ n̄t̄a Suifvi v̄v̄ 'jea kan' 'sv̄ v̄v̄ -tεε "w̄v̄a' -p̄v̄n" v̄v̄ 'na : Dian̄t̄ -n̄t̄a Efεst̄-k̄v̄v̄n 'a -kea'- ε 'bei" !

35 -Kwlv̄njei m̄v̄ -v̄v̄ ji' -wεε -v̄v̄ -kaa' v̄v̄v̄ 'v̄n 'de -v̄v̄ wlu ka -v̄v̄ 'na : Aov̄v̄ Efεst̄-k̄v̄v̄n, nyv̄ -wεε -s̄εε' juo ka Efεst̄-kwlv̄ n̄t̄a Dian̄t̄ -kea 'a -gbu" ke εε' kooov̄ dε -wlv̄a 'e jav̄n 'di 'a 'deifuoi ε ?

36 Nyv̄ -v̄v̄ -jea εε' dε tu 'v̄n -too' v̄v̄ se n̄t̄- . Ao -te 't̄v̄n, ao 'bo dε "o dε-n̄v̄ε' 'de "kpeicrea' 'v̄n.

37 Dε-n̄v̄ε' nyv̄ ao ja -ta se d̄s̄av̄n jre' n̄v̄ 'de v̄v̄ se -aa Dian̄t̄ -kea w̄v̄n o to-.

38 'De -bo Demetr̄st̄ ke v̄v̄ d̄bonv̄v̄n n̄t̄ε "i v̄v̄ 'je nyv̄ "kuan poo ε, -mε 'w̄t̄ nyv̄ a 'jea 'pee i ε, v̄v̄ ju' . 'De v̄v̄ juo nyv̄ -v̄va -jea nyv̄ 'a 'pee 'mε -ke, -mε 'dem̄v̄ v̄v̄ 'je mu -wεε v̄v̄ 'e "kuan po ka-.

39 'De -bo aov̄a sea dε jre' i -tee' ε, nyv̄ a muε -mε 'tm̄va' 'bo nyv̄ -wεε' "juoi.

40 Nyv̄ a muε -a -klipov̄n 'daa' 'de dε -nv̄va -s̄tan -ta 'a -ti' 'v̄n, 'de bo' -a bla -ta,

ε se 'jo 'ble. -Bo nyo -tee' -a i ε, -ta -a -jea "kuan -sa -wεε -a -je ε po, 'bo se ni-.

41 Jo -koa' wlu -ni 'a 'tmva' 'su o poe υυ -wee' -jei", -wεε υυ mu -gbein" o i.

20

Poo mue 'e Masedoani

1 -Ta υva' -kli -ne 'bca' 'su Poo 'kuen nyo -υυ -jea Sesi 'a -ti' to' 'un "jrui -wεε o kuu υυυυ 'a di i, 'de o ke υυυυ poo wlu, -wεε o mu Masedoani de.

2 Jo pleε εε' 'blva- tu "kpei- -wεε o "nyl Kletien-wi" 'kpi 'de wlu o 'tmva 'un. 'Su o mue 'e Grest.

3 'Bom o nu 'ci taan. Jo -tee -bato' 'di 'kpa -ti -wεε o 'je 'e Siri mu 'de-. 'Su ka Suifu poa o 'desavn "jrui nu -ti, o 'woun 'su o 'na : -Bo ε ni kan', -me 'ma mue 'e Masedoani de.

4 Nyυ -ke o mua mamaυ -υυ nynia 'de Asi 'a 'nyni ka : Pirst 'a "ju Sopateε -mo 'wluε Bere, Aritaki o Sekon 'wluε Tesaloniki, Kaisi -wluε Dεεbu ke Timote ke, ε ke Tisiki ke Trofimu, -wi" -mu 'wluε 'e Asi.

5 Nyυ -nu υυ -pu -si' 'e nya -wεε -υva fuo -avn 'bo Troasi.

6 -Apu mo ε, -bo Suifu-wi" 'a -ko' -εε 'nyni nia -di'pen -ε sea -puun" de o mu 'a -ko' 'wlu 'o -jei", -wεε -a -kpa -bato' 'di 'bo Filipu 'de -a nu 'wi -mm" 'bo -jei" -wεε -a -jeε υυυυ 'bo Troasi 'de -a -wee' nu 'o 'doo due'.

Poo 'a 'bo Troasi mua' 'a de 'bco- -ni

7 Doo "i-saawu 'a -kwie" ka a, -a -kuen' "jrui -tadue -wεε -a -je Tu"bo 'a diide di 'su Poo a wlu 'de Kletien-wi" -pee, de-nue' -bo -son' -sin' ε, o mue mua', 'kam o wlu mamaυ 'su -too' cen 'un.

8 'De nebi -tuu"-tuu -ni 'e "jei -gbu 'di -a -kuan' "jrui ε.

9 'De -kooa" i -too due' -o 'nyni nia Etisi ε, o -tee 'bo flen'meti "i. -Ta Poo nua wlu -toon -ni 'a 'tmva 'a, -me o nre 'e "nyto 'o bie'. Jo "nyto 'mva- nue' 'su o je 'e "jei-gbu 'a taan -ne 'di 'wlu, o je i -ka 'no -son. -Ta nyυ a koo "jei, -me o 'mee.

10 'Kaa Poo "sie i, o jie ja 'bo o "kpei -wεε o "duo o 'un, o po o sin 'dii 'de o 'na : Ao 'bo pee i pleε, de-nue' o -suu ni 'de o 'un 'ε ke.

11 'Su o 'ja 'e -gbu" 'di de -wεε o cten -di'pen i 'de υυ di ε, -wεε o -te wlu' -pun' ke'wle. Jo wlu' mamaυ 'su -son' je -sin'. Jo -koa' wlu' 'su o 'kpa -jei".

12 Uυ ja -kooa" i -too -no 'o "kunyto' son -ne 'me 'bo υva' -kwea'-. εε' de tu nre υva' 'mva -ti klae" -wεε ε kuu υυυυ 'a di i.

Poo 'wlu 'o Troasi ε, o mue Mile

13 -Apu mo ε, -aa mue nya -wεε -a -je -bato' 'di 'kpa 'de ε 'je -a Asosi kpa. 'Bom o -a -je Poo 'un "duo-, 'kam o o' -ce" 'kpa neε to' "kpei-, de-nue' o nre "i o 'je 'bluo naa -wεε o 'je 'o mu.

14 Jo jεεa -avn 'bo Asosi 'su ε, -a "duo o 'un 'de -bato' 'di -wεε -a -wee' mu Mitilenu.

15 -A -wlu 'o -mo ε, -a -naa "ni "kpei. -Ta -son' o -stan' 'su -a nynie 'o Kiosi -blva -pun". -Son' jre' -stan' ke'wle -a nynie 'o Samosi-blva "kpei -wεε -a -wlu 'o -mo 'de -a kpuυ 'kpuυ 'bo Mile.

16 Poo 'a -ce" 'kpa -nre "i -wεε -o -blaa Efesi-kwlo 'de -o se bu ko, -wεε o je no" -wee' -sii 'de Asi, de-nue' o creε "kpei- -wεε -bo εε' de tu 'bεε- ε 'je nuυ ε, 'de o 'je Selisalem ni- Pantekoti 'a -ko' wi o.

Poo wluε Kea -gbu 'a nyυsoa -nia Efesi -pee

17 'Bo Mile mo Poo ni -wεε o dbo nyυ Efesi υυ mu Kea -gbu -jeopoun -nia 'emu 'daa'.

18 -Ta υυ nynia 'bo o -pun' 'su ε, o wluε υυ -pee ka o 'na : De -wlu 'e "i-saawu -ε 'di 'un jia 'no Asi -wεε -ε -jεεa -stanwu ε, ka 'un nua nasun 'de ao -pee ε, ao -wee' juε'.

19 'In nre Tu"bo 'a dbo 'de -ce" ja jaa' ke "miini 'un 'de 'kle Suifu-wi" a -tua" 'un 'a -kwea'-.

20 Ao 'je kan' 'me di "klein -koon -ti' 'de aoa' -ti' 'un ε, 'un se ia' de ka 'kwla -tu", faun jre' se 'un nu. 'In pleε "kpaε' woi ke -gbi" 'dii -wεε 'un 'tmv i 'de ao -pee, 'de 'un too i aopu-.

21 'In 'da Suifu o, nyυ -sea' Suifu ni 'me 'de υυ 'je υva' dısatn "i juo-, -wεε υυ 'je 'e Kea o "biie-, 'de υυ 'je Tu"bo Sesi 'a -ti' to' 'un 'je.

22 'De kaan ka, Kea 'a -Suu -tee' 'un -kiaan" "kpei 'de 'ma mu Selisalem. De -ε -jea 'un "jrui nreε 'demu ε, 'un se ε juo-,

21

23 Kea 'a -Suu a 'tmua 'un -pee -kwlo "o -kwlo 'ma cεεan 'dii, ε 'na : 'De Selisalem -ma mua, "cin ke 'kle -a fuo -un 'demu.

24 'Kaa 'in se 'ma -ce" 'ε 'kmu -me de 'un 'je. De -kwan -ti' me -ni 'in 'je 'ma plea' nya kpa 'de 'mua- 'un, -wee dbo Sesi -tea' 'un kwa 'in 'je ε "jru -cra'. εε' dbo tu me -ni Kea 'a 'saavn ke -pɔia" -ti 'a 'tmua'.

25 De 'in jua' emε -ni kaan ka la 'ja a, aopu ɔ "klu 'in jiia 'de 'in 'tmua Kea 'a tu" bode 'ε -ti' ε, 'in 'je kan' 'me ao se 'ma "jua- "jriε- 'jeei 'bode.

26 Emε -ti 'ma 'tmue 'pepe 'de aopu -pee -stan aoa' nyo due' 'a nymɔ se 'un "jru ni-.

27 'In -tu" ao Kea wlu 'a 'sni -wee' "klein 'me, 'in se de jre' 'kwla -tu".

28 Ao -tu" aoa' -ce" 'kpa ke aoa' de'di -wi" Kea 'a -Suu -te ao kwa 'a -ti'. Kea 'a -gbu" εε' "ju 'a nymɔ -wla i -tian' a, ao -tu" εε' -ti'.

29 'In juε' -bo 'in 'wlu 'nɔ nyu ka -ci' nia -uu -nia kan' a, uua muε 'de aopu "klu jia'. Uua' nyu tu ε, uu se aopu "i "tai.

30 -Wee 'de aopu "klu nyu jru' 'je 'e 'wlu 'de uu 'je si 'tmu -wee uu 'e Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'jeun 'a "jru -jei" -saa-.

31 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' 'ja, -wee ka 'de -sin taan 'di 'in -saa aopu fen' due 'due 'de "miini 'un jeejee ε, ao 'je ε -kwlu o po.

32 Kaan la 'ja a, 'in -tee' aopu- Kea ke εε' 'saavnwlu kwa, de-nue' emε -beε' -ε -je aopu- 'kpi "nyɪ, -wee ao ke nyu ε -teea kɔi" 'je 'ken i plaan-.

33 Nyɔ jɔɔ' ɔ 'wei o, ɔɔ' 'sani o, ɔɔ' 'unpaadi 'a 'tɔn se 'un 'de po.

34 Aoa' -ce" 'kpa 'je kan' 'me 'ma sin -ni, umɪ 'in nuu dbo 'un -wee 'in ke 'ma 'ce-wi" 'je de -a di.

35 De 'in tɔɔa aopu 'de -mεε' -kɔ 'di ε, emε -ni 'kamɔ nyu 'je dbo nu -wee ɔ 'je nua" nyu kwa woi -te'. -Bo -aa sea kan' -mɔ nu ε, -me wlu Tu"bo Sesi 'a -ce" 'kpa 'tmua -a -bleεε' -kwli" ɔ 'na : Nyu de "nyɪa' 'bleε 'mua-, ε je nyu "nyɪ -un de -sii-.

36 Pɔɔ -kɔa' wlua' kan' 'su ε, ɔ ke uu -wee' pɔε 'kɔi- -klu' -wee uu bae Kea.

37 'Su uu -wee' a -fɪn" -ble -ble, uu -gbleεε Pɔɔ -kwli" -wee ɔ ke uua pɔɔ wlu.

38 De "kaea' uupu "jrii kpleiin, emε -ni ɔ 'na uu ke ɔ se 'jeei 'bode. Uu kɔɔ -jei" mamau 'su uu nyii ɔ 'e -bato' wɔin".

Pɔɔ muε Selisalem

1 -A -ke uu cεεan "i 'su -a -ja -bato' 'di -wee -a mu Kɔsi. -Sɔn' -stan' -a muε 'e Rodεsi. 'Bomɔ -a -wlu -wee -a mu Patara.

2 -A -jεε 'o -bato' -εε mu 'e Fenisibluva "kpei ε, 'su -a -kpe 'di -wee -a mu.

3 -Ta -aa -jeea Sipru -blua i 'su ε, -a sie 'e kvan o fɔ o, -wee -a -muu 'de Siribluva o fɔ o, 'de -a kpuu 'kpuu 'bo Tii. 'Bomɔ di -ni 'e -bato' 'di 'je i "sii-.

4 -A -jεε 'o Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'jeun, -wee -a -ke uu -te i 'de 'dɔɔ due' 'di. Kea 'a -Suu -saa uupu fen' 'de Pɔɔ 'a -ti' 'un -wee uu wlu ɔ -pee ka uu 'na : -In -bo Selisalem muε.

5 'Kaa 'dɔɔ due' -ne -cra "jru 'su ε, -a kpuen -aa -je i uu ke uua' 'nynɔkpaε' ke "nyuu- -wee' ja -a -jei" mamau 'su -a je -kwlo 'mii -kwε- -wee -a po 'kɔi- -klu' 'bo "ni -kwli", 'de -a -bae Kea.

6 Uu ke -a -wee' pɔεε wlu due 'due 'su -a -ja 'e -bato' 'di -wee uupu mu -kwlo de.

7 -Aa -bato' 'di 'kpaε' -ne 'bo Tii mɔ -a -cɔεε "jru -wee -a mu Putolemaisɪ 'de -a -ke -aa de'di -wi" 'je 'jee-. -A nuε 'o uupu o 'wɪ due'.

8 -Sɔn' jre' -stan' 'su -a -kpa -jei", -wee -a nyini Sesare 'de -a pa 'e Filipu ɔ -ni 'a Kea 'a -ti' 'tmui o -gbu", nyu -me" 'sɔn uu 'cra i -wee uu -tea dbo kwa 'de Selisalem Kea -gbu 'di 'de ε, ɔ niε uupu 'a due' -o.

9 ɔ 'bleε "nyuuunynɔkpaε' -nyiiε -uu se jra "ti due' -wee -uu -ni Kea 'a wlu 'kwajaavn.

10 -A nuε 'o 'wɪ pla, 'su Kea 'a wlu 'kwajaai due' -wlu 'e Suide ɔ ji, ɔɔ' 'nyu -ni Akabisɪ.

11 ɔ ji' ɔ je -a -jεε, 'su ɔ "due Pɔɔ 'a wlu 'un -wee ɔ san ɔɔ' -ce" 'ε bi ke sin ke-, 'de ɔ 'na : De Kea 'a -Suu 'tmua, ε ka : "ju ɔ -blea wlu -ne ka Suifu-wi" a mu ɔ saan' ka 'de Selisalem -wee uu 'je ɔ nyu 'sru "nyɪ.

12 -Ta -a -ke nyu -ni 'o mu 'woan wlu -ne 'su ε, -aa baεε Pɔɔ i -wee ɔ je Selisalem mu.

13 'Kaa ɔ wlu' ka ɔ 'na : Deε -ti aoa -fɪn" 'un, -wee aoa pɔɔa 'ma pee ε- ? ε se 'ma saan 'a 'su -me ni-, -bo ε ni 'in 'je Selisalem mu -wee 'in 'je 'me 'de Tu"bo Sesi 'a 'nyu 'un mɔ 'de ε, 'in -tee εε' kein"ke.

14 -A nυε' -ny -ny, 'kaa -a se ɔ "wɔin 'bεε-, 'su -a -bo ɔɔ' i bae -ti 'mε, -wεe -a -na de Tυ"bo nua "i, εmε -ε -je nυε-.

15 'Wɪ -a nυa 'o mu -kwεa 'su -a -nmaεe -aa dɪ -wεe -a mu Selisalem.

16 Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'jeun -nua Sesare 'a jru' kpa -a -jei", -wεe υυ kpa -aun 'de "ju due' -a -jea 'un koo wɔin". ɔɔ' 'nynɪ -nɪ Manason, ɔ 'wɪbε 'e Sipru-blua "kpei, ɔ nɪε Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'jei -o sese.

Pɔo muε Saki 'i-teea'

17 -A nynia Selisalem ε, -aa de 'di-wi" kpuβen -a sɪn 'sɔɔn 'de 'mυa- 'un.

18 εε' -sɔn' -sɪan' Pɔo ke -a muε 'e Saki wɔin", 'demɔ Kea -gbu -jeopoun -wee' 'kɪn- "jrui.

19 Pɔo ke υυ 'jee la 'sasa -wεe dɪ "klein Kea nua 'de ɔɔ' dbo 'a -ti' 'un 'de nyɔ -sea' Suifv nɪ "klu ε, ɔ -tee -wεe ɔ po ɪa' "kuan.

20 Uυ kɔa' ɔɔ' "kuan -nε 'wɔan 'su υυ poε Kea 'sε- -wεe υυ wɪ ɔ -pee ka, υυ 'na : -Aa de'di, -ma -jee', Suifv -tuu"-tuu -υυ -kpa Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'jeun ε, υυ -wee' "klein -sɪε' Moist 'a ke' o.

21 'Kaa de υυ 'wɔan 'de -ma -ti' 'un ε ka : De -ma tɔɔa Suifv-wi" -υυ -tia" 'e nyɔ 'srυ "klu ε, εmε -nɪ -ɪn -na υυ 'je dɪ "klein Moist 'a ke' 'tmυa kwa -sɔn -saa, 'de υυ 'bo υυa' "nynuu- 'klen kpa -wεe υυ 'bo 'o -a "bo -wi" 'a kplɪn 'de bla.

22 Ka -a -je nυ 'ja a- ? De-nυε' ka -ɪn jia υυ -wee' a muε 'wɔan' see.

23 De -aa mua 'tmυa' 'de -un -pee ε, -ɪn nυ ε. -A -bleε nyɔ -nyiiε -υυ cεn wɪ -tie" 'bo Kea "juɔi.

24 Uυ ke -ɪn mu -wεe ka Suifv-wi" 'a ke' "sia 'nynɪ ε, υυ ke -ɪn -je kan' nυ, -ɪn -sa nyɔ -kei" -wεe υυ 'je υυa' "mɪ- cεn. -Bo ε nɪ kan' a, -mε nyɔ -wee' a muε jua' ka dɪ υυ 'tmυa 'de -ma -ti' 'un, ɪ nua sɪ ε. 'De -mɔ -nɪε ke' wɔn 'jei -o -ke.

25 -Bo ε nɪ nyɔ -sea' Suifv nɪ -wεe -υυ -kpa Kletien-wi" -mυ ε, -mε de -a -bεεa' wɪ "kpei ε, εmε -a -tmυ 'de υυ -pee 'de υυa' 'sbε kpa' 'un. -A -na υυ 'bo nmi -ε -wɪbα 'e kɔin 'a 'sraa -sa 'ɪn diε, υυ 'bo nmi 'a nymɔ ke nmi -ε -mεa fuan "fun diε, -wεe υυ 'je 'nynɪ -san nυ-tɪ 'bo.

26 'Su Pɔo ke nyɔ -nυ mu' -wεe de Suifv-wi" 'a ke' "sia 'nynɪ ε, υυ nυε. -wεe 'wɪ -ε 'di εε' de tu 'jea nυε, 'de ɔ 'tmυ ɪ

'de Kea -gbu klaa" 'di, ε ke 'wɪ -ε 'di υυa' 'sraa- 'jea -saa due 'due ke-.

Uυ kpuβn Pɔo 'mε 'de Kea -gbu klaa" 'di

27 'Wɪ -mε" 'sɔn -nɪ a jɪε -sia' 'su Suifv-wi" -wɪbα 'e Asi 'je Pɔo 'mε 'de Kea -gbu klaa" 'di, 'su υυ paa nyɔ bɪ -sɔn, -wεe υυ kpuβn ɔ.

28 'De υυa "wɔ υυ 'na : Israε-koun, ao -too" -a "i, "ju ɔ -wɪbα 'blua -wee" "klein ke Israε-koun ke Moist 'a ke' ke Kea -gbu klaa" -nε 'dei -ta "o -ta a, ɔ ka. "Ju due' -sea' Suifv nɪ ε, ɔmɔ ɔ paa 'e Kea -gbu klaa" 'di, Kea 'a -gbu" klaa" -ε -kwεai ε, 'de ɔ -sε -gban.

29 De-nυε' -wεe υυa 'da kan' a, εmε -nɪ υυ 'je Trofimu ɔ -wɪbα Efεst ke Pɔo 'mε 'bo -kwɪɔ 'de-, υυpυ a naa tɔ' i υυ 'na : -Mε ɔmɔ Pɔo paa 'e Kea -gbu klaa" 'di.

30 εε' de tu 'a -kli -teε 'kpa -pυn" 'bo -kwɪɔ. Nyɔpυ- a ple' -ta "o -ta 'su υυ kpuβn Pɔo 'mε, -wεe υυ "kɪ i 'de υυ -sɔ 'e Kea -gbu klaa" 'di. 'Bomɔ υυ "sri υυ je εε' kpaε" -wee' "wɔin kan.

31 Uυa -pɔn Pɔo 'a 'dbaa -kɔ i 'su ka εε' -kli nɪa 'kpa' 'bo Selisalem εε' -cnuε" ε mu' ε je 'a "soa 'a 'blei jεε-.

32 'Bo ε "sri ɔ je "jru jeun ke "soa-wi" 'un "duo- ɔ ke υυ kpa 'e υυpυ o plea'. Suifv-wi" 'jeea "sɪ 'a 'blei ke ɔɔ' "sɪ "jriε- 'sɪ υυ 'bo Pɔo 'a bla-tɪ 'mε.

33 'Su "sɪ 'a 'blei 'kpa Pɔo -pυn" -wεe ɔ kpuβn ɔ, ɔ sɔɔn -gbaacɪε' 'ε "dbi 'sɔɔn ! -Wεe ɔ -tee' de ɔ nɪa 'un ke de ɔ nua 'a -ti' i.

34 'Kaa 'de nyɔ "klu ε, jru' a -sa 'un 'ε 'nɔ, jru' a -sa 'un 'ε 'nɔ, ɔɔ' 'wɔn de jre' i -gblein', 'su ɔ 'na : Ao kpa Pɔo 'de ao 'je ɔ 'e -gbu" -ε -pooa 'saan 'dei 'di kpa.

35 -Ta Pɔo a mua -wεe ɔɔ tba -gbu" -nε 'ε wɔn bυ "i, -mε "sɪ 'blee ɔ "jei 'de nyɔpυ 'a -ti' 'un,

36 de-nυε' nyɔ "klein -υυ -kaan υυpυ 'de ε, υυa "wɔɔ- υυ 'na : Ao 'dbɔ ! Ao 'dbɔ !

Pɔo 'tmυε ɔɔ' -ce" 'ε "kpei -ti

37 -Ta υυa kpa Pɔo 'de -gbu" 'bomɔ ɔ -tee' "sɪ 'a klaa" i ka 'de Klekɪwɪlu 'di ɔ 'na : 'In 'bεε- 'ɪn 'je de-saan" 'tmυs ? 'Su ɔ -teeε' Pɔo i ɔ 'na : -In -juo Klekɪwɪlu po ka 'mε 'dee- ?

38 -In se Esipu i -ɔ -ke nyɔ 'dbaun 'a "wlu -nyiiɛ poa -kli 'wɔ 'sɔɔn -ta -wɛɛ -ɔ -ke ɔɔ mua 'e -pɔɔɔn" blɔa "kpei nuɔ - ?

39 'Su Pɔɔ "duɛ wlu 'ɔn, ɔ 'na : "In-, 'ɔn nɔɛ Suifvi -o, 'ɔn 'wɔɔɔ 'bo Tasi 'de Silisi. 'In 'wɔɔɛ dɛwɔɔn nɔ -Kwɔɔ 'di. 'Ma bae -ɔn -ɛ, -ɔn -nyɔ" 'ɔn wlu -wɛɛ 'ɔn 'je ɔɔ -pee wlu.

40 'Su "suɔ 'a klaa" 'na : -In -wlu. -Wɛɛ Pɔɔ nyna i 'bo "kplo "kpei, 'de ɔ 'kaa- nyɔ 'ɔn 'su ɔɔ -wee' nɔɛ -snii' -wɛɛ Pɔɔ po Suifwlu 'a -cɛ" 'kpa ɔ 'na :

22

1 'Ma de'di -wi" ke 'ma "bo -wi" ke ao po doin" i la -wɛɛ dɛ 'ɔn 'jea 'tmɔ 'de 'ma "kpei -ti 'ɔn ao 'je ɛ 'wɔɔn.

2 -Ta ɔɔ 'wɔɔn Suifv- -wlu 'de ɔ 'wɔɔn 'su ɔɔ -wee' 'a -snii' -teea' 'kpa "kpei ke'wɔɛ, -wɛɛ Pɔɔ 'na :

3 'In nɔɛ Suifvi -o, 'ɔn 'wɔɔɔ 'bo Tasi 'de Silisi, 'kaa -ta Selisalem mɔ 'ɔn 'bɛɛ "i, Gamaliɛ mɔ -paa 'ɔn -a "bo -wi" 'a ke' 'ɛ klai" 'pepe. Ka ao 'blea 'kpi 'de Kea 'a -ti' 'ɔn -sɔɔnwi 'di, 'kamɔ 'ɔn nɔ tɛin" -ke 'de-.

4 Nyɔ -ɔɔa naa Tu"bo 'a -jei" ɛ, 'ɔn 'nye ɔɔɔɔ 'ɔn 'ɛ mamaɔ 'su ɛ je ɔɔɔɔ 'a 'dbaa' "jru "kpei- po. 'Ma nyna 'nynɔkpaɛ' ke nmai i -wɛɛ 'ma po ɔɔɔɔ -kaso 'di.

5 'Sraa -sai klaa" ke nyɔ-cɔɔn' -wi" -nɔa 'e aɔɔɔ "klu ɛ, ka -ti' 'ma 'tmɔa ɔ nɔa tɔ' ɛ, ɔɔ juɔ'. ɔɔa' -cɛ" 'kpa -nyɔ" 'ɔn 'sbɛ 'de Kletien-wi" -nɔa Damasi 'a -ti' 'ɔn. 'Bomɔ 'ma mu -wɛɛ 'ɔn 'je nyɔ -ɔɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn kɔɔn 'de 'ɔn 'je ɔɔɔɔ san -wɛɛ 'ɔn 'je ɔɔɔɔ Selisalem ja- 'de ɔɔ 'e -kaso 'di mu.

Pɔɔ 'tmɔɛ ɔɔ' Sesi o i "biie -ti

6 -Ta 'ɔn nɔa mua' a, -wɛɛ 'ma "kɔɔɔn Damasi i ɛ, -mɛ 'jru -tee -gbao'. 'Su -sɔɔn' klaa" -wɔɔ 'e jaɔn 'di -ɛ -sɔɔn' 'de 'ɔn 'dewoi.

7 'Su 'ɔn -ka i 'bo 'blɔɔ -wɛɛ 'ɔn 'wɔɔn wlu jɛɛ' -ɛ -wlu 'ɔn -pee ka -ɛ -na : Sɔɔ, Sɔɔ, dɛɛ-ti -ma -tu" 'ɔn 'kle ɛ- ?

8 -Wɛɛ 'ɔn -tee' ɛ i ka, 'ɔn 'na : -Mɔ nyɔ -o ɛ-, Tu"bo ? 'Su ɔ 'na : 'Mɔ Sesi -wɔɔa Nasareti -ma -fɔɔn' tɔ o ɛ, 'mɔ -o.

9 Nyɔ -ɔɔ -ke 'ma -a -na ɔɔ 'jee- -sɔɔn' -nɛ "jriɛ- 'mɛ 'pepe, 'kaa wlu -je -wlu 'ɔn -pee ɛ, ɔɔ se -mɛ 'wɔɔn. 'Su 'ɔn 'na : Tu"bo, dɛ 'ɔn 'je nɔ ɛ- ?

10 -Wɛɛ Tu"bo wlu 'ɔn -pee ɔ 'na : -In sɔɔn 'ɔn, -ɔn mu Damasi, 'bomɔ dɛ "klein -ɔn -jea nɔ ɛ, ɔɔ 'je ɛ -ɔn -tɔɔ.

11 -Sɔɔn' klaa" -ɛ -sɔɔn' 'ɔn kwa 'jru-gbao 'bo -jei" 'mɔa- 'a -ti' 'ɔn ɛ, 'maa 'je i -wɛɛ 'ma 'cɛ-wi" -ke 'ɔn na ɔɔɔɔ -kɔɔn' 'ɔn -cɛi" -ɔɔ kpa 'ɔn Damasi.

12 -Ta ɛ nɔa kan' -mɛ "ju due' -nɔ 'o Damasi ɔɔ' 'nyɔ -nɔ Ananiasɔ, ɔɔ' "ju tu -sɛi" ɔɔ 'jeɛ Kea 'a ke' wɔɔn. Suifv-wi" -nɔa 'o Damasi -wee' a po ɔ -ti' o.

13 ɔɔmɔ -ji" -ɔ -jɛɛ 'ɔn 'de -ɔ -wlu 'ɔn -pee ka ɔ 'na : Sɔɔ 'ma de'di, -ma "jri 'bai- -ɔn -je i 'je. 'Bo ɛ "sri 'ma "jri je 'bai- 'ɔn je i 'jea' -pɔɔn" -te.

14 'De ɔ 'na : -A "bo -wi" 'a Kea -teeɛ -ɔn kɔɔi" sese -wɛɛ -ɔn -je ɛɛ' -kwɔɔɔ juo- 'de -ɔn -je "Ju -sɛɛai" 'jriɛ- 'jee-, -wɛɛ -ɔn -je ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'a wlu 'wɔɔn,

15 dɛ-nɔɛ' -ɔn -je ɔɔ' -ti 'a -ta 'jei nɔ -o, -wɛɛ dɔ -ɔn -jea 'de -ɔn -wɔɔn -wɛɛ -ɔn -ju 'tmɔ 'de nyɔ -wee' "klein "juɔi.

16 -Jɛ ɛ nɔa kan' -mɔ 'ja a, -ɔn -bo imaa, -ɔn sɔɔn 'ɔn -ɔn -je "ni "jru pɔɔɛ 'de -ɔn -je Sesi -ma Tu"bo 'daa- -wɛɛ -ma dɔɔɔn 'je -kwɛ-.

17 -Ta 'ɔn jia Selisalem de, -wɛɛ 'ɔn nɔa Kea bae' 'de Kea -gbu klaa" 'di ɛ, 'bomɔ Kea tɔɔ 'ɔn dɛ jɛɛ' 'de jajri 'ɔn.

18 'In 'jeeɛ Tu"bo "jriɛ-, -wɛɛ ɔ wlu 'ɔn -pee ɔ 'na : -In -wɔɔ -ta Selisalem -too"-, dɛ-nɔɛ' dɔ -ma mua 'tmɔa' 'de 'ma -ti' 'ɔn ɛ, ɔɔ sɔ 'wɔɔɔn see.

19 'Su 'ɔn 'na : Tu"bo, ka 'ma mua "jru i 'kɔɔn-gbu 'dii -wɛɛ nyɔ -jea -ma -ti' tɔ' 'ɔn 'ma bla ɔɔɔɔ 'de 'ma poa ɔɔɔɔ -kaso 'di ɛ, ɔɔ juɔ' 'pepe.

20 'De -ta ɔɔ 'dbaa Etiein -ma -ti' 'a -ta 'jei ɛ, 'ɔn nɔ 'o 'ɛ -ke. Nyɔ -ɔɔ -dɔɔ 'ma pɔɛ ɔɔɔɔ -ti' o, -wɛɛ 'ɔn -te' ɔɔɔɔ 'a 'ɔn paadi i 'bo 'ɔn -pɔɔn".

21 'Su Tu"bo 'na : -In mu, 'ma muɛ -ɔn -ta -tɔɔn dɔɔa' 'de 'blɔa 'sɔɔ -pee.

Pɔɔ 'na ɔ nɛ Rɔmɛ i -o

22 ɔɔ pɔɛ Pɔɔ 'a wlu doin" o mamaɔ ɛ je wlu -nɛ jɛɛ-, 'su ɔɔ -wee' -saa -cruɛn", ɔɔ 'na : Ao -sa "ju -nɔ 'kmɔ, ɔ se 'kmɔ nɔ ka nɔ- !

23 ɔɔa bla -kɔ ɔɔa -sa ɔɔa' 'ɔn paadi 'ɔn, ɔɔa pɔɔ ɔ 'blɔɔ o i -wɛɛ ɔɔa po "puue" 'jei.

24 'Sɔ 'sɔ 'a 'blei- 'tmɔɔ nyɔ -wɛɛ ɔ 'je Pɔɔ 'de -gbu" -pɔɔa 'saan 'dei 'di kpa 'de ɔ 'je ɔ klɛ 'ɔn kpa -wɛɛ ɔ 'je dɛ -ɛɛ -ti' nyɔ a -sɔɔ -cruɛn" 'kpei 'tmɔ.

25 'Kaa -ta ɔ saan Pɔɔ -wɛɛ ɔ 'je ɔ bla 'sɔ ɛ, ɔ wlu' 'de "sɔ 'a 'blei- -pee ɔ 'na : Ao 'bɛɛ- 'mɛ ao 'je Rɔmɛ i bla, 'de -mɛ 'kamɔ nyɔ jɔɔ' se ɔɔ' 'pee 'jee ?

26 "Sɔ 'a 'blei- 'wɔan wlu -nɛ 'sɔ ɔ muɛ "sɔ 'a klɛa" fɛn' -saa' ɔ 'na : Ka -ɔn -je ɛɛ' sɔn nɔ ɛ- ? "Ju -nɔ, ɔ nɛ Rɔmɛ i -o.

27 'Sɔ "sɔ 'a klɛa" -nɔ ji' -wɛɛ ɔ -tee' Pɔɔ i, ɔ 'na : -In -nɛ Rɔmɛ i -oo ? -ɔn -tmɔ ɛ 'de 'ɔn -pee'. 'Sɔ Pɔɔ 'na : Kɔn.

28 -Wɛɛ "sɔ 'a klɛa" "duo wlu 'ɔn, ɔ 'na : 'In 'wɔan Rɔmɛ i 'kpa-ti ɛ, 'ɔn ja 'wei -tuu". 'Sɔ Pɔɔ 'na : 'Mɔ 'wɔɔ ɛ 'ɔn 'ɛ.

29 'Bo ɛ "sri nyɔ -ɔɔa ji ɔ bla" -wɛɛ ɔ 'jea wlu ɛ, ɔ je ɔ kɔn -saa. "Soa 'a klɛa" 'a -cɛ" 'kpa -mɔ ɛ, ka Pɔɔ nɛ Rɔmɛ i -wɛɛ ɔ sɔɔn -gbaacɛ' 'ɛ "dbi i ɔ 'jea kan' 'sɔ faɔn nɔɔ'.

Pɔɔ muɛ 'o -gbajɛɔn "juɔi

30 Dɛ -ɛɛ -ti' 'ɔn Suifu-wi" bla Pɔɔ -ti' "kpei ɛ, "soa 'a klɛa" -nɛi" ɔ 'je ɛɛ' bɔ 'mii 'wɔn 'pepe. ɛmɛ -ti -sɔn' -sɔn' 'sɔ ɔ kain Pɔɔ i -wɛɛ ɔ 'tmɔɔ 'sraa -sɔn 'a klɛa" o, -gbajɛɔn -wi" 'de ɔ 'kɔn- "jrui -wɛɛ ɔ ja Pɔɔ 'bo ɔɔa' -kwea'-.

23

1 Pɔɔ "sia -gbajɛɔn -nɔ "jriɛ- 'sɔ ɔ 'na : 'Ma de'di -wi", 'ɔn nɔɔɛ Kea "juɔi 'de pɛɛ 'dɔɛ 'ɔn, ɛmɛ -ti 'ma pɛɛ se 'ɔn "bli -cɛ' mamɔ 'sɔ ɛ je 'e -sɔnɔ 'di jɛɛ-.

2 'Sɔ 'sraa -sai klɛa" Ananiastɔ wlu' 'de nyɔ -ɔɔ -tea Pɔɔ 'a bla" kein"ke -pee ɔ 'na : Ao pɔ ɔ 'kpa 'wɔn !

3 'Sɔ Pɔɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : Kea mɛ -je -ɔn bla, -mɔ -ɔ -kɔ' blo' nyɔ 'wla "ko "jrui ɛ, -ɔn -tɛɛ i -ma jea 'ma 'pee 'je ka kɛ' 'da-, -wɛɛ -ma -cɛ" 'kpa -saa kɛ' 'de -ma -tmɔɔ' nyɔ ɔɔa bla 'ɔn.

4 'Sɔ nyɔ -ɔɔ -nɛ 'o ɔ -pɔn" ɔ 'na : Kea 'a 'sraa -sai klɛa" mɔ -ma -cree" a 'oo ?

5 'Sɔ Pɔɔ 'na : 'Ma de'di -wi", ka ɛ nɛ 'sraa -sai klɛa" 'ɔn sɔ juo-. Ao kɔn -kɔn. dɛ-nɔɛ' wlu -crua' ɛ 'na : Nyɔ -nɛ -ma klɛa" -ɔn -bo ɔ wlu sɔn -pee 'tmɔɛ.

6 Ka Fariseɛn ke Sadiseɛn nɛ -gbajɛɔn -wɛɛ ɔɔa 'jea ɔɔ' 'pee ɔ 'jea kan' 'sɔ ɔ kpa wlu' 'jɛi 'bo ɔɔpɔ "juɔi ɔ 'na : 'Ma de'di

-wi", 'ɔn nɛ Fariseɛn 'ɛ "ju Fariseɛn -o. "Kunyɔɔ' sɔn -ti -a -wɛɛ' 'jea tɔ' 'ɔn ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -ti' 'ɔn nyɔ a 'je 'ma 'pee.

7 ɔ 'tmɔa wlu -nɛ 'mɔa- 'sɔ -cruɛn" sɔn 'ɔn 'ɛ 'bo Fariseɛn-wi" ke Sadiseɛn-wi" 'nɔn, 'sɔ ɔɔ -seea' 'ɔn,

8 dɛ-nɔɛ' Sadiseɛn-wi" -mɔ 'na : "Kunyɔɔ' sɔn-ti o, Kea 'a "sɔ 'a -ti' o, -sɔ 'a -ti' se tɔ' nɛ-. 'De dɔ 'a kɛɛ taan -nɛ, Fariseɛn-wi" 'je -mɔ tɔ' 'ɔn 'ɛ.

9 ɔɔa "wɔɔ- ɔɔa muɛ "jrui o 'sɔ kɛ' wɔ-sɔn jrui' -nɛ 'e Fariseɛn-wi" 'a 'fɔ o ɛ, ɔ sɔn 'ɔn 'ɛ, ɔ ke nyɔ -tɛɛ 'wɔn -sia' -pɔn" 'de ɔ 'na : Desɔn -a -jea 'je 'de "ju -nɔ 'ɔn, ɛ se nɛ-. "Ko -sɔ jrɛ' o, "ko Kea 'a "soai jrɔ' -tuu" ɔ wlu wɔn -ɛ, -a se -mɛ o juo-.

10 ɔɔa' ba o -tooa' a 'kpa "kpei ɛɛ muɛ nya. 'Sɔ ɔ je Pɔɔ tii cɛn, ɛɛ' faɔn a nɔ "sɔ 'a klɛa" 'mɛ. ɛmɛ -ti ɔ 'tmɔɔ- "sɔ -wɛɛ ɔ 'je Pɔɔ 'ɔn "duo- ɔ 'je 'bo ɔɔa' -kwea'-sa, -wɛɛ ɔ 'je ɔ 'e -gbu" 'di de kpa.

11 Kwie jrɛ' -kɔn a 'sɔ Tu'bo 'wɔɔ 'kwla 'de Pɔɔ -pee ɛ 'na : -In -duo" 'kɔ 'ɔn, ka -ma -tmɔa 'ma -ti' 'bo Selisalem -ta, 'kamɔ -ɔn -je 'ma -ti' 'tmɔ 'de Rɔmɔ -ke.

Suifu-wi" pɔɔɛ Pɔɔ 'a 'dba-ti

12 -Sɔn' -sɔn' 'sɔ Suifu-wi" pɔɔɛ -ti' -wɛɛ ɔ -te ɔɔa' -cɛ" "kwi "jrui ɔ 'na : ɔ 'na -a se dɛ dii 'de -a se "ni 'na i -bo -a se pɔɔ 'dba a.

13 Nyɔ -ɔɔ -pɔɔa 'a' -ti' tu ɛ, ɔ cɛn nyiɔpɔ 'a kwla -nyiiɛ "kpei -tie".

14 ɔɔ mu 'e 'sraa -sɔn 'a klɛa" ke nyɔ-cɔn' -wi" o 'de ɔ 'na : -A -bla', -a -je -aa -cɛ" 'kpa 'ɔn pɔ, -a -na -a se dɛ wɔn -tɔn' i mamɔ 'sɔ -a -je Pɔɔ 'dba.

15 -Bo ɛ nɛ kan' la 'ja a, -mɛ aomɔ ke -gbajɛɔn mu 'e "soa-wi" 'a klɛa" o -wɛɛ ɔ 'je Pɔɔ 'bo ao "juɔi ja, 'de ka nyɔ 'jea nyɔ 'ɔ 'tmɔ -ti 'ɔn -sa, ao 'je kan' nɔ. -Mɛ nɔ" -ti ɔ 'jea ji -wɛɛ ɔ 'jea -ta nyɔ, -mɛ -amɔ -tɛɛ ɔɔ' 'dbaa' kein"ke.

16 Ka Suifu-wi" -gba 'srɛ -nɛ Pɔɔ 'a de'dinɔkpaɔ' 'a "ju 'wɔɛn 'sɔ ɔ muɛ Pɔɔ fɛn' -saa' 'de -gbu" -bla" 'saan 'dei 'di.

17 'Sɔ Pɔɔ 'da "sɔ 'a "jrui jɛi due' -wɛɛ ɔ 'na : -In kpa -kooa" i-saan" -nɔ 'de aɔa' klɛa" o, dɛ-nɔɛ' ɔ 'bleɛ -ti' jrui' ɔ 'je ɔ 'tmɔɔ-.

18 -Wɛɛ "soai "duo -kooa" i-saan" -nɔ 'ɔn ɔ ke ɔ mu 'e ɔɔa' klɛa" o 'de ɔ 'na : Pɔɔ -ɔ

-n̄ta -kaso 'di ε, ɔmɔ -da 'v̄n -w̄eε -ɔ -na 'v̄n ja -v̄n -kooa" i-saan" -nɔ, ɔ 'bleε -t̄i' -sain"-, ɔ 'je -v̄n 'tm̄v̄-

19 "Sv̄t̄ 'a -jeopoi -nɔ kp̄v̄n "ju -saan" -ciεi" 'de ɔ ke ɔɔ' 'sv̄ mu -tajrɔ -w̄eε ɔ -tee' ɔ i, ɔ 'na : Dε -v̄n -ble -v̄n -je 'v̄n 'tm̄v̄ ε- ?

20 'Sv̄ -kooa" i-saan" -nɔ 'na : Suifu-wi" p̄oε wlu -tadue -w̄eε v̄v̄ 'je -mii bae- 'de -v̄n -je P̄oɔ 'bo -gbajev̄n "juɔi kpa -klae"-, -w̄eε ka -gbajev̄n 'jea nyv̄ 'a 'pee 'je ka -cɔɔn' ka, ε 'e kan' n̄i-.

21 -v̄n -bo v̄va' wlu doin" o p̄oε, dε-nv̄ε' v̄va' kwla -nyiiε -gba 'sr̄ε -w̄eε -v̄v̄ bla -v̄v̄ p̄o v̄va' -cε" 'v̄n -v̄v̄ -na -v̄v̄ se dε dii, -v̄v̄ se "ni 'nai mamav̄ 'sv̄ -v̄v̄ -je P̄oɔ 'dba. V̄v̄ -t̄εε εε' kein"ke, 'kaa -mɔ v̄va fuo.

22 'Sv̄ "sv̄t̄ 'a klaa" p̄oε -kooa" i-saan" -nɔ -jei" -w̄eε ɔ -tu" ɔ wlu, ɔ 'na : Dε -v̄n -tm̄va 'de 'v̄n -pee -ta, -v̄n -bo ε 'tm̄v̄ε 'de nyv̄ jrɔ' -pee.

P̄oɔ muε 'e -gbva'na Foisi "juɔi

23 'Bo -mε 'de ε, "sv̄t̄ 'a klaa" 'da jra' jev̄n 'sɔɔn -w̄eε ɔ 'na : Ao nmae d̄i, -bo nyv̄ 'a nabv̄ a sea c̄εn 'sv̄ ε, ao ke "sv̄t̄ 'a km̄ε' 'sɔɔn ke "sv̄t̄ 'a kwla -mε" 'son -v̄va -tea soo" "kpei ke "sv̄t̄ -a p̄oa "di 'a km̄ε' 'sɔɔn 'je Sesare mu.

24 Ao nmae soo" P̄oɔ 'jea "kpei -te ε, -w̄eε -bo ɔɔ sea -gbva'na Foisi j̄εε ɔ 'je "i -gbla' -gbla' n̄i-.

25 -W̄eε ɔ 'cr̄i 'sb̄ε ɔ "nȳt̄ v̄v̄v̄, wlu ɔ 'cr̄ia, ε ka :

26 'Mɔ Klod̄t̄ Lisias̄t̄, 'mɔ -ɔɔ -cr̄i 'sb̄ε -ɔɔ ja -gbva'na Foisi 'de -ɔɔ p̄o ɔ 'jewlu o.

27 Suifu-wi" kp̄v̄n "ju -nɔ 'mε, -w̄eε v̄va -p̄v̄n v̄v̄ 'je ɔ 'dba. Ka ɔ n̄ia R̄om̄ε i -ta 'v̄n 'w̄ɔv̄n 'sv̄ 'v̄n p̄o -jei" -w̄eε v̄v̄ -sei' ɔ 'de v̄v̄v̄ 'kwa.

28 Dε -εε -pa Suifu-wi" a blɔ "kpei ε, 'v̄n n̄iε "i 'v̄n 'je ε 'mii 'w̄ɔv̄n 'sv̄ 'v̄n kp̄ɔ 'e v̄va' -gbajev̄n "juɔi.

29 Dε 'v̄n 'w̄ɔv̄n -w̄eε -εε -pa v̄va blɔ "kpei ε, εm̄ε -n̄i v̄va' -cε" 'kpa 'a ke' εε' -t̄i'. 'Kaa dε ɔ n̄ia -w̄eε -ε -jea ɔɔ' -kaso 'di p̄oa' ke ɔɔ' 'm̄εa' 'je, ε se n̄i-.

30 'De d̄εε -t̄i 'ma jɔ -v̄n ε, εm̄ε -n̄i nyv̄ jr̄v̄' -saa 'v̄n f̄en', v̄v̄ 'na : Suifu-wi" -gba' 'sr̄ε 'de ɔɔ' -t̄i' 'v̄n. εm̄ε 'v̄n 'w̄ɔv̄n 'sv̄ 'v̄n "sri 'o 'ma jɔ -v̄n, -w̄eε 'v̄n 'tm̄v̄v̄ nyv̄ -v̄v̄ -ke ɔ 'blea -t̄i' ε, 'de v̄va' -cε" 'kpa 'je v̄va' 'pee 'de -v̄n o ja-.

31 Wlu "sv̄t̄ 'a 'blei -tua" v̄v̄v̄ "i ε, v̄v̄ nv̄ε'. V̄v̄ "duo P̄oɔ 'v̄n 'ε "mau' -w̄eε v̄v̄ ke ɔ mu mamav̄ v̄v̄ nyv̄i Antipatris̄t̄.

32 -Sɔn' -s̄ian', "sv̄t̄ -jv̄ -naa 'bl̄v̄ɔi ε, -wi" -m̄v̄ muε de, -w̄eε nyv̄ -v̄v̄ -blea soe" -ke P̄oɔ mu.

33 V̄v̄ nyv̄ia Sesare ε, "sv̄t̄ "nȳiε -gbva'na 'sb̄ε- -w̄eε v̄v̄ "nȳt̄ ɔ P̄oɔ.

34 -Gbuva'na n̄ia 'sb̄ε 'dii 'sv̄ ε, ɔ -teeε' P̄oɔ i -w̄eε ɔ 'je ɔɔ' 'bl̄va 'a 'nyv̄t̄ "si. Ka P̄oɔ 'w̄l̄va 'e Silisi ɔ 'w̄ɔv̄n 'sv̄ ε,

35 ɔ wlu ɔ -pee ɔ 'na : -Bo nyv̄ -v̄v̄ -ke -v̄n -blea -t̄i' j̄i ε, -w̄eε 'v̄n 'je -mii -tee'-. 'Sv̄ ɔ 'tm̄v̄v̄ε nyv̄ -w̄eε v̄v̄ kpa P̄oɔ 'de Erodi 'a tv̄"bo -gbu 'di.

24

Suifu-wi" bla P̄oɔ -t̄i' "kpei 'bo Sesare

1 ε nv̄ε 'w̄i -mm" 'sv̄, 'sraa -sai klaa" Ananias̄t̄ j̄i ɔ ke nyv̄-c̄ɔv̄n' ke "ju due' ɔɔ' 'nyv̄t̄ -n̄i Tetuil̄t̄ ke-. ɔɔ' "ju tu c̄εn w̄ɔv̄n i. -W̄eε v̄v̄ p̄o P̄oɔ 'de -gbva'na "juɔi.

2 V̄v̄ 'da P̄oɔ la -w̄eε Tetuil̄t̄ -te ɔɔ' -t̄i' "kpei- -tu" 'a -p̄v̄n" ɔ 'na : -Aa nyv̄ -c̄ɔv̄n'- Foisi, -ma 'saav̄n m̄ε -nv̄ε' -s̄ian -w̄eε -a -n̄i 'e p̄εε 'a bl̄va' 'v̄n ! -Ma nyv̄ -jeopoa' 'de t̄ɔ' 'din̄ia' nv̄ε' 'bl̄va -wee' "klein je pee -te.

3 'De d̄i 'd̄ɔε -ma n̄ia 'bl̄va- "jrii, -w̄eε -aa -jea -ta "o -ta a, -aa p̄oε -v̄n ia' 's̄ε-.

4 'Kaa 'v̄n se ε "i n̄i 'v̄n 'je -v̄n 'kp̄v̄ -kwlee 'ma bae -v̄n -ε 'de -ma 'diw̄ɔv̄nm̄ɔa' 'v̄n ε, dε klea" -aa j̄ia 'tm̄va -ta, -v̄n p̄o ε doin" o.

5 Dε -a -jea 'de "ju -nɔ 'v̄n ε, εm̄ε -n̄i ɔɔ' -t̄i' siε -a kwai, ɔ n̄iε 'w̄ε- -o, ɔ je -a -p̄v̄n" n̄i-, ɔ p̄oε 'v̄n -seea' 'bo Suifu "klein -n̄ia 'e 'bl̄va- "kpei 'nyv̄t̄, -w̄eε ɔ dooa v̄v̄ -p̄v̄ a "jru, ɔmɔ -ɔ -n̄ia 'e Nasareεn-wi" 'a 'f̄ɔ o ε.

6 ɔ nv̄ε' m̄ɔ -wee' 'sv̄ ɔ je Kea -gbu klaa" -gban' -sa, -w̄eε -a -nyv̄v̄v̄ i. -A -n̄iεi" ka -aa ke' 'da -a -je ɔɔ' 'pee 'je kan'.

7 'Kaa Lisias̄t̄ -ɔ -n̄ia "sv̄t̄ 'a klaa" m̄ɔ -kaan 'bo i -w̄eε -ɔ -te -a -klan" "kpei -ɔ -sɔ 'de -a 'kwa 'de "ikmaa' 'v̄n.

8 -W̄eε ɔ 'na -a j̄i 'nɔ -v̄n "juɔi 'de -v̄n -j̄i 'tm̄v̄. -Bo -ma -cε" 'kpa -tee' ɔ i ε, ka d̄i "klein -a -tm̄va i n̄ia t̄ɔ' -ma muε kan' 'jea'.

9 Dε Tetuil̄t̄ 'tm̄va 'm̄va- m̄ε Suifu -wee' a 'nȳε "kpei- v̄v̄ 'na : Dε -nv̄va, m̄ε -nao.

P̄oɔ 'tm̄v̄ε ɔɔ' "kpei -t̄i' 'bo Foisi "juɔi

10 Uɔ -kɔa' "i 'sɔ -gbua'na "nyɛ Pɔɔ wlu, -wɛ Pɔɔ wlu ka ɔ 'na : 'Ma -gbua'na, 'ɛn 'je kan' 'mɛ -ɛn -kwle 'blɔa -nɛ 'ɛ 'pee 'jea' -wɛ- 'de -sɛn -tuu" 'di. ɛmɛ -tɪ 'ma tɔ' kui -wɛ 'ma ji 'ma -cɛ" 'ɛ "kpei -tɪ 'a wlu 'ɛn "dua'.

11 -In -beɛɛ' -ɛn juo ɛɛ' 'wɪ -puue 'jo 'sɔɔn ka, -wɛ 'ɛn ji Kea "juɔi -gbɛɛa' 'bo Selisalem.

12 'In ke nyɔ se -tooa' nɪ 'de Kea -gbu klaa' 'di ɔɔ se 'ɛn jɛɛ-, 'ɛn ke nyɔ jɔɔ' se -tooa' nɪ 'de Suifu-wi' 'a "jɔɔi 'kɛn-gbi 'dii, ɔɔ se 'ɛn jɛɛ- mɔ foo" 'sɔ, ɔɔ se 'ɛn -kli poa' jɛɛ 'de -kwɔ -kwea -tajɔ.

13 'De -tɪ' ɔɔ bla 'ɛn "kpei -ta, -wɛɛ -ɛɛ wluɔ' ɔɔa wluɔ kaan, ɛ se ɔɔ 'ble.

14 Dɛ 'ma jua 'i 'de -ɛn -pee ɛ, mɛ -nɪ 'ma -gbɛɛ' 'ɛn "bo -wi" 'a Kea. 'Ma Kea -gbɛɛ' sɔn -nɛ, mɛ ɔɔ 'na ɛ se ka -cɔɔn' ka nɪ. 'Kaa dɪ "klein -ɪ -crɪa' 'de Kea 'a kɛ' ke Kea 'a wlu 'kwajaɔn 'a 'sɛ 'di ɛ, 'mɔ 'ji tɔ' 'ɛn 'ɛ, ɛmɪ 'ɛn tɔa tɔ' 'i.

15 Ka 'mɔ 'jea 'isɛɛn ɔ, nyɔ -sea' 'isɛ ɔɔa' "kunyɔɔ' sɔn -tɪ tɔ' 'ɛn ɛ, 'kamɔ ɔɔmɔ 'ji tɔ' 'ɛn -wɛɛ ɔɔ tɔ tɔ' 'i -ke.

16 ɛmɛ -tɪ 'ma kɔɔn 'ma -cɛ" i -wɛɛ 'ma tɔ' 'e 'pepe nɪ 'bo Kea ke nyɔ "juɔi.

17 'In nɔa -sɛn -tuu"-tuu 'de 'kwla "kpei ɛ 'ɛn jɛ Selisalem de. 'In ja 'ma 'cɛ 'ɛ sɔn ɔ powɛi' -wɛɛ 'ɛn je 'sraa- -sa 'ɛn 'je Kea "nyɔ.

18 Dɛ Kea 'a kɛ' "sia 'nyɔ 'de 'pepe nɪ -tɪ 'ɛn ɛ, mɛ 'ɛn nɪ nɔa' 'de Kea -gbu klaa" 'di -wɛɛ Suifu-wi" -wɔa 'e Asi jɛɛ 'ɛn, nyɔ jɔɔ' se ɔɔ' bla -wɛɛ -kli pɔ-tɪ.

19 ɛ nɪ ɔɔɔɔ -mɔ -je de 'wɔɔɔ- 'bo -ɛn "juɔi -ta 'de- -wɛɛ -ɔɔ -je 'ɛn -pa "kpei bla -bo ɔɔ 'ble dɛ deejɛ' ɔɔ 'je 'tmɔ 'de 'ma -tɪ' 'ɛn ɛ.

20 'De -bo ɛ nɪ nyɔ -nɔ -mɔ ɛ, -mɛ -ta ɔɔ kɔa 'ɛn 'bo -gbajɛn "juɔi ɛ, dɛ ɔɔ 'jea 'ɛn -pɔn" -gblein' ɛ, ɔɔ 'tmɔ ɛ.

21 'In se dɛ jɛɛ' nɔ -bo ɛ se "kunyɔɔ' sɔn-tɪ -gbai' 'a 'sɔ mɪ 'ɛn 'tmɔ 'bo nyɔ -wee' 'a -kwea' nɪ ɛ. 'De ɛɛ' -tɪ' 'ɛn ɛ, mɔ 'ma 'pee a 'jɛɛɛ -sɛn 'bo -ɛn -juɔi".

22 'Sɔ Foisi -ɔ -jua Kea 'a -jei" naa-tɪ 'pepe ɛ, ɔ -tɛɛ ɔɔa' 'tmɔa' kwai" -wɛɛ ɔ 'na : -Ta "sɔ 'a klaa" Lisiasɪ jii ɛ, -wɛɛ 'ɛn 'je aɔa' 'pee 'je.

23 -Wɛɛ ɔ wlu 'e "soai -pee ɔ 'na : -In -fuɔ ɔ 'dei 'de 'diwɔnmɔa' 'ɛn. -In -bɛɛ' -ɛn -je ɔ nɔ" "nyɔ -wɛɛ ɔ ke ɔɔ" "dɛi-wi" 'je 'jee-, 'de ɔɔ 'je ɔ 'dɔɛ "jɔɔi nɔ, -ɛn -bo ɔɔɔɔ -je de kaan.

Pɔɔ muɛ 'o Foisi ke Druiɔi "juɔi

24 'Wɪ jɔɔ' -sia' 'sɔ, Foisi ke ɔɔ' 'nyɔ Druiɔi nɛ Suifu 'nyɔɔ ji'. 'Sɔ ɔ dɔɔ nyɔ -wɛɛ ɔ 'da Pɔɔ, 'de dɛ ɔ 'jea 'tmɔ 'de Sesi Klisi 'a -kwɔlɔ" -tɛ' -tɪ 'ɛn ɔɔ 'je ɛ doin" ɔ pɔ.

25 'Kaa -ta Pɔɔ -tea "isɛɛ -tɪ ke -cɛ" "wɔɔn 'bɛɛ tɪ ke Kea 'a 'pee -a mua jia 'a -tɪ' 'tmɔa' -pɔn" 'sɔ, faɔn a nɔ Foisi 'mɛ, 'sɔ ɔ 'na : -In -bɛɛ' -ɛn -je mu la, -bo 'ɛn 'je nɔ" ke'wɛɛ ɛ, -wɛɛ 'ɛn 'je -ɛn 'da.

26 Dɛ ɔɔ naa tɔ' i 'de ɛ, ɛmɛ -nɪ Pɔɔ 'je ɔ 'wɛi "nyɔ, ɛ mɛ -tɪ ɔɔ 'da Pɔɔ jeejee 'de ɔ ke ɔɔ wlu.

27 'Kamɔ ɔ nɔ 'sɔ -sɛn 'sɔɔn je -si' 'sɔ Pɔɔsɪ Fɛtisi "sii- 'bo ɔɔ' -kɔi" ka -gbua'na nɪa. Foisi nɛ "i ɔ 'jea 'e Suifu-wi" "jɔɔi 'dei nmɔɔ 'sɔ ɛ, ɔ "taɛ Pɔɔ "i 'de -kaso 'di.

25

Pɔɔ muɛ 'o Fɛtisi "juɔi

1 -Ta Fɛtisi jia 'de ɛɛ' 'blɔa 'a 'fɔ tu ɔ ɛ, ɔ nɔɛ 'wɪ taan 'bo Sesare -wɛɛ ɔ 'wɔ 'o 'de ɔ mu Selisalem.

2 'Bomɔ 'sraa -sɔn klae" ke nyɔ -ɔɔ -nɪa dɛwɔn 'de Suifu-wi" "klu pɔɔ Pɔɔ "kuan 'de ɔ ɔ -wɛɛ ɔɔ -tee' ɔ i

3 ɔ 'je ɔɔɔɔ -kɛn kwa 'wɔɔn-, ɔ 'je Pɔɔ Selisalem ja-, dɛ-nɔɛ' ɔɔ pɔɔ ɔɔ' -tɪ' 'mɛ, ɔɔ nɛ "i ɔɔ 'je ɔ 'dba 'bo -jei".

4 'Kaa Fɛtisi 'na Pɔɔ nɛ -kaso 'di 'bo Sesare -wɛɛ ɔ mɔɔ' -cɛ" 'kpa -tɛɛ 'e de mu -tɪ -ta 'wɪ 'sɔɔn.

5 'De ɔ 'na : 'In nɛ "i aɔa' klae" -wi" ke 'ma -a -je mu -wɛɛ -bo "ju -nɔ nɔ dɛsɔn ɛ, 'de ɔɔ 'je ɛ 'tmɔ.

6 'Wɪ Fɛtisi nɔ 'o ɔɔɔɔ i 'bɛɛ -mɛ" na ke -puue 'mɛ, -wɛɛ ɔ mu Sesare de. ɛɛ' -sɔn' -sɛn ɔ -tɛɛ i 'bo ɔɔ' 'pee 'jekpa-tɛ "kpei 'de ɔɔ' 'sra -sɔn, -wɛɛ ɔ 'tmɔɔ nyɔ 'de ɔɔ 'je Pɔɔ ja-.

7 Pɔɔ jia 'sɔ ɛ, Suifu-wi" -wɔa Selisalem -gbae' ɔ 'dei, -wɛɛ ɔɔa -tu" ɔ -tɪ' klae" klae" -tuu"-tuu -sea' 'jo 'ble "kpei. Dɛ ɔɔ 'jea 'nyɔ "si -gblein', ɛ se nɔ-

8 Poo "dua oo' -ce" 'e -ti' "kpei-sawlu 'un oo 'na : 'In se Suifu-wi" 'a ke'e wlu won blaa-, 'un se de -nyniia "jrii nu 'de Kea -gbu klaa" -pee. 'In se desavn jre' 'tmu 'de Sesaa 'blva jei -pee.

9 'Kaa Fetisi nta "i oo 'jea 'e Suifu-wi" 'jri 'dei nmoo e, oo wlu' 'de Poo -pee oo 'na : -In -nue "i 'me -in -je Selisalem mu -wee -ma 'pee 'je 'jee- 'bo 'ma -ce" 'kpa "juoi 'de 'tmua' -ne 'e -ti' 'uun ?

10 'Su Poo 'na : 'Bo 'blvajei klaa" "juoi mo 'un 'je mu, 'bomo 'ma 'pee 'e 'jee-. 'In se desavn jre' nu 'de Suifu-wi" -pee, -ma -ce" 'kpa ju' 'pepe.

11 -Bo 'ma nuudi se 'isre, 'de -bo 'un nu desavn klaa" -e -ni 'ma 'dba ka a, 'un se 'mea' plee-, 'kaa -bo -ti' uua bla 'un "kpei se to' ni e, -me nyoo "o nyoo se e 'bee- oo 'je 'un uupu "nyu. 'In nue "i 'un 'je 'e Sesaa "juoi mu.

12 'Su Fetisi ke oo' -sae' -siun 'wlvaa "sian 'su omo wlu Poo -pee, oo 'na : Ka -in -sia" -blvajei 'a 'nynu -mo kaan 'ja a, -me -ma mue 'de oo "juoi mua'.

Poo mue 'o Aklipa ke Berenisi "juoi

13 E nua 'wu pla 'su, 'beo Aklipa ke oo' 'nyoo Berenisi jie 'o Sesare -wee uu ke Fetisi 'e 'jee-.

14 Uu nua 'o 'wu 'su, Fetisi toe Poo 'a -ti' 'beo "i oo 'na : "Ju due' Foisi sie -kaso 'di -ta.

15 -Ta 'un mua Selisalem e, 'sraa -savn klae" o, Suifu-wi" 'a nyu-coon' poo oo "kuan 'de 'un o, uu -tee' 'mii, 'un 'je oo' 'pee 'je.

16 -Wee 'un wlu ka 'de uu -pee 'un 'na : Nyoo nyu bla -ti' "kpei e, -bo nyu -uu -ke oo 'blea -ti' se "jrie- "i -te -wee oo se oo' -ce" 'e "kpei -ti 'tmu e, -me Romu-koun 'a 'je oo' 'pee, e se uua' "bli kplun nu-.

17 Uu ke 'ma -a jia -ta, 'un se no" "i "tai- e se -si', -son' -sian' 'su 'un -tee' 'bo 'ma 'sra -son -wee 'un dbo nyu uu mu "ju -no 'daa'.

18 Nyu -ke oo 'blea 'tmua' -kwea de e, disavn -ju 'ma -a naa to' i 'de e, uu se ia' jre' 'tmu 'de oo' -ti' 'un.

19 De uu ke oo -tooa' 'un e, eme -nu 'de uua' Kea -gbee' sun 'a -ti' 'un, e ke "ju jro' uua 'daa- Sesi -oo -mea omo Poo -mo 'na oo nue 'kmu.

20 -Ta 'un 'je -foo 'de ee' 'tmua' tu 'un -gblein' 'un se 'o 'je, 'su 'un toe Poo "i -bo

oo nue "i oo 'e Selisalem mu 'de oo' 'pee 'e 'jee' demu e.

21 'Kaa Poo -tue" 'beo klaa" -wee oo' 'pee 'je oo "juoi mu. -Wee 'un 'tmuu nyu -wee uu 'je oo i fuo mamau de -jeaa oo' 'de Sesaa "juoi mua'.

22 'Su Aklipa 'na : Fetisi, 'un nue "i 'un 'je "ju -no 'oo wlu 'won -ke. Fetisi 'na : -Bo -klae" e, -ma mue oo' wlu 'wan'.

23 -Son' -sian' 'su Aklipa ke Berenisi paa di 'un -wee "su 'a klae" o, nyu -uu -nia dewoon 'bo -kwlo -ne 'di e, uu -wee' -kwe- de 'de 'peeje na', -wee Fetisi dbo nyu 'de uu ja Poo.

24 Fetisi "dua wlu 'un oo 'na : 'Beo Aklipa ke ao -wee' "klein -oo -ke -a -nia -ta ke-, ao -gbun 'no, "ju Suifu-wi" -nia Selisalem o, -ju -nia -ta pooa "kuan 'de 'un o -wee uu 'na oo 'je 'me -o "kpo "kpo e, oo ka.

25 -Bo e nu 'mo e, -me desavn -je oo nua -wee oo 'jea 'kmu 'wlv, 'un se e 'je. 'Kaa ka oo' -ce" 'kpa 'na oo 'je 'e Sesaa "juoi mu e, eme -ti 'ma ji oo 'e kpa'.

26 De 'un 'jea 'cru -gblein' 'de oo' -ti' 'un -wee 'un 'jea Sesaa kpa, e se nu-. Eme -ti 'un 'doo 'bo ao ke -mo 'beo Aklipa "juoi 'de -bo nyu -tee' oo i, -wee 'un 'je de 'un 'jea 'cru 'je

27 de-nue' 'mo 'na e se ka -coon' ka nu nyu 'je -kaso 'di mu 'de de -ee -kaso oo mua 'di, e se bu 'ble 'pepe.

26

Poo 'tmue oo' "kpei -ti 'bo Aklipa "juoi

1 -Wee Aklipa wlu 'de Poo -pee oo 'na : -In -bee' -in -je -ma -ce" 'kpa 'a "kpei -ti 'tmu. 'Su Poo -kaa' nyu kwai" -wee oo 'tmu oo' -ce" 'e "kpei -ti.

2 oo 'na : 'Beo Aklipa, de 'un 'jea 'ma -ce" 'e "kpei -ti 'tmu 'bo -in "juoi 'de di "klein Suifu-wi" bla 'un "kpei 'a -ti' 'un e, e nmoo 'un 'di won,

3 de-nue' -ma -ce" 'kpa juo Suifu-wi" 'a "bli kplun o, uua' 'un -too' -ti 'me 'pepe. 'Ma bae -un -e, -wee -in -je 'ma wlu doin" o po 'de to' i kua' 'un.

4 De -tba' 'e 'ma -saan" no" -wee -e -jeaa -sian a, de 'ma 'kmunta' 'un e, Suifu -wee' "klein jue', de-nue' ka 'un nua 'kmu nusun

'de 'ma 'ce-wi" "klu 'bo Selisalem ε, υυ juu' -ke.

⁵Uυ juo 'υn 'ε sese, υυ 'bees' υυ 'je ε 'tmυ -bo υυ nιe "i ε. Fariseen-wi" -υυa -jea Kea 'a ke' -wee' wον -wεe -υυa' poa εε' due' i ε, 'ιn nιe υυυυ 'a due' -o 'de-.

⁶Kaan ka δε -εε 'ma 'pee nyυ a 'jea, εμε -nι δε -εε wlu Kea cean -tie" 'de -a "bo -wi" -pee ε, εε' 'o nynι -tι mι 'ιn tba tο' "i.

⁷'De -aa 'blυa 'a blo' wον -nιa -puue 'jo 'sων -wεe -υυa -gbεεa' Kea "maυ' o, 'jru -gbao ε, εμε -εε -fli υυa 'wlai -ke. 'Oo 'beo, 'de δε -a -wee' -tea -kwli" 'mυa- 'a -tι' 'υn ε, εμε -εε -tι' Suifw-wi" a bla 'υn -pa "kpei.

⁸Ao Suifw-wi" -kwea de -ta, δεε-tι -wεe ao 'na Kea 'a nyυ "kunyιo' -sati se tο' 'υn 'je ka nι ε- ?

⁹De 'ma -ce" 'kpa naa tο' i tein" 'de ε, εμε -nι : 'ιn 'je Sesi -wλυa Nasareti tυ o -fον' ka "o ka 'de-.

¹⁰Emε 'ιn nυ 'bo Selisalem -nυ -nυ. Nyυ -jea Sesi 'a -tι' tο' 'υn ε, 'ιn ποε υυυυ 'a -tuu"-tuu -kaso 'di -po -po. 'Sraa -savn 'a klae" -wi" -nyι" 'υn εε' 'sbe- -wεe nyυ -a -dba υυυυ ε, υυ ke 'ma -a -ble wlu due'.

¹¹'In -tue" υυυυ 'kle kpe -tuu"-tuu "jrui 'kuιen-gbi 'dii -wεe 'ma kpon υυυυ "klaan- "klan 'de υυ 'je υυa' Kea -kwli" -tea' wον -sa. 'Cen 'ιn 'kpa 'de υυ -pee 'de εε' "ikmaa' -tι' 'υn 'ma mυε -kwle 'srυt 'dii -wεe 'ma -tu" υυυυ 'kle.

Poo 'tmυε oω' Sesi o "biie -ti

¹²'De εε' -tι' 'υn mο 'ma mu Damasi. -Ta 'ma muua, 'sraa -savn 'a klae" -wi" cen 'o wlu -wεe -υυ -nyι" 'υn 'sbe-.

¹³'Oo 'beo, -ta 'ma muua 'jru-gbao 'bo -jei" ε, 'ιn 'jeeε -son' klaa" "jrie-. εε' -son' tu 'wλυε 'e jaυn 'di εε fan', ε je 'jru -sii. -Ta nyυ -υυ -ke 'ma -a mua nιa, 'bomο ε -sυn.

¹⁴-A -wee" "klein 'blυo 'sυ 'ιn 'wον wlu due' -ε -wlu 'υn -pee ka 'de Suifwlu 'υn, ε 'na : Soo, Soo, δεε-tι -ma -fον' 'υn o ε- ? 'De -ma "jruku-tι 'υn ε, -ma kpuen -ma -ce" -kwλυ. Ka bli' a -fun" a "jru 'de εε' jei 'a kwa'bletu -nιa 'mυmυ -pee ε, 'kamο -ιn -nι.

¹⁵-Wεe 'ιn wlu ka 'ιn 'na : -Mο nyο -o ε-, Tυ"bo ? 'Sυ Tυ"bo 'na : 'Mο Sesi -ma -fον' tυ o, 'mο -o.

¹⁶-In son 'υn la, -wεe -ιn -je bι "kpei nyna-, δε-nυε' 'ιn -sa 'ma -ce" 'kwla 'me 'de -υn -pee -wεe 'ιn 'je -υn 'ma -tι' 'tmυ

'υn nυ. 'De dι -ιn -jeea' "jrie- o, -jι -ιa -tι' 'υn 'ιn -sa 'ma -ce" 'kwla 'de -υn -pee o, -ιn -je ιa' -ta 'jei nι-.

¹⁷'In -sa -υn 'de -ma 'ce ke nyυ 'srυ "klu, -wεe 'ma dbo -υn 'de υυυυ -pee.

¹⁸-wεe -ιn -je υυa' "jri 'bai-. Uυ 'je 'e kwie 'υn 'wλυ 'de υυ 'je 'e -son' 'υn ji, υυ 'je 'e -sion' 'kwa 'wλυ, 'de υυ 'je 'e Kea 'kwa ji -wεe 'de υυa' Sesi 'a -tι' tο' 'υn 'jea' 'υn ε, υυa' desavn 'je -kwε- -wεe υυ 'je 'ken kpa υυ ke nyυ -kweai ke-.

Poo 'tmυε dbo o nυa 'a -tι'

¹⁹'De εε' -tι' 'υn ε, 'beo Aklipa, 'ιn se wlu -ε -wλυa 'e jaυn 'di 'mυa- 'klee i po.

²⁰'Sυ 'ιn -tee Kea 'a -tι' 'tmυa' -pυn" 'de nyυ -nιa 'o Damasi -pee ke -ba. -Wεe 'ιn 'tmυt 'de Selisalem -nyυ -pee, 'ιn 'tmυt 'de Suideblυa jru' 'dii, 'ιn 'na : Ao juo aοa' dισain 'i, 'de ao 'je 'e Kea o "biie-. 'De dι ao 'jea nυ, ι 'je ε to- ka aοa' 'kmυ pooa fai" ε.

²¹De -εε -tι' Suifw-wi" kpon a 'υn 'de Kea -gbυ klaa" 'di -wεe υυa -pον 'ma 'dbaa 'a -kο i Emε -nao.

²²'Kaa Kea 'a 'saavn με -nυε' -wεe 'ιn nι 'kmυ mamav -sian ke, -wεe 'ma 'tmυ Kea 'a -tι'. Dι "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn ke Moisi 'tmυa -wεe υυ 'na ιa mυε 'o nynia', ιmυ 'ma 'tmυ 'de mυt" ke klae" "juoi, 'ιn se δε jre' "i -si'.

²³Emε -nι Klisi a mυε 'kle 'jea' -wεe o 'e "kunyιo' son tein" 'de 'mευn "klu, -wεe -son' -ε -sa nyυ 'e kwie 'di ε, o 'je εε' -tι' 'tmυ 'de oω' 'ce ke nyυ jru' -pee.

Poo 'tmυε Sesi 'a -tι' 'de Aklipa -pee

²⁴Poo sie oω' -ce" 'ε "kpei -tι 'a 'tmυa' 'sυ Fetisi kpa wlu "jei 'de o 'na : Sιtan -a nυ -υn Poo, -ma δε 'i jua' klaa" -ne po -υn sιtan "jri -we- la.

²⁵'Sυ Poo 'na : "In-, nyο -cων'-, ε tο' -tι 'a tο' -tι 'ma 'tmυ, ε se "jri 'a -si' -tι nι-.

²⁶'Beo Aklipa mο 'o -ce" juu', εμε -tι 'ιn wa i -wεe 'ma 'tmυ ι 'bo o "juoi, δε-nυε' ιa' dι tu se nυε 'de 'kwla paa' 'υn.

²⁷'Sυ o wlu' 'de Aklipa -pee o 'na : 'Beo Aklipa, 'mο 'na -ιn -je Kea 'a wlu 'kwajaavn 'a -tι' tο' 'υn 'ε o ? 'In juε' -ιn -jι tο' 'υn 'ε see.

²⁸'Sυ Aklipa 'na : -Ma pooε 'υn tο' i -wεe 'ιn 'je 'jru -gbao Kletien 'kpa.

29 'Sɔ Pɔɔ 'na : -Bo ε nɪ 'e -stanwɪ 'di o, -bo ε nɪ -klae"wɪ 'di o, 'ɪn nɪε "i Kea 'je 'ɪn -kɪn kwa 'wɔɔn- ε se -ma 'sɔ mɔ nɪ-, 'kaa ao -wee' -ɔɔ poa 'ma wlu doin" o -ta -stan, 'ɪn nɪε "i ka 'ɪn nɪa, ao 'je kan' nɪ, ε se ao 'je "cɪn sɔn' mu -mε nɪ-

30 'Sɔ 'beɔ o, -gbɔa'na o, Berenɪsɪ o, nyɔ 'klein -ke ɔɔ -tea i ε, ɔɔ -wee' sɔn 'ɪn 'ε,

31 -wεε ɔɔa -saa kɪn ɔɔa wlu ba -pee due 'due ɔɔ 'na : "Ju -nɔ se dε jɾε' nɔ -wεε -ε -je ɔɔ' 'mεa' ke ɔɔ' -kaso 'dipoa' 'je.

32 'De Aklipa ke Fεtɪsɪ 'na : -Bo 'ju -nɔ se 'na ɔ 'je 'e Sesaa "juɔi mu 'de ε, -mε nyɔ 'sɪi ɔ i 'de-

27

Uɔ kpa Pɔɔ Rɔmɔ

1 -Ta Fεtɪsɪ cεεan 'o wlu -wεε -a -jea -bato' 'ja 'de -a -jea Itali mɔε, "ju due' -ɔɔ 'nyɪ nɪ Silɪsɪ -wεε -ɔ -nɪ 'blɔajεi klaa" Okɪsɪ 'a jɾa' jεi, ɔmɔ ɔɔ -tu" Pɔɔ ke -kaso 'dɪnyɔ jɾɪ' "kpeɪ.

2 -bato' -εε -wɪɔa Adramɪtɪ -wεε -ε -jea 'kɾɔɔ kɾɔn 'de Asɪblɔa "kpeɪ ε, εmε -a -ja 'dɪ. Nyɔ -ke -a mua 'e ε, εmε -nɪ Arɪtakɪ, -ɔ -wɪɔa Tesalonɪkɪ 'de Masedoanɪ.

3 'Wɪ -tba' 'o ε, -a kɾɔɔn 'kɾɔɔ 'bo Sɪdɔn. Silɪsɪ nɔmɔ 'dɪ wɔn 'de Pɔɔ -pee, ɔɔ "nyɪ ɔ nɔ" -wεε ɔɔ mu ɔɔ' "dεi-wɪ" o i 'de ɔɔa nɔ ɔ 'dɔε "jɾɪi.

4 -A -wɪɔa 'o -mɔ ε, -aa pleε 'tɔnɪε 'a du' -εε 'nyɪ nɪa Sɪpɾɪ wɔn i, dε-nɔε' pɔɔ' ɔ bla -a "jɾi.

5 -A cεan 'tɔnɪε 'a 'fɔ -ε -bɔɔa' 'de Silɪsɪ ke Pamfɪlɪ "kpeɪ -tɪε" 'sɔ, -a nyɪnɪε 'o Mɪra 'de Lɪsɪ.

6 'Bomɔ jɾa' jεi jεε -bato' jɾε' -εε -wɪɔ Alesandri -wεε -εε mu 'e Itali 'sɔ ɔ 'jaa -aɔn ε.

7 'De 'wɪ -tuu"-tuu 'dɪ ε, -aa -bato' a na' mɪ"mɪ", -a -wɔan Kɪnɪdɪ -kwɪɔ 'dɪ nyɪnɪ -tɪ ε, -a -jεε 'kle. Pɔɔ' -sa -a -wa 'kwa 'sɔ -a -jɪiε 'tɔnɪε 'ε du' 'bo Kɾεtɪ 'a -sɔn i 'de Salamɔnɪ fɔ o.

8 'Kamɔ -a pleε wɔn i 'de 'kle 'ɔn mamau 'sɔ -a nyɪnɪ -tajɾɔ, ɔɔa 'daa- 'kɾɔɔkɾɔn 'ɪn 'dɔε ε, ε nɪε 'o Lase-kwɪɔ -pɔn".

9 Nɔ" -sɪε' -a i 'bo -jεi". -Aa -bato' 'a naa' 'bo 'tɔnɪε "kpeɪ nɪε 'kle. ε nɔε' mɔ 'sɔ wɔn 'bo nɔ" je -a i -sɪ'.

10 ɔ 'na : 'Ma 'cε, dε 'ma 'jea i ε, εmε -nɪ -bo -a -sɔn 'ɔn -wεε -a -je mu 'de 'jɾi -nɪ

'dɪ ε, -aa mɔε 'pɔɔa' 'kle i 'jea' see. ε se dɪ "klein -nɪa 'e -bato' 'dɪ ke -bato' 'a dooa 'a 'sɔ nɪ-. 'Kaa -aa nyɪɔɔɔ ɔ mɔε 'o bla' -ke.

11 'Kaa jɾa' jεi pɔε -bato' 'a tbaai ke εε' jεi 'a wlu doin" o, ε je Pɔɔ 'a wlu -sɪi-

12 'Bo -bato' 'a 'kɾɔɔ kɾɔn 'ɪn -a -nɪa 'mɔa- se ka -cɔɔn' ka nɪ -wεε -a -je 'o i -te mamau 'sɔ dee 'a jɪ nɔ" 'e nyɪnɪ 'sɔ nyɔ -tuu" nɪε "i -a -je 'o 'wɪɔ -wεε -a -je 'kɾɔɔ kɾɔn 'bo Fenɪsɪ 'de Kɾεtɪ-blɔa 'a 'kɾɔɔ "kpeɪ -ε -gbɔn' a 'jɾɔ -gbɔn -fɔ -sɔn, -wεε -a -je 'o dee' 'a jɪ nɔ" -wee' nɔɔ-

-Pie jɪ' 'bo 'tɔnɪε 'kpeɪ

13 Pɔɔ' flee "flee -wɪɔa 'e 'jɾɔ 'a kɔanfɔ o a jɪa' 'sɔ ɔɔ naa tɔ' i, ɔmɔ 'na dε ɔɔ -teea 'dɪi 'bεε ε 'je nɔɔε. -Wεε ɔɔ kpa -bato' 'a nɪε -ε kɾɔn ε i "jεi -wεε ɔɔ -te Kɾεtɪ-blɔa -kwɪ' i plea' -pɔn".

14 'Kaa -pie klaa" -εε 'nyɪ nɪa Erakɪlon cεn "jεi 'de 'blɔa- 'fɔ ɔɔa plea -kwɪ' i "kpeɪ.

15 ε "tuεn -bato' -ta -tɔɔn' -tɔɔn. εε' 'wɔn 'bode -aa' mɔε "i 'sɔ -a -taɪ' ε -aa -cεi". ε -teε -aa -bato' -cɪε 'kleε -wεε εε kpa -aɔn.

16 -A -jɪiε 'e 'tɔnɪε 'a du' -εε 'nyɪ nɪa Klɔda 'a -sɔn i fɔ o, -a mua -bato' -saan" nmaea' -a -jεε' 'kle i.

17 Uɔ -kɔa' εε' -cɪa' 'sɔ ɔɔ sεεn 'bo -bato' klaa" -pɔn". Uɔa plea -bato' je 'blɔa- "i bla 'de Libɪblɔa o fɔ o 'sɔ ɔɔ 'wɪa -bato' 'a taε' -wεε ɔɔ "taɪ- ɔɔa' -cεi" la 'de pɔɔ' 'kwa.

18 -Pie -εε jɪia -a 'ɔn ε, εε' 'wɔn εε' 'ka, εε' -sɔn' jɾε' -stan 'sɔ ε, ɔɔa pɔε dɪ -nɪa 'e -bato' 'dɪ "nɪɔ-.

19 'De 'wɪ 'a taan -nɪ 'dɪ 'sɔ -a -wee' -teε -bato' 'a dɪ -nɪa 'o ε -pɔn" 'a "nɪɔ- pɔa' -pɔn".

20 -Pie -nε 'ε "ikmaa' nɔε' 'sɔ -a se 'cɔ-sɪn ke 'jɾɔ "jɾiε- 'jεε- 'de 'wɪ pla 'dɪ. 'De εε' -tɪ' 'ɔn ε, -a se 'pɔɔa' -mε -kwɪ' -te' la 'bode.

21 -A se dε dɪ 'de 'wɪ -tuu"-tuu 'dɪ. 'Sɔ Pɔɔ sɔn 'ɔn 'ε 'bo ɔɔa' -kwea'- -wεε ɔ wlu ɔɔ -pee ɔ 'na : 'Ma 'cε, -bo ao po 'ma wlu doin" o 'de-, -wεε -a -je i -te 'bo Kɾεtɪ 'de ε, -mε -a se 'mεεa' 'wɔɪn dɪa' ke dɪ 'a "maa' -nɪ 'jεi.

22 Kaan la 'ja a, 'ma kuε aɔa' dɪ i, ao "duo 'kɾɪ 'ɔn, dε-nɔε' aɔa' nyɔ due' koun -gbai' se 'mεi, -aa -bato' 'a 'sɔ mε -je dooa-

23 Kea -εε nyɔ 'ɪn nɪa -wεε 'ma -gbεεa', ε dɔɔε εε' "soai due' ɔ wlu 'ɔn -pee ka 'de 'mau'wɪ -nɪ 'dɪ.

24 ɔ 'na Pɔo, faʊn 'bo -ʊn nʊɛ, dɛ-nʊɛ' -ʊn -je 'o Sesaa 'juɔi mu -o, 'de nyʊ 'klein -ʊʊ -ke -ʊn -nɪa 'e -bato' 'di -ta, Kea -teɛ' -ʊn ʊʊa' kmʊ kwa.

25 ɛmɛ -tɪ 'ma 'ɛɛ, aɔ "duo 'kɪ 'ʊn, dɛ-nʊɛ' 'ʊn -teɛ' Kea -kwɪ", kɛ 'da 'de 'ʊn -pee ɛ, 'kamɔ ɛɛ mu nɪa' see.

26 'Kaa pɔɔ' ɔ mu -aʊn 'de 'tɔnɪɛ 'a du' jɾɛ' "kpei poa' se.

27 'De "maʊwɪ 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ 'di ɛ, 'ka -pie -te -a -cɪɛ 'klee mamaʊ 'sʊ ɛ je -aʊn 'de 'tɔnɪɛ -ɛ -nɪa 'o 'blʊa a -kwea' "kpei kpa. -Too' -kwea 'sʊ ka -aa -kʊʊan" 'blʊa- i ɛ, nyʊ -ʊʊa nʊa dbo 'e -bato' 'di 'je kan' 'mɛ.

28 -Wɛɛ ʊʊ po dɛ -ɛɛ dbaa "ni 'a -sɔn tɛnsʊn "niɔ-, 'sʊ dɛ -tba' -ta ʊʊ nɪa -wɛɛ -ɛ mua 'e "ni -sɔn ɛ, ɛ nɪɛ dɪ" 'a kwɪa -nyiiɛ. ʊʊ 'kpaɔ 'o nɪa dɛ-saan" ka ʊʊ pɔɛ "niɔ-ke'wɪɛ, 'sʊ "ni 'a -sɔn tɛnsʊn nɪɛ dɪ" 'a -puue 'jɔ -mm".

29 ʊʊ pleea -bato' 'a 'de "sou 'jɾi blaɔ' 'sʊ ʊʊ pɔɛ -bato' 'a "klɪ -nyiiɛ' -ɪ -bɔɔa' de "niɔ-wɛɛ ʊʊ -te jekaa -ʊʊa fuo -sɔn'ɔ -sɪan'.

30 'Sʊ nyʊ -ʊʊa nʊa dbo 'e -bato' 'di a -pɔn plea 'a -kɔ i, 'sʊ ʊʊ pɔɛ -bato' -saan" "niɔ-, -wɛɛ ka nyɔ ɔ -pɔan ɔ 'jea -bato' 'a "klɪ -nɪa 'e nɪa "niɔ po -wɛɛ ʊʊa nʊ kan'.

31 'Sʊ Pɔo wɪu' 'de "sʊ ke ʊʊa' klaa" -pee ɔ 'na : -Bo nyʊ -nʊ se -teɪn kɾʊn 'de -bato' 'di -ta 'ja a, -mɛ aɔ se 'pvi.

32 'Sʊ "sʊ cɛn "dbi -ɪ -saan -bato' -saan" 'bo klaa" -nɛ -pʊn" 'mɛ, -wɛɛ ʊʊ "tai- ɛ "i 'de ɛ blu.

33 -Sɔn' ɔ -sɪan' sɪɛ 'e nɪa 'sʊ Pɔo kɪtɛn nyʊ -wee' "jɾui -wɛɛ ʊʊ 'e dɛ di 'sʊ ɔ 'na : Aɔ -teɛ 'kɾʊ 'de 'wɪ 'a -puue 'jɔ -nyiiɛ 'di -sɪan aɔ se dɛ "o dɛ jɾɛ' di.

34 'Ma 'da aɔpʊ 'mɛ aɔ 'je dɛ wɔn -tɪn, dɛ-nʊɛ' ɛ kɔn -tɪ' 'de aɔa' 'pʊ-tɪ 'ʊn -ke, 'kaa aɔa' due' koun -gbai 'a "mɪjɔ se "mai 'bo ɔ 'jɾu.

35 Pɔo 'tmʊa wɪu -nɛ 'sʊ ɔ "due -di'pɛn 'ʊn ɔ po ɛɛ' Kea 'sɛ- 'bo nyʊ -wee' "klein 'juɔi -wɛɛ ɔ cɛɛn ɛ i 'sʊ ɔ -tee ɛɛ' dia' -pʊn".

36 'Sʊ nyʊ -wee' "due 'kɪ 'ʊn -wɛɛ ʊʊ -te dɛ dia' -ke.

37 -Aɾʊ -nɪa 'e -bato' 'di ɛ, -a -wee' nɪɛ nyɔpʊ 'a kmɛ' 'sɔɔn kwɪa -mɛ" 'sɔn 'jɔ -mɛɛo"-.

38 ʊʊ -wee' dia ʊʊ dɔɔa 'sʊ ʊʊ pɔɛ diɪdɪ -sia 'o 'tɔnɪɛ wɔn, -wɛɛ -bato' 'je kwa "fee-.

39 -Sɔn' -sɪan' nyʊ -ʊʊa poa -bato' -je ɔ se 'blʊa- "i juo-, 'kaa ʊʊa 'jeɛ 'e 'tɔnɪɛ 'a bu jɾɛ' -kwɪ" i. 'Sʊ ʊʊ 'na : -A -kpaɔ' -bato' 'emu fɔ ɔ -wɛɛ -a -je 'kɾʊʊ kɾʊn 'a i -tɪn' -bo ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je 'wɔn ɛ.

40 'Sʊ ʊʊ kain i -bato' 'a "klɪ 'mɛ -wɛɛ ɪ blu i 'de 'tɔnɪɛ -sɔn. 'Bomɔ ʊʊ "tai- "cɪndbi -ɪa poa -bato' -je ɔ "i -ke -tan 'tanfɔ -nɪa 'de -bato' 'a nɪa, -wɛɛ pɔɔ' 'je ɛ 'di -te 'de ɛ 'je -bato' 'nɔ ʊʊa mua "tuun-.

41 'Kaa -bato' bla 'e -pɪɔn" "jɾi 'bo "ni 'a bɪ 'sɔɔn 'nɪnɪ, 'sʊ ɛ -se'. ɛɛ' 'mla pa -pɪɔn" -sɔn 'sʊ ɛ 'bɔ i -suua' -tɪ 'mɛ -wɛɛ 'tɔnɪɛ 'a 'plɪ a blɛɛ' -gbɔɔ wɔn, 'kamɔ ɪ nʊ mamaʊ 'sʊ ɛ waa "i.

42 "Sʊ nɪɛ "i ʊʊ 'e -kaso 'diʊn 'dba, -wɛɛ ʊʊa' nyɔ due' je jɾɛ, ɔ je 'kwɪa 'kpa.

43 'Kaa jɾa' jei nɪa "i ɔ 'jea Pɔo 'pʊʊ ɛ, ɔ 'kaa- ʊʊpʊ 'ʊn 'ɛ, 'de ɔ 'na nyʊ -jua jɾɛ ka 'kpa "niɔ- teɪn", ʊʊ 'je 'e 'kɾʊʊ "kpei mu.

44 -Wɛɛ nyʊ jɾʊ' 'e -bato' 'a tifɔɛ' "kpei -te 'de ʊʊ 'je 'o ʊʊpʊ 'de bla. 'Kamɔ ʊʊ -wee' nʊ -wɛɛ ʊʊa' nyɔ jɾɔ' se 'mɛ 'de ʊʊ -wee' kɾʊn 'kɾʊʊ.

28

Pɔo nɪɛ 'o 'tɔnɪɛ 'a du' 'di 'bo Maltɪ

1 -A -pʊ 'mɛa' wɔɪn" la -wɛɛ ka 'tɔnɪɛ 'ɛ du' 'a 'nɪnɪ nɪa Maltɪ -a -juɛ.

2 Nyʊ -ʊʊ -nɪa 'o ɛɛ' 'blʊa- tu "kpei ɛ, ʊʊ se -a juo-, 'kaa ʊʊ kɾʊʊn -a sɪn 'sɔɔn 'bo nɛ wɔɪn", dɛ-nʊɛ' ɛ nɪɛ "ni 'a dba nɔ" -o, -wɛɛ dee' a ji, ɛmɛ -tɪ ʊʊ -tba' nɛ-gban klaa".

3 Pɔo a 'ten ti "klaɪn -wɛɛ ɔ 'jɪ 'o "jɾi po. Nɛ 'wɪaa sii" 'sʊ, jɔ wan 'e ɪ 'dii -wɛɛ ɛ "sɾi Pɔo 'a sɪn 'de ɛ -pee.

4 Nyʊ -nɪa 'o ɛɛ' 'blʊa- tu 'di 'jea sɛn -peea' Pɔo 'a sɪn "i "jɾiɛ- 'sʊ, ʊʊ 'na : "Ju -nɔ -mɔ nɪɛ "ku 'dbai -o -cɛɛn'- 'e, ɔ se 'kmʊ nɪ ka nɪ-. ɛmɛ -ɛɛ -kao -craa ɔ 'ʊn, 'de -mɛ 'kamɔ ɔɔ 'wɪʊ 'mɛa' wɔɪn" i waan' 'bo 'tɔnɪɛ "kpei.

5 'Kaa Pɔo -fuan' sɪn i 'sʊ sɛn -nɛ -ka i 'bo "jɾi, 'de dɛ-saan" ka se ɔ i -kuuan.

6 Nyʊ -nɪa 'omu, naa tɔ' i ʊʊ mʊ 'na -mɛ ɔ 'e -pʊn", -ʊn" ɔ 'je 'o "sɾi, ɔ 'je 'mɛ 'de-. 'Kaa ʊʊ fɔan 'o -fɔn -fɔn ka Pɔo nɪa, ɔ nɪa kan 'sʊ ʊʊ pɔɔɛ tɔ' fai" ʊʊ 'na : "Ju -nɔ, ɔ nɪɛ -kea' -o.

7 'De 'blʊa- -nɛ, "ju -bleɛ', ɔɔ' 'nɪnɪ -nɪ Publɪsɪ. ɔɔ' "ju tu nɪɛ dɛjeɪ, ɔɔ' -gbɛɪn" "kʊʊan- i. ɔmɔ -nyɪ" -a 'pɛn 'ʊn 'de ɔ wɔɪn"

-wεe ɔ -nyl" -a diide 'wɪ taan 'di. Ka ɔɔ' 'dei-wi" nɪa, 'kamɔ ɔ kɔn -avn.

8 'De Publisti "bo 'pen i, ɔɔ' "jru -a -bai', -wεe 'klaa -a nu ɔ. Pɔo muε 'e ɔ o, ɔ -te' ɔ kwa "jru ɔ baεε ɔɔ' Kea, 'su ɔ 'pυυ.

9 'Su nyu jru' 'wε- kɔn a 'bo εε' 'blva-tu "kpei jie 'de ɔ o -ke, -wεe vva' 'wε- 'bɔ.

10 Uva' -aa ni' -tea' -sie' sun' i, -wεe -ta -aa jia 'o 'wlvaa a, dɪ "klein -kɔan -ti' 'bo -jei" vυ "nyl -avn -ε.

Pɔo nynie Rɔmu

11 'Cɪ taan -sia' 'o mu 'su, -a -kpa -bato' -ε -wlvaa Alessandri 'de -ε nva dee' 'a ji nɔ" -wee' 'o mu -ke 'di. εε' -bato' tu 'a 'nyni vυ -tuu" ε εμε -nɪ Diosiki, ε 'de mε -nɪ -gbanynuu.

12 -A nynia 'o Sirakisti ε, -a nve 'o 'wɪ taan.

13 -A -wlvaa 'omu ε, -a pleε 'kɔvυ -kwɪl' i mamav -a je Rekiu nyini. εε' -son' dee -stan', pɔɔ' -ε -wlvaa 'e 'jru 'a 'wlv 'ɪn 'a kvanfɔ o -tee jia' -pυn". εμε -ti -a nu 'wɪ 'sɔɔn 'bo -jei' -wεe -a nyni Pussoli.

14 'Bo εε' -kwɪlɔ -tu 'di ε, -a -jεε 'o -aa de 'di-wi" jru' vυ kɔvυn -a i 'de -a -je 'o vυpυ o 'dɔɔ due' nu, 'kamɔ -a nu -wεe -a mu Rɔmu.

15 -Aa de 'di-wi" -nɪa 'e Rɔmu 'wɔan -aa 'nyni 'su, vυ 'jaa -a "i. Uva' jru' ji' mamav vυ je 'o Apisti 'a 'dɔɔkpae" nyini. Jru' ji' mamav vυ je 'o 'dvi 'a koo-gbi nyu a 'daa -gbi" nynu taan 'a nɪ 'ɪn nyini. Pɔo 'jeea vυpυ "jrie- 'su ɔɔ' dɪ "si 'o 'ε, -wεe ɔ po Kea 'sε-.

16 -A nyniia Rɔmu ε, vυ 'wɔɔn Pɔo 'a -ta jro' koo -ti 'mε -wεe "soai- due' a fuo ɔ i.

Pɔo 'tmve Kea 'a -ti' 'bo Rɔmu

17 -A nva 'wɪ taan 'su Pɔo 'da Suifu-wi" 'a klae" -nɪa 'o Rɔmu 'mε. -Ta vυ 'kuan "jrui 'su, ɔ wlu vυ -pee ɔ 'na : 'Ma de 'di-wi", 'ɪn se 'ma 'ce-wi" de jre' "jrui nu 'ɪn se -a "bo -wi" 'a kɪlɪn wɔn blaε-, 'kaa vυ pɔε 'ɪn -kaso 'di 'de Selisalem -wεe vυ to 'ɪn 'de Rɔmu-kɔn 'kwa.

18 Uv -teea' 'mii ε, vυ nɪε "i vυ 'je 'mii "sii-, de-nve' de -εε 'dbaa' vυ 'jea 'ɪn 'dba -gblein' ε se 'de 'ɪn nɪ-.

19 'Kaa Suifu-wi" 'na vυ se 'o 'wɔɔn-. 'De εε' -ti' 'ɪn ε, 'ɪn kɔvυn 'ma -ce" "klaan- "klan -wεe 'ɪn ja 'ma -ti' 'nɔ 'blvajei "juɔi, -bo ε se -mε nɪ 'de ε, -mε 'ɪn se 'nɔ jii,

de-nve' 'ɪn se ε "i nɪ -wεe 'ɪn 'je 'ma 'ce-wi" "kuan poo 'de-.

20 εμε -ti 'ɪn -tee' aoa' -ti' i, -wεe 'ɪn 'je ao "kuan po, de-nve' de Israε-blva -wee' -tea' -kwɪl" vva fua, εμε -εε -ti' 'ɪn nyu po 'ɪn "cɪn -nε sun'.

21 Uv wlu ɔ -pee vυ 'na : -Ma "kpei -te' 'sbε jre' se 'e Suide 'wlv ε se -a -jεε-, 'de -aa de 'di jro' se 'e εε' 'fɔ tu o 'wlv, ɔ se -avn -ma "kuan savn ja-.

22 'Kaa -a -nɪε "i -a -je de -ma naa tɔ' i 'mii 'wɔn 'pepe 'de -ɪn wɔn, de-nve' Kea 'a "juɔi -gbεε' sun dee -nε, nyu -wee' "klein a tbe -ti' -pυn" -ta "o -ta.

23 -Wεe vυ -tu" Pɔo 'wɪ "i 'de εε' 'wɪ tu 'di ε, nyu -tuu"-tuu mu 'nɔ ɔ kooa. -Wεe Pɔo 'tmv Kea 'a 'beɔde 'ε -ti' 'de vυ -pee. ɔ cεεn 'e Moisti 'a 'sbε o, dɪ "klein Kea 'a wlu 'kwajaavn- 'tmva 'ɪn 'de ɔɔ floɔn Sesi 'a -ti' "i 'de vυ -pee -wεe ɔɔ -pɔn vυpυ 'a ɪa' tɔ' 'ɪn 'jea' i. De -wlvaa 'e -klae" pεεn o, 'kamɔ vυ wlu mamav 'su kwie kɔn-.

24 De ɔ 'tmva ε "sie nyu jru' "i 'kaa jru' se εε' tɔ' 'ɪn 'je.

25 -Ta vva' 'su sea wlu 'ɪn 'bεε- -wεe vva mua, wlu tiie Pɔo poa 'o ε "kpei ε ka, ɔ na : De Kea 'a -Suu jaa εε' wlu 'kwajaai Esai 'ɪn -wεe ε 'tmva -a "bo -wi" -pee ε 'bleε -kɪn 'dee- !

26 ε wlu' 'de- ε 'na :

-ɪn mu 'e nyu -nu o -wεe -ɪn -je wlu ka, -ɪn -na : Aoa muε de doin" 'wɔɔn-, 'kaa ao se 'e ε 'dei 'wɔn 'pepe, aoa "jri a muε de ja -gbvan' -pεε, 'kaa ao se ε "i juoi,

27 de-nve' de 'ε pa nyu -nu 'a pεε "i, vυ "suεn -cɪ doin", vυ "muε "jri -wεe vva' "jri je i 'je, va' doin" je i 'wɔn, vva' pεε je de 'mii 'wɔn -wεe vυ je 'de 'ɪn o "biie- 'de 'ɪn je vυpυ 'pυv-.

28 'De ɔ 'na : Aopv sie -kwlv o, 'pυva' -nε Kea kpe e nyu -sea' Suifu nɪ o, vυpυ -a muε doin" o poa'.

29 Pɔo -koa' de -nε 'ε 'tmva 'su Suifu-wi" "sie "kpae' -wεe vva' 'su a kɔvυn "wɔin.

30 -Gbu" Pɔo kɔn a -wεe ɔɔ -sa -kei" ε, ɔ nve 'e ε 'di -sɪn 'sɔɔn -gbla' -gbla', 'demo nyu "klein -a ji ɔ "i -tea' ke ɔɔ 'jee-.

31 -Wεe ɔɔ 'tmv Kea 'a 'bɪɔ de 'ε -ti' 'de dɪ "klein -tmva Tv"bo Sesi Klisi 'a -ti' ε, ɔɔ

ᑕᓂ -ᓂᑦ ᑎᑦᓂ 'ᑦᑦ 'ᑦᑦ, ᑎᑦᓂ ᑦᑦ 'ᓂ ᑕᓂ ᓂ
-ᑦᑦ ᑦᑦ.

'Sβε Ρωο ποα Kea -gbu -νια
'e
Ρωμυ
-jei" ε

Jewlu

1 'Μω Ρωο 'ιν νιε Sesi Klisi 'a "juoinvvi -o. O 'da 'bn 'ε 'de nyv "klu, -wεε 'ιν 'je o' dboi ni-. O -teeε 'bn kpoi" -wεε 'ιν 'je Kea 'a -poia" -ti 'tmv 'de nyv -pee.

2 'Ia' -poia" -ti tu ε, Kea cen ia' wlu -tie" tein" sese -wεε εε' wlu 'kwajaaun 'tmv ι, 'de ι 'cruie 'de εε' 'sβε 'di.

3 De ia' a, με -ni εε' "Ju 'a -ti'. εε' "Ju -no o nιe nyio 'o "ju -o, o 'wlvv 'de Dafidi 'a "ji 'di.

4 'De ka o nia Kea 'a "Ju -wεε ε -te' o 'o 'de ε "nyi o "ikmaa', -ta Kea 'a -Suu -kwea i -so 'de 'mevn "klu ε, 'bomε ε poo "jri "kpaε' 'pepe. Sesi Klisi -no omo -ni -aa Tv"bo.

5 Omo -nv 'bn 'saavn "jrii, 'de -o dbo 'bn -wεε 'ιν 'je o' -ti' 'tmv 'de nyv "klein sea Suifv ni -pee, -wεε vυ 'je o' -ti' to' 'bn 'je, 'de vυ 'je o wvn 'je. -Bo ε ni kan', -wεε o' 'nyni 'je "i 'βε.

6 Aopv Sesi Klisi 'da a, ao ni 'e vva' nyv tu "klu 'me -ke.

7 Aopv nyv "klein -vva -ti' Kea kma, 'de ε 'da -wεε -o -jea εε' nyv ni 'bo Ρωμυ-kwlv 'di, aopv 'ma ja 'sβε-. 'In nιe "i -a "Bo Kea ke -aa Tv"bo Sesi Klisi 'je aopv "diwan po -wεε ε 'je aopv pεe 'a blua' "nyi !

Ρωο νιε "i o ke Kletien-wi" -νια Ρωμυ 'e 'jee-

8 'Ma ποε 'ma Kea 'σε- ke "i-saa no" 'de Sesi Klisi 'a 'nyni 'bn, 'de ao -wee' "klein 'a -ti' 'bn δε-νυε' aoa' Kea 'a -jei" naanyni "siie 'blva- -wee' "klein "i.

9 Kea 'ma nvva "juoi 'de 'ma pεe -wee' "klein 'bn, -wεε -εε "ju 'a -poia" -ti 'ma 'tmva a, ε 'je kan' 'me, 'ma cen aopv 'nyni jeejee.

10 De 'ma -teea' Kea i 'de 'ma baewlu 'di ε, εμε -ni -bo ε nιe "i ε, ε 'je 'mi "i "tai- la -wεε 'ιν 'je 'de aopv o ji 'wι jre' o.

11 'In -nιei" 'ιν 'je aopv "jrie- 'jee-, -wεε 'ιν 'je ao Kea 'a -suu 'a -paan' jre' "nyi 'de ε 'je aoa' di i kuu-.

12 'De ε se -me 'ε 'sv ni-, Aomε o 'mo o, -a -wee' "klein 'a di 'je i ku 'de -aa Kea -kwli" -tea' -nia due' 'bn.

13 'Ma de'di -wi", ka 'ma naa 'de aopv o ji -ti to' "kpei- -wεε δε jre' kaan 'bn -je de jeejee ε, 'in nιe "i ao 'je ε juo-. Deε-ti 'ma -poan 'de aopv o jia' i ε, εμε -ni ka 'in 'tmva Klisi 'a -ti' 'de 'blva- jri' "kpei -wεε nyv 'je ε to' 'bn ε, 'kamε 'in nιe "i ε 'je kan' dbo nva' 'de ao "klu -ke -wεε 'ιν 'je ε 'je δεwε-je.

14 ε se aoa' 'sv 'mo 'in 'je Kea 'a -ti' -pee 'tmv ko-, Glekt-wi" o, nyv sea' Klekt ni o, de "ijuovv o, nyv sea' δε "ijuovv ni o, 'in 'je vυ -wee' "klein Klisi 'a -ti' 'tmv -o. De -ε -cruia' 'bo 'bn "jru ε, εμε -nao.

15 εμε -ti aopv- -o -tia" 'o Ρωμυ. 'De aopv o jia' 'a 'tvn a 'dba 'bn 'ε -wεε 'ιν 'je aopv Klisi 'a -poia" -ti 'tmv -ke.

16 Klisi 'a -ti' 'tmva 'a -tin' se 'bn nv, δε-νυε' Kea 'a "ikmaa' -ni 'de ε 'di, εμε εε cen 'bn -wεε εε 'pυv nyv "o nyv -jea Sesi 'a -ti' to' 'bn. Suifv-wi" mv -wvn ι tein" -wεε nyv -sea' Suifv ni 'wvn ι 'bo vυpv 'de -ke.

17 Ka Kea nvε -wεε nyv 'βεεa o 'jea "isrei 'kpa 'bo ε "juoi ε, 'de εε' wlu 'di mo ι 'wlvv 'kwla 'de nyv -pee. Nyv -tea Kea -kwli" ε, omo -kpa "isrei 'bo ε "juoi, -wεε o' "isrea' -me nvε -wεε o' Kea -kwli" -tea' a 'kpa "kpei sovn- sovn-. 'Kamε wlu -cruia' 'da, ε 'naa : "Isrei a mvε 'kmvnia' 'de o' Kea -kwli" -tea' 'bn.

Nyv -wee' "klein nιe δεsavvvv

18-19 Kea 'a 'cen 'wlvε 'e javn 'di ε je "jri "kpaε' po 'de nyv -fleεvn ke nyv -sea' "isre -wεε -vυ -saan to' -ti svn "wvin -pee. Kaa δε nyv 'jea juo de Kea μεε' -ti' 'bn, με ποε "jri kpaε. Kea 'a -ce" 'kpa με -si 'kwla 'pepe 'de vυ pee-.

20 To' -o, δε -tba' 'e 'kmv 'a nvva' a, di "klein Kea nyv o 'jeea "jrie- nia 'bn ε, εε' "ikmaa' -ε sea -kwε -ta 'ble ke εε' nιsvn ke ι -wee' 'pεεn "kpaε' 'de εε' nvvdι 'bn. 'De εε' -ti' 'bn nyiovpv se -too' -ta 'ble 'bode.

21 Ka Kea nia 'kmv vυ 'je kan' 'me -mo, 'kaa vυ 'na vυ se εε' 'nyni "i 'βεei, vυ se ε 'σε poi. Vva' to' -wee' "biie 'e foo" 'bn di "kpei, εμε -ti vυ se Kea 'a -kwlvti juo- -wεε 'de vva' pεe -wee' o kpe -plipli.

2

22 Uba 'daa- uua' -ce" de "jriijuoun, 'kaa ka uυ 'kpa suanoun, uυ se -me juo-

23 Kea -je -εε 'nyni 'bεa "i -ε sea 'me -ta 'ble, uua' -gbεε' -me "juoi, 'kaa di nyio o -mea -pa' -i -nia nyio 'o -kooo' di o, nuυi 'a -kooo' di o, kookpi 'a -kooo' di ke cnie -pεε' 'ε -kooo' di ke umi uua -gbεε' "juoi.

24 Emε -ti Kea -saa uυpu 'a -ti' kwa -son -weε ε 'boo- uυpu -flen" di kwa, 'de uua nu uua' pεε 'a 'tun nu-ti sain. Emε -ti di uua nua uua' -ce" 'ε ku "jrii ε, ia' 'tmua' 'bleε -tin'.

25 tō' -ti -ia -tmua Kea 'a -ni -pun" -ti ε, umi uυ poo fai" -weε uυ nu si -ti 'un. Kea -ε nua di -wee' "klein ε, uua' -gbεε' -me -weε εε' "juoi nuυ -ti. Di -ji Kea nua, umi uua -gbεε' -weε uua nuυ "juoi !

26 Di uυ nua 'mua-, emε -ti Kea -saa uυpu 'a -ti' kwa -son, -weε uua' tō' sain -ia 'tmua' 'blea -tin' ε, ε 'boo- uυpu -mi kwa. Emε -ti uua' 'nynukpae' 'a 'su a 'pεen ba 'de.

27 'Kamō "nynunmai a nu foo" 'su, uυ 'bo 'nynukpae 'a -pon' -ti 'me -weε "nynunmai 'a 'su uua -pon ba. Di -sea' nu ka ni ε, uua nuε ba "jrii. Uba' disain uua nua umi -ia -kao -craa uua' -ce" 'un.

28 De uυ se ε "i ni uυ 'jea Kea juo ε, emε -nuε' -weε Kea -saa uυpu 'a -ti' kwa -son -weε ε 'boo- uυpu uua' -ce" 'ε tō' -ε -nyniia "jrii kwa, 'de di -i sea nu ka ni ε, -weε uυ 'ji nya kpa.

29 Tō' sain 'a "kwli -nia 'de uυpu 'un ε, i -tiei" : 'Diwōnyni tō' o, "wlie 'ε 'tun o, nyu desavn "jrii nua' o, ba -kwlen o nua' o, "ku 'dba tō' o, -ce' tō' o, nyu 'srε ipoo tō' "ji 'de uυ pεε o 'me. Nyu 'a saun i -poan' o,

30 -soo wlua' o, nyu 'a 'nyni dooa' o, Kea -fleεan' o, nyu "jriε- "jru blaa' o, -cei" 'bεεa' o, -ce" 'ε poa' o, desavn nua' 'mii jua' o, -maa' 'je "bo ke de wōn o toa' o, -kaan" sia' o,

31 -un -cen de 'ε wlu -tie" 'su -maa' nu ε o, -un se nyo 'o -ti' kma o, -maa' 'je nyu 'a weε o.

32 Nyu -uua nua ia' di tu ka Kea 'a 'pee a mua uυpu kpuan' -weε uυ 'jea 'me ε, uυ juu', 'kaa uua nuυ' 'su, 'de ε se -mεε' 'su ni-, nyu -uua nu i ke'wle ε, uua poε -wi" -mu -ti' o.

Kea 'a 'pee 'jesun 'srēi"

1 'Oo nyio, -mō -oo kpuuan nyu jru' 'pee ε, ka "o ka -un -je -un -ni ε, -ma kpuuen -ma -ce" 'pee, de-nuε' di -ia 'pee -ma kpuun a nyu jru' ε, umi -ma -ce" 'kpa a nu, emε -ti -un se -too -ta 'ble.

2 Tō' -o, -a -je kan' 'me -bo Kea 'a 'pee kpuun nyu -uua nua ia' di tu ε, ε 'bleε -kun, de-nuε' emε 'ε nyu 'a 'pee 'jesun 'srēi".

3 'Kaa nyio, -mō -oo kpuuan nyu jru' 'pee -weε di uυ nua -oo nu i -ke ε, -ma naa tō' i 'ee, Kea 'a 'pee 'je -un seea -o ?

4 -Aee', Kea 'a 'diwōnmōa' ke εε' pεe i kua' εε' pεe "wōin 'bεεa' -i cean -je "kpei -tie" ε, umi -ma blaa 'bluo- ? -In se ε juo-ka Kea a fua -un -weε -un -jea 'de ε o "biie-, 'de -un -jea -ma desavn "i juo ε- ?

5 'Kaa 'de -ma "jrukua' ke -ma pεe "ikmuu -ti 'un ε, -un se "i ni -un -je -ma desavn "i juo-. Emε -ti -un -ja -ma -ce" Kea 'a 'cen "kpei -weε -sonu Kea 'a "isrεa' a mua "jri "kpaε' poa' 'pee 'jewi o ε, εε' 'pee a muε -un kpuan',

6 de-nuε' di "klein nyu a nua, Kea a muε nyu ia' -kei" -saa' due 'due.

7 Nyu -uua nua di 'dōe 'de nai" 'blea' 'un -weε -uua -poan Kea 'a "jri 'dei nmōa' ke di -i sea i son -ta 'ble ke ε, Kea a muε -wi" -mu 'kmu -sea' -kwe -ta 'ble "nyia'.

8 'De nyu -ju -uua -poan uua' 'su 'a 'dōe i ε, uυ se ε "i ni uυ 'je tō' -ti 'de bla, 'kaa di sea' 'isrε umi uua nu. Kea se -wi" -mu 'a weε 'jei, εε' 'cen me -εε mu uυpu "kpei nua'.

9 Nyu "oo nyo -oo nua a desavn ε, "nmia-ti ke 'kle a muε o "kpei jia'. Suifu -a 'pee 'je 'jeeε tein" -weε nyu sea' Suifu ni 'je 'o bla.

10 'De nyu -oo nua di 'dōe ε, -bo ε ni Suifu o, -bo ε se Suifu ni o, Kea a muε uυpu -ti' o poa' -weε ε 'je uυpu "i 'bεε-, 'de uua' pεε 'je blu,

11 de-nuε' nyu 'mi i 'craa' se 'o Kea "juoi ni-.

12 Nyu "klein -sea' Moisu 'a ke' juo- -bo uυ nu desavn ε, uua muε i soan' -mō, ke' se uυpu 'pee kpuun-. 'De nyu -jua ke' -ne 'me, -bo uυ nu desavn ε, εε' ke' tu me -je uυpu 'a 'pee 'je,

13 de-nue' e se nyu -vua kpa ke' 'e wlu doin" o poa' 'a 'su mu Kea a 'daa- "isre un ni-, 'kaa nyo ka ke' "sia 'nyu -vua nua kan' a, vuvu Kea 'daa- "isre un-.

14 Nyu -sea' Suifu ni -wee -vu sea Moisi 'a ke' 'sbe 'ble e, -bo di ke' "sia 'nyu vua si nu e, -me ke' -nia 'de vu 'un me -po' vuvu -je o, e se ke' -e -crua' ni-.

15 Di vua nua, eme -toe ka di ke' 'e nuudi -crua' 'de vuvu pee o e. Di vua nua, vu jut' 'de vua' -ce" 'kpa 'un, de-nue' -bo -son -jro' vua' -ce" 'kpa 'a to' o -tuu" e vuvu -ti' "kpei-, -bo -son' -jre' vua' -ce" 'kpa 'a to' o 'wlvu vuvu o.

16 -Sontu Kea a mua 'e Sesi Klisti 'un ceean' -wee e 'jea di "klein -i pa 'kwla 'de nyio 'o 'kmv 'un 'a 'pee 'je e, di -ia mua "jri "kpa' poa' a, umi -nao. 'Kamv -poia' -ti 'ma 'tmva 'da.

Suifu-wi" ke ke' ke

17 -Mo -oo -daa' oo' -ce" Suifu e, -ma -pen ke' "kpei 'de -ma -bee' -ma -cei" 'de Kea juo -ti 'un.

18 -In -jue ee' -kwlvu -wee 'de ke' juo -ti 'un e, -in -juo 'dce ke 'savu 'a "kpei- -seea' ka 'me.

19 Nyu -vu 'di kpea i e, 'de ka "jri 'a wavn nua -vu -nia kan' a, vuvu -ma -bee' -ma -cei" -wee -in -na -mo -ni vva' -jeopoi -mo -ni vva' -son'.

20 -In -na nyu suan a nua -vu sea de "i juo e, -mo -ni vva' de "jrijuoi, -mo -ni vva' detooi, de-nue' -in -na ke' -in -jua 'de e 'di 'demo de jua' ke to' -ti -wee' poo kin.

21 -Je e nua kan' -mo 'ja a, -me -mo -oo tooa nyu jru' de 'ee, -maa' too -ma -ce" 'kpa de 'jaa ? -Mo -na nyo 'bo nyu 'a di "jriie, -maa -jrii" !

22 -Mo -o -na nyo 'bo jei" 'jee, -ma -jee jei" ! -Mo -o -na koin "juoi -gbaea' a nyaa -mi i e, -mo -saa di 'e koin -gbi 'di ?

23 De -in -blea Kea 'a ke' e, -ma -bee' -ma -cei" 'de ee' -ti' 'un, 'kaa -ma dooa Kea 'a 'nyu 'me, 'de ke' 'e -gban' -saa 'un.

24 Wlu -e -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e, e nre to' -o, e 'naa : 'De ao Suifu-wi" 'a -ti' 'un e, 'blva 'dinyu 'a jru' a wlaa Kea 'me.

25 -Bo -ma sea Kea 'a ke' won 'je e, -me -ma 'klen mua' 'blee 'de, 'kaa -bo -in -saa Kea 'a ke' e, -me -ma 'klen mua' se 'de 'ble.

26 'De nyo sea' Suifu ni, -wee -o sea 'klen mu, -bo oo sea Kea 'a ke' won 'je e, Kea se e 'bee- e 'je o ja -gbun ka 'klen mui nua a ?

27 'De -mo -o -blea ke'e 'sbe -wee -o mua 'klen e, -bo -maa' 'je ke' won e, -me nyo sea 'klen mu -wee -oo -jea Kea 'a ke' won o 'bee- o 'je -un 'pee kpuun-.

28 'De nyo -nia Suifu 'a -ce" 'kpa 'ja a, -mo se e ni 'bo nyu "jri "kpei 'a 'su, 'de 'klen mua' -ceen' -me se -je nyio 'o sun nua 'bo nyu ku -pun" -mee' 'su ni-.

29 'Kaa Suifu 'a 'jo jrie-, -mo nre' 'de o pee o. Oo' -ni 'klen mua' -me se 'e ke' 'un 'wlv, nyio 'o sun se e nu, Kea 'a -Suu me -tu" o juo'in 'de o pee o. Kea 'a -ce" 'kpa -je -moo' Suifu tu -ti' o po, e se nyiovu ni-.

3

1 -Bo e ni kan' -mo 'ee, -me Suifu nua' me 'e 'dce 'de e- ? 'De vva' 'klen mua' -me ee' 'dce 'de e- ?

2 Ia' 'dce -tiei" ka "o ka. Ee' "i-saa -ne me -ni wlu Kea cean -tie" e, umi e -te' Suifu-wi" kwa.

3 'De wlu Kea cean -tie" -bo vva' jru' se e to' un 'je 'dee, eme -je e nu -wee Kea 'je wlu -kwlin -saa- ?

4 Nyu -wee' 'jee juo -o ka Kea nua to' -wee nyio nua si 'tmv e. De -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di, 'kamv e 'da, e 'naa :

Di "klein ee' wlu a 'tmva i nre to' -ti. -Bo e ke nyio 'tmv -ti' e, eme -ble -kin, -wee ee kpa tv 'a "jru.

5 'Kaa -bo -aa -ce" 'kpa 'a 'diwonynia' nve -wee Kea 'a "isrea' 'je "jri "kpa' po 'ee, -me ka -aa mu 'daa- ? -Aee' nyu jru' 'bee' vu 'je wlu ka : -Je Kea 'a 'cen jia -a "kpei 'ee, -me e se -kin 'blee ? 'Kamv nyiovu- jru' a naa to' i.

6 'Mo 'na, e se kan' ni-, -bo Kea se "isre 'de e, -me e se e 'bee- e 'je nyu -wee' 'a 'pee 'je.

7 'De nyo jro' 'bee- o 'je wlu ke'wle : -Bo 'ma si 'tmva' nve -wee Kea 'a to' -ti 'je "jri "kpa' po, 'de ee' 'nyu 'je "i 'be 'ee, -me dee-ti ee 'daa- 'un desavn nvi, -wee ee' 'pee 'je 'un kpuun e- ?

8 -Bo e ni kan' -mo 'de- e, -me dee-ti -aa' nu : -A nu desavn -wee e 'je de 'dce "jru "kpei- po e- ? Nyu jru' -vva bla -a -pa "kpei wlua -a 'dei e, de vva 'tmva 'de -aa -ti' 'un,

εμε -nao. Uba' nyu tu ε, -bo Kea 'a 'pee kpon uupu ε, ε 'srei".

Nyo jro' se "isre

9 -Bo 'ma sea kan' -mo 'da 'ee, -me 'in 'na : -Apu Suifu-wi" -a -nie dewon -a je nyu -sea' Suifu ni -sii ? "In-, ε se kan' ni-, 'in 'tmu ε sese, 'in 'naa Suifu- o, nyu -sea' Suifu ni o, -a -wee' "klein nie 'e desavn 'a "dii -son.

10 De -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di ε 'naa : Nyo jro' se "isre, "isrei due' koun -gbai' ka se ni-.

11 De 'mii 'wain jro' se ni-. Nyo jro' o -pon Kea i. Nyu -wee' "klein sie 'kwla. Uu -wee' 'a pee -soon'.

12 Nyo jro' o -pon de 'dœ nua' i. De 'dœ nui due' koun -gbai' ka se ni-.

13 Ka -gbain' -floan won nua, 'kamō uba' -plion' -je ni-. Uba' muo -tee nyu 'sre i pooa' 'a -tea', wlu -ta -wlu 'o uupu 'won ε, ka sen 'ε -ku' nua, 'kamō i ni-.

14 'Dainwlu 'a 'su -a ji' 'de uupu 'won, ia "kaeε nyu 'jrii.

15 Uba pleee bi -son i -wee uba 'dba nyu.

16 -Ta "o -ta ub jiiā di -nia 'o -mo ε, i son i, 'su -fin' -cruen" ε 'kpaā 'bomō.

17 Uu se pee 'a blu -je juo-.

18 Uba' pleee Kea.

19 -A -je kan' 'me di "klein ke' ε 'tmua, ε 'tmu i 'de nyu -nia 'e ke' -son -pee. -Bo ε ni kan' -me nyu -wee' "klein 'a won "muu- 'bo Kea "juoi. Eε' 'pee kpon nyu -wee' "klein 'me.

20 Nyo -oo ke' won 'jea' 'jeε nu -wee o -jea "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi, o se ni-. De ke' ε toa nyu ε, εme -ni o nie desavn nui.

Kea nve nyu "isrevn 'vn

21-22 'Kaa kaan ka a, Kea 'a 'diwonmōa' poe "jri "kpaε' 'de nyu "o nyu o -jea Sesi Klist 'a -ti' to' 'vn -pee. Ka Kea nua nyu "isrevn posvn 'bo ε "juoi ε, ε to εε' svn 'me. Kea 'a ke' ke εε' wlu 'kwajaaun 'tmu εε' -ti' 'me -ke tein"

23 de-nue' uu -wee' "klein nue desavn. Uu se -ti' o po ka ni- 'de Kea "jri 'de.

24 'Kaa Kea nue uupu 'saavn "jrii -wee uu 'kpa "isrevn foo' 'vn, de-nue' Sesi Klist seie uupu 'de desavn 'kwa.

25-26 Omō Kea -te 'o, 'de oo' nymo 'wla i. Desavn 'a -kao -ε -jea nyio 'vn -craa 'de ε, εme -craa Sesi 'vn 'bo nyio 'o -koi".

-Wee nyu -jea oo' 'me -ti to' 'vn ε, o ni uba' 'sraade 'bo Kea "juoi -wee uba' disavn -kwe-. Ka Kea nua -wee εε' 'pee kpon desavn ε, 'kamō -nao. Disavn nyu nua tein" ε, ε se uupu ia' 'pee kpon-, ε kuue to' i mamau 'su ε je 'e -sianwt jεε- -wee εε' 'pee 'jesvn -srei" ε po "jri "kpaε' 'bo Sesi Klist "kpei 'de nyu o -kpon' Sesi 'a 'me -ti svn 'soon 'de o pee o ε, omō Kea 'daa- "isrei 'bo ε "juoi.

27 -Bo ε ni kan' mo 'ee, -me de jre' -sie 'o -wee -εε -ti' 'vn nyio 'je oo' -cei" 'bεε- 'ja a- ? "In-, de jre' se 'o sie-. Deε -ti nyio se oo' -cei" 'bεεi ε- ? Deε -ti nyio sea oo' -cei" 'bεεi ε, εme -ni o 'woan "isrei 'kpa -ti 'bo Kea "juoi ε, ε se 'e oo' ke' won 'jea' 'vn ni-. E ni o -tee' 'mea' Sesi 'mea 'de oo' -ti' 'vn -kwli" -o.

28 de-nue' -bo nyio 'je "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi ε, ε 'de oo' Sesi -kwli" -tea' 'vn -o, ε se 'e oo' ke' won 'jea' 'vn ni-.

29 Kea ni Suifu-wi" 'a 'su 'a Kea -oo ? E se nyu -sea' Suifu ni 'a Kea ni -ke ? Kiu, ε ni nyu sea' Suifu ni 'a Kea 'me -ke.

30 Kea -nia due' koun -gbai', εme -εε nue -wee -bo nyio kpon Sesi 'a -ti' svn 'soon 'de o pee o ε, o 'kpa "isrei 'bo ε "juoi. -Bo ε ni Suifu o, -bo ε se Suifu ni o, Kea nue uupu "isrevn 'vn 'de εε' -kwli" -tea' 'vn.

31 -Bo ε ni kan' -mo 'ee, -me Sesi -kwli" -tea' me -nue' la, -wee nyu se ke' won 'jei 'bodee ? "In- 'de, -a -wla ke' svn "kpei, -a -na ka ke' nua dewon, 'kamō ε ni-.

4

Kea poe Ablaam "isrei

1 'De Ablaam, -aa "ji 'wlu 'e 'vn ε, ka -a -je 'da 'de -mōo' -ti' 'vn 'ja a- ? Deε -ti Kea po o -ti' o ε- ?

2 -Bo Kea 'daa- Ablaam "isrei 'de oo' nuudu 'a -ti' 'vn 'de ε, -me o 'bεε- o 'je oo' -ce" -fan "kpei po 'de-, 'kaa -me ε se 'o Kea "juoi ka -mo ni-.

3 Wlu -ε -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di ke 'da 'de Ablaam 'a -ti' 'vn ε- ? E 'naa : Ablaam -tee' Kea -kwli", εme -nue' -wee ε 'doo- "isrei 'bo ε "juoi.

4 'De -bo nyu nu dbo ε, o 'je εε' -kei" 'je. Eε' -kei" tu ε, nyu 'o 'dεε -paan-', 'kaa de o 'jea 'je see ε, εme -o.

5 'Kaa nyɔ -sea' nuɔɔɔɔ ɔ -jea 'kpei 'pen 'ble -wɛɛ Kea -nɔa' dɛsaɔnɔi 'saɔn 'jrii, ɔ -te ɛ -kwɔɔ' ɛ, -mɛ ɛɛ 'dɔɔ- "isrɛi 'bo ɛ "juɔi 'de ɔɔ' Kea -kwɔɔ" -tea' 'ɔn. -Mɛ ɛɛ' 'isrɛa' tu ɛ, ɛ se ɔɔ' nuɔɔɔɔ 'a -kei' nɔ-, ɛ Kea 'a -paan' -o.

6 'Kamɔ Dafidɔ 'da -ke. Nyɔ ka kɛ' "sia 'nynɔ ɔ sea kan' nu mɔ Kea 'daa- "isrɛi 'bo ɛ "juɔi ɛ, ɔ 'tmɔ -mɔɔ' "juɔi peeɛ -ti.

7 ɔ 'na :
Nyɔ -ɔba dɔsaɔn Kea -kɔa' -wɛɛ -ɔba -kɔ ɛ 'mɔba "kpei- ɛ, -wi" -mɔ 'di nɔmɔ wɔn.

8 'De nyɔ ɔɔ dɛsaɔn Tu"bo sea -sro' 'bo ɔ "jru ɛ, -mɔ nu 'mɔba-

9 "Juɔi peeɛ -ti Dafidɔ 'tmɔba -ta 'ee, ɛ Suifɔ-wi" 'a 'sɔ 'a wlu -o ? -Aee', ɔ 'tmɔbɛ 'de nyɔ sea' Suifɔ nɔ 'a -ti' 'ɔn -kee ? Dɛɛ-ti 'ma -teeɛ' i kan' a, ɛmɛ -nɔ -a -na Ablaam -teɛ' Kea -kwɔɔ" ɛmɛ -ti Kea 'dɔɔ- "isrɛi.

10 Dɛɛnɔ" Kea 'dɔɔ- "isrɛi ɛ- ? ɔ mu 'klen la 'sasa -wɛɛ Kea 'dɔɔ- "isrɛi -ae, -aee' ɔ se 'klen mu 'sɔ Kea je ɔ "isrɛi 'daa- ? ɛ -ta ɔ sea 'klen mu ke ɛ, 'bomɔ Kea 'dɔɔ- "isrɛi, ɛ se ɔ mu 'klen -wɛɛ ɛ 'dɔɔ- kan' nɔ-

11 -Ta Ablaam -tea' Kea -kwɔɔ" -wɛɛ Kea 'dɔɔ- "isrɛi ɛ, -mɛ ɔ se 'klen mu ke ɛ. 'Klen mua' mɛ 'bɔɔ- de. ɛmɛ -nɔ dbɛɛdɛ Kea ke Ablaam -tua" ɛɛ' juɔ 'ɔn. Ka ɛ nɔa 'de Ablaam 'a -ti' 'ɔn, 'kamɔ -nao. ɛ nu kan' 'mɛ, -wɛɛ nyɔ "klein sea' Suifɔ nɔ, -wɛɛ -ɔɔ -tea' Kea -kwɔɔ" 'de ɛɛ 'daa- "isrɛɔn ɛ, ɔ 'je ɔɔɔɔ 'a "i-saa -nɛ nɔ-

12 'De ɔ nɛ Suifɔ-wi" 'bo -ke. ɛ se Suifɔ "klein -mua' 'klen -nɔ kan' Ablaam 'a "nynuu- nɔ-, 'kaa Kea -kwɔɔ" -tea' -ɛ -nɔa 'de ɔ 'ɔn -mɛ ɔ sea 'klen mu ke ɛ, nyɔ "klein -ɔɔ -tea Kea -kwɔɔ" kan' a, ɔ nɔ ɔɔɔɔ 'bo 'mɛ -ke.

13 Kea cɛn wlu -tie" 'de Ablaam ke ɔɔ' "nynuu- -pee, ɛ 'na ɔɔɔɔ -je 'kmɔ -wee' "klein 'ble ka ɔɔa' 'ken nɔa. ɛ se Ablaam 'jeɛ kɛ' wɔn ɛmɛ nɔ-, ɔ -teɛ' Kea -kwɔɔ" -wɛɛ ɔ 'kpa "isrɛi 'bo ɛ "juɔi, ɛmɛ -nɔɛ' -wɛɛ Kea cɛn wlu -tie" 'de ɔ -pee.

14 Nyɔ -ɔɔ tba ɔɔa' -cɛ" 'ɛ 'kpi tɔ' "i -wɛɛ -ɔɔa -jea kɛ' wɔn -bo ɔɔa sea 'ken kpa 'de ɛ, -mɛ Kea -kwɔɔ" -tea' nɛ dɛ foo" -o, -wɛɛ wlu Kea cɛn -tie" se dɛwɔn nɔ-

15 Kɛ' ɛ -sa' Kea 'a 'cɛn "blo, dɛ-nɔɛ' -ta kɛ' nɔa 'bomɔ ɛɛ wɔinblaa' nɔ-. 'De -ta kɛ' sea nɔ ɛ, -mɛ ɛɛ' wɔinblaa' se 'o nɔ-

16 ɛmɛ -ti Kea nu nyɔ -ɔɔ -tea' ɛ -kwɔɔ" 'saɔn 'jrii -wɛɛ dɔ ɛ cɔan nyɔ 'nynɔ ɛ, ɛ

'ju ɔɔɔɔ "nyɔ foo" 'ɔn. -Je ɛ nɔa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ dɔ Kea "sia 'nynɔ 'de Ablaam -pee ɛ, ɔ nɛ ɔɔ' "nynuu- -wee' 'a dɛ -o. Suifɔ-wi" -ɔɔ -nɔa 'o Kea 'a kɛ' -sɔn ɛ, ɛ se ɔɔɔɔ 'a 'sɔ 'a dɛ nɔ-, 'kaa nyɔ "klein sea' Suifɔ nɔ, -wɛɛ -ɔɔ -jea Kea 'a wlu tɔ 'ɔn ka Ablaam nɔa, ɔɔa' dɛ -o -ke. -Mɛ Ablaam nɛ Kea 'a -jei" naɔn -wee' "klein "bo -o.

17 Wlu -cɔɔa' 'de Kea 'sbɛ 'di ɛ, 'kamɔ ɛ 'da, Kea 'naa :

Ablaam, -mɔ 'ɔn -te' 'o -wɛɛ 'ɔn nu 'blɔa-tuu"-tuu "bo 'ɔn.

Kea -ɛɛ -ti' ɔ 'jea tɔ' 'ɔn, -a -nɛ ɔɔ' "nynuu -o 'de ɛ "jri 'de. Ka Kea -sa 'mɛɔn "kunyɔɔ' -wɛɛ -bo ɛ 'na dɛ nɔ 'kmɔ 'sɔ -mɛ nɔa 'kmɔ ɛ, ɛmɛ Ablaam 'je tɔ' 'ɔn.

18 ɔ -teɛ' Kea -kwɔɔ" 'de -mɛ 'kamɔ ɔ se tɔ' tba-ta 'ble see 'bo ɔɔ' -cɛ" -kwɔɔ". 'Kamɔ ɛ nɔ -wɛɛ ɔ 'kpa 'blɔa- -tuu"-tuu "bo, ka Kea "sia 'nynɔ 'de ɔ -pee ɛ, ɛ 'naa : Ka 'cɔ -sɔn -tia, 'kamɔ -ma "nynuu- a mu -tia'.

19 'De ɛɛ' nɔ" tu 'di -mɛ Ablaam 'bɛɛ- ɔ 'je -sɔn 'a kmɛ' 'due 'ble, ka ɔ 'kpa -kea" "nynuu- 'wɔɔ-ti ɛ, ɔ 'je kan' 'mɛ. 'De ka Sara 'wɔɔ 'o -gbaan 'a -jei" ɛ, ɔ juɔ' -ke. 'Kaa 'de ɛɛ' -ti' 'ɔn ɛ, ɔɔ' Kea -kwɔɔ" -tea' se "kpei cɛn-

20 ɔ se pee iplee- 'de wlu Kea cɛn -tie" 'de ɔ -pee 'a -ti' 'ɔn. ɔ -teɛ' -kwɔɔ". ɔɔ' Kea -kwɔɔ" -tea' mɛ -kuu ɔɔ' dɔ i -wɛɛ ɔ 'bɛɛ-Kea 'a 'nynɔ 'i.

21 ɔ 'je kan' 'mɛ 'pepe dɛ -ɛɛ wlu Kea cɛn -tie" ɛ 'na ɛ 'je nu ɛ, ɛ 'bɛɛ- ɛɛ' nɔa' 'mɛ -ke.

22 ɛmɛ -ti Kea nu ɔ "isrɛi 'ɔn.

23 Kea 'a ɔɔ' -ti' 'o poa' -nɛ, ɛ se 'cɔɔɛ 'de ɔɔ' 'sɔ 'a -ti' 'ɔn, ɛ 'cɔɔɛ 'de -a -wee' 'a -ti' 'ɔn -ke.

24 Kea -ɛ -sa -aa Tu"bo Sesi 'de 'mɛɔn "klu -wɛɛ -ɛ -jɔ 'kmɔ de, -bo -a -te' ɛ -kwɔɔ" ɛ, ɛɛ muɛ -a -ti' 'o poa' -ke.

25 ɔ tooɛ 'e 'mɛ 'de -aa dɔsaɔn 'a -ti' 'ɔn, -wɛɛ ɔ sɔn "kunyɔɔ' 'de -a -je "isrɛɔn 'kpa 'bo ɛ "juɔi.

5

Nyɔ -ɔɔ -kpa "isrɛɔn ɔɔ ke Kea -seea' wlu "kpei-

1 -Je -a -tea' -aa Tu"bo Sesi Klist -kwɔɔ" ɛ, -a -kpa "isrɛɔn 'bo Kea "juɔi -mɛ -a -ke Kea -seea' wlu "kpei- 'bode.

2 Sesi mo -nue' -wee -a -bee' -a -je Kea -poun" 'kpa -wee 'saavn e nua -a "jrii -a -je e sin 'soon kpuun -kli. 'De de -blea -aa 'mua- a, eme -ni -a -je kan' 'me, -ta Kea nua -aa mue 'o nua' -ke, -wee e ke -a -je ee' 'beode 'un -gble'.

3 E se -mee' 'su ni, 'kle -a -jea, 'de Sesi 'a -ti' 'un e 'blee -aa 'mua-, de-nue' -a -je kan' 'me, -bo -a -ceen 'e 'kle 'un e, -wee -aa -cian pee "wain 'beea'.

4 'De -bo -a -cian pee "wain 'beea' -me -aa mue -sisi' nynaa'. -Bo -a -ceen 'e 'kle 'un, -wee -a se wlu -kwlin -saa', -me -a tba Kea to' 'i.

5 'De ee' Kea to' 'itbaa' tu se -a -tin' 'i 'dbaai, de-nue' ee' -Suu e "nyia -avn e, eme -jii' ee' nyu 'a -ti' kmaa' 'de -a pee o.

6 To' -o, -ta -a sea 'diikua' 'blee- e, 'bomo Klisi 'mee 'diwonyiun 'a -ti' 'de no" Kea -tua' 'di.

7 Nyu -o -beea' -o -jea 'me -ti 'woun- 'de ke' won'jei 'a -ti' 'un e, -moo' 'jea' ni e 'kle. "Ko nyu 'bee- o 'je 'me -ti 'woun- 'de nyu 'dce 'a -ti' 'un e. Nyu se o juo-.

8 'Kaa ka Kea nua ee' nyu 'a -ti' kmaa' to sun 'de -a -pee eme -ni -ta -a -nua 'diwonyiun ke e, 'bomo Klisi 'mee -aa 'mea'.

9 Oo' nymo -wlai me -nue' -wee -a -kpa "isreun 'de Kea "jri 'de kaan ka. Omo -oo mue nua' -wee -a -je Kea 'a 'cen wain" 'pu,

10 de-nue' -ta -a -nia Kea 'a tonyu ke e, 'bomo ee' "Ju 'mee -aa 'mea' -wee -a -ke Kea -seea' -ti' "kpei-. 'De -bo oo' 'mea' nue -wee -a -ke Kea 'je -ti' "kpei -seea' a, -me oo' 'kmunia' a mue -a 'puva' see 'de Kea ke -a -je i "sii-.

11 'De e se -mee' 'su ni- de -je -blea -aa 'mua- -gblein' -wee -aa poa tuosun de e, eme -ni -a -je kan' 'me kaan ka -aa Tu"bo Sesi Klisi mo -nue' -wee -a -ke Kea -sea' wlu "kpei.

Adam ke Klisi ke

12 De -nuba tein" e, eme -ni desavn 'woun 'no 'kmu ji -ti e, nyu due' mo -je 'no. Desavn -ne, ee' -kao me -ni 'mea' -wee 'mea' -cri" nyu -wee' "klein "kpei -sian, de-nue' nyu -wee' "klein nue desavn.

13 -Ta Kea sea Moisi ke' "nyu ke e, -me desavn ni 'no 'kmu "kpei 'me sese. 'Kaa

Kea 'a -gbun e ja, de-nue' ke' se ni ke 'de ee' no" tu 'di.

14 'De -me 'kamo de -tba' 'e Adam "kpei -wee -e -jeea Moisi e, 'mea' -cri" nyu -wee' "kpei. Nyu ka Adam blaa Kea 'a wlu wain, -uu sea kan' nu e, uu -wee' a 'mee -ke. 'De Adam mo e, o ni e "ju -oo mua jia 'a "ipoo de -o.

15 'Kaa uu se de due' ni-. Desavn Adam nua nyu se e 'bee- nyu 'je e Kea 'a 'saavn "ipoo-, de-nue' 'de nyu due 'a desavn 'a -ti' 'un, nyu -tuu"-tuu -me, 'kaa 'saavn Kea nua e 'bei" e je di -wee' -sii, de nyu 'je e "ipoo, e se ni- eme ji' nyu -tuu" "kpei. Ee' 'saavn tu jii e 'de nyu due' koun -gbai' 'un. Omo -ni Sesi Klisi, Kea 'a -paan'-.

16 'De de ee' -paan' tu ja -kwloi e, -me ni e ee' -ne ka-, e ke nyu due 'a desavn 'a -kao se "ipoo ka ni-. 'De nyu due' 'a desavn 'a -ti' 'un e, Kea 'a 'pee kpuun nyu -wee' "klein 'me, 'kaa kaan ka ee' 'saavn poe nyu "isreun 'bo Kea "juoi -me -a jea kea won o to -to -to.

17 -Bo nyu due' 'a Kea 'a wlu wainblaa' nue -wee 'mea' -cri" nyu -wee' "klein "kpei 'ee, 'de -me nyu -a mua ee' 'saavn klaa" ke ee' "isrea' sin 'soon kpuun' -wi" -mu 'ee, uu se 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'jei 'de Sesi Klisi 'a 'su 'un see ?

18 Me ka 'de nyu due' koun -gbai' 'a -ko 'o -ti' 'un 'pee kpuun nyu -wee' "klein e, 'kamo nyu due' koun -gbai' 'a "isrea' seie nyu -wee' "klein -wee uu 'je 'kmu ni-.

19 Ka nyu due' koun -gbai' 'a Kea 'a wlu wainblaa' nue -wee nyu -tuu"-tuu 'kpa desavnun e, 'kamo nyu due' 'a Kea 'a wlu won 'jea' nu e, -wee nyu -tuu"-tuu 'je "isreun 'kpa.

20 'De -ta ke' jia 'su e, desavn ke ee' "ik-maa' 'wue 'kwla, 'su ke' 'e wlu wainblaa' a 'kpa "kpei jeejee. 'Kaa -ta disavn -tuu"-tuu nua, 'bomo Kea 'a 'saavn a 'kpa' "kpei soon- soon-,

21 'De ka desavn ja 'mea' -kwloi 'de e -cria" nyu "kpei e, 'kamo Kea 'a 'saavn ja "isrea' -kwloi -wee e "nyu nyu 'kmunia' -sea' -kwe -ta 'ble 'de -aa Tu"bo Sesi Klisi 'un.

6

Nyu -o -ke Klisi 'sia 'i e

1 -Bo ε ni kan' -mō 'ee, -mε ka -a -je 'da-
? -A -je nu : -A -ti" 'e desavn 'di -wεe Kea
'a 'saavn 'je "kpei 'kpa a- ?

2 "Itn-, ε 'bo kan' -mō niε 'nō 'kmυ. -Apu
ka 'mεvn nia -o -nia kan' ka -a -je desavn
nua' nya kpa sun nu ke'wλε ε- ?

3 -Aa "ni "jru pōoa' 'de Sesi Klisi 'a 'nynti
'vn mε -toε ka o ke -a -sii" a "i ε. 'De wlu
-nε 'de ten'. Ke 'da ka : -Apu -pōoa "ni "jru
'de Klisi 'a 'nynti 'vn -a -wōan ka o 'mεa -aa
'mεa'.

4 -Ta -a -pōoa "ni "jru, ka nyo o 'mεa
-wεe o ke Klisi a nmaea i -tadue, 'kamō
ε ni-. -Wεe ka o "Bo Kea 'a "ikmaa' -so
"kunyio' -wεe o jia 'kmυ de ε, 'de -apu mō
'je kan' ni -ke, -wεe -a -je 'e 'kmυ dee 'vn
naa-.

5 -Je -a -ke Klisi ma tu due' 'de o ke -a
"sia "i 'de o' 'mεa' 'vn ε, -mε o ke -aa mue
"i "sia' -ke 'de o' -klu' soōan' 'vn.

6 De -a -jea -kwlv o sie ε, εmε -ni -aa
nisvn -nia tein" ε, -mε ke Klisi 'mεe 'bo
tu -kwli", -wεe -aa desavnukmυ sōn i 'de
desavn nua' se -a kvōn 'vn 'ble 'bode.

7 Nyo -o -mεa desavn se ε 'bεε- ε 'je o
wōn -sii 'bode.

8 'De -bo -a -ke Klisi 'mε -tadue ε, -a -je
kan' 'mε o ke -aa mue 'kmvnia' -tadue -ke,

9 δε-νεε' Klisi -soan "kunyio' se 'mεi
'bode. 'Mεa' se o "wōin 'bεε-.

10 'De 'mεa' o 'mεa, o 'mεvn desavn 'a
'mεa' kpe due' kvōn -gbai'. 'Kaa kaan ka o
jia 'kmυ de.

11 Aopy mō -ke ε, ao ke Sesi Klisi "siie "i
ka nyv -vy -mεa 'de desavn 'a -ti' 'vn -wεe
-vy -nia Kea 'a 'kmvnia', 'kamō ao 'je aoa'
-ce" ja -gbvn.

12 Ao 'bo aoa' -cei" "taiε, -wεe desavn
nua 'a 'tvn 'bo aopy kvōn 'vn 'bleε, 'de ao
'bo εε' -kwlvti nve.

13 Ao 'bo aoa' 'dae- "i "taiε, -wεe i 'bo
desavn 'a dbonvdi niε. Ao "nyi aoa' 'kmυ
-wee' Kea, ka nyv -vy -wlvā 'e 'mεa' 'vn
-wεe -vy jia 'kmυ de nia, 'kamō ao 'je ni-.
Ao "nyi aoa' 'dae- Kea, -wεe i 'je "isredi
nua 'a -tea' -te.

14 Ao 'bεε- ao 'je kan' nu, δε-νεε' desavn
'a "ikmaa' se aopy wōn -sii 'bode. Kaan ka
ao se 'o ke' -sōn ni, 'kaa ao niε 'o Kea 'a
'saavn -sōn.

15 Ka -a -je 'da- 'jaa- ? -Je -a -nia 'o Kea
'a 'saavn -sōn -wεe -a sea 'o ke' -sōn ni ε,

-mε -a -bεε' -a -je desavn nu 'jaa ? "Itn-, ε
'bo kan' niε.

16 Ka -bo ao cen aoa' -ce" wlu "kpei 'de
nyo 'kwa -mε ao 'kpa o' kvōn -wεe ao 'je
o wōn 'je ε, ao se ε juoo- ? -Bo ε ni desavn
mε aoa 'je wōn 'ja a, -mε aoa mue 'mεa'.
'De -bo ε ni Kea mε aoa 'je wōn ε, -mε aoa
mue "isrevn 'kpaā' 'bo ε "juoi.

17 'Ma poε Kea 'σε-, δε-νεε' tein" ε, ao
niε desavn 'a kvōnpy- 'de-, 'kaa kaan ka
to' -ti nyv toō a aopy- ε, ao 'ji wōn 'de aoa'
pεe -wee' "klein 'vn.

18 Ao -seie' 'de desavn 'kwa 'bode, ao
'kpa "isredi nua 'a kvōnpy-.

19 Deε-ti 'ma pōoa kvōnpy- 'a -ti' "i 'de
ao -pee ε, εmε -ni de 'ma 'tmva 'vn niε "i
ao 'je ε 'mii 'wōn 'pepe. Tein" ε, di -nyniia
"jrii ε, di -sea' ka -cōn' ka ni umi -ble aoa'
'kmυ kvōn 'vn -wεe ao se 'e Kea "jri "dei
nmōo-, 'kaa kaan ka ao "duo aoa' 'kmυ 'vn
-wεe ao 'je "isredi nu, 'de ao 'je 'e Kea "jri
'dei nmōo-.

20 -Ta ao nua desavn 'a kvōn ε -mε aoa'
-ti' se "isredi nua 'a -ti' 'vn ni-.

21 Ao nua -mi tein" -nu -nu 'ee, δε ao 'je
'o ε- ? 'Mō 'na ia' -kei" a 'dbaa aopy -tin' "i
'de -stanwi 'di o, δε-νεε' ia poε 'mεa' "jru
"kpei-.

22 'Kaa kaan ka -je ao -seia 'de desavn
'kwa 'bode ε, -mε ao 'kpa Kea 'a kvōnpy-,
δε ao 'jea 'o -mō ε, εmε -ni 'pepe nia'. Ao
ke Kea 'je i -te -wεe 'kmvnia' sea' -kwε -ta
'ble ni 'e εε' "jru 'a "ti 'vn,

23 δε-νεε' desavn 'a -kei" mε -ni 'mεa',
'kaa nyv -vy -ke -aa Tv'bo Sesi Klisi "sia
"i ε, -paan' Kea "nyia vopy foo" 'vn ε, umi
-ni 'kmvnia' -sea' -kwε -ta 'ble ε.

7

Ba "blitia 'a "ipoo-ti

1 'Ma de'di -wi", 'ma jia -ti' "ipōoa' -wεe
de 'ma 'tmva ao 'je ε 'mii 'wōn. De 'ma jia
'tmva' a, ao juε' see, δε-νεε' ao juo ke' 'mε.
Ao 'je kan' 'mε -ta nyo nia 'kmυ ε, 'bomō
ke' 'bleε o wlu "kpei.

2 'Kamō ε ni -ke 'de jra 'nyno 'o -ti' 'vn.
Nō" -ε 'di va' kvān nua 'kmυ ke ε, -mε v
niε 'o ba "blitia 'a ke' -sōn, 'kaa -bo va'
kvān 'wlv 'kmυ ε, -mε v 'wlv ba "blitia 'a
ke' -sōn 'mε.

3 'De -ta va' kvān nua 'kmυ -bo v 'pεen-
'junmōu jro' 'de ε, -mε nyv a mu v jci"

'jenynokpao' 'daa'. 'Kaa -bo va' kvan 'me, v 'bεε v 'je "junmou jro' "bliti, -me nyv se ε 'bεε- nyv 'je v jei" 'jenynokpao' 'daa-, δε-νυε' v -tee va' -ce" -pee, v se ba "blitia 'a ke' -son ni-.

4 'Ma de'di -wi", 'kamε ε ni -ke 'de aoa' -ti' 'vn, δε ao ke Klisti "siii "i ε, εμε -νυε' -wεε ao ke ke' -seea' i. Ao 'kpa nyv jro' v nyv. "Ju Kea -sa 'e 'mevn "klu -wεε ε ja 'kmv de ε, vmo -ni aoa' 'blei 'bode. 'De εε' -ti' 'vn ε, -a -bεε' -aa nυvdi 'je Kea "jri 'dei nmov-.

5 -Ta -aa -ce" 'kpa 'a 'tvn nv-ti 'blea -a kvon 'vn tein" ε, -me tv' saiv -nia 'de -a 'vn ε, imi -a -po -a -je o. Δε-νυε' -wεε i soan "nyv, εμε -ni ia blaa ke' 'ε wlu woin 'de -εε -ti' 'vn -a die 'mea' woin.

6 'Kaa kaan ka -a -ke ke' -seea' i -a -wlv 'e ke' 'ε 'kle 'di 'me 'bode, ka nyv v 'mea, 'kamε -a -ni 'de εε' -ti' 'vn. Kea 'a -Suu me -ε po -a -je o -wεε -aa nυv Kea "juvi ka dee ka-, ε se ke' -criva' tein" ni 'bode.

Ke' ε ji -po 'de ε- ?

7 -Bo ε ni kan' -mo la 'ee, -me ka -a -je 'da- ? A -bεε' -a -je nv : ke' se δε 'dve ni- ? "In-, -a see 'bεε- -a -je kan' 'da. -Bo ke' se ji 'de ε, -me δε -nia desavn 'vn see juvi. Ka δε 'ε nyv pεe "ipoa' nia desavn ε, -bo ke' sv 'tmv 'de ε, -me 'vn see juvi -ke 'de- Ke' 'na : Δε 'bo -vn pεe "ipoa !

8 Δε ke' 'tmva 'mva "kpei mo 'ma tv' saiv tba -wεε ε -sa di -tuu"-tuu -klu' 'de 'ma 'kmv 'vn -wεε ia pooa 'vn pεe 'i. -Ta ke' sea jii ε, -me tv' saiv -tee 'tvn.

9 Tein" -ta ke' sea jii ε, -me 'vn -tee 'ma -ce" -pee. 'Kaa ke' jia 'sv ε, 'ma tv' saiv 'wlvε "blo.

10 'Su 'mo 'mεε. Ke' -ε -jea 'kmvnia' "jru "kpei- po 'de ε, -je ε jεεa 'mo 'sv ε poε 'mea' "jru "kpei-,

11 δε-νυε' no" -nia 'mva- me 'ma tv' saiv "duo 'vn -wεε i jii 'de ke' 'vn 'de i poo 'vn 'srei -wεε ke' ja 'vn 'mea' bi'.

12 -Je ε nia kan' -mo 'ja a, -me se -ko -pvn" ni, ε nia 'pepe, ε 'srei", ε nmε "jrii.

13 Δε -nmov "jrii 'ee, ε 'bεε- ε 'je 'mo 'mea' bi' ja a- ? "In-, ε se kan' ni-, 'kaa ε desavn me -nia "i -ε -je "jri "kpaε' po -je 'dove 'vn "duo- 'de -ε -je 'vn 'mea' bi' ja-. Δε desavn nia 'vn, εμε -nao. εε' "ikmaa' se 'tmv-ta 'ble.

Desavn a wa nyv 'kpi "i

14 -A -je kan' 'me ke' 'wlvε 'e Kea 'vn, -me se -too' -ta 'ble, 'kaa 'mo ε, 'vn nia nyv -o, 'vn nia 'e 'blvku 'vn. 'In pleεe' 'de desavn 'kwa. 'In nia εε' kvon -o,

15 δε-νυε' di 'ma nva 'maa 'wvni 'mii-, δε 'ma -pvan 'maa nv -me, δε -je 'ma 'nyvavn me 'ma nv.

16 -Bo δε 'ma nva εε' nv 'ma -ce" 'kpa 'tvn ε, -me ka ke' nmov "jrii ε, 'vn juve'.

17 'De δε -je -nia 'e mu -gbεin' ε, εμε -ni -bo 'ma sea kan' nv ε, -me ε se 'ma -ce" -te' tv' ni-, 'kaa desavn -ε -tia" 'de 'vn pεe o ε, me -εε nv kan'.

18 Ka δε 'dve sea 'de 'ma 'kmv 'vn ni 'vn 'je kan' -mo 'me, 'de 'ma nyvovjv 'vn mo 'ma 'da, δε-νυε' δε 'dve nva 'a tv' v ji 'de 'vn 'ε kvni-, 'kaa 'vn se εε' nva 'a 'kpi 'ble.

19 Δε 'dve 'vn nia "i 'vn 'jea nv ε, 'maa nv -me, 'kaa desavn 'vn sea "i ni 'vn 'jea nv ε, εμε 'ma nv jeejee.

20 Δε 'ma pleea -bo 'ma sea -me nv ε, -me ε se 'mo -ov nv kan' ni-, 'kaa desavn -ε -tia" 'vn pεe o ε, εμε -o.

21 Δε -εε nυva 'de 'vn 'ma 'jea me -ni -bo 'vn nia "i 'vn 'je δε 'dve nv ka "o ka a, desavn 'ne 'vn -pvn".

22 'De, 'de 'ma pεe 'a "ke o ε, Kea 'a ke' me -εε "dia 'ma 'je.

23 'Kaa ke' dee jre' me 'ma 'dae- bla 'o 'de. εε' ke' tu ke ke' -εε "dia 'ma 'jea se δε due' ni-. εμε -νυε' -wεε desavn nva 'a 'tvn 'ble 'vn kvon 'vn 'de 'ma 'dae- -wee' a 'je ε wvni.

24 Ao -gvbn δε 'vn nia "nmianyov 'de 'ma nyvovjv 'kwa a ! -v -je 'vn seie la 'de 'ma 'blvku -blea 'vn blu" -blu blu" 'kwa a- ?

25 Kea 'a 'nyv "bei 'de -aa Tv"bo Sesi Klisti 'vn ε !

Wlv 'ma 'wlvε 'tmva' -ta δε 'ma 'jea i 'de ε 'vn me -ni 'de 'vn 'mi -son ε, Kea 'a ke' me -εε "dia 'vn nia "i 'vn 'je 'je, 'kaa 'ma 'blvku -me 'jee 'o desavn 'a ke' wvni.

8

Kea 'a -Suu a po -a -je o

1 'Ma 'ce, kaan ka la 'ja a, nyv -vv -ke Sesi Klisti "sia "i ε, 'pee seea -wi" -mv 'me 'bode,

2 δε-νυε' Kea 'a -Suu -bo nyv ke Sesi Klisti "sii- "i -wεε -εε -nyva" nyv 'kmvnia' a, εμε seie 'vn 'de 'mea' 'kwa. 'In se desavn 'a ke' 'ε kvonkwla' ni 'bode.

3 De ke' won 'jea' sea 'bεε- ε 'jea nu ε, εμε Kea nu. Dεε-ti ke' sea 'bεε- ε 'jea nyu 'puu- ε, εμε -ni. 'bluku se εε' won 'jea 'a 'kpi 'ble, εμε -ti Kea dbo εε' "Ju -wεε ka -a -nia o ni kan' 'de o 'je -aa 'sraade ni-, εμε -nυε' -wεε ε kpuun o 'pee 'bo -aa -koi". Ka Kea nva desavn 'a i -sasun, 'kamō -nao.

4 Kea nu kan' 'mε -wεε "isrea' ke' ε "sia 'nyu ε, -a -bεε' -a -je ε nu 'pepe, δε-nυε' 'bo -mε 'de ε, -aa -ce" 'ε nyioto' 'o po -a -je o 'bode, 'kaa Kea 'a -Suu mε -εε po -a -je o kaan ka.

5 Nyu -nia vva' nyioto' 'o 'kmu ε, vva' 'tun nuu 'a 'su 'a -fli vva 'wla i. 'De nyu -nia Kea 'a -Suu 'a 'kmu ε, εμε -po' vupu -je o, -wεε vva nu εε' -kwluti.

6 'De di 'bluku nia "i nyo -oo -kpa 'o -mi 'de ε, oo' se 'e 'mea' i 'teen-, 'kaa nyu -vva nva Kea 'a -Suu 'a -kwluti ε, vva muε 'kmunia' -wεε vva' pee 'je blu.

7 Nyu -vva bla 'o vva' nyioto' 'de ε, vva nuε vva' -ce" Kea 'a tunyu 'un, δε-nυε' vva' jaa "jru ja 'de Kea 'a ke' -pee, 'de vu se ε 'bεε- mo' o -ce".

8 Nyu -vva -jea vva' -ce" 'ε nyioto' won ε, vu se ε 'bεε- vu 'je 'e Kea "jri 'dei nmoo-.

9 'De aopu mo ao se aoa' -ce" 'ε nyioto' 'o 'kmu ni-, ao nιε Kea 'a -Suu 'a 'kmu, δε-nυε' Kea 'a -Suu "ti 'de aopu 'un 'ε. 'De nyo Klisi 'a -Suu sea 'e 'un ni ε, -mε -mo se oo' nyo ni-.

10 'De -bo Klisi -mo ni 'e aopu 'un ε, -mε 'kamō aoa' 'bluku -mε 'mεε 'de disain 'a -ti' 'un 'kaa aoa' -suu nιε 'kmu δε-nυε' ao 'kpa "isreun 'bo Kea "juoi.

11 Kea 'a -Suu -ε -sa Sesi 'de 'mεun "klu -wεε -ε -jo 'kmu de -bo ε "ti 'de aopu 'un ε, -mε Kea -ε -sa Sesi Klisi "kunyio' -wεε -ε -nyio" 'kmunia' a, εε muε aoa' ku -ε -tea 'mea 'a -tea' 'kmunia' "nyia' -ke, δε-nυε' εε' -Suu "ti 'de aopu 'un 'ε.

12 -Bo ε ni kan' -mo 'ja a, 'ma de'di -wi", -mε -aa nyioto' se ε 'bεε- ε 'je -a -je o po, δε-nυε' εε' "ikmaa' se -a "kpei ni 'bode.

13 -Bo ε ni aoa' nyioto' mε -εε -ble aopu 'jei wei 'ja a, -mε aoa muε 'mea'. 'Kaa -bo ε ni Kea 'a -Suu mε -εε po aopu -je o ε, -mε ao nu ε -wεε ao 'je aoa' nyioto' sain i -sa 'de ao 'je 'kmu ni-.

14 Nyu "klein Kea 'a -Suu a poa -je o ε, -wi" -mu nιε Kea 'a "nynuu -o,

15 δε-nυε' ε se aopu kuvupu- 'un nu -wεε faun je aopu nu, 'kaa -Suu -nuu aopu Kea 'a "nynuu- 'un -wεε ao 'bεε- ao 'je Kea ao "Bo 'daa-.

16 Ka -a -kpa Kea 'a "nynuu- ε, εε' -Suu 'a -ce" 'kpa mε -tmυε' 'de -aa -suu -pee.

17 'De -bo -a -ni εε' "nynuu- ε, -mε 'ken ε ceεan εε' 'ce 'nyu -aa mu ε kpa' -ke. -Bo -a -ke Klisi a sea 'kle 'je -tadue ε, -mε "diwan Kea -tee o 'dei ε, o ke -aa mu ε i plaan' -wεε o ke -a -je 'nyu i 'wlvu -tadue.

"Diwan -nia 'e nya a

18 De 'ma 'jea i ε, εμε -ni 'kle -je -aa -jea 'de -stanwi 'di -ta, ε ke "diwan -εε mua 'kwla 'wlvu' 'de -a -pee 'de nya se "i -tee'-.

19 -Sontu Kea a mua εε' "nynuu 'a 'nyu "kpa' poa' a, εε' no" tu mε 'kmu -wee' a fuo -wεε -εε -fli εε 'wla i,

20 δε-nυε' di "klein Kea nva i -wee' nιε 'o 'mea 'a "dii -son. εε' de tu se 'e ia' -ce" 'kpa 'un 'wlv, mε -bo' i 'mea' kwa. 'Kaa 'wi Kea "sia 'nyu -ε 'di i 'jea seie mε i tba to' "i.

21 De 'kmu tba to' "i ε, εμε -ni 'wi jre' o Kea a muε di -wee' "klein -gbodee "ni poa' -wεε imi -tea iscan' 'a -tea' 'de ε, i 'je seie 'de i scan' 'kwa 'de ε ke Kea 'a "nynuu- 'je 'pepe ni 'de -ce" -pee -tea' 'un.

22 -A -je kan' mε 'de -stanwi 'di ε, 'kmu -wee' "klein a 'kpa i εε 'jeε εε' -ce" won, ka -bo -gbaandi 'kpa 'nyokpao' 'un -wεε va 'jea va' -ce" won ε, 'kamō 'kmu ni-.

23 'De ε se 'kmu 'a 'su ni-, -apu mo ε, -aa -kpa i -ke. 'Kaa 'wi -ε 'di Kea 'jea εε' "nynuu 'a 'nyu "kpa' po ε, -apu -o -jea Kea 'a -Suu ka nyo o 'jea -kle' 'a "i-saajo o, Kea 'je -a ku dee "nyu, εμε -aa fuo.

24 -A tba 'puva' to' "i mε 'kaa -aa' 'jee i ke, -aa fue'. 'De -bo de 'kpa 'e nyo 'kwa -wεε o 'na 'un tbe to' "i ε, -mε se de to' "itbaa' ni-. De -kpa 'e nyo 'kwa 'ee, ka o 'je -mε 'ε to' "i tba sun nu ke'wle ε- ?

25 'Kaa de -a sea "jrie- 'jee-, -bo -a tbe to' "i ε, -mε -a -kuue to' i 'su -aa jea εε' 'o nynia' a fuo.

26 -Apu -o sea 'kpi 'ble ε, Kea 'a -Suu mε -εε po -a sun o, δε-nυε' de -a -jea i -tee' -gbo' 'de -aa baewlu 'di -a se ε juo-. 'Kaa Kea 'a -Suu 'a -ce" 'kpa mε -εε bae -aa Kea 'de -fli i 'wlaa 'un.

27 Kea -εε -jea 'e nyv ppe o i ε, εμε δε -Suu a -teea' i -εε -wɔɛn 'mii, δε-nyε' nyv -υυ -tea Kea 'a -tea' a, υυρυ -a baea' -Suu a bae, ka Kea 'a -ce" 'kpa nιε "i ε.

28 -A -je kan' 'me dι "klein -ia nyva nyv -kma Kea 'a -ti' "jrui ε, Kea a nyε', -wεε ia po υυρυ 'a 'dɔe "jrui "kpei-. Nyv -kma Kea 'a -ti' ε, υυρυ ε 'da 'de εε' -kwlvti 'yn -wεε υυ 'je εε' 'ce nι-.

29 Nyv Kea sia nɔ" nya -wεε ε 'cra 'mii ε, ka υυ ke εε' "Ju 'jea due' nι ε, ε sie nɔ" nya ε je εε' wlu -tie" cen -ke, -wεε εε' "Ju 'je 'e ɔɔ' de 'di-wi" -tuu"-tuu 'a nya kɔn-.

30 Nyv -υυα -ti' 'yn Kea sia nɔ" nya -wεε ε cean wlu -tie" ε, ε -te' υυρυ kpoi" 'me -ke, 'de nyv ε -tea' kpoi" ε, ε nyε -wi" -mv "isrevn 'yn 'bo ε "juoi, 'de nyv ε nya "isrevn 'yn ε, ε "nyi -wi" -mv -tein 'me 'de εε' keema' -kwlv 'di -ke.

Kea 'a nyv 'a -ti' kmaa'

31 'Ma 'ce, wlu -je -a -je 'tmv 'bo -me 'de ε- ? -Je Kea -me poaa 'e -apy mɔ 'de kin 'ee, -me nyɔ -ɔɔ tv 'je -a du ε- ?

32 Kea se εε' -ce" 'kpa 'a "Ju "kpei- 'tvαν -wεε ε to ɔ 'de 'mea' 'kwa 'de -a -wee' "klein 'a -ti' 'yn. Ε "nyi -avn εε' "Ju ε, -me ε se -a 'saavn -wee' "klein "jrui nvi 'de ɔ 'yn see ?

33 Nyv Kea 'cra 'mii ε, nyɔ jrɔ' se ε 'bεε- ɔ 'je -wi" -mv -ti' "kpei bla, δε-nyε' Kea 'a -ce" 'kpa me -sa nyv -ti' i -wεε nyv a 'kpa "isrevn 'bo ε "juoi.

34 Nyv wε- -bεε' -ɔ -je υυρυ 'pee kpyvn ε- ? Klist 'mεε 'bode, 'de ε se -mεε' 'sv nι-, ɔ sɔn "kunyɔɔ', ɔ nιε 'e Kea 'a dianfo o -wεε ɔɔ bae -aa baea'.

35 Klist kma -aa -ti'. Nyv wε- -je 'o -a -ke ɔ 'nyv paa- -wεε -ɔ -je ɔ ke -a i -seea' a- ? Ε 'kle 'jea' -ae, -aee' ppe 'a inyna 'a ? -Aee' nyv nυ -yn -cruun" "jrui -ae, -aee' 'mυε ? Ε kui cean' ke nua" 'a nyv 'dbaa' -ae, -aee' nyv 'dbaa -yn -cne "ii ?

36 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di, ε 'naa : 'De -ma -ti' 'yn mɔ -aa dii 'mea' 'wɔin 'de -sɔn' 'di. Ka 'blae -i -tea 'dbaa 'a -tea' nua, 'kamɔ -a -nι 'de nyiɔpy- "jrui 'de.

37 'Kaa 'de dι "klein -nua 'mva- 'yn ε, -a kpa tv 'a "jrui 'me kpe -puue 'bo ciie', δε-nyε' "ju -kma -aa -ti' ε, ɔmɔ -ɔɔ po -a sɔn o.

38 'De 'yn 'je kan' 'me 'pepe : 'mea' o, 'kmɔnua' o, Kea 'a "soa-wi" o, δεwɔnυn o, dι -nua 'e -stan o, dι -ia jia o,

39 "ikmadι -nua 'e javn 'di o, -ji -nua 'e -klu' o, δε "oo δε Kea nya, ε se υmυ -je -a -ke Kea i-seea' nι-. Εε' nyv 'a -ti' kmaa' klaa" -ne, 'de -aa Tv"bo Sesi Klist 'yn mɔ ε poo "jrui "kpaε' 'de -a -pee.

9

Wlu Kea cean -tie" 'de Israε-nyv -pee ε

1 Δε 'ma jia 'tmva' a, ε nιε tɔ' -ti 'a -ce" 'kpa -o. -Bo 'yn 'tmv st ε, Klist 'je kan' 'me. Kea 'a -Suu -εε poa 'ma tɔ' -je o ε, -mεε" 'nyε "kpei- 'de 'yn -pee -ke.

2 'In "kaεε "jrui -ceen'- 'de 'yn ppe o 'ma 'mυ a sin' 'de 'yn 'di jeejee.

3 'De 'ma ppe 'a "weea' 'yn ε, 'yn 'je nυ : -bo Kea 'a 'davn kpyvn 'yn -wεε 'yn ke Klist 'je i -seea' 'de 'ma de 'di Suifv-wi" 'e 'pyva' 'je ε, ε 'paa'.

4 Υυρυ -nι Israε Kea 'daa- εε' "nynuu-, υυρυ -pee ε -sa εε' -ce" 'kwla. Υυρυ ε "nyi 'nyv 'wlvα' υυρυ -ke ε -tu" 'e dbεεδε. Υυρυ ε "nyi ke', -wεε ε tɔɔ υυρυ εε' "juoi -gbεε' ka, υυρυ -pee ε cen wlu -tie".

5 Υυρυ ε "nyi 'mea' klae", 'de υυρυ 'a "ji 'di 'demɔ Klist 'wlvυ- ka nyiɔ ɔ 'wlvα. ɔmɔ -nι 'o dι -wee' "klein "jrui kpo', ɔ nιε Kea -o, ɔɔ' 'nyv "bei mamav 'sv. 'Kamɔ ε 'je nι-.

6 Δε 'yn 'tmva 'yn se 'na dι -ia wlu Kea cean -tie" ι 'wla "niɔ-, "υn-, 'yn se kan' 'da. Dι -ia wlu Kea cean -tie" ε, ι nyv 'o 'ε. 'Kaa nyv "klein -wlvα 'e Israε 'a "ji 'di υυ -wee' se kan' Israε 'a "nynuu nι-.

7 'De nyv -υυ -wlvα 'e Ablaam 'a "ji 'di ε, υυ -wee' se kan' ɔɔ' "nynuu- -cɔvn' nι-, 'kaa Kea wlu' 'de Ablaam -pee ε 'naa : Nyv -υυα mua 'e Isaaki 'a "ji 'di 'wlvα' a, υυρυ -nι -ma "nynuu-.

8 Ε 'de me -nι "nynuu- -wlvα 'de nyiɔ 'ɔ -ce" 'ε -kwlvti 'yn ε, υυ se Kea 'a "nynuu- nι-, 'kaa "nynuu- -υυα 'wlvα 'a wlu Kea cean -tie" υυρυ Kea 'daa- Ablaam 'a "ji -ceen'-.

9 Wlu Kea cean -tie" 'de Ablaam -pee ε ka, ε 'naa :

'De -sɔn -a jia 'di ε, 'ma mυε de jia', -me Sara a mυε "junmɔυ -kwli" 'bleea'.

10 'De ε se va' 'sv -pee mɔ Kea cen wlu -tie" kan' nι-. Rebeke ke -a 'mυα Isaaki

'wɔan ʊba' "nynunmai -nia 'soɔn 'wɔb-ti ε, 'kamɔ ε 'da -ke.

11-12 -Ta ʊba' "nynuu- tu sea 'wɔb- ke -wɛ ʊb sea 'dɔe ke saʊn 'a jɾɛ' nʊ ke ε, 'bomɔ Kea -tee due' kɾɔi" -wɛ ε wlu 'de Rebeka -pee, ε 'naa : Aa' "ju klaa" a muɛ ɔɔ' "dei 'juɔi nʊba'. Kea nʊ kan' 'mɛ -wɛε ka -bo ε 'je nyɔ kɾɔi" -tee ε ɛɛ' -gbʊan ɔɔ' nʊbɔi ja, ε 'je ε to-. ɛɛ' nyɔ kɾɔi" -teesʊn 'wɔbε 'o ɛɛ' -cɛ" -kwɔlɔ'.

13 Wlu -crɔa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di, ε 'da kan' 'mɛ, ε 'naa :

'In kma Sakɔbʊ 'a -ti', 'kaa 'in 'nye Esau i -mɔ 'ʊn 'ɛ.

14 -Bo ε nɪ kan' -mɔ 'ee, -mɛ -a -je nʊ : Kea se 'isrɛ ε ? "In-, -a se ε 'bɛɛ- -a -je kan' 'da,

15 dɛ-nʊɛ' ε wlu' 'de Moisi -pee, ε 'naa : Nyɔ 'in nɪa "i 'in 'jea 'saʊn "jrii nʊ ε, ɔmɔ 'in nʊ 'saʊn "jrii. Nyɔ -ɔɔ wɛε 'in nɪa "i 'in 'jea 'je ε, ɔmɔ -ɔɔ wɛε 'in 'je.

16 -Bo ε nɪ kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ε se nyiɔ 'ɔ 'tʊn nʊbɔi ke ɔɔ' -ple' -mu' 'nɔ, -ple' -mu' 'nɔ mɛ -je ε nʊ -wɛε Kea 'je ɔ 'e nyɔ "klu -sa nɪ-, 'kaa Kea 'a nyɔ 'a wɛε 'jeea' mɛ -nʊɛ' -wɛε ɛɛ nʊ nyɔ 'saʊn "jrii.

17 Wlu Kea 'tmʊa 'de Faraɔn -pee, ε 'naa : Faraɔn, 'in nʊ -ʊn 'blʊajei 'ʊn 'ɛ, -wɛε dɛ 'ma mua nʊa' 'de -ma 'blʊa- 'di ε, ε 'je 'ma "ikmaa' to 'bo -ʊn "kpei -wɛε 'blʊa- -wee' "klein 'je 'ma 'nynɪ juo-.

18 Dɛ -a -jea 'mii 'wɔn 'bo -mɛɛ' wlu tu "kpei ε, ɛmɛ -nɪ nyɔ Kea nɪa "i ε 'jea 'saʊn "jrii nʊ ε, ɔmɔ ε nʊ 'saʊn "jrii. 'De nyɔ -ɔɔ pɛε Kea nɪa "i ε 'jea "i "ikmuu ε, ɔmɔ -ɔɔ pɛε ε "ikmuu "i.

Kea 'a 'cɛn ke ɛɛ' nyɔ 'a wɛε 'jea' ke

19 Nyɔ 'bɛɛ- ɔ 'je 'mii -tee' ka ɔ 'je nʊ : -Bo ε nɪ kan' -mɔ 'ee, -mɛ dɛɛ -ti Kea a -cɛ' nyiɔ "bli ε- ? Nyiɔ se ε 'bɛɛ- ɔ 'je ɛɛ' -kwɔlɔtɪ o -fɔn'.

20 'Oo nyiɔ, -ma 'nynɪ wɛ-, -wɛε ɔ -je Kea 'a wlu -ti' -kɔ woi -te ε- ? Dɛ nyɔ ma se wlu due' 'de nyɔ -ɔ nʊ ε -pee, ε se 'na : Dɛɛ-tɪ -in nʊ 'ʊn kan' -mɔ ε- ?

21 Dɪ mai mɔ -se' -mɛɛ' jei nɪ- ? Dɛ ɔmɔ nɪa "i mɛ ɔ se mɛ "jrii nʊ ? -Bo ɔ nɪε "i, ɔ 'bɛɛ- ɔ 'je mɛkɾo 'ʊn "duo- -wɛε ɔ 'e jae jɾɛ' ma, 'de -mɛ 'e dɪ 'dɔe 'di poa 'a -tea' -te. 'De -bo ɔ nɪε "i ε, ɔ 'bɛɛ- ɔ 'e ɛɛ' mɛkɾo tu

'ʊn "duo- -wɛε ɔ 'e maʊn' "ka jɾɛ' ma, -wɛε -mɛ 'e sii' 'kwɔla poa' 'a -tea' -te.

22 'Kamɔ ε nɪ -ke 'de Kea 'a -ti' 'ʊn. ɛmɛ -nɪ nyiɔ 'ɔ jei. -Bo ε nɪε "i ε 'je ɛɛ' 'cɛn ke ɛɛ' "ikmaa' to 'de nyɔ jɾʊ' -pee ε, ε 'bɛɛ- ε 'je ε nʊ. 'De nyɔ -ʊb -tea ɛɛ' 'cɛn 'ε -tea', -wɛε -ʊba mua i soʊn' a, -bo ε nɪε "i ε 'je pɛε "wɔin 'bɛɛ- 'de ʊpɾʊ 'a -ti' 'ʊn ε, ε 'bɛɛ- ε 'je ε nʊ. Nyɔ se ε -ti' "bli kpa i.

23 'De -bo ε nɪε "i ε 'je ɛɛ' kɛɛma' dɛ 'kwɔla -sa 'de nyɔ jɾʊ' -pee ε, -wɛε ε 'je ʊpɾʊ 'a wɛε 'je ε, ε 'bɛɛ- ε 'je ε nʊ. ʊba' nyɔ tu ε, ε -teeɛ -wi" -mʊ kɾɔi" sese -wɛε ε 'je ʊpɾʊ 'saʊn "jrii nʊ.

24 ɛ 'da -aʊn -ε -ke -wɛε -a -je ɛɛ' 'cɛ nɪ-. ɛ se 'e Suifʊ-wi" 'a 'sʊ "klu mɔ ε 'daa- nyɔ nɪ-, 'kaa ε 'da nyɔ sea' Suifʊ nɪ 'mɛ -ke.

25 'De ɛɛ' -ti' 'ʊn wlu ε 'crɔa' 'de Kea 'a wlu' kwajaai Ose 'a 'sbɛ 'di, 'na- :

Nyɔ -sea' 'ma nyɔ nɪ ε, ʊpɾʊ 'in 'je 'ma nyɔ 'daa-. Nyɔ -ʊba -ti' 'in sea kma 'de ε, ʊpɾʊ 'in 'je 'ma 'cɛ 'daa-.

26 -Ta ʊb nɪa -wɛε nyɔ 'na ʊb se Kea 'a 'cɛ nɪ ε, 'bomɔ ʊb 'je nɪ 'sʊ nyɔ 'je ʊpɾʊ 'kmʊnɪ Kea 'a "nynuu- 'daa-.

27 'Kaa 'de Israɛ-kɔʊn 'a -ti' 'ʊn Kea 'a wlu 'kwajaai Esai wlu' ɔ 'na :

Ka -pɪɔn" -nɪa 'o 'toniɛ -kwɔlɔ" -tia -bo Israɛ-kɔʊn -ti kan' mɔ 'de ε, ʊba' tɔe 'a 'sʊ -sia 'o mɛ -je 'pʊba' 'je,

28 dɛ-nʊɛ' dɛ Tʊ"bo 'tmʊa ε se 'ʊn -kwlei, ε 'je nʊɛ 'pepe de 'blʊa- "kpei.

29 'De dɛ Esai 'jeea nya -wɛε ɔ 'tmʊa, ε ka ɔ 'naa :

Tʊ"bo "ikmaa' -wee' "klein nɪa 'e 'kwa a, -bo ε se 'o -aa "nynuu 'a tɔe sie 'de ε, -mɛ ka Sodɔm ke Gomɔɔ nɪa -wɛε ɪ sea "ji 'ble ε, 'kamɔ -a -kpa 'de-.

Israɛ -fuuɛn -pɔia" -ti nya

30 Dɛ -a -je 'tmʊ 'bo -mɛ 'de 'ja a- ? -A -je nʊ : Nyɔ -sea' Suifʊ nɪ -wɛε -ʊb sea "isrɛa' i -pɔn mɔ "pɪ ε, ʊpɾʊ -kpa "isrɛʊn. ɛ "isrɛa' -ε -wɔba 'e Kea -kwɔlɔ" -tea' 'ʊn mɛ 'ma 'da.

31 'De Israɛ-kɔʊn-wi" -mʊ ε, ʊba -pɔn ʊb 'je ke' wɔn 'je -wɛε ʊb 'je "isrɛʊn 'kpa 'bo Kea "juɔi, 'kaa ʊb nʊɛ' -nʊ -nʊ 'sʊ ʊb se ε 'kpa.

32 Dɛɛ -ti ʊb se "isrɛʊn 'kpa a- ? Dɛ-nʊɛ' ʊb se "i nɪ ʊb 'je 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ- 'de ɛɛ' -kwɔlɔ" -tea' 'ʊn, ʊba -pɔn ʊb 'je "isrɛʊn

'kpa 'de vva' -ce" 'kpa 'a nyiokpi 'bn. Uvpu mo 'na 'de vva' nuvdi 'a 'su 'bn mo v' je e 'kpa' 'de-. Ka vva' biv nva -tiie' sun 'de "soukpo "jri, 'kamv -nao.

³³ "Soukpo -ne, ee' -ti' 'tmvve sese 'de Kea 'a 'sbe 'di. Kea 'naa : Ao -gbun 'no, 'in -tee 'bo Selisalem "soukpo klaa" i, -wee vva' bu 'je 'e e "jri -tiie" 'de v' je i -ka. 'Kaa nyv -vva mua ee' -ti' tv' 'bn 'jea' a, -tin' se -wi" -mv "i 'dbaai.

10

¹ 'Ma de'di -wi" de 'ma -pvan -gblein' 'de 'bn pve o -wee 'ma -teea' Kea i 'de 'ma 'ce Suifv-wi" 'a -ti' 'bn e, eme -ni v' je 'pv.

² De 'mo 'jea -wee 'in 'beea 'in 'jea 'tmv 'de v'pv 'a -ti' 'bn e, eme v' nve ne "kpei 'de Kea 'a -ti' 'bn. 'Kaa vva' ne "kpeinta' -ne, Kea 'a juua' 'pepe se 'e e -son ni-.

³ Ka Kea nva nyv "isrevn 'bn e, v' se e juo vva' -ce" 'kpa 'a "isresvn 'a ke' v' bla a, 'de v' pven e "kpei 'de vva' -ce" 'e 'kwa i kua' 'bn. Ka -jv Kea nva nyv "isrei 'daasvn 'bn 'bo e "juvi e, v' 'na v' se "jru ja jaai 'de -me -pee.

⁴ Klisi ni ke 'e "jru 'a "ti 'in, 'de nyv -v' jea Klisi 'a -ti' tv' 'bn mo -ni "isrei 'bo Kea "juvi.

Nyv -jea Sesi 'a -ti' tv' 'bn 'a 'pv-ti

⁵ -Bo Moisi 'na di ke' "sia 'nyv nyv -nv' mo -v mu 'kmvna' 'de va' -ti' 'bn, -me "isrea' -wva 'e ke' wvn 'jea' 'bn, eme vv 'da.

⁶ 'Kaa nyv -vv Kea -kwli" -tea' nve, -wee Kea poa -ti' o e, wlu -criva' 'de vv' -ti' 'bn e 'naa : -In -bo wlv ka 'de -ma pve o, -in -bo nve -v -je 'e javn 'di mu [-wee -v -je Klisi 'e -saa ? v "sie i 'bode.]

⁷ 'De -in -bo nve -v -je i "si 'de -klu' 'a -klu' [-wee -v -je Klisi 'e 'mavn "klu -saa- ? v son "kunyiv, v se 'e 'mavn "klu ni 'bode.]

⁸ Wlu -in -jea 'tmv e ke -in se o teen-. E nve 'de -in 'wvn, e ni 'de -vn pve o. Wlu Moisi "sia 'nyv -ne, e Kea -kwli" -te' wlu -aa -tmva -o.

⁹ Eme -ti ka Sesi nva Tv"bo -bo e ji 'de -vn -wvn -wee ka Kea -sv "kunyiv' -in -je e tv' 'bn 'de -vn pve o e, -ma muv 'pvva'.

¹⁰ 'De pve o mo -bo nyv 'jee- Sesi 'a -ti' tv' 'bn, -wee Kea a nv v "isrei 'bn 'bo e "juvi.

'De ka v -tea' Kea -kwli" -bo e ji 'de v 'wvn e, -wee Kea a 'pv- v.

¹¹ Wlu -criva' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa : Nyv "o nyv -tea' Kea -kwli" e, -tin' se v "i 'dbaai.

¹² Wlu -e -criva' -bo e 'da kan' a, -me -mo -ni Suifvi o, -mo se Suifvi ni o, Kea nve due', e je nyv -wee' "klein 'a Tv"bo ni-. Ee' 'cra nyv 'mii -wee ee' "nyv v 'pvva'. Nyv "klein -a poa -too"- "i 'de ee' 'nyv 'bn e, eme -ee nv v'pv 'dve 'a "kwli -wee' "jrii,

¹³ de-nve' wlu jre' -criva' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa :

Nyv "o nyv -poa' -too"- "i 'de Tv"bo 'a 'nyv 'bn e, vv muv 'pvva'.

¹⁴ 'Kaa "ju -vv -ti' v' sea tv' 'bn 'je e, ka v' je vv' 'nyv -too"- "ipovvn nv e- ? Ka v' je vv' -ti' tv' 'bn 'jesvn nv -bo v' se vv' 'nyv 'wvn e- ? Ka v' je 'ee 'wvn sun nv -bo nyvv' 'tmv vv' -ti' e- ?

¹⁵ 'De -bo nyv se dboo' ee, -me ka v' je va' 'tmvvn nv e- ? 'Kaa Kea dbo nyv 'me -ceen-. Wlu -criva' 'de ee' 'sbe 'di e, eme -to e, ee' wlu tu 'naa :

Nyv -vva -tmva -pva" -ti e, vva nve dbo 'dve, vva' jiva' 'blev 'mva-.

¹⁶ 'Kaa Israe-kvvn -wee' se kan' -pva" -ti doin" o po. Eme -nve' -wee Esai wlu ka, v 'na :

Tv"bo, wlu -a 'tmva 'ee, nyv we- -je e tv' 'bn e- ?

¹⁷ Aoa 'jee, e ni 'de Kea 'a wlu doin" o poa' 'bn 'demo Kea -kwli" -tea' a 'wlv. 'De de nyv a poa doun" o e, e nve Kea 'a wlu -tmva Klisi 'a -ti'.

¹⁸ De 'ma -teea' 'ma -ce" i, e ka, 'in 'na wlu -e -tmvva' 'mva- 'ee, v' se e 'wvn ? Vv 'wvn e 'me 'pepe, wlu -criva' e 'naa :

Nyv -vva -tmva Kea 'a -ti' e, vva' wlu -kv' 'blva- -wee' "klein ja, v' mu' v' je 'e 'blva 'a "ti 'in nyv.

¹⁹ 'De de 'ma -teea' 'ma -ce" i ke'wle e, eme -ni wlu -tmvva' -ne, Israe-kvvn se e juu- ? 'De ee' -ti' 'bn, de Kea 'tmva Moisi -pee sese, e ka :

Nyv -vv -sea' 'ma 'ce ni, 'de -vv sea 'bn juo e, de 'ma mua v'pv "jrii nva', eme -e mu aov -kwlen "blo -saa', -wee av 'je 'cen 'kpa.

²⁰ Esai foo" 'sv mu' mamav 'sv, v je wlu ka v 'naa :

Kea 'na : Nyu sea' 'mii -pon ε, υυρυ -je 'yn.
Nyu -sea' 'ma -ti' 'mii -te ε, υυρυ -υυ
-pee 'yn -sa 'ma -ce'' 'kwla

21 'Kaa 'de Israe-nyu 'a -ti' 'yn ε, ε 'naa :
'In sro 'ma syn 'me 'de no'' -wee' 'di, 'ma
-pon' 'yn 'je Israe-koun syn 'soon
kponn-. 'Kaa υυ kuε "jru, υba -saa
'ma wlu -gbee' woi, υυ 'na υυ se ε
doin" o poi.

11

Kea se Israe-nyu 'bo

1 'Su o 'na : -Bo ε ni kan' mo 'ee, -me Kea
'bo ee' 'ce' 'me 'jaa ? "In-, ε se kan' -mo ni-,
de-nue' 'mo nre Israe -koin -o -ke, 'yn nre
Ablaam 'a "ju -o, 'yn 'wluε 'e Bensame 'e
'ji 'di.

2 Kea 'a 'ce ε jua sese ε, ε se υυρυ 'bo.
-Aee' wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di 'de Eli 'a
-ti' 'yn ao se ε juoo- ? Eli pooe Israe-koun
Kea "kuan 'wi jre' o, o 'naa :

3 Tu'bo, υυ 'dba ee' wlu 'kwajaaun -wee'
'me, -ta -wee' nyu a -saa 'srae- -wee
nyu a -gbeεa' ε "juoi ε, υυ dooa -mi
-wee' "klein 'me. 'Ma 'su -sie 'o -wee
υba -pon υυ 'e 'dba.

4 'Kaa wlu Kea 'tmua 'de o -pee ε, ke 'da
ka :

"Nynunmai 'a "wlu -me" 'son -υυ sea 'koi-
i "sii-, -wee -υυ sea Baal-koun "juoi
-gbeε ε, υυρυ 'yn -tee kpoi", -wee υυ
-te 'ma -tea'.

5 'Kamo ε ni -ke 'de -stanwi 'di,
Israe-koun 'a tce -sia 'o ε, υυρυ Kea -tee
kpoi" 'de ee' 'diwonmoa' 'yn.

6 'Kaa -bo ε ni 'de ee' 'diwonmoa 'a -ti'
'yn mo ε -tee υυρυ kpoi" ε, -me ε se 'e υba'
nyudt 'a -ti' 'yn ni-. -Bo ee' 'diwonmoa' ni
υba' nyudt 'a -kei' 'de ε, -me Kea se υυρυ
'saun "jrii nu.

7 Ke ni kan' -mo 'ja a- ? "Israe'
Israe-koun -pooan i 'de υba' ke' won 'jea'
'yn ε, υυ se ε 'je kan', 'kaa nyu Kea -tea
kpoi" υυρυ -je ε. Nyu -ju -sia 'omu ε, -wi"
-mo kuε "jru, υba' 'won de 'mii.

8 Wlu -crua' see ε 'naa :
-Suu -ee -cruun" a nyu 'a pee "i ε, emε Kea
'nyu υυρυ -wee υba' "jri se i 'jei 'de
υba' doin" se i 'woin mamau 'su ε 'je
'e -stanwi jee-.

9 Dafidt wlu' -ke, o 'naa :

Uba' Kea "juoi -gbeεsyn -ε -nia "jridepooa'
-son ε, ε nue' mamau 'su υba' 'srae-
-saa' o, -ko' -tu" 'a je -sebeε nu, i
je -gbaa- 'de υυρυ "juoi -wee Kea 'a
'pee 'je υυρυ kpon.

10 ε kan υυρυ 'a "jri 'me -wee υυ je i 'je, ε
nue' -wee υυ 'je nyu 'a kounpu- ni mamau.

11 De 'ma -teea' i ε ka : -Bo Suifu-wi" ku
"jru -wee υυ -fuun Kea nya -me υυ ke Kea
-seea' i 'bode ? "In-, ε se kan' ni-. 'Kaa
υba' "jru kua' me -nue' -stan -wee Kea kain
'pu-je won 'de nyu sea' Suifu ni -pee -wee
ε 'je Suifu-wi" 'a -kwlen "blo -sa.

12 De Suifu-wi" kua "jru -bo ε nue -stan
-wee "diwan 'je 'kmυ -wee' "klein kpon 'ee,
'de -me -sontt υυ -wee' "klein a mua 'e Kea
o "biia' mo 'de,

Nyu -sea' Suifu ni 'a 'pu-ti

13 Aopy -o sea Suifu ni ε, aopy 'ma ji
-pee wlua' la. De Kea dboa 'yn -wee 'yn
'jea nyu sea' Suifu ni -poia" -ti 'tmυυ ε, ε
'blee 'ma 'mua-.

14 -Bo 'ma sea kan' nu ε, -wee 'yn 'je 'ma
'ce-wi" 'a -kwlen "blo -sa 'de υba' jru' 'je
'puua' 'je dewe-je.

15 De Kea -saa israe-nyu 'a -ti' kwa -son
-bo -me nue, -wee nyu "klein sea' Suifu ni
υυ ke Kea -seea' -ti' "kpei- 'ee, -me -sontt
υba mua 'de ε o "biia' -wee ε 'je υυρυ syn
'soon kponn mo 'e, 'mo 'na -me ka 'meun
a jia 'kmυ de, 'kamε ee mu nra' o !

16 -Bo nyu ja diide 'ε "i-saajo -wee o 'je
Kea won -saa' -me ee' -je -sia 'o ε, ε nre
Kea 'a de -o -ke. 'De -bo tu 'a 'syn -teeε
Kea kwa, -me ee' 'dae- nre ee' de -o -ke.

17 Ka nyu o doa olifietu 'de -kle -wee o
cyan ε 'dae- jru' jai ε, 'kamε Israe-koun ni,
'de nyu sea' Suifu ni ε, ka olifietu -mea
-kea' o 'de 'kwla 'di nra, 'kamε -wi" -mυ
ni-. -Bo nyu "duo ee' olifietu 'a 'dae- 'yn
-wee o' -tu" 'bo olifietu -ceen' ε 'dae 'a
-koi" ε, -me olifietu -ceen'ε 'syn mi -a -nyu"
'ni -wee ia 'boa.

18 -Mo -o -koa' 'dao- nyu -tuu" 'a 'bo
olifietu -ceen' ε 'dao 'a -koi" ε, -yn -bo -ma
-cei" 'beeε, -yn -bo olifietu 'a 'dae- ia -teun
-yn -nia -fluεn. -Bo -ma sea kan' nu ε, -me
-yn -bo i "mae, ε se -mo mo -ble 'syn kwa
ni, 'syn mi -ble -mo kwa.

19 De -yn -jea 'tmυ ε ka -yn -je nu : 'Dae-
-ni, ia' 'dae- tu cyan 'o ε, -wee 'mo 'je 'o
ia' -koi" jii-.

20 Tɔ' -o, Suifw-wi" -mυ ε, ka tudae -i -cεεan 'o nɪa, 'kamɔ ʊpυ nɪ-, dε-nυε' Sesi Klisti -kwɪɪ" -tea' se 'de ʊpυ 'ʊn nɪ-. 'Kaa -bo -mɔ -jii 'bo ʊpυ 'a -kɔi" ε, -mε -ma Sesi -kwɪɪ" -tea' 'ʊn -o. -ɪn -bo -ma -cεi" 'beeε. Faʊn mε -je -ʊn nυ ka-.

21 Suifw-wi" -nɪa olifietu -cεεn' 'ε 'dae- ε, -je Kea sea 'o -wi" -mυ sie 'dee, -mε ka ε 'je 'o -ma siesʊn nυ ε- ?

22 Emε -tɪ -ɪn -je Kea 'a 'diwɔnɔa' -kwɪɪ o pɔ, ε ke εε' wɔnkmaa' ke-. Nyɔ -ʊʊ -saa "jru -jei" ε, ʊpυ ε kma wɔn "kpei, -wεε ε nmɔ 'di wɔn 'de -mɔ -pee. -Mɔ 'ja a, -ɪn -te 'e εε' 'diwɔnɔa' -nε 'dei, -ɪn -bo "jru -jei" -saa ! -Bo ε se -mε nɪ ε, -mε εε mυε -ʊn 'bo cεεan' -ke.

23 'De -bo Suifw-wi" se ʊʊa' "jrukua' nya kpa, -wεε ʊʊ 'je Kea o "biie- ε, εε mυε ʊpυ 'bo ʊʊa' -teɪn de jaa', dε-nυε' Kea 'bεε- εε' nʊa' 'mε kpe -puue.

24 -Mɔ -ɔ sea Suifwi nɪ ε, ka 'kwɪa 'di tu nɪa, 'kamɔ -ɪn -nɪ. -Bo Kea "duo tu 'srɔ 'a 'dao- 'ʊn -wεε ε -tue" 'o olifietu -cεεn' -pɔn" 'de -kle' ε, -mε kmai". Kea -ε nʊa de -kmai" ε, emε seε 'bεε- -ε -je olifietu 'a -cε" 'ε 'dae- 'ʊn "duo- -wεε -ε -jɪ 'bo ɪa' -kɔi" de -tu" ke'wɪεε ?

Suifw-wi" 'a 'pυ-tɪ

25 'Ma de'di -wi", tɔ' -tɪ -ε -pa 'kwɪa 'de ε, 'ɪn -nɪeɪ" 'ɪn 'je ε 'tmυ 'de ao -pee, -wεε ao je aoa' -cεi" 'bεε-. -Bo Israε-nyɔ 'a jrv' ku "jru 'de -stɪnwɪ 'di ε, -wεε ʊʊa' de 'mii 'wɔan' nɪ 'kle, ε se foo" 'ʊn nɪ-. εε' de tu a mυε nʊʊa' mamav 'sɔ nyɔ sea Suifw nɪ -wεε -ʊʊ -jea 'e Kea 'a "nynuu- "klu 'kpa, ʊʊa' -tɪʊn 'je 'o nɪni.

26 'Bo -mε 'de ε, Israε-kɔʊn -wee' a mυε 'pɔʊa' 'jea'. Wɪu -crɪa' 'de ʊʊa' -tɪ' 'ʊn ε 'naa :

'Bo Selisalem 'bomɔ Nyɔ 'pɔʊi 'je 'wɪʊ, -wεε ɔ 'je Sakɔbɔ 'a "nynuu- seie 'de ʊʊa' dɪsɪn 'kwa.

27 'Ma mυε ʊpυ 'a dɪsɪn "kpei 'wɪʊa'. Dbeεde ʊʊ ke 'ma -a -tu"a, emε -nao.

28 De ʊʊ sea Sesi 'a -tɪ' 'wɔɔn- ε, emε -nυε', -wεε ʊʊ 'kpa Kea 'a tɔnyɔ. 'De -bo ʊʊ 'kpa Kea 'a tɔnyɔ ε, -mε aoa' 'dɔe -o. 'Kaa de Kea -teea ʊʊ "bo -wi" kpoɪ" -wεε ʊʊ 'jea εε' 'cε nɪ ε, emε -nυε' -wεε ε kma ʊpυ 'a -tɪ'.

29 -Bo Kea 'da nyɔ -wεε ε cεn εε' wɪu -tie" 'de ε 'je ʊʊ -paan' "jrii nυ ε, -mε εε' poo wɪu fai" 'nɔ 'kmɔ.

30 Aopυ mɔ ε, ao se Kea wɔn 'je teɪn", 'kaa Kea nυε aopυ 'saavɔn "jrii. Suifw-wi" 'a Kea 'a wɪu wɔn i blaa' mε -nυε' -wεε Kea nυ aopυ 'saavɔn "jrii 'de -stɪnwɪ 'di.

31 'Kamɔ ε mu nɪa' 'de ʊpυ 'a -tɪ' 'ʊn -ke. ʊpυ -blaa Kea 'a wɪu wɔn 'de -stɪnwɪ 'di ε, ʊʊa mυε 'saavɔn due' 'jea' 'bo Kea "juɔi -ke. Ka Kea 'jea aoa' wεε ε, 'kamɔ ε mu ʊpυ 'a wεε 'jea' -ke.

32 Kea 'taie nyɔ -wee' "klein "i -wεε ka -kaso 'diʊn nɪa 'de ʊʊ 'je kan' nɪ 'de ʊʊa' -maa' 'je Kea wɔn 'kwa. Emε nυε' -wεε ʊʊ juo ʊʊa' -maa' 'je Kea wɔn "i, 'de ε 'je ʊʊ -wee' "klein 'saavɔn "jrii nυ -tadue.

Kea 'a tɔ' tɛn 'de

33 'Oo 'ma 'cε, Kea 'a de "jriiɔua' ke εε' tɔ' dɪnɪa' tɛn 'de, nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'jɪ dbaa-, -wεε ɔ 'jɪ 'dei 'wɔn. Dɪ -ɪa wɪu ε cεan -tie" ε, nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'jɪ wɔ -sa.

34 Wɪu -crɪa' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'naa : -ɔ -juo Tɔ"bo 'a tɔ' ε- ? -ɔ -bεε' -ɔ -je ε 'snɪ -tu" ε- ?

35 Nyɔ wε- -nyɪ" ε de teɪn" -wεε -ɔɔ kpan ε 'je -sa de 'bɔɔ- nɔ" ε- ?

36 'De ε 'ʊn 'demɔ dɪ -wee' "klein 'wɪʊ, emε -nυε' -wεε ɪ nɪ 'kmɔ. I -wee' nɪε εε' de -o. Emε -εε 'nynɪ nyɔ 'je "i 'bεε- jeejee 'de -sɔn "o -sɔn 'di. 'Kamɔ ε 'je nɪ- !

12

Kea "juɔi -gbεε' sɔn -cεεn'-

1 'Ma de'di -wi", 'bo -mε 'de ε, -je Kea 'a nyɔ 'a wεε 'jea' poa "jri "kpae' 'de -a -pee 'ja a, -mε de 'ma -teea' aopυ i ε, emε -nɪ ao to 'e aoa' -cε" ka 'sraade -ε -nɪa 'kmɔnɪa' -wεε ao 'je Kea 'a -tea' -te 'de ao 'je 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ-. Kea "juɔi -gbεε' sɔn -je -nɪa ka -cɔɔn' ka ao 'jea nυ mε -nao.

2 Nyɔ -nɪa 'nɔ 'kmɔ -nε "kpei 'de -stɪnwɪ 'di ε, ao 'bo ʊʊa' nυʊdɪ 'de blaa, 'kaa ao "tai- Kea "i -wεε ε 'je aoa' 'kmɔ ke aoa' tɔ' i naasɔn- fai" poo-. -Bo ε nɪ kan' -mɔ ε, -mε ao 'bεε- ao 'je Kea 'a -kwɪɪtɪ 'mii 'wɔn. ε 'de mε -nɪ ao 'je de 'dɔe o, de -nmɔa 'e Kea "jri 'dei o, de -nɪa 'pepe juo-.

3 'Saavɔn Kea nʊa 'ʊn "jrii ε, emε 'ɪn tba -gbɔɔ "jri, -wεε 'ma 'tmɔʊ aopυ wɪu -nε -pee. Nyɔ 'bo 'e aopυ- "klu nɪε, -wεε ka ɔ

sea ni ε, ɔ 'bo kan' toε. Εε' -kwli" -te' sun Kea poa 'de aopu- 'bn due 'due ε, εμε ao 'je ja -gbun -wεε δε ao nia 'bn 'pepe ε, ao 'je ε τɔ' "kpei naa 'de τɔ' -ti 'bn.

4 Δε-νυε' ka nyio ɔ -gboo nia due' -wεε 'dae- tba 'bo ε -pyn" ι -tia "i 'de ι sea dbo due' 'ble ε, 'kamɔ -a -ni.

5 -Apu ɔ -ke Klist "sia "i -a -tiei", 'kaa -a ma nyɔ due'. Ka nyio due 'a 'dae- nia, 'kamɔ -a -ni. -Aa -teε' ba kwa woi due 'due. -Aa nuɔdbo se due' ni-.

6 Ka Kea nua -aa 'saavn "jrii nuɔsun ε, εμε -νυε' -wεε -aa nuɔdbo se due' ni-, jɔɔ' 'bleε ɔɔ' -ne dbo, jɔɔ' 'bleε ɔɔ' -ne dbo. -Bo Kea jaa -aa jɔɔ' wlu 'kwa a, -me ka ε "sia 'nynti ɔ 'tmue kan' 'de Kea -kwli" -tea' 'bn.

7 'De -bo Kea "nyt -aa jɔɔ' 'kpi -wεε ɔ 'je Kea -gbu sun o po ε, -me ɔ kpa -me 'ε δε tu nya. -Bo Kea "nyt -aa jɔɔ' nyɔ δε τɔɔa' 'a 'kpi ε, -me εε' dbo tu me ɔ 'je nya kpa.

8 'De -bo Kea "nyt -aa jɔɔ' nyɔ 'a di ikuua 'a 'kpi ε, -me εε' dbo tu me ɔ 'je nya kpa. 'De nyɔ Kea "nyta δε kwa i-saa 'a 'kpi ε, -me ɔ kpa εε' δε tu nya 'de pεε -ceen' 'bn. Nyɔ Kea "nyta nyɔ -je o poa 'a 'kpi ε, -me ɔ ni ne "kpei ɔ 'je ε nu. 'De nyɔ -ɔɔ -jea nyɔ 'a wεε ε, -me ɔ nu εε' δε tu 'de 'mua- 'bn.

9 Aoa' ba 'a -ti' kmaa' 'bo "jridepooa' -son niε. Ao 'nye desavn 'bn, ao -si' δε 'dɔe nua' o.

10 Ao kma ba 'a -ti' 'de pεε -wee' 'klein 'bn ka de'di -wi" nia, ao 'je ba 'a "dia kan' due 'due. Ao -te' ba 'a ni', ao 'bo ba -fliuεn.

11 Kea 'a -Suu -tu" aopu -cian" "kpei, ao nuɔ Tu"bo "juoi. Ao 'bo 'plu 'bleε, ao ni ne "kpei.

12 Ao nu 'mua-, δε-νυε' ao 'bleε τɔ' tba-ta. -Bo aoa sea 'kle 'je ε, ao 'bεε- pεε "wɔin. Ao 'bo Kea baea' 'bn seaa !

13 Aoa' de 'di-wi" -υυ sea δε 'jea' 'bεε- ao po υυpu sun o. Ao kpuun 'dvi- sin 'soon.

14 Nyɔ -υυa nua aopu -cruun" "jrii ε, ao po υυpu "diwan. Ao bae υυa' Kea, ao 'bo υυpu -soo' o poε.

15 Nyɔ -nia 'e 'mua- 'bn ε, υυ ke ao nu 'mua-. Nyɔ -nia 'e -fin" 'a 'bn ε, υυ ke ao -fin".

16 Ao 'wɔon- wlu' i 'bo aoa' 'su 'nynti. Ao 'bo aoa' -ce" δεwɔnυn 'daa 'bo jru' "jru kpo'. Nyɔ -υυa -piia' υυa' -cei" ε, υυpu -ke

ao 'je na-. Ao 'bo aoa' -ce" τɔ' 'dinυn 'daa- 'de aoa' -ce" 'kpa "jri 'de.

17 Ao 'bo δε savn nuε, 'de ao 'bo δε savn 'a kpan -saa. Di -nia ka -cɔon' ka 'bo nyɔ -wee' "juoi ε, ιmi -ia nua' ao 'je i -pɔn.

18 -Bo ε -tu" aopu mo ε, δε ao 'bεεa kwa i ao nu ε, -wεε pεε 'a blua' 'je 'o ao ke nyɔ -wee' 'nynti ni-.

19 'Ma -ti' kmaun, ao 'bo aoa' -ce" kpan o -saa. 'Kaa ao "tai- Kea 'a 'cen "i ε 'je εε' dbo nu, δε-νυε' wlu -crua' ε 'naa :

Kea 'na : Ε 'mo -ɔɔ -sa nyɔ kpan o. 'Mo -ɔɔ mu nyɔ -kei" -saa'.

20 'Kaa ka Kea 'a wlu "sia 'nynti ao nu kan' :

-Bo 'muε- ε sea -ma tuɔnyɔ nu ε, -in -nyt" ɔ δε ɔ 'je di. -Bo "ni 'natun a sea ɔ nu ε, -in -nyt" ɔ "ni ɔ 'je 'na. -Bo -in nu kan' a, -me εε mu ɔ ne pεε o poa' -wεε ɔ 'je τɔ' i naa-.

21 -In -bo desavn "i "taie ε 'bo tu 'a "jru kpaa 'bo -bn "kpei, 'kaa -ma 'dɔe nua' kpa tu 'a "jru 'bo desavn nua' "kpei.

13

Nyɔ -υυa poa 'blua- -je o ε, nyɔ 'e υυpu wɔn 'je

1 Nyɔ "o nyɔ 'je "jru ja jaa -o 'de nyɔ -υυa poa 'blua- -je o -pee, δε-νυε' nyɔ -jea 'blua- -je o po -wεε ε sea 'e Kea 'bn 'wlu -mo se ni-. Nyɔ -υυa poa 'blua- -je o ε, Kea me -te 'o υυpu.

2 Εμε -ti nyɔ -ɔ -na -ɔ se "jru ja jaai 'de nyɔ -υυa poa 'blua- -je o -pee ε, -me Kea 'a nyɔ -je oposun me ɔɔ blaa wɔn i. 'De nyɔ -υυa blaa ε wɔn i ε, -wi" -mu a ja υυa' -ce" 'kpa 'pee "jru.

3 Nyɔ -υυa poa 'blua- -je o ε, υυ se δε 'dɔeunυn 'a faun 'ble nyɔ -υυa nua desavn, υυpu υυa po faun'. -Bo -in se "i ni -in -je nyɔ -υυa poa 'blua- -je o pleε ε, -me -in nu δε 'dɔe, -wεε υυ 'je -bn -ti' o po,

4 δε-νυε' υυ niε Kea 'a dboi" -o 'de -ma 'dɔe 'a -ti' 'bn. 'Kaa -bo -ma sea desavn nu ε, -me faun nu -bn, δε-νυε' υυ 'bεε- υυa' nyɔ kpln 'kwa i-saa' 'je 'mea' "jru "kpei- po-. Υυ niε Kea 'a dboi" -wεε υυ 'je nyɔ -ɔ nua desavn Kea 'a 'cen "kpei ja-.

5 Εμε -ti -in -je "jru ja jaa 'de υυ -pee. Ε se 'pee kpuan' 'a 'su me -in -je υυ pleε ni-,

'kaa -in -je ub won -wee -ma pree 'bo -un "bli -cee.

6 Emē -ti aoa -sa' -deinpo' -ke, de-nue' nyu -uba poa 'blua- -je o see ε, ub nūe Kea 'a dboun -ub kpon 'de uba' dbo "jrii -kli.

7 -In -sa nyu -wee' "klein 'a kpan. -Bo nyo 'o 'wei nū ao "kpei ε, ao -sa oo' 'wei. -Bo nyo 'o -saade nū ao "kpei ε, ao ja aoa' -ne. Nyo ao 'jea won 'je ε, ao 'je -mo won. Nyo -oo ni' ao 'jea -te ε, ao -te' -moo' ni'.

Ba 'a -ti' kma-ti

8 Nyoo' kpan 'bo ao "jru nūe, -bo ε se ao 'je ba 'a -ti' kma due 'due nū ε. Nyo -kma oo' -ponyio 'o -ti' ε, -mē de Kea 'a kē' "sia 'nynū ε, εε' "ti na' -wee -nao.

9 To' -o, Kea 'a kē' 'na : -In -bo nyu 'a 'nyno 'jeε, -in -bo "ku 'dbaa, -in -bo "jriie, nyu 'a de 'bo -un pree "ipooa.

I ke kē' jri' -sia 'o ke i -wee' pooe -gboo 'i 'de kē' due' -ne 'un, emē -nū :

-In -kma -ma -ponyio 'o -ti' ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε.

10 Nyo -kma oo' -ponyio 'o -ti' ε, oo' nū o desoun "jrii. Nyu 'a -ti' kmaa' mē -nū Kea 'a kē' won 'jea'. Nyo -kma oo' -ponyio 'o -ti' ε, -mē o -ko' 'e Kea 'a kē' -wee' 'mē. Kē 'ε bu -wee' -nao.

Ao -te Sesi 'a deji -ti 'a kein"ke

11 Ao kma ba 'a -ti' due 'due 'ma de 'di-wi", de-nue' no" -a -nua 'e 'di ε, ao juo εε' no" tu 'mē. "Nyio' sounwī ka ! 'Puba' -a -jea εε' "jri "kpaε po no" "kuban- i -we-kaan ka, ε je 'wī -ε 'di -a -jea Kea 'a -ti' to' 'un "i-saa no" -sii.

12 -Too' cen 'un 'ε 'bode, -son "kuban- i. -Ta -a -nua 'de kwie 'di ε, di -a nua 'de ε -a -bo -mū o la. Ka -a -jua oo' wlu -mo kaan 'ja a, -mē ka ε "sia 'nynū -a nū kan'. -A -nyna -sisi' ka nyo o -foan' tu ε.

13 -A -naa 'e -son' 'un ka -oon' ka. -A se kwie 'a kpln 'ble 'bode. -A -bo de dia' ke nmo 'naa' "ni 'di -siiε, -a -bo kao' 'bleε, -a -bo -cea' ke -kwlen nū-ti.

14 'Kaa de ao 'jea 'cian emē -nū Tu"bo Sesi Klisti 'a kpln 'dōe. Ao 'bo aoa' -cei' "taie -wee aoa' nyio' 'bo aopu -ciε 'kleε -te' ε, 'de εε' -kwloti 'bo "blo 'wluε 'bode.

1 Nyoo -oo Kea -kwli" -tea' sea i ku ε, o ke ao 'bo ba o -too' ε, ao juo oo' kpon ka.

2 "Ko nyo jro' -nū 'de aopu "klu -o -na : 'In -te' Kea -kwli" 'mē, 'in 'beeε' 'in 'je di -wee' di, -wee jro' -oo Kea -kwli" -tea' sea i ku ε, -mo 'na : 'In se ε 'beε- 'in 'je di -wee' "klein di, 'ma muε sii" 'a 'su dia'.

3 Nyoo -oo dia di -wee' "klein -no, o 'bo nyo -oo' dia di -wee' "klein -fluεn, 'de -jo -oo' dia di -wee' "klein -mo 'bo nyo -oo dia di -wee' "klein 'a 'pee kpuεn, de-nue' Kea kpuun o sun 'soon 'mē -ke.

4 -Mo -o -kpuuan nyo jro' 'o dbonvi 'pee ε, -ma 'nynū we- ? -Bo o nyna -sisi' o, 'de -bo o -ka i o, ε nū oo' jei 'a 'su 'a -ti' -o. 'Kaa oo muε -sisi' nynaa', de-nue' Tu"bo 'beeε' o 'je oo' di ikuu-.

5 "Ko nyo jro' -nū 'de aopu "klu -o -na : 'Wī -ji nūe dewon, i je -ji -sii, -wee jro' 'na : 'Wī -wee' 'beeε', de se ba -sii. De ao 'jea nū ε, ao 'je ε juo -o 'pepe 'bo aoa' -ce" -kwli" due 'due.

6 Nyoo -oo -sa' 'wī jri' 'de 'wī "klu, -wee -o -na i kon -ti' ε, oo nūe' 'de Tu"bo 'a 'nynū 'un. 'De nyo -oo dia di -wee' "klein ε, oo nūe' 'de Tu"bo 'a 'nynū 'un -wee oo po Kea 'se-. 'De nyo -oo' dia di -wee' "klein oo nūe' 'de Tu"bo 'a 'nynū 'un, -wee oo po Kea 'se-ke.

7 To' -o, -aa jro' se oo' -ce" 'ε 'kmū nū, -aa jro' 'o 'mē oo' -ce" 'kpa 'a 'mēa'.

8 'Kaa -bo -a -nū 'kmū ε, -a -nūε Tu"bo 'a 'kmū, 'de -bo -a -mē ε, -a -mē Tu"bo 'a 'mēa'. Emē -ti -bo -a -nū 'kmū o, -bo -a -mē o, -a -nūε Tu"bo 'a de -o.

9 'De εε' -ti' 'un mo Klisti 'mēε, -wee o son "kunyio' 'de o 'je 'mēun ke 'kmūnūn 'a Tu"bo nū-.

10 -Bo ε nū kan' -mo 'ee, 'ma de'di, deε-ti -ma kpuun -ma -ponyio 'pee ε- ? 'De deε-ti -ma -fleεn -ma -ponyio ε- ? Ka -a -wee "klein a mua 'bo Kea "juoi mua' -wee ε 'jea -aa 'pee 'je, -in si juoo- ?

11 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε 'naa : Tu"bo 'na 'in nūε 'kmū, nyu -wee' "klein a muε 'koi- i 'sia' 'bo 'un "juoi, -wee ub -wee' "klein 'je 'un Kea 'daa- 'de ub 'je 'ma 'nynū 'i 'beε- 'bo nyu -kwea.

12 Emē -ti -a -wee' "klein a mu -aa nūdi 'a "kuan pooa' due 'due 'bo Kea "juoi.

14

Nyu bo ba 'a 'pee 'jeeε

13 -A -bo ba 'a 'pee 'jeeε 'bode. 'Kaa de -je -bo -a nu -wεε ε sea -aa -ponyio 'de deσavn 'di poi ε, εμε -a -e tō' "kpei- naa ka-

14 'In 'je kan' 'mε de 'ma 'tmva Tv"bo Sesi a po ε -ti' o -ke, de "o de jre' se -gban' de ni- 'de εε' -ce" 'vn, 'kaa -bo nyo -gbun de jre' ja -wεε o 'dεε -gban' de ε, -mε ε nιε -gban' de -o 'de o' -ti' 'vn.

15 -Bo -ma diide -ma dia 'de εε' -ti' 'vn -ma -ponyio "kae- "jrui ε, -mε ε se nyo 'o -ti' kmaa' mε -ε po -vn -je o ni-. Nyo -o' 'mea' Klisti 'mea, -vn -bo o "maa 'de diide -ma dia 'a -ti' 'vn.

16 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεε de aoa 'daa 'dōe 'de aoa' -ti' 'vn ε, nyv 'bo ε -fluεn,

17 de-nve' Kea 'a 'beode se dēdi -ti' ke 'naadi 'a -ti' ni-, 'kaa ε 'tmve "isre-ti ke ppe 'a blu-ti ke, ε ke 'mva- Kea 'a -Suu a "nyia nyv ke.

18 'De nyo 'isrea' o, ppe 'a blua' o, 'mva- nia 'e 'vn -wεε -o' nva Klisti "juoi ε, -mε -mō nmō 'e Kea "jri 'dei -wεε nyv a po o -ti' o.

19 -Je ε nia kan' -mō 'ja a, -mε di -ia bluua nyv 'a ppe imi -ia nva' -a -je i-pōn -wεε -a -je ba 'a di i kuu-.

20 'De diide 'ε -ti' 'vn -vn 'bo Kea 'a dbo dooa. Tō' -o, di -wee' "klein nmō "jrui, i nιε di ka, 'kaa de -bo -vn di -wεε -ε -jea -ma -ponyio 'de deσavn 'di po ε, -mε 'ε dia' se ka -cōn' ka ni-.

21 -Bo -vn se nmi di, -bo -vn se nmō 'na, -bo -vn -saa di jri' kwa -sōn 'de -ma -ponyio -o sea i ku 'a -ti' 'vn ε, ε nmō "jrui.

22 De -vn -jea tō' 'vn 'de ia' di tu 'a -ti' 'vn ε, -vn -teε' i 'de -vn ppe o, ε ni 'o -vn -ke -ma Kea 'nyv. -Bo -ma ppe a sea -vn "bli -ce' 'de di -ia "dia -ma -jea 'a -ti' 'vn ε, -mε -mō -peεε "juoi.

23 'Kaa nyo -o' plee a tō' i 'de de -o' dia 'a -ti' 'vn ε, 'pee kpvn -mō 'mε, de-nve' de o 'jea tō' 'vn ε, ka ε "sia 'nyv o se kan' nu. 'De de "o de -bo -vn nu -wεε -ma ppe -cea' -vn "bli -mε nιε deσavn -o.

15

1 -Apu -o' Kea -kwli" -tea' kua 'e 'de i ε, -a po nyv -vva Kea -kwli" -tea' sea i ku svn o. -Bo sv se 'kpi' ble ε, -a -bεε' ppe "wain 'de svpu 'a -ti' 'vn. -A -bo -aa -ce" 'ε 'tvn nu-ti nve.

2 Di -i -jea -a -podei" -kwli' i nmō ε, imi -a -je nu due 'due 'de o' 'dōe 'a -ti' 'vn -wεε o' Kea -kwli" -tea' 'je i ku-,

3 de-nve' Klisti mō se o' -ce" 'ε 'tvn nu-ti nu, 'kaa ka wlu -crua' 'de o' -ti' 'vn 'da a, 'kamō o nu. εε' wlu tu 'naa : -Crei"- vva -cree" 'a -vn ε, 'mō i 'kpa 'o "jru.

4 'De wlu "o wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di i 'crue' -wεε i 'je -a de tōo-, -wεε -a -je tō' tba-ta 'ble, de-nve' wlu -crua' -ni imi -a tōo -avn ppe "wain 'bεεa' -ia -tu" -a -ti' -kwli' i -wεε -ia kuu -aa di i.

5 Kea -ε -nyia" nyv ppe "wain 'bεεa' -wεε -ε -kuua nyv 'a di i ε 'je aopv- de due' po -wεε aoa' tō' 'je due' ni- ka Sesi Klisti nιε "i ε.

6 -Wεε ao -wee' "klein 'je o bee ao 'je wlu due' po ao 'je Kea -ε -nia -aa Tv"bo Sesi Klisti "Bo 'a 'nyv "i 'bεε-.

7 εμε -ti ao 'je ba svn 'sōn kpvn due 'due, ka Klisti kpvan aopv svn 'sōn ε, -wεε nyv 'je Kea 'a 'nyv "i 'bεε-.

8 Aoa 'jee, de Klisti 'kpa Suifv-wi" 'a "juinvi, εμε -toε ka Kea nia tō' εε' poa wlu fai" ε, di ε cεεan -a "bo -wi" 'nyv tein" ε, o nyvii 'o ε.

9 'De nyv -sea' Suifv ni -mv a poε Kea 'se, de-nve' ε 'jee vva' weε, 'kamō ε 'crue ε 'naa :

εμε -ti 'ma mve 'nyv -saa' 'de nyv sea' Suifv ni "klu, -wεε 'vn 'je -ma 'nyv "i 'bεε- 'de blewlu 'di.

10 Wlu -crua' ke 'da ka ke'wle ε 'naa : Aopv -sea' Suifv ni ε, ao ke Suifv-wi" bee o -wεε ao 'je 'mva- nu.

11 'De ε wlu 'e 'fō jre' o ke'wle, ε 'naa : Nyv "klein -sea' Suifv ni ao -sa Tv"bo 'a 'nyv ao svvō 'mva i, ao 'blva- -wee' "klein.

12 Esai foo" 'sv wlu' ka -ke, o 'naa : Nyv due' -a mu 'e isai 'a "ji 'di 'wlvā' -wεε o 'je 'blva- -wee' 'a 'beo ni-, 'de sv -wee' "klein 'je o tō' "itba.

13 Kea -εε -nyia" nyv tō' tba -ta a, εμε -je aopv 'mva- ke ppe 'a blua' 'vn "jii- 'de εε' -kwli" -tea' 'vn. -Bo ε ni kan' -wεε Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' 'je ε nu 'de di ao tba tō' "i ao 'ji kpvn -sisi', -wεε ka ao 'blea tōi" tba-ta a, aoa' 'kmv 'je εε' svn to-.

Ka Pōo niai" ε, o 'bεε- o 'je kan' o' 'sbε 'cri

14 'Ma de'di -wi" -bo ε -tu" aopv mō ε, 'in 'je kan' 'mε ao nmō 'di wōn, δε ao jua Kea 'a -kwlvti ε, ao 'bεε- ao 'je ba fēn' -saa, ao 'je ba 'a dt i kuu due 'due.

15 'Kaa 'in nιε "i 'in 'je aopv -ti' -kwlv o poo-, εmε -ti 'in se aopv wlu jri' 'a -pee 'tmva' plee-. 'Saaun Kea nva 'un "jrii, εmε -ti 'ma nυ kan'.

16 Kea 'da 'un 'ε, -wεε 'in 'je Sesi Klisi 'a -ti' 'tmv 'de nυv sea- Suifv nι -pee. -Bo 'ma sea Kea 'a -pōia" -ti 'tmv ε, -mε ka nyōō nυva Kea "juoi ka 'sraa -sai nιa, 'kamō 'in nι-. 'Ma nυ kan' 'mε -wεε nυv -sea' Suifv nι υv 'je 'e Kea 'o "biie- ka 'sraade Kea 'a -Suu -teea kpōi" -wεε -ε -nmōōa 'e Kea "jri 'dei nιa.

17 Δε 'in ke Sesi Klisi "sia "i ε, εmε -nυε' -wεε 'ma 'sao 'ja 'de 'ma po -tuosun de 'bo Kea "juoi,

18 δε-nυε' -bo Klisi se dbo nυ 'de 'ma 'kmv 'un 'de ε, -mε 'in se ε 'bεε- -wεε 'in 'je wōn "jei kpa -wεε 'in 'je wlu-. Omō -cεεn 'e 'ma wlu ke 'ma nυvdt 'un -wεε -ō nυε, 'de nυv -sea' Suifv nι υva 'je o wōn. 'De ε se -mε 'ε 'sv nι-.

19 O cεεn 'e dt klae" klae" nva' o, jrii' o, Kea 'a -Suu 'a "ikmaa' 'un 'ε -ke. Emε -ti 'in tba Klisi 'a -pōia" -ti 'tmva' 'bo Selisalem ke 'blvt -nιε 'dewoi 'dii mamaυ 'sv 'in nyni 'e Iliriblvā "kpei -wεε 'in -kōō ia' -pōia" -ti tu 'blva- ja.

20 Δε -ε -nιa 'ma pεε o -wεε -εε nva' 'in -pōan i ε, εmε -nι -ta nυv -sea' Klisi 'a 'nyni "sii- due' ε, 'bomō 'in mu -wεε 'in 'tmv oō' -pōia" -ti. -Bo ε nι kan' -wεε 'in je -gbu" po 'bo nyo jrc' o -gbu" -gban "kpei.

21 'Kaa ka wlu -crua' 'de Esai 'a 'sbe 'di 'da a, 'kamō 'in nυ, εε' wlu tu 'naa :

Nyv -υv -pee nyo jrc' sea oō' -ti' 'tmvdt -due' ε, υva muε 'jeea'. 'De nυv sea' oō' -ti' 'wōn due' ε, υva mu ι 'mii 'wōan'.

Pōō nιε "i o 'je 'dυva' mu 'de Rōmv

22 Δε -kaan 'un -je de -wεε 'in se 'de aopv o ji ke εmε -nao.

23 'Kaa kaan ka la 'ja a, δε jre' se 'un υv wō kpvn 'ma nυvdtbo -kwε' -wε- 'de 'nō 'blva 'a 'fō -nε o. 'De -sīn -tuu"-tuu 'di kaan, 'in nιε "i 'in 'de aopv o ji. -Bo 'ma sea 'e Esipanyι-blva "kpei mu ε, 'in 'je 'o aopv o cεεn -wεε ao ke 'ma -a -e 'jee-.

24 -Bo 'in cεεn 'bo aopv o, -a -je ba 'mva- i nυv- 'de 'wι pla 'di. 'De -bo 'ma sea 'de Esipanyι-blva "kpei mu ε, -wεε ao 'je 'un sun o poa' 'bεε-.

25 'De -sianwι 'di ε, 'ma muε 'e Selisalem ke -wεε 'in 'je Kea -gbu -nιa 'o sun o po.

26 Klisi 'a -jei" naavn -nιa 'e Masedoanι -blva ke Akaiblvā "kpei ε, υv -sa 'wei, υv nιε "i υv 'je nιa" nυv -nιa 'e Selisalem Kea -gbu 'di -jei" poo-.

27 Oυ -nιei" υv 'je εε' δε tu nυ 'de pεε 'dōe 'un, δε-nυε' Suifv-wι" -υv -jea Klisi 'a -ti' to' 'un 'bo Selisalem -nυε' -wεε nυv -sea' Suifv nι 'je Klisi 'a -ti' to' 'un -ke, εmε -ti ka Suifv 'a kpan nιa nυv sea Suifv nι "jru, ε nι kan'. 'De εε' -ti' 'un -bo nυv sea Suifv nι "duo υva' dt 'dōe 'un -wεε υv 'je Suifv-wι" -paan' "jrii nυ ε, ε nmō "jrii.

28 εε' -paan' tu, -sōntι 'ma mu ε kpaā' -wεε 'in 'je ε υvυv "nυι ε, -mε 'ma muε 'de aopv o cεεan' -wεε 'in 'je 'e Esipanyι-blva "kpei mu.

29 'In 'je kan' 'mε -bo 'ma sea 'de aopv o ji ε, ε Klisi 'a "diwan -wee' "klein mε -ke 'ma mu 'e jia'.

30 'Ma de'di -wi", δε -a -ke -aa Tv"bo Sesi Klisi "sia "i -wεε Kea 'a -Suu po -avn ba 'a -ti' kmaa' pεε o ε, εmε -ti 'ma kuu aopv 'a dt i -wεε ao ke 'ma -a -je Kea 'a -ti' 'a tv -fōn' 'de aoa' 'ma Kea baea' 'un.

31 Ao bae 'ma baea' -wεε nυv -sea' Klisi 'a -ti' to' 'un 'je 'de Suide Kea 'je 'un seie 'de υvυv 'kwa. Ao bae -ke -wεε -paan' 'ma kpa 'e Selisalem ε, Klisi 'a -jei" naavn 'je ε sīn 'sōōn kpυv-.

32 Ao bae Kea -wεε -bo ε nιε "i ε, 'in 'je 'de aopv o nyni 'de 'mva- 'un, 'de 'in 'je 'o fōn- δε-saan" 'de aopv "klu.

33 'In nιε "i -wεε Kea -ε -nυιa" nυv pεε 'a blua' a, ε 'je ao -wee' "klein o sie-. 'Kamō ε nι- !

16

Jewlu

1 'In -te' aopv -aa de 'dinynōkpao' Fobe kwa. Kea -gbu -nιa 'o Sankre ε, υ nιε εε' sun o poi -o.

2 Ao kpυvυ υ sīn 'sōōn 'de -aa Tv"bo 'a 'nyni 'un, ka nyo o 'blea Kea -jei" naai ε. Ao po υ sun o, -wεε δε jre' je υ 'kwa -pōōn,

de-nue' u -tee 'mo ke nyu -tuu"-tuu kwa woi -ke.

³ Prisiu ke Akilasi -ke 'ma -a nua Sesi Klisi 'a dbo e, ao nyiia 'ma 'jewlu 'de uuu -pee.

⁴ Uua' nyu tu e, uu die 'mea' 'wain 'de 'ma -ti' 'un -wee 'in je 'kmu ni-. E se 'ma 'su mo -oo po uuu 'se- ni-, Kea -gbi "klein -nia 'e nyu -sea' Suifu ni 'a 'blua- "kpei e, ia poe uuu 'se- -ke.

⁵ Klisi 'a nyu -ju -nia 'de uuu o -gbu" -son e, 'mo -je uuu -ke. 'Mo -je 'ma -ti' kmai Epaineti, nyu -jea Klisi 'a -ti' to' 'un 'de Asibua "kpei "i-saa' no" e, omo -ni 'e uuu 'a nya.

⁶ Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de Madi -pee. Ua' Madi tu e, nya -su' 'de aoa' -ti' 'un.

⁷ 'Mo -je 'ma 'wluun Dronikisi ke Siniasi ke, uu ke 'ma -a muu -kaso 'di -tadue. Sesi 'a dboun a poe uuu -ti' o -gblein'. 'De -ta 'mo sea Klisi 'a -ti' to' 'un 'jee- ke e, -me uuu mo 'je oo' -ti' to' 'un 'e sese.

⁸ Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de Ampliasi -pee, de o ke Tu"bo "sia "i e, eme -nue' -wee 'in kma oo' -ti'.

⁹ Iriben o ke -a nua Klisi 'a dbo e, 'mo -je o, o ke 'ma -ti' kmai Takisi ke-.

¹⁰ Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de Apellesi -pee. Oo' "ju tu e, o -tee Klisi -kwli", eme -ti uu -tin' o i -tin -tin -wee o se wlu -kwlin -saa. Nyu "klein -nia 'de Aristobuili o -gbu" -son e, 'mo -je uuu.

¹¹ Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de 'ma 'wluai Erodion -pee. Nyu -jea Tu"bo 'a -ti' to' 'un 'de Nasisi o -gbu" -son e, 'mo -je uuu.

¹² Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de Trifeni ke Trifosi -ua nua Tu"bo 'a dbo -pee. 'Mo -je Pesidi 'in kma ua' -ti', u 'jee 'kle -tuu"-tuu 'de Tu"bo 'a -ti' 'un.

¹³ Ruifisi Tu"bo -teea kpoi" e, ao nyiia 'ma 'jewlu 'de o ke o de -pee. O de -nu, ka 'in de nua, 'kamoo u ni -ke.

¹⁴ 'Mo -je Asenkriti ke Flekon ke, 'mo -je Ermesi ke Patrobasi ke, 'mo -je Ermasi ke -aa de'di -wi" -uu -ke uu -tea i ke-.

¹⁵ Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de Filoloki ke Suili -pee, 'mo -je Nere ke oo' de'dinynokpao' ke-, 'mo -je Olampasi ke Klisi 'a nyu "klein -uu -ke uu -tea i ke-.

¹⁶ Ao nyiia 'ma 'jewlu 'de ba o due 'due, ao -gblee ba -kwli" ka de 'dinnyu a nua.

Nyu "klein -jea Klisi 'a -ti' to' 'un e, uu 'na uuu -je aopp-.

Nyufen' -saawlu -booa' de e

¹⁷ 'Ma de'di -wi", 'ma -tue" aopp 'sni e, nyu -ua -seea' nyu i -wee -ua poa -cea' 'bo nyu 'nyu e, ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' 'de uuu 'a -ti' 'un. Di uua' nyu tu a nua -wee uua tooa nyu i ke di ao 'cian se due' ni-. Ao teen uuu kin,

¹⁸ de-nue' uua' nyu tu se -aa Tu"bo Sesi Klisi a dboun ni-. 'Kaa uua' -ce" 'kpa 'a 'un nu-ti mi uua nu. Uua nue muo 'didi -wee uua 'tmu wlu -i -jea 'e nyu doin" nmoo e, 'kamoo uua nu -wee uua poo nyu -ua de to' 'un 'jea' -tea 'o -ciekoun "kpei 'sre i.

¹⁹ Aopp mo e, nyu -wee' "klein juo aoa' Sesi won'je -ti 'me. Eme -ti 'ma nu 'mua- 'de aoa' -ti' 'un. 'In nie "i ao 'je di 'dce nu ka juo -wee desoun nu to' 'bo aopp 'un nie.

²⁰ Kea -e -nya" nyu pee 'a blua' a, no" -sia 'o -wee e 'jea -sion' 'o "jru iwaa 'de ao bu -son e se "i ten-. 'In nie "i -aa Tu"bo Sesi Klisi 'je aopp- 'saoun "jrii nu.

²¹ Timote -o -ke 'ma na -wee -aa nua dbo due' o 'na omo -je aopp. Lisisi ke Sason ke Sosipatee -uu -nia 'ma 'wluun e, uu 'na uuu -je aopp.

²² 'Mo Tetiisi, 'mo -je aopp. 'Sbe Poo poa aopp -jei" -ta, 'mo -cri e.

²³ Kaisti, -o -blea 'mo ke Kea -gbu 'dui- 'un e, o 'na omo -je aopp. Erasti -o -nia 'wei i -tei -ta -kwlo e, o 'na omo -je aopp. O ke -aa de'di Katuisti ke-.

²⁴ [-Aa Tu"bo Sesi Klisi po ao -wee' "klein "diwan. 'Kamoo e ni- !]

Kea 'a 'nyu "i 'bee-wlu

²⁵⁻²⁶ -A -bee' Kea 'a 'nyu "i ! Eme -bee' -e -je e nu -wee aoa' Kea -kwli" -tea' 'je i ku -sisi'. -Poiia" -ti 'ma 'tmua, 'kamoo e 'da. Ee' -poiia" -ti tu 'tmue Sesi Klisi 'a -ti' 'de nyu -sea' Suifu ni -pee. I pa 'kwla tein" 'de-, 'kaa i po "jri "kpaee' -we- la 'de 'sbu Kea 'a wlu 'kwajaaun 'cria 'di. 'Kamoo Kea sea' 'me -ta 'ble nie "i. Eme -tmue' 'de nyu -wee' "klein -pee -sian -wee uu 'je Sesi Klisi 'a -ti' to' 'un 'je 'de uu 'je o won 'je.

²⁷ Kea 'a 'su -ni to'di, -a -bee' ee' 'nyu "i 'de Sesi Klisi 'un 'de -sun "o -sun 'di ! 'Kamoo e 'je ni- !

"I-saasbe Poo pooa Kea -gbu -nia 'e Korenti -jei" ε

Jewlu-

1 'Mo Poo, Kea -nie "i -wee -ε -da 'bn 'de 'in 'je Sesi Klisi 'a dboi ni-, 'mo ke -aa de'di Sositeni ke,

2 -apu -oo ja ao Kea -gbu -nia 'o Korenti 'sbe-. Aopu Kea 'da -wee -o -nia εε' 'ce 'de -o -ke Sesi Klisi "sia "i ε, ao ke nyu "klein -bu -nia -ta "o -ta -wee -uba -gbεεa -a -wee' "klein 'a Tu"bo Sesi Klisi "juoi ke, aopu -aa ja 'jewlu.

3 -A -nie "i -a "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisi 'je aopu "diwan po, -wee ε 'je aopu pεe 'a blua' "nyu.

Poo a poe Kea 'se-

4 De Kea nua aopu 'saavn "jrii 'de Sesi Klisi 'bn ε, εμε -εε 'se- 'ma po 'ma Kea jeejee 'de aoa' -ti' 'bn.

5 To' -o, de ao ke Sesi Klisi "sia "i ε, εμε -nue' -wee ao 'je -paan' 'a kpe -tuu"-tuu, 'de Kea 'a wlu a 'tmube 'de aopu "klu 'de wlu 'a kpe -wee' "klein 'bn -wee aoa' de "jriijua' a 'kpa "kpei soon- soon-.

6 De Klisi 'a -ti' poa 'sin -sisi' 'de aopu "klu ε,

7 εμε -nue' -wee aopu -oo fua -aa Tu"bo Sesi Klisi 'a dejia' a, Kea 'a 'kpi jre' se aopu 'kwa -poon.

8 Kea me -εε mu aopu- 'a di ikua' mamau 'su ao 'je mu, ao 'je nyu, -wee -sonti -aa Tu"bo Sesi Klisi a mua de jia' a, 'de -ko se aopu -pun" nu.

9 Kea -ε -da aopu -wee ao ke εε' "Ju Sesi Klisi -o -nia -aa Tu"bo 'jea "i "sii- ε, εε' 'wlu wlu "kpei.

I-seea' -ni 'e Korenti Kea -gbu 'di

10 'Ma de'di -wi", de -εε wlu 'ma sia aopu o 'de -aa Tu"bo Sesi Klisi 'a 'nyu 'bn ε, εμε -ni ao 'woon- wlu' i, 'bn -seea' 'bo 'e aopu "klu nie. Ao 'ble to' due', ao 'ble wlu due', ao 'bo ba bu 'de -saa 'de ao 'je "i "sii- ka kooa due' 'a -cu nua.

11 'Ma de'di -wi", deε-ti 'ma 'da kan' a, εμε -ni nyu -bu -wlu 'e Kloe o -gbu" -son ε, ubu po 'bn "kuan bu 'na -cea' -ni 'e aopu "klu.

12 De 'ma 'jea 'de εε' de tu 'bn ε, ε ka, aoa' jro' 'na : 'Mo nie 'o Poo 'de. Jro' 'na : 'Mo nie 'o Apolosi 'de. Jro' 'na : 'Mo nie 'o Sefasi 'de. -Wee jro' 'na : 'Mo nie 'o Klisi 'de.

13 'Ma -teeε' aopu i Klisi mo 'ee, o -seea' 'bn 'εε ? -Aee' Poo mo -kooε 'bo tu -kwli' 'de aoa' -ti' 'bn ? -Aee', 'de Poo 'a 'nyu 'bn mo ao poo "ni "jru ?

14 De 'in sea aoa' nyu due' koun -gbai' "ni "jru po ε, -bo ε se Krisipusi ke Kaisi nie, 'ma poε εε' Kea 'se-,

15 -wee aoa' jro' je wlu ka o je nu : 'In pooe "ni "jru 'de Poo 'a 'nyu 'bn.

16 -Aee' 'in poε nyu jro' "ni "jru ke'wle -wee 'in "mae' oo ? -In', to' -o, 'in po -ti' -kwli' i" -we- : 'In poε Stefanasi 'a -gbu" -son nyu "ni "jru -ke. 'Kaa 'bo -me 'de ε, -bo 'in po nyu jro' "ni "jru ke'wle ε, 'in se -me o juo-.

Kea 'a to' ke nyio 'o to' se due' ni-

17 ε se nyu "ni "jru po -ti me Klisi dbo 'bn ni-, o dbo 'bn 'ε -wee 'in 'je -poia" -ti 'tmu. -Bo 'ma sea εε' dbo tu nu ε, ε se 'ma nyio to' ke wlu 'didi mu 'ma "duo 'bn -wee 'ma nu ε ni-. -Bo 'ma sea εε' dbo tu nu 'de 'ma nyio to' 'bn 'de ε, -me Klisi 'a 'me -ti 'bo tu -kwli" nie de foo" -o.

18 Ka Klisi 'mea 'bo tu -kwli" -bo εε sea 'tmube ε, nyu -ke Kea a mua i -seea' -wi" -mu a 'du sian nu wlu-. 'Kaa -apu -jo -jea 'puu' a, -aa -du' Kea 'a "ikmaa'.

19 'De εε' -ti' 'bn wlu -crua 'de Kea 'a 'sbe 'di ε 'naa : Kea 'na : 'Ma muε de "ijuoun 'a de "i jua' i-saa' -wee to' 'dinuon 'a to' 'dina' 'je i son-.

20 -Ta de "ijuoi ni ε- ? 'De -ta ke' wu -sai ni ε- ? -Ta ka woincen i ni 'de -sianwi 'di ε- ? -Bo Kea a sea de "jriijua' -nia 'no 'blua- "kpei 'de -sianwi 'di ja -gbun ε, ka sian nua, 'kamε ε ni-,

21 de-nue' nyu -uba -daa' uba' -ce" de "jriijuoun 'no 'blua- "kpei ε, bu se Kea juo-. εμε -ti Kea -nia to'di ε, ε 'puu- nyu -jea Klisi 'a -ti' to' 'bn ε. Klisi 'a 'me -ti 'bo tu -kwli" -bo nyu a see 'tmu ka sian nua -i -nia kan' 'de 'kmu "kpeinyu "jri 'de ε, umi

Kea cεen 'de 'un -wεe ε 'puu nyu -uu -jea ε tō 'un ε.

22 Suifu-wi" -mu a -teeε' jrii' i, -wεe Gleki-wi" a -pon de "jriijua" i -wεe uu 'je de tō 'un 'je.

23 -Bo ε -tu" -apu mo ε, Klisti -o -kooa 'o tu -kwli" ε, omo -oo -ti' -aa -tmu. Ia' -ti' tu ε, i niε Suifu-wi" -mu 'a 'cen -ti -o, 'de nyu -sea' Suifu ni -bo -wi" -mu a si ja -gbun ε, uua 'du suan -ti.

24 'Kaa nyu Kea 'da -wεe -uu -jea εε' 'ce ni- -wi" -mu ε, -bo uu ni Suifu o, -bo uu se Suifu ni o, ka Kea 'a "ikmaa' ke εε' tō 'dina' poa "jri "kpaε' 'de Klisti 'un ε, uu ju'.

25 De -wba 'e Kea 'un -bo nyioou a sea εε' de tu ja -gbun ε, uua 'deε suan-ti, 'kaa de uua 'daa- suan-ti 'mua-, ε -sii nyio 'o tō 'dina' -wee' mε. Dbo Kea nua 'de Klisti 'a 'mε -ti 'un -wεe nyio 'na Kea se de nua' 'beε-, εmε -kmai" -ε -sii nyio 'o 'kpi -wee' "klein.

26 'Ma de'di -wi", de ao nia 'un ao si ε "jriε- o. Aou Kea -teea kpoi" -wεe -o -jea εε' 'ce ni 'de ao 'klu ε, nyu 'blua "kpeinyu 'jea de "ijuoun 'daa- uu se "i -ti. 'De nyu -nia nyu klae" -wεe -uu -jea -tein -cεen' 'ble 'de nyioou "jri 'de ε, uu se "i -ti 'de aou "klu -ke.

27 'Kaa di 'blua "kpeinyu a 'daa- suandi, umi Kea 'cra i -wεe ε 'je nyu -uua -daa' uua' -ce" tō 'dinoun -tin' "i 'dbaa. 'De nyu -sea' 'di ikua' 'ble 'de 'blua "kpeinyu "jri 'de ε, uupu Kea -tee kpoi" -wεe ε 'je nyu -uu -kmai" -tin' "i 'dbaa.

28 Di 'blua "kpeinyu 'na i se dεwou ni ε, -wεe uua -fleεan' 'de uu 'na -i se ni ε, umi Kea 'cra i -wεe di -kooan -ti' 'de 'kmu "kpeinyu "jri 'de ε, ε 'je -mi i-sa.

29 -Bo ε ni kan', -mε nyo "o nyo se ε 'beε- o 'je oo' -cei" 'beε- 'bo Kea "juoi.

30 'De Kea mε -nuε' -wεe ao ke Sesi Klisti "sii- "i. Omo Kea to 'e 'de -aa -ti' 'un -wεe -o -ni -aa tō 'dina' ke -aa "isrea' ke -aa 'pepe nia' -wεe -o -te 'o, -o -ni -aa -seiei.

31 -Wεe ka ε 'crua 'de Kea 'a 'sbε 'di, ε 'je kan' ni-. Wlu -crua' ε 'naa :

Nyo -o -nia "i -o -jea -tuosun de po 'de de jre' 'ε -ti' 'un ε, -mε de Tu"bo nua, εmε -εε -tuosun o 'je de po.

Ka Pou nua Klisti 'a -ti' 'tmoun 'bo Korenti ε

1 'Ma de'di -wi", -ta 'un jia 'de aou "klu tein" -wεe 'ma 'tmua Kea 'a tō -ti 'de ao -pee ε, ε se 'e 'ma wou icεean' ke 'ma de "jriijua' 'un ni-,

2 de-nuε' 'un se ε "i ni 'de 'ma tō 'un 'je de jre'ε 'nyu 'wou 'de aou "klu, -bo ε se Sesi Klisti -o -kooa 'bo tu -kwli" 'a -ti' ni ε.

3 No" -ε 'di 'un nia 'e aou "klu ε, 'un se 'diikua' 'ble, faun a nu 'un 'ε, 'ma di a cre'.

4 -Ta 'ma 'tmua Kea 'a -ti' 'de ao -pee ε, 'un se ε nu 'de 'ma wou icεean' ke 'ma de "jriijua' 'un -wεe ao se 'o 'ma -ko 'de bla, 'kaa Kea 'a -Suu mε -sa εε' "ikmaa' 'kwla, εmε -nuε' -wεe ka di 'un 'tmua i nia tō -ti ε, ε po "jri "kpaε'.

5 -Je ε nia kan' -mo ε, -mε aou' Klisti 'a -ti' tō 'un 'jea' se 'o nyioo' "kpei tba, 'kaa ε tba 'o Kea 'a "ikmaa' "kpei.

Kea 'a tō 'dina'

6 Tō'di ni wlu -aa -tmua, nyu -uua pee Kea 'a -Suu nmaea -wi" -mu a mu i 'mii 'wouan' 'pepe. 'Kaa ia' tō'di ni wlu se 'no 'kmu "kpei 'wlu. I se 'e nyu klae" -blea 'blua- 'un 'wlu, de-nuε' uua' "ikmaa' 'a -kwle isou-ti.

7 Tō'di ni wlu -aa -tmua ε 'wluε 'o Kea o, ε -ten 'de, -wεe ε pa 'kwla tein" 'de nyio -pee. Tein" sese ε, Kea -teeε kpoi" 'de -aa 'nyu 'wlu -ti 'un.

8 εε' tō'di ni wlu tu ε, nyu klae" -uu -nia 'no 'kmu -ne "kpei se ε juo-. 'Kaa -bo uu juε 'de ε, -mε uu se ε 'beε- uu 'je Tu"bo -o -wba 'nyu 'bo tu -kwli" ko.

9 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di tein" 'kamε 'da, ε 'naa :

Di nyio 'o "jriε- sea tba due', di nyio 'o doun" sea 'wou due', di nyio sea tō inaa due', umi Kea -tee nyu -kma εε' -ti' 'dei.

10 Iumi Kea cεen 'de εε' -Suu 'un -wεe ε -sa 'kwla 'de -a -pee, de-nuε' Kea 'a -Suu mε -εε -gbun' 'e di -wee' "klein 'un 'pepe, εε mu 'mamau 'su εε jea 'e Kea 'di ten sun -sou -gbun.

11 Tō' -o, nyo -jo -ni 'e nyu "klu -wεe -o -juo di -nia 'e nyio 'un -bo ε se nyio 'o -suu -nia 'de o 'un ni ε. 'Kamε ε ni -ke nyo jro' se ε 'beε- o 'je Kea 'a tō' juo-, -bo ε se Kea 'a -Suu ni ε.

12 'De -apu mo ε, -a se -suu -ε -nia 'e 'kmu "kpeinyu 'un 'ble, 'kaa -Suu -wba 'e

Kea 'bn me -a -ble, -wee 'saavn Kea nva -a "jrrii -a -je 'e e 'dei 'won.

13 -Bo -aa sea ia' di tu 'tmv 'de nyv -pee e, -a se nyiwtv 'bn "duo- -wee -a se ee' de tu nv. 'Kaa wlu Kea 'a -Suu twv -avn imi -aa -tmv. Di Kea 'a -Suu a nva imi -aa -sa wv 'de nyv Kea 'a -Suu nva 'e 'bn -pee.

14 'Kaa nyiv v'v nmi tv v'v 'won di -wlvv 'e Kea 'a -Suu 'bn 'mii. -Bo vv sv 'won e, vv 'dvi svanvvn 'a wlv, v se e 'bee- v 'je 'e v 'dei 'won, de-nve' nyv Kea 'a -Suu nva 'e 'bn 'a 'sv mv -juv ia' "kpei- -seea' ka.

15 Nyv Kea 'a -Suu nva 'e 'bn -mv e, v juv di -wee' "klein 'a "kpei- -seea' ka 'me. Nyv jrv' see 'bee- v 'je -mvv' jei tu -svn i 'je.

16 'Kamv wlv -criva' 'da, e 'naa :
-v -juv Tv'bo 'a tv' -wee -v -je e 'svv -tu' e-
?
'De -avv mv e, -a -blee Klist 'a tv'.

3

Nyv -nvva Kea "juvi

1 'Ma de'di -wi", -bo 'ma sea avv -pee wlv e, e se ka nyv v wlvv nyv Kea 'a -Suu nva 'e 'bn -pee ni-, ka nyv -nva nyv dee 'de Klist 'a -tv' 'bn nva, 'kamv av ni-.

2 Di 'vn tvva avv e, ia' 'mii 'wvan' se 'kle ni-, 'vn se avv di -kmai" tvv-. Ka nyv v "nyva "judee nyvni, 'kamv e ni-. 'In se avv diide -ceen' "nyi ke, av se e 'bee- av 'je diide -ceen' di. Ka "judee sea' 'bee- -v 'jea diide -ceen' di e, 'kamv av ni tein", 'de 'kamv av ni 'e -svvni 'di ke-,

3 de-nve' av se nyv Kea 'a -Suu a pv -je v ni ke. Dee-tv 'ma 'da kan' a, eme -ni ba -kvlv v o nva' v, -cea' ni 'e avv "klu 'me ke.

4 -Bo avv jrv' wlv -wee -mv 'na 'vn nve 'v Pvv 'de, -wee jrv' 'na 'mv nve 'v Apolvt 'de 'ee, -me -ta ka av ke 'kmv "kpeinyv -seea' "kpei- e- ?

5 -v ve- -ni Apolvt e- ? 'De -v ve- -ni Pvv e- ? -A nve nyiv -v. -A nve dbonvvn -v. Kea dbv -avn -e, -wee -a -je e nv 'de av 'je Klist 'a -tv' tv' 'bn 'je. Dbv Kea -tea' -a kwa eme -a nv due 'due.

6 Ka nyv -a nva -kle' dbv nva, 'kamv -a -ni. De 'mv doa, eme Apolvt pv "ni "kpei, 'kaa Kea 'a 'sv me -nve' -wee ee' de tu me -wee ee 'boa.

7 -Je e nva kan' -mv e, -me nyv -doa de v, -v pv de "ni "kpei v, sv -wee' se devvn

ni-, Kea me -ni de -wee', de-nve' eme -nve' -wee doode e me, 'de ee 'boa.

8 Nyv -doa de v, -v pv de "ni "kpei v, sv nve de due' sv se "kpei- -seea'. -Kei" -e -ke jrv' 'v nvvdbv -kva' "i e, eme Kea a mv v -saa',

9 de-nve' ka -a -nva 'svv v, -a -bee svn v, -wee -a -ke Kea nv dbv -tadv. Avv mv e, ka Kea 'a -kle' nva, 'kamv av ni-. Ka Kea 'a -gbv" nva, 'kamv av ni -ke.

10 'Saavn Kea nva 'bn "jrrii e, eme -nve' -wee 'vn -te' -gbv" 'a -gvbn ka -gbv" pv -nva tv'di nva. 'De nyv jrv' ji la -wee -mv v 'jaa- -gbv" 'a blo' 'bo e "kpei. Nyv -sva pv -gbv" 'bo ee' -gbv" -gvbn tu "kpei e, sv -tu" svv -gbv" pvsvn 'a -tv' due 'due.

11 Sesi Klist mv -ni -gbv" 'a -gvbn', nyv jrv' se e 'bee- v 'je -gbv" -gvbn jrv' -te' 'bo -me 'de.

12 'De nyv -sva pv -gbv" 'bo ee' -gbv" -gvbn tu "kpei e, -bo jrv' nv 'svni v, -bo jrv' nv 'wei v, -bo jrv' nv 'sei 'dve v, -bo jrv' nv ti v, -bo jrv' nv -kaa-, -wee v 'je 'v -gbv" pv e, ka "v ka e 'je e ni e, vv' nvvdbv a mv "jri "kpaev' pv.

13 Ka jrv' v nva -gbv" -tesvn 'bo ee' -gbv" -gvbn tu "kpei e, ee mv "jri "kpaev' pv Kea 'a nyv 'a 'pee 'jev v. 'De ee' 'v tv 'di e, nyv -wee' "klein 'a nvvdv a mv 'e ne 'bn ceen'. De jrv' 'v dbv nva 'vn e, ne me -je e tv-, -wee nyv 'je e 'je 'pepe.

14 Dbv jrv' nva -bo e jii 'de ne 'vn -wee e se sv e, -me -mv 'v jei tu a mv -paan' 'jea'.

15 'De -bo jrv' 'v nvvdbv jii 'de ne 'vn -wee e sv e, -me -mv se -paan' 'jei, vv mv 'pva' -mv, 'kaa ka nyv v svv 'e ne 'vn -wee vv 'pva, 'kamv v ni-.

16 Ka av nva Kea 'a -gbv" -wee Kea 'a -Suu "tia 'de avv 'bn av sv juv- ?

17 'De nyv -vv mv nva' -wee Kea 'a -gbv" 'jea svn e, Kea a mv vv' jei tu i-saa' -ke, de-nve' Kea 'a -gbv" -e -kveai 'pepe e, eme av ni-.

18 Nyv 'bo 'e avv "klu ni e, -wee v 'bo vv -ce" 'kpa 'sre ipove. Ka -bo 'kmv "kpeinyv -gvbn nyv jrv' ja -wee svv 'dvv- tv' 'dini i e, v 'bo vv' -ce" tv' 'dini 'daa- kan'. v -saa -me 'e tv' 'dina' tu kwa -svn -wee 'kmv "kpeinyv -sea' Kea juv 'je v svvni 'daa' 'de ee' -tv' 'bn, -me vv mv tv' 'dini -vvv' 'kpa',

19 δε-νυε' 'kmu "kpeinyu 'a to' dinua' -me ka suan nia, 'kamō ε ni 'de Kea "jri 'de. Wlu -crua', ε nιe to' -o. Eε' wlu tu 'naa : Kea kpuven δε "ijuoun "kpei 'de uua' 'sre 'blea' 'un.

20 'De wlu -crua 'de fo' jre' o ke'wle -me 'na : Ka δε "jrijuoun 'a to' inaasun nia δε foo' ε, Tu"bo ju'.

21 -Je ε nia kan' -mo 'ja a, -me nyo jro' 'bo sun -kwli" tbaa -wee o 'bo o' -cei" 'beeε 'de nyio'pu 'a -ti' 'un, δε-νυε' di -wee' "klein nιe aoa' δε -o.

22 -Bo ε ni 'mo o, -bo ε ni Apolosi o, -bo ε ni Sefasi o, -bo ε ni 'kmu -wee' "klein o, -bo ε ni 'kmunia' o, -bo ε ni 'mea' o, -bo ε ni di -nia 'e -stanwi 'di o, -bo ε ni di -a mua jia' 'de nya o, di -wee' "klein nιe aoa' δε -o.

23 'De aopu mo ε, ao nιe Klisi 'a δε -o, -wee Klisi ni Kea 'a δε.

4

Tu"bo nιe Poo 'a 'pee 'jei

1 -Je -a -nia Klisi 'a nyu 'ja a, -me Klisi 'a dbonun mu nyu 'je -a 'daa-. to' -ti -i pa 'kwla a, umi -ia 'kwla-sadbo Kea -te -a kwa.

2 Nyu nyu -tea' dbo kwa, δε due' nyu a -pōan i 'de o' -ti' 'un ε, εme -ni o 'je εε' dbo tu "jriε- tu" ka -cōon' ka.

3 -Bo ε -tu" 'mo ε, -bo aoa sea 'ma 'pee 'je o, -bo nyo jro' o sea 'ma 'pee 'je o, εε' -sōon se 'un nu. 'De 'mo se ε 'beeε- mo 'un 'je 'ma -ce" 'kpa 'a 'pee 'je, δε-νυε' δε -εε' -ti' 'un 'ma pēe 'jea 'un "bli -ce" ε, ε se ni-.

4 'De ε se εme -nyε' -wee 'un 'kpa "isrei 'bo Kea "juoi ni-. 'Kaa Tu"bo mo -je 'ma 'pee 'je.

5 Εme -ti ao 'bo no" "juoi -siie, -wee ao 'bo nyo jro' o 'pee 'jeε. -Sōnti Tu"bo a mua de jia' a, o muε nua' -wee di "klein -pa 'kwla 'de kwie 'di o, to' "klein -nia 'e nyio pēe o 'je 'kpaε' 'pēen-. 'De εε' no" tu 'di mo δε -ε -ke jro' -kōoa' 'i ε, Kea 'je o εε' -ti' o po.

Klisi 'a dbonun 'a -ti'

6 'Ma de'di -wi", -bo 'un -sa 'o 'un ke Apolosi -pūn" -wee 'ma sea aopu wlu -pee 'tmu ε, -me 'un nιe 'i 'un 'je aopu δε to'o, -wee -ta wlu -ε -crua' sia, ao 'je 'o siie. Aoa'

jro' 'bo o' -cei" 'beeε 'de nyo jro' o -ti' 'un -wee o 'bo jro' -fluεn.

7 -Mo -o' -beeε' o' -cei" ε, -ta ka -in -ke nyu jru' -seea' "kpei- ε- ? Δε -in -blea 'ee, nyo se ε -un -nyu" ? 'De -bo nyo "nyu ε -un 'ee, -me δεε -ti -ma -beeε' -ma -cei" ε- ? Ε -ko' -na δε -wlu 'e -ma -ce" 'un ε- ?

8 Ao dbo' -we- la, ao 'kpa "wliijeun -we-. -Ta -a sea 'de aopu o jii ε, -me ao 'na ao nyu' -we-. 'De 'un nιe 'i -mo -ceen', ao ke -a -je mu -a -je nyu' -tadue.

9 'Kaa -apu -nia Klisi 'a dboun -apu mo ε, δε 'ma 'jea i 'de -aa -ti' 'un ε, εme -ni Kea nu -avn nyu -wee 'a de 'bo'o -gbo'o 'un. Ε -ko' -na -aa nyu tu -tee 'mea 'a -tea', εme -ti 'kmu -wee' "klein ke Kea 'a "soa-wi" ke nyio'pu a 'jraa- -avn.

10 Δε -a -ke Klisi "sia 'i ε, -a -kpa suanun, 'kaa aopu mo ε, ao nιe to'di 'de Klisi 'a -ti' 'un. -Apu mo se 'diikua' 'ble, aopu mo ε, ao kuue 'dii. Nyu a -fleεn -apu mo 'me, aopu mo ε, nyu a 'tmuε aoa' 'nyu' 'dōe.

11 Δε -nyunia 'de -stanwi 'di ε, 'muε- ke "ni 'natun a 'dba -avn -ε. -A -cen kui, -aa -jeε -aa -ce" wōn 'de blati 'kwa, -a se "jru 'wlaun' 'ble, -aa nu -mu' -ta, -wlu' -ta.

12 -Bo -a -je δε 'je -a -je di ε, -aa -ce" 'kpa 'a sun a nyε dbo, -aa' plee seaa'. Nyu -a -cree" 'a -avn ε, -aa poε u'pu 'diwan. -Bo nyu a sea -a 'kle -tu" ε, -aa' wlu wlu'.

13 -Bo nyu a sea -aa 'nyu' sain "si ε, -aa -tmuε u'pu wlu 'dōe -pee. -Aa -tu" ε u'pu -ti' -kwli' i-. Ka wuuodi nia, 'kamō -a -ni 'de 'kmu "kpeinyu "jri 'de, uua -fleεn -avn -ε.

14 -Bo 'ma sea wlu -nia kan' 'cri -wee 'ma sea ao -jei" poo ε, -me 'un se ε "inu 'un 'je aopu -tin' 'i 'dbaa, 'kaa ao nιe 'ma -ti' kmanynuu -o, εme -ti 'ma -tu" aopu 'sni.

15 Nyu -a to'oa aopu Klisi 'a -ti' -bo u'ni -kwlu due' mo 'de ε, ao se "bo -wi" -tuu" 'ble, ao "bo nιe due' koun -gbai', δε-νυε' tein" ε, -ta 'un 'tmua aopu -pōia" -ti -wee ao -teea Sesi Klisi 'a -ti' to' 'un 'jea' a, -me ka ao "bo nia, 'kamō 'un ni-.

16 'Bo -me 'de ε, 'ma bae aopu i, ao 'cian 'ma kpliη.

17 'De εε' -ti' 'un mo 'ma dboo Timote 'de aopu o, o nιe 'ma -ti' kmaju -o, o' poo wlu fai" 'de Tu"bo 'a -ti' 'un. Ka Klisi a poa 'ma 'kmu -je o ε, o' mo -o' mu ε aopu -kwlu

o poa'. Eε' de tu me 'ma toɔ nyu 'de Kea -gbu 'dii -ta "o -ta.

18 Nyu jru' -ni 'de aopu "klu -wee -uba -bee' uba -cei". De uba' nyu tu a naa to' i ε, eme -ni ub 'na 'mo se aopu "i -teea' jii 'bode.

19 'Kaa -bo Kea nte "i ε, 'in se 'un -kwlei 'ma jea 'de aopu o ji. 'De εε' no" tu 'di mo 'in 'je -cei" 'beeyu -nu 'a "ikmaa' jee-. -Me 'in se wlu -i -wuba 'e ubu 'won 'o 'su -kwlo kpai,

20 'Kaa Kea 'a 'beode 'ε -ti' nte "ikmaa' -son, ε se 'e won 'di 'a 'su ni-.

21 De aoa -pon i ε- ? 'In 'ble klaejo -wee 'in 'je 'de aopu o jii -ae, -aee' 'in ji 'de aopu o -wee 'in 'je 'ma nyio 'o -ti' kmaa' ke 'ma 'diwon nmoa' to 'de ao -pee ? De aoa -pon i ε- ?

5

Kphn -sea' nu ka ni ε

1 De nyu a 'tmua -ta "o -ta -wee 'in 'woan 'de aoa' -ti' 'un ε, eme -ni ub 'na jei" 'je desavn -nia 'de aopu "klu -sie' -jei", ε je -je nyu -sea' Kea juo a nua -sii-. Uu 'na "ju due' -ni 'de ao "klu -wee -o -so "bo 'nyno 'kwa.

2 Di -sea' nu ka ni, umi -ta nuve 'de aopu "klu umi -ni kan' -wee aoa o 'bee- aoa' -cei" -ke. De -je ao 'jea nu 'de ε, eme -ni ao 'je "jrii "kae- 'de εε' desavn tu 'a -ti' 'un -wee ao 'je oɔ' "ju tu 'de aopu "klu -sa.

3-4 -Bo ε -tu" 'mo ε, 'ma nyiojo -me se 'de aopu "klu ni -mo, 'kaa 'ma naa aoa' -ti' to' "kpei-, eme -ti "ju -o nua εε' desavn tu ε, 'in -ko' oɔ' 'pee kpuan' 'me 'de 'un pee o 'de -aa Tu"bo Sesi 'a 'nyni 'un. Ka nyoo nua 'de aopu "klu ε, 'kamɔ 'in ni-. -Bo 'in se 'e aopu "klu ni mo 'de ε, ao ke 'ma -a -sii" ε "i 'de Tu"Bo Sesi 'a "ikmaa' 'un.

5 'De -a -je oɔ' "ju tu wlu "kpei cen 'de -sion' 'kwa -wee oɔ' 'bluku 'je ison-. 'De -sonti Tu"bo a mua nyu -wee' 'a 'pee 'jea' a, -wee oɔ' -suu 'je 'puua' 'je.

6 'Mo 'na -bo aoa sea aoa' -cei" 'bee- ε, ε se "jrii nmo-. Ka -di'pen -puun" de 'ε de-saan" ka a -puun" 'a fai' 'a 'poo -wee' "klein ao see juoo- ?

7 Eme -ti ao 'je desavn -ne 'de aopu "klu -sa -wee ao je ε ba 'kwa 'je, 'de ka nyu dee nua, ao 'je kan' ni-. To' -o, Klisti -ko' -apu

-nua oɔ' nyu 'a desavn 'me. Klisti 'me -aa 'mea', omo -ni -aa Paki-.

8 -A -tu" kuonkwla' 'wlu -ko -ε sea -di'pen -puun" de o mu -wee -a -je 'pepe ni de to' -ti 'un. -A -sa -di'pen -puun" de soa -ε -nua 'sre ke 'diwonynia' kwa -son.

9 De 'in 'tmua ao -pee 'de 'sbe 'in pooa aopu -jei" tein" 'di ε, eme -ni ao ke jei" 'jenyu 'bo sun' pooe.

10 'In se 'na ao ke jei" 'je nyu "klein -sea' Kea 'a -jei" naa 'bo i -teeε. Nyu -uba -jea jei" -wi" o, nyu di a poa pee "i o, nyu -a -jriia" o, nyu -a -gbεεa' koin "juo o, ub ke -a -wee' plaan 'no 'kmu -ne "kpei 'me. 'In se 'na ao ke nyu -nu 'bo i -teeε. -Bo 'in 'da kan' -mo 'de ε, -me ao 'je 'no 'kmu -ne "kpei -cra' -o.

11 De -εε 'sni 'ma -tua" ao kpleiin ε, eme -ni 'in 'naa : Nyu aoa 'daa- de'di 'de Klisti 'un, -wee -oo -jea jei" -wi", 'de nyu 'a di a pooa pee "i, -wee -oo -gbεεa' koin "juo 'de -oo dooa nyu 'a 'nyni, -wee -oo poa nmo "jru 'de -oo -jriia" a, o ke ao 'bo naa, o ke ao 'bo sun -tadue pooe mo "pi.

12 -A se ε 'bee- -a -je nyu -sea' Kea 'a -jei" naa 'a 'pee 'je. 'Kaa nyu -uba naa Kea 'a -jei" -bo ub nu desavn ε, ubu -a 'pee -a -je 'je.

13 Nyu -sea' Kletien ni ε, Kea me -je -wi" -mu 'a 'pee 'je. Aopu mo ε, ao -sa desavnui 'de aopu "klu, 'kamɔ ε 'cruε 'de Kea 'a 'sbe 'di.

6

De'dinyu 'a ba "kuan poo-ti

1 -Bo nyu jro' ni 'e aopu "klu -wee o ke oɔ' de'di 'ble 'tmua' 'ee, deε-ti oɔ mu oɔ' de'di "kuan pooa' 'de nyu -sea' Klisti 'a -ti' to' 'un 'je o -wee -mu a 'je uba' 'pee ε- ? Deε-ti oɔ' kpa oɔ' 'tmu -ti 'de Kea -gbu 'di -wee Klisti 'a nyu 'a -si' "kpei ε- ?

2 Ka nyu -jea Klisti 'a -ti' to' 'un uba mua 'kmu -ne 'ε 'pee 'jea' a, ao si juo- ? 'De -bo ε ni aopu mo -je 'kmu -ne 'ε 'pee 'je 'dee, -me -bo 'tmu-ti -saan'- 'kpa 'bo aopu 'nyni ε, ao se ε 'bee- ao 'ji "kpei- -seea' -wee'- ?

3 Ka -aa mua Kea 'a "soa-wi" 'a 'pee 'jea' 'wi jre' o, ao si juo- ? 'De -bo ε ni kan' -mo 'ee, deε-ti -a se ε 'bee- -a -je 'kmu 'kpeidi' 'a 'pee 'je ε- ?

4 'De -me 'kamɔ ao juu -wee -bo 'tmɔv -ti -nia kan' 'kpa 'bo aopv 'nyni ε, 'de aoa ple aoa mu 'e nyv sea' Kletien ni o, -wee -wi" -mɔ a 'je aoa' 'pee.

5 De 'ma 'tmɔva -ta, ε se aoa' -tin' 'blee ? Nyv -jea tɔ'di ni -wee -ɔ -jea ɔɔ' de'di -wi" 'a -ti' "i-seea' -mɔ se 'e aopv "klu ni -wee" - ?

6 Nyv -nia de'dinynuu 'de Klisi 'a -ti' 'ɔn, -bo 'tmɔva' ni 'o vɔpv 'nyni -wee vɔ 'je ba "kuan poo 'de nyv sea' Klisi 'a -ti' tɔ' 'ɔn 'je -pee ε, ε se "jrii nmɔ.

7 -Je -cea' nia 'bo aopv 'nyni mɔ -wee' -wee aoa pɔoa ba "kuan a, -me niε -kɔ -o, ε je aopv -pɔn" ni-. Deε-ti -bo nyv 'fa aopv "i -wee aoa' 'bεε- pεε "wɔin ε- ? Ao se ε 'bεε- ao 'je aoa' -cei" "tai- nyv 'je aopv wɔn dii- ?

8 Di -i sea "isre ε, umi aoa nu aoa' de'di -wi" "jrii, -wee aoa -sa' vɔpv di 'kwai. Nyv -vɔ -ke ao 'jea Klisi 'a -ti' tɔ' 'ɔn ε, di aoa nua vɔpv "jrii, umi -nao.

9 Ao seε juo ka nyv -sea' "isre sea Kea 'a keema' -kwɔ 'blei ε ? Ao 'bo aoa' -ce" 'sre ipooε, jei" 'jevɔn o, kɔin "juɔi -gbεεa' vɔn o, nyv 'a 'nynɔ 'jevɔn o,

10 nyv -vɔa 'sɔ a nua ba 'nynɔ 'vɔn o, "jrii vɔn o, 'kwa i 'nevɔn o, nmɔ "jru pɔvɔn o, nyv -pa' "kpei bla vɔn o, nyv -vɔa nua ia' di tu ε, vɔ se 'e Kea 'a keema' -kwɔ 'di pa i.

11 'De di -nia 'mɔva- mi aoa' jrv' ni 'vɔn tein" 'de-. 'Kaa ao se kan' -mɔ ni 'bode. Kea -sa aopv de savɔn 'a -flen" -pɔn", εε 'daa- aopv "isrevɔn 'de -aa Tv"bo Sesi Klisi ke -aa Kea 'a -Suu 'a 'nyni 'vɔn.

Aoa' nyiɔjɔ -wee' -tes Kea 'a -tea'

12 Aoa 'jee, 'in 'bεε- 'in 'je de -wee' nu, 'kaa de -wee' nua' se kan' 'ma 'dɔe ni-. 'In 'bεε- 'in 'je de -wee' nu, 'kaa 'in se ε 'bεε- 'in 'je 'ma -cei" "tai- -wee de jre' 'je 'vɔn kvɔn 'vɔn 'ble.

13 Diidi -tes "kwli 'a -tea' -wee "kwli -te diidi 'a -tea'. 'Kaa 'wɔ jre' -εε mu nynia' -wee Kea 'je di 'a kpe 'sɔɔn -ni i -sa. 'Kaa aoa' 'blɔku -me se de "jriitian 'a -tea' -te, ε -tes Tv"bo 'a -tea', -wee Tv"bo ni εε' jei.

14 'De ka Kea -sa Tv"bo "kunyɔ' 'kamɔ ε 'je -a "kunyɔ' -sa -ke 'de εε' "ikmaa' 'vɔn.

15 Ka aoa' 'blɔku nia Klisi 'a 'dae ao seε juoo- ? 'De 'mɔ 'beεε 'in 'je Klisi 'a dae-

'vɔn "duo, -wee 'in 'ji -kwɔi -te'nynɔ 'ɔ de 'vɔn nuv ?

16 Ka nyv -ɔ -ke -kwɔi -te 'nynɔ "sia "i, -me ɔ ke v 'kpa nyv due', ao seε juoo- ? Wlu -crua' ε 'naa : Nyv 'sɔɔn -nia 'mɔva, vɔ 'kpa nyv due'.

17 'Kaa nyv -ɔ -ke Tv"bo "sia "i ε, -me ɔɔ' -suu ke Tv"bo 'a -Suu 'kpa de due'.

18 Ao ple 'nyni-san nua' "juɔi i. Disaiv jri' nyiɔ nua, ɔɔ' nu -mi ɔɔ' 'blɔku "jrii, 'kaa nyv -ɔɔ -jea jei" ε, -mɔ ɔ nuε ɔɔ' -ce" 'ε 'blɔku de savɔn "jrii.

19 -In" ka aoa' 'blɔku nia Kea 'a -Suu 'a -gbu", ao seε juo- ? -Suu -wlvɔ 'e Kea 'vɔn ε, εme -ni 'de aopv 'vɔn. Ao se aoa' -ce" 'ble, Kea me -ni aoa' 'Blei.

20 De-nuε' ao -tien', aoa' sɔɔn' kma', de εε' -ti' 'vɔn ε, aoa' 'blɔku -wee' 'je Kea 'a -tea' -te -wee ao 'je εε' 'nyni "i 'bεε- 'de ao kui'.

7

Ba "blitii-ti

1 'Ma 'ce, -ti' ao -teea' 'mii 'de 'sbe ao ja 'vɔn 'di ε, umi 'ma ji "kpei -saa' la : -Bo "junmɔu ke 'nynɔkpao' se -tadue i -te ε, -me nmɔ "jrii.

2 'Kaa -bo jei" 'jedεsavɔn -ε -siia i wɔin" 'pv ε, -me "junmɔu 'ble ɔɔ' 'nynɔ -wee 'nynɔkpao' 'je va' -ne kvan 'ble.

3 De "junmɔu 'jea nu 'de ɔɔ' 'nynɔ -pee ε, εme ɔ 'je nu. 'De de 'nynɔkpao' 'jea nu 'de va' kvan -pee ε, εme -mu 'je nu -ke.

4 'Nynɔkpao' se "ikmaa' 'ble 'de va' -ce" 'ε ku "kpei, ε niε va' kvan 'a de -o. 'Kamɔ ε ni -ke 'de kvan 'a -ti' 'vɔn -ke. ɔ se "ikmaa' 'ble 'de ɔɔ' -ce" 'ε ku "kpei -ke, ε niε ɔɔ' 'nynɔ 'ɔ de -o.

5 Ao 'bo ba o tien -bo ε se ao 'bεε wlu 'vɔn -wee ao 'je Kea bae ni ε. 'De wlu ao 'bεεa 'vɔn -bo εε' nɔ" 'wlv 'o -jei" ε, -me ka ao 'wlvɔ ao jii kan' de -wee aoa' -in se -ma -ce" "wɔin 'bεε- je -sion' -je "nyi -wee ɔ je aopv 'de jei" 'je de savɔn 'di po.

6 De 'in 'tmɔva -ta ε se ke' 'ma -te' aopv "i ni-. De nyv 'bεεa vɔ 'jea nu εme 'ma 'tmv 'de ao -pee.

7 'In niε "i ka 'mɔ nia "nynunmai -wee' 'je kan' ni, 'kaa Kea 'a nyv 'da sɔn se -kooɔ'. De -εε 'kpi ε "nyia jrv' ɔ, -me niε

εε' -νε ka-. Ε "nyι nyo jro' de jre'e 'kpi, -wεe ε "nyι nyo jro' de jre'e 'kpi.

8 Δε 'ma 'tmva 'de kloo" jeυn ke -tion" nynokpae' ke 'nynokpae' -sea' kvan 'ble -pee ε, εμε -ni ka 'in nia due' -bo υb ni kan' a, ε nmoi".

9 'Kaa -bo υb se vva' -ce" "wain 'βεε- 'ja a, -με υb 'ble 'nyno, υb "ti jra. 'Nyno 'blea' ke jra "tia" "paa", ε je -ma -kain 'mee dao' 'dii 'de 'nyno 'ble-ti ke jra "ti -ti 'yn -sii.

10 'De δε 'ma 'tmva 'de 'nyno jeυn ke jra "tiυn -pee ε, ε se 'mo -oo -tmυ ε ni-, ε ni Ty"bo 'a -ce" 'kpa -tmυ ε, 'nynokpao' ke va' kvan 'bo "i ciυen.

11 'De -bo υ ke va' kvan ciυen "i 'ja a, -με υ 'bo jra dee "tie. -Bo ε se -με ni ε, -με υ ke va' kvan -seea' -ti' "kpei-. 'De "junmou -mo 'ja a, o 'bo oo' 'nyno 'kwla -saa.

12 Δε 'ma jia 'tmva' 'de nyυ jrv' -pee ε, ε 'wlvε 'de 'ma -ce" 'yn, ε se 'e Ty"bo 'yn 'wlv. Εμε -ni -bo nyo ni Kletien, 'de oo' 'nyno se Kletien ni -wεe υ se ε "inu υ 'je o 'kwa 'wlv ε, o 'bo υ 'kwla -saa.

13 'Kamo ε ni -ke -bo jra 'nyno ni Kletien, 'de va' kvan se Kletien ni, -wεe o se ε "inu o 'je υ 'kwla -sa a, υ 'bo o 'kwa 'wlvε.

14 Δεε-ti 'ma 'da kan' a, εμε -ni "junmou -sea' Kletien ni -no, Kea a -gbυυn o "jrie- -ceen' ja 'de oo' 'nyno -nia Kletien 'e -ti' 'yn. 'Kamo ε ni -ke, jra 'nyno sea' Kletien ni -wεe -va kvan nia Kletien ε, Kea a -gbυen υ "jrie- -ceen' ja -ke. -Bo ε se kan' -mo ni 'de ε, -με ka nyυ -sea' Kea juo nia, 'kamo vva' "nynuu- ni. 'Kaa Kea a -gbυen vva' "nynuu- "jrie- -ceen' ja -ke.

15 'De -jo -sea' Kletien ni -bo o nιe "i o ke nyo -nia Kletien 'je i -seea' a, -με υb -seea' i, -jo -nia Kletien -mo flon "kpei-, -με o se 'o ba "blitii-ti 'a ke' -son ni-. Kea 'da -avn -ε, -wεe -a -je 'e pee 'a blua' 'yn ni-.

16 Αμο jra 'nyno -o -nia Kletien -bo aa' kvan 'je 'pvva' 'je 'de aa' -ko 'di ε, a se ε juo-. 'De -mo "junmou -o -nia Kletien ε, -bo -ma 'nyno 'je 'pvva' 'je 'de 'ma -ko 'di ε, -in se ε juo-.

Δε ao nia -wεe Kea 'da aopy ε, ao -te 'bo i

17 Δε -je -kvan -ti' -wεe 'ma 'nyea "kpei- ε, εμε -ni δε Kea 'da jro' -wεe -εε vva 'a 'kpi ε "nyι o, εμε o 'je ny. Δε 'ma tooa nyυ Kea -gbi -wee' 'dii, εμε -nao.

18 Nyo -o mua 'klen -wεe Kea 'da, δε o mua 'klen o 'bo εε' -soon -tu" ε. 'De nyo -sea' 'klen mu -wεe -o -jea Sesi 'a -ti' to' 'yn ε, o 'bo -με 'ε to' inaa.

19 -Mo mu 'klen o, -mo -se 'klen mu o, -mi se -ti' kon-. Δε -je -kvan -ti' ε, εμε -ni Kea 'a ke' won 'jea'.

20 Δε jro' nia 'yn -wεe Kea 'do, εμε o 'je 'yn ni-.

21 'De -bo nyo ni kvonkwla' -wεe Kea 'do 'de o 'je Sesi 'a -ti' to' 'yn ε, o 'bo εε' -soon -tu" ε. 'Kaa -bo oo' kvonkwla' 'wlv no" -με nyini 'ja a, -με o "duo εε' no" tu 'yn -wεe o 'je oo' -ce" -pee -te.

22 Nyo -nia kvonkwla' -wεe Ty"bo 'da a, oo' nyo tu flon "kpei- -wεe o -te Ty"bo 'a -tea'. 'Kamo ε ni -ke nyo -tea oo' -ce" -pee -wεe Ty"bo 'da o nιe Klisi 'a kvon -o.

23 Kea -tin' aopy 'me, aoa' soon' kma', ao nιe εε' δε -o. Ao 'bo nyiopy 'a kvon 'kpa'.

24 'Ma de'di -wi", δε ao nia 'yn -wεe Kea 'da aopy ε, ao -te 'e ε 'dii.

25 'De -bo ε -tu" kloo" jeυn ke 'nynokpae' -sea' jra "ti -wi" -mv ε, Ty"bo 'a ke' 'in 'jea bla 'de vopy -pee ε, 'in se ε 'je. 'Kaa δε 'in naa to' i ε, εμε 'ma ji 'tmva' 'de υb -pee, δε-nve' 'saavn Ty"bo nva 'yn "jrii, 'de εε' -ti' 'yn ε, nyυ 'βεε- υb 'je 'yn -kwli' -te'.

26 Δε 'in naa to' i ε, ε ka, εμε -ni no" -a -nia 'di -ta ε nιe 'kleje no" -o. 'De εε' -ti' 'yn ε, -bo "junmou se 'nyno 'ble 'de ε, ε nmo "jrii.

27 'De nyo -blea 'nyno ε, -με υ ke o 'bo "iciυen. 'De nyo sea' 'nyno 'ble ε, -με o 'bo 'nyno 'ble -ko i-poen.

28 'De -bo nyo 'ble 'nyno ε, o se desavn ny. -Bo 'nynia -saan"- "ti jra a, υ se desavn ny. 'Kaa nyυ -blea 'nyno o, 'nynokpae' -tia" jra o, vva muε 'e 'kle -tuu"-tuu 'di 'kpa' 'de vva' 'kmu 'yn. Ia' 'kle tu mi 'mo ni "i 'in 'je aopy "wain cen, εμε -ti -wεe 'in 'na, -bo nyo se 'nyno 'ble ε, -bo 'nynokpao' se kvan 'ble ε, ε "paa'.

29 'Ma de'di -wi" δε 'ma 'tmva ao po ε doin" o : Kea 'a dbo ny no" -sia 'bo -a "juoi, ε se "iten. Εμε -ti δε -tba' 'e -stanwi 'di ε, aopy -blea 'nyno -bo ao ni 'kmu ε, ka nyυ -sea' 'nyno 'ble nia, ao ni kan'.

30 'De nyυ -vva -flan", ka nyυ -ti' sea i'wlvυ nia, υb ni kan'. Nyυ -vva -keea', ka nyυ -υb 'di sea won nmo nia, υb ni kan'.

'De nyu -vua poa 'doo e, ka nyu sea' de 'ble nua, ao ni kan'.

31 'De nyu -vua dia 'kmu -ne 'e cron' e, ka nyu -vua' dia 'kmu 'a cron' nua, ao ni kan'. Ao 'bo fee' i'wlaa 'de 'kmu -ne 'e -ti' 'bn, de-nue' e ke ee' di -wee' a mue -sia'.

32 'In se e "inu ao 'je -soon -tu" 'de 'kmu "kpeidi 'a -ti' 'bn. Nyu -sea' 'nyu 'ble e, -mo o -tue" Tu'bo 'a di 'a -soon. 'De oo -pon 'e Tu'bo "jri 'dei nmooa' i.

33 'De nyu -blea 'nyu e, -mo o -tue" 'kmu "kpeidi 'a -soon. Ka o 'jea nu -wee o 'jea 'de oo' 'nyu "jri nmoo e, eme oo -pon i. Oo' jei tu 'a to' 'wbe 'soon ee nu -mu' 'no -mu'.

34 'Kamo e ni -ke 'de 'nynokpae' 'a -ti' 'bn. 'Nynokpae' -vu sea jra 'ti due' ke 'nyu' mu' -wi" a "biie vua' to' -wee' 'de Tu'bo 'a -ti' "kpei, -wee vua' ku ke vua' -suu 'je oo' -tea' -te. 'Kaa 'nynokpao' -tia" jra -mu a -tue" 'kmu "kpeidi 'a -soon. Ka v 'jea nu -wee v 'jea 'e va' kuan "jri 'dei nmoo eme va -pon i.

35 -Bo 'ma sea wlu -ni 'tmu e, aoa' 'doo 'a -ti' 'bn -o. 'In se e "inu 'in 'je ao wlu 'a "kle -pee -gba'. 'In nua 'i 'in 'je ao sun o po -wee de jre' 'je aopu -je de kaan 'de ao ke Tu'bo 'je "i "sii-.

36 'Kaa -bo 'nynua' -saan" -te nyu 'o -tea', -wee oo' jei tu 'na : -bo v ke 'ma -a se ba "bli "tii- -wee va' jra "ti no" 'je -si' e, e se ka -soon' ka ni-. -Bo va' 'tun -nua 'de o 'bn, e 'e -jei' -si' e, -me o ke v "tii- ba "bli ka o nua "i e, o se desavn nu.

37 'De -bo nyu jro' 'wlu 'bo oo' -ce" -kwli" -wee o 'na : 'nynua' -saan" -tea 'ma -tea' -ta, v ke 'ma -a se ba "bli "tii-, -bo o 'da kan' a, -me ee' to' tu 'wbe 'de o pee o -ke, nyu jro' se o -klan" "kpei -te'. -Bo oo' jei tu 'bee- o 'je oo' -ce" "wain 'bee-, -wee o se 'nyu 'blei e, -me oo nua de 'doo.

38 De 'ma 'wlu 'tmua' a, eme -ni 'nynua' -saan" -tea nyu 'o -tea', -bo o ke v "tii- ba "bli e, o nua de -ceen'. 'De nyu -o -na 'in se 'nynokpao' 'a ku 'iblai 'su 'in 'je i -te e, -mo "paa' ke'wle.

39 'Nynokpao' -v -tia" jra -bo va' kuan ni 'kmu ke e, -me v se "kpei- flon-, 'kaa -bo va' kuan 'me e, -me v flon "kpei-. Nyu v nua 'i v 'bee- v 'je o "bli 'ti, 'kaa e 'bo nyu -sea' Sesi 'a -ti' to' 'bn 'je -mo nua.

40 To' -o, va' 'nynokpao' tu 'bee- v 'je jra dee "ti -mo -o, 'kaa 'bo 'mo -kwli", -bo v se jra dee "ti e, vua mue 'e 'mua- 'bn nua', e 'je va' jra dee "ti -ne -sii. 'Ma naa to' i e, -bo 'ma sea ia' -ti' tu 'tmu e, Kea 'a -Suu a po 'bn -je o -ke.

8

'Sraanmi 'a -ti'

1 De ao -teea' i 'de 'sraanmi 'a -ti' 'bn, eme 'ma ji "kpei -saa' la. To' -o, -a -wee' "klein juo de "jrii 'me -wee de -nua ka -soon' ka -a -juo ee' nu ka. 'Kaa de "jriijua' -me e, ee poe nyu -cei" 'beea' 'bn. 'De nyu -kma nyu 'a -ti' e, oo kuue nyu 'a di i.

2 Nyu -oo -daa' oo' -ce" de "jriijuoi e, -me ka nyu o nua de "jriijuosun -ceen'- o se e juo ke.

3 'Kaa nyu -kma Kea 'a -ti' e, Kea juo -mo 'me.

4 'De nmi vu -saa 'sraa- -wee vu "nyua koin -kea -bo e -tu" -mi 'a di -ti e, -a -je kan' 'me de jre' se 'e koin -kea 'de ni 'no 'kmu "kpei. Kea -ceen' nua due' koun -gbai'.

5 To' -o, di -nua 'e javn 'di o, di -nua 'no 'blua- "kpei o, -bo nyuapu a si Kea 'daa- mo 'de e, ka "o ka i 'je i -ti -wee nyuapu a si "juoi -gbee' 'de vua si vua' 'blei 'daa- mo 'de e,

6 e se kan' ni 'de -apu mo'o -ti' 'bn. -A -jue Kea -e -nua due' koun -gbai' e, eme -ni -a "Bo, eme -nu' di -wee' "klein, eme -ee -tea' -a -te. 'De nyu due' koun -gbai' mo -ni Nyu 'blei, omo -ni Sesi Klisi, 'de o 'bn mo Kea ceen -wee e nu di -wee'. Omo -aa 'kmu' wlu 'e 'bn.

7 'Kaa nyu -wee' "klein se ia' to' -ti tu juo-. Nyu jru' -gbee' koin "juoi tein" -wee ee' faun a nu. -Bo -wi" -mu di 'sraanmi 'su e, vu 'na vu nua desavn, 'su vua' pee a ple e i.

8 'De -me 'kamo e se diide me -je e nu -wee -a -je Kea -pun" 'kpa ni-. -Aa 'sraanmi dia' se e 'bee- e 'je -aa Kea 'a -jei' naa' "kpei po. -Aa -in se 'sraanmi di se e 'bee- e 'je -aa Kea 'a -jei' naa' "kpei cen.

9 'Kaa ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' -wee aoa' -ce" -pee-tea' je nyu -vua Kea -kwli" -tea' sea iku 'de desavn 'di po,

10 de-nue' -mo -o -na -o -jue de 'i -bo -in -te i 'de koin-gbi 'di -wee -ma sea de di, 'de

nyɔ ɔɔ Kea -kwɩ" -tea' sea iku 'je -ɔn 'je 'dee, -mɛ kɛ nɩ 'mɩa- -a ? 'Mɔ 'na, -bo ɔɔ' jei tu 'je -ɔn ɛ, ɔɔ muɛ 'sraanmi dia' -pɔn" -tea' -ke o.

11 -Bo ɛɛ' dɛ tu nɩ dɛsaʊn 'bo ɔ -kwɩ" -wɛɛ ɔɔ' pɛɛ se ɛ kwa blua 'de ɔ 'je 'o -ma -kɔ 'de bla -wɛɛ ɔ 'je ɛɛ' 'sraanmi tu 'di ɛ, -mɛ -ma dɛ 'jriijua' mɛ -nʊɛ' -wɛɛ ɔ -si' -jei", 'de -mɛ 'kamɔ ɔ nɩ -ma de'di -wɛɛ Klisti 'mɛ ɔɔ' 'mɛa' -ke.

12 -Bo aɔa sea kan' -mɔ nʊ ɛ, -mɛ ɛ se aɔa' de'di -wi" 'a 'sʊ aɔa nʊ dɛsaʊn 'jrii nɩ-, aɔa nʊɛ Klisti dɛsaʊn 'jrii -ke.

13 ɛmɛ -tɩ diidɛ 'ɩn 'jea di -bo ɛ 'je 'ma de'di 'de dɛsaʊn 'di pɔ ɛ, -mɛ 'ɩn se nmi di 'bode, -wɛɛ 'ma de'di je 'e dɛsaʊn 'di 'kpa.

9

Pɔɔ -saa ɔɔ' 'dɔɛ -nɩa kwa -sɔn

1 'Mɔ Pɔɔ, aɔa 'jea i -ta, ka 'ɩn nɩa Sesi 'a dɔɔi aɔ juo -mɛ 'mɛ. Dɩ Sesi 'a dɔɔn 'bɛɛa ʊɔ 'jea nʊ ɛ, 'ɩn nʊɩ' -ke. Ka 'ɩn -tea 'ma -cɛ" -pee aɔ juu'. 'ɩn 'jee -aa Tʊ"bo Sesi 'jriɛ- 'mɛ. -Aa Tʊ"bo 'a dɔɔ 'ɩn nʊa aɔpʊ -nɩ ɛɛ' -kei".

2 -Bo nyʊ jɾʊ' se 'ɔn Sesi 'a dɔɔi 'daa- mɔ 'de ɛ, ka 'ɩn nɩa Sesi 'a dɔɔi, aomɔ 'je kan' 'mɛ, dɛ-nʊɛ' dɛ aɔ 'jea -aa Tʊ"bo Sesi 'a -tɩ' tɔ' 'ɔn, ka 'ɩn nɩa ɔɔ' dɔɔi ɛmɛ -to ɛ.

3 Nyʊ -ʊɔ -nɩɛ "i -ʊɔ -jea 'ɔn 'wɔn i -tee' ɛ, dɛ 'ma 'tmʊa 'de ʊpʊpʊ -pee, ɛmɛ -nao.

4 Aɔpʊ -ɔɔ -tɩ' 'ɔn 'mɔ nɩa Tʊ"bo 'a dɔɔi ɛ, 'ɩn se ɛ 'bɛɛ- 'ɩn 'je aɔpʊ "ni ke diidɛ 'dbaa 'dee- ?

5 Ka Sesi 'a dɔɔn jɾʊ' o, ɔɔ' de'di -wi" o, Sefasɩ 'blea 'nyɔnɔ ɛ, 'ɩn se ɛ 'bɛɛ- 'ɩn 'je Kletien 'nyɔnɔ 'ble -wɛɛ ka 'ma mua ʊ ke 'ma 'je kan' muu ?

6 -Aee' 'mɔ ke Banabasɩ mɔ -aa 'sʊ 'a sʊn 'e dɔɔ nʊ -wɛɛ -a -je dɛ 'je -a -je dii ?

7 "soa-wi" -a -fɔan' tʊ ɛ, nyʊ 'na ʊa' -cɛ" 'ɛ -kei" mɛ ʊa "duo 'ɔn -wɛɛ ʊa -tɩn' diidɛɛ- ? 'De nyɔ ɔ -ɔ -doɔ tu -wɛɛ -ɔ sea ɛɛ' 'jɔ di -ta -mɔ 'wɩɔ ɛ- ? 'De nyʊ -ʊa -tea' bli' 'dei ɛ, bli 'a nyɩɛni mɛ ʊa sea 'naa ?

8 Dɛ 'ma 'wɩa 'tmʊa' -ta, ɛ se 'e nyɩɔtɔ' 'ɔ 'sʊ 'ɔn 'wɩɔ, ɛ 'crɩɛ -ke 'de Moisi' 'a kɛ' 'di.

9 Wɩ -crɩa' 'de ɛɛ' kɛ' tu 'a 'sbɛ 'di ɛ, ɛ 'naa :

Bli' -ɛɛ sʊʊan -ma kɔ ɛ, -ɩn -bo ɛɛ' wɔn kpla' pɔɔɛ.

-Bo Kea 'da kan' 'ee, -mɛ bli 'a 'sʊ 'a -sɔn ɛɛ -tuu" ?

10 -Aee' 'de -aa 'dɔɛ 'a -tɩ' 'ɔn ɛ 'daa- kaan' ? Tɔ' -o, 'de -aa 'dɔɛ 'a -tɩ' 'ɔn mɔ ɛɛ' wɩu tu 'crɩɛ, dɛ-nʊɛ' -tɩɔnʊi -ɔɔ nʊa dɔɔ ɛ, dɛ ɔ 'jea 'je 'de nya, ɛmɛ ɔ tba tɔ' "i. Nyɔ ɔɔ sʊʊan kɔ ɛ, ɩa' 'jɔ ɔ 'jea 'je ɛ, ɩmɩ ɔ tba tɔ' "i.

11 Ka nyɔ ɔ pɔa kɔ 'de -kle' ɛ, 'kamɔ -a -tmʊ Kea 'a wɩu 'de aɔ -pee, -wɛɛ ɛ cro 'jɔ 'de aɔ pɛɛ o. Dɔɔ -a nʊa 'de aɔpʊ "kɩu ɛ, -a se ɛ 'bɛɛ- -a -je ɛɛ' crɔn' 'je 'de aɔpʊ 'kwa 'de- ?

12 Dɩ Sesi 'a dɔɔnʊɔn jɾʊ' a 'jea aɔpʊ 'kwa -nɩ, Banabasɩ ke 'mɔ -apʊ mɔ aɔ 'jɩ "nyɩ 'de-, 'kaa -a se aɔpʊ dɛ jɾɛ' i -tee". -A -bɛɛ' dɩ -wee' "wɔin -wɛɛ dɛ jɾɛ' je 'e -aa 'kmʊ 'ɔn 'wɩɔ 'de ɛ je Klisti 'a -pɔia" -tɩ -je de kaan-.

13 Nyʊ -ʊa nʊa dɔɔ 'de Kea -gbu klaa" 'di tɛin" ɛ, ka ʊa' diidɛ ɛ 'wɩa 'e Kea -gbu 'di aɔ se ɩ juoo- ? 'De nyʊ -a nʊa 'sraa -sadbo 'bo Kea "juɔi tɛin", ka ʊa' diidɛ ɛ 'wɩa 'e 'sraa -sadɩ "kɩu, aɔ sɩ juo- ?

14 Kamɔ ɛ nɩ -ke 'de nyʊ -ʊa -tmʊa -pɔia" -tɩ 'a -tɩ' 'ɔn. Tʊ"bo 'naa : Nyʊ ʊa 'tmʊa -pɔia" -tɩ -pee ɛ, ʊpʊpʊ -je ʊpʊpʊ 'a 'kmʊ 'a -tɩ' -tu".

15 'Kaa 'mɔ ɛ, dɩ nyʊ 'jea 'ɔn "nyɩ 'de ɛ, 'ɩn se ɩa' jɾɛ' nyɔ i -tee' due', 'de 'sbɛ 'ma ja aɔpʊ -ta, ɛ se ɩmɩ 'ma -tee' i -wɛɛ aɔ 'je 'ɔn "nyɩ nɩ-. -Bo ɛ nɩ kan' -mɔ 'ɩn 'je nʊ ɛ, -mɛ 'ma 'mɛa' "paa'. 'ɩn se ɛ "ɩnɩ nyɔ jɾɔ' 'je 'ɔn 'ma kɛɛma' dɛ 'kwa -sa.

16 Dɛ 'ma 'tmʊa -pɔia" -tɩ ɛ, ɛ se ɛmɛ -je ɛ nʊ -wɛɛ 'ɩn 'je 'ma -cɛi" 'bɛɛ- kɔ-, dɛ-nʊɛ' ɛɛ' dɔɔ -teeɛ 'ɔn kwa, 'ɩn 'je ɛ nʊ -o ka "o ka. -Bo 'ɩn se -pɔia" -tɩ 'tmʊ ɛ, 'ma muɛ "nmianyɔ 'kpaa'.

17 -Bo 'ɩn nʊ ɛɛ' dɔɔ tu 'de pɛɛ 'dɔɛ 'ɔn ɛ, -mɛ muɛ ɛɛ' -kei" 'jea'. 'Kaa ɛɛ' dɔɔ tu se 'o 'ma -cɛ" -kwɩ" 'wɩɔ, -bo 'ma se ɛ nʊ ɛ, -mɛ ɛ -teeɛ 'ɔn kwa, ɛmɛ -tɩ 'ma nʊ ɛ.

18 'De -mɛ 'ma -kei" 'de ɛ 'ja a- ? 'Ma -kei" mɛ -nɩ 'ɩn 'je nyʊ -pɔia" -tɩ -pee 'tmʊ-foo" 'ɔn -wɛɛ 'ɩn se ʊpʊpʊ dɛ jɾɛ' i -tee' i.

19 'ɩn -teeɛ 'ma -cɛ" -pee. 'ɩn se 'o nyɔ jɾɔ' "jɾu nɩ-, 'kaa 'ɩn nʊɛ 'ma -cɛ" nyʊ -wee' 'a "juɔi nʊɩ 'ɔn -wɛɛ 'ɩn 'je nyʊ -tuu"-tuu 'de Sesi o "biie-.

20 -Bo 'in ke Suifu-wi" -te i ε, -me ka Suifvi nua, 'kamɔ 'in nɪ-, -wee 'in 'je uɔpu 'de Sesi o "biie-. 'De -me 'kamɔ 'in se 'o uɔa 'ke' -son nɪ-. -Bo 'in ke nyɔ -uɔ -nɪa 'o ke' -son -te i ε, ka uɔa nua, 'kamɔ 'ma nɔ, -wee 'in 'je uɔpu 'de Sesi o "biie-.

21 'De nyɔ sea' ke' juo- -bo uɔ ke 'ma -a -te i ε, -me ka uɔa nua, 'kamɔ 'ma nɔ, -wee 'in 'je nyɔ -sea' 'o ke' -son nɪ 'de Sesi o "biie-. -Bo 'ma sea kan' -mɔ nɔ ε, ε se -me 'ma blaa Kea 'a ke' wɔin nɪ-, de-nɔε' 'ma 'jeε Klisi 'a ke' wɔn.

22 Nyɔ -uɔa Sesi -kwɪt" -tea' sea iku ε, -bo 'in nɪ 'e uɔpu "klu ε, uɔ ke 'ma na', 'maa 'bεε- 'ma -cɛi" 'bo uɔpu "jru kpɔ', -wee 'in 'je uɔpu 'de Sesi o "biie-. Ka "o ka nyɔ 'je ɔ nɪ ε, 'in 'wɔɔn- ɔ ke 'ma -a na -tɪ 'mε, 'de -bo ε nɪ kan', -wee nyɔ pla 'e 'puɔa' 'je.

23 -Bo 'ma sea kan' nɔ 'de -pɔia" -tɪ 'a -tɪ' 'ɔn, -me 'ma -nε "diwan -nɪ 'e ε 'di -ke.

24 Ao 'je kan' 'mε ka nyɔ -uɔa plea -wee -uɔa -tooa' i ε, uɔ -wee' "klein a ple' -wee uɔ 'je pleea' 'a "jru kpa. 'Kaa nyɔ due' koun -gbai' mɔ -ɔɔ kpa εε' "jru. 'Kamɔ ao 'je ple 'de ao 'je pleea' 'a "jru kpa -ke.

25 Nyɔ -uɔa -tooa' i ε, dɪ jru' uɔa' nɔ 'de de "o de 'ɔn -wee uɔ 'je -kei" 'je. -Kei' uɔa -pɔan i -nε εε' -kwle dooa' -tɪ. 'Kaa -apu mɔ ε, -kei" -aa -pɔan i ε, ε se dooa -ta 'ble.

26 Emε -tɪ 'ma ple 'ma mu nya, -ta 'ma mua 'in juo 'o 'ε. 'Ma nyɔ tu ε, 'maa po kpiin' 'jei woi.

27 'Kaa 'in 'bεε- 'ma -cε" 'ε ku "wɔin, 'in -sii ε wɔn, 'de 'mɔ -ɔɔ -tmɔɔa' nyɔ -pɔia" -tɪ ε, nyɔ je 'ɔn -kɔ -pɔn" 'je, -wee 'in je 'blɔɔ sie-.

10

Dɪ -nɔɔa Israε-kɔɔn "jrii ɪmɪ -je -a kplɪn tɔɔ-

1 'Ma de'di -wi", -ta -a "bo -wi" ke Moisi a naa tɛin" dɪ -nɔɔa uɔpu "jrii ε, ao po ɪ -kwɪb o. Uɔ -wee' cɛɛn 'bo bue" ke 'tɔniε -saan wɔn 'mε, uɔ je ε 'je.

2 Bue" uɔ cɛɛan 'de 'ɔn o, 'tɔniε -saan uɔ cɛɛan o, ka nyɔa pɔoa "ni "jru 'kamɔ ε nɪ-. Uɔ -wee' 'wɔɔn- Moisi 'a 'bo uɔpu "jru kpɔ' nɪ -tɪ 'mε.

3 Diidε -wɪba 'e Kea o, uɔ -wee' diε', uɔ je ε 'je.

4 "Ni -wɪba 'e 'soa- 'di ε, Kea mε -nyɪε" uɔpu, uɔ -wee' 'nεε -ke. 'Soa- -nε, ka uɔ-pɔ a mua, 'kamɔ εε mu. Εε' 'soa- tu mε -nɪ Klisi 'a -cε" 'kpa.

5 'Kamɔ uɔ 'jee- dɪ -nɪa 'mɔa- "jriε- 'pepe, 'kaa uɔa' -tuu"-tuu se 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ-, emε -tɪ uɔ 'mε 'e -pɪɔɔn" blɔa "kpei.

6 Dɪ -nɔɔa uɔpu "jrii -nɪ ɪmɪ -je -a kplɪn tɔɔ- -wee ka dɪsain nɔa' a pɔoa uɔpu pɛε "i ε, -a je kan' nɪ-.

7 Ka uɔa' jru' -gbεεa' kɔin "juɔi tɛin", ao 'bo kan' nɔε. Ka wɪu -crɪa' 'da a, 'kamɔ uɔ nɔ -cɛɛn'-. Εε' wɪu tu 'naa :

Israε-kɔɔn -wee' -tεε i -wee uɔa di', uɔa 'na, 'sɔ uɔ -wee' sɔn 'ɔn 'ε -wee uɔa dee.

8 -A -bo -aa -cε" 'ε 'kmɔ de 'ε "jriitɪn desauɔn "nyɪε, 'kamɔ nyɔ jru' nɔ 'de -a "bo -wi" "klu tɛin" -wee uɔa' -kwɪb 'sɔɔn "wɪu taan (23 000) 'mε 'de 'wɪ due' 'di.

9 -A -bo Tu"bo i -tɪen', 'kamɔ uɔa' jru' nɔ -wee uɔ 'mε 'bo sɛn 'ε wɔin'.

10 Ao 'bo 'mii wɪuε, 'kamɔ uɔa' jru' nɔ tɛin" -wee Kea -sa uɔpu 'a ma" i.

11 Dɪ -nɪa 'mɔa-, ɪ nɔɔε uɔpu "jrii 'mε -wee nyɔ 'ju ja -gbɔn. 'De ɪ crɪε -wee -apu -ɔ -nɪa 'e de 'bɔɔ- nɔ" 'di ε, ɪ 'je -a kplɪn tɔɔ-.

12 Emε -tɪ nyɔ -ɔ -na -ɔ -nyna -sisi' ε, -mε ɔ -tu" ɔɔ' -cε" 'ε -tɪ' -wee ɔ je i-ka.

13 Dɪ -ɪa nɔɔa aopu "jrii -wee -ɪa -tɪan' aopu i ε, ɪ se ɪa' -nɪ ka nɪ-, ɪa nɔɔε nyɔ -wee' "jrii 'mε -ke. Kea 'a pɔo wɪu fai", ε se ε 'bεε- ε 'je aopu "i "tai- -wee dɪ ao sea "wɔin 'bεε- ɪ 'je aopu i -tɪen'. 'Kaa -bo ɪa' dɪ tu a sea aopu i -tɪen' ε, εε muε ao 'kpu "nyɪa' -wee ao 'je ɪ tɔ o -fɔn', 'de ao 'je 'e ɪ 'di 'wɪb.

Pɔo -saa Korenti Kea -gbu fɛn'

14 Dɪ 'ma 'wɪba 'tmɔa' -ta 'ma -tɪ' kmaɔn-, ε 'de mε -nɪ ao tɛɛn kɔin "juɔi -gbεεa' o.

15 Aopu 'ma wɪua -pee ε, ao nɪ tɔ'di 'mε. De 'ma 'tmɔa, ao 'bεε- ao 'je ε tɔ' inaa -wee ao 'je 'e ε 'dei' wɔn.

16 Nmɔ -kaun -aa -dua" 'ɔn -wee 'de -εε -tɪ' 'ɔn -aa pɔa Kea 'sε 'ee, ε se -a -ke Klisi 'a nymɔ 'je "i "sii- -wee "diwan 'je -a kpuɔn, emε -tɪ -aa sea kan' nɔɔ ? 'De -di'pɛn -aa cɛɛan i -wee -aa dia, ε se -a -ke Klisi 'a ku 'je "i "sii- koo- ?

17 -Je -di'pen -aa dia ε nta due' koun -gbai ε, -mε ka "o ka -a -je -a -ti mō 'de ε, -a ma -gboo due', δε-νυε' -di'pen kpla due' mε -a -gble'.

18 Δε -εε νυα 'de Israε-wi" "klu tein" ε, ao po εε' -ti' -kwlv o. Nmi υα -saa 'sraa 'yn 'bo Kea "juoi nyv -υα di ε, υυ ke Kea "siie "i.

19 -Bo 'ma sea kan' -mō 'da 'ee, -mε 'yn 'na koun nyv a -sa 'sraa- υα "nyta, ε ke εε' 'sraanmi -wee' nte δεωον ? "In-, ε se kan' nt-.

20 'Kaa nyv sea' Kea juo ε, 'srae- υα -sa, υα "nyt -siisatn, υα' "nyt Kea. 'De 'mō se ε "int ao ke -siisatn 'je "i "sii-.

21 Ao se ε 'bεε- ao 'je Tv"bo 'a -kaun" 'di 'naa' 'wlv -wεe ao 'je -siisatn 'a -kaun" 'di 'naa. 'De ao se ε 'bεε- ao ke Tv"bo 'je -tadue diia' 'wlv -wεe ao ke -siisatn 'je -tadue dii-.

22 -Aee' -aa -pon -a 'je 'e -siisatn o "biie- -wεe -a -je Tv"bo 'a -kwlen "blo -saa ? -Aee' -a -kmai" -a je Tv"bo -sii ?

-Aa nuvdi 'je Kea 'a 'nynt "i 'bεε-

23 Tō' -o, -a -bεε' -a -je dt -wee' "klein nv, 'kaa dt jrt' -nt 'e -wεe -ta' nv -a 'dōe "jrii. Nyv 'bεε- υυ 'je dt -wee' "klein nv -cεen'-, 'kaa ι -wee' 'a kuu kan' nyv 'a Kea -kwlt' -tea' i.

24 Ao 'bo aoa' 'sv 'a 'dōe i-pon. 'Kaa dt -t -jea ao -podεi" 'dōe "jrii nv ε, int ao 'je nv due 'due.

25 Nmi "o nmi -εε pleea 'bo 'dōo o, ao 'bεε- ao 'jee -tun' ao 'je ε di. Ao 'bo pεe ipleeε -ta εε' nmi tu 'wlv a 'bo ε i-teeε' ε.

26 Δεε-ti -wεe 'ma 'da kan' -a, εμε -nt wlv -cruta' ε 'naa : Kea mε -ble dt "klein -nta 'no 'blva- "kpei ε.

27 Nyv -sea' Sesi 'a -ti' tō' 'yn 'je -bo o 'da -yn dēdi -ti -wεe -yn -ntε "i -yn -je 'e mu ε, -yn mu. -Bo -yn mu 'e 'ja a, -mε -yn -bo pεe ipleeε, δε o "nyta -yn 'sv ε, -yn di ε. -In -bo δε jre' 'dei -tee' ε.

28 'Kaa -bo nyv jro' 'na nmi -ma jia dia' -ta 'sraanmi -o ε 'wlvε 'e koin bae'. -Bo o 'da kan' a, -mε -yn -bo ε diie 'de "ju -o -saa -yn fen' -no 'o -ti' 'yn, δε-νυε' o' "ju tu ε, o' 'daa- 'sraanmi dia' δεsavn 'bo o -kwlt'.

29 ε se -ma -ce" 'ε tō' mε 'ma 'da nt-, 'kaa tō' "ju -no naa i 'de εε' -ti' 'yn ε, -yn -bo δε di -ti.

"Ko nyv jro' -nt 'e aopy "klu -wεe o 'na tō' nyv a naa i 'de 'ma -ti' 'yn ε, εμε -ti 'yn 'je δε di -ti 'bo' ?

30 -Bo 'yn po Kea 'σε- 'de diide 'ε -ti' 'yn 'ee, -mε δεε-ti nyv 'je 'yn 'dei wlvu 'de diie -εε Kea 'yn poa 'se 'ε -ti' 'yn ε- ?

31 Δε 'ma -sa "kpei 'de -mō 'o jei tu -pee, ε ka : Δε "o δε aoa mua nva', -bo aoa sea δε di o, -bo aoa sea δε 'na o, ao nv ι -wεe Kea 'a 'nynt 'je "i 'be 'de aoa' -ko 'di.

32 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεe aoa' nuvdi je nyv "maa. -Bo ε nt Suifvi o, -bo ε nt nyv sea' Suifv nt o, -bo ε nt Kea 'a -jei" naavn o, aoa' kpln 'bo nyv jro' -jei" -siie.

33 Ka 'yn na, 'kamō ao 'je na-, 'yn se 'ma -ce" 'ε 'dōe i -pon, 'kaa 'ma -pon nyv -wee' "klein 'a 'dōe i 'de dt -wee' 'yn, -wεe nyv -tuu"-tuu 'je 'e Sesi o "biie-, 'de υυ 'je 'pυva' 'je.

11

Ka nyv 'je Kea 'juoi -gβεε' svn nv ε

1 Ka 'yn bla 'o Klist 'a -ko 'de ε, ao bla 'o kan' 'ma -ko 'de -ke.

2 'Ma 'ce, 'ma poε ao -ti' o, δε-νυε' aoa poε 'ma nyv δετωον -wee' -kwlv o, -wεe kpln 'yn sia aopy o ε, aoa nv ι.

3 'De δε 'yn nte "i ao 'jea -kwlv o po 'pepe εμε -nt Klist mō -ble "junmōu -wεe "junmōu -te 'nynokpao' "jru kpo' i -wεe Klist 'a 'kmv nt 'e Kea 'kwa.

4 -Bo "junmōu a sea Kea bae -wεe wlv Kea poa 'bo o -kwlt' -bo o sea ε 'tmv ε, o 'bo δε "jru blaa. -Bo o nv kan' a, -mε o se o' "jrukpo' i -tei 'a ni' -te'.

5 'Kaa 'nynokpae' -wi" -mv ε, -bo υα sea ta' dt tu nv ε, υυ bla δε "jru, εμε -nt ka -cōon' ka. 'De -bo υυ se δε "jru bla 'ja a, -mε υυ se υα' "jrukpo' i -tei 'a ni' -te'. 'De 'nynokpao' -v sea δε "jru bla a, -mε ka nyv o 'wla "jru i, 'kamō v nt-.

6 'De -bo 'nynokpao' jrv' 'na v se δε "jru blai ε, -mε v 'wla "jru i. 'De -bo 'nynokpao' cen "mut snt' -wεe v 'je "jru i 'wla 'ee, ε nmō "jrii 'mεε ? -Bo ε se "jrii nmō 'ja a, -mε v bla δε "jru.

7 Δεε-ti "junmōu 'a δε "jru blaa' sea "jrii nmō ε, εμε -nt Kea nvō' 'de εε' -koo' i 'yn, -wεe -bo nyv -gbvn o ja 'sv ε, ka Kea 'bea "i nyv 'je ε juo-. 'Kaa 'nynokpao' -mv ε, δε va' kvan nta 'yn mε va to.

8 Ao 'je kan' 'me, Kea 'woan "junmou nu-ti e, e se o 'nynokpao' -pun" -sa, 'kaa 'nynokpao' mu e, e -sa 'o "junmou -pun" -wee e nu.

9 'De Kea se "junmou nu 'de 'nynokpao' 'a -ti' 'un, 'kaa e nu 'nynokpao' -mu 'me 'de "junmou 'a -ti' 'un.

10 Emē -ti 'de Kea 'a "soa-wi" 'a -ti' 'un, 'nynokpao' 'je de "jru bla, -me ka u 'blea "jrukpo' i -tei, emē va to.

11 'Kaa 'ma de'di -wi", -apu -o -ke Tu"bo Sesi Klisi "siao "i e, -a se i -seea'. -Bo "nynunmai se 'kmu ni 'de e, 'nynokpae' se 'kmu ni. 'De -bo 'nynokpae' se 'kmu ni 'de e, "nynunmai se 'kmu ni -ke,

12 de-nue' -a -je kan' 'me, Kea -sa 'o "junmou -pun" -wee e nu 'nynokpao'. 'De 'nynokpao' mu -va -wlu "junmou-. 'De de -a -jea -kwlu o po -ke e, emē -ni de -e -jea 'kmu ni -wee Kea sea nu, -me se ni-

13 Aoa' -ce" 'kpa -gbun e ja ao 'je e 'je, -bo 'nynokpao' se de "jru bla -wee u 'je Kea bae 'ee, e ni ka -coun' ka 'me e ?

14 Ka -bo "junmou 'ble "mu- -toun e 'blea -tin' e, 'blva- -wee' "klein ju'.

15 'Kaa -bo 'nynokpae' -wi" -mu 'ble "mu- -toun e, e nmo "jrii, e nte uba' -cian" -o, de-nue' Kea "nyi ubpu "mu- -toun 'me -wee i 'je ubpu "jru -cri".

16 De 'ma 'wlu 'tmba' -ta, -bo nyo jro' se 'o 'won 'ja a, -me de o 'jea -kwlu o po e, emē -ni kpln -a -ke Kea -gbi -wee' "klein a nua, imi -nao.

Tv"Bo Sesi 'a diide- (Matie 26.26-29 ; Maki 14.22-25 ; Luiki 22.14-20)

17 'De de jre' -ni 'o mu ke'wle 'un 'je aopu tco-. -Bo ao 'kuen "jrui e, kpln aoa nua ia' kuu ba 'a di i, 'kaa ia cen ba 'a di. 'De -me 'e -ti' 'un e, 'un se aopu -ti' opoi.

18 De -je 'un 'woan tein" 'de aoa' -ti' 'un e, emē -ni -bo aoa sea "jrui 'kuen 'de Kea -gbu 'di, aoa -seea' 'un 'e. De ub 'tmba 'mba- 'un 'je ee' jre' to' 'un e.

19 -Bo 'un -seea' me -ni aopu "klu mo 'o -ce" -ke e, -me nyu -uba' pood wlu fai" nyo o mu e ubpu juua'.

20 -Bo ao 'kuen "jrui e, e se Tv"bo 'a diide me aoa di -tadue ni-

21 'Kaa -bo ao 'kuen "jrui 'su e, aoa di aoa' -ne de 'me due 'due 'su jro' 'o die, -wee 'mue- e 'dba jro', 'de jru' a po nmo "jru.

22 -Bo ao 'je aoa' di di -wee ao 'je aoa' nmo "jru po 'ee, -me aoa' -te i 'de ao woin" ? -In" ? Ao nte "i ao 'je Kea -gbu -fleen ? -Aee' ao nte "i ao 'je nyu -sea' de jre' 'ble -tin' "i 'dbaa ? De ao nua 'mba- 'ee, ao nte "i 'un 'je aopu ia' -ti' o poo ? "In-, 'un se aopu -ti' opoi.

23 De-nue' de 'un 'jea 'de Tv"bo 'kwa emē 'un tco aopu. Ka Tv"bo nua 'un co' diide 'e tcooun 'ka ka : "Maow- e 'di ub 'jea 'e Tv"bo Sesi to e, emē o "duo -di'pen 'un,

24 'de o po ee' Kea 'se- -wee o cen e i, 'de o 'na : 'Ma ku, 'un toa 'e -e -cian i 'de aoa' -ti' 'un, emē -o. Ao di ee' diide tu jeejee -wee ao 'je 'ma -ti' -kwlu o po.

25 Ub -koa' de dia' 'su, o "duo nmo -kaun 'un 'e -wee o 'na : Nymo -ne, 'ma nymo -e poa dbede dee 'bo ao ke Kea 'nyni -o. -Sontu aoa mu e 'naa' 'ja a, -me ao po 'ma 'me -ti -kwlu o.

26 Emē -ti de -tba' 'e -stanwi 'di -wee -e -jea Tv"bo 'a dejia' a, -sontu aoa mua -di'pen -ne dia' -wee ao 'jea nmo -ne 'na a, -me ka Tv"bo Sesi 'mea aoa' 'mea' emē aoa 'tmb 'bo nyu -wee' "juoi.

27 'De ee' -ti' 'un nyo -co mua Tv"bo 'a diide dia' -wee -o -jea co' nymo 'na 'de -o sea ee' ka ni e, -me co -fleen' Tv"bo 'a 'mea' 'me, -wee o po co' -ce" desavni.

28 -Je e nua kan' a, -me nyo -o -jea Tv"bo 'a diide di -wee -o -jea co' nymo 'na a, o -gbun 'de co' -ce" 'un 'pepe -wee o 'je ee' de tu nu,

29 de-nue' nyo -co mua Tv"bo 'a diide dia' -wee -o -jea co' nymo 'na 'de de -ee 'mea' Sesi 'mea -o sea 'e e 'de juo e, -me -mo o ja co' -ce" 'kpa Kea 'a 'pee "jru.

30 Ia' di tu mi -nue' -wee 'we- kpon nyu -tuu"-tuu 'de aopu 'klu, -wee jru' nua-, 'de 'pla 'me.

31 'Kaa -bo -a -gbun 'de -aa -ce" 'un 'pepe -wee -a -je Tv"bo 'a diide die, -me -a se e 'bee- -a -je -aa -ce" 'pee "jru ja-.

32 'De -bo Tv"bo a sea -aa 'pee 'je e, -me ee -sa -a kpln 'kwai, -wee ee' 'pee je -a -ke nyu sea' Kea juo kpon.

33 'Ma de'di -wi", -je e nua kan' -mo 'ja a, -me -bo aoa sea "jrui 'kuen 'de Tv"bo 'a

diide 'ε -ti' 'un ε, -me ao fuo ba.

³⁴ -Bo 'muε- ε sea nyo nu ε, -me o di de 'de o woin" -wee aoa' "jrui 'kuan' je ao Kea 'a 'pee "jru ja.

Du -ji -sia 'o -bo 'un 'je -mu "kpei -sa a, -me -bo 'un ji 'de aopy o -wee.

12

-Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu ε

¹ 'Ma de'di -wi", 'un nte "i ao 'je -paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu 'a to' -ti juo-.

² Ao 'je kan' 'me, -ta ao sea Kea 'a -ti' to' 'un 'je tein" ε, ao "taie aoa' -cei", -wee -sion' poo ao 'srei 'de aoa -gbεε' koin -i sea wlu 'ble "juoi.

³ Emε -ti 'un nte "i ao 'je ε juo 'pepe nyo Kea 'a -Suu a poa -je o ε, o se ε 'bεε- o 'je Sesi -soo' o poo-. Nyo jro' se ε 'bεε- o 'je Sesi oo' 'Blei 'daa-, -bo ε se Kea 'a -Suu me -ni 'de o 'un nte.

⁴ -Paan' Kea 'a -Suu a nua nyu "jrui i ia' kpe -tiei", 'kaa Kea 'a -Suu -me nte due' koun -gbai'.

⁵ Tu"bo 'a dbo nyu a nua ia' kpe -tiei", 'kaa Tu"bo nyu a nua "juoi ε, -me nte due' koun -gbai'.

⁶ Kea 'a "ikmaa' 'a "jri "kpaε' posun -tiei", 'kaa Kea due' koun -gbai' -ne, me -εε nu di -wee' "klein 'de nyu -wee' 'un.

⁷ -Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu due 'due i nte 'de nyu -wee' 'a 'dεe 'a -ti' 'un -o. Kaa ia' "jri "kpaε' posun se due' ni-.

⁸ Kea me -εε -nyu" nyu jru' to' 'dinia' 'de εε' -Suu 'un, εε' -Suu due' -ne, emε -εε -nyu" nyu jru' de "jriijua' -wee di -pa' 'kwla ub ju i.

⁹ -Suu due' koun -ne, emε -εε nyu jru' -paan' "jrui -wee ub 'ble Kea -kwli" -tea' 'a 'kpi. Kea 'a -Suu due' -ne, emε -εε nu nyu jru' -paan' "jrui -wee uba 'bo- nyu 'a 'we-.

¹⁰ Emε -εε nyu jru' -paan' "jrui -wee uba nu "ikmadu. Emε -εε jaa nyu jru' Kea 'a wlu 'kwa -wee uba -si' wo ka -coon' ka-. Emε -εε po nyu jru' to'di -wee uba juo -sii 'a "kpei- -seea' ka. Emε -εε nuε -wee nyu jru' a po wlu 'srub ub sea 'cian 'de uba 'tmu wlu Kea poa 'bo ub -kwli" ε, emε -εε nuε ke'wle -wee nyu jru' a juo ia' wlu tu 'a wo -sa ka.

¹¹ Kea 'a -Suu -nia due' koun -gbai' -ne emε -εε nu di -nia 'mua- -wee' εε -gble'

nyu εε' -paan' "jrui due 'due, ka εε' -ce" 'kpa nua "i ε.

Ka nyio 'o -gboo nua, 'kamō Klisi ni-

¹² Ao 'je kan' 'me di -tba' 'o nyio -pun" ε, i -tiei". 'Kamō i -ti -wee i tba 'o -gboo -pun", 'kaa i -wee' ma nyio due'. Ka nyio 'blea -pun" di -tuu"-tuu ε, 'kamō Klisi ni -ke.

¹³ -Ta -a pooa "ni "jru ε, -a -wee" "klein 'woon -a -ke Sesi 'a "i "sii -ti 'me. Kea 'a -Suu -nia due' me -nuε' -wee -a -kpa Klisi 'a -pun" di. -Bo ε ni Suifu-wi" o, -bo ε ni nyu -sea' Suifu ni o, -bo ε ni nyu -nia kubopy- o, -bo ε ni nyu -tea uba' -ce" -pee o, -a -wee' "klein -o -ke Klisi "sia "i ε, -a ma nyio due', -Suu due' koun -gbai' me -ε tba -a "ni won.

¹⁴ Aoa 'jee, ε se 'dao- due' me -ma' nyio o' -gboo ni-, 'kaa di -i ma nyio oo -gboo i -tiei".

¹⁵ -Bo bu wlu ka 'de- -wee ε 'na : -Je ka sun nua 'mo sea kan' ni ε, -me 'un se 'o nyio oo' -gboo -pun" tba. -Bo ε 'da kan' 'ee, -me ε se 'o nyio o' -gboo -pun" tba -ceen' - ?

¹⁶ 'De -bo doun" wlu ka 'de-, -wee ε 'na : -Je ka "jrie- nua 'mo sea kan' ni ε, -me 'un se 'o nyio o' -gboo -pun" tba. -Bo ε 'da kan' 'ee, -me ε se 'o nyio o' -gboo -pun" tba -ceen' - ?

¹⁷ -Bo nyio o' -gboo -wee' ni "jrie 'ε 'su 'dee, -me dbo doun" a nua -o -je ε nu ε- ? -Bo nyio o' -gboo -wee' ni doin" 'a 'su 'e, -me dbo 'mla a nua, -o -je ε nu ε- ?

¹⁸ 'Kaa ε se kan' ni-. Du "klein -tba' 'o nyio o' -gboo -pun" ε, Kea 'a -ce" 'kpa -tu" -tein due 'due ka ε nua "i ε.

¹⁹ -Bo ε ni 'dao due' koun -gbai' me -ma' nyio ε, -me -ta oo' -gboo -kwai" ε- ?

²⁰ Du -tba' 'o nyio 'o -gboo -pun" i -tiei" -mo, 'kaa -gboo -me nte due' koun -gbai'.

²¹ "Jrie- se ε 'bεε- ε 'je kwa -pee wlu ε 'je nu : 'In se -ma -tea' -te. "Jru se ε 'bεε- ε 'je bi -pee wlu, ε 'je nu : 'In se ia' -tea' -te.

²² "In-, ε se kan' ni-. Du "klein -i -tba' 'o nyio 'o -gboo -pun" -wee oo blaa "jrie- i ε, -bo i se 'o o -pun" tba 'de ε, -me o se ε 'bεε- o 'je 'kmu ni-.

²³ 'De nyio 'o -pun" di -ji oo' 'jea de 'un -gbein' ε, oo -tue" -mu 'a -ti' ε je jru' -sii. nyio 'o -pun" di -ji o sea "inu nyu 'jea "jrie- 'jee ε, umi -ia -ti' oo -tu" ka -coon' ka.

24 'De nyio 'o -pun" di -ia "jriε- 'jeea' sea -tun' 'ble ε, oo' -tu" -ni 'a -ti'. 'Kaa Kea nmae di -wee' 'mε, -wee ε -tu" 'o nyio -pun", -wee ia' -ji nyo 'o 'jea de 'un ε, nyu 'je i -wee' 'a -ti' -tu".

25 Kea nu kan' 'mε, -wee nyio o' -gboo je 'un -seea', 'de di -i -tba' 'o -gboo -pun" i 'je ba 'a -ti' -tu" due 'due.

26 -Mε -bo 'dao- due 'a sea 'kle 'je ε, 'dae- -wee' -ke εε 'je εε' 'kle tu -ke. 'De -bo 'dao- due' nmooε 'kwa a, -mε 'dae- -wee' -ke εε nu 'mua-.

27 -Bo ε -tu" aopu mo ε, ao ma Klisi 'a -gboo, 'de ao niε oo' 'dae- -ke, jro' 'bleε oo' -nε -tein.

28 'Kamo ε ni -ke Kea -te' 'o nyu jru' 'mε 'de Kea -gbu 'di -wee ε -te' uupu dbo kwa due 'due. Nyu ε -tea' 'o "i-saa' no" ε, uupu -ni Klisi 'a dboun-. 'Bo -mε 'de ε, uua' kpe 'soon -nu ε, emε -ni εε' wlu 'kwajaavn. Nyu 'a kpe taan -nu mu -uu -ni Kea 'a wlu wo-savn. 'Bo -wi" -mu 'de ε, ε nuε nyu jru' -paan' "jrii -wee -wi" -mu a nu jrii i. εε' -Suu nuε nyu jru' -paan' "jrii -wee -wi" -mu a 'bo 'wε-, ε nuε' -wee nyu jru' a po nyu sun o, ε -te 'o nyu jru' 'mε -wee -wi" -mu juo nyu -je opo ka. -Wee ε nu nyu jru' -paan' "jrii 'de uua po wlu 'srυ, 'de uua 'tmυ wlu Kea poa 'bo uu -kwli" ε.

29 Nyu -wee' "klein se kan' Sesi 'a dboun ni-, uu se kan' Kea 'a wlu 'kwajaavn ni-. Nyu -wee' "klein se kan' Kea 'a wlu wo-savn ni-. Nyu -wee' "klein se kan' "ikmaduun ni-.

30 Nyu -wee' "klein 'a 'booo- nyu 'a 'wε- kan'. Nyu -wee' "klein 'a po wlu 'srυ kan'. Nyu -wee' "klein 'a -sa ia' wlu tu wo kan'.

31 Kea 'a -suu 'a -paan' -i -kooan -ti' ε, umi ao 'je i-poon. 'Kaa -Jebly -nia dεwon -ε -siia di -wee' ε, emε 'ma jia ao tooa'.

13

Nyu 'a -ti' kmaa' -cεεn'-

1 -Bo 'ma sea nyio pu- ke Kea 'a "soa-wi" 'a wlu po mo 'de ε, -bo nyio 'o -ti' kmaa' se 'de 'un ni ε, -mε ka diien" -εε wlu 'duia foo" 'un -wee de jre' sea 'e 'de ni nua, 'kamo 'ma wlu ni-.

2 Di -ia mua nuua 'de nya, -bo 'ma sea no" nya sie -wee 'ma se i 'tmυ mo 'de ε, -bo 'ma sea 'e di -pa' 'kwla -wee' 'dei 'won

-wee 'un 'je di -wee' "klein juo mo 'de ε, -bo de -kwli" -tea' ni 'de 'un -wee 'ma sea cruu -kwlin' -saa mo 'o -cε", -wee nyio 'o -ti' kmaa' se 'de 'un ni ε, -mε 'un se de jre' won ni-.

3 -Bo 'un "duo 'ma 'bleedu -wee' 'un -wee 'un "nyu nua" nyu, 'de 'ma sea 'ma -cei" 'bεε 'de -mua 'a -ti' 'un mo 'de ε, -bo nyio 'o -ti' kmaa' se 'de 'un ni ε, ε niε de foo" 'ma nu.

4 Nyu -kma nyio 'o -ti' -mo o 'bεε- pεε "wain, o nmoo 'di won, de 'ε poo o pεε 'i, oo' "plin, oo' 'bεε- oo' -cei",

5 oo' di nyu "jru i, oo' -pon oo' 'su 'a 'doe i, oo' 'kpa 'cen oo' 'blee nyu 'dii i.

6 -Bo nyio a sea -topin di -wee oo sea disavn nu ε, ε se oo' 'mua- 'ble, 'kaa -bo to' -ti kpa tu 'a "jru -wee oo nu 'mua-.

7 Nyu -kma nyio 'o -ti' -mo 'o -koo nyu 'a desavn -kwlo ja, oo' 'je nyu desavn 'un, oo' wa nyu 'kpi 'i 'de di -wee' "klein 'un, oo' 'bεε- di -wee' "klein 'wain.

8 Nyio 'o -ti' kmaa' se ison-ta 'ble. No" jre' -εε mu nynia' -wee wlu Kea a poa 'o nyu -kwli" nyu 'je ia' 'tmυ-ti 'bo. No" jre' -εε mu nynia' -wee wlu 'srυ pooa' 'je i-kwε-, 'de de "jriijua' 'je ison -ke.

9 No" -a -nia 'di -stan a, -a se di -wee' "klein juo- ke, ia' 'pla mi -a -juo, Kea se di -wee' "klein 'kwla -sa ke ia' 'pla mi -a -juo -wee -aa -tmυ.

10 'Kaa -sonti Kea a mua di -wee' "klein 'kwla -saa' 'de -a -pee ε, -mε -aa muε di -wee' "klein jua'.

11 Aoa 'jee, -ta 'un nua "ju -saan" a, -mε ka "ju -saan" a wlua, 'kamo 'ma wlu, -wee 'un 'ble "ju -saan" 'a to' inaavn. 'Kaa 'un -kwεε a nyio -coon' 'su ε, 'un 'bo "ju -saan" 'a kpli o 'bode.

12 Di -aa -gbvan ja 'de -stanwi 'di ε, i niε di 'a -sii -o, -aa' 'jee- di 'a 'jojri "jriε- ke 'pepe, ka nyu o -gbvan' "juan- -εε' 'jeai -gbein' 'di ε, 'kamo i ni-. 'Kaa no" jre' -εε mu nynia' a muε di -wee' "jriε- 'jeea' 'pepe. 'De -stanwi 'di ε, di jri' -ni 'e -a se juo- ke 'pepe, 'kaa 'de εε' 'wi tu 'di ε, -aa muε di -wee' jua' 'pepe, ka Kea juua -avn 'pepe ε.

13 'De kaan ka la 'ja a, di 'a kpe taan -i sea isoin ε, umi -ni Kea -kwli" -tea' ke, de to' "itbaa' ke, nyio 'o -ti' kmaa' ke. Di 'a kpe taan -ni ia' "jruojo mε -ni nyio 'o -ti' kmaa'.

14

-Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu

1 Ao -pon nyio 'o -tu' kmaa' i. -Paan' Kea 'a -Suu a "nyia nyu ε, ao -pon -m i -ke. Ia' -je ao 'jea Kea i -tee' kpleiin, εμε -nι ε 'je aopu εε' wlu 'won po -wee ao 'ji' tmu 'de aoa' de'di -wi" -pee,

2 δε-nyε' nyo -oo poa wlu 'sru o sea 'cian a, o se nyio -pee wlu, 'kaa oo wluε Kea -pee. 'De δε oo 'tmua nyo jro' 'o 'won ε 'mii, Kea 'a -Suu -nia 'de o 'bn ε, εμε -nyε' -wee dt -ι pa 'kwla oo 'tmu ι.

3 Nyo Kea poa wlu -kwli" -wee -oo -tmu ι ε, -mo o wluε nyioapu -pee, oo kuue upu 'a dt i, oo -tue" upu 'sni -wee oo -tu" upu -tu' -kwli' i.

4 Nyo -oo poa wlu 'sru o sea 'cian a, -mo o kuue oo' -ce" 'ε dt i, 'de nyo -oo -tmua wlu Kea poa 'bo o -kwli" -mo o kuue Kea -gbu 'a dt i.

5 'In nιε "i ao -wee' 'je wlu 'sru po -mo, 'kaa δε -je 'in niai" kplein, εμε -nι Kea 'je aopu wlu -kwli" po -wee ao 'ji' tmu. Nyo Kea poa wlu -kwli" -wee -oo -tmuε' -mo "bei o je nyo -oo poa wlu 'sru -sii. 'Kaa wlu 'sru oo poa -bo o -st wo -wee ι 'je Kea -gbu 'dce "jrii nu -me nmo "jrii.

6 'De kaan ka 'ma de'di -wi" 'ma -teeε' aopu i, -bo 'in ji 'de aopu "klu -wee 'in 'je wlu 'sru po 'de 'in 'je aopu -pee wlu 'ee, -me δε 'ma 'tmua 'ee, εε muε aoa' dt 'o "siao" ? "In-, -bo 'in nu kan' a, ε se aopu sun o poi se. 'De ka -jo -bo 'in nu -wee -ε -jea aopu 'a dt 'o "sii- ε, εμε -nι dt Kea -sa 'kwla 'de 'bn -pee -wee 'in jua o, wlu Kea poa 'bo 'bn -kwli" o, δε 'in 'jea aopu too ke, umi 'in 'je 'tmu 'de ao -pee, -wee -ι -je aopu sun o po.

7 'Ma 'ce, 'in nιε "i 'in 'je -tu' "ipoo-. Nyu -uba bla dt ka "kwi-kwein ke -si' plu nia, -bo ub st bla kpai- kpai- 'ee, ka nyu 'je ia' wlu 'a "kpei- -seea' sun nu ε- ?

8 'De -bo do-klee 'ε wlu se 'pepe nι 'ee, nyo we- -je tv -fondi nmae ε- ?

9 Aopu mo -ke ε, -bo aoa sea wlu 'sru po -wee δε aoa 'tmua nyo jro' 'o 'won ε 'mii 'ee, ka δε aoa 'tmua nyu 'je εε' juosun nu ε- ? 'Mo 'na -me ka nyo o wlu "jei woi, 'kamε ε nι o.

10 Wlu -nia 'no 'kmu "kpei ka ia' kpe 'je ι -ti mo 'de ε, ia' -je -sea' 'de 'ble -me se nι-.

11 'Kaa wlu nyo jro' 'o poa -bo 'in se εε' wlu tu 'a po ka juo ε, -me nyo -oo poε o nιε nyo 'sru 'de 'bn "jri 'de, -wee 'mo nι nyo 'sru 'de o "jri 'de -ke.

12 Aomε -ke -je ao nιε "i -wee Kea 'a -Suu 'jea ao 'kpi "nyι 'de ao 'jea dt nu ε, -me -ji -jea Kea 'a -jei" naavn 'a dt ikuu, umi ao 'je i-pon -gblein' -wee -ι -je aopu isiie-.

13 Nyo -o poa wlu 'sru o sea 'cian a, o 'je Kea i -tee' -wee ε 'je o ia' wo -saa' 'a -paan' "jrii nu -ke,

14 δε-nyε' -bo 'ma sea wlu 'sru po -wee 'ma sea Kea bae ε, -me 'ma -suu me -nι Kea baea', 'kaa 'ma to' -me se δε jre' nu.

15 'De -me ka -a -je nu 'ja a- ? -A -bεε' -a -je Kea bae 'de Kea 'a -Suu ke -aa to' 'bn. 'De -a -je ble 'de Kea 'a -Suu ke -aa to' 'bn ke-.

16 -Bo ε se kan' -mo nι, -me -bo -ma sea Kea bae 'de εε' -Suu 'bn ε, nyo -sea' εε' wlu tu juo -wee -o nia 'o ε, ka o 'je -Ame 'wonsun nu ε- ? Δε-nyε' δε -in -tmua 'de -ma Kea 'sepowlu- 'di ε, o se ε 'mii' won.

17 -In -nmoo wlu won 'me -in je Kea 'se po kpuin- -mo, 'kaa ε se oo' dt ikuu-.

18 Δε 'ma baea Kea 'de wlu 'sru ε -sia ao -wee' ε, 'ma poε εε' Kea 'se-.

19 'Kaa -bo 'in nι 'e Kea -gbu 'di ε, -wee 'in 'je wlu 'a kpe -mm" 'tmu 'de nyu 'ji' mii 'won ε, ε "paa', ε je 'in po wlu 'sru -po -po -wee ι se nyo jro' 'o dt ikuu -sii.

20 'Ma de'di -wi", ao 'bo "nynumu" dt -ciεi" nnyε 'de aoa' toinaasun 'bn, ao juo dt 'a "kpei- -seea' ka. 'Kaa -bo ε -tu" 'e desavn nu-ti 'bn ε, -me ka "nynupliε nia, ao nι kan'. 'De -bo ε -tu" 'e dt "kpei- -seea' -me 'ε -ti' 'bn ε, -me ao -kwe-ε nyioapu 'me 'bode.

21 Wlu -crua' 'de Kea 'a ke' 'di, ε ka : Tu"bo 'na : Nyu 'sru 'a wlu ke uba' won mι 'in 'je 'bn "duo- -wee 'in 'je 'ma 'ce nyu -pee 'tmuε-. -Bo 'in nu εε' δε tu mo 'de ε, ub se 'ma wlu doin' o poi see.

22 Δεε-tι 'ma 'da kan' a, εμε -nι wlu 'sru poa' -me nιε Kea 'a jrii' -o 'de nyu -sea' Kea juo 'a -ti' 'bn. ε se 'e nyu -jua Kea 'a -ti' 'bn nι-. 'Kaa wlu Kea poa nyu -kwli" -wee nyu

a 'tmva -mu ni 'e nyv -jua Kea 'a -ti' 'un -o, e se 'e nyv -sea' Kea juo 'a -ti' 'un ni-.

23 -Bo Kea -gbu -wee' 'kuen "jrui -tadue -wee uv -wee' 'je wlu 'srv poa' -pvn" -te 'de -bo nyv -sea' ee' de tu juo ke nyv -sea' Kea 'a -ti' to' 'un 'je pa 'de aorv "klu 'ee, ka vva mu 'daa' a- ? 'Mo 'na vva mue aorv svanvvn 'daa' o.

24 'Kaa wlu Kea poa 'bo aorv -kwl" -bo ao -wee' a se e 'tmv -wee nyv sea' Kea 'a -ti' to' 'un 'je o, nyv sea' ee' de tu juo 'je 'de aorv "klu pa a, di ov mua 'wvan' a, ia mue nva' o 'je 'e ov -ce" pve o -gvvn -wee o 'je ov desavn "i juo-, -me di o 'wvan umi -ia mu ov 'pee 'jea'.

25 Di -pa 'kwla 'de o pve o e, ia mue 'kpa' 'pevan' -wee o 'je e juo. -Me -ta o nva ov mue 'koi- i "sia' -wee o 'je Kea "juoi -gvve'. 'De o 'je wlu ka 'bo ao "juoi o 'je nv : Kea ni 'no aorv "klu 'me -cevn'.

Kea -gbu 'a "i -teesv

26 'Ma de'di -wi", -ta 'ma jia -craa' la 'bo ka : -Bo ao 'kuen "jrui -wee ao 'je Kea -gvve' e, -me -paan' Kea 'a -Suu "nyia aorv e, ao juo ia' ka. Jrv' 'ble 'dv -mo 'je ble, jr' 'ble de -mo 'je nyv to-, Kea po jr' wlu -kwl" -mo 'je 'tmv, jr' 'ble wlu 'srv o sea 'cvan a, -mo 'je po -wee wlu 'srv o poa, jr' 'ble ee' wv -sain', di "klein aoa mua nva' a, ka i 'jea nyv 'a di ikuu, 'kamv ao 'ji nv.

27 -Bo wlu 'srv povn -tuu" ni 'e aorv "klu e, -me nyv 'sovn e taan mv -je wlu 'srv po due 'due, -wee nyv jr' 'ji wv -sa.

28 'De -bo wlu 'srv wv-sai se 'o ni e, -me nyv -vva poa wlu 'srv e, uv "mu wvn 'de Kea -gbu 'di, uv 'bee' uv ke Kea 'e wlu 'de uv pve o.

29 'De nyv Kea a poa wlu -kwl" -wee -vva -tmv i -wi" -mv e, uv 'bee' vva' sovn e taan 'je wlu due 'due, -wee nyv -uv -sia 'o uv 'je 'e de uv 'tmva 'de -gvvn.

30 'Kaa -bo nyv due' "si wlua' -wee Kea 'a -Suu 'je nyv jr' -tea i de to' 'de -mo 'je ee' 'tmva' -pvn" -te e, -me -jv -saa "i -mo "mu wvn,

31 de-nve' -bo e ni kan' a, -me wlu Kea poa 'bo ao -wee' -kwl" e, ao 'bee' ao 'ji 'tmv due 'due, -wee ao -wee' "klein 'je de dee 'cvan, 'de aoa' di 'je iku-.

32 Nyv Kea poa wlu -kwl" -wee -vva -tmv i e, vva' nyiojv 'bee' uv 'je Kea 'a -Suu 'a wlu 'wvn-,

33 de-nve' Kea se -pua' -pua -pua' Kea ni-. E nve kv pve' Kea -o.

Ka e nva 'de Kea -gbi -wee' "klein 'dii e, 'ka ka :

34 'Nynvkae' -wi" -mv e, uv -te 'tun 'de Kea -gbu 'di, uv 'bo wlu 'un "due 'demu. 'Kaa uv jaa "jrui ja, 'kamv e 'cruve 'de Kea 'a ke' 'di.

35 'De -bo uv nve "i uv 'je de jre' i -tee' e, -me uv -tee vva' kvan i 'de -gvvin", de-nve' e se ka -cavn' ka ni -wee 'nynvkae' 'je wlu 'un "duo- 'de Kea -gbu 'di.

36 -Aee' 'de aorv o 'demv Kea 'a wlu 'wlv- ? -Aee' aoa' 'sv -wvn Kea 'a wlu -nve ?

37 -Bo nyv 'na o nve Kea 'a wlu 'kwajai, -wee o 'na Kea 'a -Suu 'a -paan' -ni 'de o 'un e, -me di 'ma 'cruve -wee 'ma poa ao -jei" -ta, ka i nva Tv"bo 'a ke', ov mu i jua' 'pepe.

38 De 'ma 'wlv 'tmva' -ta, -bo nyv 'na o se 'o 'wvn- e, -me nyv 'bo ov' wlu doin" o poe -ke.

39 -Je e nva kan' -mo 'ja a, 'ma de'di -wi", de ao 'jea i-pvn e, eme -ni Kea 'je ao wlu 'wvn po -wee ao 'je i 'tmv 'de nyv -pee. Nyv -poa' wlu 'srv uv sea 'cvan a, ao 'bo uvuv -je de kaan.

40 Di "klein aoa nva, ao nv i ka -cavn' ka, -wee i 'je "i -tee.

15

Klivi 'a "kunyiv' sovn-ti

1 'Ma de'di -wi", -pvia" -ti 'un 'tmva aorv -pee tein" 'de-, eme 'ma -pvn 'un 'je aorv -kvlv o poo-. Ee' -pvia" -ti -tu e, ao kvvn e svn 'sovn, ao po 'svn 'de e 'vn, 'de ao nyna -sisi'.

2 Ka 'un 'tmv e 'de ao -pee, ka 'un "sia 'nyni -bo ao nv kan' a, -me aoa mue 'pvva' 'jea' -cevn'. 'De -bo e se kan' -mo ni e, -me aoa' Kea -kwl" -tea' se 'de 'ble.

3 De 'mo 'cvan eme 'un to' aorv-. 'De ee' -tajv -kvan -ti' e, eme -ni Klivi 'mee 'de -aa dvan 'a -ti' 'un, 'kamv e 'cruve 'de Kea 'a 'sbe' 'di.

4 Ov nmae o i -wee o sovn "kunyiv' 'de 'wv 'a taan -ne' 'di, 'kamv e 'cruve 'de Kea 'a 'sbe' 'di.

5 Ɔ sʋan "kunyɔ' ε ɔ to ɔɔ' -ce" 'mε 'de Sefasi -pee -wεε klai" nynuu -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn 'jee- ɔ 'jriε- -ke.

6 'Bo -mε 'de, -aa de'di -wi" -ʋʋ cεan kmε' -mm" "kpei -tie" ε, ɔ to ɔɔ' -ce" 'mε 'de ʋʋ -pee -ta -due. Nyʋ -ʋʋ -jee' ɔ "jriε- -nʋ, ʋʋa' 'pla 'mεε, 'kaa ʋʋa' -tuu"-tuu nɪε 'kmʋ ke.

7 'Bo -mε 'de ε, ɔ to ɔɔ' -ce" 'mε 'de Sakti -pee -wεε ɔɔ' dboun -wee' "klein 'jee- ɔ 'jriε-.

8 -Mε 'wɔʋ 'o -jei" la kpɪn- -wεε 'mɔ 'jee ɔ 'jriε- de 'bɔɔ- nɔ". Ka "ju -ɔ sea ku -wεε -ɔ -wɔʋa nɪa, 'kamɔ 'ɪn nɪ-.

9 Dεε-tɪ 'ɪn 'da kan' a, εmε -nɪ 'ɪn se dεwɔn nɪ 'de Sesi 'a dboun "klu. 'ɪn se ɔɔ' dɔɔi 'a 'daa- ka nɪ-, dε-nʋε' tɛɪn" ε, 'ɪn -tuε" Kea -gbu kle -tu -tu 'de-.

10 'Kaa dε 'ɪn nɪa 'ʋn -ta, 'saʋn Kea nʋa 'ʋn 'jrii mε -nʋε' -wεε 'ɪn nɪ ε 'ʋn. Εε' 'saʋn tu se idooa-, 'ɪn nʋε dɔɔ 'ɪn je Sesi 'a dboun -wee' "klein -sii. 'Kaa ε se 'mɔ -mɔ ɔ -nʋ' εε' dɔɔ tu nɪ-, ε Kea 'a 'saʋn ε nʋa 'ʋn 'jrii mε -pɔ 'ʋn sɔn o.

11 -Jε ε nɪa kan' -mɔ 'jaa, -bo ε nɪ 'mɔ o, -bo ε nɪ ʋʋʋ o, ε se -tɪ' kɔn-. Dε kɔan -tɪ' -wεε -aa -tmʋa εmε -nɪ Sesi 'a "kunyɔ' sɔn -tɪ. 'De εmε aomɔ 'jea 'o tɔ' 'ʋn -ke.

-Aa "kunyɔ' sɔn-tɪ

12 'De ka Klisi sɔan "kunyɔ' -bo ɪa' -tɪ' a sea 'tmʋε -ta "o -ta 'ee, -mε dεε -tɪ nyʋ jɔʋ' nɪ 'e aopʋ "klu -wεε ʋʋ 'na "kunyɔ' sɔan' se nɪ ε- ?

13 'De -bo "kunyɔ' sɔan' se nɪ ε, -mε Klisi foo" 'sʋ se "kunyɔ' sɔn -ke o.

14 'De -bo Klisi -mɔ se "kunyɔ' sɔn 'ja a, -mε dε -aa -tmʋa se 'de 'ble, -mε aoa' dε tɔ' 'ʋn 'jea' se 'de 'ble -ke, ε nɪ dε foo" -o.

15 -Bo ε nɪ tɔ' -tɪ -wεε 'mεʋn se "kunyɔ' sɔin 'de ε, -mε Kea se Klisi "kunyɔ' -sa -ke. -Bo Kea se Klisi "kunyɔ' -sa 'de ε, -mε -a -tuu" ε Kea sɪ "kpei-, dε-nʋε' -a -wɔʋ ka 'de nyʋ -pee -a -na : Kea -sa Klisi "kunyɔ'.

16 'De -bo 'mεʋn -mʋ se "kunyɔ' sɔin 'ja a, -mε Klisi foo" 'sʋ se "kunyɔ' sɔn -ke.

17 'De -bo Klisi -mɔ se "kunyɔ' sɔn ε, -mε aoa' Kea -kwɔɪ' -tea' nɪε dε foo" 'a 'jɔ -o. -Mε aɔ nɪε 'e aoa' dɪsɪn 'di ke.

18 -Bo ε nɪ kan' -mɔ ε, -mε nyʋ -jea Klisi 'a -tɪ' tɔ' 'ʋn -wεε -ʋʋ -mεa ʋʋ blue "nɪ -tun.

19 -Bo ε -tu' 'de 'kmʋ "kpeidi 'a 'sʋ 'a -tɪ' 'ʋn mɔ -a -tbaa' Klisi tɔ' "i ε, -mε -a -nɪε "nmianyʋ -o 'de nyʋ "klu.

20 'Kaa kaan ka Kea -sa Klisi 'de 'mεʋn "klu 'mε, -wεε ε jɔ 'kmʋ de, ɔmɔ -saa "i -ɔ -sɔn "kunyɔ' -wεε nyʋ -tuu"-tuu 'je "kunyɔ' sɔn 'bo ɔ 'de.

21 Ka 'mεa' jɪia 'de nyɔ due' 'ʋn -wεε ε 'kpa 'nɔ 'kmʋ "kpei ε, 'kamɔ "kunyɔ' sɔan' jɪi 'de nyɔ due' 'ʋn -ke.

22 'De ka nyʋ -wee' "klein nɪa Adam 'a "nynuu- -wεε 'de εε' -tɪ' 'ʋn ʋʋ -wee' a 'mεa a, 'kamɔ nyʋ -ke Klisi "sia "i ʋʋa mu 'kmʋ de jia' 'de εε' -tɪ' 'ʋn.

23 'Kaa jɔʋ' 'bleε ɔɔ' -nε -tɔn, Klisi mɔ -saa "i -ɔ -sɔn "kunyɔ', 'de -sɔntɪ ɔɔ mua de jia' a, εmε nyʋ -nɪa ɔɔ' nyʋ 'je "kunyɔ' sɔn -ke.

24 'Bo -mε 'de ε, 'kmʋ a muε -kwεa'. 'De -sɔntɪ Klisi a mua tʋ 'a "jɔʋ kpa' 'bo "ikmadɪ ke nyʋwɔn-siidɪ -wee' "klein "kpei ε, 'bomɔ ɔɔ mu ɔ "Bo Kea Tʋ"bode -wee' "klein "nyɪa',

25 dε-nʋε' ɔ 'je 'nynɪ 'wɔʋ -o mamau 'sʋ ɔ 'je ɔɔ' tʋnyʋ -wee' "klein ɔɔ' ʋʋ -sɔn ku 'ʋn nʋ.

26 Ɔɔ' tʋnyʋ 'a de 'bɔɔ- -nɔ -ɔɔ mua isɔan' a, εmε -nɪ 'mεa'.

27 Tɔ' -o, ka ε 'crɪa 'de Kea 'a 'sbε 'di, 'kamɔ ε nɪ -cεεn'-. Wɔʋ -crɪa' ε 'naa : Kea -tuε' dɪ -wee' "klein 'de ɔ ʋʋ -sɔn. -A -je kan' 'mε 'pepe Kea -ε -tua" dɪ -wee' "klein 'de ɔ ʋʋ -sɔn ε, εε' -ce" 'kpa sie 'o 'ε, dε-nʋε' εmε -nyɪ" ɔ "ikmaa'.

28 -Bo dɪ -wee' "klein jaa "jɔʋ ja 'de Kea 'a "Ju -pee 'sʋ ε, ɔɔ' -ce" 'kpa 'je "jɔʋ ja jaa 'de ɔ "Bo -ɔ -te' ɔ dɪ -wee' "klein kwa -pee -ke. -Wεε Kea 'je dɪ -wee' "klein 'ʋn nɪ, 'de ε 'je dɪ -wee' "klein "jɔʋ kpɔ' nɪ-.

29 Aɔ naa tɔ' i ke, -bo 'mεʋn se "kunyɔ' sɔin 'dee, -mε nyʋ -nɪa 'de aopʋ "klu -wεε -ʋʋa pɔoa "nɪ "jɔʋ 'de 'mεʋn 'a 'nynɪ 'ʋn ε, dεε-tɪ ʋʋa nʋ kan' a- ? Ka "o ka ε 'je ε nɪ mɔ'ɔ -ce" ke ε, dε ʋʋa nʋa 'mʋa-, ε se 'de 'ble.

30 -Bo 'mεʋn se "kunyɔ' sɔin 'de ε, -mε dεε-tɪ -apʋ mɔ di 'mεa' 'wɔɪn- 'de nɔ" "o nɔ" 'di ε- ?

31 'Mɔ aoa 'jea i ε, 'ɪn -teε 'mεa 'a kein"ke 'de 'wɪ "o 'wɪ -wee' 'di. 'Ma de'di -wi", ka 'ma 'tmʋ ε, kε' nɪ -cεεn'-. -Wee aopʋ -ɔ -nɪa -aa 'Blei Sesi Klisi 'a nyʋ ε, dε 'ma

poa -tuosun de 'de aoa' -ti' 'un e, ka 'ma 'tmu e, ke' ni -ceen' -ke. -Ti' 'a kpe 'soon 'un 'tmua i -wee' ni e to' -ti -o.

32 -Ta 'un nua 'bo Efesu tein" e, 'un ke kpubnmi -fon' -fon -fon. -Bo e ni 'e nyio to' 'un mo 'un nuu ee' de tu 'ee, -me de 'un 'je 'o -mo 'je e- ? -Bo 'meun se "kunyio' soin -me de e -ti de -nua' -a 'tun e, -aa' nu -me 'ja a- ? -Me ka "nua -e -pooa 'da a, -a nu kan' e 'na :

-A di -a -na 'de -stanw' 'di, de-nue' -aa mu e 'mea' -klae"-.

33 Ao 'bo aoa' -ce" 'sre ipooe, nyu -uba kpln nynia 'jrui -bo ub ke aoa sea na a, uba' kpln saun a mu e aoa' kpln 'doe dooa' see.

34 Ao ji 'o -jei" de, ao 'bo desavn nue. De e-ti 'ma 'da kan' a, eme -ni nyu jru' -ni 'de aoru "klu -wee -ub se Kea juo-. Wlu -je e -me 'blee aoa' -tin'.

Kmu dee ke ku dee ke

35 Nyu jru' 'bee' o 'je wlu ka o 'je nu : Ka 'meun -mu 'je "kunyio' soin sun nu e- ? 'De ku -je ub 'je 'ble e- ?

36 -In -gbun ka -ma nyio tu sea to'di ni e ! -Bo -in po tu jo -klu' ee' -soan 'su ee jea mee ?

37 'De tu jo -in poa 'e -klu' e, ee' 'koun" -ee mea e ke ee' 'jo -in poa 'e -klu' se de due' ni-. -Bo e ni kpou" jo "kpaan o, -bo e ni tu 'o tu 'a 'jo o, de 'o de e 'je ni e, ee' "koun -ee mea e ke ee' 'jo -in poa 'e -klu' se de due' ni-.

38 Kea me -e -nyl" ku, ka eme nua "i e, 'kam e ni -wee tu jo -wee' "klein 'ble ia' -ni ku due 'due.

39 Di "klein -nua 'kmu e, ia' -suen' se due' ni kan'. Jre' ni e ee' -ne ka, jre' ni e ee' -ne ka. nyio 'o -ne -suen' ni e ee' -ne ka, 'kwla 'dinmi 'a -ni -suen' ni e ee' -ne ka. Nuui 'a -suen' o, -smii'a -suen' -seea' "kpei-.

40 Di -nua 'e jawn 'di 'blee ia' -ne nisun, -wee di -nua 'no 'blua- "kpei 'ble ia' -ne nisun. Di -nua 'e jawn 'di 'blee ia' -ne "jriinmosun, -wee di -nua 'no 'blua- "kpei 'ble ia' -ne "jriinmosun.

41 Jru 'blee ee' -ne fansun -wee 'cu 'ble ee' -ne fansun, 'de 'cu-sun 'ble ia' -ni fansun -ke, -wee 'cu-sun foo" 'su 'a fansun -seea' "kpei-.

42 Ka tu jo nyu a poa 'de -klu' e ke ee' 'koun" -seea' "kpei e, 'kam e ni -ke 'de

nyio 'o -ti' 'un. -Bo nyu 'me e, ka tu jo nua, 'kam o ni-. -Bo nyu po o 'e "klu e, o -soan'. 'Kaa -soanti Kea a mu o "kunyio' -saa' a, ku o mua 'blea' e se -soan i 'bode.

43 -Ta nyu a poo o 'e -klu' e, o "ku se 'je ka ni-, o se 'kpi 'ble, o 'suua' i. 'Kaa -bo o soan "kunyio' e, o nmo "jrui, -wee o 'ble 'kpi.

44 -Ta nyu a nmae o i e, -me o 'blee 'bluku. 'Kaa -bo o soan "kunyio' e, o mu e jawn 'di ku 'blea'. -Bo 'blu ku ni ee' -ni ka a -me ku dee -je Kea 'a -Suu a "nyu nyu e, -me 'je ee' -ne ka ni -o -ke.

45 De -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa : Adam -o -nua "i-saanyio Kea nua o ni e nyio -o -wee Kea po o 'kmunifee' 'mla, 'de o ni 'kmu. 'Kaa Adam -jo -bowa' de -o -jia' o ni e -Suu -ee -nyu" nyu 'kmunia' dee -o.

46 E se -Suu 'a -ne di mi -saa "i -i ji ni-, 'kaa e ni 'blu ku 'a di mi -saa "i, -wee -Suu 'a -ni di 'bwa- de.

47 "I-saanyio Kea nua o 'wbe 'e 'blu 'un, -me o ni e 'blua 'a de -o. -Jo -tba' 'o e, -mo 'wbe 'e jawn 'di.

48 "Ju Kea "dua 'blu 'un -wee e nua o mo -ke nyu -nua 'no 'kmu "kpei -koo'-. 'De ka "ju -wba 'e jawn 'di nua, 'kam nyu -nua 'e jawn 'di ni-.

49 'De ka -a -ke "ju -o -wba 'e 'blu 'un -kwa' a, 'kam -a -ke -jo -wba 'e jawn 'di a mu -kwa' -ke.

50 'Ma de'di -wi", de 'un nua "i 'un 'jea 'tmu, e ka : nyio 'o ku -je 'blu nua, -wee -e -blea -suen' ke nymo e, -me se 'e Kea 'a 'kmu dee 'un pai. Di -a mua -soan' a, i se e 'bee- i 'je di sea' -soan' -ta 'ble 'kpa.

51 'Ma 'ce, ao po doin" i 'ma jie de jre' 'kwla -saa' 'de ao -pee. Ee' de tu me -ni -a -wee' "klein se 'mei kan', 'kaa -a -wee' "klein a mu e fai" pooa'

52 'de "jrie-te due' koun -gbai' 'di, no" -e 'di de'bo- do-kee a mua wlua' a. -Bo do-kee -ne wlu 'su e, 'meun a mu e "kunyio' soan' -wee ub 'je ku -e sea' -soan' -ta 'ble 'je. 'De Kea 'je -a -wee' "klein fai" poo-.

53 -Aa ku -ee mua -soan' -ta, -me 'je fai" pooe -o, -wee -a -je ku -e sea -soan i 'ble. -Aa ku -ee -mea -ta, e 'je fai" pooe -o, -wee -a -je ku -e -sea' 'mei 'ble.

54 -Sontu di -nia 'mua- ia mua nuba' a, -sontu di -a mua -soan' ia mua fai" pooda' -wεe ι 'jea di -sea' -soan' -ta 'ble 'kpa, 'de di -ia mua 'mea' ia mua fai" pooda' -wεe ι 'jea di sea' 'mε -ta 'ble 'kpa a, 'bomɔ wlu -cruta' 'de Kea 'a 'sbε 'di tein" εε mu 'o nynia'. Εε' wlu tu 'naa :

'Mea' son i, ε blue "ni -tun 'bode. 'Kmuɔnia' kpa tu 'a "jru 'mε.

55 'Mea' se tu 'a "jru kpai 'bode 'bo 'kmuɔnia' "kpei. 'Oo 'mea', -ma "ikmaa' -εε kpuan nyu -kwlu -mε 'de ε 'bode ε- ?

56 'Mea 'a "ikmaa' 'wluε 'e deɔavɔn 'ɔn. 'De -bo deɔavɔn 'a "ikmaa' 'je "blo 'wlu ε, -mε ke' mε -εε -σε "blo.

57 'Kaa Kea 'se-, εmε -ε -nyl" -avɔn Tu"bo Sesi Klisi -wεe -a kpa tu 'a "jru 'de deɔavɔn "kpei 'de ɔ 'ɔn.

58 'De εε' -ti' 'ɔn ε, 'ma de'di -wi", aopu -ɔɔ -ti' 'ɔn kma, ao nyna -sisi', ao 'bo -kwlin' 'wluε, ao nu Tu"bo 'a dbo, ao 'je nya mu. -Bo ao ke Tu"bo "sii- "i ε, -mε dbo aoa nua, ε se dbo foo" ni-.

16

'Wei vu -sa 'de Selisalem Kea -gbu 'a -ti 'ɔn ε

1 Kaa ka la 'ja a, 'ma jie 'wei -ti 'tmua'. 'Wei ao -sa 'de Kletien -nia Selisalem 'a 'nyni 'ɔn 'a -ti' ε, -mε de 'ɔn 'tmua 'de Kea -gbi -nia 'e Galasiblua "kpei -pee mε ao 'je nu -ke.

2 -Bo -kwlewɔ o 'su ε, 'wei ao 'jea -sa due 'due ε, ao -te ia' -ne ka. De jro' 'beεa kwai ε, εmε ɔ 'je 'o de ɔɔ 'jea "kpei -sa, -wεe ɔ 'je kpɔi" -tee 'de ɔ o -gbu". Ao 'bo 'ma jia' 'dei -tee -wεe ao 'bo 'wei -saa.

3 -Bo 'ɔn ji 'de aopu o 'su ε, -mε de 'ɔn 'jea nu ε, εmε -ni 'ɔn 'je 'sbɔ 'cɔ -wεe 'ɔn 'ji nyu ao nia "i ao 'jea dbo "kpei -tu" 'de vu 'je aoa' -paan' Selisalem kpa.

4 'De -bo 'ma -ce" 'kpa 'a mua' kɔn -ti' ε, -mε vu ke 'ma -a muε mua' -ke.

Pɔo niε "i ɔ 'je 'dɔva' mu

5 -Bo 'ma sea 'de aopu o ji ε, 'ɔn 'je 'e Masedoanɔ cεen-, de-nβε' 'ma muε 'e Masedoanɔ cεean' see.

6 "Ko 'ma muε 'de aopu "klu 'wɔ nua' a-, "ko 'ma muε 'o nia' 'su nɔ" nyɔ ɔ kpa 'dɔva' 'je "jei- -kwε- ε, -mε -sontu 'ma mua 'de aopu "klu 'wluε' a, aoa muε 'ɔn sun o

poa' -wεe -ta 'ma mua -bo 'ma sea 'o mu ε, ao 'je 'ɔn -jei" kpa.

7 -Bo 'ɔn ji 'de nɔ" -nia 'mua- 'di ε, 'ɔn se ε "ɔn 'ɔn 'je 'o aopu o -tie" cεn 'su 'ɔn 'je -si', 'kaa -bo Kea 'wɔn ε, 'ma muε 'bo aopu o 'wɔ nua'.

8 'De 'kamɔ 'ma -pɔn 'ɔn 'je 'o aopu o 'wɔ nu -mɔ -o, 'kaa 'ma muε -ta Efesi nia' ke mamaɔ 'su Pantekɔti 'a 'wɔ 'je 'ɔn jεε-,

9 de-nβε' Kea kaien -je wɔn 'bo 'ɔn "juɔi -wεe 'ɔn 'je dbo klaa" nu 'bomu. Nyu -jea 'ɔn -je de kaan -bo vu -ti "i mɔ 'de ε, dbo -nia 'o 'ma mu ε nua' 'su.

10 -Bo Timote ji 'de aopu o ε, ao kpuɔn ɔ sin 'soɔn -wεe ɔ je sin -kwlu" 'nεε- 'de aopu "klu, 'kaa ɔ ke 'ma -a nβε Tu"bo 'a dbo.

11 Nyɔ jro' 'bo ɔ -fluεn. Ao jɔ -jei" 'de ku pee' 'ɔn -wεe ɔ 'je 'nɔ 'ɔn o ji, 'ɔn ke -aa de'di -wi" ke -aa fuɔ'.

12 'De -bo ε -tu" -aa de'di Apolɔstɔ -mɔ ε, 'ɔn 'tmuɔɔ' kpe -tuu"-tuu -wεe ɔ ke -aa de 'di jrv' 'je 'de aopu o ji, 'kaa ɔ se 'o 'wɔɔn-kaan ke. -Bo nɔ" 'kpa 'de ɔ 'kwa a, ɔɔ muε jia' see.

Pɔo a -tuε" Kea -gbu 'sni ke'wle

13 'Ma 'ce, ao -te "jrie- "i aoa' Kea -kwlu" -tea' 'bo -kwlin 'wluε, ao -kwε-ε Kletien 'mε 'bode, ao kuu 'dii.

14 Di "klein aoa nua ao nu ι 'de ba 'a -ti' kmaa' 'ɔn.

15 'Ma de'di -wi", ao 'je kan' 'mε 'de Akaiblua "kpei ε, Stefanasi ke ɔɔ' -gbu" -soɔn nyu ke vuɔvu -saa "i -vu -je Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn. Vuε' nyu tu ε, vu "nyie vuε' -ce" Kea -wεe vu 'je Kea 'a -jei" naavɔn sun o po.

16 'Ma bae aopu 'mε nyu ka vu nia -vu -nia kan' a, ao -te' vuɔvu 'a ni', ε ke nyu -vu -ke vuε nua dbo -tadue ke.

17 De Stefanasi o, Fotinatisi o, Akaikisi jia 'nɔ 'ɔn o 'bo aoa' -tein ε, ε nmɔɔ 'ɔn 'di wɔn, de-nβε' aomɔ teen 'ɔn o.

18 Vu jaa 'ma pee ja ka vu jaa aoa' pee ja -ke ε. Vuε' nyu tu niε -ti' o po ka- !

19 Kea -gbi -nia 'nɔ Asiblua "kpei vu 'na vuɔvu -je aopu. Akilasɔ ke Prisilɔ ke, Kea -gbu -nia 'e vuɔvu o -gbu" -soɔn 'na vuɔvu -je aopu -jee -jee"- 'de Tu"bo 'a 'nyni 'ɔn.

20 -Aa de'di -wi" -wee' "klein 'na vuɔvu -je aopu. Ao -gbleε ba -kwlu" ka de'dinyu a nua.

²¹ 'Mɔ Pɔɔ 'ɪn 'na 'mɔ -je aopu. 'Ma
'jewlu -nɛ, 'ma -cɛ" 'kpa 'a sɔn -cɪ -mɛ.

²² Nyɔ -ɔ sea Tɔ"bo 'a -tɪ' kma a, -mɔ
nɪɛ 'e Kea 'a 'daɪn -sɔn 'de Suifɔwlu 'di :
Maranata ! ɛ 'de mɛ -nɪ -aa Tɔ"bo, -ɪn ji !

²³ -Aa Tɔ"bo Sesi 'a "diwan kpɔn aopu !

²⁴ 'Ma 'cɛ, 'ɪn kma aɔ -wee' "klein 'a -tɪ',
dɛ-nɔɛ' -a -wee' "klein ke Sesi Klisɪ "siɪɛ "i.

'Sβε 'ε κρε 'σων -νε Ροο pooa Kea -gbu -nia 'e Korēnti -jei" ε

Jewlu-

1 'Mō Ροο, Kea -nιe "i -wεe 'in ni Sesi Klisti 'a dboi, 'mō ke -aa de'di Timote ke -apu -oō ja Kea -gbu -nia 'o Korēnti ke Kea 'a -jei" naavn -wee' -nia 'e Akaiblua "kpei 'sbε-

2 -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisti po aopv "diwan -wεe υb 'je ao pεe 'a blua' "nyt.

Ροο a ποε Kea 'σε-

3 Kea -ε -nia -aa Tu"bo Sesi Klisti "Bo ε, -a -βεε' εε' 'nynti "i. εμε -ni "Bo -wεe -εε -je nyv 'a wεe-. 'De ε 'bn mō nyv -ti' -kwlt' i -tua" 'a κρε -wee' 'wlv.

4 Ka -aa -jea -aa -ce" wōn 'de 'kle 'a κρε -wee' 'kwa a, 'kamō εε -tu" -a -ti' -kwlt' i, -wεe nyv -υba jiia 'de 'kle 'a κρε -wee' 'bn ε, 'de -a -je υba' -ti' -kwlt' i -tua" 'βεε-ke. Ka Kea nva -aa -ti' -kwlt' i -tu" sōn ε, 'kamō -a -je nυ -wεe -a -je nyv jrv' sōn o po.

5 Δε-νβε' δε -a -ke Klisti "sia "i με -νβε' -wεe ka o 'jea 'kle ε, 'de -aa -je 'kle kan'. 'De ka 'kle -ε jia -a "kpei, ε -tia "i ε, 'kamō -aa -tuu" ε -ti' -kwlt' i -ke.

6 -Bo -aa sea 'kle 'je ε, -με ε ni 'de aoa' dt 'a ikua' ke aoa' 'pυba' 'a -ti' 'bn -o. 'De -bo -a -tuu" ε -ti' -kwlt' i ε, -με aopv mō -tuu" ε -ti' -kwlt' i -ke, -wεe ao 'je 'kpi 'ble. 'De -bo 'kle -aa -jea -bo aoa se ε 'je ε, ao 'je pεe "wōin 'βεε-

7 -A -je kan' 'me 'pepe -wεe -a -tee' -kwlt' see 'de aoa' -ti' 'bn, δε-νβε' -a -juε' 'kle -a -ceean 'bn -bo aoa sea ι 'bn ceen ε, -με ka ao ke -a -gblea' 'kle 'bn ε, 'kamō Kea a mu aopv -ti' -kwlt' i -tuu" 'a -ke.

8 Tō' -o, 'ma de'di -wi", -a -nιe "i ao 'jt juo, 'kle 'a -je wε- nyv se -a -tu" 'de Asiblua "kpei ε- ? 'De εε' 'kle tu 'a "ikmaa' 'bn ε, 'kpi μεε -a "iwaa' 'de-, ka -a -jea 'kmō ni mō -a st juo-

9 Kyn, δε -a -naa tō' i 'de εε' nō" tu 'di ε, εμε -ni -a -na -aa 'me nō" nynti'. -A -wōon'

'kmōwlv-ti 'me -wεe -a je -aa -ce" -kwlt' -te', 'kaa Kea -εε -sa' nyv "kunyio' ε, εμε -a -te' -kwlt'.

10 εμε -seie' -avn, εμε -εε mu -a -seia' 'de 'mea' -ne 'kwa. -A tbe tō' "i, εε μεε -a -seia' ke'wle 'de nya,

11 δε-νβε' aopv mō -ke ε, aoa baee -aa Kea. -Je ε nia kan' -mō ε, -με baewlu ao ke nyv -tuu"-tuu poa 'de -aa -ti' 'bn ε, Kea a mu ε kpon 'a -wεe ε 'je -a 'saavn "jrii nυ, 'de nyv -tuu"-tuu 'je ε 'se po -ke 'de -aa -ti' 'bn.

Ροο se Korēnti de mu

12 Δε -εε -tuosōn -aa poa de ε, εμε -ni -a -je kan' 'me dt 'klein -a nva, -a nvi' 'de pεe 'dōe 'bn, ka nyv 'sreipoa' sea 'de -a 'bn ni ε, Kea ju'. Ε se -aa nyioō' me -a -pen "kpei -wεe -εε po -a -je o ni-, Kea 'a 'saavn με -εε po -a -je o. -Ta "o -ta -a -ceean, 'kamō -aa nasōn ni- 'de nyv -wee' -pee. -Ta -a -jiia 'de aopv "klu ε, dt -a nva, ι cen 'o -mō -tie".

13 Wlv -bo ao nυ 'dii -wεe ao 'jea 'mii 'wōn ε, imi -aa -crti 'de -aa 'sbε 'di -wεe -aa poo aopv -jei". 'Sre jre' se 'e ε -sōn ni-. 'In 'je kan' 'me ka δε -aa -tmva aoa mu ε 'mii 'wōan' 'pepe 'wti jre' o ε.

14 Δε 'in 'tmva ao 'wōn εε' tōo 'mii -wε-la. -Sōnti -aa Tu"bo Sesi a mua de jia', ao 'βεε- ao 'je -aa -tuosōn de po 'de -aa -ti' 'bn, -wεe -apv mō 'je aoa' -tuosōn de po 'de aoa' -ti' 'bn -ke.

15 Δε 'in naa tō' i -wεe 'in 'na 'in 'je 'de aopv o ji, εμε -nao. 'In nιe "i -wεe 'ma 'de aopv o jia 'a κρε 'σων -ne 'je ao 'dōe "jrii nυ 'de-

16 -Ta 'ma jiia 'nō Masedoanι ε, 'in μεε 'de aopv o ceean' 'de-, -bo 'ma sea 'nō 'wlv ke'wle ε, 'de 'in 'je 'de aopv o ceen-. -Bo 'in nυ kan' 'de ε, -με ao 'βεε- ao 'je 'bn -jei" kpa 'de Suide 'de-

17 Δε 'ma -pōan nva' i -ne 'ee, aomō 'na 'in se nō" nya sie, 'in se tō' inaa- ? -Aee' aomō 'na 'ma nyioō' me -εε po 'bn -je o, -wεe 'ma nυ "iyn- ke kyn -taduee ?

18 Tō' -o, Kea 'a poo wlv fai", εμε -ti wlv -aa -tmva 'de ao -pee ε, ε se "iyn- e kyn mi -aa -bee "jrii- -wεe -aa -tmv ni-

19 Δε-νβε' Kea 'a "Ju Sesi Klisti -oō -ti' 'mō e Silasι ke Timote 'tmva 'de ao -pee ε, o se ji -wεe o 'je kyn ke "iyn- nυ -tadue, 'kaa omō nιe Kea 'a kyn -o.

20 Dɪ "klein -ɪa wlu Kea cɛan -tie", ɔmɔ ɪ cɛɛn 'bɪn -wɛɛ ɪ nyɪnɪ 'o. Sesi Klisi -nɔ, ɔmɔ ɔɔ 'nyɪnɪ 'bɪn -aa nɔv tɔ' -o, 'kamɔ ɛ nɪ-, -wɛɛ -aa -bɛɛ' Kea 'a 'nyɪnɪ 'i.

21 'De Kea 'a -cɛ" 'kpa mɛ -nɔvɛ' -wɛɛ ao ke -a -ku 'e 'dei 'de Klisi 'bɪn, ɛmɛ -ɛ -nyɪ" -aɔn ɛɛ' -Suu -wɛɛ ɛ 'je 'de -a 'bɪn "ti.

22 ɛmɛ -tu" -a juo 'ɪn -ke -wɛɛ -ɛ -po Suu 'a crɔn' 'de -a pɛɛ o.

23 Dɛ 'ma 'tmɔa -ta, Kea mɛ -nɪ 'ma -tɪ' 'a -ta 'jei. -Bo 'ɪn 'tmɔ sɪ ɛ, ɛ 'bɛɛ- ɛ 'je 'bɪn 'kmɔ -sa. 'In se ɛ 'ɪnɪ 'ɪn 'je aopɔ "bli -cɛ" -wɛɛ ao 'je "jrii "kae-, ɛmɛ -tɪ 'ɪn se 'de Korenti de ji.

24 -A se ɛ -pɔn -a -je aopɔ wɔn -sii -wɛɛ -a -je ao dɛ tɔ' 'bɪn 'jea' wɔn -tuu"-, 'kaa -je aoa' Kea -kwɪ" -tea' -mɛ nɪa -sisi' ɛ, -mɛ -a -nɪɛ "i ao ke -a -je sɔn o bee-, -wɛɛ ao 'je 'e 'mɔa- 'bɪn nɪ-.

2

1 'In cɛn wlu -tie" 'ɪn 'na 'ɪn se 'de aopɔ o de jii 'de "jrii "kaea' 'bɪn,

2 dɛ-nɔvɛ' -bo 'mɔ "kae- aopɔ "jrii 'ee, -mɛ nyɔ -wɛ -je 'bɪn 'mɔa- pɛɛ o po ɛ- ? 'Mɔ 'na aopɔ 'ɪn "kaea "jrii aopɔ -oo ?

3 Dɛ -nɪa 'emu -wɛɛ 'ma pɔoa aopɔ 'sbɛ -jei", ɛmɛ -nao. 'In se ɛ -pɔn -wɛɛ -bo 'ɪn ji 'de aopɔ o 'de nyɔ -vɔ -jea 'bɪn 'mɔa- pɛɛ o po ɛ, vɔ 'je 'bɪn "jrii "kae-. 'De 'ɪn 'je kan' 'mɛ -bo ɛ -tu" aopɔ mɔ ɛ, 'ɪn -tɛɛ ao -kwɪ", -sɔntɪ 'ɪn nɪa 'e 'mɔa- 'bɪn ɛ, -mɛ aomɔ nɪɛ 'e 'mɔa- 'bɪn -ke.

4 Tɔ' -o, -ta 'ma 'crɪa 'sbɛ -nɛ 'ma pɛɛ o "kaeɛ "jrii, 'ma pɛɛ a "wee", "miini pa 'ma "jri 'mɛ. ɛ se -mɛ 'ɪn 'je aopɔ "jrii "kae- mɛ 'ma -pɔɪn nɪ-, 'kaa ka aoa' -tɪ' kmaa' -ɛ -nɪa 'de 'bɪn pɛɛ o ɛ -sia' -jei" ɛ, ɛmɛ 'ma -pɔn ao 'je juo-.

Ao 'wɔv dɛsavɪnɪ 'a -kɔ "kpei

5 -Bo aoa' nyɔ due' nɔv -wɛɛ "jrii "kaea' 'je 'de aopɔ "klu 'kpa a, -mɛ ɛ se 'mɔ ɔ "kae- "jrii nɪ-, aopɔ ɔ "kae- "jrii. 'De 'ɪn se ɛ "ɪnɪ 'ɪn 'je dɛ "nɪ 'di -sii, -bo ɛ se ao -wee' mɔ ɔ "kae- "jrii nɪ ɛ, -mɛ aoa' 'pla mɔ ɔ "kae- "jrii.

6 ɔɔ' nyɔ tu ɛ, -bo aoa' -tuu"-tuu 'bɛɛ- wlu 'bɪn -wɛɛ vɔ 'je ɔ 'de ao "klu -sa -wɛɛ vɔ 'je ɔ kplɪn 'kwa i-sa a, -mɛ ɛ sie kan' la.

7 Dɛ -jɛ ao 'jea nɔv kaan a, ɛmɛ -nɪ ao 'je ɔɔ' -kɔ "kpei 'wɔv -wɛɛ ao 'je ɔɔ' dɪ ikuu-, 'de ɔ je "jrii "kae- mamaɔ 'sɔ 'kpi je ɔ "iwa.

8 'De ɛɛ' -tɪ' 'bɪn dɛ 'ma -teea' aopɔ i ɛ, ɛmɛ -nɪ 'ma bae aopɔ 'mɛ ka ao kma ɔɔ' -tɪ', ao to ɛɛ' sɔn 'de ɔ -pee -wɛɛ ɔ 'je 'de aopɔ "klu de ji.

9 Dɛ -ɛɛ -tɪ' 'bɪn 'ɪn pɔoa aopɔ 'sbɛ -jei", ɛmɛ -nao. -Wɛɛ -bo aoa sea 'ma 'sɪnɪ doun" o po 'de dɛ "o dɛ 'bɪn ɛ, -wɛɛ 'ɪn 'je kan' 'je.

10 'Bo -mɛ 'de ɛ, nyɔ "o nyɔ ɔɔ dɛsavɪn ao -kɔa', mɔ -kɔ' ɔɔ' dɛsavɪn 'mɛ -ke. Dɛ 'mɔ -kɔa' 'ɪn -kɔɛ' 'bo Klisi "juɔi 'de aoa' 'dɔɛ 'a -tɪ' 'bɪn,

11 -wɛɛ ka "o ka ɛ 'je ɛ nɪ ɛ, Satan je tv 'a "jru kpa 'bo -a "kpei, dɛ-nɔvɛ' dɛ ɔɔ -pɔan' nɔv i ɛ, -a -juɛ' 'pepe.

Dɛ -ɛɛ -sɔɔn Pɔo -tua" 'bo Troasi ɛ

12 -Ta 'ɪn jiia Klisi 'a -pɔia" -tɪ 'tmɔa' 'bo Troasi ɛ, 'bomɔ Tv"bo nɔv 'bɪn 'saavɪn "jrii -wɛɛ ɛ "nyɪ 'bɪn nɔ" -wɛɛ Kea 'a wlu 'ɪn 'tmɔa nyɔ 'wɔɔn- ɛɛ' doun" opo-tɪ.

13 'De -mɛ 'kamɔ 'ma pɛɛ se blu, dɛ-nɔvɛ' 'ɪn se -aa dɛ'di Titɪ jɛɛ-. ɛmɛ -tɪ 'ɪn po nyɔ -nɪa 'o Troasi wlu -wɛɛ 'ɪn mu 'de Masedoanɪ -blɔa "kpei.

Sesi Klisi kpa tv 'a "jru 'mɛ

14 Ka "o ka ɛ 'je ɛ nɪ ɛ, -a po Kea 'sɛ-, ɛmɛ -nɔvɛ' -wɛɛ -apɔ ɔ -ke Klisi "sia "i ɛ, -aa kpa tv 'a "jru jeejee. -Ta "o -ta -aa mua -aa -tmɔɛ Klisi 'a -tɪ' -wɛɛ nyɔ 'je ɔ juo-, ka -dai'klɔ nɔv 'dɔɛ -ɛ -gbaa -ta -wee' i nɪa, 'kamɔ ɛ nɪ-.

15 Dɛ -a -nɪa 'bɪn 'de Klisi 'bɪn ɛ, ɪa' 'nɔv nɔv 'e Kea 'mlai. ɛɛ' 'nɔv -gbaa i 'de nyɔ -vɔ -jea 'pɔvɔa' ke nyɔ -vɔv sea 'pɔvɔa' 'je "klu.

16 ɛɛ' 'nɔv a 'tmɔɛ 'mɛ -tɪ 'de nyɔ -vɔvɔa mua 'mɛa' -pee -wɛɛ ɛɛ 'tmɔ 'pɔ-tɪ 'de nyɔ -vɔvɔa mua 'pɔvɔa' -pee. 'De nyɔ wɛ- -nɪ -mɪ 'a wlu tu 'a 'tmɔ ka 'nɔ 'kmɔ ɛ- ?

17 Ka nyɔ -tuu"-tuu a -saa' Kea 'a wlu "i -wɛɛ vɔa 'tmɔɛ, -amɔ 'ɔ nɔv kan'. 'Kaa -aa -tmɔ Kea 'a wlu 'mɛ 'de pɛɛ 'dɔɛ 'bɪn. 'De Kea -dbo' -aɔn -wɛɛ -a -je Klisi 'a -tɪ' 'tmɔ 'bo Kea "juɔi.

3

Dɛɛdɛ dee 'a dɔnɔvɔn

1 -Bo -aa sea wlu -nia 'mua- 'tmu 'ee, -me ao 'na -aa -boc' de ke'wle -aa jea -aa -ce" -ti' o poo ? -Aee' aomoc 'na -a -nue nyu jru' "blii ? Aomoc 'na -aa -pon nyu 'je -a 'sbe "kpei -tu" -wee ub 'je -a -ti' o po 'de e 'di 'de ao -pee ? -Aee' aomoc 'na -aa -pon ao 'je -a 'sbe "kpei -tu" -wee ao 'je -a -ti' o po 'de e 'di 'de nyu -pee ?

2 "Tun-, e se kan' ni-, aoa' -ce" 'kpa mo -ni -aa 'sbe -e -crua' 'de -a pae o e. Ee' 'sbe tu e, eme -ni aoa' 'kmv nyu -wee' 'klein a 'jeea "jrie-, ub 'bex- ub 'je e 'dii nu.

3 Ka ao nia Klisti 'a 'sbe oc 'crua 'de -aa nuubdo 'un e, e se 'kwla pa. Ee' 'sbe tu e, 'sbeni se e 'cru, 'kaa 'kmvni Kea 'a -Suu me -cru e, e se 'cruie 'bo "soi pae" 'kpei, 'kaa e 'cruie 'de nyio oc pae o.

4 Dxe-ti -a -bexa' -a -jea ee' wlu tu 'tmu e, eme -ni -a -tee' Kea -kwli" 'de Klisti 'un.

5 E se -me -a -bex' de jre'e nua' 'de -aa -ce" 'kpa 'un ni-, 'kaa dbo -aa nua -bo -aa se e nu ka -ccon' ka -me Kea me -ee -nyl" -a 'kpi -wee -aa nu e.

6 Eme -e -nyl" -a 'kpi -ke -wee -a -ni dbexde dee 'a dbonubn. Ee' dbexde tu se 'e ke' -e -crua' "jri tba, 'kaa e 'wlv e 'Kea 'a -Suu 'un. Ke' -e -crua' -me e 'dba nyu, 'kaa -Suu -me e "nyie nyu 'kmvnia'.

7 Kea 'a ke' -crua' 'bo "soi pae" 'kpei -ta Moisi a "nyu e Israe-koun e, oc "jua a fan' ub se oc' ja -gbvan' 'bex-, de-nue' Kea 'a -son' -ee fan 'bo oc "juoi e, ee -flaan' 'de ubub "jri 'me. 'De -me 'kamoc ee' -son' tu se 'bo oc "juoi ni jeejee.

8 Dbexde dee Kea ke nyio -tua" 'emu e, e nmo "jrii, e je ke' -nia tein" -sii, de-nue' ee' ke' tu e, e ja nyu 'mea' bi'. 'De dbexde dee -me e, ee "nyie nyu 'kmvnia' 'de Kea 'a -Suu 'un. -Je e nia kan' -mo 'ja a, -me nyu -a nua Kea "juoi 'de ee' dbexde tu -son e, nua mue 'e -son' klaa" 'un nia' see, e 'je Moisi -sii.

9 Ka Kea 'bea "i -bo e po "jri "kpaie' 'de dbo -ee kpuun a nyu 'pee 'un 'ee, 'de -me dbo -ee nue -wee nyu a 'kpa "isrevn 'bo Kea "juoi -me 'e, Kea 'a "i 'bexa' se "jri "kpaie' poi 'de -me 'un see ? Kea 'a "i 'bex- a mue "jri "kpaie' poa', e 'je -je -nia tein" -sii.

10 To' -o, -je e nia kan' -mo 'ja a, -me -son' -je e fan tein" 'bo Moisi "juoi e, -me

'e fansun se de jre' won ni- 'bode, e 'me "jri 'bode. Nyu se e 'bex- oc 'je e dbexde dee 'a -ne -son' "ipoo-,

11 'kaa di -ia mua -sia' -bo -mi cexn 'de -son' 'un 'ee, 'de -me di -ji sea' -si' -ta 'ble -mi 'e !

12 -A -je kan' 'me 'de dbexde dee 'a -ti' 'un e, -a -kpa "isrevn 'bo Kea "juoi. De -a tba to' "i, eme -nao. Eme -ti -bo -aa sea wlu e, -aa wai -wee -aa wlu, favn 'a nu -avn.

13 Ka Moisi -crua" de "jru -wee Israe-koun jea oc' "jua 'a fansun -ne "jrie- 'jee- e, -a se kan' nu. -Ta oc' "jua 'boa fan-ti e, ub se e 'je.

14 De Israe-koun sea Moisi 'a "jua 'a fansun -ne "jrie- 'jee- 'mua- -me 'de 'dege -gblein' e- ? E 'de me -ni uba' to' kmuei", uba' de 'mii 'wan' nie 'kle, 'de ee' -ti' 'un de -jeea 'de -stanwi 'di e, -bo nyu a sea dbexde soa 'a wlu 'dii nu 'de ub -pee e, ka de -tuu" a 'kwla, 'kamoc e ni-. E -ko' -na tae' fo kaan ubub "jrii. Eme -nue' -wee uba' 'won 'e ee' wlu tu 'dei. -Bo ee' tae'fo tu 'je 'o -jei" 'wlv e, -me -bo nyu ke Klisti "sii- "i -wee.

15 De -wlv a 'e sese o -wee -e -jexa 'de -stanwi 'di e, 'sbe Moisi 'crua -ta "o -ta uba nuu e 'dii e, tae' fo -cruie" Suifu-wi" 'a pae "kpei ke -wee'.

16 'Kaa wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di e 'naa : -Bo nyu "biie- 'de Tu"bo o 'su e, tae'fo -ne 'wlv 'o -jei" 'me.

17 'De wlu -crua' -ta, Tu"bo "sia 'nyu e, eme -ni Kea 'a -Suu. 'De -ta Tu"bo 'a -Suu -me nia 'ja a, -me nyu -nia 'o ub -seie' 'de ke' 'kwa.

18 -Apv nyu "klein -oc -ke Klisti "sia "i e, -aa "jua- 'wlv e 'kwla, tae' fo se -a "jri i kaan 'bode. -Aa -gbven' Tu"bo 'a "i 'bexson ja, ka -aa -gbvan' Tu"bo ja a. De oc nia 'de -a 'un me -nue' -wee -aa 'kmv a poo fai" 'de oc' -Suu 'un. Tu"bo 'a -Suu me -ee nu ee' dbo tu -wee -a -ke Tu"bo a -kocaa' a muu "jru o scon- scon-. -Wee ka nyu oc -gbvan' "juan- 'di nyu a -gbun kan' Klisti ja 'de -a 'un.

4

De -ee ke' kma'

1 Kea -e -tea' -a dbo -ne kwa a, e nmo 'di won, eme -nue' -wee 'kpi 'a wa -a "i.

2 'De di nyu a nua 'e kwie' -wεε -ia nua' 'blea -tin' ε, -aa' nu ι, -aa -fuuen' -mi nya. -Aa' poo nyu 'srε i, -aa' bee Kea 'a wlu di jri' "jrii, 'kaa -bo -aa sea Kea 'a wlu 'tmu ε, ka ι nia tō' -ti 'kamō -aa -tmu ι 'pepe 'bo Kea "juoi -wεε nyioṗu 'a tō' 'je i "si 'de -aa -ti' 'bn.

3 'De -poia" -ti -aa -tmua -bo ia' bu pa 'kwla ke ε, -mε 'de nyu -ub -nia 'o "ma -jei" -pee mo ε paa 'kwla.

4 Uba' nyu tu ε, uba' 'je Kea 'a -ti' tō' 'bn, uba' -ne -kea' -nia 'no 'kmu "kpei ε, emε -ni Satan, emε -wa' uba' tō' 'o "jri -wεε Klisi -o -nia Kea 'a -kooō' i ε, ub je oō' -poia" -ti 'a -son' i 'je.

5 Tō' -o, -aa' 'tmu -aa -ce" 'kpa 'a -ti', Sesi Klisi mo -oō -ti' -aa -tmu. Ka o nia Tu"bo ε, emε -aa -tmu 'de nyu -pee. -Apu mo ε, -a -na -a -nie aoa' "juoinubn -o 'de Sesi 'a -ti' 'bn.

6 De-nue' Kea -ε -na : -son' -sun' 'de kwie 'di 'su -son' -stan', emε -sun -son' -ke 'de -a pee o -wεε Kea 'a -son' klaa" -εε fan 'bo Klisi 'a "jua 'a "pe "kpei -a -je ε juo 'de -aa de 'mii 'wōn tō' 'je wōn kain-.

7 -Je ε nia kan' 'ja a, -mε ka nyo o 'blea de -εε ke' kma' 'de -gblu 'di, 'kamō -a -ni. -Apu mo -kō' -gblu, -wεε "ikmaa' -ε -sia di -wee' nyu 'je ε Kea 'nyu kpa-, ε se -apu mo ni-.

8 Nyu 'nye -a 'bn 'ε -ta "o -ta, 'kle 'a kpe -wee' a 'nye -a "kpei- 'mε -ta "o -ta, 'kaa -aa' waa i 'de 'kle -son. -Aa -je -aa -ce" wōn 'mε, 'kaa -a se de tō' "itba -ti 'bō.

9 Nyu a nu -a -cruun" "jrii 'mε, 'kaa Kea se -a 'bō. 'Kpi a wa -a "i 'mε, 'kaa -aa' son i.

10 -Ta "o -ta -aa mua jeejee ε, -aa ku -a -blea εε 'jee 'kle, εε pooe nyu Sesi 'a 'mε -ti -kwlu o. 'De εε' -ti' 'bn ε, oō' 'kmōnia' 'je "jri "kpaε' po -o -ke 'de -a kui' -wεε ao 'je ε 'je.

11 De-nue' 'kamō -a -ni 'kmu, 'kaa -aa 'kmu -tee' 'mea 'a -tea' jeejee 'de Sesi 'a -ti' 'bn, -wεε ka Sesi nia 'kmu ε, 'de -aa 'bluku -εε mua 'mea' 'je ε to-.

12 -Je ε nia kan' -mō ε, -mε -apu mo o die 'mea' 'wōn i -wεε ao mo 'e 'kmōnia' 'je.

13 Wlu -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε, ε 'naa : 'In 'je Kea 'a -ti' tō' 'bn 'ε emε -ti 'ma 'tmu ε.

"Ju -tmua wlu -ne, Kea -kwli" -te' -suu -nia 'de o 'bn emε -ni 'de -apu mo 'bn -ke, emε -ti de -a -jea Kea 'a -ti' tō' 'bn -aa -tmu ε.

14 -A -je kan' 'mε, Kea -ε -sa Tu"bo Sesi "kunyio' εε muε -apu -o -ke Sesi "sia "i "kunyio' -saa' -ke, -wεε ε 'je ao ke -a -wee' 'bo ε "juoi kpa -tadue.

15 Di -nia 'mua- ι -wee' "klein nuue' 'de aoa' 'dōe 'a -ti' 'bn, -wεε Kea 'je nyu -tuu"-tuu 'saabn "jrii nu 'de uba' -tuu"-tuu 'je εε' -kai" 'mate po -wεε Kea 'a "i 'beenyu 'je 'blua- ja -kō' !

Di Kea -teea -a 'dei imi -a -te' -kwli"

16 Emε -ti -aa Kea -kwli" -tea' -nuε' -wεε 'kpi 'a wa -a "i. -Bo -aa 'bluku mε 'ε -ce" sea ison mo 'de ε, -aa pee -je -wlu 'wlu' dee ε, -mε ε poe -gbōdee "ni 'wi "o 'wi.

17 'Kle -aa -jea 'de -stanwi 'di se de jre' ni-, εε muε -sia'. Emε -εε muε nua' -wεε -a -je 'mua-ti klaa" -sea' -kwε -ta 'ble 'je 'de nya. εε' 'mua -ti -tu ε, nyu se ε 'beε- -wεε nyu 'jee 'kle -nia 'e -stanwi 'di "ipoo-.

18 ε se di nyu a 'jeea "jriε- 'no 'kmu "kpei imi -a tba tō' "i ni-, 'kaa di nyu 'a 'jeea "jriε- -wεε Kea -teea -a 'dei 'de jawn 'di imi -a tba tō' "i. 'De di nyu a 'jeea "jriε- ε, -mi 'a -kwle -si' -ti, 'kaa -jt nyu 'a 'jeea "jriε-, -mi nιε 'kmu jeejee.

5

1 Tō' -o, -a -je kan' 'mε 'bluku -a -nia 'e 'bn 'no 'blua- "kpei -ta, ka nyo o poa -tan 'tanfo "jei, 'kamō ε ni-. -Bo εε sea isōan' mu mo 'de ε, Kea nuε -tein deejre' de 'de jawn 'di -i se ison-ta 'ble -wεε ε -tee -a 'dei. -Mi 'a -tein tu ε, nyio 'o sun si de nu.

2 'De -aa -kpa i mo la -ke, de-nue' -a -nie "i -a -je -aa -suu 'a -tein -nia 'e jawn 'di 'bn paa ka nyo o paa "bai 'bn ε.

3 -Bo -a -paa εε' -tein tu 'bn, -mε -a se kui cen-.

4 -Ta -a -nia 'de 'bluku -ne 'bn ke ε, -aa -kpa i, ka nyo o 'blea kwaku -gbe, 'kamō ε ni-. ε se -mε -a -nie "i -a -je -aa 'bluku "jru i-sa -mε ni-, 'kaa de -je -aa -poan emε -ni -a -nie "i -a -je -aa ku dee -nia 'e jawn 'di 'bn paa-, -wεε -aa ku -je εε mua 'mea' -mε 'je iblu 'de ku -je sea 'mε-ta 'ble 'bn.

5 Kea 'a -ce" 'kpa mε -nie "i -wεε -a -je fai" poo kan', emε -nyi" -avn εε' -Suu -wεε

-ε -te' -a wlu 'kwa i 'de di 'dœ ε -tee -a 'dei 'a -ti' 'bn.

6 -Je ε nia kan' mo 'ja a, -mε -aa di kus i, 'kpi se -a "iwai 'bode. 'De -a -je kan' 'mε -ta -a -nua 'de 'bluku 'bn ke ε, -mε -a -tεen Tu"bo 'a -tein o.

7 Di -aa na -aa mua -pee ε, nyo 'o 'jee ι 'jriε- ke, 'kaa ιmι -a tba to' "i 'de Kea -kwli" -tea' 'bn,

8 εmε -kuu -aa di i la. 'De δε -je -aa -pœan i -gblein' ε, εmε -ni -a -nie "i -a -je 'bluku -ne "jru i-sa -wεe -a -ke Tu"bo 'je i -te.

9 'De εε' -ti' 'bn ε, -bo -a -ni 'e 'bluku -ne 'bn o, -bo -a -wlv 'e 'bluku -ne 'bn o, -aa -pœn -a -je 'e ε "jri 'dei nmœœ -ke.

10 'Kaa -a -wee' "klein 'je de 'wlvb -o 'bo Tu"bo 'a nyo 'a 'pee 'jekpaa- "juoi, nyo jro' se de siei. 'De -ta -a -nua 'de 'bluku 'bn, di -a nua -bo ι nmœœ "jrii o, -bo ι nyini "jrii o, -a -je ιa' -kei" 'je -o.

-A -ke Kea -seea -ti' "kpei- 'de Klisi 'bn

11 De -a -jea 'o Tu"bo 'a nyo 'a 'pee 'jekpaa- "juoi mu ε, εε' faun a nu -avn -ε, εmε -ti dbo -aa nua -aa -pœn nyo 'je εε' bu juo 'pepe. 'De 'bo Kea -mε "juoi, -aa 'kmv 'pœen "kpaε'. 'In -teε' -kwli" 'de ao pœe o ε, δε -a -nia 'bn ao juε' -ke.

12 Ε se -mε -a poε -aa -ce" 'kpa -ti' o ke'wle 'bo ao "juoi ni-, 'kaa -a -nie "i -a -je aopy -je "nyi -wεe ao 'je -tuosun de po 'de -aa -ti' 'bn. -Bo ε ni kan' a, -mε ao 'bεε- ao 'je nyo -uva -bεεa' uva' -cei" wlu -pee 'tmvb-. Uva' nyo tu ε, di -nmœœa 'e nyio "jri 'dei ε, ιmι uva -gbun' ja, 'kaa di -nia 'e nyio pœe o ε, uva' -gbun -mi ja.

13 -Bo ε ni to' -wεe δε -aa -wlvb 'tmva' ε se bu 'ble ε, ε ni 'e Kea 'a -ti' 'bn -o, 'de -bo ε 'ble bu ε, -mε 'de aoa' 'dœ 'a -ti' 'bn -o.

14-15 'De di "klein -aa nua 'bn ε, Klisi 'a nyo 'a -ti' kmaa' nma -a 'bn 'ε, δε-nυε' to' -nia 'de -a 'bn ε, εmε -ni -bo nyo due' koun -gbai' 'mε nyo -wee' 'a 'mea' a, -mε ka nyo a 'mea, 'kamœœ υb -wee' ni. -Wεe -bo υb ni 'kmv ε, υb je uva' -ce" 'ε 'kmv ni-, 'kaa "ju -o -mea 'de υpυ 'a -ti' 'bn -wεe -o -soan "kunyio' ε, œmœœ -œœ 'kmv υb 'je ni-.

16 -Je ε nia kan' -mo 'bode ε, -mε -a se ε 'bεε- -a -je nyo 'a nison ke uva' -pœn" di ja -gbun, ka nyo œ -gbuan nyo jro' ja a. -Bo -a -gbun Klisi "jriε- -nia 'mva- ja mo tein"

'de ε, -mε kaan ka la -a se œ kan' -mo ja -gbun i 'bode.

17 -Bo nyo ke Klisi "sii "i ε, -mε Kea poε œœ 'kmv 'a -gbœdeε "ni, di -nia tein" -mi -si', -wεe di -wee' 'kpa di dee-.

18 Di "klein -aa -wlvb 'tmva' -ta ι -wee' 'wlvε 'e Kea 'bn. εmε -nυε' -wεe ε ke -a -seea' -ti' "kpei- 'de Klisi 'bn. εmε -te' -a dbo -ne kwa -wεe -a -je -ti' "kpei -seea' -ti 'tmv 'de nyo -pee.

19 -Ti' "kpei -seea' -ti -aa -tmva εmε -ni Kea œœn 'de Klisi 'bn -wεe ε ke 'kmv "kpeinyv -seea' -ti' "kpei-. Uva' -kœœ υb nua ε si -sro' 'bo υpυ "jru, εmε -nυε' -wεe ε po -avn -ti' "kpei -seea' wlu 'wœn, 'de -a -tmv ι.

20 Klisi dbo -avn -wεe -aa bae aopy i 'de œœ 'nyini 'bn 'de ao ke Kea 'je -ti' "kpei- -seea'. Ka Kea 'a -ce" 'kpa a baea aopy i, 'kamœœ ε ni- : ao 'wœœn- ao ke Kea 'a -ti' "kpei -seea' -ti.

21 Klisi -œœ sea œœavn juo ε, œmœœ Kea kpœun œœavn 'a 'pee 'bo -aa -kœi" -wεe -apy -œœ -ke œ "siao "i ε, -a -je "isœœvn 'kpa 'bo Kea "juoi.

6

1 -Je ε nia kan' -mo ε, -mε -apy -œœ -ke Kea a nua dbo -tadue ε, -aa baeε aopy i, 'saavn Kea nua ao "jrii ε, ao 'bo ε "i "taie -wεe ε 'bo ao kwa "maa.

2 Kea wlu' ka 'de εε' 'sbε 'di ε 'naa : 'In kpœn -ma baewlu 'mε 'de nœœ" 'dœε 'di -wεe 'in po -vn sun o 'de 'pυ -son 'di.

Ao -gbun 'nœœ, nœœ" 'dœε -ε -nia 'pυ -son ε, ε ka 'de -stanwi 'di.

3 -A se ε "ini -a -je δε "o δε jre' nu 'de -aa 'kmv 'bn -wεe ε 'je nyo jro' 'e œœavn 'di po 'de œ 'je -aa dbo nya -fuun.

4 'Kaa ka -a -nia Kea 'a dœœœvn ε, -aa to εε' sœn 'mε 'de nyo -pee. 'Kle 'a kpe "klein -aa œœœan 'bn ε, -a -kuue pœe i : -Bo nyo 'nye -a 'bn o, -bo δε -pœœn -a 'kwa o, -bo faun a sea -a nu o,

5 -bo ε ni 'e blati o, -bo ε ni -kaso 'di o, -bo -cruen" ε sea 'kpa 'de -aa -ti' 'bn o, -bo ε ni 'e seadbo -aa nua -ti 'bn o, -bo "nyio' œœn -a "jrii -wεe -a -tee "jru o, -bo 'mυε- ε sea -a 'dba o, 'kle 'a kpe -aa œœœan 'bn -ni, -a -kuue pœe i mamav 'sv.

6 Dī -a -jea nū -wēē ka -a -nīa Kea 'a dbonūn -ε -jeē to ε, imī -aa nū. 'De -aa 'pepe nīa' o, -aa dē "jriijua' o, -aa pēē "wōin 'bēēa' ke 'diwōnmōa' 'ūn 'de -aa tō' -kwēai 'ūn, ε ke -aa nūy 'a -tī' kmaa' -ε sea "jridepōoa' -sōn nī ke-.

7 'Bo -mē 'de ε, tō' -tī 'a wlu -aa -tmūa o, "ikmaa' Kea "nyī -avn o, "isredī -aa nūa ι -wee' mī -nī -aa pōodī ke -aa "kpei-tvandī ke -wēē -aa -fōōn tū 'ūn. Imī -ι -je ε to ka -a -nīa Kea 'a dbonūn ε.

8 -Bo -sōn jro' o, nūy a -teē -aa nī', -bo -sōn jro' o, ūa 'dbaa -a -tīn' "i, -bo 'wī jre' o ε, ūa dooa -aa 'nynī 'mē, -bo 'wī jre' o ε, ūa pōē -a -tī' o. Ūa 'daa- -avn nūy 'srēipōōn, 'de -mē 'kamō -aa -tmū tō' -tī.

9 nūy 'a 'je -a dē 'ūn, 'de -mē 'kamō nūy juo -avn 'pepe. -Aa diē 'mēa 'a 'wōn i, 'kaa -a ka -a -nīe 'kmū ke. -Aa -jeē -aa -cē" wōn 'de blati "wōin, 'kaa -a se 'mē.

10 -A "kaēē "jrii, 'de -mē 'kamō -a -nī 'e 'mūa- 'ūn 'wī "o 'wī. Nūa" a 'dba -avn -ε, 'kaa -a nūē nūy -tuu"-tuu "wliējeūn 'ūn. Dē jre' se -a 'kwa nī-, 'de -mē 'kamō -a -nī dī -wee' "klein 'a jeūn.

11 'Oo Korēntī-kōūn, -a wa wōn' i -wē- la -a je aopū dī -wee' -pee 'tmū-, -a -kaiēn -aa pēē -wee' wōn 'de aōa' -tī' 'ūn.

12 Aōa' 'tūn -nīa 'de -a 'ūn ε, ε se "i 'piie, 'kaa aopū -mō o, -aa 'tūn 'piie "i 'de ao pēē o.

13 'Ma 'cē, -bo 'ma sea ao -pee wlu ε, ka "bo a wluā oō' "nynū- -pee, 'kamō ε nī-. Dī -a nūa aopū "jrii ε, ao -sa 'e 'ia' sūn dēwē-jē, ao "nyī -avn. Ao kain aōa' pēē wōn 'de -aa -tī' 'ūn.

Pōo -saa Korēntī-kōūn fēn'

14 Ao ke nūy -ūy sea Kea 'a -tī' tō' 'ūn 'je 'bo "i "siie, dē-nūē' wlu 'ūn 'bēēa' -je -nī 'o nūy -oō -jea kē' wōn ke nūy -oō' 'jea kē' wōn 'nynī ε- ? 'De dbēēdē -jēwē- -nī 'o -sōn' ke kwie 'nynī ε- ?

15 'De wlu' i'wōan' -je -nī 'o Klisī ke Satan 'nynī ε- ? "i "sia' -jēwē- -nī 'e nūy -jea Kea 'a -tī' tō' 'ūn ke nūy -sea' Kea 'a -tī' tō' 'ūn 'je 'nynī ε- ?

16 Dē -nī 'o Kea -gbu klaa" ke kōin 'nynī ε- ? Dēē -tī 'ma 'da kan' a, εmē -nī -apū -jea 'kmūnī Kea 'a -tī' tō' 'ūn ε, -apū -nī εē' -gbu", ka Kea 'a -cē" 'kpa 'tmū ε see ε, ε 'naa :

'In nīē "i 'ūn 'je 'e ūpū "klu "tī -wēē ūy ke 'ma -a -je na-, 'de 'ūn 'je ūpū 'a Kea nī-, -wēē ūmū 'je 'ma 'cē nī-.

17 Εmē -tī Tū"bo 'na : Ao 'wlu 'e nūy "klu, ūy ke ao -seea' i. Ao 'bo ūa' -gbēē' dī "iblaa -wēē ao je aōa' -cē" -flēn" kpuūn-. 'De 'ūn 'je aopū sūn 'sōōn kpuūn.

18 -Wēē 'ūn 'je ao "bo nī -wēē aōmō 'je 'ma "nynūnmai ke "nynūnynūkpae' nī-. Dē Tū"bo -ε -blea "ikmaa' -wee' "klein 'tmūa, εmē -nao.

7

1 'Ma -tī' kmaūn, -je Kea cēan wlu -nīa kan' -tie" 'de -aa -tī' 'ūn 'ja a, -mē dī -ia kpuūn a -aa 'bluku ke -aa tō' -flēn" ε, -a -saa -mī kwa -sōn. -A -kpuūn -aa -cē" i -wēē -bo -a -nī 'kmū ε, -a -je Kea pleē-, 'de -a -je 'pepe nī mamaū 'sū -a -je mū -a -je nynī.

Pōo 'a 'mūa-tī

2 Ao "nyī -a -teīn 'de ao pēē o ! -A se nūy jro' "i 'fa, -a se nūy jro' 'o dē dooa-, -a se nūy jro' 'ūn dīi 'de aopū "klu.

3 Ε se 'ūn 'je ao 'pēē kpuūn εmē -tī 'ma 'da kan' nī-, dē-nūē' 'ūn wlu' ka sese 'ūn 'na -bo -a -nī 'kmū o, -bo -a -wlu 'kmū o, aōa' -tī' se 'e -a pēē o -kwēi.

4 'In -teē' ao -kwli" 'pepe, dī 'dōē 'ūn 'jea 'tmū 'de aōa' -tī' 'ūn ι -tiēi", εmē -tī -bo 'ma sea aōa' 'nynī "si ε, 'ma wa wōn' i. Εmē -kuu 'ma dī i -wēē -ε -jii" 'ūn 'mūa- 'ūn 'de 'kle 'dī.

5 -Ta -a -jiia 'de Masedoanī ε, -a se -tegbōō 'je due', -a -je 'kle 'a kpe -wee' 'mē, nūy jrv' 'bleēē -a 'dīi -wēē ūa -cē' -a o, 'de faun a nū -avn.

6 'Kaa Kea -εē -tua" nūy -ūy -kaē" a "jrii -tī' -kwli' i ε, εmē -tu" -a -tī' -kwli' i 'de Titī 'a jia' 'ūn.

7 'De ε se Titī 'a jia 'a 'sū mē -tu" -a -tī' -kwli' i nī-, 'kaa ka dī o 'jeēa "jriē- 'de aopū o -wēē -ι -kuua oō' dī i ε, imī -ia "kuan o po -avn, -wēē -ε -kuu -aa dī i -ke. Dē -εē "kuan o poa -avn -ke ε, εmē -nī o 'na ao nīē "i ao ke 'ma -a -je 'jee-, ao "kaēē "jrii -wēē ao nī nē "kpei 'de 'ma -tī' 'ūn. Εmē -ble 'ma 'mūa- mō kpleiīn.

8 Tō' -o, 'sbē 'ūn ja aopū ε, -bo ε "kaē- ao "jrii mō 'de ε, ε se 'ma -sōōn 'ble kaan ka, 'de -bo 'ūn -tu" εē' -sōōn mō teīn" 'de

ε, -με δε -ε "kaea ao "jrii 'de no" δε-saan" 'di, εμε -ο.

9 'Kaa kaan ka 'ma nve 'mva-. Ε se -με δε 'in "kaea ao "jrii, εμε -ble 'ma 'mva-ni-, 'kaa δε aoa' "jrii "kaea' nve -wee ao jua aoa' disain "i, 'de ao "biia 'e Kea ο ε, εμε -ble 'ma 'mva-. "jrii "kaea' -je -nia kan' -mo ε, -με 'wlvε 'e Kea 'vn. 'De δε -apv mo nva -ke ε, ε se aopv desavn "jrii nv mo "pi ε ni 'de aoa' 'dve 'a -ti' 'vn -ο.

10 "Jrii "kaea' -je Kea a cεεan 'vn -wee εε poa nyv 'a 'kmv fai" ε, -με ε ποε 'pva' "jru "kpei-. Nyv se ε 'βεε- nyv 'je -με 'e -soon -tu", 'kaa -bo nyv "kae- "jrii 'de 'kmv "kpeidi 'a -ti' 'vn ε, -με ε ποε 'mea' "jru "kpei-.

11 "jrii "kaea' -je -wlvα 'e Kea 'vn ε, ao -gbvn δε -με "nyia aopv ε ! Ao -gbvn δε εε' "jrii "kaea' tu nve -wee aoa -tua" aoa' -ce" 'ε -ti' ε, 'de aoa -sa aoa' -ce" -ti' "kpei ε. Εμε -nve' ke'wle -wee -tvn' 'dbaa aopv "i, 'de favn a nv aopv, -wee aoa -pvn ao ke 'ma -a -je 'jee- 'de ao ni ne "kpei -wee ao nte "i 'pee 'je desavnvi kpv. Ka aoa' -ko sea 'e εε' 'tmva' tu 'di ni ε, εμε -εε svn ao to 'de di -nia 'mva- -wee' "klein 'vn.

12 'De -bo 'in poo aopv 'sbe -jei" ε, -με ε se 'de nvo -o -fa nvo "i ο, nvo o 'fa "i 'a -ti' 'vn ni-, "vn-, ε se -με 'in naa to' "kpei-ni 'de-. 'Kaa δεε-ti 'in ja ao 'sbe ε, εμε -ni ka aoa -tua" aoa' -ce" 'ε -ti' -wee ka ao nia ne "kpei 'de -aa -ti' 'vn ε, ε 'je "jrii "kpaε' po, -wee aoa' -ce" 'kpa 'je kan' 'je 'bo Kea "juoi.

13 Ao 'jea 'ma 'sbe -wee ao kpvvn a aoa' -ce" i, 'de ke "sia 'nyv ao nva kan' a, ε nmoo 'vn 'di wvn, εμε -ε -kuu 'ma di i. De Titu jia 'de aopv "klu -wee ov' to' blua 'de o -sa 'e 'mva- a, εμε -nmoo -a 'di wvn.

14 -Ta 'ma 'tmva aoa' -ti' 'de Titu -pee tein" ε, 'ma 'sao 'jaa 'bo o "juoi 'de aoa' -ti' 'vn. O jia 'de aopv ο ε, ao se 'vn -tvn' "i 'dbaa 'bo o "juoi, 'kaa ka di "klein 'in 'tmva 'de ao -pee nia to' -ti ε, 'kamv di 'dve 'in 'tmva 'de aoa' -ti' 'vn 'de Titu -pee ni -ke.

15 Ka ao 'je o wvn ο, ka ao nva ov' svn 'soon kpvvnsvn 'de ov' ni' -tea' ke "kpei-cεεa' 'vn ε, -bo o po i -kvlv ο 'sv aoa' -ti' kmaa' -nia 'de o 'vn, ε 'kpa "kpei ke'wle.

16 De 'in 'βεεa 'in 'je ao -kvlv" -te' 'de di -wee' "klein 'vn ε, ε 'blee 'ma 'mva-.

8

Ao -sa δε kwa i

1 'Bo -με 'de ε, 'ma de'di -wi", 'saavn Kea nva Masedoan Kea -gbi "jrii ε, εμε -εε -ti' -a -ni" -a -je 'tmv 'de ao -pee.

2 Kea 'a -jei" naavn -nia 'e Masedoan ε, 'kle sv cεεan 'vn ε -tiei". Ε -tven' svvv i -tvn -tvn, 'kaa sv se wlv' wlv. 'Mva -nia 'de svvv 'vn, ε cen -je "kpei -tie". Ε -nve' sv se vva' -ce" 'ε nua" 'a 'dbaa' ja -gbvn 'sv sv -sa δε kwa i 'de pεε 'dve 'vn.

3-4 De sv 'βεεa 'jeea', εμε sv ja-. 'De sv cen -με "kpei -tie" mo'o -ce". Εε' de tu 'wlvε 'o vva' -ce" -kvlv", 'in se svvv δε jre' i -tee'-. Vv bae -a i -bae -bae -wee -a -je vva' -ne -paan' kpv -ke 'de -a -je ε Kea 'a -jei" naavn -nia 'e Selisalem kpa. Vv 'na : -Bo -aa -paan' mu 'e -aa de'di -wi" ο 'de Suide 'saavn -ο ao je -a "jrii nv. 'Ma 'tmvε aopv to' -ti, di "klein sv nva 'mva- 'in 'je ia' -ta 'me.

5 'De ka -jo -a -tee' -kvlv" ε, sv se kan' -mo 'o 'sv sv, 'kaa sv "nyv vva' -ce" Tv"bo 'me ke tein" -wee sv "nyv -avn vva' -ce", 'kamv Kea nte "i.

6 Εμε -ti -a dbo Titu 'de aopv ο -wee dbo o -teea tein" ε, o 'je ε nya kpa 'de ao 'je δε kwa i-sa, -wee ao 'je Kea 'a -jei" naavn jrv' 'dve "jrii nv -ke.

7 Ka "wliεjevn nia 'kamv ao ni-, di -wee' "klein siε aopv i : Kea -kvlv" -tea' ο, wlv 'tmva' ο, δε "jriijua' ο, ne "kpeinia' 'de δε "ο δε 'vn ο, -aa -ti' kmaa' ο, -mi -wee' ni 'e aopv 'vn. -Je ε nia kan' -mo 'ja a, -με ao cen -je "kpei -tie" 'de δε kwa i-saa' 'vn -ke.

8 -Bo 'ma sea kan' 'da a, -με 'in se aopv ke' "i -te, 'kaa ka nyv jrv' nia ne "kpei ε, εμε 'ma 'tmv 'de ao -pee -wee ka aoa' nyv 'a -ti' kmaa' sea "jridepooa' -soon ni ε, 'de ao 'je ε juo-.

9 'Saavn -aa Tv"bo Sesi Klisv nva -a "jrii ε, ao juε'. Omv -o -nia di -wee' "klein 'a jei ε, o nve ov' -ce" nua" nvo 'vn 'de o 'je ao svn ο po -wee ov' nua" nvo nua' 'jeε nv 'de "diwan 'je ao kpv 'de aoa' 'kmvnia' -wee' 'vn.

10 De 'ma naa to' i 'de εε' -ti' 'vn ε, ε ka : Aopv mo ε, ε se -je me la ao -te δε 'dve nva' -pvn" ni-, 'kaa δε -wlvα 'e -svn -sia ο ε, aopv -saa "i -o -te 'dve nva 'a kein"ke.

11 Δε αο νια "i αο 'jea νυ τειν" ε, αο κπε nya la αο 'je mu αο 'je nyni. 'Kpi αο "dua 'υν τειν" -wεε αο νια "i αο 'jea εε' δε tu νυ, αο "duo ια' 'kpi tu 'υν -wεε δε αο 'βεεα kwa i αο 'je ε 'dεε 'υν νυυ-.

12 Δε νυο 'blea -bo ο νιε "i ο 'je ε 'dεε 'υν νυυ ε, -με nmο "jrii. Δε νυο 'blea -bo ο "nyι ε Kea, ε κpυεν', εε' -tee' δε -je ο sea 'ble i.

13 'In se 'na αο cεn αoa' -cε" kui -wεε αο 'je νυο jrv' sun ο πο 'de δε 'je αomο 'kwa -pοον, 'kaa -bo δι siie αopυ i ε, -με αο -sa ο αο 'je υpυυ "nyι -wεε αο 'je 'βεε-.

14 'De -stianwι 'di ε, δε jre' se αο 'kwa -pοον, δι -wee' siie αopυ i. Αο 'βεε' αο 'je υpυυ sun ο πο. -Wεε -son -ti δε ε mua αο 'kwa -pοαν' -wεε ι 'jea υpυυ mο isiie ε, 'de υυ 'je αο sun ο πο -ke. 'Kamο -bo αο νυ -wεε αο 'je 'βεε-.

15 Wlu -crυa 'de Kea 'a 'sbε 'di ε, κε 'da ka, ε 'naa : -Ta Kea "nyia Israe-koun diide 'de -pυον" blva "kpei ε, νυο -ο -tιαν' δι -tuu" ε, δε jre' se ο isiie-, 'de νυο -ο sea δι -tuu" -tιn' ε, δε jre' se ο 'kwa -pοον.

Nyυ -υυ -ke Titι a na

16 'Ma ποε Kea 'σε-, δε-nyε' ka αoa' -ti' νια 'de 'υν pεε ο ε, 'kamο ι nυ 'e Titι pεε ο -ke.

17 -Ta 'ιn -tee' ο i -wεε ο 'jea 'de αopυ ο ji ε, ο se 'o wlu tba, δε-nyε' οο' -cε" 'kpa -tee' 'e αopυ ο jia 'a kein"ke see.

18 -Aa de'di jro' -oo -tmva -pοia" -ti -wεε Kea -gbi -wee' a ποa -ti' ο ε, omο -ke Titι -aa dbo 'de αopυ ο.

19 -Aa de'di -no, ε se 'e αopυ ο 'a 'su mο ο 'je mu nι-, 'kaa Kea -gbi -te ο 'o 'ε -wεε -paan' -nyυa -ta, -bo -aa sea ε Selisalem kpa a, ο ke -a -je mu -ke. Δε 'dεε -aa nva -ta -a -nyε "i ε 'je Tυ"bo 'a 'nynι "i 'βεε- -wεε ka -a -kma Kea 'a -jei" naavn 'a -ti' ε, ε 'je ε to-.

20 Δε 'dεε -a -nyα "i -a -jea νυ -νε, -a se ε -pon -wεε nyυ 'je -a 'dei wluu- 'de 'wei -tia kan' -nι 'a -ti' 'υn.

21 Δε-nyε' δι -nyα ka -cοον' ka ιmυ -aa -pon nva' i 'bo Tυ"bo ke nyιopυ "juoi.

22 -A -tue" υpυυ -aa de'di jro' "kpei ke'wλε. -Moo' de'di tu ε, -a -tιn ο i 'me κπε -tuu"-tuu, ka ο nια ne "kpei, -a -juι', 'kaa kaan ka οο' ne "kpeinιa' 'kpa "kpei, δε-nyε' ο -tee αopυ -kwλι" kpleiin.

23 'De Titι -ο -ke 'ma na -wεε -aa nva dbo due' 'de αoa' -ti' 'υn ke -aa de'di -wi" -υυ -ke οο jia, υυ -wee' nyε Kea -gbi 'a dboun -o, υ -wee' a 'βεε- Klisι 'a 'nynι "i.

24 Εme -ti ka αο kma υpυυ 'a -ti' ε, αο 'je ε to -wεε Kea -gbi -wee' 'je ε 'je. -Ti' 'ιn ποa αopυ ο 'de υυ "jri ε, αο to εε' sun 'de υυ -pee, -wεε 'ma "jua 'je 'e 'wlv.

9

Ao -sa δε kwa i 'de 'mva- 'υn

1 -Bo ε -tu" Kea 'a -jei" naavn 'a sun opo-tι ε, 'ιn se -με 'ε 'sbε αο -jei" pooi,

2 δε-nyε' 'ιn juε' αο -tee -με 'ε kein"ke see. -Ta 'ιn nyα 'de Masedoanι ε, 'ιn ποε αο -ti' ο. 'In wlu' ka 'de Kea 'a -jei" naavn -pee 'ιn 'na : Δε -tba' 'e -sun -sia ο ε, -aa de 'di-wi" -nyα 'e Akai -tee -paan' nva 'a kein"ke. Δε αο nια ne "kpei 'de -paan' νυ -ti 'υn -νε, με υυ 'wον -wεε -ε -sa -paan' nva' "blo 'de υva' -tuu"-tuu pεε ο.

3 'In dbo -aa de'di -wi" 'me, -wεε wlu 'dεε -a -tmva 'de αoa' -paan' νυ -ti 'υn ι je σι 'kpa. Αο -te -paan' nva 'a kein"ke -wεε ka 'ιn "sia αoa' 'nynι αο 'je kan' νυ -cεεν'-.

4 -Bo 'ιn ke Masedoanι -nyυ a sea 'de αopυ- ο ji -wεε αο se δι nmaea' -ko' ε, εε muε 'mο -tιn' "i 'dbaa -mο -o, 'kaa αopυ- εε mu -tιn' "i 'dbaa -gblein', δε-nyε' -a -tee' αο -kwλι".

5 Εme -ti 'ιn -gbυen ja 'ιn 'je ε, -wεε 'ma dbo -aa de'di -wi" nya 'de αoa' -paan' -εε wlu αο cεan -tie" υυ 'je ε κpοι" πο, -με -bo 'ma sea ji ε, αoa' -paan' 'kpa κpοι" 'me. -Bo ε nι kan', -με αο nyε' 'de pεε 'dεε 'υn, δε jre' se αο -kwlv κpυn i.

6 Αο sie ε -kwlv ο, νυο -ο ποa δε-saan" ka 'de -kle ε, οο muε δε-saan" 'jea', 'de νυο -poa' δε -tuu" 'de -kle ε, οο muε δε -tuu" 'jea'.

7 Ka jro' nια "i ο 'jea ja 'de ο pεε ο ε, ο ja- kan'. Nyυ 'bo νυο -klaan" "kpei -tee' -wεε ο 'bo -paan' nyυε 'de "jrii "kaea' 'υn, δε-nyε' νυο -οο -sa δε kwa i 'de 'mva- 'υn ε, omο -οο "dia Kea a 'je.

8 Kea 'βεε ε 'je αο 'saavn 'a κπε -wee' "jrii νυ, δε jre' se αο kwa -pοin. Αoa muε δι -wee' 'blea ι 'je αopυ isiie- 'de αο 'je δε 'dεε 'a "kwli -wee' νυ.

9 'Kamο wlu -crυa' 'de Kea 'a 'sbε 'di 'da, ε 'naa :

Nyo -o -sa de kwa i -oo -nyie" nua" nyu e, oo "isrea" se "ti -ta 'ble.

10 Kea -ee -nyu" 'a kopoi ko 'a "kwli -wee -e -nyio" diide. Ee mue aopu di -wee' 'a "kwli "nyia", -wee e 'je e nu 'de aoa' de kwa i-saa' 'je "kpei 'kpa. 'De ao 'je "isredi nu ao 'je nya mu.

11 -Bo di -wee' siie aopu i, -wee ao 'je -paan' nu e, -me ee mue nua' -wee nyu -tuu"-tuu je Kea 'se po -ke 'de aoa' -paan' -aa mua uupu "nyia 'a -ti' 'un.

12 De-nue' aoa' nyu 'doe "jrui nua' -ne, ee mue nua' -wee de se Kea 'a -jei" naavn 'kwa -pon i. 'De e se -me 'e 'su ni-, ee mue nua' ke'wle nyu -tuu"-tuu 'je Kea 'se po.

13 De ao poa uupu sun o, -wee aoa 'jea Klisi 'a -poia" -ti u u 'tmua won 'de u ke ao -gblea' aoa' 'bleedi 'un 'de pee 'doe 'un e, eme -toe ka aoa' pooa wlu fai" e, eme -ti uua mu Kea 'a 'nyu "i 'bee- -wee u 'je e 'se po.

14 -Bo uua sea aoa' Kea bae e, 'saavn klaa" Kea nua ao 'jrui -ne, ee mue nua' -wee aoa' 'un 'je 'e uupu 'un ni-.

15 -A -bee' Kea 'a 'nyu "i, de-nue' ee' -paan' ee' -ce" 'kpa nua -avn 'jrue- e, e se "ipoo -ta 'ble.

10

Poo a 'tmue oo' nuvdbo 'a 'kpei -ti

1 'Mo Poo, 'ma bae aopu 'me 'de Sesi 'a kupee' nyu nua' ke oo' 'diwonmoo' 'un, 'mo nyu 'na -bo -o -ni 'e aopu "klu -o -pean won "kpei, 'de -bo -o -teen o 'su -me -o -kma won 'de ao "kpei e,

2 'ma bae aopu i -bo 'un ji 'de aopu "klu e, ao 'bo 'un "blo -saa -wee 'un je aopu won "kpei- kmaa-, de-nue' nyu -u -na dbo -aa nua -aa nue' 'de nyio' 'un e, 'un nua "i 'un 'je -wi" -mu wlu -pee 'tmu see.

3 To' -o, -a -nue nyio' -o -mo -ceen'-, -a se 'kpi 'ble, 'kaa tu -aa -foan' e se 'e nyio 'o 'kpi 'un mo -aa -foon' ee' tu tu ni-.

4 'De poodi -aa -foan' tu 'un e, i se nyu -nia 'no 'kmu "kpei 'a poodi ni-, 'kaa poodi -a -blea i kmai" ia -fon' Kea 'a tu. I 'bee' i 'je nyio 'o to' inaasun -e -nia 'saan o nua 'e 'de i -sa.

5 Ia' poodi tu mi -a -ble -wee -aa kpa tu 'a 'jru 'bo nyio' "kpei e ke nyio 'o -cei" 'bee- -ee kaan o -je de -wee o jea Kea juo

ke-. 'Bo -me 'de e, -aa saan nyio' -wee' "klein sun "wain -wee e 'je Klisi won 'je.

6 -Sonti aoa' de won 'jea' a mua 'pepe nua' a, -me nyu -o -na -o se de won 'jei e, -aa mue oo' -kwlu kpon 'a kein"ke -tea'.

7 Di -nia 'bo "kpei -wee nyu o 'jea "jrue- e, un aoa -gbun ja. Ka nyu nua Klisi 'a nyu -bo o 'je kan' 'bo o -kwli" e, -me ka -apu mo nua Klisi 'a nyu -ke e, o nee to' i 'bo o -kwli".

8 "Ikmaa' Tu"bo "nyia 'un -bo 'un kuu 'ma -ce" won de-saan" 'de ee' -ti' 'un mo 'de e, e se 'ma -tin' 'ble. Tu"bo se 'un ee' "ikmaa' tu "nyu -wee 'un 'je aopu i-sa, 'kaa o 'nyu e 'un 'e -wee 'un 'je aoa' di ikuu-.

9 -Bo 'ma sea kan' 'da a, -me 'un se e -pon 'un 'je aopu faun' po 'de 'sbu 'ma ja aopu 'di.

10 Nyu jru' 'na Poo 'a 'sbu oo ja i kmai", o kma won 'de i 'di, 'kaa -bo oo' nyio' 'wlu de -wee oo sea wlu 'su e, o se 'kpi 'ble, oo' wlu nua 'plu 'a 'su.

11 Nyu -oo -da kan' -mo e, -me o sie to' o ka -bo 'un teen o -wee 'ma wlu sun nua 'de 'sbu 'ma 'cia 'di e, 'kamoo -bo 'un 'wlu de 'ma mu nua' -ke.

12 Nyu -uua poa uua' -ce" -ti' o e, -a se 'o uua' -toin" 'kpa ka ni-, -a se e 'bee- -a -je -aa -ce" uupu "ipoo-. Uua' nyu tu e, u se to'di ni-, uua' naa to' i. Uua 'wlu 'o uua' -ce" -kwli" -wee uua poo ba "i 'bo uupu 'a 'su 'nyu.

13 'De -apu -o -nia Klisi 'a dbonun e, -ta Kea 'na -a -ti" i e, -a se e 'bee- -a -je -aa -cei" 'bee- mamau 'su -a -je 'o -tie" cen. 'Blua 'a 'fo Kea "nyia -avn -wee -a -jea dbo "kpei nuu e, eme -a -tmu' -poia" -ti 'un mamau 'su -a nyu 'de aopu o.

14 E se -me -a se 'de aopu o ji 'su -wee -aa -bee' -aa -cei" ni-, 'kaa -apu -ja Klisi 'a -poia" -ti 'de aopu o, de-nue' -a se de "ni 'di -sii, 'blua 'a 'fo -a -jea dbo "kpei nuu e, e mu' mamau 'su e je 'e aopu o nyu.

15 -Bo 'ma sea kan' 'da a, -me e se -a -wlu 'e -aa -ne 'blua 'a 'fo "kpei 'me -wee dbo nyu jru' nua 'de -aa po ee' -tuosun de ni-. 'Kaa -a -je kan' 'me aoa' Kea -kwli" -tea' a mue "kpei 'kpa' -wee -a -jea dbo -kan -ti 'a nua' 'bee- 'de ao "klu. -Bo -a nu kan' a, -me -a se 'blua 'a 'fo Kea "nyia -avn "kpei -tie" cein see.

16 -A -tee' -kwli" -bo -a ji 'de aopu o e, -aa mue -poia" -ti 'tmua' ke'wle 'de 'blua

'a 'fɔ jɾɪ' "kpei-, 'kaa -ta nyɔ jɾɪ' nɔɔa dbo ε, -a se ε 'bɛɛ- -a -je 'o -mɔ mu -wɛɛ -a -je sɔn -kwɪɪ" tba 'de dbo ɔɔ nɔa 'a -tɪ' 'ɔn.

17 'Bo -mɛ 'de ε, wlu -crɪa' ε 'naa : Nyɔ -ɔ -nɪɛ "i -ɔ -jea sɔn -kwɪɪ" tba a, -mɛ dɪ Tɔ"bo nɔa ɪmɪ -ɪa sɔn ɔ 'je -kwɪɪ" tba.

18 Tɔ' -o 'ma 'cɛ, ε se nyɔ -ɔɔ poa ɔɔ' -cɛ" 'kpa -tɪ' o ɔmɔ -nɪ dɛwɔn nɪ-, 'kaa nyɔ Tɔ"bo poa -tɪ' o ε, ɔmɔ -nɪ dɛwɔn.

11

Pɔɔ ke nyɔ -ɔɔa -daa' ɔɔa' -cɛ" Sesi 'a dbɔɔn ke

1 'Oo 'ma 'cɛ, ka nyɔ -sea' tɔ'di nɪ nɪa, -bo 'ma sea kan' wlu dɛ-saan" mɔ 'de ε, 'ɪn nɪɛ "i ao 'je 'ma kplɪn "wɔɪn 'bɛɛ-. 'De tɔ' -o, ao 'bɛɛ- 'ma kplɪn "wɔɪn 'mɛ -cɛɛn'-.

2 Dɛɛ-tɪ 'ma 'da kan' a, εmɛ -nɪ 'ma -tuɛ" aɔa' -sɔɔn ka Kea a -tua" aɔa' -sɔɔn ε. 'ɪn -sɪ' -tɪ' 'mɛ 'de nyɔ due' kɔɔn -gbai' 'a -tɪ' 'ɔn, ɔmɔ -nɪ Klɪsɪ, -wɛɛ ao 'je ɔɔ' -tea' -te, ka 'nyɪnɪa -tɔɔ -ɔ sea jɾa "ti due' nɪa, ao 'je kan' nɪ-.

3 'Kaa dɛ -ɛɛ faɔn a nɔa 'ɔn ε, εmɛ -nɪ ka sɛn 'bleea εfɔ wɛɛ" o 'de εɛ' 'srɛ 'blea 'ɔn, -wɛɛ ɔ nɔa dɛsaɔn ε, ε je aɔpɔ 'a tɔ' i "biie-, ao je Klɪsɪ 'kɔɔ "i tɔ-, -wɛɛ ao je -tajɾɔ "biie-.

4 Dɛɛ-tɪ 'ɪn 'da kan' a, εmɛ -nɪ Sesi jɾɔ' -ɔɔ -tɪ' -a sea 'tmɔ 'de ao -pee o, -suu jɾɛ' ao sea 'je due' o, -pɔɪa" -tɪ jɾɪ' ao sea 'wɔn due' o, -bo nyɔ jɾɔ' jɪ 'de aɔpɔ "klu -wɛɛ ɔɔ sɪ 'tmɔ 'sɔ ε, ao "taiɛ aɔa' -cɛɪ" 'de -mɔ 'kwa, ao flɔn wɔn 'de -mɔ 'wɔn, 'de dɪ ɔɔ 'tmɔa aɔa 'bɛɛ- -mɪ "wɔɪn.

5 Nyɔ aɔa 'daa- Sesi 'a dbɔɔn 'dɔɛ -wɛɛ aɔa kɔɔɔn a sɪn 'sɔɔn -nɔ 'ma -a naa tɔ' i ε, ɔɔ se 'ɔn -sɪi 'de dɛ jɾɛ' 'ɔn mɔ "pɪ.

6 -Bo ε 'bɛɛ- ε 'je tɔ' nɪ- -wɛɛ 'ɪn se wɔn ɪcɛn mɔ 'de ε, -mɛ 'ɪn se nyɔ -ɔ se dɛ "jɾɪi juo nɪ-. -Ta -a -nɪa 'e aɔpɔ "klu ε, -a -tɔ εɛ' sɔn 'mɛ 'de dɪ -wee' "klein 'ɔn, ao je ε 'je ka "o ka-.

7 -Aee', -je 'ɪn jɪa 'de aɔpɔ "klu -wɛɛ 'ɪn jaa 'ma -cɛ" ja 'de ao mɔ'ɔ 'nyɪnɪ 'jea "jei mu ε, -mɛ 'ɪn nɔɛ dɛsaɔn- ? 'De -je 'ɪn 'tmɔa ao Kea 'a -pɔɪa" -tɪ foo" 'ɔn ε, -mɛ nyaa aɔpɔ ii ?

8 'Mɔ 'na diidɛ 'ε sɔɔn' Kea -gbi jɾɪ' a -sa ɪa' 'bleedɪ kwa i -wɛɛ ɪa ja 'ɔn ε, ɪmɪ 'ma kɔɔn -wɛɛ 'ma nɔ dbɔ 'de aɔpɔ "klu o !

9 εmɛ -nɔɛ' -wɛɛ -ta 'ɪn nɪa 'de aɔpɔ "klu -bo dɛ -pɔn 'ɔn 'kwa 'ɪn se 'o nyɔ jɾɔ' "jɾu -te due', dɛ-nɔɛ' 'ma de'di -wi" -wɪɔa 'e Masedoanɪ ɔɔpɔ -a po 'ɔn sɔn o. 'ɪn kɔɔɔn ε 'ma -cɛ" i 'de dɪ -wee' 'ɔn -wɛɛ 'ɪn je 'o aɔa' jɾɔ' "jɾu -te. 'De ka 'ɪn kɔɔɔn a 'ma -cɛ" i teɪn" ε, 'kamɔ 'ma mu nɔa' ke'wɪɛ 'de ao -pee.

10 Ka ε nɪa tɔ' -tɪ -wɛɛ Klɪsɪ nɪa 'de 'ɔn ε, 'kamɔ dɛ 'ma 'tmɔa ε nɪ tɔ' -ke. Dɛ 'ma 'tmɔa -gblein' ε, εmɛ -nɪ -je 'ɪn sea 'o nyɔ "o nyɔ "jɾu -te 'de Akai blɔa -wee' "klein "kpei ε, εmɛ -ble 'ma 'mɔa- -wɛɛ 'ma po -tuosɔn de. Nyɔ jɾɔ' se ε 'bɛɛ- ɔ 'je 'ɔn εɛ' 'mɔa- tu 'ɔn -sa 'de ɪa' 'blɔa- tu "kpei.

11 Dɛɛ-tɪ ε- ? ε 'ɪn se aɔa' -tɪ' kma εmɛ -tɪ -oo ? Ka 'ɪn kma aɔa' -tɪ' ε, Kea juɪ'.

12 'Kaa dɛ 'ma nɔa 'de -sɪanwɪ 'di ε, 'ɪn nɪɛ "i 'ɪn 'je ε nɔ 'ɪn 'je nya mu -wɛɛ nyɔ -ɔɔa pɔɔa -aɔn ɔɔa' -cɛɪ", ɔɔa' wɔn 'je "mu.

13 ɔɔa' nyɔ tu ε, ɔɔ nɪɛ Sesi 'a dbɔɔn 'a -kewɛ -o, ɔɔa pɔɔɛ nyɔ 'srɛ i 'de ɔɔa' nɔɔdɪ 'ɔn. ɔɔa nɔɛ ɔɔa' -cɛ" Klɪsɪ 'a dbɔɔnɔn 'ɔn.

14 'De -mɛ se ε 'bɛɛ- ε 'je nyɔ tai' "maa, dɛ-nɔɛ' Satan 'a -cɛ" 'kpa 'bɛɛ ɔ 'je Kea 'a "soa i -nɪa 'e -sɔn' 'ɔn sraan-.

15 -Bo ɔɔ' dbɔɔnɔn a sea ɔɔa' -cɛɪ" 'srɛ -tɪ 'a dbɔɔnɔn 'ɔn nɔ -ke ε, ε se nyɔ 'a tai' "maa' -tɪ nɪ-. Ka ɔɔa' dbɔ a mua ɪsɔan' a, 'kamɔ ɔɔa' -cɛ" ε mu ɪsɔan' -ke.

'Kle "klein Pɔɔ 'jea

16 'Bo -mɛ 'de wlu 'ɪn 'tmɔa 'ma -sɛ' de ke'wɪɛ, nyɔ jɾɔ' 'bo 'ɔn sɪanɔvɪ 'daa-, -wɛɛ ɔ 'bo 'ɔn nya -fuuen. 'De -bo aɔa sea 'ɔn ja -gbɔn kan' -mɔ 'ja a, -mɛ 'kamɔ 'ɪn 'je nɪ 'sɔ ao 'je 'mi "i "tai- 'ɪn 'je wlu ka nyɔ -sea' tɔ'di nɪ nɪa, -wɛɛ 'mɔ 'je -cɪɛ -kwɪɪ" tba dɛ-saan" -ke.

17 Dɛ 'ma 'tmɔa kaan ka la, ε se 'e Tɔ"bo 'ɔn 'wɪɔ. -Bo 'ɪn 'na 'ɪn 'je 'kɔɔ 'ɔn "duo- -wɛɛ 'ɪn 'je 'ma -cɛɪ" 'bɛɛ- ε, -mɛ 'ma wlu' ka sɪanɔvɪ a wlu.

18 -Jɛ nyɔ -tuu"-tuu a 'wɪɔa 'o ɔɔa' -cɛ" -kwɪɪ" -wɛɛ ɔɔa 'bɛɛa ɔɔa' -cɛɪ" ε, -mɛ 'mɔ 'je 'ma -cɛɪ" 'bɛɛ- -o -ke.

19 Aomɔ nɪɛ tɔ'di o, ao 'bɛɛ- sɪanɔvɪn "wɔɪn 'mɛ o, εmɛ -ɛɛ nɔ ao 'ɔn see.

20 -Bo nyɔ nɔ ao ɔɔ' kɔɔnɔpɔ- 'ɔn, -wɛɛ ɔɔ sea ao "jɾu idi, ɔ sea ao 'srɛ ipoo, ɔɔ sea

ᾠ -cei" 'bεε- 'de ᾠ sea ao 'kpu "jrii po ε, ao 'bεε- -mᾠ 'ᾠ jei tu "wain.

21 -Je di ὑβ nva ao "jrii 'mva- -apu -sea' ia' nva 'a 'kpu 'ble ε, tᾠ -ti -o, -a -fa ὑβυ 'i, ε 'blee -aa -tᾠ'.

'De -me 'kamᾠ -bo 'de δε "o δε 'ε -ti' 'ὑn nyo jro' ᾠ sea ᾠ -cei" 'bεε- ε, 'mᾠ -ke ε, δε -εε -ti' 'ὑn 'mᾠ 'jea 'ma -cei" 'bεε- ε, 'ὑn 'blee. 'De -bo 'ma sea kan' nᵛ ε, -me ka suanvi nta, 'kamᾠ 'ὑn nᵛ.

22 Uba' nyo tu 'ee, ὑβ nte Ebleᵛn -oo ? 'Mᾠ nte Eblei -o -ke. ὑβ nte Israe-koun -oo ? 'Mᾠ nte Israe -i -o. -Aee' ὑβ 'wlvε 'e Ablaam 'a "ji 'dii ? 'Mᾠ 'wlvε 'e Ablaam 'a "ji 'di -ke.

23 ὑβ nte Klisti 'a dbonᵛn ? Ka suanvi a wlua, 'kamᾠ 'ma ji wlua' la : 'ὑn nte Klisti 'a dbo, 'ὑn je ὑβ -sii. 'ὑn pooe -kaso 'di, 'ὑn je ὑβυ -sii. Blati 'a -kᾠ nte 'ὑn kui, ε je ὑβυ -sii. Nyᵛ bla 'ὑn 'ε kpe -tuu"-tuu, ε je ὑβυ -sii. 'ὑn die 'mea' 'wᾠn i kpe -tuu"-tuu, ε je ὑβυ -sii.

24 Suifu-wi" blaa 'ὑn klae jᾠᾠ' nya 'a kwla taan 'jᾠ -me" nye kpe -mm".

25 Nyᵛ bla 'ὑn 'ε kpe taan, nyᵛ tbaa 'ὑn "soi i kpe due', -kwεε" 'wlaa- 'ὑn kwa 'me kpe taan, -wee 'ὑn 'sa "ni "kpei- 'de 'jru -gbaowᾠ due' ke "mau'wᾠ due' 'di.

26 'ὑn nte nabu ja 'de 'wᾠ -tuu"-tuu 'di, 'ὑn muε 'mea' "ni-gbii wᾠn 'de-, 'ὑn muε 'mea' 'de "ku 'dbaᵛn 'kwa 'de-, 'ὑn 'jeε 'ma -ce" wᾠn 'de nyᵛ -ke 'ma -a -piaan 'blva- i 'kwa, 'ὑn die 'mea' 'wᾠn i 'de -kwle klae" 'dii, 'de -pᾠᵛn" blva ke 'tᾠnie "kpei-, nyᵛ -ᵛ -nᵛa -aa de'di -wi" -wee -ᵛva pooa -a 'srε i ε, 'ὑn muε 'mea' 'de ὑβυ 'kwa 'de-.

27 Dbo -ia seea nyᵛ ε, 'ὑn nᵛ -mᵛ 'me, 'ὑn ji 'je. "Nyᵛᾠ cεεn 'ὑn "jrii 'me, 'ὑn ji ε 'je. 'ὑn je "jru -tee kpe -tuu"-tuu, 'ὑn je -me 'je. 'Mᵛε- ke "ni 'natᵛn 'dba 'ὑn 'ε, 'ὑn 'bᾠ wᾠn 'me, 'ὑn je -me 'je. 'ὑn cen kui 'me, dee' je 'ὑn 'dba, 'ὑn je -me 'je.

28 'Bo di "klein -nᵛa 'mva- -mᵛ 'de ε, δε -je -εε -sᾠn 'ma -tua" 'de 'wᾠ -wee' 'di ε, εme -nᵛ Kea -gbi -wee' "klein 'a -ti'.

29 -Bo nyᵛ se 'diikua' 'ble ε, 'mᾠ se 'diikua' 'ble -ke. 'De -bo nyᾠ jro' 'kpa 'e desauᵛn 'di ε, ε kpuεn 'ὑn -kwlv, ε je -jei" -si'.

30 -Bo ε nᵛ -cei" 'bεεa' -me 'de ε, -me δε 'ὑn sea 'diikua' 'ble ε, εme -ti 'ὑn nte "i 'ὑn 'je 'ma -cei" 'bεε-.

31 -Aa Tu"bo Sesi "Bo Kea -εε 'nyᵛn "diwan kpuan jeejee ε, ka 'ὑn sea su 'tmᵛ ε, ε 'je kan' 'me.

32 'Wᾠ jre' o 'bo Damasi ε, Aretasi -ᾠ -nᵛa 'beᾠ 'tmᵛε -kwlvnjei -wee ᾠ -te 'o nyᵛ 'de ᵛ 'je Damasi-kwlv ifuo -wee ᵛ 'je 'ὑn kpuᵛn.

33 'Kaa 'ma de'di -wi" poε 'ὑn too" 'di -wee ᵛ jaa 'ὑn 'bo blo' -ε -pian' -kwlv 'dei 'a -po" 'i, 'de ᵛ "sii- 'mi i 'de ε 'de. Ka 'ὑn nva 'pᵛsᵛn 'de -kwlvnjei 'kwa, 'kamᾠ -nao.

12

Pᾠᾠ 'tmᵛε ja ja -ti ke di 'kwla -sati ke

1 'Ma 'ce, -bo nyᾠ 'bεε- ᾠ -cei" 'ee, δε ᾠ 'je 'o ε- ? 'Kaa 'kamᾠ -cei" 'bεεa' se "jrii nmᾠ 'su ao nte "i 'ὑn 'je 'ma -cei" 'bεε-. εme -ti ka Tu"bo a nva 'kwla 'wlvᵛn o, di εε -sa' 'kwla 'de 'ὑn -pee 'de jajri 'di ε, 'ma ji ia' -ti' 'tmva' la.

2 'ὑn juue "ju due' -ᾠ -ke Klisti "sii- "i, -wee -ᾠ -du" ε 'ὑn, 'de -ᾠ mu mamau 'su -ᾠ nyᵛni 'e jaᵛn 'a 'keekei" 'de εε' kpe taan -ne 'di. "Ko ᾠᾠ nyᾠᾠ me -sᾠn' 'ὑn -wee -ε mu 'e la a, "ko ε nᵛ 'e jajri 'ὑn -o ε, 'mᾠ se -me juo-. Kea 'a 'su -juo ε. εε' δε tu nᵛva εε' -sᾠn 'a -puue 'jᾠ -nyᾠε ka.

3-4 'De 'ὑn 'je kan' 'me "ju -nᾠ mu' mamau 'su ᾠ je 'e Kea 'a keema' -kwlv 'di nyᵛni. "Ko ᾠᾠ nyᾠᾠ me sᾠn 'ὑn -wee -ε mu 'e la a, "ko ε nᵛ 'e jajri 'ὑn -o ε, 'mᾠ se -me juo-. Kea 'a 'su -juo ε. 'Bomᾠ ᾠ 'wᾠn- di nyᵛ sea 'bεε- nyᵛ 'jea 'tmᵛ ε, i ke di -ia 'tmᵛ ka nyᾠᾠ sea nᵛ ke-.

5 'De ᾠᾠ' "ju tu 'a -ti' 'ὑn ε, 'ὑn nte "i 'ὑn 'je -tuosᵛn de po, 'kaa 'ὑn se ε "inᵛ 'ὑn 'je -tuosᵛn de po 'de 'ma -ce" 'ε -ti' 'ὑn, -bo ε se 'e 'ma -ᵛn se 'diikua' 'blea 'a -ti' 'ὑn nte.

6 -Bo 'ὑn nte "i 'ὑn 'je -tuosᵛn de po 'de ε, nyᵛ se 'ὑn suanvi 'daai, δε-nᵛε' δε 'ma mua 'tmva', ε nte tᾠ' -ti -o -cεεn'- . 'Kaa 'ma juue 'ma -ce" 'ε ka -wee nyᾠ jro' je 'ὑn dεwᾠnᵛi 'daa-, ε 'je di "klein ᾠ 'jea "jriε- 'bo 'ὑn -puᵛn" o, di "klein ᾠ 'wᾠan 'de 'ὑn 'wᾠn -sii.

7 'ὑn je 'ma -cei" 'bεε 'ε -ti' 'ὑn ε, di klae" klae" Kea -sa 'kwla 'de 'ὑn -pee 'a -ti' 'ὑn ε, ε "taie 'we- jre" 'i, ε je 'ma ku -plin' -tu" ka Satan 'a dboi a bla nyᵛ jeejee ε.

8 'De εε' 'wε- tu 'a -ti' 'un ε, 'in bae Kea 'me kpe taan de ε 'je ε 'de 'un kui' -sa.

9 'Kaa ε wlu' ka 'de 'un -pee, ε 'naa : 'Ma 'saavn 'in nva -un "jrii ε, ε -tiei", δε-νυε' -ma -in se 'diikua' 'ble -νε, εμε -εε νυε -wεε 'ma to 'ma "ikmasun -gbein'. -Je ε nta kan' -mω 'ja a, -me δε 'ma -pōan, εμε -ni δε 'in sea 'diikua' 'ble ε, 'ma ποε εε' -tuosun de, -wεε Klisti 'a "ikmaa' 'je 'un "kpei -cri".

10 εμε -ti -bo 'in se 'diikua' 'ble o, -bo -crei"- 'da 'un o, -bo 'ma sea 'ma -ce" wōn 'je o, -bo nyu a sea 'un 'kle -tu" o, -bo favn a sea 'un nu o, 'de Klisti 'a -ti' 'un ε, di "klein -nta 'mva- -bo ia sea 'un 'je ε, 'ma νυε 'mva-, δε-νυε' -bo 'in se 'diikua' 'ble ε, -me -je me la 'in 'ble 'kpi -gbein'.

Di -ia -sōn Pōo a -tua" a

11 'Oo 'ma 'ce, ao νυε' -wε- la, 'ma jea wlu ka nyu -ō sea tō'di ni a wlua. Aopu mō -je 'un -ti' o po 'de-. 'Kamō 'in se dēwōn ni -mō, 'kaa nyu aoa 'daa- Sesi 'a dboun -cōun'-, -wεε -uva "dia aoa 'jea a, di "klein uv nta 'un ε, 'in se ia' jre' 'un -pōn.

12 Di -i -toε ka 'in nta Sesi 'a dboi ε, i νυε' 'de aopu "klu ao ji 'je. 'In kuue tō' i -cēn'-, -wεε ia' di tu po "jri "kpaε' 'de jrii' ke di klae" klae" Kea nva 'un.

13 'De δε 'in nu Kea -gbi jri' "jrii -wεε 'in se aomō "jrii nu ε- ? -Aee' δε 'in -tea' o Kea -gbi jri' "jru -wεε 'in sea o aomō "jru -te ε, εμε -ni dεsavn 'in nu ao "jrii i ? -Bo ε -tu" -me ε, -me ao 'bleε -kūn.

14 Ao -gbun 'nō, 'in -teε 'de aopu o jia 'a kein"ke, εμε -je 'ma 'de aopu o jia 'a kpe taan -νε ni-. -Bo 'in ji ε, 'in se 'o aopu "jru -tei, δε-νυε' aoa' -ce" 'kpa mō 'ma -pōn, 'in se aoa' 'bleedi -pōn. Dεε-ti 'in 'da kan' a, εμε -ni ε se "nynuu- mu -je δε i-pōn -wεε -uv -je uv "bo -wi" 'dei -tee ni-, 'kaa "bo -wi" mu -uva -pōn δε i -wεε -uva -tee' uva' "nynuu- 'dei.

15 'De 'mō ε, -bo 'in 'je 'e 'ma di -wee' ke 'ma nyiōjō to 'de aoa' -ti' 'un mō 'de ε, 'in -tee' εε' nva 'a kein"ke 'de 'mva- 'un. 'Ma -ti' 'a kmaa' se "kpei cēn i 'de aopu 'un -bo 'in kma aoa' -ti' kan' a.

16 Tō' -o, 'in se 'bo aopu "jru -te -cēn'-, 'kaa aomō 'na -me -je 'in sea 'bo ao "jru -te la, εμε -νυε' -wεε 'ma cēn 'de 'srε 'un

-wεε 'ma naa aopu -sōn 'de 'in 'je aopu "jru idii ?

17 -Aee' nyu 'in dboa 'de aopu o ε, 'de uva' due' 'un mō 'in cēn -wεε 'in poo ao 'srε ii ?

18 Titu mō 'in bae -wεε -ō -ji" 'de aopu o, o ke -aa de'di ao juua ke-, uvuv 'in dbo. -Aee' Titu ποεε ao 'srε i -wεε o di aopu "jru ii ? Ka -a -ke Titu 'a tō' nta due' -wεε -a -bεεa' wlu 'un 'de -aa kpa -je due', ao si juoo- ?

19 Δε -wlvā 'e sese o ε, ao naa tō' i, ao 'na -me -aa ποε -aa -ce" 'kpa -ti' o 'de ao "jri 'de. "Un-, ε se kan' ni-. -Apu -ō -ke Klisti "siaa 'i ε, -bo -aa sea δε "o δε 'tmv ε, ε ni 'bo Kea "juoi -o. -Aa -ti' kmaun, di "klein -aa nva -ni, -aa nu' -wεε aoa' Kea -kwli" -tea' 'je iku.

20 Δε -εε favn a nva 'un ε, εμε -ni 'in se ε -pōn -wεε -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, 'de ka 'in sea "in' 'in je aopu kan' jεε-. Ka 'in sea "in' -bo 'in jεε aopu kan' 'ja a, -me 'ma 'fō -je ao sea 'je due', εμε aoa mu 'jeea'. Δε 'ma pleea εμε -ni -cεa' o, ba -kwlen o nva' o, 'cēn 'kpa' o, ba "cei o nva' o, ba 'a 'nyu dooa' o, nyu 'dei wluua' o, ba wlu saun -pee 'tmva' o, -cei" 'bεεa' o, -pua' -pua -pua' ke-, umi -ni 'de ao "klu.

21 Δε 'ma pleea, εμε -ni 'in se ε "in' -wεε -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, 'de 'ma Kea 'je 'un ja jaa ke'wle 'de aoa' -ti' 'un, δε-νυε' εμε -ni 'in 'tmvε aoa' 'nyu' 'dōe 'de nyu -pee -tmv -tmv"- . -Wεε 'in 'je -fin' 'de nyu -tuu"-tuu -nva dεsavn tein" 'a -ti' 'un. Uva' nyu tu ε, uv se uva' tō' saun o, uva' jei" 'jea' o, uva' δε 'ε "jriitan" 'i juo- -wεε ia' kwa -sōn -saati.

13

Nyufen' -saawlu ke 'jewlu ke

1 'Ma 'de aopu o jia 'a kpe taan -νε με -εε di 'ma nmaea' o -ta. 'De -bo 'in ji ε, -me -ti' 'o -ti' -ia -ta nyu 'sōn ke taan 'jea, umi -ia 'pee 'je 'jeeε-.

2 -Ta 'in -saa 'de aopu o bu nya 'sōn tein" ε, δε 'in 'tmva, εμε 'in tēn o kaan -wεε 'ma -sa de ke'wle, 'in 'naa : -bo 'in ji 'de aopu "klu ε, nyu -uv nva dεsavn "i-saa' nō" ke nyu "klein -uva mua 'o uva' -kō 'de blaa' ke-, 'ma muε wōn kmaa' 'de uvuv "kpei, 'in se uvuv 'a wεε 'jei.

³ Klisi 'a "ikmaa' -ε -nιa 'de 'υn -wεε 'ma wlua 'de -εε 'jɔ aoa -pɔan i ε, 'bomɔ ao 'je ε 'jee-. Ka nyɔ -sea' 'kpi 'ble nιa, se ɔɔ' -ce" to kan' 'de ao -pee. 'Kaa ɔɔ' "ikmaa' pɔε "jri "kpae' 'de aopυ "klu.

⁴ -Ta nyɔ a koɔɔ 'bo tu -kwli" ε, -mε ɔ se 'kpi 'ble, 'kaa kaan ɔ nιε 'kmυ 'de Kea 'a "ikmaa' 'υn. -Apυ mɔ -ke ε, -a -ke ɔ "siie 'i, ka ɔ sea 'diikua' 'ble ε, 'kamɔ -a -nι -ke. 'Kaa 'de aoa' -ti' 'υn ε, ɔ ke -a -nιε 'kmυ 'de Kea 'a "ikmaa' 'υn.

⁵ Aomɔ ε, 'de aoa' -ce" 'υn mɔ ao 'je -gbυn, -wεε -bo ao -te' Kea -kwli", 'de ao 'je kan' 'je. Aoa' -ce" 'kpa mɔ ao 'je i -tiεn', -aee' ka Sesi Klisi nιa 'de aopυ 'υn, ao si juo kee? ɔ nι 'de aopυ 'υn 'ε. -Bo ε se kan' nι ε, -mε aoa' Kea -kwli" -tea' nιε δε foo" -o, ao blu'.

⁶ 'Kaa 'ιn -teε -kwli", ka -aa Kea -kwli" -tea' sea δε foo" nι ε, ao 'je kan' 'mε.

⁷ 'De -mε 'kamɔ -aa bae aoa' Kea -wεε ao je δεsavn nυ. ε se ao 'je -a -ti' o pɔ, εmε -εε baea' -aa bae nι-, 'kaa -aa bae aoa' Kea 'mε -wεε ao 'je δε 'dɔe nυ. -Bo nyɔ jrv' 'na -apυ mɔ blu' 'de ε, ε "paa' ε je aopυ 'a δεsavn nυa' -sii.

⁸ Δε-nyε' -bo aoa sea tɔ' 'i -ti nυ ε, -mε -a se ε 'bεε- -a -je tɔ' -ti o -fɔn', 'bo ι 'de mɔ -a -je bla.

⁹ -Bo -apυ mɔ se 'kpi 'ble -wεε aomɔ kuu 'dii ε, ε 'bleε -aa 'mυa-. Δε -aa -teea' Kea i 'de -aa baewlu 'di ε, εmε -nι ε 'je aoa' 'kmυ ka -cɔɔn' ka pɔ -wεε ao 'je mu ao 'je nyɔni.

¹⁰ εmε -ti 'ιn tεεn o -wεε 'ma 'cɔi wlu -nι 'de 'ma pɔo ao -jei". 'In se ε "ιnι -wεε -bo 'ιn ji 'de aopυ "klu ε, 'de 'ιn 'je aopυ "bli -ce'. "Ikmaa' Tυ"bo "nyιa 'υn ε, ε se ε 'υn "nyι -wεε 'ιn 'je Kea -gbυ i-sa, 'kaa ε "nyι ε 'υn 'ε -wεε 'ιn 'je Kea -gbυ 'a dι ikuu-.

¹¹ 'Bo -mε 'de ε, 'ma de'di -wi", ao nυ 'mυa-, ao nmae aoa' 'kmυ, ao -tu" ba -ti' -kwli' i, ao 'ble tɔ' due', pεε 'a blua' nι 'o aopυ 'nyɔni, -mε Kea -ε -kma nyɔ 'a -ti' 'de -εε -nyιa" nyɔ pεε 'a blua', ε ke aoa mυe naa'.

¹² Ao -gblee ba -kwli" due 'due ka de'dinyɔnu a nυa. Nyɔ "klein -υυ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'υn 'nɔ ε, υυ 'na υυ -je aopυ.

¹³ Tυ"bo Sesi nυ ao 'saavɔn "jrii, -wεε Kea 'je εε' nyɔ 'a -ti' kmasɔn to 'de ao -pee, 'de εε' -Suu 'je ε nυ -wεε ao -wee' 'je "i "sii-.

'Sβε Ρσο ποοα Kea -gbi -νια
'e
Galasi
-jei" ε

Jewlu-

1 'Μο Ρσο -ο -νια Sesi Klisi 'a dboi ε, 'μο -οο -cru 'sβε -νε. Ε se nyioopy mu -υυ -te 'υν εε' dbo tu kwa, -wee -υυ dbo 'υν ni-. Ε se nyio mo -si" 'o 'mo ke Kea 'nynti i -wee ο dbo 'υν ni-, 'kaa ε Sesi Klisi ke ο "Bo Kea -ε -so "kunyio' με -dbo' 'υν.

2 -Aa de'di -wi" -υυ -ke 'ma -a -νια 'no ε, -apy -οο ja Kea -gbi -νια 'e Galasi 'jewlu.

3 -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klisi nu aopy 'saavn "jrii -wee ε 'je aopy ppe 'a blua' "ny.

4 Sesi Klisi mo -to 'e οο' -ce" 'de -aa dtsain 'a -kwe-ti 'υν, -wee ο 'je -a seie 'de desavnnykmu -ne 'kwa. Ka -a "Bo Kea nie 'i ε, 'kam ο ο nu.

5 Emε -εε 'nynti -a -jei" 'βεε- jeejee ! 'Kamo ε 'je ni- !

Galasiny toε Sesi 'a -poia" -ti 'kpu "i

6 De ao nva -ε -ma" a 'υν tai' ε ka, emε -ni Kea -ε -da aopy -wee ao 'je εε' 'ce ni 'de Klisi 'a 'saavn 'υν ε, emε -εε -ti' ao -too"- 'kpu "i toa' -wee ao bla 'o nyu jrv' 'a wlu 'de, -wee aoa 'daa- -mi -poia" -ti.

7 'Mo 'je kan' 'me -poia" -ti jrv' se -tajro ni, -bo ε se Klisi 'a -ni -poia" -ti ni ε. Imi nyu jrv' ni "i υυ 'je -gbee' woi -saa. Emε -ti υva "maa aopy tai'.

8 'Kaa -bo nyu jrv' ji 'de aopy ο, -wee ο 'je ao wlu dee jrv' 'tmu-, 'de -mi ke -ji -a -tmua ao -pee tein" 'je "kpei- seea -me Kea 'a 'dain kpon ο, -bo ε ni -apy mo'ο -ce" 'kpa ο, -bo ε ni Kea 'a "soai jrv' -ο -wlv a 'e javn 'di mo 'de ε.

9 Wlu 'υν 'tmua tein" ε, emε 'ma -sa' de 'de -stanwti 'di ke'wle, -bo nyu "o nyu 'tmu aopy wlu dee jrv' -wee ι ke -ji ao 'woan tein" 'je ba 'kpu "i to ε, -me Kea 'a 'dain kpon -mo 'ο jei tu.

10 'De -bo 'ma sea -mi 'tmu kaan la 'ee, -me aomo 'na 'υν nie "i nyioopy 'je 'υν -ti' ο poo ? -Wee 'υν 'je 'e nyioopy "jri 'dei nmoo ? "In-, ε se kan' ni-. De 'ma -poan -gblein'

'de 'ma ppe -wee" 'klein 'υν ε, emε -ni Kea 'je 'υν -ti' ο po. -Bo 'ma sea 'e nyioopy "jri 'dei nmooa' -me i-pon 'de ε, -me 'υν se Klisi 'a dbonvi ni-.

Poo ke Sesi 'a dboun jrv' ke

11 'Ma de'di -wi", de 'υν nva "i 'υν 'jea aopy 'tmu- ε ka, emε -ni -poia" -ti 'υν 'tmua 'de ao -pee tein" ε, ε se 'e nyio 'υν 'wlv,

12 de-nue' nyio si 'υν "ny 'de nyio si 'υν too-, Sesi Klisi mo -si 'kwla 'de 'υν -pee.

13 To' -o, -ta 'υν blaa 'o Suifu-wi" 'a ke' 'de tein" ε, di 'υν nva ao 'woun. 'De εε' no" tu 'di ε, 'υν -tue" Klisi 'a nyu 'kle, 'υν je nyu -wee' -sii. 'In nu de -wee" 'klein 'me -wee υυ 'je Klisi 'a -ti' to' 'υν 'jea' ο 'bo.

14 'De nyu -υυ -ke 'ma -a -plaan 'blva- i -wee -υυ -ke 'ma -a -βεεα' 'υν "klu ε, nyu -υυ -jea Suifu-wi" 'a ke' wou 'je -υυ -jea 'υν -sii, υυ se "i -ti. 'Ma "bo -wi" 'a kpln 'υν 'cian 'υν nie ne "kpei 'de ia' wou 'je -ti 'υν 'de-.

15 'Kaa Kea nue 'υν 'saavn "jrii -wee ε 'da 'υν 'de 'υν 'je εε' nyu ni-. Emε -ti ε -tee 'υν kpoi" -me 'υν se 'wlv ke.

16 -Ta ε nmooa Kea 'di wou -wee ε 'jea εε' "Ju 'kwla -sa 'de 'υν -pee ε, 'bomo ε -soo 'kwla -wee 'υν 'je οο' -ti' 'tmu 'de nyu -sea' Suifu ni "klu. Ε 'wlv a 'o mu ε, 'υν se 'o "si 'υν se 'e nyu jrv' ο mu -wee -mo se 'υν 'sni -tu".

17 'De 'υν se Selisalem mu -ke -wee nyu -nia Sesi 'a dboun 'bo 'mo "juoi tein" 'a 'jee -ti, 'kaa 'υν muε 'e Arabilva "kpei. 'Bo -me 'de ε, 'υν jie Damasi de ke'wle.

18 -Syn taan -sii 'o la -wee 'υν mu Selisalem 'de 'υν ke Piei 'e ba juo-. 'In nue 'bo ο ο 'wti 'a -puue 'jo -mm".

19 'In se Sesi 'a dboun 'a jrv' "jrie- 'jee-, -bo ε se Tu"bo 'a "dei Sakti ni ε.

20 Di 'ma 'tmua 'de ao -pee -ta ι nie to' 'bo Kea "juoi -o, 'υν se si 'tmu.

21 Ε 'wlv a 'o mu ε, 'υν muε 'e Sirilva ke Silisilva "kpei,

22 'De εε' no" tu 'di nyu -jea Sesi 'a -ti' to' 'υν 'de Suide se 'υν "jrie- 'jee- due'.

23 De υυ 'woan 'de 'ma -ti' 'υν see, emε -ni "ju -ο -tua" Kea -gbi 'kle tein" -tuu"-tuu ε, ο "biie i -wee Sesi 'a -ti' ο nva "i ο 'jea i-sa 'de ε, umi οο 'tmu la 'de nyu -pee.

24 'Su uba 'bεε- Kea 'a 'nyni 'i 'de 'ma -ti' 'bn.

2

1 'Bo -mε 'de ε, 'in nβε -sin 'a -puue 'jo -nyiiε -wεε 'in ke Banabasi mu Selisalem de. 'In "duo- Titu 'bn 'ε, o ke -a je mu -ke.

2 'In 'wōan Selisalem mu -ti ε, Kea 'a -ce' 'kpa -da kan'. 'In mu' -wεε 'in ke Sakti o, Piεi o, San, 'e 'jee-, dε-nβε' ubu -ni Kea -gbu 'a nyuso. -Pōia" -ti 'ma 'tmua 'de nyu -sea' Suifu ni "klu ε, imi -ta "kuan 'in po 'de uba' 'su -pee. Dεε-ti 'in nua kan' a, εmε -ni 'ma -pōn -a -je wlu 'bn 'bεε- -wεε dbo 'in nua ke dbo 'ma nua i je dbo foo' ni-.

3 'De Titu -nia Glekt i -ke 'ma -a na ub se -mō o -nε 'klen mu -ti "kpei 'nyε.

4 'De -bo 'klen mu -ti -saa "blo ε, -mε nyu -nia 'e -a "klu -wεε -uba -daa' uba' -ce" -aa de'di -wi" 'a -ti' 'bn -o. Uba' nyu tu ε, ub niε 'i nyu 'je 'klen mu -wεε ub 'je "isreun 'kpa 'bo Kea "juoi. Ub pa 'de -a "klu 'mε -wεε ub 'je -aa -ce" -pee-tea' -nia 'e Sesi Klisi 'bn -son i "blu. Uba -pōn -a -je kōnpu- 'kpa ke'wle.

5 'Kaa dε uba -tua" 'o -pōia" -ti "kpei ε, -a se nō" dε-saan" ka 'bn "duo- -wεε -a se ε nu, dε-nβε' -a seε "i ni -wεε Klisi 'a -pōia" -ti je dooa-, 'de aoa' 'dōe 'a -ti' 'bn.

6 -Ta 'in ke nyuso nyu a 'jea dε 'bn -nu wluua a, -wi" -mu se dε 'in 'tmua -ti' jri' -kō o -te'. [-Bo nyu 'je uba' nyuso tu dε 'bn o, -bo nyu se ubu dε 'bn 'je o, -mε se -ti' kōn-, Kea 'a 'cra nyu 'mii.]

7 Nyuso -nu 'je kan' 'mε 'pepe ka Kea -tea' 'bn -pōia" -ti kwa -wεε 'in 'ji 'tmu 'de nyu -sea' Suifu ni -pee ε. Ka ε dboa Piεi 'de Suifu-wi" -pee ε, 'kamō ε dbo 'bn 'de nyu -sea' Suifu ni -pee.

8 Dε-nβε' Kea due' -ε -nyia" Piεi "ikmaa' -wεε o 'jea Suifu-wi" -pōia" -ti 'tmu- ε, εmε -nyl" 'bn "ikmaa' -ke -wεε 'in 'je nyu -sea' Suifu ni -pōia" -ti -pee 'tmu.

9 Ka Kea nua 'bn 'saun "jrii -wεε ε -tea' 'bn εε' dbo tu kwa a, Sakti ke Piεi ke San ub -nia Kea -gbu 'a -gbaati -nu juu', εmε -ti ub ke 'mō ke Banabasi poe ba dβεε sun 'kwa 'de -a -bεεa' wlv 'bn -wεε -bo -apu mō o sea 'e nyu -sea' Suifu ni o mu ε, 'de ubu mō 'je 'e Suifu-wi" o mu.

10 Dε -εε wlu ub -tua" -avn, εmε -ni ub 'na -a -bo nua" nyu 'a -ti' o "maεε. 'De 'in -tu" εε' dε tu "jriε 'mε, 'in 'jee nu.

Pōo -ce' Piεi "bli 'bo Antioxi

11 'Kaa 'wι jre' o, 'in -ce' Piεi "bli 'bo nyu -wee' "juoi 'bo Antioxi, dε-nβε' o nβε "bli-cedi.

12 Tein" ε, -ta Piεi jia 'bo Antioxi ε, -mε o ke nyu -sea' Suifu ni a poe sun -tadue, uba jea dε di. 'Kaa 'wι jre' o, nyu -wlv 'e Sakti 'a Kea -gbu 'di ji'. -Ta ub jia 'su ε, o 'sa sun -wεε o -te oō' -nε ka, dε-nβε' nyu -ub -na -bo nyu ni Kletien -mε o 'je 'klen mu -o -wεε o 'je "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi ε, oō pleε ubu 'mε.

13 Dε o nua -nε, εmε -aa de'di Suifu jru' bla 'o 'de -ke. Ub nβε' mō -wee' 'su Banabasi 'a -ce" 'kpa je 'o uba' "jri de pooa' -nε 'de bla.

14 Ka uba' nasun sea "isre -wεε ε ke tō' -ti Sesi 'a -pōia" -ti 'tmua sea due' ni 'in 'jea kan' 'su ε, 'in son 'bn 'ε 'bo nyu -wee' "juoi -wεε 'in wlu Piεi -pee ka, 'in 'naa : Piεi, -mō -o -nia Suifvi ε, -ta -in -nia 'e nyu sea' Suifu ni "klu ε, ka uba nua, 'kamō -ma nu. -In se Suifu-wi" 'a nasun 'ble. 'Kaa kaan ka -in -pōe kpln fai", -bo -ma sea kan' nu ε, -mε dε -ma -tmua εmε -ni -in -ke nyu -uba -tea nyu -klaan" "kpei -wεε ub 'jea Suifu-wi" 'a ke' wōn 'je ni dε due'. Dεε-ti -ma nu kan' a- ?

Sesi -kwli" -tea' mε -εε -puv' nyu

15 Tō' -o, -apu -nia Suifu-wi" 'a "nynuu- Suifu ε, -a -na Kea 'a ke' woinblaavn -sea' Suifu ni ε, -a se 'e ubu "klu ni-.

16 'Kamō -a -ni Suifu-wi" kan' -o, 'kaa -a -je kan' 'mε -bo nyu 'je "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi ε, -mε 'de Sesi Klisi 'a -ti' tō' 'bn 'jea 'a 'su 'bn -o, ε se 'de ke' wōn 'jea' 'bn ni-. Εmε -ti -apu mō 'je Sesi Klisi 'a -ti' tō' 'bn -ke -wεε -a -je "isreun 'kpa 'bo Kea "juoi. Ε se 'e ke' wōn 'jea' 'bn ni-, dε-nβε' nyu -jea ke' wōn 'je -wεε -o -jea "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi, o se ni-.

17 'Kaa -apu Suifu-wi" -mu ε, -a -ke Klisi "siie "i, -bo -aa sea "isrea' i-pōn 'de -aa Klisi 'a -ti' tō' 'bn 'jea' 'bn -mε -a se ke' wōn 'jea' tō' "itbai 'bode. -Mε nyu 'bεε- ub 'je nu Klisi mō -oō kuu -aa di i -wεε -a -je ke' wōn iblaa' nya kpa 'jaa ? "In-, ε se kan' ni-.

18 De 'in -gba ja -bo 'ma sea de'bo- -wεε 'ma se ε po ke'wle ε, -mε 'in nte ke' won iblaai -o -cεεn'.

19 -Bo ε -tu" 'e ke' won'je -ti 'bn ε, ka 'in 'jea "isrei 'kpasbn nu 'bo Kea "juoi, 'ka se ni-. Ke' 'na 'in 'je 'mε -o. Emε -ti 'in se ke' to' "itba 'bode, ka 'mεi nta 'kamō 'in ni- 'de ε -pee, -wεε 'in 'je Kea 'a 'kmōni-.

20 Ka Klisi 'mea 'bo 'daintu -kwli" ε, 'kamō 'ma ke' won 'je to' 'mε -ke. Kaan ka 'in ke Klisi "siiε "i o 'mε 'ma 'mea'. 'De εε' -ti' 'bn -bo 'in 'kpa "isrei 'bo Kea "juoi ε, -mε 'in se 'ma -ce" 'ε 'kmō ni 'bode. Klisi 'a 'kmō 'in ni-. 'Kmō 'in nta 'bn 'de 'blva- "kpei kaan ka, 'in nte 'bn 'ε 'de Kea 'a "ju 'a -kwli" -tea' 'bn, dε-nβε' omo -kma 'ma -ti', -wεε -o -to 'e o' -ce" 'kpa 'de 'ma -ti' 'bn.

21 'In se ε "inu 'in 'je Kea 'a 'saavn nya -fuun. -Bo nyv a sea "isrebn 'kpa 'bo Kea "juoi 'de ke' won 'jea' 'bn 'de ε, -mε Klisi 'mεε foo" 'bn.

3

Ke' won 'jea' ke Sesi -kwli" -tea' ke

1 'Oo, Galasikōbn ! Aoa' to' dinia' -mε 'de ε- ? -o -saa aopv 'a "jru -jei" kan' a- ? Sesi Klisi 'a 'bo tu -kwli" ko -ti nyv -sa wo 'pepe 'de ao -pee ε, ao "mae' i o ?

2 De due' kōbn -gbai' mε 'in ni 'i 'in 'je aopv i -tee', emε -ni Kea 'a -Suu -ε -nia 'e aopv 'bn 'ee, ao 'jeε ke' won -wεε ε ji 'de aopv 'bn -ae, -aee' dε ao 'woan -poia" -ti -wεε ao 'je ε to' 'bn, emε -nβε' ?

3 Galasikōbn, ka ao se to'di ni kan' a- ! Ao -teea Kea 'a -jei" naa' tein" ε, ao -tee Kea 'a -Suu -kwli". Dεε-ti ao 'bo Kea 'a -Suu -kwli" -tea', -wεε aoa -pōn 'pepe nta' i 'de aoa' -ce" 'ε nyiokpi 'bn ε- ?

4 Di klae" -nuba 'de aopv "klu ao 'jeea "jriε-, aoa 'da i foo" 'bn di- ? Ka "o ka ε 'je ε ni ε, i se foo" 'bn di ni-.

5 Kea mε -nyi" aopv εε' -Suu -wεε -εε nu jrii' 'de aopv "klu. -Bo εε sea kan' -mō nu ε, -mε aomō 'na 'de aoa' ke' won 'jea' 'bn -oo ? -Aee' dε ao 'woan -poia" -ti -wεε ao 'ju to' 'bn, emε -nβε' ? Dε aoa naa to' "i ε- ?

6 Ablaam 'a -ti', -i -crua' tein" sese 'de Kea 'a 'sbe 'di ε, ao po i -kwlv o. Dε -crua' ε 'naa :

o -tee' Kea -kwli" emε -ti Kea po o -ti' o, -wεε ε 'dō- "isrei 'bo ε "juoi.

7 Aoa 'jee, nyv -tea' Kea -kwli" ε, vvvv -ni Ablaam 'a "nynuu- -cōbn'.

8 Wlv -ε -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di tein" ε 'naa 'de nya a, Suifu-wi" o, nyv -sea' Suifu ni o, Kea a mε vvvv "isrebn 'daa' 'de vva' εε' -kwli" -tea' 'bn. Emε -ti ia' -poia" -ti -tu 'tmōε 'de Ablaam -pee ka, Kea 'na :

'De -in 'bn mō 'ma mu cεεan', -wεε 'in 'je 'blva- -wee' "klein "diwan po.

9 -Je ε nta kan' -mō 'ja a, -mε ka Ablaam -tea' Kea -kwli" tein" -wεε ε po o "diwan, 'kamō nyv "klein -a mua Kea -kwli" -tea' a, ε 'je vvvv "diwan po -ke.

10 'Kaa nyv -pεan 'e ke' won 'jea' 'dei, -wεε -bv -na emε -je vvvv "isrebn po 'bo Kea "juoi -wi" -mv a ja vva' -ce" Kea 'a 'daun "jru, dε-nβε' wlv -crua' 'naa :

Di "klein -crua' 'de Kea 'a 'sbe 'di, nyv "o nyv -sea' i -wee' "klein won 'je -wεε ka i "sia 'nyv -o sea kan' nu jeeje ε, -mε 'daun kpvn -mō 'o jei tu 'mε.

11 Ka nyv sea 'bεε- o 'jea ke' won 'je -wεε 'de εε' -ti' 'bn o 'jea "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi ε, emε -crue' 'de Kea 'a 'sbe 'ε 'fo jre' 'di, ε 'naa :

Nyv -o -tea' Kea -kwli" -wεε -o -kpa "isrei 'bo Kea "juoi ε, omo -o mu 'kmōnia' -cεεn' 'jea'.

12 'De nyv o' -ce" 'ε ke' won 'jea' -mε ε, ε se 'e Kea -kwli" -tea' "jri tba, dε-nβε' nyv -o tba o' -ce" 'ε 'kpi to' "i -wεε o nte "i o 'jea "isrei 'kpa 'bo Kea "juoi 'de ke' won 'jea' 'bn ε, o se Kea -kwli" -te', o -tee o' -ce" -kwli". -Mε wlv -crua' 'de Kea 'sbe 'di ε, o se ε 'mii' won. εε' wlv tu 'naa :

Nyv -o mua di "klein Kea 'a wlv "sia 'nyv nva' a, -mε o muε 'kmōnia' 'jea' 'de ia' won 'jea' 'bn.

'Kaa -in -je ke' won 'de -ma -ce" 'ε nyv 'kpi 'bn ke -in -te Kea -kwli" -wεε -in -je ke' won se dε due' ni-.

13 -Aa' 'je ke' -wee' won, emε -ti 'daun kpvn -avn. Klisi mō -o seie -avn 'de 'daun 'kwa. Omo -o -kpa 'daun nyv 'bo -aa -ko' i, dε-nβε' wlv -crua' 'de Kea 'sbe 'di ε, ε 'naa :

Nyv "o nyv nyv 'dba 'bo tu -kwli" ε, -mε Kea 'a 'daun kpvn o.

14 Sesi Klisti nu ee' de tu 'me, -wee nyu -sea' Suifu ni -wee -uu -tea o -kwlt", 'de -uu ke o 'siaa 'i e, "diwan Kea "sia 'nynti 'de Ablaam -pee e, e 'je e uupu po. 'Kamo Suifu-wi" ke nyu sea' Suifu ni -a -wee' 'je Kea 'a -Suu -ee wlu e cean -tie" 'je.

Ke' ke de -ee wlu Kea cean -tie" ke

15 'Ma de'di -wi", 'ma jie -ti' 'ipooa' -wee de 'ma 'tmua 'de ao 'je e 'mii 'won. -Bo nyu 'soon 'bee- wlu 'un 'de de jre'e -ti' 'un e, uua cen wlu -tie" 'de ba -pee. 'Kamo uu ni nyio 'o 'su -wee uua cen wlu -tie" 'de ba -pee, 'kaa nyu jro' se e 'bee- o 'je 'o uupu 'nynti paa-, -wee o 'je wlu uu cean -tie" dooa 'de o 'je e de jre' "kpei po.

16 'Kamo Kea cen wlu -tie" -ke tein" 'de Ablaam ke oo' "ju -pee. De -cruta' e se 'na :

'Ma cen wlu -tie" 'de -un -ke -ma "nynuu-pee.

-Bo e 'da kan' mo 'de e, -me nyu -tuu" 'a -ti' mi e 'tmu. 'Kaa e 'na :
'Ma cen wlu -tie" 'de -un -ke -ma "ju -pee.
-Bo e 'da kan' a, -me nyu due 'a -ti' mi e 'tmu. Oo' nyu tu mo -ni Klisti -o -wluva 'e Ablaam 'a "ji 'di e.

17 De 'un nua 'i 'un 'jea 'tmu e, e ka : Kea cen wlu -tie" 'de Ablaam -pee tein" sese. -Sun 'a kme' -nyie kwla taan -sii 'o la, -wee ke' blaa-. Ke' -e -boda' blaa' de e, e se e 'bee- e 'je wlu Kea cean -tie" i-sa.

18 'Saavn Kea nua nyu "jrii e, -bo e 'wlu 'e ke' won 'jea' 'un 'de e, -me Kea se e 'bee- e 'je ee' wlu -tie" cen, 'kaa 'saavn Kea a mua Ablaam "jrii nua' a, ee' wlu cunen -tie" 'de o -pee. Em e -ti ee "nyu o ee" 'saavn tu foo' 'un.

Ke' e bu

19 -Bo e ni kan' -mo 'ee, -me de e -ti Kea "nyu nyu ke' 'ja a- ? E "nyu nyu ke' 'me -wee ka desavn nyu a nua e nua ke' woinblaa' a, nyu 'je e juo-. E "nyu nyu ke' 'me, -wee e 'je nyu -je o po mamau 'su e 'je Ablaam 'a "ju 'a ji wi jee-, de-nue' 'de oo' -ti' 'un Kea cen wlu -tie". Ke' -nua 'mua-, Kea -tee' ee' "soa kwa sese -wee uu 'je e -ti' 'nynti ni i -nua 'o Kea ke nyio 'nynti "nyu.

20 -Ta -ti' 'nynti ni i nua, -me nyu 'a kpe 'soon -ni 'o. 'Kaa -ta Kea a cean wlu -tie" 'de Ablaam -pee e, -ti' 'nynti ni i se 'o ni-. Kea 'a 'su -cen' wlu -tie".

21 -Bo 'ma sea kan' -mo 'da 'ee, -me 'un 'na di -ia wlu Kea cean -tie" ke Kea 'a ke' toe ba 'kpu "ii ? "Un-, e se kan' ni-. -Bo nyu 'bee- uu 'je ke' -wee' won 'je 'de e, -me Kea 'je nyu 'isreun po 'bo e "juoi -wee uu 'je 'kmunia' 'je. 'Kaa uu se e 'bee- uu 'je ke' -wee' won 'je.

22 Em e -ti wlu -cruta' 'naa 'blua 'di nyu -wee' nte 'e desavn 'a ke -son. -Bo e ni kan' -wee Kea 'a -paan' -ee wlu e cian -tie" 'de e 'jee nyu -jea Sesi 'a -ti' to' 'un "nyu.

23 -Ta Sesi 'a -ti' to' 'un 'je -ti sea 'tmue 'de -a -pee ke e, -me -a -wee nte -kaso 'di 'de desavn 'kwa. -A -kaan "wain mamau 'su Kea je Sesi 'a -ti' 'kwla -sa 'de -a -pee.

24 Ka nyu o poa "ju -saan" -je o mamau 'su -wee oo -kwee a de e, 'kamo e ni -ke -wee ke' ni -aa -jeopoi mamau 'su -a -je Klisti -pun" 'kpa. 'De -apu -jea oo' -ti' to' 'un e, -a -je 'isreun 'kpa 'bo Kea "juoi 'de ee' -ti' 'un.

25-26 -Je Sesi 'a -ti' to' 'un 'je -jeblu kaian won 'su e, nyu -jeopoi -no 'o dbo -kwe'. Ao -wee' "klein -jea Sesi Klisti 'a -ti' to' 'un e, ao se "plooi" ni 'bode 'de ke' 'kwa, ao nte Kea 'a "nynuu- o.

27 To' -o, ao nyu "klein -pooa "ni "jru -wee -o -ke Klisti "sia 'i e, ao pa oo' kui', ao 'cian oo' kplun.

28 Em e -nue' -wee -bo -un -ni Suifui o, -bo -un se Suifui ni o, -bo nyu 'ble -un koon 'un o, -bo -un -te -ma -ce" -pee o, -bo -un -ni "junmou o, -bo -un -ni 'nynokpao' o, de se e 'bee- e 'je -a i -seea', -a -wee' "klein nte de due', de-nue' -a -ke Sesi Klisti "siie 'i.

29 'De -je aopu -sea' Suifu ni ao nua Klisti 'a nyu e, -me ao nte Ablaam 'a "nynuu -o -ke. Nyu -uu -nua Ablaam 'a "nynuu-kan' a, uupu -a mu 'ken Kea "sia 'nynti 'de Ablaam -pee kpa'.

4

"Ju mo -oo kpa o "bo 'a 'ken

1 De 'ma -poan 'un 'jea 'tmu e, 'un nte "i 'un 'je e wo -sa ke'wle. "Ju -o -jea o "bo 'a 'ken kpa 'de nya a, -ta o nua "ju-saan"- ke e, o se e 'bee- o 'je oo' -ce" 'kpa 'a 'kmu -je o po, 'kamo oo mu o "bo 'a 'ken kpa' -mo, 'kaa kaan ka ke e, ka nyu a 'blea koon, 'kamo oo' -gbaain 'ble o ke.

2 -Ta o nua "ju-saan"- ke e, -me oo' -gbaain mo -oo po o -je o mamau 'su no" o "bo -tua" ee nyini 'o.

3 'Kamo e ni 'de -aa -ti' 'un -ke, tein" -ta -a sea di -ceen' juo ke e, -me -a -nie kuvonkwla' 'de ke' ke nuokpln -nia 'e 'kmu "kpei 'kwa.

4-5 'Kaa -sontu no" Kea -tua" e nynia 'su e dbo ee' "Ju 'me 'no 'blua- "kpei -wee o 'je nyu -nia ke 'e kuvon seie. 'Nynokpao' 'wlu o, ka nyu -wee' a 'wlu. O 'cian Kea 'a ke' won 'jea' -ke. 'De o 'un mo Kea ceen -wee e nuu -a -wee' ee' "nynuu- 'un.

6 -A -kpa Kea 'a "nynuu-. -Je -a -kpa Kea 'a "nynuu- e, Kea ja ee' -Suu -e -nia 'de ee' "Ju 'un 'de -a pree o. Emee -ee nuu, -wee -aa -daa' Kea "Bo.

7 -Je e nia kan' -mo e, -me ao se kuvonu- ni 'bode, 'kaa ao nie ee' "nynuu- -o. 'De -je ao ni ee' "nynuu- e, -me 'ken e -tea' i 'de ee' "nynuu 'a -ti' 'un e, aoa mu e kpa' -ke.

Dee-ti Galasikvon 'wlu 'o -je -ceen' 'i e- ?

8 -Ta ao sea Kea juo tein" e, -me di -i sea Kea -ceen' ni umi -ia kuvonu- ao ni-.

9 'Kaa kaan ka ao juo Kea 'me, 'de, Kea me -juo aorp 'pepe. 'De -bo Kea -me juo aorp 'ee, -me dee-ti ao "biie- 'e 'blua 'dinyu 'a kpln o de e- ? I se e 'bee- i 'je Kea 'a "ikmaa' -sii. I nie foo" 'un di -o. Dee-ti aoa -pon ao 'je ia' kuvonu- ni ke'wle e- ?

10 Dee-ti ao -tee' 'wi jru' o, 'cu jru' o, no" jru' o, -sun jru' kpoi" -wee ao 'na i kon -ti' -wee nyu -wee' "klein 'je ia' ni' -te' -o -wee uu 'je "isruv 'kpa 'bo Kea "juoi 'de ia' -ti' 'un e- ?

11 Di aoa nua 'mba- i -tue" 'un to' ipleea' -pun". Sesi 'a -ti' 'un 'tmua 'de aorp "klu e, ia sea idooa' ji 'mbaa- ?

12 'Ma de'di -wi", 'ma baee aorp i ka 'un -saa Suifu-wi" 'a kpln kwa -son -wee ao -sea' Suifu ni 'un 'kpa aoa' -koo' i e, -me ka 'un -tea Sesi Klisti -kwli" e, ao nu kan' -ke.

13 Tein" e, ao se 'un desavn jre" "jrii nu due', ao kma 'ma -ti'. Ao 'je kan' 'me, -ta 'ma 'tmua aorp -poia" -ti "i-saa no" e, -me 'un se kui-son iflan' 'ble.

14 'We -kpon' a 'un e, ao -sea' 'de ee' -ti' 'un, ao se 'un -fleen. 'De ao se 'un nya -fuun. Ao kpon e 'un sun 'soon ka -coon'

ka, ka nyu a kpon a Kea 'a "soai sun 'soon e. E -ko' -na 'mo nie Sesi Klisti 'a -ce" 'kpa -o.

15 'Mba -nia 'de aorp pree o 'de ee' no" tu 'di e, -ta e muu kaan la ? 'In 'je kan' 'me, tein" e, ao to 'e aoa' -ce" 'me 'de 'ma -ti' 'un ao -tee aoa' "jri 'de ao 'kun -saa 'a kein"ke, -wee ao 'je 'un "nyu. -Bo nyu 'bee- o 'je e nu 'de e, -me ao nu kan' 'me 'de 'ma -ti' 'un 'de-.

16 Kaan ka la 'ee, 'mo -o -tmua aorp to' -ti e, 'un 'kpa aoa' tonyo -we- -suan ?

17 Nyu -uba -saa aorp 'a "jru -jei" e, uba' to' se "jrii nmo-. Uba -pon ao 'je 'o uu 'de bla -wee ao 'je uu 'a wlu doin" o po, 'de ao ke -a -je i -seea'. Uu nie ne "kpei 'de ee' de tu 'a -ti' 'un.

18 -Bo nyu ni ne "kpei 'de de 'dce 'a -ti' 'un e, -me nmo "jrii, 'kaa uba' -ne ne "kpei nua' -nia 'mba- se "jrii nmo-. Aorp mo e, -bo 'un ni 'de aorp "klu o, -bo 'un se 'e ni o, 'un nie "i ao 'je ne "kpei ni- 'de de 'dce nua 'a -ti' 'un jeejee.

19 'Ma "nynuu-, ka -gbaandi a 'kpa 'nynokpao' 'un -wee va 'jea 'kle mamau 'su va' "ju a 'wlu' a, 'kamo 'ma 'je aoa' 'kle ke'wle mamau 'su Sesi Klisti 'je "jri "kpa' po 'de aoa' 'kmu 'un.

20 'Oo Galasikvon, -bo 'un ni 'bo aorp 'a -kwea' -wee ao ke 'ma -a -je "jru "ikoo' 'de e, -me "paa', -me 'un 'bee- 'un 'je 'ma wluvon fai" poo-. 'Kaa kaan ka tai' "maa 'un 'e, de 'un 'jea 'tmu -gblein' 'de aoa' -ti' 'un, 'maa 'je e.

Sara ke Agaa ke

21 'Ma 'ce, aorp -o -nie "i -o -je 'e ke' -son nie, de ke' 'tmua aoa' 'won i 'mii ?

22 De 'ma jia wo -saa' 'de ke' 'e -ti' 'un e, e ka : Ablaam 'blee "nynunmai 'soon. O ke kuvon nynokpao' Agaa 'blee "ju due' -wee o ke oo' 'nyno Sara -sea' kuvon ni 'ble due'.

23 "Ju -jo kuvon nynokpao' -mu 'wlu, -mo 'wlu 'de uba' -ce" 'e 'tun nu-ti 'un, e se Kea me 'da kan' ni-. 'Kaa "ju -jo Sara 'wlu -mo 'wlu ka Kea 'a -ce" 'kpa 'da 'de Ablaam -pee e.

24 'Nynokpae' 'soon -nia 'mba- uba' "kpei -ti ten 'de. -Bo nyu 'ju 'mii 'won e, -me nyu 'je -ti' "ipoo- : uba' 'nynokpae' tu e, uba' 'kmu -sa dbeede 'e kpe 'soon 'o -ti' wo. Dbeede due' ka Agaa -ju -nia kuvon

nynokpao' nia, 'kamɔ ε ni. "Nynuu- υ 'wlvα, υυ -wee' nιε kvɔnpυ- -o. Δε -mu 'a 'kmυ toa a, εμε -nι dbεδε -εε -tι' Kea ke Moισt 'tmυα 'bo Sinaicrυ "kpei ε. Εε' dbεδε tu ε, Suifυ-wi" ποε υυα' -ce" kvɔn 'de υυα' -ce" 'ε κε' wɔn 'jesυn 'υn.

25 Ka Agaa 'a 'kmυ -kɔα' dbεδε Kea ke Moισt -tua" 'e 'bo Sinaicrυ "kpei 'de Arabiblvα "kpei ε, 'kamɔ υα' 'kmυ -kɔ' Selisalem-kwlɔ -nια -stianwι 'di -ke, δε-nyε' Selisalem-kwlɔ ke εε' nyυ -wee' nιε kvɔnkwlα' 'de κε' kwa.

26 'Kaa dbεδε 'ε 'sɔɔn -nε -mε ε, ka Sara -jυ -nια Ablaam 'a -kleba 'nynɔ -ceen' nια, 'kamɔ ε ni-. Υα' 'kmυ -kɔ' Selisalem-kwlɔ -dee jrε' -ε -nια 'e javn 'di. Εμε se 'e kvɔn kwla' nι, εμε -nι -aa -kwɔ-cεen'-. Ka υα' "nynuu- nια, 'kamɔ -a -nι.

27 Δε-nyε' wlvυ -ε -crυα' sese 'de εε' -kwɔ tu 'a -tι' 'υn ε 'naa :

Selisalem-kwlɔ, ka 'nynokpao' -sea' "ju 'wlv nια, 'kamɔ -in -nι, -in nυ 'mυa-sran sie nynokpao'. Amɔ -gbaandi sea 'υn 'kpa due' ε, a ble 'mυadv- ! Δε-nyε' amɔ kvan 'bɔα, aa' -pɔan' -ε -nια 'de ɔ pεe o ε, ε muε nυα' -wee ɔ 'je de "biie- 'de a o ke'wle, -wee a 'je "nynuu- -tuu" 'ble, ε 'je 'nynokpao' -jυ kvan sea 'bɔ due' -sii.

28 'Ma de'di -wi", aopυ- mɔ ε, ao 'kpa Kea 'a "nynuu- 'de wlvυ Kea cean -tie" 'a -tι' 'υn, 'kamɔ Sara 'a "ju Isaaktι nι -ke.

29 Tein" ε, "ju Agaa 'wlvα 'de nyiɔ ɔ -kwlvɔtι 'υn mɔ -tu" "ju ɔ -wlvα 'de Kea 'a -Suu 'a -kwlvɔtι 'υn 'kle. 'Kamɔ ε ni 'de -stianwι 'di -ke.

30 Wlvυ -crυα' 'de Kea 'sbε 'di ε 'naa : Ablaam, -in nυ kvɔn nynokpao' ke υα' "ju i, δε-nyε' kvɔn nynokpao' 'a "ju ke -ce" -peetenynɔ ɔ "ju se ε 'bεε- υυ 'je 'ken iplan-. "Ju ɔ sea kvɔn ɔ "ju nι ε, ɔmɔ -je 'ken kpa.

31 -Apυ mɔ -ke 'ma de'di -wi", ka -ce" -peetenynɔ ɔ "nynuu- nια, 'kamɔ -a -nι, ka kvɔn nynokpao' 'a "nynuu- nια, -a se kan' mɔ nι-

5

Ao 'bo aoa' -ce" kvɔn 'υn nyε

1 -A -je -aa -ce" -pee -te, εμε -tι Klisι -seie -avn. -Je ε nια kan' -mɔ 'ja a, -mε ao 'bo aoa' tɔ' fai" ποε, ao 'bo 'isrea' i-pɔen 'de

aoa' -ce" 'ε nyiɔtɔ' 'υn. Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tι' -wee ao je nyiɔpυ 'a κε' 'ε kvɔn 'kpa ke'wle.

2 'Mɔ Pɔo, wlvυ 'ma 'tmυα, ao po ε doin" o, 'υn 'naa : -bo ao -te' 'klen mu-tι -kwlv" ε, -mε δε aoa 'tmυα εμε -nι dbɔ Klisι nυα 'de aoa' -tι' 'υn se ε 'bεε- ε 'je aopυ "isrevn po 'bo Kea "juɔi.

3 'Ma -se de ke'wle, 'ma je ε "kpei 'nyε 'de ao -pee 'υn 'naa : Nyɔ "o nyɔ -pεan 'klen mu-tι "kpei -wee ɔ -jea 'isrei 'kpa 'bo Kea "juɔi 'de εε' -tι' 'υn ε, -mε ɔ 'je Kea 'a κε' -wee" 'klein wɔn 'je -o.

4 Aopυ ɔ -nιε "i ɔ -jea κε' wɔn 'je 'de ɔ -jea 'isrevn 'kpa 'bo Kea "juɔi ε, ao ke Klisι seea i. 'Saavn Klisι nυα nyυ "jrui ε, ao -pɔɔn ε 'υn 'ε.

5 -Bo ε -tu" -apυ ɔ -jea Klisι 'a -tι' tɔ' 'υn ε, -aa ɔɔ' -kwlv" -tea' mε -a tba tɔ' "i -wee Kea 'a -Suu a -te' -a kwa wɔi 'de -aa fuo -aa "isrea 'a "jri "kpaε' poa'.

6 -Bo -a -ke Klisι "sii- "i ε, -mε -mɔ mu 'klen o, -mɔ se 'klen mu se -tι' kvɔn-, 'kaa δε -je -kvɔan -tι', mε -nι -a -je Sesi 'a -tι' tɔ' 'υn 'je. Ka -a -jea Sesi 'a -tι' tɔ' 'υn ε, -aa ba 'a -tι' kmaa' mε -je ε to-.

7 Tein" ε, aoa naa Kea 'a -jei" ka -cɔɔn' ka, nyɔ -sa aopυ 'bo tɔ' -tι 'a -jei", -wee ao 'bɔ ia' wɔn'je -tι ε- ?

8 Kea -ε -da aopυ -wee ao 'jea εε' nyυ nι, ε se 'na ao 'wlvυ 'o εε' -jei".

9 Aoa 'jee, ka -di'pen -puun" δε 'ε δε-saan" ka 'beε' ε 'je fai' pυ -tuu"-tuu -puun" ε, 'kamɔ nyɔ due' 'a nyυ st-tι tɔɔa' 'bεε- ε 'je nyυ -tuu"-tuu 'a "jru -jei" -saa.

10 'Kaa 'bo 'mɔ -kwlv" ε, δε -a -wee' "klein ke -aa Tv"bo "sia "i ε, εμε -nyε' -wee 'υn se aopυ -kwlv" -tea' o 'bɔ ke. 'In 'je kan' 'mε ka 'ma tɔ' nια, 'kamɔ aoa' tɔ' ɔ mu nια' -ke. 'Kaa "ju -ɔɔ -ma" a ao tai' ε, ka "o ka ɔ 'je ɔ nι ε, Kea 'a 'pee a mu ɔ kpυn 'a see.

11 'Ma de'di -wi", -bo 'υn 'na nyυ 'je 'klen mu -o -wee υυ 'je "isrevn 'kpa 'bo Kea "juɔi mɔ 'de, -mε δεε -tι nyυ -tu" 'υn 'kle 'jaa ? 'Kaa δε 'ma 'tmυα Klisι 'a 'mε -tι 'bo tu -kwlv" ε, -wee nyυ 'jea "isrevn 'kpa 'bo Kea "juɔi mε -nyaa υυpυ i -wee υυα 'kpaα' 'υn 'cen i.

12 Nyυ -υυα poa -kli 'de ao "kwlvυ ε, 'mɔ 'na υυ mu mamaυ mɔ 'sv υυ 'je υυα' -ce" 'υn wa !

13 'Ma de'di -wi", Kea 'da aopu 'me -wεe ao 'je aoa' -ce" -pee -te. Aoa' -ce" -pee -tea' -nia 'mva- ao 'bo ε "i nιε -wεe ao 'bo dısaun nυε ! 'Kaa ao kma ba 'a -ti' -wεe ao 'je ba kwa woi -te' due 'due.

14 De Kea 'a ke' -wee' 'jea "jru "kpei- po ε, εme -ni -in -kma -ma -ponyio 'o -ti' ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε.

15 -Bo aoa' 'su 'nye ba 'un -wεe aoa sea ba 'woin di ε, ε se ka -cōōn' ka nı-. 'Kaa ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεe ao je isōn due 'due.

Kea 'a -Suu -a po Kletien-wi" -je o

16 Emε -ti 'in 'naa : ao "tai- aoa' -cei" -wεe Kea 'a -Suu 'je aoa' 'kmυ -je o po. Ao 'bo aoa' 'tun nu-ti wōn 'jeε.

17 Aoa 'jee, nyio 'o 'tun nu-ti ke Kea 'a -Suu 'a 'tun nu-ti a -fōn' ba tu o. Kea 'a -Suu 'a 'tun nu-ti ke nyio 'o 'tun nu-ti se de due' nı-. Di 'a kpe 'sōōn -nia 'mva- ia' wlu -seea' i. Emε -nυε' -wεe di -kpa 'o aopu -kwlı" ε, ao se ε 'βεε- ao 'je ι -wee' nu kan'.

18 'Kaa -bo Kea 'a -Suu a sea aopu -je o po ε, -me ao se aoa' -ce" 'ε nyio'ō' 'o kōōnkwa' nı- 'bode.

19 Nyυ -υba 'tun nu-ti -saun a poa -je o ε, di υba nva ka ia nva "jri "kpaε' posun 'ka ka : de 'ε "jriitian' ke tō' saun inaa' ke, di sea' nu ka nı 'a nva' ke,

20 kōin "juoi -gbεεa' ke, jrii' nυun -kwlı" -tea' ke. Uba' nyυ tu ε, υυ 'nye ba 'un 'ε, υba -ce', υba nυε ba -kwlen o, υba 'kpaā' ba 'cēn i, υba nυε ba "cei o -wεe υba' 'su -seea' 'un.

21 Di a poaa υυυυ pεε "i, υba poε nmō "jru -wεe εε nu υυυυ. Uυ -kau', de dia' 'a -tin' 'a nu υυυυ. Di υba nva mı -nao, -wεe di υba nva ke'wle ε, -mı ke -ji -nı -kooō' -ke. 'Ma -saa aopu fen' ka 'in 'tmυ ε see ε, 'in 'naa : nyυ -υba nva ia' di tu ε, υba' "tai- Kea 'i εε' po υba' 'kmυ -je o emε -ti υυ se Kea 'a 'ken -nia 'e jaun 'di kpai.

22 'Kaa nyυ Kea 'a -Suu a poa -je o ε, di εε poa 'e υυυυ 'un -wεe ia poa "jri "kpaε' ε, umı -nı : nyυ 'a -ti' kmaa', 'mva-, pεε 'a blua', pεε "wōin 'βεεa', 'diwōnmōa', nyiio nıa', wlu "kpei- kpon 'a, kupeεε' nyō nıa', ε ke -ce" "wōin 'βεεa' ke-.

23 Nyō ia' di tu nıa 'e 'un ε, ke' se ε 'βεε- ε 'je o 'pee kpuun-.

24 Nyυ -nıa Sesi Klist 'a nyυ ε, υυ -saa υba' 'tun nuđı saun υba nva tein" ke tō' saun inaa' kwa -sōn. Ka di -mea nıa a, 'kamō ι nı.

25 Kea 'a -Suu me -ε -nyı" -a 'kmōnıa' dee, emε -ti -a -je -aa 'kmυ "i "tai- -wεe ε 'je ε -je o po -ke.

26 -A -bo -aa -cei" 'beεε, -a -bo ba "i 'faa, -a -bo ba "cei o nυυε.

6

Ao po ba sun o

1 'Ma de'di -wi", -bo ao jεε nyō de saun jre' nva' a, -me aopu -ōō -jea Kea 'a -Suu wōn ε, ao -tu" oō' jei tu 'sni -wεe o 'je 'o Kea 'a -jei" de ji. -Bo aoa sea kan' nu ε, ao nu ε 'de ku peεε' 'un. Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεe aoa' -ce" 'kpa je 'e de saun 'di 'kpa -ke.

2 -Bo 'kle a sea nyō jro' i 'nye ka kwaku-gbε ε 'nyεa nyō i ε, -me ao po ba sun o, ao 'ble ba 'a -gbε due 'due. -Bo aoa sea kan' nu ε, -me Klist 'a ke' me ao nıa 'o wōn 'jea' 'mva-.

3 -Bo nyō "o nyō sea' oō' -ce" de wōnı 'daa- -wεe -ō se de jre' wōn nı ε, -me oō poōε oō' -ce" 'kpa 'srε i.

4 Ao 'cra aoa' nυđı "jrii due 'due, 'de -bo ι nmō "jrii ε, ao 'di 'je wōn nmō 'de ia -ti' 'un. ε se ao 'je aoa' nυđı nyō jro' 'o nυđı 'ipoo nı-,

5 de-nυε' dbo -ε -teea nyō kwa a, nyō 'je εε' -ti' -tu" -o, nyō 'je εε' "kuan po -o due 'due.

6 Nyō nyυ a tōōa Kea 'a -ti' ε, di 'dōe "klein o 'blea o 'je 'o -sa -o o 'je oō' de tōōı "nyı.

7 Ao 'bo aoa' -ce" 'srε ipooε. Kea se "kpei "craa- Kea nı-. De nyō poa 'e -kle ε, emε oō mu 'e -saa'.

8 εε' bu me -nı nyō -ōō -dua" oō' 'kmυ -wee' 'un -wεe -ōō nva oō' pεε 'a 'tun nu-ti de oō mua 'jea', emε -nı o ke Kea i -seea'. 'De nyō -dua" oō' 'kmυ -wee' 'un -wεe -ōō nva Kea 'a -Suu 'a 'tun nu-ti ε, de Kea 'a -Suu a mua o "nyıa', emε -nı 'kmōnıa' -sea' -kwe -ta 'ble ε.

9 -A -bo di 'dōe nva' 'un seaa. -Bo 'kpu se -a "iwa- -wεe -a -je di 'dōe nu ε, -me 'de nō" -tuu" 'a 'di ε, -aa muε de 'dōe 'jea' 'de nya.

¹⁰ -Je ε nua kan' -mɔ ε, -mε -ta nɔ" Kea "nyia -aυn nua 'de -a 'kwa ke ε, -a nu di 'dɔe 'de nyɔ -wee' -pee. Nyɔ -υυ -pee -a -jea δε 'dɔe mɔ nuυ -gblein' ε, εmε -nι -aa de'di -wi" -υυ -ke -aa naa Kea 'a -jei" ε.

De'boɔwlu ke 'jewlu ke

¹¹ Ao -gbun 'nɔ, 'sbε 'ma -cε" 'kpa 'a sun 'cɾia -wee 'ma ja aopυ -ta, εε' 'cɾijri 'bɛi".

¹² Nyɔ -υυa -tea' aopυ -klan" "kpei 'de -υυ -na ao mu 'klen -wee ao 'je "isɾευn 'kpa 'bo Kea "juɔi ε, υυa -pɔn 'de nyɔ "jri 'dei nmɔa' i. Υυa nu kan' mε -wee υυ je 'kle 'je 'de Klisi 'a 'daɪn tu 'a -ti' 'υn.

¹³ Nyɔ -mua' 'klen ε, υυa' -cε" 'kpa 'a 'je Kea 'a ke' wɔn, 'kaa υυ nιε "i aomɔ 'je 'klen mu. -Wee -bo ao nu εε' δε tu aoa' ku "jrii ε, 'de υυ 'je υυa' -cɛi" 'bεε-.

¹⁴ -Bo ε -tu" 'mɔ ε, 'ιn se ε "ιnι 'ιn 'je 'ma -cɛi" 'bεε- 'de δε jɾε'ε -ti' 'υn, -bo ε se 'e 'mεa' -aa Tυ"bo Sesi Klisi 'mεa' 'bo tu -kwli" 'a -ti' 'υn nι ε. 'De Klisi 'a 'mε -ti' 'υn ε, -bo 'ma sea 'kmυ "kpeidi ja -gbun ε, ka di -mεa nιa, 'kamɔ ι nι, -wee -bo ι 'na ι 'je 'υn pεe "ipoa' 'sυ ε, ka 'mεi nιa, 'kamɔ 'ιn nι 'de ιa' -ti' 'υn.

¹⁵ -Bo nyɔ mu 'klen o, -bo nyɔ se 'klen mu o, -mε se -ti' kɔn-. Δε -je -kɔan -ti' ε, εmε -nι nyiɔ 'o 'kmυ 'a -gbɔdee "ni poa'.

¹⁶ Nyɔ -wee' "klein -naa 'o -mεε' -je -tu "i ε, υυpυ mɔ -nι Kea 'a nyɔ -cεεn'-, εε 'dυυpυ Isɾaε-kɔυn. Ε "nyι υυpυ pεe 'a blua' -wee ε 'je υυpυ 'a wee 'je !

¹⁷ Nyɔ 'bo 'υn seea la 'bode, δε-nυε' blati 'a "pι nyɔ -tua" 'υn kui -ta, ka 'ιn nιa Sesi 'a nyɔ ε, ιmι -toε.

¹⁸ 'Ma de'di -wi", -aa Tυ"bo Sesi Klisi nu ao 'saυn "jrii ! 'Kamɔ ε 'je nι-. 'Kamɔ ε 'je nι- !

'Sbe Poo pooa Kea -gbi -nia
'e
Efesi
-jei" ε

Jewlu-

1 'Mɔ Poo, Kea -nie "i -wee 'in ni Sesi Klisti 'a dbonvi. Aopu- -oo naa Kea 'a -jei" 'bo Efesi -wee -o -jea Sesi Klisti 'a -ti' to' 'un ε, 'mɔ -oo ja aopu 'sbe.

2 -A "Bo Kea ke Tu"bo Sesi Klisti po aopu- 'diwan -wee ε 'je aopu- pree 'a blua' "nyi !

Kea po -avn "diwan 'de Klisti 'un

3 "Diwan kpun Kea -ε -nia -aa Tu"bo Sesi Klisti "Bo ε, emε -po' -a "diwan 'a "kwli -wee' -wee εε' Suu nu -a -paan' -wluva 'e javn 'di "jrii.

4 -Ta Kea sea 'kmv nuv ke ε, -mε ε -tee -a kpɔi" sese 'de Klisti 'un 'de -a -je εε' 'ce -vu -kweai, -vu sea -pten" -pun' ni 'bo ε "juvi.

5 De εε kma -aa -ti' ε, ε sie -no" nya sese -wee ε ceen 'de Sesi Klisti 'un 'de ε 'je -avn εε' "nyuu- 'un nu. εε' -ce" 'kpa -nie "i -wee -ε nu 'εε 'tun nu-ti.

6 ε nu εε' de tu 'mε -wee 'saavn klaa" ε nva -a "jrii 'de εε' -ti' kmaju 'un ε, 'de -a -je εε' 'nyi "i 'bεε- jeejee.

7 Sesi 'a nymɔ -ε -wla i, mε -seie -avn 'de -aa dɪsain 'kwa -wee Kea 'wlv -aa dɪsain "kpei. Ka Kea nmɔa 'di wɔn 'de -a -pee ε, ka ε nva εε' tosun, 'kamɔ -nao.

8 εε' 'diwɔnmɔa' tu cen -je "kpei -tie". Emε -nυε' -wee Kea "nyi -avn to' 'dinta' -wee' "klein ε ke de 'mii 'wɔan' ke,

9 -wee -a -je εε' to' -pa 'kwla sese juo-. εε' -ce" 'kpa -nie "i -wee -ε nu kan' 'de -aa -ti' 'un.

10 De Kea -tea' -wee -ε -jea "jri "kpaε' po 'de de 'bɔɔ -son 'di ε, emε -ni ε 'je dɪ -nia 'e javn 'di ke dɪ -nia 'no 'blva- "kpei kpɔi" po 'de εε' 'o -tei Klisti kwa -te'. Klisti mɔ -oo ji -wee -o -je Kea 'a -kwlvɪti 'o nynia 'de nya.

11 De Klisti 'un ε -a kpa Kea 'a nyuu 'ken ε -teea -a 'dei ε. De Kea -tea' sese -wee ε 'jea nu 'de -a -pee, emε -nao. Dɪ "klein -ni, Kea sie no" nya -wee εε naa i to' "kpei-, -wee ka i nu ε 'tun 'de εε nu i kan'.

12 -Apu -no" sia nya -o -tea' Klisti -kwli" tein" ε, Kea nu εε' de tu 'mε 'de -a -pee -wee -aa 'kmv 'je εε' 'nyi "i 'bεε-.

13 Aopu mɔ -ke ε, ao -tee' Klisti -kwli". -Pɔia" -ti -i -nia to' -wee -a -tmva' 'de ao -pee ε, -sɔnti ao 'wɔɪn 'sv ε, ao 'ji to' 'un 'ε. Imi -pυv' aopu 'sv Kea nυε εε' -Suu -wee ε -tu" ao juo'in, ka ε cean εε' wlu -tie" 'de ε.

14 'Ken- Kea 'jea εε' 'ce "nyi 'de nya -wee -εε wlu ε cean -tie" ε, εε' -Suu mε -ni εε' "i-saade. Emε ε "nyi εε' nyv ε -seia -wee ε ke vu 'je i -te mamav 'sv vva' -seie -ti 'je 'pepe ni-. Emε -ti -aa -bεε' Kea 'a 'nyi "i !

Poo 'a Kea baewlu

15 'Maa 'bo Kea 'se po -ti 'de dɪ -nia 'mva- -wee' "klein 'a -ti' 'un, de-nυε' ka ao 'jea Tu"bo Sesi 'a -ti' to' 'un -wee ao kma Kletien -wee' "klein 'a -ti' ε, 'in 'wɔn ia' "kuan 'mε. Kaan ka de -tba' -de ia' 'wɪ tu 'di ε,

16 'ma pɔε Kea 'se-, -wee 'ma bae aoa' bae' jeejee.

17 Kea -ε -nia -aa Tu"bo Sesi Klisti 'a Kea -wee -ε -nia -a "Bo 'de -εε 'nyi nia "i 'bεε ka a, 'ma -teeε' i, εε' -Suu 'je aoa' de 'mii 'wɔn to' wɔn kain, -wee ε 'je Kea 'kwla -sa 'de ao -pee, 'de ao 'je ε juo-.

18-19 'Ma -teeε' Kea i ke'wle ε, ε 'je aoa' pree 'a "jri 'bai-, -wee de -εε 'daa' ε 'da aopu ε, 'de ao 'je ε juo- -wee ao 'je ε to' "itba. -Bo ε ni kan' a, -mε ka 'ken Kea -teea εε' "nyuu- 'dei, ε 'bea "i -wee ε nia dεwɔn ε, aoa mυε εε' -ti' 'mii 'wɔan' 'pepe. -Wee -a -wee' -jea Sesi 'a -ti' to' 'un ka Kea 'a "ikmaa' -ε -sia dɪ -wee' nia 'de -avn ε, ao 'je ε juo- 'de ao pree o -ke.

20 εε' "ikmaa' tu ε, emε Kea nu -wee ε -sa Klisti "kunyɔ' 'de ε -te o i 'bo ε -pυn" 'de εε' dianfo o.

21 'Bomɔ Klisti nu dɪ -wee' "klein "jru kpɔ'. -Bo ε ni nyv -vu -tea' nyv "jru kpɔ' i o, nyv -vu -blea nyv o, nyv -vu -sia nyv wɔn o, nyv -nia dεwɔn o, nyv "o nyv -oo 'nyi nyv -wee' "klein jua o, -bo ε ni 'de 'kmv -a -nia 'un kaan "kpei o, -bo ε ni 'de 'kmv -εε mua jia' "kpei mɔ 'de ε, Klisti -ni 'o dɪ -wee' "klein "jru kpɔ'.

22 Kea -te' o dɪ -wee' "klein kwa -wee ε -te' o 'bo Kea -gbu "jrukpo' i -ke.

23 Nyv -jea Klisi 'a -ti' to' 'bn ε, vvvv -ni Kea -gbu. Kea -gbu me -ni vv' -gboo. 'De ε 'bn mō vv' -ce" 'kpa "ti. O nre -ta "o -ta 'de di -wee' "klein 'bn, -wee vv' "ikmaa' -wee' "ji 'nō 'kmv "kpei.

2

'Mea' ke 'kmvnia' ke

1 Tein" 'de ε, ao 'me -te 'kmvi 'mea' 'de aoa' dtsain ke aoa' Kea wōn o -toa' 'di.

2 Tein" ε, ao ke nyv -wee' "klein "beee bi' aoa jea kpln sain nv, -wee aoa 'je -siisain 'a "jru kpo' i -tei -nia 'e jaun -ku wōn. Nyv -vva' 'jea Kea wōn 'de -stanwti 'di ε, -sion' me -εε nv dbo 'de vvvv 'bn.

3 To' -o, -a -wee' "klein -srooe' 'bo vvvv 'a -toin" -ke 'de-. -Aa -ce" 'ε 'tvn nvdi sain mī -a bla 'o 'de, -wee -aa nv -aa -ce" 'ε -kwlvti 'de -a -je 'mva- -ti 'je. Di -a nva 'mva- 'de ia' -ti' 'bn ε, -a -tee Kea 'a 'cen 'ε -tea' 'de-. Ka vvvv nia, 'kamō -a -ni 'de-.

4-5 'Kaa Kea 'a nyv 'a wee 'jeea' ke εε' nyv 'a -ti' kmaa' -ε cean -je "kpei -tie" ε, -apv -mea 'de -aa -maa' 'je Kea wōn 'o -ti' 'bn 'de ε, ε "nyie -a 'kmvnia' dee 'de Klisi 'bn. Aopv mō -ke ε, Kea 'a 'saavn ε nva εme -pvv' aopv.

6 De -a -ke Klisi "sia "i ε, εme -nvε' -wee Kea "nyī -a -ke Klisi 'kmv dee -tadue 'de -ta ε -tea i ε, o ke -a -je 'bo i -te,

7 -wee ka εε' 'saavn ke εε' 'diwōnmōa' ε nv -a "jrii 'de Sesi Klisi 'bn cean -je "kpei -tie" ε, ε 'je ε to 'de nō" -ia mua jia' 'di -wee nyv -wee' "klein 'je ε "jriε- 'jee-.

8 To' -o, 'saavn Kea nva ao "jrii -wee -εε -ti' ao 'jea to' 'bn, εme -pvv' aopv. ε se 'de aoa' -ce" 'bn 'wlv, ε Kea 'a -paan' -o.

9 ε se nyiv 'o di 'dōe o nva 'a -kei" nī -wee nyv jrv' je vv' -cei" 'beε-,

10 'kaa Kea me -nv -a -wee' "klein, ε nv -avn 'ε 'de -a -ke Sesi Klisi 'je "i "sii- -wee nvvdī 'dōe Kea -tea' 'de -aa 'kmv 'a nyai ε, -a -jī nv.

Suifv ke nyv -sea' Suifv ni ma de due'

11 De ao nia 'bn tein" ε, ao po ε -kwlv o. Aoa' nyv tu ε, ao se Kea juo 'de-, Suifv-wi" a 'daa- aopv nyv sea' 'klen mu ε, -wee vva 'daa- vva' -ce" 'klen mu vn-. 'Kaa vva' 'klen mua' -ne nyiv 'o svn -nv -me. ε se ε 'beε- ε 'je nyv 'pvv-.

12 'De εε' nō" tu 'di -me ao ke Klisi se "i "sii- ke. Ao nre 'dvi- -o, ao se -srooe 'de Kea 'a "nyvuu- "klu. Di Kea ctan εε' 'ce 'nyv ε, aoa' -ne 'fo se 'e nī 'de-. Ao se to' tba -ta 'ble, 'de 'kmv "kpei ao nia Kea se 'e aopv- 'de nī-.

13 'Kaa kaan ka a, -je ao ke Sesi Klisi "siao "i ε, -me vv' nymō -ε -wla i me -nvε' -wee Kea 'wlv aoa' dtsain "kpei. Aopv -o -teean o 'de ε, ao 'kpa Kea -pvn" 'bode 'de o 'bn,

14 de-nvε' Klisi 'a -ce" 'kpa mō -po' pεe 'a blva' 'bo -a -nyv. Omō -nvε' -wee Suifv-wi" o, nyv -sea' Suifv nī -wee' 'kpa nyv due'. Blo' -ε -seea' vvvv i -wee vv 'nyεεa ba 'bn 'de ε, vv' 'mea' me -nvε' -wee ε 'wla 'bode.

15 εε' blo' tu me -nī Suifv-wi" 'a ke' ke εε' -gbv" 'titi ε 'blea. Omō -nvε' -wee i 'wla "nio-, 'de nyv 'a kpe 'soon -nv vv ke o 'je "i "sii- -wee vv 'je nyv due' ma, 'de pεe 'a blva' 'je 'bo vvvv 'nyv nī-.

16 Klisi 'a 'mea 'bo tu -kwlī" εme -nvε' -wee vva' ba 'bn 'nyεεa' -ne sōn i. -Me nyv 'a kpe 'soon -nv vv ma nyv due' -wee vv ke Kea -seea' -ti' "kpei-.

17 Klisi jī' -wee o 'je pεe 'a blu-ti 'tmv 'de nyv a kpe 'soon -nia 'mva- -pee. Aopv -o sea Suifv nī -wee -o -teean Kea o ε, ao ke Suifv-wi" -kvvan" Kea i ε ao -wee' o 'tmvv-ia' -pōia' -ti tu -pee.

18 Klisi -nvε' -wee Suifv o, -o se Suifv nī o, -a -wee' -beε' -a -je Kea -ε -nia -a "Bo -pvn" 'kpa 'de -Suu due' 'bn.

19 -Je ε nia kan' -mō 'ja a, -me ao se 'dvi- nī-, ao se nyv 'srv nī 'bode, ao 'kpa 'e Kea 'a nyv 'klu, ao nre Kea 'a -gbu" -sōn nyv -o.

20 -Me aopv- mō -ke ε, -gbu" 'a -gban Sesi 'a dboun ke Kea 'a wlv 'kwajaaavn -tea', 'bo ε "kpei mō ao tba, -wee aoa 'boa, aoa mu nya. εε' -gbu" -gban -ne Klisi 'a -ce" 'kpa mō -nī εε' "soukpo -ceen'-.

21 -Gbu" -εε -gbu" tu tba 'bo ε "kpei, -me kuv i -sisi'. εε' di -wee' "siie "i "kwlvkwlv, -wee εε' blo' a 'ja, 'de ε nī Tv"bo 'a "ti -ta -ceen'-.

22 De Klisi 'bn mō ao -tuu" ε 'bo εε' -gbu" tu -pvn" -ke, 'de Kea 'a -Suu "ti 'de ε 'di.

3

Dbv Kea -tea' Pōv kwa

1 Εμε-τι μο ποο 'ιν νι Sesi Klisti 'a -ti' 'a -kaso 'di -wεε 'ma 'je 'kle 'de ao nyv -sea' Suifv ni 'a 'dōe 'a -ti' 'vn.

2 'Saavn Kea nva 'vn "jrii -wεε ε -tea' 'vn aoa' -poia" -ti 'tmudbo kwa a, ao jue'.

3 Di Kea -tea' -wεε ε 'jea nv ε, imi ε -sa 'kwla 'de 'vn -pee, ka 'ma 'wba ia de-saan' 'cria' 'de ao -pee ε.

4 Wlu 'ma 'cria -ta, -bo ao -sro' εε' "jri 'de 'sbe 'di ε, 'sv ka Sesi 'a -ti' -pa' 'kwla -wεε Kea -si 'kwla 'de 'vn -pee ε, aoa mu ι jua'.

5 Tein" 'de ε, ia' di tu se 'kwla 'wlv 'de nyivpv -pee. 'Kaa ka Kea 'a -Suu -si 'kwla 'de Sesi 'a dboun ke Kea 'a wlu 'kwajaavn -pee 'de -stanwι 'di ε, ι se kan' 'kwla 'wlv tein".

6 Di Kea -sa 'kwla 'de -stanwι 'di, ι ka : εμε -ni nyv sea' Suifv ni ε, 'ken Kea -teea εε' 'ce 'dei ε, ε nιe vva' de -o -ke, sv ke Suifv-wi" ma de due'. Nyv -sv -ke Sesi "siao "i di Kea ceεan svpv 'nyni, vva mue vva' -ni 'jeea' -ke 'de -poia" wlu 'a -ti' 'vn.

7 Kea nve 'vn 'saavn "jrii -wεε ε -te' 'vn -poia" -ti' 'a 'tmudbo kwa. Εμε -ti ε "nyi 'vn "ikmaa' -wεε 'in 'je εε' dbo tu nv.

8 Nyv "klein -jea Sesi 'a -ti' tō' 'vn ε, 'mō -o -nia svpv 'a de 'bōō -gbōō, -wεε -o sea de jre' wōn ni ε, 'mō Kea nv 'saavn "jrii -wεε Klisti 'a deawnia' -sia di -wee' "klein ε, 'de 'in 'je ε 'tmv 'de nyv -sea' Suifv ni -pee.

9 De 'in 'jea nv ke'wle ε, εμε -ni di Kea nia "i ε 'jea nv, -wεε -ι pa 'kwla 'de tein" wι 'di ε, 'in 'je ia' -ti' wō -sa' pepe 'de nyv -pee. Kea -ε nva di -wee' "klein ε, ε naa εε' de tu tō' i sese,

10 -wεε ka εε' tō' -tia "i, 'de Kea -gbu 'je ε to-, -wεε Kea 'a "soa-wi" -nia 'e javn 'di o, "ikma-sii -nia 'bo 'blva- ke javn 'nyni 'je ε juo-.

11 'Kamō Kea naa tō' i sese -wεε ε 'je "jri "kpaε' po 'de -aa Tv"bo Sesi Klisti 'vn.

12 Omō -o -ke -a "sii "i -wεε -a -te' -kwlv", εμε -ti -a -bεε' -a -je Kea -pvn" 'kpa 'de εε' tō' "itbaa' 'vn. Ε se -aa favn 'ble.

13 -Je ε nia kan' -mō ε, -mε de 'ma -teea aopv i εμε -ni -bo 'in ni 'e 'kle 'di, ε 'bo ao 'kpi "iwaa. Ε se foo" 'vn ni-, ε nιe 'de aoa' dōe 'a -ti' 'vn -o.

Klisti 'a nyv 'a -ti' kmaa'

14 'Ma poε 'koi- -klu' 'bo -a "Bo Kea "juoi.

15 -Kwlun 'a kpe -nia 'e javn 'di o, -kwlvn 'a kpe -nia 'nō 'blva- "kpei o, εμε -tuu" ι -wee' 'nyni -ceεn', 'de ε 'vn 'bomō -a "bo -wi" 'a 'nyni 'wlv.

16 De 'ma -tee' ε i ε, εμε -ni εε' -Suu 'a "ikmaa' 'je ao 'diikua' "nyi 'de εε' 'diwōnmōa' 'vn, -wεε ao 'je 'kpi 'ble.

17 'De de ao -tea' Klisti -kwlv" ε, oō mue 'de ao pεe o "tia' 'de ao 'je 'svn po 'de o 'vn -wεε ao 'je iku -sisi' 'de oō' nyv 'a -ti' kmaa' 'vn.

18 -Wεε ka Sesi 'a nyv 'a -ti' kmaa' 'bea "jrii, ε tean 'de, -ε -tean -svn ε, -wεε ε tean ja 'de ao ke nyv "klein -jea oō' -ti' tō' 'vn 'je ε 'mii 'wōn -tadue.

19 -Mε ka oō' nyv 'a -ti' kmaa' 'ja de "ijua' -wee' "klein "jru, aoa mue jua' pepe. -Bo ε ni kan' a, -mε di "klein Kea nia 'vn, ia mue 'de aopv- 'vn "tia'.

20 Kea -ε -blea 'diikua' -wεε -εε "ikmaa' a nva dbo 'de -a 'vn ε, di "klein -aa -teea' i ke di "klein -aa naa tō' i ke ε 'bεε- ε 'jι nv, ε 'je 'o -mō -tie" cen.

21 εε' Kea tu ε, Kea -gbu 'je εε' 'nyni "i 'bεε- -o jeejee 'de Sesi Klisti 'a 'nyni 'vn. 'Kamō ε 'je ni 'de -svn "o -svn 'di mamav 'sv.

4

-Gboō ke 'dae- "siie "i

1 'Mō -oō nva Tv"bo 'a dbo -wεε -o -nia -kaso 'di 'de εε' -ti' 'vn ε, de 'ma -teea' aopv i ε, εμε -ni ka Kea -da aopv nia "i ε, ao na kan'.

2 Ao 'bo aoa' -cei" 'beεε, ao ni kupeeε' nyv, ao 'bεε- pεε "wōin. Ao 'bεε- ba 'a kplvn "wōin due 'due, 'de ba 'a -ti' kmaa' 'vn.

3 Kea 'a -Suu mε -po' "i "sia' 'bo aopv 'nyni, ao kpvvn aoa' -ce" i -wεε ao 'je kōoa due 'a -cu ni -wεε tō' 'o blva' 'je 'o ao 'nyni ni-. -Bo ε ni kan' a, -mε "i "sia' Kea 'a -Suu poa 'bo aopv 'nyni ε, ε se isōin.

4 Kea 'a -Suu nιe due', εμε -ni 'de aopv 'vn, εμε -nve' -wεε ao ma nyō due'. 'Daa' Kea 'da aopv ε, ε nιe due', εμε ao -wee' "klein tba tō' "i, -wεε aoa fuo Sesi Klisti.

5 -Aa Tv"bo nιe due', omō -a -wee' "klein -te' -kwlv", 'de oō' 'nyni 'vn mō -a -wee' poo "ni "jru.

6 Kea n1ε due', εμε -n1 nyb -wee' "klein "Bo, ε n1ε 'bo nyb -wee' "klein "jru kpɔ', ε n1ε 'e nyb -wee' "klein "klu, ε n1ε 'e nyb -wee' "klein 'bn.

7 'Kaa Klisi -ɔ nva -a 'saavn "jrii ε, ka ɔɔ' -ce" n1a "i ε, 'kamɔ ɔ nɔ -a -paan' "jrii due 'due.

8 Εμε -ti wlu -cruta' 'de Klisi 'a -ti' 'bn, ε 'naa :

-Ta ɔ kpa tv 'a "jru ε, ɔ muε 'de jaun 'di -weε nyiɔpɔ ɔ -seia vɔ ke ɔ mu, 'sv ɔ nve nyb -paan' "jrii.

9 'De -bo εε' wlu 'na ɔ muε 'e jaun 'di 'ee, 'de -mε 'de 'a 'nyn1 wε- ? -Mε ε se ka ɔ "sia i 'de -klu' 'a -klu' -weε ɔ 'wlvα 'e, εμε εε sea 'tmvɔ ?

10 "Ju -ɔ -sia" i 'de -klu' 'a -klu' ε, ɔmɔ -ja 'de jaun 'di -weε ɔ 'je -ta -wee' "klein n1-.

11 -Paan' ɔ nva nyiɔpɔ "jrii ε, εμε -n1 ɔ "ny1ε vɔpɔ 'kpi, ɔ -te' 'bo nyb jrv' -weε -wi" -mv n1 ɔɔ' dboun, ɔ -te 'o nyb jrv' -weε -wi" -mv n1 Kea 'a wlu 'kwajaaun, -weε jrv' n1 -pɔia" -ti 'tmvɔn, -weε jrv' n1 Kea -gbu -jeopoun, 'de jrv' n1 nyb Kea 'a wlu tɔɔn.

12 ɔɔ nɔ kan' 'mε -weε nyb -a naa Kea 'a -jei" vɔ 'je Kea 'a -kwlvti nva' 'bεε-, 'de vva' Klisi 'a -ti' tɔ' 'bn 'jea' 'je 'boa, -weε Kea -gbu -n1a ɔɔ' -gboo 'a d1 'je iku sɔɔn-sɔɔn-.

13 -Bo ɔɔ sea kan' nɔ ε, -mε ɔ n1ε "i -weε -apɔ -ɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn ε, -a -wee' "klein 'je "i "sii- 'de -a -je Kea 'a "Ju juo 'pepe. -Mε -a -kwεε Kletien 'mε, -weε d1 "klein -n1a 'e Klisi 'bn, 1 'je "jri "kpae' po 'de -aa 'kmv 'bn.

14 -A -kwε-ε Kletien 'mε 'bode. Ka "nynum1" a nva -a -bo kan' nve, dε-nve' "nynum1" se -kwlv 'ble, vva' -kwle 'o nyb 'a wlu 'de bla-t1. Ka pɔɔ' ɔ jiia ti 'bn -weε εε tɔɔa 1a' "jru i ε, 'kamɔ vɔpɔ n1-. Nyb -vɔ -sea' Kletien -kwε-ε ke ε, nyb 'a -kwle vɔpɔ 'a "jru -jei" -saa -ti. -Bo nyb -vva pɔɔa nyb 'srε i tɔɔ vɔpɔ d1 -1 -wlvα 'bo vva' -ce" -kwlv" 'sv ε, vɔ bla 'o -m1 'de.

15 'Kaa -apɔ mɔ ε, -a -bo kan' nve, -a -tmv tɔ' -ti 'de ba 'a -ti' kmaa' 'bn -weε -a -je Kletien -kwε-ε 'de d1 -wee' "klein 'bn. -Bo ε n1 kan' -mɔ ε, -mε -a -ke Klisi a muε "i "sia' jeejee. ɔmɔ -n1 Kea -gbu 'a "jru kpɔ' i -tei.

16 Ka nyiɔ ɔ 'dae- tba 'o ɔɔ' -gboo -pvn' -weε 1 "sia "i, 'kamɔ Klisi nve -weε Kea 'a

-jei" naavn -wee' "klein "sii- "i. Ka "jru a poa nyiɔ ɔ -gboo -wee' -je o ε, 'kamɔ ɔɔ po Kea -gbu -je o. Εμε -ti nyb -vɔ -ke ɔ "siaa "i ε, ɔɔ "ny1 -wi" -mv 'kpi due 'due, -weε vva 'boa. 'De dbo vva nva 'de ε 'bn ε, vva kuu ba 'a d1 i 'de ba 'a -ti' kmaa' 'bn, -weε vɔ 'je Kletien -kwε-ε.

Tein" ke kaan ke

17 Dε 'ma 'tmva -weε -εε -ciε 'ma cria 'de ao -pee 'de Tv"bo 'a 'nyn1 'bn ε, ε ka : Ka nyb -sea' Kea juo a na, ao 'bo kan' naa 'bode, dε-nve' vva' nyiɔtɔ' -1 sea 'de 'ble ε, tm1 -1a po vɔpɔ -je o.

18 Dεε-ti vva' tɔ' sea 'jɔ 'ble ε, εμε -n1 vva' pεε kmuεi". D1 "klein nyb 'bεεa nyb 'jea juo 'de Kea 'a -ti' 'bn ε, vɔ se ε "in1 vɔ 'jt juo-. Εμε -ti vva' tɔ' n1 'e kwie 'di, 'kmvniα' Kea "ny1a nyb ε, vɔ se ε juo.

19 Dε vva' pεε kmuai" mε -nve' -weε -t1n 'a nɔ vɔpɔ. Εμε -ti vɔ "tai- vva' -cei" -weε vva naa tɔ' sain 'a "kwli -wee' i. 'De d1 -wee' a pɔɔa vɔpɔ pεε "i.

20 'Kaa aopɔ mɔ ε, Klisi ao jua ɔ se kan' -mɔ n1-.

21 -Bo ε n1 ɔmɔ -ɔɔ -ti' ao 'wɔn -weε -ɔɔ -ce" 'kpa tɔɔ aopɔ tɔ' -ti ε, -mε ε se kan' -mɔ n1-.

22 -Bo Klisi tɔɔ aopɔ tɔ' -ti ε, -mε d1 ao nva tein" ε, ao 'jt kwa -sɔn -saa -o. Aoa' n1svn -n1a tein" ao 'bɔ ε o, dε-nve' aoa' 'tvn nvd1 -1 poa aopɔ -je o tein", 1a pɔɔε aopɔ 'srε i, -weε ao 'je isɔn-.

23 Kea 'a -Suu 'je aoa' pεε ke aoa' tɔ' -gbɔdee "ni po -o 'pepe.

24 Aoa' 'kmv -ε poa -gbɔdee "ni ε, -weε -ε -ke Kea -kɔɔa', ε 'wlvɔ- 'bo ao ku -pvn' -weε ka nyɔ ɔ paa dε 'bn, ε 'je kan' n1-. 'De aoa' 'kmv 'je "isrε -weε ka Kea n1a "i, ε 'je kan' n1-. tɔ' -ti 'a wlu -n1a 'de aopɔ 'bn ε, εμε -je aopɔ εε' -je tu tɔɔ-.

25 Εμε -ti ao 'je sv 'tmv-t1 'bɔ 'bode, ao 'tmvɔ ba tɔ' -ti -pee, dε-nve' -a -wee' "klein tba 'o -gboo due' -pvn".

26 -Bo ao 'kpa 'cen ε, -mε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -weε ao je desavn nɔ. 'Cen 'bo 'de aopɔ 'bn siiε, 'jrv 'bo iblvε.

27 Ao 'bo -s1ɔn' -je "ny1ε !

28 Nyɔ -ɔɔ -jriia" tein", ɔ 'bɔ "jrii -ti. 'Kaa ɔ nɔ dbo -weε ɔ 'je ɔɔ' -ce" 'ε 'kwade 'je, 'de ɔ 'je nyɔ -ɔ sea dε 'ble svn o po. Εμε -nmɔ "jrii.

29 Wlu saɪn 'bo 'de aopu 'wɔn jiiɛ, 'kaa wlu -ɪ -kɔan -tɪ' -wɛɛ -ɪa kuua nyu 'a dɪ i, 'de -ɪa nuɑ nyu 'dɔɛ "jrii ɛ, ɪɑ' 'sɔ mɪ ao 'je 'tmɔ 'de nyu -vua poɑ aoɑ' wlu doin" o -pee.

30 Aoa' kplɪn 'bo Kea 'a -Suu "jrii "kaɛɛ. Kea 'a -Suu -nɪ "i-saade ɛmɛ Kea "duo 'vɔn -wɛɛ ɛ -tu" aopu juo'ɪn, ka aoɑ' -seie -tɪ a mua 'pepe nɪɑ' 'de de 'bɔɔ -sɔn 'di ɛ, ɛɛ' juo'ɪn tu mɛ -to ɛ.

31 Ao 'bo ba 'a -tɪ' 'di poɔɛ, aoɑ' 'cɛn 'bo "blo 'wɔɛ 'de ba -pee, ao 'bo 'cɛn 'kpaɑ, ao 'bo ba "jrui "wɔɔɛ, ao 'bo ba -cree" ɛ. 'Diwɔnyɪnɪɑ' 'a "kwli -wee' "klein 'wɔɔ 'o aopu 'a -kweɑ'-.

32 Ao nmɔ 'di wɔn ka-, ao 'je ba 'a wɛɛ-, ao -kɔ' ba 'a desavɔn ka Kea -kɔɑ' aopu 'a dɪsɪn 'de Klɪsɪ 'a 'mɛɑ' 'vɔn ɛ.

5

Aoa' kmv ni 'de -sɔn' 'vɔn

1 -Jɛ Kea -kɔɑ' aoɑ' dɪsɪn, -wɛɛ ao nɪɑ ɛɛ' -tɪ' kma nynu ɛ, -mɛ ka ɛ nɪɑ 'ka ao 'je nɪ-.

2 Aoa' 'kmɔnɪsɔn tba 'de ba 'a -tɪ' kmaa' "jri. Ka Klɪsɪ kma aoɑ' -tɪ' ɛ, ao kma ba 'a -tɪ' kan' due 'due. ɔmɔ -to 'e ɔɔ' -cɛ", ɔ -saa ɔɔ' -cɛ" 'sraa- ɔ -nyɪ" Kea 'de -aa -tɪ' 'vɔn. ɛɛ' 'sraade -tu ɛ, ka -dai'klɔ -ɛɛ 'nɔ nmɔɑ "jrii nɪɑ, 'kamɔ ɛ nɪ-.

3 ɛmɛ -tɪ ka Kea 'a "nyuu- a na ao 'je kan' na-. De -nɪɑ de "jrii tɛɛan' o, tɔ' saɪn inaa' o, dɪ -wee' poɑ -vɔn pɛɛ "i o, nyu 'bo ɪɑ' 'nyɪnɪ 'wɔɛn mɔ "pɪ 'de aopu "klu -wɛɛ ɪɑ' nɔ-tɪ.

4 ɛ se ka -cɔɔn' ka nɪ -ke, -wɛɛ wlu -ɪ sea 'de nyu 'wɔn jɪ ka nɪ ɛ, ɪ 'je 'de aopu 'wɔn jɪ. Wlu sea' 'de 'ble, -wɛɛ -ɪɑ boɑ nyu "jrii 'de -ɪɑ -dbaa' nyu -tɪn' "i ɛ, ɪ 'bo 'de ao 'wɔn jɪɛ -ke. Dɪ -ɪɑ Kea ao 'jeɑ 'sɛ-po ɛ, ɪmɪ -je 'de aopu 'wɔn jɪ ka-,

5 de-nvɛ' ao sɪɛ -kwɔɔ o 'pepe, de "jrii i tɛn i o, tɔ' saɪn inaai o, nyɔ dɪ -wee' "klein a poɑ pɛɛ "i o, vba' -nɪ -kea'- vba -gbɛɛɑ' ɪmɪ -nɪ dɪ -ɪɑ poɑ nyɔ pɛɛ "i ɛ. Vba' nyu tu ɛ, 'de Kea 'a kɛɛmɑ' -kwɔɔ 'di Klɪsɪ nɪɑ -wɛɛ ɔ 'blea nyu ɛ, vɔ se 'de pai, vba' -tɛɪn se 'e nɪ-.

6 Nyɔ 'bo aopu 'srɛ ipooɛ 'de ɔɔ' wɔɔsɔn 'vɔn, de-nvɛ' 'de kplɪn -nɪɑ 'mva 'a -tɪ' 'vɔn mɔ Kea 'a 'cɛn ɛ mu nyu -vba' 'je ɛ wɔn "kpei jɪɑ'.

7 Ao ke vba' nyu tu 'bo "i "siie.

8 Tɛɪn" 'de ɛ, ao nɪɛ 'e kwie 'di, 'kaa kaan ka -jɛ ao ke Tv"bo "sia "i -mɛ ao 'kpa -sɔn' 'ɔ "nyuu- 'bode. ɛmɛ -tɪ ka nyu -nɪɑ 'e -sɔn' 'vɔn a na, ao 'je kan' na-.

9 -Bo nyɔ nɪ 'de -sɔn' 'vɔn dɪ -jeɑ "jri "kpaɛ' po 'de ɔɔ' 'kmv 'vɔn, ɪmɪ -nɪ : 'Diwɔnmɔɑ' 'a "kwli -wee' ke, "isrɛ-tɪ nuɑ' ke, tɔ' -tɪ 'tmva' ke.

10 Ao -pɔn 'de Tv"bo "jri 'dei nmɔɑ' i.

11 Nyu -sea' 'de -sɔn' 'vɔn nɪ ɛ, dɪ vba nuɑ, vɔ ke ao 'bo o beɛɛ ao 'bo ɪ nɔvɛ, 'kaa kɪ nɪnɪɑ "jrii ɛ, ao 'tmv ɪ 'de vɔ -pee,

12 de-nvɛ' dɪ vba' nyu tu a pa 'kwla -wɛɛ vba nuɑ, ɪɑ' 'tmva' 'bleɛ -tɪn'.

13 'Kaa de 'o de -nyɪnɪɑ "jrii -bo ao 'tmv ɛ, -mɛ ɛ 'wɔɛ 'kwla. 'De de -wɔvɑ 'kwla, -mɛ ɛ jɪɛ 'e -sɔn' 'vɔn 'bode, -wɛɛ nyu a 'je ɛ "jriɛ-. 'De tɔ' -o, de -pɛan "kpaɛ' 'pepe -mɛ 'kpa -sɔn'.

14 ɛmɛ -tɪ de -ɛ -crɪɑ' ɛ 'naa : -Mɔ -ɔɔ -mva, -ɪn -sɔn "nyɔɔ', -ɪn -wɔɔ 'e 'mɛvɔn "klu -wɛɛ Klɪsɪ 'je -ma -sɔn' nɪ-.

15 -Jɛ ɛ nɪɑ kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao -tu" aoɑ' -cɛ" 'ɛ -tɪ', ao 'bo i "mae ka nyu -sea' tɔ'dɪ nɪ nɪɑ. Kaa aomɔ nɪɛ tɔ'dɪ,

16 ao 'bo nɔ" "i "taɪɛ, ɛ 'bo -siie foo" 'vɔn, de-nvɛ' 'wɪ saɪn -nɪ 'de -a "jrui.

17 ɛmɛ -tɪ ao 'bo kpɛɛn' dɪ -cɪɛɪ" nɔvɛ, 'kaa ao -pɔn Kea 'a -kwɔvɔtɪ 'mii 'wɔan' i, -wɛɛ ka ɛ "sia 'nyɪnɪ ao 'je kan' nɔ.

18 Ao 'bo nmɔ "jrui poɔɛ. -Bo aoɑ sea kan' nɔ ɛ, -mɛ aoɑ "maa aoɑ' -cɛ" 'mɛ. Kea 'a -Suu mɛ -je 'e aopu 'vɔn "jɪ ka-.

19 -Bo ao 'kɪn- "jrui ɛ, ao 'bo Kea 'a 'nyɪnɪ "i 'bɛɛ-tɪ 'bɔɛ 'bo aopu 'nyɪnɪ : -bo ɛ nɪ 'dɔ -ɪ -crɪɑ' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di o, -bo ɛ nɪ 'dɔ -ɪɑ -bɛɛɑ' Klɪsɪ 'a 'nyɪnɪ "i o, -bo ɛ nɪ 'dɔ Kea 'a -Suu a poɑ 'bo nyu -kwɔɔ" o, ao kuu ba 'a dɪ i 'de ɪɑ' 'dɔ tu 'a ble 'a 'vɔn, -wɛɛ ao 'je Tv"bo 'sɛ po 'de aoɑ' pɛɛ -wee' "klein 'vɔn.

20 Ao cɛɛn 'de -aa Tv"bo Sesi Klɪsɪ 'a 'nyɪnɪ 'vɔn -wɛɛ ao 'je -a "Bo Kea 'sɛ- po jeejee 'de dɪ -wee' "klein 'a -tɪ' 'vɔn.

Ao -te' ba 'a nɪ' due 'due

21 Aopu -ɔɔ -pɔan 'de Klɪsɪ "jri 'dei nmɔɑ' i ɛ, ao -te' ba 'a nɪ' due 'due.

22 Aopu -nɪɑ jranyvɔkpaɛ' -wɛɛ -ɔ -ke Tv"bo a na ao 'je aoɑ' kvan-wi" wɔn due due' ka aoɑ 'jeɑ Tv"bo wɔn ɛ,

23 de-nue' kvan mo -ni 'nynokpao' 'a 'jrukpo' i -tei, ka Klisti nia Kea -gbu 'a 'jrukpo' i -tei e. Kea -gbu -e -nia oo' -gboo e, omo -ni ee' 'Puvi.

24 Jranynokpae', ao 'je aoa' kvan-wi' won 'de di -wee' "klein 'un, ka Kea -gbu a 'jea Klisti won e.

25 'De aopu -o -blea 'nyno e, ka Klisti kma Kea -gbu 'a -ti' -wee o toa 'e oo' 'kmu 'de ee' -ti' 'un e, 'kamoo ao 'je aoa' 'nyno 'o -ti' kma due due' -ke.

26-27 Klisti nu kan' 'me -wee o 'je Kea -gbu kpo 'i -tee 'de e 'je Kea 'a -tea' -te. 'De -ee' -ti' 'un o nwe "ni ke oo' wlu -wee o woo e 'pepe, -wee e je -ko -pon" ni 'de o 'jri 'de.

28 'Kamoo kvan-wi' 'je uua' 'nyno 'o -ti' kma-. Nyoo -kma oo' 'nyno 'o -ti' e, -me o kma oo' -ce' 'e ku 'a -ti'.

29 Nyoo jro' se oo' -ce' 'e ku 'un 'nye due', 'kaa oo' "nyie oo' ku diide, oo -tue" oo' ku 'a -ti' ka -oon' ka. 'Kamoo Klisti a nu 'de Kea -gbu 'a -ti' 'un.

30 Kea -gbu -e -nia oo' -gboo e, -apu -ni ee' 'dae-.

31 Wlu -cruta' 'de Kea 'a 'sbe 'di, e 'naa : 'Junmoo 'wlu 'bo o "bo ke o de -pon" -wee o ke oo' 'nyno 'je "i "sii- 'de uu 'je nyoo due' ma.

32 Ee' de tu ten 'de. De 'ma 'tmua 'de ee' -ti' 'un e, eme -ni e se 'nyno ke kvan 'a 'su 'a -ti' 'tmu, 'kaa e -sa ka Klisti kma Kea -gbu 'a -ti' wo -ke.

33 Wlu 'ma 'tmua -ta, e 'tmue 'nyno ke kvan 'a -ti' -ke. Ao -nia 'nynojeeun e, ao 'je aoa' 'nyno 'o -ti' kma -o due 'due, ka ao kma aoa' -ce' 'e ku 'a -ti' e. 'De aopu -nia jranynokpae' e, ao -te' aoa' kvan -wi' 'a ni'.

6

1 Aopu- -nia "nynuu- e, ao 'je ao "bo ke ao de won, eme Tu"bo ni "i ao 'je nu, de-nue' eme -srei".

2 Kea 'a ke' 'na : Nyoo -te' o "bo ke o de 'a ni'. Ee' ke' tu me Kea -saa "i e -te' wlu "kpei. Wlu e -tee' "kpei, e ka :

3 -In -te' -in "bo ke -in de 'a ni', -wee -in -je 'de 'mua- 'un ni-, 'de -in -je 'kmu -kwle.

4 'De aopu -o -nia "nynuu- 'bo -wi" e, ao 'bo aoa' "nynuu- 'cen pooe. -Bo aoa sea uupu -gbaan a, -me ao -tu" uupu Kea 'a wlu 'a 'sni -wee uu 'je Tu"bo -kwil" -te'.

5 Aopu nyu 'blea kuon 'un 'no 'blua- "kpei e, ao 'je aoa' 'bleun won. Ka aoa jaa aoa' -ce" ja 'bo Klisti "juoi e, ao jaa kan' aoa' -ce" ja 'de aoa' 'bleun -wi' -pee 'de aoa' pee -wee' "klein 'un. -Bo aoa sea kan' nu e, -me ao 'bo pee de siie, uua' faun ni 'de aopu 'un, ao cree kui' i 'bo uupu "juoi.

6 -Bo uua' "jrie- -te i o, -bo uua' "jrie- se i -te o, ao 'je uupu won, ao 'bo 'de nyioopu "jri 'dei nmoo 'a 'su i-pon, ao nu uupu 'a 'kle 'a de "i. Ka Klisti 'a kuonpu- -uua -pon Kea 'a -kwiluti nua' i nia, ao ni kan'.

7 -Bo aoa sea uupu "juoi nuu e, ao ni ne "kpei, ka nyu a nuua Tu"bo "juoi e, 'kamoo ao 'je nu, e se nyioopu aoa nuu "juoi ni-.

8 Ao 'je kan' 'me -bo nyoo ni kuon o, -bo nyoo se kuon ni o, dboo 'doo o nua, Tu"bo a mu o ee' -kei" -saa' ka "o ka.

9 'De aopu -jo -blea nyu kuon 'un e, ao nu kan' 'de uu -pee -ke. Ao 'bo uupu 'kwa nynie ! Ka uu ke ao 'blea "jrukpo' i -tei 'de jawn 'di e, ao 'bo e o "mae ! Aoa' "jrukpo' i -tei -no, 'bo o "juoi e, nyu 'mii 'craa' se 'o ni-.

Kea -jei" naanyu 'a poodi

10 -Je -sia 'o 'un 'jea 'tmu e, eme -ni aopu -o -ke Tu"bo "sia "i e, ao "tai- oo' "ikmaa' "i -wee e 'je aoa' di ikuu-.

11 Ao -tu" Kea 'a poodi -wee' "klein -pon" -wee ao 'je -sion' 'o 'sre "juoi nynaa' 'bee-,

12 de-nue' e se nyioopu -uu -blea -suen' ke nymo e, uu -ke -aa -fon tu ni-. Nyu -uu -ke -a -fan' tu e, nyoo 'o 'jee uupu "jrie-, 'kaa uu -tee nyu "jru kpo' i, uu 'blee nyu, uua' "ikmaa' nne 'e kwie'. -Sion 'o 'diwonyni-sii -i -nia 'bo 'blua- ke jawn 'nyu e, uu -ke -a -fon tu.

13 Eme -ti ao 'je Kea 'a poodi -wee' "klein 'un "duo- -wee -sonti 'wi saun a mua 'de aopu "jru nia' a, 'de ao 'je 'diikuu- -wee ao 'je -sisi' nynaa' 'bee- mamau 'su.

14 Ao nyna -kli, aoa' wlu ao 'jea 'di bla a, eme -ni to' -ti 'tmua'. Aoa' nuieflae' ao 'jea 'unpaa, eme -ni "isrekpln nua'.

15 Aoa' "kwilai- ao 'jea bi' -tu" e, eme -ni -poia" -ti -ia -nyia" nyu pee 'a blua' a, ao 'je ia' 'tmua 'a 'kpi 'ble.

16 De -e -jea aopu "jri i kaan-, -wee -sion 'o piisin se ao tbae e, eme -ni aoa' Klisti -kwil" -tea'.

17 Aoa' nuɛ -gbla ao 'jea "jru -tu" ε, emɛ -nɩ 'pɩɩa' ao 'jea. 'De Kea 'a wlu εε' -Suu "nyɩa aopɩ ε, emɛ -nɩ aoa' tɩ -fɔn -cɩɛ.

18 'De nɔɔ' "o nɔɔ" -wee' 'di ε, Kea 'a -Suu po ao -je o -wɛɛ ao 'je Kea bae. Ao 'bo i'mae, ao 'ble nai" 'de baea' 'ɩn. Nyɩ "klein -jea Klisɩ 'a -tɩ' tɔ' 'ɩn ε, ao bae ɩɩa' baea'.

19 Ao bae 'ma baea' -ke, -wɛɛ -bo 'ma sea Kea 'a -tɩ' 'tmɩ ε, 'de εε' -cɛ" 'kpa 'je 'ɩn wlu 'wɔn po, 'de Klisɩ 'a -tɩ' -ε pa 'kwla a, 'ɩn 'je ε wɔ -sa 'de 'flɛɩn, 'de 'ɩn 'bo nyɩ 'a "jri pleɛɛ.

20 Klisɩ -nɔɔ, ɔmɔ -ɔɔ dɔɔi 'ɩn nɩ 'nɔɔ -kaso 'di. Ao bae 'ma baea' -wɛɛ 'ɩn 'je 'kɩɩ 'ble 'de 'ɩn 'je ɔɔ' -tɩ' 'tmɩ 'pepe 'de nyɩ -pee, ka 'ɩn je ε 'tmɩ see 'de ε.

Jewlu 'a de 'bɔɔ- -nɩ

21 'ɩn nuɛ "i dɔɔ 'ma nɩa 'nɔɔ, ao 'je ε juo-, -wɛɛ ao 'je 'ma -pɩn" -tɩ 'mii 'wɔn, emɛ -tɩ 'ma dɔɔ Tisikɩ. ɔ nuɛ -aa de'di -o, -a -kma ɔɔ' -tɩ'. Tɩ"bo 'a dɔɔ ɔɔ nɩa ɔɔ' poo wlu fai". ɔmɔ -je aopɩ dɩ -wee' 'tmɩɩ-.

22 'Ma dɔɔɔ' 'de aopɩ o, -wɛɛ de -aa 'kmɩnɩa' 'ɩn 'nɔɔ ε, ɔ 'je aopɩ εε' "kuan po 'de aoa' pɛɛ 'je i -te.

23 'Ma bae -wɛɛ -a "Bo Kea ke -aa Tɩ"bo Sesi Klisɩ 'je -aa de'di -wi" pɛɛ 'a blua' ke nyɩ 'a -tɩ' kmaa' -wɩɩa 'e Kea -kwɩ" -tea' 'ɩn "nyɩ.

24 Nyɩ "klein -ɩɩa Tɩ"bo Sesi Klisɩ 'a -tɩ' kmaa' sea 'srɛ -sɔn nɩ ε, Kea 'a "diwan kɩn ɩɩɩ !

'Sβε Ρωο ποα Kea -gbu -νια 'e Filip 1 -jei" ε

Jewlu-

1 'Mω Ρωο ke Timote -νια Sesi Klist 'a dbonvun ε, -apv -ωω ja ao Filipu-kων -ω -jea Sesi Klist 'a -ti' tō 'vn 'sbε-. 'Sβε -νε, -aa je Kea -gbu -jeopovun ke Kea -gbu sun opovun 'me -ke.

2 -A "Bo Kea ke -aa Tv"bo Sesi Klist po aopv "diwan -wεε ε 'je aopv pεε 'a blua' "nyv.

Ρωο baεε Filipu-kων 'a Kea

3 Ka aoa' -ti' a 'kpa 'bo 'vn -kwlv" ε, 'kamō 'ma po 'ma Kea 'σε-.

4 -Bo 'ma sea ao -wee' "klein 'a Kea bae 'de 'wv "o 'wv 'di ε, 'ma baεε' 'de 'mva- 'vn.

5 Δε -wlvα 'de 'wv ao 'jea Kea 'a -ti' tō 'vn -wεε -ε nynia -stianwv 'di ε, aoa pōε 'vn sun o, -wεε Kea 'a -ti' a -kō' 'blva- ja, εμε -ti 'ma po Kea 'σε-.

6 'In 'je kan' 'me Kea -ε -teea dbo 'dōe -νια 'mva- 'de ao pεε o ε, εε mu ε nya kpaα' see, -wεε ε 'je ε "i -kō' -sontv Sesi Klist 'a 'jrv a mua 'de nyv "jru nia'.

7 -Bo 'ma sea tō' -νε inaa' 'de ao -wee' 'a -ti' 'vn ε, ε se δε foo' 'ma nv nι-, δε-nβε' aoa' -ti' nιε 'de 'vn pεε o -cεεν'-. 'Nō -kaso 'di 'vn nia 'de Sesi 'a -ti' 'tmv -ti 'vn ε, 'ma 'tmv εε' "kpei -ti 'me 'vn 'na εμε -nι tō' -ti 'bo 'pee 'jevun "juoi. 'Saavn Kea nva 'vn "jrii ε, aoa' due' kovun -gbai' ka se ε 'vn -pōōn.

8 Ka Sesi Klist kma -aa -ti' ε, 'kamō 'vn kma aoa' -ti' 'de 'ma pεε -wee' "klein 'vn. Kea 'je kan' 'me.

9 -Bo 'ma sea Kea bae 'de aoa' -ti' 'vn ε, δε 'ma -teea' i, εμε -nι : Aoa' ba 'a -ti' kmaa' 'je "kpei 'kpa sōōn- sōōn-, -wεε ε 'je 'pepe nι-. Εμε -εε muε nva' -wεε ao 'je dι 'ijuo 'de ao 'je dι 'mii 'wōn ka -cōōn' ka.

10 Δε ao 'jea nv -bo ao juo -me la 'ja a, -me ao 'beeε' -wεε ao 'je 'dōe ke savn "kpei -seea' ka juo, -wεε ao je nyv 'de δεsavn 'di po. 'De -sontv Sesi Klist a mua de jia' a,

-wεε ω je aopv "bli -cε' 'de δε-saan" ka 'a -ti' 'vn.

11 -Με kplvn 'dōe nva' -ε -wlvα 'de Sesi Klist 'a 'sv 'vn ε, εε muε 'de aoa' 'kmv 'vn nia', -wεε nyv "klein -a mua ia' kplvn tu 'jea', sv 'je Kea 'a 'nynv "i 'bεε- 'de ia' -ti' 'vn.

'Kmvnia' -cεεν' nιε 'de Sesi 'vn

12 'Ma de'di -wi", dι -ι -nvva 'vn "jrii 'nō, 'vn nιε "i ao 'ji juo-, ia' dι tu se ε nv Sesi Klist 'a -ti' se inyna-. I nβε' -wεε nyv -tuu"-tuu 'wōōn- Sesi Klist 'a -ti'.

13 'Ma 'cε ao -gvbn 'nō, ka 'ma nva Klist 'a dbo -wεε 'de εε' -ti' 'vn nyv poa 'vn -kaso 'di ε, 'blvajei 'a -gbu" -son nyv ke -kwlv -wee' juv'.

14 'De nyv -sv -ke 'ma -a -jia' de'di 'de Tv"bo 'vn ε, 'ma -kaso'dimua' se svrv 'a deejrv' 'a dι cen', 'kaa ε "nyvε svrv 'kpv -wεε vva 'tmv Kea 'a -ti', vva mu nya. -Bō vva sea εε' -ti' 'tmv ε, favn 'a nv svrv.

15 Tō' -o, nyv deejrv' -nι 'de svrv "klu -wεε -bo -vva sea Klist 'a -ti' 'tmv ε, 'de -vva nv 'mō "cεi o -wεε -vva -pōōn 'vn -cεa' "jri i. 'Kaa jrv' -mv a 'tmvε Klist 'a -ti' 'de pεε 'dōe 'vn.

16 Ka Kea -tea' 'vn εε' -ti' 'a tv -foan' kwa, -wi" -mv juε', εμε -ti vva 'tmv Klist 'a -ti' 'de 'ma -ti' kmaa' 'vn.

17 'De nyv -vva nva 'vn "cεi o, -wi" -mv ε, vva 'tmv Klist 'a -ti' 'me, 'kaa vva' tō' se "isrε, δε-nβε' sv nιε "i sv 'je 'ma 'kle "kpei -tu" 'nō -kaso 'di.

18 -Bo nyv jrv' a sea Klist 'a -ti' 'tmv 'de tō' 'dōe 'vn o, -bo jrv' a sea v 'tmv 'de tō' savn 'vn o, ε se -ti' kon-, 'ma nβε 'mva- ka "o ka, δε-nβε' Klist 'a -ti' a 'tmvε', εμε -ti 'ma mu 'mva- nva' ke'wle 'vn 'je nya mu.

19 'In 'je kan' 'me, Sesi Klist 'a -Suu 'a 'ma sun o poa' ke aoa' baewlu a muε nva' -wεε dι "klein -νια 'mva- v 'je 'ma 'pvva' "jru "kpei- po.

20 Tō' -o, δε 'ma fua -wεε 'ma -pōan -ε -jea 'o nyni, εμε ka : δε jrε' se 'ma -tvn' 'ble, 'de -bo ε nι 'de -stianwv ke 'wv -a mua nynia' 'di o, -bo 'vn 'me o, -bo 'vn nι 'kmv o, favn se 'vn nv, 'ma muε Klist 'a 'nynv "i 'bεεa' ka "o ka.

21 'Mō aoa 'jea i -ta, -bo 'vn nι 'kmv ε, -me Klist 'a 'kmv 'vn nι-, -bo 'vn 'me ε, 'ma muε 'de ω -pvn" -me "paa'.

22 'Kaa -bo 'in ni 'kmu -wee 'ma sea oo' dbo nu e, ee muε naa', 'de -bo 'in 'wlu 'kmu e, -me 'ma muε 'bo o -pon' -wee o ke 'ma -a -je i -te. Di 'a kpe 'soon -na 'mua-, -je 'in 'jea 'o -sa -gblein', 'in se e 'je.

23 'Bo di 'a kpe 'soon -ta -cria' 'un -ni "klu e, de -je 'ma -poan -gblein' e, emε -ni : 'in 'je 'no 'kmu -ne "kpei 'wlu -wee 'in ke Klisi 'je -tadue ni-, -me nmoo "jrii, e je 'no 'kmu -ne "kpei nua' -sii.

24 'Kaa 'de aoa' -ti' 'un -bo 'in ni 'no 'kmu -ne "kpei ke e, e kon -ti'.

25 Emε -ti 'de aoa' -ti' 'un e, ka 'ma mua 'kmu'nia' ke, 'in juε'. Ao ke 'ma -a muε i -tea' -wee 'in 'je ao sun o po, 'de aoa' Kea 'a -jei' naa' 'je nya mu 'de 'mua- 'un.

26 -Bo ao ke 'ma -a -te i ke'wle e, aoa' 'sao a muε 'jaa' 'de ao 'je Sesi Klisi 'a 'nyni 'i 'beε- 'de 'ma -ti' 'un.

'Kle 'jea' 'de Sesi 'a -ti' 'un

27 'Kaa de -je -koon -ti' -wee -bo 'in ji 'de 'in 'jea jεε-, 'de -bo 'in tεen o -wee 'in 'jea 'won 'de aoa' -ti' 'un e, emε -ni ka Klisi 'a wlu "sia 'nyni e, ao na kan'. Emε -εε muε nua' -wee aoa' pεe se iplei, 'de aoa' to' 'je due' ni-, -wee ao 'je Klisi 'a -ti' ao 'jea to' 'un 'a tu -fon'.

28 Ao 'bo aoa' -cei" 'taie aoa' tonyu 'bo ao faun 'un pooe. -Bo aoa' di se cre 'bo aoa' tonyu "juoi e, emε -εε muε toa' -wee ka uo "maa' 'de aopu mo 'pua -wee uo 'je e juo-.

29 Kea me -nu ao 'saa 'un "jrii -wee ao 'je Klisi 'a -ti' to' 'un. 'De e se oo' -ti' to' 'un 'jea' -me 'e 'su ni-, 'kaa aoa muε 'kle 'jea' -ke 'de oo' -ti' 'un.

30 Tu 'ma -foan' tein" -wee ao 'jea 'un e, 'in ni εε' -foan' me kaan ke. Aopu mo -ke e, tu due' -ne, emε ao -fon' 'de Klisi 'a -ti' 'un.

2

Sesi 'a -ce" ja jaa' ke oo' dewon nua' ke

1 Aopu o -jea Klisi 'a -ti' to' 'un e, oo kuue aopu 'a di i, oo' nyio 'o -ti' kmaa' a "nyie aopu 'kpi, -wee ao ni de due' 'de oo' -Suu 'un, emε -nuε' -wee aoa 'je ba 'a wee 'de o 'un -aee', e se kan' ni- ?

2 -Je e nua kan' -mo 'ja a, -me ao kpa aoa' dbeεa' ke ba 'a -ti' kmaa' nya, ao 'ble

to' due', ao "sii- 'i, -wee 'de εε' -ti' 'un e, 'ma 'mua- 'je "kpei 'kpa ke'wle.

3 Di "klein aoa mua nua' a, ao 'bo ba "cei o nuε, 'kaa ao jaa aoa' -ce" ja 'de ba -pee, ao 'bo ba 'bluo blaa, ao -te' ba 'a ni'. -Bo jro' o sea o -podei" ja -gbun e, o 'na o nre dewon o je 'un -sii.

4 Nyoo 'bo 'de aopu "klu nre -wee o 'bo oo' 'su 'a 'doe i-poen, 'kaa ao -pon' ba 'a 'doe i -ke.

5 Kplun "o kplun -i -jea 'de aopu 'un ni -wee ao 'jea nu 'de ba -pee e, 'bo Sesi Klisi -pon" mo i 'je 'wlu.

6 Omo nre Kea -o, o ke Kea nre due' -mo, 'kaa o se εε' de tu i "klii-.

7 O -seε kwa -son -wee o nu oo' -ce" kuon 'un 'de o -sneε nyio 'un -wee ka nyio nua, o ni kan'.

8 O 'woon- oo' -cei" 'piie -ti' me, -wee oo' Kea won 'jea' po oo' 'mea' "jru "kpei-. 'Mea' -je -εε 'mea' tu 'blea -tin' e, emε o 'me 'un 'bo tu -kwli".

9 'De εε' -ti' 'un e, Kea koo' 'nyni "jei 'bo nyu -wee' "jru kpo', -wee e -tuu" o 'nyni -i -nia 'bo 'nyni -wee' "jru kpo' o.

10 -Wee 'de Sesi 'a 'nyni 'un e, nyu -nia 'de jawn 'di o, nyu -nia 'no 'blua- "kpei o, nyu -nia 'de -klu' o, uo -wee' 'je 'koi- i "sii- 'bo o "juoi.

11 -Wee ka Sesi Klisi nua nyu 'Blei e, e 'je 'de nyu -wee' "klein 'won ji, 'de uo 'je Kea -nia "Bo 'a 'nyni 'i 'beε-.

Ka -son' nua 'kamoo ao ni 'de 'blua- "kpei

12 'Ma -ti' kmaun, -bo Sesi Klisi -mo o Kea won 'jesun ni kan' a, -me ka Kea 'a faun nua 'de aopu 'un -wee aoa 'je e won e, -bo 'in se 'de aopu "klu ni o, -bo 'in ni 'o o, ao kpe nya. Ao nu aoa' 'pudbo, ao 'je nya mu -croon',

13 de-nuε' Kea me -εε po nyu de -ceen' pεe o, 'de -εε -nyl" nyu εε' nua 'a 'kpi -wee ka emε nua "i e, 'de nyu a nu kan'.

14 -Bo aoa sea de "o de nu e, ao 'bo 'mii wluue, ao 'bo pεe ipleeε,

15 -wee ao 'je 'pepe ni-. Ka Kea 'a "nynuu- -sea' -ko -pon" ni nua, -wee ao 'je fan 'de nyu -nia 'e -stanwi 'di "klu 'no 'blua- "kpei. Ka -tau a wan 'de kwie 'di, 'kamoo ao 'je wan 'de 'diwonyniun -uua' pleea desauun nua' i "klu.

16 -Bo ε ni kan' a, -με wlu ao 'wɔan ao kpuɔn ε i -sisi', -wεε ao 'je ε 'tmv 'de υυ -pee. -Wεε -sɔnti Klisi a mua de jia' a, 'de 'ma 'sao 'je 'ja, -με 'in se dbo foo" nu 'de 'in se sea "jei-.

17 Aoa' Sesi 'a -ti' tɔ' 'bn 'jea' -kɔ' 'sraade 'ma kpa 'bo Kea "juoi. 'De -bo υυ 'bεε- υυ 'je 'bn 'dba mɔ 'de ε, -με 'ma nymɔ ɔ muε aoa' 'sraade "kpei 'kpa'. 'De εε' -ti' 'bn ε, 'ma nυε 'mva-, ao ke 'ma -a -wee' nu εε' 'mva-.

18 Aopv mɔ -ke ε, ao nu 'mva-, ao ke 'ma -a bee o, -wεε -a 'di 'je wɔn nmɔ -tadue.

Pɔo dboε Timote ke Epafroditu ke

19 -Bo Tv"bo Sesi nυε 'i ε, 'ma -pɔn 'in 'je Timote 'de aopv o dbo -ta 'wɪ 'sɔɔn, -wεε "kuan ɔɔ mua 'de aopv o -saa' 'de ε 'je 'ma dɪ ikuu-,

20 de-nυε' dbo 'ma nva, ɔɔ' 'sv mɔ -ke 'ma -tu" εε' -sɔɔn, ɔmɔ -ke 'ma 'wla aoa' -fli i ka -cɔɔn' ka.

21 Nyv -ju -sia 'o mu ε, -wi" -mv a -pɔn υva' 'sv 'a 'dɔe i, υva' doin" se Sesi Klisi 'a -ti' inɪ-.

22 Aoa' -ce" 'je kan' 'me dbo "klein 'mɔ ke Timote nva, ɔ se "jru -jei" -saa. Ka "ju ke "bo nɪa, 'kamɔ ɔ ke 'ma -a -nɪ. ɔ to εε' sɔn 'me 'de Sesi Klisi 'a -ti' -aa -tmva 'bn.

23 De 'in nɪa 'bn -ta, -ta ε 'jea "jru ipo, -bo 'in juo 'o 'sv ε, -me ɔmɔ 'ma naa tɔ' i 'in 'je 'de aopv o dbo.

24 'Kaa 'in 'je kan' 'me, -bo Tv"bo 'wɔn ε, 'ma -ce" 'kpa a muε 'de aopv o jia' -ta 'wɪ 'sɔɔn.

25 'De de -kɔan -ti' -wεε 'ma naa tɔ' i ke'wle, εme -nɪ -aa de'di Epafroditu ɔ -ke 'ma nva Kea 'a dbo -wεε -aa -foan' εε' tv ε, 'de ao -tua" -paan' ao nva 'bn "jrui 'kwa -wεε ɔ -je 'bn ε, ɔ 'je 'de aopv o de ji -ke.

26 ɔ nυε "i ɔ ke aopv 'je 'jee-, de-nυε' de ao 'wɔan ɔɔ' de 'ε pɔoanyɪ -wεε aoa 'wla εε' -fli i ε, ε "si ɔ 'i.

27 Tɔ' -o -mɔ -ceen-, 'we- -ε kpuɔn ɔ ε, ε mu ɔ 'dbaa' 'de-, 'kaa Kea 'jee ɔɔ' wee-. ε se ɔɔ' 'sv mɔ -ɔɔ weε ε 'je nɪ-, ε 'jee 'ma -a weε -ke. ε se ε 'i nɪ 'ma "jrui "kaea' 'je "kpei 'kpa ke'wle.

28 εme -ti' 'ma creε "kpei- 'ma dbo ɔ, 'de -bo ao 'jee ɔ "jrui- 'de ao 'di 'je wɔn nmɔ-, 'de 'maa- "jrui 'kaea' 'je "kpei cen-.

29 'De Tv"bo 'a -ti' 'bn ε, ao kpuɔn ɔ sɪn 'sɔɔn 'de 'mva- 'bn. Nyv ka ɔ nɪa -υυ -nɪa kan' a, ao -te' υυvυ 'a ni',

30 de-nυε' 'de Klisi 'a dbo 'a -ti' 'bn ε, ɔ mu' mamaυ 'sv ɔ je 'mea' 'wɔin di. 'De -bo ɔ di 'mea' 'wɔin kan' a, -me ɔ poε 'bn sɔn o 'bo aoa' -kɔi".

3

"Israe' -ceen' -nɪa 'o Kea "juoi ε

1 'De kaan ka la, 'ma de'di -wi", ao nu 'mva 'de Tv"bo 'bn. Dɪ 'in 'tmva tein" ε, 'in se ɪa' de -saa' 'bn sea ke, de-nυε' 'de aoa' 'pv-tɪ 'bn ε, ɪa' de -saa' "paa'.

2 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', ao 'bo dbonυn saυn 'a wlu doin" o poε. -Gbe' -wi" -nυ, υmv 'na 'klen mua' me -je nyv Kea 'a "nynuu 'bn nυ.

3 'Kaa -apv mu 'klen -ceen. -Apv Kea 'a -Suu a poa -je o, -wεε -ɔɔ -gbεεa' Kea "juoi ka -cɔɔn' ka, Sesi Klisi mɔ -a tba tɔ' 'i, -a se 'klenmu-tɪ "kpei 'pen.

4 -Bo ε ni nyiɔ ɔ nυvdt mɪ -ɪa -pυv' nyv 'de ε, -me nyɔ ɔ -jea 'de 'mɔ 'de jii ε, ɔ se nɪ-.

5 Dɪ -ɪ 'bn 'in 'bεεa 'in 'jea 'ma -cei" 'bεε- 'de-, ɪmɪ -nɪ 'in 'wlv a 'in nυε 'wɪ -me"na 'sv υυ je 'bn 'klen kpa. 'In nυε Israe i 'a -ce" 'kpa -o, 'in 'wlvε 'de Bensame 'ε "ji 'di, 'in nυε Eblei 'a "ju Eblei -o. 'De -bo ε -tu" ke' -me 'ε wɔn'je-tɪ ε, -me 'in nυε Fariseen i -o.

6 'Ma ne "kpei nɪa' 'de εε' -ti' 'bn me -nυε' mamaυ 'sv 'ma jea nyv -jea Klisi 'a -ti' tɔ' 'bn 'kle -tu". -Kɔ nyv 'jea 'bn -pυn" 'je -wεε υυ 'jea 'bn "bli -ce" 'de ke'ε wɔn'je-tɪ 'bn ε, ε se nɪ-.

7 'Kaa dɪ 'ma 'daa- 'ma crɔn' tein" 'de ε, 'de Klisi 'a -ti' 'bn ε, -bo 'ma sea ɪ ja -gbυn' kaan ka la 'bode ε, ka sɪn idooa' nɪa, 'kamɔ ɪ nɪ-.

8 'De ε se -mɪ 'a 'sv nɪ-, dɪ "klein -sia 'o mu ε, -bo 'ma -gbυn' ε ɪ ja 'bode ε, ka sɪn idooa' nɪa, 'kamɔ ɪ -wee' nɪ-, de-nυε' Sesi Klisi -nɪa 'ma 'Blei 'a jua' nυε dεwɔn, ε ju -wee' "klein -sii. Dɪ -nɪa 'ma 'dɔe tein" ε, 'de ɔɔ' -ti' 'bn 'ma doun" se ɪ inɪ-. -Bo 'mɔ -gbυn ɪ ja 'bode, ka wuuodɪ nɪa, 'kamɔ ɪ nɪ-, de-nυε' 'in nυε "i 'in 'je Klisi 'a 'sv 'a 'kmυnɪ-.

9 De 'ma -pɔan i ε, εme -nɪ 'in ke Klisi 'je "i "sii- ka -cɔɔn' ka. -Bo Kea nυ 'bn 'isrei' 'bn 'bo ε "juoi ε, -me 'de 'ma Klisi 'a -ti'

tɔ' 'bɔn 'jea' 'bɔn -o. ɛ se 'ma Kea 'a ke' wɔn 'jea' mɛ -nʊɛ' -wɛɛ 'ɪn 'kpa "isrɛi 'bo Kea "juɔi nɪ-.

10 'In nɪɛ "i 'ɪn 'je Klɪstɪ juo 'pepe, -wɛɛ "ikmaa' -ɛ -nɪa 'de ɔ 'bɔn -wɛɛ ɔ soan "kunyɔɔ' ɔ, ɛ 'je 'de 'bɔn nɪ-. 'In nɪɛ "i ke'wɛ ɔ ke 'ma -a -je 'kle due' 'je. 'De ka nyɔ ke ɔ 'mɛa -tadue ɛ, -wɛɛ 'ɪn 'je kan' nɪ-,

11 'de 'ɪn 'je 'kmʊ de ji -ke de 'bɔɔ- nɔ".

-A se 'o nyɪ ke

12 'Ma 'cɛ, dɪ "klein 'ma 'tmʊa -ta, 'ɪn se 'na -mɛ -ta Kea "sia 'nyɪ -wɛɛ 'ɪn 'jea nɪ ɛ, 'ɪn nɪ 'o -wɛɛ-, 'de 'ɪn se 'na -mɛ 'ɪn nɪ 'pepe -wɛɛ-. "ɪn-, 'ɪn se kan' 'da, 'kaa 'ma ple', 'ma muɛ nya, -wɛɛ 'ɪn 'je -tiengblɔ kɔn 'de Kea 'kwa, dɛ-nʊɛ' ɛmɛ -ɛɛ 'daa' Sesi Klɪstɪ 'da 'bɔn.

13 'Ma de'di -wi", 'ɪn se 'na -mɛ 'ɪn kpa -tiengblɔ -nɪa 'mʊa- -wɛɛ-. 'Kaa dɛ due' mɛ 'ma nʊ, ɛmɛ -nɪ dɪ -jɪ -sia' a, 'ɪn "mae -mɪ o 'bode, -wɛɛ 'ma -pɔn dɪ -jɪ -nɪa 'de nya i.

14 Ka 'ma nʊa plesɔn -wɛɛ 'ɪn 'jea -tiengblɔ kpa, 'kamɔ -nao. 'In nɪɛ "i 'ɪn 'je 'kmʊnɪa' -ɛ -nɪa 'bo Kea -pɔn" 'je, ɛmɛ -ɛɛ 'daa' Kea a 'da -a -wee' -ɔ -ke Sesi Klɪstɪ "sia "i ɛ.

15 -A -wee' "klein -ɔ -jua 'pepenɪ -tɪ ɛ, tɔ' -a -jea 'ble ɛ, ɛmɛ -nao. 'De -bo aoa sea tɔ' jrɛ' inaa 'bo -mɛ 'de ɛ, -mɛ Kea 'a -cɛ" 'kpa mɛ -ɛɛ mu aopɔ "jri ifloan' 'de ɛɛ' -tɪ 'bɔn -ke.

16 Ka "o ka ɛ 'je ɛ nɪ ɛ, 'ma 'cɛ, dɛ -je -kɔan -tɪ' ɛ, ɛmɛ -nɪ dɪ -jɪ -ɪ "kpei -a -wee' "klein 'bɛɛa wlu 'bɔn 'de ɛ, ka -mɪ "sia 'nyɪ ɛ, -a -na kan', -a -bo ba bʊ 'de -saa'.

17 'Ma de'di -wi", ao bla 'bo 'ma -kɔ 'de. -Apɔ -ɔ -tmʊa aopɔ Kea 'a wlu ɛ, ao -gbɔn -aa nasɔn ja, ɛ ke nyɔ -bʊ -naa Kea 'a -jei" tɛin" 'bo aopɔ "juɔi ke, dɛ-nʊɛ' ka -a nʊa, 'kamɔ bʊa nʊ.

18 Dɛ -je -blea wɛɛ, mɛ -nɪ nyɔ -tuu"-tuu -nɪ 'de aopɔ "klu -bʊa Kea 'a -jei" naasɔn-ke Klɪstɪ 'a 'mɛsɔn 'bo tu -kwɪ" too ba 'kɔpɔ "i. Ka ɔɔ' mɛ -tɪ a nyaa ʊpɔpɔ i ɛ, ɛ pɔɛ "jri "kpaɛ' 'de ʊpɔpɔ 'a kplɪn 'bɔn. 'In 'tmʊ bʊa' -pɔn" -tɪ 'mɛ 'de ao -pee 'de-. -Bo 'ma se ɛ de -sa' kaan ka la, -mɛ 'ma -fɪn"- 'de bʊa' -tɪ' 'bɔn,

19 dɛ-nʊɛ' bʊa' 'kmʊ a muɛ isoan' 'de nya. Dɪ -a mua 'de "kwɪ 'dɪ ɛ, ɪmɪ -nɪ bʊa' -kea'-. Dɪ -ɪ -blea bʊa' -tɪn' ɛ, ɪmɪ bʊ mɔɔ

'daa- bʊa' 'mʊa-tɪ. 'Kmʊ "kpeidɪ 'a 'sʊ bʊa naa tɔ' i.

20 'Kaa -apɔ mɔ ɛ, -aa -tɛɪn -cɛɛn' nɪɛ 'de jaʊn 'di 'bo Kea -pɔn". -Aa Tʊ"bo Sesi Klɪstɪ -ɔ -nɪa -aa 'Pʊbɪ -wɛɛ -aa fua, 'demɔ ɔɔ mu 'wɔbʊa', -wɛɛ ɔ 'je ji.

21 -Sɔntɪ ɔɔ mua de jia' a, ɔɔ muɛ ɔɔ' "ikmaa' nʊa' -wɛɛ ɔ 'je dɪ -wee' "klein wɔn -sii. ɔɔ' "ikmaa' -nɪa 'mʊa- ɛmɛ ɔɔ mu nʊa' -wɛɛ ɔ 'je -aa nyɔkɔ -ɛ -nɪa "nmia 'a 'sʊ -nɛ fai" pɔo-. 'De ku dee ɔ 'blea -sɔntɪ ɔ soan "kunyɔɔ' ka ɛ nɪa, 'kamɔ -aa -nɛ ku a mu nɪa' 'de nya.

4

Nyɔ 'a dɪ ikua'

1 'Ma de'di -wi", aopɔ -ɔɔ "dia 'ma 'jea -wɛɛ -ɔɔ -tɪ' 'ɪn kma, aopɔ -nɪa 'ma mʊa ke 'ma 'beɔ -gbɔa ke ɛ, kamɔ ao 'je -sisi' nɪ 'de Tʊ"bo 'bɔn.

2 'De dɛ 'ma -teea' -aa de'di nɪnʊkpaɛ' Efodi ke Sintɪstɪ i ɛ, ɛmɛ -nɪ bʊ nɪɛ de'dɪnyɪnɪ -o 'de Tʊ"bo 'bɔn, bʊ -seea' wlu "kpei-, -wɛɛ bʊ 'je wlu' i'wɔɔn-, 'de bʊ 'je dɛ due' nɪ-.

3 'De -mɔ -ɔ -ke 'ma -a nʊa Kea 'a dɔo mamav -ɔ sea "jru -jei" -saa due' ɛ, dɛ 'ma -teea' -mɪ i ɛ, ɛmɛ -nɪ -ɪn pɔ 'nɪnʊkpaɛ' -nʊ sɔn o, -wɛɛ bʊ 'je wlu "kpei -seea', dɛ-nʊɛ' bʊ -ke 'ma -a -fɔn' Kea 'a -tɪ' 'a tʊ. ʊb ke Klema ke nyɔ "klein -bʊa 'nyɪn 'crɪa 'de 'pʊsbɛ 'dɪ ke, -a -wee' nʊ Kea 'a dɔo 'mɛ -tadue tɛin" -nʊ -nʊ.

4 Aopɔ -ɔ -nɪa Sesi 'a nyɔ, ao nʊ 'mʊa- jeejee, 'ma -sɛ' de ke'wɛɛ, ao nʊ 'mʊa- !

5 Ao nɪ kupeɛɛ'nyɔ 'de nyɔ -wee' "klein -pee, dɛ-nʊɛ' Tʊ"bo 'a deji nɔ" se o tɛɛn-.

6 Ao 'bo -sɔɔn -tɪ" ɛ 'de dɛ "o dɛ 'ɛ -tɪ' 'bɔn. Ka "o ka ɛ 'je ɛ nɪ ɛ, ao to aoa' 'dɪ -tɪ Kea 'i, ao -tee Kea i 'de baewlu 'bɔn. -Bo ao bae kan' a, -mɛ ao pɔ ɛ 'sɛ -ke.

7 'De pɛɛ 'a blua' -ɛ -wɔbʊa 'de Kea 'bɔn -wɛɛ -ɛ -siia nyɔɔ 'ɔ tɔ' 'dɪnɪa' a, ɛ 'je aoa' pɛɛ ke aoa' tɔ' ifuo-, dɛ-nʊɛ' ao nɪɛ Sesi Klɪstɪ 'a nyɔ -o.

8 'Ma 'cɛ, dɪ -jɪ -sia 'o mu -wɛɛ 'ɪn 'jea 'tmʊ 'de ao -pee ke'wɛɛ ɛ, ɛmɛ -nɪ : Dɪ "klein -nɪa tɔ' -tɪ -wɛɛ -ɪ -nɪa wɔn 'je ka o, dɪ -srɛai" -ɪ -nɪa 'pepe o, dɪ -cɛɛn 'a "dia 'jea' ke ɪa' -tɪ' o pɔa' o, ɪmɪ -nɪ dɛwɔn -wɛɛ aoa' tɔ' -wee' "klein 'je 'de "kpei "biie-.

9 'Bo -me 'de ε, di "klein 'in tɔɔa aopu ke di "klein ao 'wɔan 'de 'un 'wɔn ke -ji ao 'jea 'bo 'un -pɔn" ke, umi ao 'je nu, -wee Kea -εε -nyia" nyu pɛe 'a blua', ε ke ao 'je na-.

Pɔɔ a poe Filip̄-kɔun 'se-

10 'Ma de'di -wi", de ao sea 'ma -ti' o'mae'- -wee aoa naa 'ma -ti' tɔ' "kpei-ke'wle ε, Tu"bo poe 'un εε' 'mua- pɛe o. Ka εε' tɔ' tu -nia 'de aopu 'un see -wee ka ao 'jea nu 'ka sea ni ε, 'in 'je kan' 'me.

11 -Bo 'ma sea wlu -ne 'tmu ε, ε se -me de jre' -pɔn 'un 'kwa ke'wle -wee 'ma -pɔn i ni-, deε-ti 'ma 'da kan' a, εme -ni -ta 'in nia -ta, 'ma 'cian di -wee' "klein 'me. -Bo 'in 'ble de o, -bo 'in se de 'ble o, 'in 'di nmo wɔn.

12 'In juo 'kmu ni ka 'me 'de di -wee' 'un. -Bo 'ma sea 'kle 'je o, -bo de jre' se 'un 'kwa -pɔn o, ka 'in 'jea nu ε, 'in juo kan' -mo 'me. -Bo 'in 'ble diide -tuu" o, -bo 'mude-'dba 'un o, -bo 'in 'ble "wliie- o, -bo nua" 'dba 'un o, -ta "o -ta 'in jia, 'in 'cian pɛe "wɔin 'beεa' 'me 'de di -wee' 'un.

13 'In 'beε- di -wee' "klein 'a nua' 'me, de-nue' Sesi Klisi mo -ɔɔ -nyu" 'un 'kpi.

14 'Kaa -je 'in nia 'de 'kle 'di -wee ao poa 'un sun o ε, -me nmo "jrii.

15 Ao Filip̄-kɔun, -ɔɔ naa Kea 'a -jei" ε, ao 'je kan' 'me 'pepe -ta 'in -teea Klisi 'a -ti' 'tmua' -pɔn" 'de aopu "klu, -wee 'in 'wluua 'de Masedoani ε, Kea -gbu jre' se 'un kwa wɔi -te' -bo ε se aoa' 'su ni ε. De 'in 'tmua aopu Kea 'a -ti' ε, εme -nue' -wee aoa -te' 'un kwa wɔi kan'.

16 'In 'wluua 'bo aopu o, -wee 'in mua Tesaloniki ε, ao se 'un-kwle 'su ao je 'ma sun o poa' -tee ke'wle. Ao nu εε' de tu 'me kpe -tuu"-tuu, -wee 'ma -sa 'ma -ce" -ti' "kpei.

17 ε se -me nyu 'je 'un -paan' "jrii nu, εme 'ma -pɔn i ni-, 'kaa de 'ma -pɔan i -gblein' εme -ni de 'dɔe aoa nua 'un "jrii -ta, ao 'je εε' -kei" -ceen' 'je 'bo Kea "juɔi.

18 Di "klein ao "nyia Epafroditi -wee o ja 'un ε, 'in 'je i 'me, i -tiei", 'bomo 'ma -sa' -wee 'ma -sa' 'ma -ce" -ti' "kpei. Aoa' -paan' ao nua 'un "jrii -ta, ε nue Kea 'un, ka 'sraade -εε 'nu nmoɔa Kea 'mlai nia a, 'kamɔ ε ni-.

19 'Ma Kea nɛ keεma' -o, ε nɛ di -wee' "klein 'a jei. εε -sa' de kwai, εε muε 'de

Sesi Klisi 'un ceεan' -wee ε 'je aoa' -ti' -tu" 'de de "o de -wee' "klein 'un.

20 εme -ti Kea -nia -a "Bo ε, εε' 'nyu 'je "i 'be jeejee ! 'Kamɔ ε ni- !

Jewlu-

21 Nyu "klein -jea Sesi Klisi 'a -ti' tɔ' 'un ε, 'mo -je uupu -wee', 'in se 'o nyu sie. -Aa de'di -wi" -u -ke 'ma -a -nia 'no ε, u 'na uupu -je aopu -ke.

22 'Blvajei 'a -gbu" -sɔnyu -u -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'un ke Kea 'a -jei" naaun -wee' "klein 'na uupu -je aopu.

23 -Aa Tu"bo Sesi Klisi po ao -wee' "diwan !

'Sβε Ροο ποοα Kea -gbu -νια 'e Kolost -jei" ε

Jewlu-

1 'Μο Ροο Kea 'cra i -wεε -ο -νια Sesi Klisi 'a dboi ε, 'mo ke -aa de'di Timote ke -apu -οο ja aopu 'jewlu.

2 'Sβε -νε, -aa -ja aopu -ο -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -wεε -ο -νια Kea 'a 'ce 'bo Kolost ε.

Kea -νια -a "Bo ε, ε "nyi ao 'saa 'un ke pεe 'a blua' ke.

Ροο α ποε Kolost-koun 'a Kea 'σε-

3 Kea -ε -νια -aa Tu"bo Sesi Klisi "Bo ε, -aa po ε 'σε-, 'de -aa' 'bo εε bae -ti,

4 δε-νυε' ka ao 'jea Sesi Klisi 'a -ti' to' 'un -wεε ao kma Kea 'a -jei" naavn -wee' "klein 'a -ti' ε, umi -a -won.

5 Δεε-τι aoa nva kan' a, εμε -ni aoa' 'dce -εε fua aopu 'de javn 'di ε, με ao tba to' 'i. εε' 'dce tu ε, -poia" -ti ao 'wcan sese -wεε -ι -νια to' -ti 'a wlu ε, umi -σε 'kwla.

6 'Wι -ε 'di ao 'wcan Kea 'a wlu "i-saa' no" -wεε 'saavn Kea nva aopu "jrii ao 'wcan 'dei 'pepe ε, δε -tba' 'de εε' 'wι tu 'di ε ποοε aoa' kplun fai". -Ta "o -ta ε 'tmvva -wεε nyioapu 'jeε to' 'un ε, ε ποοε vva' kplun fai" -ke. Ka ε nva 'de 'blva- -wee' "klein "kpei ε, 'kamε ε nu 'de aopu "klu.

7 εε' -poia" -ti tu ε, -aa de'di Epafraστ -ο -ke -aa nva dbo due' ε, omo -toε ε aopu, δε-νυε' ο nte Klisi 'a dbonvi oο' poo wlu fai" -o.

8 Ka Kea 'a -Suu a poa aopu -je o, -wεε ao kma ba 'a -ti' due 'due 'de aoa nva ba 'dce "jrii ε, omo -po' -avn εε' "kuan.

9 εμε -ti -apu mo -ke ε, -sonti -a -wcan aopu 'a "kuan -ne 'su ε, aa' 'wla aoa' Kea baea o. Δε -aa -teea' Kea i ε, εμε -ni ε 'je aopu εε' -kwlvti nva "jii. 'De aoa de "jriijua' 'je to' 'dini-.

10 -Bo ε ni kan' -wεε aoa' 'kmv 'je Kea 'a 'nyu "i 'bεε- 'de ao 'je 'de ε "jri 'dei nmoo- 'de di -wee' 'un, 'de ao 'je di 'dce 'a "kwli -wee' nu, -wεε aoa' Kea juua' 'je "kpei 'kpa soon- soon-.

11 'De Kea 'je εε' "ikmaa' -ε -νια 'bo di -wee' "klein "jru kpo' nu, -wεε ε 'je aopu

'kpi "nyi, 'de -ta ao kpon a i ao 'je 'bo i kpon -wεε ao 'je pεe "wain 'bεε- 'de di -wee' "klein 'un.

12 Ao po -a "Bo Kea 'σε- 'de 'mva- 'un, δε-νυε' εμε -si" 'no 'kmv -wεε 'ken ε -teea εε' 'ce 'dei 'de -son' 'un ε, -wεε aomo 'bεε- ao 'je ε kpa -ke.

13 Kea με seie -avn 'de -sion 'o "ikmaa' 'kwa -wεε -ε kpa -avn 'de εε' -ti' kmaju 'a 'beo de 'un.

14 'De ο 'un mo ε seie -avn, 'de ε -ko' -aa disavn.

Δε Klisi nia 'un ke oο' nuvdbο ke

15 Δε Kea nyo 'o 'jea "jrie- nia 'un ε, 'de Sesi Klisi 'un mo ε poo "jri "kpaε'. Omo -ni εε' "i-saaju. O nte 'o di -ι -nvva -wee' "klein "juεi.

16 Δε-νυε' 'de ο 'un mo Kea ceen -wεε ε nu di "klein -νια 'de javn 'di ke 'no 'blva- "kpei ke, -ji nyo ο 'jea "jrie- o, -ji nyo 'o 'jea "jrie- o "ikma-sii nyo 'o 'jea "jrie- ke, δεwcan-siivn klae" -νια 'no 'blva- "kpei ke. Kea nu ι -wee' "klein 'me 'de ο 'un, ι nte oο' δε -o.

17 O ni' sese 'de di -wee' "juoi. Omo di -wee' "klein 'a "dbu "sri -wεε ι ni 'kmv.

18 Omo Kea -gbu 'a -gboo 'a "jru tba 'e "jri, omo -ni "i-saaju -ο -son "kunyto'. Omo -kon 'de vopu 'a nya -wεε oο' 'su 'je di -wee' "klein "jru kpo' ni-.

19 'Kamo Kea nte "i ε 'je ni-. ε με -nte "i -wεε δε -wee' "klein 'je ο 'un "ji.

20 εε' -ce" 'kpa -nte "i ke'wle -wεε ε ke 'kmv -wee' "klein 'je wlu "kpei- -seea' 'de εε' "Ju 'un, -wεε ε ke di -νια 'no 'blva- "kpei ke 'e javn 'di 'je "ni iwlan, 'de pεe 'a blua' 'je 'bo ε ke di -wee' "klein 'nyu ni-. εμε -ti εε' "Ju 'a nymo 'wla i 'bo tu -kwli".

21 Aopu mo -ke ε, tein" ε, 'de aoa' to' saun ke aoa' di saun 'a -ti' 'un, ao teen Kea o, ao ke ε kon tv. 'Kaa kaan ka a, εε' "Ju -ο -snεεa nyio 'un -wεε -ο -mea 'de oο' -ti' 'un ε, ε ke ao wlan "ni i -wεε ao 'je εε' nyu 'kpa 'bode.

22 -Bo aoa sea 'bo ε "juoi mu ε, aoa' pεe 'je 'pepe ni- 'de ε se aopu desavn 'a -ko δε-saan" ka -pun" 'jei.

23 Kolost-koun, Klisi 'a -ti' ao 'jea to' 'un ε, ao kpon ι i -sisi' ao po 'sin 'de ι 'un. -Poia" -ti ao 'wcan -wεε ao tba to' "i ε, ao 'bo 'wcan -wεε nyo jro' 'bo aoa' "jru -jei"

-saa'. Εε' -pɔia" -ti tu mε -εε -tmυε' 'de nyυ -wee' -pee 'no jaυn -son. 'Mo Pɔo -ɔɔ wluα aopυ -pee -ta, εmε -εε 'tmυα 'a -tea' 'mo -te.

Kea -gbu 'a dbo -tee Pɔo kwa

24 -Ta 'in nia -ta, 'ma 'jeε 'kle, 'kaa 'ma nυε 'mυα- 'de 'ma 'kle 'di, δε-nyε' aopυ -ɔ -nia Klisi 'a -gboo ke ɔɔ' 'dae- ε, 'de aoa' 'dɔe 'a -ti' 'bn mε 'ma 'je 'kle. Nyυ -υυ -ke Klisi "siaa "i ε, υυ 'je υυα' -ce" wɔn 'je -o see. 'Kle -ne εε' jre' mε 'mo nia 'o nynia' -ta 'de 'bn kui'.

25 Kea -tee 'bn 'ma -ne ka- -wee 'in 'je εε' -gbu" 'a dbo nυ. Εε' -ce" 'kpa -te' 'bn 'bomu -wee ka εε' wlu nia 'de 'in 'je ε kan' 'tmυ 'pepe 'de ao -pee.

26 Δε ε -pɔan 'in 'jea 'tmυ εmε -ni δε ε -tua" 'kwla sese 'de 'kmυ -wee' -pee ε, ε -se 'kwla -we- la 'bode 'de εε' 'ce -pee,

27 δε-nyε' δε -je sea' 'jriε- i-sa -ka ni-, -wee Kea a -pɔan ε 'jea nυ 'de nyυ -wee' "klu ε, εmε ε -sa 'kwla 'de εε' 'ce -pee. Εε' δε tu mε -ni Klisi -ɔ -nia 'de aopυ -ɔ sea Suifυ ni "klu ε. ɔmo -kuu aoa' tɔ' i -wee ka aoa mua 'o Kea "juɔi mua' a, 'de ao 'je kan'.

28 Klisi -no, ɔmo -ɔɔ -ti' 'in 'tmυ 'de nyo "o nyo -pee. Kea "nyt 'bn tɔ' 'dinia' -wee 'in 'je υυpυ fen' -saa 'de 'in 'je υυpυ Kea 'a -ti' -wee' "klein tɔɔ -wee nyo "o nyo -ɔ -ke Klisi "sia "i ε, ka Kea nιε "i ɔ 'je kan' ni-.

29 Dbo 'ma nυα -wee -εε 'kpi ε "nyia 'bn 'de 'ma -fɔɔan' tυ 'bn ε, εmε -nao.

2

1 'Ma 'ce ka 'in kpυn a 'e "jri -wee 'ma -fɔan' εε' tυ tu 'in nιε "i ao 'je ε juo-, 'de ε se aoa' 'sυ 'a -ti' 'bn ni-, 'ma -fɔn' εε' tυ tu 'mε -ke 'de Kea -gbu -nia Laodise ke nyυ jrv' -υυ sea 'bn "jriε- 'jee- due' 'a -ti' 'bn.

2 'Ma nυ εε' dbo tu 'mε -wee υυα' dt 'je iku -sisi' 'de υυα' ba 'a -ti' kmaa' 'je ε nυ -wee υυ 'je due' ni-. 'De υυ 'je tɔ'di 'kpa ka -cɔɔn' ka -wee δε Kea -sa 'kwla a, υυ 'je 'de ε 'dei' wɔn 'pepe 'de υυ 'je ε juo. Εε' δε tu mε -ni Klisi 'a -ce" 'kpa.

3 Dt "klein -nia δεwɔn -wee -i -kɔan -ti' 'de nyiɔ 'jea juo 'de Kea 'a -ti' 'bn ε, 'de Klisi 'bn mo ι -wee' ni-.

4 Δεε-ti 'ma 'da kan' a, εmε -ni 'in se ε "ini- -wee nyυ jrv' 'je aopυ -po' -tuu"-tuu

kwa blaa- 'de υυ 'je ao 'srε ipoo- -wee υυ je aoa' "jru -jei" -saa.

5 -Bo 'in tεen aopυ o mo 'de ε, 'ma tɔ' nιε 'de aopυ "kpei, 'de 'ma nυε 'mυα- mo 'ɔ -ce", δε-nyε' 'in 'je kan' 'mε -ta ao kpυn a i 'bo ao kpυn i -sisi'. Aoa' Klisi 'a -ti' tɔ' 'bn 'jea' kuε i 'bode.

'Kμvniα' -ceen' nιε 'e Klisi 'bn

6 Ka Sesi Klisi nia aoa' 'Blei ε, εmε nyυ tɔɔ aopυ -wee ao 'wɔɔn-. -je ε nia kan' -mo 'ja a, -mε ao ke ɔ "sii- "i.

7 'De ɔ 'bn mo aoa' 'kμvniα' ke aoa' 'kpi 'blea' 'je 'wlv. 'De ɔɔ' -ti' 'bn mo ao 'je 'sin poo. Ao -te' ɔ -kwli" -sisi' ao 'je nya mu, ka nyυ tɔɔ ε aopυ ε. Ao po Kea 'se- jeejee 'de dt -wee' "klein 'bn.

8 Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' nyυ jrv' 'je υυα' δε "jriijua' nυ -wee υυ je aopυ -cri' 'bo υυpυ 'de. Εε' δε "jriijua' tu ε, ε nιε δε foo" -o, εε pooε nyυ 'srε i. Ε 'wlvε 'de nyiɔpυ- 'a tɔ' 'bn, ε se 'de Klisi 'bn 'wlv. Nyυ -υυα tɔɔα nyυ εε' δε tu ε, υυα 'tmυε Kea 'a "soa-wi" ke "ikma -sii 'a -ti'. Dt υυα tɔɔα nyυ -ni, ι ke Klisi 'a -ti' se δε due' ni-.

9 ɔmo -ɔ -sneεa nyiɔ 'bn ε, 'de ɔɔ' 'sυ 'bn 'demɔ dt "klein -nia 'de Kea 'bn poo kn.

10 -Bo ao ke Klisi "sii- "i ε, -mε ao ke Kea "siie "i, ao 'bo Kea i-pɔen -tajrɔ. Klisi mo -ni 'o δεwɔn -siibn ke wɔn kma -sii -wee' "jru kpɔ'.

11 -je ao ke Klisi "sia "i ε, -mε ao 'kpa Kea 'a 'ce 'bode. Ka -bo Suifυ-wi" kpa nyo 'klen tein" 'sυ -mo 'kpa 'de υυpυ "klu -wee -mo nia Kea 'a nyo ε, nyυ se aopυ mo kan' nυ. Aopυ mo 'wɔan Kea 'a "nynuu- 'kpa-ti ε, nyiɔ se aopυ 'klen kpa. 'Kaa Klisi mo -nyε' -wee ao ke aoa' kpln sain -nia tein" -seea' i. -je ε nia kan' -mo 'ja a, -mε δεsaυn 'a "ikmaa' se aoa' 'blɔku -je o poi 'bode.

12 Nɔ" -ε 'di ao pooa "ni "jru ε, ka nyo ke Klisi a nmaea i -tadue, 'kamɔ ε ni-, ɔ ke ao sɔn "kunyιɔ' -tadue -ke -wee ao ni 'kmυ, δε-nyε' Kea 'a "ikmaa' ε nυα -wee ε -sɔ "kunyιɔ' ε, εmε ao 'je tɔ' 'bn.

13 Tein" ε, -ta ao nua 'de aoa' dɪsain 'di ε, -mε ao 'mε -te 'kmvi mεa', -wee ao se -srooε 'de Kea 'a "nynuu- "klu. 'Kaa kaan ka a, ka Kea -kɔa' -aa dɪsain ε, 'kamɔ ε -kɔ' aoa' dɪsain -ke.

14 Tein" ka 'de ε, Kea 'a ke' kpυbn ε -a -wee' 'pee, ε 'na -a -je 'mε, δε-nyε' -aa' 'je

ke' -wee' wɔn. 'Kaa nɔ' -ε 'di Klisi kɔɔa 'bo tu -kwɔ' ε, 'pee -nε, Kea 'wɛ 'niɔ- 'su ke' ε wɔn "muu' 'bode.

15 -Sɔnti Klisi 'mea 'bo tu -kwɔ' 'su ε, tu du "ikma-sii -sain -ni'a 'bo 'blua- ke jaun 'nyni 'mε. Kea -si "ikmaa' -wee' 'kwa 'su -tin' 'dbu 'i 'bo 'blua- -wee' "klein "juɔi, εmε -nυε' -wee Klisi 'a 'su a mu 'nyni 'wɔa'.

16 -Jε Klisi -mɔ kpa tu 'a "jru 'ja a, -mε ao 'bo aoa' -cei' "taiε -wee nyo jro' 'bo aopy 'dei wluue 'de de aoa dia o, de aoa 'na 'a -ti' 'un. -Bo ao se -kɔ' -tu" o, -bo ao se 'cu dee 'a -kwlewɔ wɔn 'je o, -bo ao se Suifu-wi' 'a -kwlewɔ wɔn 'je o, ao 'bo 'wɔɔen nyo jro' 'bo ao ke' 'i -teeε 'de ta' -ti' 'un.

17 Ia' di tu ε, i nιε di 'a flt -o, i se di 'a 'jo ni-. I nιε de "ipooδε -o. Di 'a 'jo -ia mua jia' 'de nya a, 'de Klisi 'un mɔ i -wee' poo "jri "kpaε' 'pepe.

18 Nyu jru' -ni 'de aopy "klu -wee -υυ -jaa υυa' -ce' ja 'de -υυa -daa' υυa' -cei' "piievn. Uυa' nyu tu 'na -bo nyo 'je Kea -pun' 'kpa, -mε o 'je 'de Kea 'a "soa-wi" o ceen -o. Ao 'bo υυa' wlu doin' o poε. Di υυa 'jea 'de "nyɔ' o ε, mi -bo υυa sea 'tmυ 'de nyu -pee -wee υυa 'nye "kpei-. Uυa' nyu tu ε, de -εε -ti' 'un υυa 'bεεa υυa' -cei' -gblein' ε, ε se bu 'ble, υυa pooe nyu 'srε i. Di υυa 'tmυa a, i 'wɔε 'de υυa' nyiɔtɔ' 'un.

19 Uυa' nyu tu se ε "ini- Klisi 'je υυpu 'ble. 'Kaa 'ma 'ce -apy mɔ ε, Klisi mɔ -ni -aa "jrukpo' i -tei. Ka nyiɔ 'o 'dae- tba 'bo o' -gboo -pun' -wee ia 'boa a, 'kamɔ Klisi "sii- Kea 'a -jei' naavn -wee' "klein 'i. 'De nyu -υυ -ke Klisi "sia 'i ε, o' "nyie -wi" -mυ 'kpi, o' poε υυpu de due' -wee υυ 'je 'e Kea 'a -kwɔ -kɔ'.

-A -ke Sesi 'mεε -wee o ke -a ji 'kmυ de

20 Ao 'je kan' 'mε ao ke Klisi 'mεε -tadue, ao ke "ikma -sii -sain -ni'a 'nɔ 'blua- "kpei -seea' i, -mε deε-ti ao 'je aoa' -cei' "tai- -wee nyu 'je aopy ke' 'i -te 'de di jri' 'a -ti' 'un ε- ? -Bo aoa sea kan' -mɔ nu, -mε ka -siisain a poa nyu -je o, 'kamɔ ε ni-.

21-22 Nyu -υυa tbaa aopy -gban' -wee -υυ -na : Ao 'bo de -je i 'tven, ao 'bo de -je wɔn -tiεn', ao 'bo de -je "iblaa ! Uυa' nyu tu ε, di Kea nυa -wee nyu 'jea di 'de nyu 'jea dbo 'un nuυ ε, di -ia mua isɔan' -ni, umi

-ia ke' υυa -te' aopy 'i. Di υυa nυa 'mυa-, i 'wɔε 'e nyiɔtɔ' 'un, i se 'e Kea 'un 'wɔ.

23 Di υυa' nyu tu a tɔɔa nyu ε, -bo nyu a si ja -gbun ε, i -kɔ' -na tɔ' -ti. De υυa 'tmυa ke'wɛ ε, εmε -ni υυ 'na -bo nyu 'e Kea "juɔi -gbεε' ε, -mε ka υυa nυa, 'kamɔ nyu 'je nu. Uυ 'na : -Bo nyu 'je Kea -pun' 'kpa 'pepe ε, -mε nyu 'je o' -ce' "bluɔipo, nyu 'je o' -ce' 'ε ku -cruun' "jrii nu. Di υυa 'tmυa -ni, i se ε 'bεε- i 'je aopy -seie' 'de aoa' nyiɔtɔ' 'kwa.

3

1 -Jε ao ke Klisi sɔan "kunyɔ' ε, -mε di -ni'a 'de jaun 'di mi ao 'je i-pɔn, 'demo Klisi -te i 'de Kea 'a dianfo o.

2 Di -ni'a 'de jaun 'di ε, mi aoa' tɔ' 'je "kpei ni -wee -ia "dia ao 'je 'je. Ao -sa 'kmυ "kpeidi tɔ' o.

3 De-nυε', ka nyu o 'mea, 'kamɔ ao ni-. Aoa' 'kmυni'a' -ceen' ke Klisi pa 'kwla 'de Kea 'un.

4 Klisi aoa' 'kmυni'a' -ceen' ni'a 'kwa, -sɔnti o' mua -taan' 'bo nyu -wee' "juɔi ε, 'bomɔ o' ke aoa mu 'nyni i'wɔυa' -wee de Kea "nyia aopy 'je "jri "kpaε' po -ke 'de υυ -wee' "klein 'je ε "jriε- 'jee-.

'Kmv soa ke 'kmυ dee ke

5 -Jε ε ni'a kan' -mɔ 'ja a, -mε di-sain -i -blea aoa' 'kmυ kɔɔn 'un tein' -wee ao ke Kea -seea' i ε, ao -saa -mi kwa -sɔn : ka de 'ε "jriitian' ni'a, ka 'nyni-san nυa 'a tɔ' "kpei- naa' ni'a, ao 'bo tɔ' sain 'i "taiε i 'bo aoa' 'kmυ -je o pooe. Di -wee' "klein 'blea 'a 'tun 'bo aopy kɔɔn 'un 'bleε, de-nυε' de -εε 'tun 'blea nyo kɔɔn 'un ε, εmε -ni o' -kea- o' -gbεε'.

6 'De kpln sain -ni'a 'mυa 'a -ti' 'un mɔ Kea 'a 'cen ε mu nyu -υυa' 'je ε wɔn "kpei jia'.

7 Aopy mɔ -ke ε, -ta ao ke Kea -seea' i tein' ε, di-sain -ni, umi aoa nu -ke.

8 'Kaa kaan ka -je aoa' 'kmυ poa -gbodee 'ni ε, ao -saa di -ni'a 'mυa- kwa -sɔn, ao 'bo 'cen 'kpaε', aoa' 'cen 'bo "blo 'wɔε 'de ba -pee. Ao 'bo ba tɔ' sain "kpei- naa, ao 'bo ba wlu 'un 'wlaa-, ao 'bo ba 'a 'nyni dooa. Wlu -i sea 'tmυ ka ni ε, i 'bo 'de aopy 'wɔn jie.

9 Ao 'bo nyv sv wvn diie, ao 'bo ba sv 'tmvve, de-nve' de aoa' 'kmvnia' 'vn tein' 'de e, e se -me 'vn ni 'bode.

10 Dve-ti -wee ao sea kan' nvi ke'wle e, eme -ni Kea poe aoa' 'kmv -gbodee "ni. Kea -e nva ee' dbo tu e, eme -ee mu aoa' 'kmv -ne dee' poa' mama'v 'sv ao ke e 'je -koo' -wee aopv e nva ao 'je e juo 'pepe ao 'je nya mu.

11 -Bo e ni kan' -me -m' -ni Suifvi o, -m' se Suifvi ni o, -m' mu 'klen o, -m' se 'klen mu o, -m' -juo de 'jrii o, -m' se de 'jrii juo o, -m' -ni kvvn o, -m' se kvvn ni o, -m' se -ti' kvn-, ao nve de due'. -Je -kvan -ti' me -ni ao -wee' "klein juo Klisti 'me, v nve 'de ao -wee' pee o.

12 -Je Kea -me kma aoa' -ti' 'ja a, -me ka nyv -vva 'kmv poa -gbodee "ni a na, 'kamv ao 'je na-. nyiv v wee 'jea' 'ti 'de ao pee o, ao nmv 'di wvn 'de ba -pee, ao 'bo aoa' -cei' 'bee, ao ni kupee' nyv, ao 'bee- pee "wvin 'de ba -pee, ao 'bo wlv' 'wlv.

13 Ao 'bee- ba 'a kplvn "wvin due 'due, ao 'bo ba 'dei wlvve. -Bo ao 'blee- ao -podai' 'dii e, ao -kv' ba 'a desavn due 'due. Ka -aa 'Blei Klisti -kva' -aa desavn e, 'kamv ao 'je ba 'a desavn -kv' -ke.

14 De -je -kvan -ti' -e -sia di -wee' "klein e, eme -ni ao 'je ba 'a -ti' kma. Ba 'a -ti' kmaa' -ne, eme -nve' -wee ao "sii- "i 'pepe ka kooa due 'a -cvi nva.

15 Pee 'a blua' Klisti a "nyia nyv e, ao "tai e "i e 'je aoa' nasvn -wee' "klein -je o po. Kea 'da aopv 'me -wee pee 'a blua' -ne 'je 'o aopv 'nyvi ni- 'de ao 'je nyv due' ma. Ao 'bo Kea 'se po-ti o "mae -ke 'de ee' -ti' 'vn.

16 Ao "nyi Klisti 'a -pvia" -ti -tein 'de aopv 'vn. Ao -pvn tv' 'dinia' i -wee ao 'je e ba tvv- 'de ao 'je ba 'a di ikuu- 'de ee' -pvia" wlv 'vn. Ao blee Kea o 'de aoa' pee -wee' "klein 'vn, -bo e ni 'dv -ia -beea' Klisti 'a 'nyvi "i o, -bo e ni 'dv Kea 'a -Suu poa 'bo aopv -kvl" o, ao 'bee- Kea 'a 'nyvi "i 'de blewlv 'vn, ao po e 'se- 'de 'saavn e nva ao 'jrii 'a -ti' 'vn.

17 Di "klein aoa 'tmva o, di "klein aoa nva o, ao ke Tv"bo Sesi 'bee- wlv 'vn -wee v 'je vv' 'nyvi "i 'bee-. 'De v 'vn mv ao 'je ceev -wee ao 'je ao "Bo Kea 'se po.

Ao -te' ba 'a ni'

18 Aopv -v -nia jranynukpae' e, ao jaa "jru ja 'de aoa' kvan-wi" -pee ka ee nva Tv"bo 'tvn e.

19 'De aopv -v -blea 'nyv e, ao kma aoa' 'nyv v -ti' due 'due, ao 'bo aoa' 'nyv bv -svn isvan.

20 Aopv -v -nia "nyvu- e, ao 'je ao "bo ke de wvn 'de di -wee' 'vn, eme -nmv 'de Kea 'jri 'dei, de-nve' ao nve Tv"bo 'a 'ce -o.

21 'De aopv -v -nia "nyvu- "bo -wi" e, ao 'bo aoa' "nyvu- di -wee' 'a "bli -cee' jeejee -wee 'kvi je vvv "iwa.

22 Aopv -v -nia nyv 'a kvvnpv- 'nv 'blva- "kpei e, ao 'je aoa' 'blevn-wi" wvn 'de di -wee' 'vn. -Bo vva' 'jrie- -te i o, -bo vva' 'jrie- se i -te o, ao 'je vvv wvn, ao 'bo 'de nyivpv "jri 'dei nmva 'a 'sv i-pvn. 'Kaa Tv"bo 'a ni' -tea' -nia 'de aopv 'vn, 'de ee' -ti' 'vn e, ao 'je vvv wvn 'de pee -cee' 'vn, ao 'bo "jri de poe.

23 Dbo "o dbo aoa nva, ao nv e 'de tv' 'dve 'vn. -Bo aoa se e nv e, ka nyv v nva Tv"bo 'a dbo e, 'kamv ao 'je e nv ao 'bo e nyiv v 'sv 'a dbo 'daa-.

24 Ao 'je kan' 'me Klisti mv -ni aoa' 'Blei -cvv'. Di "klein Kea ceev ee' "nyvu- 'nyvi e, vmv -vv mu v aopv 'nyia', vni -ni aoa' -kei".

25 Nyv -vva nva desavn e, vva mve ia' -kei" 'jea' -ke, de-nve' Kea 'a 'cra nyv 'mii.

4

1 'De aopv -jv -blea nyv kvvn 'vn e, ao 'ble vvv ka -cvv' ka, de -e -sreai" e, eme ao 'je vvv "jrii nv, de-nve' aopv mv -ke e, ka ao 'blea "jrukpv i -tei 'de javn 'di e, ao 'bo e o"mae.

Nyufen' -saawlv

2 'Ma 'ce, ao 'ble Kea bae' 'a nai". -Bo aoa sea bae e, ao -kain' 'mii -wee ao 'je Kea 'se po -ke.

3 Ao bae -aa bae' -ke -wee Kea 'a wlv -aa -tmva 'de nyv -pee e, e 'je -je 'je. Ao bae -ke -wee Klisti 'a -ti' -v pa 'kvla a, 'vn 'jv wv -sa 'pepe 'de nyv -pee. Klisti 'a -ti' -ni ia' -kaso me 'vn ni 'di.

4 Ao bae 'ma Kea -wee ka ee' wlv 'da 'vn 'je e kan' 'tmv 'pepe 'de nyv -pee.

5 Ao juo na ka 'de tv' di nva 'vn 'de nyv -vv sea Kea 'a -jei" naa ke -pee. -Bo vv ke ao -te i e, ao 'bo nv "i "taie, e 'bo -siie foo"

'bn. No" -ε -kpa 'de aopu 'kwa 'su ε, ao juo εε' dbo 'bn nuu ka-.

6 -Bo aoa sea to' -ti 'tmu 'de nyu -pee ε, ao juo ia' 'tmu ka-, -wεε nyu 'je wlu doin" oboa' 'a "dia 'je. Aoa' wlu ni 'ton won -wεε ao 'je uua' -pee wlu ka juo due 'due.

Jewlu-

7 -Aa de'di Tisiku -oo poa 'bn sun o ε, omoo 'ma dbo 'de aopu o -wεε di "klein 'in nua 'bn -o -je aopu i -wee' 'a "kuan po. -A -kma oo' -ti', -a -te' o -kwlu". Klisi 'a dbo o ke 'ma nua, oo' poo wlu fai".

8 'In 'je kan' 'mε, -wεε 'ma dbo o 'de aopu o 'de de -aa 'kmunia' 'bn 'no ε, -wεε o 'je aopu εε' "kuan po 'de aoa' pee 'je i -te.

9 Onesimu -o -wluu 'de aopu "klu ε, omoo -o -ke oo' ji. O nre -aa de'di -o, oo' poo wlu fai", -a -kma oo' -ti'. Nyu 'soon -nu, di "klein -a -nua 'bn 'no ε, uupu -je ia' "kuan po 'de ao -pee.

10 Aritaku -o -ke 'ma -a -nua 'no -kaso 'di ε, o 'na omoo -je aopu. Banabasi 'a de'di Maku -oo -ti' 'in 'tmua 'de ao -pee 'de ε, o 'na omoo -je aopu -ke. -Bo o ji 'de aopu "klu ε, ao kpuun o sun 'soon.

11 Sesi -oo "kpei -tenynu nua Suisitisi ε, o 'na omoo -je aopu -ke. Nyu taan -nu uua' 'su -wlu 'de Suifu-wi" "klu -wεε -uu -ke 'ma nu Kea 'a 'beode 'ε dbo. Uupu -kuu 'ma di i mo -gblein'.

12 Epafrasi -o -wluu 'de aopu "klu ε, o 'na omoo -je aopu. O nre Sesi Klisi 'a dbonvi -o. Oo' bae aoa' Kea 'mε jeejee 'de oo' pee -wee' "klein 'bn -wεε ka Kea nua "i ao 'je kan' na-, 'de -ta ao kpuun a ao 'je 'bo i kpuun -wεε ao 'je Kea 'a -kwluu nu.

13 De 'ma 'jea i 'de Epafrasi 'bn ε, emε -ni o "duo oo' 'kmu -wee' 'bn 'ε -wεε oo' bae ao ke Laodise Kea -gbu ke Ierapolisi Kea -gbu 'a baea'.

14 -Aa de'di Luiki -oo -ti' -a -kma -wεε -o -nua -do'croi ε, o ke Demasi 'na uupu -je aopu.

15 -Aa de'di -wi" -nua 'o Laodise ε, 'mo -je uupu, 'mo -je Nifa ke nyu "klein -uua -kuan' "jrui 'de u o -gbu" 'di ke.

16 'Sbe -nε, -bo ao -sro ε 'dii ε, -mε ao kpe Laodise Kea -gbu -wεε uu 'je ε 'dii -sro' -ke. 'Ma 'sbe -εε mua Laodise 'wluu' -wεε -ε -jea 'de aopu o ji ε, ao -sro' ε 'dii -ke.

17 Ao 'tmuu Asipu -wεε dbo Kea -teo' kwa a, o 'je ε "jrie- -tu" ka -soon' ka-.

18 'Mo Poo, 'mo -je aopu, 'ma 'jewlu -nε, 'ma -ce" 'kpa 'a sun -criε'. Ka 'in nua -kaso 'di ε, ao 'bo ε o'mae.

Kea 'a "diwan kpuun aopu !

"I-saasbe Poo pooa Kea -gbu -nia 'e Tesaloniki -jei" ε

Jewlu-

¹ Tesaloniki -koun -o -nia Kea -ε -nia -a "Bo ke -aa Tv"bo Sesi Klisi 'a nyu ε, 'mo Poo ke Silasi ke Timote ke -apu -oo ja aopu 'sbe-.

Kea po aopu "diwan -wee ε 'je aopu pae 'a blua' "nyu.

Tesaloniki-koun 'a Kea 'a wlu kpunsun

² -Aa poe ao -wee' "klein 'a Kea 'se-jeejee. -Bo -aa sea Kea bae ε, -aa ceeen aopu 'nyu 'de -aa baewlu 'di,

³ de-nue' ka ao 'jea Sesi 'a -ti' to' 'un 'su aoa nua di 'dœ o, 'de ka aoa' Kea 'a -ti' kmaa' nue 'su aoa nuua de'di -wi' "juoi o, 'de ka ao sea -aa Tv"bo Sesi Klisi to' "i -sa a, imi -a po -kwlu o, -wee -aa po -a "Bo Kea 'se-.

⁴ -Aa de'di -wi", -a -je kan' 'me Kea kma aopu 'a -ti', eme -ti ε -tee aopu kpoi" -wee ao 'je ee' 'ce ni-.

⁵ -Ta -aa -tmua -poia" -ti 'de aopu -pee ε, ε se 'de -aa wlu 'a 'su 'un ni-, 'kaa Kea 'a -Suu me -ε -ni 'de -a 'de, -wee -εε -nyu" -a "ikmaa', eme -ti -ta -a -niua ee' wlu tu 'tmua' 'de ao -pee ε, ka ee mua aopu 'puua' see ε, -a -je kan' 'me 'pepe. Ka -a -jua na ka 'de aopu "klu 'de aoa' 'dœ 'a -ti' 'un ε, aoa' -ce" 'kpa ju'.

⁶ Aopu mo -ke ε, ao bla 'bo -a -ke Tv"bo 'a -ko 'de. Ao 'jea Kea 'a -ti' to' 'un 'ε, ε se 'wi nu 'su nyu je aoa' 'kle -tua" -tee. 'Kamo ao ni 'de 'kle 'di kan' 'su Kea 'a -Suu "jii-aopu 'mua- pae o, eme -ti ao se wlu' 'wlu.

⁷ 'De ee' -ti' 'un ε, Kea 'a -jei" naavn -nia 'de Masedoani ke Akai -wee' bla 'bo aoa' -ko 'de.

⁸ To' -o 'ma 'ce, Sesi 'a -ti' -i -wlu 'de aopu o ε, i se 'de Masedoani ke Akai 'a 'su "kpei "tii-, aoa' Kea -kwlu" -tea' 'a 'nyu -ko' 'blua- ja, eme -ti ia' ji 'de -apu mo 'won la 'bode.

⁹ Ka -a jia 'de aopu "bli -wee ao kpoun -a sun 'soon o, nyu -wee' "klein a 'tmu i -ta -wee'. Ka ao 'woan Kea 'a wlu 'su ao 'boa

koin "juoi -gbεε' -ti 'de ao "biia 'de 'kmoun Kea -nia to' Kea o, -wee aoa -gbεε' ε "juoi ε, i "siiε 'blua- "i.

¹⁰ De uua 'tmua 'de -a -pee -ke ε, eme -ni aoa fue Kea 'a "Ju Sesi ε -sa "kunyio' 'de -o jia 'kmv de ε. Omo -oo mu 'e javn 'di 'wlu' -wee -o -je -a seie 'de Kea 'a 'cen -εε jia 'kwa.

2

Dbo Poo nua 'bo Tesaloniki ε

¹ 'Ma de'di -wi", aoa' -ce" 'kpa 'je kan' 'me, dbo -a -jia' 'de aopu "klu -wee -a nua, ε se dbo foo" ni-.

² Ka -a -jea -aa -ce" won 'de -crei"- ke blati 'kwa 'bo Filipu-kwlu 'di ε, ao ju'. 'Kaa 'kamo -a -ni 'de 'kle 'un -wee Kea kuu -aa di i 'de -a -beε' -poia" -ti 'tmua' 'de ao -pee.

³ To' -o, wlu -a -tmua 'de nyu -pee ε, ε se si-ti ke to' saun -gboo "jri tba, -a se ε "inu -ke -a -je nyu 'srε ipoo-.

⁴ 'Kaa de Kea nua "i me -aa -tmu jeejee, ee' -ce" 'kpa -po -avn -ti' o -wee -ε -te' -avn -poia" -ti 'a 'tmudbo kwa. -A se ε -pon nyiopu 'je -a -ti' o po, 'kaa Kea -εε -gbuan 'de nyu pae o ε, eme -aa -pon -a -je 'e "jri 'dei nmoo-.

⁵ Ao 'je kan' 'me 'pepe, -ta -a -tmuua' aopu Kea 'a -ti' ε, -a se muo 'didi nu due' -wee -a se aopu 'srε ipoo-. 'De -bo -a -tmu ee' wlu tu 'de -cei" 'beea' 'un -wee -a -je aopu "jrui di ε, Kea ju'.

⁶ -A se ε -pon -wee ao ke nyu jrv' 'je -a -ti' o po.

⁷ -Apu -o -nia Klisi 'a dboun ε, -a -je aopu -klaan" "kpei -te' 'de-, 'kaa -a -ble aopu 'me dede-, ka -bo -gbaun 'ble va' "ju -kwlu" -wee va -tua" oo' -ti' ε, 'kamo -a -tu" aoa' -ti'.

⁸ Aoa' 'tun -nia 'de -a pae o 'a -ti' 'un ε, -a -nie "i -a -je aopu -aa nyiojo "nyu, ε se -poia" -ti -mi 'a 'su ni-, de-nue' aoa' ke' kma' 'de -a -kwa.

⁹ -Aa de'di -wi", ao 'je kan' 'me, dbo -a nua 'de aopu "klu ka ε kmai" ε, ao se ε o"mae'-. -Ta -aa -tmuua' aopu Kea 'a -poia" -ti ε, -a kpven 'e "jri -cee"-, -aa sun je dbo nu 'de "mau'wi o 'jrv-gbaowi 'di -wee -a je 'o aoa' due' koun -gbai' "jru ni-.

10 Ka -aa nasun nia 'pepe, ε 'srεa "i -wεe ε sea -kσ -pun" ni- 'de aopv σ -jea Kea 'a -ti' tσ 'un dee 'un -pee ε, ao juε'. Kea 'a -ce" 'kpa juε' -ke.

11 Ao 'je kan' 'mε -ke, ka "nynuu- "bo a -tua" σσ "nynuu 'a -ti' ε, 'kamσ -aa -tu" aoa' -ti' due 'due.

12 -Aa kuue aoa' di i, -aa -tu" ε ao -ti' -kwli' i -wεe -a -blee' aopv wσn 'dei 'de nai" 'blea' 'un -wεe ka Kea nia "i ao 'je kan' na-. Emε -ε -da aopv 'de εε' kεema' de 'un -wεe ε ke ao 'je 'nyni i'wlvσ-.

13 'De ia' -ti' 'un -a se Kea 'sepo-ti 'boi, δε-nyε' -ta -aa -tmvva' aopv Kea 'a -ti' ε, ao po ε doin" o ka -cσσn' ka. Ao se ε nyiσpv- 'a wlu 'daa-, 'kaa ao 'dεε Kea 'a wlu, 'de 'kamσ ε ni -ceεn'-. Εε' wlu tu mε ao 'je tσ' 'un -wεe -εε nu dbo 'de aopv 'un.

14 'Ma de'di -wi", nyv -vσ -ke Sesi Klisti 'sia "i -wεe -vva naa Kea 'a -jei" 'de Suideblva "kpei ε, ao bla vσpv 'a -kσ 'de. Ka ao 'jea Sesi 'a -ti' tσ' 'un 'sv nyv -vσ -ke ao plaan 'blva- i a -tua" aopv 'kle ε, 'kamσ vσpv mσ 'je Sesi 'a -ti' tσ' 'un tein" -wεe Suifv-wi" -tu" vσpv 'kle -tu -tu -ke.

15 Suifv -nv mv -dba Tv"bo Sesi, vσpv -dba Kea 'a wlu 'kwajaaun -nia tein" ε, vσpv -nεε' -apv mσ 'mi 'mlai" -ke -wεe -vσ -tu" -a 'kle. Vva nyaa Kea i -wεe vσ ni nyv -wee' 'a tonyv.

16 Vva kaan -a -je de -wεe -a je 'pσwlu 'tmv 'de nyv -sea' Suifv ni -pee. -Bo vva sea kan' -mσ nv ε, -mε dισain vσ nva umi vva -tu" "kpei, vva muu "jru o. 'Kaa vσ 'bσσ- vva' -ce" Kea 'a 'pee "jru jaa' 'un.

Pσσ nιε "i σ ke Tesaloniki -kσvn 'je 'jee-

17 'Ma de'di -wi", -ta ao ke -a -ceεan "i 'bo nv 'wι -wε-, -aa nyiσjσ mε se 'de aopv "klu ni, 'kaa -aa tσ' -wee' nιε 'de aopv "kpei. 'De εε' -ti' 'un -aa -pσn' -a -je 'de aopv o de ji -too"- -wεe ao ke -a -je 'jee-.

18 -A -nιε "i -a -je 'de aopv o ji 'de-, 'mσ Pσσ, 'ma -ce" 'kpa -tin 'de aopv o jia' i 'mε kpe 'sσσn, 'kaa Satan kaan -avn -je de.

19 'Ma 'ce, -sσnti -aa Tv"bo Sesi a mua de jia' 'ee, δε -ε -je -aa dbo -a nva εε' -kei" ni ε-? 'Mσ 'na : Aopv -o. Emε -ti -a tba aopv tσ' 'i, -wεe 'de εε' nσ' tu 'di ε, -aa 'sao 'je ja, 'de -a -je 'de 'mva- 'un ni-.

20 Kιun, tσ' -o, 'de aoa' -ti' 'un ε, Sesi a muε -a -cian" "kpei -tu" 'a see, -aa nvε 'mva-.

3

1 -A se ε 'bεε- la -a -je 'un -kwle -kwlee -kwlee"- -wεe ao ke -a se "jriε- 'jeei. Emε -ti -a -bεε' wlu 'un 'de -aa 'sv sie -ta Atεni.

2 'De -a -sa' -aa de'di Timote -pun" -wεe -aa dbo σ 'de aopv o. σmσ σ -ke -aa nv Kea 'a dbo -wεe -aa -tmv Klisti 'a -pσia" -ti. -A dboσ' 'de aopv o, -wεe σ 'je aopv 'kpi "nyι 'de σ 'je aoa' di ikuu, -wεe aoa' Kea -kwli" -tea' 'je -sisi' ni-.

3 -A se ε "ini 'de 'kle aoa 'jea ι 'je aoa' due' koun -gbai' ka 'kpi 'iwa. Aoa' -ce" 'kpa 'je kan' 'mε -apv -σσ naa Kea 'a -jei" ε, nyiσpv a muε -a 'kle -tuu" 'a see, emε -εε -tea' -a -te.

4 Ao po -ti' -kwlv o, -ta -a -nia 'de aopv "klu 'de ε, -a -tmvε' -a -na -apv -σσ naa Kea 'a -jei" ε, -aa muε -aa -ce" wσn 'jea'. Ao 'je kan' 'mε 'kle -ni umi -nyniia 'o -ta.

5 'In se ε 'bεε- 'un 'je 'un -kwle -kwlee -kwlee"-, emε -ti 'un dbo Timote -wεe σ 'je 'un aoa' Kea -kwli" -tea' 'a "kuan ja-, δε-nyε' faun a nv 'un 'ε, 'un nιε "i 'un 'je ε juo -bo -sion' se aopv 'de desavn 'di po -wεe -aa dbo -a nva 'de aopv "klu se idoa-.

6 'Kaa Timote -wlv a 'de aopv o ε, σ ja -avn aoa' Kea -kwli" -tea' ke aoa' nyiσ σ -ti' kmaa' 'a "kuan 'dσe 'mε. Ka ao se -a -wεe ao nιε "i ao ke -a -jea 'jee- ε, σ 'tmv ι 'de -a -pee. -Apv mσ nιε "i -a -ke ao 'je 'jee- -ke.

7 'Ma de'di -wi", 'kle -a -nia 'e 'di ε, ε kmai", 'kaa aoa' Kea -kwli" -tea' 'a "kuan 'dσe Timote poa 'de -a -pee ε, ε "sii- 'bo -aa di 'mε 'de aoa' -ti' 'un.

8 Kaan ka la -aa pεε ji ja -wε-, -aa 'kmv a jje -tadue i -tea', δε-nyε' ao ke Tv"bo "siie "i 'bode.

9 'Ma 'ce, εε' 'mva- Kea poa 'de -a pεε o ε, wlu -je -a -je 'ble -wεe -a -je εε' Kea 'se po 'de aoa' -ti' 'un ε-?

10 Δε -εε feeε' -aa -wla i -wεe -aa -teea' Kea i 'de "mav'wι o, 'jrv-gbaowι 'di ε, emε -ni ε 'je -a -kvn kwa 'wσσn- -wεe ao ke -a -je 'jee-. 'De -bo ao se δε jre' 'mii wσn 'de aoa' Kea 'a -jei" naasun- 'un ε, -wεe -a -je aopv svn o po.

11 'Ma de'di -wi", de -aa -pɔan i ε, emε -nɪ -a "Bo Kea ke -aa Tυ"bo Sesi 'je 'de -aa -je 'a nya kɔn -wεε ao ke -a -je 'jee-.

12 'In nɪε "i Tυ"bo 'je aoa' ba 'a -tɪ' kmaa' "kpei pɔ sɔɔn- sɔɔn- 'de ao 'je nyɔ -wee' 'a -tɪ' kma -ke, ka aopυ mɔ kma aopυ 'a -tɪ' -ke ε.

13 -Bo ε nɪ kan' -wεε aoa' pɛε 'je ja ji 'de ao 'je 'pepe nɪ 'bo -a "Bo Kea "juɔi. -Mε -sɔntɪ -aa Tυ"bo Sesi ke ɔɔ' 'bleenyɔ -wee' a mua jia' a, ao se -kɔ -pɔn" nɪ.

4

Kea 'a -jei" naasɔn- -ε -nmɔɔa 'e Kea "jri 'dei ε

1 'Ma de'di -wi", de -je 'ɪn 'jea 'tmɔ ε ke'wɫε, emε -nɪ ka ao 'jea na -wεε ao 'jea 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ ε, ao 'ɔɪan -mε 'mε 'bo -a -pɔn". 'De 'kamɔ aoa' na mɔ ɔ -ce". 'Kaa de -je -aa -teea' aopυ i kaan ka, emε -nɪ -aa baεε aopυ i 'de Tυ"bo Sesi 'a 'nynɪ 'ɔn : ao na ao 'je nya mu ke'wɫε.

2 'Snɪ -a -tua" aopυ 'de Tυ"bo Sesi 'a 'nynɪ 'ɔn, ao juε'.

3 De Kea nɪa "i ao 'jea nɔ, emε -nɪ ao 'je 'pepe nɪ-, ao 'je 'nynɪ-san nɔ-tɪ 'bɔ.

4 Ao juo aoa' 'nynɔ 'ble ka due 'due, -wεε aoa' 'nynɔ 'blesɔn 'je Kea 'tɔn nɔ, 'de ε 'je nɪ' wɔn nɪ-.

5 Ao 'bo aoa' -ceɪ" "taɪε tɔ' saɪn 'bo aopυ -je o pɔε 'de εε' de tu 'ɔn, ka nyɔ -sea' Kea juo a nɔa.

6 Nyɔ jɔɔ' 'bo ɔ -pɔdeɪ" 'a dɪ sɔn 'ɔn pɔε 'de aopυ "kɫu. 'De εε' -tɪ' 'ɔn ε, -a sɪε nɔ" nya sese -a je ɪa' dɪ tu 'a -ɔɪε cri 'de ao -pee. -A -na, nyɔ -ɔɔa nɔa ɪa' dɪ tu ε, Kea 'a 'pee a muε ɔpɔpɔ kɔn 'a.

7 ε se 'nynɪ-san nɔa' mε -εε 'daa' Kea 'da -aɔn nɪ-. 'Kaa ε 'da -aɔn -ε, -wεε -a -je kɔɔɪ" -tee 'de -a -je 'pepe nɪ-.

8 'Ma 'ce, wɫu -aa -tmɔa 'de ao -pee -ta, ε se nyɔ ɔ wɫu nɪ-, emε -tɪ nyɔ ɔ pɔ ε 'kleεɪ 'ja a, -mε Kea -nyɪa" nyɔ εε' -Suu 'a wɫu mε ɔ pɔ 'kleε i.

9 -Bo ε -tu" ba 'a -tɪ' kma-tɪ -mε ε, ao se ε pɔn- la -a -je aopυ -mε 'ε 'sbε -jeɪ" pɔɔ-, de-nɔε' Kea 'a -ce" 'kpa mε -tɔɔ aopυ ba 'a -tɪ' kmaa'.

10 'De 'kamɔ ao nɪa 'o nɔa' mɔ -ke 'de aoa' de'di -wi" -nɪa 'de Masedoanɪ -pee. -Aa de'di -wi", de -aa -teea' aopυ i ε, emε

-nɪ aoa' ba 'a -tɪ' kmasɔn -nε 'je 'bo -tie" ceɪn ke'wɫε.

11 Ao kɔpɔn aoa' -ce" i ao -te 'tɪn, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -tɪ', aoa' sɔn 'je dɔɔ nɔ, ka -a sia aopυ εε' wɫu o 'de ε.

12 -Bo aoa sea kan' nɔ ε, -mε nyɔ -sea' Kea 'a -jeɪ" naa, se ε 'bεε- ɔɔ 'je aopυ -sɔn i 'je, 'de ao se nyɔ jɔɔ' "jru nɪ-.

Klɪsɪ 'a dejisɔn

13 'Ma 'ce, -a se ε "ɪnɪ tai' 'je aopυ "maa 'de ao 'je "jrii "kae- 'de -aa de'di -wi" -mεa 'a -tɪ' 'ɔn, ka nyɔ -ɔɔ sea tɔ' tba-ta 'ble "kaea "jrii ε.

14 Ka Sesi 'mεa -wεε ɔ sɔan "kunyɔɔ' -bo -a -je ε tɔ' 'ɔn ε, -mε nyɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn -wεε -ɔɔ -mεa, ka Kea a muε ɔɔ ke Sesi de jaa' a, -a -je ε tɔ' 'ɔn -ke.

15 De -a -tba' Kea 'a wɫu -gbɔɔ "jri -wεε -aa -tmɔa 'de ao -pee ε, ε ka : -apɔ -nɪa 'kmɔ -wεε -ɔɔ fua Tυ"bo 'a jia' a, -a se -aa de'di -wi" -mεa "juɔi -sii'.

16 'De εε' nɔ" tu 'dɪ ε, Tυ"bo 'a -ce" 'kpa -je 'de jaɔn 'dɪ 'wɫɔ -wεε -ɔ -je i "si. 'Bomɔ Kea 'a "soa-wi" 'a "jru kɔɔ' i -teɪ klaa" o, Kea 'a dɔ-kleε 'je wɫuu -tadue, -wεε nyɔ -jea Sesi 'a -tɪ' tɔ' 'ɔn 'de -ɔɔ -mεa ɔɔ 'je "kunyɔɔ' sɔn teɪn".

17 'Bo -mε 'de -apɔ -ɔɔ mua 'kmɔnɪa' 'de εε' nɔ" tu 'dɪ ε, -aa muε o beea' -wεε -a -wee' 'je 'ɔnson 'de -a -je Tυ"bo "i 'jaa- 'de bue" 'ɔn 'bo jaɔn -kwɫɔ -wεε -a -ke Tυ"bo 'je i -te 'bode -bode 'bode.

18 'Ma 'ce, wɫu -nɪ, ɪmɪ ao 'je nɔ -wεε ao 'je ba -tɪ' -kwɫɪ' i -tu" due 'due.

5

1 'Ma de'di -wi", de -nɪa Tυ"bo 'a dejisɔn 'a -tɪ' ε, -a se ε 'bεε- -wεε -a -je aopυ 'sbε ja- la 'de εε' -tɪ' 'ɔn, 'de -a -je εε' -sɔn' ke εε' nɔ" -tu" 'de ao -pee,

2 de-nɔε' ao 'je kan' 'mε 'pepe Tυ"bo 'a jia' a muε nyɔ "jru -tiia' ka "jrii 'a -kwɫɔ paa' nɪa.

3 -Sɔntɪ nyɔ -wee' "kleɪn a mua i "mae' 'a pleple -wεε ɔɔ 'jea wɫu ka : -Pɔɪa" pa 'nɔ 'blɔa- "kpei 'mε ! -Tɪ' se ka nɪ- ! 'Bomɔ 'kle klaa" ɔɔ -wee' sea wɔɪn" 'pɔɪ 'je ɔpɔpɔ "jru -tiee'-, ka -bo 'nynɔkpao' 'ble "kwɫɪ -wεε -gbaandi a -ka' ɔ "kpei i ε, 'kamɔ εε mu nɪa'.

4 'Kaa 'ma de'di -wi", aomɔ 'di se i kpe 'bode -wɛɛ ɪa' wɪ tu 'je aopɔ 'jru -tiie'- ka 'jrii a -tiia' nyɔ 'jru ɛ.

5 'De ao -wee' "klein 'ɔn flɔn i 'bode, ao niɛ 'de -sɔn' 'ɔn, ao niɛ -sɔn' ɔ "nynuu -o. -A se kwie 'a 'cɛ ni-, -wɛɛ -a -je idu.

6 -A -bo muɛ ka nyɔ jɔv' a nɔa, 'kaa -a -te 'jriɛ- 'i, -a -juo -aa -cɛ" 'ɛ ka.

7 Nyɔ -a -kpa "nyɔɔ' ɔ, "mau" mɛ ɔɔa 'mu, 'de nyɔ -ɔɔa poa nmɔ 'jru ɛ, 'de kwie 'di 'bo ɔɔa poa nmɔ 'jru.

8 'Kaa -apɔ mɔ ɛ, -a -niɛ -sɔn' ɔ 'cɛ -o, -a -juo -aa -cɛ" 'ɛ ka. -A -duo" -aa Sesi -kwɪ" -tea' ke -aa ba 'a -ti' kmaa' 'ɔn -wɛɛ ɪ 'je -aa 'ɔnpaade ni, ka "soai a paa niɛflae' 'ɔn ɛ. -Wɛɛ -aa 'pɔɔa' -a tba tɔ' "i -mɛ 'je -aa 'jru -tu" de ni-, ka niɛ-gbla ni.

9 Kea se -a 'da -wɛɛ ɛɛ' 'pee 'je -a kɔn, 'kaa ɛ 'da -aɔn -ɛ, -wɛɛ -a -je 'pɔɔa' 'je 'de -aa Tɔ'bo Sesi Klisti 'kwa.

10 ɔmɔ -mɛ -aa 'mɛa' -wɛɛ -bo -a -te 'jriɛ- 'i ke o, 'de -bo -a -mɛ o, -a -je ɔɔ' 'kmɔ ni-, -wɛɛ ɔ ke -a -je "ti.

11 'De ɪa' -ti' 'ɔn ao 'je ba -ti' -kwɪ' i -tu", -wɛɛ ao 'je ba 'a dɪ ikuu- due 'due. 'De 'kamɔ ao ni nɔa' mɔ -cɛɛn'-.

De'boɔwlu ke 'jewlu ke

12 'Ma de'di -wi", de -aa -teea' aopɔ i ɛ, ɛmɛ -ni nyɔ -ɔɔa nɔa Tɔ'bo 'a dɔo 'de aopɔ "klu -wɛɛ -ɔɔa poa aopɔ -je o 'de ɔɔ' 'nyɪ 'ɔn ɛ, 'de -ɔɔa tɔɔa aopɔ Tɔ'bo 'a wlu ɛ, ao -te' ɔɔpɔ 'a ni'.

13 Dɔo ɔɔpɔ a nɔa 'de ɛɛ' -ti' 'ɔn ɛ, ao 'je ɔɔpɔ 'a "dia, ɔɔa' -ti' kmaa' -si' -jei" 'de aopɔ 'ɔn. pɛɛ 'a blua' ni 'de aopɔ 'nyɪ.

14 -Aa de'di -wi", -aa bae aopɔ 'mɛ -wi" -wee'- : nyɔ -ɔɔa 'kmɔni'a' -flankaan a, ao -tu" ɔɔpɔ 'sni. Nyɔ faɔn ni'a 'de 'ɔn ɛ, ao kuu ɔɔpɔ 'a dɪ i. Nyɔ 'kɔɪ wa "i 'de 'kle 'a -ti' 'ɔn ɛ, -wɛɛ -ɔɔa dɪ a cɛan a, ao po ɔɔpɔ sɔn o. Ao 'bɛɛ- pɛɛ "wɔin 'de nyɔ -wee' -pee.

15 Ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -ti' -wɛɛ nyɔ je deɛaɔn nɔ 'de ɔ je deɛaɔn 'a kpan -sa. 'Kaa ao -pɔn ba de 'dɔɛ 'jrii nɔa' i, ao -pɔn nyɔ -wee' de 'dɔɛ 'jrii nɔa' i -ke.

16 Ao ni 'e 'mɔa- 'ɔn jeejee.

17 Ao bae Kea jeejee.

18 Ao po Kea 'sɛ- 'de de "o de -wee' 'ɔn. Aopɔ -ɔ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'ɔn ɛ, de Kea a -pɔan i 'de aoa' -ti' 'ɔn, ɛmɛ -nao.

19 Ao 'bo Kea 'a -Suu 'a dɔo "i kaan.

20 Wlu Kea 'a -Suu poa 'de nyɔ 'wɔn -wɛɛ ɔ 'tmɔa, ao 'bo ɪ -fluɛn.

21 'Kaa ao 'jɛɛ- dɪ -wee' "klein -wɛɛ ao 'je ɪa' 'dɔɛ i -te 'de aopɔ 'ɔn.

22 Ao tɛɛn dɪsaɪn 'a kɛɛ -wee' "klein o.

23 Kea -ɛɛ -nyɪa" nyɔ pɛɛ 'a blua' a, ɛɛ' -cɛ" mɛ -tee aopɔ kɔɔi" -cɛɛn'- ɛmɛ -je aoa' nyɔɔɔ -wee' "klein i fuo-, -mɛ -sɔntɪ -aa Tɔ'bo Sesi Klisti a mua de jia' a, aoa' tɔ' o, aoa' -suu o, aoa' pɛɛ o, aoa' 'bluku se -flɛn" -pɔn" ni.

24 Kea -ɛ -da aopɔ ɛ, ɛɛ' 'wɪɔ wlu "kpei, ɛmɛ -ɛɛ mu ɛɛ' dɔo tu nɔa'.

25 'Ma de'di -wi", ao bae -aa Kea.

26 Ao nyɪa -aa 'jewlu 'de -aa de'di -wi" -wee' -pee, ao -gblee ɔɔpɔ -kwɪ" ka de'dinyɪ a nɔa.

27 'Ma bae aopɔ i 'de Tɔ'bo 'a 'nyɪ 'ɔn, ao nɔ 'sbe -nɛ 'dii 'bo -aa de'di -wee' "klein juɔi".

28 -Aa Tɔ'bo Sesi Klisti po aopɔ "diwan !

'Sbε 'ε 'sɔɔn -nε Pɔɔ pɔɔa Kea -gbu -nɪa 'e Tesaloniki -jei" ε

Jewlu-

1 Tesaloniki-kɔɔn aopu ɔ -nɪa -a "Bo Kea ke Tu"bo Sesi Klist 'a nyu ε, 'mɔ Pɔɔ ke Silasɪ ke, Timote ke -apu ɔɔ ja aopu 'sbε-.

2 -A "Bo Kea ke Tu"bo Sesi Klist po aopu "diwan -wεε ε 'je aopu pεε 'a blua' "nyɪ !

Tesaloniki-kɔɔn 'a Kea -kwɪ" -tea' 'a -kei"

3 -Aa de'di -wi", -a se Kea 'sεpo -tɪ 'bɔ i 'de aoa' -tɪ' 'ɔn. ε nɪε ka -ɔɔn' ka -wεε -a -je εε' de tu nɔ, de-nɔε' aoa' Kea -kwɪ" -tea' ke aoa' ba 'a -tɪ' kmaa' a 'kpa "kpei sɔɔn- sɔɔn-.

4 εμε -tɪ -a 'di nmɔ wɔn -wεε -a po Kea 'sε 'de aoa' -tɪ' 'ɔn. Ka -aa jɪia Kea -gbi 'dii ε, 'kamɔ -aa -si" aopu 'a 'nyɪ 'dɔε 'de nyu -pee, de-nɔε' nyu a -tuε" aopu 'kle -wεε aoa 'je aoa' -ce" wɔn 'de aoa' Kea 'a -jei" naa-tɪ 'ɔn, 'kaa aoa' 'wɔv wɪu', ao -teε' Kea -kwɪ" 'de nai" 'blea 'ɔn.

5 Ka Kea nɪa 'de aopu 'de ε, εμε -to ε. Kea 'srɛi", 'kle aoa 'jea -wεε ao 'bεεa pεε 'wɔin ε, εμε -εε mɪε nɔa' -wεε ao 'je 'e εε' 'kmɔ dee 'di pa ka nɪ-.

6 Tɔ' -o, de -srɛai" ε, εμε Kea a mu nɔa' see. Nyu -ɔv -tua" aopu 'kle ε, εε mɪε ɔvɔv 'kle "kpei jaa',

7-8 -wεε aopu ɔɔ -jea 'kle 'de -stɔnwɪ 'di ε, 'de ao ke -a -je -kwɪekwɔ 'je 'de -a -je -kwɪe.

-Sɔntɪ Tu"bo Sesi a mua 'de jaɔn 'di 'wɔvɔa' -wεε ɔ 'jea -tan a, ɔ ke ɔɔ' "soa-wi" ɔɔ' "ikmaa' nɪa 'e 'ɔn a mɪε jia' 'bo nε-gbauo 'a -kwea'-. 'De εε' nɔ" tu 'di mɔ ɔ 'je -aɔn -aa -kwɪekwɔ 'di paa-. 'De nyu -ɔv se ε "ɪnɪ -ɔv -jea Kea juo -wεε -ɔv -na -ɔv se -aa Tu"bo Sesi 'a -pɔia" -tɪ wɔn 'jei ε, 'de 'pee 'je ɔvɔv kɔvɔn-.

9 Uɔa' 'pee 'a kɔvɔn 'a mε -nɪ ɔv 'je isɔn- 'bode -bode 'bode. Uɔ se Tu"bo 'a "jua- ke ɔɔ' kεεma' de 'ε "ikmaa' ke εε' fansɔn "jriε- 'jeei.

10 -Sɔntɪ ɔɔ mua jia' a, ɔɔ' "ikmaa' a mɪε "jri "kpae' poa' 'de ɔɔ' nyu ɔ -teea kɔi" 'ɔn -wεε nyu "klein -jea ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ɔn ɔv 'je ɔ 'jraa- 'de ɔv 'je ɔ "juɔi -gbεε'-. Uɔa' nyu tu ε, aopu a mɪε 'de ɔvɔv "klu nɪa' -ke, de-nɔε' wɪu -a -tmɔa 'de ao -pee ε, ao 'je ε tɔ' 'ɔn 'ε.

11 εμε -tɪ -aa bae aoa' Kea jeejee -aa -teeε' i -wεε 'kmɔnɪa' -εε 'daa' ε 'da aopu ε, 'de ao 'je εε' 'je ka nɪ-. De -aa -teea' ε i ke'wɪε ε, εμε -nɪ 'dɔε aoa -pɔan nɔa' i ε, ε 'je aopu sɔn o po 'de εε' "ikmaa' 'ɔn -wεε dbo aoa' Kea -kwɪ" -tea' a nɔa ε 'je 'pepe nɪ-.

12 -Bo ε nɪ kan' -mε -aa Tu"bo Sesi 'a 'nyɪnɪ a mɪε "i 'bεεa' 'de aopu 'ɔn -wεε ao mɔ 'ɔ 'nyɪnɪ 'je "i 'bε 'de ɔmɔ 'ɔn -ke. εε' 'saɔvɔn tu 'wɔvε 'de -aa Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klist 'ɔn.

2

Dɪ -ɪa mua nɔvɔa' Sesi Klɪsɪ 'a deji nɔ" ε

1 Tɔ' -o, -aa Tu"bo Sesi Klist a mɪε jia' -cεεn'-, -wεε ɔ ke -a -je "jruɪ 'kɪn-'. 'Kaa 'ma de'di -wi", -bo ε -tu" 'de -mε 'ε -tɪ' 'ɔn ε, -mε de -aa -teea' aopu i ε,

2 εμε -nɪ ao 'bo aoa' -ceɪ" "taɪε -wεε nyu 'bo ao faɔn' pɔε, 'de ɔ 'bo aoa' "jru -jei" -saa -too"- . -Bo nyu jɔv' wɪu ka ɔv 'na Kea 'a -Suu -po' wɪu 'bo ɔvɔv -kwɪ" -wεε ɔvɔa 'tmɔ ɪ, 'de ɔvɔa 'dɪ Kea 'a wɪu ε, -bo nyu jɔv' 'crɪ 'sbε, -wεε ɔv 'na -apu -crɪε' ε, -bo nyu jɔv' 'tmɔ Kea 'a -tɪ' -wεε ɔv 'na Tu"bo jɪ' -wε- sese ε, -mε ao 'bo ɪ tɔ' 'ɔn 'jee.

3 Ao 'bo 'wɔɔεn nyu 'bo ao 'srε ipɔɔε ka "o ka 'de dɪ -nɪa 'mɔa- 'a -tɪ' 'ɔn, de-nɔε' nɔ" -tɪ Tu"bo 'a 'jɔv 'je 'de nyu "jru nɪ ε, -mε nyɪɔvɔv 'a Kea wɔn o toa' a mɪε 'blɔa- "i 'sia'. 'De "ju -ɔɔ 'nyɪnɪ nɪa 'diwɔnyɪnɪ ε, -wεε ɔ -tea isɔan' 'a -teea' -mɔ 'je -tan' ke tɛɪn".

4 Dɪ "klein nyɪɔvɔv a -gbεεa' "juɔi -wεε ɔv 'daa- Kea ɔɔ mɪε ɪ -wee' o -fɔan', ɔɔ mɪε ɔɔ' -ce" 'ε 'nyɪnɪ "jei kpaa' 'bo ɪ -wee' "jru kɔi'. ɔɔ mɪε mua' mamaɔv 'sɔ ɔ 'je 'e Kea -gbu 'di pa -wεε ɔ 'je i -te 'demu, 'de ɔ 'je ɔɔ' -ce" Kea 'daa-.

5 -Ta 'ɪn nɪa 'de aopu "klu 'de ε, 'ɪn se ɪa' dɪ tu 'tmɔ 'de ao -pee 'dee- ? -Aee', ε se kan' nɪ- ? Ao po -tɪ' -kwɔv o ke !

6 'De kaan la, ao 'je kan' 'mε de jre' mε -kaan o -je de, εμε -ti o se ji ke. Jo' no' -tuu" a -bo ε nyini -wεe o 'je ji.

7 Jo' 'diwonyinii-suu -je -nia 'de nyioyru 'bn ε, -mε nιε dbo nva' woo- 'de kwie'. 'Kaa -sonti de -ε -kaan o -je de εε mua 'no 'wlvā' a,

8 'bomō "ju -oo 'nynti nia 'diwonyinii ε, oo mu oo' -ce" toa'. 'Kaa Tv"bo Sesi 'a wōn 'dipoo' o mue o 'dbaa' 'de oo' jisun 'a "ikmaa' 'je o i-sa 'de nya.

9 'Diwonyinii -no, -sonti oo mua jia' Satan a mu o "ikmaa' "nyia' -wεe o 'je jrii' ke "jriε o siedl klāe" klāe" nu 'de o 'je nyu 'srε ipoo-. Ka oo' "ikmaa' 'wlvā 'de Satan 'bn ε, ιmι -toε.

10 Jo mue 'de desavn 'a kpe -wee' "klein 'bn jiaa' -wεe o 'je nyu -uu -ma" uba' -ce" ppe 'di i -te. Uba' nyu tu a mue isōan', de-nue' to' -ti 'a -ti' kmaa' -ε -jea uupu 'puu ε, uu se ε 'ini uu 'je ε sin 'soon kpuun-.

11 Emε -ti Kea a mue nva' -wεe uu 'je idu 'de uu 'je st to' 'daa-,

12 -wεe nyu "klein sea' to' -ti 'a wlu to' 'bn 'je, 'de -uba -jea disain 'a "dia a, Kea 'a 'pee 'je uupu kpuun.

Ao 'bo 'o to' -ti 'a -jei" 'wlvε

13 'Kaa aopu mo ε, 'ma de'di -wi", ao nιε Tv"bo 'a -ti' kmaun -o. -A se Kea 'se po-ti 'boi 'de aoa' -ti' 'bn, de-nue' Kea -teeε aopu kpoi" sese -wεe ao 'je 'puua' 'je. Emε -ti εε' -Suu a nu dbo 'de aopu 'bn -wεe ao 'je to' -ti 'a wlu to' 'bn.

14 Emε -εε 'daa' ε 'da aopu 'de -pōia" -ti -a -tmva 'de ao -pee 'bn, -wεe ao ke -aa Tv"bo Sesi Klisu 'je 'nynti i 'wlvu-.

15 'Ma 'ce, -bo ε ni kan' a, -mε wlu -a -tooa aopu 'de -a wōn 'di o, -ji -a -tooa aopu 'de 'sbε -a -pōoa aopu -jei' 'di o, ao -ti' i 'de aopu 'bn -wεe ao 'je 'sin po 'de Kea 'a wlu 'bn.

16-17 -A "Bo Kea kma -aa -ti' -wεe ε nu -avn 'saavn "jrii 'de ε -tu" -a -ti' -kwli' i -wεe -a -je to' tba-ta -ceen' 'ble. ε ke -aa Tv"bo Sesi Klisu 'a -ce" 'kpa -kuu aoa' ppe i -wεe ao 'je 'dōe nva' ke wlu 'dōe 'tmva 'a 'kpi 'ble.

3

-A -bae ba 'a Kea

1 'Ma de'di -wi", -ta -jo 'ma jia -craa' la 'bomō -ni ao bae -aa Kea -wεe Tv"bo 'a wlu 'je 'blva- ja -ko' soon- soon- 'de ka ao 'je ε to' 'bn -wεe ao kpuun ε sin 'soon o, ε 'je kan' ni -ta "o -ta.

2 Ao bae -aa baea' -ke -wεe Kea 'je -a seie 'de 'diwonyiniun 'kwa, de-nue' ε se nyu -wee' -a -wōon' Kea 'a wlu to' 'bn 'je -ti kan' ni-.

3 Tv"bo 'a 'wlv wlu "kpei, oo mue aopu 'a di ikua' -wεe o 'je aopu ifuo- 'de -sion' se aopu sun -puun" kpai.

4 -A -je kan' 'mε di -a -sia" 'nynti 'de ao -pee -wεe ao 'jea nu ε, ao nιε ia' nva' 'de aoa mu i nva' ao 'je nya mu, de-nue' ao ke Tv"bo "siie "i, emε -ti -a -te' aopu -kwli".

5 Tv"bo po aoa' ppe -je o 'de ao 'je Kea 'a -ti' kma, -wεe ppe "wōin 'bεεa' -ε -nia 'de Klisu 'bn ε, ε 'je 'de aopu 'bn ni-.

Nyufen' -saawlu

6 -Aa de'di -wi", -aa -tee' aopu ke' "i 'de Tv"bo Sesi Klisu 'a 'nynti 'bn -bo nyo ni 'de aopu "klu -wεe oo sea oo' -ce" -flaan' "kpei po ε, 'de di -a -tooa aopu -wεe o 'na o si wōn 'jei ε, -mε ao teen -mo' o 'jei tu o.

7 Ka ao 'jea nu -wεe ao 'jea 'bo -aa -ko' de bla a, ao juε', de-nue' -ta -a -nia 'de aopu "klu ε, ao 'je kan' 'mε -a se -flavn ni-.

8 -A se bae' -te 'bo nyo jro' "wōin -wεe -a se oo' di di "jei-, 'kaa -aa -ce" 'kpa -nyia' -su' 'de "mav' wι o, 'jru-gbao wι 'di -wεe -oo -pon oo' diide 'de -bo ε ni kan' -wεe -a je 'bo aoa' nyo jro' "jru -te.

9 Dbo -a nva 'de aopu "klu ε, aopu -je -a diide "nyι -wεe -a -je di 'de-. -Bo -a se kan' -mo nu ε, -mε ε se ao se -aa diide "nyι ka ni ko-, 'kaa -a -nιε "i -wεe ao 'je -aa kplun ja -gbun 'de ao 'je 'bo -aa -ko' de bla.

10 'Ma 'ce, -ta -a -nia 'de aopu "klu ε, wlu -a -tmva ao si ε to' o. -A -wlu ka -a 'naa nyo -o sea dbo nu ε, o 'bo de die.

11 'De -mε 'kamō de nyu a 'tmva -wεe -aa -wōan 'de aoa' -ti' 'bn mε -ni nyu jru' -ni 'de aopu "klu -wεe -uu -te i 'su -uu -na -uu se dbo nvi 'de -uba na dain' 'bn -uba -sii'bn -wεe -ti' uu sea kon uba 'kpi 'bn -pluu -pluu.

12 Uba' nyu tu ε, -aa baεε uupu i 'de Tv"bo Sesi Klisu 'a 'nynti 'bn uu nu dbo

-wεe υυ 'je υυa' -ce" 'kpa 'a 'kwade 'je, υυ
'je di 'de ku peeε 'υn.

¹³ 'Ma de'di -wi", aomɔ 'bo δε 'dɔe nυa'
'υn seaa.

¹⁴ 'Sni -a -tua" aopυ 'de 'sbε -ne 'di -ta,
-bo nyɔ ni 'de aopυ "klu -wεe ɔ 'na ɔ se
ε wɔn 'jei ε, -mε ao sie ɔ "jriε- o, ao 'bo ɔ
dbεεjua o kpaα, -wεe ɔɔ' -ce" 'ε 'kmυ 'je ɔ
-tɪn' "i 'dbaa.

¹⁵ 'Kaa ao 'bo ɔ aoa' tɔnyɔ 'υn nυε,
δε-nυε' ɔ nιε aoa' de'di -o. Ao 'kpɔ -pυn"
-wεe ao 'je ɔ fεn' -sa.

Jewlu-

¹⁶ Tυ"bo -ɔɔ -nyɪa" nyυ pεe 'a blua' a, ɔɔ'
-ce" 'kpa "nyɪ aopυ pεe 'a blua' 'wɪ "o 'wɪ
ka "o ka ! Tυ"bo sie ao -wee' "klein o !

¹⁷ 'Mɔ Pɔɔ, 'mɔ -je aopυ, 'ma -ce" 'kpa 'a
sɔn -cɪ wlu -nɪ. 'De 'ma 'sbɪ -wee' 'di ε,
ka 'ma nυa 'ma 'nynɪ 'cɪsɔn, 'kamɔ -nao.

¹⁸ -Aa Tυ"bo Sesi Klisɪ 'a "diwan kpυn
ao -wee' "klein !

"I-saasβε Poo pooa Timote -jei" ε

Jewlu-

1 'Mō Poo, -o -nia Sesi Klist 'a dboi, ka -aa 'Pooi Kea ke -aa tō' "itbai- Sesi Klist da,

2 'mō -o ja -on 'sbε, Timote 'ma "ju -cōn' 'de dε tō' 'on 'jea 'on. -A "Bo Kea ke -aa Tu"bo Sesi Klist 'je -ma wεε, ε po -on "diwan -ma pεε 'je blu !

Κε' wō-sanyu -sain 'a -ti'

3 'Ma ποε -on -ti' -kwli" -ta 'ma mua Masedoani ε, 'in -tuε" -on wlu -wεε -in -sie 'o Efesi. 'In 'na -in -tmu' nyu jru' -uba tōa nyu di -i sea 'cruε 'de Kea 'a wlu 'di ε, υυ 'je ia' nyu tōo- ti 'bō.

4 -In -tmu' uupu -ke υυ 'bo 'o uupu -kwli" -saa 'su υυ 'bo di "i ποεε, υυ 'bo ι tō' -ti 'daa-. Ka nyu 'a "ji nua 'itbaason, -ia' ba o -tooa' sea "ti -ta 'ble ε, υυ 'bō ι ο. De υυ 'jea nu ka, εμε -ni 'pua' Kea "nyia nyu εε' -kwli" -teti nyu tōa.

5 Wlu 'ma 'tmuba -on -wεε -in -jea 'tmu 'de uupu -pee ε, ia' bu με -ni υυ 'je nyu 'a -ti' kma 'de pεε -cεen' 'on -wεε uba' pεε je uupu "bli -ce' 'de uba' Kea -kwli" -tea' je "jridepooa' -son ni-.

6 Εε' -jebly -tu ε, nyu jru' -to ε 'kpu "i, -wεε -υυ -biie" 'e ba o -tooa' ke wlu -gbai" 'tmua' o.

7 Uba' nyu tu ε, υυ niε "i υυ 'je Kea 'a κε' wō -sa 'de nyu -pee, 'kaa wlu uba 'tmua uba' -ce" 'kpa 'a 'wōn 'de ι 'dei, 'de dε -εε -ti' uba 'tmua -wεε uba 'nyεa "kpei- 'de nyu -pee ε, υυ se ε juo-.

8 -A -je kan' 'mε Moisi 'a κε' nmō "jrii, ka ε "sia 'nyu -bo nyō o se ε wō -sa' kan' 'pepe ε, -mε nmōi".

9 Nyō -o nua kan' a, ka Kea sea κε' bla 'de 'isreun 'a -ti' 'on ε, o juε'. 'Kaa κε' -ε -blaa a, ε blaa' 'de nyu -uba' 'jea κε' "o κε' wōn o, "jruku -on o, nyu -uba' -tea' Kea 'a ni' o, desauuun o, nyu -υυ sea Kea 'a -tea' -te o, nyu -uba -dba "bo ke de -kwlo i, υυ ke "ku 'dbaun 'a -ti' 'on -ke.

10 ε blaa' -ke 'de dε 'ε "jrii tēun o, "nynunmai -uba 'su a -pōan ba o, nyu -uba -jriia" nyiōpu o, si 'tmuun o, nyu -uba -sneεa' 'de Kea 'a 'nyu 'on, 'kaa di -ia wlu υυ cean -tie" 'bo Kea "juoi, uba' nu ι. Nyu "klein -nia 'mua- uba' nuudi ke tō' -ti -i -crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di tooe ba 'kpu "i. Uupu 'a -ti' 'on με κε' blaa-,

11 dε-nuε' 'kamō ε 'cruε 'de -poia" -ti Kea -tea' 'on kwa 'di. Ia' -poia" -ti -tu ε, ka Kea nmōa 'di wōn -wεε ε nia 'e -son' 'on ε, εμε ia 'tmu.

Poo a ποε Sesi 'σε-

12 'Ma ποε -aa Tu"bo Sesi Klist 'σε-, dε-nuε' o -tee' 'on -kwli" -wεε o -te' 'on -poia" -ti 'tmudbo kwa, 'de o -nyu' 'on 'kpu -wεε 'ma nu εε' dbo tu-.

13 'De -mε 'kamō 'in dooa o' 'nyu tein" -doa -doa"- . Nyu -uba naa o' -jei" ε, 'in kma wōn 'de uupu "kpei -wεε 'in -tu" uupu 'kle -tu -tu. 'Kaa Sesi 'jeε 'ma wεε-, dε-nuε' -ta 'in sea o' -ti' tō' 'on 'jee- 'de ε, di 'ma nua 'in si juo-.

14 'Saaun -aa Tu"bo nua 'on "jrii ε, ε cen -je "kpei -tie". Εμε -nuε' -wεε 'in ke Sesi Klist "sii- "i 'de 'in -te' Kea -kwli" -wεε εε' nyu 'a -ti' kmaa' ni 'de 'on.

15 Wlu -nε, ε se jrai" po -ta 'ble, -wεε ε ni 'wōn ka-. Εε' wlu tu ka : Sesi Klist ji 'no 'kmu "kpei 'mε -wεε o 'je desauuun 'puu-. Uba' desauuun tu ε, 'mō -kon 'e υυ -pu 'a nya.

16 'Kaa Sesi Klist 'jeε 'ma wεε-, -wεε ka o kuua tō' i ε, o 'je ε to 'bo 'mō "kpei, 'bo 'mō -o -kōan 'e desauuun 'a nya "kpei. O nu kan' 'mε -wεε nyu -uba mua o' -ti' tō' 'on 'jea' 'de nya, υυ 'je ε "jriε- 'jee- 'de υυ 'je 'kmunia' -sea' -kwε -ta 'ble 'je.

17 'Beo -nia 'e jau' di ε, Kea -ε sea 'mε-ta 'ble ε, Kea nyō o' 'jeεa "jriε-, Kea -ε -nia due' koun -gbai' ε, εε' 'nyu 'bei" -wεε ε 'je dεwōn ni jeejee ! 'Kamō ε 'je ni.

18 Timote 'ma "ju, wlu 'in sia -on o, εμε -nao. ε ke wlu Kea jaa nyu 'kwa, -wεε υυ 'tmua 'de -ma -ti' 'on niε dε due', -in po ia' wlu tu -kwly o, 'de -in -je Kea 'a -ti' 'a tu -fōn' ka -cōn' ka.

19 -Bo -ma sea kan' nu ε, -in kpuun -ma Kea -kwli" -tea' i. 'De -ma nuudi -wee' "klein 'on ε, -ma pεε 'bo -on "bli -ceε'. Nyu jru' se ε "inu υυ 'je uba' pεε 'a wlu doin"

o po. De -ε 'bn uba' pree -cea' ub "bli ε, uba -fuuen nya, eme -nue' -wee uba' Kea -kwli" -tea' -ceen' son i, -wee ub 'bo- si -ti 'a to' 'bn 'jea' 'bn.

20 'De uba' nyu tu "klu mo Imene ke Alesandri nu. 'In "taie ubu "i 'de Satan 'kwa, -wee ka nyo sea 'bae- o 'jea Kea 'a 'nyu dooa, 'de ub 'je ε juo-.

2

Kea bae-ti

1 De -ε -kooan -ti' -wee 'ma kuua Kea 'a -jei" naavn 'a di i ε, eme -ni ub 'je Kea de i -tee', ub 'je ε i bae-, 'de ub 'je ε 'se po 'de nyu -wee' 'klein 'a -ti' 'bn.

2 Ub 'je 'blbajeubn o, nyu -ub -tea' nyu "jru kpo' i 'a Kea bae, -wee -aa 'kmu 'je 'e ku peee' 'bn ni, 'de -aa pree 'je blu. -Bo ε ni kan' a, -me -aa muε Kea 'a -jei" naa' ka -coon' ka, -wee di ε nia "i ε, 'de -a -ji nu.

3 De -ε -nmooa "jrii -wee -ε -nmooa Kea -nia -aa 'Pvvi "jri 'dei ε, eme -nao.

4 Emε -ε -nie "i nyu -wee' "klein 'je 'pu -wee ub 'je to' -ti juo-.

5 'Kaa Kea nie due' koun -gbai'. 'De -ti' 'nyu ni i- -nia 'o nyiopy ke Kea 'nyu, nie due' koun -gbai -ke. Omoo -ni Sesi Klisti -nyio-.

6 Omoo -o -to 'e oo' -ce" -wee -o -seie' nyu -wee' 'de desavn 'kwa. Ka Kea nie "i ε 'jea nyu -wee' 'puv- ε, de -ε -toε ε, emε -ni Sesi mo -saa oo' -ce" 'sraa- 'bn 'de nyu 'a desavn 'a -kwe-ti 'bn 'de no" -ε -tuua" 'di.

7 Emε -εε -ti' 'bn 'in -teeε 'o -wee 'in dbooε- 'de 'in 'je nyu sea' Suifu ni Kea -kwli" -tea' ke to' -ti too-. De 'ma 'tmua -ta ε nie to' -o, ε se si ni-.

8 De -je 'in nia "i 'bo -me 'de ε, emε -ni "nynunmai 'je Kea bae -ta "o -ta. -Bo uba sea Kea bae ε, ub to sin -i sea desavn 'a -ko -pun" ni "jei, ub 'bo 'cen ke to' saun pree o 'bleε.

9 De 'in nia "i -ke 'de 'nynokpae' 'a -ti' 'bn ε, emε -ni ub juo di 'bnpaa ka-. Uba' di 'bnpaasun 'bo ε nve -wee "jrie- 'bo ubu o 'muε. ε se uba' "mu- dbasun o, uba' doin" podi o, uba' do' podi o, uba' -pun" -tu" di mi -je ε nu, -wee ub 'je Kea "jri 'dei nmoo ni, ub 'bo i 'wei -son -kweε',

10 'kaa de -je -je ε nu -wee ub 'jea dewon ni ε, emε -ni uba' di 'doε nua'. 'Nynokpae' -ub -na -uba pleε Kea, 'kamoo ub 'je nu.

11 'Nynokpae' jaa uba' -ce" ja -wee ub 'je -snii' -te, 'de ub 'je Kea 'a wlu doin" o po.

12 -Bo ε -tu" 'bo 'mo -kwli" ε, 'in se 'nynokpae' 'a nyudetoo -ti 'woon- 'de Kea -gbu 'di. 'In se ε 'bae- -wee 'in 'je ubu 'bo "nynunmai "jru kpo' i -te. 'In nie "i ub 'je 'tun -te.

13 To' -o, Adam mo Kea nu tein" -wee Efu tba 'o.

14 'De ε se Adam mo Satan poo 'sre i ni, 'nynokpao' mu Satan poo 'sre i, -wee -u -blaa Kea 'a ke' won.

15 'De -me 'kamoo 'nynokpao' a mu 'puva' 'jea' ka u nia "nynuu- de ε, u 'ble Kea -kwli" -tea' ke nyu 'a -ti' kmaa 'a nai" -wee u 'je kpoi" -tee, 'de u 'je "i kpon.

3

Kea -gbu -jeopoun

1 To' -o, -bo nyo -niei" o 'je Kea -gbu -jeopoi ni ε, -me nmoo "jrii, dbo 'doε -o.

2 Kea -gbu -jeopoi -mo 'ja a, oo' nyo tu se -ko -pun" ni. O 'ble 'nynoo due', o juo oo' -ce" 'ε ka, o ni toi" nyo-. O nu kpln 'doε, o ni nyio-, o ni nyu de too ka.

3 O 'bo nmoo 'nai nie, o 'bo 'cen 'bleε, 'kaa o ni kupeee' nyo-. O -pon pree 'a blua' i, o 'bo oo' -ce" 'ε 'doε i-poen.

4 O juo oo' -gbu" 'a -je o po ka-, o nve -wee oo' "nynuu- 'je o won 'je -wee ub 'je oo' ni' -te'.

5 -Bo nyo se oo' -gbu" -sonyu 'a -je o po ka juo 'ee, -me ka o 'je Kea -gbu 'a -je o posun nu ε- ?

6 Nyoo -o -jea Kea -gbu -je o po ε, o 'bo nyo -o -jea Kea 'a -ti' to' 'bn dee' 'bn nie. -Bo o se 'e Kea 'a -ti' 'bn -kwle ε, oo muε oo' -cei" 'beεa', ka -sion' 'beεa oo' -cei" ε, -wee Kea 'a 'pee -ε kpon a -sion' ε je o kpon -ke.

7 O 'bo -ko 'bleε 'de nyu -ub sea Kea -gbu 'di ni "jri 'de -ke, 'de oo' 'nyu je dooa -wee o je 'o -sion' o -sebeε 'won 'kpa.

Kea -gbu sun opoun-

8 Kea -gbu 'a sun opoun -wi" -mu -ke ε, ub nu kpln 'doε, ub 'bo muoo 'soon 'bleε, ub 'bo nmoo 'naa' -jei" -siie, ub 'bo 'wei -poen ka saun ka-.

9 tɔ' -ti -i poa "jri "kpaē' 'de Kea -kwli' -tea' 'bn ε, umi ub 'je o -si', 'de tɔ' 'dɔe 'bn.

10 Uba' nyu tu ε, -bo nyu 'je ubpu dbo -nē kwa -te' ε, nyu 'je ub -pu 'a kpln ja -gbun -o. -Bo ub se -kɔ -pɔn" ni ε, -wēe ub 'je εε' dbo tu nu.

11 Uba' 'nynukpaē' foo" 'su 'a nuukpln 'je "jrii nmɔ-, ub 'bo nyu cɪen 'su ub 'bo ipleeε -wēe ub 'je kpln 'bn ni, ub kpɔun wlu "kpei- 'de dɪ -wee' 'bn.

12 Nyɔ ɔ -jea Kea -gbu sɔn o po ε, ɔ 'ble 'nynɔ due', ɔ 'bēε- ɔɔ' "nynuu- o, ɔɔ' -gbu" 'a -jeopoa' "wɔin.

13 Kea -gbu 'a sɔn opoun -uba nua uba' dbo ka -cɔɔn' ka a, nyu a muε ubpu 'a ni' -tea'. -Bo uba sea Sesi -kwli" -tea' 'tmu ε, faun se ubpu nvi, dε ub ke Sesi "siaa "i ε, εε muε nua' ub 'je 'kpi 'ble.

Tɔ' -ti klaa" -pa' kwla a

14 -Ta 'in nua 'sbε -nē 'cɪa' a, 'ma naa tɔ' i 'in 'je 'de -in o ji -ta 'wɪ 'sɔɔn.

15 'Kaa dεε-ti 'ma ja -bn 'sbε-, εmε -ni -bo 'in se -too"- 'in se ji ε, -wēe ka Kea 'a 'cε 'jea na 'de 'kmɔni Kea 'a -gbu" 'di -in -je ε juo-. Kea 'a 'cε -nu, ubpu -ni tɔ' -ti 'a -kwea -gbaatu-, -wēe ka -kwea' -gbaatu kpɔn a -gbu" i ε, ub 'je kan' tɔ' -ti i kpɔn -kli, 'de ub 'je ia' -ti' -tu".

16 tɔ' -ti klaa" -i pa 'kwla 'de-, -wēe Kea -sa 'kwla a, nyɔ jɔɔ' se ε 'bēε- ɔ 'je ia' -ti' 'bn-too'-. Ka nyu 'jea nu -wēe nyu 'a 'kmɔ 'jea 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ ε, εmε ia tɔɔ nyu, dε-nuε' i 'tmuε Sesi 'a -ti' :

ɔmɔ -snεε nyiɔ 'bn, ɔmɔ Kea 'a -Suu po -ti' o, -wēe Kea 'a "soa-wi" 'jee- "jriε-. ɔmɔ -ɔɔ -ti' a 'tmuεε 'de nyu sea' Suifu ni -pee. ɔmɔ -ɔɔ -ti' nyu jɔv' 'je tɔ' 'bn 'de 'kmɔ -wee' "kpei. ɔmɔ Kea kpa 'e jaun 'di, -wēe ɔ -ni 'e εε' -sɔn' 'bn.

4

Nyu -uba tɔɔa nyu si-ti ε

1 Wlu Kea 'a -Suu 'tmua 'pepe ε, ε ka, ε 'naa : nɔ" -ti 'blua 'a -kwε- nɔ" 'je nyi ni ε, nyu jɔv' a muε Kea 'a -jei" naa -ti o 'bɔa' -wēe dɪ -sɔn ɔ nyu "maa -sii a tɔɔa nyu ε, ub 'jɪ wɔn 'je.

2 Ia' -sii -tu ε, 'de "jridepoun ke si 'tmuεn 'bn mɔ ia cεen -wēe ia wlu. Uba'

nyu tu ε, uba' pēe "cruan- "i, dε-nuε' Satan -tuε" ubpu juo'in.

3 Dɪ uba tɔɔa nyu ε, εmε -ni uba -teε' nyu kε' "i -wēe ub je 'nynɔ 'ble, -wēe uba tba nyu -gban' 'de diidi jɪ' 'a -ti' 'bn. 'Kaa Kea nu diidi -wee' "klein 'mε, -wēe nyu 'je ia' Kea 'sε po 'de nyu 'jɪ di. Nyu -ub -jea Kea 'a -ti' tɔ' 'bn 'de -ub -jua tɔ' -ti ε, ub kpɔun i sɪn 'sɔɔn -wēe ub 'je ia' Kea 'sε pɔ.

4 Dɪ "klein Kea nua nmɔ "jrii, ia' jɪε' se i po ka ni-. -Bo nyɔ ɔ sea ia' Kea 'sε po ε, ɔ 'bēε- ɔ 'jɪ di,

5 dε-nuε' Kea 'a wlu ke εε' 'sɛpowlu mɪ -nuε' -wēe i ni 'pepe 'de i ni di ka-.

Sesi Klisi 'a dbonvi -cɔɔn'-

6 Dɪ 'ma 'wɪba 'tmua' -ni, umi -in -je -aa de'di -wi" "i to-. -Bo -ma sea kan' nu ε, -mε -ma muε Sesi Klisi 'a dbonvi -cɔɔn' nua'. Kea 'a wlu -cεen' -ε 'di -in -bεεa' "i -wēe -in -tea' -kwli" 'de -ma -jea wɔn 'pepe ε, εmε -in -je to 'de nyu -pee.

7 'Kaa dɪ -i sea 'e Kea 'a wlu 'di 'wɪb -wēe nyiɔpɔ a -sa 'o uba' -cε" -kwli" 'su uba 'tmua, ia' dɪ tu se 'de 'ble, -in -tεen i o.

8 Ka -in -jea nu -wēe -ma 'kmɔ 'jea 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ ε, εmε -in -je 'cɪan. -Bo nyɔ ɔ sea kui -sɔn'ɔ 'dɔe nua' i-pɔn ε, -mε nmɔ "jrii, 'kaa -mε se -ti' kɔn -gbεin'. -Bo nyɔ 'cɪan Kea 'a -kwɪtɪ nua' -wēe ɔɔ' 'kmɔ nmɔɔ 'e Kea "jri 'dei ε, εmε -kɔn -ti' 'de dɪ -wee' "klein 'a -ti' 'bn, dε-nuε' Kea cɛn wlu -tie" ε 'na 'kamɔ -bo -a nu ε, -wēe ε 'je -a "diwan po 'de 'kmɔ -nua -sɪan ke 'kmɔ -εε mua jia' 'di.

9 Tɔ' -o wlu -nε, ε nɪε tɔ' 'bn 'je ka -wēe ε ni 'wɔɔn- ka.

10 εmε -ti -aa nu dbo -wēe -aa -fɔn' tu. -Bo -aa sea kan' nu ε, -mε -a tba 'kmɔni Kea tɔ' "i, dε-nuε' εmε -ni nyu -wee' "klein 'a 'Pɔvi. Nyu -ub -jea εε' -ti' tɔ' 'bn ε, ubpu -a 'Pɔvi ε ni mɔ -gblein'.

11 Ia' dɪ tu ε, -in -tmu i -wēe -in -jɪ nyu tɔɔ-.

12 Timote, -in -nɪε -kooa" i-saan" -o -mɔ, 'kaa -in -bo 'wɔn ε nyɔ 'bo -bn "jriε- "jru blaa. -In -juo wlu ka, -in nu kpln 'dɔe, -in -kma nyu 'a -ti' -in -te' Kea -kwli", -in -ni 'pepe, -wēe nyu -jea Kea 'a -ti' tɔ' 'bn ε, ub 'je 'o -ma -kɔ 'de bla.

13 Ka -ma nva Kea 'a wlu 'dii 'bo nyu -kwea -wee -ma -se' wɔ 'de -ma tɔɔ ε nyu ε, -in kpe nya mamav 'su 'in 'je -un -jεε.

14 -Ta Kea jaa nyu wlu 'kwa 'de -ma -ti' 'un -wee Kea -gbu 'a nyvsoa -tea' -un kwa 'jru ε, -paan' Kea nva -un 'jrii 'de εε' nɔ' tu 'di ε, -in -bo ε 'plv 'un nυε.

15 Dbo -nε, -in -tu" ε "jriε- -in -to 'e -ma -ce" 'de εε' -ti' 'un, -wee ka -ma na -ma mua nya 'de nyu -wee' 'je ε "jriε- 'jee-.

16 -In -tu" -ma -ce" 'kpa ke dɪ -ma tɔɔa nyu 'a -ti', -in -ble nai" 'de ia' -ti' 'un. -Bo -ma sea kan' nυ ε, -mε -ma muε -ma -ce" ke nyu -vva poa -ma wlu doin" o 'pυva'.

5

Kea 'a -jei" naavn 'a 'sni -tu" 'a

1 -In -bo nyɔ -cɔɔn' wlu 'un 'wlaa, -in -juo ɔɔ' -pee wlu ka- ka -in -bo" nɪa. -In -juo -kooa" mu" 'a kpon ka, ka -ma "dei-wi" nɪa.

2 'Nynokpae' -vυ -kpa nyu -cɔɔn' ε, -in -juo vυpυ 'a 'ble ka, ka -in de-wi" nɪa. 'De 'nynokpae' -tɔe -mυ ε, -in -tmυv vυpυ wlu -pee ka -ma -tmυva -ma de'di nynokpae' wlu -pee ε. -In -tu" -ma -ce" 'ε -ti' -wee -in -je 'pepe nɪ 'de εε' de tu 'un.

3 -Tion" nynokpae' -vυ sea nyɔ 'ble -wee -vυ -nɪa due' kouɔn -gbai -vυ -tea i ε, -in -tu" vυpυ 'a -ti' -in -te' vυpυ 'a ni'.

4 'Kaa -bo -tion" 'nynɔ 'ble "nynuu- ke "nanyuu ε, -mε vva" "nynuu- tu, vυ 'je kplɪn 'dɔe nva' 'cɪan -o 'de vυpυ "bli -gbu" -sɔn, -wee ka vva' 'ce nva vυpυ 'dɔe "jrii tɛin" -ke ε, 'de vυ 'je vυpυ 'dɔe "jrii nυ kan' -ke. εmε -εε nυ Kea 'tυn.

5 'Nynokpao' -jυ -va kvan 'mεa -wee -vυ -nɪa due' -vυ -tea i, 'de -vυ sea nyɔ -ɔ -jea va' -ti' -tu" 'ble ε, -mυ tba Kea tɔ' "i, -wee ε 'jυ sɔn o po, εmε -ti va bae ε 'de "mau'wɪ o 'jru-gbaowɪ 'di.

6 'Kaa -tion" 'nynɔ -jυ -a nva va' -ce" 'ε ppe 'a "dbu ε, -mυ 'mε -te 'kmvi mεa'.

7 Dɪ -in -jea vυpυ -kwlv o poo ε, umɪ -nao, -wee nyu je vυpυ -ti' -pυn" tba.

8 -Bo nyɔ se ɔɔ' 'wlvavn ke ɔɔ' -gbu" -sɔnyv 'a -ti' -tu" ε, -mε ɔ 'bɔ Kea -kwlv" -tea' o, -mε ɔ nɪε desavvɪ -o, ε je nyɔ -ɔ sea Sesi 'a -ti' tɔ' 'un 'je -sii.

9 'Bo -tion" nynokpae' 'a -toin" -bo -in -je 'o -tion" 'nynɔ jrv' 'a 'nynɪ 'crɪ ε, -mε va' -sɪn cɛn kwla -mεεo"- "kpei -tie".

10 Nyv juo va' dɪdɔe' nυnynɪ, vυ -gbaan "nynumu", vυ nɪ nyiɔ-, vυ wɔɔ Kea 'a -jei" naavn bυ i, vυ po wee nyv sɔn o, vυ nυ dɪ 'dɔe 'a "kwli -wee'.

11 'Kaa 'nynokpae' -tɔe -vva kvan 'mεa a, -in -bo vυpυ 'a 'nynɪ 'crɪε 'bo -tion" nynokpae' 'a -toin", de-nυε' -bo vυ nɪε "i vυ 'je vva' ppe 'a "dbu nυ 'sυ ε, vva -pɔn jra 'tia 'a -kɔ i ke'wle 'sυ vυ "taie Klisɪ 'a -ti' "i.

12 -Bo ε nɪ kan' 'sυ ε, wlu vυ cɛan -tie" tɛin" 'de Sesi 'a -ti' 'un ε, vυ 'bɔ ε o 'sυ vυ kpyv ε vva' -ce" 'pee.

13 'Bo -mε 'de, -bo vυ se nυvdbo 'ble 'sυ ε, vυ -tee -gbɛin" woi pleea' -pυn". ε se -mε 'ε 'sυ nɪ-, 'kaa vva wlvε -sɔɔ -wee vva po nyu 'a -ti' wɔn 'un -pluu -pluu. 'Kamɔ vυpυ a nυ, -wee dɪ -i sea 'e nyv 'wɔn ji ka nɪ ε, 'de vva 'tmυ v.

14 εmε -ti 'in nɪε "i -tion" nynokpae' -tɔe 'je jra dee "ti, -wee vυ 'je "nynuu- 'wlv, 'de vυ 'je vva' -gbu" 'a -ti' -tu". -Bo ε nɪ kan' a, -mε -aa tɔnyv se ε 'bεε- vυ 'je -a -kɔ -pυn" 'je, -wee vυ 'je -a wlv sain -pee 'tmυv-.

15 Dεε-tɪ 'ma 'da kan' a, εmε -nɪ -tion" 'nynɔ dee jrv' "tai Sesi 'a -ti' "i -we- 'de-, -wee vυ bla 'o Satan 'de.

16 'Kaa 'nynokpao' -vυ -jea Sesi 'a -ti' tɔ' 'un, -bo -tion" nynokpae' nɪ 'e va' 'wlvavn "klu ε, -mε vmv -je vυpυ sɔn o po. Vυ 'bo vυpυ "i "taie 'bo Kea -gbu "jru, -bo ε nɪ kan' a, -mε Kea -gbu 'beε' ε 'je -tion" nynokpae' -vυ sea nyɔ 'ble sɔn o po.

Kea -gbu 'a nyvsoa

17 Nyv -vυ -tea' Kea -gbu "jru kpy' i -wee -vva poε -je o ka -cɔɔn' ka a, nyv 'e vυpυ 'a ni' -te' -o, -wee de -ε -ke vυ -kɔɔa "jrii ε, nyv 'e ε vυ "nyɪ, 'de ε 'je vυpυ isiie-. Nyv -a -tmυa Kea 'a wlv -wee -vva tɔɔ ε nyv 'de vva' 'kpy -wee' "klein 'un ε, vυpυ nyv 'je kan' nυ mɔ -gblein'.

18 'Kaa wlv -ε -crɪa' 'de Kea 'sbε 'di ε, ke 'da ka, ε 'naa :

Bli' -εε svvan -ma ko ε, -in -bo ε "wɔin kpyv ε.

-Wee ε 'da ka ke'wle :

De -ε -ke dbonvɪ -kɔɔa' "i ε, εmε ɔ 'e 'je.

19 Timote, -bo nyɔ nɛ "i ɔ 'je Kea -gbu 'a nyɔsoa due' -ti' "kpei -tuu" ε, -in -bo ε 'wɔɔɛn-, -bo ε se 'e nyɔ 'sɔɔn ke taan 'wɔn ji ε.

20 -Bo nyɔ nɛ 'e ɔɔɔɔ "klu -wɛɛ ɔ nɔ desauɔn ε, -mɛ -in -cɛ' ɔ "bli 'bo nyɔ -kwea -wɛɛ faun 'je nyɔ -ju -sia 'o nɔ -ke.

21 De -ɛɛ -ciɛ 'ma cria 'de -ɔn -pee -ta, ε nɛ 'bo Kea ke Sesi Klisi ke Kea 'a "soa-wi" ε -teea kpɔi' "juɔi -o : -in -je ia' wlu tu wɔn. -Bo -ma sea kan' nɔ ε, -in nɛ 'de "isrɛa' 'ɔn, -in -bo nyɔ 'mii 'craa.

22 -In -bo "kpei cruɛ 'su -in -bo nyɔ kwa "jru -teɛ, -wɛɛ -in -bo ɔ dɔbo kwa -teɛ, 'de nyɔ jru' 'a dɔsain ɔ nɔ nɔ ia' -kao je -ɔn 'ɔn -craa-. Ka -ma -tu'a -ma -cɛ" 'ε -ti' -in -tu" kan' -ma -cɛ" 'ε -ti', -wɛɛ -in -je 'pepe nɔ-.

23 Ka -maa' 'wɔɔa 'blɔɔ -mɔ kaan 'ja a, -mɛ -in -bo "ni 'a 'su 'naa, 'de -ma -kuo" -ε sea nma" ka nɛ 'a -ti' 'ɔn ε, -in -na nɔ mɔ mɔ" -ke.

24 Nyɔ jru' 'a dɔsain ɔ nɔ nɔ " -ti nyɔ 'ji juo ε, -mɛ i pɔɛ "jri "kpae' sese, 'de nyɔ jru' 'a dɔsain pa 'kwla, nɔ" -ti nyɔ 'ji juo ε, -mɛ nɔ" -si'.

25 'Kamɔ kplɔn 'dɔɛ nɔa' foo' 'su nɛ -ke, -bo nyɔ jru' nɔ i ε, ia pɔɛ "jri "kpae' -wɛɛ nyɔ a juɔ, 'de -bo 'jru nɔ i ε, ɔ nɔ 'wɔɔ-, 'kaa i se ε 'bɛɛ- i 'je 'kwla pa.

6

Kɔɔɔɔ -te' ɔɔa' 'bleɔn 'a ni'

1 Nyɔ "klein nyɔ 'blea kɔɔn 'ɔn ε, ɔ 'je ɔɔa' 'bleɔn-wi" de 'ɔn, ɔ -te' ɔɔɔɔ 'a ni', -wɛɛ nyɔ jru' je Kea 'a 'nyɔ ke εε' wlu -aa tɔɔa nyɔ dooa-.

2 'De kɔɔɔɔ -ju -ɔɔa 'bleɔn a naa Kea 'a -jei" ε, ɔ -te' ɔɔɔɔ 'a ni'. De ɔɔa' 'bleɔn nɔa ɔɔɔɔ 'a de'di -wi" 'de Sesi 'ɔn ε, ε 'bo ε nɛ -wɛɛ ɔ 'bo ɔɔa' wɔn 'je -ti 'bɔɛ. ɔ 'bo ɔɔa' dɔbo 'plɔ 'ɔn nɔɔɛ, 'kaa -je ɔɔa' 'bleɔn-wi" -mɔ nɔa Kea 'a -jei" naaɔn -wɛɛ Kea kma ɔɔɔɔ 'a -ti', 'de ɔɔa nɔa ba 'dɔɛ "jrii ε, εmɛ -ti ɔ 'je ɔɔɔɔ "juɔi nɔ 'de ɔɔa' 'kpi -wee' "klein 'ɔn.

Nyɔ -a tɔɔa nyɔ si-ti

Dɔ -in -jea nyɔ tɔɔ-, -wɛɛ -ia -ciɛ -in -jea cri 'de ɔ -pee, ɔ nɔ -nao.

3 -Bo nyɔ ɔ sea nyɔ dɔ jru' tɔɔ- 'bo -mɛ 'de -wɛɛ ɔ se ε "i nɛ ɔ 'je -aa Tu"bo Sesi

Klisi 'a wlu -i -nɔa tɔ' -ti doin" o pɔ, 'de ɔɔ' tɔɔ nyɔ Kea 'a -jei" naaɔn- -cɛɛn' ε,

4 -mɛ -cɛi" 'bɛɛa' -ji" 'de ɔ 'ɔn, ɔ se de jre' juo-. Ba o -tooa' o, dɔ -i sea -ti' kɔn 'ɔ 'tmɔa' o, ɔmɔ -ia "dia ɔɔ 'je. 'Bo wlu -nɔa 'mɔa- "kpei 'bomɔ nyɔ -ɔɔa pɔa ɔɔ' wlu doin" o a tba -wɛɛ ɔɔa nɔ ba -kwɔn o, 'de ɔɔa' 'su a dooa ba 'a 'nyɔ 'de ɔɔa naa ba tɔ' saun "kpei-.

5 Nyɔ -ɔɔa tɔ' nyɔ "jrii -wɛɛ -ɔɔ sea tɔ' -ti juo ε, ba o -tooa' -i sea ɔ 'ble ε, ia' 'su ɔɔa -pɔn i. -Bo ɔɔmɔ a sea 'je ε, ɔ 'na -mɛ Kea 'a -jei" naa' -mɛ "wliiɛ- i -pɔnde -o.

6 -Bo de -in blea ε 'bɛɛ -ɔn jri 'de i ε, mɛ Kea 'a -jei" naa' nɛ "wliiɛ- 'blea' 'a "ni 'a "jru -o -cɛɛn.

7 -Ta -aa -wɔɔa' -a se de jre' 'nɔ 'blɔa- "kpei ja. -Bo -aa sea 'nɔ 'kmɔ "kpei 'wɔ -ke ε, -a -ke de jre' se mui.

8 -Bo -aa sea de 'je -aa sea di, -wɛɛ -aa sea de 'je -aa sea 'ɔnpaa, -mɛ de -nao.

9 'Kaa nyɔ -ju -ɔɔa -pɔn "wliiɛ- 'blea 'a 'su i, ɔɔa' nyɔ tu ε, ɔɔa' -kwɔle desauɔn nɔ -ti, de-nɛε' "wliiɛ- ε pɔoa ɔɔɔɔ pɛε "i, εmɛ -nɛε' -wɛɛ ɔɔa' 'tɔn nɔdɔ 'ble ɔɔɔɔ kɔɔn 'ɔn. 'De "wliiɛ 'ε -ti' 'ɔn ε, ɔɔa nɛε kpɛɛn' dɔ -tuu"-tuu -ciɛi" i. Ia' dɔ tu mɔ -a mɛ nɔa' -wɛɛ ɔɔa' 'kmɔ 'je i sɔn-, 'de ɔ 'je "ma,

10 de-nɛε' 'wei 'a 'tɔn a pɔɛ dɔsain -tuu"-tuu 'a 'sɔn 'de nyɔ 'ɔn. Nyɔ jru' εε' de tu nɔa 'e pɛε o -wɛɛ ε -sia' -jei" ε, ɔ 'bo Sesi 'a -ti' o, ɔɔa' -cɛ" 'kpa -nɛε' -wɛɛ ɔ 'kpa "nmianyɔ-.

Pɔɔ a -tuɛ" Timote 'sni

11 'Kaa -mɔ Timote, -in -nɛε Kea 'a nyɔ -o, -in -tɛɛn dɔ -nɔa 'mɔa- kɔn. -In -pɔn "isrɛa' i, -in -si' Kea o, -in -te' ε -kwɔl". -In -kma nyɔ 'a -ti', -in -bɛɛ' pɛε "wɔɔn, -in -nɔ kupeɛε' nyɔ.

12 -In -fɔn' tɔ ka -cɔɔn' ka 'de Kea -kwɔl' -tea' 'ɔn. -In -kpɔɔn 'kmɔnɔa' -sea' -kwɛ -ta 'ble sɔn 'sɔɔn, εmɛ -εε 'daa' Kea 'da -ɔn, -wɛɛ -εε -ti' 'ɔn -in cɛn wlu -tie" 'dɔɛ 'ɔn 'bo nyɔ -tuu"-tuu "juɔi.

13 Timote, wlu 'ma 'tmɔa -ɔn -ta, ε nɛ 'bo Kea ke Sesi Klisi "juɔi -o. Kea -nɛ, dɔ -wee' "klein 'a 'kmɔnɔa' nɛε 'de ε 'kwa. 'De Sesi Klisi -mɔ ε, ɔ se tɔ' -ti 'tmɔa' plee 'de -gbua'na Pɔnsɔ Pilatɔ -pee.

14 -In -je εε' wlu tu wɔn -in -tu" εε' -tu' -wεε -in je -kɔ -pɔn" nɪ-. Nyɔ 'bo -ɔn "bli -ceε mamaɔ 'sɔ -aa Tɔ"bo Sesi Klisi 'je de ji.

15 Nɔ" -ε 'di Sesi 'jea ji ε, 'diwɔnmɔ Kea mε -tu" εε' nɔ" tu -wεε -ε -je ɔ 'kwla -sa. Kea mε -nɪ 'beɔ-wi" 'a 'Beɔ, εmε -nɪ tu"bo -wi" 'a Tɔ"bo.

16 εε' 'sɔ -se' 'mε-ta 'ble. ε "tiε 'e -sɔn' 'ɔn, εε' -sɔn' tu ε, nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je 'e ε -pɔn" 'kpa. Nyɔ jɔ' se ε 'jriε- 'jee- due', 'de nyɔ se ε 'bεε- ɔ 'je ε 'jriε- 'jee-. εmε -ble 'beɔde ke 'nynɪ 'wɔa' ke 'ikmaa' jeejee. 'Kamɔ ε 'je nɪ.

"Wliεjeɔn 'a fεn' -saawlu

17 Nyɔ -blea "wliε- 'nɔ 'kmɔ "kpei ε, -in -tmɔɔ' sɔ -pɔ "wliε- se -kwɪ" -te' ka nɪ-. Uɔ 'bo sɔa' -cei" 'beεε, sɔ 'bo "wliε- tɔ' "itbaa, 'kaa sɔ -te' Kea -kwɪ" ka-, dε-nɔε' Kea mε ε -nyɪ" nyɔ dɪ -wee' "klein, -wεε ɪ 'je nyɔ 'a 'mɔa- 'ble.

18 -In -tmɔɔ' sɔpɔ -wεε sɔ 'je dɪ 'dɔε nɔa 'a jeɔn nɪ-. Uɔ -sa dε kwai, dɪ sɔ 'blea sɔ ke nyɔ -gblɪ' 'ɔn.

19 -Bo sɔa sea kan' nɔ ε, Kea a mɔε sɔpɔ "diwan poa' 'de nya, -mε sɔa 'kɪεn sɔa' "wliε- 'jrui 'de jaɔn 'di, -mε sɔ tba -ta -cɔɔn' tɔ' -wεε sɔ 'je 'kmɔnɪa' sea' -kwe -ta 'ble sɪn 'sɔɔn kɔpɔn-.

20 Timote 'ma "ju, dε Kea -tea' -ɔn kwa a, -in -tu" εε' -tɪ' ka -cɔɔn' ka. -In -ke nyɔ -sɔa -tooa' ba o -seea' i. Wlu sɔa 'tmɔa ɪ se 'de 'ble, ɪ se ε 'bεε- ɪ 'je nyɔ 'a Kea -kwɪ" -tea' 'dɔε "jrui nɔ.

21 Uɔa 'daa- ba o -tooa' -mε dε "i jua', 'kaa ε se dε "i jua' -ceεn' nɪ-. εmε nyɔ jɔ' bla 'o 'de, -wεε sɔ -sa Kea tɔ' "i.

Kea pɔ nyɔ -sɔ -ke -in -tea i "diwan !

'Sβε 'ε 'σων -νε Ρωο ποα Timote -jei" ε

Jewlu

¹ Μω Ρωο, 'ιν ντε Sesi Klisi 'a dboi -ο 'de Kea 'a -kwlti 'bn. 'Kmtnta' ε "sia 'nynti -wεε -bo -a -ke Sesi "sii- "i 'de -a -jea 'je ε, εμε ε νι "i -wεε -εε -ti' 'in 'je 'tmv.

² -Μω Timote, -ο -νια 'ma -ti' kmaju ε, -μο 'ma ja 'sβε-.

-A "Bo Kea ke -aa Tυ"bo Sesi Klisi po -bn "diwan, ε 'je -ma wεε- 'je, 'de -ma pεε 'je blu.

Ρωο a ποε Kea 'σε- -wεε οω kuu Timote 'a di i

³ Kea -a "bo -wi" nυba "juoi tein" ε, 'ma po ε 'σε-, εμε 'ma nυb "juoi -ke 'de pεε -cεen' 'bn, δε-νυε' -bo 'ma sea Kea "juoi nυb ε, 'ma pεε se inyna-. 'De "Maυwι ο, 'jrv-gbaowι 'di ο, 'ma ποε -ma -ti' -kwlv ο jeejee, 'de 'ma baewlu 'di 'ma ποε Kea 'σε- 'de -ma -ti' 'bn.

⁴ -Ta -in -ke 'ma cεean "i -wεε -ma -ftan" a, -bo 'in po 'o 'a -ti' -kwlv ο 'sv ε, 'in -nυei" -in -ke 'ma -a -je 'jee- -wεε 'in 'di 'je wον nmω-.

⁵ Ka -ma Kea -kwlv" -tea' sea "jrideποα' -son ni ε, εε' -ti' se 'bn ο "mae'-. Kea -kwlv" -tea' -ε -νια 'e -in -na" Loisi ke -in de Enisi 'bn tein" ε, 'in 'je kan' 'mε, εε' Kea -kwlv" -tea' tu mε -ti" 'de -in 'bn -ke.

⁶ Εμε -ti' 'ma poo -bn εε' -ti' -kwlv ο -wεε -paan' 'in -tea' -bn kwa "jru -wεε Kea nυa -bn "jrii ε, 'de -in -je nε "kpei ni 'de εε' -ti' 'bn,

⁷ δε-νυε' Kea "nyl -avn εε' -Suu 'mε -wεε -a -je nε "kpei ni-. Ε se -avn εε' -Suu "nyl -wεε -a -je "kpei 'mε. εε' -Suu tu mε -nυε' -wεε -a -ble 'kpi 'de -a -kma nυb 'a -ti', -wεε -a -juo -aa -cε" 'ε ka.

⁸ -Je ε nia kan' -mo 'ja a, -mε -bo -ma sea Tυ"bo 'a -ti' 'tmv ε, -tin' 'bo -bn -nυβε. 'De δε 'mo nia -kaso 'di 'de οω' -ti' 'bn ε, εε' -tin' 'bo -bn -nυβε -ke. 'Kpi -ji Kea "nyia -bn ε, -in -duo" -mi 'bn ka- -wεε -in -ke 'ma -a -je -pōia" -ti' 'a 'kle 'je.

⁹ Kea -nε, εμε -pυv' -avn, εμε -da -avn -wεε -a -je εε' 'cε ni-. Ε se 'de -aa nυdt

'a -ti' 'bn ni-, 'kaa εε' -cε" 'kpa -te' ε sese -wεε -ε nυ -avn 'saavn "jrii. 'De Sesi Klisi 'bn mo ε cεen -wεε ε nυ -avn εε' 'saavn tu "jrii, -mε 'kmv se nυβε ke.

¹⁰ -Ta -aa 'Pυvi Sesi Klisi jia, 'bomω εε' 'saavn tu poo "jri "kpae' 'de -a -pee. Sesi Klisi mo -kpa' tv 'a "jru 'bo 'mεa' "kpei. Omō -ja -pōia" -ti -kwlv. Ia' -pōia" -ti tu mι -ni 'kmtnta' -ε sea -kwε -ta 'ble ke ku dee -ε sea 'mε-ta 'ble -aa mua 'jea' ke-.

¹¹ -Pōia" -ti -ni umi -ia -ti' 'in -teeε 'o -wεε 'in dbooε- 'de 'in 'ji 'tmv -wεε 'in 'ji nυb tōv-.

¹² 'De ia' -ti' 'bn mo 'ma 'jee- 'kle 'de -stanwι 'di. 'Kaa ε se 'ma -tin' 'ble, δε-νυε' "ju -ov -ti' 'mo 'jea tv' 'bn ε, 'in juuv'. 'In 'je kan' 'mε dbo v -tea' 'bn kwa a, v 'bεε- v 'je ε ifuo mamav 'sv ov -nε 'wι 'je 'o nυb "jru ni-.

¹³ Tv' -ti' 'a wlv 'in 'tmva -bn ε, umi -in -je ja -gbvn -wεε -in -je 'o 'de bla. -Bo -a -ke Sesi Klisi "sii- "i ε, -mε Kea -kwlv" -tea' ke nυb 'a -ti' kmaa' -i -wlvα 'de v 'bn ε, umi -in -je "klii-.

¹⁴ Di Kea -tea' -bn kwa nιε dεwον, -in -tu" ia' -ti'. Kea 'a -Suu -ε -tia" 'de -in 'bn ε, εμε -εε mu -bn svn ο poa'.

Ρωο 'a -ti' -tu" -ti

¹⁵ Ka 'in nia 'e 'kle 'di -wεε nυb "klein -bv -wlvα 'e Asiblvα "kpei bv 'boα 'ma -ti' ο ε, -in -wovn'. Fiseli ke Emoseni ni 'e vυpv "klu 'mε -ke.

¹⁶ Onesifov -mo ε, 'in nιε "i Kea 'je v ke ov -gbv" -sonyv 'a wεε 'je, δε-νυε' omō -v -tu" 'bn -ti' -kwlv i tein" kpe -tuu"-tuu. De "cin nia 'bn svn' 'no -kaso 'di ε, εε' -tin' se v nυb.

¹⁷ -Ta v jia -ta Rōmv ε, v -pon 'mii 'de nai' 'blea' 'bn mamav 'sv v je 'bn 'je.

¹⁸ 'In nιε "i Tυ"bo 'je ov wεε 'je -wεε ε 'je v 'saavn "jrii nυ 'pee 'jewι ο. -Ma -cε" 'kpa 'je kan' 'mε 'pepe -ta 'in nia 'bo Efεsv ε, v nυε 'bn 'dve "jrii kpe -tuu"-tuu.

2

-In -bo 'kle pleε

¹ 'Ma "ju, -mo 'ja a, -je Sesi Klisi nυa -bn 'saavn "jrii ε, -mε -in -duo" 'kpi 'bn.

² Di "klein -in -wovan 'de 'bn 'wovn -wεε nυb -tuu"-tuu poa -ti' ο ε, nυb -nia -kwlv" -te' ka, -wεε -bv -jea ia' nυb tōva' 'bεε- ε, vυpv -in -ji kwa -te'.

3 -Mɔ -ke ε, -bo -ma sea 'kle 'je -wεε -ma sea sea a, -in -wɔɔn' 'o ka 'mɔ nɪa. -In -nɪε Sesi Klisti 'a "soai -o, -in -bo wlu fai" pɔɔε-.

4 Nyɔ ɔ -nɪa "soa 'bn ε, -bo ɔ nɪε "i ɔ 'je 'e ɔɔ' "jrukɔ' i -tei "jri 'dei nmɔɔ ε, ɔ se ε 'bεε- ɔ 'je "soadbo ke -kwɔɔdɔbo nɪa' 'blee-.

5 'De nyɔ -ɔɔ plea -wεε -ɔ -ke nyɔ a -tooa' i ε, -bo ɔ nɪε "i ɔ 'je plea 'a "jru kpa a, -mε ka nyɔ "sia 'nynɪ, 'kamɔ ɔ 'je ple -wεε ɔ 'je -kei" 'je.

6 'De -tiɔɔnvi -mɔ ke'wɪε ε, ɔ 'je sɔn ikuu -o -kli ɔ 'je dɔbo nɪ, -mε -bo ɔɔ sea ɔɔ' dɔbo 'a "i-saajɔ di ε, ε nmɔ "jrii.

7 Nyɔ 'a kpe taan -nɪ, dε 'in 'tmɔa 'de sɔa' -ti' 'bn ε, -in -nεε tɔ' "kpei -wεε -in -je ε 'mii 'wɔn. Tu"bo a muε -bn tɔ'di pɔa', -wεε -in -je 'e ɪ -wee' "klein 'dei 'wɔn.

8 -In pɔ Sesi Klisti 'a -ti' -kwɪɔ o, ɔmɔ -wɪɔ 'e Davidɪ 'a "ji 'di -wεε -ɔ -sɔn "kunyɔɔ'. -Pɔia" -ti 'ma 'tmɔa, 'kamɔ ɪ 'da.

9 'De dε 'ma 'tmɔa -pɔia" -ti ε, εmε -nɪε' -wεε 'ma 'je 'kle, -wεε 'in mu mamav 'sɔ nyɔ pɔ 'bn "cɪn sɔn', ka nyɔ a pɔa "ku 'dbai "cɪn sɔn' ε. 'Kaa Kea 'a wlu -mε se "cɪn di nɪ-, nyɔ a 'tmɔsε' jeejee.

10 Nyɔ Kea 'da -wεε -sɔ -jea 'pɔa -nɪa 'e Sesi Klisti 'bn ke εε' 'beɔ dε 'je 'a -ti' 'bn ε 'in 'wɔɔn- 'kle 'a "kwɪɔ -wee' mε 'de pɔε i kua' 'bn.

11 Wlu -crɪa' 'de Kea 'a 'sbε 'di ε nɪε tɔ', ε 'naa :

-Bo ɔ ke -a -to 'e -aa 'kmɔ -tadue ε, -mε ɔ ke -aa muε 'kmɔnɪa' -tadue -ke.

12 -Bo -a -ble nai" 'de ɔɔ' -ti' 'bn ε, ɔ ke -aa muε 'nynɪ i 'wɪsɔa' -ke. 'De -bo -a -na -a se ɔ juo ε, ɔmɔ ɔ muε nɪa' ɔ se -a -juo -ke.

13 -Bo -apɔ mɔ 'ɔ kɔn wlu "kpei ε, ɔmɔ ɔ kɔn wlu "kpei-, dε-nɪε' ɔ se ε 'bεε- ɔ 'je ɔɔ' -cε" 'kpa wɔn -sa.

Dbonvi -ɔɔ 'blei a pɔ ɔ -ti' o ε

14 Dɪ -nɪ, -bo -ma sɪ nyɔ kwa -te' ε, -mε -in -pɔɔ sɔpɔ -ti' -kwɪɔ o, -wεε wlu -ɪ sea 'de 'ble ε, sɔ 'bo ɪ "kpei -cεε. Ia' wlu tu ε, nyɔ -sɔa pɔ ɪ doin" o ε, sɔpɔ ɪa wa 'kɔɪ "i 'de -sɔa -wɪɔ 'o tɔ' -ti 'a -jei" -wεε -sɔa -ma". Dɪ -ɪa -cɪε -in -jea cri 'de sɔ -pee 'bo Kea "juɔɪ, ɪmɪ -nao.

15 -In -kɔn -ma -cε" i -wεε -in -je -ti' o pɔ ka nɪ 'de Kea "jri 'de. Dε jɪε' 'bo -bn

-tɪn' "i 'dbaa 'de -ma dɔbo nɪsɔn 'bn, -in -tɔɔ nyɔ tɔ' -ti 'a wlu 'de "isɪεa' 'bn.

16 -In -tεεn nyɔ -sɔa -tooa' ba o kɪn. Wlu sɔa 'tmɔa ɪ nɪε wlu -gbai" -o, ɪ se 'de 'ble -wεε ɪa tεεn nyɔ Kea o.

17 Sɔa' nyɔ tu ε, ka -sɔnkpaie nɪa -wεε εε dia nyɔ 'a -sɪεn' 'de εε' -cuo" tu 'a 'bɔa' nɪa 'kle ε, 'kamɔ sɔa' wlu nɪ-. 'De sɔa' nyɔ tu "klu mɔ Imene ke Filetɪ nɪ-.

18 Sɔ 'wɪɔ 'o tɔ' -ti 'a -jei" 'mε -wεε sɔa nɪε 'de nyɔ jɪv' a 'bɔ Kea -kwɪɔ" -tea' o, dε-nɪε' dε sɔa 'tmɔa εmε -nɪ sɔ 'na "kunyɔɔ' sɔn-tɪ -a mua jia' a, 'wɪɔ 'o -jei" -wεε- 'bode.

19 'Kaa Kea 'a nyɔ dεtɔɔsɔn se kan' nɪ, ε -kɔ' -gbu" 'a -gban -je -teea -mε nɪε -sisi' ke. Wlu -crɪa' 'bo ε -kwɪɔ" ε, ε ka : Tu"bo juo εε' 'cε 'mε 'de nyɔ "klu, 'de nyɔ ɔ -na -ɔ -nɪε Tu"bo 'a nyɔ ε, -mε -mɔ ke dεsɔn 'je i -seea' -o.

20 -In -gbɔn 'nɔ, 'de -gbu" klaa" 'di ε, "tiedɪ 'a kpe -tuu"-tuu -nɪ 'e, 'sanitiei ke 'weitiei 'a 'sɔ se 'e nɪ-, tutiei ke metiei nɪ 'e 'mε -ke. Jɪv' -nɪ 'e nyɔ 'ɔ pɔ "kpaε' flε-, jɪv' -nɪ 'e nyɔ ɔ pɔ "kpaε' 'wɪ 'o 'wɪ -wεε -ɪ -bεε' -ɪ -je -flen" kɔn.

21 Dεsɔn -εε -ti' 'ma 'tmɔa -bo nyɔ tεεn ε o ε, -mε ɔɔ muε "tiei -jɪ -nɪa 'o bae' kpa ka nɪa', dε-nɪε' ɔ -te ɔɔ' jei 'a -tea'. ɔ 'bleε nɪsɔdɔbo 'de ɔ 'kwa -wεε ɔ -te dɪ 'dɔε nɪa 'a kein "ke.

22 -In -bo -koa" i-saan" 'a 'tɔn nɪ-tɪ o 'kpa a. Dε -in -jea i -pɔn ε, εmε -nɪ "isɪεa' o, Kea -kwɪɔ" -tea' o, nyɔ 'a -ti' kmaa' o, pɔε 'a blua' o, ε ke nyɔ -sɔa -gbεεa' Tu"bo 'de pɔε -cεεn' 'bn ke-.

23 Dɪ -ɪ sea 'de 'ble ε, -in -fuun ɪa' dɪ tu nya. -In -je kan' 'mε ɪa' dɪ tu 'a se -cεa' "jru "kpei- pɔ.

24 Nyɔ -ɔɔ nɪa Kea 'a dɔbo -mɔ ke nyɔ 'bo -cεε', dε -je ɔ 'jea nɪ ε, εmε -nɪ ɔ 'je 'di wɔn nmɔ 'de nyɔ -wee' -pee -wεε ɔ 'je nyɔ dε tɔɔ ka juo, 'de ɔ 'je pɔε "wɔin 'bεε-.

25 Nyɔ -sɔa -tea' ɔɔ' wlu -ti' -kɔ woi ε, ɔ -sa sɔpɔ kɪn 'kwa i 'de ku peeε 'bn. -Bo ɔɔ sea kan' nɪ -mε ɔ tɔa Kea tɔ' "i. Kea 'beεε' ε 'je ε nɪ -wεε sɔ 'je kɪn fai" pɔɔ-, 'de sɔ 'je tɔ' -ti juo-.

26 εmε -εε muε nɪa' -wεε ka sɔ -sia' -jei" ε, 'je ε juo-, -wεε sɔ 'je 'e -sɔn 'ɔ -sebeε 'di 'wɪɔ. -Sɔn 'ɔ -sebeε mε -ε -kɔn sɔpɔ,

εμε -ti υβα 'je o wον, -wεε υβα nu oω' 'tun nu-ti.

3

De'boω -son 'o juo'in

1 -Ma -jee', de 'boω -son 'di ε, no" sain -a mu 'e nyu 'jru nua'.

2 Nyioopy a mue υβα 'su 'a 'dœ i -pœan', υβα mue 'wei 'a -ti' kmaa', υβα mue υβα -ce" wον kua', -wεε υb 'je υβα -cei" 'βεε-. Uba mue Kea 'a 'nyu dooa', υb se υb "bo -wi" wον 'jei, -bo nyo nu υopy 'dœ "jrii ε, υb se o 'se poi, υb se kpoi" -teed' 'a ni' -te' i,

3 υβα mue nyu si-ti "kpei bla 'a, υb se υopy 'a -ce" "wœin 'βεi, υβα mue nyu wον "kpei- kmaa' -wεε υb 'je υopy -cruun" "jrii nu, υβα mue di 'dœ 'un 'nyea'.

4 Uba mue nyu -ti' "kpei 'nu'a' -wεε υb 'je υopy bu 'de -sa. Uba mue "jru kua' -wεε υb 'je υβα 'tun nu-ti nu. -Cei" 'βεεa' a mue 'de υopy 'un "jia', υβα mue υβα 'tun nud' 'a -ti' kmaa' ε 'je Kea -sii.

5 Uba mue Kea -kwli" -teun 'a kpln nua', 'kaa "ikmaa' -ε -wlv'a 'e Kea -kwli" -tea' 'un se 'e υopy 'a 'kmu 'un nu. Uba' nyu tu ε, υb ke -in -seea' i.

6 Nyu jru' -ni 'e υopy "klu -wεε -υβα -pœn 'e 'nynokpae' -υb sea 'diikuu o -gbi" 'dii, 'de -υβα -blee' υopy wε-ε" o, -wεε υb 'je 'o υopy 'a wlu 'de bla. Uba' 'nynokpae' tu ε, υb nuε "i υb 'je wlu dee 'wον jeejee. Desavn nua' 'bleε υopy kœn 'un, υb nuε "i nyu 'e υopy 'sni -tu" jeejee. Uba' 'tœnu di m' -ia po υopy -je o.

7 'De εε' -ti' 'un υβα 'cian di 'mε -cian -cian"-, 'kaa υb se to' -ti juo due'.

8-9 Uba' nyu tu ε, υβα -tee to' -ti -ti' -kœ woi, υb se ε "i nu υb 'ju' 'wœn-, de-nœ' υβα' to' nynie "jrii, -wεε υβα' 'wον 'e di -wee' 'dei 'bode. Ub se Kea -kwli" -tea' 'βεε-. 'Kaa υb se -ta -tœn' nyui, de-nœ' ka υβα' nyu detœœsun sea 'de bla ka nu ε, nyu -wee' a mue kan' 'jea', 'kamœ Sanœst ke Sambrest -te' Moist 'a wlu -ti' -kœ woi tein".

'Sni -tu" wlu

10 'De -mœ ε, Timote, di 'in tœœ -un ε, -in -ju'. -In -je 'ma nasœn 'mε. De 'in nua "i 'in 'jea nu 'de 'ma 'kmu 'un ε, -in -juε'. -In sie 'ma Kea -kwli" -tea' o, 'ma pœε "wœin

'βεεa' o, 'ma nyu 'a -ti' kmaa' "jriε- o 'mε, ε ke 'ma nai" 'blea' ke-.

11 -Ta nyioopy a -tuu" 'a 'un 'kle, -wεε 'un 'jea 'ma -ce" wον ε, -in -je εε' -ta 'mε. Di "klein nyu nua 'un "jrii 'bo Antioστ ke Ikonu ke Litru ε, -in -ju', 'kle 'a kpe -jewε- 'un se 'un jii ε- ? 'Kaa Tu"bo mœ -sie 'un o 'de i -wee' 'kwa.

12 -Ma -jee', nyu -υb -nua "i -υb -jea 'e Kea "jri 'dei nmœœ -wεε -υb -ke Sesi Klisi 'jea "i "sii ε, υβα mue υβα' -ce" wον 'jea' see.

13 'Kaa 'diwœnyunio ke nyu 'srœipœœun-wi" a mue desavn nua', υb 'je "jru o muu -cœœn'. Uba mue nyu jru' "maa' ka υβα' -ce" "ma a.

14 -Mœ 'ja a, di -in -cian a, -in -te' 'e i 'dei -sisi'. Nyu -υb 'un -in -cian ia' di tu ε, -in -juuo υopy 'mε, εμε -ti ka di υb 'tmœ nua to', -in -je kan'.

15 De -tba' 'e -ma -saan" no" ε, -in -juo Kea 'a wlu -i -crua' 'mε. Ia' wlu tu 'βεε- i 'je nyo to'di po, -wεε -bo o 'je Sesi Klisi 'a -ti' to' 'un ε, 'de o 'je 'pu.

16 Wlu "klein Kea nua "i -i -jea 'cruε imi ε jii 'de εε' -Suu 'un -wεε ε 'na nyio 'cru' 'de εε' 'sbε 'di. Εμε -ti i nu nyu to' -ti toœ ka, -wεε i 'je ε nu 'de nyio 'je desavn "i juo-, imi -je nyu kpln 'kwa i-sa, imi -je ε nu -wεε nyu 'je 'e Kea "jri 'dei nmœœa' 'cian.

17 -Wεε nyo -œœ nua Kea 'a dbo 'je to'di ni, 'de o 'je di 'dœ 'a "kwli -wee' 'a nu ka juo-.

4

1 De -εε -ciε 'ma cria 'de -un -pee -ta, ε nu 'bo Kea ke Sesi Klisi "juœi -o. œmœ -œœ mu jia' -wεε -œ -je 'kmœunœn ke 'mœun 'a 'pee 'je -wεε -œ -je 'nyu' wlv.

2 'De εε' -ti' 'un ε, -in -tmœ Kea 'a wlu -in -duo" 'kpu 'un : -Bo no" nu -un -kwa o, -bo no" se -un 'kwa nu o, -in -te Kea 'a wlu 'tmœa 'a kein"ke. -In -tmœ ε 'e nyu -pee -wεε υb 'je υβα' disain "i juo-. -In -sa nyu kpln 'kwa i, -in -kuu nyu 'a di i. De "o de -ma mua nyu tœœa' a, -in -βεε' pœε "wœin -cœœn',

3 de-nœε' no" jre' -εε mu nynia', -wεε nyioopy- se to' -ti 'a wlu doin" o poi, 'kaa υβα' pœε a mue 'svœan' 'de di -ia "dia υβα 'jea 'a -ti' 'un. Εμε -εε mue nua' -wεε υb

'je nyu detooun -tuu"-tuu "jrui 'kɪn- -wɛe ʊʊ 'je ʊʊpɔ dɪ -nmɔɔa 'e ʊʊ deɪn" 'dii tɔɔ-.

4 ʊʊa muɛ tɔ' -tɪ 'kpɔ "i tooa' -wɛe ʊʊ 'je 'e sɪ ke "i poo-tɪ o "biie-.

5 'Kaa -mɔ 'ja a, -ɪn -juo -ma -cɛ" 'ɛ ka 'de dɪ -wee' 'ʊn, -ɪn -bɛɛ' 'kle "wɔɪn. Dbo -poia" Kea 'a -tɪ' 'tmɔi 'jea nɔ ɛ, ɛmɛ -ɪn -je nɔ. -ɪn nɔ -ma dbo ka -cɔɔn' ka-.

Pɔɔ 'a "kpei -tɪ

6 'De -bo ɛ -tu" 'mɔ ɛ, -mɛ 'mɔ nɪɛ 'sraade o sese, 'de 'ma mu nɔ" "kɔʊan- i wɛ.

7 'ɪn -fɔn tɔ 'mɛ ka -cɔɔn' ka. 'ɪn -cra' plea" 'jrɪ -wɛ-. 'ɪn kpɔn ɛ Sesi 'a -tɪ' -kwɪ" -tea' i.

8 Dɛ -tba' 'e -sɪanwɪ 'di ɛ, tɔ 'a "jrɪ 'ɪn kpa a, ɛɛ' -kei" 'ɪn 'jea 'je mɛ 'ma "jriɛ- nɪ -pɔn". ɛɛ' -kei" tu mɛ -nɪ tɔ "bofan. ɛɛ' 'fan tu ɛ, nyu -ʊʊ -sɛɛai", ʊʊpɔ ɔ 'je ɛ "nyɪ. -Sɔntɪ ɔɔ mua de jia' a, -mɛ ɔɔ mu ɛ 'ʊn "nyɪa', dɛ-nɔɛ' ɔmɔ -ɔɔ -je nyu 'a 'pee 'je 'de "isɾɛa' 'ʊn. ɛ se 'ma 'sɔ mɔ ɔ 'je ɛ "nyɪ nɪ-, 'kaa nyu "klein ɔɔ' deji -tɪ 'a 'tɔn nɪa 'e pɛɛ o ɛ, ɔɔ mu ɛ ʊʊpɔ "nyɪa' -ke.

De'boɔwlu

9 -ɪn -kpɔʊn -ma -cɛ" i, -ɪn ji, -ɪn -je 'ʊn jɛɛ -too"-,

10 dɛ-nɔɛ' Demasɪ 'bɔ 'ʊn 'ɛ, 'de 'kmɔ "kpeidɪ -nɪa -sɪanwɪ 'di 'a -tɪ', ɛ je Kea 'a -tɪ' -sii. ɔ muɛ Tesalonikɪ. Klesan foo" 'sɔ muɛ 'e Galasiblɔa "kpei, Titɪ muɛ 'e Damasiblɔa "kpei -ke.

11 Luikɪ 'a 'sɔ mɔ -ke 'ma -a -nɪ 'nɔ. -Bo -ma sea ji ɛ, -mɛ -ɪn -ke Makɪ ji, dɛ-nɔɛ' dbo 'ma nɔa -ta, ɔ 'bɛɛ- ɔ 'je 'ʊn sɔn o pɔ.

12 'ɪn dboɛ Tisikɪ 'de Efɛsɪ.

13 -Bo -ma sea ji ɛ, -mɛ -ja 'ʊn 'ma "bai -tɔɔn, 'ɪn sɪɛ 'e Kapusɪ o -gbu" 'bo Troasɪ, ɛ ke 'ma 'sbɪ ke-. -ɪn -bo 'ma 'sbɛwɪn 'ɪn 'cɪa "kpei- -nɪ o "mae.

14 Alesandɪ -ɔɔ bla nɪɛ ɔ nɔɛ 'ʊn dɪsain -tuu"-tuu "jrɪi. Dɪ ɔ nɔa 'mɔa-Tɔ"bo 'a -cɛ" 'kpa -je ɔ ɪa' -kei" -sa.

15 -Mɔ -tu" -ma -cɛ" 'ɛ -tɪ' -ke 'de ɔɔ' -tɪ' 'ʊn, dɛ-nɔɛ' wlu -aa -tmɔa, nyɔ ɔ -je ɛ -gbee' wɔɪ -sa -ɔ -je ɔ -sii, ɔ se nɪ-.

16 -Ta nyu -saa "i ʊʊ kpɔn a 'ʊn -wɛe 'ma 'tmɔa 'ma -cɛ" 'ɛ "kpei -tɪ ɛ, nyɔ jɪɔ' se ji, ɔ se 'ʊn sɔn o pɔ, nyu -wee' 'bɔ 'ʊn 'ɛ. Dɛ ʊʊ nɔa 'mɔa- 'ɪn se ɛ "i nɪ Kea 'je ɛ -sɾo' 'bo ʊʊpɔ "jrɪ.

17 'Kaa 'ɪn se due' nɪ-, Tɔ"bo 'a -cɛ" 'kpa mɔ -te 'ʊn 'dei -wɛe -ɛ -nyɪ" 'ʊn 'kpɪ -wɛe 'ɪn 'je Kea 'a -tɪ' -wee' 'tmɔ 'de nyu "klein -ʊʊ -wɪɔa 'blɔʊ -wee' 'dii ʊʊ 'je ɛ 'wɔn. ɛ sɪɛ dɛ-saan" ka -plaa 'je 'ʊn kpɔn 'de-, 'kaa 'ɪn 'pɔʊ 'bo ɛ wɔɪn".

18 Tɔ"bo a muɛ 'ʊn -seia' 'bo dɪ "klein nyu nɪa "i ʊʊ 'jea 'ʊn "jrɪi nɔ -wee' wɔɪn". ɛɛ muɛ nɔa' -wɛe 'ɪn 'je 'pɔ see, -wɛe 'ɪn 'je Tɔ"bo 'a kɛɛma' -kwɔɔ 'nɪa 'e jaun 'di "jriɛ- 'jee-. ɛɛ' Tɔ"bo tu mɛ -ɛɛ 'nyɪnɪ 'je "i 'bɛ jeejee. 'Kamɔ ɛ 'je nɪ !

Jewlu-

19 -ɪn -nyɪnɪa 'ma 'jewlu 'de Prisɪlɪ ke Akilasɪ -pee, 'mɔ -je Onesifɔɔ 'a -gbu" -sɔn nyu -ke.

20 Erastɪ sɪɛ 'o Korɛntɪ. 'ɪn sɪɛ Trofɪmɔ 'bo Mile, dɛ-nɔɛ' ɔɔ' "jrɪ -a -bai'.

21 -ɪn -kpɔʊn -ma -cɛ" i -wɛe dee 'a ji nɔ" 'je 'e nɪa sɪɛ 'sɔ -ɪn -je ji.

Ebilɪsɪ ke Pudansɪ ke Linɪsɪ ke Klodia 'na ʊʊpɔ -je -ʊn. -Aa de'di -wɪ" -nɪa 'nɔ ʊʊ -wee' 'na ʊʊpɔ -je -ʊn -ke.

22 Kea sɪɛ -ʊn o ! ɛɛ' "diwan kpɔn aopɔ !

'Sbε Poo pooa Titu -jei" ε

Jewlu-

1 'Mō Poo, 'mō -nua Kea 'a dbonvi -wεε Sesi Klisi dboa, 'sbε 'ma 'cria -ta, -mō Titu -mō -bleε. Kea -te' 'o 'bn -wεε nyv ε -sa 'e nyv "klu 'in 'je vva' Kea -kwli" -tea' ikuu, 'de vυ 'je dī -cεεn'- Kea nιε "i nyv 'jea nυ juo-.

2 Tein" sese, Kea 'bleεε 'dii, ε 'je nyv 'kmbnta' -sea' -kwε -ta 'ble "nyi, 'kamō ε nιε "i ε 'je ε nυ -mε 'kmb se nυε ke. Kea 'a dī sι, εmε -tι εε' wlu ε cεan -tie" ε, εε mυε nυa' see.

3 Nō" ε -tua" -wεε nyv 'je ε juo-, ε nyni' -wε-, εmε -tι Kea -ε -nua -aa 'Pvvi ε, ε -tu" 'bn εε' wlu tu 'kwa -wεε 'ma 'tmv ε.

4 -Mō Titu, -bo 'ma sea -bn ja -gbun' ε, ka 'ma 'wlvv-ju nua, 'ka -in -nι, 'de -in -ke 'ma -a -nιε dε due' 'de Sesi 'a -tι' tō' 'bn 'je 'a 'bn.

-A "Bo Kea ke -aa 'Pvvi Sesi Klisi "nyi -bn 'saa ke pεe 'a blua' ke.

Dbō -ε -teea Titu kwa 'de Kletu-blva "kpei ε

5 Dεε-tι 'in sia -bn 'de Kretu-blva "kpei ε, εmε -nι dī -ι sea "i -kwε- ke 'demu ε, umi -in -jei" -kō', 'de ka 'in 'tmv ε 'de -bn -pee sese ε, -in nυ kan', εmε -nι : -In -je 'o nyvsoa -te' -kwle 'dii due 'due -wεε vυ 'je Kea -gbi -je o po.

6 Nyō -ma mua Kea -gbu "jru kpo' i -tea' a, o 'bo -kō -pvn" nιε, o 'je 'nynō due' 'ble, oō' "nynuu- 'je Sesi 'a -tι' tō' 'bn 'je. Vva' 'kmb 'bo -flankaan nιε -wεε nyv je vυpv -tι' "kpei -tuu" 'de desavn 'a -tι' 'bn 'de vυ 'je nyv wōn 'je.

7 Oō' jei tu ε, Kea 'a dbo -teeε o kwa, 'de εε' -tι' 'bn ε, o se -kō -pvn" nι, o se oō' -cei" 'bεei, o 'bo 'cεn 'bleεε, o 'bo nmō "jru pooε, oō' svn 'bo i "feeε, 'wei 'a 'tvn 'bo o 'bn nιε,

8 'kaa o 'je nyiio nι-, -wεε o 'je 'dōe 'a "dia 'je. 'De o 'je tō'di nι, o 'je "isrε, o 'je Kea 'a -tι' kma, o 'je oō' -ce" "wōin 'bεε-.

9 O juo tō' -tι 'a wlu -wεε ka -a -tōōε nyv ε, o 'je ε o -si' kan', 'de o 'je Kea -gbu 'a dī i kuu-. 'De nyv -vva -saa nyv 'a "jru -jei" ε, ka dε vυ nua sea "jrii nmō oō mυε toa' 'de nyv detōōsvn -cεεn' 'bn.

10 Dεε-tι 'in 'da kan' a, εmε -nι nyv -tuu"-tuu -nι 'de Suifu-wi" -vυ -jea Sesi 'a -tι' tō' 'bn "klu -vυ -ku "jru -wεε -vva -saa nyv 'a "jru -jei" 'de vva' wlvsvn 'bn.

11 Vva' nyv tu ε, vva' wōn 'je "mu -o, dε-nυε' nyv -jea Sesi 'a -tι' tō' 'bn vυ ke vva' -gbu" -svnyv -wee' "klein vva "maa 'de vva' nyv detōōsvn 'bn. Dī -ia -dbaa' nyv -tīn' "i ε, umi vva tōō nyv. Dī "klein vva nua 'mva-, vva nvt' -wεε vυ 'je nyv "jru i dī, 'de vυ 'je 'wei 'je.

12 Vva' -ce" 'kpa 'a dε "ijvui jrv' -wlu ka, o 'naa : Kletu-kōvn, sι 'tmva 'a 'sv mε -εε "dia vva 'je jeejee. 'Diwōnyniōn -nυ, ka vυ 'jea nυ -wεε -bo vυ 'je dε vυ dī, 'de vυ 'jea "kwli svn "kpei- po ε, εε' 'sv vva -pōn i.

13 Dε o 'tmva 'de vυpv 'a -tι' 'bn ε, ε nιε tō' -o. εmε -tι -in -je vυpv "bli -ce' ka -cōōn' ka, -wεε vva' tō' 'je 'e Kea 'a dī -cεεn' -a -tōōa nyv "kpei "biie-.

14 Vυ 'bo Suifu-wi" 'a wlu 'de -siie, dε-nυε' ι -kō' "nua. 'De vυ 'bo nyio 'o kε' wōn 'jee. Dī vva 'daa- -gban' vυ 'na Kea 'na dī sea' 'pepe nι ε, nyō 'bo ι "i blaa a, 'kaa Kea mε se kan' 'da. Nyv -na -vυ se 'o tō' -tι 'de blai ε, 'de vυpv 'bn mō ia' kε' tu 'wlv.

15 Nyv -nua 'pepe ε, vva -gbvεn dī -wee' "klein 'pepent jriε ja, 'kaa nyv -vva tō' nynia "jrii ε, dε "o dε jre' se 'pepe nι 'de vυpv "jri 'de. Vυ se ε "i nι vυ 'je tō' -tι wōn 'je, -wεε kpln fai" poo-tι, dε-nυε' vva' tō' ke vva' pεe "cruan- "i, vυ se 'dōe ke savn 'a "kpei -seea' ka juo 'bode.

16 Kea 'a 'nyni 'pen 'de vυ 'wōn i, 'kaa vva' nsvdī toε Kea 'kpv "i. Vva' nyv tu ε, vυ se -tι' o po ka nι-. Vva nyaa Kea i, vva' 'je nyv wōn, vυ se dε 'dōe nua' 'bεε- mō "pι.

2

De Titu 'jea nyv tōō ε

1 'De -mō ε, Titu, dī "klein -ma mua nyv tōōa' a, ι 'je nyv detōōsvn -cεεn'- 'bn 'wlv

-wεe ka Kea nua "i nyu 'jea nu ε, υυ 'je ε juo-.

2 -In -tmυυ' nyu -coun'-wi" -wεe υυ 'je "i kpon, υυ 'bo δε "o δε "ni 'di -siie, υυ 'bo nmō "jru poε -wεe υυ 'je wōn 'je ka nι-. Uυ nu tō'di, υυ juo- υυa' -ce" 'ε ka, -wεe υυ 'je Kea -kwli" -te' -gblein', υυ 'je nyu 'a -ti' kma 'de pεe 'dōe 'bn, 'de -bo nyu -tu" υυpu 'kle, υυ 'je 'kpi 'ble 'de υυ 'je pεe "wōin 'bεε-.

3 'Nynukpae' -υυ -kpa nyu -coun' ε, -in -tmυυ' υυpu -wεe υυ 'je kpln -cεen' nu -ke. Ka nyu -υυa pleea Kea nua, 'kamō υυ 'je nι-. Uυ 'bo nyu 'a 'nyu dooa 'su υυ 'bo 'bn -siie-. Uυ 'bo nmō "jru poε. Δε -je υυ 'jea nu ε, εμε -nι υυ 'je nyu kpln 'dōe tōō-.

4 -Bo υυ nu kan' a, -mε υυ 'beee' υυ 'je 'nynukpae' -tōe 'snι -tu", -wεe 'nynukpae' -tōe -nua 'mυa- υυ 'je υυa' kuan-wi" ke "nynuu 'a -ti' kma-,

5 υυ 'je "i kpon, 'de υυ 'bo 'nyuade nυε. Uυ 'je υυa' -gbu" -sōndbo 'a -ti' -tu" ka -cōn' ka, υυ 'je "jru ja jaa 'de υυa' kuan-wi" -pee. -Bo ε nι kan' -mō ε, -mε nyiōpu se Kea 'a wlu -flεen i.

6 -In -tōō -kooa" mu" -wi" δε -ke, -wεe υυ 'je "i kpon-.

7 'De δε -ma -ce" 'kpa 'jea nu ε, εμε -nι 'de δε "o δε -wee" 'klein 'bn ε, -in -to kpln 'dōe -wεe υυ 'je 'o -ma -kō 'de bla. -Bo -ma sea nyu δε tōō ε, -in nu ε 'de "i kpon 'a 'bn, -in -bo -ma crōn' i -pōen.

8 Δι -ma mua 'tmυa' a, ι 'je tō' -ti nι, ι 'bo -kō -pon" nιε, -wεe -aa tūnyu je -kō jre' 'je 'de -a -pon". 'De -tin' 'je υυpu "i 'dbaa, υυa' wōn 'je "mu 'de -aa -ti' 'bn.

9 Nyu -υυa nυa nyu "juōi ε, -in -tmυυ' υυpu -wεe υυ 'je υυa' 'bleυn wōn 'je 'de δε "o δε -wee" 'klein 'bn. Uυ 'je 'de υυpu "jri 'dei nmōō-. Uυ ke υυa' 'bleυn 'bo ba o -too' ε.

10 Uυ 'bo υυa' δε jre' "jriie, 'kaa δε -je υυ 'jea nu ε, εμε -nι υυ 'je kpln 'dōe nu jeejee 'de υυa' 'bleυn 'a pεe 'je blu 'de υυa' -ti' 'bn, -wεe ka "o ka ε 'je ε nι ε, Kea -ε -nua -aa 'Pυvi εε' -ti' 'je dεwōn nι-.

'Saavn Kea nua nyu "jrii ε

11 Δε 'in 'wlu 'tmυa' 'mυa- Kea 'a -ce" -jee nu, δε-nυε' Kea 'a 'saavn ε nua, ε poε "jri "kpaε' -wεe nyu -wee' 'je 'pu.

12 Εε' 'saavn -ε poa "jri "kpaε' -nε ε, δε εε tōōa -avn ε, εμε -nι -a -je -maa' -te' Kea 'a ni' o 'bō, -a -je 'kmυ "kpeidi 'a feeε' i'wla-tι 'bō, -wεe -bo -a -nι 'kmυ 'de -stanwι 'di ε, -a -je tō'di nι-, -a -je Kea 'a -kwlyti nu, -wεe -a -je εε' ni' -te'.

13 'Kamō -a -je nu mamav 'su 'mυa -sōn -aa fua -wεe -a tba tō' "i 'je nyu. 'De εε' -sōn' tu 'di mō Sesi Klisi -ō -nua -aa Kea klaa" 'de -ō -nua -aa 'Pυvi a mu 'nyu 'wlu' 'de "ikmaa' 'bn.

14 Omo -to 'e oō' -ce" 'de -aa -tein -wεe -ō -je -avn seie 'de dεsavn -wee' 'kwa. O 'wlyε -aa dīsan "kpei 'de -a -je oō' 'ce nι, -wεe -a -je dι 'dōe nua 'a 'kpi 'ble.

15 Δι -in -jea nyu 'tmυυ ε, imι -nao. -In -kuu υυpu 'a dι i. -Bo nyō nu "bli-cēdi ε, -in -ce' o "bli, -in -sōō fen'. -In -duo" "ikmaa' -wee' Kea "nyua -bn 'bn -in -je εε' dbo tu nu. -In -bo 'wōōen nyō 'bo -bn wōin -flūen.

3

Kea 'a -jei" naavn-

1 'Bo -mε 'de ε, -in -poo υυ -ti' -kwly o -wεe υυ 'je nyu -tea nyu "jru kpo' i wōn 'je -wεe υυ 'je υυpu 'a ni' -te'. -In -tmυυ' υυpu ke'wle 'de υυ 'je dι 'dōe nua 'a kein"ke -te 'de δε "o δε -wee' 'bn.

2 Uυ 'bo nyō "o nyō jro' -cree" ε, υυ 'bo -cea' i -pōen, υυ nι nyiō. Ka υυ nua kupeeε' nyu ε, υυ 'je ε to jeejee 'de nyu -wee' -pee.

3 Uυ 'beee' υυ 'je ε nu, δε-nυε' -apy mō -ke ε, tein" ε, -a se tō'di nι-. -Aa' 'je Kea wōn, -a -sie 'kwla 'de-, -aa 'tun nu-tι 'bleε -a kōn 'bn, δε 'ε "jriitian' mε -εε "dia -aa -je 'de-, -a -podεi" -wi" 'a 'bleedi a pooa -a pεe "i. -Apy -jō -nua 'bn 'nye ka a, -apy mō -ōō 'su 'nye ba 'bn.

4 'Kaa -sōntι -aa 'Pυvi Kea -ε -kma nyu -wee' 'a -ti' εε' 'diwōnmōa' poa "jri "kpaε' 'su ε, ε 'pυυ- -avn -ε 'de dεsavn 'kwa.

5 ε se 'de -aa nυdi 'a "isre-tι 'bn mō ε 'pυυ- -avn nι-, 'kaa ε 'jee -aa wεe- -wεe ε 'wly -aa dīsan "kpei, 'de -a -wly 'wlu' dee-. Εε' -Suu mε -nυε' -wεe -aa 'kmυ po -gbōdee "ni.

6 Sesi Klisi -ō -nua -aa 'Pυvi ε, 'de o 'bn mō ε cεen-, -wεe ε dbaa εε' -Suu 'de -a "kpei, ka "ni a dba -wεe εε -sia' i ε.

⁷ Ka Kea nva -aa 'saavun "jrii nvsun -wεε ε -sa -a -ti' "kpei, 'kamɔ -nao. Ε nu εε' de tu 'mε -wεε 'kmɔnɪa' -sea' -kwε -ta 'ble, ε 'je -aa 'ken nɪ-, ka -a tba ε tɔ' "i see ε.

⁸ Εε' wlu tu nɪε tɔ' -ti -o, ε nɪε -kwɪlɪ" -te' ka. 'In nɪε "i, -bo -ma sea wlu -nε 'tmɔ ε, -ɪn -je ε "kpei- 'nyε ka -cɔɔn' ka, -wεε nyɔ -jea Kea 'a -ti' tɔ' 'ɪn ε, υɔ 'je υɔa' -ce" i kpɔɔn-, 'de υɔ 'je 'dɔe nu. Dɪ -jɪ -nmɔa "jrii -wεε -ɪa nva nyɔɔpɔ 'dɔe "jrii ε, ɪmɪ -nao.

⁹ 'Kaa ka Suifɔ-wi" 'a "ji nva "itbaasun εε' -cea' ke ke' wɔn 'je -ti 'a ba o -tooa' ke, -mɪ nɪε foo" 'ɪndɪ -o, ɪa' nu nyɔ 'dɔe "jrii. -In -bo ɪ o 'kpa'a'.

¹⁰ Nyɔ -ɔɔ -nυε -wεε nyɔɔpɔ a -seea' i ε, -ɪn -sɔɔ fɛn' kpe due'. -Bo ɔ se ε "i nɪ -wεε ɔ 'je -ma wlu doin" o pɔ ε, -mε -ɪn -sɔɔ fɛn' ke'wɛ. -Bo ɔ se ε "i nɪ -wεε ɔ 'je ɔɔ' kplɪn fai" pɔo ε, -mε -ɪn pɔo ɔ sun i, -ma -ti' 'bo ɔɔ' -ti' 'ɪn nɪε.

¹¹ -Ma -jee', ɔɔ' jei tu se ε "i nɪ ɔ 'je ɔɔ' deɔavun "i juo -wεε tɔ' -ti 'a -je o "biie. ɔɔ' -ce" 'kpa 'a dɪsɪn mɪ -wɪɔ ɔɔ' 'pee.

Tuowlu-

¹² -Bo 'ɪn se Atemasɪ dbo 'de -ɪn o ε, -mε Tisiki 'ma mu dɔoa'. Nyɔ 'sɔɔn -nɪa 'mva-, -bo -ɪn -je υɔpɔ 'a due' "jriε- ε, -mε -ɪn -toɔ"- -wεε -ɪn -je 'ɪn jεε- 'bo Nikopolisɪ, de-nυε' 'bomɔ 'ma mu nɪa' mamaυ 'sɔ deε 'a ji nɔ" 'e -si'.

¹³ -In -tu" ke' juoi Senasɪ ke Apolɔsɪ "jriε-, -ɪn -nmae υɔa' 'dɔɔa' mudɪ -wee' "klein, -wεε de "o de jre' 'bo υɔpɔ 'kwa -pɔɛn.

¹⁴ Ε 'bo -ma 'sɔ 'a nυɔdbɔ nɪε, -ɪn -tmɔɔ' -aa de 'di-wi" -wεε υɔ 'je nyɔ sun o poa' 'cɪan' -ke. -Bo υɔa sea kan' nu, -wεε υɔa sea nyɔ jɔɔ' -ti' "kpei -sa a, -mε dɪ Kea 'a -jei" naavun a nva, ɪmɪ υɔa nu.

¹⁵ Nyɔ "klein -υɔ -ke 'ma -a -nɪa 'nɔ ε, υɔ 'na υɔpɔ -je -ɪn. -Aa de'di -wi" -υɔ -kma -aa -ti' 'de Sesi Klisɪ 'ɪn ε, 'mɔ -je υɔpɔ.

Kea 'a "diwan kpɔn ao -wee' "klein !

'Sbε Poo pooa Filemō -jei" ε

'Jewlu-

¹ 'Mō Poo -o -nia -kaso 'di 'de Sesi Klisi 'a dbonu-ti 'un ke -aa de'di Timote ke, -apu -oo ja -mō Filemō 'jewlu-. -In -nie -aa -ti' kmai -o. -In -ke -aa beee sun o -wee -aa nu dbo due'.

² -Aa de 'dinynokpao' Apia o, Asipu -uu -ke -a -foan' Kea 'a -ti' 'a tu o, Kea 'a -jei' naavn -uba -kuan' 'jrui 'de -in o -gbu' 'di o, -aa ja uu -wee' "klein 'jewlu -ke.

³ Kea -ε -nia -a "Bo ε, ε ke -aa Tu"bo Sesi Klisi po aopu "diwan -wee ε 'je aopu- pae 'a blua' "nyi.

Filemō 'o nyu 'a -ti' kmaa' ke oo' de -kwli" -tea' ke

⁴ -Bo 'ma sea Kea bae ε, 'maa "mae'- -ma -ti' o. 'Ma poe 'ma Kea 'se- jeejee,

⁵ de-nue' de -in -jea Sesi 'a -ti' to' 'un -wee -in -kma Kea 'a -jei' naavn -wee' 'a -ti' ε, umi 'ma 'won' de -ma -ti' 'un.

⁶ -Ma Sesi 'a -ti' to' 'un 'jea' -ε nue -wee -in -ke -a -nia de due' ε, emε 'ma -te' e Kea i -wee ε 'je ε nu 'de -in -je kpln -ceen' nu 'de nyu 'ji 'je, -wee ka "diwan kpuan nyu -a naa Kea 'a -jei" ε, 'de uu 'je ε juo-. Emε -jee nu -wee Sesi 'a -ti' 'je nya mu.

⁷ To' -o, 'ma de 'di, -ma nyu 'a -ti' kmaa' poe 'un 'mua- pae o, -wee ε kuu 'ma di i, de-nue' 'de -ma nuudi 'a -ti' 'un ε, Kea 'a -jei' naavn 'a pae jie ja.

De Poo -teea' Filemō i 'de Onesimu 'a -ti' 'un ε

⁸ -Je ε nia kan' -mō -wee Kea 'a nyu 'a -ti' kmaa' -mε nia 'de -in 'un ε, -mε 'in nie "i 'un 'je -un de jre' i -tee'-. 'De 'ma Klisi 'a dbonua' 'a -ti' 'un ε, 'un 'beε- 'un 'je -un -klaan' "kpei -te' 'de-, -wee de -nia ka -coon' ka a, 'de -in -je ε nu.

⁹ 'Kaa 'mō Poo -kea" -o -nia 'de -kaso 'di 'de Sesi Klisi 'a -ti' 'un ka "o ka 'in 'je 'in ni ε, 'un se ε "inu 'un 'je -un -klaan' "kpei -te'. Ka -a -dbεεa a, emε -ti 'ma bae -un 'de wlu 'dōe 'un.

¹⁰ De 'ma -teea' -mii ε, ε nu 'de 'ma "ju jro' 'o -ti' 'un -o. O 'kpa 'ma "ju, ka o 'bo nia, 'kamō 'un ni 'no -kaso 'di. "Ju -oo -ti' 'ma 'tmuba -un oo' 'nyu ni -ni Onesimu. [ε 'de mε -ni : O 'bleε nuudbo.]

¹¹ Tein" 'de ε, o se nuudbo 'ble 'bo -un -puu", 'kaa kaan ka la, o 'ble nuudbo 'mε, o se idooa 'de -in -ke 'ma -ti' 'un.

¹² Omō -o -nia 'ma too ε, 'ma po o -jei" -wee o 'je -un o de ji.

¹³ 'No -kaso 'di 'in nia 'de Sesi 'a -ti' 'un ε, 'un 'beε- 'un 'je o i -te' 'no 'un -puu" 'de-, -wee o 'je 'un sun o po 'bo -ma -koi".

¹⁴ De 'un naa to' "kpei- 'de ε, emε -nao. 'Kaa 'un se ε "inu 'un 'je de jre' nu -bo ε se -ma 'tun nu-ti ni ε. 'un se ε "inu ke'wle, -wee 'un 'je -un klaan' -klan klaan" kpuu 'de -in -je 'un de 'dōe "jrui nu. 'un nie "i, -bo -in -je 'un 'dōe "jrui nu ε, ε 'je 'e -ma -ce" 'kpa 'un 'wlu.

¹⁵ "Ko Onesimu ke -in -cien "i 'de 'wli pla 'di, -wee o 'je 'bo -un -puu" de ji la 'bode ε- ? 'In se -mε o juo-.

¹⁶ ε se kuon mε o ni la 'bode ni-, 'kaa o nie dewon, o je kuon -sii. O 'kpa -aa de'di, oo' -ti' kma -ceen'-. 'Kaa 'un 'je kan' 'mε, ka oo' ke' ε mua kmaa' 'de -un pae o ε 'jea 'mō -sii ε, de-nue' oo nuue -un "juoi -wee o -te' 'o, 'de o 'kpa -ma de'di 'de Tu"bo 'un.

¹⁷ Emε -ti -bo -ma sea 'un -ma de'di -o -ke -ma nua Kea 'a dbo 'daa- 'ja a, -mε ka -in -jea 'un sun 'soon kpuu ε, -in -kpuu o sun 'soon kan'.

¹⁸ -Bo o nu -un de jre' "jrui 'de-, -wee o 'e -ma kpan 'bleε 'de ε, -mε -in -sro' ε 'bo 'un "jrui.

¹⁹ 'Mō Poo, 'ma -ce" 'kpa -a -cru wlu -ne, -ma kpan "klein o 'blea, 'mō -oo mu ε -saa', 'de -mε 'kamō 'ma kpan -ε -nia -un "jrui ε, 'un se ε "i ni 'un 'je -un εε' -ti' -kwlu o poo-. εε' kpan tu mε -ni -ma -ce" 'kpa 'a 'kmunia'.

²⁰ Kiuu, 'ma de'di, ka -in -ke 'ma -a -nia de due' 'de Tu"bo 'un ε, 'ma bae -un -ε, -in -won 'un -kin kwa. -In nue -wee 'ma pae 'je ja ji 'de Klisi 'un.

²¹ 'In 'je kan' 'mε di "klein 'ma -teea' -mii -ta, -ma mu i nua' see -in -je 'o -mō -tie" cen ke'wle, emε -ε -ti' 'ma 'crua 'sbε -ne.

²² De 'un 'jea -mii -tee' ke'wle ε, emε -ni -in -nmae 'ma 'pen 'un. 'un -tee' -kwli" ao

ke 'ma -a muε 'jeea', δε-νυε' aoa baεε 'ma
Kea jeejee.

Jewlu-

²³ Epafrasι 'na ɔmɔ -je aopυ. ɔ ke 'ma
-a -nιε -kaso 'di 'nɔ 'de Sesi Klist 'a -tι' 'υn.

²⁴ Maki o, Aritaki o, Demasi o, Luiki o,
υυ -wee' 'na υυυυ -je aopυ -ke. Υυ ke 'ma
-a nυε dbo -tadue.

²⁵ Tυ"bo Sesi Klist sie aopυ o -wεε ao 'je
'saavn 'je 'de ɔ 'kwa !

'Sβε -ε ποοα Eble-wi" -jei" ε

Kea cεen 'de εε' "Ju 'bn -wεε ε wlu

1 Tein", Kea 'jea -a 'mia -wi" -pee wlu ε, εε' wlu 'kwajaaυn μυ ε jii 'bn κπε -tuu"-tuu. Di ε 'tmυa, ε 'tmυ ι 'de sυn -tuu"-tuu 'bn.

2 'Kaa 'de de'boωwι -nιa -stan 'di ε, εε' "Ju mω ε jii 'bn -wεε ε wlu -a -pee. Omω Kea cεen 'bn -wεε ε nυ 'kmυ. Omω ε -te' o -wεε -o -nι di -wee' "klein 'a jei.

3 Ka Kea nιa -sōn' ε, 'kamō o nι-. Kea 'a nιsυn -wee' "klein ποε "jrii "kpaε' 'de o 'bn. Omω -nι Kea 'a -koō' i. Oō' wlu 'a "ikmaa' mε -kpy'n' 'kmυ i. O -kōa' nyiō 'o dīsa'n 'a -kwε -dbo "i 'sυ ε, o mυε 'e jaυn 'di -wεε o -te' i 'de Kea -ε -nιa 'e di -wee' "klein "jru kpo 'o dianfō o.

Sesi nιε 'o Kea 'a "soa-wi" "jru kpo'

4 Ka Sesi nιa 'o "soa-wi" "jru kpo' flifli ε, 'kamō oō' 'ny'nι nι 'o υba' 'ny'nι "jru kpo' -ke.

5 Wlu Kea 'tmυa 'de Sesi -pee, ε ka : -In -nιε 'ma "Ju -o, 'ιn 'kpa -ιn "Bo 'de -stanwι 'di.

'De ε wlu' ka ke'wλε ε 'naa : 'Ma mυε -bn "Bo nιa', -wεε -mō -je 'ma "Ju nι-.

Wlu -nιa 'mυa- ε se ε 'tmυ 'de εε' "sυ 'a due' -pee κπε due'.

6 'Kaa -ta Kea 'wōan εε' "i-saaju 'nō 'kmυ "kpei dbo-tι ε, ε 'naa :

εε' "sυ -wee' "klein 'je o "juoi -gbεε'- -o.

7 De -tmυba' 'de Kea 'a "soa-wi" 'a -ti' 'bn ε -mε ka :

ε -nyε' -wεε ka ποō' nιa, εε' "soa-wi" nι kan', εmε -nιei" -ke -wεε ka nεmιo nιa, υb nι kan'.

8 'Kaa -bo ε -tu" εε' "Ju -mō ε, wlu -ε -crua' 'de oō' -ti' 'bn 'de Kea 'sβε 'di ε ka, ε 'na : εmε -nιε Kea -o, εε' Tυ"bode se isōn-ta 'blei. ε se fai" poo -ta 'blei. εε' nyυ 'blea' nιε "isrεa' -sōn.

9 ε -kmai" "isrεdι 'a -ti', di -ιa dooa Kea 'a κε' ε, -mι 'a di tu a nyaa -mi i. εmε -ti -ma Kea -te' -bn kpoi" 'bo -ma 'bn 'bεευn "jru kpo', 'de ε po -bn "diwan -wεε -ιn 'di cεn 'cna "kpei.

10 Wlu -crua' 'de oō' -ti' 'bn ke'wλε ε 'naa : Tυ"bo, "i-saa nō" ε, εmε -ny' 'blυa-, 'de ka jaυn 'a κπε -tia ι nιε -ma sυn 'a nυbdi -o.

11 Ia' di tu ε, ιa mυε i sōan', 'kaa ka -mō -nιa, 'kamō -ιn -nι. I -wee' "klein a mυε pai" 'kpaα' ka 'bnpaadi a 'kpa pai" ε.

12 -Ma mυ ι 'bnpooa' ka nyō o pooa 'bnpaade 'bn ε, -wεε ι 'je "jrii -kwε- ka tae' a -kwεa "jrii ε, 'kaa ka -mō -nιa, 'kamō -ιn -nι. -Maa' poo fai" 'nō 'kmυ. -Ma -sιn se -kwε -ta 'ble.

13 Wlu -ε -crua' 'de oō' -ti' 'bn 'fō jrε' o -ke ε, ε 'naa :

-In -te' i 'de 'ma dianfō o mamaυ 'sυ 'ιn 'je -ma tonyυ -ma bυ -sōnku 'bn nυ.

Di -tmυba 'de Sesi 'a -ti' 'bn ιmι -nao. Kea se ι 'tmυ 'de εε' "sυ 'a due' -pee κπε due'.

14 -Bo ε nι kan' -mō 'ee, -mε dε Kea 'a "sυ -mυ nι 'bn 'ja a- ? Υb nιε -sii 'dōe -o. Υba nυε Kea "juoi. εε dbo υpyυ 'mε, -wεε υυ 'je nyυ -υυ -jea 'pyya' 'je sυn o po.

2

1 -Je Sesi nιa klaa" kan' o -siia di -wee ε, -wεε Kea cεean 'de o 'bn 'de ε wlua -a -pee ε, -mε di -a -wōan 'de oō' -ti' 'bn -a -je ιa' -ti' -tu" ka -cōon' ka, -wεε -a -jι wōn 'je. -Bo -a nυ kan' a, -mε -a se 'py-je "i -gbla" i.

2 -A -je kan' 'mε Kea 'a wlu εε' "soa-wi" jaa Moist 'kwa tein" ε, εε' κε' kma'. Nyō "o nyō -blaa εε' wlu tu wōin o 'je εε' -kei" 'mε.

3 'De -mε 'pywlu -εε κε' kma -ε -sia -je -saa "i ε, Tυ"bo 'a -ce" 'kpa ja, -bo -a nυ εε' -ti' 'ply 'bn 'ee, ka -a -je Kea 'a 'pee wōin" 'pyson nυ ε- ? εε' 'pyya' tu ε, Tυ"bo -tmυ εε' -ti' "i-saa nō" -wεε nyυ -υυ -wōin -wi" -mυ 'jι tō' 'bn -wεε υυ 'tmυ ι.

4 'De εε' nō" tu 'di, wlu "klein υba 'tmυa, kι nιa tō' -ti ε, Kea to εε' sυn 'mε 'de jrii' ke di klae" klae" υba nυa' 'bn, dε-nυε' ε "nyι υpyυ εε' -Suu 'a "ikmaa' due 'due ka εε' -ce" 'kpa nιa "i ε.

Sesi -ja 'pyya' -kwlo i

5 Tō' -o, 'kmυ dee -εε mua nυba' 'de nya -wεε -εε -ti' -a -tmυa', ε se Kea 'a "soa-wi" mυ ε 'je ε "jru kpo' i -te' nι-.

6 ε se kan' -mō nι-. Kea 'a -nε "Ju mō -je 'kmυ dee 'ble. Wlu -ε -crua' 'de Kea 'sβε 'ε 'fō jrε' o κε 'da ka, ε 'na :

Kea, de nyio -mo nu 'bn -wee ee po oo -tu' -kwlb o e- ? 'De "ju nyio 'wlua -mo 'ee, oo' 'nyu we-, -wee -ma po -mo sun o e- ? E "maa -apu nyio tai'. EmE Kea -jea ee' de tu nu e, emE -nue'.

7 E bloo 'bluo 'de no" de-saan" 'di 'bo ee' "su -son. 'Bo -me 'de e, e kpa oo' 'nyu "jei -wee e nu o keema' 'bn 'de oo 'wlb 'nyu.

8 EmE -te' o di -wee' "klein kwa. EmE -nue' -wee di -wee' "klein a jaa "jru ja 'de o -pee. 'De de -je Kea 'jea 'o sie -wee -e sea "jru ja jaai 'de o -pee, -me se ni-. 'De ka -jo di -wee' "klein 'jea "jru ja jaa 'de o -pee 'de -stanw' 'di e, -aa' 'je -mEE' "jri 'a -ko ke.

9 'Kaa "ju -jo Kea blaa 'bluo 'de ee' "su -son 'de no" de-saan" 'di e, omo -ni Sesi. Kea 'a 'saavn e nua nyu "jrii ee' -ti' me -ee 'mea' o 'me. 'Kaa kaan ka a, Kea nu o keema' 'bn 'de oo 'wlb 'nyu, de-nue' o 'me nyu -wee' 'a 'mea' !

10 To' -o, Kea me -nu' di -wee' "klein, i -wee' -tee ee' -tea' -wee i 'je ee' 'nyu "i 'bee-. EmE -nuei" -wee ee' "nyuu-tuu"-tuu 'je 'e e o "biie-. E nue' mamau 'su e je Sesi 'e 'kle 'a kpe -tuu"-tuu 'bn jaa -wee ka e nua "i o 'je kan' ni-. Omo -ja 'pua' -kwlb, 'de -o -kon 'e 'puun 'a nya.

11 Dee-ti 'in 'da kan' a, emE -ni Sesi 'a -ce' 'kpa ke nyu o -teea kpoi" o, u -wee' 'wlu e nyu due' koun -gbai' 'bn. EmE -ti oo' uupu 'a "dei 'daa 'a -tin' se o nu.

12 EmE -nue' -wee o wlu ka 'wi jre' o, o 'na : 'Ma Kea, 'ma muE ee' -ti' 'tmua' 'de 'ma "dei-wi" -pee. 'Ma muE ee' 'nyu "i 'bee' 'de blewlu 'di 'bo nyu -kwea.

13 O wlu' ka -ke o 'naa : Kea me 'ma mu to' "itbaa'. 'De o wlu ke'wle o 'naa : "Nyuu- Kea -nyia" 'bn e, u ke 'mo ke -a ka.

14 Nyu oo 'daa- "nyuu- e, u nre nyio pu -o, u nre nymo kui -son, -wee u 'ble -suen'. EmE -ti Sesi -snee nyio 'bn 'de kuv nua o ni kan', -wee o 'je 'me ka uva 'mea, 'de o 'je tu 'a "jru kpa 'bo -sion' "kpei. -Sion' 'blee 'mea 'a "ikmaa'.

15 'Kaa 'de Sesi 'a 'mea' 'bn e, o -sa -sion' 'mea 'a "ikmaa' 'kwa -wee o seie nyu "klein 'mea 'a faun a nua 'de e, -wee -u -nia kuvnwla' 'de uva' 'kmu -wee' 'bn 'de -sion' 'kwa a.

16 E se Kea 'a "su mu oo po sun o ni-, 'kaa e Ablaam 'a "nyuu- mu oo po sun o.

17 'De ee' -ti' 'bn ke'wle, ka oo' "dei-wi" nua o ni kan' 'de di -wee' "klein 'bn -wee o 'je uva' 'sraa -sai klaa" ni 'de o 'je uupu 'a wee 'je. Oo' 'sraa -sai -tu e, oo nue Kea 'a -kwlbti ka -oon' ka. Omo -nue' -wee e 'wlu ee' "nyuu 'a disain "kpei.

18 Di "klein -ia nuva oo' de'di -wi" "jrii e, i nuu o "jrii 'me -ke. -Ta oo' -ce" 'kpa nua 'kle 'jea' a, desavn -tin' o i 'me -ke, o je e 'je. EmE -ti o 'bee- o 'je nyu desavn a -tan' i sun o po.

3

Sesi nre 'o Moisi "jru kpo'

1 'Ma de'di -wi" aopu mo -ke e, Kea -tee' aopu kpoi" -wee e 'da aopu 'de ao 'je ee' 'ce ni-. -A -wee' "klein -o -nia ee' 'ce e, de -a -jea to' 'bn -wee -aa -tmua 'bo nyu "juoi e, e ka : Sesi mo Kea dbo -wee -o -ni 'o -a -ke Kea 'nyu. Omo -ni -aa 'sraa -sai klaa", o 'wlu e -aa disain "kpei emE -ti ao 'je o de 'bn 'je jeejee.

2 Dbo Kea -teo' kwa o nue' ka -oon' ka, ka -a 'mia Moisi nua 'de Kea 'a 'ce "klu e.

3 Ka nyu -poa' -gbu" -mo nua dewon o -sia -gbu" 'a -ce" 'kpa a, 'kamoo Sesi ni ni' won o -sii Moisi.

4 -Gbi" "klein -i -pooa i 'blee poi, 'kaa nyu -jo -poa' di -wee' "klein 'kmu e, omo -ni Kea.

5 To' -o, dbo Moisi nua 'de Kea 'a nyu "klu e, o nue' ka -oon' ka. 'Kaa Moisi -mo e, ka -gbu" 'dei -te i nua, 'kamoo o ni, o se ee' jei ni-. Di Kea a mua nua' 'de nya umi -ia -ti' oo 'tmu.

6 Klist -mo e, omo -te' Kea 'a nyu "jru kpo' i. Ka -gbu" jei 'a "ju nua, 'kamoo ni-. -Apu -ni oo' -gbu". Di -a -tea' -kwlb" -wee -ia -tuosun -aa poa de, -bo -a kpu i i mamau -wee -a -ji to' "itba, 'de -a -je mu -a -je nyu e, -me -a -ni oo' -gbu" 'me -ceen'-.

Kea 'a 'ce 'e -kwleti

7 EmE -ti 'ma 'tmu aopu de Kea 'a -Suu a 'tmua ao 'je e doin" o po, e 'naa : Kea 'na -bo ao 'won 'ma wlu 'de -stanw' 'di e,

8 ao 'bo pee "ikmuue, ao -sa aoa' pee 'kwla ao kaien won 'de 'bn -pee. Ka ao "bo -wi"

seea 'un tein" ε, ao 'bo kan' nυε. -Ta υυ nua 'de -puon" blua "kpei ε,

9 υυ -tien' mii 'wι "o 'wι υυ paa 'bo 'un o, -wεe ka 'in nua υυa' Kea -cεen'- υυ 'je ε 'je, 'de -mε 'kamɔ υυ 'jee- 'ma nυυdι 'dɔe 'in nua υυpu "jrii "jrie- 'de -sɪn 'a kwla -nyiiε 'di.

10 Emε -ti 'in 'kpa 'cεn 'de υυa' nyυ tu -pee. 'In wlu' 'de 'ma -cε" pεe o 'in 'na υυa' -cε" 'kpa 'a tɔ' i naasɪn- mε -εε nυε -wεe υυa -si' -jei" jeejee. Uυ se 'ma -nι -jebli juo-.

11 Emε po 'un 'cεn -wεe 'in -snεε 'in 'naa : 'Bo 'ma -kwlekwɔ -ε 'di pεe 'a blua' nua υυ se 'bo i "sii- 'nɔ 'kmυ.

12 'Ma de'di -wi", ao -tu" aoa' -cε" 'ε -ti' -wεe pεe saυn je 'e aoa' due' 'di nι-, 'de ɔ je "jru ku-, -wεe ɔɔ' "jrukua' je ε nυ 'sυ ɔ je 'kmυnι Kea 'kpu "i to-.

13 'Kaa -ta nɔ" nua aopυ 'kwa 'de -stanwι 'di ε, ao kuu ba 'a dι i mamau 'sυ -wεe dεsaυn 'a nyυ 'srεipooa' je nyɔ jɔɔ' ɔ pεe "ikmu- 'de aopυ "klu.

14 Kaan ka la, -a -ke Klist a na' 'bode. Dι -a -wɔɔan' "i-saa nɔ" -bo -a -ti' i mamau -wεe -a -je 'e ι 'dei 'pen, 'de -a -je mu -a -je nyni ε, -mε ka -a -tea Klist 'a -tea' -cεen'- ε, emε -toε.

15 -Bo ao -te i ε, -mε "jri -ε "i ao 'blea nɔ" -stan a, ao po 'pυwlu -nε -εε wlua aopυ -pee jeejee 'a -ti' -kwɔ o. εε' wlu tu 'naa : -Bo ao 'wɔn 'ma wlu 'de -stanwι 'di ε, ao 'bo pεe "ikmuε. Ka ao "bo -wi" seea 'un tein" ε, ao 'bo kan' nυε.

16 'De nyυ wε- -wɔn Kea 'a wlu 'sasa -wεe -υυ -toε 'kpu "i ε- ? Nyυ Moist -sa kɔɔnkwla' 'de Esipυ-blua "kpei, υυ -pu -o.

17 'De nyυ wε- Kea 'kpaa' 'cεn i 'de -sɪn 'a kwla -nyiiε 'di ε- ? Nyυ -υυ nua dεsaυn -wεe -υυa "ku sia 'e -puon" blua "kpei, υυ -pu -o.

18 'De -bo Kea -snεε 'de ε pεe o -wεe ε 'na -ta ε nua υυ se 'bo i "sii 'ee, -mε nyɔ εε 'da a- ? Nyυ -υυ -blaa εε' wlu wɔin, υυ -pu -o.

19 Tɔ' -o, 'ma 'cε, -a -wee' nεε tɔ' "kpei- -bo -ta Kea nua υυ se 'bo i "sii ε, -mε υυa' -maa' 'je dε tɔ' 'un mε -nυε'.

4

1 Kea cεn wlu -tie" ε 'na -a -ke εε muε -kwlea' -tadue. Emε -ti -ta Kea 'a -kwlekwɔ 'di paa' 'a nɔ" sea -sii ke ε, -a -tu" -aa -cε" 'ε -ti' -wεe -aa due' je de sie-.

2 Dεε-tι 'in 'da kan' a, emε -nι -poia" -ti -ta -tmυa' 'de -a -pee -ta, ι 'tmυε' -ke 'de israε-nyυ -pee tein". 'Kaa wlu -tmυa' 'de υυpu -pee ε, ε se υυpu dε "i 'je, dε-nυε' υυ -wɔan εε' wlu tu ε, υυ se ε tɔ' 'un 'je.

3 'De -apυ mɔ -jɔ -je ε tɔ' 'un ε, -ta Kea nua -aa muε 'o paa' -wεe ε ke -a -je i -te. Wlu Kea 'tmυa 'de -a "bo -wi" 'a -ti' 'un ε 'naa :

'In 'kpa 'cεn 'de υυ -pu 'a -ti' 'un, emε -ti 'in -snεε -wεe 'in 'na -ta 'in nua υυ se 'bo i "sii- 'nɔ 'kmυ.

-Ta Kea a 'tmυa εε' wlu tu ε, -mε ε -kɔ' 'kmυ 'a nua' mε sese.

4 Wlu -cɔua' 'de Keasβε 'di 'de 'wι 'a -mε" 'sɔn -nε 'ε -ti' 'un, ε ka :

Kea -kɔa' εε' dbo -wee' 'a nua' 'sυ ε, ε -kwle' 'de 'wι 'a -mε" 'sɔn -nε 'di.

5 'De wlu -cɔua' 'de 'fɔ jɔε' o ε, ε 'naa : -Ta -bo nyɔ ji -wεe ɔ ke 'ma -a -jea i -te υυ se 'bo i "sii- 'nɔ 'kmυ.

6 'De nyυ -υυ -saa "i -υυ -wɔan -poia" -ti tein" ε, υυ se 'bo 'a -ta -tu pa, dε-nυε' wlu -tmυa' υυ se ε tɔ' 'un 'je. 'Kaa kaan ka a, Kea nιε "i nyυ jɔv' 'je 'bo 'a -ta -tu pa,

7 'de εε' -ti' 'un Kea -tue" nɔ" jɔε' ke'wλε. εε' nɔ" tu mε -nι 'de -stanwι 'di. -Ta ε 'tmυa εε' wlu tu 'de Moist 'a -nε nɔ" 'di ε, 'bo -kwle 'un 'ε. ε nυε -sɪn -tuu"-tuu -wεe ε jii 'e Dafidι 'un ke'wλε, -wεe -mɔ 'tmυ ε 'de ε 'cɔuε 'de ɔɔ' 'sbε 'di, ε 'naa :

-Bo ao 'wɔn 'ma wlu 'de -stanwι 'di ε, ao 'bo aoa' pεe "ikmuε.

8 Tɔ' -o, Sosue -ɔ -sii" a 'bo Moist -kɔ o ε, -mɔ kɔn -a 'mua-wi" "juɔi. -Bo ɔ nynii υυpu 'bo Kea 'a fɔn -kwɔ 'di 'de ε, -mε Kea se ε 'bεε- ε 'je -kwlewι deejɔε' 'ε -ti' 'tmυ.

9 -Je ε 'tmυε kan' -mɔ 'ja a, -mε -kwlewι jɔε' ε muε jia' 'de nya. εε' -kwlewι -tu ε, ε nιε Kea 'a 'cε 'ε -kwlewι -o. Ka Kea -tea -mε kpɔi", 'kamɔ -mε nι-.

10 'De nyɔ "o nyɔ -ta Kea nua -ɔ mua 'o -wεe -ɔ -ke ε -tea' i ε, -mε ɔ -sa ɔɔ' nυυdι -wee' kwai ka Kea nua dι -wee' "klein -wεe ε -kwlea, 'kamɔ ɔ -kwle -ke.

11 -Je ε nua kan' -mɔ ε, -mε -a -te' -aa -cε" -klan" "kpei -wεe -ta Kea nua 'de -a -je 'o mu 'de ε ke -a -je -kwle. -A -tu" -aa -cε" 'ε -ti' -wεe -a 'mua-wi" -υυ -blaa Kea 'a wlu wɔin tein" 'de -puon" blua "kpei ε, -a je υυa' -kɔ 'de bla -wεe -ta Kea nua -a je 'bo 'a -ta -tu 'un -pɔɔn. -A po Kea 'a wlu doin" o 'pepe,

12 'kaa Kea 'a wlu nɛ 'kmɔ, ɛ "nmaa' ɛɛ cɛn dɛ, ɛ je -placnɛ -ɛɛ 'jri nɪa 'soon -sii. Kea a cɛɛn 'de ɛɛ' wlu 'ɔn -wɛɛ ɛɛ nɔ dɔ 'de nyio pɛɛ o, ɛɛ mu' mamau 'sɔ ɛɛ jea 'e nyio 'o tɔ' ke ɔɔ' -suu -tuu" a "i 'o nɪni. Kea 'a wlu ka -placnɛ nɪa, -ɛ -nɪa kan' a, ɛɛ mu' mamau 'sɔ ɛɛ jea nyio 'o pɛɛ 'a "ke o nɪni. Tɔ' -nɪa 'e nyio pɛɛ o ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -st' 'kwla, -wɛɛ -ɛɛ -je ɪa' 'pee.

13 Dɪ "klein Kea nɔa, ɪa' -je -jea 'kwla pa 'bo ɛ "juoi, -mɛ se nɪ-. Dɪ "o dɪ -wee' "klein 'pɛɛn "kpae' 'de ɛ "jri 'de. 'Bo ɛ "juoi mɔ -a -je -aa nɔɔdɪ 'a "kuan poo-.

Sesi nɪɛ 'o 'sraa -savn klae' -wee' 'jru kpɔ'

14 'Ma 'cɛ, -a -blee 'sraa -sai klaa". ɔɔ' 'nɪni mɛ -nɪ Sesi, Kea 'a "Ju. ɔ mu' mamau 'sɔ -ta Kea 'a -cɛ" 'kpa nɪa ɔ je 'o nɪni 'de javn 'di, -wɛɛ ɔ nɪ 'o -a -ke Kea 'nɪni. -A tba ɔɔ' 'sɔ tɔ' 'i 'wɪ "o 'wɪ -wɛɛ -a -je ɔɔ' -tɪ' 'tmɔ 'bo nyɔ 'juoi.

15 -Ta -a kpɔvan i -a kpɔn 'bo i mamau 'sɔ -a -je mu -a -je nɪni, dɛ-nɔɛ' -aa 'sraa -sai klaa" -a -blea a, ka -a sea 'diikua' 'ble ɔ juɪ', ɛ se dɪ -a -jɪia 'ɔn ɔ sɪ 'ɔn jii nɪ-, ka dɛsavn a -tɪan' -a i ɛ, 'kamɔ ɛ -tɪn' ɔ i 'de dɪ -wee' 'ɔn -ke. 'Kaa ɔ se dɛsavn nɔ due'.

16 -Jɛ ɛ nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mɛ favn 'bo -a -nɔɛ. -A -cɛɛn 'de ɔ 'ɔn -a -je Kea -pɔn" 'kpa -wɛɛ ɛ 'je -aa wɛɛ 'je, 'de ɛ 'je -a 'saavn "jrɪi nɔ. ɛmɛ -ɛ -je -a 'kle 'di -sa 'de nɔ' 'dɔɛ 'di.

5

1 'De -a -mɔ Suifu-wi" "bli ɛ, 'sraa -sai klaa" "o 'sraa -sai klaa" Kea -tea' 'o ɛ, ɔɔ 'wɔɛ 'e nyioɔɔ "klu -wɛɛ ɔɔ nɔɔ Kea "juoi 'de nyio ke Kea 'nɪni. Dɔ ɔɔ nɔa, ɛmɛ -nɪ ɔɔ -saa' Kea wɔn 'de nyɔ 'a dɪsain 'a -tɪ' 'ɔn.

2 Ka nyɔ -ɔɔ sea dɛ "jrɪi juo ke nyɔ -ta -ɔɔa mua -ɔɔ sea 'o juo nɪa, 'kamɔ ɔmɔ nɪ -ke. ɛmɛ -tɪ ɔ 'je ɔɔɔ 'a 'kle 'mii 'wɔn -wɛɛ ɔ 'je kupeɛɛ' nyɔ nɪ 'de ɔɔ -pee, dɛ-nɔɛ' ka ɔɔ sea dɛsavn "wɔin 'bɛɛ- ɛ, 'kamɔ ɔ nɪ -ke.

3 'De ɔɔ' -ɪn se dɛsavn "wɔin 'bɛɛ- ɛ -tɪ' 'ɔn ɛ, ɛmɛ -nɔɛ' -wɛɛ ka ɔ 'jea nyɔ jru' 'a dɪsain 'a 'sraa- -sa a, 'kamɔ ɔ 'je ɔɔ' -cɛ" 'kpa 'a dɛsavn 'a 'sraa- -sa -ke.

4 'sraa -sai klaa" nɪa' -nɛ, nyɔ "o nyɔ se ɛ 'bɛɛ- 'sɔ ɔ 'je ɔɔ' -cɛ" ɛɛ' 'nɪni tu "kpei 'nɛɛ-

-wɛɛ ɔ 'je ɛɛ' -nɛ sɔn -kwɔɔ 'di tba. Kea mɛ -ɛɛ -da nyɔ -wɛɛ -ɛɛ nɔ ɔ 'sraa -sai klaa" 'ɔn. 'Kamɔ ɛ nɔ Moisi 'a -fɛin' Aarɔn.

5 Klisi foo" 'sɔ ɛ, 'sraa -sai klaa" nɪa' -nɛ, ɔ se ɔɔ' -cɛ" ɛɛ' 'nɪni tu "kpei bla -wɛɛ ɔ se ɛɛ' -nɛ sɔn -kwɔɔ 'di tba. 'Kaa Kea -ɛ -wɔa 'de ɔ -pee -wɛɛ -ɛ -na :

-ɪn -nɪɛ 'ma "Ju -o, 'ɪn 'kpa -ɪn "Bo 'de -stianwɪ 'di ɛ,

ɛmɛ -nɔ' ɔ 'sraa -sai klaa" 'ɔn -wɛɛ -ɛ -tu" ɔ -cian" "kpei.

6 'De wlu -crɪa' 'de Keasbɛ 'ɛ 'fɔ jrɛ' o ɛ, ke 'da ka, ɛ 'naa :

-ɪn -nɪɛ 'sraa -sai -o 'bode -bode 'bode, ka 'sraa -sai Mɛkisedɛkɪ nɪa, 'kamɔ -ɪn -nɪ.

7 Sesi -nɔ, ɔmɔ -ta ɔ -nɪa 'nɔ 'blɔa- "kpei ɔ -bae Kea i -bae -bae 'de -fɪn" wlu 'ɔn -wɛɛ ɛ 'je ɔ 'pɔɔ 'bo 'mɛa' wɔin" -wɛɛ Kea kpɔn ɔɔ' baewlu 'de ɔɔ' -cɛ" ja jaa 'a -tɪ' 'ɔn.

8 'Kamɔ ɔ nɪ Kea 'a "Ju kan' -o, 'kaa ɔ 'cian Kea wɔn 'jea' 'mɛ 'de 'kle 'jea 'ɔn.

9 ɔ mu' mamau 'sɔ ka Kea nɪa "i ɔ 'jea nɪ ɛ, ɔ je kan' nɪ-. ɛmɛ -tɪ nyɔ "klein -jea ɔɔ' -tɪ' tɔ' 'ɔn -wɛɛ -ɔɔ -je ɔ wɔn ɛ, ɔ nɪ ɔɔɔ 'pɔɔa' 'a "nyɪ. ɛɛ' 'pɔɔa' tu ɛ, ɛ se -kwɛ -ta 'ble ka Sesi 'a 'sraa -sadbo sea -kwɛ -ta 'ble -ke ɛ,

10 dɛ-nɔɛ' Kea 'a -cɛ" 'kpa mɛ -nɔ' Sesi 'sraa -sai klaa" 'ɔn -wɛɛ ka ɛɛ' 'sraa -sai Mɛkisedɛkɪ nɪa, ɔ nɪ kan'.

Nyɪɛni 'a -tɪ' ke diide -cɛɛn' 'a -tɪ'

11 'Ma 'cɛ, -a -nɪɛ "i -a -je aopɔ dɪ -tuu"-tuu 'tmɔɔ- 'de Sesi 'a 'sraa -sadbo 'a -tɪ' 'ɔn, 'kaa ka -a -jea ɪa' wɔ -sasɔn nɔ 'de ao -pee, 'ka se nɪ-, dɛ-nɔɛ' aoa' -too"- dɛ 'mii 'wɔan' 'bode.

12 Tɔ' -o, aopɔ mɔ ɛ, 'nɔ ao -sa Kea 'a wlu 'wɔan' 'de tɛn' -gblein', ao 'je nyɔ Kea 'a wlu tɔɔɔn nɪ la sese 'de-, 'kaa aopɔ -nɔ', aopɔ nyɔ 'e ɛɛ' 'i-saadɪ -pee 'tmɔɔ- ke'wɛ, ɛ -kɔ' -na nyɔ dee-. Diide -kua i nyɔ -cɔɔn' ɔ dia, ao se ɛɛ' dia' 'bɛɛ- ke, nyɪɛni mɪ ao 'e nya.

13 'De nyɔ "o nyɔ -nɪa nyɪɛni "boa' a, -mɛ -mɔ nɪɛ "judee -o, ɔ se dɛ -srɛai" ke dɛ -nɪniia "jrɪi 'a "kpei- -seea' ka juo-. ɔ se diide -cɛɛn' dia' 'bɛɛ-. Diide -cɛɛn' mɛ -nɪ wlu -ɛɛ -tmɔa "isrɛ-tɪ ɛ, ɔ se ɛ 'mii juo-.

14 'Kaa diide -cɛɛn' -mɛ ɛ, ɛ -tɛɛ nyɔ -cɔɔn' -ɔɔ -jua dɛ wɔn 'o -tea'. ɔɔ juo 'dɔɛ

ke saun 'a "kpei- -seea' ka 'me, de-nue' uu -kwle ia' nua' 'me.

6

1 'Ma 'ce, de -a -nia 'i ao 'jea 'mii 'won 'de de -nia nyueni ke diide -ceen 'e -ti' 'un e, eme -ni Klisi 'a wlu -je -a -wcan 'i-saa no' e, -a -bo 'o -mi 'a 'su "kpei nre ke mamau. -A -na -a -je nya mu -wee -a -je Kletien -kwee 'pepe. Kea 'a -ti' -a -tmua 'de ao -pee e, umi -ni -gbu" 'a -gban -a -te'. Ao 'bo ee' -gbu" 'a -gban tu de -saa ke'wle. Di -a -toca aopu e, eme -ni ao 'je aoa' kplun sain 'i "tai- -wee ao 'e Kea o "biie-, de-nue' di ao nua tein" e, i nre di foe" -o, i se e 'bee- i 'je aopu 'e Kea "jri 'dei nmoo-.

2 'Ma 'ce, de -je -tua" 'ni "jru po -ti o, ka nyu 'jea nyu kwa "jru -te' sun nu o, ka Kea a nua 'meun "kunyio' -sasun o, de 'boc pee' Kea a mua 'jea' 'blua 'a -kwe- no" 'o -ti' o, ao 'won -mi 'a -ti' 'me, -a se e 'bee- -a -je aopu -mi toc ke'wle.

3 Di -ia -ti' -aa -wlu 'wcan' -a -wee' juo -mi 'me, -a -bo 'o ia' 'su "kpei 'tiie, -a -na -a -je nya mu. -Bo Kea nre 'i e, -me di jru' -nia 'e -je 'a nya ke'wle e, umi -ia -ti' -aa ji 'tmua'.

4 Dee -ti -a -jea na -a -jea nya mu e, eme -ni nyu -uu kpuan Sesi 'a wlu sun 'soon 'de- -wee -uu -boc' de 'de -uu "tai- e "i e, uua' -ne 'kmu nre "ikma-ti klaa" jre' -o. Uua' nyu tu e, uu -pu -ni nyu Kea 'a wlu -suan -son' 'un -uu -jea -me, Kea poa "diwan kpe -tuu"-tuu -wee ee' -Suu poa -je o.

5 Ka Kea 'a wlu nmoo "jrui e, uu -tin e won 'me uu je e 'je. 'Kmu dee -ee mua jia' 'de nya, ka ee' -ti' nua 'pensun uu ju i -wee' 'me 'pepe. Di 'dce klae' klae" -ia mua nua' 'de ee' 'kmu tu "kpei e, uu -tin i won 'me uu ji 'je.

6 'Kaa uu -saa di -nia 'mua- kwa -son uu 'boc- de uu je Kea 'kpu 'i to-. Uua' nyu tu e, ka nyu 'jea uu -pu 'a -ti' nu -wee nyu 'jea uu 'de Kea o "biie- 'de uu 'jea uua' disain "i juo ke'wle, 'ka se ni-. -Bo uua sea kan' nu e, -me ka nyu 'na uua ko Kea 'a "Ju 'bo tu -kwli" ke'wle -wee uua -tuoc" -crei"- ke wlaanyue -pun" e, 'kamoo e ni-.

7 Ao -gbun 'no, -bo 'ni dba -dba -dba -wee e pa 'blua-, 'de nyu do di 'bo e "kpei -wee i 'wlu de 'un e, -me nyu -doa di 'je o

crun' 'jee-, 'su nyu 'na Kea 'a "diwan kpuu ee' 'blua- tu 'me.

8 'Kaa -bo sii" saun ke "wi -kba' 'a 'su me 'bo e "kpei e, -me ee' 'blua- tu -kwe- won, e nre Kea 'a 'dain 'a kpuu ka, ee' -kwle "jriooe -ti.

9 'Ma -ti' kmaun-, -bo -aa sea wlu -nia kan' 'tmu e, -me e se ka ao nua 'o 'pu -jei" me -a se juo ni-. Ka ao nua 'o 'pu -jei" e, -a -je kan' 'me, ao -tu" ee' -je tu "jrie-.

10 To' -o 'ma 'ce, Kea 'a di -topin, aoa' dbo ao nua o, aoa' ee' -ti' kmasun ao toa tein" -wee aoa toa -sian ke'wle 'de ee' "nyuu- -pee o, e se i o "mae' i.

11 'Kaa de -aa -pcan i 'de aoa' -ti' 'un due 'due e, eme -ni, ka ao nua ne "kpei tein" e, ao ni kan' ne "kpei mamau 'su ao 'je mu ao 'je nyu. 'De Klisi 'un ao tba to' e, ao kpuu 'bo i -sisi',

12 -wee di 'a cean' je 'de aopu 'un pa. Ao kuu pee i mamau 'su ao 'je di -ia wlu Kea cean -tie" 'je. Nyu -tea' Kea -kwli" tein" -wee -uu -kuua pee i mamau 'su -uu nyu, di -ia wlu Kea cean -tie" -uu -jea ia' 'o nyu -ta a, uu -a -ko ao 'je 'de bla.

De -ee wlu Kea cean -tie" ee muu nua' see

13 -Ta Kea cean wlu -tie" 'de Ablaam -pee e, nyu -o -jea "i 'be -o -je e -sii -wee -oo 'nyu 'un e 'jea 'un-snee o se ni-, eme -ti e -snee 'de ee' -ce" 'kpa 'a 'nyu 'un,

14 -wee e 'na : Ablaam, 'ma cean wlu -tie" 'de -un -pee 'ma muu -un "diwan poa', 'ma muu -un "nyuu- -tuu" 'nyia'.

15 Eme -ti Ablaam kuu to' i mamau 'su di -ia wlu Kea cean -tie" 'de o -pee o 'ji.

16 -Bo nyu ke nyu 'ble -ti' -wee uu -seea' wlu "kpei- 'de o cean wlu -tie" -wee o 'na -ti' -nia 'bo -a -nyu i -kwe', -me nyu -o -bea "i -o -sii o e, omo -oo 'nyu oo -snee 'un.

17 'De ee' -ti' 'un di 'dce -ia wlu Kea cean -tie" ka e sea ia' wlu -kwlin -saai mamau e, eme e ni "i e 'e to 'de nyu -a mua ia' di tu 'jea' -pee. Eme -ti e -snee 'de ee' -ce" 'e 'nyu 'un.

18 'De wlu -tie" cean' o, -snee' o, i nre di 'a kpe 'soon -o. Ia' di tu e, i se e 'bee- i 'je fai" pooe-, de-nue' Kea -e nua ia' di tu e, ee' 'tmu st. -Je e nua kan' -mo 'ja a, -me -a -blee sro' 'wlaa -ta 'bo e -pun". 'Ma 'ce, wlu -nia 'mua-, e kuue -aa di i. Di 'dce

Kea -tea' 'de -aa 'kmu 'a nya i ε, -a tbi tō' 'i, -a -je mu, -a -je nyini.

19 Ka -bo -bato' po du -klu' -wεε ε nyna -sisi' ε, 'kamō -aa dε tō' "itbaa' -nε kuu -aa pεe i -sisi'. Dε-nυε' ka 'sraa -sai klaa" a mua 'e Kea -gbu klaa" 'di tεin" -wεε oō -sa' 'sraa- 'bo Kea "juoi ε,

20 'kamō Sesi -o -nīa 'o -a -ke Kea 'nyini -a tba tō' 'i ε, o mu mamaυ 'sυ -ta Kea 'a -cε" 'kpa nīa, o nyini 'o. Omō -si' 'de -aa nya -wεε -ta Kea nīa -o mu 'o. O mu' 'de -aa -ti' 'bn, dε-nυε' omō Kea nυ 'sraa -sai klaa" 'bn 'bode -bode 'bode. O ke 'sraa -sai klaa" Mεkisedεki -ni kpōi".

7

Mεkisedεki 'a -ti' tεn 'di

1 Mεkisedεki -nō o nīε 'beo -o 'bo Salemυ -wεε o ni Kea -ε -nīa 'o dī -wee' "jru kpō" o 'sraa -sai. Tεin" ε, -ta Ablaam kpaa tυ -wεε oō' tυ dua 'beo-wi" -tuu"-tuu -wεε oō 'wlvba 'e tυ 'bn oō jiia de ε, 'bomō Mεkisedεki 'joo "i -wεε o po o "diwan.

2 'De εε' nō" tu 'di ε, Ablaam "duo dī 'klein o -sa 'e tυ 'bn 'a -puue -ni 'bn 'ε, -wεε o "nyī Mεkisedεki. Mεkisedεki 'a 'nyini -ni ia' bυ tεn 'di, ι 'de mε -ni 'beo -o -srεai" ε, -wεε o ni 'beo 'bo Salemυ, ε 'de mε -ni 'beo -o -kma pεe 'a blua 'a -ti' ε.

3 Oō' Mεkisedεki -tu ε, nyō "o nyō se o "bo ke de juo-, -ta oō' "ji 'wlvba a, nyō se 'o juo-. Nyō jro' se oō' 'wlvwi juo-, nyō jro' se oō' 'mεwi juo-. Ka nyυ 'jea oō' -po' blasυn nυ, 'ka se ni-. O ke Kea 'a "Ju -tεε tu due' "kpei. Oō' 'sraa -sadbo nīε Sesi 'a -nε 'ε "ipoo-ti -o. Ε se "ti -ta 'ble 'nō 'kmu.

4 Ao -gbυn 'nō, omō 'bei" o je Ablaam -o -nīa -a "bo -wi" 'a 'mīa -sii. Dε -ε -toε mε -ni omō o "nyī dī "klein o -sa 'e tυ 'bn 'a -puue.

5 'De nyυ -υυ -wlvba 'e Ablaam 'a "naju Lefi 'a "ji 'di -wεε -υυ -tea 'sraa -sadbo "i -wi" -mυ ε, Moisi 'a kε' 'naa : Israε-koun -wee' -je υυa' dī 'a -puue -ni Lefi 'a "nynuu- "nyī. 'De -mε 'kamō υυa' nyυ tu ε, υυ -wee' 'wlv 'e Ablaam 'a "ji 'di -ke.

6 'Kaa Mεkisedεki -mō ε, o se 'e Lefi 'a "ji 'di 'wlv. Omō Ablaam "nyī dī "klein o -sa 'e tυ 'bn 'a -puue -ni. Ablaam Kea cεεan dī -tuu"-tuu 'nyini omō -po o "diwan.

7 'De ka nyō -nīa 'o nyυ "jru kpō" o, omō -oō po nyυ "diwan a, -a -wee' "klein 'je kan' 'mε. Nyō se ε 'bεε- o 'je ε 'bn-too'-.

8 'De 'sraa -savn -υυ -wlvba 'e Lefi 'a "ji 'di ε, -wεε nyυ a "nyīa dī -wee' "klein 'a -puue -ni, υυ nīε nyiōpυ, υυa 'mεε. 'Kaa Mεkisedεki Ablaam "nyīa dī -wee' "klein 'a -puue -ni -mō ε, o se 'mε-ta 'ble, 'kamō wlv -crua 'de Keasbε 'di 'da.

9 'Bo -mε 'de ε, Lefi nyυ a "nyīa dī -wee' 'a -puue -ni ε, omō o "nyī nyυ dī -wee' 'a -puue -ni 'mε -ke. Dεε-ti nyυ 'bεεa nyυ 'je kan' 'da a, εmε -ni -ta Ablaam "nyīa Mεkisedεki dī -wee' 'a -puue -ni ε, ka Lefi 'a "nyīa o dī -wee' 'a -puue -ni -ke, 'kamō ε ni-,

10 dε-nυε' nō" -ε 'di Mεkisedεki 'jaa-Ablaam "i ε, -mε Lefi se 'wlv ke -mō, 'kaa o nīε 'e Ablaam 'a nymō 'bn.

11 'De kε' Kea "nyīa Israε-koun ε, Lefi 'a 'sraa -sadbo mε -ni 'e ε 'de. 'Kaa ka Kea nīa "i nyυ 'jea ni -bo 'srae -saa' -mε ε sea nyυ kan' po 'de ε, -mε 'sraa -sai ka Mεkisedεki nīa -o -nīa kan', o se ε 'bεε- o 'je ji. Oō' -nε 'sraa -sai -tu ε, o ke Lefi 'a "ju Aaron se dε due' ni-.

12 'Kaa -je Kea pooa 'sraa -sadbo fai" ε, -mε ε 'je kε' foo" 'sv fai" poo -o -ke.

13 Tō' -o, -bo ε -tu" -aa Tυ"bo Sesi -oō -ti' -aa -tmυa -mō ε, o se 'e Lefi 'a "ji 'di 'wlv, o 'wlvε 'e "ji jre' 'di. Εε' "ji tu ε, nyō jro' se 'e ε 'di 'wlv due' o se 'sraa -sai ni- 'bo Kea "juoi.

14 'De ka -aa Tυ"bo Sesi 'wlvba 'e Suida 'a "ji 'di ε, nyυ -wee' ju' ε se 'kwla pa. Εε' "ji tu ε, -ta Moisi a 'tmυa 'sraa -savn 'a -ti' ε, o se εε' 'nyini "ibla mō "pī.

15 'Kaa Kea nīε "i 'sraa -sai deejro' 'je ji, -wεε ka Mεkisedεki nīa -o -ni kan'.

16 Nyυ -υυa -wlvba 'e nyiōpυ "klu -wεε -υυa nīa 'sraa -savn ε, nyiōpυ -a -te' 'o υυpυ, 'kaa omōo' -nε 'sraa -sai -tu ε, nyiōpυ- 'a kε' se o 'o -te'. Kea 'a -cε" 'kpa -te' o 'o -wεε o 'je Lefi 'a 'sraa -sadbo fai" poo-. Dε 'kmυnīa' -sea' -kwε -ta 'ble 'a "ikmaa' nīa 'de 'kwa a, ε nυε' -wεε o 'kpa 'sraa -sai. Ka Lefi 'a 'sraa -sadbo -sea nyυ "wōin 'bεε- nυa "jri "kpae' posυn, 'ka -nao.

17 Ia' -ti' tu 'a wlv -crua' 'de Keasbε 'di ε 'naa :
-In -nīε 'sraa -sai -o, -ma 'sraa -sadbo se "ti -ta 'ble. Ka Mεkisedεki nīa, 'kamō

-in -ni.
 18 Dbo 'sraa -saun nua tein" ke ee' ke' mi"mi" ke i -wee' wla "nio- 'bode, de-nue' e se cron' 'ble, ia' po nyo jro' sun o.

19 Moisi 'a ke' -ne, e se de "o de jre' kpa due', e se e nynia 'pepe -stan 'no 'kmu, ti je ka ni-. 'De ee' -ti' 'un -wee Sesi -jo -nia dewon -o -sia di -nia tein" e, Kea ja -mo 'de -a -je o to' "itba -wee -a -je 'e o 'un cee' 'de -a -je Kea -pun" 'kpa.

20-21 'De de -a -jea 'mii 'won 'de Sesi 'a -ti' 'un e, eme -ni o 'wcan 'sraa -sai 'kpa-ti e, Kea cen wlu -tie". Lefi 'a "nynuu-wi" -mu e, ub ni 'sraa -saun 'me kpun-, 'kaa uba' -ne dbo se -sneewlu 'de ni-. 'De Sesi 'a -ti' 'un mo Kea 'naa :

'Mo Tu"bo, wlu 'in cen -tie" e, 'in se e fai' pooti, 'in 'na -in -kpa 'sraa -sai 'me 'bode -bode 'bode.

22 Dbæde -nia 'o -a -ke Kea 'nyni ka e nia dewon e -sia dbæde -nia tein" e, -a -je kan' 'me, de-nue' Kea -sne' -wee e cen wlu -tie" 'de Sesi -pee.

23 'Bo -me 'de e, Lefi 'a "nynuu- -ub -nia 'sraa -saun e, ub -tiei", de-nue' uba 'mee, ub se e 'bæe- ub 'e 'sraa -sadbo nya kpa jeejee.

24 'Kaa Sesi -mo nte 'kmu jeejee, oo' 'sraa -sai -tu e, nyo jro' se e 'bæe- o 'je o -ko o "sii-.

25 Eme -ti nyu "klein -ub -ceean 'de o 'un -wee -ub -kpa Kea -pun" e, o 'bæe- o 'e ubu 'puu- 'pepe, de-nue' o nte 'kmu jeejee 'bo Kea -pun" -wee o bae uba' bae'.

26 Sesi 'sraa -sai klaa" ju e ji ka 'de -aa -ti' 'un. O nte 'pepe, o se -ko -pun" ni-, desavn jre' se 'de o 'un ni-. O ke desavnubun -seea' "kpei-. O nte 'o di -wee' "klein "jru kpo', -ta Kea nia 'bomo o ni-.

27 Ka -bo 'sraa -saun -nia tein" 'je nyu 'a disain 'a 'sraa- -sa -wee uba -sa uba' -ce" 'e disain 'a 'sraa- tein" e, omo se kan' ni-. O se desavn ub -wee -ee 'sraa- o 'je -sa. De o nua, eme -ni o toa 'e oo' -ce" 'kpa 'su e, o -sa nyu -wee' 'a 'sraa- 'me kpe due' koun -gbai 'su e -kwe- ja.

28 To' -o, Moisi 'a ke' -me e, nyu ee nua 'sraa -saun 'un e, -wi" -mu nte nyio pu -o, ub se desavn "wain 'bæe-. 'Kaa Kea 'a -sneewlu -me, "ju e 'boda de -wee e -tea' 'o e, -wee e 'na o nte 'sraa -sai -o e, omo

-ni Kea 'a "Ju o -ko' 'e ee' -kwlu 'me 'pepe, o nte 'kmu jeejee.

8

-Aa 'sraa -sai klaa" mo -ni Sesi

1 Wlu -aa -wlu 'wcan' ia' -ta -kcan -ti' -wee -a sea o "mae i e, eme -ni -a -blee 'sraa -sai klaa" -nia dewon kan'. Kea -kmai" -wee -e -nia 'o di -wee' "jru kpo' o, -ta e nia 'de javn 'di e, 'bomo o ni-, -wee o -te i 'de ee' dianfo o.

2 'sraa -saun klae" -nia tein" e, -ta uba -saa 'sraa- 'bo Kea "juoi e, nyio pu -nu' 'o -mo de. 'Kaa -ta Sesi nia -wee o nua Kea "juoi e, 'bomo -ni -ta -ccon'-. Kea 'a -ce" 'kpa -nu' 'o -mo de, e se nyio pu ni-.

3 'Sraa -sai klaa" "o 'sraa -sai klaa" nyu a -te' a 'o e, oo -saa' Kea won -wee oo -sa' desavn 'a 'sraa- 'bo Kea "juoi, eme -nue' -wee -aa -ne 'sraa -sai klaa" -a -blea o 'je de o 'jea Kea won -saa 'ble -ke.

4 -Bo o ke -a -ni 'no 'blua- "kpei ke 'de e, o se 'sraa -sai ni i mo -ke, de-nue' nyu -uba nua ee' dbo tu e, 'sraa- Moisi 'a ke' "sia 'nyni e, -wi" -mu a mue -saa'.

5 'Kaa dbo "klein 'sraa -saun -nu a nua 'no 'blua- "kpei e, i nte dbo -aa 'sraa -sai klaa" nia nua' 'de javn 'di 'a -sii -o. -Tan'tan ub poa "jei 'de -puon" blua "kpei tein" -wee uba 'daa- Kea 'a -te 'in e, e ni -ta Kea nia 'bo 'a "ipode -o. 'De ee' de tu 'a -ti' 'un de -a -wcan eme -ni -ta Moisi a muua -tan'tan -ne "jei pooda' 'de -puon" blua "kpei -wee 'sraa -saun 'jea 'sraa- -sa 'de e -son e, Kea wlu' 'de o -pee e 'naa : Moisi, -in -tu" -ma -ce" 'e -ti' ka di 'in toa -wee -in -jea "jrie- 'de cru "kpei nia, 'kamo -ji -ma mua de nua' 'je ni "kpi.

6 'Kaa kaan ka a, 'sraa -sadbo Kea -tea' Sesi kwa e nte dewon kpe -puue, e je uba' -ne 'sraa -sadbo -sii, de-nue' dbæde -ceen'- -nia 'o Kea ke nyio 'nyni e, omo e jii 'kwa. Ee' dbæde tu e, e nte dewon, e je dbæde -nia tein" -sii. Di -ta wlu Kea cen -tie" 'de nyu -pee 'de ee' -ti' 'un e, i nte di -cein' -o.

7 -Bo dbæde -nia tein" 'bæe- e 'je nu -wee nyu se "bli -ce' di nui 'de e, -me Kea se e 'bæe- e 'je e jre' -ko o poo-.

8 'Kaa Israe-koun se Kea won 'je, eme -ti e -ce' ubu "bli e wlu ka, e 'naa : 'Mo Kea -o -nia Tu"bo e, 'in 'na 'wi jri' a mue nynia' -wee 'in ke Israe-koun

ke Suida 'a "nynuu- 'je 'e dbεεde dee- 'tu".

9 Dbεεde -je υυ "bo -wi" ke 'ma -a -tua" 'e tein", 'wι -ε 'di 'in kpuan υυ "bo -wi" -ciεi" -wee 'in -sa υυpu- 'de Esipu-blva "kpei ε, ε se -me ni-. Υυ se εε' dbεεde tu i kpuu, εme -ti 'in to υυ -pu 'kpu "i.

10 'Kaa -ta no" -ne -me 'wlvα 'o -jei" 'sv ε, Tu"bo wlu' ke'wle ε 'naa : Dbεεde dee 'in ke Israe-koun 'jea -tu" ε ka, ε 'na : 'Wι jri' -a mu nynia' -wee 'in 'je 'ma ke' 'de Israe-koun 'a to' 'un po -wee 'in 'je ε 'cri 'de vva' pεe 'a "ke o. 'De εε' no" tu 'di ε, 'ma muε vva' Kea nia' -wee υυ mo 'je 'ma 'bleenyυ ni-.

11 'De εε' no" tu 'di ε, nyo jro' se ε 'βεε- o 'je o -podei" ke o' de'di de too- -wee o 'je nu : -In -juo Tu"bo ! De-nve' vva' mu" ke klae" -wee' a muε 'un juua'.

12 Υυ se "isre -mo, 'kaa ka 'ma 'jea nyυ 'a wee ε, 'ma muε toa' 'de υυpu -pee. 'Ma muε vva' dısain -kwe-a' 'in se ia' -ti' -kwlv o poi 'bode mo "pi.

13 -Bo Kea a sea dbεεde dee 'a -ti' 'tmυ ε, -me dbεεde -nia tein" -me εε 'δεε δε soa. 'De δε -kpa 'soa a, -me 'ε no" -si', εε' -kwle i son-ti.

9

Tein" 'sraa- ke Klisi 'a -ne 'sraa- ke

1 Dbεεde -nia tein" -ne, ε 'bleε εε' -ne ke' -tuu" -i -tmυ Kea "juoi -gbεεti -wee ε 'ble Kea "juoi -gbεε' -ta. 'Bo 'a -ta -tu ε, nyiopu -ny' 'o δε.

2 Ka υυ nva 'bo 'a δε nυsun 'ka ka : υυ poε -tan 'tanfo "jei -wee υυ nu tae' fo υυ -seea' 'de ε 'di 'un, 'de ε 'ble wou 'soon. εε' wou -je -saa "i ε, 'de -me 'di 'a 'nyni -ni -ta -kweai ε, 'bomo nεbi ke klukpa- -di'pen nia 'o "kpei ni-. εε' -di'pen tu -te' ε i 'bo Kea "juoi jeejee.

3 εε' wou -je -nia 'e tae' fo 'de ε, -me 'di 'a 'nyni -ni -ta -kweai 'pepe -ε -sia -ta -wee' ε.

4 'De εε' wou tu 'di 'demo klukpa- -ε "kpei vva poa -dai'klo "jri ni-, υυ 'wla -mεε' klukpa- -tu 'sani "jru. 'Demo dbεεde 'ε -gbau' ni-, υυ 'wla -me 'sani "jru -ke. -Gbau' -ne, di -nia 'de ε 'di, ι ka : 'Sani-gblv -ε 'di diide υυ dia 'e -puou" blva "kpei tein" nia, ε ke Aaron 'o itbatu -ε nva

-faun' tein" ke "soi pae' 'soou -ι "kpei Kea 'a dbεεde 'ε wlv 'crua ke.

5 'Bo εε' -gbau' tu "kpei ε, Kea 'a "soa-wi" nyυ a 'daa- Seriben ε, υυpu υυ nu -wee -υυ -ni 'o. 'De -vva nai 'a -fli -cri" -gbau' 'a -cun" "kpei. Vva' Kea 'a "soa-wi" tu mo -toε ka Kea nia 'o ε. 'Bomo εε 'jee- εε' 'ce 'ε wee 'de εε -ko' υυ -pu 'a dısain. 'Ma 'ce kaan ka a, -a se wlv -tuu"-tuu 'tmυ i 'de di -ni 'a -ti' 'un.

6 -Tan 'tan 'a wou -saa "i 'di ε, 'sraa -savu a pa 'o -mo 'me 'wι "o 'wι -wee dbo ke' "sia 'nyni vva nu ε.

7 'Kaa 'de εε' wou -je -nia 'e de -me 'di ε, 'sraa -sai klaa" 'a 'sv mo -oo pa 'e kpe due' kouu -gbai' 'de -sun 'di. -Bo oo sea 'e pa a, oo kpa 'e nmi 'a nymo 'de oo' -ce" 'ε desavv 'a -ti' 'un -wee dısain Israe-koun a nva υυ sea juo oo -sa -mi 'a 'sraa- -ke.

8 Di -nia 'mva- umi Kea 'a -Suu "duo 'un -wee εε -sa wo 'pepe 'de -a -pee. ε 'naa : -Tan 'tanfo nyio 'o -ce" 'kpa poa "jei, -ta -me nia 'kmυ ke ε, -me -ta nyio 'jea ceen -wee -ta Kea nia o 'jea 'o mu, 'bo se ni-.

9 Di -nυva tein" ε, ι nιe di -nia 'e -stanwι 'di 'a "ipoodi -o. Di vva ja -wee vva -saa' Kea wou o, 'srae vva -sa' o, ι se ε 'βεε- -wee nyυ -vva nva ia' di tu ε, ι 'je vva' pεe desavv 'a -flen" -pun" -sa, 'de ka Kea nia "i υυ 'je kan' ni-.

10 Δε ia' di tu tba 'e "jri -croou' me -ni diide 'ε -ti' o, δε nyυ 'jea 'na o, ka nyυ 'jea kwa jresun ke bi i wououn nu o, umi ia 'tmυ. 'De -mi 'a di tu nιe nyio 'o ke' -o. 'Kamo ι -te' mamav 'sv Kea po di -wee' 'a -gbodee "ni.

11 'Kaa Klisi -mo ε, o ji' -wee o ni di 'doe -ia mua jia 'a 'sraa -sai klaa". -Ta o nia -wee oo nva oo' 'sraa -sadbo 'bo 'bei", 'bo nιe dewou, ε je 'sraa-sata nyio 'o sun nva δε -sii. 'Bo 'a -ta -tu se 'no 'blva "kpei ni-.

12 O pa 'o 'ε kpe due' kouu -gbai' 'sv ε -kwe- ja. ε se -gbae 'a nymo o, bli 'a nymo me -ke o mu 'e ni-. 'Kaa oo' -ce" 'kpa 'a nymo me o kpa -wee o to 'e. Oo' nymo -ne, εme o nu -wee o seie -avv 'de -aa dısain 'kwa 'bode. 'Kamo o nu -wee -a -te' 'kmouia' -sea' -kwe -ta 'ble 'a -tea'.

13 Tein" ε, -gbae' 'a nymo o, bli' beo 'o nymo o, bli' nyno 'o biun' o, umi 'sraa -savv a "duo 'un -wee vva -gba' 'de nyυ -υυ -saa Kea 'a ke' "kpei 'de -kao -ε -jea

υυρρ κρυν 'de ε, -wεε ια -sii' υυρρ "kpei 'su -ta υυ 'wlvα υυ jie 'o de 'de nyioppυ "jri 'de.

14 -Bo nɔ" dɪ 'a nymɔ -mε ε se ε nυ -wεε dεsaυn 'a -kao a sea nyiɔ 'ɔ 'bluku "kpei 'wlv 'e, 'de -mε Klisi 'a nymɔ -mε 'e ! -Kɔ se ɔ -pυn" nɪ-, Kea 'a -Suu -ε sea 'mε-ta 'ble ε, εmε -nɪ 'de ɔ 'υn -wεε ɔ -saa ɔɔ' -ce" 'sraa- 'υn ɔ "nyɪ Kea. ɔ nυ εε' de tu 'mε -wεε ɔɔ' nymɔ 'je -aa pεe dεsaυn 'a -flɛn" -pυn" -sa 'de -aa tɔ' 'je 'e dεsaυn nυa' "kpei 'wlv. Dɪ foe" -bo -a bla 'o 'de, -wεε -a -jea isɔn ε, umɪ -a -je ɔ 'bɔ -wεε -a -je 'kmυnɪ Kea "juɔi nυυ-.

15 Εmε -tɪ Klisi nɪ 'o Kea ke nyiɔ 'nynɪ -wεε Kea 'a dbεεdε dee jii ɔ 'kwa. 'De nyυ ε 'da a, υυ 'je 'e Kea 'a 'kmυ dee -εε wlv ε cean -tie" 'υn pa. Εε' 'kmυ dee tu se -kwe -ta 'ble, umɪ -nɪ υυρρ 'a 'ken. Dεε-tɪ υυ 'bεεα υυ 'jɪ kpa a, εmε -nɪ Sesi 'mεε. 'De ɔɔ' 'mεa 'a -tɪ' 'υn ε, nyυ -υυa' 'jea ke' -nɪa tein" wɔn -wεε -υυ -nɪa kυɔnkwlα 'de dεsaυn 'kwa a, ε seie υυ -pυ 'mε.

16 -Bo nyɔ nɪ 'kmυ ke -wεε ɔ sie "kuowlu- 'de dε jre' 'ε -tɪ' 'υn ε, -mε dε ɔ "sia 'nynɪ -bo nyυ 'je ε nυ ε, nyυ -wee' 'je ɔɔ' 'mε -tɪ juo -o.

17 Tɔ' -o, nyɔ -ɔ cean dε 'ε wlv -tie" -bo ɔ nɪ 'kmυ ke ε, -mε dε -εε wlv ɔ cean -tie" nyυ se ε 'bεε- ɔ 'je ε nυ, -bo ɔ 'wlv 'kmυ -wεε nyɔɔ nυε.

18 Εmε -tɪ dbεεdε Kea ke nyiɔ -tua" 'e tein" -bo ε -tee 'sυ ε, nmi 'a nymɔ mε -εε -wla i.

19 Tein" -ta Moisi a "sia Kea 'a ke' -wee' 'a 'nynɪ 'de Israε-koun tu υυa 'daa- Isoppυ ε, umɪ -ta 'dae- ɔ cean -wεε ɔ nυ pυυa- 'υn, ε ke 'blaa 'a "mɪ 'a "pun ke. Ia' 'blaamɪ tu ε, υυ 'wlv dɪ nɪ -saan "jru. Dɪ 'a kpe 'soɔn -nɪ umɪ ɔɔ bla 'e nɔ" dɪ 'a nymɔ ke "nɪ ɔ i -wεε ɔɔ -gba' 'bo ke' sbε ke Israε-koun "kpei.

20 -Bo ɔ -kɔ' kan' nυa' 'sυ ε, ɔ wlv' ka ɔ 'naa : Nymɔ aɔa 'jea i -ta, εmε -toε ka dbεεdε nɪa 'o aɔ ke Kea 'nynɪ ε.

21 'Bo -mε 'de ε, -tan 'tanfɔ υυ poa "jei -nε, ɔɔ -gba' -mε nymɔ -ke, ε ke 'sraa -sadi "klein -nɪa 'e ε 'di ke.

22 -Bo ε -tu" 'de ke' -mε 'ε -nε 'fɔ "kpei ε, -mε -bo dε "o dε 'je i-kwe- 'e Kea "jri 'de ε, -mε nymɔ 'je i 'wla 'de ι -wee' 'a -tɪ' 'υn,

dε-nυε' -bo nymɔ se i'wla a, -mε dεsaυn se -kwei.

23 Dɪ 'sraa -saυn a nυa tein" -nɪ, ι nɪε dɪ -ceɪn'- -nɪa 'e jaυn 'di 'a -sii -o. Ia' dɪ -ceɪn' tu ε, -bo ι 'je i-kwe- 'de Kea "jri 'de ε, dɪ -nɪa 'nɔ 'blυa- "kpei se ε 'bεε- ι 'je ε nυ, -mε 'sraa- -ε -nɪa dεwɔn -ε -sia 'sraa- -wee' "klein, ε 'e -saa -o. Εmε -tɪ Klisi -saa ɔɔ' -ce" 'sraa- 'υn 'de ιa' 'pepenɪ -tɪ 'υn.

24 Dεε-tɪ 'ma 'da kan' a, εmε -nɪ -tan 'tanfɔ -je nyiɔ poa "jei 'nɔ 'blυa- "kpei -wεε υυa -saa' 'sraa- 'di ε, -mε nɪε dε 'ε -sii -o, Klisi se 'e -mε 'di pa. 'De jaυn 'di 'a -ce" 'kpa mɔ ɔ mu -wεε ɔ nɪ 'o Kea "juɔi 'de -aa -tɪ' 'υn.

25 -Tan 'tanfɔ υυ poa "jei -nε, 'de εε' wɔn -ε -nɪa 'e tae' ɔ 'de 'di ε, Suifv-wi" 'a 'sraa -sai klaa" a pa 'e -mɔ 'mε 'de -sυn "o -sυn 'di -wεε ɔɔ kpa 'e nmi 'a nymɔ, 'kaa ε se Klisi 'je 'e ɔɔ' -ce" to kpe -tuu"-tuu mε -tɪ ɔ mu 'e jaυn 'di.

26 -Bo ε nɪ kan' -mɔ 'de ε, -mε dε -tba' 'e Kea 'a 'kmυ nυ nɔ" ε, 'demɔ ɔ 'je 'kle 'jea' -sa 'de-. 'Kaa ε se kan' -mɔ nɪ-. Dε -je ɔ nυa -ceɪn'- εmε -nɪ -ta nɔ" 'ɔ 'de -kwea' a "kυυan- i 'sυ ε, ɔ jɪ' kpe due' koun -gbai' -wεε ɔ -saa ɔɔ' -ce" 'sraa- 'de dεsaυn 'je isɔn-.

27 Ka -bo nyiɔ 'mε kpe due' koun -gbai' 'sυ ɔɔ fua Kea 'a 'pee ε,

28 'kamɔ Klisi -saa ɔɔ' -ce" 'sraa- 'υn kpe due' koun -gbai' -wεε ɔ 'e nyυ -tuu"-tuu dεsaυn 'a -gbε "jru -sa. ɔɔ mυε de jia' ke'wle. -Mεε' jia' tu ε, ε se dεsaυn 'a -kwe-tɪ nɪ la 'bode, 'kaa nyυ -υυa fu ɔ υυ -pυ -a 'pυυa' ɔɔ' ja.

10

1 Suifv-wi" 'a ke' -nɪa tein" ε, ε se dɪ 'a 'jɔjri nɪ-, ι nɪε dɪ -ceɪn' -ιa mua jia 'a "ipoodε -o. Ia' ke' tu ε, nyυ -υυ -kpa Kea -pυn" ε, ι se ε 'bεε- ι 'je ε nυ -wεε ka Kea nɪa "i ε, υυ 'je kan' nɪ-. 'De ka ι 'je εε' dε tu -mεε' nυsυn nυ ε- ? Ao -gbυn 'srae- jɪ nyυ a -sa' 'de -sυn "o -sυn 'di -mɪ ja kea'.

2 Nyυ -υυa -sa' ιa' 'srae- tu ε, -bo υυa' nyυ tu -kwe- i kpe due' koun -gbai' -wεε υυ 'je 'e Kea "jri 'dei nmɔɔ 'de ε, -mε dεsaυn 'a -soɔn 'bɔ υυρρ 'a 'υn "si -tɪ 'mε -wεε υυ 'bɔ 'srae-sati 'de-, dε-nυε' υυa' pεe se υυ "bli -cei' 'bode.

3 'Kaa 'srae- uua -sa' 'de -sun "o -sun 'di -ni, ia pooe ub -pua -ce" desavn -kwlv o,

4 de-nue' bli 'a nymɔ o, -gbae 'a nymɔ se e 'bɛɛ- e 'je nyv desavn 'a -gbe "jru -sa.

5 Emɛ -ti -ta Klist a jiia 'nɔ 'kmv "kpei e, o wlu' 'de Kea -pee ka, o 'naa :

'Ma Kea, -paan' uua nua -vn "jrii o, 'srae- uua -sa' o, e si "ini-, emɛ -ti e -nyi" 'vn nyioku.

6 Nmi mui" uua poa "jri 'bo e "juoi -wɛe -ia sian 'pepe ke 'srae- uua -sa' 'de desavn 'a -ti' 'vn ke i se eɛ' 'mi i "sii-

7 Emɛ -ti e wlu ka 'in 'na : 'Ma Kea, 'ma ji' -wɛe 'in 'je eɛ' -kwlvti nv. Wlu -e -crua' 'de eɛ' 'sbɛ 'di e, 'mɔ -ɔɔ -ti' e 'tmv.

8 'Ma 'cɛ, -bo o wlu 'i-saa nɔ" -wɛe o 'na 'ma Kea, -e se 'srae- o, di uua -sɛɛ' -vn wɔn o, nmi mui" uua poa "jri o, 'srae- uua -sa' 'de desavn 'a -ti' 'vn e si "i ni e, -mɛ -ji Suifu-wi" 'a ke' 'sia 'nynti umi oɔ 'da.

9 'Bo -mɛ 'de e, o wlu' ka ke'wle o 'naa 'ma Kea, 'in ka, e ji' -wɛe 'in 'je eɛ' -kwlvti nv. De -mɛɛ' wlu tu -sa wɔ mɛ -ni : 'srae- nia tein" Kea 'bo -mi o -wɛe e poo i Klist 'a -ne 'sraa- -ko o.

10 De Klist nua Kea 'a -kwlvti -wɛe o toa 'e oɔ' -ce" 'kpa 'a ku kpe due' koun -gbai' e, emɛ -nue' -wɛe -aa desavn -kwɛ-, 'de -a -te' Kea 'a -tea'.

11 'De tein" e, 'sraa -sai "o 'sraa -sai a nyna kpee 'de 'wɔ "o 'wɔ 'di -wɛe oɔ nv oɔ' 'sraa -sadbo, 'srae- due' -ni, umi uua -sa' jeejee. 'De -mɛ 'kamɔ ia' 'srae- tu se nyv desavn 'a -gbe "kpei -sa due'.

12 Klist -mɔ e, o -saa oɔ' -ce" 'sraa- 'vn kpe due' koun -gbai' 'de desavn 'a -ti' 'vn. Eɛ' 'sraa- tu se wɔn -kwɛ -ta 'ble, e se de -saai 'bode. O -koa' oɔ' -ce" 'sraa- 'vn -saa' 'sv e, o muɛ 'o Kea -pvn" -wɛe o ni 'e eɛ' dianfo o, 'bomɔ o -te i 'bode.

13 'Bo Kea -pvn" mɔ o ni kaan ka, -son' -e 'di Kea 'jea oɔ' tunyv oɔ' bu "kpei tbadɛ 'vn nv e, mɛ oɔ fuo,

14 Oɔ' 'sraa- o -sa kpe due' koun -gbai' e, emɛ -nue' -wɛe nyv o -teea' kpɔi" sv se desavn 'a -flen" -pvn" ni 'bode.

15 To' -o, Kea 'a -Suu 'tmvɛ -ke 'de -a -pee, e 'naa :

16 Tv"bo 'na : -Bo ia' de tu 'wlv 'o -jei" e, dbɛɛde sv ke 'ma mua 'e -tu" 'a, e ka : 'ma muɛ 'ma ke' 'de sv pɛe o poa' -wɛe 'in 'je e 'cru' 'de uua' to' 'vn.

17 'De e -tu" eɛ' wlu tu "kpei ke'wle e 'naa :

'In se uua' dɔsavn ke uua' -ko sv nua -kwlv o poi 'bode.

18 'Ma 'cɛ, -ta desavn 'a -kwɛ-a' nia, -mɛ nyv 'o -sa desavn 'a -kwɛ-sraa 'bo -mɔɔ' -ta -tu 'bode.

-A -bo Kea -kwlv" -te' -ti 'boɛ

19 'Ma de'di -wi", -je Sesi 'a nymɔ poa -jeblv 'bo -a -ke Kea 'nynti 'ja a, -mɛ -ti' se ka ni-, -ta Kea nia -a -je 'o mu 'de 'fle 'vn.

20 -Je dee- o poa 'bo -a -ke Kea 'nynti -ne e, emɛ -a -na o -wɛe -a -je 'kmv dee 'je. Eɛ' -je tu- cɛen 'de o kui'. Ka 'sraa -sai klaa" a pa 'e tae' fo 'de e, 'kamɔ e mu mamaɔ 'sv -ta Kea nia o nynti 'o. Tae' fo -ne, emɛ -ni Sesi 'a ku 'a "ipoodɛ.

21 -A -bleɛ 'sraa -sai klaa", oɔmɔ -te' Kea 'a -gbu" -sonyv "jru kpɔ' i.

22 -Je e nia kan' -mɔ e, -mɛ -a -kpa Kea -pvn" 'de pɛe -cɛen' 'vn. -A -te' Sesi Klist -kwlv", -a -bo pɛe i pleɛɛ, de-nue' ka nyv o wɔɔa de 'bo "niɔ- -wɛe eɛ -kwɛai e, 'kamɔ oɔ' nymɔ wɔɔ -aa pɛe -wɛe -aa pɛe se -a "bli -ce' i 'bode. -Aa nyv tu e, "ni -e -nia "jrii 'srɔsrɔ e, emɛ -wɔɔ -aa nyiojɔ -wɛe -a -kwɛ- i 'pepe 'de -aa Klist -kwlv" -tea' 'vn.

23 Klist -a tba to' "i -wɛe -oɔ -ti' -aa -tmvɛ 'bo nyv "juoi e, -a kpvn oɔ' -ti' i mamaɔ 'sv -a -je mu -a -je nynti, de-nue' Kea -e cɛan wlu -tie" 'de -a -pee e, eɛ' poo wlu fai".

24 -A -tu" ba 'a -ti' due 'due, -a -kuu ba 'a di i -wɛe -a -je ba 'a -ti' kmaa' ke kplvn 'dɔe nua' "blo -sa 'de ba 'vn.

25 -Ta -aa de'di -wi" a 'kuan "jrui e, -a -bo 'bo 'a mu -ti 'boɛ, ka nyv jrv' a nua -a -bo kan' nve. 'Kaa -je -a -jea nv e, emɛ -ni -a -kuu ba 'a di i due 'due. Aoa 'jee 'mɛɛ ? Deɛ-ti -a -jea ba 'a di i kuu e, emɛ -ni nɔ" -sia 'o -wɛe -aa Tv"bo 'jea de ji, e se "itɛn-.

26 'Ma 'cɛ, -a -juo to' -ti 'mɛ 'bode, -bo -a -jee' "jrii- -wɛe -a -je desavn nv e, -mɛ desavn 'a -kwɛ-sraa jrɛ' -e -jea -saa, e se ni 'bode.

27 'De nyv -oɔ nyv tu nua "jrii 'jee desavn e, -mɛ -bo o -te' i e, o 'bo i"mae Kea 'a 'pee a mu o kpvan'. Ne-gbauo klaa" -eɛ mua Kea 'a tunyv sian' a, emɛ -te' oɔ' -tea'.

28 Ao -gbvn 'nɔ, Moisi 'a ke' -nia tein" -bo nyv blaa eɛ' wlu wɔin -wɛe nyv 'soon

ke taan 'je εε' -ta 'je ε, -mε υβα 'dba -mο 'mε υβα' 'je οο' wεε-.

29 Nyο -οο mua Kea 'a "Ju 'a 'nynυ bu -son isooan', 'de οο' nymο -ε poa dbεεde dee 'bo nyio ke Kea 'nynυ -wεε ο 'kpa "isrε i, -οο mua -mε 'ε -ti' wον iblaa', 'de Kea 'a -Suu -εε nυa nyυ 'saavυn "jrii, -οο mua -mε wον o toa' 'ee, aοa naa tο' i ka -mοο' -nε 'pee a mu nia' 'demu ε- ?

30 Εε μυε "ikma-ti nia' 'de οο' -ti' 'υn, 'kaa Kea -ε 'naa : 'Mο -οο -wlv nyυ ο, 'mο -οο -sa' nyυ kpan ο ε, -aa -juo εε' Kea tu 'mε. Εmε -wlu -ke -wεε -ε 'naa : 'Mο Tυ"bo, 'ma μυε 'ma 'blevυn 'a 'pee 'jea'.

31 'Ma 'cε, nyο -οο mua 'e 'kmυnυ Kea -nε 'kwa i -kaa' 'wι jrε' ο ε, -mε nιε "ikma-ti -ο !

32 'Ma de'di -wi", 'wι -ε 'di ao 'wον 'a Kea 'a -ti' "i-saa' nο" ε, ao po ιa' 'wι tu -kwlv ο. -Ta Kea 'a -son' paa 'de ao pεe ο 'de ιa' 'wι tu 'di ε, ao 'jee 'kle -tuu"-tuu, 'kaa ao 'bεε-pεe "woin mamav 'sv ao je Kea 'a -ti' 'a tu -fον' 'de 'kle 'di.

33 Nyioπυ a -cree"- aοpυ 'mε -son' -jrο' υβα wlaa aοpυ 'mε 'bo nyυ -kwea, υβα nυε' aοpυ -cruun" "jrii. De aοa nυa 'de ιa' 'wι tu 'di ke'wλε, εmε -nι aοa' de'di -wi" υβα -tua" 'kle -ke ε, υυ ke ao beεε ο, -wεε ao -tu" υπυ -ti' -kwlv' i.

34 Aοa' de'di -wi" -υβα -jea 'kle 'de -kaso 'di ε, υβα' wεε a nυ aοpυ 'mε. Aοa' dι "klein ao 'blea, -ta nyυ a -su' aοpυ 'kwa a, ao nιε 'e 'mυa- 'υn, δε-nυε' ao 'je kan' 'mε, dι 'dοe -ji Kea -tee' a aοpυ 'dei ι nιε dεwον, ι je "wlii- -sii. Ia' dι tu se ison-ta 'ble.

35 -Je ε nia kan' -mο 'ja a, -mε 'kπι 'bo aοpυ "iwaa, ao 'bo Klist tο' "i-saa'. Ε -teeε' aοpυ 'dοe klaa" 'dei.

36 Ao 'bεε- pεe "woin -wεε ao 'je Kea 'a -kwlvυti nυ, 'de dι -ia wlu ε cεan -tie" ao 'ji kpa.

37 De wlu -ε -crua' 'de Keasβε 'di 'tmυa, ε nιε tο' -ο. Εε' wlu tu 'naa :

Nο" δε-saan" ka -sie 'ο, εε' nο" tu se "i ten- 'sv "ju -οο mua jia' ο 'je ji, ο se 'υn -kwlei.

38 'De nyο -ο -srεai" 'de 'mο "jri 'de ε, οο μυε 'kmυnυa' 'de οο' 'ma -kwlv" -tea' 'υn. 'Kaa nyο -οο mua kιυn -saa' a, 'maa 'je -mο 'ο jei tu 'a "dia.

39 -Amο ε, -a se nyυ -υβα -cria' 'e υβα' -cε" -wεε υυ -jea "ma nι, -a -nιε nyυ -υυ -tea' Kea -kwlv" 'de -υυ -jea 'pυ -ο.

11

Nyυ -nia tein" 'a Kea -kwlv" -te' -ti

1 Nyο -ο -tea' Kea -kwlv" ε, ο 'je kan' 'mε, dι ο tba tο' "i ε, ιa μυε 'de ο 'kwa 'kpa" see. Dι οο' 'jeea "jriε- ka ι nia 'kmυ ε, ο juo -mε 'mε.

2 Δε-nυε' -wεε Kea poa nyυ -nia tein" -ti' ο ε, εmε -nι υβα' Kea -kwlv" -tea'.

3 Ka Kea 'a wlu nυa 'kmυ -nε ε, -aa Kea -kwlv" -tea' mε -nυε' -wεε -a -wον ε 'mii. De -mεε' wlu tu -sa wο ε, εmε -nι dι nyο ο 'jeea "jriε- 'nο 'kmυ "kpei ε, wlu nyο 'ο 'jeea "jriε- mε -nυ' ι -wee'.

4 Kea -kwlv" -tea' mε -nι 'e Abελι pεe ο, εmε -ti ο -sa 'sraa- 'dοe ο "nyι Kea -wεε οο' -nε 'sraa- nι dεwον, ε -sii οο' -fein' Kaυn 'a -nε. Οο' Kea -kwlv" -tea' mε -nυε' -wεε Kea 'doo- "isrεi 'bo ε "juoi, εε' -cε" 'kpa poε οο' 'sraadι -ti' ο. 'De Abελι 'a Kea -kwlv" -tea' mε -nυε' -wεε οmο -mεa sese ε, nyυ a 'tmυ οο' -ti' 'de -stanwι 'di ke.

5 Enοkι 'a Kea -kwlv" -tea' mε -nυε' -wεε ο se 'e 'mεa' 'υn cεεn 'sv ο mu javn 'di. Nο" jrε' nynia 'ο 'sv nyυ 'bo οο' "jriε- 'jee-tι 'mε, δε-nυε' Kea "duo 'υn 'ε, -wεε ε kπo 'bo ε -pυn". Wlu -crua 'de οο' -ti' 'υn 'de Keasβε 'di, ε 'naa : -Ta Enοkι sea javn 'di muu ke ε, οο' kπlυn nmοο 'e Kea "jri 'dei.

6 'De -bo Kea -kwlv" -tea' se 'e nyο 'υn nι ε, -mε ο se ε 'bεε- ο 'je 'e Kea "jri 'dei nmοο-. Tο' -ο, nyο -οο -kpa Kea -pυn" ε, -mε ka Kea nia 'kmυ -wεε εε mua nyυ -υβα -pοεn i 'dοe "jrii nυa' a, ο 'je ε tο' 'υn 'je -ο.

7 Kea -kwlv" -tea' -nε, εmε -nι 'e Noe 'υn -wεε wlu Kea 'tmυa 'de ο -pee 'de dι nyυ sea "jriε- 'jee- ke -wεε -ia mua nυa 'a -ti' 'υn, ο po ε doin" ο. Kea 'a -kwlv" -tea' ke εε' faυn -nia 'de ο 'υn, ιmυ -nυε' -wεε -bato' ε "sia 'nynυ ο nυε δε, 'de ο ke οο' -gbυ" -sonyυ 'e 'pυ. Οο' -maa' blaa Kea 'a wlu woin ε, εmε -kπυυn 'kmυ -wee' Kea 'a 'pee 'de εε' nο" tu 'di -wεε οmο 'kpa "isrεi 'bo Kea "juoi. "isrεa' -εε wlu Kea cεan -tie" ε, nyο -ο -te' ε -kwlv" ε, οmο -je ε.

8 -Ta Kea 'daa- Abλαam -wεε ο 'jea 'e 'blva- ο sea 'je due' "kpei mu ε, ε wlu' ο

-pee ε 'na : εε' 'blva- tu με 'ma mu -v̄n "nyia' -w̄ε -ε -je -ma 'ken ni-. Kea -kwli" -tea' -nε, εμε -ni 'e Ablaam p̄ε o, εμε -ti o 'je Kea 'a wlu w̄on -w̄ε o mu.

9 Oo' Kea -kwli" -tea' με -nυε' -w̄ε o "ti 'e -tan 'tanfo -son 'de εε' 'blva- tu "kpei -w̄ε ka 'dvi- nia o ni kan', 'de -me 'kam̄o Kea cen εε' 'blva- tu 'a wlu -tie" 'de oo' -ti' 'v̄n. Oo' "nynuu- Isaaki ke Sakobu ke, -v̄v̄ -ke o plan di -ia wlu Kea cen -tie" i ε, v̄v̄ "tie 'e -tan 'tanfo -son -ke 'de εε' 'blva- tu "kpei.

10 Dεε-ti Ablaam "tia 'e -tan 'tanfo -son ε, εμε -ni -kwlo -εε -gbi" 'a -gban kua i ε, εμε oo fuo. εε' -kwlo tu ε, Kea 'a -ce" 'kpa -cri' εε' -gbi" 'a -gban -w̄ε -ε po ε.

11 Ablaam 'a 'nyn̄o Sara -v̄ -kpa -kea" -w̄ε "nynuu- 'w̄lva 'a n̄o" -sia i ε, Kea -kwli" -tea' με -nυε' -ke -w̄ε v̄ 'w̄l Ablaam 'a "ju -pee, de-nυε' Kea -ε cen wlu -tie" 'de v̄ -pee, ka εε' p̄oa wlu fai" ε, v̄ 'je ε to' 'v̄n 'ε.

12 'De εε' -ti' 'v̄n ε, Ablaam -o -kpa -kea" -w̄ε -o -ke 'mea' t̄εan a, o -gben'. 'De oo' "nynuu- "jie de v̄v̄ se -sro' -ta 'ble, ka 'cu-sun -nia 'e jav̄n 'di ke 'tonie 'a -p̄īon" -tia, 'kam̄o v̄v̄ 'e -ti.

13 Nyv̄ -aa -w̄lva 'w̄on itbaa' -nv̄', v̄v̄ -teε' Kea -kwli" mama v̄v̄ -wee' je 'me. Di ε cen v̄v̄ -pv̄ 'nyv̄n i se 'e v̄v̄ -pv̄ 'kwa 'kpa 'sv̄ v̄v̄ je 'me, 'kaa v̄v̄ 'je i nya -w̄ε i 'ble v̄v̄v̄ 'a 'm̄va-. Ka v̄v̄ jia 'd̄v̄va' 'n̄o 'blva- "kpei -w̄ε v̄v̄a mua 'n̄o 'w̄lva' 'w̄i jr̄ε' o ε, v̄v̄ ju' -w̄ε v̄v̄ 'tm̄v̄ i 'bo nyv̄ "juoi.

14 Nyv̄ ka -v̄v̄ jia 'd̄v̄va' 'n̄o 'km̄v̄ -ne "kpei -v̄v̄ -w̄on ε 'mii ε, -w̄ε -v̄v̄a -tm̄v̄ ε, -me ka -wi" -m̄v̄ a -p̄oan -tein -cein' i ε, ε poε "jri "kpaε' 'de nyv̄ -pee.

15 'Blva- v̄v̄ 'w̄lva 'e "kpei -bo εε' -ti' a sea v̄v̄v̄ p̄ε 'ip̄oa 'de ε, -me v̄v̄ 'bεε- v̄v̄ 'e -je 'je -w̄ε v̄v̄ 'je 'e de mu 'de-.

16 'Kaa kaan ka a, v̄v̄a -p̄on jav̄n 'di -tein -cein'. I n̄ie d̄ew̄on i je -je v̄v̄ 'w̄lva 'o "kpei -sii. εμε -ti -bo v̄v̄a sea Kea v̄v̄a' Kea 'daa- a, εε' -tin' se ε nv̄. ε Kea με -nmaε -kwlo -dee 'de v̄v̄a' -ti' 'v̄n.

17 -Ta Kea -t̄ian' Ablaam i tein" ε, Kea -kwli" -tea' με -ni 'de o 'v̄n -w̄ε o 'w̄oon-oo' "juo due' Isaaki 'sraa- 'v̄n-saati. 'De -me 'kam̄o Isaaki -n̄oo' -ti' 'v̄n Kea cen wlu -tie" 'de Ablaam -pee.

18 ε wlu' ka ε 'naa : Ablaam, 'de Isaaki 'v̄n 'dem̄o -ma "ji 'e 'w̄lv̄.

19 -Ta Ablaam tba to' -w̄ε oo jia oo' "ju 'sraa- 'v̄n -saa' 'de ε, εμε -ni o 'na : Kea kmai", ε 'bεε- ε 'e nyv̄ "kunyio' -sa. εμε -ti Isaaki 'bo- de, o ji 'e o "bo Ablaam 'kwa de, ka nyv̄ o 'mea -w̄ε oo soan "kunyio', 'kam̄o o ni-.

20 Kea -kwli" -tea' με -ni 'e Isaaki 'v̄n -ke -w̄ε o po Sakobu ke Esau' "diwan 'de di -ia mua jia' 'de nya 'a -ti' 'v̄n.

21 Kea -kwli" -tea' με -ni 'e Sakobu 'v̄n -w̄ε -ta o sea 'me ke ε, o po Sosev̄ 'a "nynuu- "diwan due 'due. O n̄va kan' 'sv̄, o kp̄en oo' itbatu "jrui 'de o -gbεε' Kea "juoi.

22 Kea -kwli" -tea' με -ni 'e Sosev̄ 'v̄n, εμε -ti -ta oo' 'mea 'a "kuban- i -w̄ε o sie n̄o" nya o 'tm̄v̄ Israε-k̄oun 'a 'de Esip̄v̄-blva "kpei 'w̄lv̄-ti o 'naa : -Sont̄i aoa mua 'n̄o Esip̄v̄-blva "kpei 'w̄lva' a, ao -sa 'ma 'kpi -klu' -w̄ε i ke ao 'je mu.

23 Kea -kwli" -tea' με -ni 'e Moisi 'a "bo -wi" 'v̄n, εμε -ti -ta o 'w̄lv̄va 'sv̄ ε, v̄v̄ -tu" o i 'de 'cu taan 'di, de-nυε' v̄v̄ -gb̄van oo' "jupliie tu ja, o nm̄o "jr̄ii 'pepe. 'De -me 'kam̄o 'beo 'na oo' m̄ε "nynunmai -w̄lva 'e Israε-nyv̄ 'v̄n 'dbaa', v̄v̄ se oo' 'beo tu 'a ke' p̄lee-.

24 Kea -kwli" -tea' με -ni 'e Moisi 'a -ce" 'kpa 'v̄n -ke, εμε -ti -ta o 'kpa' k̄laa" 'sv̄ o 'na : Faraon -o -nia 'beo 'n̄o Esip̄v̄-blva "kpei ε, nyv̄ 'bo 'v̄n oo' "ju nyn̄okpao' 'a "ju 'daa-.

25 O ni "i o 'je 'e v̄v̄ "klu 'kpa, -w̄ε o ke v̄v̄ 'je 'kle 'je -tadue, ε 'je d̄esav̄n ε je o d̄esav̄n 'di po 'w̄i jr̄i' o.

26 O 'w̄oon- oo' -ce" ja jaa -ti 'me ka Klisi 'w̄oon a oo' -ce" ja jaa -ti 'de nya -ke ε. -Bo oo si ja -gb̄un' ε, o 'na i n̄ie d̄ew̄on, i je Esip̄v̄-w̄lii -wee' -sii, de-nυε' 'd̄oe oo' mua 'jea' 'de nya με oo' "jr̄ie- ni -p̄on".

27 Kea -kwli" -tea' με -ni 'e o 'v̄n -w̄ε o se 'beo 'o 'cen 'kpa' p̄lee- 'de o 'w̄lv̄ 'e Esip̄v̄-blva "kpei, εμε -ti Kea nyv̄ 'o 'jea "jr̄ie- με oo' -gb̄un' ja, -w̄ε -ta o kp̄on a o kp̄on 'bo i.

28 Kea -kwli" -tea' με -nυε' -w̄ε o -tu" k̄oun 'kwla 'w̄lv̄ -ko -w̄ε o cri 'blae 'a nm̄o i 'de kpa' "kpei -w̄ε Kea 'a "soa i -a mua nyv̄ 'dba je Israε 'ε nya k̄on nynuu 'i bla.

29 Kea -kwli" -tea' me -nue' -wee Israe-koun ceen 'tonie -saan 'bluo, ka nyo o na 'bo 'blvajrie "kpei e, 'kaa Esipu-koun -ub -tlan' 'bo ub -pu 'a 'de blaa' i e, ub -wee' sie "nio-.

30 Kea -kwli" -tea' me -nue' -ta Israe-koun -pian' Seriko-kwlo 'wi -me" 'son 'su blo' -nia ee' -kwlo 'dei blu'.

31 Nyu -nia 'o Seriko 'mee -bo e se Raabu -u -nia -kwlo -te' 'nyu nu e. Ua' Kea -kwli" -tea' me -nue' -wee u ke nyu -ub -blaa Kea 'a wlu woin se 'me -tadue, de-nue' Israe-nyu -ub mua 'o Seriko e, u kpuun ubpu sin 'soon.

32 De sie 'o 'in 'je 'tmu e- ? no" se 'un 'kwa ni la -wee 'in 'je nyu -sia 'o -wi" -mu 'a -cie 'kwa bla : ka Sedeon o, ka Baraku ke Samson nia, ka Sefte ke, ka Dafidi nia, ka Samielu ke Kea 'a wlu 'kwajaaun nia.

33 Uba' Kea -kwli" -tea' me -nue' -wee uba' tu -sa 'blui- -tuu"-tuu. Emu -nue' -wee uba nu 'isredi. Emu -nue' -wee di Kea ceean ubpu 'nyu ub 'ji. Uu -tee' Kea -kwli" -wee ub kpuun -plaa "woin e se ub kpuun.

34 Uba' Kea -kwli" -tea' me -mu' nee 'e 'ikmaa'. Emu -nue' -wee ub 'pu -cne' e woin". -Ta ub sea 'kpu 'blee- e, uba' Kea -kwli" -tea' me -nyu" ubpu 'kpu. Emu -nue' -wee jru' 'ble tu -fcan' 'a 'kpu, 'de uba' tu du 'blua- -tuu"-tuu.

35 'Nynokpae' jru' 'a Kea -kwli" -tea' me -nue' -wee uba' nyu -mea ub 'ji 'kmu de.

Nyu nue jru' -cruun" 'jrii -nu -nu, 'de -bo e ni kan' ub 'e Kea 'a -ti' o 'bo, 'kaa ub se 'jru -jei" -saa mamau 'su ub je 'me 'bo ee' woin", ub se -seie -ti 'woon-. Dee-ti ub sea -seie -ti 'woon- e, emu -ni "kunyio' soan' -ceen' -nia 'e nya emu uba' 'jrie- ni -puun".

36 Jru' 'jee uba' -ce" won 'de wlaanyue ke blati 'kwa, ub poe jru' -gbaacee' "dbi sun', -wee ub po ubpu 'de -kaso 'di.

37 Uu tbaa jru' "sei i, 'su -wi" -mu je 'me. Uu nue nie -blea "jri -wee ub cen jru' tii 'soon. Uu 'dbaa jru' -cne "i. Uu -sa jru' -kwloi -wee -wi" -mu se -tegboo 'ble. Jru' -sea' 'unpaadu 'ble e, uba paa 'blae ke -gbae'a kui 'un. Uba -sa jru' di 'kwa i, -wee ub 'kpa nua" nyu, 'de uba nu ubpu -cruun" 'jrii.

38 Uba' nyu tu e, nyu -tue" ubpu 'kle -wee ub 'kpa 'kwla 'de ub mu cruu "kpei- -wee ub "ti cruu 'a -kwlewon ke "bi -gbai" 'dii

ub nie nyio "kwli 'dce -o, 'blua 'dinyu se ubpu 'a "klu "ti ka ni-.

39 Nyu "klein -nia 'mua- uba' Kea -kwli" -tea' me -nue' -wee Kea po ubpu -ti' o. 'Kaa di e ceean ubpu 'nyu e, i se 'e ubpu 'a jro' 'kwa 'kpa.

40 De -je Kea -tea' 'e nya i 'de -aa -ti' 'un e, e nie dewon. -Ta Kea ceean ee' wlu -tie" 'de ub -pee e, e se uba' 'su 'a -ti' to' "kpei naa-, 'kaa e naa -apu mo' o -ni -ti' to' "kpei 'me -ke, -wee ub je -apu mo de sie.

12

Kea me -ni -a "Bo

1 -je -ti' 'a -ta 'jeun -pian' -aun 'dei ub -tia "i e, -me -apu mo -ke e, -a -gbun Kea -kwli" -te' un -nia tein" ja -wee -a -je mu -a -je nyu. Di "klein -ia saan -a sun' i -a -sa i kwa -son, i ke desauun -ee' -kwlea -a -puun' 'ne -ti -too"- ke. -A -kuu pee i, -jeblu -e -kaian won 'bo -a "juoi e, -a ple -a -je e kpa.

2 -Bo -aa sea ple e, -me -aa "jri ni Sesi -puun", de-nue' omo -aa Kea -kwli" -tea' tba 'e "jri, omo -a tba to' "i -wee -o -je -a kpa -o -je e nyniia-. Omo -woon' 'me -ti 'bo tu -kwli". Ee' 'mea' tu 'a -tun' se o nu, 'kaa 'mua- Kea -tee o 'dei emu o 'jee- nya. Kaa ka a, o -tee i 'de Kea 'a Tu"bokpa-te 'e dianfo o.

3 Ka desauunubun nua oo' 'kle -tu" sun -wee o 'beea ee' 'kle tu "woin mamau e, ao nee to' "kpei-. -Bo e ni kan' -me ao se e 'bee- ao 'je -sru" -wee 'kpu 'je aopu "iwa.

4 Dee-ti 'in 'da kan' a, emu -ni tu -e -nia 'o ao ke desauun 'nyu e, ao se e -fon' ke 'su aoa' nymo se i'wla.

5 Wlu Kea 'tmua -wee -i -jea ee' "nynuu 'a di ikuu a i oo ? E wlu' ka, e 'naa :

'Ma "ju, -bo -ma Tu"bo a sea -un kplun 'kwa i-sa a, -in -bo e foo" 'un -ti 'daa-. -Bo ee sea -un "bli -ce' e, 'kpu 'bo -mii" waa-.

6 'Kaa nyo -oo -ti' Tu"bo kma omo ee -sa' kplun 'kwa i. Nyu ee 'daa- ee' "nynuu- e, ub -pu ee blaa "sien-.

7 'Kle ao "Bo a "taia "i -wee -ee ji ao "kpei e, ao 'bee- e "woin, ka "bo a -tua" "ju 'sni, 'kam e ni-. Ao nie Kea 'a "nynuu- -o, ka nyo o nua "nynuu-, 'kam Kea a nu aopu.

"Ju -jɔ -nɪ 'kmʊ 'sʊ -ɔ -bo" se ɔ 'snɪ -tu" ε-
?

8 Ka εε -tua" εε' "nynuu- 'snɪ -bo ε se ao
'snɪ -tu" kan' a, -mε ao nɪε -pɔε' nynuu -o,
ao se εε' "nynuu- -cɔʊn' nɪ-.

9 'Kamɔ -a -ble "bo -wi" 'nɔ 'kmʊ "kpei',
ʊba -tuε" -a 'snɪ -wεε -aa -je ʊpʊʊ wɔn.
'De -mε -a se ε 'bεε- -a "Bo Kea -nɪa 'e jaʊn
'di -a -je ε wɔn 'je -wεε -a -je 'kmʊnɪa' 'jee
?

10 -A -bo" -wi" -wɪba -aʊn ε, ʊba -sa' -a
kplɪn 'kwa i 'mε, 'de nɔ" dε-saan" 'di ka
ʊʊ -pʊ nɪa "i ε, 'kaa -bo Kea -mε ε sea -a
kplɪn 'kwa i -sa a, -mε 'de -aa 'dɔε 'a -tɪ'
'ʊn -o, -wεε ka ε nɪa 'pepe -a -je kan' nɪ-.

11 Tɔ' -o, -bo nyʊ a sea nyɔ kplɪn 'kwa i-sa
see ε, ɔɔ "kaεε "jrii ke tein", ɔɔ' nʊ 'mʊa-
'kaa -bo 'e nya 'sʊ ε, nyʊ -ʊʊ -saa kplɪn
'kwa i -nʊ, ʊʊ 'ciʊn "isredɪ nʊa' 'mε -wεε
ʊba bluuʊ nyʊ 'a pεε.

'Snɪ -tu" wlu ke fɛn' -saawlu ke

12 'Ma 'cε, -je ε nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mε ao
kuu sɪn i, aoa' sɪn 'bo crɔε, aoa' 'kɔi- 'bo i
'kpaʊ'.

13 -Jebɪ -ɪ -srɛai" "i ε, ɪmɪ aoa' boin 'je
pɔ -wεε ao 'je "inaa, ao 'je nya mu. -Wεε
nyʊ -ʊba -tooa' ʊʊ 'bo -jei" -gbla" a, 'kaa
ʊʊ 'bo 'too -tɪ ka-, ʊʊ -tu" -je "jriε-.

14 Ao -pɔn pεε 'a blua' i 'bo ao ke nyʊ
-wεε' 'nynɪ, ao -pɔn 'pepe nɪa' i, ka nyʊ
-ʊʊ -nyɪa" ʊba' -cε" Kea 'a 'kmʊnɪa', 'kamɔ
aoa' 'kmʊ 'je nɪ-, dε-nʊε' nyɔ -ɔɔ 'kmʊ sea
kan' nɪ ε, ɔ se Tʊ"bo "jriε- 'jeei.

15 Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -tɪ' -wεε aoa' jrɔ'
je Kea 'a 'saʊn o tɛn- 'de ɔ je ε dε foo"
'daa-, ka dε 'ε 'da nyɔ ka "i ε je kan' nɪ-.
-Bo ε nɪ kan' a, -mε ka "kae- sii" -ɪa -dba
nyʊ nɪa, 'kamɔ ɔ nɪ 'de nyʊ "klu -wεε ɔ ja
nyʊ -tuu"-tuu nʊba' o.

16 Ao -tu" aoa' -cε" 'ε -tɪ' -wεε dε 'ε
"jriitein 'bo 'e aopʊ "klu nɪε, -wεε ɔ 'bo
dɪ Kea -teea kpɔi" -fleɪn. Ka Esau nʊa, 'de
diide 'ε -tɪ' 'ʊn mɔ ɔ plee ɔɔ' nyɔ-cɔɔn' 'de-.

17 Ao -wee' juɪ' -ta ɔ 'bɔɔa de -wεε ɔ nɪε
"i ɔ "bo 'je ɔ "diwan pɔ la, -mε nɔ" -si', 'sʊ
ɔ "bo -fuun ɔ nya ɔ se ɔ "diwan pɔ. Wlu ɔ
cɛan -tie", -ta ɔ 'jea cɛen -wεε ɔ 'je ε -kwlin
-saa, 'bo se nɪ-, 'de -mε 'kamɔ ɔ -fin" -fin
-fin.

18 'Ma 'cε, aoa' Kea -pɔn" 'kpasʊn ke
Israε-kɔʊn 'a -nε se due' nɪ. Crʊ nyɔ 'bεεa

ɔ 'jea "jriε- 'jee- ʊʊ 'kpε -pɔn" 'mε, nε ε
waan εε' crʊ tu kui i, -ta -wee' nɪε -pɪplɪ
-wεε -piie a ji.

19 Dɔ-klee ε wlu', 'de wlu -cɛen' nɪ 'e -mε
'de. Israε-kɔʊn 'wɔan wlu -nε 'sʊ ε, faʊn a
nʊ ʊpʊʊ 'mε, -wεε ʊʊ 'na : Wlu -nε kmai"
-wε-, wlu jrε' 'bo 'tmʊʊε la 'bo ε 'de !

20 Dɪ εε 'tmʊa -a sɪ "wɔin 'bεε-, dε-nʊε' ε
'naa : Nyɔ "o nyɔ -ɔɔ mua crʊ -nε "iblaa',
-bo ε nɪ nmi mɔ 'de ε, nyʊ 'je ε "sei itbaa
'sʊ ε 'e 'mε.

21 Dɪ "klein ʊʊ 'jeea "jriε- 'de εε' 'wɪ tu
'di ε, ɪ kmai" ɪ 'bleε ʊʊ -pʊ 'a faʊn-. Moisi
'a -cε" 'kpa mɔ wlu' ka, ɔ 'naa : Faʊn a nʊ
'ʊn 'ε, 'ma dɪ a crε'. ʊba' -nε Kea -pɔn"
'kpasʊn -nao.

22 'Kaa aopʊ mɔ ε, ka Israε-kɔʊn -nɪa
tein" nɪa, aopʊ mɔ se kan' nɪ-, dε-nʊε'
Siion crʊ, εmε aoa 'kpa -pɔn". 'Bomɔ -nɪ
'kmʊnɪ Kea 'a -kwɔ. Ε Selisalem -kwɔ
-nɪa 'e jaʊn 'di mε 'ma 'da, ε ke Kea 'a
"soa-wi" -ʊʊ sea -sro' -ta 'ble -wεε -ʊba -sa'
Kea 'nynɪ ke.

23 Aopʊ mɔ ε, ao nɪε Kea 'a "i-saanynuu
-o -ke. Dɪ -wee' ε 'blea aoa muε ɪa' 'ken
kpaʊ', ε 'crɪ aoa' 'nynɪ 'mε 'de jaʊn 'di -ke.
Kea -ε -nɪa nyʊ 'a 'pee 'jei ε, εmε -ke ao
dbεε-. Nyʊ -ʊʊ -kpa "isrɛʊn 'bo Kea "juɔi
-wεε ka ε nɪε "i -ʊba -suu nɪa kan' a, ao
nɪε 'o ʊba' -tɔin" -wεε ka ʊʊ nynɪa ao 'je
kan' nynɪ -ke.

24 Sesi -ɔ -nɪa 'o nyɔ ke Kea 'nynɪ -wεε
dbεεdε dee jiia 'kwa a, εmε ao 'kpa -pɔn".
ɔ 'mεε, ɔɔ' nymɔ -wɪa i ε, εε pɔɔε nyʊ dɪ
'dɔε -kwɔʊ o, ka Abelɪ 'a -nε nymɔ ɔ pɔoa
nyɔ kpan o -satɪ -kwɔʊ o, ε se kan' nɪ-.

25 Εmε -tɪ ao -tu" aoa' -cε" 'ε -tɪ' ao 'bo
Kea 'a wlu doin" o pɔ-tɪ "naoε. Nyɔ Kea
dboa -wεε -ɔ -saa nyʊ -nɪa tein" fɛn' ε, nyʊ
-ʊʊ -na -ʊʊ sea ɔɔ' wlu doin" o poi ε, Kea
'a 'pee kpɔn ʊpʊʊ 'mε. 'De -mε -bo εε' -cε"
'kpa 'wɔʊ 'e jaʊn 'di 'de ε wlu 'de -a -pee
ε, -wεε -a pɔ εε' wlu 'klee i 'ee, -mε -ta -a
-ble -a -je pa a- ?

26 Ε wluʊa 'de Sinaicrʊ "kpei tein" 'sʊ
'blʊa- -suua i, 'kaa kaan ka ε cɛn wlu -tie"
ε 'naa :

Ε se 'blʊa 'a 'sʊ mε 'ɪn 'je i-suua kpε due'
ke'wɪε nɪ-, 'ma muε jaʊn i-suua' -ke.

27 -Bo Kea wlu -wεε ε -te' 'o kpε due' ke'wɪε
ε, ε 'de mε -nɪ dɪ -ɪ -nʊba ɪa muε i-suua'

'de ι 'je ison, 'kaa dι -jι sea' i-suua -ta 'ble ε, -mι 'je 'o sie- 'bode.

28 -Jε ε nιa kan' -mω ε, -mε -a po Kea 'σε-, δε-νυε' ε "nyι -avn κεεma' -kwλo 'mε. Εε' -kwλo -tu se i-suuata 'ble. 'Saavn ε nυa -a "jrιi ε, -a kpυn ε i -sisi'. Ka -bo -aa sea ε "juoi nυυ -wee ε 'di 'jea wον nmω ε, 'kamω -a -je nυ 'de εε' pleea' ke εε' wον 'jea' 'υn,

29 δε -aa Kea -aa -gbεεa' "juoi ε, ka nε ε sian dι -wee' nιa, 'kamω ε nι-.

13

Kpλn -ιa nmωa 'de Kea 'di wον ε

1 'Ma de'di -wi" aopυ -o -nιa δε due' 'de Kλιstι 'υn ε, ao 'bo ba 'a -tι' kma -tι 'boε.

2 Ao 'bo nyiιonιa' o "mae, δε -nυ 'ε nyυ jrv' 'a nyiιonιa' nυe' tein" 'sυ υυ je Kea 'a "sυt 'dυt- 'υn 'ble 'sυ υυ st juo-.

3 Nyυ -υυ -nιa 'e -kaso 'di ε, ao po υυpy 'a -tι' -kwλb o, ka nyυ ke nyo o nιa 'e -kaso 'di ε, υυa' -tι' nι kan' 'bo ao -kwλtι". Nyυ -υυa -jea 'kle ε, ao naa υυpy 'a -tι' tω' "kpei-ke. 'Kle υυ nιa 'e 'di ε, ao -gbυn ε ja ka δεε nιa aoa' -ce" 'kpa 'a 'kle ε.

4 Ba "blitιa' nιe nι' wον, ao -wee' "klein -tu" εε' -tι'. 'Nynω ke kvan "sii- "i, υυ 'bo wλu -kwλin -saa 'de ba -pee. Nyυ -υυ -nyniia ba "bliti sυn 'kwa ke nyυ -υυ -jea jei" -wi" ke, Kea a mυε υυpy 'a 'pee 'jea'.

5 'Wei 'a 'tυn 'bo aoa' tω' -je o poε. De -kpa 'de aopy 'kwa -crωn' 'sυ ε, ao 'na, ε -tιeι", δε-νυε' Kea cen wλu -tie", ε 'naa : 'In se -υn 'plυsυn' i pooi, 'υn se -ma -tι' o 'boi.

6 Emε -tι -a -bεε' -a -je wλu ka -ke 'de Kea -kwλtι" -tea' 'υn -a -je nυ :

Kea mε -nι 'ma sυn o poi-, δε jrε'ε faυn se 'υn nυi, δε nyiω -mω 'bεε- o 'je 'υn nυυ ε- ?

7 Aoa' -jeopyυn -υυ -tmυa' aopy Kea 'a wλu tein" ε, ao po υυa' -tι' -kwλb o. Ka υυ naa Kea 'a -jei" mamav 'sυ υυ 'mea, ao si ε "jrιe- o, -wee ao 'je 'o υυa' Kea -kwλtι" -tea' 'de bla.

8 Ka Sesi Kλιstι ke nyυ -nιa tein" na 'de ε, 'kamω o ke -aa na 'de -sianwι 'di, 'kamω o ke nyυ a mυ naa' 'bode, o se fai" pooi 'no 'kmυ.

9 Ao 'bo 'wωcen, nyo 'bo wλu "o wλu 'bo 'kwλa "kpei -saa 'sυ o 'bo aopy 'tmυε. -Bo 'saavn Kea a nυa nyυ "jrιi -mε kuu -aa pεe

i ε, -mε nmω "jrιi, ε je diidι 'a κε' -ι sea -crωn' 'ble -sii. Nyυ -υυa -jea -mι 'a κε' tu wον ε, ι se υυpy sυn o po due' -wee ka Kea -nιeι" υυ 'je kan' nι-.

10 Nyυ -υυ -nιe "i -υυ -jea 'sraa- -sa jeejee ka nyυ a -sa 'sraa- 'de -tan 'tanfo -son tein" -wee υυ tba nyυdiide 'ε -gban' a, 'sraa- Sesi -sa a, -wee ε -kωa' -aa dισaιn ε, υυ se ε 'bεε- υυ 'je εε' 'sraade tu di. 'De tein" ε, 'srae- nyυ a -sa 'de dισaιn 'a -kwε-tι 'υn ε, nyυ se ε 'bεε- υυ 'je ιa' nmi di.

11 Nmi υυ -saa 'sraa- 'υn -nι, ιa' nymω mε 'sraa -sai klaa" a "duo 'υn -wee o kpa 'e tae'fo 'de, 'de -mωo' -ta tu ε, nyυ a 'daa- 'e -ta -kweai 'pepe, -ε -sia -ta -wee' ε, 'bomω o kpe -wee o -sa' desavn 'a 'sraa-. 'De ιa' "ku -mι ε, υυa -st' 'o -kwλo 'mε -wee υυa po ι "jrι -tajro.

12 'De εε' -tι' 'υn Sesi foo" 'sυ se 'mε 'bo -kwλo -kpaε" -ke, o 'jee 'kle 'de -kwλo 'o blo' 'de -wee o' nymω -wλa i ε, ε 'je nyυ 'a dισaιn -kω'.

13 -Jε ε nιa kan' -mω 'ja a, -mε -a -wλu 'o -kwλo -ke, -a bla 'bo o 'de -wee -a -wωon' -tιn' "i 'dbaa -tι ka Sesi 'wωcan -tιn' "i 'dbaati -ke ε.

14 Δεε-tι 'υn 'da kan' a, emε -nι -kwλo -a -nιa 'di -ta -a se 'no siei jeejee, -kwλo sea' ison -ta 'ble -wee -εε mua -aa -kwλo -ceen'- nιa' 'de nya, emε -aa -pon i.

15 -A -ceen 'de Sesi 'υn -wee -a -je Kea 'se po jeejee. -A -bεε' Kea 'a 'nynι "i -a -je εε' -tι' 'tmυ 'bo nyυ -kwea. -Apy mω'o 'sraade -a -jea Kea "nyι, emε -nao.

16 Ao 'bo δε 'dωe nυa' o "mae, ao po ba sυn o due 'due, 'sraadt -jι -ιa nυa Kea 'ton -mι -nao.

17 Nyυ -υυa poa aopy -je o ε, ao 'je υυpy wον, ao -te' υυpy 'a nι', δε υυa fυε ao 'dei -wee υυ 'je aoa' "kuan po 'bo Kea "juoi. -Bo aoa sea υυpy wον 'je ε, -mε υυa mυε εε' dbo tu nυa' 'de 'mυa- 'υn, 'de -bo ao 'na ao se υυpy wον 'jei, -wee υυ 'je εε' dbo tu nυ 'de "jrιi "kaea' 'υn ε, -mε ε se aopy mωo' 'dωe "jru "kpei- poi.

18 Ao bae -aa bae'. Ka -a -nιa "i -a -jea 'pepe nι 'de dι -wee' "klein 'υn 'de -a pεe sea -a "bli -cei' 'bo Kea "juoi ε, -aa tω' 'je kan' 'mε 'pepe.

19 Δε 'ma -teea' aopy i 'de 'ma pεe -wee' "klein 'υn kpleiin ε, emε -nι ao bae 'ma

baea' -wεε -bo Kea nιε "i 'ιn 'je 'e aopυ o de ji -too"-.

Baewlu- ke 'jewlu ke

²⁰ Kea -εε -nyia" nyυ pεε 'a blua' a, εμε -sa -aa Ty"bo Sesi 'e 'μευn "klu -wεε -ε -jo 'kmυ de. Sesi mω -nι 'blae 'dei -tei klaa", ωω' nymω -ε -wla i ε, εμε -ε po dbεεδε -sea' -kwε -ta 'ble 'bo nyιω ke Kea 'nynι.

²¹ 'In nιε "i, Kea 'je aopυ δε 'dωε nυa 'a 'kpi "nyi, -wεε ao 'je εε' -kwlytι nυ. De -nmωωa 'de ε "jri 'dei ε, ε 'je ε nυ 'de -a -wee' 'υn, -Wεε Sesi 'a 'kmυ nιε 'de -a 'υn. Ωω' 'nynι 'je "i 'be jeejee. Ε nι kan' !

²² 'Ma de 'di-wi", 'ma bae aopυ- 'με, nyυ 'a dι ikuuwlu 'ιn 'tmυa -ta, ao po ι doin" o, ao 'bεε- ι "wωin, δε-nυε' wlu 'ιn 'cra 'de 'sbe -nε 'di -wεε 'ιn pωa aopυ- -jei" ε, 'ma -tue" δε-saan" "kpei.

²³ Ka -aa de 'di Timote 'wlυa -kaso 'di ε, 'ma pωε aopυ- εε' "kuan. -Bo ω -too"- -wεε ω 'je 'υn jεε 'ja a, -με ω ke 'ma mυε 'de aopυ- o jia' -wεε -a -je 'jee-.

²⁴ Ao nyniia 'ma 'jewlu 'de aoa' -jeopoun -wee' "klein -pee, 'mω -je Kea 'a -jei" naayn -wee' "klein. Aoa' de 'di-wi" -nιa 'nω Italiblya "kpei 'na υυpυ -je aopυ-.

²⁵ 'Ma 'ce, Kea 'a "diwan kpyn ao -wee' "klein !

'Sbε Sakti 'cria

'Jewlu-

1 'Mɔ Sakti -ɔ -nɪa Kea ke Tʊ"bo Sesi Klisti 'a "juɔi nuvi ε, 'mɔ -ɔɔ ja Kea 'a -jei" naaʊn -ʊʊ -nɪa 'blʊa- -wee' "klein "kpei- 'jewlu.

Kea -kwli" -tea' ke tɔ' 'dinɪa' ke

2 'Ma de'di -wi", 'bo Kea 'a -jei" ao nɪa, -bo aoa sea 'e 'kle 'a kpe -wee' 'ʊn cɛɛn ε, -mε ao -gbʊn ɪ ja ka 'mʊa-tɪ nɪa.

3 Ao 'je kan' 'mε, -bo aoa' Kea -kwli" -tea' ku 'e 'dei 'de 'kle 'di ε, εmε -εε mʊε nʊa' -wee aoa' pεε 'je iku-.

4 'Kaa aoa' pεε "wɔin 'bεεa' -mε 'je mu mamau 'sʊ ε 'je nyɪni, -wee ka Kea nɪai" ao 'jea nɪ ε, 'de ao 'je kan' nɪ, -wee dεsaʊn 'a -kɔ 'bo aopʊ -pʊn" nɪε. -Bo ε nɪ kan' a, -mε dɪ Kea "sia 'nyɪnɪ ɪ -wee' -kwε- de 'de aopʊ 'ʊn, ao se dε jɾε' 'ʊn -pɔɔn.

5 'De -bo nyɔ nɪ 'e aopʊ "klu -wee ɔ se tɔ' 'ble ε, -mε ɔ -tee' Kea tɔ' i. εε mu ɔ tɔ'di poa' see, dε-nʊε' Kea a -sa' dε kwai 'de nyʊ -wee' -pee. -Bo nyʊ -tee' ε dε i ε, εε' -cε' nyʊ "bli, 'sʊ εε je ε nyʊ "nyɪ.

6 'Kaa -bo ɔɔ sea dε i -tee' ε, -mε ɔ -te' Kea -kwli" -sisi', ɔ 'bo tɔ' ipleeε, dε-nʊε' nyɔ -ɔɔ pleea tɔ' i ε, -mε ka poɔ' ɔ "tuan 'tɔnɪε -wee εε' -tea -tadue i ε, 'kamɔ ɔ nɪ.

7 'De nyɔ -jɔ -nɪa kan' -mɔ 'ja a, -mε -mɔ 'bo Tʊ"bo 'a dε 'kwa 'je -tɪ tɔ' inaa.

8 ɔɔ' jei tu 'a pεε 'wɫε 'sɔɔn 'de ɔɔ' nuɔkplɪn -wee' "klein 'ʊn, -ta ɔ 'jea -foo, 'bo se nɪ-.

Nɪa" ke "wliiε- 'blea' ke

9 -Bo nyɔ nɪ 'e aopʊ "klu -wee ɔ se "wliiε- 'ble ε, ɔ 'bo sɪn -kwli" -tu" ε, ɔ wa' i ɔ 'je na, dε-nʊε' ɔ nɪε dεwɔn 'de Kea "jri 'de -wee ε kpa ɔɔ' 'nyɪnɪ "jei 'de εε' nyʊ 'a -tɪ' kmaa' 'ʊn.

10 'De "wliiεjei -mɔ ε, ɔ 'bo ɔɔ' -cεi" 'beεε- 'de ɔɔ' "wlii 'a -tɪ' 'ʊn. 'Kaa dε -je ɔ 'je -kwɫɔ ɔ po ε, εmε -nɪ ka ɔɔ' 'kmʊnɪa' -wee' nɪa 'e Kea 'kwa a. Ka sii" 'a -faɪn' a -kwlea "joo -tɪ ε, 'kamɔ ɔ nɪ-.

11 -Bo 'jɾʊ 'wɫɔ 'kwla -wee ε -te faan' -pʊn' 'sʊ ε, sii" je', -wee εε' -faɪn' blʊ. 'Sʊ

εε' -faɪn' 'a "jriinmɔa' -wee' sɔn i, 'kamɔ "wliiεjei a mu dε i -pɔan' "sia' 'sʊ ɔ 'je isɔn-.

Dɪ -a poa nyɔ dεsaʊn 'di ε

12 Nyɔ dεsaʊn a -cria' -wee -ɔ -kuua pεε i mamau 'sʊ -ɔ se ε nʊ ε, -mε -mɔ nʊ 'mʊa-, dε-nʊε' dε dεsaʊn -tɪn' ɔ i, -wee ɔ nyɪa -sisi' ε, εmε -tɪ 'kmʊnɪa' -sea' -kwε -ta 'ble nɪ ɔɔ' -kei". εε' -kei" tu mε Kea 'a -cε" 'kpa cɛn wɫɔ -tie" ε 'na εε mʊε nyʊ -ʊʊ -kma εε' -tɪ' "nyɪa'.

13 -Bo dεsaʊn a sea nyɔ -cri' ε, ɔ 'bo wɫε ka : Kea mε εε -tun" 'ʊn 'de dεsaʊn 'di ! Dεsaʊn se ε 'bεε- ε 'je Kea i -tɪn'. 'De Kea se ε 'bεε- ε 'je nyɔ 'e dεsaʊn nʊa' "tun.

14 'Kaa nyɔ "o nyɔ dεsaʊn a -cria', -mε dɪ -ɪa poɔ ɔ pεε "i ε, ɪmɪ -a -cri ɔ, -wee -ɪa poɔ ɔ 'srε i.

15 'De -bo nyɔ "tai- tɔ' saɪn "i -wee ɪ 'je snɪ' -te' 'de ɔ 'ʊn ε, -mε εε mʊε dεsaʊn 'wɫa' see, 'de -bo dεsaʊn -mε 'boa -boa -boa 'sʊ ε, εε poε 'mεa' "jɾʊ "kpei-.

16 'Ma de'di -wi" -ɔɔ -tɪ' 'ɪn kma, 'de dɪ -nɪa 'mʊa 'a -tɪ' 'ʊn ε, ao 'bo aoa' -cε" 'srε ipooε.

17 Dɪ 'dɔε 'a "kwli -wee' ke 'saʊn -cɛɛn' a 'wɫε 'e -a "Bo Kea -nɪa 'de jaʊn 'di 'kwa. εmε -nɪ -sɔn' -nɪa 'e jaʊn 'di 'a nʊi, ε se fai" poɔ -ta 'ble. ε nɪε 'e -sɔn' 'ʊn jeejee.

18 εmε -nʊ' tɔ' -tɪ 'a wɫɔ, -wee -ε -nyɪ" -aʊn 'kmʊnɪa' 'de εε' -cε" 'kpa 'a -kwɫɔtɪ 'ʊn. Dɪ "klein ε nʊa, ε -kɔ' -na -apʊ -nɪ ɪa' "i-saadɪ jɔ.

Dε 'ε 'wɔan' ke εε' nʊa' ke

19 'Ma de'di -wi" -ɔɔ -tɪ' 'ɪn kma, ao sie ε -kwɫɔ ɔ, ao -wee' "klein -too"-, ao 'je dε doin" o po, 'kaa ao -cɪε' wɫa' i, ao 'bo 'cɛn 'kpa' -too"-,

20 dε-nʊε' nyɔ -ɔɔ -kpa 'cɛn ε, -mε ɔɔ' nʊ "isɾɛdɪ 'de Kea "jri 'de.

21 εmε -tɪ 'ma 'tmʊ aopʊ -wee ao 'je dɪ -a kpʊʊan nyʊ -flɛn" o, dɪsaɪn 'a "kwli -wee' kwa -sɔn -saa. 'De Kea 'a wɫɔ nyʊ 'tmʊa 'de aopʊ -pee ε, ao 'je ε sɪn 'sɔɔn kpʊʊn 'de -cεi' 'piia' 'ʊn -wee ε 'je 'sɪn po 'de ao pεε o, dε-nʊε' εmε -bεε' -ε -je aoa' -suu 'pʊʊ-.

22 Kea 'a wɫɔ aoa 'wɔan, ka ε "sia 'nyɪnɪ ε, ao nʊ kan', ao 'bo εε' doin" o poa 'a 'sʊ kpa. Ao 'bo aoa' -cε" pεε 'dɪ i -teε. -Bo aoa sea aoa' -cε" pεε 'dɪ i -te ε, -mε aoa pooε aoa' -cε" 'srε i,

23 δε-νυε' -bo nyo o sea Kea 'a wlu doin' o po -wεε ka ε "sia 'nyni o' nu kan' a, -me o -ko' "juan- 'di -gbuin.

24 O -koa' o' -ce" 'ε nison ja -gbuan' 'de "juan- 'di 'su ε, o 'kpa 'o 'ε, 'su 'bomo o "sri o je o' nison o "mae'-, o se de jre' nmae-. 'De Kea 'a wlu -me ε, ka "juan- nia, 'kam o ε ni-.

25 Ε nιε Kea 'a κε' -ceen' -εε -nyia" nyo -ce" -pee-tea' a. Nyo -gbuan 'e εε' κε' tu 'di -wεε -o -jree" ε jeejee 'de nai" 'blea' 'un ε, -mo o nυe δε -ceen'-. -Bo o se de doin" o poa 'a 'su kpa a, δε o nva 'dii, -bo o' "mae'- ε o -wεε ka ε "sia 'nyni, o sea kan' nu ε, -me o' nyo tu ε, Kea a mue o "diwan poa' 'de o' nu ddbο 'un.

26 'De -bo nyo 'na o naa Kea 'a -jei" -wεε o se o' mιo "woin 'bεε-, -me o pooe o' -ce" 'sre i, o' Kea 'a -jei" naa' se dεwōn ni-.

27 Kea 'a -jei" naa' -je -nia dεwōn ε, εme -ni -bo "kwienynuu ke -tion" nynokpae' ni 'e 'kle 'di ε, nyo 'je uupu "i -tee'-. De -je -a "Bo Kea a 'daa- εε' -jei" naa' -ceen'-, εme -nao. 'De de nyo 'jea nu ke'wle ε, εme -ni nyo 'je o' -ce" 'ε -ti' -tu" 'de disain "klein -a kpuvan nyo -flen" 'no 'kmu "kpei 'a -ti' 'un.

2

Nyo i'craa'

1 'Ma de'di -wi", aopy o -tea -aa keema' Sesi Klisti -kwli" ε, ao 'bo nyo i'craa.

2 Ao -gbun 'no, nyo se o juo, "ko 'wι jre' o 'su "wliεjei due' pa 'de aoa' "jrui 'kūn-gbu 'di -wεε 'sani-ciepodε ni 'de o -cie, 'de o -tu" "wliε- 'dōe -pūn", -wεε nua" nyo paa "sain-sin 'un 'de o pa 'e aopy "klu -ke.

3 -Bo ao -gbun nyo -o -tua" di 'dōe -pūn" ja -wεε ao 'na : Klaa" -no, -in -jii -ta "kpa-te 'dōe -ne "kpei, -in -je i -te ! -Wεε ao 'je wlu 'e nua" nyo -pee ao 'je nu : -In -nyna i -ta, 'de -in -jii -ta 'ma "kpa-te -pūn", -wεε -in -je i -te 'bo 'blu,

4 -me aoa 'cra nyo 'mii 'bo aoa' 'su 'nyni. 'De -bo aoa sea kan' -mo nu ε, -me to' sain ni -a po aopy -je o, -wεε aoa blaa ba 'blu.

5 Ao 'ma de'di -wi" -o -ti' 'in kma, ao po doin" i, nyo -u -nia nua" nyo 'no 'kmu "kpei ε, uupu Kea 'cra i, 'de u 'je εε' -kwli" -teun ni-, -wεε u 'je keema' de kpa ka uua

'ken nia. Εme Kea 'na εε mue nyo -u kma εε' -ti' "nyia'.

6 'Kaa aopy mo ε, aoa' 'wōn aoa' 'je nua" nyo de 'un. 'Mo 'na, "wliεjeun mu -uua bla aopy -ti' "kpei -wεε -u -ke aoa 'jre 'pee 'je -gbi 'dii o, -aεε' ε se kan' nu- ?

7 Klisti 'a 'nyni 'dōe -nia aopy "kpei ε, uupu -a si doaa ?

8 Ka Tu "bode 'ε κε' "sia 'nyni, -bo aoa sea kan' nu ε, -me mo "jrui. Kea 'a wlu -crua' ke 'da ka, ε 'naa : -In -kma -ma -ponyio o -ti' ka -in -kma -ma -ce" 'kpa 'a -ti' ε.

9 'Kaa -bo aoa sea nyo 'mii 'cra a, aoa nυe dεsavn, ao se κε' wōn 'je, -me 'pee kpu aopy 'me,

10 δε-νυε' nyo "o nyo -je κε' -wee' wōn -wεε -o sia 'o ε due' koun -gbai' ε, -me ka nyo a sea i -wee' wōn 'je, 'kam o o ni-.

11 To' -o, "ju -o -na' : -In -bo jei" 'jeeε, omo -na : -In -bo "ku 'dbaa -ke. 'De -bo -in se jei" 'je, -wεε -in -je "ku 'dba a, -me -in -saa κε' 'me.

12 'De aoa' wlusun ke aoa' nasun 'un ε, ka κε' -ε -nyia" -avn -ce" -pee -tea' -wεε -ε -jea -aa 'pee 'je 'da a, -a nu kan',

13 Nyo -o' 'jea nyo 'a wεε ε, -bo nyo a sea o' 'pee 'je ε, nyo se o' wεε 'jei -ke. -Bo nyo 'je nyo 'a wεε ε, ε 'paa', ε je nyo 'a 'pee 'jea' -sii.

Kea -kwli" -tea' ke εε' nu ddbο ke

14 'Ma de'di -wi", -bo nyo 'na o -tee Kea -kwli", 'de ε se "jri "kpaε' po 'de o' kpln 'un 'ee, εε' Kea -kwli" -tea' tu 'beεε' ε 'je o 'pu- ?

15 "Ko aoa' de 'di nmou jro' ke aoa' de'di nynokpao' -ni 'e aopy "klu, -wεε -u se 'unpaadi ke diide 'ble ε,

16 'su aoa' due' wlu' 'de u -pee o 'na : Ao mu 'de pεε 'dōe 'un ! Ao 'je de "kpei- 'wla -wεε ao 'je de di, ao 'je dbo ! 'De -mo se uupu de -εε -ti' kma uupu "bli "ny 'ee, -me de -me 'da- ?

17 'Kamo ε ni- 'de Kea -kwli" -te' -ti 'un -ke. -Bo ε se nu ddbο 'ble -wεε ε 'je wōn 'di po o' 'su ni ε, -me ε 'mεε.

18 "Ko nyo jro' 'bεε- o 'je wlu ka, o 'e nu : 'In -tee Kea -kwli" ε sie kan', 'de -mo -ma a nυe di 'dōe. "Ju -wlua kan' a, 'ma mue o -pee wlua' 'in 'je nu : -Bo -in -te Kea -kwli" -wεε -maa' po ε "kpaε' 'de -ma nu ddi 'un 'ee, -me ka nyo 'je εε' 'jesun nu ε- ? Ka Kea

-kwli" -tea' nua 'de -in 'un ε, nyo jro' se ε 'bεε- o 'je ε juo-. 'Mo 'na -in -bo ke, 'ma muε -un 'ma Kea -kwli" -tea' tɔɔa' 'de 'ma nuɔdi 'un.

19 Ka Kea nua due' koun -gbai' ε, -in -je ε tɔ' 'un 'ε, -mε nmɔi", 'kaa -sion 'o -sii 'je ε tɔ' 'un -ke, 'kaa fabn a nu ι, ιa di a crε'.

20 'Oo nyio, ka -in se tɔ' -tuu" 'ble kan' a ! Ka Kea -kwli" -tea' -sea' nuɔdɔbo 'ble -mε nua wɔn 'dipoo' ε, -in se ε "inu -in -je ε 'mii 'wɔn ?

21 -In -gbun 'no, 'de -a 'mia Ablaam 'a nuɔdi 'a -ti' 'un mo Kea 'dɔɔ- "isrei. -Ta o 'wɔɔan oɔ' "ju Isaaki 'sraa- 'un-saati -wεε o kpo mamav 'su o nynia 'o 'sraa-sa'in 'bomɔ o -tee Kea -kwli" ka ε kmai".

22 Ka o 'jea Kea 'a -ti' tɔ' 'un ε, oɔ' nuɔdi mi -toε. Ka ε nua -wεε oɔ' nuɔdi nynia oɔ' Kea 'a -ti' tɔ' 'un 'jea' 'i, 'ka -nao.

23 Ka ε 'crua' 'de Kea 'a 'sbε 'di 'ka ka : Ablaam -tee' Kea -kwli", εmε -ti Kea nu o 'isrei 'un, -wεε εε 'dɔɔ- ε ba.

24 Aoa 'jee, -bo nyio 'kpa "isrei 'bo Kea "juoι ε, -mε 'de oɔ' nuɔdi 'a -ti' 'un -o, ε se 'de oɔ' Kea -kwli" -tea' 'a 'su 'un ni-.

25 'Kamɔ ε ni -ke 'de -kwloite 'nyno Raabu 'a -ti' 'un. -Bo Kea 'dɔɔ "isre nynokpao' 'bo ε "juoι ε, -mε 'de va' nuɔdi 'un -o. -Ta v "nyia nyu Sosue dɔba -tein, -wεε v tɔɔa vɔvɔ -je jre' ε, 'bomɔ va' Kea -kwli" -tea' poo "jri "kpae' -ke.

26 Tɔ' -o, ka 'bluku -suu sea 'un ni 'mεa, 'kamɔ -bo nyio 'o Kea -kwli" -tea' se "jri "kpae' po 'de oɔ' nuɔdi 'un ε, -mε oɔ' Kea -kwli" -tea' -nε 'mεε -ke.

3

Muo 'o -ti'

1 'Ma de'di -wi", nyu -tuu"-tuu 'bo 'de aopv "klu nιε, -wεε vɔ 'bo nyu de tɔɔa' i-pɔen, de-nvε' ao 'je kan' 'mε -apv -oɔ tɔɔa nyu de -aa 'pee a muε "ikmaa' ε 'je nyu jrv' -sii.

2 -A -wee' "klein a -si' -ti' "i 'mε due 'due 'de ba -pee 'de di -tuu"-tuu 'un. Nyo -oɔ' -sia -ti' "i 'de oɔ' 'tmv-ti 'un ε, -mε oɔ' nyio tu nιε 'pepe, o 'bεε- oɔ' ku "wɔin 'bεεa' 'mε -ke.

3 Ao -gbun 'no -bo -a -nιei" -wεε soo" 'je -a wɔn 'je 'su ε, -a -jaa ε -ka'pee 'wɔn, 'kamɔ -bo -a nu ε, -wεε -aa po soo" -wee' -je o.

4 'Bo -mε 'de ε, ao naa -bato' 'a -ti' tɔ' "kpei- ke'wle. Ε 'bei", -wεε -bo -son' jro' o, poo' klaa" a "tun ε -tajro. 'Kaa nuε de-saan" ka mε -εε po ε -je o, -wεε -ta εε' tbaai niai" ε, 'de εε muu 'o.

5 Aoa 'jee, 'kamɔ muo ni -ke 'bo nyio -pvn". Ε 'piiε "i, 'kaa ε 'beεε' ε 'je wlu klae" klae" 'tmv. Ka nε de-saan" ka 'bεεa ε 'jea 'kwla'jeea "jri po ε, ao nεε tɔ' "kpei- -ke.

6 Ka nε nua, 'kamɔ muo ni -ke. 'Bo muo "kpei mo dɔsain 'a "kwli -wee' a 'wlv. Muo 'o de tu -nua 'o nyio -pvn" ε, εε ja nyio nuva' o, -wεε εε kpvn nyio -flen". De -tba' 'e nyio 'o 'wlv' o ε, εε' nε tu -tbaa' 'bo oɔ' muo "kpei -wεε εε jo -ti' -pvn", de-nvε' nε -ε 'un -sion' 'jea mu ε, 'demɔ ε 'wlv.

7 Nyio 'bεε- o 'je 'kwla 'dinmi 'a kpe -wee' kpln -tuu"-, -wεε ι 'je o wɔn 'je : nmi o, nuvi o, cniε -pεε' o, -smii' o, nyio -tuu"- ι kpln 'mε -wεε ιa 'je o wɔn,

8 'kaa muo -mε ε, nyo se ε 'bεε- o 'je ε kpln -tuu"-. Muo nιε nyu 'kle "kpei jade -o. Εε' -te -tadue i. De jre' -ni 'e muo 'un -ε -ke sen 'ε -ku' -kooɔ'-, -wεε -εε -dba nyu.

9 Muo mε -aa nu -wεε -aa po -a "Bo Kea -ε -nua -aa Tv"bo 'sε-, -wεε nyu Kea nua 'de εε' -kooɔ' i 'un ε, 'de -aa poo vɔvɔ -soo' o.

10 Wɔn due' koun -nε εmε -εε po nyu "diwan, εmε -εε poo nyu -soo' o. 'Ma de'di -wi", ε 'bo kan' -mo nιε 'bo -a -nyni.

11 "Ni 'dɔe ke "ni savn 'beεε' ι 'je 'o "kao- due' wɔn 'wlvv ? "In-, ε se kan' ni-.

12 'Ma de'di -wi", 'mawlotu se ε 'bεε- ε 'je -kwen' mua" cro, 'de -kao se ε 'bεε- ε 'je 'mawlobuo cro-. 'Tɔni se ε 'bεε-, ε 'je 'di.

Tɔ' -wlv' e javn 'di ε

13 -Bo ao 'na ao nιε tɔ'di -wεε ao juo de "i ε, -mε ao to ε 'de aoa' 'kmv 'un. Aoa' tɔ'di nua' 'je "jri "kpae' po 'de -ce" ja jaa' ke pεe 'dɔe 'un.

14 'Kaa -bo ao 'bεε- aoa' -cei" -wεε ao 'na ao nιε tɔ'di, 'de aoa' -kwlen nu pεe ke aoa' "cei nu pεe a sea aopv i 'svan a, -mε aoa' 'tmvε sι, tɔ' -ti se 'de aopv 'un ni-.

15 -Bo aoa sea di -nua kan' -mo nu ε, -mε aoa' tɔ' 'dina' se 'e javn 'di 'wlv, ε 'wlvε 'no 'kmv "kpei. Ε ni aoa' nyioɔo' -o, ε 'wlvε 'e -sion' 'un,

16 de-nvε' -ta ba -kwlen o nua' ke ba "cei o nua' nua, 'bomɔ -puaa' -pua -puaa' ke dɔsain 'a "kwli -wee' ni-.

17 Tɔ' -je -wɔba 'e jaun 'di -mɛ ε, ε nɪɛ 'pepe, -flɛn" se ε -pɔn" nɪ- wɛɛ εɛ -pɔn pɛɛ 'a blu'a i. ɛɛ' -pɔn -kɪn i, ɛɛ -tɛɛ nyɔɔ 'ɔ ni', ɛɛ 'jɛɛ nyɔ 'a wɛɛ-, ɛɛ nɪɛ dɪ 'dɔɛ -tuu"-tuu. ɛɛ' nɔ nyɔ "ɛɛi o, ɛɛ' 'cra nyɔ 'mii, ɛɛ' poo "jri de.

18 Nyɔ -ɔba -pɔan pɛɛ 'a blu'a i 'bo ɔɔ ke ɔba' -ponyɔɔ 'nynɪ ε, ɔba' -ɛɛ" 'kpa 'a pɛɛ blu', ɔba' 'kmɔ a muɛ 'e Kea "jri 'dei nmɔɔa'.

4

'Kmv "kpeidi 'a "dia 'jeea'

1 -Taka tɔ ke -ɛɛa' a 'wɔɔ 'de aopɔ "klu ε- ? Aoa' -ɛɛ" 'e 'tɔn nɔdɪ -ɪa -fɔan' -gba 'de aopɔ 'ɔn, ɪmɪ -a nɔɛ -wɛɛ tɔ ke -ɛɛa' a 'kpa 'de aopɔ "klu.

2 Ao -nɪɛi" ao 'je dɪ 'ble, dɛ-nɔɛ' ɪa pɔɔa aopɔ pɛɛ 'i, 'kaa aoa' 'ble ɪ 'sɔ aoa 'dba "ku, aoa nɔɛ ba -kwɛn o. Ao 'bleɛ dɛ i -pɔan' 'a 'kpi, 'kaa aoa' 'je dɛ aoa -pɔan' i ε, dɛ-nɔɛ' aoa -ɛɛ' ba o -wɛɛ aoa -fɔn' ba tɔ o. Dɛ ao nɪai" ε, aoa' 'je ε, dɛ-nɔɛ' aoa' -tɛɛ' Kea dɛ i.

3 Dɛɛ-tɪ -bo ao -tɛɛ' dɛ i 'de aoa' 'je ε, ɛmɛ -nɪ aoa -tɛɛ' ε i ka saun ka-, -wɛɛ ao 'je ε aoa' -ɛɛ" 'e -kwɔɔtɪ 'ɔn nɔɔ-.

4 Ao -gbɔn ka aoa' kɔɔan wɔɔ "kpei- i ε ! Ka nyɔ -a -pɔan dɪ 'a kɔɛ 'sɔɔn i -tadue nɪa, 'kamɔ ao nɪ-. -Bo ao ke 'kmɔ "kpeidi dbɛɛ ε, -mɛ ao ke Kea 'nyɛɛa 'ɔn ε, ao se ε juoo- ? Nyɔ -ɔ -nɪai" -ɔ -jea 'o 'kmɔ "kpeidi 'de bla 'ja a, -mɛ ɔ ke Kea se dbɛɛ.

5 Wɔɔ -crɪa' 'de Kea 'a 'sbɛ 'di ε, ε 'naa : Kea 'a -Suu ε "nyɪa -aun ε, ε 'bleɛ -kwɛn, ε -nɪɛi" -aa 'kmɔ -wɛɛ' 'je ɛɛ' -tɛa' -tɛ. Aomɔ naa tɔ' i, -bo Kea 'a wɔɔ 'da kan' 'ee, -mɛ foo" 'ɔn -tɪ' -oo ?

6 "ɪn-, ε se kan' nɪ-, 'kaa nyɔ -kma Kea 'a -tɪ' ε, ε nɔɛ -wi" -mɔ 'saun -ɛɛn" 'jrii, 'kamɔ wɔɔ -crɪa' 'da, ε 'naa : Kea a -fɔn' -ɛɛi" 'bɛɛn o. 'Kaa ɛɛ 'jɛɛ nyɔ -ɔba -piia' ɔba' -ɛɛi" 'a wɛɛ-.

7 -Bo ε nɪ kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao jaa "jru ja 'de Kea -pee, ao -fuun -sɔn' nya -wɛɛ ɔ 'je aopɔ kɪn tɛɛn-.

8 Ao 'kpa Kea -pɔn", -wɛɛ ε 'je ao -pɔn" 'kpa. Ao dɛsaun nɔɔ, ao -sa dɪsaun 'a -flɛn" kwa i ! Ao "jridepɔɔn, ao wɔɔ aoa' pɛɛ !

9 Ao nɪ 'e "jrii 'kaea' 'ɔn, ao -fɪn", ao kplee-, aoa' 'keɛɛ nynɪ -srɛɛn 'kwɛ- paa'

'ɔn, -wɛɛ aoa' 'mɔba- 'je "jrii 'kaea' 'ɔn -srɛɛn.

10 Ao jaa aoa' -ɛɛ" ja 'bo Tɔ"bo -sɔn -wɛɛ ε 'je aopɔ "jei kpa.

Ao 'bo ba 'a 'pee 'jɛɛ

11 'Ma de 'di-wi", ao 'bo ba ɔɪɛn. Nyɔ -ɔɔ dooa ɔɔ' de'di 'a 'nynɪ, -wɛɛ -ɔɔ -jea ɔɔ' 'pee ε, -mɛ ɔɔ blaɛ Kea 'a kɛ' wɔn i, -mɛ ɔɔ wɔɔɛ Kea 'a kɛ' 'dei. 'De -bo -ma sea Kea 'a kɛ' 'dei wɔɔ ε, -mɛ -ɪn se ɛɛ' wɔn'jei nɪ-, -ma -jɛɛ ɛɛ' 'pee.

12 'Kaa 'pee 'jei nɪɛ due' kɔɔn -gbai', ɛmɛ -nɪ Kea. Nyɔ "o nyɔ jɔɔ' se ε 'bɛɛ- ɔ 'je ɔ -ponyɔɔ 'pee kɔɔn-. Kea -ɛ -nyɪa" nyɔ kɛ' ε, ɛɛ' 'sɔ mɛ -bɛɛ' -ɛ -je nyɔ 'pɔba' "nyɪ 'de -ɛ -bɛɛ' -ɛ -je nyɔ i-sa. -Mɔ -ɔɔ kɔɔn ɔ -ponyɔɔ 'pee ε, dɛ -ma -daa' -ma -ɛɛ" ε- ?

-Cɛi" 'bɛɛa' se "inmɔ

13 Ao pɔ 'ma wɔɔ doin" o la, aopɔ, kaan -ɔ -na : -Sɪan wɪ o, -klaɛ"- o, -aa muɛ 'o -kwɔ -nɛ 'di mua', -wɛɛ -a -je 'dɔɔ pɔ, 'de -a -je 'wɛi 'je.

14 Dɛ -ɛɛ mua ao "jrii nɔba' -klaɛ" ε, ao se ε juo-. Dɛ aoa' 'kmɔ nɪ 'ɔn -ɛ ? ε -kɔ' "nɪ smua 'a fuu". -Bo ε mu "jei dɛ-saan" ka 'sɔ, ε ɔɪɛn i.

15 Ka -jɔ ao 'jea 'da 'de ε, ɛmɛ -nɪ : -Bo Kea -nɪɛi" ε, -mɛ -aa muɛ 'kmɔnɪa' -wɛɛ -a -je dɛ -je ke dɛ -nɪ nɔ.

16 'Kaa kaan ka aoa' 'bɛɛ- aoa' -ɛɛi" 'de tɔ klaɛ" 'ɔn. -Cɛi" 'bɛɛa' -jɛ -nɪa kan' -mɔ ε, ε nynɪɛ "jrii.

17 Nyɔ -jua dɛ 'dɔɛ -ɔ -jea nɔ 'pepe -wɛɛ -ɔ se ε nɔ ε, -mɛ -mɔ nɔɛ dɛsaun.

5

"Wliiɛjɛvɔn 'a fɛn' -saa'

1 Aomɔ "wliiɛjɛvɔn kaan la ! 'Kle -ɛɛ mua aopɔ "kpei jia', 'de ɛɛ' -tɪ' 'ɔn ε, ao -fɪn", ao kplee-.

2 Aoa' "wlii- -sɔɔn, -wɛɛ wɔɔn di aoa' 'ɔnpaadi.

3 Aoa' 'sani ke aoa' 'wɛi kɔɔn 'kɪn. ɪa' 'kɪn -nɪa 'mɔba- ɪmɪ -a mu aoa' 'kpei -tɪ 'tɔmɪ nɪa' 'pee 'jɛwɪ o, -wɛɛ ɪ 'je ao -siian', ka nɛ ε siian dɪ ε. Aopɔ de 'bɔɔ -sɔn nɪa 'e nyɔ "jru, -wɛɛ -ɔɔ -sii" a "wlii- -pɔan 'a "jru i ke mamaun ε, ao -gbɔn 'nɔ !

4 Nyɔ -ɔba nɔa dɔɔ 'de aopɔ o -kle' ε, ɔba wɔɔɛ 'mii, dɛ-nɔɛ' ao se ɔɔpɔ -kei"

-sa. Uba' -ftn" wlu mu' mamau 'su ε je 'e 'kmu -wee' "klein 'a Tu"bo doin" 'kpa.

5 'De 'kmu "kpei aopu nia di -wee' "klein siiε aopu i. De -ε nua aopu 'tun ε, aoa nve'. Ao diε di 'dœ -di'pen 'su ao je 'cna pa pøn pøn, 'de -mε 'kamō aoa' 'mε nō' "kuban- i.

6 "Isrei -ō sea 'bεε- -ō -jea oō' -ce" "kpei-tuan- 'de ao 'kwa a, ao kpoun o 'pee, -wεε ao 'dbō.

Pεε ikua' ke Kea baea' ke

7 'Ma de'di -wi", ao kuu pεe i mamau 'su Tu"bo 'je de ji. Aoa 'je -tionvi 'mεε ? -Bo o po ko 'de -kle ε, o kuue tō' i mamau 'su oō jea ia' -flu" nō' fuo, εmε -kōn -ti'. Tō' due' -ne εmε oō kuu i mamau 'su -kua" a jea 'nō -son 'kpa.

8 Aopu mō -ke ε, ao kuu pεe i, de-nve' Tu"bo 'a deji nō" se o tεen-.

9 'Ma 'ce, ao 'bo ba 'dei wluue, -wεε Kea je aoa' 'pee 'je. Ao -gbun 'nō, 'pee 'jei -tee ji -ti. O nιe 'o -gbein" -jei".

10 'Ma 'ce, Kea 'a wlu 'kwajaavn -υυ -tmua Tu"bo 'a -ti' tein" ε, ao po υυpu 'a -ti' -kwlv o, 'bo υυpu "kpei mō ao 'je 'kle 'jea' 'cian- 'de pεe "wōin 'bεεa' 'un.

11 Aoa 'jee, nyu -υυ -kuua tō' i 'de 'kle 'di ε, "diwan nyu -o, -aa poε υυpu -ti' o. Ka Sobu kuua pεe i ε, ao 'wōen', 'de 'dœ -je Kea "nyu o de'bōō- nō" ε, ao juo -mε 'mε. 'Ma 'ce, Kea nmo 'di wōn, εε 'jee nyu 'a wεε-.

12 De -je -kōan -ti' ke'wle -wεε 'ma 'tmua 'de ao -pee ε, 'ma de'di -wi", εmε -ni, ao 'bo 'blua- ke javn 'un -sneen ε. De ao 'jea nu ε, εmε -ni aoa' kuu ni kuu, aoa' "un- ni "un-, -wεε 'pee je aopu kpun.

'Wenvi 'a Kea baea'

13 -Bo nyō jro' ni 'e aopu "klu, -wεε o ni 'de 'kle 'di ε, -mε o 'tmu ε 'de Kea -pee 'de baewlu 'di. 'De -bo jro' ni 'de 'mua- 'un ε, -mε o ble, o 'je Kea 'a 'nyu "i 'bεε-.

14 -Bo nyō jro' ni 'de aopu "klu -wεε oō' de ε sea pooa a, -mε o 'da Kea -gbu 'a nyuoa -wεε υυ 'je o 'cna "jru po 'de Tu"bo 'a 'nyu 'un, -wεε υυ 'je oō' Kea bae-.

15 -Bo υυ bae Kea 'de εε' -kwli" -tea' 'un ε, 'wε-nvi -nō oō muε 'puua'. Tu"bo a mu o kui-son ifloan' "nyia'. ε 'je o "jei kpa, -wεε -bo o nu dīsaın ε, 'de ε 'ji -kō'.

16 εmε -ti ao 'je aoa' dīsaın 'a -kun cen 'de ba -pee, -wεε ao 'je ba 'a Kea bae 'de

ao 'je 'pu. -Bo nyō -srei" ε, oō' baewlu a cen de.

17 Kea 'a wlu 'kwajaai Eli nιe nyio -o, ka -a -nia, 'kamō o ni-. 'Wι jre' o ε, o baee Kea i, -wεε "ni se dbai, 'su 'bo oō' baewlu "i ε, "ni se dba -ceen"- 'de 'blua- "kpei 'de -sun taan 'cui -mεεo"- 'di.

18 'De o bae Kea ke'wle -wεε "ni 'je dba 'su "ni -tee dbaa' -pun", -wεε doodi -wee' "klein mε 'de ι -te croa' -pun".

19 'Ma de'di -wi", -bo aoa' due' "tai- tō' -ti 'a -jeblv "i ε, -wεε nyō due' jo 'o tō' -ti 'a -jei" de ε, -mε nmo "jrii.

20 De ao 'jea -kwlv o sie ε, ε ka : nyō -oō muε nua' -wεε nyō jro' 'jea 'o oō' desavnυ -jei" 'wlv 'de o 'jea 'o Kea 'a -jei" de ji ε, -mε oō muε oō' jei tu 'a -suu 'puua' 'de o 'je dīsaın -tuu"-tuu 'a -kō "puue' "kpei po 'de ι 'je -kwε-.

'I-saasbe Pisi 'cra

Jewlu-

1 'Mo Pisi, 'un n1e Sesi Klist 'a -tadboi -o. Aopv Kea 'cra i -wεε -o -nia 'du- 'de 'blua- 'srυ "kpei ε, 'de -o -koa Pονblua ke, Galasiblua ke, Kapadosi-blua ke, Asiblua ke, Bitiniblua ja, 'mo -oo ja aopv 'sbe -ne.

2 Kea -ε -nia -a "Bo ε, εμε -tee aopv kpoi" 'de εε' -Suu 'bn, ao n1e εε' nyv -o. 'Kamo ε neε to' "kpei- sese, -wεε ao 'je Sesi Klist wον 'je, 'de oo' nymo -wla i 'je aoa' d1sain -ko'.

Kea po ao "diwan -wεε ε 'je aopv 'saavn 'jrui nu, 'de aoa' pεe 'a blua' 'je "kpei 'kpa jeejee !

Tō' tba-ta

3 Kea -ε -nia -aa Tv"bo Sesi Klist "Bo ε, -a -beε' εε' 'nyni "i, dε-nυε' ε nmo 'di wον 'pepe 'de -a -pee. ε -sa Sesi -klu- 'wεε -a -mo -ke Sesi "sia "i ε, ε "nyl -a 'kmu dee n1a' 'de o 'bn. 'De εε' -to' 'bn ε, -a tba 'kmu dee n1a' -ne to' "i.

4 -Bo ε ni kan' a, -me -a -beε' 'ken Kea -teea εε' 'ce 'dei 'de javn 'di ε, -a -je εε' 'mua- nu. εε' 'ken tu se dooa-ta 'ble, ε se -flen" kpon -ta 'ble, ε se "jrui-kwe -ta 'ble, εμε Kea -tee ao 'dei 'de javn 'di.

5 Aopv -o -tea' Kea -kwll" ε, εε' "ikmaa' a fue aopv i mamav 'sv, ε 'je 'blua 'a -kwe- no" jεε-, -wεε 'pυva' ε -teea ao 'dei ε, ao 'je ε 'je.

6 'De εε' -to' 'bn ε, -bo aoa sea 'kle 'a kpe -wee' 'je 'de -stanw1 'di mo 'de ε, ao nu 'mua-, dε-nυε' εε' no" tu se "iten 'bode.

7 'Ma 'ce, 'kle 'a kpe aoa cεεan 'bn ε, εμε -εε muε nva' -wεε aoa' Kea -kwll" -tea' 'je 'pepe ni-. Aoa 'jee, 'sani -εε mua isoan' a, ka ε n1a 'pepe -bo nyo -n1ei" o 'je ε juo ε, o nyεiε' 'bo "jri. 'Kamo ε ni -ke 'de aoa' -to' 'bn. Aoa' Kea -kwll" -tea' -ε -nia dεwον kpe -puue -ε -sia 'sani ε, ε 'je 'de 'kle 'bn cεεn -o. -Bo εε sea 'e 'kle 'bn cεεn ε, -me εε muε 'pepe n1a', -wεε -sont1 Sesi Klist a mua de jia' 'de Kea 'je aoa' 'nyni "jei kpa.

8 Ao se Sesi Klist "jrui- 'jee- due', 'kaa ao kma oo' -ti'. 'Kamo ao se o "jrui- tba 'de

-stanw1 'di ke, -wεε ao -te' o -kwll". εμε -ti 'di 'a wον nmoa' ke 'mua- klaa" ni 'de aopv 'bn.

9 Ao 'je kan' 'me aoa' Klist -kwll" -tea' me -εε mu aoa' -suu 'a 'pυva' "jrui "kpei poa'.

10 'De εε' 'pυva' tu 'a -to' 'bn ε, Kea 'a wlu 'kwajaaυn "jrεε- Kea 'a 'sbe 'me tein" sese, -wεε 'saavn Kea 'na ε 'je aopv "jrui nu ε, 'de υv 'tmυ εε' -ti'.

11 Klist 'a -Suu -ε -nia 'de υpυv 'bn ε, εμε ka Klist a mua 'kle 'jea' -wεε Kea 'jea d1 klae" nu 'de oo' -ko 'di ε, εμε -tmυ ε 'de υv -pee. εμε -ti υv "jrεε- 'sbi -wεε υv -pon εε' 'o nyni no" ke εε' -son' i.

12 'Sυ ka ia' d1 tu sea "jri "kpaε' poi 'de υva' -ne no" 'di -wεε ia mua "jri "kpaε' poa' 'de aoa' -ne no" 'di ε, υv 'wον ε 'mii. 'De -stanw1 'di ε, d1 υv -sa 'kwla a, um1 Kea 'a -Suu a po εε' dbonυbn -je o -wεε υva 'tmυ 'de ao -pee. Ia' d1 tu ε, Kea 'a "soa-wi" -nia 'e javn 'di -n1ei" υv 'j1 ja -gbon -ke.

Kea 'a -jei" naavn 'a n1svn-

13 εμε -ti ao 'je aoa' -ce" ikpυbn-, ao kpon 'e "jri ao 'je Kea 'a -kwllti nu. 'Saavn Kea a mua ao "jrui nva' Sesi Klist 'a deji no" ε, εμε ao 'je to' "itba -sisi'.

14 Ao 'je Kea wον jeejee, d1 -nia aoa' 'ton nud1 tein" -me ao se Klist 'a -ti' to' 'bn 'je ke ε, ao 'bo 'e ι 'di de muε.

15 'Kaa ao ni 'pepe 'de aoa' nuokpl1n -wee' 'bn ka Kea -ε -da aopv n1a 'pepe ε.

16 To' -o, Kea 'tmυ εε' wlu tu 'me sese ε 'naa : Ao ni 'pepe, ka 'mo n1a 'pepe ε.

17 'De aoa' baewlu 'di ε, aoa 'daa- Kea "Bo, -wεε aoa poo ε -too"- "i. D1 "klein nyio o nva due 'due ε, Kea me -εε mu ia' 'pee 'jea' ka due' ka-. -Je ε n1a kan' -mo 'ja a, -me no" -sia 'o aoa mua nva' 'de 'blua- "kpei ε, ao kpa εε' ni' -tea' nya 'de aoa' nuokpl1n -wee' 'bn.

18 Soon' -je ε ja -wεε ε -seia aopv 'de ao "bo -wi" 'a kpl1n 'kwa a, ao juo -me 'me. ε se d1 -j1 -a mua isoan' ka 'sani ke 'wei n1a m1 Sesi Klist nu -wεε o seie aopv ni-.

19 'Kaa Klist 'a nymo -εε soon' o ke' kma', εμε seie aopv, ka 'blaaju -ε sea -ko -pon" ni 'a 'sraa- n1a.

20 'De nyio o -seie -ti 'bn ε, Kea -teeε Klist kpoi" sese -me 'kmu se nυε ke, 'de ε -so 'kwla 'de de'bo- no" -a -nia 'di -ta 'di, -wεε o 'je aopv seie-.

21 Ομο -νυε' -wεε ao 'βεε- Kea -kwli" -tea'. Kea με -so "kunyio' -wεε -ε nu o κεεμα' 'υν. Εμε -τι ao -te' 'e Kea 'kwa -kwli" -wεε ao 'jee to' 'itba.

22 Το' -τι ao 'wcan -wεε ao 'jea won ε, umi -woc aoa' pεε εμε -τι ao 'βεε- ba 'a -ti' kmaa' ka -ccon' ka. -Je ε nia kan' -mo 'ja a, -me 'de aoa' pεε -wee' "klein 'yn ao kma ba 'a -ti' due 'due.

23 Ao 'je kan' 'me Kea 'a wlu -ε sea ison-ta 'ble ε, εμε -νυε' -wεε ao 'wlv 'wlv'a' dee-. Ε se nyio -oc mua 'mea' mo -nyl" aopy εε' 'kmvnia' tu ni-, Kea -sea' 'me-ta 'ble ε, εμε -nyl" aopy εε' 'kmvnia' tu.

24 Δε -crua' 'de Kea 'a wlu 'di sese ε, ε 'na : Ka sii" 'a -fain' nia, 'kamv nyv 'a dεwonta' ke vva' "jriinmoa' -wee' ni-, -bo sii" je 'sv εε' -fain' blu'.

25 'Kaa Kea 'a wlu με -ni 'kmv jeejee. Ε se ison-ta 'ble. Εε' wlu tu με -ni -pota" -ti nyv 'tmva 'de ao -pee ε.

2

'Kmvni sou" ke Kea 'a nyv ke

1 -Je ao 'wlv'a 'wlv'a' dee- -mo kaan 'ja a, -me ao 'bo disain 'a kpe -wee' o, ao 'bo st 'tmv-ti, ao 'bo "jridepoo-ti, ao 'bo ba -kwlen o nu-ti, ao 'bo -soc wlu-ti.

2 Ka nyue 'nya tvn a nva "nynupliie ε, 'kamv Kea 'a wlu ε ke δε jre' -sea' "jrii bee a' 'tvn 'je ao nu -ke, -wεε ao 'je 'boa 'de ε 'yn 'bo Kea 'a -jei" mamav 'sv ε 'je aoa' 'pvva' 'a "jri "kpaε' powi jεε-.

3 Το' -o, ao -tin' Kea 'a 'diwonmoa' won 'me, ao je ε 'je.

4 Ao 'kpa Tv"bo -pvn", ka -gbu" 'a "sou nia 'kamv o ni, 'kaa o nιe 'kmv, o se 'me. Εε' "sou tu ε, nyio poo ε svn i, ka "sou sea nvdbbo 'ble nia. 'Kaa 'de Kea "jri 'de εε' "sou tu nιe dεwon, εμε -ti ε -tee' ε kpoi'.

5 Aopy mo -ke ε, ao 'kpa -gbu" 'a "sei -nia 'kmv ε. Ao "tai aoa' -cei" -wεε Kea 'je aopy 'yn "duo- 'de ε 'je ao εε' -gbu" -tee, -wεε εε' -Suu 'je 'de ε 'di "ti. Ao 'je kpoi" -tee, 'de ε 'je aopy dbonvvn 'yn nu 'de εε' -gbu" 'di. -Me aoa' jevn tu ε, ao 'je Kea won -saa 'de Sesi Klist 'yn, εμε -εε nu Kea 'tvn.

6 Δε -ε -crua' 'de Kea 'a wlu 'di 'de ε, ε ka :

"Sou -nia dεwon εμε 'yn 'cra i -wεε 'yn -te i 'bo Selisalem, 'de -ε "kpei 'yn 'je 'ma -gbu" poo-. Nyv -oc mua εε' -ti' to' 'yn 'jea' a, -tin' se o "i 'dbaai.

7 Aopy -o -jea Klist 'a -ti' to' 'yn ε, εε' "sou tu nιe dεwon 'de aoa' -to' 'yn. 'Kaa nyv -vv sea Klist 'a -ti' to' 'yn 'je, 'de -wi" -mv 'a -to' 'yn Kea 'a wlu 'naa :

"Sou -gbu"povn pooa svn i ε, εμε -εε "sou tu -sneε "sou -cεεn' 'yn de'bov- no", -ε -sii "sei -wee' "klein.

8 'De fo' jre' o ke'wle, wlu -ε -crua' ε 'naa : Εε' "sou tu a μεε nyioyv 'a bu -tia' -wεε vv 'je i -ka 'bo ε "kpei.

Δεε-τι vva' nyv tu -ka i ε, εμε -ni, vv se ε "int vv 'je Kea 'a wlu won 'je. Nyv -vv -na" o a δε to' 'yn 'je -ti ε, δε Kea -tea' 'de vvvv 'a 'kmv 'a nya i ε, εμε -nao.

9 'Kaa aopy mo ε, ao nιe Kea 'a nyv -o, ao -teeε kpoi", ao nιe 'beo 'o dbonvvn -o. Ε -tin' aopy 'me, -wεε ε -sa aopy 'de kwie 'di 'de ε ja aopy 'de εε' -son' -cεεn' 'yn, -wεε ao 'je εε' nvvdv 'dce 'a -ti' 'tmv 'de nyv -pee.

10 Ao se Kea 'a 'ce ni tein" 'de-, 'kaa kaan ka ao nιe εε' 'ce -o. Ka Kea a 'jea nyv 'a wεe-, tein" 'de ε, ao st juo-, 'kaa kaan ka la ε 'jee aoa' wεe- -ke.

Kea 'a "jvoinvvn 'a nasvn

11 'Ma -ti' kmavn, ka 'dvv- nia, 'kamv ao ni 'no 'kmv "kpei, ao nιe nabv ja. Ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', ao 'bo 'o aoa' tvn nvdt sain 'de blaa, δε-νυε' ia -fvn' aoa' -suu tv o.

12 'De nyv -vv sea Kea juo "klu ao nia, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεε ao 'je kpln 'dce nv. -Bo ε ni kan' a, -me -bo vva sea aopy desavnvvn 'daa- mo 'de ε, vva μεε aoa' kpln 'dce "jrie- 'jeea' -wεε -svnti Kea a mua εε' -ce" 'kwla -saa' 'de vv -pee ε, -wεε vv 'je εε' 'nyv "i 'βεε-.

13 'De Tv"bo 'a -to' 'yn ε, ao 'je nyv -tea nyv "jru kpo' i won. -Bo ε ni -bluajei 'a -ce" 'kpa o,

14 -bo ε ni nyv o -tea' 'o -wεε -vv -jea desavn nvvn 'a 'pee 'je, 'de -vv -jea δε 'dce nvvn -ti' o po, ao -te' vvvv 'a ni'.

15 'Ma 'ce, δε Kea a -pvan i ε, εμε -ni -bo aoa sea dv 'dce nv ε, -me nyv -vv sea to'di ni -wεε -vva wlaa aopy ε, aoa μεε vva' won "muua'.

16 Ka nyv -tea vva' -ce" -pee a na, ao na kan', ao se de jre'e kvon kwla' ni-. 'Kaa ao 'bo aoa' -ce" -pee-tea' -ne "i 'nie 'su ao 'bo disain nve. Ka Kea 'a dbonvvn a na, 'kamv ao 'je na-.

17 Ao -te' nyv -wee' 'a ni'. Aoa' de'di -wi" -vv -ke aoa naa Kea 'a -jei" e, ao kma vvvv 'a -ti'. Ao plee Kea jeejee. Ao -te' -bluajei 'a ni'.

Ao -gbvn Klisi ja

18 Aopv -vv nva nyv "juvi e, ao jaa aoa' -ce" ja 'de aoa' 'blevn -svn, -wee ao 'je vvvv 'a ni' -te' 'de de "o de -wee" "klein 'vn. -Bo vva' kplvn nmv "jrii o, -bo vva' kplvn nyvi "jrii o, ao 'je vvvv wvn jeejee.

19 -Bo nyv -niei" v 'je Kea wvn 'je -wee vv sea 'kle 'je 'de ee' -to' 'vn e, Kea a po v "diwan.

20 -Bo nyv v -ce" 'kpa 'a desavn ja v 'kle "kpei -wee vv 'bee- pve "wvin 'de ee' -to' 'vn e, nyv se e 'bee- nyv 'je v -ti' o po. 'Kaa -bo nyv a sea aopv 'kpi doin" ipo 'de aoa' di 'dve nv-ti 'vn -wee ao 'bee- ee' 'kle tu "wvin e, -me Kea a muv aopv -ti' o poa'.

21 Ao 'je pve "wvin 'bee- 'de 'kle 'di, emv -ti Kea 'da aopv, de-nve' Klisi 'a -ce" 'kpa 'jee 'kle 'de aoa' -to' 'vn -ke. Ao bla 'o vv -ko 'de, -wee ka v na ao 'je kan' na-.

22 Vm v se desavn nv due', v se si 'tmv kpe due'.

23 -Ta nyv a -cree" v, v se vvvv -cree" -ke, -ta vva -tu" v 'kle e, v se wlv 'wlv. 'Kaa Kea -ee -jea nyv 'a 'pee ka -cvvn' ka, emv v -te' vv 'kmv kwa.

24 Vv -ce" 'kpa mv -duo" -aa disain 'vn 'bo v "jru, 'de -a -ke desavn 'a 'wlv' 'je cvvn -wee -a -je di 'dve nva 'a 'kmv ni-. Vv blati 'a -ko mv -bv' aoa' 'we-.

25 Ao -wee' sie 'kwla tein" 'de-, ka 'blae -sea' 'dei -tei 'ble nva, 'kaa kaan ka la Sesi Klisi -nva aoa' 'dei -tei -cvvn' -wee -vv -tua" aoa' -suu 'a -ti' e, vmv ao "biie- 'e o.

3

Jranynvkvae' ke vva' kvan-wi" ke

1 'Nynvkvae', aopv mv -ke e, ao jaa "jru ja 'de aoa' kvan-wi" -pee -wee -bo vva' jrv' se Kea 'a wlv to' 'vn 'je ke e, 'de aoa' Kea 'a -jei" naasvn- 'je e nv -wee vv 'je 'e Kea o "biie-. -Bo ao se vvvv Kea 'a -ti' -pee 'tmv

mv 'de e, vva muv aoa' kplvn "jrie- o sia' see,

2 de-nve' ka aoa' nvvd 'srai" -wee aoa pleea Kea a, vva muv kan' 'jea'.

3 "Jriinmvd -ji -poa' "jri "kpa' 'bo ku -pvn" e, ao 'bo -mv i-pvn, ka "mv- dbaa' ke 'sani doin" poa' ke, di 'dve -pvn" -tuu" a' nva.

4 'Kaa aoa' "jriinmva" -me e, 'de ao pve o mv e 'je kvn po-. Ao nmv 'di wvn, ao ni kuvee' nyv, de-nve' ee' "jriinmva" tu se wvvn -ta 'ble, emv -ni devvn 'bo Kea "juvi.

5 'Nynvkvae' -vv -naa Kea 'a -jei" tein" -wee -vv -tea' Kea -kvl" e, "jriinmva" -e -nva 'de vvvv 'vn, emv -nao.

6 Ka Sara nva 'de 'nynvkvae' -nv "klu e, Ablaam -nva va' kvan, va 'je v wvn -wee va 'dvv- va' 'blei. -Bo ao 'srai" -wee de 'dve nva 'a favn 'a nv aopv e, -me ao nve va' "nyuunynvkvae' -tu -o.

7 Kvan-wi", aopv mv -ke e, -bo ao ke aoa' 'nynvkvae' -te i e, -me ao ni to'di. Ka 'nynvkvae' sea 'di ikuu e, ao sie e -kvlv o. Ao nmv vvvv 'kwa, ao -te' vvvv 'a ni', de-nve' 'kmvnia' dee Kea "nyva nyv 'jei- e, vv ke ao -wee' pven i. Ao nv kan', ao -tu" aoa' -ce" 'e -ti' -wee de jre' je aoa' baewlv -je de kaan-.

Ao nv "isredv 'de 'kle 'vn

8 De -je 'ma 'tmva ao -wee' "klein -pee e, -me ka : ao 'ble to' due', ao 'wvvn- wlv' i, ao kma ba 'a -ti', ao 'je ba 'a wee-, ao jaa aoa' -ce" ja 'de ba -pee due 'due.

9 -Bo nyv nv aopv desavn "jrii e, ao 'bo ee' kpan -saa 'de desavn nva' 'vn. -Bo nyv -cree" aopv e, ao 'bo v -cree" e. 'Kaa ao po v "diwan ka-, de-nve' emv -ee 'daa' Kea 'da aopv -wee e 'je ao "diwan po -ke.

10 De -crva' 'de Kea 'a wlv 'di tein" e, ke 'da ka, e 'na :

-Bo nyv nve "i, Kea 'je v "diwan po, 'de v 'je 'e 'mva- 'vn ni e, -me v tevn vv wvn desavn o, v 'bo si 'tmv-ti.

11 V to desavn 'kpv "i -wee v 'je de 'dve nv. Pve 'a blua 'a 'sv me v 'je 'o 'de bla -wee v 'je i-pvn 'bo v ke vv -ponyiv 'nyvi,

12 de-nve' nyv -srai", vvvv Tv"bo a naa "jrie- o, -wee -vva baewlv ee po doin" o. 'Kaa nyv -a nva desavn e, ee toe -wi" -mv 'kpv "i.

13 -Bo ao 'ble de 'dœ nva 'a 'kpi 'ee, -me nyo we- -je aopv desavn "jrii nu ε- ?

14 'De -bo aoa sea 'kle 'je 'de aoa' "isre-ti 'bn mō 'de ε, -mε aomō nu 'mva-. 'De εε' -tō' 'bn ε, nyv -a -tua" aopv 'kle 'a favn 'bo aopv nve, 'de tai' 'bo aopv "maa.

15 'Kaa ao "biie aoa' tō' 'de Tv"bo Klisti 'a 'sv "kpei, ao "tai- o 'i, -wεε oō' 'sv 'je aopv 'a 'kmv -je o po. -Bo nyo "o nyo -tee' aopv i o 'na dεε-ti ao tba Kea tō' "i ε-, -mε ao -te εε' wō -saa 'a kein"ke 'de o -pee.

16 -Bo aoa sea ε wō -sa 'de o -pee ε, -mε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεε ao 'je ε nu 'de ku peeε' ke nyv 'a ni' -tea' 'bn, dε-nvε' dε -ε -sreai" 'i 'de ao pεe o, εmε ao 'je nu, -wεε nyv -vva -sia" aoa' 'nyv satn ε, -tīn' 'je vvvv 'i 'dbaa, -wεε ka nyv -ke Klisti a na 'a kpln nmōa "jrii ε, 'de vυ 'je ε juo-.

17 -Bo -ma sea 'kle 'je 'de 'dœ nva 'a -tō' 'bn, -wεε Kea "tai ε "i 'de -bn "kpei ε, -mε "paa', ε je -nv' desavn -wεε -je 'kle 'de εε' -ti' 'bn -sii.

18 Klisti foo" 'sv 'jeε 'kle -ke, o 'mεε kpe due' koun -gbai' 'de nyio 'o desavn 'a -tō' 'bn. Omō -o -sreai" ε, omō -mε 'diwōnyvniōn 'a 'mεa' -wεε -o -je -avn 'bo Kea "juoi kpa. Vv 'dba oō' 'bluku -kwlo i, 'kaa Kea jō 'kmv de 'de εε' -Suu 'bn.

19 'De εε' -Suu -tu ε, ε dboō' -wεε o mu, o je 'mεvn 'a -sii -niā 'mεvn o -kwlo wlu -pee 'tmv.

20 Ia' -sii -tu ε, ι se Kea wōn 'je tein". 'De -mε 'kamō Kea kuu tō' i mamaυ 'sv Noe -pa -bato', -wεε nyv -mε" na -gbai' pa 'de ε 'di, 'de vυ 'pv "ni wōin".

21 "Ni nyv -mε"na -nv 'pva wōin" 'mva-a, εε' "ipoo-ti mε -ni "ni aoa pōa "jru 'de -stanwī 'di ε. "Ni vva pōa aopv "jru ε, ε se mε -εε -sa aoa' ku -flen" kui nι-. 'Kaa -bo aoa sea "ni "jru pōε, -mε aoa -teeε' Kea i, -wεε ε 'je aoa' pεe wōō-. -Bo aoa' "ni pōa' 'pvv- aopv ε, -mε Sesi Klisti -mεa -wεε -o -soan "kunyio' 'saavn -o.

22 Omō mu 'de javn 'di -wεε -o -te i 'de Kea 'a dianfō o, 'de -o -ni 'o Kea 'a "soa-wi" o, dεwōn -siivn o, "ikmadī -wee' "jru kpō'.

4

'Kmv -ι -pōa fai" ε

1 Ka Klisti 'jea kui wōn, ao 'je kan' mε. Emε -εε -tō' 'bn ao 'je o ja -gbv -wεε ao

'je kui wōn'je -ti 'wōōn-. Nyo -jea oō' -ce" wōn ε, omō -ke desavn cιen.

2 -Bo ao ke Klisti 'ble tō' due' ε, -mε aoa' -ce" 'kpa 'a 'tvn nvdī sain se ε 'bεε- ι 'je aoa' 'kmv -je o po. -Bo ε nι kan' a, -mε nō" -sia 'o ao 'jea nu 'de 'kmv "kpei ε, aoa mua Kea 'a -kwlvti 'a 'sv nva'.

3 Tō' -o, nō" ao "dua 'bn -wεε ka nyv sea Kea juo a nva 'de aoa nva kan' a, ε -tiei" -wε-, ao "ti la. Tein" 'de- ε, dī -sea' nu ka nι ε, vmi aoa nu : aoa' 'tvn nvdī sain 'bleε aopv kvōn 'bn, dε 'ε pεe "ipoa' 'a -tīn' 'a nu aopv, ao "duo aoa' nō" -wee' 'bn 'ε, -wεε aoa -tu" -kō' jeejee, 'de aoa po nmō "jru, -wεε kōin "juoi -gbεεa' -a nyaa Kea i ε, 'de aoa nu -mε.

4 'Kaa kaan ka, tai' "maa nyv -sea' Kea juo 'mε, dε-nvε' vυ ke ao 'bō dε 'ε "jriitian 'a bi' "bee -ti 'mε, εmε -ti vva -cree" aopv.

5 'Kaa 'wι -sia 'o -wεε Kea 'jea 'kmvniōn ke 'mεvn 'a 'pee 'je, ι se "itēn, 'bomō nyv -a -cree" 'a aopv 'je vva' nvdī 'a "kuan po 'bo Kea "juoi.

6 'De εε' -tō' 'bn -pōia" -ti 'tmvε -ke 'de 'mεvn -pee. -Bo vυ 'mε 'de ε, -mε ka nyv -wee' "klein a 'mεa, 'kamō vυ 'mε, ka nyv -wee' "klein 'jea 'pee 'wlv ε, 'kamō vvvv 'je 'pee 'wlv -ke. 'Kaa vva' -suu 'bεε- ε 'je 'kmvniā' -wlvā 'de Kea 'bn 'je -ke.

Kpln Kea 'a -jei" naavn 'jea nu 'de ba -pee ε

7 'Blva 'a -kwε- nō" "kvvan- i. 'De εε' -tō' 'bn ε, ao nι tō'di, ao juo aoa' -ce" 'ε ka, -wεε ao 'je bae ka 'je.

8 Dε -je -kōan -ti' ε, εmε -nι ao 'bo ba 'a -ti' kmaa' o 'bōε. -Bo nyo kma nyv 'a -ti' ε, -mε oō pōε vva' -kō "puue" "kpei.

9 Ao kvvbn ba svn 'soōn 'de aoa' -gbi" -soōn i due 'due, ao 'bo 'mii wlvε 'de εε' -tō' 'bn.

10 Kea po aopv "diwan 'de dī 'a kpe -tuu"-tuu 'bn. Emε -nvε' -wεε jrv' 'bεε- o 'je oō' -nε dε 'dœ nv, 'de dε 'dœ nva 'a 'kpi Kea "nyia aopv ε, ao 'jι 'bn "duo- -wεε ao 'je ba svn o po.

11 -Bo nyo 'ble wlvā 'a 'kpi ε, -mε Kea 'a -ti' mι o 'je 'tmv, -bo Kea "nyv nyo nyv svn o pōa 'a 'kpi ε, -mε o "duo oō' 'kpi -wee' "klein 'bn, -wεε o 'je εε' dbo tu nv. Aopv -bla 'o Sesi Klisti 'de ε, ao nu kan', -wεε dε "o dε aoa mua nva' a, Kea 'a 'nyv 'je "i 'bε

'de ɔ 'ʊn jeejee. ɛmɛ -ble 'nynɪ 'wɫvɑ' ke "ikmaa' 'de -sɔn "o -sɔn 'di. 'Kamɔ ɛ 'je nɪ mamav 'sɔ.

'Kle 'jeea' ke Kea 'a -jei" naasvɪn- ke

12 'Ma -tɪ' kmaʊn, nai" -tɪ aoa 'jea -bo ɪɑ' mɔɔ' nyna aopv 'ʊn ɛ, ao 'bo ɪ dɪ dee-'daa-, ɪ 'bo ao tai' "maa, dɛ-nʊɛ' ɪɑ' dɪ tu mɪ Kea a nʊ -wɛɛ ɛɛ -tɪn aopv ɪ, 'de -bo ao -te ɛ -kwɫɪ" -wɛɛ ɛ 'je ɛ juo-. Ao 'bo nʊɛ ɪ se ka -cɔɔn' ka nɪ-.

13 'Kaa 'kle Klɪsɪ 'jea, ɛmɛ aoa 'je -ke. 'De ɛɛ' -tɔ' 'ʊn ɛ, ao 'dɪ nmɔ wɔn, -wɛɛ -sɔntɪ ɔɔ' tʊ"bɔdɛ ɛ mua 'jri "kpae' poa' a, 'de aoa' mʊɑ- 'je 'i 'bɛ, ɛ 'je "jri "kpei -tie" cɛn.

14 Dɛ ao ke Klɪsɪ a na, -bo nyʊ a sea aopv -cree" 'de ɛɛ' -tɔ' 'ʊn ɛ, -mɛ ao nʊ 'mʊɑ-, dɛ-nʊɛ' Kea 'a -Suu -ɛ -bɛɑ "i -ɛ -sia dɪ -wee' ɛ, ɛmɛ -nɪ 'de aopv 'ʊn.

15 Nyɔ 'bo 'de aopv "klu nɪɛ, -wɛɛ ɔɔ' dɪsɪn nʊɑ' o, ɔɔ' "ku'dbaa' o, ɔɔ' "jriia' o, ɔɔ' -tɪ' -ɪn sea kɔn ɪɑ' wɔn 'ʊn poa' 'bo ɔ 'kle "kpei jaa-.

16 'Kaa -bo nyɔ nɪ Klɪsɪ 'a nyɔ -wɛɛ ɔɔ' sea 'kle 'je 'de ɛɛ' -tɔ' 'ʊn ɛ, ɛ 'bo ɔɔ' -tɪn' 'bleɛɛ, ɔ po Klɪsɪ 'a 'nynɪ -nɪɑ ɔ "kpei 'a Kea 'sɛ-.

17 'Ma 'cɛ, Kea -tee 'pee 'jea' -wɛ- 'de ɛɛ' -gbu" -sɔnyʊ "klu. 'De -bo 'pee -mɛ -tee 'de -apv mɔ "kpei tɛɪn" 'dee, -mɛ ka ɛɛ mu nɪɑ' 'de nyʊ -na -ʊʊ se Kea 'a -tɪ' tɔ' 'ʊn 'jei "kpei ɛ- ?

18 Dɛ -crɪɑ 'de Kea 'a wɫv 'di, ɛ 'naa : -Bo nyʊ -srɛai", -wi" -mʊ 'jee- 'pʊvɑ' 'kle ɪ 'dee, -mɛ ka ɛɛ mu nɪɑ' 'de 'diwɔn nynɪʊn ke dɛsɔvɪn nʊʊn -wi" -mʊ 'a -tɔ' 'ʊn ɛ- ?

19 -Jɛ ɛ nɪɑ kan' -mɔ 'ja a, -mɛ nyʊ -ʊvɑ -jea 'kle 'de Kea 'a -kwɫvɪtɪ 'ʊn ɛ, ʊʊ kpa dɛ 'dɔɛ nʊɑ' nya -wɛɛ ʊʊ 'je ʊvɑ' 'kmʊ nyɔɔ 'ɔ Nʊɪ -ɛɛ' pɔoa wɫv fai" kwa -te'.

5

Ao -tu" Kea 'a nyʊ 'a -tɪ'

1 'In nɪɛ "i 'ɪn 'je nyʊ -nɪɑ Kea -gbu 'a nyʊsɔɑ 'de aopv "klu wɫv -pee 'tmʊʊ-, dɛ-nʊɛ' 'mɔ nɪɛ Kea -gbu 'a nyʊsɔɑ -o -ke. -Ta Klɪsɪ a 'jeea 'kle tɛɪn" ɛ, 'ɪn 'je ɛɛ' -ta 'mɛ. ɔɔ' kɛɛmɑ' dɛ -ɛɛ -mʊɑ' "jri "kpae' poa', -a -wee' a mʊɛ ɛɛ' -ta 'jea'.

2 ɛmɛ -tɪ 'ma bae aopv ɪ -wɛɛ nyʊ Kea -tea' aopv kwa ao 'je ʊʊʊ 'a -tɪ' -tu" ka

'blae 'dei -tei a fua ɔɔ' 'blae ɪ ɛ. -Bo aoa sea ɛɛ' dɔbo tu nʊ ɛ, ao nʊ ɛ 'de pɛɛ 'dɔɛ 'ʊn, ka Kea nɪɛ "i ɛ. Ka nyɔ ɔ -tea' nyʊ -klaan" "kpei ɛ, ɛ 'bo kan' nɪɛ. Ao "duo aoa' pɛɛ -wee' "klein 'ʊn, ao 'je ɛɛ' dɔbo tu nʊ, ao 'bo ɛ nʊɛ 'de 'wɛɪ 'je -tɪ 'ʊn.

3 Nyʊ Kea -tea' aopv kwa ao 'bo 'o ʊʊʊ "jru 'jaa ɪ-pɔɛn, 'kaa ao -tu" aoa' -cɛ" 'ɛ -tɪ' -wɛɛ ʊʊ 'je 'bo aoa' kplɪn 'dɔɛ 'de bla.

4 -Bo aoa sea kan' nʊ ɛ, -mɛ Sesi Klɪsɪ -ɔ fua -a -wee' "klein ɪ ɛ, -sɔntɪ ɔɔ mua 'ja' a, ɔɔ mʊɛ aopv "i 'bɛɛɑ, -wɛɛ ɔ 'je aopv 'dɔɛ "jrii nʊ. ɛɛ' 'dɔɛ tu se "jrii -kwɛ -ta 'blei.

5 'De aopv -jɔ -nɪɑ -kooɑ" mɪ" -wi" ɛ, ao jaa "jru ja 'de nyʊ -cɔʊn' -pee. 'De dɛ ao -wee' "klein 'jea nʊ ɛ, ɛmɛ -nɪ ao 'je aoa' -cɛɪ" 'piie -wɛɛ ao 'je ba sɔn o po due 'due, dɛ-nʊɛ' dɛ -crɪɑ' 'de Kea 'a wɫv 'di kɛ 'da ka, ɛ 'naa :

Nyʊ -a -bɛɛɑ' ʊvɑ' -cɛɪ" ɛ, Kea 'nyɛ ʊʊʊ 'ʊn 'ɛ, 'kaa nyʊ -piia' ʊvɑ' -cɛɪ" ɛ, ɛɛ nʊɛ -wi" -mʊ 'saavɪn "jrii.

6 -Jɛ ɛ nɪɑ kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ao jaa aoa' -cɛ" ja 'bo Kea 'a "ikmasʊn -sɔn, -wɛɛ -bo nɔ" ɛ -tua" nynɪ ɛ, 'de ɛ 'je aopv "jei kpa.

7 Dɪ "klein -ɪɑ -sɔɔn aoa -tua" -wɛɛ ao "kaea "jrii ɛ, ao -tɪ' Kea kwa. Ao -sa aoa' -sɔɔngbɛ "jru 'bo Kea 'kwa, dɛ-nʊɛ' ɛmɛ -ɛɛ -tu" aopv 'a -tɪ'.

8 Ao juo aoa' -cɛ" 'ɛ ka, ao 'bo ɪ"mae, -sɪɔn' -nɪɑ aoa' tʊnyɔ ɛ, ɔɔ -piɛn' aopv 'dei ɔ 'je ao 'dba, ka -plaa a -pɔan nmi ɪ, ɛ 'jea 'dba ɪ ɛ.

9 Ao 'bo 'wɔɔɛn ɔ 'bo aopv kɔʊɛn, ao 'bo Kea -kwɫɪ" -tɛtɪ 'bɔɛ. Ao 'ble 'kɔɪ, dɛ-nʊɛ' ao 'je kan' 'mɛ, aoa' de'di -wi" -kɔɑ 'blʊɑ-ja, 'kle due' -nɪɑ 'mʊɑ- ɛmɛ ʊʊʊ a 'je -ke.

10 Ka 'diwɔn nmɔɑ' -wee' ke 'saavɪn pɔoa 'de Kea 'ʊn kɪn ɛ, ao 'bo ɛ o"mae. Kea mɛ -da aopv -wɛɛ ao ke Klɪsɪ 'je "i "sii-. 'De ao 'je 'de ɔɔ' kɛɛmɑ'dɛ -ɛ sea -kwɛ -ta 'ble 'ʊn nɪ-. -Bo 'kle ao 'jea 'mʊɑ- 'de nɔ" pla 'di 'wɫv 'o -jei" ɛ, -mɛ Kea a mʊɛ nʊɑ' -wɛɛ aoa' 'kmʊ 'je inynɪ, 'de ao 'je 'sɪn po, -wɛɛ ao 'je dɪ ikuu -sisi', 'de ka ɛ nɪɑ "i ɛ, ao 'je kan' nɪ.

11 'Ma 'cɛ, ka Kea 'blea "ikmaa' -wee' "klein, nyʊ 'je ɛ juo -o 'de nɔ" -wee' 'di. 'Kamɔ ɛ 'je nɪ- !

Jewlu-

¹² Silasi -o -nia 'ma de'di 'in -tea' -kwl",
 omo -po 'un sun o, -wεε 'ma 'tmυυ aopυ
 wlutie -ne -pee. 'In nιε "i 'in 'je aopυ 'a dι
 ikuu-, -wεε 'saavn -cεεn'- Kea nυa aopυ
 "jrii, ao 'je ε juo -wεε ao 'je ε i "klli-.

¹³ Nyυ Kea -teea kpwi" -ta Babiloni, ka
 ε -teea aopυ kpwi" -ke ε, υυ 'na υυρυ -je
 aopυ. Makti -o -nia 'ma "ju 'de Klisi 'un ε,
 o 'na omo -je aopυ -ke.

¹⁴ Ao -gblee ba -kwl" 'de ba 'a -ti' kmaa'
 'un.

Aopυ "klein -o -nia Klisi 'a nyυ ε, pεe 'a
 blua' nι 'de aopυ 'un

'Sβε 'ε 'sōn -νε Pisi 'cra

Jewlu-

1 'Mō Simō Pisi -ō -nia Sesi Klisi 'a dbonvi -wēē -ō -nia -ō -tadboi ε, 'mō -ōō ja aopv -ō -ke -aa Kea -kwli" -tea' nia de due' sbε-. Sesi Klisi -aa Kea -ε -nia -aa 'Pūvi ε. Emε -ti -ō "nyi -a -wee' Kea -kwli" -tea' due', εε' kε' kma' 'de -a -wee' "klein -pee.

2 Ao juo Kea ke Tv"bo Sesi, ao 'je nya mu, -wēē "diwan 'je aopv kpon, 'de aoa' pēē 'je blu.

Nyv Kea -sa 'o -wēē ε 'da-

3-4 Sesi mō -nυε' -wēē -a -juo Kea -cēēn'-. Emε -da -avn -wēē -a -ke ε 'je i -te 'de εε' tv"bode 'bn, 'de -a -je εε' 'diwōnmōa' "jriε- 'jee-. -Bo -a -juo Kea a, -mε εε muε εε' "ikmasōn tooa', ε 'je -avn di -kōan -ti' -i -sia di -wee' "nyi -wēē -a -je 'kmυ ni, 'de -a -je εε' 'tōn nυ-ti nυ. Di ε "sia 'nyti -wēē ε 'na ε 'je -a "nyi 'de ε, ka ε nva -avn ia' "nyi sōn, 'kamō -nao. -Bo ao 'je ia' di tu -wēē 'kmυ "kpeidi -ia muε isōan' ao 'je ia' 'tōn kwa -sōn -saa. -Bo ε ni kan' -wēē ao ke Kea 'a nīsōn 'je due' ni-.

5 'De εε' -ti' 'bn mō -wee' ε, ao "duo aoa' kpi -wee' 'bn -wēē 'bo aoa' Sesi Klisi -kwli" -tea' "kpei ε, ao 'je 'o kpln 'dōe nva' po. -Wēē 'bo aoa' kpln 'dōe nva' "kpei ε, ao 'je 'o de "jriijua' po.

6 Ao kpon aoa' -cē" i, -wēē 'bo de "jriijua' "kpei, ao 'je 'o -cē" "wōin 'bēēa' ke pēē ikua' po. -Wēē 'bo -mυ "kpei, ao 'je 'o Kea wōn 'jea' po.

7 ε se Kea wōn 'jea' -mēε' 'sv ni-, ao kma aoa' de'di -wi" 'a -ti' -wēē 'bo -mε 'de ε, ao 'je nyv 'a -ti' kmaa' -ε -wlvā 'de Kea 'bn to- 'de nyv -wee' -pee.

8 Kpln 'dōe -i -nia nυ ka 'bo Kea 'a -jei", imυ -nao. -Bo aoa sea ia' kpln tu nυ jeejee ε, -mε aoa' 'kmυ se idōoa, ao se foo' 'bn -tei, di -wee' "klein a muε aopv kwa 'wōan', -wēē ao 'je -aa Tv"bo Sesi Klisi juo- sōn- sōn-, ao 'je nya mu.

9 'Kaa nyō -mυ 'a kpln tu sea 'e 'bn ni ε, -mε -ōō 'je 'e nyai, ka "doi nia, 'kamō -ō ni-. -ōō dīsain -nia tein" ka Kea -kwli' ε, -ō "mae' i o.

10 Emε -ti 'ma de'di -wi", ao 'je aoa' -cē" ikpon-, -wēē ao 'je ia' kpln tu nυ. Emε -toε ka Kea 'da aopv -wēē ε -teea ao kpoi" ε. -Bo aoa sea kan' nυ ε, -mε ao se 'de desavn 'di 'kpai 'nō 'kmυ.

11 'Kamō -bo ao nυ, -wēē Kea 'je ao -kln kwa 'wōn-, 'de ao 'je 'e Kea 'a kēēma' -kwli 'di pa. 'Bomō -aa Tv"bo ke -aa 'Pūvi Sesi Klisi a 'wlvō 'nyti.

12 'Ma 'cē, 'bn 'je kan' 'mε, di 'ma 'tmva -ta ao ju' sese, ao nyti i 'de i 'bn -sisi',

13 'kaa -ta 'bn nua 'nō 'kmυ "kpei ke ε, 'bn 'je aopv -ti' -kwlv o poo -o jeejee, -wēē ao je i "mae'-,

14 de-nυε' nō" -ε -sia 'o -wēē 'bn 'jea 'kmυ 'wlv, ε se "i ten 'bode, 'kamō -aa Tv"bo Sesi Klisi -sē 'kwla 'de 'bn -pee.

15 Emε -ti -ta 'bn nua 'kmυ ke ε, 'ma "duo 'ma nō" -wee' "klein 'bn 'de 'ma sie aopv wlv o, -wēē -bo 'bn 'wlv 'kmυ ε, 'de ao 'ji -kwlv o po jeejee.

Nyv -jea' Klisi 'a -sōn' "jriε- ε

16 Tō -o, tein" sese ε, -a -tmυv' aopv 'mε -a -na -aa Tv"bo Sesi Klisi a muε de jia', -ō ke -ōō "ikmaa' ke. Ia' wlv tu ε, i se "nia -i -wlvā 'de nyiō 'ō tō' 'bn ni-, 'kaa -ō to -ōō "ikmaa' 'mε -aa -cē" 'kpa je ε "jriε- 'jee-.

17 Kea -nia -ō "Bo, εε' -cē" -tu" -ō -cian" "kpei -wēē -ε -bēε' -ō "i. Kea -bēa "i -ε -sia di -wee', -ta ε 'tmva εε' wlv tu 'wι jre' o ε, -a -je εε' -ta 'mε. ε wlv' ka ε 'naa : "Ju -nō, -ō nte 'ma -ti' kmaju -o, 'de -ō 'bn mō 'ma 'mva-ti -wee' ni-.

18 -Aa -cē" 'kpa 'wōn wlv -ne 'mε, -ta -ō ke -a -nia 'bo Kea 'a crv "kpei ε, 'bomō wlv -ne 'wlvō 'de javn 'di -wēē -a -wōn ε.

19 'Bo -mε 'de ε, di -a -jea -wēē -a -wōan ke -ji Kea 'a wlv 'kwajaavn 'tmva sese ke, i nte tō' -o -cēēn'-. Wlv vυ 'tmva aoa ia tō' o sie ε, -mε nmō "jrii. Ka nēbi a wan 'de kwie 'di mamav 'sv -sōn' -ō -sian, 'kamō i ni-. 'Kaa Klisi ka -klae" jrv a 'wlvā -ō -nia kan', -sōnti -ōō mua 'de ao pēē o paa' a, 'de aopv 'bn a muε i ifloan', -wēē ao 'je 'e di -wee' "klein 'dei 'wōn.

20 Di ao 'jea -kwlv o sie 'pepe, i ka : emε -ni wlv "klein Kea 'a wlv 'kwajaavn 'tmva

'no 'sbε 'di ε, υυ se ιa' wlu tu 'bo υυa' -ce" -kwlt" -sa,

21 'de wlu Kea jaa nyu 'kwa, ι se 'e nyio 'o -kwltu 'un 'wlu due', 'kaa Kea 'a -Suu -kweai με -εε po υυpu -je o, εμε -tu nyioυpυ 'βεε- υυ 'je wlu -wlu'a 'de Kea 'un 'tmυ.

2

Nyu -υυa -tōōa nyu si-ti ε

1 Ka si 'tmυun nia 'e Suifu-wi" "klu tein" -wee υυa 'daa- υυa' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaaυn ε, 'kamō si 'tmυun a mu 'de aopυ "klu nia" -ke, -wee υυ 'je υυa' -ce" ke' wō -saυn 'daa-. Dι -ι sea tō' nι ε, umι υυa mu nyu tōōa' -wee υυ 'je υυa' "jru -jei" -saa. Nyu 'blei -jō -seia υυpu ε, υυa muε -mō 'o -ti' o 'bōa' -wee υυ 'je υυa' -ce" Kea 'a 'pee "jru ja- de 'bōō- nō".

2 Nyu -tuu"-tuu a muε 'bo υυa' kpln sain 'de blaa' -wee 'de υυa' nυkpln 'a -ti' 'un ε, nyu 'je tō' -ti 'a -jebly wlaa-.

3 Si 'tmυun -ny, υυa muε 'wei 'je -ti -tu" 'a 'su υυ 'je aopυ si wōn dii-, -wee υυ 'je aopυ 'un dii-. 'Kaa υυa' 'pee 'jeeε sese, εε' 'o nynia' se 'un -kwlei 'de υυ -tee isōan' 'a kein"ke.

4 Δεε-tι 'un 'da kan' a, εμε -nι Kea "srei. εε" "soa-wi" -nυa δεsaυn tein" ε, ε se υυpu "i "tai-, 'kaa υυ pooe "cun sin" -wee ε po υυpu 'de kwie blo' 'di 'de "bie-gbau" klaa" 'di, -wee υυ -te i 'demu, 'de υυa fuo εε' nyu 'a 'pee 'jewι.

5 'De nyu -υυ nυa δεsaυn tein" ε, Kea se υυpu "i "tai-, 'kaa ε dbaa "ni klaa" -wee ε 'plee- 'kmυ "kpei, 'de ε 'dba δεsaυnυn -wee" 'klein. 'Kaa ε 'pυε Noe ke oō' 'ce -me" 'sōn ke, δε-nυε' o nυε "isredι 'bo Kea "juoi. -Ta nyioυpυ a nυa dισain ε, o 'tmυυ-υυpu 'me, o 'na : Dι aoa nυa ι nynie "jrii, ao 'bō ι o, ao nυ δε 'dōe.

6 'Bo -me 'de ε, Sodōm ke Gomōō -ι -nιa δεsaυnυ -kwlo ε, Kea 'wly ιa' 'pee 'me -ke, ε nυε ne -wee ε -sa ιa' -kwle -tu i. Nyu -υυa' 'je εε' wlu wōn 'de -stanwι 'di ε, δε -εε mua υυpu "jrii nυa' με -εε sūn ε toa 'o 'mυa-.

7 'Bo ιa' -kwle -tu 'di ε, Lotι mō -srei", dισain υυa nυa 'mυa- ιa "kaee o "jrii. Oō' 'su mō Kea 'pυυ-.

8 Δε-nυε' o mō o -nιa δε 'dōenui -wee o -tia' 'bo υυpu "klu ε, -bo oō sea υυa' kpln

sain "jrie- 'jee-, -wee oō sea υυa' wlu sain 'wōn jeejee, ιa kpυn o -kwly 'su oō' 'mι a cēn mleun" 'de o 'di, δε-nυε' o 'srei".

9 Nyu -srei" ε, Tυ"bo juo υυpu 'a seie ka 'me 'de 'kle 'kwa. 'De -ta ε 'jea 'diwōn nyniυn -te' -wee εε' 'pee 'jea υυpu kpυn nyu -wee' 'a 'pee 'jewι o ε, ε juo 'bo -mō 'me.

10 Nyu εε' 'pee tu 'jea kpυn mō -wee' ε, εμε -nι nyu tō' sain nιa 'de 'un -wee -υυa -fleεan' Kea 'a "ikmaa' a, 'de -υυ -na -υυ se ε wōn 'jei υυpu -o. Υυ kue "jru, υυa 'βεε-υυa' -cei", υυa' 'je nyu 'o nyu jro' 'o wlu δε 'un. Nyu klae" -υυ -nιa wōn 'je ka a, υυa' plee υυpu, υυa' wōn o toa 'a faun 'a nυ υυpu.

11 Kea 'a "soa-wi" -blea 'kpi -wee -υυ -kmai", υυ -sia si 'tmυun -ny ε, υυ 'βεε-υυ 'je υυpu wlaa- 'de-, 'kaa -wi" -mυ 'a nυ kan'. Υυa' wlyε υυpu 'dei 'bo Kea "juoi.

12 'Kaa υυa' nyu tu ε, dι υυ sea 'e 'de juo umι υυa 'tmυ wlu sain -pee. Υυa' -ce" 'ε tō' -o po υυpu -je o. Ka 'kwla 'dinmi -sea tō'di nι a nυa, 'kamō υυa nυ. Υυa muε 'mea' ka 'kwla 'dinmi a mua 'mea' -ke ε. Υυa' -ce" 'kpa 'a dισain mι -ιa mu υυpu i-saa'.

13 'Kle υυa mua 'jea' εμε -εε mu 'kle υυ -tua" nyu 'a -kei" nιa'. Δε υυpu nιa "i ε, εμε -nι υυ 'je υυa' 'tun nυ-tι sain nυ 'jru -gbao. Υυa' 'de aopυ "klu nιa' 'blee -tin'. Υυ ke aoa po sūn -tadue 'me kpυn-, 'kaa υυ pooe "jri de -wee υυa poō aopυ 'sre i. εμε -εε nυ υυpu 'tun.

14 'Jei' 'jeirie 'ε 'su -nι 'e υυpu 'kyn, υυ se δεsaυn nυa' o 'bo due'. -Bo υυ 'je nyu -υυa Kea 'a -jei" naa' sea iku ε, υυa "tuen υυpu 'de δεsaυn 'di. 'Wei 'a 'tun 'blee υυpu kōn 'un. Υυa' nyu tu ε, Kea 'a 'dain a muε υυpu kpυan' ka "o ka.

15 Υυ 'wly 'bo -je -ceεn' "i 'me -wee υυ "maa υυa' -ce". Bosō o "ju Balaam -o -kma 'wei 'a -ti' -wee -o -wōan δε -nyniia "jrii 'a nυ-tι tein" 'de ε, o mō -oō -kō υυ bla 'o 'de.

16 Δε oō' Balaam -tu sea Kea wōn 'je ε, εμε -nυε' -wee soofae' -sea' wlu 'ble wlyu o kwa, ka nyio o wlyu -wee ε -ce' o "bli 'bo -jei". 'De ε kaan oō' Kea 'a wlu 'kwajaaι tu -je de -wee o je kpεen' dι -ciεi" nυ.

17 Aoa 'jee, nyu -a tōōa nyu si-ti ε, υυ se kpō 'ble. Ka "ni a ma 'o "kao- wōn ε, 'kamō υυpu nι-. 'De ka poō' o sia 'ni 'de

εε' dba, 'kamɔ ʊpʊ nɪ-. ʊba' -teɪn nmaeε' 'de kwie jre 'di, 'demɔ ʊ ʒe mu.

18 Dɪ ʊba nʊa see ε, εmε -nɪ 'de kpɛɛn' -tɪ 'tmʊa' 'di 'bo ʊba 'bεε- ʊba' -ceɪ". Nyʊ -ʊʊ -wɫʊa 'de nyʊ -se' Kea juo "kɫʊ -wεε -ʊba naa Kea 'a -jeɪ" dee 'ʊn ε, ʊʊ -pʊ ʊba -pɔn ʊʊ 'je 'bo Kea 'a -jeɪ" -sa. εmε -tɪ ʊʊ 'blee- ʊʊ -pʊ wε-ε" o -wεε ʊʊ 'je 'o ʊʊ -pʊ 'a nyɔtɔ' saɪn 'de bla.

19 ʊba -teε ʊpʊ pɛε 'dii, ʊʊ 'na : Aoa mʊε aoa' -ce" -pee -tea'. 'De -mε 'kamɔ ʊba' -ce" 'kpa 'a kplɪn saɪn -jea ʊʊ i -sa a, ʊʊ nɪ ɪa' kʊɔnpʊ-, 'de 'kamɔ ε nɪ de "o de -sia -ʊn wɔn ε, εmε -ble -ʊn kʊɔn 'ʊn.

20 Tɔ' -o, -bo nyɔ juo Sesi Klɪsɪ -nɪa Tʊ"bo -wεε ɔ -nɪa Nyʊ'pʊʊi ε, -mε ɔ -saa 'kmʊ "kpeɪdɪ -ɪa kpʊʊan nyʊ -flɛn" kwa -sɔn. 'Kaa -bo ʊʊ "tai- ʊba' -ceɪ" -wεε 'kmʊ "kpeɪdɪ 'je tʊ 'a "jru kpa 'bo ʊpʊʊ "kpei ke'wɫε ε, -mε ʊba' tɛɪn" -nε "paa' ε je ʊba' de'bɔɔ- -nε -sii.

21 'De -bo ε nɪ kan' -mɔ ε, -mε ʊba' -ɪn se "isrε -jɛblʊ juo "paa', ε je -ɪn -juo ε -wεε -ɪn -wɫʊ 'bo Kea 'a ke' -sɔn -sii.

22 "Nɪ -aa nyʊ -cɔʊn' poa tɛɪn" 'tmʊε tɔ' -tɪ, ɪ 'naa : Dɪ -gbe' -kwɫa' ɪmɪ ε 'bɔɔ- de ε di. 'De be" nyʊ jrea, εmε -biie" εε' -ce" 'pɔɔ "jrii. Ka ʊʊ nʊa -ke, 'ka -nao.

3

Tʊ"bo 'a deji-tɪ

1 'Ma -tɪ' kmaʊn, 'ma aopʊ 'a 'sbε -jeɪ" poa 'a kpε 'sɔɔn -nε ka. Dɪ 'ɪn 'crɪa 'de 'ma 'sbε -nɪa kpε 'sɔɔn 'di ε, εmε -nɪ, 'ɪn nɪε "i 'ɪn 'je aopʊ -tɪ' -kwɫʊ o pɔo-, 'de ao 'bo i 'mae'- -wεε aoa' tɔ' 'je 'pepe nɪ-.

2 De 'ma -pɔan i ε, εmε -nɪ ao 'bo wɫʊ Kea 'a wɫʊ 'kwa jaʊn 'tmʊa tɛɪn" o "mae. Ke' Sesi -nɪa -aa Tʊ"bo -wεε ɔ -nɪa -aa 'Pʊʊi "nyɪa ao, -wεε ɔɔ' dbɔʊn tɔɔa aopʊ ε, ao 'bo ε o"mae -ke.

3 De -kɔan -tɪ' -wεε ao 'jea -kwɫɪ" 'blee- εmε -nɪ 'de de 'bɔɔwɪ o ε, nyʊ -nʊa ʊba' -ce" 'ε 'tʊn nʊ-tɪ ε, ʊpʊʊ -a mu jia' -wεε ʊʊ 'je aopʊ- wɫaa-.

4 ʊba mʊε wɫʊa' ka 'de ao -pee : Aomɔ se 'na Sesi Klɪsɪ 'na ɔɔ jɪε dee ? ɔ 'de ε- la- ? -A "bo -wɪ" -fua ɔɔ' dejia' -ke 'de ε, -wɪ" -mʊ 'mεε sese, -mε ɔ se jɪ ke. De -tba' 'de sese o ε, ka 'kmʊnɪa 'de ε, 'kamɔ 'kmʊ nɪ-, de jre' se fai" pɔε ke !

5 Nyʊ -a wɫʊa kan' ʊba' nyʊ tu jʊɪ 'pepe ka Kea wɫʊa -wεε jaʊn ke 'blʊa- -nʊʊa, -wεε 'blʊa- ke "nɪ poa -paʊn, 'de ka Kea cεεan 'de "nɪ 'ʊn -wεε ε nʊa 'blʊa- a, 'kaa ʊʊ se ε "ɪnɪ ʊʊ 'jɪ -kwɫɪ" 'blee-.

6 Wɫʊ due' -nε, εmε Kea nʊ -wεε "nɪ 'plee- 'kmʊ -nɪa tɛɪn" "kpei 'de ε sɔn i.

7 'Kaa Kea 'a wɫʊ due' -nε, εmε -na 'blʊa- ke jaʊn -a -jeea "jriε- 'de -sɪanwɪ 'di ε, ɪ -teε nε 'ε -tea'. ɪa mʊε i -tea' mamaʊ 'sʊ ɪ 'je nyʊ -wee' 'a 'pee 'jewɪ jεε-. 'De ɪa' 'wɪ tu 'di ε, Kea a mʊε nyʊ sea εε' wɫʊ tɔ' 'ʊn 'je 'a -ma" i-saa'.

8 'Ma -tɪ' kmaʊn, de -jε -kɔan -tɪ' -wεε ao sea o "mae' i ε, εmε -nɪ 'bo Tʊ"bo "juɔɪ ε, 'wɪ due' -kɔ' -sɪn 'a "wɫʊ due' 'de -sɪn 'a "wɫʊ due' -kɔ' 'wɪ due'.

9 Tʊ"bo 'a -cɪnɪ' 'de dɪ ε 'tmʊa 'a nʊʊ -tɪ 'ʊn ka nyʊ jru' a naa tɔ' i ε. 'Kaa ε kuue tɔ' i ke 'de aoa' -tɪ' 'ʊn, de-nʊε' ε se ε "i nɪ nyʊ jru' 'je isɔn-. De εε -pɔan i ε, εmε -nɪ nyʊ -wee' "kleɪn 'je ʊba' dɪsaɪn "i juo- -wεε ʊʊ 'je 'de ε o "biie-.

10 'De -mε 'kamɔ Tʊ"bo 'a 'wɪ a mu nyʊ "jru -tiia' ka "jrii 'a -kwɫɔ paa' nɪa. 'De εε' 'wɪ tu 'di ε, jaʊn a mʊε isɔan', εε' kwiewɫʊ a mʊε faʊn 'blea', ε 'je dɪ -wee' -sii. Nε ε mʊε dɪ -nɪa 'de jaʊn 'di -wee' sɪan' -wεε 'blʊa- ke dɪ "kleɪn -nɪa 'de 'blʊa- "kpei 'je isɔn -ke.

11 -Jε dɪ -wee' 'a isɔnsɔn a mua kan' -mɔ nɪa' 'ja a, -mε ka ao 'jea na ao juo kan' -mɔ 'mε. Ao "nyɪ aoa' -ce" 'ε 'kmʊ Kea -wεε ao 'je ε wɔn 'je 'de de "o de -wee' 'ʊn.

12 -Ta ao nɪa Kea 'a -nɪ 'wɪ -nɪa nyɪnɪa' fua' a, ao "duo 'kpɪ 'ʊn, dɪ "kleɪn ao 'bεεa nʊa', ao 'jɪ nʊ -wεε εε' 'wɪ tu 'je nyɪnɪ -too"- . 'De εε' 'wɪ tu 'a -tɪ' 'ʊn, nε ε mʊε jaʊn dia' -wεε dɪ "kleɪn -nɪa 'de ε 'ʊn ɪ 'je nyɪi 'de ɪ 'je isɔn-.

13 'Kaa Kea cɛn wɫʊ -tie", ε 'naa εε mʊε jaʊn dee ke 'blʊa- dee nʊa' -wεε "isrεʊn 'a 'sʊ 'je 'bo ε "kpei "ti. εmε -aa fuo.

14 εmε -tɪ 'ma -tɪ' kmaʊn, -ta -a -nɪa ɪa' dɪ tu fua' a, ao kpʊʊn aoa' -ce" i -wεε -sɔntɪ Tʊ"bo a mʊε de jia' a, 'de ɔ 'bo aopʊ -kɔ -pʊn" jeeε, -wεε pɛε 'a blʊa' 'je 'o ao ke Kea 'nyɪnɪ nɪ-.

15 Ao pɔε -kwɫʊ o, deε-tɪ Tʊ"bo sea de jɪ ke ε, εmε -nɪ ɔ nɪε "i nyʊ 'je 'pʊ. -Aa de'di Pɔo -ɔɔ -tɪ' -a -kma, ɔ 'tmʊ ɪa' dɪ tu 'mε 'de

ao -pee -ke. Kea me -po o to'di, -wee o 'cru
ia' wlu tu 'de 'sbe 'di.

¹⁶ 'De oo' 'sbi -wee' oo 'crua 'di -bo o bla
εε' de tu 'a -tu' "i ε, ka oo 'tmu ι, 'kamo
-nao. 'De wlu jru' -ni 'e -wee -ia 'mii 'wɔan'
ni 'kle. Nyu sea to' 'ble -wee -vua' -kwlea
wlu -kwlin -saatu ε, vua poo ι fai", ka vua
pooa wlu jru' -crua 'de Kea 'a 'sbe 'di fai"
see ε. Uua' nyu tu a ja vua' -ce" Kea 'a 'pee
"jru.

¹⁷ 'Kaa 'ma -tu' kmaun, aopu mo ε, nyu
-saa aopu fen' 'me sese, emε -tu ao 'je aoa'
-ce" 'ε -tu' -tu" -wee nyu -vua' 'jea Kea 'a
wlu wɔn je aopu 'a "jru -jei" -saa, 'de vua'
si je ε nu -wee ao je 'bo vupu 'a -ko 'de bla.

¹⁸ De -je ao 'jea nu ε, emε -ni ao bla
'bo -aa Tu"bo Sesi Klisi -o -ni -aa 'Puvi
'a -ko 'de, ao 'je nya mu, -wee ao 'je o juo
soon- soon-, 'de o 'je aopu "diwan po. Ka
-a -bεεa' oo' 'nyu "i 'de -stanwu 'di ε, -a
-bεε' kan' oo' 'nyu "i mamaυ 'su. E ni kan'
jeejee !

2

"I-saasbe San 'cria

Kmɔni wlu

1 "Ju ɔɔ -ti' -aa jia aopu 'tmva' 'de 'sbe -ne 'di ε, ɔmɔ -ni Kea 'a wlu -εε -nyia" nyio 'kmɔnia' -sea' -kwe -ta 'ble ε. ɔ nɛ 'kmɔ sese -mε dɪ -wee' "klein se nɔve ke. -Ta ɔ nɪa 'nɔ 'kmɔ "kpei ε, -a poε ɔɔ' wlu doin" o, -aa -ce" 'kpa 'je ɔ "jriε- 'mε, -wεε -a -gbɔn ɔ ja 'pepe, 'de -aa sɔn blɔ 'i.

2 -Bo -aa sea 'kmɔ -sea' -kwe -ta 'ble 'a -ti' 'tmv ε, -mε ɔmɔ -aa -da. ɔmɔ -ɔ -ni 'bo ɔ "Bo -pɔn" 'de-, -wεε -ɔ -wlv 'o 'de -ɔ ji 'nɔ 'blva- "kpei, -wεε -a -jee' "jriε-. ɔ "Bo nɔv', -wεε ɔ 'wlv 'kwla 'de -a -pee. εmε -ti -aa -tmv ɔɔ' -ti' 'de ao -pee.

3 Dɪ "klein -a -jea 'de -a -wɔan 'de ɔ 'wɔn ε, ɪmɪ -aa -tmv 'de aopu -pee -ke, -wεε ao ke -aa dbεεde 'je "i "sii-, dε-nɔv' εε' dbεεde tu ε, Kea ke εε' "Ju Sesi Klisi -tu" ε 'bo vɔ ke -a -nynɪ.

4 -Bo -aa sea aopu 'sbe ja 'de dɪ -nɪa 'mva 'a -ti' 'bɔn ε, -mε -a -nɪε "i -wεε -a -wee' 'a 'mva- 'je 'pepe nɪ-.

Kea nɪε -sɔn'

5 Dε -a -wɔan 'de Sesi Klisi 'wɔn -wεε -aa -tmvɔ' a aopu- ε, ε ka : εmε -ni Kea nɪε -sɔn' -o, kwie 'a dε-saan" ka se 'de ε 'bɔn nɪ-.

6 -Bo -a -na -a -ke Kea "siiε "i ε, -wεε -aa sea kwie 'a dɪ -ciεi" i nɔ ε, -mε -aa -tmvε sɪ, -aa' nɔ toɪ" dɪ.

7 'Kaa ka Kea nɪa 'de -sɔn' 'bɔn -bo -a -nɪ 'de -sɔn' 'bɔn kan' a, -mε ka -a -tia -a -wee' nɪε dε due', -wεε dε εε' "Ju Sesi 'mεa 'bo -aa -kɔi" 'de εε' -ti' 'bɔn ε, Kea -kɔ' -aa dɪsain -wee' 'mε 'pepe.

8 -Bo -a -na dεsavn 'a -kɔ se -a -pɔn" nɪ ε, -mε -aa poεε -aa -ce" 'srε i, tɔ' -ti se 'de -a 'bɔn nɪ-, dε-nɔv' dεsavn 'a -kɔ -nɪ -a -pɔn" 'mε.

9 'Kaa -bo -a -wɔɔn' -aa dɪsain "i 'de Kea -pee ε, εε mɪε ɪ -kɔa' see, -wεε ε 'je -aa 'di 'a wɔnynia' -wee' "klein "kpei 'wlv, dε-nɔv' ε -srεi", -wεε εε' 'wlv wlv "kpei.

10 -Bo -a -na -a se dεsavn nɔ ε, -mε Kea -ε -na -a -nɪε dεsavnɔvɔn -o ε, -aa nɔ ε sɪ 'tmvɪ 'bɔn, -mε εε' wlv se 'de -a 'bɔn nɪ-.

Sesi a po -avn sɔn o

1 'Ma "nynuu-, dɪ 'ma 'cria 'de 'sbe 'di -ta -wεε 'ma ja aopu- ε, εmε -nɪ ao 'je dεsavn nɔ-tɪ 'bɔ, εmε -ti 'ma nɔ kan'. 'De -bo -aa jɔɔ' nɔ dεsavn ε, -mε -a -bleε -ti' "kpei -sai 'bo Kea "juɔi. ɔmɔ -nɪ Sesi Klisi -ɔ -srεai" ε,

2 dε-nɔv' ɔ to 'e ɔɔ' -ce" 'mε -wεε ɔ -saa ɔɔ' -ce" 'sraa- 'de -aa dɪsain 'a -kwe- -ti 'bɔn. ε se 'de -aa 'sɔ 'a -ti' 'bɔn nɪ-, ɔ nɔ εε' dε tu 'mε 'de 'blva- -wee' "klein 'a dɪsain 'a -kwe-tɪ 'bɔn -ke.

3 -Bo -aa sea Kea 'a wlv wɔn 'je ε, -mε ka -a -jua Kea -a -je kan' mε.

4 Nyɔ -ɔ -na -ɔ juo Kea 'mε, -wεε -ɔɔ' 'jea εε' wlv wɔn ε, -mε ɔ nɪε sɪ 'tmvɪ -o. tɔ' -ti se 'de ɔ 'bɔn nɪ-.

5 'Kaa nyɔ -ɔɔ -jea εε' wlv wɔn ε, -mε ɔmɔ -kma Kea 'a -ti' -ceεn'-. Ka -a -ke Kea "sia "i ε, ka -a -jea εε' juosɔn nɔ, 'kamɔ -nao.

6 Nyɔ -ɔ -na -ɔ -ke Kea "siiε "i ε, -mε ka Sesi na, 'kamɔ ɔ 'je na.

Kε' dee-

7 'Ma -ti' kmaɔn, dε -εε -ti' 'bɔn 'ma ja aopu 'sbe -nε, ε se kε' dee 'ma bla nɪ-, ε kε' soa soa -o. εε' kε' tu ε, εmε -nɪ Kea 'a wlv ao 'wɔan tɛin" sese, ε 'na : ao kma ba 'a -ti'.

8 'De -mε 'kamɔ dε 'ma 'cria -wεε 'ma ja aopu- ε, ε nɪ kε' dee. Dεε-tɪ ε nɪa kε' dee ε, εmε -nɪ εε' tɔ' -ti poε "jri "kpae' 'de Sesi 'a 'kmɔ 'bɔn, -wεε ε po "jri "kpae' -ke 'de aɔa' 'kmɔ 'bɔn. Kaa ka kwie nɪε mua', -wεε -sɔn' -ceεn' nɪ -sɪan' la 'bode.

9 Nyɔ -ɔ -na -ɔ -nɪε 'de -sɔn' 'bɔn -wεε -ɔ -nyεa ɔɔ' de 'di 'bɔn ε, -mε ɔɔ' jei tu se 'de kwie 'di 'wlv ke.

10 Nyɔ -kma ɔɔ' de'di 'a -ti' ε, -mε -mɔ "tiε 'de -sɔn' 'bɔn, dε -ε -jea ɔɔ' de'di 'de dεsavn 'di po ε, ε se 'de ɔ 'bɔn nɪ-.

11 'Kaa nyɔ -ɔ -nyεa ɔɔ' de'di 'bɔn, -mε -mɔ nɪε 'de kwie 'di, ɔɔ' 'je i. -Ta ɔɔ mua ɔ se 'o juo-, dε-nɔv' kwie kpee 'de ɔ "jri 'de 'mε.

12 'Ma "nynuu-, 'ma poεε aopu 'sbe -nε -jei" -wεε ka aɔa' dɪsain -kwe-a 'de Sesi 'a 'nynɪ 'bɔn ao 'je ε -kwlv o po.

13 Ao -ɔ -nɪa "bo -wi" ε, 'ma 'cri 'sbe -nε 'mε -wεε 'ma poo aopu -ti' -kwlv o. Ka Kea nɪa 'kmɔ sese ε, ao ju'. Ao -kooa" mɪ" -wi" 'ma poεε aopu 'sbe -nε -jei" -wεε ka

ao kpa tv 'a 'jru 'bo 'di 'a wɔnynii "kpei ε, 'de ao 'je ε -kwlv o po.

14 'Ma "nynuu-, 'ma ja aopv 'sbe- -wεε 'in 'je ao -ti' -kwlv o poo-, dε-nvε' ao juo Kea -ε -nɪa -a "Bo 'mε. Ao nyv -cɔvɔn'-, 'ma pooε aopv -ti' -kwlv o -ke -wεε ka ao jua Kea -ε -nɪa 'kmv tεin" sese ε, ao 'je ε -kwlv" 'blee-. -Kooa" mɪ", 'in 'tmvɔ aopv wlv -nɪa 'mva- 'mε -ke -wεε 'in 'je aopv -ti' -kwlv o poo -wεε ka ao dia -kla a, 'de Kea 'a wlv "tia 'de aopv 'vɔn 'ε -wεε ao kpa tv 'a 'jru 'bo 'di 'a wɔnynii "kpei ε, ao 'ji juo-.

15 Ao 'bo 'kmv "kpeidi 'a -ti' kmaa. -Bo nyv kma 'kmv "kpeidi 'a -ti' ε, -mε Kea 'a 'vɔn se -tein 'ble 'de v pεe o.

16 Dɪ "klein -ɪ -nɪa 'kmv 'a dɪ ε, ɪ ka : tɔ' saɪn -ɪ -nɪa 'de nyv pεe o, dɪ -wee' "klein pooa -vɔn pεe "i o, -cεi" 'bεεa' -ε -wlvɔa 'de 'wliiε- 'blea' 'vɔn o, ɪ se 'de Kea 'vɔn 'wlv, ɪ nɪε 'kmv 'a dɪ -o.

17 'Kmv a muε -sia' ε ke εε' dɪ "klein nyv v -pɔan i ke, 'kaa nyv -vɔv nva Kea 'a -kwlvvɪ ε, v ke Kea a muε 'kmvɔnɪa' mamau 'sv.

Klisti 'a o -fɔn' i-

18 'Ma "nynuu-, de'bɔv- nɔ" "kvbɔn- i ! Klisti 'a o -fɔin -vɔv ji nɪvɪ ao 'wɔan 'de ε, vɔv ji'. Nɔ" -a -nɪa 'di -ta, Klisti 'a 'vɔn 'nyεvɔn -tuu"-tuu nɪ 'de nyv "klu -wε-, εmε -toε ka de 'bɔv- nɔ" "kvbɔn i ε.

19 Vva' nyv tu 'wlvε 'de -a "klu, 'kaa vɔ se -aa nyv nɪ 'de-, εmε -ti vɔ 'wlv 'de -a "klu. -Bo vɔ nɪ -aa nyv 'de ε, -mε vɔ se ε 'bεε- vɔ 'je 'de -a "klu 'wlv. Ka nyv -vɔ -ke -aa na vɔ -wee' sea kan' -aa 'cε nɪ, vva' 'de -a "klu 'wlvɔa' mε -to ε 'pepe.

20 Aopv mɔ 'ja a, Kea -ε -nɪa 'pepe ε, εmε -nyv" aopv εε' -Suu, -wεε ao -wee' "klein juo tɔ' -ti. Ka nyv a poa Kea 'a dɔvɔvɔn -nɪa tεin" 'cna "jru ε, 'kamv Kea po εε' -Suu 'de aopv 'vɔn.

21 Dεε -ti 'ma poa aopv 'sbe -jei" ε, ε se -mε ao se tɔ' -ti juo nɪ-, 'kaa ao juo tɔ' -ti 'mε, εmε -ti 'ma poo ao 'sbe -nε -jei" 'de ka sɪ sea 'bεε- ɪ 'jea 'de tɔ' -ti 'vɔn 'wlv ε, ao 'je kan' -mɔ 'mε -ke.

22 Nyv -vɔv wlvɔa -wεε -vɔ -na Sesi se Nyv 'pɔvɪ Klisti nɪ ε, vɔmɔ -nɪ sɪ 'tmv i, -mε vɔmɔ -nɪ Klisti 'a 'vɔn 'nyεi -wεε -vɔ -na v se -a "Bo Kea ke εε' "Ju 'a -ti' "i nɪ-.

23 'De nyv -vɔ -na -vɔ se "Ju juo ε, -mε v ke "Bo se "i "sii-. 'De nyv -vɔ -na -vɔ -juo "Ju 'mε ε, -mε vɔmɔ -ke "Bo "sii- "i.

24 Εmε -ti 'ma 'tmvɔ aopv -wεε dɪ "klein ao 'wɔan "i-saa nɔ" ε, 'de ao 'ji i -te' 'de ao pεe o. Dɪ ao 'wɔan "i-saa nɔ" -bo ɪ "ti 'de ao pεe o ε, -mε ao ke -a "Bo Kea ke εε' "Ju "siiε "i -ke.

25 Dε -εε wlv Klisti cεan -tie" -wεε v 'jea -a -nyv" ε, εmε -nɪ 'kmv -sea' -kwε- -ta 'ble ε.

26 Dɪ -nɪ 'ma 'tmvɪ 'de nyv -nɪε "i -vɔ -jea aɔa' "jru -jei" -saa 'a -ti' 'vɔn.

27 'De aopv mɔ ε, nyv se ε 'bεε- -wεε v 'je aopv dε jre' tɔv la 'bode, dε-nvε' Klisti "nyv aopv vɔ" -Suu -mε -wεε ε "ti 'de aopv 'vɔn, εmε -εε tɔv aopv dɪ -wee'. Dɪ εε tɔvɔ aopv ε, ɪ nɪε tɔ', ɪ se sɪ nɪ-. Εmε -ti dɪ εε tɔvɔ aopv ε, ao 'ji wɔn -wεε ao ke Klisti 'je "i "sii-.

28 Kɪvɔn 'ma "nynuu-, ao -te 'de Sesi 'kwai la 'bode ! -Bo -a -wee' nɔ kan' a, -wεε -sɔntɪ vɔ mua de jia' a, 'de -tɪn' je -a "i 'dbaa, -wεε -a -je v o tεεn-.

29 Ka Sesi 'srεa "i -bo ao 'je kan', -mε ka nyv -vɔv nva "isrεdɪ 'wlvɔa 'de Kea 'vɔn ε, ao 'wɔn ε 'mii 'pepe -ke.

3

Kea 'a "nynuu-

1 'Ma 'cε, ao -gbvɔn 'nɔ, dε Kea kma -aa -ti' ka ! Εε' nyv 'a -ti' kmaa' cεn -je "kpei -tie", ε nvε' mɔ -wee' εε jea -avɔn εε' "nynuu- 'daa-. 'De -a -nɪε' mɔ -cεεn'-. Dεε-ti 'kmv "kpeinyv se -a dε 'daa-, εmε -nɪ vɔ se Kea juo-.

2 'Ma -ti' kmaɔn, kaan ka la -a -nɪε Kea 'a "nynuu- -o, dε -je -a -jea 'vɔn nɪ 'de nya, -mε se "jri "kpaε' po ke 'pepe. 'De dε -je -a -jua 'pepe ε, εmε -nɪ -sɔntɪ εε muε "jri "kpaε' poa' a, Kea ke -aa muε dε due' nɪa', dε-nvε' ka ε nɪa, 'kamv -aa mu ε "jriε- 'jeea'.

3 'De nyv "o nyv -tba' εε' dε tu tɔ' "i ε, -mε -mɔv -pɔn 'pepe nɪa' i, ka Sesi nɪa 'pepe ε.

4 'De nyv "o nyv -vɔv nva dεsavɔn ε, -mε -mɔv 'je Kea 'a ke' wɔn. Dεsavɔn nva' mε -nɪ Kea 'a ke' wɔnblaa'.

5 'De ao juε' ka Sesi jia -wεε v 'jea nyv dεsavɔn 'a -gbε "jru -saa a, dεsavɔn 'a -kɔ dε-saan" ka se v -pɔn" nɪ-.

6 Nyo "o nyo -o -ke Sesi "sia "i ε, -me -mo 'je desavn nu -ti 'bo -o. 'Kaa nyo -oo kpa desavn nua' nya 'ja a, -me -mo se o 'je, -wee oo' juo -ti.

7 'Ma "nynuu-, ao 'bo aoa' -cei" "taie -wee nyo 'bo ao 'srɛ i pooe. Nyo -oo nua "isredɪ ε, -mo 'srɛi" ka Sesi 'a -ce" 'kpa 'srɛa "i ε.

8 'De nyo -oo kpa desavn nua' nya a, -me -mo nɛ -sion' 'o nyo -o, de-nue' -sion' mo nɛ desavnvi -o sese. 'De Kea 'a "Ju -mo ji' -wee o 'je -sion' o nuɔɔɪ i-sa.

9 Nyo "o nyo -wɔba 'de Kea 'un ε, -me -mo 'bo desavn nu-ti, de-nue' 'kmɔɪa' -ceen' -ε -wɔba 'de Kea 'un ε, emɛ -ni 'de o 'un 'bode. O se ε 'bɛɛ- o 'je desavn nua' nya kpa, de-nue' Kea mɛ -ni o 'Bo.

10 Nyo -oo' nua "isredɪ -wee -o sea oo' de 'di 'a -ti' kma a, -me -mo se Kea 'a "ju ni-. De -ε -je ε nu -wee nyo 'jea Kea 'a "nynuu-ke -sion' o "nynuu 'a "kpei- -seea' ka juo ε, emɛ -nao.

Ba 'a -ti' kma -ti

11 Tɔ' -o 'ma 'ce, wlu ao 'wɔan tɛin" sese ε, ε 'naa : -A -kma ba 'a -ti' due 'due.

12 -A -ke Adam 'a "ju Kain 'bo -kooɛ, o nɛ 'di 'a wɔnynii -o. Emɛ -ti o 'dba oo' "dei. Dɛɛ-ti o 'dbɔ ε- ? Emɛ -ni omo 'o nuɔɔɪ nynie "jrii -wee oo' "dei 'a -ni nuɔɔɪ 'srɛi".

13 'Ma de'di -wi", -bo nyo -sea' Kea juo 'nye aopu 'un ε, tai' 'bo aopu "maa.

14 Ka -a -wɔba 'de 'mea' 'kwa -wee -a -jea 'kmɔ dee nɪa' a, -a -je kan' 'mɛ. Dɛɛ-ti -a -jea kan' a, emɛ -ni -a -kma ba 'a -ti'. Nyo -jo sea' oo' de'di 'a -ti' kma a, -me -mo nɛ 'de 'mea 'a kɔɔnkɔla' ke.

15 Nyo "o nyo -nyɛa oo' de 'di 'un ε, -me -mo nɛ "ku 'dbai -o. 'De ka 'kmɔɪa' -sea' -kwe -ta 'ble sea 'de "ku 'dbai 'un ni ε, ao 'je kan' 'mɛ.

16 Ao -gbun 'no, de -nɪa 'de nyio 'o -ti' kma -ti 'de ε, -a -juɛ', de-nue' emɛ -ni Sesi to 'e oo' 'kmɔ 'mɛ 'de -aa -kɔi". -Je ε nɪa kan' -mo 'ja a, -me -amo -je 'de -aa 'kmɔ to -ke 'de -aa de 'di-wi" 'a -ti' 'un.

17 -Bo nyo ni 'kmɔ 'a dɪ -wee' "klein 'a jei -wee -bo -ti' kpuɔ oo' de 'di, 'de oo' 'je oo' wee 'ee, -me ka Kea 'a nyo 'a -ti' kmaa' nu 'de oo' 'un nɪsɔn ε- ?

18 'Ma "nynuu-, -a -bo nyo 'a -ti' kmaa' nɛ 'de wɔn 'di ke mɪo 'didɪ 'un, 'kaa -aa

nyo 'a -ti' kmaa' po "jri "kpae' 'de tɔ' -ti nua' 'un -wee ka -a -kma ba 'a -ti' ε, 'de -aa nuɔɔɪ 'je ε to-.

19-20 'Kamɔ -bo -a nu ε, -wee ka -a -nɪa 'bo tɔ' -ti 'a -jei" ε, -a -je ε juo-, 'de -aa pɛɛ 'je ja ji 'bo Kea "juɔi. -Bo -aa pɛɛ a sea -a 'pɛɛ kpuɔn ε, ka -a -jea nu -wee -aa pɛɛ 'jea i -te, 'ka ka : Kea -je -bea "i -ε -sia -aa pɛɛ ε, -me juo dɪ -wee' "klein 'mɛ.

21 'Ma -ti' kmaun, -bo -aa pɛɛ se -a 'pɛɛ kpuɔn ε, -me -a -bleɛ -kwɪ" -tedɛ 'mɛ 'bo Kea "juɔi, de jre' 'ε faun se -a nvi.

22 De "o de -a -tee 'a i ε, -aa mu ε 'jea', de-nue' -aa -jee εε' ke' wɔn, -wee -aa nu dɪ -nmooa 'de ε "jri 'dei ε.

23 'De εε' ke' mɛ ka, emɛ -ni -a -je εε' "Ju Sesi Klisɪ 'a 'nynɪ tɔ' 'un 'je, -wee -a -je ba 'a -ti' kma due 'due, 'kamɔ Klisɪ 'da 'de -a -pɛɛ.

24 'De nyo -oo -jea Kea 'a ke' wɔn ε, -me -mo "tiε 'de Kea 'un, -wee Kea "ti 'de o 'un. Ka Kea "tia 'de -a 'un ka -a -jea εε' juosun nu ε, εε' -Suu ε "nyia -avn emɛ -nue -wee -a -juo ε.

4

Kea 'a -Suu ke -sion' o -suu ke

1 'Ma -ti' kmaun-, ao 'bo -suu "o -suu 'a -ti' tɔ' 'un 'jee, 'kaa ao juo -sii 'a "kpei- -seea' ka-, -wee -bo i 'wɔba 'de Kea 'un 'de ao 'je kan' 'je. Dɛɛ-ti 'un 'da kan' a, emɛ -ni sɪ 'tmɔun -tuu" -tuu -ji' 'de 'bɔba- "kpei -wee -ɔba -daa' ɔba' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaavn.

2 -Suu -ε -wɔba 'de Kea 'un ka ao 'jea εε' juosun nu, 'ka ka : nyo "o nyo ka Sesi Klisɪ -snɛɛa nyio 'un -wee o jia 'no 'bɔba- "kpei -oo mu ε 'tmɔa' a, -me Kea 'a -Suu -ni 'de o 'un.

3 'De nyo "o nyo -o -na Sesi se 'e Kea 'un 'wɔba ε, -me Kea 'a -Suu se 'de -mo 'un ni-, -me Klisɪ 'a 'un 'nyɛi -oo ji nynɪ ao 'wɔan sese ε, omo -oo -suu ni 'de -moo' jei tu 'un. Kaan ka la 'ja a, 'ma 'ce, Klisɪ 'a 'un 'nyɛi -no o ji 'no 'kmɔ "kpei -we- 'bode.

4 'Kaa 'ma "nynuu-, aomo ε, ao nɛ Kea 'a nyo -o. Ao kpa tu 'a "jru 'mɛ 'bo ɔba' sɪ 'tmɔun tu "kpei, de-nue' -Suu -ε -nɪa 'de aopu 'un ε, ε kmai", ε je -suu -ε -nɪa 'de ɔpu 'un -sii.

5 ɔba' nyo tu 'wɔba 'de 'bɔba 'dinyɔ "klu, emɛ -ti 'bɔba 'di nyo po ɔpu 'a wlu doin"

o, de-nue' ka 'blua 'dinyu nua 'i, 'kamo uupu a wlu.

6 'Kaa -apu mo e, -a -nie Kea 'a nyu -o. Nyu -o -jua Kea a, omo -oo po -aa wlu doin" o 'de nyu -o sea Kea juo e, -moo' po -aa wlu doin" o. 'Bomo -aa juo to' -ti 'a -Suu ke si -suu 'a "kpei- -seea' 'un.

Kea kma nyu 'a -ti'

7 'Ma -ti' kmaun-, -a -kma ba 'a -ti' due 'due, de-nue' ba 'a -ti' kmaa' 'wluε 'de Kea 'un. Nyu "o nyu -kma nyu 'a -ti' e, -me o 'wluε 'e Kea 'un, -wee o juo Kea.

8 Nyu -o sea nyio 'o -ti' kmaa', -me -mo se Kea juo-, de-nue' Kea me -ni nyu 'a -ti' kmaa'.

9 Ka Kea 'a nyu 'a -ti' kmaa' nua "jri "kpaε' posun, 'ka ka : ee' "Ju jo due' koun -gbai' mo e dbo 'no 'blua- "kpei -wee -a -je 'kmonua' -ceen' 'je 'de oo' -ti' to' 'un 'jea' 'un.

10 De ee' nyu 'a -ti' kmaa' tu tba 'de "jri, e ka : e se -apu mo -o -kma Kea 'a -ti' ni-, 'kaa Kea me -kma -aa -ti' -wee -e dbo ee' "Ju 'de o nu oo' -ce" 'sraade 'un 'de -aa disain 'a -kwe-ti 'un.

11 'Ma -ti' kmaun, -bo Kea -me kma -aa -ti' kan' -mo e, -me -a -je ba 'a -ti' kma -o due 'due -ke.

12 Nyu "o nyu se Kea "jriε- 'jee- due', -bo -a -kma ba 'a -ti' due 'due e, -me Kea "ti 'de -a 'un 'e, -wee ee' nyu 'a -ti' kmaa' 'je "jri "kpaε' po 'pepe 'de -a 'un.

13 Kea "nyu -avn ee' -Suu 'me eme -ti ka e "tia 'de -a 'un -wee -a -tia" 'de e 'un e, -a -bee' -a -je e juo-.

14 Ka -a "Bo Kea ja ee' "Ju 'de o 'je nyu -wee' 'a 'Puvi ni -aa -ce" 'kpa 'jee e "jriε- -wee -a -ni ee' -ta 'jeun.

15 Nyu -o -na Sesi nie Kea 'a "Ju -o e, -me Kea "ti 'de o 'un 'e, -wee omo "ti 'de Kea 'un.

16 Ka "o ka e 'je e ni e, ka Kea kma -aa -ti' e, -apu mo 'je kan' 'me -pepe, -wee -a -je e to' 'un.

'Ma 'ce, Kea nie nyio 'o -ti' kmaa', nyu nyio 'o -ti' kmaa' "tia 'de 'un e, -me -mo "ti 'de Kea 'un 'e, -wee Kea "ti 'de o 'un.

17 De Kea -poan -wee e poa ee' nyu 'a -ti' kmaa' 'de -a 'un, eme -ni 'no 'kmu "kpei -a -nia -ta a, ka Sesi "tia 'de Kea 'un e, 'kamo -a -je 'de Kea 'un "ti -ke, -wee -sonti -a mua 'pee 'a 'wi nua' 'de -a -je to' tba -ta 'ble.

18 'Ma 'ce, Kea 'a nyu 'a -ti' kmaa' -nia 'de -a 'un -bo e mu e nyu e, -me faun se -a nui 'bode, de-nue' ee' nyu 'a -ti' kmaa' a -saa faun -jei". 'Kaa -bo faun ni 'de nyu 'un e, -me 'pee -ni o 'de, -me -ta Kea nua "i e, ee' nyu 'a -ti' kmaa' se 'o nyu ke.

19 -A -kma Kea 'a -ti', de-nue' eme -e -kma -aa -ti' tein".

20 -Bo nyu 'na o kma Kea 'a -ti' -wee o 'nye oo' de 'di 'un e, -me o nie si 'tmui -o, de-nue' oo' de'di -jo oo 'jeea "jriε- -bo o 'nye -mo 'un 'ee, -me Kea -je oo' 'jeea "jriε- ka o 'je -me 'e -ti' kmasun nu e- ?

21 Ao -gbun 'no, ke' Sesi "nyu -avn e, e ka : nyu -o -kma Kea 'a -ti' e, -me o 'je oo' de'di 'a -ti' kma -o -ke.

5

-A kpa tu 'a "jru 'bo blua "kpei

1 Ka Sesi nua Nyu'puvi Kea -tea 'o e, nyu -je e to 'un e, omo -wlu 'de Kea 'un. 'De nyu "o nyu -kma "bo 'a -ti' e, -me o kma oo' "nynuu 'a -ti' -ke.

2 Ka -a -kma Kea 'a "nynuu 'a -ti' 'ee, ka -a -je ee' juosun nu e- ? Ka -a -jea ee' juosun nu eme -ni, -bo -a -kma Kea 'a -ti' e, -me ka ee' wlu "sia 'nyu, -a nu kan'.

3 -Bo nyu kma Kea 'a -ti' e, -me o 'je ee' ke' won. 'De Kea 'a ke' won 'jea' se 'kle ni-,

4 de-nue' nyu "klein -wluε 'de Kea 'un e, -me -wi" -mu kpa tu 'a "jru 'me 'bo di "klein -ia' nua Kea 'tun "kpei. 'De -aa Sesi 'a -ti' to' 'un 'jea' 'un mo -a -kpa tu 'a "jru 'bo di -nia 'mua- "kpei.

5 Nyu -o -beeε' -o -je tu 'a "jru kpa 'bo di -ia' nua Kea 'tun "kpei e- ? Ka Sesi nua Kea 'a "Ju, nyu -je e to' 'un e, omo -oo 'su 'bee- tu 'a "jru kpaε' 'bo di -ia' nua Kea 'tun "kpei.

Sesi 'a -puv" -ti 'tmua'

6 To' -o, Sesi Klist mo -ji' -wee oo jii 'de "ni ke nymo 'o i wlaa' 'un. E se 'de "ni 'a 'su 'un ni-, 'kaa o ceen 'de "ni ke nymo 'un, -wee ka di -nia 'mua- nua to' -ti e, Kea 'a -Suu 'tmu i. 'De Kea 'a -Suu me -ni to' -ti.

7 -Ti 'a -ta 'jeun taan -uu -tmua Sesi 'a "kpei -ti e, uu ka :

8 Kea 'a -Suu o, "ni o, nymo o, ka uu nua taan a, uu -wee' 'tmue de due' 'de oo' -ti' 'un.

⁹ Nyɔ -bɔ -jea -ti' 'a -ta dɛ bɔ 'tmɔa -aa -je ε tɔ' 'bɔn 'ε see. -Bo -aa sea nyɔ 'a wlu tɔ' 'bɔn 'je 'dee, -mɛ dɛɛ -ti dɛ Kea 'tmɔa, nyɔ se ε tɔ' 'bɔn 'je ε- ? Dɛ Kea 'tmɔa, ε nɪɛ dɛwɔn, ε je -ti 'a -ta 'jeɔn 'a wlu -sii. Dɛ ε 'tmɔa ɛmɛ -nɪ Sesi nɪɛ ɛɛ' 'Ju -o.

¹⁰ Nyɔ -ɔ -jea Kea' a "Ju a -ti' tɔ' 'bɔn ε, -mɛ ka dɛ Kea 'tmɔa ε nɪa tɔ' -ti ε, ɔ 'wɔɔn- 'ε. 'Kaa nyɔ -ɔ se ɔɔ' -ti' tɔ' 'bɔn 'je ε, -mɛ -mɔ nɔɛ Kea sɪ 'tmɔi 'bɔn, dɛ-nɔɛ' dɛ Kea 'tmɔa 'de ɛɛ' "Ju 'a -ti' 'bɔn ε, ɔ se ε tɔ' 'bɔn 'je.

¹¹ Dɛ -ε -nɪa 'de ɛɛ' wlu tu 'de ε, ɛmɛ -nɪ Kea 'nyɪ -a 'kmɔnɪa' dee -sea' -kwɛ -ta 'ble 'mɛ -wɛɛ -a -je ɛɛ' 'kmɔ tu 'de -a -ke ɛɛ' "ju 'a "i "sia' 'bɔn.

¹² Nyɔ -ɔ -wɔɔan' ɛɛ' "Ju 'a -ti' ε, -mɛ ɔ 'je 'kmɔnɪa' dee -mɛ 'mɛ, 'de nyɔ -ɔ sea Kea 'a "Ju 'a -ti' 'wɔɔn- ε, -mɛ ɔ se 'kmɔnɪa' dee 'ble.

¹³ 'Ma 'crɪ wlu -nɛ 'mɛ 'de 'sbɛ 'di -wɛɛ 'ma pɔɔ aɔpɔ -jei", 'de aɔpɔ -ɔ -tea Kea 'a "Ju 'a 'nynɪ -kwɪ" ε, ka aɔ 'jea 'kmɔnɪa' dee sea' -kwɛ -ta 'ble, 'de aɔ 'je kan' 'je.

¹⁴ Aɔ -gbɔn 'nɔ, tɔ' tba -ta -a -blea 'bo Kea "juɔi ε, ɛmɛ -nɪ dɛ -aa -tee ε i, -bo ε nɪ ɛɛ' -kwɪɔtɪ ε, -mɛ ɛɛ muɛ -aa wlu doin" ɔ pɔa' see.

¹⁵ Ka ɛɛ pɔa -aa baewlu doin" ɔ, -bo -a -je kan' -mɔ 'ja a, -mɛ ka dɛ -a -teea i ε 'kpa 'de -a 'kwa a, -a -je kan' -mɔ -ke.

¹⁶ -Bo -ma de'di a sea dɛsaɔn -ɛɛ' kpa nyɔ 'de 'mɛa' 'bɔn nɔ, -wɛɛ -ɪn -je ɔ 'je ε, -mɛ -ɪn bae ɔɔ' Kea, -wɛɛ Kea 'je ɔ 'kmɔnɪa' "nyɪ. Dɛsaɔn 'ɪn "sia 'nynɪ ε, ε se ɔ 'de 'mɛa' -sea' -kwɛ -ta 'ble 'bɔn kpaɪ. 'Kaa dɛsaɔn jrɛ' -nɪ 'o, -wɛɛ -bo nyɔ nɔ 'de -ɛɛ kpa nyɔ 'de 'mɛa' sea' -kwɛ -ta 'ble 'bɔn, 'ɪn se 'na aɔ bae -mɛ 'ε dɛsaɔn tu 'a baea'.

¹⁷ 'Ma 'cɛ, kplɪn saɪn "o kplɪn saɪn nyɔ ɔ nɔa ɪ nɪɛ dɛsaɔn -o, 'kaa dɪsaɪn jrɪ' -nɪ 'o -wɛɛ -ɪa' pɔ 'mɛa' "jru "kpei-.

¹⁸ -A -je kan' 'mɛ nyɔ -nɪa Kea 'a nyɔ ε, -mɔɔ' kpa dɛsaɔn nɔa' nya, dɛ-nɔɛ' Kea 'a "Ju Sesi -a fuo ɔ i, 'diwɔnyɪnɪi se ε 'bɛɛ- ɔ 'je ɔ 'ibla.

¹⁹ -Bo 'diwɔnyɪnɪi 'ble 'kmɔ -wee' "klein wlu "kpei mɔ 'de ε, ka -apɔ mɔ nɪa Kea 'a 'cɛ ε, -a -je kan' 'mɛ.

²⁰ Ka Kea 'a "Ju jia 'nɔ 'kmɔ "kpei -wɛɛ ɔ pɔ -a tɔ'di 'de -a -jua Kea -cɛɛn' ε, -a

-je kan' 'mɛ -ke. ɛmɛ -ti -a -ti" 'de Kea -cɛɛn' 'bɔn -bo -a -ke ɛɛ' "Ju Sesi Klisti "sii- "i ε. ɛɛ' Kea tu mɛ -nɪ Kea -cɛɛn'-, ɛmɛ -nɪ 'kmɔnɪa' sea' -kwɛ -ta 'ble ε.

²¹ 'Ma "nynuu-, aɔ -tu" aɔa' -cɛ" 'ε -ti', kɔɪn nyɔɔpɔ a -gbɛɛa' "juɔi -ɪ sea Kea nɪ ε, aɔ ke ɪ -seea' i.

'Sβε 'ε 'σων -νε San 'cra

Jewlu-

1 'Mō Kea -gbu 'a nyōsoa, aopu Kea 'cra i -wεε ε -teea kpoi" ε, 'mō -ōō ja aopu 'sbε-. 'In kma aoa' -ti' -cεεn'-, 'de ε se 'ma 'su mō -kma aoa' -ti' nι-, 'kaa nyu "klein -υυ -jua tō' -ti ε, υυ kma aoa' -ti' -ke,

2 δε-νυε' tō' -ti "ti 'de -a 'υn 'ε -wεε ε ke -aa mu nia' jeejee.

3 'Saavn o, nyu 'a wεε 'jea' o, ppe 'a blua' -ι -wlba 'e Kea -ε -nιa "Bo ke εε' "Ju Sesi Klisi 'υn ε, ι ke aoa muε naa' wεε -ao -je tō' -ti juo- jeejee 'de -ao -je ba 'a -ti' kma due 'due.

Tō' -ti ke nyu 'a -ti' kmaa' ke

4 Δε aa' "nynuu 'a jrv' a naa 'o tō' -ti 'a -jei" ε, -mε 'bleε 'ma 'mυa-. Ka -a "Bo "sia 'nynι -wεε -a -jea nu, 'kamō -nao.

5 'De kaan ka la 'ma de'di -wi", δε 'ma -tee' a aopu- i ε, ε se ke' dee nι-, 'kaa ke' -a -jua see ε, εμε -o. εε' ke' tu με -nι -a -je ba 'a -ti' kma due 'due.

6 Ba 'a -ti' kmaa' -νε, εμε -nι -a -je Kea 'a ke' wōn 'je. εμε ao 'cian tεin" sese -wεε -εε δε tu 'je aopu -je o po.

7 Δεε-τι 'ιν 'da kan' a, εμε -nι nyu 'srεipooyn -tuu"-tuu -nι 'e 'blua- "kpei, -υυa' tōō Sesi Klisi 'a nyiō 'υn -sνεε -ti. 'De nyō -ōō -tmυa -mι ε, -mε -mō o 'tmυε σι, o nιε Klisi 'a o -fōin -o.

8 -Je ε nιa kan' -mō 'ja a, -mε ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti' -wεε dbo ao nυa ε je idooa foo" 'υn, 'kaa ao kpyyn aoa' -ce" i, -wεε ao 'je aoa' dboa 'a -kei" -cεεn' 'je.

9 Δε -je Klisi 'a -ce" 'kpa tōōa nyu ε, nyō "o nyō -sea' 'e -mε 'dei -te, -wεε -ō cεan -mε "kpei -tie" ε, -mε -mō se Kea 'a δε nι-. 'De δε Klisi tōōa nyu, nyō -ō -tea 'e -mε 'dei ε, -mε o ke "Bo ke "Ju "siie "i.

10 -Bo nyō ji 'de aopu "klu -wεε o se ιa' dι tu nyu tōō ε, ao 'bo o sιn 'σων kpyen, -wεε oō' 'jewlu o po-tι,

11 δε-νυε' nyō -ō poa oō' jei tu 'sne 'ja a, -mε dισaιn oō nυa o ke -mō o nυ ι.

De'boowlu ke 'jewlu ke

12 Δι -tuu"-tuu -nι 'bo 'υn -kwli", -wεε 'ιν 'je ao -pee 'tmυυ 'de-, 'kaa 'ιν se ε "inι -wεε 'ιν 'je 'sbeni 'υn "duo-, 'de 'ιν 'ji -wee' 'cra 'bo 'sbε "kpei, δε-νυε' 'ma naa tō' i 'ιν 'na 'ιν 'je 'de aopu o ji -wεε ao ke 'ma -a -je "jru "ikooō-, 'de -a -wee' 'je 'e 'mυa- klaa" 'υn nι-.

13 Aoa' de'di Kea 'cra i -ke ε, υυ 'a "nynuu 'na υυpu -je avn.

'Sbε 'ε taan -nε San 'cria

Wlu San 'tmva 'de Kaisi -pee ε

1 'Mō -ō -nīa Kea -gbu 'a nyōsoa a, 'ma de 'di Kaisi, -mō jō' -ti' 'in kma 'de tō' -ti 'bn, -mō 'ma ja 'sbε-.

2 'Ma -ti' kmai-, de -εε baea' 'ma baea 'de -ma -ti' 'bn ε, εμε -ni di -wee' "klein 'je -bn kwa 'wōōn-, -wεε ka -ma -suu nīa 'o tō' -ti 'a -jei" ε, 'de -in -je kui -sōn i floan' 'ble kan' -ke.

3 De -ε -blea 'ma 'mva- kpleiin, εμε -ni -aa de 'di-wi" jrv' -bv -wlvā 'de -ma Kea -gbu 'di ε, vvvv -po' 'bn "kuan, bv 'na -ma -jee tō' -ti 'a "dia, -wεε ka ι "sia 'nyni ε, 'de -ma na kan'.

4 Ka aopv- -nīa 'ma "nynuu- 'de Kea 'a -ti' 'bn -wεε, aōa naa 'bo tō' -ti 'a -jei" ε, -bo 'in 'wōn ι ε, ι 'bleε 'ma 'mva-, ι je de 'o de -wee' "klein -sii.

Tuowlu-

5 'Ma -ti' kmai-, de -aa de'di -wi" -wlvā Kea -gbi 'dii -wεε -bv jia 'dva' 'de -ma Kea -gbu 'di 'de -in -kpvbn a vvvv svn 'sōōn ε, -mε nmō "jrii. Ka Kea 'a -jei" naai a nva, 'kamō -nao.

6 Ka -in -kma nyv 'a -ti' ε, εμε -εε "kuan vv po 'e Kea -gbu "juεi. -Bo vv 'je vva' 'dva' nya kpa a, -mε -in po vvvv svn o, 'ma bae -vn ε. -Bo -in nv kan' a, εμε ke Kea -kooō' "i,

7 de-nvε' Sesi Klisi 'a -ti' mε vv mu 'tmva'. Vv 'wōan mu-ti 'de jō' 'nyni 'bn ε, vv se ε "in vv 'je de "o de jre' i -tee' 'de nyv -vv sea Kea 'a -jei" naa 'kwa.

8 Nyv -vva nva kan' -mō 'ja a, -mε -apv -je vvvv svn o po, -wεε vv ke -a -je tō' -ti 'a dbo nv -tadue.

Diotrefi ke Demetrisi ke

9 -Sōō ε, 'in pōōε Kea -gbu 'sbε jre' -jei", 'kaa de 'in 'tmva 'de ε 'di ε, Diotrefi 'na o se ε dōvn" o poi, de-nvε' o nīε "i o 'je nyv -wee' "klein 'a nva ni-.

10 Εμε -ti -bo 'in ji ε, 'de 'in 'je aopv jō' nvvdι 'a "kuan po. Di o nva εμε -ni jō wlvuε -a 'dei. 'De ε se -mεε' 'sv ni-, o se nyiio ni 'de -aa de'di -wi" -pee. -Bo nyv

jrv' nīε "i -wεε vv 'je -aa de'di -wi" 'dōε "jrii nv ε, oō kaan vvvv -je de, -wεε o 'na aō 'wlv 'nō 'ma Kea -gbu 'di.

11 'Ma -ti' kmai-, -in -bo dεsavn nva' 'cian-, 'kaa -in -cian de -cεεn' nva'. Nyv -ōō nva de -cεεn' ε, oōō -ni Kea 'a nyō. Nyv -ōō nva dεsavn ε, o se Kea juo-.

12 'De Demetrisi -mō ε, nyv -wee' "klein a po o -ti' o. Tō' -ti vv 'tmva 'de jō' -ti' 'bn ε, ε pōε "jri "kpaε' 'de jō' 'kmv 'bn. -Apv mō -ke ε, -aa po o -ti' o -ke. -Ma -cε" 'kpa 'je kan' mε, di -aa -tmva 'de jō' -ti' 'bn ε, ι nīε tō' -o.

Jewlu-

13 Di -tuu"-tuu -ni 'bo 'bn -kwlι" 'in 'je 'cri 'de 'sbε 'di, -wεε 'in 'je -bn -jei" pōō 'de-, 'kaa 'in se ε "i ni 'in 'je 'sbēni ke 'sbεcri tu 'bn "duo- -wεε 'in 'ji 'cri,

14 de-nvε' 'ma naa tō' i -in -ke 'ma -a -je 'jee- -ta 'wι 'sōōn, -wεε -a -je "jru "i kooō-.

15 Pεε 'a blua' ni 'de -in 'bn ! -Aa de'di -wi" 'na vvvv -je -bn. 'Mō -je -aa de'di -wi" due 'due.

'Sbε Suidt 'cria

Jewlu-

1 'Mɔ Suidt, 'in nɪε Sakɪ 'a "dei -o, -wεε 'ma nʊS Sesi Klisɪ "juɔi. Aopu -ɔɔ -ti' -a "Bo Kea kma -wεε ε 'da 'de -ɔ -tea Sesi Klisɪ 'a -tea' a, 'mɔ -ɔɔ ja aopu 'sbε-.

2 'In nɪε "i Kea 'je aoa' wεε 'je, 'de ε 'je ao εε' pεε 'a blua' ke εε' nyu 'a -ti' kmaa' wɔn "jii-.

Nyu detɔɔvɔn 'a -kewε'-

3 'Ma -ti' kmaʊn, ka Kea nʊa -a -wεε' 'a 'pʊʊsʊn ε, 'ma -pɔn 'in 'je εε' 'sbε aopu -jei' poo. -Ta 'in nɪa εε' 'sbε tu 'a 'cɪa 'a, 'bomɔ dε -jε -kɔan -ti' 'kpa'a' 'bo 'ɔn -kwɪ", εmε -ti 'ma 'tmʊ ε 'de ao -pee. εε' dε tu mε -nɪ Kea 'a tu -fɔan'. Kea 'a -ti' ao 'jea tɔ' 'ɔn ε, ɪ -teeε εε' nyu kwa 'bode, ɪa' poo fai". Ao kpʊn 'e "jri -wεε ao 'je ɪa' tu -fɔn'.

4 Dεε-tɪ 'in 'da kan' a, εmε -nɪ nyu jɾʊ' -ʊʊa' 'je Kea 'a wlu wɔn -wεε -ʊʊ -nɪ 'de ao "klu wɔɔ- 'sʊ ao se juo-. ʊʊa' nyu tu ε, ʊʊ 'naa -jε -aa Kea a 'jea nyu 'a wεε la -mε dε "o dε -jia' 'de ʊʊpʊ "jɾu 'di ε, ʊʊ 'bεε-ʊʊ 'je ε nʊ. 'De εε' -ti' 'ɔn ε, Sesi Klisɪ -ɔɔ 'sʊ nɪa -aa 'Blei ke Tu"bo ε, ʊʊa' doin" se ɔɔ' -ti' inɪ-. Ka Kea 'a 'pee kpʊn a ʊʊa' nyu tu ε, ε 'cɪuε' sese 'de εε' 'sbε 'di.

5 Dɪ ao jua see ε, ɪmɪ 'ma -pɔn 'in 'je aopu -kwɪʊ o poo-. -Ta Kea -saa Israε-nyu kʊɔnkwɪa' 'de Esipʊ-blʊa "kpei ε, nyu "klein -ʊʊ -kua "jɾu -wεε -ʊʊ -na -ʊʊ se ε wɔn 'jei ε, ʊʊ -wεε' "klein 'mεε 'bo -jei".

6 'Kamɔ ε nɪ -ke 'de Kea 'a "soa-wi" jɾʊ' 'a -ti' 'ɔn. -Tein 'dɔε -jε Kea "nyɪa ʊʊpʊ 'de jaʊn 'di -bo ʊʊ nɪ 'o "kpei -wεε ʊʊ 'jea nɪ' wɔn nɪ ε, ʊʊ 'bɔ 'o -mɔ 'mε. εmε -ti Kea po ʊʊpʊ "ɪn bɪ', -wεε ε -te' ʊʊpʊ i 'bo -ta -kpea i ε, 'bomɔ ʊʊ 'je nɪ mamaʊ 'sʊ ε 'je 'pee 'jewɪ klaa" jεε-.

7 Nyu -ʊʊ -nɪa 'bo Sodɔm ke Gomɔɔ ke, -kwɪε -ke ɪ "kʊʊʊan i 'dii ε, dε -nʊʊa ʊʊpʊ "jrii ao po ε -kwɪʊ o -ke. Dɪ -ɪa -dba'a' nyu -tɪn' "i, -wεε -ɪ -sea' nʊ ka nɪ ε, ɪmɪ ʊʊa' 'blʊku a po ʊʊpʊ -je o 'sʊ ʊʊa nʊ ba "jrii. εmε -ti Kea ja nε, 'de ε -sa ʊʊpʊ 'a -kwɪε

i. Dε -ε -nʊʊa ʊʊpʊ "jrii 'mʊa- a, εmε -saa nyu -wεε' "klein fɛn' 'de nε -sea' 'mʊ-ta 'ble 'a -ti' 'ɔn, -wεε ka ʊʊpʊ nʊa nyu je kan' nʊ -ke.

8 Nyu -ʊʊ pa 'de aopu "klu ε, dɪsain due' -nɪ nɪ ʊʊpʊ a nʊ -ke. ʊʊ 'na Kea tɔɔ ʊʊpʊ dɪ 'de jajri 'ɔn. 'De εε' -ti' 'ɔn ε, ʊʊa kpʊʊʊn ʊʊa' 'blʊku -flɛn" 'de dεsain nʊa' 'ɔn, -wεε dε ʊʊ 'blea "jɾu kpɔ' i -tei ε, εε nyaa ʊʊpʊ i, 'de ʊʊa to Kea 'a "soa-wi" wɔn o.

9 Dε ʊʊpʊ nʊa 'mʊa-, Misɛɪ -jɔ -nɪa Kea 'a "soa-wi" 'a klaa" a, -mɔ se -mε nʊ kpε due'. -Ta ɔ ke -sɪɔn' kpʊʊʊan "wɔin 'de Moist 'a "ku 'a -ti' 'ɔn ε, ɔ se ɔ wɔn o to kpε due' -wεε ɔɔ' -soo' opoo-tɪ, 'kaa ɔ 'naa : -sɪɔn', Tu"bo 'a -cε" 'kpa -je -ɔn "bli -cε' !

10 'Kaa ʊʊa' nyu tu ε, dɪ "klein ʊʊa' 'wɔan 'dei ε, ʊʊa wlaa -mɪ 'mε jeejee. 'De dɪ "klein ʊʊa' pεε a tɔɔa ʊʊpʊ ε, ɪmɪ ʊʊa bla 'o 'de, ka 'kwɪa 'dinmi a nʊa, 'kamɔ ʊʊa nʊ. Dɪ ʊʊa nʊa 'mʊa- ɪmɪ -ɪa mu ʊʊa' 'mεa' "jɾu "kpei- poa'.

11 ε nɪε "nmia-tɪ -o 'de ʊʊa' -ti' 'ɔn, dε-nʊε' ʊʊ bla 'o Kaɪn 'a -kɔ 'de. ʊʊa 'kpa 'wei 'a 'tʊn o ʊʊa jea 'e Balaam 'a -kɔ 'de bla ʊʊa jea blʊ. ʊʊa' "jɾukua' poε ʊʊpʊ 'a "maa "jɾu "kpei-, ka Kore nʊa 'de ε.

12 -Bo ʊʊ ke aopu 'kɪn- "jɾui -wεε aoa sea -tadue dii ε, εε 'kɔɔ- aoa' "jua-, -wεε εε dooa aopu 'a 'nynɪ. ʊʊ nyniie 'de aopu "klu i. ʊʊa' nyu tu ε, dɛdia' 'a -tɪn 'a nʊ ʊʊpʊ. ʊʊa' naa nyɔ jɾɔ' 'ɔ -ti' tɔ' "kpei-, ʊʊpʊ 'a 'sʊ 'je di, ʊʊ 'je dɔo, εmε ʊʊa -pɔn i jeejee. ʊʊ se nʊʊdɔo 'ble, ʊʊa' kpʊn wlu "kpei, dɪ nyu -teea ʊʊpʊ -kwɪ", ʊʊa' nʊ ɪ. Ka -bo "nɪ jii 'de jaʊn-kwɪʊ -ji -ji -wεε -bo poɔ' ji ε -sia' 'de εε' dba a, 'kamɔ ʊʊpʊ nɪ-. Ao 'je kan' 'mε ke'wɪε ti -bo ti 'a cro nɔ' nyni -wεε -ɪa' croa, 'de -ɪa puua -mε -mɪ 'mεε "pɔnɔn.

13 ʊʊa' nyu tu ε, dɪ -ɪ -ke ʊʊ -kɔɔa' ke'wɪε, ɪ ka : Ka -bo 'tɔn nɪ 'fea sɾɪ' -gboε -wεε εε' 'wɪʊa -gblɛun" 'de εε' fɪʊn' a boa ε kpʊn a -flɛn" ε, 'kamɔ ʊʊa' dɪsain nɪ-. ʊʊa' nyu tu, ka 'cʊ-sɪn -ɪa' kpʊn a 'bo ɪa' -teɪn "kpei- nɪa, 'kamɔ ʊʊ nɪ -ke. Kea nmae ʊʊa' -teɪn 'mε 'bo -ta -nɪa -pliɪli ε, 'bomɔ ʊʊ 'je i -te jeejee.

14 Enɔkɪ -ɔ -nɪa nyɪɔ 'ɔ "ji -ε tba 'de Adam "kpei 'a -mε" 'sɔn -nɔ ε, ɔmɔ -wlu

ka tein" sese 'de uba' nyu tu 'a -ti' 'un. O 'naa : Ao -gbun 'no, Tu"bo ke o' "soa-wi" 'a -kwlb -tuu"-tuu a mue jia',

15 -wεε o 'je nyu -wee' "klein 'a 'pee 'je. 'De nyu "klein -uba' 'jea Kea wōn -wεε -uba nua dīsaīn ε, uba' wōn 'je "mu, -wεε wlu saīn klae" klae" uba' nyu tu 'tmua Kea -pee ε, υυ 'je ia' "kuan po.

16 Uba' nyu tu a wluue nyu 'dei jeejee, dī -wee' "klein a kpuu ε υυυυ -kwlb, de υυ nīa 'un ε, εε' bluua uba' pee-. Dī uba' pee a pooa "i, mī -īa po υυυυ -je o. -Cei" 'be -wlu klae" -nī, ia' 'su -a jī 'de υυυυ 'wōn. Uba pooe nyu 'srē i -wεε υυ 'je de 'je, 'de uba dīī nyiōpu 'un, uba ple i.

Nyufen' -saawlu

17 'Kaa 'ma -ti' kmaun aoppu mo ε, wlu "klein -aa Tu"bo Sesi Klisi 'a dbonuun 'tmua aoppu tein", ao 'bu o "mae !

18 De υυ 'tmua 'de ε, emε -nī -sōnti 'blua 'a mua -kwea' a, aoppu -o' naa Kea 'a -jei" ka -cōon' ka a, nyu jru' a mue aoppu wlaa'. Uba' nyu tu se Kea juo-. Dīsaīn -īa nua uba' pee 'tūn ε, umī -īa po υυυυ -je o.

19 Nyu -nīa 'mua- υυυυ -a nūε -wεε nyiōpu a 'nyūε 'un 'de uba -seea' i. Dεε-tī uba nua kan' a, emε -nī Kea 'a -Suu se 'de υυυυ 'un nī-, uba' nyiōto' mε -εε po υυυυ -je o.

20 'Kaa 'ma -ti' kmaun aoppu mo kpuun aoa' -ce" i -wεε ao 'je ba sūn o po 'de Kea 'a wlu 'cīan' 'un, 'de aoa' Kea -kwli" -tea' -ε -siia dī -wee' 'je 'boa ε 'je nya mu. 'De -bo aoa sea Kea bae ao "tai- Kea 'a -Suu "i ε 'je aoppu -je o po.

21 Ka Kea kma aoa' -ti', ao po ε -kwlb o jeejee, -wεε ao 'je ba 'a -ti' kma kan' mamaυ 'su -aa Tu"bo Sesi Klisi 'a nyu 'a wεε 'jea 'je "jri "kpae' po, -wεε o ke -a -je 'kmu nī jeejee.

22 Nyu -a pleea pee i, ao 'je υυυυ 'a wεε-, ao nūε mamaυ ka 'puua' 'a -ti' nīa to', υυ 'je ε juo 'pepe.

23 Nyu jru' -nī 'e mu ke'wle -wi" -mu "kuban- 'e nε 'un mua' i. Ao nūε mamaυ 'su υυ 'je nε -sea' 'mu-ta 'ble wōin" 'puυ. Nyu jru' -nī 'emu ke'wle -uba wεε ao 'je 'je. 'Kaa -bo aoa sea -wi" -mu 'a wεε 'je ε, ao -tu" aoa' -ce" 'ε -ti', -wεε ao je uba' 'unpaadi "ibla, de-nūε' dīsaīn uba nua i kpuuēn uba' dī -wee' "klein -flen".

Kea 'a 'nyu "i 'bεεa'

24 Kea -ε -bεεa' -ε -jea aoppu 'de ifuo ε, -wεε ao jea 'e dεsaun 'di 'kpa a, ao po ε 'sε- ! Εε mue nua' -wεε -sōnti aoa mua 'de εε' -sōn' 'un mua' a, ao se -ko -puu" nī -wεε 'mua- klaa" 'je aoppu nū.

25 Kea -ε -nīa due' koun -gbai' -wεε -ε -nīa -aa 'Pūbi 'de -aa Tu"bo Sesi Klisi 'un ε, -aa -bεε' εε' 'nyu "i. Dε -tba' 'e tein" sese o, -wεε -ε -jεεa -sīanwī ε, 'nyu 'wlu' o, kεεma' nīa' o, "ikmaa' o, dεwōn-sīa' nīε εε' de -o 'de nō" "o nō" -wee' 'di ! 'Kamo ε nī- !

Dɪ Sesi Klisti -sa 'kwla 'de San -pee ε

'Sbe -ne 'ε bu ka

1 Dɪ Sesi Klisti -sa 'kwla 'de Kea 'a -jei" naavn -pee umi -cruε' 'de 'sbe -ne 'di. Kea me -nyɪ" ɪa' dɪ tu Sesi Klisti -wεε ɔ 'ji to 'de ɔɔ' dbonvun -pee, 'de ka ɪa mua -too" 'a ɪ 'jea 'o nyni ε, vɔ 'ji juo-. Emε -ti Sesi Klisti dbo ɔɔ' 'soai 'de ɔɔ' dbonvi San o -wεε ε 'je ɔ 'tmvɔ-.

2 Wlu Kea 'tmva -wεε Sesi Klisti nynia 'o ε, 'mɔ San -nɪ ɪa' -ta 'jei, -wεε dɪ "klein 'ɪn 'jeea "jriε- ε, 'ɪn 'cru 'de 'sbe 'di.

3 Nyɔ ɔɔ nva 'sbe -ne 'dii ɔ ke nyɔ "o nyɔ ɔɔ poa dikwla-sawlu -nɪ doin" o -wεε ɔɔ -je ε wɔn ε, 'mva- nɔ -mɔ, dε-nvε' nɔ" -tuu" 'a -wεε ɪa' dɪ tu 'jea 'o nyni ε, ε "kvan 'mlai".

Jewlu-

4-5 'Mɔ San, 'mɔ ɔɔ -cru 'sbe- -wεε ɔɔ poo ε Kea -gbi -mε" 'son -nɪa 'de Asi -jei" : Kea -ε -nɪa 'kmv tein" -wεε -ε -nɪa 'kmv -stan 'de -εε mua jia' a, ε ke -sii -mε" 'son -nɪa 'bo εε' tv"bokpa-tε "juɔi ke, Sesi Klisti ɔɔ -tmva tɔ' -ti -wεε ɔ sea wlu fai" poo- ε, εε' nyv 'a pεε blua' ke εε' "diwan kpon aopv ! Sesi Klisti mɔ Kea -saa "i, ε -sa "kunyɔ" 'de 'mεvɔn "klu. 'Beɔ "klein -nɪa 'nɔ 'kmv "kpei vva' nyɔ se ɔ -sii, ɔmɔ -nɪ 'bo vɔvɔ "jru kpɔ'. ɔmɔ -kma -aa -ti' -wεε ɔɔ nymɔ seie -avn 'de -aa dɪsavn 'kwa.

6 ɔmɔ -nvε' -wεε -a -kpa ɔɔ' 'bleenyv, 'de ɔmɔ -te 'o -avn -wεε -a -je ɔ "Bo Kea "juɔi nvv- ka 'sraa -savv -nɪa tein" nɪa. ɔmɔ nyv 'je 'nyv 'wlv'a' o, "ikmanyvɔ kpaa- 'de -svv "o -svv 'di. 'Kamɔ ε 'je nɪ !

7 Ao -gbvɔn 'nɔ, ɔɔ ji' 'bo buεε' 'vɔn, nyv -wee' "klein a mu ɔ "jriε- 'jeea'. Nyv -vɔ koɔ ɔ 'bo tu -kwli" ε, vva mu ɔ "jriε- 'jeea' -ke. 'Blva 'a blo' wɔn- -wee' "klein a muε kpleea' 'de ɔɔ' -ti' 'vɔn. Kɪv, 'kɪ nɪ- !

8 Kea -nɪa -aa Blei, ε kmai" ε je dɪ -wee' -sii. ε nɪε 'kmv sese, ε nɪε 'kmv -svv -ke, εε muε jia'. εε' Kea tu mε -wlu ka, ε 'na : 'Mɔ -saa "i, 'mɔ -bɔɔ' de.

San 'jeeε Sesi 'jriε-

9 'Mɔ San 'ɪn nɪε aɔa' de 'di 'kle aɔa 'jea 'de -a -ke Sesi 'a "i "sii -ti' 'vɔn ε, 'ma 'je ε -ke. Ao ke 'mɔ ke -a -płaan 'beɔε due' i -wεε ka "o ka ε 'je ε nɪ ε, -a -ke Sesi "sii "i. De 'ɪn 'tmva Kea 'a wlu -wεε dɪ 'ɪn 'jea 'de Sesi 'vɔn 'ɪn 'tmv ɪ ε, emε -nvε' -wεε vɔ kpα 'vɔn 'bo 'tɔnɪε 'a du'. 'Bo 'a -ta -tu ε, nyv a 'daa- 'o Patimɔst.

10 'Bo Patimɔst mɔ 'ɪn nɪ-, -je Tv"bo 'a -kwlewɪ o kaan 'sv ε, Kea 'a -Suu "ji 'de 'vɔn 'ε. 'Sv 'ɪn 'wɔn nyɔ jrv' 'ɔ wlu 'bo 'vɔn 'de -wεε ɔ kpα wlu "jei ka -kavn a wlu.

11 ɔ 'na : Dɪ -ma -jeea' "jriε- ε, -ɪn -cru 'de 'sbe 'di -wεε -ɪn -ji Kea -gbi -mε" 'son -nɪ -jei" poo-. ɪa' Kea -gbi -tu ka : Kea -gbu -nɪa 'o Efεst o, Siminɪ o, Pεεkamv o, Tiatii o, Saadt o, Filadεfi o, Laodise ke.

12 -Ta 'ma "biia i -wεε nyɔ ɔɔ wlu a 'vɔn -pee 'ɪn 'je ɔ "jriε- 'jee- 'sv ε, 'ɪn 'jeeε -dam'ba -tuu"-tuu "jriε- 'bo -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mε" 'son "kpei. ɪa' -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -tu ε, 'sani -nvɪ'.

13 'Sv 'ɪn 'jeeε "ju due' "jriε- 'bo ɪa' -kwea'-, ɔ -ke nyɔ ɔ "ju -koɔɔ'-. "Bai ɔ paa 'vɔn ε, ε tba i 'de ɔ boin o kpɔ- kpɔ- -wεε ɔ bla 'saniwlv -kwlv 'di.

14 ɔɔ' "jru "pluu" "puu'- ka jee" -fua" nɪa, ɔɔ' "jri a wan' ka nεmɪv nɪa.

15 ɔɔ' bɪ a fan' ka -bo nyv tba -tien 'o "jri -wεε ε -sainya 'de nekln' 'vɔn ε, 'kamɔ ɪ nɪ-. ɔɔ' wlu -kɔ' "ni-gbuu klaa" 'a klu 'ɪn.

16 ɔɔ' diansvɔn 'bleε 'cv-svɔn -mε" 'son kwa. -Placnε -nma" 'a -wεε -εε "jri nɪa 'svɔn ε, emε -εε -wlv 'de ɔ 'wɔn. ɔɔ' "jua- a fan' ka -bo 'jrv -te -gbao -wεε εε fan.

17 -Ta 'ɪn 'jee ɔ "jriε- 'sv ε, 'ɪn -ka i 'bo ɔ bɪ o, ka nyɔ ɔ 'mεa. 'Sv ɔ -teε' 'vɔn ɔɔ' diansvɔn "kpei -wεε ɔ wlu ka, ɔ 'na : Favv 'bo -vɔn -nvε ! 'Mɔ -saa "i 'mɔ -bɔɔ' de.

18 'ɪn nɪε 'kmv. 'ɪn 'mεε 'de-, 'kaa kaan ka 'ɪn nɪε 'kmv 'bode -bode 'bode. 'ɪn 'bleε "ikmaa' 'bo 'mεa' ke -ta 'mεvɔn nɪa "kpei.

19 San, dɪ -ɪn -jeea' "jriε- ɪ ke dɪ -ɪa nvva ke dɪ -ɪa mua nvva' 'bo -mɪ 'de ke -ɪn -cru 'de 'sbe 'di.

20 'Cv-svɔn -mε" 'son -ɪn -jeea' "jriε- 'de 'ma diansvɔn 'di o, -dam'ba 'a "kpei -tedɪ -mε" 'son 'sani nva -wεε -ɪn -jeea "jriε- -ke o, dε -ε pa 'kwla 'de ɪa' dɪ tu 'de ε, emε 'ma ji wɔ -saa' 'de -vɔn -pee. 'Cv-svɔn -mε" 'son -nɪ, umɪ -nɪ Kea -gbi -mε" 'son 'ɔ "jru kpɔ' i

-tevn. 'De -dam'ba 'a "kpei -tedi -me" 'son -ni, umi -ni Kea -gbi -me" 'son -ni.

2

Wlu -tmvva' 'de Efesi Kea -gbu -pee ε

1 "Ju 'in 'jeea "jriε- -no, mo -wlu 'de 'un -pee ka -o -na : Wlu -in -jea 'cri -wεe -in -jea Efesi Kea -gbu 'a "jrukpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -oo diansun 'blea 'cu-sun -me" 'son kwa -wεe -oo na 'bo -dam'ba 'a "kpei -tedi -me" 'son 'sani nva 'a -kwea', 'in 'naa :

2 'In juo -ma nuodi 'me. Dbo -in -kpoun -a -ma -ce" i -wεe -in nva o, ka -in -beεa' pee "woin o, 'in juo i -wee' 'me. 'Diwonyunon -nia 'de aopu- "klu ε, υυ ke -in se dbεε-. Nyv -uva -daa' uva' -ce" Sesi 'a dboun -wεe -υυ se ε ni ε, -in -tien' υυpu i 'de ka υυ nia si 'tmvun -in -je kan'.

3 -In -bleε nai", -in -jeε -ma -ce" won 'de 'ma 'nynti 'a -ti' 'un, 'de 'kpi se -mii" wa mamaυ 'su.

4 'Kaa de -je sea' 'un 'ton nu ε, εme -ni 'ma -ti' kmaa' -ε -nia 'de -un 'un tein" ε, -in -bo -me o.

5 -Ta -in -blua' -in po 'o 'a -ti' -kwlv o -wεe -in -je -ma disain "i juo 'de -in -ji 'kpu "i to-, -wεe ka -in -kma 'ma -ti' tein" -in -je kan' nu ke'wle. -Bo ε se -me ni ε, 'ma muε jia' -wεe 'in 'je -ma -dam'ba 'a "kpei -tedε -kwlin -saa.

6 De -je -εε -ti' 'un 'ma poa -un -ti' o ε, εme -ni nyv -kpa 'o Nikola 'de ε, uva' nuodi a nyaa -mii' ka ia nyaa 'mii -ke ε.

7 Nyv -nia doun" "jru -me wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee o po ε doin" o ! Nyv -oo mua tv 'a "jru kpa" a, 'kmvni tu -ε -nia 'de Kea 'a keεma' -kwlv 'di me -εε 'jo 'in 'je o "nyt -wεe o 'je di.

Wlu -tmvva' 'de Simini Kea -gbu -pee ε

8 "Ju 'in 'jeea "jriε- ε, o wlu' 'de 'un -pee ka ke'wle o 'na : Wlu -in -jea 'cri -wεe -in -jea Simini Kea -gbu 'a "jru kpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -o -kvan 'de di -wee' 'a nya -wεe -o kan di -wee' "jru ε, 'de -o -mea 'de- wεe -o jia 'kmv de ε, 'in 'naa :

9 'Kle -ma -jea 'in juε'. 'In juo -ma nua" 'a 'dba -ti' me, 'de -me 'kamv -in -ni di -wee' 'a jei. Nyv -uva -daa' uva' -ce" Suifu

-wεe -υυ se ε ni ε, ka uva -cre" 'a -un ε, 'in ju'. Uva' nyv tu ε, υυ nve Satan 'a nyv -o.

10 De -ma -jea 'kle ε, εε' faun 'bo -un nuε. -In -gbun 'no, -sion' o muε aoa' jrv' -kaso 'di poa' -wεe ao 'je i -tien'- -wεe ao 'je 'kle 'je 'de 'wi -puue 'di. -In -bo wlu fai" poε mamaυ 'sv, ε 'je -ma 'mea' jεε-, -wεe 'in 'je -un 'kmvnia' -sea' -kwe -ta 'ble "nyt. εme -εε mu -ma -kei" nia'.

11 Nyv -nia doun" "jru wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee o po ε doun" o ! Nyv -oo mua tv 'a "jru kpa" a, o se -tuon blui. 'Mea 'a kpe' soon -ne se o "i blai.

Wlu -tmvva' 'de Pεεkamv Kea -gbu -pee ε

12 "Ju 'in 'jeea "jriε- -no, omo -wlu 'un -pee ka -ke, o 'na : Wlu -in -jea 'cri -wεe -in -jea Pεεkamv Kea -gbu 'a "jru kpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -blea -placne -nma" 'a -wεe -εε "jri nia 'soon ε, ka 'in 'da ka, 'in 'naa :

13 'In juo -ma -tein 'me. 'Bo 'a -ta -tu mo Satan "ti -wεe o 'ble nyv. Ka -in -tua" 'ma 'nynti 'a -ti' mamaυ 'in 'je kan' 'me -ke. 'Bo aopu o -kwlv Satan nia, Antipas o -jea 'ma -ti' to' 'un -wεe -oo -tmva 'ma -ti' 'de nyv -pee, -sonti nyv 'dbv ε, -in se 'ma -kwli' -tea' o 'bo, 'de -me 'kamv υυ 'dbv 'de 'ma -ti' 'un.

14 'Kaa di jri' mi -ma nu 'sv -ia nyaa 'mii. Ia' di tu mi -ni nyv jrv' -ni 'de aopu "klu -wεe di Balaam tova nyv -uva nu i. Ka -bo Israε-koun nu -wεe υυ 'jea 'de desavn 'di 'kpa a, εme o tova Balaki. Omo -nve' -wεe nmi υυ -saa 'sraa- υυ "nyta koin ε, 'de Israε-koun a di ia' nmi tu. Omo -nve' ke'wle -wεe υυ 'kpa 'de jei" jedεavn 'di.

15 'De nyv jrv' -ni 'de aopu "klu ke'wle -wεe di nyv -υυ bla 'o Nikola 'de a nva, -uva nu i -ke.

16 εme -ti 'in 'naa -in -juo -ma desavn "i -in -je ε 'kpu "i to-. -Bo ε se -me ni 'ja a, 'ma muε -too" 'a 'in 'je ji -wεe 'in 'je -placne -nia 'de 'un 'won nu 'de 'in 'je uva' nyv tu tv o -fon'.

17 Nyv -nia doun" "jru ε, wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee ε, o po ε doun" o ! Nyv -oo mua tv 'a "jru kpa" a, 'ma muε o diide -ε pa 'kwla 'de javn 'di "nyta", -wεe 'in 'je o "soukpo plu "nyt -ke. 'Nynti dee

-crua' 'bo ε "kpei ε, nyo jro' se ε juo-, -bo ε se nyo -oo mua εε' "sou tu 'jea' ni ε.

Wlu -tmvva' 'de Tiatii Kea -gbu -pee ε

18 "Ju 'in 'jeea "jrie- mo -wlu 'bn -pee ka ke'wle, -o -na : Wlu -in -jea 'cru -wee -in -jea Tiatii Kea -gbu 'a "jrukpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -o -nia Kea 'a "Ju -oo "jri a wan ka nemuoo nia, -wee -oo bi a fan ka -tien nia, 'in 'naa :

19 'In juo -ma nuudi 'me. -Ma nyu 'a -ti' kmaa' o, -ma Kea -kwli" -tea' o, ka -ma nuva -ma de 'di-wi" "juoi o, -ma pee "woin 'beea' o, 'de ka di 'dce -in -bocaa' de -ma nuva i -tia "i i -sia -ji -nia tein" ε, 'in juo -mi 'me -ke.

20 'Kaa de -je -sea' 'bn 'tun nu 'de -ma -ti' 'bn ε, εme -ni "junynokpao' uva 'daa-Sesabe -wee -va -daa' va' -ce" Kea 'a wlu 'kwajaanynokpao' ε, umu -in -taai" -wee -va -saa 'ma dbonvun 'a "jru -jei" -wee -va too vupu jei" 'jedesaun, 'de nmi vu -saa 'sraa- vu "nyia koin uva di.

21 'In "nyu v no" 'me -wee v 'je va' disain "i juo-, 'kaa v 'na v se va' jei" 'jedesaun 'kpu "i toi.

22 εme -ti 'ma ji v 'we- "kpei jaa' -wee v 'je i 'pen 'de v 'je va' -ce" won 'je. Nyu -vu -ke v 'kpa 'de jei" 'jedesaun 'di ε, -bo vu se uva' desavn "i juo -wee di Sesabe a nuva vu si kwa -son -saa a, 'ma muε vupu 'kle klaa" "kpei jaa' -ke.

23 'Bo -me 'de ε, 'ma muε va' "nynuu-'mea' "kpei jaa' -wee ka 'in nia "ju -o -jua nyio 'o to' 'de -oo -gbun a 'de nyu pee o ε, Kea -gbi -wee' "klein 'ji juo-. Di "klein ao nuva 'mo -oo mu ao ia' -kei" -saa' due 'due.

24 'De aopu -jo -nia 'de Tiatii Kea -gbu 'di -wee di Sesabe a tooa nyu -o sea 'bo i 'de bla a, di -i pa 'kwla -wee uva 'daa- Satan 'a di ε, ao si 'cian. Aopu mo ε, 'in se aopu ke' jre' "i -tei.

25 'Kaa de due' koun -gbai' me 'ma 'tmvu aopu-, εme -ni -ta ao kpun a ao kpun 'bo i mamau 'su 'in 'je ji.

26 Nyu -oo mua tu 'a "jru kpa" -wee ka 'in "sia 'nyu -oo mua kan' nuva' mamau -o -jea nyu ε, 'ma muε o "ikmaa' "nyia' -wee o 'je 'blva- -tuu"-tuu "jru kpo' i -te,

27 'de o 'je nuεkpa 'ble -wee o 'ji i fuo-. Oo muε vupu i waa' ka nyu o waa jae i ε.

Ka 'in "Bo "nyia 'ma -ce" 'kpa "ikmaa' 'bo 'blva- -wee' "klein "kpei ε, 'kamoo oo mu nia'.

28 Nyu -oo mua tu 'a "jru kpa" a, 'ma muε o 'cu-sun -εε fan -son' woin" "nyia'.

29 Nyu -nia doun" "jru ε, wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee ε, o po ε doun" o !

3

Wlu -tmvva' 'de Saadi Kea -gbu -pee ε

1 "Ju 'in 'jeea "jrie- -no, omo -wlu 'bn -pee ka, o 'na : Wlu -in -jea 'cru -wee -in -jea Saadi Kea -gbu 'a "jru kpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -o -blea Kea 'a -sii -me" 'son ke 'cu-sun -me" 'son ε, ka 'in 'da ka, 'in 'naa :

'In juo -ma nuudi 'me. Nyu a 'daa- -bn 'kmvni i 'me kpun-, 'kaa -in -meε'.

2 -In -bo i "maεε ! Nyu 'pla -sia 'o -wee 'kmvnia' 'a de-saan" nia 'de 'bn ε, -in -kuu vupu 'a di i. De 'in sia "jrie- o εme -ni -ma nuudi se 'de 'ma Kea "jri 'dei nmoo- -ke.

3 εme -ti 'in 'naa : di nyu tooa -bn ε, -wee -in -jea to' 'bn ε, -in po i -kwlv o, -in kpun ia' di tu i -sisi' -wee -in -je -ma disain "i juo- 'de -in -ji 'kpu "i to-. -Bo -in se "jrie "i -te ε, 'ma muε jia' -wee 'in 'je -bn "jru -tie", ka "jrii a pa -kwlv ε. No" -ε 'di 'ma mua jia' a, -in se εε juo i.

4 'Bo Saadi Kea -gbu 'di i, -ma 'ce jru -ni 'o -ke -vu se uva' 'unpaadi -flen" kpun-. Uva' nyu tu ε, uva muε di pli 'unpaa -wee vu ke 'ma -a -je na-, de-nve' vu nre εε' ka-.

5 Nyu -oo mua tu 'a "jru kpa" a, oo muε di pli 'unpaa kan' -ke. 'In se oo' 'nyu 'mubi 'de 'kmvnisbe 'di. 'Ma muε oo' 'nyu "sia' 'bo 'bn "Bo ke εε' "su "juoi.

6 Nyu -nia doun" "jru ε, wlu Kea 'a -Suu a 'tmva Kea -gbi -pee o po ε doun" o !

Wlu -tmvva' 'de Filadefi Kea -gbu -pee ε

7 "Ju 'in 'jeea "jrie- mo -wlu 'bn -pee ka, o 'na : Wlu -in -jea 'cru -wee -in -jea Filadefi Kea -gbu 'a "jrukpo' i -tei kpa, ε ka :

'Mo -o -wlvu 'de Kea 'bn -wee -o -nia to' -ti ε, -da'kle- -ε -nia 'de 'beo Dafidi 'kwa tein" ε, 'mo ε ni 'e 'kwa. -Bo 'mo kain 'bo -gbein" nyu -jea 'o kan, o se ni-. 'De -bo 'in kan 'o -gbein" nyu -jea 'o kain, o se ni-. 'In 'naa :

8 'In juo -ma nuvdi 'me. -In -gbun 'no, 'in kaien -gbein" -je won 'bo -un "juoi, nyo jro' se e 'bee- o 'je e "wain kan-. -In se 'kpi -tuu" 'ble -mo, 'kaa ka -ma -jea 'ma wlu won -wee -in sea 'ma 'nyu 'a -ti' o 'bo e, 'in ju'.

9 -In -gbun 'no, nyu -uba -daa' uba' -ce" Suifu -wee -ub se e ni 'de -uba -tmua si e, uba' "jrui 'kun-gbu Satan 'blea, 'ma mu e nua' nyu 'je 'de 'wlu 'de ub 'je 'koi- i "sii- 'bo -un "juoi, 'de ka 'in kma -ma -ti' e, ub 'je e juo-.

10 De -in -beea' pee "wain -wee -in -jea 'ma wlu won, eme -ti 'ma mu -mi i fua' -wee -sontu 'kle klaa" a mua jia' 'de 'blua "kpei e 'jea nyu -wee' i -tin', e se -mii" blai.

11 'In se 'un -kwlei 'ma jea ji. De -in -blea -in kpwen i -sisi', -wee nyo jro' je -ma -kei" Kea -teea -un 'dei kpa.

12 Nyu -oo mua tu 'a "jru kpa" a, 'ma mu e o 'ma Kea 'a -gbu" 'a -kwea' -gbaatu 'un nuva' -wee o se -kwlin 'wlu 'bode. 'Ma mu e 'ma Kea 'a 'nyu ke ee' -kwlo o 'nyu 'cua' 'bo o "kpei, eme -ni Selisalem -kwlo -dee -e -wlu 'bo 'ma Kea -pon" 'de javn 'di, e ke 'ma 'nyu dee ke.

13 Nyu -nia doun" "jru, wlu Kea 'a -Suu a 'tmua Kea -gbi -pee e, o po e doun" o !

Wlu -tmua' 'de Laodise Kea -gbu -pee e

14 "Ju 'in 'jeea "jrie- -no, omo -wlu 'un -pee ka ke'wle o -na : Wlu -in -jea 'cui -wee -in -jea Laodise Kea -gbu 'a "jru kpo' i -tei kpa, e ka :

'Mo -oo 'nyu nia Kun, -wee -oo -tmua to' -ti 'de -oo' pooda wlu fai" e, di "klein Kea nua 'mo i tba 'e "jri.

15 De 'ma 'tmua -un -pee, e ka, 'in 'naa :

'In juo -ma nuvdi 'me. Ka -in sea dee' ni- 'de -in sea 'jru 'un ni e, 'in ju'. -Bo -in -je dee' ni e, -me -in -ni dee', 'de -bo -in -je ne' ni e, -me -in -ni ne' !

16 -Je -in -nia "bleu bleu -wee -in sea dee' ni-, 'de -in sea ne' ni e, 'ma mu e -un won -saa'.

17 -In -na -in -nie "wlijei, -ma 'doo nmo', de jre' se -un 'kwa -pon. 'De ka -in -nia "nmianyoo -wee -in -blea wee-, 'de nua" a 'dba -un -wee -ma "jri wa 'de -in cean kui' -in si juo-.

18 'De ee' -ti 'un, 'ma -tue" -un 'su -in ji 'sani -tin' 'no 'un o. Ee' 'sani tu jii e 'bo ne 'un -wee e ni 'pepe, 'de -in -je "wlijei -ceen' kpa. -In ji 'unpaadi plu -tin' -wee -in -je 'unpaa- 'de -in je kui cen -wee -tin' je -mii" 'dbaa. -In ji "jri koun -tin' -wee -in -je "jri po 'de -ma "jri 'je i 'je.

19 Nyu -uba -ti' 'in kma a, ubu 'ma -ce' "bli -wee 'ma -sa kpin 'kwa i. -Je e nia kan' -mo 'ja a, -me -in -duo" 'kpi 'un -wee -in -je -ma disain "i juo- 'de -in -ji 'kpu "i to-.

20 -In -gbun 'no, 'in ka, 'in nie 'bo -gbu" wo, -wee 'ma bla klu. Nyu "o nyo -woan 'ma klublawlu -wee -o -kain -a 'bo -gbein" e, 'ma mu e 'de o o -gbu" paa' -wee 'in ke o 'je sun -tadue po.

21 Nyu -oo mua tu 'a "jru kpa" a, 'ma mu e nua' -wee o ke 'ma -a -je 'o 'ma 'beokpa-te "kpei -te. Ka 'mo kpa tu 'a "jru -wee 'in ke 'in "Bo -tea i 'bo ee' 'beokpa-te "kpei e.

22 Nyu -nia doun" "jru e, -me wlu Kea 'a -Suu a 'tmua Kea -gbi -pee e, o po e doun" o !

4

Kea "juoi -gbee' sun -nia 'e javn 'di e

1 Di -nia 'mua- -mi 'wlu 'o -jei" 'su e, 'in 'jee -gbein" -je "jrie- -e -kain won 'bo javn-kwlu. 'Su wlu 'in 'woan tein" -wee ka -kavn 'a wlu nia -e -nia kan' a, e wlu e 'un -pee ke'wle, e 'na : -In -ja -ta, -wee di -i -jea nuve 'bo -me 'de, 'in 'ji -un too-.

2 'Bo e "sri Kea 'a -Suu "ji 'de 'un -wee 'in 'jee- 'beokpa-te due' "jrie- 'de javn 'di. 'Bo ee' 'beokpa-te -tu "kpei, nyo jro' -te 'o.

3 Oo "jua- a fan' ka "sei-ku -i -nmoa "jrii a fan, 'kamo e ni-. Ia' "sei tu 'a 'nyu -ni Sasipu ke Sadoan ke-. "Ni 'a bli' ee 'dba a, eme -pin' oo' 'beokpa-te 'dei -wee -ee fan ka "sou-kea' nyu a 'daa- Emerodi nia.

4 'In 'jee 'beokpae 'a kwla 'soon 'jo -nyii "jrie- -ke -wee -i -gbae' ee' 'beokpa-te -tu 'dei. 'Bo i "kpei e, nyu-coun' 'a kwla 'soon 'jo -nyii -te 'o. Ub -wee' paa di plu 'un -wee ub -tu" 'sani tu "bofan nua "jru.

5 -Ta 'beokpa-te -ne nia 'bo a cre "jrii -ble -ble ka "ni a crea "jrii e, -wee wlu -tuu"-tuu ke "ni 'a "planwlu a 'wlu 'o -ke.

'Bo εε' 'beokpa-te -tu "juoi ε, 'in 'jeeε -tai -mε" 'son "jriε- -wεε -ta wan, umi -ni Kea 'a -sii -mε" 'son.

6 'De -tai -mε" 'son -ni "juoi ε, "nifla' klaa" -ni 'o -ε -te "jri tein kpee.

'In 'jeeε 'kmunidi -nyiiε' "jriε- 'de 'beokpa-te -ne -pun" -i -gbae' ε 'dei. I -wee' niε "jri kui' 'de nya o 'de de o.

7 Ia' -je -saa "i ε, ka -plaa nia, 'kamɔ -mε ni-. Ia' 'soon -ne ke bli' beo -too -kooɔ'. Ia' taan -ne 'bleε nyio 'o "jua-, -wεε ia' -nyiiε -ne ke -cii" -εε -wan" -kooɔ'-.

8 'De 'kmunidi -nyiiε' -ni, i 'bleε kpoa' wli -mεεo"- due 'due -wεε ia' ku -wee' ni "jri 'a 'su -ta "o -ta. 'Kamɔ ia -gbεε' Kea jeejee 'de "mau'wi o, 'jru -gbaowu 'di, ia wlu' ka, i 'na :

Tu"bo Kea, ε -kwε- i, ε -kwε- i, ε -kwε- i εmε "ikmaa' -wee" "klein nia 'e 'kwa a, ε niε 'kmu tein" -wεε ε ni 'kmu -stan, 'de εε mu jia', εε' di -wee' "klein -teeε "i -wεε ε -kwε- i kpe taan !

9-10 "Ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei -wεε -o -nia 'kmu jeejee ε, ka 'kmunidi -nyiiε -ni a -tea' oɔ' ni' -wεε ia 'bεεa oɔ' 'nyu "i 'de ia po o 'se- ε, 'kamɔ nyu-coun' 'a kwla 'soon 'jo -nyiiε -nu a "sii- 'koi- i 'bo o "juoi -wεε uua -gbεε' o, 'de uυ -sa uua' tu"bofan "jru -wεε uυ po i 'bo oɔ' 'beokpa-te "juoi, 'de uua 'nu :

11 -Aa Tu"bo Kea, ε -niε εε' ka -wεε nyu 'je εε' ni' -te', 'de nyu 'je εε' 'nyu "i 'bεε-, -wεε nyu 'je εε' "ikmanyu kpa-, de-nue' εmε -nu' di -wee' "klein, 'de εε' -kwluu 'un mo i -wee' nuue -wεε i ni 'kmu !

5

'Sbepun- ke 'blaaju ke

1 'Su 'in 'jeeε 'sbepun- due' "jriε- 'de "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei 'a diansun 'kwa. 'De εε' 'sbe tu "kpei ke 'di -wee' 'cuie -wεε di -ken' "wain ε, i ni kpe -mε" 'son.

2 'De 'in 'jee Kea 'a "soai -kmai" "jriε- -wεε oɔ kpa wlu "jei oɔ 'tmu- nyu -wee', o 'naa : Nyu -jo -ni 'sbepun- -ne 'ε "wain kain ka -wεε -o -je ε' 'kpin 'di -sa a- ?

3 'Kaa nyu -jea 'e javn 'di o, 'no 'blua- "kpei o, 'de -klu' 'wlu -wεε -o -je ε "wain kain 'de -o -je ε ja -gbun, o se ni-.

4 'Su 'ma -fun", de-nue' nyu -jea 'sbepun- -ne 'ε "wain kain ka o, εε' ja -gbun -ka ni, o se ni-.

5 Nyu-coun' -wi" 'a due' wlu' 'de 'un -pee o 'na : -In -bo -fun" ε, -in -gbun 'no, "ju ka -plaa nia -o -nia kan' -o -wlu 'e Suida 'a -ne -kwlu ke Dafidi 'a "ji 'di ε, o kpa tu 'a "jru 'mε -wεε o 'je 'sbepun- 'a 'kpin -mε" 'son -ni cen 'de o 'jee "wain kain-.

6 'Ma -gbun a 'e 'su 'in 'jeeε 'blaaju due' "jriε- 'bo 'beokpa-te 'ε -kwea', -ε -nyna i 'bo 'kmunidi -nyiiε' ke nyu-coun' 'a kwla 'soon 'jo -nyiiε 'a -kwea'-. εε' 'blaaju -ko' de uυ -saa 'sraa-. ε 'bleε -gbun -mε" 'son ke "jri -mε" 'son -ke, umi -ni Kea 'a -sii -mε" 'son ε dboa 'de 'blua- -wee' "kpei ε.

7 'Su 'blaaju 'kpa 'o 'we -wεε ε kpin 'sbepun- 'de "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei 'a diansun 'di.

8 ε "dua 'sbepun- -ne 'un 'su, 'kmunidi -nyiiε -ni o, nyu-coun' 'a kwla 'soon 'jo -nyiiε -nu "siiε 'koi- i 'bo o "juoi -wεε uυ 'ble -siplu kwa due 'due, 'de uυ 'ble 'sani 'seti -jia" -dai'kwlo 'di kwa. -Dai'klo -ne mε -ni Kea 'a -jei" naavn 'a baewlu.

9 'Su uυ -tee 'du dee ble 'a -pun" uυ 'na : -Mo -ni 'sbepun- -ne 'ε 'un "duo- ka, -wεε -o -jee "wain kain-, de-nue' uυ -saa -un 'sraa-, -wεε -ma nymɔ seie nyu a "ji -wee' o, wlu 'a kpe -wee' nyu a poa o, 'blua 'a blo' wain -wee' o, nyu 'a 'blee-blua -wee' 'dii 'de uυ -nyu" uυu Kea.

10 -In nue uυu Kea 'a nyu 'un -wεε ε 'je 'beo ni-, 'de uυ 'je -aa Kea "juoi nuu, -wεε uυ 'je 'blua- 'ble.

11 'Ma -gbun a 'e mu 'su 'ma 'wain Kea 'a "soa -tuu"-tuu 'a wlu 'beokpa-te 'dei -ta "o -ta, -wεε uυ -pin' 'kmunidi -nyiiε -ni o, nyu-coun' 'a kwla 'soon 'jo -nyiiε -nu 'dei. Uua' Kea 'a "soa tu cen -kwlu -te "wlu 'di "wlu -te -kwlu 'di "kpei -tie".

12 Uua kpa wlu "jei -wεε uua wlu ka, uυ 'na :

'Blaaju -o -saa 'sraa- 'un ε, o niε εε' ka -wεε nyu 'je o "ikmaa' o, "wliie- 'bleea' o, to' 'dina' o, 'kpi 'blea 'a 'nyu kpa-. O niε εε' ka -wεε nyu 'je oɔ' ni' -te', uυ 'je oɔ' 'nyu "i 'bεε- 'de nyu 'je o "diwan po.

13 'Su di "klein Kea nua -wεe -i -nua 'e jaun 'di o, -i -nua 'no 'blua- "kpei o, -i -nua 'e -klu' o, -i -nua 'e 'tonie "kpei o, -i -nua 'e 'tonie -son o, 'in 'won i -wee' 'a wlu i 'na : "Ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei ke 'blaaju ke, -a -bεε' uua' 'nyni "i, -a po uupu 'se-, -a -te' uua' ni', -a -kpa uupu "ikmaa 'a 'nyni 'de -son "o -son 'di.

14 'Su 'kmunidi -nyiiε' -ni 'na : Kun, 'kamε ε ni-. -Wεe nyu -coun-wi" -mu "sii- 'koi- i 'de uua -gbεε'.

6

'Sbepun- 'a "wɔinkandi

1 'Ma -gbun a 'e mu 'su, Kea 'a 'blaaju cen 'kpin -mε" 'son -i -blaa 'sbepun- pun 'di -ni 'a "i-saa -ne 'mε 'su 'kmunidi -nyiiε' -ni ia' due' wlu'. εε' wlu 'in 'wan a, ka -ten ε "plan a, 'kamε ε ni-. ε 'na : -In ji !

2 'Ma -gbun a 'e mu 'su soo" plu due' -taan'. "Ju -tea 'bo ε "kpei ε, o 'bleε plu. Tu "bofan -bo nyo kpa tu 'a "jru -wεe nyu a "nyi o, εmε u u "nyi o. O nιε tu 'a "jru kpai -o -wεe o 'je tu 'a "jru kpa ke'wle.

3 'Bo -mε 'de ε, -bo Kea 'a 'blaaju kain 'sbepun- 'a 'kpin 'a kpe 'soon -ne "wain 'su ε, 'in 'won 'kmunidi -ni 'a 'soon -ne 'ε wlu. ε 'na : -In ji !

4 'Su soo" jre' -taan', -mε -sain'. "Ju -tea 'bo ε "kpei u u "nyi o "ikmaa' -wεe o 'je pεe 'a blua' 'de 'blua- "kpei -sa, 'de nyio pu- 'e ba 'dba. Uu "nyi o -cne klaa" -ke.

5 'Bo -mε 'de ε, Kea 'a 'blaaju kaian 'sbepun- 'a 'kpin 'a kpe taan -ne "wain, 'su 'in 'won 'kmunidi -ni 'a taan -ne 'ε wlu, ε 'na : -In ji ! 'Ma -gbun a 'e 'su 'in 'jeeε soo" jre due' 'jrie-. "Ju -tea 'bo ε "kpei ε, o 'bleε de dbaade kwa.

6 'Su ε -ko' -na 'in 'won wlu jre' -ε -wlu 'e 'kmunidi -nyiiε' -ni "klu, εε' wlu tu 'na : Nyu 'je 'wi due' dbo 'a -kei" 'un "duo- -o, -wεe u u 'je fai'pu 'a 'keinke due' -tin'. 'De nyu 'je 'wi due' dbo 'a -kei" 'un "duo- ke'wle -wεe u u 'je ko 'a 'keinke taan -tin'. 'Kaa -in -bo 'cna ke nmε -m "i blaa.

7 Kea 'a 'blaaju kaian 'sbepun- 'a 'kpin 'a kpe -nyiiε -ne "wain 'su ε, 'in 'won 'kmunidi -ni 'a -nyiiε' -ne 'ε wlu, ε 'na : -In ji !

8 'Ma -gbun a 'e 'su 'in 'jeeε soo" due' 'jrie-, -mεε' soo" tu kpa kpea' -jei". "Ju -tea

'bo ε "kpei ε, o 'nyni -ni 'mεa'. -Wεe "ju uua 'daa- 'mεun 'a -kwlo -mo kon 'bo o 'de. Uu "nyi uupu "ikmaa' -wεe u u 'je 'blua 'a 'fo -nua -nyiiε 'ε due' 'ble, 'de uua 'dbaa nyu -cne "i, uua nυε' -wεe 'muε- o, 'wε- o, 'kwla 'dinmi a 'dba nyu.

9 Kea 'a 'blaaju kain a 'sbepun- 'a 'kpin 'a kpe -mm" -ne "wain 'su ε, 'in 'jeeε -sii -tuu"-tuu "jrie- 'bo Kea 'a 'sraa -sa 'in -son. Nyu -u u -jea Kea 'a wlu to' 'un -u u -tmu ε, -wεe nyu u u 'dba 'de εε' -ti' 'un ε, uua' -sii -o.

10 'De uua kpa wlu "jei uua wlu ka, u u 'na : Tu "bo Kea ! -Aa 'Blei, -mo -kwεai -wεe -o o -tmua to' -ti ε, blaano" nyu -u u -dba' -a -kwlo 'de 'blua- "kpei -in -je uupu 'a 'pee 'je -wεe -in -je -aa nymε kpan o -sa a- ?

11 'Su u u "nyi uupu "bai plu due 'due, -wεe u u wlu uupu -pee ka, u u 'na : Ao -te i de-saan" ke, ao 'je 'o fon- mamau 'su aoa' de'di -wi" -u u -ke ao nua Kea 'a dbo -tadue ε, uua' -tisun 'je 'o nyni, de-nυε' ka 'kmυ "kpeinyu 'dba aopu ε, 'kamε uua mu uupu 'dbaa' -ke.

12 'Ma -gbun a 'e 'su Kea 'a 'blaaju kaian 'sbepun- 'a 'kpin 'a kpe -mεεo"- -ne "wain 'su 'blua- cre' -klikli, 'jru -wee' -saa 'i, ε kpe' -plipli ka tae' jre nua. 'Cu -wee' -saa "i, ε -sain' -cru' ka nymε nua,

13 -wεe 'cu-sun a 'wlu 'e jaun 'di, ia blu 'no 'blua- "kpei. Ka po o' klaa" a jiaa crootu 'un -wεe εε' -poe" a 'wla a, 'kamε ε ni-.

14 'Su jaun 'wluε -jei" ka nyo o 'fea sre', 'kamε ε ni-. 'Su cru o, 'blua- -nua "ni 'a du 'dii o, i -wee' 'wluε -kwlin'.

15 'De εε' no" tu 'di ε, 'beo-wi" -nua 'blua- "kpei- o, nyu -jeopoun o, "su 'a klae" o, "wliεjeun o, "ikmaun o, kounpu- o, -ce" -peeteun ke u u -wee' "klein a pa 'kwla 'de cru 'a -kwlewon 'dii ke "su- klae" -soin.

16 'De uua wlu cru ke 'soa- -pee, u u 'na : I blu 'de -a "kpei -wεe i 'je -a 'kwla -tu" 'de "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei je -a "jrie- 'jee- -wεe εε' 'blaaju je -a 'cen i kpa-',

17 de-nυε' uua' 'cenkpa- son klaa" -sin' -wε-. 'De nyu -jo -je -mε 'ε -son' tu "juoi nyna 'no 'kmυ ε- ?

7

Nyu 'a -kwlu 'a -puue 'jo -nyiiε "wlu -nyiiε (144 000)

1 'Bo -me 'de ε, 'in 'jeeε Kea 'a "soa-wi" -nyiiε "jriε- -wεε -υυ -nyna 'blva 'a 'fɔ -nɪa -nyiiε o i 'de -υυ kpɔn pɔɔ' -nɪa -nyiiε i -wεε ι je 'blva- o, 'tɔniε o, tu "o tu 'ɔn jii 'nɔ 'kmɔ "kpei.

2 -Wεε 'in 'jee- Kea 'a "soai jrɔ" 'jriε- 'de 'jrɔ 'a 'wlv 'in fɔ o, de 'kmɔnɪ Kea a -tuu" a nyɔ juo'in ε, εmε -mɔ 'ble kwa. 'De ɔ kpa wlv "jei kpleiin -wεε ɔ wlv Kea 'a "soa -nyiiε -nυ -pee. Uva' Kea 'a "soa tu ε, υυ -teε 'blva- ke 'tɔniε 'a dooa -tɪ' 'a kein"ke.

3 'Kaa ɔ 'na : Ao 'bo 'blva- ke 'tɔniε ke ti deɔaɪn "jrii nυε ! Ao fuo -aɪn, -bo -a -kɔ' -aa Kea 'a dɔnɔɔn 'a "jua- juo 'in -tu" 'a -wεε.

4 'Sυ nyɔ -υυ -tuu" juo 'in ε, 'in 'wɔn υva' -tɪsɔn 'a 'nynɪ : υυ 'wlvε 'de Israε-kɔɔn 'a -kwlɔn -nɪa -puue 'jɔ 'sɔɔn 'dii -wεε υυ nɪε -kwlɔ 'a -puue 'jɔ -nyiiε "wlv -nyiiε (144 000).

5 Nyɔ 'a -kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn (12 000) -wlv 'e -kwlɔn 'o -kwlɔn 'di :

nyɔ 'a -kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Suida 'a "ji 'di,

-kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Ruiben 'ε "ji 'di,

-kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Gaadɪ 'a "ji 'di,

6 -kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Aseε 'ε "ji 'di,

-kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Neftali 'a "ji 'di,

-kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Manase 'a "ji 'di,

7 -kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Simeɔ ɔ "ji 'di,

-kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Lefi 'a "ji 'di,

-kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e isaka 'a "ji 'di,

8 -kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Sabilɔn ɔ "ji 'di,

-kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Soseυ 'a "ji 'di,

-wεε -kwlɔ due' "wlv 'sɔɔn 'wlvε 'e Bensame 'ε "ji 'di, 'de υυ -wεε' -tuu" ε juo 'in.

Nyɔ -tuu"-tuu a -gbεε' Kea "juɔi

9 'Ma -gbɔn a 'e 'sυ 'in 'jeeε nyɔ -tuu" "jriε-, υva' nyɔ tu se -sro' -ta 'ble. Nyɔ -υυ -wlvε 'beɔdɪ -wεε' 'dii o, nyɔ 'a -kwlɔn -wεε' 'dii o, nyɔ -wlvε 'blva 'a blo' wɔn 'dii ke wlv "klein nyɔ a poa ιa' nyɔ ke. Uυ

-wεε' paa dɪpli 'ɔn 'de υυ 'ble -gbɪn' kwa -wεε υυ nɪ 'o 'beɔkpa-te ke Kea 'a 'blaaju "juɔi.

10 'De υυ kpa wlv "jei -wεε υva wlv ka, υυ 'na : 'Pυva' nɪε 'de -aa Kea -ε -tea i 'bo 'beɔkpa-te "kpei ke 'blaaju 'kwa.

11 'Sυ Kea 'a "soa-wi" -pian' 'beɔkpa-te 'dei o, nyɔ-cɔɔn' -nυ o, 'kmɔnɪdɪ -nyiiε' -nɪ o, υυ -wεε' "siie "jua- i 'bo 'beɔkpa-te "juɔi -wεε υva -gbεε' Kea.

12 Uυ 'na : Kɪn, tɔ' -o, 'kamɔ ε nɪ -cεεn'- ! -Aa Kea mε -εε 'nynɪ nyɔ 'je "i 'bεε- -wεε -ε -je 'nynɪ 'wlv, εmε -nɪ tɔ'di, εmε nyɔ 'je 'sε po -wεε -εε nɪ' nyɔ 'je -te'. εmε -kmai" -wεε -ε -ble 'kpi jeejee. Tɔ' -o, 'kamɔ ε nɪ -cεεn'- !

13 'Sυ nyɔ-cɔɔn' -nυ 'a due' -teεε' 'mii, ɔ 'na : Nyɔ -paa dɪpli 'ɔn -ta 'ee, -in -juo υυυυ 'mεε ? 'De -ta υυ 'wlvε -in -juo 'o 'εε ?

14 'Sυ 'in 'na : "In-, nyɔ -cɔɔn'-, -mɔ -juo 'o, 'mɔ se 'o juo-. -Wεε ɔ wlv 'ɔn -pee ka, ɔ 'na : Nyɔ -ma -jea i -ta, ε nyɔ -υυ -jiia 'e 'kle klaa" 'ɔn, υυυυ -o. Kea 'wlvε υva' dɪsain "kpei, de-nυε' 'blaaju -saa 'sraa- 'ɔn, -wεε -εε nɪmɔ 'wlv i εmε -nυε' -wεε υva' 'ɔnpaadi "plu.

15 Uυ 'wɔɔn- ιa' wɔɔ-tɪ 'mε, εmε -tɪ υυ nɪ 'o Kea 'a 'beɔkpa-te "juɔi. 'De "maυ'wɪ o, 'jrɔ-gbaowɪ 'di ε, υva nυε ε "juɔi 'de εε' -gbu" 'di. "Ju -tea i 'bo 'beɔkpa-te "kpei ε, ɔmɔ -ɔɔ -fli -cri" υυ "kpei -wεε -ɔɔ fuo υυυυ i.

16 'Mɪε- ke "ni 'natɔn se υυυυ nυi 'bode, -tenjrɔ se υυυυ faan i, mɔɔ' jrε' se υυυυ nυ i 'bode,

17 de-nυε' 'blaaju -nɪa 'o 'beɔkpa-te 'ε -kwea' mɔ -ɔɔ mu υυυυ 'a -tɪ' -tu" 'a, ɔmɔ -ɔɔ mu υυυυ -je o poa' -wεε -ta 'kmɔnɪ nɪ 'a "jrɔ nɪa, -ɔ -je 'o υυυυ kpa, -wεε Kea 'je υυυυ "miini "jri i-sa.

8

'Sbεpun- 'a 'kpin 'a kpe -mε" 'sɔn -nε

1 -Ta 'blaaju kain a 'sbεpun- 'a 'kpin 'a kpe -mε" 'sɔn -nε "wɔin 'sυ ε, 'de javn 'di -wεε' nυε -tun" aa, ε -fɔn' 'e -paii.

2 'Sυ 'in 'jeeε Kea 'a "soa -mε" 'sɔn -nɪa 'o Kea "juɔi "jriε-, -wεε υυ "nyɪ υυυυ dɔ-klee -mε" 'sɔn.

3 'Su Kea 'a "soai jro' ji 'de o nyna i 'bo 'sraa -sa 'in -ε -nia 'o 'beokpa-te "juoi -pon". O 'bleε 'kwlan -ε 'di nyu a pooa -dai'klo "jri kwa. Eε' 'kwlan tu ε, 'sani -nue'. 'Su uu "nyu o -dai'klo -tuu" -wee o 'je ε 'sraa- -saa 'bo 'sraa-sa'in 'sani nua "kpei, ε ke Kea 'a -jei" naaun -wee' "klein 'a baewlu ke.

4 -Dai'klo o poa "jri 'de 'kwlan 'di -ne, εε' dao' ke Kea 'a -jei" naaun 'a baewlu a 'wluε 'e Kea 'a "soai -no 'kwa -wee ia mu 'jei -tadue 'de ia mu 'o Kea "juoi.

5 'Su Kea 'a "soai -sa ne 'bo 'sraa -sa 'in -wee o "jiie 'de 'kwlan -ne 'di. 'De o -fi" e ε ke ne -wee' 'no 'blua- "kpei. O -fi" ε 'su ε, 'ni 'a "plan-cruen" ε 'kpa, 'blua- a cre'.

Kea 'a "soa-wi" -teε do-klee blaa' -pon"

6 'Bo -me 'de ε, Kea 'a "soa-wi" -me" 'son -uu -blea do-klee -me" 'son ε, uua nmaeε dt -wee uu 'je i bla.

7 Uba' -jo -saa "i bla do-klee 'su ε, "ni kun o, ne -ε -ke nmo "beea "jrii -fi" ε' 'no 'blua- "kpei. 'Su 'blua- -ε -seea' 'un kpe taan a, εε' 'fo due' 'kpa "jri, ti -i -seea' 'un kpe taan a, -mu 'a too 'kpa "jri, -wee sii" -wee' sin -ke.

8 Uba' 'son -no bla do-klee 'su ε, de jre' ka crujo nua, -ε -nia kan' a, -wee -ε -nia nemu o 'o 'su ε, ε -fi" ε' 'no 'blua- "kpei -wee ε -ka i 'de 'tonie won. 'Su 'tonie -ε -seea' 'un kpe taan εε' too due' -snee nymo 'un.

9 Dt -i -nia 'kmu 'de 'tonie -son -wee -i -seea' 'un kpe taan ia' kpo due' 'meε -wee -bato' -i -seea' 'un kpe taan ia' kpo due' son i -ke.

10 Uba' taan -no bla do-klee 'su ε, 'cu-sun 'a klaa" -εε fan ka -tau a wan ε 'wluε "jei -wee ε blu 'no 'blua- "kpei. 'De ε -ka i 'de juu o -i -seea' 'un kpe taan 'a due' ke "ni 'a "jru -wee' "kpei-.

11 Eε' 'cu-sun tu 'a 'nyu -ni "Kae "ki. 'Ni -seea' 'un kpe taan ia' due' -ni "kae' "kiki. Nyu -tuu"-tuu -na ia' "ni tu ε, uu -wee' "klein 'meε.

12 Uba' -nyiiε -no bla do-klee 'su 'jru o, 'cu o, 'cu-sun o, dt -ia kpe nua taan 'mua-, -i -seea' 'un 'ε kpe tan tan, ia' too due 'due son i -wee i 'bo fan-ti. 'Su 'jru -gbaowt ke "mau'wt 'a too due' kpe' -ppli.

13 'Ma -gbun -a 'e 'su 'in 'jeeε -cii' due' "jriε- 'de jawn 'a 'kekei" -wee -εε -wan",

'de -εε kpa wlu "jei -wee -εε wlu ka : Wee -ti oo ! Wee-ti oo ! E nue "nmia-ti -o 'de 'blua "kpeinyu 'a -ti' 'un oo, -a -blu" -aa- ! -Ta Kea 'a "soa taan -sia 'o uua mua do-klee blaa' -me "nmia -ti -a ji 'blua 'dinyu "kpei !

9

Do-klee 'ε kpe -mm" -ne ke kpe -meεo"-ne ke

1 'Bo -me 'de ε, Kea 'a "soa-wi" -me" 'son -blea do-klee -me" 'son kwa -nu, uua -mm" -no bla do-klee 'me 'su 'cu-sun -ε -wluε 'e jawn 'di -wee -ε blua 'no 'blua- "kpei ε, 'in 'jee ε "jriε-. Uu "nyu ε -da'kle -wee ε 'je "bie-gbau" klaa" "wain kain. Eε' "bie-gbau" tu ten 'di -su' bii.

2 E kain a "bie -ne "wain 'su ε, dao' -gblun -a 'wluε 'de ε 'di ka ne-gbauo klaa" 'a dao' nua. -Wee 'jru ke 'de "jei -wee' nu -ppli 'de dao' -ne 'ε -ti' 'un.

3 'De dao' -gblun -ne 'un 'demo 'plain-too' 'wlu -wee i -gbaa 'blua- "kpei-. 'Su uu "nyu "ikmaa' -wee ka -kian" -kian' nua 'no 'blua- "kpei 'a -ku' nua, ia' -ku' nu kan'.

4 -Wee uu wlu i -pee ka, uu 'na : I 'bo sii" o, ti o, dt -ia meε 'bo 'blua- "kpei desavn "jrii nue, 'kaa nyu Kea 'a juo 'in sea 'o "juoi nu ε, uua' 'su mu i 'je desavn "jrii nu.

5 Uu se 'o wlu cen -wee 'plain -too' 'je uua' nyu tu 'dba, 'kaa uu 'na i -tu" uu pu 'kle 'de 'cu -mm" 'di, -wee εε' 'kle tu 'je uu pu i "wee- ka -bo -kian" -kian' nmu nyu -wee εε "weea', 'kamo ε nu-.

6 'De εε' 'wt tu 'di ε, nyiupu a muε 'mea' i -pcan', 'kaa uu se ε 'jei. Uba muε 'mea' "i nua', 'kaa εε muε uu pu o teεan' fiin.

7 Ia' 'plain -too' tu ε, i -ko' soe" nyu nmaea tu -fon' -ti ε, -wee de jre' ε fan 'bo i "jru ka 'sani -gbla nua. Ia' "jua- -ko' nyio 'o "jua-.

8 Ia' "mu- -ko' 'nynokpae' 'a "mu-, -wee ia' 'nyu -ko' -plaa 'a 'nyu.

9 De i paa 'un ε, ka nue nua, 'kamo ε nu-. Ia' nai 'a -cruen" kmai", ka tu -fon' soe" -tuu"-tuu a plea -wee ia -cria' tu -fon' 'kamio 'de ia' -ciin 'a -cruen" beea o ε, 'kamo ε nu-.

10 Ia' -kun' -ko' -kian" -kian' 'a -kun' -wee i nu 'mumu. Ia' "ikmaa' nue 'e ia' -kun' 'un,

-wεε ι 'je nyiopp- desavn "jrui nu 'de 'cu -mm" 'di.

11 I 'bleε "jru kpo' i -tei omo -ni "bie-gbau" klaa" 'a "soai. Oo' 'nyu -ni Abadon 'de Suifu -wlu 'di, -wεε uua 'doo-Apolion 'de Gleki -wlu 'di, ε 'de me -ni di 'a "ma i -sai.

12 "Nmia -ti 'a "i-saa -ne -me -si' -we-. -In -gbun 'no, ia' kpe 'soon -sie 'o ke'wle -i -je ji.

13 'Bo -me 'de 'su ε, Kea 'a "soa -nu, uua' -mεεo"- -no bla do-klee 'me. 'Su 'in 'won wlu jre'. 'Sraa -sa 'in 'sani nua -weε -ε -nia 'o Kea "juoi ε, 'de εε' -gbun -nia -nyiiε o 'demo εε' wlu tu 'wlu,

14 -weε ε wlu 'de Kea 'a "soai -o bla do-klee -no -pee, ε 'na : Kea 'a "soa-wi" -nyiiε -uε -muba i 'de juuε klaa" -εε 'nyu nua Eflatu "kpei ε, -in -kain uupu i.

15 'Su Kea 'a "soa -nyiiε" -nu kain ε i. Uua' Kea 'a "soa tu ε, uε -tee kein"ke see -weε uua fuo no" o, 'wι o, 'cu o, -sun 'a 'o nynia', 'de nyio -uε -seea' 'un kpe taan uε 'je uua' kpo due' 'dba.

16 "Soa-wi" -nyiiε -nu, uε kon 'e "soa-wi" -tuu"-tuu 'mla -weε -uε -te soe" "kpei. "Soa-wi" uε kon a 'e 'mla -nu, 'in 'won uua' -tison 'a 'nyu 'me, uε nιε -kwlu -te "wlu 'di "wlu -te -kwlu 'di.

17 'Ma -gbun a 'e 'su 'in 'jeeε soe" "jriε- 'de jajri 'di, ι ke nyu -tea 'bo ι "kpei ke. Uua' nyu tu paa nuεbai" 'un, ka ne nua 'kamε ia' "bai tu 'a ku ni-. Ia' jri' kpa kpea' -jei", ia' jri' 'fasun. Uua' soe" uε -tea "kpei ε, ia' "jru -ko' -plaa 'a "jru, -weε ne ke dao' ke 'nu -nyniia "jrui -ε -dba nyu a 'wlu 'de ι 'won.

18 Ne o, dao' o, 'nu -nyniia "jrui -ε 'dba nyu -ι -wlu a 'e soe" 'won ε, ι nιε nyu 'kle -tu" di 'a kpe taan -o, umi -dba nyio -uε -seea' 'un kpe taan 'a kpo due'.

19 Soe" -ni ia' "ikmaa' nιε 'e ι 'won -weε ε ni 'de ia' -kun' 'un -ke. Ia' -kun' -ko' sen ι 'bleε "jru due 'due, umi ia nu -weε ia nu nyiopp desavn "jrui.

20 Nyu -sia 'o -weε nyu 'kle -tu" di -ι -wlu a 'e soe" 'won -ni sea 'dba a, uε 'na uε se uua' disain "i juoi -weε uε se uua' nuεdi 'kpu "i to. Uε 'na uε se -sion' 'o "su 'a -gbεε' -ti 'boi. Koin 'sani o, nιε o, 'wei o, "sou ke tu nua, 'kamε ι see 'bεε ι 'je ι 'je, ι 'je i 'won, ι 'je na-

21 Uua' nyu tu ε, uε 'na uε se uua' "ku 'dbaa' o, uua' nyu 'sre i poojrui' nua' o, uua' jei" 'jedεavn ke de nyu sea -un "nyu -in -sεε -jei" 'a 'kpu "i to -ti woo-

10

Kea 'a "soai due" 'nyie San 'sbepun-saan"-

1 'Ma -gbun a 'e 'su 'in 'jeeε Kea 'a "soai due' -kmai" "jriε- -oo -wlu 'e jaun 'di, -weε -oo -si" i 'de 'blua- "kpei. Oo' "soai tu paa bue" 'un, "ni 'a bli' me -gban' e i 'de o "jru kpo'. Oo' "jua- -ko' 'jru -weε ka ne-gblun 'soon nua, oo' bi ni kan'.

2 O 'bleε 'sbepun- -saan" due' kwa -weε ε kain ε "wain. O nyna oo' dianbu i 'de 'tonie won -weε o nyna oo' kuanbu i 'de 'kpuε "kpei.

3 'Su o kpa wlu "jei -weε o "wo ka -plaa a klua. O wlu a 'su -ten -nia -me" 'son "plaan'.

4 -Ten -nia -me" 'son "plan 'su, 'ma jie di 'cra' -teea' 'de-, 'kaa 'in 'won wlu jre' -ε -wlu 'de jaun 'di, ε 'na : Di -ten -nia -me" 'son 'tmua ι sie 'e "stan, -in -bo ι 'craε !

5 'Su Kea 'a "soai -oo bu due' nyna 'e 'tonie won -weε due' nyna 'e 'blua- "kpei -no o toε oo' dianson "jei

6 -weε o -sneε 'de Kea -nia 'kmε jeejeε 'a 'nyu 'un. Emε -nu jaun ke di "klein -nia 'e jaun 'di ke, emε -nu 'blua- ke di "klein -nia 'no ε "kpei ke, emε -nu 'tonie ke di "klein -nia 'e ε won ke, 'de o 'na : 'Wι -tuu" a ι -kwe' 'bode,

7 'kaa -sonti Kea 'a "soa-wi" 'a -me" 'son -no o mua do-klee blaa' a, 'bomε Kea 'a nmaε di -pa' 'kwla 'je "jri "kpaε' poo-. Ka ε 'tmε ε 'de εε' wlu 'kwajaavn -uua nuε ε "juoi -pee, 'kamε ia mu 'o nynia'.

8 'Su wlu -ε -wlu a 'e jaun 'di 'in 'won 'de ε, ε wluε 'un -pee ke'wle, ε 'na : -In mu, -weε Kea 'a "soai -oo bu due' nyna 'e 'tonie won -weε due' nyna 'no 'blua- "kpei -no, -in -kpo -pun" -weε -in -je 'sbepun- -ε -kain a "wain 'de o 'kwa -ne 'un "duo-.

9 'Su 'in 'kpo -pun" -weε 'in 'na : -In -nyu" 'un 'sbepun- -saan" -ne. 'De o wlu 'de 'un -pee o 'na : -In -due" 'un, -in mle, εε muε won nmεa' 'de -un 'won ka du 'a 'cna nua, 'kaa εε muε "kaea' 'de -un 'mι o.

10 'In "duo- 'sbepun- -saan" -ne 'bn 'e 'de Kea 'a "soai 'kwa, -wee 'in po e 'de 'wɔn 'su e 'diu' 'de 'bn 'wɔn ka du 'a 'cna nia, 'kaa -je 'in mle 'su e, 'de 'bn 'mi o -wee' nre "kiki.

11 'Su ɔ wluε 'bn -pee ka ɔ 'na : Wlu Kea -sa 'kwla 'de -bn -pee ε, -in -je i 'tmua' mu -o ke'wle 'de 'blua- -tuu"-tuu o, 'beode -tuu"-tuu o, nyɔ -ɔɔa poa wlu 'a kpe -tuu"-tuu o, 'beo -tuu"-tuu -pee.

11

-Ti 'a -ta 'jeun 'sɔɔn

1 'Bo -me 'de ε, nyɔ jro' "nyie 'bn -gblokpau due', ε -ko' itbatu -wee ɔ 'na : -In -sɔn 'bn, -in -dbaa Kea -gbu klaa" ke 'sraa -sa 'in ke, -in -sro' nyɔ -a -gbεεa' 'de Kea -gbu 'di ke.

2 'Kaa Kea -gbu klaa" 'a "kpaejrie -me ε, -in sie 'o -me -in -bo ε dbaa, de-nue' ε 'bo ε nyɔ -ɔɔ sea Kea 'a -ti' to' 'bn 'je kwa -wee ɔ 'je -kwlo -ε -teea kpoi" "kpei- na- 'de 'cu' 'a kwla -nyie 'jo 'sɔɔn 'di.

3 'Su ɔ wlu', ɔ 'na : 'Ma muε 'ma -ti' 'a -ta 'jeun 'sɔɔn dboa' ɔ 'je blo 'unpaa- -wee 'in 'je ɔɔpu "ikmaa" 'ny' 'de ɔ 'je Kea 'a wlu 'tmu' 'de nyɔ -pee 'de 'wi 'a "wlu due' kme' 'sɔɔn kwla -mεεo"- -ni 'di.

4 Uba' -ti 'a -ta 'jeun 'sɔɔn tu ε, ɔɔa' 'ipoodu -ni olifieti 'sɔɔn ke -dam'ba 'a "kpei -tedu 'sɔɔn -i -nia 'o 'blua- -wee' "klein 'a Tu"bo "juɔi ε.

5 -Bo nyɔ jro' nre "i ɔ 'je ɔɔpu desau' 'jrii nu ε, -me ne ε muε 'de ɔɔpu 'wɔn 'wlu' -wee ε 'je ɔɔa' tɔnyu siin-. Kun, nyɔ "o nyɔ -nre "i -ɔ -jea ɔɔpu desau' 'jrii nu ε, 'kamɔ ɔɔ' 'mesun a mu nia'.

6 Uba' "ikmaa' 'bεε- ε 'je jaun "wɔin kan i -wee no" -ε 'di ɔɔ nia Kea 'a -ti' 'tmua' a, "ni se dbai. "Ikmaa' ɔɔ 'blea a, ε 'bεε- ε 'je "ni fai" poo- -wee ε 'je nymɔ 'bn -snεε. Uɔ 'bεε- ɔɔ 'je nyɔ 'kle 'a kpe -wee' -tu" 'no 'kmu "kpei ka ɔɔmu nia "i ε.

7 -Bo ɔɔ -ko' Kea 'a -ti' 'tmua' 'su ε, nmi -kwli klaa" jre' ε muε 'e "bie-gbau" klaa" -ne 'di 'wlu' -wee ε 'je ɔɔpu tu o -fon 'de ε 'je tu 'a "jru kpa 'bo ɔɔpu "kpei, -wee ε 'je ɔɔpu 'dba.

8 Nyɔ 'sɔɔn -nu ε, ɔɔa' "ku a muε i 'peean' 'bo -jei" 'bo -kwlo klaa" 'di. 'Bo εε' -kwlo tu 'di mo nyɔ koɔ ɔɔa' Tu"bo 'bo tu

-kwli" tein". -Bo nyɔ a sea εε' -kwlo tu 'a 'nyu "si ε, nyɔ a 'deε Sodom ke Esipu ke. Ia' 'nyu tu mu nyɔ bla 'o εε' -kwlo tu "kpei.

9 Nyɔ -wlu' 'blua 'a blo'wɔn -wee' 'dii o, -kwlon -wee' 'dii o, nyɔ -a poa wlu 'a "kwli -wee' o, nyɔ -wlu' 'beodu -wee' 'dii 'je ɔɔa' "ku 'jea' ji 'de 'wi taan 'e toɔ 'di, ɔɔ se ɔɔa' i nmae -ti 'wɔɔn i.

10 Uba' 'mea' a muε 'kmu "kpeinyɔ a 'mua- 'blea', ɔɔa muε blaa' ɔɔ 'je dee-, -wee ɔɔ 'je ba -paan' "jrii nu due 'due, de-nue' Kea 'a wlu 'kwa jaau' 'sɔɔn -nu cri nyɔ 'me kpleiin.

11 'Wi taan 'e toɔ -sia' 'su Kea poε ɔɔpu 'kmunifeeε' 'bn 'su ɔɔ sɔn 'bn 'ε. Nyɔ "klein -ɔɔ -jeea ɔɔpu "jrie- ε, faun klaa" a nu ɔɔpu 'me.

12 'Su nyɔ 'sɔɔn -nu, ɔɔ 'wɔn wlu jre' -ε -kmai" -ε -wlu 'e jaun 'di -wee -ε -wlu 'de ɔɔ -pee, ε 'na : Ao 'ja -ta ! 'Su ɔɔ -tee 'e jaun 'di mua' -pu' 'bo bue" "kpei 'bo ɔɔa' tɔnyu "juɔi.

13 'De εε' no" tu 'di 'su 'blua- -tee crea' -pu'". εε' 'blua 'a crea' kmai", ε nue' 'su -kwlo -ε -seea' 'bn kpe -puue ε, εε' -puue -ne je i waa- -wee nyɔ 'a "wlu -me" 'son 'me 'bo 'blua- -ε crea -ne 'ε wɔin". 'Su faun 'kpa 'e nyɔ -sia 'o mu 'bn 'ε -wee ɔɔ -te jaun 'di Kea 'a ni' -tea' -pu'".

14 "Nmia- -ti 'a kpe 'sɔɔn -ne -me -si' -we-. -In -gbɔn 'no, ia' kpe taan -ne se 'bn -kwlei, ε 'je ji.

Dɔ-kleε 'ε kpe -me" 'sɔn -ne

15 'Bo -me 'de ε, Kea 'a "soa -nu ɔɔa' -me" 'sɔn -no bla -tienkɔun 'su ε, 'in 'wɔn wlu -tuu"-tuu 'de jaun 'di. Ia' wlu tu kmai", i 'na : 'Beode -wee' -nia 'e 'kmu "kpei ε, ε 'kpa -aa Tu"bo Kea ke εε' 'o -tei Klisi' 'a de -we- la. Kea a muε 'nyu 'wlu' jeeje 'de -sun "o -sun 'di.

16 'Su nyɔ-ɔɔn' 'a kwla 'sɔɔn 'jo -nyie -ɔɔ -tea i 'bo ɔɔa' 'beokpa-te "kpei -nu, ɔɔ "siie "jua- i 'bo 'bluɔ -wee ɔɔa -gbεε' Kea "juɔi.

17 'De ɔɔ 'na : Tu"bo Kea, εme -kmai" -ε -sia du -wee' -wee -ε -nia 'kmu tein" ε, 'de -ε -nia 'kmu 'de -stanwi' 'di, -aa poε ε 'se-, de-nue' εε' "ikmaa' -ε -bea "i, me

ε "duo 'bn -wεε ε -te 'nynu 'wlvā' -pvn".

18 -blua 'dinyv -vv sea Kea juo ε, vv 'kpeε 'cen i, 'kaa nō" -ε 'di εε' 'cen ε mua "jri 'kpaε' poa' 'de vv -pee, -wεε ε -jea 'mεvn 'a 'pee 'jee- ε, 'bomō ε 'je εε' wlv 'kwajaavn o, nyv -vva -tea' εε' 'nynu 'a ni' o, nyv "klein -vv -nvva ε "juoi ε, ε 'je vva' mu" ke klāe" -kei" -sa, -wεε ε 'je nyv -vv -dooa 'blva- -wi" -mv i -sa.

19 'Ma -gbvn a 'e 'sv Kea -gbu klāa" -nīa 'e javn 'di kain ε "wōin -wεε 'vn 'jee dbεεde 'ε -gbau' 'jriε- 'de ε 'di. 'Sv "ni a cre "jrii, -ten ε "plaan', 'blva- a cre' -wεε 'ni-kiun -tuu"-tuu a 'wla.

12

'Nynokpao' due' ke -sre" ke

1 'Ma -gbvn a 'e 'sv nyv tai' "maa' de klāa" jre' -nvve 'bo javn-kwlv : 'Nynokpao' jrv' mv -tan' o 'jrv 'a -tiavn 'bn ka nyv o paa de 'bn ε, -wεε 'cv ni 'e vv -son. Tv "bofan v -tua" "jru ε, 'cv-svn 'a -puue 'jo 'soon -nvε'.

2 U 'bleε "kwli, -je -gbaandi 'kpv 'bn 'sv v -tee "wōa' -pvn".

3 'Sv nyv tai' "maa' de jre' nvve' 'bo javn-kwlv : 'vn 'jeeε -sre" -saan "jriε-. ε 'bleε "jru -mε" son -wεε ε 'ble -gbvn -puue, 'de εε' "jru -ni -tu" tv "bofan "jru due 'due.

4 'Cv -svn -i -seea' 'bn kpe taan a, um -ia kpv due' ε nv εε' -kvn' -wεε εε 'wla 'nō 'blva- "kpei. ε -tan' 'sv ε, ε nyva i 'bo 'nynokpao' -va jia -gbaan -di -nv "kpei -wεε -bo va' 'ju 'wlv 'de ε 'je o mla.

5 U -gbaan' 'sv ε, v 'wlvε "junmōv, omō -je nυεkpa 'ble -wεε -o -je 'blva 'a blo' wōn -wee' "klein i fuo-. 'Kaa va' "ju -nō 'wlvā, 'bo ε "sri o mu 'o Kea 'a 'beokpa-te -pvn" 'de javn 'di, ka nyv o "fla nyv ε 'kamō ε nī-.

6 'Sv 'nynokpao' -nv 'kpa 'kwla, v muε 'e -pvōn" blva "kpei, 'demō Kea nmae va' -tevn -wεε ε "nyv v diide 'de v 'je i -te 'de 'wv 'a "wlv due' kmε' 'soon kwla -mεεo"- 'di.

7 'Bo -mε 'de 'sv tv -fōn' -cruεn" kvōn' 'de javn 'di. Misεl -nīa Kea 'a "soa-wi" 'a klāa" o ke oō' -ni "soa -te -sre" ke εε' "soa o -fōan' -pvn", -wεε -sre" ke εε' -ni "soa-wi" -te Misεl ke oō' "soa o -fōan' -pvn" -ke.

8 'Kaa tv du -sre" ke εε' "soa-wi" 'mε, vv se -tevn 'ble 'bode 'de javn 'di.

9 Emε -nvε' -wεε -sre" klāa" -nε 'wlv 'e javn 'di, ε -fi" 'ε -son. -Sre" -nε, εε' 'nynu -ni Satan. Emε -ni -sion', -siisan 'a klāa", emε -ni sen soa soa -ε -pōoa 'kmv -wee' "klein 'srε i ε, ε -fi" ε -son, ε ke εε' "soa-wi" "klein -fi" 'ε -son 'nō 'blva- "kpei.

10 'Sv 'vn 'wōn "ikmawlv jre' 'e javn 'di -wεε -ε -naa' :

Kaan ka la, 'pvva' -nīa 'e Kea 'kwa o, εε' 'beode o, εε' Klisv -ε -tea 'o oō' 'nynu 'wlvā' po "jri "kpaε' -wε-, de-nvε' -aa de'di -wi" 'a -ti' "kpeiblai pōε -son 'bode. Omō -oō bla vvvv -ti' "kpei 'de "mav'wv o, 'jrv -gbaōv 'di 'de ε, o 'wlv 'nō javn 'di 'mε, o -fii" ε -son.

11 Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a nmō -ε -wla i o, oō' wlv 'a tō' ni -ti -aa de 'di-wi" 'tmva 'de nyv -pee o, i mv -nvε' -wεε vv kpa tv 'a "jru, vv se 'mεa' pleε- mama' sv vv se vva' kmv "kpei- 'tvān-.

12 Emε -ti ka javn 'a kpe -tia i 'je 'mva- nv ε ke nyv "klein -nīa 'e javn 'di ke ! 'Kaa ε nīε "nmia-ti -o 'de 'blva- ke 'toniε 'a -ti' 'bn, de-nvε' -sion' "siε i 'de i "kpei ! O 'bleεε 'cen 'mlai", o 'je kan' 'mε nō" -ε -sia' 'bo o "juoi, ε se "i ten-.

13 Ka -sre" -fii" a 'nō 'blva- "kpei ε 'jea kan' 'sv ε, 'nynokpao' -v -wlvā "junmōju -nv, ε -tee va' i nva' -pvn".

14 'Sv vv "nyvε 'nynokpao' -nv -cii" klāa" 'a kpoa" wli 'soon -wεε v 'je sen -nε wōin" 'pv 'de v 'je "wan v 'je 'e va' -tevn mu 'de -pvōn" blva "kpei. 'Bomō v -te i 'de va 'jee- de va di 'de -svn taan 'cvv -mεεo"- 'di.

15 'Sv juo-gbuu 'wlvε 'e sen -nε 'wōn -wεε ε -si' 'o 'nynokpao' -nv 'de, -wεε ε 'je v kpa.

16 'Kaa 'blva- kain ε wōn -wεε ε mla juo -gbuu -wlvā 'e -sre" 'wōn -nε, 'kamō ε nv -wεε ε po 'nynokpao' -nv svn o.

17 'Sv -sre" 'kpa 'cen 'de 'nynokpao' -nv "kpei -wεε ε mu vva' "nynuu- -jv -sia 'o tv o -fōan'. Nyv "klein -vva -jea Kea 'a ke' wōn -wεε ka Sesi 'a wlv nīa tō' -vva -tmv i 'de nyv -pee ε, vvvv ε -fōn' tv o -ke.

Nmi-kwli 'soon 'o -ti'

18 'Sv -sre" nyva i 'bo -pvōn" "kpei 'bo 'toniε wōin".

13

1 'Bo -me 'de e, 'in 'jee nmi-kwli jre' 'jrie- -e -wlv 'e 'tonie won. E 'blee -gbun -puue -wee ee' 'jru ni -me' 'son. Ee' -gbun -nia -puue -ni, i -wee' 'blee tv"bofan due 'due -wee Kea 'a won o to nyni 'cruie 'bo ee' 'jru -ni "kpei due 'due.

2 Nmi-kwli 'in 'jeea 'jrie- -ne, e -ko' -ci', e 'blee nmi klaa' jre'e bi. Ee' nmi tu 'a bi ke -plaa 'a bi -koo', -wee e 'ble -plaa 'a won. Ee' nmi-kwli tu e, -sre" "nyi e 'kpi -wee e "nyi e ee' 'beokpa-te ke ee' "ikmaa' klaa" -wee'.

3 'Ma -gbun a 'e mu 'sv ka nyo o nva -cne -wee o cean de -plion' o, 'de ee 'mea, 'kamoo ee' 'jru due' ni-. 'Kaa 'bo e "sri ee' -ko -ne je 'bo. 'Sv 'blva 'dinyv -wee' a 'jraa-nmi-kwli -ne 'me, -wee sv bla 'o e 'de.

4 'De vva -gbee' -sre" "juoi, de-nve' eme -nyi" nmi-kwli -ne "ikmaa'. Uva -gbee' nmi-kwli -ne 'me -ke -wee vva wlu ka, sv 'na : Nyo -jo -ke nmi-kwli -je -me 'bee- 'vn e- ? Nyo -jo -bee' -o -ke e 'je tv -fon' e- ?

5 -Sre" -tuu" e nmi-kwli wlu won -wee e 'je -cei" 'beewlu klae" klae" 'tmv 'de e 'je Kea wlu satn -pee 'tmv. E 'taie ee' nmi tu "i -wee e 'je di -nia 'mva- nv 'de 'cv 'a kwla -nyie' 'jo 'soon 'di (42).

6 'Sv e -tee Kea 'a 'nyni o, ee' -tein o, nyo 'klein -nia 'e javn 'di 'a 'nyni dooa' -pvn".

7 -Sre" cen 'o wlu 'me -wee nmi-kwli 'je Kea 'a -jei" naavn tv o -fon' 'de e 'je tv 'a 'jru kpa 'bo svpv "kpei. E cen 'o wlu 'me -ke -wee nmi-kwli 'je nyo 'a kpe -wee' o, 'blva 'a blo' won -wee' o, nyo -a -poa' wlu 'a kpe -wee' ke 'beodi -wee' "klein 'a nyo 'ble.

8 Nyo "klein -nia 'e 'blva- "kpei e, vva mu e "juoi -gbee'. Uva' nyo tu e, vva' 'nyni se 'cruie tein" sese 'de Kea 'a 'blaaju -e -saa 'sraa- 'vn 'a 'kmvnsbe 'di.

9 Nyo -nia doun" "jru e, -me o 'won i !

10 Nyo -jea -kaso 'di mu see e, oo mu e -kaso 'di mua'. Nyo nyo 'jea -cne "i 'dbaa see e, oo mu e -cne i" 'mea'. De -je -kon a -ti' -wee -e -jea 'e Kea 'a -jei" naavn 'vn -ni 'de ee' no" tu 'di e, eme -ni pee "wain 'bee' ke Kea -kwli" -tea' ke.

11 'Sv nmi-kwli jre' -wlv 'e -klu' 'in 'jee- 'jrie-, e 'blee -gbun 'soon, ka 'blaa-gblo

'o -gbun nia 'kamoo i ni, -wee ee wlu ka "kuude e wlu.

12 Nmi-kwli -je -nia tein" -wee -e -pooa 'me ka 'de-, 'de -ee -ko "sria 'o e 'boa -ne, eme -nyi" nmi-kwli -je -booa' de "ikmaa' -wee' -wee e 'je ee' -kwlv tv nu 'bo e "juoi. -je -booa' de -ne, e nve' -wee 'blva- o, nyo "klein -nia 'e 'blva- "kpei a -gbee' nmi-kwli -je -saa "i "juoi.

13 Ee nve di klae" klae" 'bo -me 'de -ke. Ee nve' mamav 'sv ne e jea 'e javn 'di wlv ee jea blu 'no 'blva- "kpei 'bo nyo -wee' "juoi.

14 Di klae" klae" -i nva -ni, imi -i 'vn e poo 'blva 'dinyv 'sre i, de-nve' nmi-kwli -je -nia tein" -ne, eme -nyi" e "ikmaa' -wee ee nu ia' di tu. E wlu' 'de 'blva 'dinyv -pee, e 'na : Nmi-kwli -ee "jru due' pooa 'me ka tein" 'de -e jia 'kmv de e, ao -pa ee' -kooode.

15 E 'bee- e 'je e nu 'sv nmi-kwli 'a koo' de -ne 'je wlu -wee nyo "klein -sv -na -sv se e "juoi -gbee' i e, e 'je svpv 'dba.

16 Nmi-kwli -je -booa' de -ne, e nve' -wee e -te mu" o, klae" o, "wliiejvvn o, nua" nyo o, nyo -tea vva' -ce" -pee o, kvonpv- -wi" -klan" "kpei, 'de vva -tu" e juo'in. Ee' juo'in tu e, -bo e se 'o vva' diansvn "kpei ni e, -me e nve 'o sv "jua 'a "pe "kpei.

17 Nyo ee' juo 'in tu sea -pvn" ni e, -me o se e 'bee- o 'je de -tin' 'de o 'je de ple. -Bo ee' juo 'in tu se nmi-kwli 'a 'nyni ni e, -me ee' 'nyni 'a -ko o "siide.

18 Ao -gbun 'no, to' 'dinia' me -kon -ti'. Nyo -o -nia to'di e, -me o 'won 'de nmi-kwli 'a 'nyni 'a -ko o "sii de 'dei, de-nve' e nve nyio 'o -ko o "siide -o, e 'de me -ni kme' -meeo"- kwla -meeo"- 'jo -meeo"-.

14

Kea 'a 'blaaju ke ee' nyo ke

1 'Ma -gbun a 'e 'sv e, 'in 'jee 'blaaju 'jrie- 'bo cru nyo a 'daa- Siion "jru. E ke nyo 'a -kwlv 'a -puue 'jo -nyie "wlu -nyie (144 000). Uva' nyo tu mu oo' 'nyni ke o "Bo 'a 'nyni 'cruie 'bo "juoi.

2 'In 'won -cruen" jre' -e -wlv 'e javn 'di -wee -ee klu ka "ni-gbuu klaa" a klu, ka -ten e "plan a, 'kamoo ee' -cruen" tu ni -ke. Ee' -cruen" tu nmoo 'e nyo doin" i ka nyo

-tuu"-tuu a bla -siplu -wee uua blea, 'kamɔ ε nɪ-.

3 Uua blea 'du dee 'bo 'beokpa-te ke 'kmɔnɪdɪ -nyiiε' ke nyu-cɔɪn' -nu "juɔi. 'Du uua blea nyɔ jɔɔ' se ε 'bεε- ɔ 'je ε 'ɔɪan -bo ε se nyu 'a -kwɪɪ 'a -puue 'jɔ -nyiiε "wlu -nyiiε -nu nɪ ε, uɪpu Kea 'a 'blaaju seie 'de 'blua 'dinyu "klu.

4 ε nɪ uɪpu -uɪ se uua' -Suu -flɛn" kpuɪn- 'de 'nyɪn -san nua' 'ɪn. Uu nɪε 'pepe -wee uɪ -te Kea 'a 'blaaju 'a 'nyɪn 'ɪn. -Ta "o -ta ɔɔ mua uɪpu -ke ɔɔ mu. Ka nyɔ ɔ ja diidε 'ε "i-saaju -wee ɔɔ -saa Kea ke 'blaaju wɔn ε, 'kamɔ uɪ seie 'de nyu "klu.

5 Sɪ -tɪ se 'de uɪ 'wɔn jii due', uɪ se -kɔ -puɪn" nɪ-.

Kea 'a "soa-wi" taan

6 'Ma -gbuan 'emu 'sɪ 'ɪn 'jeeε Kea 'a "soai jɔɔ" 'jriε-, ɔɔ "waan' 'de jaɪn 'a 'keekei". -Pɔia" -tɪ -ɪ sea isɔn-ta 'ble ε, ɪmɪ ɔɔ 'tmɪ 'de 'blua 'dinyu -pee, -wee 'beɔde 'ε kpe -wee' "klein o, nyu 'a kpe -wee' o, wlu 'a kpe -wee' nyu a poa o, 'blua 'a blo'wɔn -wee' "klein 'jɪ 'wɔn.

7 'De Kea 'a "soai -nɔ kpa wlu "jei kpleiin, ɔ 'na : Ao plee Kea, ao -te' εε' nɪ', dε-nuε' εε' nyu 'a 'pee 'je nɔ" nyɪnɪ' -wε-. Ao -gbεε ε "juɔi ! εmε -nu' jaɪn, -ε -nu' 'blua-, -ε -nu' 'tɔnɪε -wee -ε -nu' "nɪ 'a "jru -wee' !

8 'Su Kea 'a "soai jɔɔ' wan' ke'wle 'bo "i-saa' -nɔ 'de -wee -mɔ ɔ wlu ka, ɔ 'na : ε blu' -wε-, ε blu' -wε-, Babilɔnɪ-kwɔ klaa" blu' -wε- ! εmε -ε tba 'blua- -wee' "klein 'a nyu nmɔ wɔn. εε' nmɔ tu mε -nɪ 'nyɪnsan- nu dεsɔn ke kao'blea' -ɪ -sia -jei" 'bo εε' -kwɔ tu 'di ε.

9 'Su Kea 'a "soai jɔɔ' wan' 'bo "soa-wi" 'sɔɔn -nu 'de. -Mɔ kpa wlu "jei -wee ɔ wlu ka ɔ 'na : Nyɔ -ɔɔ mua nmi-kwli o, εε' -koɔde "juɔi -gbεεa', 'de ɔ 'jea ɔɔ' -cei" "tai- -wee -bo nyu se ɔɔ' "jua- juo'ɪn -tu" 'de ɔɔ' sɔn nyu 'jea juo'ɪn -tu" ε,

10 -mε ɔɔ muε Kea 'a 'cɛn nmɔ 'naa'. εε' 'cɛn tu ε, ka kmaanmɔ -ε -ke dε jɔɔ' sea "jrii bee- nɪa, 'kamɔ ε nɪ-. Nyɔ -ɔɔ mu ε 'naa', ɔɔ muε ɔɔ' -cε" wɔn 'jeea' 'de nε ke 'nu -nyɪniia "jrii -ε 'dba nyu 'ɪn 'bo Kea 'a "soa -kweai ke 'blaaju "juɔi.

11 Nε -ε 'ɪn uua 'jeea 'kle ε, εε' dao' a muε "bua' jeejee. 'De "mau'wɪ o, 'jru-gbaowɪ 'di ε, nyu -uua -gbεεa' nmi-kwli ke εε' -koɔde "juɔi -wee -uɪ "taia uua' -cei" 'de nyu -tua" nmi-kwli 'a juo'ɪn ε, uɪ se pεe 'a blua' 'ble due', uɪ -wee' nyna ja.

12 'De ao -gbun 'nɔ, Kea 'a -jei" naɔn -uua -jea εε' ke' wɔn 'de -uɪ -tea' Sesi -kwli" ε, dε -kɔan -tɪ' -wee -ε -jea 'de uɪpu 'ɪn nɪ 'de εε' nɔ" tu 'di ε, εmε -nɪ pεe "wɔn 'bεεa' ke -maa' poo wlu fai" ke.

13 'Su 'ɪn 'wɔn wlu due' -ε -wɪ 'e jaɪn 'di -wee -ε -na : Wlu 'ma jia 'tmɪa', -ɪn -cɪ ε, ε ka : Nyu -uɪ -ke Tu"bo "sɪaa 'i -wee -uɪ -mεa a, -wi" -mɪ 'di nmɔ wɔn. Kɪn, tɔ' -o, εmε Kea 'a -Suu 'tmɪ, dε -tba' 'e -sɪanwɪ 'di ε, dbo uɪ nua -kwe', uɪ -kwle' 'bode -wee uua -sa 'e 'kpu, dε-nuε' uua muε uua' dbo 'a -kei" 'jea'.

Dijo -flua" 'a cɛn nɔ"

14 'Ma -gbuan 'emu 'sɪ 'ɪn 'jeeε buε" plu "jriε-. "Ju -tea i 'bo ε "kpei ε, ka nyɔ ɔɔ "ju nɪa, 'kamɔ ɔ nɪ-. Tu"bofan ɔ -tua" "jru ε, 'sani -nuε', -wee ɔ 'ble bloa" kwa.

15 'Su 'ɪn 'jeeε Kea 'a "soai jɔɔ" 'jriε- -mɔ ɔ 'wɪε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee ɔ kpa wlu "jei 'de ɔ wlu "ju -tea i 'bo buε" "kpei -pee, ɔ 'na : -ɪn nu -ma -cɪε -wee -ɪn -je nyu -nɪa 'e 'blua- "kpei i-sa ka nyɔ ɔ cɛn ko ε, dε-nuε' diju -nɪa 'e 'blua- "kpei ε, ɪ -wee' -fluu" -wε-, ɪa' cɛn nɔ" nyɪnɪ'.

16 'Su "ju -tea i 'bo buε" "kpei jaa ɔɔ 'blua -nε 'e 'blua- "kpei-, 'sɪ dɪ -flu" 'a 'e 'blua- "kpei ɪ -wee' cɪεn'.

17 'Ma -gbuan 'emu 'sɪ Kea 'a "soai jɔɔ" 'wɪε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee -mɔ 'ble bloa" kwa -ke.

18 'Su 'ɪn 'jeeε Kea 'a "soai jɔɔ" 'jriε- ke'wle. Nε -nɪa 'o 'sraa -sɪn' ɔmɔ -ble -mε 'ε dbo, ɔmɔ -ji" -wee -ɔ kpa wlu "jei kpleiin 'de -ɔ -wlu Kea 'a "soai -ɔ -blea bloa" -nɔ -pee ɔ 'na : -ɪn po -ma "nma -cɪε -wee -ɪn -je rɛsɛn'jɔ -nɪa 'e 'blua- "kpei -sa, dε-nuε' ɪa' rɛsɛn jɔ -wee' -fluu".

19 'Su Kea 'a "soai -nɔ jaa ɔɔ' bloa" 'de 'blua- "kpei- -wee ɔ -sa rɛsɛn' -tɪ -nɪa 'e 'blua- "kpei 'a 'jɔ -wee', -wee -ta -bo nyu du dε 'de nyu a "nmu ɪ 'ɪn ε, 'bomɔ ɔ po ɪ. 'Bo 'a -ta -tu nɪε Kea 'a 'cɛn klaa" 'a 'ipoode -o.

20 'De -ta uba duua resen jo -wee uba "nmu i 'un e, 'bo -tan' -kwlo -pun". Nmō me -εε -wlv 'o 'a -ta -tu -wee -εε -si' i -gbo' -gbo'. Εε' nmō -gbuu -tu ε, εε' i-tensōn nιε 'cilo 'a kmε' taan -wee εε' -sōn tensōn a kpōvōn 'bo nyv 'wlan -sōn.

8 'Su dao' "ji 'e Kea -gbu klaa" 'di 'mε, dε-nυε' Kea 'a "i 'bεε- o, εε' "ikmaa' -nι 'e ε 'di. Εmε -nυε' -wee nyv jrc' se ε 'bεε- o 'je 'e ε 'di pa mamav 'sv nyv 'kle -tu" dι -mε" 'sōn -nιa 'e Kea 'a "soa-wi" 'kwa -nι, ι 'je 'o nyvni.

15

16

Kea 'a "soa-wi" ke nyv 'kle -tu" dι ke

Kea 'a 'cen-gblv -mε" 'sōn

1 'Bo -mε 'de ε, 'un 'jeeε dε klaa" jrε' "jriε- 'de javn 'di. Εε' dε tu "bεi, ε nιε 'jraa ka-. Εmε -nι 'un 'jeeε Kea 'a "soa -mε" 'sōn "jriε-. Uv 'bleε nyv 'kle -tu" dι -mε" 'sōn kwa. ιa' de 'bōō -nι, -bo ι 'wlv 'o -jei" ε, -mε jrε' se 'o tbaī 'bode, dε-nυε' 'de ι 'un mō Kea 'a 'cen -craa "jru.

1 'Bo -mε 'de ε, 'un 'wōn wlv -ε -wlv 'e Kea -gbu klaa" 'di, 'de -ε -wlv Kea 'a "soa -mε" 'sōn -nυ -pee, ε 'na : Ao mu, -wee ao 'je Kea 'a 'cen-gblv -mε" 'sōn -nι "i "cniī- 'de 'blva- "kpei !

2 'Su 'un 'jeeε dε jrε' "jriε-, εε' dε tu -kō' "nifla' klaa" ε ke nε -bee "jrii -wee ε nι "jri i 'srīsrī ka "kleε- nιa. 'De 'un 'jee- nyv jrv' "jriε- -ke, nyv -υv kpa tv 'a "jru 'bo nmi-kwli ke εε' -kooōdε ke εε' 'nyv 'a -kō o "siidε "kpei. Uv nyna i 'bo "nifla' klaa" -nε wōn -wee -sīplv Kea "nyīa υpυ ε, υv 'blt kwa.

2 'Su uba' "i-saa' -nō mu' -wee o "cniī- oō' -nε -gblv "i 'de 'blva- "kpei. 'Su nyv "kleīn nmi-kwli 'a juō'v nιa -pōn" -wee -υba -gbεεa εε' -kooōdε "juōi ε, nε-pii pliīn" -ιa -wee' 'a, ι "bu uba' ku -wee' 'mε.

3 Ka Kea 'a dbonvi Moīst 'bεεa Kea 'a 'nyv "i tēin" Israε-kōvōn 'a kvōnkwlā' 'wlv nō" ε, 'kamō nyv Kea 'a 'blaaju -seīa 'bεε- εε' 'nyv "i 'de blewlv 'di -ke. Εε' 'dυ tu 'naa :

3 Uba' 'sōn -nō "cniīe oō' -nε -gblv "i 'de 'tōnιe wōn, 'sv "nι -nιa 'o ε wōn ε -snεε nymō 'un ka "ku 'a nymō nιa. 'Su dε "o dε -nιa 'kmv 'bo ε wōn ε -wee' 'mεε.

Tv "bo Kea, "ikmaa' -ε -sia dι -wee' "kleīn ε, εmε -nι 'e ε -kwa. Εε' nυv dι kmāi", ι se "jriε- i-sa ka nι ! 'Beōdε -wee' "kleīn 'a jei-, dι -ιa -jεblv ε poa ι -srēi" -wee ι nι tō'.

4 Uba' taan -nō "cniīe oō' -nε -gblv "i 'de "ni-gbii ke "kae- wōn, 'sv ιa' "ni -wee' -snεε nmō 'un.

4 Tv "bo, nyv -jō se εε' nι' -tei' ε- ? 'De nyv -jō se εε' 'nyv "i 'bεεi ε- ? Εε' 'sv -nι Kea. 'Beōdε -wee' "kleīn 'a nyv a mυε jia' -wee υv 'je ε "juōi -gbεε'-, dε-nυε' εε' 'isrēdι ε nva ι poε "jri "kpaε' 'pepe υv -wee' jι 'je.

5 -Wee 'un 'wōn Kea 'a "soai "nι 'a dbo nιa 'e 'kwa 'a wlv, o 'na : Kea, εmε -nιa 'kmv tēin" -wee -ε nιa 'kmv 'de -sīanwι 'dι ε, ε -nιe 'pepe, ε -srēi", ε -sa tō' ε je nyv 'a 'pee 'je kan'.

5 'Bo -mε 'de 'sv, 'un 'jeeε Kea -gbu klaa" -nιa 'e javn 'di "jriε- -wee ε kain "wōin. 'De -ta Kea 'a kε' -gbau' nιa -wee -ε -kweai -ε -sia -ta -wee' ε, 'un 'jee- 'o -mō "jriε- -ke.

6 Kea 'a -jei" naavōn ke εε' wlv 'kwajaaavōn υv 'dba -wee -υba nymō 'wla ι ε, εmε -tι "nι εε -nyīa" υpυ -wee υba 'na a, ε -snεε nymō 'un. Uba' nυv dι 'a -kao -nao.

6 'Su Kea 'a "soa -mε" 'sōn -υv -blea nyv 'kle -tu" dι -mε" 'sōn kwa -nυ, υv 'wlvε 'e Kea -gbu klaa" 'di -wee υv "si "kpaε'. Uba' 'vnpaadι "pluu' -wee ιa fan, 'de υv blaa 'saniwlv 'de -kwlv 'di.

7 'Bo -mε 'de ε, 'un 'wōn wlv jrε' -ε -wlv 'o 'sraa-sa'v -wee -ε -na : Tō' -o, Tv "bo Kea, εmε -blea "ikmaa' -wee' ε, εε' -tmυε tō' -tι, εε' nyv 'a 'pee 'jesōn -srēi".

7 'Su 'kmvōv dι -nyīe -nι, ιa' due' "nyīe υpυ -gblv -mε" 'sōn 'sani nva. Kea -nιa 'kmv jeejee ε, εε' 'cen mε -jii" 'e ι 'di.

8 'Ma -gbvan 'e ke'wle 'sv Kea 'a "soa-wi" -nυ, υba' -nyīe -nō "cniīe oō' -nε -gblv "i 'de 'jrv "jri. 'Su Kea cen 'o wlv 'mε -wee 'jrv 'je nyv isian-, ka nε ε sian nyv ι ε.

9 'Su 'jrv -tεε nyiōpυ isian' -pōn", 'kaa υv se ε "inυ υv 'je uba' dīsaiv "i juo- 'de υv 'je 'e Kea o "biīe-, -wee εε' 'nyv "i 'bεε-tι. Dε -jε υba nva, εmε -nι Kea nyv 'kle -tu" dι -nι nιa 'e 'kwa a, υba dooa εε' 'nyv 'mε.

10 'Ma -gbvan 'emu ke'wle 'sv uba' -mm" -nō "cniīe oō' -nε -gblv "i 'bo nmi-kwli 'a 'beōkpa-tε "kpei. 'Bo ε "sri "bεε-kwie je kpōn 'de εε' 'beōdε -wee' 'di. 'Su υv -tεε

wɔn nmua' -pɔn' 'de dɪ -ta pɔɔa ɔpɔɔ i 'a -tɪ' 'ɔn,

11 -wɛɛ ɔɔa 'tmɔ Kea wlu saɪn -pee 'de 'kle ɔɔa 'jea ke nɛ-pii pliin' 'a -tɪ' 'ɔn. Ʋɔ se ɛ "inɪ ɔɔ 'je ɔɔa' nɔɔdɪ "i juo- -wɛɛ ɔɔ 'ji o 'bɔ.

12 Ʋɔa' -mɛɛo"- -nɔ "cniie ɔɔ' -nɛ -gblɔ "i 'bo juuɔ-gbuu klaa" nyɔ a 'daa- Eflatɪ wɔn. 'Sɔ ɛ ma' 'pepe, -wɛɛ 'beɔ-wi" -wɔɔa 'e 'jru' 'a 'wɔɔ 'ɪn ɔɔa' -jebɔ 'je wɔnflɔn-.

13 'Sɔ 'ɪn 'jee -siisaɪn taan "jriɛ- -wɛɛ -ta -wɔɔ 'e -sre" o, nmi-kwli o, sɪ 'tmɔi ɔ -daa' ɔɔ' -cɛ" Kea 'a wlu 'kwajaai 'wɔn, ɪ -kɔ' -crɔ".

14 ɪ nɪɛ -sɪɔn 'ɔ -sii -o, ɪa nɔɛ jrii'. 'De ɪa mu 'e 'blɔa- -wee' "klein 'a 'beɔ-wi" o, -wɛɛ ɪ 'je ɔpɔɔ 'jrui 'kɪn-, 'de ɔɔ 'je tɔ-fɔn' dɪ nmae-, -wɛɛ Kea -ɛ -kmai" -ɛ -sia dɪ -wee' ɛ, -sɔntɪ ɛɛ' -sɔn' klaa" a mua -sɪan' a, 'de ɔɔ 'je ɛ tɔ o -fɔn'.

15 Sesi 'na : Ao -gbɔn 'nɔ, 'ma muɛ jia' ka "jrii a pa -kwɔɔ ɛ, nyɔ -tea "jriɛ- "i 'de -ɔɔ -tua" ɔɔ' 'ɔnpaadɪ 'a -tɪ', -wɛɛ -ɔ sea ku icɛn 'bo nyɔ -wee' "juɔi 'de -tɪn sea "i 'dbaa a, -mɔ 'di nmo wɔn.

16 'Sɔ -siisaɪn -nɪ 'kɪɛn 'blɔa- -wee' "klein 'a 'beɔ-wi" "jrui -tajrɔ. 'Bo 'a -ta tu ɛ, nyɔ a 'daa- 'o Amakedɔn 'de Eble wlu 'di.

17 'Bo -mɛ 'de 'sɔ ɛ, Kea 'a "soa -blea -gblɪ -mɛ" 'sɔn kwa -nɔ, ɔɔa' -mɛ" 'sɔn -nɔ "cniie ɔɔ' -nɛ -gblɔ "i 'de 'jei. 'Sɔ 'ɪn 'wɔn wlu klaa" jre' -ɛ -wɔɔ 'e 'beɔkpa-te "kpei 'de Kea -gbu klaa" 'di 'de jaɔn 'di. ɛɛ' wlu tu 'na : ɛ -kwɛ- ja la !

18 Wlu -nɛ 'tmɔɔa 'sɔ ɛ, "ni -tee "jri i creɔa' -pɔn" nɪan -ɪ nɪan -ɪ, -wɛɛ -cruɛn" o, -ten -te "pɔaan' -pɔn" 'sɔ 'blɔa- a cre'. ɛɛ' 'blɔa 'a creɔa' tu kmai", ɛ -sie -jei". De -tba' 'e nyɔɔ 'ɔ 'nɔ 'kmɔ "kpei 'kpa'a' a, 'blɔa- se cre kan' due'.

19 ɛ nɔɛ' 'sɔ -kwɔɔ klaa" -nɛ je 'fɔɛ taan 'wɔɔ. -Kwɛ "klein -nɪa 'e 'blɔa- -wee' "kpei sɔn i. Babilɔnɪ -ɛ -nɪa -kwɔɔ klaa" a, ka Kea nɔa ɛɛ' -tɪ' -kwɔɔ oposɔn, 'ka -nao. ɛɛ' -kwɔɔ tu ɛ, Kea 'a 'cɛn ke ɛɛ' 'pee kpuɛn'. Ka nyɔ ɔ tba nyɔ kmaanmɔ wɔn ɛ, 'kamɔ Kea ja ɛɛ' -kwɔɔ tu 'kle "kpei.

20 'Bo -mɛ 'de ɛ, 'blɔa- "klein -nɪa 'o "ni 'a 'duu dii ɛ, ɪ -wee' sɔn i, nyɔ 'bɔ crɔɔi foo" 'sɔ 'a "jriɛ- 'jee-tɪ 'mɛ 'bode.

21 'Sɔ "ni-kɪn klae" klae" a 'wɔɔɛ "jei, ɪa jea blɔ 'de nyɔɔpɔ "kpei. ɪa' due' -gbaia kwakusɔn ke -da'soblɔ 'ɔ kwakusɔn 'bɛɛ'. 'De "ni-kɪn -ɪ blɔa 'mɔa 'a -tɪ' 'ɔn ɛ, nyɔɔpɔ a 'tmɔɛ Kea wlu saɪn saɪn -pee, de-nɔɛ' 'kle ɪa -tua" ɔpɔɔ ɛ, ɛ cɛn -je "kpei -tie".

17

Babilɔnɪ-kwɔɔ ke nmi-kwli ke

1 'Bo -mɛ 'de ɛ, Kea 'a "soa -mɛ" 'sɔn -ɔɔ -blea -gblɔɔ kwa -nɔ, ɔɔa' due' 'ji', -wɛɛ ɔ wlu 'ɔn -pee ɔ 'na : -ɪn 'ji -wɛɛ ka Kea 'jea -kwɔɔi -tenynɔkpao' klaa" -nɔ 'a 'pee 'jesɔn nɔ ɛ, 'ɪn 'je ɛ -ɔn -tɔɔ-. -Kwɔɔi -tenynɔkpao' -nɔ ɛ, ɔ nɪɛ -kwɔɔi klaa" -ɛ -pɔɔa 'bo "ni-gbuu -tuu"-tuu wɔin" 'a "ipoodɛ -o.

2 'Beɔ-wi" -nɪa 'e 'blɔa- "kpei ɛ, ɔɔ ke ɔ 'kpa 'e jei" 'jedɛsaɔn 'di 'mɛ -kpa -kpa. Ʋɔ se ɔɔa' -cɛ" "ikpuan' 'bɛɛ- 'bode, ɔɔ nɔɛ' mamaɔ 'sɔ nyɔ "klein -nɪa 'e 'blɔa- "kpei ke ɔ je 'e jei" 'jedɛsaɔn 'di 'kpa -wɛɛ ɛɛ' desɔn tu a nɔ ɔpɔɔ ka nmo ɔ nɔa nyɔ ɛ.

3 'Ma -gbɔan 'emu -nɛ 'sɔ Kea 'a -Suu "ji 'de 'ɔn 'ɛ -wɛɛ Kea 'a "soai kpa 'ɔn 'de -puɔn" blɔa "kpei -wɛɛ 'ɪn 'jee- 'nynɔkpao' due' "jriɛ-, ɔ -tee i 'bo nmi-kwli -saan "kpei. ɛ 'bleɛ "jru -mɛ" 'sɔn -wɛɛ ɛ 'ble -gbɪn -puue. 'De 'nyɪn -cree" 'a Kea -kɔ' ɛɛ' ku ja.

4 Dɪ ɔa' 'nynɔkpao' tu paa 'ɔn nmo "jrii, ɪ -sain' -wɛɛ ɪ -wee' nɪ 'sani ke "sei 'dɔɛ 'a "kwli -wee' 'a 'sɔ, -wɛɛ ɔ 'ble 'sani-kaun kwa. ɛɛ' Nyɔ sɪan'- kpuɔndɪ ke -flɛn" dɪ 'a 'sɔ -ji" 'e ɛ 'di. ɪa' dɪ tu 'wɔɔɛ 'de ɔa' jei" 'jekplɪn 'ɔn.

5 "Nɪanɔnɪ -crua' 'bo ɔ "juɔi ɛ, ɪ 'bleɛ 'de, ɛmɛ -nɪ Babilɔnɪ-kwɔɔi klaa", 'de ɛ 'ɔn 'demo -kwɔɔi -tenynɔkpae' o, -flɛn" dɪ -wee' "klein -nɪa 'nɔ 'blɔa- "kpei 'wɔɔ.

6 'Ma -gbɔan 'emu 'sɔ 'nynɔkpao' -nɔ "jri a -si'. Kea 'a -jei" naaɔn -ɔɔa -tmɔa Sesi 'a -tɪ' -wɛɛ nyɔ 'dba a, ɔɔa' nmo -ɛ -wɔɔa i ɛ, ɛmɛ -ɛɛ -si' 'e 'nynɔkpao' -nɔ "jri, ka nmo ɔ nɔa nyɔ ɛ. 'ɪn 'jee ɔ "jriɛ- 'sɔ tai' "maa' 'ɔn 'ɛ.

7 -Wɛɛ Kea 'a "soai -tee' 'mii, ɔ 'na : Deɛ-tɪ tai' "maa -ɔn ɛ- ? De -nɪa 'e 'nynɔkpao' -nɔ ke nmi-kwli -ɛ -blea "jru -mɛ" 'sɔn -wɛɛ -ɛ -blea -gbɪn -puue 'a -tɪ' 'de ɛ, 'ma muɛ ɛ wɔ -saa' 'de -ɔn -pee.

8 Nmi-kwli -in -jeea "jriε- -ne, ε nιε 'kmu 'de-, 'kaa ε se 'kmu ni 'bode. Εε muε 'e "bie-gbau" klaa" 'di 'wluα' -wee -ta -bo ε mu 'de, ε 'jea ison 'bode -bode 'bode, ε 'je 'o mu. Nyu -nia 'e 'blva- "kpei -wee δε -tba' 'e 'kmu 'a nuαα' -uαα 'nynti sea 'crυε 'de 'pusbe 'di ε, tai' 'je uυpυ "maa 'de nmi-kwli -ne 'ε -ti' 'bn. De ε nιa 'kmu tein", -wee ε sea 'kmu ni 'bode, 'de -εε mua -taan' ke'wle ε, εμε -je uυpυ tai' "maa mo kpleiin.

9 De -je -kwan -ti' -ta -mo ε, εμε -ni tō'di nιa' -a -wan 'de dι -wee' 'dei 'de -ε -βεε' -ε -je ι wα -sa : Nmi-kwli 'a "jru -me" 'son -ni, ι 'de me -ni crυι -me" 'son -ι "kpei 'nynokpao' -nu -tea ι ε.

10 I nιe 'beo -me" 'son 'o "ipoodε -o -ke. Uαα' -mm" blu', uαα' due' ni 'o 'ε, uαα' -jo -sia 'o -mo se ji ke. -Bo o ji ε, o muε nyu 'blea' 'de nō" δε-saan" ka 'di.

11 Nmi-kwli -je -blea nyu tein" -wee -ε sea ni 'bode ε, εε' -ce" 'kpa -ni 'beo-wi" 'a -me" na -nō, 'kaa εμε -nyniia uυpυ -me" 'son -ke. Ε se 'bn -kwlei, εε jea -ta ε 'jea ison mu.

12 'De εε' -gbun -puue -in -jeea "jriε- -ni, ι nιe 'beo-wi" -puue -o, -wi" -mu se 'beode 'ble ke, 'kaa uυ ke nmi-kwli a muε 'nynti 'wluα' -tadue 'de nō" δε-saan" 'di.

13 Ka uυ nιa -puue ε, uαα' tō' nιe due' -wee uυ "nyt uαα' "ikmaa' ke uαα' 'beode nmi-kwli.

14 Uαα muε Kea 'a 'blaaju tυ o -foan', 'kaa 'blaaju a muε tυ 'a "jru kpaα' 'bo uυpυ "kpei, δε-nυε' o nιe tυ "bo -wi" 'a Tυ "bo -o -wee o ni 'beo-wi" 'a 'Beo. Oo' nyu o 'da -wee o -teea kpōi' 'de -uυ sea o' -kwli" -tea' o 'bo ε, uυpυ -ke o mu tυ 'a "jru kpaα' 'bo 'beo-wi" -nu "kpei.

15 'Su Kea 'a "soai -nō wlu' 'de 'bn -pee o 'na : "Ni-gbii -ι "kpei -kwloi -te'nyno -tea ι -wee -in -jeea "jriε- ε, ι 'de me -ni 'blva 'a blo' won -wee' o, nyu -tuu"-tuu o, 'beode 'ε kpe -wee' o, wlu 'a "kwli -wee' nyu a poa ke.

16 'De -gbun -puue -ji -in -jeea "jriε- ke nmi-kwli ke ιa muε -kwloi -te'nyno -nu -fleεan', ιa muε u dι -wee' "klein ku i-saa' -wee u 'je kui cen. Ιa muε uα' nmi dia' -wee ι 'je uα' -je -sia 'o "jri po,

17 δε-nυε' Kea me -po εε' tō' tu 'de uυ pεe o -wee uυ 'je εε' -kwlotι nu -tadue.

Emε -nyε' -ke -wee uυ "nyt uαα' 'beode nmi-kwli. Uαα' 'beode -ne, εε muε 'e nmi-kwli 'kwa nιa' mamaυ 'su dι "klein Kea "sia 'nynti -ι -jea 'o nynti ι 'je nuυε-.

18 'Su o wlu' 'de 'bn -pee ke'wle, o 'na : 'Nynokpao' -in -jeea "jriε- -nu, uυu -ni -kwlo klaa" 'a 'ipoodε, uυu -ble 'beo -wee' "klein -nιa 'nō 'kmu "kpei ε.

18

Babiloni-kwlo blu'

1 'Bo -me 'de ε, 'in 'jeeε Kea 'a "soai jro' "jriε- -o -wlu 'e jaυn 'di -o -si" ii, o 'bleε "ikmaa' -tuu"-tuu -wee o' -son' -sun' 'nō 'blva- "kpei. 'Su 'nō -wee' nιe "i "puu'-.

2 O kpa wlu 'jei o 'na : Ε blu' -we-, ε blu' -we-, Babiloni-kwlo klaa" blu' -we- ! Ε 'kpa -sion' o "soa 'a "ti -ta, ε 'kpa -siisan o, nuυi saυn nyu a pleea 'a -kwlo,

3 δε-nυε' 'bo εε' -kwlo tu 'di ε, 'blva -wee' "klein 'a nyu nu kao'bledεsaυn 'me, uυ se uαα' -ce" "ikpυan' 'βεε-. Εε nu uυpυ 'me, ka nmo o nua nyu ε. 'Blva- -wee' "klein 'a 'beo nu jei" 'jedεsaυn 'me 'bo εε' -kwlo tu 'di. Εε' -kwlo tu 'a 'kmu "kpeidi 'a "dia 'jea' cen -je "kpei -tie", ε nυε' mamaυ 'su 'blva- -wee' "klein 'a 'dooρoun je "wliijeυn 'kpa.

4 'Su 'in 'won wlu jre' -ε -wlu 'e jaυn 'di -ε -na : Ao -nιa 'ma 'ce, ao 'wlu 'o εε' -kwlo tu 'di -wee disaυn -a nuαa 'bo muε, ao jι nu, 'de 'kle -εε mua εε' -kwlo tu "kpei jia' a, ao je ε 'je.

5 Disaυn -nuαa 'bo εε' -kwlo tu 'di ε, Kea si o "mae i, δε-nυε' ι -tu" ε "kpei mamaυ 'su ι je 'e jaυn 'di nynti.

6 Disaυn εε' -kwlo tu nua nyu "jrii ε, umi nyu 'je ε "jrii nu. Nyu a muε ιa' kpan -saa' kpe 'soon. Nmo nyu 'je ε "nyt -wee ε 'jea 'na a, ε "kae' kpe 'soon ε je εε' -ne nmo ε "nyta nyu tein" -sii.

7 Ka ε 'βεεα εε' -cei" tein" -wee ε -sia 'nynti-san nua' ke "wliie- 'blea' "ni 'di ε, 'kamo 'kle ke -fin" wlu -εε mua 'jea' ιa mu -jei" -sia' -ke, δε-nυε' εε' -kwlo tu a naa tō' i ε, ε 'na : Ε nιe 'o dι -wee' "klein "jru kpō', ka tυ "bo nynokpao' nιa. Ε 'na : Ka -tion" 'nyno nιa 'in se kan' ni 'nō 'kmu, -fin" wlu se 'o 'ma -kwlo -tu 'di jii.

8 'De ιa' wlu tu 'a -ti' 'bn ε, εε' -ne 'kle -tea ε 'dei ε, εε muε jia' 'de 'wι due' koun

-gbai' 'di : 'mea' o, "nmia- o, 'kwε- paa' o, 'muε- ε muε εε' -kwlo tu "kpei jia' -wee ne 'je ε di, 'de ε 'je ison-, δε-νυε' Tu"bo Kea -ε -jea εε' 'pee ε, ε kmai".

9 'Blva- -wee' "klein 'a 'beo -υυ nva jei' 'jedesaun 'bo εε' -kwlo tu 'di -wee -υυ nva υυa' 'ton nυdι -saun -bo ε 'kpa "jri -wee υυ 'je εε' dao' "jrie- 'jee -ε, υυa muε -ftn" 'a -wee υυ 'je kple 'de εε' -ti' 'υn.

10 'Kle -jea ε "kpei ji εε' faun a muε υυpu nva' -wee υυ 'je ε o tεεn-, 'de υυ 'je wlu ka : -A -blu" -aa ! Ua' dι 'je cre ! Babilonu -kwlo klaa" -ε -kmai" ka 'su ε 'de "jri 'a -te due' 'di 'pee 'a -ma kpon sun -naoo ?

11 'Blva- -wee' "klein 'a 'doooun a -ftn" -ke -wee υυ pa 'kwε- 'de εε' -ti' 'υn, δε-νυε' nyo jrc' 'o -ftn' υυa' pleedu 'bode. Dι υυ plea 'bo εε' -kwlo tu 'di 'de ε, ι ka :

12 dι 'doe o, 'sani o, 'wei -tien o, "sei -kui 'doe 'doe ke -src' 'o kpe -wee' nva o, -pυn" -tu" dι ke "jii-pae' 'doe 'doe o, tae' -saan 'a kpe -wee' o, tae' jree" jree 'a kpe -wee' o, ι ke -paadi ti 'doe nva o, doe 'ε 'nynι o, -tien o, nυε -ji "sou nva ke-.

13 Dι 'a kpe -ia 'nυ nmoa 'e nyu 'mlai o, jri' nι 'cna, -wee jri' nι -dai'klo 'de jri' nι sii" wιn, jri' nι tu 'a 'kwιn nyu a 'du Kaneli ke mii- ke tu jre' ε ten' nyu a poa "jri ke-. Uυ ple dι nyu a -sa 'e -kle' ε : nmo o, 'cna o, fai'pu o, "ple ke. Uυ ple nmi : bli' o, 'blae o, soe" o, ι ke kamio ke-. Uυa' 'doo poa' nυε' mamau 'su υυa jea nyio ple.

14 -Wee υυa' 'doooun tu wlu -kwlo -ne -pee ka, υυ 'na : Dι "klein -ma pεe poa 'i ε, ι -wee' tεεn -υn o -we-. -Ma dι 'doe 'doe o, -ma "wlii- -ia fan o, ι -wee' "maa -we- la. Ka "o ka ι 'je ι nι ε, nyu st 'jei' 'bode.

15 'Doooun -υυa plea dι -nιa 'mυa- 'de ε, -wee -υυ -kpa "wliijeυn 'bo εε' -kwlo tu 'di ε, υυa muε 'kle -ε -ji' ε "kpei pleea' -wee υυ 'je ε o tεεn-. 'De υυ 'je -ftn", -wee υυ 'je 'kwε- pa,

16 υυ 'je nυ : Wεε-tι oo ! Wεε-tι oo ! -A -blu" -aa, nyu -nιa εε' -kwlo klaa" tu 'di -paa dι 'doe 'doe ke tae' -saan 'a kpe -wee' 'υn, -wee δε -nιa 'sani o, "sei 'doe 'a kpe -wee' o, -src' 'o "kwli -wee' 'a 'su ε,

17 εμε 'de no" δε-saan" 'di 'su -εε "wlii-tuu" -nι son i.

-Bato' tbaun o, -kwεε" pou n o, -bato' kpaun o, nyu "klein -a nva "nidbo 'bo

'tonie "kpei o, υυ -wee' tεεn 'kpuυ -kwlo -ne nιa "kpei o,

18 -wee υυa 'je εε' nε 'ε dao' i 'de υυa "wo, υυ 'na : -Kwlo klaa" -ne, -ε -ke -kwlo jre' sea "i -tee'- 'su ε !

19 'Su υυa bla pεe, υυa -ftn", -wee υυa kple, υυ 'na : Wεε-tι oo ! Wεε-tι oo ! -Kwlo klaa" -ne -ε -nιa "wliie-kwlo -wee -ε 'di nyu "klein -blea -bato' 'kpa" "wliijeυn ε ! εμε -son i 'de "jrie -te due' 'di i !

20 Jaun, ε nυ 'mυa- 'de -kwlo -ne 'ε ison-tι 'υn. Ao -nιa Kea 'a nyu o, Sesi 'a dboun o, Kea 'a wlu 'kwajaaun o, ao nυ 'mυa- -ke ! Δε-νυε' -bo Kea 'je εε' -kwlo tu 'a 'pee kan' a, -me ε 'wlye aopy o 'de aoa' "isre -ti 'υn.

21 'Su Kea 'a "soai -o -kmai" ε, o "due "soukpo klaa" due' 'υn. εε' "sou tu kuε kwa, 'de o -fii" ε 'de 'tonie won -wee o 'na : 'Kamo nyu a mu 'kpi 'υn "dua' -wee nyu 'je Babilonu-kwlo klaa" -son po, -wee nyu se εε' -ko 'jei' 'bode -bode' 'bode.

22 Nyu se εε' -siplu blaun o, "kwi -kwein blaun ke -tien'koun blaun 'a blewlu 'wain 'bode. Nyu se εε' dbaun o, mau o, ti -pau 'a jrc' "jrie- 'jeei' 'bode. Nyu se "sun ke -toe 'a wlu 'wain 'bo ε 'di,

23 nyu se -dam'ba 'a -son' "jrie- 'jeei' 'bomu. 'De nyu se 'nynο ke kuan 'a wlu 'wain 'bo ε 'di' 'bode, δε-νυε' εε' 'doooun mu -nι 'blva -ne 'ε "jrujeυn klae" 'de-, -wee εε' -kwlo tu 'a "jriinmoa' -ε -nιa jrii' -son ε, ε -cri' 'blva- -wee' "klein 'a nyu 'me -wee ε poo υυpu 'sre i.

24 Δεε-tι 'pee kpon a Babilonu-kwlo ε, εμε -nι Kea 'a wlu 'kwajaaun o, Kea 'a -jei" naaun ke nyu "klein nyu 'dba 'de 'blva -wee' "kpei 'bo εε' -kwlo tu "jru mo υυa' nymο 'kpa.

19

'Mυa klaa" -nι 'e jaun 'di

1 'Bo -me 'de ε, 'ιn 'won wlu jre' 'e jaun 'di ka nyu -tuu"-tuu a wlua, ε 'na :

Aleluia ! Ao 'βεε- Kea 'a 'nynι "i ! 'Puυa' o, 'nynι 'wlya' o, "ikmaa' o, ι nιε -aa Kea 'a δε -o !

2 -Bo ε 'je nyu 'a 'pee ε, dι εε 'tmυa ι nιε to' -ti -wee ι 'srei". 'Kaa -kwloi -te 'nynο klaa" -va δε "jriitan' dooa 'blva- -wee' "klein 'a

"jru ε, ε 'je va' 'pee -wε-. U 'dba Kea 'a dbonvun, εμε -ti Kea -sa vuvu kpan o.

3 'Su vuvu wlu' ka ke'wle, vuvu 'na : Ao 'bεε-Kea 'a 'nynu "i ! Ne -poa' -kwlo klaa" -ne "jri ε, εε' dao' se "bu -ti 'boi 'bode.

4 'Su nyu-coun' 'a kwla 'soun 'jo -nyiiε -nu o, 'kmvunvudv -nyiiε -ni "siiε- 'koi- i -wεε Kea -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei ε, vva -gbεε' ne, vuvu 'na : To' -o, 'kamε ε ni- -cεεn'-. Aleluia ! Ao 'bεε- Kea 'a 'nynu "i !

5 'Bo -mε 'de ε, wlu jre' -wlv 'o 'beokpa-te "kpei, ε 'na :

Ao nyu "klein, aovv -nia Kea 'a dbonvun -wεε -ovv pleea Kea a, aovv mu" ke klae" 'bεε- -aa Kea 'a 'nynu "i !

6 'Su 'in 'won wlu jre' ka nyu -tuu" 'a wlu nia, 'kamε ε ni-. ε -ko' "ni-gbuu klaa" a klu, ε -ko' -na "ni 'a "plan wlu-. εε' wlu tu 'na :

Aleluia ! Ao 'bεε- Kea 'a 'nynu "i ! De-nvε' -aa Tv"bo Kea -ε -kmai" -ε -sia di -wee' ε, εε' 'beovvsvn po "jri "kpaε' -wε- !

7 -A nu 'mva-, -a 'di nmε won, -a -bεε' Kea 'a 'nynu "i ! De-nvε' 'blaaju 'a 'nyvε 'ble-ko 'o -tu" wv nynu'. Ov -poin -tu" -ko' di -pvn" -wε-.

8 Dvplv -i -plua" "puu" -wεε -ia fan a, vmi Kea "nyv v -wεε v paa 'vn.

Ua' 'vnpaadv 'dve -ni, vmi -ni Kea 'a -jei" naavn 'a 'isredv vva vva.

9 'Su Kea 'a "soai -nv wlvε 'vn -pee, o 'na : -In -cvi wlv -ne : Nyv -vv -daa' -wεε -vv -jea Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a 'nyvε 'ble-ko -svn mu ε, -wi" -mv nv 'mva- ! -Wεε o wlv ke'wle, o 'naa : Wlv -ni v nve to' -ti, Kea 'a -ce" 'kpa -da kan'.

10 'Su 'in 'siiε 'koi- i 'bo o "juvi -wεε 'in 'je o "juvi -gbεε'-. 'Kaa o wlv 'de 'vn -pee o 'na : "In-, -in -bo 'vn "juvi -gbεε' ε, Kea mε -in -je "juvi -gbεε' ka- ! 'Mε nve Kea 'a dbonvi -o -ke, ka -in -ke -ma de 'di-wi" -poa' Sesi -ti' o nia, 'kamε 'in ni-. Sesi -ti' o poa' -ne, εmε Kea 'a -Suu a nv 'de Kea 'a dbonvun 'vn, -wεε vva 'tmv εε' -ti' 'de nyv -pee.

"Ju -tea soo" plu "kpei ε

11 'Ma -gvbn a 'e 'sv javn kain ε won. 'Su soo" plu due' -tan'. "Ju -tea 'bo ε "kpei ε, nyv a 'dovv- wlv "kpei- kvvn i ke to' "i nyv ke -wεε ovv nyv 'a 'pee 'jesvn ke ovv tv -fvn' svn 'srei".

12 Ov "jri -ko' nεmvv, -wεε o -tu" tv"bofan -tuu"-tuu "jru. Ov 'nyv -jv -cviε' nyv jro' se -mv 'a 'da ka juv- -bo ε se ovv 'sv ni ε.

13 "Bai -tovv' o paa 'vn ε, ε -wee' nve nymε 'o 'sv. Ov 'nyv jrv' -ni Kea 'a wlv.

14 "Sv -nia 'e javn 'di ε, vuvu -wee' nve 'o o 'de, -wεε vuvu -wee' -te soe" plu "kpei 'de vuvu paa di pli 'dve 'vn "puu"-.

15 -Placne -nma" a, mε -wlv 'de o 'won -wεε -ε -je tv 'a "jru kpa 'bo 'blva- -wee' "klein 'a nyv "kpei. Ov -ce" 'kpa a mve nvekpa 'vn "dua" -wεε o 'je vuvu 'dei -te. Ka nyv o dua rεsvn jo 'o, ovv -ce" 'kpa -a mu vuvu "kpei naa'. Kea -blea "ikmaa" -ε -sia di -wee' ε, 'kamε εε' 'cεn klaa" a mu "jri "kpaε' poa'.

16 'Nynv -cviε' 'bo ovv "bai ke ovv bu 'povv' -pvn" ε, vmi -ni : 'Beo-wi" 'a 'Beo ke tv"bo -wi" 'a Tv"bo ke.

17 'Su 'in 'jeeε Kea 'a "soa i "jriε- o -nyva i 'de 'jrv "jri -wεε -ovv kpa wlv "jei 'de -ovv -da nvsv "klein -ia -wan" 'e "jei ε, o 'na : I ji, v 'kivn- "jrui ! -Wεε diide klaa" Kea 'jea v "nyv ε, v 'je ε di.

18 I ji -wεε v 'je 'beo-wi" o, "sεi 'a klae" o, "ikmavn o, soe" ke va' "kpei -tev n o, nyv "klein -nia kvvnpv- o, -ce" -peetevn o, mv" ke klae" 'a nmi di.

19 'Bo -mε 'de 'sv 'in 'jeeε nmi-kwli -ne ke 'blva 'a 'beo-wi" ke vva' tv-fvn "jriε-. Vv 'kvvn "jrui -wεε vuvu 'je "ju -tea i 'bo soo" plu "kpei ke ovv "soa-wi" tv o -fvn'.

20 'Su tv du nmi-kwli ke εε' 'ce' mε -wεε vuvu kvvn ε ke εε' sv 'tmvi -nv ke. Ov o -daa' ovv -ce" Kea 'a wlv 'kwajaai 'de-, -wεε -o nv jrui' klae" klae" 'bo nmi-kwli "juvi. 'De va' jrui' tv 'vn 'bomε o cεεn -wεε nyv "klein nmi-kwli 'a juv'in nia -pvn" -wεε vuvu -gbεεε' εε' -kooovε "juvi ε, o povvε vuvu 'sre i tein". Nmi-kwli ke εε' sv 'tmvi vuvu kvvn a -nv, vuvu se 'mε 'sv vuvu je vuvu 'de -toun' klaa" 'di 'de nε-gbauo klaa" ke 'nv -nyviiε "jrui -ε 'dba nyv 'vn -fi" e-.

21 -Placne -ε -wlvε 'e "ju -tea i 'bo soo"- "kpei 'won ε, εmε -dba nyv -jv -sia 'o mu ε, -wεε nvsv -wee' "klein di vva' nmi, 'sv v dbo.

20

-Svn 'a "wlv due" 'a -ti'

1 'Ma -gbuan 'emu 'su ε, Kea 'a "soai due" -wlv 'e jaun 'di -o -si" ii o 'bleε "bie-gbau" klaa" 'a -da'kle ke -gbaaceε' "dbu klaa" kwa,

2 -wεε o kpon -sre" -nε, εmε -ni sen soa soa, εε' 'nyni -ni -sion' ke Satan ke, -wεε o soon -gbaaceε' "dbu -nε i 'de o 'je isaan mamau 'de -sin 'a "wlu due' 'di.

3 'Su Kea 'a "soai -fii" o 'de "bie-gbau" klaa" -ε sea "ti -ta 'ble 'di -wεε o poε -da'kle "wain 'de o kaan ε 'de woi "kloklo -wεε -sre" je nyu 'a "jru -jei" -saa mamau 'su -sin 'a "wlu due' -ni 'je -si'. -Bo -sin 'a "wlu due' -ni 'wlv 'o -jei" ε, uua muε o ikaian' 'de no" de-saan" ka 'di.

4 'Bo -mε 'de ε, 'in 'jeeε 'beokpae -tuu" 'jriε-, ι ke nyu -tea i 'bo ι "kpei ke. Uu 'nyie uua' nyu tu "ikmaa' -wεε uυ 'je nyu 'a 'pee 'je. Nyu -uυ -jea Sesi 'a -ti' to' 'un, -wεε ka o nia uua' 'Blei -uυ -tmυ ε 'de nyu -pee -wεε -uυ -tmua Kea 'a wlv 'de uυ cean "jru "i 'de εε' -ti 'un ε, 'in 'jeeε uua' -sii 'jriε- -ke. Nyu "klein -uυ sea nmi-kwli ke εε' -kooode "juoi -gbεε' -wεε εε' juo'in sea 'o "juoi ni, 'de ε sea 'o son "kpei ni, -uυ -mεa 'de εε' -ti' 'un ε, uυ -wεε' jie 'kmυ de, 'in 'jee- uυuυ 'jriε- 'mε -ke. -Wεε uυ ke Nyu'pυu Klisti 'je 'nyni i 'wlvu 'de -sin 'a "wlu due' 'di.

5 'Mεun -sia 'o mu ε, -wi" -mυ se 'kmυ de jii mamau 'su -sin 'a "wlu due' -ni 'je 'o -jei" 'wlv. Nyu uυ 'dbaa -wεε -uυ -soan "kunyio' -nυ εmε -ni "kunyio' soan 'a "i-saa' -nε.

6 Nyu -uua mua "kunyio' soan' "i-saa' no" nyo -oo mua 'e -wi" -mυ "klu nia' a, -mo nυ 'mua-, Kea 'a "diwan kpuon'. 'Mεa 'a kpe' soon -nε se o 'bεε- 'bode. 'Kaa uua' nyu tu ε, uua muε Kea ke Nyu'pυu Klisti "juoi nua' -wεε uυ ke o 'je 'nyni i 'wlvu -tadue 'de -sin 'a "wlu due' 'di.

Tv du Satan 'mε 'bode -bode 'bode

7 -Bo -sin 'a "wlu due' -ni 'wlv 'o -jei" ε, Satan a muε i kaian' -wεε o 'je -kaso 'di 'wlv.

8 'De o 'je 'blva- -wee' 'a nyu 'srε i poaa' mu, εmε -ni -Goki ke Magogi -ki 'de o 'je 'e 'blva 'a 'fo -nia -nyiiε "kpei mu -wεε o 'je 'beode -wee' "klein 'a nyu 'srε ipoo-. Oo muε uυuυ 'jrui 'kuan' -tajro -wεε uυ 'je

Kea 'a nyu tv o -fon'. Uua muε "i -tia' ka 'tonie 'a -puon" nia.

9 Uua muε 'blva- -wee' "kpei -gbaa' -wεε uυ 'je Kea 'a 'ce ke εε' -kwlo -εε -ti' ε kma 'dei -pin. 'Kaa nε ε muε 'de jaun 'di 'wlvu' -wεε ε 'je uυuυ i-sa.

10 'Su -sion' -o -pooa uυuυ 'srε i ε, o kpuen' -wεε o -fii" 'ε 'de -toun" klaa" 'di 'de nε-gbauo klaa" ke 'nυ -nyniia "jrii -ε 'dba nyu 'un -ta nmi-kwli ke si 'tmvi nia. 'Demo uυ 'je ni- -wεε uυ 'je uua' -ce" won 'je jeejee 'de "mau'wti o 'jru -gbaowt 'di mamau 'su.

De 'bo-pee'

11 'Bo -mε 'de ε, 'in 'jeeε 'beokpa-te -plu klaa" due' 'jriε- ε ke "ju -tea i 'bo ε "kpei ke. 'Blva- ke jaun son i 'bo o "juoi, ι se -tein 'ble 'bode.

12 'Su 'in 'jeeε 'mεun 'a mu" ke klae" 'jriε-, uυ nyna i 'bo 'beokpa-te "juoi. 'Su 'sbipin -tuu"-tuu kaien "wain. -Wεε 'sβε jre' kaien "wain ke'wle 'bo -mε 'de -mε ni 'kmounsbε. 'Bo 'mεun 'a nuυdti -i -cruta' 'de 'sbι -ni 'di "kpei mo uua tba -wεε uua 'je uua' 'pee.

13 'Su nyu -mεa 'e 'tonie won ε, 'tonie ja -wi" -mυ 'mε, -wεε 'mεa' o, 'mεun 'a -kwlo o, -mυ ja ia' -ni 'mεun -ke. -Wεε ka jro' o nua, 'kamoo' 'pee 'je 'jeeε, ka jro' o nua, 'kamoo' 'pee 'je 'jeeε.

14 'Su uυ kpon 'mεa' ke 'mεun 'a -kwlo 'mε, uυ -fii" ι 'de nε-gbauo klaa" 'di. Uua' 'de nε-gbauo klaa" 'di mua' -nε, εmε -ni 'mεa' 'a kpe' soon -nε.

15 Nyu "o nyo -oo 'nyni sea 'crue 'de 'pusbe -nε 'di ε, -mo -fii" ε 'de nε-gbauo klaa" 'un.

21

Jaun dee ke 'blva- dee ke

1 Jaun ke 'blva- -ji -nia tein" ε, -mυ son i, ι ke 'tonie ke. 'Su 'in 'jeeε jaun dee ke 'blva- dee "jriε-.

2 'Su Selisalem -kwlo -dee -ε -nia Kea 'a -kwlo ε, ε 'wlvε 'e jaun 'di εε jea i "si -wεε 'in 'jee- ε "jriε-. Ka 'nynia -saan" -ua -tia" jra dee 'un a -tua" di 'dce -puon" -wεε uυ 'jaa- uυ' kuan "i ε, 'kamoo εε' -kwlo -tu ni-.

3 'Su 'in 'won wlvu klaa" jre' -ε -wlv 'e 'beokpa-te o fo o -wεε ε 'na : Ao -gbun

'no, Kea ji 'de nyioɔpu "klu "tia' -we- la. E ke uɔpu "tii' 'bode -wee uɔa mu ee' nyu nia', 'de Kea 'a -ce' 'kpa ke uɔ 'je i -te -wee e 'je uɔpu 'a Kea ni-.

4 Ee mue uɔpu "miini "jri i-saa'. 'Mea' o, 'kwe- paa' se ni 'bode. Nyu se -fin" -cruen" ke kplewlu 'wɔin. Nyu se 'kle 'jei 'bode, de-nue' di -ji -nia tein" e, -mi -si'.

5 'Su "ju -tea i 'bo 'beokpa-te "kpei wlu' ka, o 'na : -In -gbun 'no, 'in poe di -wee' "klein 'a -gbodee "ni. 'Su o 'na : -In -cru wlu -ni, de-nue' ia' wlu tu nɛ to' -ti, i nɛ -kwli" -te' ka.

6 -Wee o wlu ke'wle, o 'na : E -kwe- ja -we- ! 'Mo -saa 'i, 'mo -boɔ' de, 'mo -kon nya, 'mo -kan di -wee' "jru. Nyu "o nyu "ni 'natun a nua, "ni -e -wɔba 'o 'kmunt ni 'a "jru "kpei e, eme 'ma mu o "nyia' foo" 'un, -wee o 'je 'na.

7 Nyu -oo mua tu 'a "jru kpa' a, ia' di tu a mue oo' 'ken nia'. 'In 'je oo' Kea ni, 'de omo 'je 'ma "ju ni-.

8 'Kaa nyu -uɔa pleea nyu 'a "jri -wee -uɔa' -kwlea wlu fai" poo -ti o, nyu -uɔ sea Kea -kwli" -te' o, nyu -uɔa nua -flen" di 'a "kwli -wee' o, "ku 'dbaun o, kao'bleun o, jrii' pouo o, koun "juo -gbeeun o, si 'tmu un o, uɔa' -ni -tein nɛ 'de ne-gbauo klaa" ke 'nu -nyinia "jrii -e 'dba nyu 'un. Uɔa' 'de e 'un mua' me -ni 'mea 'a kpe' soon -ne.

Selisalem -kwlo -dee

9 'Su Kea 'a "soa -me" 'son -nu -uɔ -blea -gblɔ -me" 'son kwa 'de -i 'di nyu 'kle -tu" di -me" 'son -boɔa' de nia uɔa' due' ji' -wee o wlu 'un -pee, o 'na : -In ji -wee 'in 'je -un Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a -poin too-, umu -ni oo' 'nyno.

10 'Su Kea 'a -Suu "ji 'de 'un 'e -wee 'ma -gbuan 'emu 'su 'in 'jee Kea 'a "soai -no "jrii- o kpa 'un 'de cru -toon' -toon "jru pue'. 'De o too 'un Selisalem -kwlo -dee -e -nia Kea 'a -kwlo e, ee 'wɔbe 'o Kea -pun" 'de jaun 'di -wee ee "si i.

11 Kea 'a -son' -sun' e 'de woi -ta -wee'. E nmo "jrii, ee fan' ka "sou 'dɔe a fan'. Ee' "jriinmoa' a -flaan' 'e nyu "jri ka "sou 'dɔe nyu a 'daa- Klitalɔ nia.

12 Blo' -pian' e 'dei e, e 'be "kpei- -wee e ten ja. E 'blee -gbain" -je 'a -puue 'jo' soon, -wee Kea 'a "soa -puue 'jo' soon o fuo ia' -gbain" -je tu i due 'due. Israe 'a -kun -nia

-puue 'jo' soon o, ia' 'nyu 'cruɛ due 'due 'bo -gbain" -je -ni "kpei.

13 -Gbein" -je taan -ni ee' -kwlo tu 'a 'fo -nia -nyiiɛ o i : -gbain" -je taan ni 'e 'jru' 'a 'wɔb 'in fo o, -wee taan ni 'e 'jru' 'a dianfo o, -wee taan ni 'e 'jru' 'a kuanfo o, 'de taan ni 'e 'jru' 'a blu 'in.

14 Blo' -pian' ee' -kwlo tu 'dei -ne, e tba 'o "sei kpi' 'a -puue 'jo' soon "kpei. Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a dboun -nia -puue 'jo' soon o, uɔpu 'a 'nyu 'cruɛ 'bo "sei -ni "kpei due 'due.

15 Kea 'a "soai -oo wɔba 'un -pee -no, o 'blee tu -ee dbaa de kwa, dedbaatu -ne 'sani -nu e. Eme o "duo- 'un -wee o 'je -kwlo -ne ke ee' blo' 'a wɔn ke ee' blo' dbaa-.

16 -Kwlo -ne, e 'blee 'fo -nyiiɛ, ee' 'fo -wee' teen 'un 'e. Kea 'a "soai nua oo' tu -ne -wee o dbaa -kwlo -ne 'su e, e nɛ -jebɔ- 'a -toe nyu a na 'un 'a -kwɔ due' "wlu 'soon (12 000), 'kamo ee' 'fo -nia -nyiiɛ o, ee' blo' 'a tensun ni -ke.

17 O dbaa ee' blo' 'a ja tensun 'me -ke, -wee ee' ja tensun ni suntu" 'a kme' 'due kwla -nyiiɛ 'jo -nyiiɛ (144). Ka nyioɔpu a dbaa di e, 'kamo o dbaa di -ke.

18 "Sei -ku 'dɔe 'dɔe nyu a 'daa- Sasipu e, umi -te' blo' -nia -kwlo 'dei e, -wee -kwlo 'o -ce' 'kpa -me ni 'sani 'a 'su -wee e ni "jrii 'srɔsrɔ ka "ni nia.

19 "Sei 'a -puue 'jo' soon blo' -e -pian' -kwlo -ne 'dei tba 'o "kpei -ni, uɔ nuɛ "sei -ku 'dɔe 'dɔe 'a "kwli -wee' -wee uɔ 'cru i. -Je -saa "i -me -ni Sasipu.

-Je tba 'o, -ni Safii-
Ia' taan -ne, -me -ni Agatu.
Ia' -nyiiɛ -ne, nɛ Emerodɔ.

20 Ia' -mm" -ne, -me -ni Onisɔ.
Ia' -mɛɛo"- me -ni Sadoanu.
Ia' -me" 'son -ne, nyu a 'daa- me -ni Klisolitu.

Ia' -me" na -ne, -me -ni Berilɔ.
Ia' -me" nye -ne, -me -ni Topasɔ.
Ia' -puue -ne, -me -ni Klisoplasɔ.
Ia' -puue 'jo' due' -ne, -me -ni Tuikoasɔ.
Ia' -puue 'jo' soon -ne, -me -ni Ametistɔ.

21 'Blɔa 'a wɔn -nia -puue 'jo' soon o, uɔ "due "sei 'dɔe jri' 'a -puue 'jo' soon 'un -wee uɔ nu ia' kludɔ due 'due. Ia' "sei tu 'wɔbe 'e -kle" -e -nia 'e 'tonie -son 'di, ka -srɔjo nia, 'kamo i ni-. -Jebɔ -e cean ee'

-kwlo tu 'bn e, 'sani -nu e, e ke de jre' se "jrii bee-, e nte "jrii 'srusr, "jrie- e cen e 'bn 'e.

22 'In se Kea -gbu klaa" "jrie- 'jee- 'bo ee' -kwlo tu 'di, de-nue' Tu"bo Kea -e -kmai" -e -sia di -wee' e, eme -ni ee' Kea -gbu ke 'blaaju ke.

23 'Jru ke 'cu 'a fan 'bo ee' -kwlo tu 'di, de-nue' Kea 'a -son' -sın' 'bomu -wee 'blaaju ni ee' -tau.

24 -blua 'dinyo -wee' "klein a mue naa' 'de -son' 'bn. 'Beo-wi" -nia 'e 'blua- "kpei a mue uua' "wlii- ke keema' de 'bo -kwlo -ne 'di jaa'.

25 Ee' -gbein" -je se "wain kaain, de-nue' -son' o mue -sınan' jeejee, kwie se ni 'bode.

26 -Wee 'beode -wee' "klein 'je 'o uua' "wlii- o, uua' keema' de ja.

27 'Kaa de -nynia "jrii se 'o ee' -kwlo tu 'di pai. Nyu -uua nua -flen" di o, nyu -uua -tmua si o, uo se 'o pai -ke. Nyu -uua 'nyni 'crua 'de Kea 'a 'sraa -sablaaju 'a 'kmunibe 'di e, uua' 'su -je 'o pa.

22

1 'Su Kea 'a "soai too 'bn 'kmunı ni 'a -gbuu, e nte "jrii 'srusrı -wee ee fan ka "sou 'dce nyu a 'daa- Klitalı nıa. Ee' "jru 'wıbe 'o Kea ke 'blaaju 'a 'beokpa-te -son, -wee e cen 'bo -kwlo 'o -kwea'.

2 'De 'kmunı tu ni ee' 'kpıu -nia 'soon "kpei-. Ee cro' kpe 'e -puue 'jo 'soon 'de -son 'di -me e croe 'jo 'de 'cu "o 'cu 'di. Ee' wın mı -ıa -pıu' 'blua- -wee' 'a nyu.

3 'Dain se 'o ee' -kwlo tu 'di ni i. Kea ke 'blaaju 'a 'beokpa-te ni 'o e 'di, -wee ee' dbonıun 'je e "juıi -gbee'.

4 Uua mue Kea 'a "jua- "jrie- 'jeea', -wee ee' 'nynı 'je 'cruıe 'bo uua' "jua 'a "pe "kpei.

5 Kwie se kpın i 'bo ee' -kwlo tu 'di, 'jru se fan i 'bomu. Nyu se -dam'ba tba i, de-nue' Tu"bo Kea 'a -ce" 'kpa -ni uıpu 'a -son', -wee uı 'je 'beo di jeejee 'de -sın "o -sın 'di.

Nyu 'sni -tu" wlu -e -bııa' de ke Sesi 'a ji -tı ke

6 'Su Kea 'a "soai wıue 'bn -pee, o 'na : Wlu -ni nıe to', ı nıe -kwıı" -te' ka. Tu"bo Kea -e -nyıa" ee' wlu 'kwajaaun ee' -Suu e, eme -dbo' ee' "soai -wee di -tea nuı -tı o 'je ı 'kwla -sa 'de ee' dbonıun -pee.

7 Sesi 'na : Ao po doın" i, 'ın -tee ji -tı. Wlu Kea -sa 'kwla -wee -ı -cruıa' 'de 'sbe -ne 'di, nyo -oo -ju wın e, -mo nu 'mua- !

8 'Mo -San, 'mo -o -wın di -ni -wee -o -jee ı "jrie-. -Ta 'ın 'wın ı -wee 'ın 'jee ı "jrie- 'su e, Kea 'a "soai -o -too ı 'bn e, 'ın "siıe 'koi- i 'bo o "juıi, -wee 'ın 'je o "juıi -gbee.

9 'Kaa o wlu' 'de 'bn -pee, o 'na : "In-, -ın -bo 'bn "juıi -gbee- ! Kea me -ın -je "juıi -gbee' ka- ! 'Mo nıe Kea 'a dbonıı -o -ke, ka -ın -ke -ma de 'di-wı" Kea jaa wlu 'kwa nıa, e ke nyu "klein -uua -jea wlu -cruıa' 'no 'sbe -ne 'di wın ke.

10 -Wee o wlu 'bn -pee ka -ke, o 'na : Wlu -saa 'kwla -wee -ı -cruıa' 'no 'sbe -ne 'di e, -ın -bo ı 'kwla -tu" e ! De-nue' no" -e 'di ıa' di tu 'jea 'o nynı e, e se o teen-.

11 Nyo -nynia 'di wın e, -mo kpa oo' 'diwınynia' nya ! 'De nyo -oo nua di -ıa kpıun a nyu -flen" e, -mo kpa ıa' nua' nya ! 'Kaa nyo -oo nua "ısredı -cıei" i e, -mo kpa oo' "ısredı nua' nya -wee nyo -kweai 'pepe, -mo 'je oo' i -kwea' nya kpa !

12 Sesi 'na : Ao -gbun 'no, 'ın nıe -jei", 'ın ke -kei" 'ın 'jea nyu -sa ke, -wee di jro' nua 'ın 'je o ıa' -kei" -sa due 'due.

13 'Mo -saa 'ı, 'mo -bıı' de, 'mo -kın nya, 'mo -kan di -wee' "jru, 'mo di -wee' "klein tba 'de "jri -wee -o -nynı ı 'o.

14 Nyu -uua wııa uua' 'bnpaadı uı nu 'mua-, uıpu -ni 'kmunı tu 'a 'jo di ka, -wee -uı -je 'o -kwlo -ne 'di pa !

15 'Kaa nyu ka -gbe' nıa -uı -nıa kan', jrii' nuun, kao'bleun, "ku 'dbaun, koun "juıi-gbeeun, nyu "klein sı 'tmı 'a nua 'tın, uua' nyu tu se 'o ee' -kwlo tu 'di pai.

16 'Mo Sesi 'mo -dbo' 'ma "soai -wee ka di -ni nıa to' -tı e, o 'je aopı 'tmıı- 'de Kea -gbi 'dii. 'In 'wıbe 'de Dafıdı 'a "ji 'di, 'mo -ni 'cu-sın -ee fan -son' wın" e.

17 -Suu ke 'sraa -sablaaju 'a -pın' 'naa : -In ji ! Nyo "o nyo "ni 'natın a nua o ji ! Nyo "o nyo -nıe "ı e, o "duo 'kmunı ni 'bn o 'je 'na foo" 'bn !

Wlu "jru -cra' 'ın

18 Wlu "klein -ı -cruıa' 'de 'sbe -ne 'di, nyo "o nyo -o -wın ıa' wlu tu e, 'mo San a -soo' fen' : -Bo nyo jro' "duo wlu jre' 'bn -wee o po e 'bo e "kpei e, -me nyu 'kle -tu"

dì -ia -tì 'crüa 'nɔ 'sbɛ -nɛ 'di ɛ, Kea a muɪ
'ɔn "dua' -wɛɛ ɛ 'jɪ ɔɔ' 'kle "kpei ja-.

¹⁹ 'De wlu -wɪɔa 'kwla -wɛɛ -ɪ -crüa' 'nɔ
'sbɛ -nɛ 'di, -bo nyɔ "o nyɔ jrɔ' -sa wlu jrɛ'
'bo ɛ "kpei ɛ, -mɛ Kea a muɛ ɔɔ' -nɪ 'kmɔnɪ
tu 'a 'jɔ ke -kwɪɔ -kwɛai -ia -tì 'crüa' 'de

'sbɛ -nɛ 'di ɛ, ɔ 'kwa -saa'.

²⁰ Sesi -ɔ -na dì -nɪ nɪɛ tɔ' ɔ, ɔ 'naa :

Kɪn, 'ɪn -tɛɛ ji -tɪ.

ɛ nɪ kan' -cɛɛn', Tɔ"bo Sesi, -ɪn ji !

²¹ Tɔ"bo Sesi 'a 'saavɪn nɪ nyɔ -wɛɛ'
"klein "kpei !